37
19 G
7

ANTIQVITATIS ECCLESIAE

OPVS CHRONOLOGICVM.

ANTIQVITAS ECCLESIAE DISSERTATIONIBVS MONIMENTIS AC NOTIS ILLVSTRATA

OPERA ET STVDIO

EMANVELIS A SCHELSTRATE

S. T. D.

BIBLIOTHECÆ VATICANÆ PRÆFECTI

Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe Canonici, &c.

TOMVS I.

CONTINENS OPVS CHRONOLOGICVM

A CAESARIS IMPERIO

VSQVE AD IVSTINIANI OBITVM:

Quo Christi Saluatoris Noſtri, Petri & Succeſſorum eius Romanorum Pontificum tempora ex S. Scriptura, Patribus, antiquis nummis, inſcriptionibus, Faſtis Conſularibus, Imperatorum & Pontificum Catalogis, Græcorum & Latinorum Chronicorum fragmentis inueſtigantur; Hebræorum, Gentilium, & Chriſtianorum ſcripta conciliantur, multaque Antiquitatis monimenta ad hæc ſpectantia nunc primùm ex MSS. Codicibus exhibentur, notis & varijs lectionibus illuſtrantur.

ROMÆ, Typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide.
Anno M. DC. XCII.

Superiorum Permiſſu.

BEATISSIMO PATRI

INNOCENTIO XII.

PONTIFICI MAXIMO.

EMANVEL DE BELGIO

BIBLIOTHECAE VATICANAE PRAEFECTVS.

FELICITATEM PERPETVAM.

SI benè ac Sapienter Maiores noſtri inſtituerunt, vt pro rebus feliciter actis, ita pro beneficijs diuinitùs acceptis gratias referre, hoc grati animi officium quando magis exercendum, quam in felici Beatitudinis tuæ ad Pontificatum aſſum-

ptione,qua maximum beneficium Dei immortalis ope conſecuti ſumus. Qùm enim in magno rerum omnium diſcrimine verſaremur, & Eccleſia non minus Chriſtianorum Principum diſcordijs, quã Barbarorum irruptionibus preſſa, veluti Petri Nauicula fluctibus opperiretur, Sanctitas tua diuinitùs clauo eius adhibita videtur, vt dum vicaria Chriſti auctoritate imperaret ventis & mari, fieret tranquillitas magna. Hac ſpe purpuratorum Patrum ſuffragia in ſinum tuum conuolarunt, tibiqué vni in ſummorum Virorum copia patrocinium Orbis terrarum detulerunt, rati, neminem ad ſummum Principatus faſtigium digniorem euehi poſſe, quam cui clara progenies, ſed excelſior eſt indoles; cui cura pauperum, & inſtantia quotidiana ſollicitudo eſt Eccleſiarum; cui diuturno rerum vſu perſpectæ regnandi artes, & comparata per omnes dignitatum gradus rerum agendarum ſcientia, adeò vt dici de Beatitudine tua poſſit, quod magnus Chriſti Martyr Cyprianus olim de Cornelio ſcripſit:„ Te ideo cun-„ ctis laudabili prædicatione commendabilem „ eſſe, quod non ad Epiſcopatum ſubitò per-„ ueneris, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia

pro-

,, promotus, & in diuinis adminiſtrationibus ſę-
,, pè Dominum promeritus ad Sacerdotij ſubli-
,, me faſtigiũ cunctis Religionis gradibus aſcen-
,, deris.,, Id quam verum ſit, enumerata offi-
ciorum & dignitatum tuarum ſerie, cunctis fa-
cilè patebit. Quod enim munium genus repe-
ritur, quod non ſumma cum laude geſſiſti? ſub
Vrbano VIII. Legati Vrbinatis vices magna
nominis tui expectatione adimpleſti: ſub In-
nocentio X. cum Inquiſitionis falcultate ad Me-
litenſium Inſulam miſſus, indeque Viterbien-
ſem Præturam adeptus, exercitio munerum illo-
rum ſemper clarior, ſemper maior euaſiſti. Vn-
de Nuntij Apoſtolici dignitatem in Hetruriæ
Metropoli conſecutus, virtute tua tibi iter feci-
ſti ad maximas Chriſtiani Orbis procurationes
obeundas: ab Alexandro proinde eius nominis
VII. Cracouiam, à Clemente IX. Viennam
miſſus es, vt qui maximis negotijs idoneus vide-
baris, apud Poloniæ Regem, apud Romano-
rum Imperatorem electum, Romanæ Eccle-
ſiæ, Sedis Apoſtolicæ, & Orbis Catholici cau-
ſas promoueres: quibus quidem officijs tam
conſtanter, tam fideliter, tam ſtrenuè perfun-
ctus es, vt Viſtulam Danubiumque admira-

tionis tuæ fama coniungeres, & Poloniæ, Auſtriæ, ac Germaniæ regiones non pedibus magis, quam laudibus peragrares. Poſtquam autem per viginti annos in Aulis Principum verſatus variarum Gentium, & Populorum mores perſpectos habuiſti, à Clemente X. ad Patrios fontes reuocatus, & Epiſcopatu Lycienſi per biennium functus, in Vrbe Epiſcoporum & Regularium cauſis præponeris: deindè in Palatium ad magiſterium cubiculi Pontificij admiſſus, introducendis Regum, & Magnatum Oratoribus, omniumque generum hominibus ad Thronum Apoſtolicum ſiſtendis præfuiſti, quod quidem munus ſub Clementis X. Succeſſore Innocentio magna cum gloria exercere perrexiſti. Vnde eiuſdem Pontificis beneficentia in Sacrum Cardinalium Collegium aſcitus, indeq; ad Epiſcopatum Fauentinum promotus, Legationis Bononienſis dignitatem adeptus, Archiepiſcopatum demùm Neapolitanum conſecutus es: quæ quidem Eccleſiaſtica munia tanta rectitudine adminiſtraſti, vt in animis, in iudicijs noſtris ſummum Sacerdotium virtuti tuæ debitum appareret, antequam conferretur, iamque Epiſcoporum Epiſcopus

nobis

nobis videreris, antequam eſſes.

Vbi autem tot dignitatibus tanquam gradibus tibi iter ad Principatum feciſti, qui in aliorum oculis viſus es Imperio dignus, ferendo Principatus oneri vires tuas impares futuras credebas: nunquam enim dignitatis faſtigium ſuſpexeras, ſed curæ Orbis terrarum humeros ſupponendos eſſe agnoueras: quare Summi Sacerdotij munus non arte, ſtudioque quæſitum, ſed ſpontè oblatum ita accepiſti, vt nihil propriæ cupiditati, totum alienæ vtilitati deberi exiſtimaris. Neque ab hoc onere priuatas opes tuas immunes eſſe voluiſti; non enim eas ſeruaſti ſumens ex communi ærario, vnde menſam Pontificiam inſtrueres, ſed in ærarium contuliſti, vt ex illis viueres. Viuis de tuo, vt de Pontificiæ dignitatis redditibus viuant ſubditi tui. Quare à primo ſuſcepti Principatus die cum Ciuibus tuis, quaſi cum liberis Parens conuerſari cœpiſti, nulla hominum conditione à conſpectu tuo excluſa: non enim diuites tantùm, & in dignitate conſtitutos, ſed ſtatis diebus miſeros quoque ac pauperes ad pedes tuos admittis, vt indigentium neceſſitatibus occurras, eorumque miſerias ſubleues; au-

res tuas omnibus credis, vt omnibus benefacias: nec Vrbi tantum ſed Orbi quoque Catholico curam ſollicitudinemque tuam impendis. Vbi enim videbas, iuratos fidei hoſtes Chriſtianorum Principum diſcordijs fortiores factos arma reſumere, & neglecta, quam ante deprecabantur, pace, iterùm intumeſcere, iam iamq; fidelium Populorum ceruicibus imminere, ſtatuiſti illicò, effuſis in Catholicorum ſubſidium Eccleſiaſticis theſauris, Barbarorum conatibus obſiſtere: quod beneficio Orbis Chriſtiani à te prꝑſtitum fuiſſe, lætis vocibus exclamant boni vbique omnes, qui Maiorum ſuorum deſideria ſub Pontificatu tuo expleri agnoſcunt. Quod enim Patres noſtri videre voluerunt, & non viderunt, hoc temporibus tuis vident adimpletum, interruptos ſcilicet Turcarum conatus, fractas vires, ſuperatas acies, captas arces, ſubmiſſa Chriſtianorum altaribus vexilla, quæ turbatis Sacris, & deiectis delubris ſuper illorum rudera, in Religionis noſtræ ludibrium erigi ſolebant.

Magna planè temporum felicitas, quæ ſub Innocentio XI. cœpit, cuius vt nomen aſſumpſiſti, ita & virtutes æmularis, promeritus eam-

dem Diuini Numinis benignitatem, quæ publicæ felicitatis gloriam nouis de Chriſtiani nominis hoſtibus victorijs adauget: quare nomen illud, quod iam pridem clarum fuit, indies clarius euadit, & apud Poſteros clariſſimum ſemper erit. Quin & ego tanti nominis eò libentiùs memoriam hìc renouo, quòd cum prior huius Operis editio illi inſcripta fuerit, noua Operis editio ſecundis curis aucta tempus nacta ſit, quo nomen illud rursùs præferre poſſit. Dabis igitur Beatiſſime Pater amori meo in illud, vt Innocentio poſt Innocentium opus hoc conſacrem, & poſtquam illud in iuuenilis animi pignus Innocentio XI. obtulerim, ſacris pedibus tuis aduolutus maturioris ætatis labori præſidium, & decus aliquod apud Beatitudinem tuam implorem, Deumque Optimum Maximum rogem, vt qui Innocentium XI. idem nomine, par imperij poteſtate, ſimilis animo ſubſequeris, maiori felicitatis gloria ſuperes, nomenque Chriſtianum ſub feliciſſimo regimine tuo indies clarius celebriuſque ſe toto terrarum Orbe diffundat.

PRAEFATIO AD LECTOREM.

ANTIQVITATEM maieſtate ſua venerandam adeò neceſſariò in rebus Eccleſiaſticis ſequimur Ducem, vt nos immemores ordinis vagari cum periculo neceſſe ſit, aut per Maiorum veſtigia gradientes ſigna ſubſequi vetuſtatis; Porrò huc ſpectant, Apoſtolicæ Sanctiones, quæ à Nouitatis importuno ſtudio nos reuocant, dum admonent, ne inſidioſa nouatorum ſectemur veſtigia. Vnde Diuinus Præco, & Gentium Doctor Paulus Timotheum adhortatur, *vt deuitet prophanas vocum nouitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ.* 1. ad Timot. 6. Sic nempè prudens Ordinum Ductor ſtationem ſeruare præcipit, vt ne verbo quidem licentius deflectendi ius eſſe diceret. Excepit Pauli verba veluti Militarem Teſſeram Vincentius Monachus Lerinenſis, quam continenter Apoſtolo reddidit, & poſteris conſignauit, dum innuit, in eo ſemper Catholicos ab Hæreticis diſcrepaſſe. *Quod hi prophanis Nouitatibus gaudeant, Antiquitatis ſcita faſtidiant, & per oppoſitionem falſi nominis ſcientiæ à fide naufragent,* Vincent. Lerinenſ. in Commonitorio. Catholici è contrà Antiquitatis depoſita cuſtodiant, & Maiorum Traditioni adhærentes in fide perſeuerent. Inquirenti proindè, quid faciet Chriſtianus, *Si nouella aliqua contagio Eccleſiam inficere conetur*, reſpondet idem Scriptor in aureo ſuo Commonitorio: *prouidebit, vt Antiquitati inhæreat, quæ prorſus iam non poteſt ab vlla Nouitatis fraude ſeduci*; docet hanc eſſe præſtantiſſimam regulam à Diuino Numine Mortalibus datam, dicente Scriptura, & monente: *Interroga Patres tuos, & di-* Deuter. cap. 32

cent tibi , Seniores tuos ; & annunciabunt tibi ; eamque Stephani Romani Pontificis , & Glorioſiſſimi Martyris decreto firmari , dum contra nouos de rebaptizatione hæreticorum errores ſanxit . *Nihil nouandum , niſi quod traditum eſt . Intelligebat enim Vir Sanctus , & prudens :* (inquit de Stephano Vincentius :) *nihil aliud rationem pietatis admittere , niſi vt omnia , quæ fide à Patribus ſuſcepta forent , eadem fide filijs conſignarentur , noſque Religionem , non quà vellemus ducere , ſed potius , quà illa duceret , ſequi oportere , idque eſſe proprium Chriſtianæ modeſtiæ , & grauitatis , non ſua Poſteris tradere , ſed à Maioribus accepta ſeruare .* Hæc Stephanus primus , hæc Vincentius Lerinenſis , hæc cæteri Patres , quorum vna omnium vox eſt , nihil omninò ad confutationem nouitatis hæreticæ Sacra Antiquitate præſtantius , nihil ad ſuppreſſionem nouelli erroris veterum Traditione vtilius excogitari poſſe , vel adferri .

Stephan. 1. Epiſtola ad Epiſcopos Africæ.

Vincent. Lerinenſ.

Cum itaque ex Sacræ Antiquitatis notitia tantùm enaſci bonum , tantum caueri malum poſſit , vt Nouitatis fraude detecta , Veritas à Maioribus tradita retineatur , complures magni nominis Viri operam ſuam in eo potiſſimùm collocarunt , vt omnia Antiquorum monimenta peruoluerent , & ſi quæ in Bibliothecis nondum edita latebant , ex quibus Antiquitatis ſtudium iuuari poſſet , ea notis , ac diſſertationibus illuſtrata publici iuris facerent . Cœpit hoc ſtudij genus Romæ præterito Sæculo , quo Viri toto Orbe celeberrimi Onuphrius Panuinus , & Cæſar Baronius Veteris Eccleſiæ hiſtoriam , Traditionemque Poſterorum memòriæ conſecrarunt ; Onuphrius namque Hiſtoriam Eccleſiaſticam quinque integris Tomis tractandam ſuſcipiens , omnia Antiquitatis monimenta perſcrutatus eſt , & ſi quæ non edita in Manuſcriptis Codicibus reperiſſet , ea hiſtoriæ ſuæ inſerebat , vt fidem facere poteſt ipſius apographum in Bibliotheca Vaticana aſſeruatum . Baronius verò Annales Eccleſiæ contra Magdeburgenſes compoſuit , & innumeris Antiquorum monimentis Hiſtoriam Eccleſiaſticam illuſtrauit , ac duodecim ingentibus tomis totidem æræ Chriſtianæ Sæcula complexus eſt , quibus hæreticorum conatus euertit , fraudeſque

dete-

detexit. Panuino, & Baronio vita functis, ſtudium ab ipſis inſtitutum ex Vrbe Orbis capite, longè latèque ſeſe diffudit, & præſtantiſſima quæque ingenia ad Veterum Opuſcula è manuſcriptis Codicibus eruenda excitauit. Vndè factum eſt, quod plurima Eccleſiarum monimenta, & Antiquorum Patrum lucubrationes, quæ iniuria temporum intercidiſſe credebantur, vel hominum incuria & negligentia latuerant, typis edita magnam rebus Eccleſiaſticis lucem attulerint, plurimoſque Eruditos ad Annales Eccleſiæ ab erroribus purgandos excitarint.

Functi ſunt hoc officio omnium Europæ Nationum Scriptores non Catholici tantum, ſed hæretici quoque, animo tamen & ſtylo, vt Religione diuerſi. Hi namque, cum Veteris Eccleſiæ Annales à Baronio in nouitatum ſuarum exitium editos experiantur, plurimùm ſectæ ſuæ prodeſſe putant, ſi errores aliquot in illos irrepſiſſe demonſtrent, aut quæ ratione refellere non poſſunt, acerbiori ſtylo impugnent, Autoriſque famam numquam ſine laude tacendam iniurioſis verbis dilacerare nitantur. Illi verò, qui ex Baronij Annalibus magnum rebus Catholicis decorem comparatum fuiſſe agnoſcunt, nullumque Religionis, ſed Hiſtoriæ vt plurimùm defectus in illis reperiri animaduertunt, ſe ſe de Eccleſia Catholica benemereri putarunt, ſi, ſeruata debita Authori reuerentia, errores hiſtoricos corrigerent, dogmata verò, ritus, & diſciplinam, quibus Religio Catholica conſtat, contra Nouatores tuerentur.

Vltimis his in Eccleſiaſticæ Eruditionis Paleſtra ſe ſe exercentibus operam qualemcumque meam adiunxi, dum pluribus abhinc annis tria priora æræ Chriſtianæ ſæcula illuſtranda ſuſcepi, & ſpecimen aliquod ea de re Antuerpiæ anno 1678. edidi, in quo præmiſſis nonnullis Pontificum Catalogis, Conſulum Faſtis, Imperatorum Chronologijs, de actis Pontificum, decretis Conciliorum, & Scriptis Patrum ac inſtitutione Eccleſiarum ea ratione tractaui, vt correctis nonnullis circa Hiſtoriam Eccleſiaſticam erroribus, Catholicæ Eccleſiæ Diſciplinam, Ritus, Dogmata contra noſtri ſæculi Nouatores propugnarim. Quæ autem breui tunc

Com-

Commentario præſtare conatus ſum, poſt aſſiduam multorum annorum meditationem, eadem quidem methodo, copioſius tamen præſtari poſſe cognoui: cum enim Antiquitas Eccleſiæ, cui illuſtrandæ operam nauare ſtudui, comprehendat illorum ſæculorum Traditionem, quam hæretici ipſi vix impugnare ſunt auſi, illaque Conciliorum, & Pontificum decretis, Ritualium, & Martyrologiorum libris, Sanctorum actis, & Veterum ſcriptis comprobetur, & tanquam fundamentis nitatur ac fulciatur, primùm fundamenta ipſa perſcrutanda eſſe, tumque de ædificio, quod illis innititur, id eſt Primitiuæ Eccleſiæ Traditione cum hæreticis agendum eſſe iudicaui. Quare Antiquitatem Eccleſiaſticam, quam Eminentiſſimus Cardinalis Baronius Annalibus, Eruditus verò Panuinus Pontificum Vitis comprehendit, nos in illas materias diuidemus, quæ fundamentorum inſtar Antiquitatis Eccleſiaſticæ molem in ſe ſuſcipiunt. Ac primùm quidem Conciliorum &, Pontificum decreta, eorumque collectiones in Opere Synodico elucidabimus: deinde Sacramentaria, Canonum Pœnitentialium & Ordinationum libros examinabimus in Opere Rituali. Tertiò Martyrologia, & Sanctorum acta, ac Patrum Scripta expendemus in opere de Sanctorum actis, & Scriptoribus Eccleſiaſticis. Quarto difficiliora hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita ſpeciali opere complectemur, & quæ noſtris temporibus de illa controuerſa ſunt, ex prædictis fundamentis illuſtrabimus.

Antequam tamen nos operi tam arduo accingamus, quædam alia præmittenda ſunt de rebus Chronologicis, & Geographicis, quarum notitia in primis neceſſaria eſt illi, qui eruditioni Eccleſiaſticæ operam impendere cupit: Vt enim ſcitè à quodam Veteri Scriptore annotatum eſt, hiſtoriæ ſtudioſus Chronologiæ, & Geographiæ ſcientijs, velut binis oculis inſtructus eſſe debet: altero quidem, vt tempora, quibus res aliquæ contigerunt, diſtinguat: altero vt loca, in quibus res geſtæ ſunt, diſcernat: horum vno, vel altero velut oculo, ſi careat, ſæpiùs à vero deflectet, & quæ diuerſis temporibus & locis ab alijs, & alijs facta aut dicta ſunt, in vnum confundet. Hæc eſt Eruditi Scrip-

toris ſententia, quæ non ſolùm in hiſtoria prophana, ſed Eccleſiaſtica quoque locum habere cognoſcitur, vbi velut binæ faces neceſſariæ ſunt, vt in denſiſſimis tenebris, quibus vetera Eccleſiæ monumenta plerumque obuoluta ſunt, lux aliqua ſuppeditetur. Quare ne nobis in Opere de Antiquitate Eccleſiaſtica contingat, quod pleriſque alijs contigit, qui harum ſcientiarum ignari, velut oculis, & luce orbati, veteris Eccleſiæ Hiſtoriam aſſequi non potuerunt, præ cæteris omnibus temporum ſeriem in opere Chronologico inueſtigabimus; deindè verò Loca, Ciuitates, Prouincias, Diœceſes, & Occidentis ac Orientis Imperij Romani partes, in quibus dignitates Eccleſiaſticæ inſtitutæ ſunt, in opere Geographico Hierarchico perpendemus, hiſque reliqua omnia ſuperius indicata, ſi Deus vitam cum incolumitate largiatur, ſubnectentes Opus quàm maximè arduum abſoluemus. Primus itaque tomus, vt iam ſatis ſuperque indicaui, complectitur res Chronologicas, quas à primo Chriſti anno vſque ad Iuſtiniani Imperatoris obitum deduco, adiunctis Chronologijs Vitæ Chriſti, & Romanorum Pontificum, ex quibus ea, quæ priori editioni acceſſerunt, aut nunc primum detecta ſunt, in hac præfatione breuiter pro more meo explicabo.

Et prima quidem difficultas, eaque grauiſſima, quam in priori editione vix delibaueram, eſt de annis Natiuitatis, & Mortis Chriſti, diſtractis in varias opiniones, non modò Antiquorum, ſed etiam Recentiorum animis: Sunt enim, qui primum Chriſti annum ante æram Vulgarem ponunt, ſunt, qui cum eâdem componunt, ſunt, qui poſtponunt. Prima ſententia Chriſti annos ante æram Vulgarem enumerari decernens Euangelij ſuffragio vtitur; conſtat namque, Natiuitatem Chriſti Domini contigiſſe *In Diebus Herodis Regis*, vt habet Matthæus Cap. 2. Herodem verò ex humanis exceſſiſſe quatuor ſaltem annis ante Vulgaris Epochæ exordium, docent hiſtoriæ tum Ioſephi Hebræi, tum Dionis Nicæi, tum aliorum veterum Scriptorum, & Patrum. Cum itaque Vulgaris æra ſit Herodis regno poſterior ſaltem per quadriennium, per tantumdem temporis ſit etiam minor Matth. 2.

 æta-

ætate Chriſti, neceſſe eſt. Qui verò in diuerſas abeunt ſententias, ſiue Chriſti Natiuitatem cum æra vulgari componant, ſiue minorem aſſerant, ſe Euangelio authore duci contendunt, ſiquidem horrendus ille Solis defectus, qui tempore mortis Chriſti contigit, videtur lumen ſuppeditare, ad annorum ſalutis noſtræ numerationem inueſtigandam: Cum enim Chriſtum inſtante Paſchate obijſſe conſtet ex quatuor Euangelijs, & Paſcha Iudæorum iuxta legem celebrari debuerit decima quarta Luna, Eclipſis, non Lunæ, vt ſæpius tempore Plenilunij euenit, ſed Solis contra ordi-

Luc. 23. cap. nem naturæ contigit: *Erat autem ferè hora ſexta*, inquit S. Lucas cap. 23. *& tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram, vſque in horam nonam, & obſcuratus eſt Sol.* Cum enim iuxtà tabulas Paſchales, & Phlegontis Hadriani Liberti teſtimonium Eclipſis illa tempore plenilunij contigerit anno quarto Olympiadis 202. qui cum anno 33. æræ vulgaris concurrit, & Chriſtum non niſi triginta tres vitæ annos habuiſſe, in confeſſo ſit apud Eruditos; deduxerunt ex his omnibus communiter Scriptores, Chriſti natiuitatem anno primo æræ vulgaris collocandam eſſe.

Duas has ſententias, quia Antiquiſſimorum Scriptorum teſtimonijs & Sacræ ſcripturæ locis inniti videbantur, conciliare ſtuduit P. Natalis Alexander Ord. S. Dominici, & Facultatis Pariſienſis Doctor; vnde Chriſti Natiuitatem quinquennio ante æram vulgarem, Mortem verò anno æræ vulgaris trigeſimo tertio poſuit, tribuens Chriſto annos vitæ triginta ſeptem, & aſſerens, eum ad Baptiſmum perueniſſe anno ætatis trigeſimo quarto. Hæc Natalis, qui Charibdim euitare cupiens, in Scillam incidit: dum enim duo Scripturæ loca conciliare ſtuduit, in tertio ſcripturæ loco explicando, veritatis naufragium fecit. Tertius hic locus

Lucæ 3. eſt, quo traditur Chriſtus anno ætatis trigeſimo ad baptiſmum perueniſſe, *& ipſe IESVS*, inquit Lucas cap. 3. *erat incipiens quaſi annorum triginta*: quod autem Chriſtus trigeſimo ætatis anno baptizatus ſit, firmatur ex primitiuæ Eccleſiæ Traditione, cum qua æquè ac cum ſcriptura pugnare neceſſe eſt, qui Chriſtum anno ætatis trigeſimo

quar-

quarto baptizatum fuiſſe affirmat. Vt igitur hanc nouam opinionem refellamus, oſtendimus in prima Diſſertatione, certum eſſe, quod Chriſtus baptizatus ſit anno ætatis ttigeſimo, natus verò tempore Herodis Regis integro quinquennio ante æram vulgarem, ac demùm obierit anno ætatis vigeſimo quarto, æræ vulgaris vigeſimo nono, quo duo Gemini Conſulatum obibant: quam eſſe veram, & conſtantem Primitiuæ Eccleſiæ Traditionem, pleriſque Patrum, & Conciliorum teſtimonijs ex manuſcriptis, & editis Codicibus comprobamus, & ne vllum ea de re dubium ſuperſit; Chronotaxìm vitæ Chriſti ſubiungimus, in qua veteres Romani, Hæbrei, & Chriſtiani Scriptores conciliantur, & quidquid de vita Chriſti in ſacris litteris traditur, cum prophanis hiſtorijs conuenire, clarè oſtenditur.

Cum autem ex prædicta ſententia ſequatur, quod anni æræ vulgaris non incipiant ab anno natiuitatis Chriſti, alia difficultas occurrit, quæ in corrigendis recentiorum Scriptorum Annalibus conſiſtit, æram vulgarem & annos Incarnationis Dominicæ paſſim confundentibus. Enimuerò cum ab vniuerſa Occidentis Eccleſia iam indê à Caroli Magni temporibus æra vulgaris & anni Incarnationis Chriſti promiſcuè ſumantur, ne nouitatis rei videamur, ratio reddenda eſt, çur à ſententia vſu plurimorum ſæculorum recepta diſcedamus. Pro illa igitur ſupponendum in primis eſt, difficultatem in ſola quæſtione facti conſiſtere, deindè Primitiuam Eccleſiam nunquam annos ſuos ab initio æræ vulgaris, quæ his temporibus vſu recepta eſt, numeraſſe, ſed potiùs ſicut geſta prophana à Gentilibus Conſulum ſuorum, & Imperatotum annis notabantur, ſic geſta Eccleſiæ à Scriptoribus Eccleſiaſticis ſignata fuiſſe; & ſi quandoque ſpeciali æra vtebantur Chriſtiani; hanc fuiſſe vel mortis Chriſti, vel Martyrum Alexandrinorum. His verò ſuppoſitis, oſtendimus, Dionyſium Exiguum omnium mortalium primum tempore Iuſtiniani Imperatoris æram Incarnationis Dominicæ inducere voluiſſe: cum tamen in computandis annis integro quin-

 quen-

quennio aberrauit, quod ex Faſtis Conſulum Romanorum, & perpetuo annorum, quibus Romani Imperatores regnarunt, nexu euidenter probamus. Ne verò credatur obeſſe Eminentiſſimi Cardinalis Baronij ſententia, quo iure ab hac recedamus, imò qua neceſſitate indè abducamur, palam facimus. Oſtendimus proindè, correctione indigere tanti viri opinionem, quod iſta duos Conſulatus eradat è Faſtis, & eorum annos Imperatori Probo videatur adimere, quibus ſi addideris triennium ab Annalium Parente pariter omiſſum in Imperio Tiberij, habebuntur quinque anni Annalium hiſtorijs inſerendi, vt veram Chriſti Natiuitatem vulgaris æra aſſequatur. Integrum itaque luſtrum ſuprà Epocham Chriſto tribuimus, licet in rerum geſtarum tempore adnotando vulgari æra vtendum ducamus ea de cauſa, quam è veſtigio producimus. Quamuìs enim Annalium Parens Baronius exiſtimarit, à primo Chriſti anno dinumerari annos noſtros, ita vt ſi quem in hoc primo aberrare contigerit, in ſingulis alijs errare, quiſquis fuerit, licet inuitus cogatur. Attamen ea opinio iam dudum menti plurimorum inhæſit, annos, quibus nunc tempus metimur, nullatenùs dinumerari à primo Chriſti anno, ſed ab initio æræ vulgaris, quod quinquennio poſt Chriſti natiuitatem ponendum eſt, anno nimirùm Auguſti 44. Conſulatu C. Cæſaris & L. Æmilij Pauli. Euidenter id probat æra Diocletiani, quam anno 284. æræ noſtræ vulgaris cœpiſſe, certis rationibus, & indubitatis Veterum teſtimonijs oſtendimus. Si enim ab anno 284. totidem Conſulum paria, & Imperatorum ſibi ſuccedentium anni retronumerentur, comperiemus profectò, quod primus annus æræ vulgaris ſtatuendus ſit anno 45. Auguſti, Conſulatum obeuntibus C. Cæſare, & L. Æmilio Paulo. Poſito autem hoc æræ vulgaris initio, ab eo, & non à primo anno Natiuitatis Chriſti ſingulos noſtros annos dinumerari conſtabit.

Cùm verò primorum Romanorum Pontificum initia plerumque incerta ſint, nec quot quiſque annis, ac quando Pontificatum geſſerit, exploratum habeatur, oſtendimus

mus, non debere annos Pontificum à primo æræ vulgaris initio (vt paſſim conſueuit) perpetuò nexu deduci, ſed pro vera Chronologia ſtabilienda neceſſarium eſſe, illorum Pontificatus certis temporibus figere, de quibus ex antiquorum teſtimonijs, aut Eccleſiæ monumentis conſtat, quod ſub certis Imperatoribus, & determinatis Conſulibus Pontificatum ſuum cœperint, aut finièrint: fixis enim horum Pontificum temporibus ad illum annum, quo ſedere cœperunt, aut deſierunt, facilè erit ex eorum tempore veram antecedentium quorumdam Pontificum Chronologiam inueſtigare. Atque hic eſt modus, hæc methodus, quibus vſus ſum Diſſertatione 2. in ſtabiliendis plurimorum Pontificum annis, quorum perpetuam Chronotaxim à Petro Apoſtolorum Principe vſque ad Ioannem 3. deduxi, ideſt ad illud vſque tempus, ad quod Faſti Conſulares pertingunt. Quanto autem labore, quanto ſtudio opus fuerit pro elucidanda hac parte Chronologica Lector beneuolus facilè perſpiciet ex ipſa Chronotaxi, quam Diſſertationi 2. ſubieci, vbi anni Mortis Chriſti, anni æræ Diocletianæ, anni æræ vulgaris, anni Imperatorum, Conſulum, & Romanorum Pontificum ſibi inuicem reſpondentes ſtabiliuntur, ac innumeris Veterum monumentis, & Scriptorum teſtimonijs, ex Inſcriptionibus, Numiſmatibus, Codicibus manuſcriptis & editis confirmantur.

Atque hæc quidem de rebus Chronologicis, quibus ſubiungimus appendicem, qua continentur varia Antiquitatis monimenta ad eas ſpectantia: cum autem inter illa præcipuum locum obtineant duo antiquiſſimi Romanorum Pontificum Catalogi tempore Liberij Papæ, & Iuſtini Imperatoris conſcripti, ex quibus liber Pontificalis compoſitus fuit, de ijs ſpecialem Diſſertationem præmittimus, conati in ea ſatisfacere dubio de Libri Pontificalis auctore, quem plerique Damaſum Papam crediderunt, alij cum Bellarmino Anaſtaſium Bibliothecarium ſtatuerunt, alij cum Eminentiſſimo Cardinale Baronio veriſimilius affirmarunt, non vnum, ſed duos ad minimum

BIBL. VITTORIO EMANUELE ROMA

auctores habuiſſe. Vt enim animaduertit Baronius, cum liber ille in ſingulis fermè Pontificibus pugnantes temporum notas exhibeat, & aliud tempus per Conſules, aliud per Imperatores, aliud per acta ipſa quandoque ſignet, nemini dubium eſſe poteſt, quin ex diuerſis auctoribus, vel varijs Eccleſiæ monumentis hæc ipſa deſumpta ſint. Et hæc quidem Annalium Parens, qui nuſquam indicat, quænam hæc Eccleſiæ monimenta eſſe poſſint. Nos igitur antiquiſſimos Romanorum Pontificum Catalogos eſſe oſtendimus, quorum alter tempore Liberij Papæ, alter tempore Iuſtini Imperatoris conſcripti ſunt: monſtramus inſuper, librum Pontificalem duas in partes diſtribui poſſe, quarum prior auctorem habet, qui ſub Gregorio 3. vixit, & librum Pontificalem à Petro Apoſtolorum Principe vſque ad eumdem Gregorium deduxit; poſterior pars ſequentium Pontificum vitas complectitur, quas à varijs Auctoribus conſcriptas fuiſſe, ex ſtyli diuerſitate cum Luca Holſtenio colligimus. Reiectis igitur eorum ſententijs, qui vel Damaſo Papæ, & antiquioribus Pontificibus partem libri Pontificalis tribuunt, vel Anaſtaſium Bibliothecarium auctorem integri iſtius operis faciunt, Auctorum Patriam, tempus, & nomen inquirimus, & quibus vitæ Pontificum tribuendæ ſunt, oſtendimus.

Vt verò de his omnibus apertiùs conſtet, Diſſertationi præfatæ ipſos Catalogos, & librum Pontificalem cum pleriſque antiquitatis monimentis, quibus in hoc opere vſi ſumus, ſubiungimus. Ac vetuſtiorem quidem Catalogum, quem primus omnium Egidius Bucherius libro de Doctrina temporum edidit, poſteà Godefridus Henſchenius in actis Sanctorum typis deſcripſit, nos poſt priorem noſtram editionem ad manuſcriptum Codicem Bibliothecæ Cæſareæ pluribus locis correctum rursùs typis conſignandum eſſe iudicauimus. Secundum Catalogum, quo Auctor prioris partis libri Pontificalis pro actis Romanorum Pontificum præcipuè vſus eſt, ediderunt primùm viri eruditi Godefridus Henſchenius, & Daniel Papenbrochius, poſt quos ego in priori Antiquitatis editione par-

tem

tem eiuſdem pari fide typis mandaui. Vbi autem Romam perueni, & manuſcriptum Codicem Bibliothecæ Reginæ Sueciæ, ex quo Catalogus cura P. Henſchenij deſcriptus fuit, ſedulò peruolui, editionem pleriſque mendis ſcatere animaduerti; vndè illum Catalogum quam plurimis locis emendatum rursùm typis deſcribo, & huic ipſum librum Pontificalem edito longè correctiorem ſubijcio; cum enim incidiſſem in Authographum Lucæ Holſtenij, qui magnum vitæ ſuæ tempus in conferendo illo libro cum manuſcriptis Codicibus conſumpſit, & in hunc finem Codices Vaticanos, Caſſinenſes, Regios, Mediceos, & Farneſianum omnium antiquiſſimum recenſuit, librum Pontificalem cum varijs lectionibus ex prædictis manuſcriptis à Luca Holſtenio excerptis exhibeo: in eo autem edendo modum illum obſeruo, vt in oppoſita Catalogis pagina conſpiciatur, & omnia, quæ auctor Pontificalis ex ſecundo Catalogo deſumpſit, alio charactere exprimantur, vti & illa, quæ auctor ſecundi Catalogi ex primo Catalogo exſcripſit, diuerſo pariter charactere exhibeantur, ſicque vnico intuitu pateret, quænam Auctor libri Pontificalis à Catalogis, quænam aliunde mutuatus ſit, quæ non raró in breuioribus noſtris notis indicamus, adiunctis ijs, quæ in Pontificum vitis obſeruatu digniora occurrunt.

SYNOPSIS

Diſſertationum & Capitum

quæ Tomo Primo comprehenduntur.

DISSERTATIO PRIMA

De Chronotaxi vitæ Chriſti.

Caput 1. *De quinque notis Chronologicis, ex quibus æræ vulgaris initium ſtatuitur anno* 44. *Auguſti. pag.* 2.

Caput 2. *Quod anno ante æram vulgarem ſexto Chriſtus incarnatus ſit. pag.* 10.

Articulus primus. Probatur ex tempore, quo mortuus eſt Herodes, Chriſti Natiuitatem quinque annis præceſſiſſe æræ vulgaris initium. pag. 11.

Articulus ſecundus. Quod Chriſti Natiuitas ante æræ vulgaris initium ponenda ſit, ex tempore, quo Principatum adeptus eſt Archelaus, & poſtmodum in exilium miſſus fuit, oſtenditur. pag. 23.

Articulus tertius. Confirmantur ſuperiùs dicta ex nummo Herodis Antipæ, qui Galilææ Tetrarcha fuit. pag. 27.

Articulus quartus. Quod æræ vulgaris initium poſt Chriſti Natiuitatem collocandum ſit, ex deſcriptione tempore Natiuitatis eius oſtenditur. pag. 34.

Caput 3. *Quo anno æræ vulgaris, ætatiſque ſuæ Chriſtus Dominus baptizatus ſit? & quot annis poſt baptiſmum prædicauerit? pag.* 46.

*Articulus primus. Quod ex ſacra Scriptura conſtet, Chriſtum non quidem anno ætatis trigeſimo quarto, ſed trigeſimo fuiſſe baptizatum. pag.*48.

Articulus ſecundus. De tribus annis, & totidem menſibus, quibus Chriſtus poſt baptiſmum prædicauit. Vbi & eorum ſententiæ expenduntur, qui aut plures, aut pauciores annos prædicationis Chriſto tribuunt. pag. 54.

Caput 4. *Quod Chriſtus obierit anno æræ vulgaris vigeſimo*

nono, quo duo Gemini Conſulatum gerebant. pag. 60.
Caput 5. Stabilitur annus mortis Chriſti ex ijs, quæ eam ſubſecuta ſunt. pag. 74.
Articulus primus. Quod conſtet ex æra Edeſſenorum, Chriſtum duobus Geminis Conſulibus obijſſe. pag. 74.
Articulus Secundus. Quod, ſi Tiberius ad Senatum retulerit de Chriſto inter Deos referendo, Chriſtique Apotheoſi Seianus Præfectus Prætorio obſtiterit, id in ſola ſententia, quæ Chriſti mortem æra vigeſima nona collocat, locum habere poſſit. pag. 77.
Articulus tertius. Quod Apoſtoli iuxta Apollonij traditionem duodecim annis in Iudæa manſerint ante diuiſionem, idque in nulla alia ſententia locum habere poſſit, quam quæ Chriſti mortem anno 29. æræ vulgaris ponit. pag. 85.
Articulus quartus. Quod Beatus Petrus poſt diuiſionem Apoſtolorum Romam ſub Claudio venerit, & cathedram ibidem viginti quinque annis tenuerit, idque in ſola ſententia, quæ Chriſti paſſionem æra vigeſima nona ponit, locum habere poſſit. pag. 87.
Articulus quintus. Quod Petrus & Paulus anno poſt Chriſti paſſionem trigeſimo ſeptimo, Neronis duodecimo paſſi ſint: idque nulli alteri epochæ conueniat, quam quæ æra vigeſima nona Chriſti paſſionem collocat. pag. 93.
Articulus ſextus. Proferuntur alia temporibus Apoſtolorum peracta, quæ cum anno paſſionis Chriſti collata Chronotaxim noſtram confirmant. pag. 96.
Articulus ſeptimus. Adferuntur cætera antiquorum Scriptorum teſtimonia, quæ Chronotaxim noſtram ſtabiliunt. pag. 100.

SERIES CHRONOLOGICA.

A ſuſcepto per Iulium Cæſarem imperio, ad vſque poſt mortem Chriſti.

Quæ ex omnium generum teſtimonijs & monimentis

Hiſtoria Eccleſiaſtica cum profana componitur, & Scriptores Hebræi, Gentiles, ac Chriſtiani, quo ad vitæ Chriſti tempora conciliantur.

DISSERTATIO SECVNDA.

De Chronotaxi Romanorum Pontificum.

Caput 1. *De Pontificatu Clementis, quo tempore, & ordine ſederit. pag.* 132.
Caput 2. *De Pontificatu Anacleti, & an diuerſus fuerit à Cleto? pag.* 144.
Caput 3. *De actis S. Alexandri, & tempore, quo Pontificatum obtinuit. pag.* 155,
Caput 4. *De Pio, Aniceto, Sotere, & Eleutherio, quo ordine, & quibus temporibus ſederint? pag.* 165.
Caput 5. *De geſtis Pontij Martyris, ex quibus ordo, & tempora Pontiani, Antheri, & Fabiani ſummorum Pontificum ſtabiliuntur. pag.* 172.
Articulus primus. Quod acta S. Pontij Martyris non conſcripta ſint à Valerio eius contubernali, & nonnulla contineant à veritate alienâ. pag. 172.
Articulus ſecundus. An acta S. Pontij Martyris rectè annum ab Vrbe condita milleſimum cum anno tertio Philippi componant? pag. 176.
Articulus tertius. Quod Pontij acta rectè exhibeant ordinem, & tempora, quibus Pontianus, Antherus, & Fabianus ſederunt ſub Philippis & Decio Romanis Imperatoribus. pag. 182.
Caput 6. *De actis martyrij Cornelij Papæ, eiuſque & Lucij temporibus. pag.* 187.
Caput 7. *De actis Stephani Papæ, & quibuſnam temporibus tam ipſe, quam Xyſtus ſecundus eius Succeſſor ſummum Pontificatum obtinuerint, ac quanto tempore Sedes Apoſtolica*

poſt

poſt Xyſti obitum vacauerit. pag. 198.
Caput octauum de æra Diocletiani, ſeu Martyrum Alexandrinorum, Pontificatu Marcellini, ac Marcelli, & tempore, quo Sedes Apoſtolica poſt Marcellini obitum vacauit. pag. 208.
Caput 9. *De Felice ſecundo: an fuerit verus Pontifex, & quot annis ſederit. pag.* 218.

SERIES CHRONOLOGICA.

Ab anno æræ vulgaris primo vſque ad annum 566. *quo obijt Iuſtinianus, & Conſulares Faſti, ac plerique Pontificum Catalogi finem accipiunt.*

DISSERTATIO TERTIA.

De antiquis Romanorum Pontificum Catalogis, ex quibus liber Pontificalis concinnatus fuit, & de libri Pontificalis auctore, ac præſtantia. pag. 327.

Caput 1. *De antiquis Patribus, & Scriptoribus, qui ſucceſſionem Romanorum Pontificum ſuis operibus, aut Chronicis inſeruerunt. pag.* 327.
Caput 2. *De antiquiſſimo Catalogo, qui in Liberio Papa deſinit. pag.* 335.
Caput 3. *An Catalogus ille à Damaſo Papa conſcriptus ſit? & an duæ Epiſtolæ Damaſi, & Hieronymi ea de re editæ, ſuppoſititiæ cenſendæ ſint? pag.* 346.
Caput 4. *De ſecundo Catalogo, qui cum actis Felicis eius nominis quarti finit. pag.* 354.
Caput 5. *De Libro Pontificali. pag.* 363.
Caput 6. *An Liber Pontificalis à Damaſo Papa conſcriptus ſit? pag.* 369.
Caput 7. *An Liber Pontificalis Anaſtaſio Bibliothecario tribuendus ſit? pag.* 375.

Caput 8. *A quibuſnam Auctoribus, & quandonam liber Pontificalis conſcriptus ſit? pag. 383.*
Caput 9. *Ex quibuſnam antiquitatum monimentis liber Pontificalis concinnatus ſit? & quanam ei fides adhiberi poſſit? pag. 393.*

CATALOGI ET ACTA ROMANORVM PONTIFICVM.

Ex antiquiſſimis Scriptoribus, & MSS. Codicibus, ex quibus editus fuit liber Pontificalis Anaſtaſio Bibliothecario tributus, qui exhibetur ex correctione V.C. Lucæ Holſtenij, qui Anaſtaſij Opus ad manuſcriptos Codices Vaticanos, Caſſinenſes, Regios, Florentinos, & Farneſianum recenſuit. Accedunt notæ noſtræ breuiores, quibus nonnulla obſeruatu digna dilucidè explicantur. pag. 401.

APPENDIX

Ad Tomum primum.

Continens varia Antiquitatis monimenta ad res Chronologicas ſpectantia, & pro maiori parte ex variarum nationum MSS. Codicibus, vel nunc primùm, vel correctiùs edita, & notis illuſtrata. pag. 497.

Nummi præſidum Syriæ cum æra Antiochena à pugna actiaca, ſeu anno ante æram vulgarem XXX. & à pugna Pharſalica anno ante æram vulgarem 49. pag. 499.

1. *De Nummis Præſidum Syriæ, in quibus annotatur æra Antiochena, quæ incipit à pugna Actiaca anno ante æram vulgarem XXX. pag. 499.*
Nummi Præſidum Syriæ, in quibus annotatur æra Antiochena, quæ incipit à prælio Pharſalico anno ante æram vulgarem XLIX. pag. 502.
Nummus Herodis Antipæ cum Ægyptio numiſmate. pag. 504.
2. *De Hippolyto Thebano teſtimonia. pag. 506.*

Ex MS. Codice græco 573. Bibliothecæ Vaticanæ: Hippolyti Thebani fragmentum ex commentario eius chronico de proſapia D. N. Ieſu Chriſti. pag. 510.
Aliud fragmentum Hippolyti Thebani ex MS. Codice græco Vrbino-Vaticano ante 600. annos ſub Alexio Comneno Conſtantinopoli, vt ex eiuſdem imagine libro præfixa apparet, conſcripto. pag. 513.
De Hippolyto Thebano Nota. ibid.
3. *Ex eodem MS. Codice græco Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ: in quo poſt allatum Hippolyti Thebani fragmentum ſequitur aliud incerto nobis Auctore conſcriptum Chronicon de Incarnatione Domini noſtri IESV Chriſti magni Dei, & Saluatoris noſtri. pag. 514.*
4. *Ex Clementis Alexandrini libro primo Stromatum edit. græcolat. pag. 336. anni Imperatorum Romanorum iuxtà Græcorum, Barbarorum, & Veterum Romanorum ſupputationem pag. 516.*
Subijcitur nota. pag. 516.
5. *Ex MS. Codice græco 573. Bibliothecæ Vaticanæ Chronicon Syntagma ab Adam vſque ad ædificationem Conſtantinopolis. pag. 517.*
Nota de hoc Syntagmate. pag. 518.
6. *Chronici fragmentum ex antiquo octingentorum annorum Codice Vaticano litteris maiuſculis exarato; quo continentur res Eccleſiaſticæ ab anno 42. Auguſti, vſque ad Clementis primi Pontificatum. pag. 519.*
7. *Excerpta ex Chronico Hippolyti Portuenſis, qui ſub Alexandro Imperatore ſcripſit, edito primùm ab Henrico Caniſio tomo 2. antiquarum lectionum, poſteà à D. du Cange ad finem Chronici Alexandrini ex octingentorum annorum Codice MS. Bibliothecæ Collegij Claromontani Pariſienſis Societatis IESV. pag. 521.*
Obſeruatio de huius Chronici Authore. pag. 522.
8. *Ex Codice 244. MS. Vaticano continente catalogum Romanorum Imperatorum à Iulio Cæſare vſque ad Valentem. pag. 527.*
9. *Ex antiquis membranis Bibliothecæ Cæſareæ ante*

1300.

1300. *annos conſcriptis, quibus vſus quondam fuit pro Conſulum Faſtis Cuſpinianus, & ex quibus in libro de doctrina temporum edidit Ægidius Bucherius Opuſculum aureum de Præfectis Vrbi, & quibus Conſulibus magiſtratum geſſerint.* pag. 528.

10. *Faſti Conſulares cum annis Vrbis conditæ, Ferijs, ac ætate Lunæ Kalendis Ianuarijs, annis etiam Biſſextilibus deſignatis iuxta methodum Cycli LXXXIV. Auctore Anonymo, qui ſub Conſtantio Imperatore ſcripſit. Ex MS. Codice Bibliothecæ Cæſareæ à V. Cl. Noriſio integrè editi.* pag. 531.

Annotatio de horum Faſtorum præſtantia. pag. 539.

11. *Faſti Conſulares ab anno Chriſti* 138. *ad annum* 372. *græcè editi ex MS. Codice Sauiliano ab Henrico Dodwello, nunc verò primùm latinè redditi, additis annis æræ vulgaris.* pag. 542.

Obſeruatio de horum Faſtorum Auctore Theone Alexandrino. pag. 547.

12. *Faſti Idacij à Sirmondo ex parte, integrè verò à Labbeo tomo* 2. *Bibliothecæ MSS. librorum editi ex MS. Codice Bibliothecæ Collegij Claromontani Soc. IESV Pariſienſis, plerisque in locis correcti, ijſque additi anni æræ vulgaris.* pag. 549.

Obſeruatio de horum Faſtorum Auctore cum nota Sirmondi. pag. 561.

13. *Magni Aurelij Caſſiodori Senatoris V. C. & Inluſtris Exquæſtoris Sacri Palatij, Exconſulis ordinarij, Ex magiſtri Offic. Præf. Præt. atque Patricij Chronicon, quod ipſe quidem ab Orbe condito conſcripſit, nos verò ab Iulij Cæſaris Imperio hìc exhibemus ex antiqua, & correctiori editione V. Cl. Ioannis Cuſpiniani.* pag. 561.

Obſeruatio in Caſſiodori Chronicon. pag. 579.

14. *Ex Codice Colbertino* 240. *& ex editione Arnaldi Pontaci Vaſatenſis Epiſcopi, fragmenta Faſtorum ab anno* 14. *Valentis, & Chriſti* 381. *vſque ad annum* 32. *Iuſtiniani Auguſti, & Chriſti* 557. *prout habentur in MS. Codice Fr. Pithœi & primo Laterculus Faſtorũ Conſularium ab Auſonij*

ſonij & Olybrij Conſulatu ad XVII. Poſt-Conſulatum Baſilij. pag. 580. *Deinde Laterculus Conſulum poſt Chronicon Senatoris. Ex eodem Codice Colbertino* 240. *pag.* 582.

16. *Chronicon S. Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi à Iulio Cæſare vſque ad Heraclium Imperatorem, & Siſebuti Regis Principatum. Ex manuſcripto Codice* 609. *Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ longè diuerſum ab edito. pag.* 582.

17. *Ex antiquo octingentorum ſexaginta quatuor annorum Codice MS. Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ, in quo habetur Opuſculum de ſex ætatibus Mundi, quarum ſexta incipit ab aduentu Saluatoris hoc modo: Sexta ætas continet annos præteritos* 824. *Dominus IESVS Chriſtus natus eſt, poſt cuius aduentum regnauit &c. pag.* 594.

18. *Index Romanorum Pontificum à D. Petro vſque ad Gregorium Magnum. Ex MS. Codice Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ ſub num.* 143. *pag.* 595.

19. *Catalogus Imperatorum ex antiquo* 700. *annorum Codice Vaticano* 3339. *poſt Eutropium & Paulum Diaconum de geſtis Romanorum. pag.* 597.

20. *Faſti Conſulares ex apographo Voſſiano græco ab anno* 222. *vſque ad annum* 630. *à Dodwello & du-Cange græcè editi, nunc verò primùm latinè redditi, & ordine ſuo diſpoſiti. pag.* 601.

Obſeruatio de prædictis Faſtis aliàs Heraclianis. pag. 608.

21. *Ex nongentorum annorum Cod.* 511. *Biblioth. Reg. Sueciæ, continente libellum minorem Ven. Bedæ de temporibus ætas ſexta. pag.* 609.

22. *Ex antiquo octingentorum ſexaginta quinque annorum Codice MS. Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ Catalogus Romanorum Pontificum ſub hoc titulo: Epiſcoporum Romanæ Vrbis nomina. pag.* 611.

23. *Ex eodem Codice Palatino-Vaticano Catalogus Imperatorum. pag.* 620.

24. *Ex antiquo Codice Bibliothecæ Alexandrino-Vaticanæ* 600. *annorum, Fragmentnm Chronici. pag.* 622.

25. *Ex antiquo octingentorum ſeptuaginta ſex annorum manuſcripto Codice langobardicis characteribus anno* 812.

exa-

exarato, qui in Bibliotheca Eminentiſſimi Cardinalis Caſanate reperitur: Opuſculum de ſex Mundi ætatibus, quarum quinque prioribus omiſſis, exhibetur ſexta ætas. pag.623.

26. *Ex MS. Codice Vaticano* 630. *qui octingentorum annorum ætatem ſuperat, fuitque quondam Ioannis Atrebatenſis Epiſcopi (Is autem fuit fortaſſis Ioannes Ioffredus anno* 1453. *Atrebatenſis, deinde Albienſis Epiſcopus, & tandem Cardinalis eruditiſſimus) Nomina Pontificum Romanorum. pag.*625.

27. *Ex MS. Codice Vaticano* 1353. *qui deſcriptus eſt ſub Paulo II. ex vetuſto Codice* 800. *annorum Eccleſiæ Pergamenſis, Nomina Pontificum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ. pag.* 626.

28. *Ex antiquo Manuſcripto Codice græco-Vaticano, qui ſub numero* 1167. *aſſeruatur. Catalogus Imperatorum ſæculo nono conſcriptus nunc primùm in lucem editus, in verſione tantùm latina. pag.*629. *Sequuntur in eodem Codice Imperatores nouæ Romæ, ſiue Conſtantinopolis Byzantiorum. pag.* 630.

29. *Ex antiquo MS. Codice Bibliothecæ Alexandrino-Vaticanæ. Catalogus Romanorum Pontificum à D. Petro vſque ad Formoſum. pag.*633.

30. *Ex antiquo* 600. *annorum Codice Vatic.* 1358. *continente Panormiam S. Iuonis, ad cuius initium habetur Chronicon Romanæ Hiſtoriæ. pag.*636.

31. *Catalogus Pontificum, & Decretorum ab ipſis editorum à D. Petro vſque ad Paſchalem Secundum: ex ſexcentorum annorum Codice MS. Vaticano, Anſelmi Lucenſis Decretum continente. pag.*644.

32. *Catalogus Romanorum Pontificum vſque ad eumdem Paſchalem Pontificem: ex MS. Cod. Vrbinate. pag.*650.

*Sequuntur demùm duo nummi Herodis Antipæ cum annotatione ijs ſubiuncta. pag.*653.

DISSERTATIO PRIMA.
DE
CHRONOTAXI
VITAE CHRISTI.

INVIDIAM temporis accuſare plerique ſolent, qui rerum antiquarum hiſtorias illuſtrare conantur: cum tamen ab eorum negligentia repetendus aliquando ſit criminationis titulus, quem incerto malunt Authori appingere, quàm proprijs in commentarijs latè patentem agnoſcere. Contigit enim, vt ſcribentis deſidia ſeries ætatum peruertatur, aut concidat, adeoque labem hiſtoriæ & calumniam inferat tempori eadem ſcriptio. Nihil propterea nobis eſſe diligentiùs oſtendendum duximus, aut in Operis veſtibulo congruentiùs collocandum, quàm Chronologiæ integra ſpecies, & ſæculorum veluti ſimulacra, quæ veritatis aditum ornant, & Antiquitatis Eccleſiaſticæ, cui modò illuſtrandæ inſudamus, frontem nobilitant: ita demum rati lumen aliquod Operi conciliatum iri, ſi ab ordinata temporum ſerie caſtigatiùs collectum in has paginas deriuaretur. Eſto igitur dicatum Tempori totius Operis Caput: Chronologiæ deferamus prærogatiuam, vt facis inſtar præluceat ad veritatem certò indagandam, & inueniendam, quæ vel teſtimoniorũ, vel monumentorum defectu ſæpiùs magnis Antiquitatis tenebris infuſcatur, ac velut obruitur, & inuoluitur.

CAPVT PRIMVM.

De quinque Notis Chronologicis, ex quibus Æra vulgaris initium ſtatuitur anno quadrageſimo quarto Auguſti.

1. Adferuntur quinque temporum indicia, Olympiades, anni Imperatorum; Conſules, anni mortis Chriſti, & æræ Martyrum Alexandrinorum, quibus Chronologia Eccleſiaſtica potiſſimùm ſtabilitur.

2. Inter indicia, Conſulum nota alijs duabus, quæ numeris exprimi ſolent, præſtare videtur, quia in deſcribendis Conſulum nominibus difficiliùs, quàm in exprimendis numeris error committitur.

3. Alia temporis Notæ annos mortis Chriſti, & annos æræ Diocletianæ aſſignant, quam vltimam Dionyſius Exiguus in æram Incarnationis Dominicæ conuertere ſtuduit.

4. Ex verbis Dionyſij Exigui deducitur, æram vulgarem, qua nunc vtimur, ab eo omnium primo cum anno Dominicæ Incarnationis confundi, & vſurpari cœpiſſe, quod de ipſo etiam obſeruat Venerabilis Beda.

5. Primis itaque Eccleſiæ ſeculis æra vulgaris, & anni Incarnationis Dominicæ ignoti erant; vnde Baronius plurimùm vacillauit in Conſulum faſtis, & Imperatorum annis cum æra vulgari componendis.

6. Porrò in his Conſulum faſtis componendis duobus integris annis vſque ad annum 269. à vera Chronologia deflexit, vt paucis indicatur.

7. Alium Chronologiæ defectum in Annalibus animaduertit Pagius, qui ab anno 251. tres annos vſque ad an. 260. corrigendos eſſe credit.

8. In vno ſimiliter à vero deflexit Onuphrius Panuinius.

9. His erroribus corrigendis plurimùm inſudarunt recentiores Chronologi, qui æram ab annis Incarnationis Dominicæ ſeparandam eſſe demonſtrant.

1. CHronologia iuxtà Petauium, *eſt rerum prætetitarum certis ex indicijs ad ſua tempora temporumque partes accommodatio.* Indicia autem illa, ſi de rebus Eccleſiaſticis à Chriſto vſque ad Imperatorem Iuſtinianum, vt propoſuimus, agere velimus, præcipua quidem ſunt Olympiades, Imperatorum anni, Conſules, annus mortis Chriſti, & æra Martyrum Alexandrinorum: quæ ſi rebus præteritis adnectantur, earum adminiculo anni vulgaris, quo contigerunt, notitia acquiritur, & multa, quæ alijs difficilia viſa ſunt, ſoluuntur, ac elucidantur. Vt autem clariùs hac de re agamus, obſeruandum in primis, inter prædictas temporum Notas, alias eſſe, quibus communiter Gentiles, & Chriſtiani, prophani, & Eccleſiaſtici Scriptores vſi ſunt; alias, quas ſoli Auctores Chriſtiani, & Eccleſiaſtici in vſus ſuos aſſumere conſueuerunt. Prioris generis ſunt Olympiades, Imperatorum anni, & Conſules; Poſterioris, anni mortis Chriſti, & æra Martyrum Alexandrinorum, vt vbique ex ipſis Scriptorum Operibus manifeſtè colligitur.

2. Porrò inter temporum notas omnibus Scriptoribus commu-

munes, duæ priores, quæ Olympiadum, & Imperatorum annos exhibent, ideo frequentiùs deprauatæ cognoſcuntur, quia numeris notari ſolent, in quos facilè librariorum & ſcribarum error incurrit: quare Baronius ad annum 69. n. 36. ſibi difficultatem proponens, quidnam faciendum ſit, quando temporum notæ inter ſe diſcrepant, illam, quæ per Conſules deſignatur, potiùs ſequendam eſſe ſcribit, quia difficiliùs in integra nomina, quàm in numeros error irrepere conſueuit. *Vnde*, inquit, *tempora annumerata per Conſules libentioribus ſunt accipienda auribus, cum cæteris illa frequentior, liberalior, & verior noſcatur eſſe Chronographia, atque in vſum frequentiorem accepta, quæ à faſtis deducta eſt Conſularibus. Certè quidem cum vetera monumenta in antiquis ſcriptoribus interdum inuenimus eſſe Conſulibus ſignata, magno afficimur gaudio, perinde ac ſi in tenebris oberranti fax aliqua exoptata præfulgeat.* Ita Annalium Parens, cuius ſententia tunc potiſſimùm amplectenda eſt, quando agitur de ijs ſcriptoribus, qui accuratam habuerunt Conſulum notitiam, vel res ipſas, dum geſtæ ſunt, poſterorum memoriæ tradiderunt; non autem de ijs, qui res, poſtquam geſtæ ſunt, abſque certo Authore retulerunt: tunc enim non ita Conſulum notis inhærendum eſt, vt à ſcriptore aliquo expreſſæ litem dirimere dicantur, ſed aliæ temporum notæ conſulendæ ſunt, quæ pro rebus Eccleſiaſticis ſæpe à morte Chriſti, nonnunquam ab æra Diocletiana apud Chriſtianos ſcriptores repetuntur.

3. Annos namque à morte Chriſti non modò D. Hieronymus, alijque Sancti Patres, ſed Euſebius quoquè, Auctor Chronici Alexandrini, & alij Scriptores Eccleſiaſtici plerumque citarunt, imitantes in hoc Romanam Eccleſiam tanquam Magiſtram, vtpotè quæ annos ſuos à paſſione Domini computare conſueuit, vt ſæculo octauo Venerabilis Beda teſtatus eſt lib. de ratione temporum, cap. 45. *Sancta ſiquidem Romana & Apoſtolica Eccleſia hanc ſe fidem tenere, & ipſis teſtatur indiculis, quæ ſuis in cereis annuatim ſcribere ſolet, vbi tempus Dominicæ paſſionis in memoriam Populis reuocans.* Et infrà affirmat, fratres ſuos Romæ in cereis Sanctæ Mariæ ſcriptum vidiſſe: *A paſſione Domini Noſtri Ieſu Chriſti anni ſunt 668.* Quibus ex verbis manifeſtè conſtat, Eccleſiam Romanam à paſſione Domini annos ſuos numeraſſe, etiam poſt tempora Dionyſij Exigui, qui Canonem ſuum Paſchalem primus in Occidente ab Incarnatione Domini inchoandum duxerat. Nam ſi tempora, quæ Dionyſij ætatem præceſſerunt, percurramus, inter æras in Occidente receptas reperiemus quidem æram mortis

Chriſti, non tamen Incarnationis Dominicæ, quæ vltima tunc à Dionyſio Exiguo induci cœpit, dum æra Alexandrina,quę ob memoriam Martyrum à primo Diocletiani Imperatoris anno cœpit, auerſis auribus excepta fuit. Qua de re Dionyſius Exiguus epiſtola ad Petronium Epiſcopum ſcribit his verbis: *Quia verò Sanctus Cyrillus primum Cyclum ab anno Diocletiani centeſimo quinquageſimo tertio cœpit, & vltimum in ducenteſimo quadrageſimo ſeptimo terminauit: nos à ducenteſimo quadrageſino octauo anno eiuſdem Tyranni potiùs, quàm Principis inchoantes, noluimus Circulis noſtris memoriam impij, & perſecutoris innectere, ſed magis elegimus ab Incarnatione Domini Noſtri Ieſu Chriſti annorum tempora prænotare, quatenus exordium ſpei noſtræ notius nobis exiſteret, & cauſa reparationis humanæ, id eſt paſſio Redemptoris noſtri euidentiùs reluceret.*

4. Præclarum eſt hoc Dionyſij Exigui teſtimonium, eò quòd non ſolùm ex illo conſtet de æra Diocletiani à pleriſque adhiberi ſolita vſque ad eiuſdem Dionyſij tempora, ſed etiam, quia ex illo patet, quo primùm tempore actum ſit de introducenda æra vulgari, qua nunc vtimur: nulla enim eius mentio ante Dionyſium reperitur apud Scriptores, aut Patres; nulla antiquitatis monumenta, nullæ veterum Eccleſiarum tabulæ illam deſignant. Primus, qui eam in vſum Canonis Paſchalis adhibere cœpit, fuit Dionyſius Exiguus; de quo venerabilis Beda lib. de ratione temporum, cap. 45. *Temporum ordinem Græci calculatores à Diocletiani Principis annis obſeruauere. Sed Dionyſius Venerabilis Abbas Romanæ Vrbis, & vtriuſque linguæ, Græcæ videlicet, ac Latinæ non ignobili præditus ſcientia, Paſchales ſcribens Circulos, noluit eis, ſicut ipſe teſtatur, memoriam impij, & perſecutoris innectere, ſed magis elegit ab Incarnatione Domini Noſtri Ieſu Chriſti annorum tempora prænotare, quatenùs exordium ſpei noſtræ notius nobis exiſteret, & cauſa reparationis humanæ, id eſt paſſio Redemptoris noſtri euidentiùs eluceret. Qui in primo ſuo Circulo quingenteſimum trigeſimum ſecundum Dominicæ Incarnationis annum in capite ponendo, manifeſtè docuit, ſecundum Circuli ſui annum ipſum eſſe, quo eiuſdem ſacroſanctæ Incarnationis myſterium cœpit.* Hæc de Dionyſio Exiguo Venerabilis Beda, manifeſtè indicans, eum ærę vulgaris primum Auctorem fuiſſe, & annum Dominicæ Incarnationis cum primo anno æræ vulgaris confudiſſe: quo factum eſt, vt primùm Romæ octauo ſæculo, deinde per totum Occidentem anni Dominicæ Incarnationis publicis actis ſubnotari cœperint, qui

qui ante octauum ſæculum nullibi in actis, vel monimentis publicis, vt iam obſeruauimus, adnotati ſunt.

5. Hinc autem euenit, quòd Vir æterna memoria dignus Cardinalis Baronius, cum priorum ſæculorum hiſtoriam Eccleſiaſticam ad annos Incarnationis Dominicæ accommodare vellet, immenſum laborem ſubire coactus ſit. Vt enim res Eccleſiaſticas ad ſuum tempus redigeret, aliarum notarum, quibus vſque ad ætatem Dionyſij Scriptores prophani & Eccleſiaſtici vſi ſunt, adminiculo opus habuit. Contigit verò non rarò, Auctores ipſos in aſſignandis Olympiadum, & Imperatorum annis plurimùm diſſidere, & hos quidem ſub quibuſdam Conſulibus eadem acta exhibere, quæ alij ſub diuerſis collocant: quin imò ſæpe contigit, vt vnus idemque Auctor in aſſignandis Conſulibus, Olympiadum, & Imperatorum annis ſibi minimè conſtet, vtpotè qui alios indicet Conſules, quàm quos illo anno Imperatoris magiſtratum geſſiſſe refert. Patet id in primis de anno Incarnationis Dominicæ, quem Dionyſius Exiguus æræ vulgaris primum poſuit, quemque annum Cardinalis Baronius in Apparatu ad Tomum Primum baſim quamdam, ac fundamentum Annalium vocauit, nulli parcens labori, nullam curam omittens, vt primo huic anno reſpondentem Olympiadem, & Conſules inueſtigaret: *Habito enim vero, quo Chriſtus natus eſt, anno, cæteri*, inquit, *qui ab eo dinumerantur, veri, certique ſupputabuntur. Quòd ſi quem in hoc primo anno errare contigerit, in ſingulis alijs errare, quiſquis fuerit, licèt inuitus cogetur: quod multis licet non mediocriter eruditis accidiſſe vidimus.*

6. Hæc, quæ alijs accidiſſe animaduertit Baronius, Dionyſius in primis, & poſt Dionyſium plerique Scriptores perſpicaciſſimo licet ingenio præditi, euitare nequiuerunt. Aeram enim vulgarem, quam ab Incarnatione incipere voluit Dionyſius, fixerunt anno Iuliano 46. Auguſti 44. Caio Cæſare, & L. Aemilio Paulo Coſſ. qui annus iuxtà communem recentiorum ſententiam non eſt primus Incarnationis Dominicæ, ſed ſextus, vt hac Diſſertatione videbimus. Vndè Dionyſius Exiguus integro quinquennio in annis Incarnationis Dominicæ computandis aberrauit. Hunc autem errorem quia Baronius in Annalibus ſuis non correxit, ſed retinuit; in ijs corrigendis ſtudium omne contulerunt Petauius & Labbeus in Gallia, Ioannes Ceſtrienſis & Pearſonius in Anglia, Henſchenius & Papebrochius in Belgio, Noriſius alijque in Italia, quos noviſſimè ſecutus eſt Antonius Pagius, qui præ cæteris fuſiùs hanc materiam pertractauit, & complu-

pluribus Tomis,quorum primum iam typis edidit, Eminentiſſimi Baronij Annales, quoad defectus Chronologicos emendandos ſuſcepit. Porrò ne quiſquam putet Annalium Parentem, aut grauioris erroris reum cenſeri, aut Chronologiam ipſius perpetuò aberrare, notandum omninò, virum iſtum nunquam ſine laude tacendum illis temporibus ſcripſiſſe, quibus nondum certis demonſtrationibus conſtabat, quo Conſulatu Dionyſius æram vulgarem inchoauerat, neque Baronij ætate faſtos Conſulares, & Romanorum Imperatorum annos certo & fido commentario illuſtratos fuiſſe: mirum proindè non eſſe, quòd in tantis rerum tenebris facem præferens, nonnullos Chronologiæ defectus alijs corrigendos reliquerit. Præcipui autem, quos correctione indigere cenſent noſtri temporis eruditi, ad duos rediguntur; quorum alter annum Incarnationis Dominicæ, alter initium æræ vulgaris ſpectat. At primus in anno Incarnationis Dominicæ cum æræ vulgaris initio componendo, non Baronio tantùm, ſed toti Occidenti iam indè ab octo, aut nouem ſæculis communis fuit; ſecundus in æra vulgari certis Conſulibus aſſignanda, non perpetuum in Annales errorem induxit, ſed poſt Primi Tomi editionem ab ipſo Annalium Parente correctus fuit, vtpotè qui expunctis nonnullis Conſulum paribus, & deletis quibuſdam Imperatorum annis, anno 280. in viam redit, & æram Dionyſianam, ſeu vulgarem ſuis Conſulibus, & Imperatorum annis reſtituit. Cum enim vir ille eruditiſſimus poſt Primi Tomi editionem, in quo æræ vulgaris initium Caio Cæſare & Aemilio Paulo Conſulibus collocarat, animaduertiſſet, quòd pleraque acta ſuis Conſulibus, & tempori non congruerent, ſed integro biennio à vera Chronologia deflecterent, duos Conſulatus omiſit, ſcilicet Fuluij Aemiliani & Pomponij Baſſi, qui anno 239. & Cornelij Sæcularis ac Iulij Donati, qui anno 260. magiſtratum geſſerunt. Cumque perſpexiſſet, æram Diocletiani ab anno 284. amoueri non poſſe, vt Imperatorum anni æræ ſuæ vulgari reſponderent, ad eam ſententiam acceſſit in ætate Imperatoris Probi definienda, quæ duos huius Principis annos intercipit. Cum enim veteres diſcrepent in Probi Imperio, ipſique quadriennium nonnulli, alij verò ſexennium aſſignent; prioribus adhæſit Baronius, quod æuo noſtro fortaſſe non probaret, cum eâ re diligentiùs perſpecta, & fideliſſimis antiquorum teſtimonijs per numiſmata conſolidatis, in hoc tandem omnes eruditi conſentiant, vt Probum ſex annis imperaſſe aſſerant, prout ſuo loco videbimus.

7. Aliud in Annalibus corrigit Pagius ad annum 249. vbi notat, eorum Parentem Baronium an-

annos ſeptem Philippo ſeniori, qui ſextum tantùm inchoauit, attribuiſſe. Verùm indè tantùm habetur, Annales per decennium corrigendos eſſe: Decio namque annus vnus, & aliquot menſes tribuuntur in Annalibus, cum tertium imperij annum inchoaſſe, doceat antiqua inſcriptio, quæ in Vrbe Vencienſi etiamnùm reperitur.

IMP. CAES.
C. MESSIO QVINTO TRAIANO DECIO PIO FEL. INVICTO AVG. P. M. TRIB. POT. III. COS. II. PROC. CIVIT. VINT.

Huic inſcriptioni aliam adiungit Gruterus pag. 273. in qua Decio quoquè aſſignatur TRIB. POT. III. COS. II. PP. PR. Ex quibus inſcriptionibus colligitur, Decium tertiò Tribunitiam poteſtatem, ſeu tertium Imperij annum exorſum eſſe, ideoque Philippum ſeptimum Imperij annum nullo modo attingere potuiſſe. Certum inſuper fit, priorem Decij Conſulatum, quem Baronius anno 251. ordinarium credidit, ſuffectum fuiſſe, vt ad annum 250. Pagius docet ex Vita S. Genulphi Epiſcopi Cadurcenſis, qui ſub Decio martyrium paſſus eſt: in illa enim legitur ad 17. Ian. *Philippo itaque cum filio Auguſtalem agente dignitatem, Decius in Conſulatu Cæſaream agebat procurationem*. Addit ad ann. 251. num. 1. *Verùm cum Baronius priorem Decij Auguſti Conſulatum, qui ſuffectus fuerat, ordinarium crederet, hunc eiuſdem Decij cum Etruſco filio ſecundum Conſulatum ordinarium vocauit, annoque poſteà 254. vt vocat, Traianum Decium III. & Gratum II. Conſules proponit, innixus Actis S. Pionij Martyris, quæ ſubſcripta ſunt: Conſule tertiùm Meſſio Quinto Traiano Auguſto, & Deltio Grato ſecundùm. Sed ea verba in Actis legitimis Pionij non leguntur, vt videre eſt apud Bollandum die prima Februarij, vbi illa recitat. Atque ex his concludit, certum eſſe, Gratum vnum tantum Conſulatum ordinarium, Decium verò duos geſſiſſe, & in nullis antiquis faſtis duos priori, & tres poſteriori Conſulatus aſſignari. Non potuit autem Baronius Conſulatum illum in Annales ſuos inſerere, quin annum Conſulatui illi ſuppoſititio reſpondentem adderet. Quare poſt Conſulatum illum in ſuos faſtos intruſum, non iam ampliùs biennio, vt antea, ſed triennio ab æra Dionyſiana diſſidet*. Hactenus Pagius, qui docet anno æræ vulgaris, ſeu Dionyſianæ 251. reſpondere annos duos Baronianos nimirum 253. & 254. aitque, annum emortualem Decij, qui cum anno 251. vulgari illigari debet, in Annalibus Eminentiſſ. Baronij cum anno Chriſti 254. copulari, ſicque trien-

triennij error vſque ad annum 259. annotatur à Pagio, quo anno cum Baronius Conſulatum Aemiliani & Baſſi, & anno ſequenti 260. Secularem & Donatum expunxerit, ab anno 261. tantùm vno anno ab æra Dionyſiana diſcrepat vſque ad annum 278. quo Conſulatum Probi II. & Lupi omiſit, exiſtimans eum ſuffectum eſſe, & ad annum 279. pertinere. Cum enim Probus II. & Lupus verè Conſulatum geſſerint, iſque cum altero Conſulatu in annum 279. à Baronio reiectus ſit; eodem anno æram Dionyſianam aſſecutus eſt, ſicque ab anno 280. faſti Conſulares, & Imperatorum anni in Annalibus rectè cum æra vulgari connectuntur.

8. Quod Annalium Parenti accidit, nequaquam effugere potuit vir licèt in antiquitate verſatiſſimus Onuphrius Panuinius. Statuit enim æram vulgarem, & annum primum Chriſti Conſulatu Cornelij Lentuli, & Calpurnij Piſonis, qui Conſules Chriſti Natiuitatem poſt quatuor annos ſubſecuti ſunt, & æram vulgarem vno anno præceſſerunt: ita vt Onuphrius in aptandis tempori ſuo primorum ſæculorum rebus, integro anno aberrauerit, donec in æram Diocletianam ſe impingere animaduertens, anno 277. in faſtis omiſerit M. Aurelium Probum, & Anicium Paulinum, quorum Conſulatum pro ſuffecto habuit, cum eum exhibeat lex 2. Codicis Iuſtinianei de reuoc. donat. *P.P. III. Non. Maij Sirmij Probo Aug. & Paulino Coſſ.* & in faſtis Græcis tam Theonis, quàm Heraclyianis legatur: *Probus Auguſtus, & Paulinus*. Nempè Onuphrij, ſicut & Baronij temporibus, in eum eruditionis gradum nondum adoleuerat Chronologia, qui monumentorum nuper erutorum beneficio illi accreuit. Nondum periodus Iuliana inuenta, nondum Cycli Solis & Lunæ in vſum vocati erant, nondum illa ætate compertum erat, cum quo æræ vulgaris anno quique Conſules conueniebant; nondum ſtabilitum ex antiquis Scriptorum teſtimonijs, quot quique annis Imperatores regnauerant; Ideoque indulgendum hâc in re viris doctiſſimis, qui viam minimè tritam ingreſſi ſunt, & planè inuiti errauerunt, quia primum Chriſti annum, & æræ vulgaris initium aſſequi nequiuerunt.

9. Horum itaque erroribus edocti ſubſequentes Chronologi aliam viam inierunt, & præ cæteris quidem faſtos Conſulares ordini ſuo reſtituendos, & Imperatorum ætatem, qua quiſque regnauit, ex antiquis monumentis, & coætaneis Scriptoribus ſtabiliendum eſſe putarunt. His verò firmatis non fixerunt æram vulgarem, ſeu Dionyſianam anno primo Incarnationis Dominicæ, vt fecerat ante Annalium Parentem omnium primus Dionyſius

ſius Exiguus. Nam animaduertebant, verum eſſe illud Baronij, *Quòd ſi quem in hoc anno errare contigiſſet, in ſingulis alijs, qui ab illo dinumerantur, errare, quiſquis fuerit, licèt inuitus, cogeretur*. Quare ex ſubſequentibus ſæculis æras aliquas indubitatas, certis nimirum Conſulibus, certiſque Imperatorum annis aſſignatas, conuerſo numerationis gradu in antecedentes faſtorum annos aſcendendo primum æræ vulgaris annum ita computantes attigerunt, vt in Conſulatum inciderent C. Cæſaris, & L. Aemilij Pauli, quo Auguſtus annum quadrageſimum quartum Imperij agebat. Audiendus eſt hac de re eruditus Petauius, qui lib. 6. Rationarij temporum, cap. primo certiſſimè tenendum demonſtrat, æram noſtram communem incipere anno 44. Auguſti: *Hoc enim*, inquit, *Romanorum faſtorum ſeries, atque Auguſti, & aliorum Imperatorum initia, exitus, ac totius Imperij interualla perſuadent, quæ certis characteriſmis, ac Solis, Lunaque defectionibus ita ſunt notata, nullam vti dubitationem, ac controuerſiam admittant*. Probari autem id præcipuè poteſt ex æra Diocletiani Imperatoris, cuius epocha fixa eſt in eo anno vulgari, qui numeratur 284. ac notatur Carino 2. & Numeriano Coſſ. in faſtis Caſſiodori, & Idatij. Cum enim æra Diocletiani ab illius anni epocha dimoueri non poſſit, vt infrà oſtendemus, totidem Conſulum paria digeri neceſſe eſt, vt perueniatur ad annum primum æręvulgaris: quod ſi fiat, æra fixa erit in Conſulatu C. Cæſaris & Aemilij Pauli. Ab æra enim Diocletiani retronumerando vſque ad Conſulatum prędictum inueniuntur anni 284. Conſulatu itaque prædicto inchoari debet æra vulgaris, & corrigendi omnes illi, qui ante, vel poſt prædictum Conſulatum æram communem poſuerunt. Atque hæc in præſens ſufficiant de anno primo æræ vulgaris, de qua etiamnum conueniunt omnes Chronologi, & periti, quantumuìs in annis Incarnationis, & Mortis Chriſti diſſentiant, de quibus ſequentibus quoquè capitibus agemus.

CAPVT SECVNDVM.

Quòd anno ante æram vulgarem ſexto Chriſtus incarnatus ſit.

1. Inter notas Chronologicas, ea certior viſa eſt Baronio, quæ Conſulum nomina exhibet, de qua quod Natiuitatis *Chriſti tempus ſpectat, varias fuiſſe Antiquorum opiniones fatetur, quo factum, vt non rectè epocham Incarnationis Chriſti ſtabiliuerit.*

2. Oſtenditur, quòd meliùs ex Conſulibus tempori mortis Chriſti ab omnibus Scriptoribus aſſignatis retronumerando, tempus Incarnationis ſtatuiſſet anno ante æram vulgarem ſexto.

1. QVod ſupra indicauimus de varijs temporum indicijs, Conſulum ſcilicet nomina cæteris præſtare, locum in primis habet pro inueniendo anno Chriſti, fatente Eminentiſſimo Cardinali Baronio ad annum 337. num 67. *faciliùs in notas numeri errores illabi, quàm in integra nomina*, quibus Conſulatus deſignatur. Vnde in Apparatu ad Tomũ Primum Annalium refert illud magni Auguſtini ex lib. 2. de doctrina Chriſtiana. cap. 28. *Per Olympiadas, & Conſulum nomina multa ſæpè quæruntur à nobis, & ignorantia Conſulatus, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus eſt, nonnullos coëgit errare. Ergo quoad Conſules ſpectat*, ſubdit idem Baronius; *quibus natus eſt Ieſus, tres eædemque diuerſæ reperiuntur fuiſſe Antiquorum ſententiæ; quarum primæ auctor eſt Epiphanius, ſecundæ Caſſiodorus, tertiæ verò eſt Seuerus aſſertor. Teſtatur Epiphanius in Panar. hæreſi 5,1. natum eſſe Dominum humani generis Saluatorem Auguſto decimum tertiùm, & Siluano Coſſ. Caſſiodorus in Chronico natalem Domini Cornelij Lentuli & Valerij Meſſalæ, ſeu Meſſalini Conſulatui conſignat. Seuerus autem neutri horum conſentiens, annum anticipans, natum Chriſtum dicit Sabino & Rufino Conſulibus. Nos verò harum trium duabus extremis reiectis, quaſi viam regiam gradientes mediam ſequimur.* Atque hæc quidem Baronius, qui dum plures rationes pro ſua ſententia adducit, veritatem minimè aſſecutus eſt ob errorem duorum annorum, quem in poſtponendis integro biennio priorum ſæculorum Conſulatibus admiſit. Enimuerò Chriſtum natùm credidit die 25. Decembris, Conſulatu Lentuli & Meſſalini, & Kalendis Ianuarij ſequentis Conſulatu Octauiani Aug. 13. & M. Plautij Siluani æram vulgarem inchoauit, quæ æra non cum Conſulatu à Baronio aſſignato coincidit, ſed

eum

cum duobus annis ſubſequitur. Vnde Natiuitatem Chriſti alio planè tempore, quàm ſibi propoſuerat, Baronius collocauit.

2. Quamuìs enim ex Conſulibus rectè colligeretur annus natiuitatis Chriſti, ſi is ab Auctoribus coætaneis de faſtorum ſerie apprimè inſtructis annotatus eſſet: tamen cum ipſo Baronio teſte Scriptores, qui annum natiuitatis Chriſti Conſulibus aſſignarunt, & diu poſt Chriſtum vixerunt, in Conſulibus aſſignandis non conſentiant; potuiſſet Annalium parens non ex Conſulibus tempore natiuitatis, ſed potius ex Conſulibus tempore mortis Chriſti Chronologiam vitę eius ſtabilire. Si enim ex Conſulibus hæc quæſtio decidenda erat, non ex Conſulatu tempore natiuitatis, circa quem plurimi Scriptores Eccleſiaſtici diſcrepant, ſed ex Conſulatu tempore mortis, circà quem conueniunt ferè omnes (Conſulatu nimirum Fufi & Rubellionis, ſeu quod idem eſt, duorum Geminorum, qui in æram vulgarem 29. incidit) tempus vitæ Chriſti deducendum erat. Ab hoc namque Conſulatu ſi 33. annos, & tres menſes, quibus Chriſtus iuxtà Euangelium vixit, retronumerando computare velimus, reperiemus, natiuitatem Chriſti incidere in annum ante ęram vulgarem ſextum, Iulianum 40. Olympiadis 193. annum 3. quo Auguſtus agebat à morte Cæſaris annum trigeſimum nonum, Herodes ab occiſo Antigono trigeſimum ſecundum, ab accepto verò Romę Regno trigeſimum quintum, Conſulibus Lælio Balbo & Antiſtio Vetere, vt pluribus argumentis, & teſtimonijs probabimus ſequentibus articulis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Probatur ex tempore, quo mortuus eſt Herodes, Chriſti Natiuitatem quinque annis præcedere debuiſſe æræ vulgaris initium.

1. Sententia de ponenda Chriſti natiuitate ante æram vulgarem ex morte Herodis, nititur auctoritate Ioſephi Hebræi, quæ maximi facienda eſt in re hiſtorica, vt ex Euſebio docetur.

2. Ioſephus mortem Herodis quarto ante æram vulgarem anno contigiſſe refert duplici teſtimonio; vbi de regni tempore tractat.

3. Ioſephi loca, vbi de 15. annis Herodis, eiuſque ætate 70. annorum, quæ mortuus eſt, agit, an, & quomodo corrigenda ſint, breuiter indicatur, & de primo quidem quo numerus 15. annorum in nume-

rum 25. annorum mutandus eſt.

4. *Quomodo, & quare locus Ioſephi de anno ſeptuageſimo ætatis Herodis in ſexageſimum mutari poſſet.*

5. *Quocumque autem ex his modis Ioſephi textus corrigatur, oſtenditur, eius hiſtoriam Chronologiæ noſtræ conſonam eſſe, & Herodem quarto ante æram vulgarem anno obijſſe.*

6. *Mortem Herodis contigiſſe circà Paſcha ex ſeditione Iudæ, & Matthiæ, illorumque combuſtione eo tempore, quo eclipſis Lunæ contigit, collegerunt Petauius, Henſchenius, & Papebrochius, qui vltimus Henſchenij ſententiam ſæpiùs mutauit.*

7. *Patet id ex ijs, quæ dixit de morte Herodis; cum enim eam ante Paſcha contigiſſe Henſchenius ſcripſiſſet, mutata ſententia confeſſus eſt, id fieri non potuiſſe ob actorum multitudinem intrà diem 13. Martij, qua eclipſis Lunæ contigit, & Paſchatis feſtum eodem ferè tempore celebratum.*

8. *Duplex à Ioſepho commemoratur ſeditio; vna Matthiæ, quæ tempore Herodis; alia ſequacium, quæ tempore Archelai contigit. Prima nulli Paſchatis tempori alligatur, ſed anno ante æram vulgarem quarto euenit; neque ex vllo Ioſephi loco conſtat, accidiſſe die 13. Martij, adeo vt contingere potuerit poſt Paſcha alio quocumque menſe vſque ad Nouembrem, quo menſe Herodes obijt. Comprobatur id ipſum ex antiquo Volumine de Ieiunijs, quod ſeptimo menſis Caſleu Herodis mortem collocat.*

9. *Stabilitur huiuſmodi Voluminis auctoritas contrà V. C. Papebrochium, oſtenditurque, ante deſtructum à Tito Templum conſcriptum fuiſſe à Iudæis, qui paulò poſt Herodis ætatem vixerunt.*

1. INter pleraque argumenta, quibus æræ vulgaris initium ſtabiliri poteſt, illud in primis occurrit, quod ex diebus Herodis Regis deſumitur, quibus Euangeliſta Matthæus cap. 2. Chriſtum natum fuiſſe refert. *Natus*, inquit, *in Bethleem Iuda, in diebus Herodis Regis.* Si namque Herodem ante æræ vulgaris initium mortuum fuiſſe probari poſſit ex Scriptoribus Hebræis, qui illis temporibus proximi fuerunt, & ex Scriptura conſtet, Chriſtum in diebus Herodis natum fuiſſe; nullus ambigendi locus relinquitur, quin tempus natiuitatis Chriſti æram vulgarem tot annis præcedat, quot anni inter vtrumque tempus medij intercedunt. Porrò integrum quinquenniũ intercedere, ex tempore, quo mortuus eſt Herodes, hoc capite probandum aſſumimus, & huius veritatis teſtem adducemus Ioſephum Scriptorem Hebræum, qui cum illis locutus eſt, quos tempore natiuitatis Chriſti vixiſſe, compertum eſt apud omnes. Quamuis enim nonnulli huius Scriptoris fidem in dubium vocare ſtuduerunt, ea tamen eſt in rerum narratione illius authoritas, vt Euſebius lib. 3. cap. 9. referat. *Hic Ioſephus non modò apud gentem ſuam, verùm etiam apud Romanos Iudæorum illius temporis facilè præſtantiſſimus habitus fuit: ita vt tum ſtatuæ honore in Vrbe Roma decoraretur, tum libri ab eo induſtria elaborati confectique in Bibliotheca tanquam monimenta meritò reponerentur. Hic verò rerum Iudaicarum antiquitatem in viginti integros libros redegit. Hiſtoriam item de bello Iudaico ſua ipſius ætate adminiſtrato ſeptem libris conſcripſit. Quas res non græco ſolùm ſermone, ſed pa-*

patrio etiam ſe tradidiſſe, *ſuo ipſius confirmat teſtimonio*. *Cui quidem propter reliquas res veriſſimè ab eo conſcriptas*, *etiam in hac cauſa fides iure debet adhiberi*. Hęc ibi Euſebius iuxtà verſionem Chriſtophorſoni, quâ ſępius in hoc opere vtemur, addens ex ipſius Ioſephi vita, eum tantæ auctoritatis fuiſſe, vt Titus Imperator ex ſolis eius libris, *rerum geſtarum notitiam hominibus tradi voluerit*, *eoſque propria manu ſubſcriptos in vulgus exire præcepit*. Atque hæc ſufficere debent ad authoritatem ſcriptis Ioſephi conciliandam. Nunc ex ijs videndum eſt, quo tempore Herodes mortem oppetijt.

2. Scribit autem Ioſephus libro 17. Antiquitat. cap. 8. poſtquam retulerat Herodem morbo correptum teſtamentum condidiſſe. *Deſperata deinde ſalute*, *quòd iam ad ſeptuageſimum ætatis annum accederet*, *mirum in modum efferatus eſt*, *iræ impatiens*, & *amarulentus in rebus omnibus*. Et infrà: *Herodes poſt mulctatum Matthiam Sacerdotio*, *alterum Matthiam ſeditionis auctorem*, *eiuſque ſocios viuos exuſſit*, *in quam noctem etiam defectus Lunæ incidit*. *Regi verò morbus factus eſt grauior*, *pœnam impietatis exigente Numine*. Et infrà: *profectus etiam vltrà Iordanem fluuium calidis aquis ſe fouebat apud Callirhoem* ..... rurſus Hierichuntem reuerſus *nullam ampliùs ſalutis ſpem ſupereſſe intelligens*, *donatiuum militibus quinquagenas drachmas iuſſit diſtribui*. Narrat poſt hæc, delatas Roma literas de punienda pro Herodis arbitrio Antipatri filij perduellione. Et cap. 10. *Quinta die poſtquam Antipatrum filium occidit*, *vita defunctus*, *poſt detruſum Regno Antigonum anno 34. ex quo autem à Romanis Rex declaratus eſt*, *anno 37.* Hæc eadem repetit lib. primo de bello Iudaico, tradens, quòd eodem tempore Herodis morbus crudeſcere cœperit, quo Iudæ & Matthiæ ſeditio orta eſt ob deiectam Aquilam auream ſuprà Templi portam à Romanis poſitam, quodque vita defunctus ſit anno *poſt detruſum Regno Antigonum trigeſimo quarto*, & poſt adeptum à Romanis Regnum *trigeſimo ſeptimo*. Conuenit autem inter omnes, Herodem à Romanis Regem ſalutatum anno Auguſti Imperatoris quinto, quem Iulianum ſextum vocant, hoc eſt anno ante æram vulgarem quadrageſimo, & tertio poſt anno detruſiſſe Regno Antigonum. Vndè annus, quo poſt depoſitum Antigonum rerum potitus fuit, eſt annus Auguſti octauus, ante æram vulgarem 37. à quo ſi numeres annos 34. Regni Herodis, incidet eius mors in annum ante æram vulgarem quartum.

3. Atque hæc quidem clara ſunt, & extrà controuerſiæ aleam poſita, quæ ne quiſquam ex illis

locis

locis Ioſephi, quibus de ætate Herodis agit, infirmare contendat, duo loca adſerenda ſunt, quæ difficultatem aliquam adferre poſſe videntur. Primus locus eſt, vbi Ioſephus verbis ſuprà relatis ait, Herodem in morbum incidiſſe, *cum ad annum ætatis ſeptuageſimum accederet*. Alter locus eſt lib. 14. Antiquitatis cap. 17. vbi ſcribit Herodem, cum à Patre ſuo Antipatro poſt prælium Pharſalicum Galileę pręficeretur, adhuc iuuenem fuiſſe: *Herodi*, inquit, *Galilæam curandam commiſit, etiam tum admodùm adoleſcenti, nec excedenti annum quintum decimum*. Prælium Pharſalicum perfectum eſt à Cæſare anno ante æram vulgarem 48. Si ergo tempore Pharſalici prælij Herodes quintum decimum tantummodò annum natus fuerit, & ſeptuagenarius poſteà obierit; vixerit oportet poſt initam Galilææ præfecturam annis 55. qui ſi computentur ab anno ante æram vulgarem 48. pertingent ad annum æræ vulgaris ſeptimum (quod nullatenùs conuenit cum ijs, quæ ex hiſtoria Ioſephi ſtabiliuimus ſuprà, anno nimirum ante æram vulgarem quarto hoc eſt integris vndecim annis anteà Herodem obijſſe). Quare ne dicamus, Ioſephum tam fœdè ſibi contradixiſſe in illa hiſtoria, quæ antiquorum etiam Romanorum conſenſu, ea, quæ vera ſunt, comprehendit: fatendum eſt, errorem decem annorum, vel in numerum 15. annorum; vel in numerum 70. annorum irrepſiſſe. Et primum quidem aſſerunt Poſſinus, Deckerius, Keplerus, Petauius, quos nuper ſecutus eſt Antonius Pagius in Critica Baronij ad annum Periodi Græco-Romanæ 5497., & quod primi rerum Herodis deſcriptores Ptolomæus, & Nicolaus Damaſcenus, ex quibus ſua Ioſephus hauſit, non 15. ſed 25. ſcripſiſſe videantur. Imò nec ab ipſo Ioſepho quindecim, ſed viginti quinque ſcriptum eſſe, Noriſius Differt. 2. de Cenotaphijs Piſanis, cap. 6. hac ratione probat. Ioſephus lib. 14. cap. 12. ſcribit Antipatro quatuor filios fuiſſe; Phaſaelum, Herodem ſecundò genitum, Ioſephum, ac Pheroram, filiam verò Salomen: ab illo maximè cultum Aretam Regem Arabum, *apud quem*, inquit, *& liberos depoſuit, dum bellum contrà Ariſtobulum gereret*. Hoc bellum geſtum eſt anno Vrbis 689. ante æram vulgarem Chriſti 65. vt eruditè oſtendit Vſſerius in Annalibus, & quidem ineunte vere. Nam inter ſolemnia Paſchalia Antigonus intra Hieroſolymam ab Areta, & Antipatro obſidebatur, ex Ioſepho lib. 14. cap. 3. At anno ſuperiori Antipater ad Aretam Arabum Regem confugiens, eumdem ad bellum contrà Ariſtobulum ſuſcipiendum ſollicitauit, & vt fidem eidem faceret, filios apud illum depoſuit. Igitur anno

no Vrbis 688. Herodes viuebat obſes Arabi datus, cum maior natu eſſet Pherora: volo enim concedere Salomen nondum natam. Anno ſuperiori 687. idem Herodes erat puer, hinc ad annum Vrbis 707. anni 20. numerantur vitæ Herodis; ac proindè error codicis Ioſephi ex eodem authore corrigi poteſt.

4. Secunda correctio textus Ioſephi de annis 70. tentari poſſet, ſi ſupponatur, quòd Antipater non duos, ſed vnum dumtaxat filium tempore belli cum Ariſtobulo anno Vrbis 689. antè æram vulgarem 65. peracti apud Aretam Arabum Regem depoſuerit. Quantum enim ex Ioſephi hiſtoria lib. 15. cap. 2. colligi videtur, Antipater tunc primùm cum Areta Arabum Rege tractare cœpit de Hyrcano reſtituendo, tumque Petram Arabiæ peruenit, quum bellum contrà Ariſtobulum ſuſcepit. Suſcepit autem anno antè æram vulgarem 66. vt ex Ioſepho deducit Vſſerius: Quòd ſi hac occaſione duxerit vxorem illuſtri inter Arabes loco natam, Cypron nomine, de qua Ioſephus lib. 14. cap. 12., anno ſequenti vxorem cum vnico filio ex ea ſuſcepto obſidem relinquere potuit, alijs nondum conceptis, aut natis. Porrò Ioſephus non affirmat, omnes quatuor Antipatri filios apud Aretam depoſitos fuiſſe, ſed ſimpliciter refert, Antipatrum filios depoſuiſſe. *Caſſius à Romanis in Syriam miſſus*, inquit Ioſephus, *multa obtinuit, hortante Antipatro, qui plurima apud eum poterat, & maximam inter Idumęos authoritatem habuit, apud quos duxit vxorem illuſtri inter Arabes loco natam, Cypron nomine, ex qua quatuor ei nati ſunt filij, Phaſaëlus, & Herodes, qui poſteà regnauit, & Ioſephus, atque Pheroras, & filia Salome. Hic Antipater alios Dynaſtas hoſpitio ſibi coniunxit, & amicitia, ſed maximè Arabem, apud quem & liberos depoſuit, cum bellum contrà Ariſtobulum gereret.* Audis, Ioſephum non loqui de quatuor filijs & filia vnica apud Aretam depoſitis, ſed ſolùm affirmare, quod Antipater liberos apud Aretam depoſuit, quod verum eſſe poteſt, etiamſi vnum, aut duos liberos, Herode nondum nato, apud Aretam Regem depoſuerit? Deindè non refert Ioſephus, liberos depoſuiſſe initio belli contrà Ariſtobulum ſuſcepti, ſed cum bellum contrà Ariſtobulum gereret. Geſſit autem integro decennio: non enim bellum contra Ariſtobulum primo anno finitum eſt, ſed cum Alexander filius, poſteà Ariſtobulus pater ex vinculis Roma profugi Iudæam incurſionibus vexarent, diù bellum continuatum eſt, & Romanis in auxilium vocatis vix finem illud accepit anno antę æram vulgarem 55. Tunc enim, vt rectè Vſſerius obſeruat, Gabinius Syriæ Præſes col-

collatis cum Alexandro Ariſtobuli filio ſignis, decem millia Iudæorum internecione deleuit, alioſque viginti mille fugauit, & Vrbis Hieroſolymitanę res ex Antipatri ſententia ſtatutæ ſunt: adeòque tunc primùm finem accepit bellum, quod Antipater cum Ariſtobulo, eiuſque filio Alexandro geſſit; occaſione cuius Antipater liberos ſuos apud Aretam Arabum Regem depoſuit. Quod cum Ioſephus nulli determinato belli tempori aſſignet, facere potuit ante initum vltimum conflictum, qui tantùm ſex, aut ſeptem annis Pharſalicū prælium præceſſit: adeò vt Herodes, qui tempore Pharſalici prælij 14. aut 15. annos natus fuit, tempore conflictus à Gabiniano initi, octo annorum ætatem habuerit, ſicque ſtante Ioſephi teſtimonio, nihil ſit, quod 15. annorum numerum in 25. annos mutari cogat, ſed retineri poſſe videatur vulgata Ioſephi lectio 15. annorum, quem numerum Rufinus in verſione Latina, & Photius Cod. 238. Bibliothecæ in textu Græco retinent. Accedunt illa, quæ Ioſephus adiungit de Herodis adoleſcentia, ex quibus colligi poteſt, nullum errorem in numerum 15. annorum irrepſiſſe: refert enim, Herodem admodùm adoleſcentem fuiſſe, & præter omnium expectationem in iuuenili illa ætate res præclaras geſſiſſe. Quæ omnia anno decimoquinto ætatis adeò rectè conueniunt, vt quis conijcere poſſit, locum illum Ioſephi integrum eſſe, nullumque mendum in illum irrepſiſſe; ſed potiùs errorem, vel mendum eſſe in anno ſeptuageſimo, quo mortuus dicitur, & loco *ſeptuaginta* legendum, vel ſubſtituendum eſſe *ſexaginta*.

5. Quidquid autem ſit de hac correctione textus Ioſephi, pro qua, cum nullam antiquorum Codicum lectionem, nullum antiqui Authoris teſtimonium repererim, eam prudentis Lectoris iudicio relinquendam eſſe iudicaui. In præſenti namque ſufficit, quòd ſiue anni 15. in 25. mutentur, ſiue 70. in 60. certum & firmum manere debeat, Herodem mortuum fuiſſe anno antè æram vulgarem quarto. Siue enim ſupponamus, Herodem anno ætatis decimoquinto præclara illa feciſſe, quæ Ioſephus commemorat, & anno ſexageſimo obijſſe; ſiue anno 25. præclarè ſe geſſiſſe, & anno ætatis 70. mortuum eſſe, tota Ioſephi hiſtoria reſpondebit. Si namque anno antè æram vulgarem quadrageſimo ſeptimo, qui prælium Pharſalicum ſubſequitur, Herodes annum ætatis decimum quintum, ſiue vigeſimum quintum agebat, ſemper verum erit, quòd poſt decem annos ab Herode & Soſſio Romanorum Duce capta ſit Hieroſolyma, vt Ioſephus narrat lib. 14. cap. 28. illaque clades incidet *in Conſulatum Agrippæ & Canidij Galli*, qui Conſulatus cum

anno

anno ante æram vulgarem 37. concurrit: manebit quoque, poſt captam Hieroſolymam & occiſum Antigonum Herodem 34. annis regnaſſe, vt Ioſephus lib. 17. de antiquitatibus Iudaicis, & lib. 1. de bello Iudaico conſtanter affirmat. Ad calculos procedamus: quindecim, decem, & triginta quatuor anni ſimul ſumpti efficiunt annos 59. completos, quibus ſi aliquot menſes prætermiſſos addas, habebis annum ſexageſimum: vel ſi aliam correctionem ſequi velis, viginti quinque, decem, & triginta quatuor anni cum aliquot menſibus efficient annum ætatis Herodis ſeptuageſimum, quo mortuus eſt. Et hæc quidem de annis Herodis ex ipſa Ioſephi hiſtoria. Videamus iam, quomodò hi anni ætatis Herodis annis quoque Auguſtorum, & Olympiadum reſpondeant. Anno ante æram vulgarem 47. qui fuit ſecundus annus Olympiadis 183. & Iulij Cæſaris ſecundus, Herodes agebat vel annum ætatis 15. vel vigeſimum quintum, quem & aliquot menſes prætergreſſus erat: poſt decem annos capta fuit Hieroſolyma, occiſuſque ab Antonio Antigonus, quod contigit Olympiadis 185. anno quarto, Octauiani Cæſaris à morte Iulij Cæſaris ſeptimo. Poſt captam Hieroſolymam obijt Herodes, vel ætatis 70. vel 60. anno, Regni 34. qui eſt Olympiadis centeſimæ nonageſimæ quartæ primus, Octauiani Auguſti à morte Cæſaris 41. & annus ante æram vulgarem quartus, cum iam antecedenter natus eſſet Chriſtus. Hæc annorum computatio clara eſt, & accuratè cum Chronologia noſtra conuenit, quocumque ex duobus modis ſupradictis textum Ioſephi corrigendum eſſe putes.

6. Cum itaque annum mortis Herodis aſſignauerimus, reſtat, vt de menſe, & die, quibus obijt, nonnulla addamus. Credidit poſt Petauium Godefridus Henſchenius, mortem Herodis contigiſſe ante Paſcha, idque ob Lunæ Eclipſim, quam Ioſephus teſtatur Hieroſolymis viſam fuiſſe ea nocte, qua Herodes iuſſerat Matthiam, & ſeditioſos Iudæos comburi. Ego verò poſt accuratiſſimum calculum à Viro Erudito hac de re initum comperio, duas hoc anno Eclipſes Lunæ contigiſſe: priorem die 12. Martij, (& non 13. vt aſſerit Petauius,) horis poſt meridiem antecedentis diei 11. ad Meridianum Hieroſolymæ circiter 9½. digitorum, præter propter 9. alteram verò Eclipſim Lunæ ſpectari potuiſſe Hieroſolymis die quinta labente menſis Septembris eiuſdem anni, nempè nocte ſequente diem quartam, horis poſt meridiem eius Vrbis pariter 9½. cum ſimili obſcuratione digitorum pariter 9. Ex quibus intelligi, & ſolui poſſunt quæcumque ex Petauio adducuntur hac de re à V. C. Daniele Papebrochio. Pu-

tat namque Eclipſim contigiſſe die 13. Martij ante Paſcha, & fuiſſe digitorum penè ſex, nullamque aliam Eclipſim ante Paſcha ſequentibus aliquot annis contigiſſe, aut Hieroſolymis viſam fuiſſe, eaque mortem Herodis prænuntiatam eſſe. *Vnde occiſo filio Antipatro ſuperfuit dumtaxat diebus quinque, & mortuus eſt ante Paſcha*. Ita poſt Henſchenium refert in apparatu ad Chronologiam Pontificiam Papebrochius. Pro quorum ſententia, ne quidquam omittamus ex ijs, quæ ad eius confirmationem facere videntur, operæ pretium iudicaui nonnulla adiungere, quæ traduntur à Ioſepho lib. 17. cap. 11. nimirùm poſt mortem Herodis quoſdam nouarum rerum cupidos per conuenticula defleuiſſe Matthiam, & ſocios eius. *Hi enim, quoniam metu coërciti non auſi fuerunt luctu honorare Aquilæ aureæ violatores recens neci traditos, tunc cum clamoribus, & eiulatu in defunctum Regem iactabant conuitia, quaſi in mortuorum ſolatium*. Additque coërcitos fuiſſe; *cum feſtum inſtaret, quo patrium Iudæis eſt, veſci non fermentatis panibus, Paſcha vocant monumentum veteris ex Aegypto effugij*. Ex his autem Ioſephi verbis, & nullis alijs, Viri Eruditi collegerunt, Matthia & ſocijs die 13. Martij occiſis, Herodem ante Paſcha occubuiſſe, & ſtatim poſt Herodis obitum nouarum rerum cupidos luctu honoraſſe Matthiam, ſocioſque recens neci traditos, & ipſo Paſchatis tempore coërcitos fuiſſe. De quibus Papebrochius in Conſultatoria tertia ad me epiſtola, quam Paralipomenis ad conatum hiſtorico-Chronologicum inſeruit. *Hæc omnia acta eſſe antè Paſcha ipſius illius anni, quo obijt Herodes, certiſſimum fit ex cap. 11. ſi quid vnquam ex vllo Ioſephi loco haberi certum poteſt. Dicit enim, quòd interea dum ſupranotata agebantur, conturbatus Archelaus fuerit importunitate eorum, qui inſtante Paſchate per ipſos azymorum dies conglobati ad mortem poſtulabant Herodis amicos, in vltionem Doctorum ſuorum Iudæ, & Matthiæ: in quos cum totum exercitum idem Archelaus immiſiſſet, ac cæſis eorum tribus millibus diſſipaſſet turbam, ad mare deſcendit vnà cum amicis, Romamque nauigauit, quò paternum Regnum ſibi confirmari impetraret. Hæc autem nauigatio ſicut immediatè ſecuta eſt Paſcha, ſic ipſum immediatè præceſſit ſeditio iam dicta, & ante illam pluſquam duodecim, vel octodecim diebus non poteſt obijſſe Herodes*. Hæc ibi Papebrochius, qui cum à via ab Henſchenio indicata ſemel deflectere cœpit, nullibi locum reperit, in quo pedem figere potuit, ſed huc, illucque incedens, ſemitam fruſtrà quæſiuit.

7. Exemplo eſſe poteſt, quod retu-

retulerat ex Henſchenij mente de morte Herodis poſt Matthiæ, & ſeditioſorum combuſtionem antè Paſcha, quod in Conſultatoria ad Poſſinum epiſtola retractat, eo quòd non ſufficiens tempus reperiatur ante Paſcha grauibus illis morbis, & plerisque actis, quæ Ioſephus poſt ſeditioſorum combuſtionem de Herode commemorat. Quàm rectè autem hæc ſcripta fuerint à Papebrochio, ex ipſo Ioſepho oſtendi poteſt, qui poſt ſeditioſorum combuſtionem narrat, *quòd Regi morbus factus ſit grauior, pœnam impietatis exigente Numine; & tametſi grauiùs affligeretur, quàm vt videretur poſſe morbo perferendo ſufficere, tamen euaſurum ſe ſperabat, accerſendis Medicis intentus, & medicamentis conquirendis vndique; profectus etiam vltrà Iordanem fluuium, calidis aquis ſe fouebat apud Callirrhoen . . . . Ibi de medicorum conſilio immiſſus fouendus in refertum oleo dolium, viſus eſt illis agere animam. Quare exorta comploratione familiarium excitatus, & ad ſe reuerſus nullamque ampliùs ſalutis ſpem ſupereſſe intelligens, donatiuum militibus quinquagenas drachmas iuſſit diſtribui, magna deinde liberalitate vſus in Duces, atque amicos, rurſus Hiericbuntem reuerſus eſt.* Adiungit poſteà, Herodem minaci edicto è tota ditione ad ſe vocaſſe nobiliores Iudæorum, pœnam capitis intentando non parentibus, vniuerſoſque concluſiſſe in circo, ac Salomæ ſorori mandaſſe, vt eos poſt obitum ſuum interfici curaret: poſt hæc reſponſum Roma accepiſſe, quo poteſtatem obtinebat pro arbitrio ſtatuendo de Antipatro; teſtamentum mutaſſe; Antipatrum filium iuſſiſſe interfici; diebus demùm quinque à morte Antipatri exactis, Herodem obijſſe. Hæc omnia Ioſephus inter combuſtionem Matthiæ, & Herodis obitum contigiſſe narrat, quæ nemo nòn videt, longiori tempore indiguiſſe, quàm quod inter decimum tertium Martij, & Paſchatis feſtum interceſſit. Hæc autem licèt clara ſint, & perſpicua, rursùs tamen in Conſultatoria ad me Epiſtola à Papebrochio retractata ſunt. Qua ratione autem id ab ipſo factum ſit, omninò ignoro. Quod enim ex capite 11. Ioſephi allegat tanquam certiſſimùm clariſſimumque fundamentum pro Herodis morte ante Paſchatis feſtum ponenda, mihi infirmum videtur.

8. Vt enim ea omnia, quæ contra noſtram ſententiam ex ſupradicto teſtimonio adduximus, breuiter refutemus, quamuis in vulgata Ioſephi editione habeatur, Matthiam, & alios Aquilæ aureæ violatores *recens morti traditos fuiſſe*, dum eorum ſequaces poſt obitum Herodis ſeditionem excitarunt, indèque ſequi videatur, paruum tempus inter combuſtionem ſeditioſorum, & tu-

tumultum ſequacium interceſſiſſe; miror tamen, viros eruditos non perſpexiſſe, verbum *recens* deſiderari in greço, cuius textus ita habet apud Ioſephum: οἱ παραχρῆμα τῆς εἰς τὸ πενθεῖσθαι τιμῆς φόβῳ τοῦ ἐκείνου ἀπεστέροντο, ἦσαν δὲ οἱ τῶν ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ χρυσοῦ αἰετοῦ καταδεδικασμένοι: *qui confeſtim ob metum illius cobibiti ſunt luctu bonorare, Aquilæ aureæ violatores neci traditos*. Non igitur ſcribit Ioſephus; Matthiam & ſocios *recens* morti traditos fuiſſe, dum ſequaces eorum ſeditionem excitarunt, vt habet verſio vulgata, ſed dicit ſolummodò, neci traditos fuiſſe: quod verum eſſe poteſt, licèt inter combuſtionem Matthiæ, & ſequacium luctum, multum temporis interceſſerit, ſicut interceſſiſſe ex ipſo Ioſephò oſtendi poteſt. Enimuerò ſeditio Matthiæ, & ſequacium non vna, eademque fuit, ſed duplex extitit. Altera enim à Matthia excitata eſt tempore Herodis ob Aquilam auream, idque dudum poſt Paſcha contingere potuit, cum Ioſephus de hac ſeditione agens, nullibi Paſchatis meminerit; altera à ſequacibus Matthiæ, qui tempore Herodis non auſi fuerunt luctu honorare Aquilæ aureæ violatores, poſt mortem Herodis moueri cœpit, & ſub Archelao Herodis filio circa Paſchatis tempus contigit. Conſtabit autem ex infrà dicendis, primum Paſchatis feſtum ſub Archelao anno ante æràm vulgarem tertio celebratum fuiſſe, cum prima ſeditio anno ante æram vulgarem quarto accidiſſet, adeòque multùm temporis inter vtramque ſeditionem interceſſiſſe. Vt autem ſatisfiat Petauio monſtranti, Eclipſim anno quarto ante æram vulgarem contigiſſe die 13. Martij circa Paſcha; animaduertendum eſt, non oſtendi à Petauio, hanc eſſe Eclipſim, quæ combuſtionem Matthiæ, & ſociorum præceſſit. Eodem enim anno alia Eclipſis Hieroſolymis conſpicua fuit, vt ſuprà monſtrauimus; & de illa ſecunda egit Ioſephus, dum Matthiæ, & ſeditioſorum combuſtionis meminit; duæ namque Eclipſes eodem anno contigère, & vbi altera menſe Martij viſa eſt Hieroſolymis, altera die quinta menſis Septembris ibidem conſpicua fuit, adeò vt Herodes menſe Nouembris extremum diem obire potuerit, prout tunc obijſſe teſtatur Iudæorum Ieiunij volumen, quod 7. menſis Chiſleu, id eſt Nouembris noſtri die 25. obitum Herodis collocat his verbis cap. 9. pag. 45. בשבעה ביה יום טוב
יום שמת הורודוס מפני
שהיה הורודוס שונא את
החכמים ששמחה היא
לפני המקום כשהרשעים
מסתלקין מן העולם שנ
שנאמר וגם יד יהוה היתה
בם להמם וגו׳ וכתוב ויהי
כאשר תמו כל אנשי המ
המלחמה למות מקרב
העם וכתוב וידבר יהוה
אלי

אלי לאמר וכן הוא אומר
איש טוב זה ואל בשורה
טובה יבא ואומר ויצו המ
המלך את בניהו בן יהוידע
ויפגע בו וימיתהו וגו' וכא
וכאותו היום שמת הורו
הורודוס עשוהו יום טוב :

Septimo die huius feſtum ſit, eo quòd mortuus fuerit Herodes, quoniam odio habuerat Herodes ſapientes: gaudium enim eſt coram Domino, cum ex orbe deficiunt impij; quoniam ſcriptum eſt: Etenim manus Domini fuit aduerſum eos, vt interirent de medio caſtrorum. Scriptum quoquè eſt: Poſtquam autem vniuerſi ceciderunt pugnatores. Iterum ſcriptum eſt; Et locutus eſt Dominus ad me dicens. Etiam ſic dicit ille (Rex Dauid) *vir bonus eſt, & in bonum nuncium veniet. Dixit quoquè: Et præcepit Rex* (Salomon) *Banaiæ filio Ioiadæ, & irruit in eum, & interfecit eum &c. Et in eo die, quo mortuus eſt Herodes, inſtituerunt feſtum diem.* Huius loci verba debeo V. C. Ioanni Paſtritio Græcè, & Hebraicè docto, & in Collegio de Propaganda Fide Sacræ Theologiæ Lectori, cum iam primùm fruſtrà quæſiuiſſem hoc Ieiunij volumen, cuius his verbis meminerat Iacobus Vſſerius parte 2. Annalium ad annum ante æram vulgarem quartum: *Circa Nouembris noſtri diem 25. ſeptimo videlicet Ciſleui menſis, qui idcircò à Iudæis vt dies lætus & feſtiuus celebratur, quòd in eo Herodes, qui ſapientes odio proſecutus eſt, mortem obierit, vt ex volumine Ieiunij in Chronologia ſua notauit Edouardus Liuellius Vir doctiſſimus.* Hæc Vſſerius, qui locum non vidit, quem ex ipſo Iudæorum volumine citauimus, ex quo V. C. Daniel Papebrochius colligere poteſt, quàm longè à vero aliena ſunt, quæ de verſione huius textus obiecit.

9. *Enimuerò*, inquit, *& ex ipſius libri titulo ſuſpicari incipio, diem VII. Caſleu ibidem notari, non vt feſtiuo agendum gaudio, ſed vt mœſto ieiunio recolendum, vtique non cauſa Herodis, qui ſapientes occidit, ſed ipſorummet ſapientum, qui ab Herode interempti fuerunt: & fortè leui punctorum mutatione inuenietur factum, vt interpreti actiuum pro paſſiuo obrepſerit, & ſic contrarius factus ſit ſenſus.* Quis enim non videt hæc omnia ſola textus lectione refutari poſſe, cum adeò certum ſit, iuxtà volumen Ieiunij feſtum diem inſtitutum fuiſſe die 7. menſis Caſleu ob mortem Herodis, quæ tunc contigit, vt id bis repetatur, & rectè factum eſſe, ex pluribus Scripturæ locis comprobetur? Quòd ſi quis de textus germanitate dubius hæreat, editum iterum fuit hoc Ieiunij volumen cum Rabbinorum Commentarijs, & ſignanter Amſtelodami anno 1659. cum Commentarijs Rabbi Halleuí, qui Commentarios ſuos de-

BIBLIOTECA … ROMA … VITTORIO EMANUELE

deſumpſit ex Rabbi Salomone, & additionibus Toſaphòth Talmudicis. Dicit autem Abraham Halleuì, quòd hoc opus ſcriptum ſit à ſocijs Rabbi Elièzer Ben Chaninà ben Ezechiæ, Ben Garòn: idque ex ipſo textu voluminis comprobat, vtpotè in quo capite 12. & vltimo ad finem legitur. *Et quis ſcripſit volumen Ieiunij? Socij Rabbi Eliezer Ben Chaninà, Ben Ezechiæ, Ben Garon ſcripſerunt volumen de ieiunio. Et quarè ſcripſerunt illud? Eo quòd nondum inſtructi erant in tribulationibus.* Fuit autem Chaninà pater Eliezeris, de quo Rabbi Abraham Zacutus in libro Iuchaſſin editionis Cracouienſis pagina 57. *Chananiah Ben Ezechiæ filij Garonis: iam expoſuimus verba eius ſuperiùs; quòd fuit tempore ædis, & expoſuit librum Ezechielis, & ſcripſit volumen Ieiunij.* Et Abbas Bartolocius Parte 2. Bibliothecæ Rabbinicæ, pag. 847. *Chananiah Ben Chiskia* (Ezechiæ) *Ben Garon, floruit tempore ædis ſecundæ adhuc perſiſtentis.* Paulò nimirùm poſt mortem Herodis, antequam templum deſtructum fuit per Titum. Ex quibus conſtat, quòd hoc Ieiunij volumen omninò antiquiſſimum ſit. Vndè hac in parte ſatisfactum eſt alteri difficultati Papebrochij inquirentis, ſatis ne vetus liber is ſit? Antiquiſſimus enim eſt, & omni exceptione maior eſt eius auctoritas, adeò vt totum illud Ieiunij volumen abijciendum non ſit è manibus, neque ad cæteras Iudaicæ gentis quiſquilias ablegandum, vt V. Cl. Papebrochius loquitur in epiſtola Conſultatoria nomini meo inſcripta num. 6. Sanè inter Iudæorum fabulas teſtimonium huius voluminis non abiecit Vſſerius, ſed rectè ex illo opere ſeptimo menſis Caſleu, id eſt die 25. Nouembris anno ante æram vulgarem quarto, Herodis mortem poſuit, & veræ Chronotaxi acceſſit, comprobans Chriſti natiuitatem, quæ die 25. Decembris viuente Herode contigit, annum ante æram vulgarem quartum præcedere debuiſſe, quod primo argumento ex Herodis obitu deſumpto probandum ſuſcepimus.

AR-

ARTICVLVS SECVNDVS.

Quod Chriſti Natiuitas ante Æræ vulgaris initium ponenda ſit; ex tempore, quo Principatum adeptus eſt Archelaus, & poſtmodùm in exilium miſſus fuit, oſtenditur.

1. Secundò conſtat de anno natiuitatis Chriſti ex initio Principatus Archelai, de quo Ioſephi teſtimonia adferuntur.

2. Duplex initium Principatus eius, quorum alterum poſt mortem Herodis in Iudæa, alterum poſt aduentum Romam. Romæ autem fuit anno ante æram vulgarem tertio, quo ſolum Caium, non verò eius fratrem Lucium in Conſilio vidit.

3. Archelao in Iudæam reuerſo, S. Ioſeph ex Ægypto redit, audiens Archelaum in Iudæa regnare pro Patre, ſeceſſit in Galilæam extra ditionem Archelai conſtitutam.

4. Tertiò conſtat de anno natiuitatis Chriſti ex tempore, quo Archelaus in exilium miſſus eſt.

5. Id enim, teſte Ioſepho, decimo anno Regni à morte Herodis, non verò à confirmato per Auguſtum Principatu contigit, Conſulatu Lepidi & Arruntij, vt teſtatur Dio Caſſius.

1. SEcundum argumentum pro Chriſti natiuitate ante æram vulgarem ponenda, deſumitur ex initio Principatus Archelai, teſtante Euangeliſta Matthæo cap. 2. quòd poſt mortem Herodis Angelus apparuit *in ſomnis Ioſeph in Aegypto, dicens: ſurge, & accipe puerum, & matrem eius, & vade in terram Iſrael: defuncti ſunt enim, qui quærebant animam pueri. Qui conſurgens accepit puerum, & matrem eius, & venit in terram Iſrael &c. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode Patre ſuo, timuit illò ire, & admonitus in ſomnis ſeceſſit in Partes Galilææ, & veniens habitauit in Ciuitate, quæ vocatur Nazareth.* Atque ita Euangelium, ex quo certiſſimè conſtat, Chriſtum Dominum ex Aegypto rediiſſe poſt mortem Herodis, regnante pro Herode eius filio Archelao. Quarè videndum reſtat, quo anno Archelaus in Iudæa regnare cœpit. Agit de initio Principatus Archelai Ioſephus lib. 17. cap. 10. his verbis. *Et Herodes quidem ſic defunctus eſt: Archelaus autem per ſeptem dies iuxta patriam legem luctu parentis celebrato, & in fine luctus funebri epulo multitudini præbito; in templum aſcendit, & quacumquè tranſiret, excipiebatur gratulationibus, ac fauſtis acclamationibus. Tum conſcenſo ſuggeſto ſublimis in aureo ſolio reſidens accipiebat lætas gratulatrices voces fauoris indices.* Capitibus ſequentibus narrat Ioſephus, quomodò Archelaus de-

inua-

inuaſo abſque Auguſti auctoritate Throno paterno, Romæ accuſatus fuerit, eaque de re Vari Syriæ Procuratoris literæ ad Vrbem delatæ ſint, *quibus auditis*, inquit Ioſephus lib. 17. cap. 11. *iuſſit Auguſtus, vt Archelaus cauſam dicturus Romam contenderet; quò cum veniſſet, Cæſar amicos in Conſilium aduocat, & in his Caium Agrippæ, & Iuliæ filiæ ſuæ filium iam à ſe adoptatum, primum ei locum in Con-*
& cap. 13. *ſiſtorio tribuens*; demùm cauſa examinata, *Archelaum non Regem declarat, ſed dimidia parte ditionis, quæ Herodis fuerat, ei conceſſa, Ethnarcham eum conſtituit, Regnum quoquè pollicitus, quam primùm ille ſe tali honore dignum redderet.* Sicque teſte Ioſepho cap. 15. *Archelaus iam Ethnarcha in Iudæam reuerſus* eſt.

2. Duplex, vt ex his Ioſephi locis colligitur, ſtatui poteſt Principatus Archelai initium: primum à ſeptimo die poſt obitum Herodis, à quo tanquam Rex in Iudæa ſalutatus eſt à Populo: ſecundum à confirmato per Auguſtum Archelai Principatu ſuper Iudæam, Idumæam, & Samariam, quod eo tempore factum eſt, quo Caius Auguſti nepos Romæ verſabatur, & primum in Conſilio locum obtinebat. Fuit autem Caius Romæ vſque ad annum ante æram vulgarem ſecundum, quo per aliquot menſes inchoato miſſus eſt ab Auguſto ad Iſtrum, ac anno ſequenti ante æram vulgarem primo, poſt exhibitam ab Auguſto Naumachiam, profectus eſt in Orientem contra Parthos, poſt quod tempus numquam Romam reuerſus eſt. Nam anno æræ vulgaris quarto, dum reditum cogitabat, in itinere obijt, *Sexto Aelio Cato & Caio Sentio Saturnino Coſſ.*: cum Auguſtus annum Tribunitiæ poteſtatis *vigeſimum quartum* ageret, vt refert Cenotaphium Piſanum. Archelaus itaque Romam venit ante annum illum, quo ad Iſtrum perrexit Caius; perrexit autem, vt diximus, anno ante æram vulgarem ſecundo: quarè ante prædictum tempus Romam venit Archelaus. Idque ex eo etiam confirmatur, quòd ſolum Caium in Conſilio viderit, non vero fratrem eius Lucium, qui Conſilio interfuiſſet, ſi illud poſt annum ante æram vulgarem tertium habitum fuiſſet. Lucius namque initio anni ante æram vulgarem ſecundi Caio æquatus fuit, ſcribente Suetonio de Auguſto. *Decimum tertium Conſulatum biennio poſt duodecimum petijt, vt Caium, & Lucium filios ampliſſimos præditos Magiſtratu, ſuo quemque tyrocinio deduceret in forum.* Conſulatum 13 inijt Auguſtus Kal. Ianuarij anni ante æram vulgarem ſecundi, quo anno Lucius locum inter Senatores obtinuit, adeò vt ante hunc annum Archelaus Romæ fuerit, quo ſolus

his Caius in Conſilio comparuit. Archelaus igitur anno ante æram vulgarem tertio poſt Paſcha Romam venit, cum iam anno antecedente poſt ſeptem dies ab Herodis obitu, id eſt circa ſecundum diem Decembris, regnare cœpiſſet.

3. His præmiſſis, memoriæ repetenda ſunt verba Euangeliſtæ Matthæi cap. 2. verſ. 14., vbi ſcribit, Chriſtum ex Aegypto rediiſſe poſt obitum Herodis; *Seceſſit in Aegyptum, & erat ibi vſque ad obitum Herodis*. Et infrà verſu 19. *Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph in Aegypto, dicens: Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & vade in terram Iſraël, defuncti ſunt enim, qui quærebant animam pueri*. Vbi in primis notanda ſunt illa verba Euangeliſtæ: *Et erat ibi vſque ad obitum Herodis*. His enim apertè ſignificat, Chriſtum poſt obitum Herodis non manſiſſe in Aegypto, ſed ſtatim ac Herodes obierat, ex Aegypto diſceſſiſſe, quod idem Euangeliſta his verbis confirmat: *Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph in Aegypto dicens: Surge, & vade in terram Iſrael*; vbique enim *ecce* in Scriptura ſacra accelerationem ſignificat. Vnde Ioſephus accipiens puerum, & matrem eius, ſe itineri commiſit, antequam fama de ſucceſſione Archelai ad Aegyptum perueniſſet; teſtante Euangeliſta capite ſuperiùs citato, verſ. 22. *Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudæa pro Patre ſuo, timuit illò ire, & admonitus in ſomnis, ſeceſſit in partes Galilææ, & habitauit in Ciuitate, quæ vocatur Nazareth*. Quaſi diceret, Ioſephum, cum terræ Iudææ appropinquaret, audiuiſſe, Archelaum Regem creatum, & ſuper Iudæam, non uerò ſuper Galilæam poſitum, quę à Ioſepho lib. 17. cap. 10. perſpicuè explicantur, dum de Herodis teſtamento agit; *Mutata voluntate, mutauit etiam teſtamentum. Antipatrum enim, quem prioribus tabulis regni ſucceſſorem deſtinauerat, Galilææ, ac Peræœ Tetrarcham conſtituit. Regnum verò Archelao largitus*. Poſt mortem igitur Herodis, antequam Archelaus Romam venit, & ab Auguſto pro Regis titulo Ethnarchæ nomen obtinuit, ex teſtamento paterno tanquam Rex Iudæam gubernauit, & Antipater Tetrarcha Galilææ fuit, tumque Ioſephus ex Aegypto rediens, non in Iudæam, *vbi Archelaus regnabat*, ſed in Galilæam, quæ Antipatro parebat, ſeceſſit. Itaque ex his omnibus manifeſtè patet, Chriſtum ex Aegypto rediſſe eo tempore, quo poſt mortem Herodis Archelaus regnare cœpit, quod anno ante æram vulgarem quarto contigit, initio menſis Decembris; & Chriſti natiuitatem, quæ diei 25. Decembris iuxtà omnium Eccleſiarum tradi-

tionem aſſignanda eſt, annum antecæram vulgarem quartum neceſſariò præceſſiſſe.

4. Simile argumentum de poſtponendo ad aliquot annos poſt Chriſti natiuitatem æræ vulgaris initio, deſumitur ex tempore, quo Archelaus regnare deſijt, de quo Ioſephus lib. 17. Antiquitatum Iudaicarum, cap. 15. ſcribit: *Decimo autem Principatus Archelai anno, primates tam Iudæorum, quàm Samaritarum non ferentes eius tyrannidem, detulerunt eum ad Cæſarem, maximè cum ſcirent, eum contrà ipſius mandatum feciſſe, à quo iuſſus fuerat, ex æquo & bono præeſſe ſubditis. Hoc audito Cæſar ira commotus, accerſit Procuratorem eius Romæ agentem, & ipſum Archelaum nomine, nec dignatus quidquam ſcribere, Vade, inquit, & quamprimùm illum ad nos deducito. Qui accelerata nauigatione in Iudæam delatus, reperit eum cum amicis in conuiuio, indicataque voluntate Cæſaris, ad profectionem hortatus eſt. Mox vbi venit, Cæſar auditis eius accuſatoribus, & ipſius defenſione, miſit eum Viennam in exilium, quæ eſt Vrbs Galliæ, mulctatum priùs omni pecunia.* Præclarum eſt hoc Ioſephi teſtimonium, in quo nihil eſt obnoxium dubitationi, præter id, quod de vno Archelai regnantis anno in medium afferri poſſet. Quod enim loco ſuperiùs citato ait, contigiſſe anno Archelai nono, hoc ad decimum annum poſteriori loco refert. *Memor*, inquit, *diſcordiæ ſuperioris Archelaus non ſolùm Iudæis, ſed etiam Samarienſibus crudeliter abuſus eſt: nonoque Principatus ſui anno legatis contrà ſe ab vtriſque ad Cæſarem miſſis, ipſe quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ, patrimonium verò eius fiſco Cæſaris adiudicatur.* lib. 2. bell. Iud. cap. 6.

5. In hoc loco cum priori conciliando valdè laborat eruditus Noriſius in Cenotaphio Piſano, Diſſert. 2. pag. 148. & 149. quem tamen facilè quiſque conciliabit, qui annotabit, vno loco Archelai Principatum numerari à ſeptimo die poſt mortem Herodis, & alio loco à confirmato per Auguſtum eius Principatu ſuper Iudæam, Idumæam, & Samariam, quod poſt primum eius Romam aduentú contigit, à quo anno Euſebius in Chronico Archelai annos inchoat, dum ſcribit: *Iudæorum Dux Archelaus annis nouem.* Et auctor anonymus Græcus in præſtantiſſimo Codice Vrbinate, qui ante ſexcentos annos Conſtantinopoli ſcriptus eſt: *Regnauit verò poſt Herodem Archelaus filius eius annis nouem, & miſſus eſt in exilium in Galliam.* Adeò vt anno à confirmatione Auguſti nono, à morte Herodis decimo in exilium miſſus ſit Archelaus. Quod Dio Caſſius Vir Conſularis, qui ante mille quadringentos, & quadraginta annos Romæ ſcripſit, non ignoraſ-

ſe

ſe, ſed ex veteribus Hiſtoricis, aut tabulis antiquis didiciſſe videtur, referens eius exilium contigiſſe *Lepido, & L. Aruntio Conſulibus*. Lib. enim 88. ita ad prædictum Conſulatum ſcribit: *Herodes Palæſtinus à fratribus accuſatus, trans alpes eſt relegatus, ac pars eius ditionis in publicum redacta*. Ex loco exilij, & occupatione ditionis per fiſcum facta patet, à Dione perperám hìc Herodem nominari loco filij eius Archelai, qui & Palæſtinus erat, & trans alpes relegatus fuit, & partem ditionis amiſit, vt ex Ioſephi teſtimonijs colligere licet. Cum autem Archelaus Herodis filius à Cæſare Auguſto relegatus ſit in Gallias Conſulatu Lepidi, & Aruntij, qui in annum æræ vulgaris ſextum incidit. Ab hac ſi decem annos Principatus retronumerando computare velimus, manifeſtè patebit, Archelaum regnare cœpiſſe anno antè æram vulgarem quarto, quod rectè conuenit cum ijs, quæ ſuprà de morte Herodis, & de initio Principatus Archelai ex Ioſepho audiuimus. Adeò vt planè certum eſſe videatur, quòd Chriſtus Dominus anno antè æram vulgarem quarto iam natus fuerat, quandoquidem adhuc viuente Herode in Aegyptum fugerit, & tunc ex Aegypto redierit, dum Archelaus pro patre ſuo Herode in Iudæa regnare cœpit.

ARTICVLVS TERTIVS.

Confirmantur ſuperiùs dicta ex Nummo Herodis Antipæ, qui Galilææ Tetrarcha fuit.

1. *Deſcribitur nummus Herodis Antipæ ſub Caio Caligula anno Tetrarchiæ Herodis 43. in Syria cuſus.*

2. *Herodes iſte Tetrarchiam Galilææ obtinebat, quo tempore Chriſtus ex Aegypto rediȷt, illeque eſt, qui tempore paſſionis Chriſti Hieroſolymis verſabatur, vt ex Euangelio conſtat.*

3. *Principatum autem tenuit ab Herodis Magni obitu, anno ante æram vulgarem quarto, vſque poſt alterum Caij Caligulæ annum, quo Puteolis cum Caio locutus eſt, vt ex Ioſepho, & Dione probatur.*

4. *Id enim tertio Caij anno contigiſſe vlteriùs oſtenditur.*

5. *Non ſtatim ac à Caio correptus fuit, Tetrarchia ipſius Agrippæ collata eſt, illud enim anno Caij quarto contigit, vt Ioſephi teſtimonio probatur.*

6. *Ex his concluditur, nummum Herodis Antipæ rectè annum 43. Tetrarchiæ exprimere, illiuſque fide, & authoritate ſententiam eorum euerti, qui Chriſtum anno æræ vulgaris primo natum volunt.*

7. *De nummi antiquitate conſtat ex nota temporis eidem inſcripta: litera enim L. latina in nummis Græcis antiquitùs in Aegypto, & Paleſtina cuſis annum ſignificat.*

1. POſtquam Archelai tempus examinauimus, fratris eius Herodis tempus examinandum ſuſcipimus occaſione

D 2 præ-

præſtantiſſimi eius nummi, quem nunc primùm è tenebris erutum publicæ luci donauit V. Cl. Henricus Noriſius in AppendiceOperis ſui, quod de Epochis Syro-Macedonum inſcripſit. Nummum illum ex Muſæo D.Rigordi Patricij Maſſilienſis acceperat V. Cl. Antonius Magliabechius, qui eum cum Noriſio communicauit, prout in Appendice huius Operis à nobis excuditur. In priori parte nummi æreí ac minimi moduli legitur intrà lauream. ΓΑΙΩ ΚΑΙΣ ΓΕΡ ... ΝΙΚΩ. *Caio Cæſari Germanico*. In altera verò parte exhibetur ramus palmæ cum hac inſcriptione. ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ. L. ΜΓ. *Herodes Tetrarcha anno quadrageſimo tertio*. Quo in nummo tria omninò notatu digna occurrunt: primò quidem nomen Herodis Tetrarchæ: ſecundò annus eiuſdem Tetrarchiæ quadrageſimus tertius; tertiò nomen Caij Cæſaris. De quibus omnibus hoc articulo inquirendum eſt, vt prædicti nummi fide conſtet de tempore natiuitatis Chriſti, quod antè æram vulgarem ſtatui debere, eius auctoritate comprobabimus.

2. Vt autem primùm de nomine Herodis agamus, ille omninò eſt cognomento Antipas, quem eius pater Herodes Magnus, condito priori teſtamento Regni hæredem conſtituerat: *verùm mortiproximus*, vti ſcribit Ioſephus lib. 17. Antiq. cap. 10. *mutata voluntate, mutauit etiam teſtamentum. Antipam enim, quem prioribus tabulis ſucceſſorem deſtinauerat, Galilææ ſimul ac Peraæ Tetrarcham conſtituit*. Antipas igitur præfuit Galilææ, ad quam teſte Euangeliſta, Ioſephus ex Aegypto rediens ſe contulit. *Audiens enim, quòd Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre ſuo, timuit illò ire: & admonitus in ſomnis ſeceſſit in partes Galileæ, & veniens habitauit in Ciuitate, quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur, quod dictum eſt per Prophetam. Quoniam Nazaræus vocabitur*. Ioſeph igitur cum Maria, & puero IESV reuerſi ſunt in Nazareth ciuitatem Galilææ, cui regioni diù poſt reditum ex Aegypto præfuiſſe Herodem, teſtis eſt S. Lucas cap. 3. dum affirmat, anno 18. Tiberij Cæſaris Tetrarcham Galilææ fuiſſe Herodem. *Anno autem 15. Imperij Tiberij Cæſaris procurante Pontio Pilato Iudæam, Tetrarcha autem Galileæ Herode*. Atque hic eſt Herodes Tetrarcha Galileæ, ad quem Pilatus miſit Chriſtum, referente eodem Luca cap. 23. *Pilatus autem audiens Galilæam, interrogauit, ſi homo Galilæus eſſet, & vt cognouit, quòd de Herodis poteſtate eſſet, remiſit eum ad Herodem, qui & ipſe Hieroſolymis erat illis diebus*. Ex quibus omnibus ſacræ Scripturæ teſtimonijs deducitur, Herodem, cui, tempore obitus Herodis Magni

Tetrarchia Galilææ contigit, Tetrarchiam ipſam tenuiſſe tempore paſſionis Chriſti, nullumque alium Herodis filium nominari in Euangelio, quàm Herodem Antipam Galilææ Tetrarcham, cuius nummum hìc elucidamus.

3. Porrò vt id comprobemus, inueſtigandum omninò tempus, quo Herodes Antipas Tetrarchiá Galilææ tenuit. Cum namque Antipas priores Herodis patris tabulas, quibus Regni hæres nuncupabatur, poſterioribus præponendas contenderet, cauſam coram Auguſto diſceptaturus Romam nauigauit, quò etiam ſe contulit frater eius Archelaus, quem coram Auguſto cauſam obtinuiſſe anno ante æram vulgarem tertio, iam ſuprà indicauimus. Vnde Herodes Antipas Galilææ Tetrarchiam, non verò Iudeæ Regnum obtinuit, idque iuxtà extremam patris ſui voluntatem, quam Auguſtus poſt Senatus Conſultum ratam habuit. Auguſto deinde vita defuncto, Tiberij eius ſucceſſoris gratiam aucupari ſtudens Herodes, Ciuitatem propè ſtagnum Genezareth, vulgò incolis Mare Galilææ nuncupatum, extruxit, eamque in honorem Tiberij Tiberiadem nuncupauit, ac tempore paſſionis Chriſti cum Pilato amicitiam inijt, *& facti ſunt amici Herodes, & Pilatus in ipſa die*, inquit S. Lucas cap. 23. Intereà Agrippa Herodis nepos patruo infenſus, Romam venit, vbi à Tiberio in vincula coniectus, poſt mortem Tiberij à Caio Caligula non modò ijſdem ſolutus eſt, ſed etiam Philippi aui ſui Tetrarchiam accepit. Caius enim vt ait Dio lib. 59. *Agrippam Herodis nepotem vinculis, quæ ei à Tiberio fuerant indita, liberabat, & Aui Principatum ei reddebat*. Idem habet Philo Iudæus libro in Flaccum, *Caius Cæſar*, inquiens, *Agrippæ Herodis Regis nepoti Regnum dedit auitæ ditionis partem, quam Philippus noui Regis patruus poſſederat*. Addit Ioſephus, quòd cum Regio inſuper titulo donarit, ac altero deindè anno Principatus Caij Cæſaris Agrippa petierit veniam nauigandi in ſuú Regnum, quò cum appuliſſet, Herodias Herodis Tetrarchæ vxor virum ſuum induxit, vt & ipſe in Italiam nauigaret Regium titulum petiturus; vbi à Fortunato Agrippæ liberto ob perverſam ſubducendi populos voluntatem coram Caio tunc fortè apud Baias reperto accuſatus damnatur, ac in exilium mittitur: *approbatam putans defectionem*, inquit Ioſephus, *ademptam illi Tetrarchiam, ad Agrippæ Regnum adiecit, pecuniam quoquè eius donans Agrippę indicit*. Ex quibus omninò conſtat, Herodem Antipam non modò ad Caij Principatum perueniſſe, vt nummus teſtatur, ſed etiam vſque poſt alterum Caij Caligulæ annum Tetrarchiam ſuam obtinuiſſe.

Ant. lib. 18. c. 9.

4. Iam inquirendum eſt de Caio

Caio Caligula, à quo apud Baias Herodes Antipas auditus eſt. Si enim Annalium parentem conſulamus, ſecundo Caij anno, quo Agrippa veniam nauigandi in Syriam petijt, reditus Agrippæ in Palæſtinam, ac Herodis Tetrarchæ in Italiam iter contigére. Verùm teſtatur Philo in libro contra Flaccum poſt allata ſuprà eiuſdem verba: *Diſcedenti autem in ſuum Regnum ſuaſit, ne à Brunduſio ſolueret petiturus Syriam, quòd ea nauigatio longa eſſet, ac difficilis: vteretur potiùs compendiaria per Alexandriam, expectatis eteſijs &c. Paruit ille vt Domino conſulenti vtilia.* Ex quo loco rectè probare videtur vir Cl. Noriſius, Herodem nequaquam ſecundo Caij anno in Italiam perueniſſe, eo quòd eteſiæ iuxtà Columellam lib. 2. cap. 2. Kalendis Auguſti perflent, & iuxta Plinium lib. 2. cap. 47. *A XIII. Kalen. Auguſti continuo quadraginta dierum ſpatio* flare comperiantur. *Cum namque Agrippa flantibus eteſijs Alexandriam, dein in Syriam nauigauit,* (inquit Noriſius) *labente Septembri in Regnum peruenit.* Porrò quia Herodes alieno erat animo à Romana peregrinatione, licèt poſtea nauigare decreuerit, ſplendidus apparatus inſtruendus fuit, ita vt vix præcipitante autumno neceſſaria ad iter expediri potuiſſent, nec anni iam aduerſo tempore in Italiam tranſmeaſſet. Probat itaque ſententiam Vſſerij, qui Tomo 2. Annalium Herodis in Italiam nauigationem recitat anno æræ vulgaris 39., quo Caius poſt medium menſis Martij tertium Imperij annum inceepit, & ſemel, ac iterum in Campaniam ſe contulit. Nam Dio geſta eiuſdem anni ſub Conſulatu Caij II. & L. Apronij Ceſiani enarrans, lib. 59. ita de Caio ſcribit. *In Campaniam abijt: reuerſus indè Druſillæ natalitia.* Et rursùs: *Incumbente æſtate eò profectus Puteolos, ac Baulos ſe contulit*, ſtrato mare Ponte illo, cuius etiamnum ruinæ aliquot ſuperſunt. Vndè hoc anno, quo Caius apud Baulos, ſiuè Baias verſabatur, Herodes Antipas Puteolos aduenit.

5. Videndum nunc eſt, an Herodes Antipas eodem tempore, quo Puteolos aduenit, à Caio damnatus, & in exilium miſſus fuerit? Id enim Ioſephus, lib. 18. Antiq. cap. 9. indicare videtur, vbi ſcribit, Herodem de inſtructo armorum apparatu interrogatum ita reſpondiſſe, vt *Caius ſatis approbatam putans defectionem, ademptam illi Tetrarchiam ad Agrippæ Regnum adiecit, pecuniam quoquè eius donans Agrippæ indicit. Herodem verò perpetuò damnauit exilio apud Lugdunum Vrbem Galliæ.* Hæc enim nemo non putaret cum Eminentiſſimo Baronio vno eodemque anno, & tempore, quo Herodes Puteolos aduenit, & cum Caio locutus eſt, peracta fuiſſe.

fuiſſe. Verùm antequam iudicium noſtrum proferamus, notanda ſunt verba Ioſephi immediatè ſubſequentia. *Cognito deindè ſororem Agrippæ eſſe Herodiadem, pecuniam ei propriam conceſſit: & ratus, non libenter fore marito calamitatis ſociam, in Agrippę gratiam ſe illi parſurum promiſit. Ad hæc illa: Tu quidem Imperator, vt tua maieſtate dignum eſt, loqueris. Sed mihi coniugalis amor impedimento eſt, quò minùs fruar hac indulgentia: non enim æquum cenſeo, vt cui ſecundæ fortunæ ſui ſocia, eum nunc in aduerſa deſeram. At ille indignè ferens tam excelſum animum in fœmina, ipſam quoquè cum Herode expulit, & bona eius Agrippæ largitus eſt.* Hæc omnia ibidem Ioſephus: quæ planè demonſtrant, non ſtatim ac Herodes à Caio auditus eſt, illum in exilium abiјſſe, & bona eius Agrippæ conceſſa fuiſſe, ſed poſtquam cognouit Agrippæ ſororem eſſe Herodiadem, primùm pecuniam ei propriam conceſſit, cumque illa recuſaretur ab Herodiade, tunc ſolummodò Herodes pulſus eſt. Niſi cum Ioſepho libro 2. de bello Iudaico, cap. 8. dicere velimus, quòd à Caio ob auaritiam vehementer increpitus fugerit in Hiſpaniam, & poſtmodùm bona eius Agrippæ collata ſint, quod anno quarto Caij, æræ vulgaris 40. peractum eſt, ipſo Ioſepho teſtante lib. 19. cap. 7. vbi ſcribit, Agrippam obiјſſe, poſtquam regnaſſet ſeptennium. *Quatuor enim annos ſub Caio Cæſare obtinuit Regnum, primùm quidem in Philippi Tetrarchia per triennium, cui quarto demùm anno acceſſit & Herodis Tetrarchia.* Ex quibus Ioſephi verbis patet, Herodis Tetrarchiam anno Caij quarto, æræ vulgaris 40. Agrippæ collatam fuiſſe, vt rectè obſeruat Vſſerius Tomo 2. Annalium ad annum æræ vulgaris quadrageſimum, proindeque ad annum trigeſimum nonum exeunte autumno, quo Caius adhuc tertium Imperij annum agebat, Galilęa nondum Romano Imperio contributa, neque in Prouinciæ formam à Caio redacta erat. Vnde Herodes Antipas pro Principe à Galilæis etiam tunc haberi potuit, & in ſubiectionis ſignum ab iјſdem cuſus eſt nummus cum anno Principatus eius quadrageſimo tertio.

6. His poſitis, facile erit calculos inire: Herodes enim Antipas anno Caij quarto, æræ vulgaris quadrageſimo Tetrarchia priuatus eſt, cum annum eiuſdem quadrageſimum tertium inchoaſſet, vt patet ex parte nummi poſtica. Igitur ab anno quadrageſimo ærę vulgaris, ſi retrò numerando quadraginta tres annos computemus, perueniemus omninò ad annum antè æram vulgarem tertium, quo Auguſtus Herodem Antipam Galilææ præfecit, vnde initium eius Tetrarchiæ deſumi debet, quæ Chronotaxi noſtræ

ſtrę de ponenda Chriſti natiuitate ante æram vulgarem planè congruunt, eorumque ſententiam, qui Chriſti natiuitatem primo æræ vulgaris anno collocant, planè euertunt. Si enim Chriſtus natus eſt primo æræ vulgaris anno, non niſi poſt illum annum Herodes Antipas Tetrarchiam Galilęæ ex Magni Herodis Patris ſui teſtamento obtinere potuiſſet. Incipiamus proindè annos Tetrarchiæ Herodis Antipæ à primo æræ vulgaris, annus eiuſdem Tetrarchiæ 43., erit annus æræ vulgaris 43. quo anno Caius iam integro biennio occubuerat, quod eſt contra fidem huius numiſmatis, nam Caium Cæſarem Germanicum anno quadrageſimo tertio Tetrarchæ Herodis regnaſſe perhibet.

7. Porrò nummum illum, quamuis de eius germanitate initio ambigere viſus ſit Vir Clariſſimus Norisius, vt in epiſtola ad Antonium Pagium operi de Epochis Syromacedonum ſubiuncta declarat his verbis. *Ne quid tamen te celem, initio dubitabam de nummo, quem non videram, quidpiam publicè in literas mittere, ne ſi ille fortè eſſet adulterinus, bellam fabulam luderem, ac omnia de eodem mihi commentata pura puta commenta forent.* Verùm ex poſterioribus amicorum literis intellexi, nummum Pariſios delatum ab omnibus Eruditis, qui eum viderunt, antiquum & germanum iudicatum fuiſſe: quibus ego, licèt nummum non viderim, facilè aſſentior, tum quòd omnes eius notæ hiſtoricæ veræ ſint, vt iam probauimus, tum quòd litera L qua annus ſignificatur, à nemine appoſita fuiſſet, niſi qui iſtis temporibus vixit, quibus vſu nota erat. Poſt tria enim prima ſæcula nullibi in nummis apparet, & vix noſtris temporibus ex illorum & anteriorum ſęculorum monimentis publicę luci datis innotuit, quid ſignificet. Nemo enim anteà ſuſpicatus eſt, in monimentis græcis literam latinam annum ſignificare. Noſtro etiamnum ſæculo Caſaubonus, ac Dufreſnius putarunt, notam illam λυκάβας rationem habere, cuius interuentu inſequentes literæ ab antecedentibus diſtinguuntur. Scaliger lib. 3. de emendatione temporum pag. 452. ac in notis Euſebianis num. 2194. literam in græcis nummis repertam Luſtrum ſignificare contendit. Petauius lib. 11. de doct. tempor. cap. 20. Scaligeri interpretationem refellit, eo quòd in nummis Neronis legatur L. I. L. IΓ. ac L. A, aitque luſtra eſſe non poſſe, quæ numeris X. XIII. & XIV. exprimuntur. *Ergo litera L non Luſtra, ſed aliud quidpiam deſignat, quod annuum ſit, niſi annus ipſe magis intelligatur.* Hæc Petauius de litera L qua ideò annuum aliquid, ſiuè annum deſignari affirmat, quia eſt prima litera vocis græcæ λυκάβας, quæ latinè annum ſignificat,

ficat. Quod vlteriùs probatur à Viro Erudito Noriſio libro de Epochis Syromacedonum Diſſert. 4. cap. 1. ex Macrobio libro 1. Saturnalium, cap. 17. aſſerente: *Annum quoquè vetuſtiſſimi Græcorum* λυκάβαντα *appellant*. Vndè in Codice MS. Bibliothecæ Magni Ducis Etruriæ, qui in pluteo 28. ſub numero 14. aſſeruatur, quique olim fuit Angeli Politiani ex codicibus Comitis Ioannis Mirandulani, habetur inter variarum declarationes: LL. ἔτη, *id eſt, anni*: & in nummis Aegyptijs litera L ante annos Imperij Principũ frequentiſſimè occurrit. *In nummis Imperatoris Vitellij Mediceis*, inquit ibidem Noriſius, *cum capite Serapidis apparent* LA, *vti & in alio cum capite Iſidis, vtrobique* A *maiori litera intra* L *clauſa*. *Itẽ in quatuor nummis Othonis pag.* 114. *theſauri Mauroceni eædem literæ eadẽ pariter figura expreſſę habentur à V. Cl. Patino: nempè quòd neuter Auguſtus biennium Imperij attigit, eadem* A *tantùm, quę nota eſt vnitatis, in ipſorũ nummis apparet. In aliorum verò Cæſarum nummis poſt notam* L. *numerales literæ numquam annos Imperij eorumdẽ excedunt. Quo euidenti argumento colligimus, eadẽ nota annos Principatus Cæſarum demonſtrari*. Ita Vir Cl. Noriſius, cuius ſententiam plurimis nummis ex theſauro Chriſtinę Suecorũ Reginæ confirmare poſſum. Omiſſis enim ijs, vbi literæ numerales Gręcorum exhibentur, illos dumtaxat nummos adferam, in quibus anni Imperatorum verbatim exprimuntur: vt capſ. 20. in nummo Hadriani, vbi figura Serapidis ſedentis cum hac inſcriptione: L. ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ. Capſ. 26. in nummo Antonini Pij Hercules cum ceruo, & ſequenti inſcriptione: L. ΔΕΚΑΤΟΥ. Et alius capſ. 27. Spes: L. ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ. His enim nummis nihil aliud deſignari potuit, quàm Hadriani annus vndecimus, vti etiam anni decimus, & vndecimus Antonini Pij. Nec refert, inſcriptionem græcam eſſe, & literam L latinam, Græcis autem non L, ſed Λ in vſu eſſe; id enim verum eſt de literis græcis recentioribus, non verò vetuſtioribus, cum Græci antiqui litera L pro lambda vterentur. Patet id non ſolùm ex nummis ſuprà citatis, ſed etiam ex marmoribus, vt fidem faciunt Columnæ in hortis Farneſianis propè Tiberim aſſeruatæ, quæ antiquiſſimo Græcorum charactere Ionico, ΕΝ ΤΟΙ ΗΕΡΟΔΟ ΑΓΡΟΙ Ο ΓΑΡLΟΙΟΝ &c. Et lapis Anconitanus apud Gruterum pag. 327. ΕΙΣ ΤΟ ΚϹ. L. ΚΑΙ ΚΖ. L. ΚΑΙ ΗΚ. L. *In XXVI. & XXVII. & XXIIX. annum*. Et infrà, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΘΚ. L. ΕΤΙ. *In annum quoquè XXIX*. Et antiquiſſimum Tribuum fragmentum Athenis repertum, & ante 2200. annos marmori inciſũm apud Sponium in Miſcellaneis ſect. 10.

n. 1. pag. 315. habet inter alia, hæc nomina. ΛΥΚΙΝΟΣ .... ΛΥΣΙΜΑΧΙΔΕΣ.... ΒΛΕΠΥΡΟΣ...ΛΥΣΙΣ, ΚΑΛΛΙΠΠΟΣ Vbi litera L loco Λ ſæpiùs comparet. Vndè Sponius in Commentario: *Obſeruanda litera, lambda, quæ latino more L ſcribitur, nullibi verò ſic* Λ; *quod nummos græcos præcipuè in Ægypto cuſos illuſtrat, in quibus frequentiſſimè hæ notæ viſuntur*: L.Δ. L.Γ. *&c. Quærunt enim, quare litera latina* L *cum græca* Γ.Δ. *aut ſimili coniungitur, & an illud* L *ſignificet Lycabas, quod annum apud Græcos ſignificabat? Ad quæ nunc facilis reſponſio, non eſſe literam latinam, ſed græcam antiquam, quæ quidni Lycabantem antiquo dicendi more annum deſignabit?* Hæc perappoſitè ad noſtram quæſtionem, quam his vltimis temporibus Viri Eruditi ex nummis Aegyptijs primùm ſoluerunt. Notat autem Noriſius loco ſuperiùs citato, quòd non ſolùm Aegyptij, ſed & proximi Syri eadem quoquè litera vſi ſint, vt comprobari poteſt ex nummo Traiani apud Sidonios cuſo cum his literis in poſtica: L. ΖΚΣ. *Anno* 227. item ex nummo Domitiani Sebaſtenorum, in cuius poſtica legitur: L. ΘΡ. *Anno* 109. in nummo Commodi pariter apud Sebaſtenos cuſo cum his literis L. CIE *Anno* 215. & alio eorumdem nummo cum numero L. CIϛ *An.* 216. quos tres vltimos nummos nunc primùm ex Regia Galliarum Gaza edidit Noriſius Differt. 5. cap. 5. §. 1. Vndè facilè patet, nummum Herodis Tetrarchę cum nota numerali L. ΜΓ in vicina Sebaſtenis Galilæa cuſum, eſſe verum & germanum, vt qui nummum vidit, contrectauit, & legit V. Cl. Harduinus in datis ad me literis retulit.

ARTICVLVS QVARTVS.

Quòd æra vulgaris initium poſt Chriſti Natiuitatem collocandum ſit, ex deſcriptione tempore natiuitatis Chriſti inſtituta oſtenditur.

1. *Enumerantur Præſides, qui Syriæ præfuerunt à Soſio vſque ad Varum Saturnini ſucceſſorem.*

2. *Cenſum natiuitatis Chriſti indicem ſub Saturnino ſtatuere videtur Tertullianus; vndè tempus, quo Saturninus Syriæ præfuit, inquiritur, eumque anno ante æram vulgarem quinto nondùm è Syria diſceſſiſſe, quandoque ex varijs Ioſephi locis collegeram.*

3. *Verùm menſe Septembris anno ante æram vulgarem ſexto Saturnino Varum ſucceſſiſſe; ex nummis Præfectorum Syriæ oſtenditur; qui annos Actiacos exhibent.*

4. *Ex prædictis nummis difficultas alia nata eſt, quam Ioannes Harduinus proponit de die natiuitatis Chriſti, quem non menſe Decembris, ſed Septembris, contra communem Occidentalis Eccleſiæ traditionē collocat.*

5. *Habet enim traditio Eccleſiæ, Chriſtum natum fuiſſe die 25. Decembris, vt in Occidente teſtatur Auguſtinus: quam traditionem ex Scriptura comprobat D. Ioannes Chryſoſtomus, qui in Oriente ſcripſit.*

6. *Vndè concluditur, cenſum natiuitatis Chriſti indicem poſt Vari in Syriam aduentum peractum fuiſſe in Iudæa, quem*

Qui-

Quirinus in Syria cœperat ſub eius Præſide Saturnino.

7. *Locus Euangeliſtæ de cenſu priori à Quirino Syriæ Præſide peracto elucidatur: prior namque dicitur reſpectu eius, quem poſt Archelai exilium in Palæſtina inſtituit.*

8. *Hæc interpretatio firmatur ex monimento Ancyrano, in eo namque aſſeritur, Auguſtum tres cenſus pereziſſe, quorum ille, qui anno octauo ante æram vulgarem Cenſorino, & Aſinio Conſulibus inſtitutus eſt, ad tempus natiuitatis Chriſti ſpectare poteſt, & anno dumtaxat ſexto in Iudæa peractus fuit.*

9. *Alia Virorum Eruditorum interpretatio adfertur, qua textum Lucæ ita explicat, vt prima deſcriptio ibidem commemorata ſit illa, quam Quirinus tanquam Syriæ Procurator poſt Homonadenſium victoriam peregit. Iuſtini locus in hanc rem producitur.*

1. Antequam inquiramus, ſub quo Syriæ Præfecto Chriſtus natus ſit, enumerandi in primis ipſi Syriç Pręfecti, qui circa tempus natiuitatis Chriſti Regionem illam gubernarunt. Soſio, qui anno ante æram vulgarem trigeſimo octauo Syriam regendam ſuſcepit, ſubrogatus eſt Munacius Plancus, cuius Appianus libro quinto belli Ciuilis meminit. Tradit idem Auctor libro quarto, Calpurnium Bibulum ab Antonio Syriç Pręſidem deſignatum eamdem Prouinciam adminiſtrando obijſſe. Hunc autem excepit Q. Didius, quem auctore Dione lib. 51. conſtat pręfuiſſe Syriæ vſque ad tempus Actiacę pugnę, ſeu annum ante ęram vulgarem 31. Huic, eodem Dione teſte, ſuffectus eſt Meſſala, cui ſucceſſit Varro, cuius meminit Ioſephus lib. 1. belli, cap. 15. Varronem excipit Agrippa, poſt quem Titium Pręſidem Syriæ exhibet Ioſephus lib. 16. Antiq. cap. 12. Porrò Titium anno ante æram vulgarem octauo excepit C. Sentius Saturninus, qui teſte Ioſepho lib. 17. capite 1. tum Syrię pręerat, dum Volumnius procuratorium munus in Syria obibat; affirmat enim, Imperatorum iuſſu de Herodis filijs iudicatum fuiſſe coram *Prouinciæ Rectoribus*: *Præſederunt autem*, inquit, *Rectores, quibus à Cæſare ſcriptum fuerat, Saturninus, & Pedanius Legati, & cum his Volumnius Procurator*. Vbi videre licet, Saturnino tanquam Prouincię Rectorem adiungi Pedanium, Volumnium verò vocari Ἐπίτροπον, Procuratorē, quo nomine Iuſtinus Martyr vocat Quirinium, cuius Euangelium meminit, vt infrà videbimus. Saturnino ſucceſſit P. Quintilius Varus, vt diſertè affirmat Ioſephus lib. 17. capite 7. *Fortè per idem tempus Hieroſolymis erat Quintilius Varus ſucceſſor Saturnino miſſus in Syriam*. Hunc Varum tribus annis Syrię pręfuiſſe conſtat ex nummis Antiochię cuſis, quos in appendice huius Tomi exhibebimus. Ipſum inſuper Syriam adminiſtraſſe tempore mortis Herodis, & initio Regni Archelai, ex Ioſepho lib. 17. cap. 11. colligitur: ſcribit enim, quòd Archelao poſt mortem Herodis Romam properanti *occurrerit*

apud Cæſaream Sabinus Procurator Cæſaris in Syria, in Iudæam properans ad aſſeruandam Herodis pecuniam, quam Varus commodùm interueniens retinuit. Adiungit cap. 12. diſceſſum Archelai ſubſequutos eſſe magnos in ea gente tumultus: *Ad quos cum Varus veniſſet, auctoribus eius motus affectis ſupplicio, & maxima ex parte ſeditione compreſſa reuertens Antiochiam legionem vnam reliquit Hieroſolymis, vt Iudæis nouandarum rerum facultatem præriperet.* Ceterùm, vt notat Pagius, quo anno Varus Syriam reliquerit, & quem ſucceſſorem nactus fuerit, *non liquet*.

2. His præmiſſis, videndum omninò, cuius Præſidis temporibus Chriſtus natus ſit. Tempore quidē cenſus ſub Saturnino inſtituti natum fuiſſe, tradit perantiquus Carthaginienſis preſbyter Tertullianus, qui lib. 4. contra Marcionem cap. 7. cenſum à Saturnino in Iudæa actum vocat *teſtem fideliſſimum Dominicæ natiuitatis*, dicitque, Acta illius *in Romanis Archiuis cuſtodiri*. Et capite 19. *Sed & cenſus conſtat actos ſub Auguſto, nunc in Iudæa per Sentium Saturninum, apud quos genus eius inquirere poteſtis*. Quibus ex verbis cum clariſſimè pateat, Sentium Saturninum illum cenſum inſtituiſſe, cuius tempore Chriſtus natus eſt; reſtat, vt ſtabiliamus tempus, quo Sentius Saturninus Syriæ Præfecturam egit, & quo cenſus peractus eſt. Et ſanè de Præfectura Saturnini audiendus eſt Ioſephus, qui lib. 16. Antiquitatū Iudaicarum, cap. 17. tradit, Saturninum iam Syriæ præfuiſſe, dum Herodes filios ſuos Alexandrum, & Ariſtobulum occidi iuſſit. Refert namque, Saturninum Virum Conſularem plurimiſque defunctum honoribus primam ea de re tuliſſe ſententiam: *Et primus*, inquit, *Saturninus Vir Conſularis, multiſq; defunctus honoribus, protulit ſententiam moderatam circumſtantijs: damnare ſe quidem Herodis filios, non tamen cenſere interficiendos, quòd & ipſe filios habeat, & Herodem præteritis infortunijs hoc maximum nolit adijcere*. Saturninus itaque Syriæ Præfectus erat, quo tempore Herodes de filijs ſuis occidendis deliberabat, quod ab Euſebio refertur in annum Auguſti 37. qui eſt annus ante æram vulgarem ſeptimus, quo anno enecatis Alexandro, & Ariſtobulo, frater eorum Antipater in Herodis mortem conſpirauit, vt Regnum eius inuaderet, nullis proinde ſumptibus parcens in demerendis paternis amicis. Qua de re idem Ioſephus lib. 17. cap. 1. *Hominum odia beneficijs volens obruere, præcipuè quotquot Romæ erant, magnificentiſſimis muneribus ſibi concilians, & ante omnes Saturninum, qui tum Syriæ præerat*. Ex quo Ioſephi loco etiam patet, Saturninum Præfecturam Syriæ geſ-

geſſiſſe eo tempore, quo Antipater de vindicanda fratrum morte cogitabat, quod ab Vſſerio in annum ante ęram vulgarem quintum refertur. Quam quidem ſententiam ego aliquando ſecutus fueram, idque ob teſtimonium Ioſephi de Varo Saturnini ſucceſſore, quem vltimo Herodis anno in Syriam appuliſſe indicare videtur. Ita enim ſcribit lib. 17. cap. 7. Antipatri mortem enarrans, quem Herodes cognitis inſidijs de medio tollere volebat: *Per idem tempus Hieroſolymis erat Quintilius Varus ſucceſſor Saturnini miſſus in Syriam, tunc verò ab Herode in conſilium de rebus agendis adhibitus: quibus vnà ſedentibus ſuperuenit Antipater &c.* Ac ſi diceret, Varum Saturnino in Syrię Prefectura ſucceſſorem datum fuiſſe, dum Herodes de Antipatro è medio tollendo cogitabat. Cogitauit autem illo anno, quo in morbum incidens, teſtamentum condidit, vt teſtatur Ioſephus cap. 8. ſequenti, adiungens cap. 10. *quinta die poſtquam Antipatrum filium occidit, vita defunctum eſſe.* Vndè quandoque collegeram, Saturninum vſque ad vltimum Herodis annum Pręſidem Syrię fuiſſe, tumque primùm Varum ei ſucceſſiſſe.

3. Verùm ſententiam mutare coëgerunt nummi Pręſidum Syrię, quos Vir Clariſſimus Ioannes Harduinus in Antirrhetico de nummis antiquis pag. 58. & ſeq. in medium adducit. Tres enim inter illos recenſet, in quibus Vari tamquam Syrię Pręſidis nomen exprimitur. Primus ſeruatur in Cimelijs Regis Chriſtianiſſimi cū his verbis. ΕΠΙ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΚ. *Sub Varo Antiochenſium* anno *XXV*. Secundus, ΕΠΙ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ϛΚ. *Sub Varo Antiochenſium* anno *XXVI*. Tertius: ΕΠΙ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΖΚ. *Sub Varo Antiochenſium* anno *XXVII*. Anni in his nummis expreſſi ſub nomine Antiochenſium deducuntur à pugna Actiaca, quę Septembris menſe inter Auguſtum & Antonium habita fuit anno ante ęram vulgarem 31. vt conuenit inter omnes rerum antiquarum peritos. Vndè conſequens eſt, vltimum nummum, qui annum 27. exhibet, cuſum fuiſſe anno ante ęram vulgarem quarto: ſecundum, qui annum 26. exprimit, anno ante ęram vulgarem quinto: & primum, quo annus 25. continetur, prodijſſe anno ante ęram vulgarem ſexto ante menſem Septembris, quo annus 25. à pugna Actiaca finem accipit. Si enim viginti quinque annis adijcias ſex alios, habebis triginta vnum, quo anno apud Actium Antonius ab Auguſto ſuperatus eſt. Antiochenſibus partem Auguſti ſecutis, qui in Actiacę victorię memoriam ęram ſuam ab illius tempore deducere voluerunt. Huius rei veritas manifeſta eſt ex duobus num-

nummis Silani, quorum primus in Gaza Medicea ſeruatur, in cuius antica viſitur caput Tiberij cum inſcriptione, ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡ. *Cæſar Auguſti filius*: in poſtica verò hęc verba leguntur: A. ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΜ. Secundus ſeruatur in Cimelijs Theodorici Bignoni libellorum ſupplicum Magiſtri Pariſijs: habet in anticá parte caput Tiberij cùm eadem epigraphe ſuperiùs exhibita; in poſtica verò Γ. ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΕΜ. Hos nummos cum alijs Pręſidum Syriæ nummis in huius Tomi appendice excudimus, vbi Lector beneuolus eos ipſos intueri poterit. Vt autem de primo agamus, nota ſuperior A primum Tiberij annum, notę inferiores ΕΜ. annum à pugna Actiaca & ab Imperio Auguſti in Syria 45. ſignificant. Incepit, vt diximus, annus primus Actiacus menſe Septembris anno ante ęram vulgarem 31., cui addendi ſunt anni 14. ęrę vulgaris; quarto decimo enim anno vulgari menſe Septembris cœpit annus Actiacus 45., quo editus eſt nummus pręfatus, idque apprimè conuenit cum anno primo Tiberij, qui ęra vulgari 14., die 19. Auguſti Octauiano ſucceſſit: adeò vt primus annus Tiberij cum quadrageſimo quinto Actiaco planè concurrat. Quod vlterius confirmatur ex nummo Seleucenſi, cuius hęc eſt inſcriptio: Γ. ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΖΜ. *Sub Silano Seleucenſium anno XLVII.* Litera enim Γ primo loco poſita tertium Tiberij annum denotat, cuius vultum, & nomen nummus repreſentat: literę verò ΖΜ annum à pręlio Actiaco exhibent, à quo ęram ſuam Seleucienſes æquè ac Antiochenſes inchoabant. Porrò tertius Tiberiani Imperij annus cœpit die 19. Auguſti anni ęrę vulgaris decimi ſexti, & durauit vſque ad eumdem diem anni decimi ſeptimi: annus verò quadrageſimus ſeptimus Actiacus initium ducit à die V. Nonas Septembris anni ærę vulgaris decimi ſexti, & ad eumdem diem anni ærę vulgaris decimi ſeptimi profertur. Vndè manifeſtum fit, Seleucienſem nummum annos Tiberij exhibuiſſe, & illos rectè compoſuiſſe cum Actiacis.

4. His poſitis reuertamur ad Varum, quem ex præfatis nummis conſtat Syriæ Præfecturam adeptum fuiſſe anno Actiaco 25. qui annus à menſe Septembri anno ante æram vulgarem ſeptimo, vſque ad eumdem menſem anno ante æram vulgarem ſexto numerandus eſt. Hinc deducitur, Saturninum menſe Septembris anni ante æram vulgarem ſexti iam priuatum fuiſſe Præfectura Syrię, adeòque cenſum natiuitatis Chriſti indicem, quem Tertullianus ſub Saturnino in Iudæa actum fuiſſe tabulis publicis comprobat, non poſſe differri in annum poſteriorem, ſed ad minus anno ante

te

te æram vulgarem ſexto natum fuiſſe Chriſtum. Qua in re alia occurrit difficultas eaque grauiſſima circa menſem, quo Chriſtus natus eſt; cum ex prędictis ſequi videatur, non menſe Decembris die 25. natum fuiſſe, vt communis Eccleſię traditio habet, ſed circa menſem Septembris, antequàm Saturnino Varus ſucceſſit. Difficultatem hanc preſenſit Vir Cl. Ioannes Harduinus, qui in Antirrhetico de nummis antiquis pag. 63. affirmat, Natalem Domini contigiſſe annis ſex, & menſibus tribus ante ęram vulgarem, quæ à Kalendis Ianuarij ducit initium, quod pag. 65. clariùs explicat his verbis: *Cenſus ergò in Iudæa peractus eſt menſe Septembri, quæ tempeſtas itineribus eorum, qui dare nomina debuere, erat opportunior. Quam fortè ob cauſam Natali Dominico aſſignauere quidam Aprilem, aut Maium apud Clementem Alexandrinum lib 1. Stromatum, pag. 349.* Et infrà: *In menſem verò Septembrem multò veriùs conueniunt paſtorum vigiliæ ſuper gregem ſuum, quas Lucas commemorat, ſiue, vt in græco legitur,* ἀγραυλίαι *campeſtris ſub dio ſtabulatio, vt ante nos alij viderunt, quàm in Decembrem.* Shabb. fol. 45. 2. & Pezah. fol. 41. 1. *Hęc ſunt pecora eremi, ea nempe quæ prodeunt paſtum circa tempus Paſchatis, & paſcuntur in campis, & domum redeunt ad pluuiam primam.* Nedarìm fol. 63. 1. & Taanìth fol. 6. 1. *Quænam eſt pluuia prima? incipit tertio menſis Marcheshuàn. Qui menſis partem habuit cum Octobri noſtro, ac Nouembri.*

4. Hæc & alia ibidem Harduinus, quæ tamen nequaquàm probare poſſum, cum traditioni Eccleſiæ de die Natalis Domini aduerſentur. Tam conſtans enim, & perpetua eſt Romanæ, & totius Occidentis Eccleſiæ traditio, Chriſtum natum eſſe die 25. Decembris, vt cum nullum illius initium reperiatur, ab Apoſtolorum Principibus Petro, & Paulo profecta fuiſſe credatur. Vt enim D. Auguſtinus tractatu in pſalm. 132. prope finem affirmat: *Ioannes decollatus eſt, ſicut tradit Eccleſia, octauo Kal. Iul. cum iam incipiunt minui dies. Dominus autem natus octauo Kal. Ianuar. quando iam incipiunt dies creſcere.* Et lib. 4. de Trinitate, cap. 4. *Octauo Kal. Aprilis conceptus creditur, quo & paſſus; natus autem traditur octauo Kalend. Ianuarias.* Clarè affirmat D. Auguſtinus de die 25. Decembris, quem Natalem Domini aſſerimus, conſtare ex traditione, Occidentalis nimirùm, & Romanæ in primis Eccleſiæ, vt fidem quoquè facit D. Ioannes Chryſoſtomus homilia in Seruatoris noſtri IESV Chriſti Natalem. *Qui dies*, inquit, *quum ab exordio ijs, qui in Occidente habitant, cognitus fuerit, nunc ad nos demùm non ante multos an-*

annos tranſmiſſus repentè ita increuit, talemque tulit fructum, qualem nunc cernere licet. Addit ſubindè Chryſoſtomus, diē 25. Decembris vbique celebratum fuiſſe, idque ſignum eſſe, quòd verus dies Natalis Chriſti fuerit, prout ex ſacra Scriptura comprobat longo diſcurſu, quem & ipſe his verbis compendiosè refert: *Semel in anno ingrediebatur ſummus Sacerdos in Sancta Sanctorum* (ad Hebr. cap. 9.) *At quando hoc? Menſe Septembri* (Leuit. 29.) *Tunc igitur ingreſſus eſt Zacharias in Sancta Sanctorum: tunc nuncium de Ioannis natiuitate habuit: tunc illùc abijt: tunc vxor eius concipere cœpit poſt menſem Septembrem* (Lucæ 1. v. 5. & ſeq.) *Quum autem ſextum iam menſem ipſa in vtero haberet*, (qui ſcilicet eſt Martius) *cœpit denique & Maria concipere.* (Lucæ 1. verſu 30.) *Ab Aprili igitur incipiendo, nouem menſes ſi numeremus, in hunc præſentem ſcilicet incidemus, quo Dominus noſter Ieſus Chriſtus natus eſt.* Hæc Chryſoſtomus: quæ adeò clara ſunt, vt minimè neceſſarium exiſtimem, alia Patrum Orientalium, vel Occidentalium teſtimonia adiungere, cum apertè demonſtrent, Chriſtum conceptū fuiſſe menſe Martij, Ioannem Baptiſtam verò menſe Octobris, & vt D. Auguſtinus ex perpetua Eccleſiæ traditione refert, Chriſtum natum fuiſſe die 25. Decembris, cum iam creſcere incipiunt dies, Ioannem verò Baptiſtam 8. Kal. Iulias, cum dies minui incipiunt. Quę egregiè quoquè explicat Auctor Chronici Alexandrini à pag. 465. vſque ad 482. editionis Raderianæ.

6. Cum igitur tam manifeſtè conſtet de die natiuitatis Chriſti, nulla nobis neceſſitas imponitur amouendi diem illum à menſe Decembris. Dicendum enim, vel Chriſti natiuitatem contigiſſe anno ante æram vulgarem ſeptimo, quo Saturninus adhuc Syrię præerat; vel anno ante æram vulgarem ſexto poſt Vari in Syriam aduentum peractam eſſe. Primum dici nequaquàm poteſt, ſi Chriſtum Dominum ætatis trigeſimo, Imperij Proconſularis Tiberij decimo quinto baptizatum, anno verò ætatis 34. Conſulibus duobus Geminis mortuum fuiſſe dicamus: nam tota Chriſti Domini actorum ſeries perturbabitur, nihilque ſuo tempori reſpondebit. Vndè dicendum videtur ſecundum, quòd nimirùm Chriſtus Dominus anno ante æram vulgarem ſexto poſt Vari in Syriam aduentum natus ſit. Cui nequaquàm obſtare videtur cenſus Saturnini, & Quirini nominibus inſignitus, ſufficit enim cenſum ſub aliquo inchoaſſe; vt nomen eius actis præfigatur. Inchoatus autem eſt à Quirino Procuratore ad id in Syriam miſſo, dum Saturninus eidem Prouinciæ præſidebat. Quarè his, aut ſimilibus verbis

bis Acta deſcriptionis Syriæ inchoaſſe exiſtimem: *Præſidente Syriæ Saturnino Quirinius Procurator &c.* Porrò ex ſimili Actorum exordio facilè colligitur, rectè à Tertulliano dici potuiſſe, Acta deſcriptionis, quæ in Romanis Archiuis aſſeruabantur, nomen Saturnini prætuliſſe; & ab Euangeliſta tradi quoquè potuiſſe, hanc deſcriptionem primam factam eſſe à Quirino, per τὸ primã, ſignificante, eam à Quirino inchoatam, & vſque ad Chriſti natiuitatem, quæ poſt annum & aliquot menſes ſub Varo contigit, continuatam, & in Iudæa peractam fuiſſe. Vt enim adnotarunt Viri Eruditi, Pagius in Opere de correctione Baronij, & Noriſius in literis ad me datis, non neceſſe eſt, quòd cenſus eodem tempore finiatur, quo eſt inſtitutus, cum Tacitus affirmet, cenſum à Germanico cœptum anno Vrbis 767. anno 769. continuatum fuiſſe, & Plinio teſte, Imperatores Veſpaſiani pater & filius cenſum intra quadriennium abſoluerint. Cum itaque Chriſtus natus ſit, quo tempore deſcriptio in Iudæa peragebatur, quod circa finem deſcriptionis Syriæ contigit, S. Lucas deſcriptionem hanc primam, ſeu initium eius Quirino tribuit. Quo ſenſu ſalua omninò ſunt Scripturæ verba, quæ apud Lucã cap. 2. leguntur: *Factum eſt in diebus illis, exijt edictum à Cæſare Auguſto, vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Hæc deſcriptio prima facta eſt à Præſide Syriæ Cyrino.*

7. Non deſunt quidem aliæ interpretationes virorum eruditorum, quas ſalua ſententia noſtra adferre poſſumus. Sunt enim, qui notant pro τὸ *prima*, in græco haberi πρώτη, quod ſolet ſignificare *prior*, vt ſæpiſſimè vertit S. Hieronymus, præſertim Matthæi 21. verſic. 39. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων. quæ D. Hieronymus ita vertit; *Iterùm miſit alios ſeruos plures prioribus*; cum iuxta propriam verbi πρώτων ſignificationem dicendum eſſet: *plures primis*. Et de immundo ſpiritu reuertente ad hominem, vndè eiectus erat; καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Quæ Hieronymus ita vertit: *Et fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus*; cum aliàs vertendum eſſet: *Et fiunt nouiſſima hominis illius peiora primis*. Multa alia exempla adducit Hervvertius ex Sacra Scriptura, vt monſtret, S. Hieronymum τὰ πρῶτα frequenter vertiſſe *priora*, adeòque nihil à ſenſu loci ſuperiùs allati alienum eſſe, quòd dicantur verba, quæ in omnibus græcis M. SS. & editis exemplaribus ita ſe habent: Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου: vertenda eſſe; *Hæc deſcriptio prior facta eſt Præſide Syriæ Cyrino*, & ſenſum eſſe, quod deſcriptio hæc prior fuerit, antequàm ageret Syriæ Præfecturam Quirinus, qui, vt ex Ioſepho lib. 17. Antiquitatum

Luc. cap. 11.

Iudaicarum, cap. 15. colligitur, poſt exilium Archelai anno æræ vulgaris ſexto, ſeu à natiuitate Chriſti decimo in Iudæam venit. Verba Ioſephi ſunt: *Cæterùm ditione Archelai contributa Syriæ, miſſus eſt illò à Cæſare Vir Conſularis Quirinus, qui Cenſum ageret per Syriam, & ipſius Archelai domum venderet.* Et rursùs lib. 18. capite 1. *Intereà Quirinius Senator Romanus per omnes bonorum gradus ad Conſulatum vſque prouectus, & in primis clarus à Cæſare mittitur in Syriam, vt iura populis redderet, facultateſque cenſeret omnium..... Quin & ipſe Quirinius in Iudæam venit iam attributam Prouinciæ Syriæ, vt percenſeret facultates eius Regionis ciuium, & Archelai pecunias in poteſtatem ſuam redigeret.* Deindè cap. 3. *Quirinius autem venditis, & confiſcatis Archelai facultatibus, peractoque cenſu, qui incidit in annum 37. poſt victum à Cæſare in Actiaca pugna Antonium.* Ex quibus multorum quidem eruditorum iudicio patet, cenſum ſub Syriæ Præſide Quirino ab Auguſto actum eſſe in Iudæa poſt Archelai exilium, adeòque poſteriorem eſſe illo cenſu, quem Sanctus Lucas priorem vocat, & cuius tempore Chriſtum natum fuiſſe affirmat.

8. Atque hæc quidem virorum eruditorum ſententia confirmari videtur ex cenſibus ſub Auguſto peractis. Refert enim Suetonius in Octauiano cap. 82. *Cenſum tamen populi ter egit, primum, ac tertium cum Collega, medium ſolus.* Et affirmat ipſe Auguſtus in Monimento apud Suburbium Ancyræ reperto, quod primum Bousbequius ex lapide deſcripſit, deindè Schottus in Victore, ac Gruterus pag. 230. inter reliquas inſcriptiones, ediderunt.

CENSVM. POPVLI. CONLEGA. M. AGRIPPA. EGI. LVSTRVM. POST. ANNVM. ALTERVN. ET. QVADRAGESIMVM. FECI (LEGI) QVO. LVSTRO. CIVIVM. ROMANORVM. CENSITA. SVNT. CAPITA. QVADRAGIENS. CENTVM. MILLIA. ET. SEXAGINTA. TRIA .... CVM. NVPER. LVSTRVM. SOLVS. FECI (LEGI) CENSORVM ..... SINIO. COS. QVO. LVSTRO. CENSA. SVNT. CIVIVM. ROMANORVM .... QVADRAGENS. CENTVM. MILLIA. ET. DVCENTA. TRIGINTA. TRIA .... IN. CONSVLATV. FI .... CVM. NVPERRIME. LVSTRVM. CVMLEGA. TIBERIO. SEXT. POMPEIO. ET. SEX. APVLEIO COS. QVO. LVSTRO ..... ROM. CAPITVM. QVADRAGENS. CENTVM. MIL. ... IGINTA. ET. SEPTEM. MIL. LEGI.

Ex hac porrò inſcriptione manifeſtum fit, primum cenſum ab Au-

Auguſto & Agrippa Conſulibus peractum eſſe anno ante æram vulgarem 28. in quem annum prædictus Conſulatus incidit. Secundum cenſum ab Auguſto ſolo inſtitutum anno ante æram vulgarem octauo, quo Cenſorinus & Aſinius Conſulatum obibant, ita enim Lipſius lacunam ſupplet, & loco *Cenſorum ..... ſinia Coſ.* rectè *Cenſorino & Aſinio Coſ.* legendum exiſtimat. Tertium cenſum ab Auguſto actum fuiſſe, dum iam Tiberium Imperij conſortem habebat, quod poſterioribus Imperij annis contigit, quorum vltimo Sextus Pompeius, & Sextus Apuleius Conſulatum obibant, æra nimirùm vulgari 14. qua cenſum illum actum fuiſſe, Monimentum Ancyranum adfirmat. Cum itaque Auguſtus ter dumtaxat cenſum populi egerit, & primus 24. annis ante Chriſti natiuitatem, vltimus 19. annis poſt eius natiuitatem inſtitutus ſit, nullus cenſus ad Chriſti natiuitatem accedere poteſt, niſi medius, quem Auguſtus ſolus egit, ac Romę cœpit Cenſorino & Aſinio Coſs. anno ante æram vulgarem 8. qui eſt ante Chriſti natiuitatem tertius, quo anno Sentius Saturninus iam Syriæ Præfecturam agebat, qui tamen eumdem cenſum in Prouincijs Syriæ quàm longiſſimè ab Vrbe diſſitis non niſi poſt tertium (vti diximus) annum agere potuit ob varios iſtius gentis tumultus: vnde & cenſus à Sentio Saturnino incœptus forſan finiri nequiuit, ſed poſteà cum Quirinus æræ vulgaris anno ſexto ad Iudæam perueniſſet, & Iudæorum tumultuantium ſuperbiam ſuperaſſet, finis huic cenſui impoſitus eſt. Sicque ſalua ſententia noſtra intelligetur illa textus Euangelij interpretatio, quæ ſequentia Lucæ verba: Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου, ita reddit: *Hæc eſt deſcriptio prior, quæ facta eſt ſub Præſide Syriæ Cyrino.*

9. Sunt autem & alij, qui cùm D. Hieronymo πρώτη hoc loco *primam* interpretantur, ſeruatoque verborum ſenſu literali putant, deſcriptionem, qua durante Chriſtus natus eſt in Bethleem Iuda, primò cœptam à Quirino, cum ad Homonadenſes Ciliçiæ populum paulò poſt ſuum Conſulatum ab Auguſto miſſus eſt. Refert enim Tacitus libro 3. Annalium, poſt med. *Quirinius impiger militiæ, & acribus miniſterijs Conſulatum ſub Diuo Auguſto; mox expugnatis per Ciliciam Homonadenſium Caſtellis inſignia triumphi adeptus.* Quirinus Conſulatum geſſit anno ante æram vulgarem duodecimo, qui eſt ante Chriſti natiuitatem ſeptimus: poſt Conſulatum autem peractum à Cæſare contra Homonadenſes miſſus eſt, quod anno ante æram vulgarem ſeptimo, ante Chriſti verò natiuitatem ſecundo contigiſſe nonnulli affirmant, cum anno anteriore Auguſtus

F 2 cen-

cenſum Romæ inſtituiſſet. Quirino enim ad Ciliciam, quæ vna ex Syriæ Prouincijs erat, pergenti mandauit Auguſtus, vt compoſitis Homonadenſium rebus cenſum in Syria ageret, quod initio anni, quo Chriſtus natus eſt, ipſe inchoare potuit, vt teſtari videtur S. Lucas, dum tradit, exijſſe edictum à Cæſare Auguſto, vt deſcriberetur totus Orbis, & hanc deſcriptionem primam factam eſſe, ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. *Præſidente*, ſeu etiam *Procurante* (vtrumque enim ſignificari poteſt per verbum ἡγεμονεύοντος) *Syriam Cyrino*. Quarè neceſſe non eſt, vt tempore huius deſcriptionis primæ Quirinus Præſes Syriæ fuerit; ſed ſufficit, quòd Procurator Auguſti ad hunc cenſum in Syria peragendum miſſus ſit. Vnde Iuſtinus Martyr Apologia 2. pro Chriſtianis ad Antoninum Pium Imperatorem: *Vicus autem quidam eſt Bethleem in Regione Iudæorum, triginta quinque ſtadijs Hieroſolymis diſtans, vbi natus eſt Ieſus Chriſtus, quemadmodùm & ex deſcriptionibus cenſus acti, quæ ſub Cyrenio primo veſtro in Iudæa Procuratore ſunt confectæ, intelligere poteſtis*. Vbi notandus eſt modus loquendi Iuſtini Martyris: non enim vnam, ſed plures eiuſdem cenſus deſcriptiones commemorat, ac deſcriptionem, in qua Chriſti natiuitas annotata fuit, ſub Quirino, non Syriæ Præſide, ſed primo Auguſti Procuratore factā eſſe. Vt quid enim *primum Procuratorem* dixiſſet Iuſtinus, niſi alij Procuratores ad hunc cenſum agendum ſucceſſiſſent? Cum itaque Quirinus cœpto, ſed nondum finito cenſu Romam redijſſet, ibidemque Aemiliam Lepidam vxorē ab Auguſto accepiſſet, cenſum in Iudæa proſecutus eſt Sentius Saturninus Syriæ Pręſes, qui ob duritiam, & ſuperbiam Iudæorum eum finire nequiuit, vndè poſt mortem Archelai Quirinus rursùs in Iudæam miſſus tandem difficultates ſuperauit, quarum mentionem facit Ioſephus lib. 18. Antiquitatum Iudaicarum, cap. 1. his verbis: *Quin & ipſe Quirinius in Iudæam venit iam attributam Prouincię Syriæ, vt percenſeret facultates eius Regionis ciuium, & Archelai pecunias in poteſtatem ſuam redigeret. Illi verò tametſi ægrè ferrent mentionem deſcriptionis, non ſunt tamen reluctati pertinaciter, parendo auctoritati Pontificis Ioazari, qui Boëthi fuit filius, atque ita illius ſuaſu ſine controuerſia cenſus peractus. Extitit tamen pòſt quidam Iudas Gaulanites, ortus ex oppido Gamala, qui adiuncto ſibi Phariſęo Sadduco ſollicitabat ad defectionem populos, cenſum nihil aliud quàm manifeſtam ſeruitutis profeſſionem eſſe dictitans, & vniuerſam gentem ad tuendam libertatem adhortans*. Ex quibus Ioſephi verbis facilè colligitur, Iudæorum gentem perpetuò obſtitiſſe cenſuum

indi-

indictioni, adeò vt mirum non ſit, vnum eumdemque cenſum ſæpiùs intermiſſum fuiſſe, & à varijs Procuratoribus vix vndecim annorum tempore, quod inter Chriſti natiuitatem, & Archelai mortem intercedit, fuiſſe abſolutum.

RECAPITVLATIO SVPRADICTORVM.

Atque hactenus quidem de anno natiuitatis Chriſti, quem annum æræ vulgaris quartum præceſſiſſe, ex pluribus monimentis probauimus, quorum vnumquodque ſufficere deberet ad eos in viam reuocandos, qui à vero aberrarunt, & communi opinione præoccupati annum natiuitatis Chriſti cum primo anno æræ vulgaris compoſuerunt. Cum enim ex Romanorum Conſulum faſtis, ex Auguſti, aliorumque Imperatorum initijs, totiuſque Imperij Romani interuallis clarè pateat, æram vulgarem inchoare anno primo Olympiadis 195. Iuliano 46. Auguſti 44. dum Conſulatum obibant L. Aemilius Paulus, & C. Cæſar: qua ratione, qua veritatis ſpecie Chriſtum eodem illo anno natum oſtendent, de quo ex Matthæi Euangelio conſtat, quòd natus ſit in Bethleem Iudæ tempore pacis vniuerſalis; vbi primo anno æræ vulgaris grauiſſimum Parthorum bellum exarſit, & Caius Cæſar Conſulatum obiens in vltimis Imperij finibus bellum contra Parthos geſſit, vt habet Cenotaphium Piſanum? Secundò, Chriſtus iuxta Euangelium natus eſt eo tempore, quo exijt edictum à Cæſare Auguſto, vt deſcriberetur totus orbis. At Auguſtus, vt de ſe teſtatur in Monimento Ancyrano, tantùm tres deſcriptiones inſtituit, quarum prima 28. annis æræ vulgaris initium præceſſit, tertia illud quatuordecim annis ſubſecuta eſt. Vndè dicendum eſt, quòd ſecunda deſcriptio tempore natiuitatis Chriſti inſtituta ſit, quã Auguſtus Cenſorino & Aſinio Gallo anno ante æram vulgarem octauo Romæ publicauit. Tertiò addit S. Lucas deſcriptionem, natiuitatis Chriſti indicem, peractam in Syria, dum Quirinus ad eam Procurator miſſus erat: Quirinus autem tantùm bis in Syria fuit, ſemel contra Homonadenſes ab Auguſto miſſus, quod anno ante æram vulgarem ſeptimo contingere potuit, quo cenſum incœpit: deinde verò, dum poſt exilium Archelai in Syriam reuerſus eſt anno ęrę vulgaris ſexto, quo vel eumdem cenſum abſoluit, vel ſpecialem Iudęæ cenſum, vt alij volunt, inſtituit. Vndè vt cenſus ſub Quirino actus Chriſti natiuitatem indicet, ad eum, quem primo ſuo in Syriam aduentu cœpit, referri debet Chriſti natiuitas. Quartò Chriſtus natus eſt in diebus Herodis

dis Regis, quibus Magi Hieroſolymam venerunt, & Herodem de loco natiuitatis conſuluerunt, poſt quæ Ioſephus ab Angelo in ſomnis admonitus fugit in Aegyptum, fuitque ibi vſque ad obitum Herodis, vt Euangelium teſtatur. At Herodes anno ante æram vulgarem quarto iam obierat, vt oſtenditur ex Flauij Ioſephi teſtimonio. Quinto Chriſtus teſte Matthæo ex Aegypto rediit, dum Archelaus in Iudæa regnare cœpit. At Archelaus triennio ante æram vulgarem cœpit regnare in Iudæa, vt ex Ioſepho hiſtorico Hæbreo, & Dione ſcriptore Greco probatur. Clarè igitur, & perſpicuè conſtat, Chriſti natiuitatem nequaquàm cum initio æræ vulgaris concurrere poſſe, ſed aliquot annis illud præceſſiſſe, integro nimirùm quinquennio, & ſex diebus, adeò vt natus ſit anno ante æram vulgarem ſexto, die 25. Decembris: tunc enim Iani portæ Romæ occluſæ erant, totoque terrarum orbe pacis fœdera ſeruabantur. Tum Quirinus in Syriam mandatum Cæſaris de inſtituendo cenſu pertulit, quod Saturninus, teſte Tertulliano, proſecutus eſt. Tunc Herodes in viuis erat, agebatque annum Regni 35. Et ne quidquam hac de re omittere videamur, ab hoc anno numerantur anni triginta vſque ad annum 15. Imperij Proconſularis Tiberij Cæſaris, quo Chriſtum baptizatum fuiſſe, S. Lucas cap. 3. affirmat. Demùm ab eodem anno vſque ad Conſulatum duorum Geminorum, ſunt anni triginta tres, quot annis peractis Chriſtum obiiſſe, ex Euangelio probatur, Patrum teſtimonijs euincitur, & Eccleſiæ traditione ſtabilitur, vt infrà oſtendemus.

CAPVT TERTIVM.

Quo anno æræ vulgaris, ætatiſque ſuæ Chriſtus Dominus baptizatus ſit? Et quot annis poſt baptiſmum prædicauerit?

1. Cum Chriſtus iuxta Euangelium natus ſit tempore Herodis Regis, quem quatuor annis ante æræ vulgaris initium obiiſſe conſtat, & iuxta Euangelium crucifixus ſit tempore eclipſis ſolaris, quam Phlegon anno 33. æræ vulgaris adſcribere videtur; Natalis Alexander, vt has duas ſententias conciliet, Chriſto 37. annos vitæ tribuit, ac anno 34. baptizatum fuiſſe ſcribit.

2. Hæc noua Natalis ſententia confutatur, & Chriſtum anno 30. baptizatum, ac poſt peractum in prædicatione Euangelij triennium anno 34. ætatis crucifixum eſſe, ex Euangelio deducitur.

1. COEpimus demonſtrare Chronotaxim vitæ Chriſti, oſtendimuſque, æram quidem vulgarem incipere Caio Cæſare & Aemilio Paulo Conſulibus; annum verò, quo Chriſtus Dominus

nus natus eſt, ab ea longè diuerſum eſſe: conſtat namque, ante obitum Herodis, qui menſe Nouembris anno ante æram vulgarem quarto contigit, Chriſtum natum fuiſſe, adeoque natiuitatem Chriſti integro quinquennio æram vulgarem præceſſiſſe. Cum autem in hac ſententia ſtatui nequeat, Chriſtum anno 33. æræ vulgaris in cruce obijſſe eo tempore, quo plerique volunt factam eclipſim Solis à Phlegonte deſcriptã; ab hac difficultate ſeſe expedire voluit Natalis Alexander, qui nouam opinionem adinuenit, primuſque, quod ſciam, Chriſto Domino 37. annos vitæ tribuit. Sęculo itaque primo differt. 2. quæſt. 1. pag. 163. ſtatuit, Chriſtum natum fuiſſe deſinente anno ante æram vulgarem quinto, Imperij Auguſti quadrageſimo, Auguſto Cæſare & Cornelio Sulla Conſulibus. Quæſtione verò ſecunda de baptiſmo Chriſti adiungit: *Chriſtus baptizatus eſt anno Iuliano 75. vulgaris æræ 30. Imperij Tiberij 16. ætatis ſuæ 34. ineunte*. De tempore demùm mortis ſcribit quæſt. 3. concl. 2. *Chriſtus mortuus eſt anno Iuliano 78. æræ vulgaris 33. Coſſ. Sulpitio Galba & L. Cornelio Sulla, Olympiadis 202. anno quarto, Imperij Tiberij 19. Hebdomadum Danielis 487. in medio ſcilicet hebdomadis 70. anno ætatis ſuæ 37. inchoato*. Hæc tribus concluſionibus ibi probanda ſumit Natalis, qui vt difficultatem ex teſtimonio Ioſephi de morte Herodis euitaret, Chriſtum Dominum anno ante æram vulgarem quinto ad finem vergente, quando Herodes adhuc in viuis erat, natum fuiſſe aſſerit. Vt verò ab alia difficultate de morte Chriſti tempore eclipſis Solaris, anno 33. æræ vulgaris extra ordinem naturæ factæ, ſe expediat, mortem Chriſti Domini ad illum annum extendit, malens in nouam difficultatem de anno baptiſmi Chriſti impingere, quàm alterutram de annis natiuitatis, aut mortis Chriſti ſoluere.

2. Abſtinuiſſem quidem ab huius nouæ opinionis confutatione, niſi animaduertiſſem, alios facilè in errorem induci potuiſſe, & declaraſſet eruditus Papebrochius, ſe à noua Natalis ſententia non abhorrere. Diſſertatione enim prima de annis ante æram vulgarem quinque componendis, vocat Natalis ſententiã, *partibus conciliandis perquàm commodam*, ſeque eam amplexurum fatetur, quando in anno mortis oporteret omninò *recedere ab Henſchenij ſententia*. Ne igitur alij in errorem Natalis tam facilè inducantur, eius ſententiam de annis baptiſmi, prædicationis, & mortis Chriſti ad trutinam reuocabimus, & oſtendemus in primis, eius de tempore baptiſmi ſententiam cum Lucæ Euangelio nequaquàm conuenire. Licet enim ex loco Lucæ cap. 3. non omninò conſtaret, an Chriſtus anno ætatis trigeſimo ineunte, vel

exc-

exeunte, aut trigeſimo primo incipiente, vel vigeſimo nono finiente baptizatus ſit; verba tamen eiuſdē Euangeliſtæ tantam latitudinem non patiuntur, vt baptiſmus ad annum ætatis 34. differri poſſit. Vnde ſententiam Natalis Scripturæ, & Patrum traditioni repugnare monſtrabimus hoc capite. Et primo quidem art. Chriſtum baptizatum eſſe anno ætatis trigeſimo iam expleto, de quo adeò clarè conſtare putamus, vt planè ignoremus, qua ratione id à quibuſdam in dubium vocari potuerit. Articulo ſequenti agemus de annis tribus, & totidem menſibus, quibus prædicauit: quod licèt Scriptura expreſsè non teſtetur, haud difficilè tamen ex illa deducitur. Poſt hęc demùm tractabimus de æra vulgari, cum qua trigeſimus quartus Chriſti annus, qui & vitæ eius vltimus fuit, concurrit; de qua non ita clarè conſtat, quin ſalua Scripturæ auctoritate diſputari poſſit; quamuis & nos, quæ communiori Eccleſiæ traditioni conformiora ſunt, ſequenda proponemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quòd ex Sacra Scriptura conſtet, Chriſtum non quidem anno ætatis trigeſimo quarto, ſed trigeſimo fuiſſe baptizatum.

1. *Chriſtus, teſte S. Luca, baptizatus eſt anno 16. Tiberij, dum incipiebat habere annum ætatis trigeſimum.*

2. *Natalis ſententia, quòd τὸ incipiens non ſit referendum ad baptiſmum, ſed ad tempus, quo docere cœpit, refutatur ex textu græco, & verſione vulgata, ac antiquiſſimo ſacræ Scripturæ codice manuſcripto, qui in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur.*

3. *Improbatur quoque ex eo, quòd etiamſi referendum eſſet ad tempus, quo docere cœpit, inde tamen non ſequeretur, alio anno, quàm trigeſimo baptizatum fuiſſe, cum ex Euangelio conſtet, eodem tempore baptizatum fuiſſe, quo docere cœpit.*

4. *Confirmatur id ex traditione Eccleſiæ, quæ canone 11. Concilij Neocæſareenſis exhibetur. Canon namque ille à tota Eccleſia receptus fuit, vt patet ex Concilij Chalcedonenſis canone 1. & collectione Dionyſij Exigui.*

5. *Idem probatur ex teſtimonijs D. Ignatij Martyris, Iuſtini, Clementis Alexandrini, Irenæi, Euſebij, Hieronymi, Epiphanij, Chryſoſtomi, & Auguſtini affirmantis, id conſtare auctoritate Euangelica.*

6. *Demùm firmatur auctoritate Orientalis, & Occidentalis Eccleſiæ, ex Chronici Alexandrini, & Venerabilis Bedæ teſtimonijs.*

7. *Ex quibus omnibus conſtat, grauiter aberrare eos, qui Chriſtum anno ætatis trigeſimo quarto primùm ad baptiſmum veniſſe aſſerunt.*

1. PRæclarum eſt de ætate Chriſti, qua baptizatus eſt, Lucæ teſtimonium, vtpotè qui in Euangelio cap. 3. ſic refert: *Anno autem quinto decimo Imperij Tiberij Cæſaris ..... factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto, & venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptiſmum pœnitentiæ ..... Factum eſt autem, cum baptizaretur omnis*

nis populus , *& IESV baptizato* , *& orante apertum eſt Cælum* ..... *Et ipſe IESVS erat incipiens annorum quaſi triginta* . Hæc omnia vno, eodemque capite S. Lucas, de quorum veritate cum nemini Catholicorum dubitare permiſſum ſit, notanda ſunt omninò vltima verba, quæ ita in græco leguntur: *Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος*: *Et ipſe IESVS erat incipiens annorum quaſi triginta* . Quibus verbis ſignificat S. Lucas, baptizatum fuiſſe Chriſtum anno ætatis trigeſimo inchoato, vel, vt nonnulli voluerunt, completo, ſiue initio anni trigeſimi primi, ita habente communi Sanctorum Patrum traditione, quæ huic fundamento innititur, quòd non ſoleant inter annos ætatis computari, niſi anni iam peracti. Sic non dicitur puer vnius anni, qui habet tantùm menſes octo, ſed qui vixit menſibus duodecim, quibus peractis incipit habere annum vnum. Dicit itaquè S. Lucas, Chriſtum fuiſſe annorum triginta incipientem, quia peracto anno ætatis trigeſimo incipiebat dici triginta annorum. Vndè colligi videtur, S. Lucam locutum fuiſſe de initio anni trigeſimi primi, & manifeſtum fit, Euangeliſtam non loqui de anno ætatis trigeſimo quarto, vt primus recentiorum Scriptorum contendit V. Cl. Natalis in Diſſertationibus de primo Eccleſiæ ſæculo.

2. Porrò audiendus eſt Author ipſe, qui participium *incipiens*, non ad annum Chriſti, quo baptizatus eſt, ſed ad ætatem eius, qua manifeſtari cœpit, & docere, referendum duxit. *Adde*, inquit, *quòd hoc participium*, *incipiens*, *non ad ætatis Chriſti annum refertur*, *ſed ad eius miniſterium*. *Vnde phraſis græca de verbo ad verbum reddita ſic habet: Erat IESVS quaſi annorum triginta incipiens* ..... *Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος*. *Igitur τὸ incipiens interpunctione à ſuperioribus diſtinguendum eſt*, *vt videre eſt apud Origenem*; *& ſit ſenſus: ea fuiſſe ætate Chriſtum Dominum, quando cœpit miniſterium ſuum obire*, *& palàm prodire*. Hæc Natalis, quæ nullatenus ſubſiſtere poſſunt. Primò, quia licèt Origenes, neſcio quo loco, hanc interpunctionem admiſiſſe feratur; textus tamen græcus ſacræ Scripturæ illam minimè agnoſcit, prout nec agnoſcit verſio vulgata D. Hieronymi, contra quam hac in re ſentire, vix licitum exiſtimo. Enimuerò ſi textum græcum, & antiquiſſimos ſacræ Scripturæ codices græcos conſulamus, reperiemus, participium *incipiens* non in fine, ſed in medio verſus collocari, adeòque eo modo referri, quo interpunctione ſeparari non poſſit, ſed neceſſariò ad ætatem Chriſti referatur. Proferendus eſt textus græcus ex antiquiſſimo, qui in toto terrarum orbe ſupereſſe creditur, Sa-

cræ Scripturæ codice, quique in Bibliotheca Vaticana ſub num. 1209. aſſeruatur: *Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα.* Quæ eodem modo in textu Syriaco habentur, & verbatim hoc modo latinè redduntur: *Et erat ipſe IESVS incipiens quaſi annorum triginta:* qui eſt ipſe verborum ordo, quo in vulgata editione hic verſus legitur. Quarè non video, qua ratione participium *incipiens* ad prædicationis tempus referri poſſit.

3. Ponamus tamen, interpunctionem illam admitti poſſe, & ſenſum Scripturæ eſſe, quòd Chriſtus 30. annos habere incipiebat, dum prædicare aggreſſus eſt: an hoc forſan Natalis ſententiam iuuabit, & Chriſtum trigeſimo ætatis anno nondùm baptizatum fuiſſe oſtendet? Tantum ſanè abeſt id dici poſſe, vt potiùs contrarium exinde deduci debeat, cum ex Euangelio & traditione conſtet, Chriſtum non niſi poſt baptiſmum prædicare cœpiſſe. Tres ſunt Euangeliſtæ Matthæus, Marcus, & Lucas, qui Chriſti baptiſmum referunt, & tempus, quo prædicare cœpit, indicant. Omnes autem illi tempus prædicationis baptiſmo poſtponunt. D. Lucas, de cuius loco hic agitur, ne verbum quidem habet de prædicatione Chriſti ante eius baptiſmum, ſed vbi cap. 3. narrauerat, quomodò in Iordane à Ioanne baptizatus fuit, cap. 4. refert, eum reuerſum à Iordane quadraginta diebus manſiſſe in deſerto, & poſt tentationes diaboli docuiſſe in ſynagogis Iudæorum. Eadem habet Marcus cap. 1. dicens, quòd *IESVS poſt baptiſmum* venerit in Galilæam prædicans Euangelium Regni Dei. Clariſſimè autem Matthæus, qui vbi baptiſmum Chriſti retulit cap. 3. expreſsè aſſerit cap. 4. verſu 17. ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν. *Exinde cœpit IESVS prædicare.* Ante baptiſmum itaque non prædicauit IESVS, ſed poſt baptiſmum, vt etiam indicat D. Lucas Actor. 1. vbi Chriſtum inter Apoſtolos verſatum affirmat poſt baptiſmum à Ioanne ſuſceptum. *A tempore quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus IESVS incipiens à baptiſmate Ioannis vſque in diem, qua aſſumptus eſt à nobis.* Vndè patet, quòd, ſi triginta annos habere incepit, quando prædicare aggreſſus eſt, plus quàm triginta annos habere non potuerit, quando baptizatus fuit.

4. Atque hoc eſt, quod traditione Eccleſiæ confirmatur, vtpote quæ canone XI. Neocæſareenſi poſterorum memoriæ conſecrauit, Chriſtum anno 30. ætatis ſuæ baptizatum fuiſſe, & primùm poſt baptiſmum docere cœpiſſe. Præſtat audire hunc canonem, ſubſequentium Conciliorum, & totius Eccleſiæ iudicio comprobatum, qui ita habet in græco: Πρεσβύτερος πρὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω, ἐὰν καὶ πάνυ ἦ

ἄνθρω-

ἄνθρωπος ἄξιος, ἀλλ' ἀποτηρείσθω. ὁ γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ τριακοστῷ ἐφωτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν. Et iuxta verſionem Dionyſij Exigui ſic latinè redditur. *Presbyter ante trigeſimum ætatis ſuæ annum nullatenùs ordinetur, licèt valdè ſit dignus: ſed hoc tempus obſeruet. Nam Dominus noſter triceſimo ætatis ſuæ anno baptizatus eſt, & ſic cœpit docere.* Clara ſunt huius canonis verba, quibus Patres Concilij Neocæſareenſis ipſo florentis Eccleſiæ initio tradiderunt, Chriſtum poſt baptiſmum docere cœpiſſe: & ne vllum dubium maneret de tempore baptiſmi, *Dominus noſter*, inquiunt, *triceſimo ætatis ſuæ anno baptizatus eſt*. Quæ verba oſtendunt, veram non eſſe interpretationem Natalis, quòd Chriſtus primùm prædicauerit, & poſteà baptizatus ſit; ſed demonſtrant, quòd Chriſtus anno præcisè trigeſimo adierit baptiſmum; ille enim eſt ſenſus verborum, nec alius ſenſus eſſe poteſt, niſi verba mutentur. Hic autem eſt canon, quem cum alijs huius, & aliorum Conciliorum canonibus in authoritatem receperunt ſexcenti triginta Patres Chalcedone congregati, dum canone 1. ſtatuerunt: *Canones, qui à Sanctis Patribus in vnaquaque Synodo huſcuſquè conſtituti ſunt, obſeruari equum cenſuimus.* Inter hos enim canones eſſe Neocæſareenſes, fidem facit ſeries canonum in eodem Concilio Chalcedonenſi laudata, quam non ſolùm in græcorum canonum Codice retinuit Orientalis Eccleſia, ſed etiam expreſsè probauit, vt videre eſt in ſcriptorum ſuorum operibus, & canonum Collectionibus, nominatim verò in Synodo Trullana, in qua anno 692. quatuor Orientis Patriarchæ, & 206. Epiſcopi Orientales canone 2. Synodum Neocæſareenſem in authoritatem recipiunt, & canone 14. Neocæſareenſem vndecimum prædictum de verbo ad verbum referunt, & pro Orientali Eccleſia locum habere debere ſtatuerunt. Qua in re, ne eos erraſſe putemus, Orientali Eccleſiæ Occidentalis adſtipulatur, quæ non ſemel, ſed ſæpiùs teſtata eſt, ſe Synodum Neocæſareenſem admittere, eiuſque canonibus ſubſcribere.

5. Cum igitur ex prædictis conſtet de traditione Eccleſiæ, opus non erit ad eius confirmationem longam Patrum ſeriem referre; ſed pauca delibare ſuffecerit. Primò autem adferri poteſt D. Ignatius, qui epiſtola ad Trallianos diſertè ſcribit: *Et triginta annos agens baptizatus eſt.* Secundò Iuſtinus, qui anno 163. mortem pro Chriſti fide oppetijt, & cum ijs conuerſari potuit, qui Ignatium Martyrem Romæ in Amphitheatro beſtiarum dentibus lacerari viderunt. Is ergò in dialogo cum Tryphone Iudæo expreſsè teſtatur, *Chriſtum Dominum ad annos plus minùs*

30. duraſſe, quoad vſque Ioannes aduentus eius præco, & baptiſmi viam præiens proceſſit. Ac tum, inquit, *IESV ad Iordanem flumen adueniente, vbi Ioannes baptizabat, cum IESVS in vndam deſcendiſſet, & ignis in Iordane accenſus eſt &c.* Poſt Iuſtinum ad finem ſecundi ſæculi, & initium tertij floruit Clemens Alexandrinus, qui lib. 1. Stromatum verſus finem fatetur, anno 15. Tiberij factum eſſe verbum Domini ad Ioannem, & adiungit ex Euangeliſta Luca; *Erat IESVS veniens ad baptiſma quaſi triginta annorum*. Vbi notandum eſt, Clementem Origenis præceptorem loco ἀρχόμενος, *incipiens*, legere ἐρχόμενος *veniens*, illudque participium reperiri in medio verſus, adeò vt neceſſariò ad ætatem Chriſti, qua baptizatus eſt, referri debeat, ſicut & retulit S. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus, qui poſt tertij ſæculi medium floruit: ille enim libro 2. contra hæreſes, cap. 36. ſupponit, quòd *Saluator triginta annorum exiſtens venit ad baptiſmum*. Idem tradidit Euſebius Cæſareenſis Epiſcopus, dum lib. 1. Hiſtor. cap. 10. ſcribit. *Cum Tiberius quintum decimum Imperij annum ageret, vt ſcribit Euangeliſta, Pilatus verò Procurationis Iudæa quartum, Herode, Lyſania, ac Philippo Tetrarchis reliquam Iudæam obtinentibus, ſeruator, ac Dominus Noſter IESVS Chriſtus anno ætatis circiter triceſimo ad Ioannis lauacrum acceſſit, tuncque primùm Euangelium prædicare inſtituit.* Conſentit Hieronymus, qui in cap. 1. Ezechielis, *Illud quoquè intelligendum*, dicit, *quòd in trigeſimo ætatis ſuæ anno Dominus ad baptiſmum venerit*. Idem, planè ſentiunt ad quarti ſæculi finem S. Epiphanius in Anacephalæoſi, num. 123. vbi Chriſtum Dominum anno Herodis decimo octauo, ætatis vero ſuæ 30 baptizatum fuiſſe dicit; & S. Ioannes Chryſoſtomus homilia in illud: *Exijt edictum*, vbi ait, IESVM *Tiberio imperante, cum annorum 30. eſſet, ſuam apud diſcipulos diuinitatem declaraſſe*: quando nimirum baptizante eum Ioanne, vox paterna de Cælo audita eſt: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui*. Demùm poſt hos omnes initio ſæculi quinti id adeò certò ex Euangelio conſtare credidit Sanctorum Patrum Coryphæus Auguſtinus, vt, cum tempus natiuitatis, & mortis Chriſti ex profanis hiſtorijs diſcendum eſſe exiſtimarit, diſertè de Chriſti ætate, qua baptizatus eſt, ſcripſerit: *Annorum quidem ferè 30. baptizatum eſſe, retinemus authoritate Euangelica*.

6. Hæc autem cum poſt tot Antiquorum Patrum teſtimonia ſcripſerit D. Auguſtinus, ſuperuacaneum erit, aliorum Patrum ſcripta expendere, ſuffeceritque pro huius veritatis coronide duorum

rum Sanctorum teſtimonia adiungere, quorum alterum de Orientalis Eccleſiæ, alterum de Occidentalis traditione fidem faciunt. Ac primum quidem habet Auctor Chronici Alexandrini, qui Orientalis Eccleſiæ mentem his verbis exprimit: *IESVS Chriſtus Dei filius expletis, poſtquàm in Bethleem natus eſt, annis triginta venit à Galilæa ad Iordanem ad Ioannem, & baptizatus eſt ab eo. Ergò tertio decimo die cum trigeſimum primum annum ageret, Chriſtus verus Deus noſter Iordane tinctus eſt die ſexto (vt dictum eſt) Ianuarij menſis: quemadmodùm ſine controuerſia eodem die Catholica, & Apoſtolica Eccleſia in ſuo ipſius typo, & XII. Apoſtolorum ſuorum feſtum luminum, ſiue Epiphaniam Domini noſtri IESV Chriſti magni Dei, & Saluatoris celebrare conſueuit.* Alterum verò habet Venerabilis Beda, qui poſtquàm hac de re Romanæ Eccleſiæ ſenſum indagauerat, *Habet, ni fallor* (inquit) *Eccleſię fides, Dominum in carne paulò plus quàm 33. annis vſque ad ſua tempora paſſionis vixiſſe, quia videlicet 30. annorum fuerit baptizatus, ſicut Euangeliſta Lucas teſtatur, & tres ſemis annos poſt baptiſma prędicauerit.* Comprobat Beda hanc ſuam ſententiam conſuetudine Romanæ Eccleſiæ, quam fratres ſui anno 701. in enumerandis annis Chriſti ibidem obſeruari viderant. Quamobrèm de veritatis huius traditione certiùs conſtat, quàm quòd de illa quiſquam meritò ambigat.

7. Quum igitur agendum eſt de annis ætatis Chriſti, errare neceſſe eſt eum, qui nihil referre exiſtimat, quo anno Chriſti baptiſmus ſtatuatur, dummodò ſeſe à difficultatibus extricare poſſit de annis, quibus natus, & mortuus fuiſſe dicitur. Enimuerò cum magna ſit Antiquorum diſcrepantia de annis natiuitatis, & mortis Chriſti; è contrà verò de anno ætatis, quo baptizatus eſt, ſacra Scriptura, Concilia, Patres, & Eccleſiarum traditio conueniant, debet primò annus, quo Chriſtus baptizatus eſt, firmari, eoque firmato, annus natiuitatis, & mortis eius inquiri. Quarè dum ſcriptor quidam modernus neglecta circa baptiſmum quæſtione, de annis natiuitatis, & mortis Chriſti egit, ſcyllam, & charybdim euitare cupiens, aliam viam ingreſſus eſt, in qua naufragium veritatis fecit. Veritas enim eſt, quam nemo non agnoſcit, *quòd teneamur Antiquos ſequi, dum in eamdem ſententiam conſpirent vel omnes, vel plurimi.* Cum itaque circa quæſtionem de baptiſmo anno 30. ætatis omnes conſpirent, non poteſt quis baptiſmum Chriſti contra Antiquorum traditionem, contra Eccleſiarum conſenſum, anno ætatis 34. adſcribere.

AR-

ARTICVLVS SECVNDVS.

De tribus annis, & totidem menſibus, quibus Chriſtus poſt baptiſmum prædicauit. Vbi & eorum ſententia expenduntur, qui plures aut pauciores annos prædicationis Chriſto tribuunt.

1. Tempus, quo Chriſtus prædicauit; ex textu actionum eius colligi poſſe, aſſeruit D. Auguſtinus. Vnde conſequens eſt, Antiquos, qui circa illud errarunt, ex non rectè perpenſo actionum eius tempore erraſſe. Adfertur Clementis Alexandrini ſententia de vno anno prædicationis, quam forſan ex Gnoſticorum mente retulit.

2. Gnoſticos enim vnum dumtaxat prædicationis annum Chriſto tribuiſſe, ex Irenæo conſtat, qui æſtu diſputationis abreptus in aliud extremum declinauit, & ſexdecim, aut plures annos prædicationis Chriſto tribuit: quam ſententiam D. Auguſtinus impugnauit.

3. Irenæus ex teſtimonio ſeniorum Aſiæ malè intellecto Chriſtum ad ætatem 46. annorum perueniſſe ſtatuit: nam declinatio in ſenilem ætatem, quam ij aſſerebant, anno 34. quo Chriſtus mortuus eſt, poteſt attribui, præſertim ſi hominis vita bifariàm diuidatur, vt contra V. C. Papebrochium oſtenditur. Cæterùm Aſianorum traditiones cautè admittendæ ſunt, vt ex quæſtione de obſeruando Paſchatis die conſtat.

4. Vera ſententia de tribus annis, & totidem menſibus prædicationis poſt baptiſmum ex ipſo in primis Irenæo ſtabilitur.

5. Eadem confirmatur teſtimonio S. Ignatij Martyris, ex epiſtola eius ad Trallianos, quod licèt non habeatur in M. S. Florentino à Voſſio typis deſcripto, habetur tamen in antiquiſſimo M. S. codice Vaticano, & citatum eſt ante mille quinquaginta annos ab Auctore Chronici Alexandrini.

6. Ignatio concinunt Tertullianus, Euſebius, Chryſoſtomus, fragmentum Chronici manuſcripti antiquiſſimi, Iſidorus Hiſpalenſis, & Venerabilis Beda, qui teſtatur de mente, & vſu Eccleſiæ Romanæ.

7. Confirmat id ipſum Auctor Chronici Alexandrini ex Euangelio Ioannis, ex quo non niſi quatuor Paſchata, quibus Chriſtus Dominus poſt baptiſmum ſuperfuit, & prædicauit, enumerari poſſunt.

1. CVm articulo præcedenti perſpicuè monſtrauerimus annum ætatis trigeſimum, quo Chriſtus à Ioanne in Iordane baptizatus eſt; antequàm de tempore paſſionis eius agamus, inquirendum eſt, quot annis poſt baptiſmum prædicauerit. Nam hanc quæſtionem ex Euangelio quoquè ſolui poſſe, indicat Magnus Auguſtinus lib. 2. de doctrina Chriſtiana, cap. 28. vbi ſcribit: *Poſt baptiſmum, quot annis in hac vita egerit, ex textu ipſo actionum eius animaduerti poſſe.* Quamuis igitur nonnulli antiquiores Scriptores circa hanc quæſtionem à vero aberrarint, & quidem Chriſtum Dominum vnico dumtaxat anno, alij duobus ſolummodò annis prædicaſſe tradiderint; iuxta Auguſtini regulam dicendi ſunt, id non rectè perpenſo Euangelio ſtatuiſſe. Illud proindè contra Auguſtini regulam traditur, quod de vno prædicationis anno ſcribit Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum. *Et quòd anno ſolo oporteret eum prædicare, hoc quoquè ſic ſcriptum eſt: Annum acceptabilem Domini prædicatum*

mi-

miſit me. Hoc & propheta dixit, & Euangelium. Quinto decimo ergò anno Tiberij, & quinto decimo Auguſti, ſic implentur triginta anni vſque ad tempus, quo paſſus eſt. Hoc enim loco Clemens ex Scriptura non benè intellecta vnum annum prædicationis Chriſto tribuit; niſi dicere velimus, quòd Scriptor ille antiquiſſimus hęc potius ex Gnoſticorum ſententia, quàm propriá retulerit.

2. Et ſanè Gnoſticos, qui poſt ſecundi ſæculi medium eruperunt, accuſat D. Irenæus Lugdunenſis in Gallia Epiſcopus, quòd Chriſto vnum tantùm prædicationis annum tribuerint: *Vno enim anno volunt, eum poſt baptiſmum prędicaſſe*, inquit lib. 2. aduerſus hæreſes, cap. 36. eorumque opinionem his verbis refutat cap. 38. *Eſt autem valdè admirari, quonam modo profunda Dei adinueniſſe ſe dicentes, non ſcrutati ſunt in Euangelijs, quoties ſecundum tempus Paſchale Dominus poſt baptiſma aſcenderit in Hieruſalem, ſecundum quod moris erat Iudęis ex omni regione, omni anno, tempore hoc, conuenire Hieruſalem, & illic diem feſtum Paſchę celebrare. Et primùm quidem, vt fecit vinum ex aqua in Cana Galilęę, aſcendit in diem feſtum Paſchę. Quoniam & ſcriptum eſt: quia multi crediderunt in eum, videntes ſigna, quę faciebat, ſicut Ioannes Domini diſcipulus meminit. Debinc iterùm ſubtrahens ſe inuenitur in Samaria, quando & cum Samaritana diſputabat, & filium Centurionis abſens verbo curauit, dicens: Vade, filius tuus viuit. Et poſt hęc iterùm ſecunda vice aſcendit in diem feſtum Paſchę in Hieruſalem, quando paralyticum, qui iuxta Natatoriam iacebat XXXVIII. annos, curauit, iubens, vt ſurgeret, & auferret grabatum ſuum, & iret. Et iterum inde ſecedens trans mare Tyberiadis, vbi & cum multa turba eum ſuiſſet ſecuta, de quinque panibus ſatiauit omnem illam multitudinem, & ſuperauerunt duodecim cophini fragmentorum. Deindè cum Lazarum ſuſcitaſſet ex mortuis, & inſidię fierent à Phariſęis, ſecedit in Ephrem Ciuitatem, & indè ante ſex dies Paſchę veniens in Bethaniam ſcribitur, & de Betbania aſcendens in Hieroſolymam, & manducans Paſcha, & ſequenti die paſſus. Quoniam autem tria hęc Paſchatis tempora non ſunt vnus annus, omnis quilibet confitebitur.* Hæc D. Irenęus, qui dum Gnoſticorum errorem de vno prædicationis anno refellit, æſtu diſputationis abreptus in aliud extremum declinauit, & Chriſto Domino ſexdecim, aut plures annos prædicationis tribuit. Qua in re neminem habuit, qui ſententiam ſuam ſecutus ſit, ſed potiùs offendit, qui eam disertè improbauit. Scribit enim D. Auguſtinus lib. 2. de doctrina Chri-

Chriſtiana, cap. 28. *Per Olympiadas, & per Conſulum nomina multa ſępè quęruntur à nobis, & ignorantia Conſulatus, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus eſt, nonnullos cōegit errare, vt putarent 46. annorum ętate paſſum eſſe Dominum, quia per tot annos ędificatum eſſe templum, dictum eſt à Iudęis, quod imaginem Dominici corporis habebat*. Hæc Auguſtinus erroris arguens eorum ſententiam, qui Chriſtum quadraginta ſex annorum ætate paſſum fuiſſe ſcribunt; à qua ſententia alienus non fuit Irenæus, dum obijcit hæc verba Iudæorum ad Chriſtum: *Nondum quinquaginta annos habes, & Abraham vidiſti?* Qui locus tamen nihil probat, cum in eo definitum vitæ tempus Chriſto non tribuatur, ſed indefinitum. Non dixerunt enim Iudæi, Chriſtum quinquaginta annos vixiſſe, ſed dum ipſum alloquebantur, nondum quinquaginta annos habuiſſe; *Nondum*, inquiunt, *quinquaginta annos habes*. Quod verè dici de Chriſto poterat, licèt tunc annum triceſimum ſecundum, vel trigeſimum tertium ætatis nondum ſuperaſſet.

3. Irenæus libro 2. capite 39. pro ſua ſententia, quòd Chriſtus ex hac vita diſceſſurus iam in ętatem ſenilem declinaret, allegat traditionem ſeniorum Aſię: *Omnes ſeniores teſtantur*, inquit, *qui in Aſia apud Ioannem diſcipulum Domini conuenerunt, id ipſum tradidiſſe eis Ioannem.... Quidam autem non ſolum Ioannem, ſed & alios Apoſtolos viderunt, & hæc ab eis audierunt, & teſtantur de huiuſmodi relatione*. Ex quibus poſt Natalem Alexandrum fatetur Eruditus Daniel Papebrochius in conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum Romanorum, deduci poſſe, Chriſtum vſque ad annum 38. ſuperuixiſſe: *Si, inquit, hominis ætatem bifariàm partiaris, in iuniorem, ſenioremque, cum eam ſeptuaginta annis Regius Pſaltes circumſcribat, profectò qui annum 35. agens, aut ſuperans prædicabat, & anno 38. moriebatur, rectè dicebatur iam in ætatem ſeniorem declinare: nec plus potuerunt illi Ioannis diſcipuli ſignificatum voluiſſe*. Fatetur quidem Papebrochius, hanc non eſſe ſuam ſententiam, fore tamen, ſi mortem Chriſti alio anno, quàm duobus Geminis, ſtatuere oporteret. Verùm ſi vitam hominis in iuuenilem, & ſenilem ætatem diuidamus, cur dici non poſſit, quòd Chriſtus anno 34. quo pro humani generis ſalute mortem crucis ſubijt, iuuenilem ætatem deſerere cœperit, & ad ſenilem ætatem declinauerit? Ad ſenilem ætatem declinare dicitur, qui nondum ſenilem ætatem ingreſſus eſt, ſed eidem appropinquat. Annus 36. erat primus annus ætatis ſenilis: Chriſtus igitur mortem oppetens anno ætatis 34. ad ſenilem ætatem

tem declinabat, & hoc dicerem ſignificare voluiſſe ſeniores Aſiæ, niſi aliud quid tradidiſſe, & Chriſtum quadraginta quinque annorum ætatem ſuperaſſe, affirmaſſent. Porrò tam de ijs, quàm de Irenæo locum habet D. Auguſtini ſententia: *quòd ignorantia Conſulatus, quo Chriſtus mortuus eſt, illos coëgerit errare, vt putarent, 46. annorum ætate paſſum eſſe*. Quod enim quidam Aſiani ſe hæc à Ioanne, vel ab alijs Apoſtolis accepiſſe dicebant, in eo ęquè errare poterant, ac tempore eiuſdem Irenæi errabant circa Paſchatis diem, quod Polycrates Epheſinus Epiſcopus, Aſianos à Philippo & Ioanne Apoſtolis accepiſſe, dicebat. Ab ipſius Ioannis temporibus fuerunt in Aſia nonnulli, de quibus idem Euangeliſta fideles ſuos admonet epiſtola 1. c. 4. *Quoniam multi Pſeudo-prophetę exierunt in mundum*. Et epiſtola 2. *Multi ſeductores exierunt in mundum, qui non confitentur, IESVM CHRISTVM veniſſe in carnem*. Ab his, & ſimilibus potuerunt ſub nomine Ioannis nonnulla tradi, quæ Aſiani pro veritate acceperunt, cum fictitia eſſent, & à cæteris per Orbem Eccleſijs reiecta fuerint, vt circa ea, quæ de ſenili Chriſti ætate D. Irenæus retulit, contigiſſe vidimus.

4. Relicta proinde D. Irenæi ſententia, quæ non ſolùm Scripturæ locis, ſed etiam veterum teſtimonijs deſtituta eſt, adferenda eſt vera de annis prædicationis Chriſti ſententia, quam ex ipſo Euangelio deduxit D. Irenæus, dũ contra Gnoſticos demonſtrauit, Chriſtum iuxta Ioannis Euangelium tribus diuerſis annis poſt baptiſmum Hieroſolymam aſcendiſſe, Paſchatis feſtiuitatem celebraturũ. Qua in re confundit duo Paſchata, quæ ante plurima ſæcula diſtinxit auctor Chronici Alexandrini, qui quatuor Paſchatis feſtiuitates poſt Chriſti baptiſmum numerat, vt infrà videbimus. Paſcha autem, quod Irenæus non diſtinxit, eſt ordine tertium, cum poſt multiplicationem panum, quibus quinque virorum millia ſaturati fuerunt, dicit Ioannes cap. 6. verſ. 4. *Erat autem proximum Paſcha dies feſtus Iudęorum*. Meminit quidem huius loci Irenæus, qui tamen hoc Paſcha vel computare omiſit, vel cum ſecundo Paſchate confudit. Debuerat itaque D. Irenæus dicere, non quòd tria, ſed quòd quatuor Paſchata pluſquam vnum diem conſtituant, potueratque ex traditione Apoſtolica aſſerere, quòd Chriſtus tribus annis, & tribus menſibus Euangelium prædicauit, prout Apoſtolos tradidiſſe, aſſerit Antonius Capellus ex fide cuiuſdam M.S. Codicis Florentini Honorij primi temporibus conſcripti, in quo expreſsè habetur, *Chriſtum Dominum manſiſſe in hac vita 33. annos, menſes tres*: triginta nimirùm vſque ad baptiſmum, tres verò cum tribus menſibus

ſibus à baptiſmo vſque ad paſſionem.

5. Idem teſtatur, qui cum Apoſtolis conuerſatus eſt, Ignatius Martyr, ſcribit enim epiſtola ad Trallianos: Καὶ τρεῖς δεκάδας ἐτῶν πολιτευσάμενος ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου ἀληθῶς, καὶ οὐ δοκήσει, καὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον. *Et triginta annos agens baptizatus eſt à Ioanne in veritate, & non in phantaſmate, & tribus annis prędicauit Euangelium*. Quæ verba ita commentatur Baronius: *Aduerſus tam patens, apertumque de ętate Chriſti, Ignatij teſtimonium nemo vel mutire, nedùm refragari debet*. Diſplicet hæc Baronij ſententia Criticis modernis, eò quòd nuper ex MS. codice Florentino ab Iſaaco Voſſio græcè edita ſit Ignatij ad Trallianos epiſtola, in qua teſtimonium prædictum nullatenùs comparet. Verùm licèt hanc Voſſij editionem Baronius videre non potuerit, & ſi vidiſſet, forſan de germana codicis authoritate excipi poſſe, ſignificaſſet; Baronij tamen ſententiæ ſuperiùs allatę fauet antiquus 800. annorum codex MS. græcus, qui in Bibliotheca Vaticana ſub numero 859. ſeruatur, & in quo epiſtola ad Trallianos ijſdem planè verbis continetur. Accedit Chronicon Alexandrinū, cuius author anno 22. Heraclij Imperatoris illud ſcripſiſſe creditur: probaturus enim, Chriſtum anno ætatis 30. iam expleto baptizatum fuiſſe, ait: *Docet id Ignatius ille Deoplenus, & Martyr, qui Ioannis Theologi germanus diſcipulus fuit, ſanctiſſimæque Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus ab Apoſtolis conſtitutus, qui in epiſtola ad Trallianos ita ſcripſit ...... poſt triginta annos inter mortales actos à Ioanne baptizatus eſt*. Extat hoc Chronicon Alexandrinum in antiquiſſimo codice Vaticano, ad cuius initium notatur, hoc vnicum eſſe iſtius Chronici exemplar. Vndè forſan autographum ipſum fuit, temporibus Heraclij conſcriptum.

6. D. Ignatio adſtipulatur Tertullianus, qui ait, *Chriſtum Dominum anno 12. Tiberij reuelatum, anno autem 15. eiuſdem Tiberij cruci affixum fuiſſe*. Nec diſſentit Euſebius Cæſareenſis, qui Chriſtum Dominum anno 15. Tiberij baptizatum, anno verò 18. eiuſdem Imperij paſſum fuiſſe tradidit. Extat Euſebij hac de re teſtimonium in Chronico, quod D. Hieronymus ex græco in latinum idioma tranſtulit, ſuumque feciſſe videtur. Præclara autem eſt hac de re ſententia D. Ioannis Chryſoſtomi homilia in illud Euangelij: *Exijt edictum*, vbi: *IESVS verò Tiberio imperante cum annorum eſſet 30. ſuam apud diſcipulos diuinitatem declarauit, ac per tres deinceps annos prædicauit. Vbique ſiquidem venerabilis Trinitas occurrit. Quamobrem cum annos 3. prædicaſſet, 18. Tiberij anno ad paſſio-*

ſionem venit, cum diſpenſationem in carne perfeciſſet. Chryſoſtomo ſuffragatur Leontius Byzantius opuſculo de Sectis: *Annos natus 30. baptizatus fuit, ac poſt baptiſmum prodigia facere cœpit, & Iudæos docere, annoque 33. in crucem actus.* Idem omninò habet Auctor fragmenti hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quod ab anno natiuitatis Chriſti vſque ad Pontificatum Clementis I. procedit, & in antiquiſſimo MS. Vaticano literis maiuſculis ante nongentos, & plures annos exaratū eſt, in quo legitur: *Tiberij quinto decimo Imperij anno Dominus poſt baptiſmum regnum cælorum adnunciauit, octauo decimo eiuſdem anno ſua paſſione mundum redemit.* Idem planè ante 1050. annos poſterorum memoriæ conſecrauit Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus, qui in Chronico tradit, Chriſtum natum fuiſſe *anno* 42. *Auguſti*, crucifixum verò *anno decimo octauo Tiberij*, quòd nimirùm *anno* 15. Tiberij baptiſmum eius aſſignans, tres annos prædicationis admitteret, prout admittebat Romana Eccleſia anno 701. teſte Venerabili Beda, qui narrat, fratres ſuos Romæ in Eccleſiæ Sanctæ Mariæ vidiſſe, quòd anni à paſſione Chriſti computabantur 668. quibus adiungendi erant anni 33. vitæ Chriſti, vt à natiuitate eius numerarentur anni 701. Vndè, vt ſuprà audiuimus, *opinatus eſt habere Eccleſiæ fidem: Dominum in carne paulò pluſquam* 33. *annis vſque ad ſua tempora paſſionis vixiſſe, quia videlicet* 30. *annorum fuerit baptizatus, ſicut Euangeliſta Lucas teſtatur, & tres ſemis annos poſt baptiſma prædicauerit.* Et infrà: *Sancta ſiquidem Romana, & Apoſtolica Eccleſia hanc ſe fidem tenere, & ipſis teſtatur indiculis, quæ ſuis in Cereis annuatim ſcribere ſolet, vbi tempus Dominicæ paſſionis in memoriam populis reuocans, numerum triginta annorum ſemper, & tribus annis minorem, quàm ab eius Incarnatione Dionyſius ponat, adnotat.*

7. Probauit id egregiè ex Euangelio S. Ioannis Auctor Chronici Alexandrini, qui quatuor Paſchatis feſtiuitates, quarū Ioannes meminit, enumerat: *Primum*, inquit, *Paſcha legitimum celebrauit Dominus, cum diſcipulis ſuis poſt baptiſmum, de quo Ioannes cap. 2. Poſt hoc aſcendit Capharnaum ipſe, & mater eius & diſcipuli eius, & fratres eius, & ibi manſerunt non multos dies, & propè erat Paſcha Iudæorum, & aſcendit IESVS Hieroſolymam. Alterum Paſcha videtur hic ſignificare, quando dicit: Poſt hæc erat feſtum Iudæorum, & aſcendit IESVS Hieroſolymam. Tertium Paſcha ponit diuinus ille Euangeliſta Ioannes, cum narraturus miraculum, quod patrauit Dominus, quando quinque panibus quinque millia hominum ſaturauit, dicit: Poſt*

hęc abijt IESVS trans mare Galilææ Tiberiadis, & ſecuta eſt eum turba multa, quia videbant ſigna, quæ faciebat ſuper ægros. Aſcendit autem in montem IESVS, & ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis: erat autem propè Paſcha feſtum Iudæorum ..... Et poſteà IESVS CHRISTVS Dei filius, cum tribus annis, & ſeptuaginta ſex diebus poſt baptiſmum diſcipulis ſuis ſalutaria, & diuina præcepta viuendi tradidiſſet, & vaticinia Prophetarum de ſe explicaſſet, ad crucem tranſijt, &c. Hoc autem dicit fuiſſe quartum Paſcha, cuius Ioannes meminit, dum Lazari ad vitam reuocationem exhibuit, adiungens, fuiſſe *propè Paſcha Iudæorum*. Quæ cum adeò clarè ex vno Ioannis Euangelio conſtent, mirum minimè videri debet, quòd Græci vnà cum Latinis recentioribus admiſerint, Chriſtum tribus annis & tribus menſibus prędicaſſe poſt baptiſmum, & anno 34. ætatis inchoato paſſum fuiſſe, vt colligitur ex Hippolyto Thebano, qui in Commentario Chronico ſcribit de Chriſti baptiſmo: *Dominus noſter IESVS CHRISTVS trigeſimum annum agebat: poſt baptiſmum verò elegit diſcipulos prædicare regnum ſuum vſque ad paſſionem annis tribus.*

CAPVT QVARTVM.

Quòd Chriſtus obierit anno æræ vulgaris 29. quo duo Gemini Conſulatum geſſerunt.

1. *Proponitur difficultas de æra vulgari, qua Chriſtus paſſus eſt. Licèt enim ex dictis ſuperiori capite ſequi videatur, anno 19. Tiberij Chriſtum paſſum eſſe; cum tamen duplex ſit æra Tiberij, & vna tribus integris annis aliam, qua Proconſulare geſſit Imperium, præuertat: quæritur, quanam epocha Tiberij à S. Luca adhibita fuerit.*

2. *Tiberium quarto anno ante obitum Auguſti Collegam Imperij fuiſſe, oſtenditur ex Velleio Paterculo, Suetonio, & Dione Caſſio, qui duo vltimi conciliantur.*

3. *Duplicem Tiberij epocham primis æra Chriſtianæ ſæculis à veteribus adhibitam fuiſſe, teſtatur Clemens Alexandrinus, & ſecundum alteram illarum annos Tiberij à S. Luca numerari potuiſſe, ex verbis eius deduci videtur.*

4. *Confirmatur hæc Lucæ interpretatio Patrum teſtimonijs, ac præcipuè D. Auguſtini, qui ex textu actionum Chriſti, & Apoſtolorum ſenſibus de tempore obitus Chriſti conſtare affirmat.*

5. *Idem firmatur teſtimonijs Tertulliani, Clementis Alexandrini, Iulij Africani, Anonymi ſcriptoris tempore Alexandri Imperatoris, & Lactantij.*

6. *Poſt tertium ſæculum concinunt Auctor antiquiſſimi Catalogi ſub Liberio, D. Auguſtinus, Seuerus Sulpitius, Victor Aquitanus, Faſti ſub nomine Idatij, alijque Catalogi apud Cuſpinianum.*

7. *Euſebius omiſſo Conſulatu, ex anno Tiberij annum mortis Chriſti indicare ſtuduit, ſed duplicem epocham Tiberij ignorans à vero anno aberrauit, alijſque aberrandi anſam dedit, vt rectè obſeruat D. Auguſtinus. Enumerantur, qui Euſebium ſecuti annum mortis Chriſti poſt duorum Geminorum Conſulatum poſuerunt.*

8. *Chriſtum feria ſexta, VIII. Kalend. April. mortuum fuiſſe, habet traditio Apoſtolica, & communis Patrum, ac Eccleſiarum ſententia. Anno autem 29. æræ vulgaris feria ſexta incidit in diem VIII. Kal. Aprilis.*

9. *Ple-*

9. Plenilunium illo die potuiſſe non occurrere, probatur ex eo, quòd Iudæi accurati non fuerint in plenilunij obſeruatione tempore Paſchatis, vt Conſtantini Magni, & Epiphanij teſtimonijs conſtat; & rationibus probat Keplerus, qui ob Mathematicorum calculum à communi Antiquorum traditione recedendum non eſſe oſtendit.

10. Satisfit difficultati de ſolis eclipſi à Phlegonte mota, in cuius Olympiadis anno aſſignando Phlegontem poſt integrum, quo vixit, ſæculum facilius eſt erraſſe, quàm communiorem traditionem Eccleſiæ in aſſignando anno mortis Chriſti. Putat tamen Pagius, Phlegontis germanam lectionem ſeruatam ab Africano, iuxta quam eclipſis ab eo commemorata incidit in æram 29. qua duo Gemini Conſules fuere.

1. CVM certa videantur, quæ hucuſquè diximus de anno ætatis, quo Chriſtus baptizatus eſt, & tempore, quo poſt baptiſmum Euangelium prædicauit; reſtat nunc alia, eaque præcipua difficultas de tempore, quo Chriſtus obijt, de quo non adeò certò apud omnes conſtat. Quantumuis enim ſolutio ex prædictis pendere videatur, & clarè pateat, Chriſtum anno 16. Tiberij egiſſe annum ætatis trigeſimum, & poſt tres annos, ac tres menſes, prædicationis pro humani generis redemptione mortem crucis ſubijſſe; indè tamen non certò deducitur, Chriſtum Dominum obijſſe æra vulgari 33. quæ cum anno Tiberij decimo nono à morte Auguſti concurrit: non enim vna, ſed duplex eſt æra Tiberij, quam S. Lucas in vſum ſuæ computationis adhibere potuit. Nam præter illam, quæ incipit à morte Auguſti, Pompeio & Apuleio Conſulibus, anno æræ vulgaris 14. quo Octauianus die 19. Aug. in ſua reſolutus initia mortalitatem expleuit, & à quo Tiberij epocha communiter deſumitur, eſt & alia, quæ ante mortem Auguſti inchoatur, cuius meminit ipſe Auguſtus in Monimento Ancyrano: dum *Conlega Tiberio Sexto Pompeio, & Sexto Apuleio Conſulibus* luſtrum à ſe conditum refert. Et poſt Auguſtum Tacitus, à quo *Tiberius Auguſti filius, & Collega Imperij* vocatur. Cum enim Tiberius Imperij Collega fuerit cum Auguſto, aliam Tiberij epocham eſſe oportuit, à qua Imperium eius computari potuit, ab illa nimirùm, qua cum Auguſto regnare cœpit. Qua de re antequàm ſententiam noſtram proponamus, audiendi ſunt antiqui ſcriptores prophani.

2. Scribit enim Velleius Paterculus lib. 2. *Cum Senatus Populuſque Romanus poſtulante patre eius (*nimirùm Auguſto*) vt æquum ei (*ſcilicet Tiberio*) ius in omnibus Prouincijs, exercitibuſque eſſet, quàm erat ipſi, decreto complexus fuiſſet. Etenim abſurdum erat, non eſſe ſub illo, quæ ab illo vindicabantur, & qui ad opem ferendam primus erat, ad vindicandum honorem non iudicari parem. In Vrbem reuerſus iam pridem debitum, ſed vindicatione hoſtium dilatum ex Pannonijs, Delmatiſque egit trium-*

umphum. Viuente itaque Auguſto æquum Tiberio ius fuit in omnibus Prouincijs exercitibuſque, quod ex Senatus Conſulto ei delatum fuiſſe Velleius Paterculus auctor coëtaneus commemorat. Notanda autem ſunt vltima eius verba: *Tiberium iam pridem debitum, ſed vindicatione hoſtium dilatum, egiſſe triumphum*: ex illis quippè conciliari poſſunt auctores circa tempus, quo Auguſtus *Collegam ſuum Tiberium nuncupari iuſſit*. Suetonius enim cap. 20. in vita Tiberij: *Dedicauit*, inquit, *& Concordiæ ædem, item Pollucis & Caſtoris ſuo fratriſque nomine de manubijs... Ac non multo poſt lege per Conſules lata, vt Prouincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret, condito luſtro in Illyricum profectus eſt*. Dio Caſſius autem libro 56. ob victoriam, quam Tiberius de Dalmatis tulerat, ei nomen Imperatoris tributum fuiſſe affirmat. *Victoriæ nuntium*, inquit, *attulit Germanicus, eiuſque ergo Auguſto, & Tiberio nomen Imperatorium, ac triumphus decretus*. Cumque nonnulla de bello Germanico commemoraſſet, ſubiungit: *Anno ſequente Tiberius ædem Concordiæ ſacrauit inſcripto ſuo, & fratris Druſi vita nuper defuncti nominibus. M. Aemilio Lepido & Statilio Tauro Conſulibus, Tiberius & Germanicus, cui Proconſulare erat imperiū, impreſſionem in Germaniam fecerunt &c.* Aſſerit Dio, anno integro antè dedicatam Concordiæ ædem Tiberio Imperatorium nomen, ac triumphum decretum. Affirmat Suetonius, non multò poſt dedicatam Concordiæ ædem Tiberium Prouincias cum Auguſto communiter adminiſtraſſe. Quæ licèt ſibi aduerſa videantur, facilè tamen, vt puto, conciliari poſſunt, ſi illa verba Suetonij, *lege per Conſules lata &c.* per modum parentheſis legantur, vt legenda eſſe exiſtimo, & ad verba Dionis nonnulla alia adiungamus, quæ ipſe Dio ibidem adiungit: affirmat enim, *ob bellum Germanicum, quæ decreta erant, ludique omiſſi*: quòd nimirum Tiberio ad bellum illud ſeſe accingente, triumphus, qui ex Senatus conſulto decretus erat, ludique omiſſi ſint. Quod etiam docet Paterculus, dum ſcribit, Tiberium ex Germania reducem *iampridem debitum, ſed vindicatione hoſtium dilatum ex Pannonijs, Delmatiſque egiſſe triumphum*. Et hoc eſt, quod Suetonius quoquè ſignificat, dum poſt cladem Varianam Tiberium in Germaniā profectum fuiſſe aſſerit, & poſt biennium triumphum egiſſe: ita enim in Tiberio cap. 17. *Varus cum tribus legionibus in Germania perijt, nemine dubitante, quin victores Germani iuncturi ſe Pannonijs fuerint, niſi debellatum priùs Illyricum eſſet* (ope nimirùm Tiberij) *quas ob res triumphus ei decretus eſt*,

eſt, multiq; & magni honores. Et infrà; *Triumphũ ille diſtulit mœſta ciuitate clade Variana*. Et rursùs: *Proximo anno repetita Germania, cum animaduerteret, Varianam cladem temeritate, & negligentia ducis accidiſſe*. Ex quibus Suetonij verbis apertè colligitur, Tiberium anno cladis Varianæ, quæ Dolabella & Silano Conſulibus æra vulgari decima contigit, ad Imperium vnà cum Auguſto adminiſtrandum promotum fuiſſe, ſolumque triumphum tunc dilatum fuiſſe, quem poſt biennium in Germania exactum egit, vt Suetonius cap. 20. commemorat: *A Germania in Vrbem poſt biennium regreſſus, triumphum, quem diſtulerat, egit*. Egit autem illum vltimo Auguſti anno, cui ſi biennium, quo in Germania fuit, & tempus, quod inter Senatus conſultum de agendo triumpho vſque ad Tiberij profectionem in Germaniam addas, habebis annos ante obitum Auguſti tres expletos, quibus Tiberius lege per Conſules lata, vt Prouincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, Imperatorium nomen obtinuerat. Id quod Dolabella & Silano Conſulibus, antequàm Tiberius in Germaniam profectus eſt, contigit. Ex quibus omnibus manifeſtum fit, annos Tiberij numerari ab Euangeliſta potuiſſe ab anno ante Auguſti obitum quarto labente, aliamque epocham Tiberij eſſe, quàm quæ à morte Auguſti cœpit, & communiter iam in vſu eſt.

3. Audiendus nunc eſt Clemens Alexandrinus, qui ante 1430. annos lib. 1. Stromatum verſus finem annos Imperatorum recenſens, primùm *Tiberio annos XXII. Imperij, & aliquot menſes tribuit*: deindè ſecundum aliorum computationem, annos XXVI. cum ſex menſibus. *Quidam*, inquit, *Romanorum Imperatorum tempora ſic deſcribunt*. ..... *Tiberius annis viginti ſex, menſibus ſex, diebus nouemdecim*. Quo ex loco patet, duplicem fuiſſe epocham annorum Tiberij, qua ante Clementem Alexandrinum vtebantur Scriptores: vnam annorum 22. vt habetur in editis Clementis Operibus, ſeu potiùs 23. & aliquot menſium, quot nimirùm ſolus regnauit à morte Auguſti: aliam annorum 26. & menſium ſex, quos licèt Clemens indicet computatos fuiſſe à morte eiuſdem Auguſti, nullum tamen dubium mihi eſt, quin computati fuerint à tempore Proconſularis Imperij. Si enim veteres illi computaſſent annos Tiberij à morte Auguſti, neceſſariò non circa initium Imperij Tiberij, ſed circa finem eius diſcordes fuiſſent, cum tamen apud omnes ſemper conſtiterit, quo Conſulatu, & tempore Tiberius obijt. Aliud omninò dicendum videtur de initio Imperij Tiberij, circa quod ſcriptores prophani diſcordes fuerunt, eò quòd nonnulli illorum Proconſulare eius Imperium

rium admiſerint; alij omiſſo Proconſularis Imperij initio, Regnum Tiberij à morte Auguſti computare cœperint. Primo autem modo D. Lucas, qui non Romæ, ſed in Prouincijs Euangelium ſcripſit, Imperium Tiberij computaſſe cenſendus eſt, dum affirmat, verbum Domini ſuprà Ioannem factum eſſe anno 15. Tiberij, non quidem à tempore, quo imperauit ſolus, quod per vocem τῆς βασιλείας, exprimere poterat, ſed quo Proconſulare Imperium geſſit, quod expreſſit per vocem τῆς ἡγεμονίας, quæ indifferens eſt ad qualecumque Imperium, & de prouincialibus Præſidibus etiam dicitur, quemadmodùm ibidem S. Lucas ſubiungit de Pilato: ἡγεμονεύοντος τοῦ Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, *procurante Pontio Pilato Iudæam*. Quo ſenſu etiam apud Suetonium dicitur, quòd Tiberius *lege per Conſules lata Prouincias cum Auguſto communiter adminiſtrauit*.

4. Quòd autem S. Lucas hoc modo, & non alio locutus ſit de anno 15. Tiberij, facilè antiquorum Patrum, ac D. Auguſtini teſtimonijs comprobatur, vtpotè qui duobus locis affirmat ex Euangelio, & actis Chriſti oſtendi poſſe, quòd duobus Geminis Conſulibus paſſus ſit. Primus locus eſt libro 18. de Ciuitate Dei, cap. 54. vbi expreſsè ſcribit, Apoſtolos ſuis ſenſibus probauiſſe, quòd Chriſtus duobus Geminis Conſulibus paſſus ſit. *Sicut Apoſtoli*, inquit D. Auguſtinus, *ſuis etiam ſenſibus probauerunt*. Secundus locus eſt lib. 2. de doctrina Chriſtiana, cap. 28. vbi aſſerit; *id ex textu ipſo actionum Chriſti* confirmari poſſe. Neque enim ex textu actionum Chriſti, neque ex Apoſtolorum ſenſibus probari poſſet, Chriſtum duobus Geminis Conſulibus obijſſe, niſi ſupponantur Euangeliſtæ, vel Apoſtoli tradidiſſe, quòd verbum Domini venerit ſupra Ioannem anno 15. Proconſularis Imperij Tiberij. Si namque Lucas Euangeliſta intelligatur de anno 15. Imperij Tiberij à morte Auguſti, Chriſtum non duobus Geminis Conſulibus, ſed tertio, aut quarto Conſulatu poſt prędictum mortuum fuiſſe oportuit in ſententia Auguſtini, qui Chriſtum tribus annis, & totidem menſibus prædicaſſe aſſeruit. Quarè dicendum eſt iuxta D. Auguſtinum, quòd ex textu actionum Chriſti à S. Luca exhibito pateat, verbum Domini factum eſſe ſupra Ioannem anno Proconſularis Imperij Tiberij 15. & Chriſtum mortuum eſſe anno Proconſularis Imperij Tiberij 19. qui eſt à morte Auguſti 15. Quod ſi rectè percipiatur, multa alia veterum Patrum teſtimonia ſano ſenſu intelligi poterunt, quæ aliàs contra Scripturam facere videntur, cum multi ſint, qui baptiſmum Chriſti anno 12. Tiberij collocant, quo Tiberij anno Chriſtum baptizatum fuiſſe, Lucas non refert.

5. Iam verò his præmiſſis accedamus ad ea, quæ hoc capite demonſtranda ſuſcepimus, quòd Chriſtus paſſus ſit duobus Geminis Conſulibus, prout conſtanter tradiderunt antiquiores Eccleſiæ Patres; & ex eo conſtat, quòd, licèt circa annos Tiberij, & vitæ Chriſti diſſentiant, in Conſulatu tamen conuenire videantur. Sic antiquus Carthaginienſis presbyter Tertullianus libro aduerſus Iudæos: *Tiberij quinto decimo anno Imperij paſſus eſt Chriſtus annos habens 33. cum pateretur*: Ita enim legit D. Hieronymus in caput 9. Danielis, & non annos 30. vt habetur in Tertulliani operibus typis editis. Proſequitur idem Tertullianus: *Quæ paſſio huius exterminij intra tempora LXX. hebdomadarum perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Conſulibus Rubellio Gemino, & Fufio Gemino, menſe Martio, temporibus Paſchæ die, 8. Calendarum Aprilium, die prima Azymorum*. Hæc Tertullianus, qui expreſsè aſſerit, Chriſtum Dominum mortuum fuiſſe duobus Geminis Coſſ. Quod etiam Clemens Alexandrinus lib. 1. Strom. affirmat, licèt in annis vitæ Chriſti à Tertulliano diſcrepet: *Anno autem decimo quinto Tiberij Cæſaris*, inquit Clemens, *factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium*. Et rurſus in eodem: *Erat IESVS veniens ad baptiſma quaſi triginta annorum*. Et quòd anno ſolo oporteret eum prædicare, *hoc quoquè ſic ſcriptum eſt*: *Annum acceptabilem Domini prædicatum miſit me. Hoc & Propheta dixit, & Euangelium. Quinto decimo ergò anno Tiberij, & quinto decimo Auguſti, ſic implentur triginta anni, vſque ad tempus, quo paſſus eſt*. Pro comperto habebat Clemens, ex Conſulatu, ni fallor, duorum Geminorum, quòd Chriſtus obierit anno Tiberij iuxta priorem epocham decimo quinto expleto; & ne videretur Lucæ teſtimonio contradicere, quo Chriſtum anno Tiberij decimo quinto baptizatum fuiſſe conſtat, affirmat id de anno 15. inchoato intelligendum eſſe, ac vnum dumtaxat annum prædicationis adiungi debere, vt anno 15. Tiberij iam expleto cruci affixus mortem obierit. Eodem modo Iulius Africanus Clementi Alexandrino contemporaneus ſcribere potuit apud D. Hieronymum in Comment. ad cap. 9. Danielis: *Anno decimo quinto Tiberij Cæſaris, quando paſſus eſt Chriſtus*. Et Auctor Anonymus, qui ſub Alexandro Imperatore ſcripſit, cuius excerpta tempore Caroli Magni Anonymus Gallus collegit, ac Henricus Caniſius Tomo 2. Antiquarum lectionum edidit: *A generatione Chriſti vſque ad paſſionem eius anni 30. & à paſſione eius vſque in hunc annum, qui eſt 13. Alexandri, anni 206*. Ex his enim conſtat,

antiquiſſimum hunc Auctorem, collocaſſe Chriſti mortem Conſulatu duorum Geminorum, à quo vſque ad annum 13. Alexandri ſunt anni 206. Vnde & Lactantius, qui Criſpum Conſtantini filium erudiendum acceperat, lib. 4. cap. 10. de vera ſapientia: *Herodes fuit ſub imperio Tiberij Cæſaris, cuius anno quinto decimo, ideſt duobus Geminis Conſulibus, ante diem ſeptimam Calendarum Aprilium Iudæi Chriſtum cruci affixerunt.* Et libro de Mortibus Perſecutorum nuper è tenebris eruto: *Extremis temporibus Tiberij Cæſaris, vt ſcriptum legimus, Dominus noſter IESVS Chriſtus à Iudæis cruciatus eſt poſt diem decimam Kalendarum Aprilium duobus Geminis Coſſ.*

6. Atque hactenùs quidem de antiquiſſimis ſcriptoribus Eccleſiaſticis, qui licèt circa annos ætatis Tiberij, aut annos vitæ Chriſti, quibus baptizatus, paſſuſque eſt, non conueniant; communi tamen ſententia tenuerunt, Chriſtum mortem obijſſe Conſulatu duorum Geminorum, à quo nemo ſequentibus poſt Lactantium temporibus receſſit, quin in alios errores impegerit, vt ſtatim videbimus, cum primùm eorum teſtimonia retulerimus, qui poſt tertium ſæculum, Chriſtum Dominum duobus Geminis Conſulibus crucifixum fuiſſe tradiderunt. Ita enim antiquior Catalogus tempore Liberij Papæ conſcriptus habet in proœmio: *Imperante Tiberio Cæſare paſſus eſt Dominus noſter IESVS Chriſtus, duobus Geminis Conſulibus 8. Kalen. Aprilis.* D. Auguſtinus cùm ad vltimum vitæ perueniſſet, lib. 8. de Ciuitate Dei, cap. 54. *Mortuus eſt Chriſtus duobus Geminis Conſulibus VIII. Kal. Aprilis.* Seuerus Sulpitius libro 2. Hiſtoriæ, aſſerens: *Dominum crucifixum eſſe Fuſio Gemino, & Rubellio Gemino.* Victorius Aquitanus Canonem ſuum Paſchalem his verbis incipiens: *Crucifixio Chriſti duobus Geminis Ruffino, & Rubellio:* Faſti ſub nomine Idatij à Sirmondo, & Labbeo editi. *Ruſo & Rubellione: bis Conſulibus paſſus eſt Chriſtus die 10. Kal. Aprilis, & reſurrexit 8. Kalend. eaſdem.* Antiqui Conſulum Catalogi apud Cuſpinianum in Commentario Conſulum Caſſiodori etiam habent; *quòd ſit paſſus Dominus IESVS Chriſtus Conſulibus duobus Geminis.* Ex quibus omnibus, ni fallor, conſtat, verum eſſe, quod in Auctario Chronici S. Proſperi quoad Conſulatum duorum Geminorum annotatur: *Vſitatior traditio habet, Dominum noſtrum decimo quinto anno Tiberij Cæſaris, duobus Geminis Conſulibus crucifixum.* Omittendum tamen non eſt, quod in ipſo Chronico S. Proſper affirmat: *Quidam putant Dominum noſtrum IESVM Chriſtum 15. anno Regni*

Ti-

Tiberij Cæſaris, ideſt duobus Geminis Conſulibus, crucifixum; quo anno ſecundum indubitabilem Lucæ Euangeliſtæ auctoritatem baptizatum eum eſſe manifeſtum eſt, & Euangelium regni cælorum prædicare cœpiſſe. Hæc S. Proſper non animaduertens duplicem fuiſſe epocham Tiberij, & Geminorum Conſulatum, qui ſecundum epocham à Proſpero admiſſam incidebat in annum 15. Tiberij, ſecundum epocham verò à Clemente Alexandrino indicatam in annum Tiberij decimum octauum, quo anno innumeri ferè ſcriptores Chriſti mortem poſt Euſebium collocarunt.

7. Dixi, poſt Euſebium, ille enim primus fuit, qui omiſſo Conſulatu mortem Chriſti anno 18. Tiberij collocauit, ductus, ni fallor, ex eo, quòd S. Lucas nulla Conſulum mentione facta anno 15. Tiberij baptiſmum Chriſti poſuerit, & Euſebius Chriſtum tribus annis poſt baptiſmum obijſſe crediderit. Accedit, eum in faſtorum Conſularium notitia haud ſatis accuratum reperiri; nam anno Tiberij decimo octauo Perſici & Vitellij Conſulatum poſuit, qui in annum eiuſdem Imperatoris vigeſimum iuxta communem computandi modum, quem ipſe ſequitur, conijciendus erat. Vnde mirum non eſt, quòd in Conſulibus ſuo tempori aſſignandis laborans nullam eorum rationem habendam eſſe putarit. Ignorantia autem Conſulum in cauſa fuit, quòd Euſebius non perceperit annum decimum quintum Tiberij, de quo loquitur S. Lucas Euangeliſta, intelligendum eſſe ſecundum epocham, quæ Imperium Tiberij quarto anno ante mortem Auguſti inchoat, ſecundum quam annus Tiberij decimus nonus in Conſulatum duorum Geminorum incidit. Et hoc procul dubio magnus Eccleſiæ Doctor Auguſtinus obſeruauit, dum lib. 2. de Doctrina Chriſtiana, cap. 28. ſcripſit: *Ignorantià Conſulatus, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus eſt, nonnullos coëgit errare.* Id iam Euſebij exemplo oſtendimus; id exemplis eorum omnium, qui Euſebium in Chronologia κατὰ πόδας ſecuti ſunt, monſtrare poterimus. Sic D. Ioannes Chryſoſtomus ponens Chriſti baptiſmum anno Auguſti 42. adiungit: *Spatio 15. annorum regni eius Chriſtus educatur. Succeſſit autem Auguſto Tiberius, & in 18. anno Regni Tiberij ad crucem venit, & patitur, & reſurgit, & in cælum aſcendit. Sic vt ſint Auguſti quidem quindecim, Tiberij autem octodecim.* Idem ſentiunt Iſidorus Hiſpalenſis in Chronico: *Tiberij decimo octauo Regni anno Dominus crucifixus eſt.* Venerabilis Beda de ratione temporum: *Anno 18. Imperij Tiberij Dominus ſua paſſione mundum redemit.* Antiquiſſimi Chronici fragmentum ante annos 900. litteris

maiuſculis conſcriptum, & in M. S. Codice 5007. Bibliothecæ Vaticanæ aſſeruatum: *Tiberius regnauit annis* 23. *Huius quinto decimo Imperij anno Dominus poſt baptiſmum regnum Cælorum adnuntiauit: octauo decimo eiuſdem anno ſua paſſione mundum redemit*. Octingentorum annorum Chronicon litteris longobardicis exaratum in M. S. Codice, qui ſpectat ad Eminentiſſimum Cardinalem Caſanate: *A natiuitate Domini noſtri IESV Chriſti vſque ad Tiberium numerantur anni* 14. *A Tiberio verò vſque ad paſſionem Chriſti, ſunt anni octodecim*. Anaſtaſius Bibliothecarius in hiſtoria: *Porrò* 42. *anno Imperij eius* (nimirum Auguſti) *natus eſt ſecundum carnem*; 15. *autem anno Imperij Tiberij ſalutarem, & Euangelicam doctrinam incboat Dominus noſter IESVS Chriſtus: prætereà anno* 18. *paſſus eſt in Hieruſalem pro nobis ſalutarem paſſionem*. Et vt verbo rem expediam, alij recentiores ferè omnes tam Græci, quàm Latini, qui cum Euſebio natiuitatem Chriſti anno Auguſti 42. & eius mortem anno Tiberij 18. collocant, ex ſola ignorantia Conſulatus errantes in annis Imperatorum, vt ſuprà ex Auguſtino oſtendimus contigiſſe in eorum omnium duce, & anteſignano Euſebio, qui omnium primus Chriſtum anno 42. Auguſti natum, & anno 18. Tiberij ſecundum vulgarem computandi modum mortuum fuiſſe aſſeruit.

8. Porrò quàm grauiter Euſebius, & qui eum ſecuti ſunt, à vera Chronologia aberrarint, vel ex eo conſtat, quòd Chriſto 33. annos cum tribus menſibus tribuant, quos computant ab anno, Auguſti 42. vſque ad annum 18. Tiberij, quo anno Tiberij mortem Chriſti collocant, cum neque feria ſexta, neque dies 25. Martij, quibus Chriſtus Dominus crucifixus eſt, anno illi conueniant. Quòd autem Chriſtus paſſus ſit feria ſexta, habet antiqua Patrum traditio, cuius origo ab ipſo Euangelio deducitur. Refert enim Ioannes cap. 19. *quoniam Paraſceue erat*. Quòd verò feria illa ſexta in diem 25. Martij inciderit, Apoſtoli ipſi comprobarunt, vt Auguſtinus docuit libro 18. de Ciuitate Dei, cap. 54. vbi: *Mortuus eſt Chriſtus duobus Geminis Conſulibus, octauo Kalendas Aprilis; reſurrexit tertia die: ſicut Apoſtoli ſuis etiam ſenſibus probauerunt*. Apoſtoli itaque Chriſtum VIII. Kal. Aprilis ſeu die 25. Martij mortuum fuiſſe tradiderunt, quorum traditionem ſecutus eſt Tertullianus libro aduerſus Iudæos, dum paſſionem Chriſti collocat *menſe Martio, temporibus Paſchę die VIII. Kalendarum Aprilium, die prima azymorum, quo agnum, vt occiderent ad veſperam, à Moyſe fuerat præceptum*. Hippolytus Portuenſis Epiſcopus, qui ſub

Ale-

Alexandro martyr occubuit, in Canone quoquè Paſchali *VIII. Kalendas Aprilis feria ſexta paſſionem Domini* poſuit. Extat hic Canon Paſchalis non in codice exaratus, ſed baſi marmoreæ inciſus, quæ ſimul cum antiquiſſima Hippolyti ſtatua in Bibliotheca Vaticana viſitur. Concinit antiquiſſimus Catalogus Romanorum Pontificum tempore Liberij Papæ, id eſt, quarto ſæculo exaratus, in quo Chriſti paſſio ponitur ſub imperio Tiberij: *duobus Geminis Conſulibus VIII. Kalendas Aprilis*. Vetuſtius Occidentalis Eccleſiæ Martyrologium D. Hieronymo à Caſſiodoro, Beda, Vvalfrido, Notkero, alijſque ſcriptoribus tributum, à D. Gregorio autem deſcriptum, ac ab Adone laudatum, nuperque in lucem editum: *VIII. Kalen. Aprilis: in Hieroſolyma Dominus IESVS Chriſtus crucifixus eſt*. Antiquiſſimum Martyrologium ante mille annos charactere Anglo Britannico exaratum apud Henſchenium ad diem 25. Martij: *VIII. Kal. Aprilis Hieroſolymis Dominus crucifixus eſt*. Beda lib. de ratione temp. cap. 25. *Quòd VIII. Kalendarum Aprilium crucifixus, VI. Kalendarum Aprilium reſurrexerit, multorum latè doctorum Eccleſiaſticorum conſtat ſententia vulgatum*. Vſuardus in Martyrologio iuſſu Caroli Magni conſcripto: *VIII. Kal. April. IESVS Chriſtus Dominus noſter paſſus eſt*. Apud Eminentiſſimum Cardinalem Caſanate M. S. Codex charactere Longobardico Beneuenti anno 812. exaratus, cui Calendarium præfigitur, in quo 8. *Kalend. Aprilis* habetur: *Dominus crucifixus eſt, & conceptus*. M. S. Martyrologium Reginæ Sueciæ ante 850. annos conſcriptum: *VIII. Kal. April. Hieroſolymæ Dominus crucifixus eſt*. Antiquum 800. annorum Calendarium, quod Codici 485. Palatino præponitur: *VIII. Kal Aprilis Dominus crucifixus eſt*. Anaſtaſius Bibliothecarius in hiſtoria: *Paſſus eſt in Hieruſalem pro nobis ſalutarem paſſionem VIII. Kal. Aprilis*. Octingentorum annorum Codici Vaticano Sacramentarium Gregorij Magni continenti præfigitur Calendarium, ſeu potius breue Martyrologium, in quo *VIII. Kal. Aprilis* ponitur: *Annuntiatio, conceptio, & paſſio Domini*. Calendarium Atrebatenſe anno 826. conſcriptum, & à Luca d' Acherio Tomo X. Spicilegiorum editum habet: *VIII. Kal. Aprilis conceptio Chriſti, & paſſio Domini*. Viginti Martyrologia Manuſcripta, quæ vidit Henſchenius in varijs Europæ archiuis aſſeruata, hanc veritatem continent, & de vnanimi Occidentalium Eccleſiarum traditione teſtimonium perhibent, vt, quod D. Auguſtinus de primitiuæ Eccleſiæ ſæculis ſcripſit lib. 4. de Trinitate, cap. 5. nos de ſæculis

Au-

Auguſtinum ſubſecutis dicere poſſimus: *Sicut à maioribus traditum ſuſcipiens Eccleſiæ cuſtodit auctoritas, octauo Kal. Aprilis conceptus traditur*. Quæ cum ita ſint, ſequitur profectò, Chriſtum obijſſe, non quidem anno 18. Tiberij ſecundum epocham, quam ſecuti ſunt Euſebius, & eius ſequaces, ſed anno 18. expleto ſecundum aliam epocham, quam S. Lucas ſecutus videtur. Illi enim, & non alteri epochæ conuenit antiqua Eccleſiarum traditio de morte Chriſti feria ſexta, die vigeſima quinta Martij, vt fatetur Petauius lib. 12. de doctrina temporum, cap. 12. vbi affirmat Capelli ſententiam de anno communis æræ vigeſimo nono conuenire cum prædicta Patrum traditione: *Feriam*, inquit, *ipſam illo die ſextam habemus, cum cyclus eſſet lunæ XI. Solis X. littera B.* nihilque aliud opponit, quàm lunæ calculum abhorrere, & ſextâ feria non fuiſſe plenilunium, quo Chriſtus paſſus eſt.

9. Nolo hic difficilimam quæſtionem aſtronomicam de Plenilunio tempore mortis Chriſti curioſiùs proſequi, eo quòd ex illo præcipuam difficultatem de die, & tempore mortis Chriſti non pendere exiſtimem. Quamuis enim decima quinta luna Iudæi Paſcha celebrare conſueuerint, & circa Paſcha Iudæorum Chriſtus mortem obierit, adeò vt contra naturæ ordinem ſolis tunc eclipſis contigerit; tam multa tamen ſunt, quæ de decima quinta luna, tempore mortis Chriſti controuertuntur, vt hac de re nihil certi ſtatui poſſit. De eclipſi quidem illa teſtatur S. Lucas cap. 23. *Erat autem ferè hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram vſque in horam nonam, & obſcuratus eſt ſol &c.* Sed de luna XV. non loquitur. Quin etiam fatetur Philippus Labbeus Tomo 3. Chronologiæ Gallicæ, in demonſtratione, cap. 5. plures fuiſſe Rabbinos, qui docuerunt cum Philone, nouam lunam non cœpiſſe numerari à coniunctione cum ſole, ſiue nouilunio aſtronomico, ſed à prima lunæ creſcentis apparitione. Quo poſito, omnium Aſtronomorum calculi huc vſquè facti defectuoſi erunt ad inueniendam decimam quintam lunam tempore mortis Chriſti, cum illi procedant ab vno plenilunio aſtronomico ad aliud, & decimam quintam lunam aſſignent, quę apud Hebręos non erat niſi decima tertia, vel duodecima. Vnde Chriſtus ſecundum illos mortuus fuiſſet decima ſeptima, vel decima octaua luna aſtronomica. Nec dicendum eſt, horum teſtimonium contemni poſſe. Philo enim, quem inter cæteros Labbeus nominat, eſt auctor grauiſſimus, & illis temporibus in Iudæa vixit, quo Chriſtus ibidem obijt. Neque vrgeri poteſt, Hæbreos iuxta legem Paſcha celebraſſe luna decima

ma quinta aſtronomica: vt enim notat S. Epiphanius hæreſi 70. §. 2. licèt Paſcha ab illis ante celebrari non potuerit, quàm poſt æquinoctium vernale; conſtat tamen, *Iudæos illud nequaquam obſeruaſſe, apud quos deprauata, ac perturbata erant omnia*. Et Conſtantinus Magnus epiſtola, quam ex Nicæna Synodo ſcripſit ad Eccleſias: *Iudæi ne hac quidem parte veritatem perſpiciunt, quippe qui vt plurimum aberrantes non modò errorem non corrigunt, ſed in eodem anno alterum Paſcha celebrant*. Vndè Keplerus pręſtans Aſtronomus in Eclogis Chronicis anno 1615. Francofurti excuſis, pag. 90. Reuſnerum, & Caluiſium ſuis de Paſchate calculis nihil efficere, ſed vtrumque tanquam murem in pice hærere affirmat. *Probandum eſt legitimè*, inquit, *Iudæos tam bene fuiſſe aſtronomicè doctos, quantam hodie cognitionem afferunt ad hanc cauſam. Ego contrarium affirmo, priſcos illos Iudæos vſque ad Chriſti ferè tempora in vſu Kalendarij nihil vltrà vulgi captum ſapuiſſe*. Addit, veterum Græcorum tabulas à Metone 430. annis ante Chriſtum fuiſſe primùm correctas, deindè à Calippo, demùm anno 172. ante Chriſtum modum ſupputandi menſes lunares in Iudæam introductum fuiſſe, ipſo inſuper tempore Hipparchum Callippicas Periodos correxiſſe, oſtendendo quòd in 304. annis abundet vna dies, nec eius rationem fuiſſe receptam: ac ita factum, vt lunaria Calendaria per Aſiam vſu recepta paulatim aberrarint à curſu cœli. Affirmat proindè ex D. Epiphanio, qui ante conuerſionem Iudæus fuerat, & circa annum 400. poſt Chriſtum floruit, vnicum teſtimonium haberi, quali anno Iudæi tunc fuerint vſi, cum Chriſtus naſceretur, nempè Cyclo 84. annorum; ſummam autem hanc eſſe: *Potuit biduo, & triduo, immò quatriduo à luna cœli aberrare, eamque anteuertere*. Cumque hæc, & nonnulla alia ſcripſiſſet Keplerus, ſubiungit: *Valde itaque decepti ſunt noſtri Aſtronomi his vltimis 150. annis, qui ex ſua perfecta aſtronomia plenilunia ad tempora Chriſti, ex pleniluniјs feſta Iudæorum, ex his, & concurſu feriæ, annum paſſionis auſi ſunt determinare alium, quàm veteres ætati Chriſti proximi tradiderunt. Si hodie quis omiſſo computu Eccleſiaſtico aberrante, ex aſtronomia perfecta accomodatis decretis Nicænis, quæ iactantur, computaret Paſchata ſuperiorum ſæculorum, is creberrimè aberraret ab vſuali Paſchate, & vix vnquam iuſtum hiſtoriæ annum aſſequeretur*. Ita Keplerus, cuius ſententiam laudat Henſchenius in exercitatione 1. ad proœmium prioris Catalogi Romanorum Pontificum, oſtenditque, ex anno 1674. quòd Paſcha ab ijs, qui correctionem Gregorij XIII. admi-

admiſerunt, celebratum ſit die 25. Martij, luna 17. ab alijs, qui correctionem non admiſerunt, die 29. Aprilis, illis 19. & luna aſtronomica 23. quod abſurdum eſſe ipſi fatebantur. Quæ cum ita ſint, abundè, ni fallor, ex ijs conſtat, difficillimum eſſe, verum menſium lunarium computum inire; & cum omnes menſes computati erunt, nihil certi haberi poſſe de luna, qua Hebræi Paſcha ſuum celebrarunt, rectèque proindè ſcripſiſſe Henſchenium: *Propter Mathematicorum calculum, aut ἐναντία φαινόμενα velle à doctrina antiquorum Patrum vnanimi conſenſu tradita deſciſcere, non videri viri ſapientis.*

10. Vnum dumtaxat notatu dignum occurrit de eclipſi ſolis, quam tempore mortis Chriſti contigiſſe, refert S. Lucas. Tertullianus enim in Apologetico, cap. 21. affirmat, eam à Gentibus obſeruatam, ac in archiuis illarum cuſtoditam fuiſſe: *Eodem momento*, inquit Tertullianus, *dies medium orbem ſignante ſole ſubducta eſt, deliquium vtique putauerunt, qui id quoquè ſuper Chriſto prædicatum non ſcierunt; & tamen eum mundi caſum relatum in archiuis veſtris habetis.* S. Auguſtinus epiſtola 80. ad Heſychium addit, non ſolum in annalibus Romanorum eclipſim illam annotatam fuiſſe, ſed ethnicorum inuidia factum, quòd nihil de ea publicatum ſit: *Scriptum habuère in annalibus, ſed euulgari vetuerunt.* Annales, quorum hìc meminit Auguſtinus, vel Taciti hiſtorici annales ſunt, in quibus hanc notitiam Gentiles eraſerunt, antequàm Tacitus Imperator eius ſcripta *in omnibus Bibliothecis collocari iuſſit*: vel alij annales ſunt, quos Romani in Archiuis ſuis aſſeruabant, & omninò euulgari vetuerunt, ſic vt nunquam ad manus noſtras peruenerint, ſed cum pleriſque alijs Romanorum monimentis interciderint. Hoc poſtremum concinit teſtimonio D. Auguſtini, neque veriſimile eſt, Phlegontem ex ijs deſcripſiſſe, quæ de eclipſi habet in 13. libro: *Quarto autem anno 202. Olympiadis magna, & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, defectio ſolis eſt facta: dies hora ſexta ita in tenebroſam noctem verſa, vt ſtellæ in cœlo viſæ ſint, terræque motus in Bithynia Nicænæ vrbis multas ædes ſubuerterit.* Hæc Phlegon, cuius verba nobis ſeruauit Euſebius in Chronico, vbi affirmat, Phlegontem hìc deſcribere eclipſim, quæ tempore mortis Chriſti contigit, idque ea ratione motus, quòd annus quartus Olympiadis ducenteſimæ ſecundæ concurrat cum anno Tiberij decimo octauo, quo Chriſtum obijſſe putat. Verùm non anno decimo octauo, ſed decimo nono Tiberij hanc eclipſim contingere potuiſſe in Paſchate feria ſexta tempore plenilunij, contendunt ij, qui ſecundum tabulas aſtro-

no-

nomicas Paſcha, quo Chriſtus mortuus eſt, ex plenilunijs computant. Vnde ſequeretur, non anno quarto Olympiadis 202. ſed anno primo Olympiadis 203. Chriſtum obijſſe, quod eſt contra Phlegontis teſtimonium. Cum autem ſemel ab Euſebij teſtimonio recedendum ſit, quid oberit, quominùs dicatur Phlegon erraſſe in aſſignando anno quarto Olympiadis 202. cum annum primum aſſignare debuiſſet? Poſito tamen, quòd error reperiatur in Phlegonte, facilius eſt, ipſum erraſſe in vno, quàm duobus numeris: adeòque cum illi, qui mortem Chriſti anno 19. Tiberij collocant, fateri debeant, Phlegontem erraſſe in duobus numeris, anno nimirùm Olympiadis, qui loco quarti primus dicendus erat, & ipſa Olympiade, quæ loco 202. ſtatuenda erat 203. cur non veriſimilius eſſe dicemus, illum in ſolo anno erraſſe, vel, ſi mauis, errorem irrepſiſſe in textum Phlegontis ex librariorum incuria? Poſtquàm ſupradicta notaueram, incidi in Critica Pagij, qui ad annum 32. notat, Phlegontem eodem anno eclipſim collocaſſe, quo Chriſtus obijt, hoc eſt Conſulatu duorum Geminorum, idque Africani teſtimonio comprobat, qui vno tantum ſæculo poſt Phlegontem vixit, huiuſque opus de Olympiadibus libris 16. vt docet Suidas, comprehenſum videre potuit. Cum enim Phlegon Hadriano imperante, & Africanus Heliogabali tempore floruerint, vix credi poteſt, nobiliſſimum illud opus iam Africani ætate periſſe, & ideò maiorem huic, quàm reliquis, qui neque opus illud viderunt, neque ita proximè Phlegonti vixerunt, fidem adhibendam eſſe. Africanus autem in fragmento à Syncello pag. 323. relato ait, eclipſim à Phlegonte memoratam accidiſſe anno 2. Olympiadis 202. quod etiam habet, lib. 5. Τῶν χρονογράφων apud Euſebium lib. 8. de demonſtratione, & apud Hieronymum in cap. 9. Danielis: annus porrò ſecundus Olympiadis 202. anno æræ Chriſtianæ XXX. exorditur. Vndè Kepplerus, & Petauius, qui mortem Chriſti in annum 31. conferunt, Africanum erraſſe credunt: ille epiſt. 14. & 16. & hic lib. 12. de doctrina temporum, cap. 21. Sed vterque opinione falſus eſt: nam Africanus communes Olympiades integro biennio anteuertit, primamque orditur anno periodi Græco-Romanæ 4716. licèt Olympias communis anno eiuſdem periodi 4718. auſpicetur. Quarè annus ſecundus Olympiadis 202. quo eclipſis, à Phlegonte memorata, ab Africano contigiſſe dicitur, non cum anno Chriſti 31. vt Kepplerus & Petauius putarunt, ſed cum anno eiuſdem æræ 29. coniungendus, quo duo Gemini Conſules fuerunt, & Chriſtum mortuum fuiſſe, hoc capite pleriſq; antiquorum teſtimonijs oſtendimus, & ſequenti etiam comprobabimus.

CAPVT QVINTVM.

Stabilitur annus mortis Chriſti ex ijs, quæ eam ſubſequuta ſunt.

HActenus quidem egimus de anno, & die mortis Chriſti ex ijs, quæ tunc contigerunt, dum mortem obijt. Nunc ex illis, quæ Chriſti mortem ſubſecuta ſunt, vera chronologia ſtabilienda eſt. Vtque clariùs in ijs referendis procedamus, caput hoc in articulos diuidemus, & ſingulis articulis ſingula facta notatu digna examinabimus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quòd conſtet ex æra Edeſſenorum, Chriſtum duobus Geminis Conſulibus obijſſe.

1. Syriæ Ciuitates epochas ſuas habebant, vt Iuſtiniani Imperatoris, & Euſebij teſtimonijs oſtenditur: eas autem ad chronologiam Eccleſiaſticam plurimùm conferre contra Baronium rectè Noriſius tuetur.

2. Ex prædictis epochis ſola illa elucidanda ſuſcipitur, quæ ab Edeſſenis adhibebatur, & anno 1. Olympiadis 117. initium habuit, vt duobus Euſebij locis comprobatur.

3. Tertio loco, vbi Euſebius æra Edeſſenorum meminit, eam ita ex tabulis publicis Ciuitatis Edeſſæ adducit, vt tempus mortis Chriſti ex illa ſtatui poſſit. Aſſerit namque Taddæum poſt mortem Chriſti Edeſſam miſſum fuiſſe anno 340. Edeſſenorum, qui cum anno 1. Olympiadis 202. concurrit.

3. Ex hoc enim patet, mortem Chriſti collocari non potuiſſe anno 4. Olympiadis 202. vt ex eclipſi Phlegontis voluerunt plures Chronographi, ſed anno 4. Olympiadis 201. quo Conſules fuere duo Gemini, collocandam eſſe.

1. IAm dudum obſeruatum fuit ab illis, qui nummos Orientales diligenter examinarunt, quòd in ijs annotentur diuerſæ epochæ, quas Syriæ Ciuitates adhibebant. Diſertè harum meminit Imperator Iuſtinianus in Nouella 47. his verbis: *Si qua verò apud Orientis habitatores, aut alios homines obſeruatio cuſtodiatur in Ciuitatum temporibus; nec huic inuidemus, ſed præſcribatur quidem Imperium, ſequatur verò (ſicut dictum eſt) Conſul, & indictio, atque menſis, & dies, ſecundum quem geruntur, & conſcribuntur, quæ aguntur, & tunc inſeratur etiam Ciuitatis omnibus modis annus.* Orientis habitatores peculiariter Iuſtinianus appellat eos, qui Orientis Diœceſim inhabitabant, & quorum diuerſas epochas enumerat Euſebius in Chronico, vbi

vbi Manichæorum hæreſis initium anno Probi ſecundo ſtatuit, addens: *Iuxta Antiochenos trecenteſimus vigeſimus quintus annus fuit; iuxta Tyrios quadringenteſimus ſecundus; iuxta Laodicenos trecenteſimus vigeſimus quartus, iuxta Edeſſenos quingenteſimus octogeſimus octauus; iuxta Aſcalonitas trecenteſimus octogeſimus*. Et quamuìs Annalium parens Baronius ſecundo Probi anno huius eiuſdem hæreſeos initium ponens notarit, quòd recitati ab Euſebio plurium Ciuitatum Syriæ anni variatis numeris apud alios legantur, putaritque, de ijs haud neceſſarium eſſe diſputare: *Quòd nihil ad Eccleſiaſticam ab annis Chriſti deductam Chronologiam pertineant, quæ in diuerſis Ciuitatibus diuerſis ex cauſis ſunt annorum ſupputationes à maioribus introductæ*: aliter tamen ſentit eruditus Norisius, qui quum videret, illis ſupputationibus Eccleſiaſticam Chronologiam quàm maximè illuſtrari poſſe, opus ſingulare, & doctiſſimum de anno & epochis Syro-macedonum conſcripſit, & vetuſtis Vrbium Syriæ nummis comprobauit.

2. Nolim hoc loco ſingulas Vrbium epochas ab Euſebio allatas, & commentarijs Noriſij illuſtratas expendere; vnam dumtaxat Edeſſenorum æram hoc articulo examinabo, cuius annum 588. cum anno ſecundo Probi Imperatoris concurrere, teſtatus eſt Euſebius. Porrò cum ſecundus Probi annus incidat in annum primum Olympiadis 264. Vrbis conditæ 1030. æræ vulgaris 277. quo Conſules fuere Probus ipſe & Paulinus: ſequitur profectò, Edeſſenos epocham ſuam inchoaſſe anno primo Olympiadis 117. Vrbis conditæ 442. ante æram vulgarem trecenteſimo vndecimo. Ex quibus prorsùs colligitur, eos à vero aberrare, qui Edeſſenorum æram ab æra Seleucidarùm diſtinguunt, cum vna, eademque fuerit, vt pluribus contra V. Cl. Ioannem Harduinum libro ſuperiùs citato demonſtrat Norisius. Cum enim æra Seleucidarum, vt rectè cum cæteris notat Harduinus, cœperit anno V. C. 442. qui fuit primus Olympiadis 117. omninò neceſſe eſt, æram Seleucidarum cum æra Edeſſenorum concurrere, vtpotè quæ eodem anno V. C. 442. inchoatur, vt non modò ab Euſebio aſſeritur, ſed ex Euſebio quoquè probatur, qui annum 588. Edeſſenorum cum primo anno Olympiadis 264. copulat. Siquidem anni 588. dant Olympiadas integras 147. Igitur ab anno primo Olympiadis 264. recedentes per annos 588. deueniemus ad annum primũ Olympiadis 117. quo anno in Chronico Euſebius diſertè ſtatuit: *Ab hoc loco Edeſſeni ſua tempora computant*.

3. Cum igitur tam manifeſtè habeamus ex Euſebio initium æræ

Edeſſenorum, iam adducendus eſt alius eiuſdem locus, vbi ita æræ Edeſſenorum meminit, vt ex illa tempus mortis Chriſti ſtatui poſſit. Enim verò Euſebius lib. 1. hiſtoriæ, cap. 13. ita ſcribit: *Poſt reſurrectionem Chriſti, eiuſque in cælos aſcenſum Thomas vnus è duodecim Apoſtolis diuino quodam impetu impulſus, Taddæum vnum è ſeptuaginta Chriſti diſcipulorum numero Edeſſam miſit, vt Chriſti doctrinam illis gentibus nuntiaret: eiuſque opera Seruatoris noſtri promiſſa exitum ſortita ſunt. Cuius quidem rei teſtimonium habemus ex ipſius Edeſſæ, in qua tum regnabat Abgarus, tabularijs deſumptum: ſiquidem in monimentis publicis, in quibus antiquitates Vrbis, & res Abgari geſtæ continentur, hæc etiam ad noſtram vſque ætatem conſeruata reperimus.* Hæc Euſebius, de cuius hiſtoriæ veritate nolim hoc loco inquirere; ea duntaxat expendam, quæ ſubiungit: *Acta ſunt hæc anno quadrageſimo; ac trecenteſimo, quæ non ſine fructu, vt opinor, ex Syrorum lingua tranſlata ad verbum hìc opportunè collocata ſunt.* Verba, quibus annus exprimitur, ita legebatur in græco: τεσσαρακοστῷ καὶ τρι τῷ ἔτει: quæ ita commentatur Henricus Valeſius. *Huius loci vitium nobis primùm aperuit Regius Codex, de quo anteà non ſuſpicabamur quidem, cum præſertim Ruſinus vulgatam lectionem confirmaret. Sed cum in codice Regio primùm, poſteà verò in vetuſtiſſimo exemplari Mazarino, & in Fuk. ſcriptum inueniſſem* τεσσαρακοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ ἔτει: *veram huius loci ſententiam ſtatim ſum odoratus. Ait igitur Euſebius, actorum illorum, quæ in Archiuis Edeſſæ repererat, huiuſmodi fuiſſe ſubſcriptionem;* ἐπράχθη ταῦτα τεσσαρακοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ ἔτει: *id eſt; Acta ſunt hæc anno quadrageſimo, & trecenteſimo. Annus hic trecenteſimus & quadrageſimus iuxta Edeſſenos, cadit in annum primum Olympiadis 202. Etenim Edeſſeni annos ſuos numerabant ab Olympiadis 117. anno 1. quo Seleucus regnare orſus eſt in Aſia, vt ſcribit Euſebius in Chronico. A quo tempore vſque ad initium Olympiadis 202. anni ſunt trecenti ac quadraginta. Porrò initium Olympiadis 202. incidit in annum 15. Tiberij Cæſaris, qui duobus Geminis Conſulibus eſt inſignitus, quo quidem anno & paſſionem, & aſcenſionem Domini contigiſſe, plerique veterum crediderunt, inter quos eſt Tertullianus, Auguſtinus, atque Victorius.*

4. Præclara eſt hæc Valeſij obſeruatio, & ad ſententiam noſtram de tempore mortis Chriſti comprobandam accommoda. Si enim ex tabulis publicis Edeſſenæ Ciuitatis habuit Euſebius, Taddæum poſt Chriſti mortem, & aſcenſionem miſſum fuiſſe ad Abgarum Edeſſam anno 340. quis

du-

dubitare poterit de morte Chriſti ad prædictum annum peracta? Edeſſeni enim licèt in rebus quibuſdam hiſtoricis aberrare potuerint, in æra tamen ſua computanda nequaquam aberraſſe creduntur. Quarè ex prædicto anno 340. Edeſſenorum ſequitur omninò, mortem Chriſti non poſſe collocari æra vulgari 33. ſed neceſſariò collocandam eſſe æra 29. qua duo Gemini Conſules fuerunt. Nam æra illa incidit partim in annum primum Olympiadis 202. & partim in annum quartum Olympiadis 201. Cum enim Olympiades inciperent à diebus æſtiuis menſe Iunij, & nullatenus dubitandum ſit, quin illa, quæ Euſebius de Taddæo, & Rege Edeſſenorum narrat, geſta ſupponantur poſt menſem Iunium; nullatenus quoquè dubitandum eſt, quin iuxta Edeſſenorum tabulas hæc contigerint, dum iam annus primus Olympiadis 202. inceperat, & Chriſtus ad finem anni quarti Olympiadis 201. menſe Martij obierat. Quod benè adnotandum eſt, cum ex eo ſequatur, eclipſim, quam Phlegon Hadriani libertus obſeruauit, non potuiſſe contingere anno quarto Olympiadis 202. ſi illam tempore mortis Chriſti factam eſſe velimus. Enimuerò ante quadriennium obierat Chriſtus Dominus iuxta tabulas publicas Ciuitatis Edeſſenæ. Ex quibus patet, errorē in Euſebij Chronicon irrepſiſſe, dum anno quarto Olympiadis 202. mors Chriſti, & eclipſis à Phlegonte obſeruata collocantur, conſtatque verum eſſe, quod ſuprà notauimus, ſi Phlegontis lectionem apud Euſebium admittere velimus, quòd Phlegon ipſe non quidem in anno, ſed in Olympiade errauerit, ac pro anno quarto Olympiadis 201. minùs rectè annum quartum Olympiadis 202. ſubſtituerit.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Quòd ſi Tiberius ad Senatum retulerit de Chriſto inter Deos referendo, Chriſtique apotheoſi Seianus Præfectus Prætorio obſtiterit, id in ſola ſententia, quæ Chriſti mortem æra 29. *collocat, locum habere poſſit.*

1. *Poſſinus malè Chriſtianis tribuit confictionem Actorum Pilati, cum ea Gentilibus tribuenda ſit, vt ex Euſebio patet, qui ſub Maximino Orientis Imperatore Acta Pilati depravata fuiſſe ſcribit, quod ex Actis Proconſularibus Tarachij, & ſociorum comprobatur.*

2. *Chriſtiani vera Pilati Acta olim habuerunt à ſuppoſititijs diuerſa, vt teſtimonijs Gregorij Turonenſis, D. Epiphanij, & Iuſti-*

Iuſtini Martyris docetur.

3. Ex Actis illis Tertullianus, Euſebius, Chryſoſtomus, & Oroſius docuerunt, Pilatum de Chriſti miraculis, & diuinitate ad Tiberium, Tiberium ad Senatum retuliſſe, ſed Seianum & Senatum Chriſti apotheoſi obſtitiſſe.

4. Ex Seiani oppoſitione colligitur tempus mortis Chriſti: cum enim Seianus obierit Conſulatu Memmij Reguli, anno æræ vulgaris 31. ante illum annum Chriſtum mortuum fuiſſe oportuit.

5. Satisfit Petro Poſſino, qui Seianum cum Senatu nequaquam Tiberio obſiſtere potuiſſe falſa ratione edoctus credidit. Tertulliani hac de re teſtimonium explicatur, maleque ab Euſebio intellectum fuiſſe oſtenditur.

6. Hiſtoria autem de Chriſti apotheoſi firmatur Taciti teſtimonio, quod de Chriſto, eiuſque actis perhibuit.

1. SVnt qui putant, inter aniles ſabulas referenda eſſe, quæ de actis Chriſti à Pilato ad Tiberium, & à Tiberio ad Senatum relatis, memoriæ prodita ſunt. Dicunt enim, primis Eccleſiæ ſęculis Chriſtianos crediſſe, quòd fingere, ac mentiri pro religione pium erat; eamq; opinionem multis libris teſtatam voluiſſe, qui etiamnum magnis veterum nominibus inſigniti ſuperſunt, cum eos ſuppoſititios eſſe conſtet. Talia in primis aſſerunt eſſe Acta Pilati, quibus omnia illa, quæ in Chriſti vita, & morte contigerant, comprehenduntur. Ita epiſtola 3. ad Henſchenium ſentit V. Cl. Petrus Poſſinus, quẽ miror Chriſtianis tribuere eorum Actorum confictionem, quæ Gentilibus tribuenda eſt, teſtante Euſebio lib. 9. cap. 4. quòd ſub Maximino, qui tyrannidem in Oriente exercebat, Acta Pilati conficta ſint: *Pilati*, inquit, *& Seruatoris noſtri rerum geſtarum tanquam Commentarios quoſdam omni blaſphemia, & conuitio contra Chriſtum refertos confixerunt: quos de ſententia Imperatoris in totum Regnum, quod eius ditioni parebat, mittunt: perque literas iubent, vt in quibuſque locis, agris, & Ciuitatibus hi palam omnibus exponerentur, & ludimagiſtri pro alijs diſciplinis pueros in hiſce ſedulò exercerent, hoſque illis memoriæ mandandos traderent*. Hæc ibi Euſebius, qui cap. 6. adiungit: *Quòd pueri in ludis literarijs IESVM, & Pilatum, Commentarioſque ad Chriſti contumeliam confictos in ore, & ſermone quotidie habuerunt*. Nec pueri tantùm, ſed etiam Præſides Prouinciarum, & Iudices hæc Acta Martyribus noſtris obijciebant, vt eadem perſecutione Maximus Iudex in Actis Proconſularibus Tarachij, Probi, & Andronici obiecit Andronico his verbis: *Iniquiſſime, non ſcis, quem inuocas Chriſtum, hominem quemdam factum ſub cuſtodia Pontij Pilati punitum, cuius & Acta repoſita ſunt?* Erat Maximus Anazarbi, quod eſt Ciliciæ Orientis Prouinciæ oppidum, cum hęc Acta ſub Maximino conficta Chriſti confeſſori obijceret. Quarè Andronicus reſpondit: *Obmuteſce ſpiritus immunde: non enim licet tibi loqui de hoc, iniquiſſime*. Vbi Chriſti Martyr Tyranni impietatem eo modo refutat

futat, quo nihil de Actis Pilati diiudicat, quæ tamen Euſebius lib. 1. cap. 9. falſitatis ex adiecto Conſulatu coarguit: *Quocircà*, inquit, *commentum eorum, qui heri propè, & nudius tertius commentarios contra Seruatorem noſtrum ediderunt, perſpicuè refutatur, in quibus primò omnium temporis ipſius ratio falsò ab illis obſeruata mendacium eorum, qui talia commenti ſunt, euidenter, & apertè coarguit: Nam ad quartum Conſulatum Tiberij Cæſaris, qui fuit anno Regni eius ſeptimo, facinora Iudæis in ſalutari Seruatoris paſſione admiſſa fuiſſe, iſti commentarij complectuntur. Quo quidem tempore ſatis liquet, Pilatum nondum ad Iudeæ Præfecturam gerendam aduentaſſe, ſi Ioſephi teſtimonio fidem adhibere velimus, qui libro eius ſuprà poſitò*
lib. 18. Antiq. c. 3. *ſic planè declarat, Pilatum à Tiberio anno Regni eius duodecimo Iudææ Præfectum fuiſſe deſignatum.*

2. Non itaque Chriſtiani, vt Petrus Poſſinus putabat, aniles fabulas Pilati Actis inſeruerunt, ſed Tyranni, & Gentiles, vt veritatem corrumperent: habebant enim Chriſtiani vera Acta, quæ de Chriſto Seruatore noſtro Pilatus confecerat, eaque paſſim Gentilibus in teſtimonium veritatis objiciebant, quæ cum Gentiles refutare non poſſent, deprauare ſtuduerunt, & *antiquas litteras* corruperunt, vt non obſcurè indicat Lactantius lib. 4. verſus finem. Multa itaque flagitia Chriſto Domino affinxerunt Gentiles, & vt Euſebius teſtatur, commentarios omni blaſphemia, & conuitio contra Chriſtum refertos Pilati nomine ediderunt, vt hoc modo ea, quæ Præſes ipſorum de Chriſti ſanctitate, & miraculis ad Tiberium retulerat, ex hominum memoria delerent. Quod ipſis nequaquam ſucceſſiſſe, teſtis eſt Gregorius Turonenſis, quem Galli hiſtoriæ ſuæ patrem vocant. Hic enim lib. 1. cap. 24. manifeſtè affirmat: *Pilatus autem geſta ad Tiberium Cæſarem mittit, & ei tam de virtutibus Chriſti, quàm de paſſione, vel reſurrectione eius inſinuat: quæ geſta apud nos hodie retinentur ſcripta.* Vbi notandum eſt, Gregorium non agere de epiſtola, quæ nomine Pilati ad Tiberium ſcripta apud Hegeſippum legitur, ſed de geſtis, ſeu Actis Pilati, quæ de virtutibus Chriſti, paſſione, & reſurrectione eius agebant. Continebant quoquè Acta illa diem paſſionis eius; ex quo Quartodecimani, teſte Epiphanio, hæreſi 50. diem paſchatis ſui ſtatuebant: *Sunt inter eos*, inquit, *nonnulli, qui vnam eamdemque diem obſeruant, & vna, eademque ieiunant, ac myſterijs operantur: nam ex Actis Pilati accuratam ſe huius inſtituti rationem didiciſſe gloriantur, in quibus ſcriptum eſt: VIII. Kalendas Aprilis Saluatorem eſſe paſſum, quamobrèm*

illa

illa ipſa die celebrare paſcha volunt, in quamcumque demùm lunæ 14. dies incurrerit. Neque Acta illa reijcit Epiphanius, aut eorum authoritatem in dubium reuocat, ſed è contrà obijcit varias lectiones, quæ tum allegari ſolent, cùm de auctore ſcripturæ conuenit: *Nos*, inquit, *Actorum eiuſmodi Pilati exemplaria quædam inuenimus, quæ A. D. XV. Kal. Aprilis paſſionem Chriſti contigiſſe narrabant.* Porrò certum, & indubitatum eſt de veris, & ſinceris Pilati Actis teſtimonium, quod Patrum antiquiſſimus, qui viros Apoſtolicos per ætatem nouit, Iuſtinus Martyr reddidit his verbis Apologia 2. pro Chriſtianis. *Et poſteaquàm eum in crucem egerunt, ſortes in illius veſtes iecerunt, diuiſeruntque inter ſe ij, qui eum in crucem ſuſtulerunt: Hæc autem geſta eſſe, ex ijs Actis, quæ Pontio Pilato Prætore facta ſunt, perſpicere poteſtis.* Et infrà: *Noſtrum verò Chriſtum, vt morbos omnes curaturum fuiſſe, mortuoſque ab inferis excitaturum, ex prophetia intelligatis, audite hæc, quæ prædicta ſunt: In eius aduentu ſaltabit claudus, vt ceruus; mutorumque lingua plana, diſertaque erit; cæci videbunt; leproſi mundabuntur; mortuique ab inferis excitabuntur, & ambulabunt. Hæc autem ab eo facta eſſe, ex ijs, quæ Pontio Pilato Prætore in eum facta ſunt, intelligere poteſtis.* Hæc Iuſtinus Martyr, qui in Palæſtina natus eſt, vbi Acta à Pilato conſcripta fuerunt, & de ijs teſtimonium Romæ coram Antonino Imperatore perhibuit, ad cuius anteceſſorem Tiberium Pilatus ea retulerat.

3. Dicat proinde D. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus libro 4. aduerſus hæreſes, cap. 14. *Quòd oportuerit veritatem ab omnibus teſtimonium accipere, & à domeſticis, quoniam amici; & ab extraneis, quoniam & inimici.* Ac extraneorum nomine, etiam Pilatum comprehenſum fuiſſe, interpretetur Feuardentius ad eumdem locum: Pilatus enim in Actis Chriſti, de veritate teſtimonium perhibuit, illudque pro munere ſuo ad Tiberium miſit, qui de Chriſto inter Deos referendo ad Senatum retulit. Diſertè id affirmat perantiquus Carthaginienſis Presbyter Tertullianus, qui in Apologetico pro Chriſtianis illo facto gentes redarguit; *Tiberius ergò, cuius tempore nomen Chriſtianum in ſæculum intrauit, annuntiata ſibi ex Syria Palæſtina, quæ illic veritatem Diuinitatis reuelarant, detulit ad ſenatum cum prærogatiua ſuffragij ſui. Senatus, quia non ipſe probauerat, reſpuit. Cæſar in ſententia manſit, comminatus periculum accuſatoribus Chriſtianorum.* Laudat hæc Tertulliani verba Euſebius Cæſareenſis lib. 2. hiſtoriæ, cap. 2. & adiungit, ex Syria Palæſtina Chriſti reſurre-

ctio-

ctionem, & miracula annuntiata fuiſſe à Pontio Pilato. *Quoniam*, inquit, *vetus hæc erat conſuetudo Prouinciarum rectoribus, vt quidquid noui apud ipſos contigiſſet, Imperatori nuntiarent, ne quid ipſum lateret, Pilatus de reſurrectione Saluatoris noſtri IESV Chriſti, cuius per vniuerſam Palæſtinam celebris erat fama, ad Tiberium Principem retulit; multa quidem alia miracula ſe auditu accepiſſe ſignificans, & qualiter ad vitam denuò reuocatus à pleriſque iam Deus haberetur: ac Tiberium quidem rem ad Senatum detuliſſe perhibent, ſed Senatum eiuſmodi relationem aſpernatum eſſe.* Citatur quoquè pro huius hiſtoriæ veritate D. Ioannes Chryſoſtomus, cuius verba græca profert Pearſonius in operibus poſthumis, quæ licèt hucuſque reperire nequiuerim in Chryſoſtomi commentarijs, perſuadere tamen mihi ipſi non potui, textum ipſum à viro tam erudito confictum fuiſſe, ſed malè citatum eſſe, & alio loco, quàm citat, reperiri. Textus autem Chryſoſtomi eſt: Σύγκλητος Ῥωμαίων ταύτην εἶχε τὴν ἀξίαν χειροτονεῖν, καὶ ἐγκρίνειν θεούς. ὅταν οὖν τὰ κατὰ Χριστὸν ἀπηγγέλη, πάντα ἔπεμψεν ὁ τοῦ ἔθνους ἄρχων πυνθανόμενος, εἰ δοκεῖ αὐτοῖς καὶ αὐτὸν χειροτονῆσαι θεόν. *Habuit Senatus Romanus hanc poteſtatem ordinandi, & decernendi Deos. Quum igitur, quæ de Chriſto erant, annuntiata eſſent, omnia ea miſit gentis illius præſes, vt viderent, an & Chriſtus decernendus eſſet Deus.* Et eodem fermè tempore cum Chryſoſtomo Oroſius lib. 7. cap. 4. *Poſtquàm paſſus eſt Dominus Chriſtus, atque à mortuis reſurrexit, & diſcipulos ſuos ad prædicandum dimiſit, Pilatus Præſes Palæſtinæ Prouinciæ ad Tiberium Imperatorem, atque ad Senatum retulit de paſſione, & reſurrectione Chriſti conſequentibus virtutibus, quæ vel per ipſum palàm factæ fuerant, vel per diſcipulos ipſius in nomine eius fiebant; & de eo quòd, certatim creſcente plurimùm fide, Deus crederetur. Tiberius cùm ſuffragio magni fauoris retulit ad Senatum, vt Chriſtus Deus haberetur. Senatus indignatione motus, cur non ſibi priùs ſecundum morem delatum eſſet, vt de ſuſcipiendo cultu priùs ipſe decerneret, conſecrationem Chriſti recuſauit, edictoque conſtituit, exterminandos eſſe Vrbe Chriſtianos, præcipuè cum & Seianus Præfectus Tiberij ſuſcipiendæ religioni obſtinatiſſimè contradiceret. Tiberius tamen edicto accuſatoribus Chriſtianorum mortem comminatus eſt.* Et infrà: *Plurimos Senatorum proſcripſit, & ad mortem coëgit. Viginti ſibi Patricios viros conſilij cauſa elegerat; horum vix duos incolumes reliquit, cæteros diuerſis cauſis necauit; Seianum Præfectum ſuum res nouas molientem interfecit.*

4. Inter plura, quæ ex hoc

Oroſij teſtimonio deduci poſſunt, vnum præ cæteris notandum eſt, Seianum Præfectum Prætorio obſtitiſſe, ne Tiberij ſuffragium de Chriſto inter Deos referendo à Senatu reciperetur, & Seianum poſt hæc res nouas molientem iuſſu Tiberij interfectum fuiſſe. Vltimum hoc confirmat Ioſephus lib. 18. Antiquitatum Iudaicarum, cap. 8. dum teſtatur, Seiani inſidias detectas fuiſſe ab Antonia, *quæ traditis literis Palanti ſeruorum ſuorum fideliſſimo, miſit eum Capras ad Tiberium, quibus ille cognitis Seianum occidit, & ſocios conſilij*. Dio Caſſius lib. 58. refert, hoc accidiſſe: *Memmio Regulo tum Conſule*. Fuit autem Memmius Regulus ſuffectus Conſul Kalendis Octobris, anno æræ vulgaris, non 33., vt putat Poſſinus, ſed 31. vt ex lapide Nolano in epiſtola conſulari oſtendit eruditus Noriſius, referens hanc eius inſcriptionem.

TIB. CAESAR AVG. V.
SVF. VII. IDVS MAI. FAVSTVS CORNELIVS SVLLA.
SEXTIDIVS CATVLL. COS.
SVF. K. IVL. L. FVLCINIVS TRIO COS.
SVF. K. OCTOB. P. MEMMIVS REGVLVS COS.

Ex qua inſcriptione conſtat, grauiter aberrare eruditum Poſſinum in tertia apud Henſchenium epiſtola, dum Memmij Conſulatum alteri anno tribui debere exiſtimat. Huic autem inſcriptioni optimè conuenit, quod Labbeus in Chronologia gallica ſtatuit, anno nimirum 31. die 18. Octobris occubuiſſe Seianum. Quod cum ita eſſe, ex dictis comprobetur, patet omninò, haud rectè Oroſium erroris accuſatum fuiſſe ab Eminentiſſimo Cardinale Baronio exiſtimante, Seianum occubuiſſe ante mortem Chriſti, adeoque Tiberio contradicere non potuiſſe de Chriſto inter Deos referendo. Quamuis enim Eminentiſſimus Annalium parens ad annum 33. ita ſenſerit ob mortem Chriſti, quam anno 34. accidiſſe putauit; hæc tamen ſententia adeò certa non eſt, vt obindè erroris arguendus ſit Oroſius. Quin potiùs cum nos veriſimiliùs putemus, Chriſtum non anno 34. ſed 29. obijſſe, opinionem noſtram Dionis & Oroſij teſtimonijs comprobamus, qui Seianum tertio anno poſt mortem Chriſti, & 18. imperij Tiberij interfectum fuiſſe oſtendunt.

5. Nunc paucis ſatisfaciendum eſt Petro Poſſino non mediocris eruditionis viro, qui quod frangere telum nequiuit, aſtu declinare ſtuduit. In tertia namque ad Henſchenium epiſtola congerit quamplurima; & vt probet, hanc Chriſti Diuinitatis agnitionem à Tiberio tentatam omninò fa-

ſabuloſam eſſe, obijcit in primis, veriſimile non eſſe, Seianum, aut Senatum Tiberio circa Chriſti apotheoſim obſtitiſſe. Sed vt veriſimile reddatur, Seianum cum Senatu obſtitiſſe Tiberio quoad Chriſti apotheoſim, audiendus eſt Suetonius in Tiberio: *Quædam*, inquit, *aduerſus ſententiam ſuam decerni, ne queſtus quidem eſt*. Cur autem queſtus non ſit, quòd Senatus circa Chriſti apotheoſim ipſi obſtiterit, Tertullianus his verbis docet: *Senatus, quia in ſe non probauerat, reſpuit*. Quæ verba Euſebius haud ſatis intellexiſſe videtur, dum ea ita in græcum ſermonem tranſtulit: ἡ δὲ σύγκλητος ἐπεὶ οὐκ αὐτὴ δεδοκιμάκει, ἀπώσατο: *Senatus, quia non ipſe probauerat, reſpuit*. Vnde Euſebius conſequenter dicit, ideò Senatum non approbaſſe Chriſti apotheoſim, quia non priùs ſua authoritate eam approbauerat. Tertulliani verò ſenſus eſt, ideò Senatum obſtitiſſe Chriſti apotheoſi, quia Tiberius obſtiterat priùs apotheoſi propriæ: non enim dixit Tertullianus; *quia non ipſe probauerat*: ſed *quia in ſe non probauerat*. Siquidem Senatus Tiberio Diuinitatem obtulerat, quam ille ſibi oblatam reſpuit, vt refert Suetonius. Quia igitur Diuinitatem in ſe non probauerat Tiberius, ſed oblatam reſpuerat, Senatus alium neminem in Deos ſuos referre voluit, ne eum Tiberio maiorem efficere videretur. Aliam rationem reddunt Patres, Deum ipſum non permiſiſſe, quòd Diuinitas Filij ſui decreto Senatus ſanciretur. Alia ratio adferri poteſt, ex Diaboli ſcilicet inuidia profectum eſſe, quòd Chriſti apotheoſis Senatus conſulto probata non fuerit; idque inimicum humani generis, qui Pilati vxore vſus fuit, ne Chriſtus morte ſua genus humanum redimeret, Seiani & Senatus ope feciſſe, ne Chriſti apotheoſi Vrbs Roma, & Orbis Romanus ad veram religionem conuerterentur. Quarè auctor Chronici Alexandrini Gallo & Nonniano Coſſ. hæc omnia, quæ ad Pilati Acta, & Chriſti apotheoſim ſpectant, his verbis comprehendit: *Horum Conſulatu Pontius Pilatus Tiberium Cæſarem de Chriſtianæ gentis religione edocet, & ille Senatum: quo religionem Chriſti reſpuente, decreuit capitis pœnam in Chriſtianorum delatores, vti Tertullianus latiùs literis prodidit*. Vbi in religionem Chriſtianam, quam multi in Iudæa amplexi erant, Senatum odium inuidiamque ſuam euomuiſſe affirmat.

6. Vt autem de horum omnium veritate manifeſtiùs conſtet, notanda planè ſunt Cornelij Taciti verba, quibus Chriſti Domini, & Chriſtianorum mentionem facit libro XV. Annalium loquens de Vrbis incendio, quod Neroni imputabatur. *Ergo abolendo rumori Nero ſubdidit reos, & quæſitiſſimis pœnis affecit, quos per flagitia inuiſos vulgus*

Chriſtianos appellabat. Auctor nominis eius Chriſtus, qui Tiberio imperitante per Procuratorem Pontium Pilatum ſupplicio affectus erat, repreſſaque in præſens exitiabilis ſuperſtitio rurſus erumpebat, non modò per Iudæam originem eius mali, ſed per Vrbem etiam, quò cuncta vndique atrocia, aut pudenda confluunt, celebranturque. Igitur primò correpti, qui fatebantur, deindè indicio eorum multitudo ingens haud perindè in crimine incendij, quàm odio humani generis conuicti ſunt, & pereuntibus addita ludibria, vt ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi: atque vbi defeciſſet dies, in vſum nocturni luminis vrerentur. An quiſquam hunc Taciti locum rectè perpenderit, fateor me ignorare. Ex illo ſanè manifeſtum fit, immeritò Poſſinum obijcere, nullum ethnicum ſcriptorem de ijs mentionem feciſſe, quæ à Tertulliano narrantur. Non enim à Tertulliani teſtimonio diſſentit Tacitus, dum ſcribit, Chriſtum Tiberio imperitante per Procuratorem Pontium Pilatum ſupplicio affectum fuiſſe. Vnde namque id ſcriptor Gentilis cognouiſſet, niſi de morte Chriſti à Pontio Pilato ad Tiberium relatum fuiſſet? Qua ratione ſcripſiſſet Tacitus, in præſens repreſſam fuiſſe Religionem, niſi ipſi conſtitiſſet, ex Senatus Conſulto negatam fuiſſe Chriſti apotheoſim, & eo modo religioni Chriſtianæ aditum in Vrbem occluſum fuiſſe? Non dixit Tertullianus, non dixit Euſebius, Chriſtianos ſub Tiberio Romæ fuiſſe, ſed Tiberium accuſatoribus Chriſtianorum mortem comminatum fuiſſe. Chriſtiani autem illi erant in Iudæa, vbi poſt mortem Chriſti perſecutio in illos mota eſt, de qua Pilatus Prouinciæ Præſes pro munere ſuo ad Principem retulit. Tiberius autem accuſatoribus potiùs, quàm Chriſtianis mortem inferendam eſſe ſtatuit. Et hoc Tacitus innuit, dum ſcribit, cœpiſſe ſub Tiberio Religionem Chriſti promulgari per Iudæam: addit, per Vrbem etiam irrupiſſe, quod ſub Claudio, & Nerone contigit, quorum vltimus primam perſecutionem contra Chriſtianos mouit, vt Tertullianus ex Romanorum annalibus conſtare ait. Qua de re hoc loco Tacitus in annalibus teſtimonium reddit, & Traianus Imperator ante huius hiſtorici tempora Ignatio Martyri de Chriſto loquenti reſpondit: *Illum dicis, qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt.* Acta S. Ignatij Martyris Quibus ſatìs ſupèrque indicat, à Pontio Pilato Acta de Chriſto Romam tranſmiſſa fuiſſe, ex quibus crucifixionem Chriſti colligere licebat.

ARTI-

ARTICVLVS TERTIVS.

Quod Apoſtoli iuxta Apollonij traditionem 12. annis in Iudæa manſerint ante diuiſionem; idque in nulla alia ſententia locum habere poſſit, quàm in ea, quæ Chriſti mortem anno 29. æræ vulgaris ponit.

1. *Apoſtoli Hieroſolymis poſt Chriſti mortem manſerunt duodecim annis, vt habet Apollonij traditio, quam Chronologia de æra 29. mortis Chriſti optimè conuenire, oſtendit Henſchenius.*

2. *Loco* duodecim *legendum eſſe* duos *annos, putat Cl. Papebrochius, cuius correctio minimè probatur. Duodecim annos enim legit Euſebius; & totidem Hieroſolymis, ac in vicinis regionibus manſiſſe Apoſtolos, credidit Henſchenius.*

3. *Apoſtolos autem pluſquàm duobus annis poſt Chriſti mortem ſimul in Iudæa, & Syria verſatos fuiſſe, ac poſt longum temporis ſpatium à ſe inuicem diuiſos fuiſſe, ex D. Chryſoſtomo conſtat, cuius teſtimonium adfertur, quod quidem græcè non reperitur in editione Frontonis Ducæi, ſed extat in editione Etonenſi Henrici Sauillij.*

1. IN fine præcedentis Articuli mentionem fecimus de perſecutione Hieroſolymis mota anno poſt paſſionem Chriſti primo, de qua refert S. Lucas Actorum 8. cap. *Quòd omnes fideles in eas diſperſi ſunt per regiones Iudææ & Samariæ præter Apoſtolos.* Ad quæ verba notat Baronius circa finem anni 34. Chriſto auctore contigiſſe, quòd Apoſtoli vnà cum alijs diſperſi non fuerint, *vtpotè qui illis dedit implere, quod iuſſerat, vt inter infenſiſſimos hoſtes ad duodecim annos, quemadmodùm habet Apollonij traditio, verſarentur.* Apollonius, quem hîc commemorat Baronius, vrbis Romanæ Senator fuit ſub Commodo Imperatore; & de eo narrat Euſebius lib. 5. hiſt. cap. 18. *Tanquam ex veterum traditione hæc refert, Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ne intra duodecim annos Hieroſolymis excederent*: id eſt, inquit Henſchenius, *ne vltra Syriam, & vicinas regiones abirent.* Porrò veterum traditionem, quam Apollonius hoc loco allegat, perſpectam quoquè habuit auctor Prædicationis Petri, qui initio ſecundi ſæculi ſcripſiſſe creditur, & ex quo Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatum refert: *Propterea dicit Petrus, Dominum dixiſſe Apoſtolis: Si quis ergò velit ex Iſraël duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Poſt duodecim annos egredimini in mundum, ne quis dicat, Non audiuimus.* In editionibus Clementis inter punctio erat poſt *annos*, cùm deberet ſtatui poſt *Peccata*: vnde reſtituta loco ſuo interpun-

punctione, iam patet vera lectio, quæ alias obſcura erat, & conſtat, diuiſionem Apoſtolorum ſolummodò fieri potuiſſe anno poſt Chriſti mortem duodecimo, poſt quem annum Petrus primùm Romam profectus eſt, vbi Cathedram figens 25. annis ſedit, vt infrà ex antiquorum teſtimonijs oſtendemus. His interim poſitis, concludit Henſchenius, XII. annorum tempus, quo Petrus ante diuiſionem Apoſtolorum in Syria, & Palæſtina moratus eſt, nulli alteri Chronologiæ conuenire, quàm illi, quæ anno 29. Chriſti mortem collocat, cum conſtet, omnes alias Chronologias multò pauciores annos Apoſtolis ante diuiſionem, & Petro ante Cathedram Romanam tribuere.

2. Fatetur id quidem V. Cl. Daniel Papebrochius Henſchenij in Actis Sanctorum edendis indiuiduus ſocius, nunc verò eruditus ſucceſſor, qui vt Henſchenij chronologiam in nonnullis locis correxit, ita & in hoc loco corrigendam putauit. Ait enim, Henſchenium fruſtrà laboraſſe, cum ad ſaluandam Apollonij traditionem pro Hieroſolymis totam Palæſtinam, & Syriam ſubſtituerit, *eſſeque vel Apollonij, vel ipſius Euſebij errorem hìc euidentem, annos* duodecim *pro* duobus *ſcribentium, quia non multò pluribus videntur Apoſtoli ſubſtitiſſe Hieroſolymis, quando Paulus Apoſtolus poſt tres annos à ſua conuerſione, id eſt poſt annos quatuor à morte Chriſti, veniſſe ſe Hieroſolymam, ait, videre Petrum, & manſiſſe apud eum diebus quindecim, aliorum autem Apoſtolorum vidiſſe neminem, præter Iacobum fratrem Domini*. Ex quibus concludit: *Eſt ergò hìc aliquid, quod in ſua Diatriba correctum Henſchenius vellet, ſi viueret*. Hæc Papebrochius, cui hac in re minimè ſuffragari poſſum, ſi Apollonius ex maiorum traditione retuliſſe ſupponatur, Chriſtum præcepiſſe Apoſtolis, ne intrà XII. annos Hieroſolymis diſcederent, Hieroſolymas pro Syria, in qua ſita eſt, ſumendo. Dum enim ipſe prædicta tradidit, imitari potuit morem eorum, qui partem ſumunt pro toto, vt neceſſe non fuerit, quòd Apoſtoli XII. annis in ipſa Vrbe Hieroſolyma commorati ſint, cum per Syriæ regionem Euangelium toto illo tempore prædicare potuerint; ſicque Paulus anno à paſſione Chriſti duos dumtaxat Apoſtolos Petrum, & Iacobum Hieroſolymis reperit. Porrò dici non poteſt, apud Apollonium, aut Euſebium pro annis duobus poſitos fuiſſe duodecim, cum omnes codices M. SS. & typis editi conueniant in numero XII. annorum, quibus ex Chriſti præcepto Apoſtoli in Iudæa & Syria verſari debebant.

3. Sed nec veriſimile eſt, Apoſtolos tantùm duobus annis ibidem commoratos fuiſſe, cum S. Ioannes Chryſoſtomus affirmet,

Apoſtolos longo temporis ſpatio in Iudæa permanſiſſe: Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀπόστολοι πρὸς τοὺς Ἰουδαίους πρῶτον ἐχώρησαν, καὶ πολλὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ διατρίψαντες χρόνον, εἶτα ὑπ' αὐτῶν ἐλασθέντες, οὕτω διεσπάρησαν εἰς τὰ ἔθνη. *Propterea & Apoſtoli primùm Iudæis prædicauerunt, longoque temporis ſpatio Hieroſolymis commorati, deindè ab ipſis propulſi, in Gentes diſperſi ſunt.* Hæc magnus Chryſoſtomus homilia 70. in Matthæum, cap. 22. non quidem in textu græco editionis Pariſienſis anni 1636. Frontonis Duçei, ſed in editione græca Etonenſi anni 1612. Henrici Sauillij. Quod ideò annotare volui, ne in textu græco editionis Pariſienſis quiſquam fruſtrà quærat, quod ibidem non reperitur, ſed fontem caſtigatiorem adeat, & textum latinum, qui in Pariſienſi reperitur, quoad hunc locum cum Greco editionis Etonenſis conuenire videat. Longo itaque tempore Apoſtoli in Iudæa prædicarunt, antequàm à Iudæis propulſi ad Gentes abierunt, quod tandem duodecimo poſt Chriſti mortem anno iuxta præceptum Domini factum eſt, vt ex Clemente Alexandrino lib. 6. Stromatum, & Apollonio Romanæ Vrbis Senatore apud Euſebium Cæſareenſem audiuimus. Hæc autem mirùm omninò quàm rectè conueniant iis, quæ de Petri ad Vrbem aduentu, & 25. annorum Pontificatu Romano traduntur. Si enim Apoſtoli primùm duodecimo poſt paſſionem Chriſti anno diuiſi ſunt, iam tempus habebitur, quo Petrus primùm per quinque annos in Iudæa prædicauit, deindè ſeptem annis Antiochiæ ſedit, ac demùm initio Claudij Imperatoris profectus Romam, ibidem 25. annis Cathedram tenuit. Quod in nulla alia ſententia, quàm quæ Chriſti mortem æra 29. collocat, defendi poteſt, vt iam monſtrabimus.

ARTICVLVS QVARTVS.

Quòd B. Petrus poſt diuiſionem Apoſtolorum Romam ſub Claudio venerit, & Cathedram ibidem 25. annis tenuerit, idque in ſola ſententia, quæ Chriſti paſſionem æra 29. ponit, locum habere poſſit.

1. *Quòd Petrus poſt diuiſionem Apoſtolorum Claudio imperante Romam venerit, ibidemque 25. annis Cathedram tenuerit, ex Euſebio, & Hieronymo probatur, quorum ſententia in ſola Chronotaxi, quæ mortem Chriſti æra vulgari 29. collocat, locum habet.*

2. *Papebrochius Chronotaxim illam deſerens, 25. annos Cathedræ Romanæ non reperit, & Baluzius ex Lactantij teſtimonio*

Pe-

Petrum nonniſi ſub Nerone Romam veniſſe dicit, quod Pagius quoquè docuit.

3. *Petrum non ſolùm ſub Nerone, ſed etiam ſub Claudio Romæ fuiſſe, teſtimonio Leonis Magni probatur.*

4. *Teſtimonium Lactantij à Baluzio adductum huic veritati non repugnat: ſolummodò enim ex eo habetur, Petrum anno 25. poſt Chriſti aſcenſionem, Romam veniſſe ſub Nerone; quod non impedit, quominùs etiam ſub Claudio ad Vrbem venerit, vt veniſſe, ex multis indicijs & antiquorum teſtimonijs oſtendit Euſebius.*

5. *Petrum quoquè 25. annis Romæ ſediſſe, probatur ex S. Proſpero, Beda, auctore libri Pontificalis, & antiquiſſimis catalogis Romanorum Pontificum M. SS. & typis editis.*

1. DE Petro Apoſtolorum Principe habet Euſebius in Chronico: *Cum primùm Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam proficiſcitur, vbi Euangelium prædicans viginti quinque annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat.* Concinit D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vbi ſcribit de Petro, quòd poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ, *ſecundo Claudij anno ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit: ibique viginti quinque annis Cathedram Sacerdotalem tenuit vſq; ad vltimum annum Neronis, id eſt decimum quartum.* Quæ de anno decimo quarto tradit Hieronymus, de anno duodecimo intelligenda ſunt, qui vltimus Neronis fuit, non vitæ, & Imperij, ſed in Vrbe manſionis, vt ſtatim videbimus: in reliquis Hieronymus veritatem attingit, & epocham mortis Chriſti à nobis propugnatam confirmat. Petrum enim initio Imperij Claudij poſt diuiſionem Apoſtolorum Romam veniſſe, ibidemque 25. annis ſediſſe, vt Euſebius, & Hieronymus affirmant, in nulla alia ſententia, quàm quæ mortem Chriſti æra 29. collocat, fieri potuit. Vnde vel neceſſe eſt, negare Petrum ſub Claudio Romam veniſſe, ibidemque 25. annis Cathedram tenuiſſe, vel affirmare, Chriſtum anno 29. æræ vulgaris obijſſe.

2. Vidit hæc Papebrochius in ſuo Conatu hiſtorico differt. 2. de Petri Cathedris Romæ, & Antiochiæ conſtitutis, ideòque ſcribit: *Spatium 25. annorum Romani Pontificatus nullum aliud habere fundamentum, quàm hallucinationem Euſebij circa annum morientis Chriſti, & neſcio vnde ſumptam notitiam de anno 2. Claudij, quo Romam profectus ſit Petrus: inter hunc enim, & vltimum annum Neronis videbatur poſſe interijci. Porrò ſubuerſo ſemel fundamento auctoritatis Euſebianæ circa hoc punctum, ecquid ſupererit cauſæ ex Scriptura, vel Patribus, quo prohibeamur illi exorbitanti numero etiã integrum decennium ſubtrahere?* Hactenus Papebrochius, ex cuius ſententia quiſpiam deducere poſſet, Petrum non veniſſe Romam ſub Claudio: quod ipſum nuper ex Lactantij tractatu de Mortibus Perſecutorum probare conatus eſt eruditus Baluzius. Scribit Lactantius in prædicto opere cap. 2.

Et

Et inde (poſt aſcenſionem nimirùm Chriſti) *Diſcipuli, qui tunc erant vndecim, aſſumptis in locum Iudæ proditoris Matthia, & Paulo, diſperſi ſunt per omnem terram ad Euangelium prædicandum, ſicut illis magiſter Dominus imperauerat, & per annos 25. vſque ad principium Neroniani Imperij per omnes Prouincias, & Ciuitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque iam Nero imperaret, Petrus Romam aduenit.* Hæc Lactantius, ad quæ verba commentatur Baluzius: *Hanc fuiſſe tunc communem de Petri ad Vrbem Romam profectione opinionem, tametſi aliter poſt nonnullos veteres ſenſerit Euſebius, valdè probabile eſt, cum Lactantius nullam de ea re controuerſiam moueat. Fortaſſis ergò ex bis viginti quinque annis, qui ad prædicationem omnium Apoſtolorum, ex æquo pertinent, orta eſt opinio hęc de viginti quinque annis, quos quidam veteres, & innumerabile recentiorum agmen Sancto Petro Apoſtolo tribuunt in Sede Romana. Sanè licèt fruſtrà, ac ſuperuacaneè à nonnullis negari putem aduentum eius ad Vrbem Romam, qui clariſſimis veterum teſtimonijs comprobatus eſt; de tempore tamen multùm ambigo, cum videam tot, tantaſque difficultates habere eorum ſententiam, qui illum Romā veniſſe volunt Claudio imperante, vt coacti ſint duplicare profectionem eius in Vrbem, & duplex item eius cum Simone Mago certamen comminiſci; primò quidem temporibus Claudij, dein Principatu Neronis. Quę res quàm abſurda ſit, cum id à nullo veterum proditum ſit memorię literarum, peruident iſtarum rerū periti.* Hęc Baluzius, qui nimis liberè ſententiam ſuam profert, qua & alij in errorem inducuntur. Pagius enim in Critica Baronij ad ann. 43. hanc Baluzij ſententiam ſecutus, ſtatuit ad annum 54. Neronis primum, S. Petrum Apoſtolorum Principem ante præſentem annum Romam non veniſſe: *ideòque primus eius Sedis Romanæ annus cum primo Neronis nobis eſt inchoandus.* Ita Pagius: quod ne alij imitentur, adducenda ſunt antiquorum teſtimonia, qui duplicem Petri in Vrbem aduentum commemorarunt.

3. Id ſanè indicauit D. Athanaſius Apologia 1. de fuga ſua, dum ſcripſit: *Petrus, qui ob metum Iudæorum in latebris ſe habuit, & Paulus Apoſtolus in ſporta demiſſus, & ita fugiens, cum audiſſent, oportere ſe Romæ martyrium ſubire, non abiecerunt eam profectionem, ſed potiùs cū gaudio abierunt, & alter etiam anteà cum Iudæos fugeret, geſtiebat ſe mactari; alter verò præſens tempus non exhorruit, ſed gloriabatur dicens: Ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat.* His enim verbis cum D. Athanaſius agat de morte ab Apo-

ſtolis Petro, & Paulo in Vrbe Roma obeunda, affirmat de Petro: καὶ ὁ μὲν ὡς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἀπίδιδων ἠγάννυτο σφαζόμενος: *Et alter etiam anteà cum Iudæos fugeret, geſtiebat ſe mactari*. Quòd nimirùm Petrus, antequàm diuinitùs cum Paulo monitus erat, oportere ſe Romæ martyrium ſubire, quod tempore Neronis contigit, iam dudum anteà mortem in Vrbe Roma obire geſtierit, quando nimirùm teſte Euſebio lib. 2. c. 13. Iudæos fugiens Romã ſub Claudio venit, & Euangelium Romanis prima vice annuntiauit. Quæ clariſſimo quoquè Leonis Magni teſtimonio comprobantur, vtpote qui ſermone 80. in Natali Apoſtolorum Petri & Pauli affirmat: *Poſtquàm Apoſtoli imbuendum Euangelio mundum diſtributis ſibi terrarum partibus ſuſcepiſſent; beatiſſimus Petrus Princeps Apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur Imperij*. Adiungit proinde, Petrum Romam veniſſe, dum Paulus Eccleſiarum conuerſioni incumbens nondum Romam venerat. Et infrà Petrum alloquens: *Nec mundi dominam times Romam, qui in Caiphæ domo expaueras Sacerdotis ancillam? Nunquid aut iudicio Pilati, aut ſeuitia Iudæorum minor erat vel in Claudio poteſtas, vel in Nerone crudelitas?* Ad quæ vltima verba rectè notat in margine Queſnellus: *Petrus ſub Claudio Romam venit, ſub Nerone moritur*. Enimuerò & ſub Claudio, & ſub Nerone Petrum, non obſtante eorumdem crudelitate, fidem prædicaſſe, clariùs indicare non potuit Leo Magnus: adeò vt à vero alienum eſſe conſtet, quod Baluzius de antiquis ſcriptoribus tradidit, neminem illorum Petri aduentum ad Vrbem ſub Claudio poneré. Eum enim præter alios poſuit Leo & re & nomine Magnus, qui poſt diſtributionem Prouinciarum Petrum ex communi Apoſtolorum voto Romam veniſſe affirmat: quod ipſum eo anno, quo Claudius Imperium adeptus eſt, anno nimirùm vulgari 40. quo Apoſtolorum diuiſionem factam tuemur, accidit; ab illo enim anno vſque ad obitum Petri ſunt anni omninò 25. quot ipſum Romæ ſediſſe conſtat.

4. Neque huic veritati contradicit, ſed patrocinatur Lactantius, dum ſcribit: *Diſperſi ſunt per omnem terram ad Euangelium prædicandum, ſicut illis magiſter Dominus imperauerat: per annos 25. vſque ad principiũ Neroniani Imperij, per omnes Prouincias, & Ciuitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt*. His enim verbis Lactantius non negat, Petrum ſub Claudio Romã veniſſe, aut ibi 25. annis ſediſſe, ſed ſolùm dicit, Apoſtolos à morte Chriſti vſque ad principium Neroniani Imperij, per annos 25. prædicaſſe Euangelium. Quod optimè conuenit noſtræ Chronotaxi, quæ anno 29. æræ vulg. mortem Chri-

ſti collocat. Ab illo enim anno vſque ad primum Claudij ſunt anni duodecim, quot in Iudæa ante diuiſionem prædicarunt Apoſtoli, & anni tredecim, quot poſt diuiſionem prædicarunt vſque ad primum Neronis annum. Porrò primo Neronis anno nullatenus obijt S. Petrus, ſed anno eius duodecimo, adeò vt poſt ſecundum ad Vrbem aduentum duodecim ibi annis fuerit: quod ipſum Lactantius non obſcurè ibidem innuit. Potuit itaque S. Petrus, ſaluo Lactantij teſtimonio, ſub Claudio etiam in Vrbe fuiſſe, vt reuerà fuiſſe, ex eo colligitur, quòd Marcus Petri diſcipulus tertio Claudij anno Aegypto, & Alexandriæ Chriſtum annuntiauerit, cum iam primùm Romæ, vt habet Euſebius lib. 2. Hiſtoriæ, capite 15. & 16. Euangelium ſcripſiſſet, quod Petrus ibidem exiſtens auctoritate ſua probauit. Addit Euſebius cap. 15. *Refertur id à Clemente in ſexto Inſtitutionum libro; cui teſtis etiam accedit Papias Hierapolitanus Epiſcopus. Porrò Marci mentionem fieri aiunt à Petro in priore Epiſtola, quam Romæ ſcriptam eſſe contendunt, idque Petrum ipſum innuere, qui Romam figuratè Babylonem appellat his verbis: Salutat vos Babylonis Eccleſia à Deo perinde, ac vos, electa, & Marcus filius meus.* Quòd ſi Marcus cum Petro Romæ fuerit, quando Petrus primam ſuam epiſtolam ſcripſit, & tertio Claudij anno à Petro in Aegyptum miſſus ſit; quis negare poterit, Petrum initio Claudij Imperatoris Romæ fuiſſe? Sanè & ſub Claudio Philonem Romæ cum Petro locutum fuiſſe fama ferebat, vt Euſebius quoquè teſtatur cap. 17. *Philonem, fama eſt, Claudij Auguſti temporibus Romæ cum Petro, qui verbum Dei illic prædicabat, familiarem congreſſum habuiſſe.* Idem indicat D. Hieronymus in Catalogo Virorum illuſtrium, ita vt vix negari poſſit, Petrum ſub Claudio Romam veniſſe. Quod præuidens Papebrochius, adiungit: *Vt demus, hæc ad ſecundum Claudij annum pertinere, ſolùm tamen conficiet, quòd reuerà Petrus iſto anno, vt ſcribit Hieronymus, Romam excurrerit, & inde Epiſtolam illam ſcripſerit; non autem, quòd ibi iam habuerit Cathedram conſtitutam.* Verùm pace Eruditi Viri dictum ſit: cum negari non poſſit, quòd Petrus ſub Claudio Romæ fuerit, nulla ratione negari poterit, Cathedram tunc ab eo Romæ conſtitutam fuiſſe, præſertim cum id neceſſarium ſit ad 25. annos, quot Petrum Romæ ſediſſe, ex perpetua Romanæ Eccleſiæ traditione conſtat.

5. Enimuerò in antiquiſſimo Romanorum Pontificum Catalogo, qui tempore Liberij Papæ quarto ſæculo confectus eſt, traditur: *Petrus annis 25. menſe 1. diebus 9.* Proſper in Chronico integro apud Labbeum: *Romæ E-*

 uan-

uangelium prædicans 25. *annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat*. In alio antiquo Catalogo tempore Iuſtini Imperatoris conſcripto legitur de Petro: *Ingreſſus in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit Cathedram Epiſcopatus annos* 25. *menſes duos, dies tres*. In antiquiſſimi Catalogi fragmento literis maiuſculis conſcripto, & in Bibliotheca Vaticana ſub num. 5007. aſſeruato: *Huius* (Claudij) *ſecundo anno beatiſſimus Petrus Apoſtolus, cum primùm Antiochenam fundaſſet Eccleſiam, & ſeptem annis ibidem Pontificalem Cathedram ſediſſet, ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit, ibique Cathedram Sacerdotalem tenuit annos* 25. *menſes* 2. *dies* 3. Venerabilis Beda de ratione temporum: *Petrus Apoſtolus, cum primus Antiochenam fundaſſet Eccleſiam, Romam pergit, ibique* 25. *annis Cathedram tenet Epiſcopalem*. Auctor Libri Pontificalis: *Petrus ingreſſus eſt in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit Cathedram Epiſcopatus annos* 25. *menſes duos, dies tres*. Ita Liber Pontificalis correctus à Luca Holſtenio iuxta M.S. exemplar Florentinum antiquiſſimum. Catalogus continens nomina Romanorum Pontificum vſque ad Vigilium Papam ex veteri membrana in Conatu Chronologico à Dan. Papebrochio editus: *B. Petrus præfuit Romę annos* 25. *menſes* 2. *dies* 7. Catalogus Romanorum Pontificum tempore Caroli Magni conſcriptus agens de Petro: *Ibique*, nimirùm Romæ, *ſedit annos* 25. *menſes* 2. *dies* 4. Cardinalis Deuſdedit in ſua collectione Canonum ad Victorem 3. quæ M. S. extat in Bibliotheca Vaticana: *B. Petrus præfuit Romanæ Eccleſiæ annos* 25. *menſes* 2. *dies* 7. Catalogus Romanorum Pontificum ſub Ioanne VIII. conſcriptus, & in Bibliotheca Vaticana ſub numero 1353. aſſeruatus: *Petrus ſedit annos* 25. *menſes* 2. *dies* 11. Sexcentorum annorum Codex Manuſcriptus in eadem Bibliotheca Vaticana ſub num. 1358. continens Chronicon S. Iuonis: *Claudij anno ſecundo Petrus cum diſcipulis Romam venit*. Et in alio Catalogo Apoſtolicorum Vrbis Romæ Pontificum: *Petrus Apoſtolus ſedit annos* 25. *menſ.* 6. *dies* 8. Hugo Abbas Flauiniaci in Chronico Virdunenſi: *Scimus, Petrum* 25. *annis Romæ Vrbis Epiſcopalem tenuiſſe Cathedram*. Demùm vt finiã, Catalogus Pontificum tempore Innocentij II. conſcriptus in Cod. 1348. Manuſcripto Bibliothecæ Vaticanæ: *Petrus natione Galilæus, ſedit annos* 25. *menſes* 2. *& dies* 8. *Hic martyrio eodem die cum Paulo coronatur, poſt paſſionem Domini anno* 38.

AR-

ARTICVLVS QVINTVS.

Quòd Petrus, & Paulus anno poſt Chriſti paſſionem 37. Neronis 12. paſſi ſint: idque nulli alteri epochæ conueniat, quàm quæ æra 29. Chriſti paſſionem collocat.

1. Petrus anno decimo quarto Neronis Romæ martyrio coronari non potuit, cum Nero ante diem 29. Iunij, quo Petrus ad martyrij palmam peruenit, occubuerit.

2. Anno duodecimo Neronis id contigit, cum perſecutionem mouiſſet contra Chriſtianos, in qua iuſſu Neronis Petrum, & Paulum martyrio coronatos fuiſſe, Tertullianus, & Euſebius affirmant.

3. Eundem annum duodecimum, quo Conſules fuere Veſtinus & Nerua, aſſignat antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij Papæ conſcriptus, & continit Iſidorus Hiſpalenſis, qui mortem Petri 37. annis poſt Chriſti paſſionem collocauit.

4. Idem confirmatur ex morte Pauli Apoſtoli, quem 37. anno poſt Chriſti paſſionem occubuiſſe teſtantur D. Hieronymus, Iſidorus Hiſpalenſis, alijque Scriptores. Ex quibus concluditur, Chriſti mortem æra vulgari 29. contigiſſe, cum ab illa vſque ad Conſulatum Veſtini & Neruæ, quo Apoſtolorum Principes occubuerunt, 37. anni interceſſerint.

1. OPinio fuit magni Hieronymi, quòd Apoſtolorum Princeps Petrus Pontificatum Romanum tenuerit *vſque ad vltimum annum Neronis, id eſt decimum quartum*: id enim memoriæ prodidit libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Petro. Verùm anno 14. Neronis, qui vltimus vitæ ipſius fuit, Petrum martyrio coronari non potuiſſe, ex eo cuique conſtare poteſt, quòd Nero, qui ſupponitur Petrum & Paulum Romæ ad mortem condemnaſſe, anno Imperij ſui vltimo non peruenerit ad diem 29. Iunij, quo Apoſtolorum Principes martyrij palmam adepti fuere. Hoc de die martyrij Petri, & Pauli conſtat ex perpetua Romanæ Eccleſiæ traditione, ex omnibus Martyrologijs tam Græcis, quàm Latinis, ex omnibus Calendarijs tam manuſcriptis, quàm typis editis, ex omnibus Patribus, & Scriptoribus tam antiquis, quàm recentioribus, quorum omnium vna vox eſt, Petri & Pauli natalitia incidere in diem 29. Iunij. Quæ cum ita ſint, conſequitur profectò, quòd D. Hieronymus eorum martyrium haud rectè retulerit ad decimum quartum Neronis annum.

2. Porrò decimus quartus Neronis annus cœpit à die 13. Octobris L. Fonteio Capitone & C. Iulio Rufo Conſulibus, anno 67. æræ vulgaris, & finem accepit die nona Iunij, C. Silio Italico & M. Galerio Turpiliano, qui Conſulatum geſſerunt anno 68. dum Nero obijt, ita vt annus eius 14. integer non fuerit, & ad diem 29.

Iu-

Iunij, quo Petrus & Paulus paſſi ſunt, non peruenerit: adeòque conſtet, Apoſtolorum Principes anno 14. Neronis minimè occidi potuiſſe. Quærendus itaque alius eſt annus Neronis, quo paſſi ſunt Petrus & Paulus, neque alter occurrere poteſt, quàm annus eius duodecimus, cuius menſe tertio Conſulatum inierunt Veſtinus, & Nerua. Tunc enim Nero adhuc Romæ fuit, ipſoque præſente Apoſtolorum Principes trucidari potuerunt. Congruit namque tempus, quod Tacitus ſcriptor Gentilis motæ contra Chriſtianos Neronianæ perſecutioni tribuit, dum teſtatur, Vrbem Romam C. Lecanio & M. Licinio Coſſ. qui anno 64. æræ vulgaris reſpondent, iuſſu Neronis incenſam fuiſſe, eumdemque Imperatorem abolendo rumori reos ſubdidiſſe Chriſtianos. Hac ſiquidem occaſione prima perſecutio orta eſt, vt fidem facit Tertullianus in Apologetico aduerſus Gentes, & tunc quoquè Apoſtoli cum cæteris fidelibus ſæuitiam Neronis experti ſunt, vt teſtatur in hiſtoria ſua Euſebius. Perſecutio itaque moueri cœpit ſub Lecanio & Licinio, qui Conſules fuerunt anno æræ vulgaris 64. Anno autē ſequente, quo Nerua & Veſtinus Conſules fuerunt, Petrus & Paulus occubuerunt die 29. Iunij.

3. Quòd autem anno 12. Neronis, quo Conſules fuere Nerua & Veſtinus, Apoſtolorū Principes paſſi ſint, præclarè confirmat antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij Papæ exaratus, vbi expreſsè tempus Petri annotatur: *Petrus annis viginti quinque, menſe vno, diebus nouem: fuit temporibus Tiberij Cæſaris, & Caij, & Tiberij Claudij, & Neronis, à Conſulatu Vinicij & Longini, vſque Neruæ & Veſtini: paſſus autem cum Paulo die tertia Kalendas Iulias, Conſulibus ſupradictis, imperante Nerone.* Paſſi itaque ſunt Petrus & Paulus, Nerua & Veſtino Conſulibus, hoc eſt, anno æræ vulgaris 65. die tertio Kalendas Iulias: quod in nulla alia Chronologia locum habere poteſt, quàm in ea, quæ mortem Chriſti æra 29. ponit. Vt enim de Petro id monſtremus, refert Iſidorus, inter mortem Chriſti, & mortem Petri intercedere annos 37. Et quamuis Catalogus ſub Innocentio II. conſcriptus habeat annum poſt paſſionem Domini 38. tamen, vt ſuprà oſtendimus, poſt paſſionem Chriſti Petrus duodecim annis in Iudæa manſit cum cæteris Apoſtolis: poſt diuiſionem Apoſtolorum 25. annis Romæ Cathedram tenuit. Duodecim cum viginti quinque efficiunt triginta ſeptem annos, quot poſt Chriſti mortem interceſſere, antequàm Petrus obijt. Cum autem annus, quo Petrus obijt, incidat in Conſulatum Neruæ & Veſtini, neceſſariò ſequitur, Chriſtum mortuum fuiſſe Conſulatu duorum Geminorum, à quo vſque ad Conſulatum Ner-

Neruæ & Veſtini ſunt anni 37. quot inter mortem Petri & mortem Chriſti intercedunt.

4. Quòd verò totidem anni interceſſerint, ex tempore, quo Paulus paſſus eſt, facilè quoquè comprobatur. Cum enim certum ſit, quòd Paulus eodem anno, & die Romæ paſſus ſit, quo Petrus, idque perpetua Romanæ Eccleſiæ, & omnium antiquorum traditione conſtet; ſequitur profectò, tot annos inter Petri mortem, & Chriſti paſſionem interceſſiſſe, quot inter Pauli obitum, & Chriſti paſſionem interceſſerunt. Scribit quippe D. Hieronymus libro de Scriptoribus in Paulo: *Eodem die, quo Petrus, Romæ pro Chriſto capite truncatur, ſepultuſque eſt in via Oſtienſi, anno poſt paſſionem Domini trigeſimo ſeptimo*. Idem affirmat Iſidorus Hiſpalenſis in libro de vita, & morte Sanctorum noui Teſtamenti: *Ad vltimum à Nerone gladio cæditur eo die, quo & Petrus crucifixus eſt: ſic enim oportuerat, vt hi, qui ſimul confeſſi ſunt, vno die coronarentur. Sepultus Romæ in via Oſtienſi, anno poſt paſſionem Domini 37. tertio ab Vrbe Roma milliario contra orientalem plagam*. Omitto Honorium Auguſtodunenſem, Nicephorum Calixtum, alioſque Scriptores, qui idem affirmant, ex quorum teſtimonijs habetur; Paulum obijſſe Nerua & Veſtino Conſulibus, anno æræ vulgaris ſexageſimo quinto, cum iam Chriſtus Dominus paſſus eſſet Conſulatu duorum Geminorum, anno æræ vulgaris 29. à quo anno vſque ad Conſulatum Veſtini & Neruæ ſunt anni 37. quot inter Chriſti paſſionem, & Pauli martyrium medios fuiſſe, D. Hieronymus, alijque Scriptores ſupracitati teſtantur. Accedit D. Chryſoſtomi teſtimonium, qui oratione de Petro & Paulo refert: *Paulus cum triginta quinque annos omni cum alacritate, & ſtudio ſeruiſſet Chriſto, confecto pietatis curſu requieuit, annos natus octo & ſexaginta*. Ex illo enim teſtimonio apertè colligitur, inter Pauli conuerſionem, quæ nonniſi vno alteroue anno poſt Chriſti mortem contingere potuit, & inter eius martyrium interceſſiſſe annos 35. adeòque triginta ſex, aut triginta ſeptem annis poſt Chriſti mortem Paulum martyrij palmam adeptum fuiſſe. Manet itaque, Chriſtum mortuum fuiſſe æra 29. & non 33. vt plerique recentiores exiſtimarunt, cum aliàs Petrus & Paulus non anno 37. ſed anno 32. poſt Chriſti paſſionem occubuiſſent.

AR-

ARTICVLVS SEXTVS.

Proferuntur alia temporibus Apoſtolorum peracta, quæ cum anno paſſionis Chriſti collata Chronotaxim noſtram confirmant.

1. Iacobus primo poſt paſſionem Chriſti anno ordinatur Hieroſolymorum Epiſcopus, vt probatur teſtimonijs Clementis Alexandrini, Euſebij, & Hieronymi.

2. Ad martyrium peruenit anno Neronis ſeptimo, vt colligitur ex Ioſepho, & probatur ex Euſebio, Hieronymo, & Beda, qui trigeſimum Epiſcopatus annum cum anno Neronis ſeptimo coniungunt. Ex quibus, anno 29. æræ vulgaris Chriſtum obijſſe, firmatur: ab illo enim vſque ad ſeptimum Neronis annum triginta circiter anni intercedunt.

3. Lactantij teſtimonium de annis 25. à Chriſti aſcenſione ad initium Neroniani Imperij eamdem mortis Chriſti epocham confirmat, cum ab anno primo Neronis ad æram 29. intercedant anni 25.

4. Excidium Hieroſolymitanum contigit iuxta Clementem Alexandrinum, & Origenem anno poſt Chriſti paſſionem 42. Veſpaſiani 2. Euſebius, S. Proſper, & auctor Chronici Alexandrini malè annum 42. à Chriſti prædicatione deſumunt, vt patet ex Hieronymo, qui non à prædicatione, ſed à paſſione illos numerandos eſſe confirmat. Ex eo autem quòd annus 42. poſt paſſionem Chriſti concurrat cum anno ſecundo Veſpaſiani, concluditur, Chriſtum æra 29. mortuum eſſe.

1. INter Apoſtolos plures nomine Iacobi fuerunt, quorum vnus erat filius Cleophæ & Mariæ, ac frater Domini, qui ab Apoſtolis poſt paſſionem Domini die 27. Decembris ordinatus eſt Epiſcopus Hieroſolymitanus. Meminit huius ordinationis Euſebius in Chronico, qui eodem anno, quo Chriſti paſſionem collocat, hæc de Iacobo ſubiungit: *Eccleſiæ Hieroſolymorum primus Epiſcopus ab Apoſtolis ordinatur Iacobus frater Domini.* Et lib. 2. hiſt. cap. 1. ex Clementis Alexandrini ſexto Inſtitutionum libro refert: *poſt Seruatoris aſcenſum* à Petro, & Ioanne electum Iacobum cognomine Iuſtum Hieroſolymorum Epiſcopum. Ex quibus alijſque D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis: *Iacobus...... poſt paſſionem Domini ſtatim ab Apoſtolis Hieroſolymorum Epiſcopus ordinatus vnam tantùm ſcripſit Epiſtolam.* Adeò vt rectè Baronius ordinationem eius poſuerit annò à paſſione Domini primo, nullumque hac in re, quod ſciam, aduerſarium habuerit. Atque hæc quidem de anno, quo Iacobus ordinatus eſt Hieroſolymorum Epiſcopus.

2. Nunc de anno eius martyrij inquirendum eſt, cuius mentionem facit Ioſephus lib. 20. cap. 8. teſtatur enim, ab Anano ſummo Pontifice poſt mortem Feſti, Albino adhuc agente in itinere, Conſilium conuocatum fuiſſe, ſtatutumque, vt frater Ieſu Chriſti Iacobus nomine, & alij nonnulli, qui rei impietatis peragebantur, lapidibus obruerentur. Cum au-

autem conſtet ex eodem Ioſepho de bello Iudaico lib. 7. cap. 12. Albinum in Prouinciam veniſſe annis 7. & menſibus 5. ante obſidionẽ Hieroſolymorum, quæ obſidio ſecundo anno Veſpaſiani finem accepit; ſequitur profectò, ante annum Neronis nonum Iacobum vitam martyrio conſummaſſe, rectèque Hegeſippum Apoſtolicorum temporum ſcriptorem, & Clementem Alexandrinum ſcripſiſſe, non multò poſt martyrium Iacobi obſidionem Hieroſolymæ, & Iudæorum captiuitatem ſubſecutam fuiſſe. Habes eorum teſtimonia apud Euſebium lib. 2. cap. 23. qui indicat cap. 24. hæc contigiſſe, dum Nero ſeptimum Imperij annum agebat. Quod idem confirmat in Chronico ad eundem Neronis annum his verbis: *Iacobus frater Domini, quem omnes Iuſtum appellabant, à Iudæis lapidibus opprimitur*. Concinit D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Iacobo: *Triginta itaque annos Hieroſolymis rexit Eccleſiam, ideſt, vſque ad ſeptimum Neronis annum*. Idem habet Venerabilis Beda de ratione temporum: *Iacobus frater Domini cum 30. annis Hieroſolymorum rexiſſet Eccleſiam, ſeptimo Neronis anno lapidatur à Iudæis*. Septimus itaque Neronis annus iuxta hos ſcriptores concurrit cum anno trigeſimo Epiſcopatus Iacobi, qui cœpit eodem anno, quo mortuus eſt Chriſtus. Ab anno igitur Neronis ſeptimo ſeu æra vulgari 60. retronumerandi ſunt anni triginta Epiſcopatus Iacobi, vt perueniatur ad annum mortis Chriſti, qui nullus alius ſtatui poteſt, quàm annus æræ vulgaris 29. Ab anno enim 60. ſi demas annos triginta completos, quot Iacobus rexit Hieroſolymitanam Eccleſiam, hiſque triginta annis adiungas nouem menſes, quot inter mortem Chriſti, & Iacobi ordinationem interceſſerunt, habebis annum 29. quo Chriſtus duobus Geminis Conſulibus in crucem actus emiſit ſpiritum, & morte ſua genus humanum redemit.

3. Præclarum eſt Firmiani Lactantij teſtimonium de tempore mortis Chriſti, quod extat in libro ad Donatum Confeſſorem de Mortibus Perſecutorum. Meminerat huius libri D. Hieronymus libro de Scriptoribus in Lactantio, ſed in Bibliothecis latitauit vſque ad noſtra tempora, quibus eum ex octingentorum annorum Codice Colbertino edidit Stephanus Baluzius Tomo 2. ſuorum Miſcellaneorum. Scribit in eo Lactantius cap. 2. *Extremis temporibus Tiberij Cæſaris, vt ſcriptum legimus, Dominus noſter IESVS Chriſtus à Iudæis cruciatus eſt poſt diem X. Kal. Aprilis duobus Geminis Conſulibus. Cum reſurrexiſſet die tertio, congregauit diſcipulos, quos metus comprehenſionis eius in fugam verterat, & diebus quadraginta cum his commoratus, aperuit*

ruit corda eorum, & Scripturas interpretatus eſt, quæ vſque ad id tempus obſcuræ atque inuolutæ fuerunt: ordinauitque eos, & inſtruxit ad prædicationem dogmatis, ac doctrinæ ſuæ, diſponens Teſtamenti Noui ſolemnem diſciplinam. Quo officio repleto, circumuoluit eum procella nubis, & ſubtractum oculis hominum rapuit in cœlum: & inde diſcipuli, qui tunc erant vndecim, aſſumptis in locum Iudæ proditoris Matthia & Paulo, diſperſi ſunt per omnem terram ad Euangelium prædicandum, ſicut illis magiſter Dominus imperauerat, & per annos 25. vſque ad principium Neroniani Imperij, per omnes Prouincias, & Ciuitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque iam Nero imperaret, Petrus Romam aduenit, & editis quibuſdam miraculis, quæ virtute ipſius Dei data ſibi ab eo poteſtate faciebat, conuertit multos ad iuſtitiam, Deoque templum fidele, ac ſtabile collocauit. Qua re ad Neronem delata, cum animaduerteret, non modò Romæ, ſed vbique quotidiè magnam multitudinem deficere à cultu Idolorum, & ad Religionem nouam damnata vetuſtate tranſire, vt erat execrabilis, ac nocens tyrannus, proſiliuit ad excidendum cæleſte templum, delendamque iuſtitiam; & primus omnium perſecutus Dei ſeruos, Petrum cruci affixit, & Paulum interfecit. Hucuſque Lactantius, cuius locum integrum referre placuit, eò quòd alij, qui ante Baluzium ſcripſerunt, eum minimè viderint, & ex eo præclarè confirmetur Chronotaxis noſtra de anno mortis Chriſti. Enimuerò notanda ſunt hæc Lactantij verba: *Diſcipuli*, ſiue Apoſtoli, *poſt aſcenſionem Domini, per annos 25. vſque ad principium Neroniani Imperij per omnes Prouincias, & Ciuitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt.* Ab aſcenſione Domini, iuxta Lactantium, vſque ad principium Neroniani Imperij ſunt anni 25. Cœpit autem imperare Nero poſt mortem Claudij à die 13. Octobris, Q. Aſinio Marcello, & M. Acilio Auiola Conſulibus, quorum Conſulatus incidit in annum æræ vulgaris 54. à quo numero ſi 25. annos detrahas, manet annus vigeſimus nonus, quo Chriſtus mortuus eſt ſub Conſulatu duorum Geminorum. Quod ipſum præclarè Lactantius affirmat his verbis: *Dominus noſter IESVS Chriſtus à Iudæis cruciatus eſt poſt diem decimum Kalendarum Aprilis duobus Geminis Conſulibus.* Nolim hìc expendere alia, quæ Stephanus Baluzius ex verbis Lactantij deducere conatus eſt contra Petri viginti quinque annorum Pontificatum Romanum: ea enim ſuprà refutauimus oſtendentes, quòd Lactantius, qui Petrum ſub Nerone Romam veniſſe adfirmat, eum anteà ſub Claudio in Vrbe fuiſſe haùd neget: non

enim

enim aſſerit, Petrum, dum poſt 25. annos Romam aduenit, à Nerone cruci affixum fuiſſe, ſed plurimum temporis interceſſiſſe non obſcurè indicat. Quarè ſaluo Lactantij teſtimonio, Petrus dici poteſt 12. annis in Oriente fuiſſe ante primum ad Vrbem aduentum, & 25. annis Romanam Cathedram tenuiſſe, adeoque anno 37. poſt mortem Chriſti. Neronis verò 12. vt ſuprà probauimus, ad martyrium perueniſſe.

4. De tempore excidij Vrbis Hieroſolymitanę plura extant Veterum teſtimonia, quorum primum eſt Clementis Alexandrini; qui ſecundo æræ Chriſtianæ ſæculo ſcripſit, lib. 1. Stromatum: *Ex quo autem paſſus eſt, vſque ad euerſionem Hieruſalem, fiunt anni quadraginta duo, menſes tres.* Origenes Clementis in cathedra Alexandrina ſucceſſor lib. 4. contra Celſum: Τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη, καὶ δύο, οἶμαι, ἀφ᾽ οὗ ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, γεγόνασι ἐπὶ τῶν Ἱεροσολύμων καθαίρεσιν. *Nam quadraginta duo anni, vt reor, intercesſerunt inter IESV Chriſti crucem, & euerſionem Hieroſolymorum.* Euſebius in Chronico ad ſecundum annum Veſpaſiani Imperatoris: *Titus Iudæa capta, & Hieroſolymis ſubuerſis, ſexcenta millia virorum interfecit.* Quòd autem ſecundo Veſpaſiani anno contigerit excidium Hieroſolymitanum, pro comperto habuit Euſebius, qui tempus 42. annorum à maioribus aſſignatum mutare auſus non fuit, ſed cum illud nequaquam Chronotaxi ſuæ de anno mortis Chriſti conueniret, mortis tempus in prædicationis annum commutauit. *Colligitur*, inquit, *omne tempus in ſecundum annum Veſpaſiani, & nouiſſimam euerſionem Hieroſolymorum à 15. Tiberij Cæſaris anno, & ab exordio Euangelicæ prædicationis quadraginta duo.* Hæc vltima verba Chronico ſuo inſeruit S. Proſper apud Labbeum, Tomo 1. Bibliothecæ Manuſcriptorum librorum, illudque Auctor faſtorum Siculorum in Chronico Alexandrino his verbis exhibuit: *Colligitur tempus totum à XVI. anno Tiberij Cæſaris, & Chriſti ſalutari prædicatione vſque ad alterum annum Veſpaſiani, & hanc vltimam expugnationem Hieroſolymorum, anni quadraginta duo.* Similia habentur in antiquiſſimo fragmento Chronici M. S. Bibliothecæ Vaticanæ, vbi: *Colligitur omne tempus à quinto decimo anno Tiberij Cæſaris, & ab exordio Euangelicæ prædicationis anni* 42. In quibus teſtimonijs nihil aliud deſideratur, quàm quòd loco *prædicationis* ponatur *paſſionis*; tum enim veritati conſona eſſent. Cæterùm erroris anſam dedit Euſebius, qui ignorans duplicem Tiberij epocham, vt ſuprà quoquè obſeruauimus, Chriſti paſſionem annò decimo octauo Tiberij poſuit, quam ſecundùm antiquorum Chronotaxim anno

decimo quinto collocare debuerat. Vti enim crediderunt antiqui, inter paſſionem Chriſti, & euerſionem Hieroſolymorum interceſſerunt anni quadraginta duo, vt ſuprà vidimus ex Clemente Alexandrino, & Origene, quorum ſententiam confirmat D. Hieronymus in caput primum Sophoniæ: *Poſt quadraginta & duos annos Dominicæ crucis circumdata eſt ab exercitu Hieruſalem, & conſummatio illius facta eſt cum feſtinatione, & non ſolùm illius, ſed cunctis terræ Iudææ habitatoribus*. Contigit itaque euerſio Hieroſolymorum anno poſt Chriſti paſſionem 42. qui fuit annus Veſpaſiani 2. quo auctores etiam prophani excidium illud collocant, quorum ſententiam ſecutus Venerabilis Beda ſcripſit in libro de ſex ætatibus, Titum anno Veſpaſiani ſecundo templum combuſſiſſe, totamque Iudæam debellaſſe; adeò vt indubitatum ſit, annum ſecundum Veſpaſiani concurrere cum anno 42. à Chriſti paſſione. Fuit autem annus Veſpaſiani ſecundus æræ vulgaris ſeptuageſimus, à quo ſi detrahas annos 42. habebis annum æræ vulgaris 29. quo Chriſtus ſub Conſulatu duorum Geminorum obijt, vt ſuprà probauimus. Neque alio anno mors Chriſti collocari poterit, niſi contradicatur antiquorum Patrum ſententiæ, quæ 42. annos inter Chriſti mortem, & excidium Hieroſolymæ interceſſiſſe, conſtanter affirmat.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Adferuntur cætera antiquorum Scriptorum teſtimonia, quæ Chronotaxim noſtram ſtabiliunt.

1. Scriptor anonymus, qui tempore Alexandri Imperatoris vixit, epocham mortis Chriſti confirmat, dum ab ea vſque ad 13. prædicti Imperatoris annum 206. annos numerat.

2. Eadem firmatur ex Euſebii Chronico, in quo annus 2. Probi cum anno 589. Edeſſenorum componitur.

3. Adducitur D. Hieronymi teſtimonium, qui annos à Chriſti baptiſmo vſque ad Conſulatum Valentis & Valentiniani ait eſſe 351. vel iuxta aliam lectionem 352.

4. Eadem demùm firmatur teſtimonijs Sulpitij Seueri, qui annos à morte Chriſti vſque ad Conſulatum Stiliconis ait eſſe 372. & denique teſtimonio Quinti Iulij Hilarionis.

5. Refert enim Quintus Iulius Hilario à Conſulatu Luculli vſque ad mortem Chriſti intercedere annos 176. & à morte Chriſti vſque ad Conſulatum Cæſarij & Attici annos 369. Ex quibus oſtenditur, Chriſtum duobus Geminis paſſum eſſe.

6. Concluſio huius materiæ de anno mortis Chriſti, qui ſequente Chronotaxi comprobatur.

1. PRæclarum de anno mortis Chriſti teſtimonium exhibet auctor perantiquus, qui tempore Alexandri Imperatoris vixit, & cuius excerpta Auctor Anonymus ante 900. annos ſub Ca-

Carolo Magno collegit, prout videre eſt apud Caniſium Tomo 2. Antiquarum lectionum, qui ibidem ea edidit. Scripſit auctor ille, antequàm æra vulgaris in vſu eſſet, ideoque nullam iſtius mentionem faciens annos à morte Chriſti enumerat, eoſque cum annis Imperatoris, ſub quo viuebat, componit. Tradit itaque lib. 1. cap. 18. *A generatione Chriſti vſque ad paſſionem eius anni 30. & à paſſione eius vſque hunc annum, qui eſt 13. Alexandri, anni 206.* Et infrà. *A generatione autem Chriſti poſt 30. annum, cum paſſus eſt Dominus, Paſcha celebratur, in ſe enim erat iuſtum Paſcha. A paſſione autem Domini vſque in 13. Imperatoris Alexandri Cæſaris, anni 206.* Et iterum: *A Chriſto autem vſque ad annum 13. Alexandri Olympiades 50. quæ ſunt anni 206.* Annus Alexandri 13. concurrit cum anno vulgari 234. à quo ſi demas annos 206. quot inter Chriſti mortem, & annum 13. Alexandri interceſſerunt, manebit annus 29. quo Conſules fuerunt duo Gemini, ſub quibus Chriſtum paſſum eſſe, antiquiſſimus ille Auctor nec clariùs, nec manifeſtiùs ſignificare potuit; qui tamen corrigendus eſt quoad annum 30. ætatis Chriſti.

2. Aliud teſtimonium, ex Chronico Euſebij habetur de ſecundo anno Probi Imperatoris. Ita enim refert Euſebius: *Secundo anno Probi ..... iuxta Edeſſenos* 589. Quem locum ita exponit Arnaldus Pontacus Vazatenſis Epiſcopus: *Iuxta Edeſſenos* 589. Et notat: *Olim proſtabat tam in vulgatis, quàm in M. SS. de quibus hîc nulla mentio, 588. Verùm ita repoſitum eſt, tum ad imitationem duorum Vaticanorum, & Mariani hæc ipſa eodem modo referentis; tum quia ille calculus 549. qui extat in vno Vaticano, licèt prodat manifeſtè ſuam maculam in nota illa media 4. exprimit tamen fideliter extremos numeros 5. & 9. Adde, quòd ſumma illa 588. quæ reperitur in A. P. Fa. V. Lo. duobus Vaticanis. Vi. O. Beda, & Adone, noſtrum calculum confirmat in duobus primis numeris, eaque à me repoſita fuiſſet, niſi aduertiſſem, noſtrum calculum veriùs reſpondere cum primo anno Seleuci, à quo Auctor dixit ſuperiùs Edeſſenos ſuos annales numerare. Quod ita facilè demonſtrabitur. Cum enim annus 1705. ab Abraham, & primus Seleuci ex aduerſo ſeſe contueantur, ſi illi adiunxeris 589. efficiès annos 2294. At hîc annus ſecundus Probi, eſt iuxta Euſebium annus ab Abraham 2294.* Hactenus Epiſcopus Vazatenſis, cuius ſententia accedit epochæ noſtræ de morte Chriſti, prout rectè annotatum fuit in Cenotaphio Piſano differt. 2. ab erudito Noriſio, qui tamen putauit annum ſecundum Probi Imperatoris incidiſſe in annum Edeſſenorum 588. prout olim proſtabat tam in vul-

vulgatis, quàm M. SS. Codicibus ab Arnaldo Pontaco allatis. *Itaque*, inquit Noriſius, *annus ſecundus Probi fuit vulgaris epocha 277. à quo numero ſi demas annos 248. habebis annum æræ Chriſtianæ 29. duobus Geminis Conſulibus, vti ab anno Edeſſenorum 588. per annos 248. retrocedentes incidimus in annum eorumdem epochæ 340. quo anno poſt Chriſti Domini in cælum aſcenſum, Abgarus à Taddæo morbo liberatus Chriſtianam fidem amplexus eſt.* Verùm de his ſuprà latiùs tractauimus.

3. Inter alia verò antiquorum teſtimonia, quæ Chronotaxim noſtram confirmant, minimè contemnendum puto, quod D. Hieronymus in Euſebiani Chronici ſupplemento memoriæ tradidit. Cùm enim Chronicon Euſebij vſque ad ſua tempora deduxiſſet Hieronymus, ſic concludit: *Colliguntur omnes anni vſque in Conſulatum Valentis VI. & Valentiniani Iunioris iterum Auguſt. à 15. Tiberij anno, & prædicatione Domini IESV Chriſti, anni 351.* In quibus valdè notandum eſt, D. Hieronymum annum baptiſmi, ſeu prædicationis Chriſti reijcere in annum 15. Tiberij, non quo ſolus regnauit, ſed quo vnà cum Auguſto regnare cœpit. Quod certè demonſtrat, eum hoc loco Chronotaxim noſtram ſecutum fuiſſe, cum in illa omnimodè baptiſmus Chriſti incidat in annum 15. Tiberij numerando nimirum epocham Tiberij à tempore, quo vnà cum Auguſto regnare cœpit; eſt autem annus ille æræ vulgaris 26. cui ſi addas annos 351. habebis annos 377. poſt quem Valens VI. & Valentinianus Iunior iterum Conſules fuerunt. Quod etiam affirmat D. Hieronymus, dum ait, à prædicatione Chriſti vſque ad Conſulatum prædictum numerari annos 351. Et hæc quidem ſi prædictum Conſulatum excluſiuè ſumas, prout ſumpſiſſe puto Hieronymum, qui iuxtà plurimos Codices M. SS. ab Arnaldo Pontaco Vaſatenſi Epiſcopo adductos ſcripſit, *Annos* 351. Ita enim notat: *Pro anni 351. vt eſt in Vi. O. A. P. Sa. Fux. Peta. duobus F. M. SS. Fab. & Marcellino, atque in codice Scaligeri, & quod potius eſt, in præfatione Euſebij, conſentientibus omnibus libris legitur in L. Pi. anni 350. in Mar. 352.* Hæc Pontacus, cuius vltimam lectionem *annorum* 352. ſi amplecti velimus, ne quidem neceſſe erit Conſulatum Valentis VI. excluſiuè ſumere, cum ab æra 26. vſque ad prædictum Conſulatum incluſiuè ſumptum ſint anni 352. Cæterùm vel ex his patet, quantùm à vera chronotaxi alieni ſint, qui baptiſmum Chriſti in æram 30. cum Pontaco referunt. Si enim triginta annis adijcias 351. habebis æram vulgarem 381. qua Poſthumus & Anicius Conſules fuerunt, tri-

bus annis poſt Conſulatum Valentis.

4. Vt autem Diſſertationi huic finem imponam, audiendus eſt Seuerus Sulpitius, qui libro 2. Hiſtoriæ Sacræ, annos à paſſione Domini enumerans, ſcribit: *A quo tempore* (Domini crucifixi) *& Conſulatu Geminorum vſque ad Stiliconem, ſunt anni* 372. Conſulatus Stiliconis, cuius hîc meminit Sulpitius, incidit in annum æræ vulgaris quadringenteſimum: ab annis autem quadringentis ſi demas annos trecentos ſeptuaginta duos, reſtabunt anni 28. poſt annum autem 28. Conſules fuerunt duo Gemini, ſub quibus Chriſtus paſſus eſt, vt rectè annotauit Sulpitius. Quod clariori teſtimonio comprobari non poteſt, quàm Quinti Iulij Hilarionis, qui in libello de Hebdomadibus Danielis ita ſcribit: *Exhinc vſque in* 174. *annũ Regni Græcorum, quo tempore Lucius Licinius Lucullus Conſul Romanorum, qui fuit de ſocietate & amicitijs, ad Symonem fratrem Iudæ Machabæi literas dedit, anni ſunt* 26. *Ex iſtius namque Conſulatu annuos iam Conſules requirentes inuenimus vſque ad paſſionem Domini noſtri IESV Chriſti, vſque ad annum* 16. *Imperij Tiberij Cæſaris* 179. *annos eſſe completos, ac per hoc à fabrica mundi vſque ad paſſionem Chriſti Saluatoris noſtri anni ſunt* 5530. *Proinde ad concluſionem ſex millium annorum debentur anni* 470. *Neceſſe eſt enim, vt quomodò filij Iſrael à pollicitatione Domini Dei facta ad Abraham poſt* 470. *annos promiſſionis terram acceperunt: ſic etiam nos Chriſtiani poſt totidem annos primam reſurrectionem habebimus. Populus enim Iudaicus in omnibus figuram noſtram portat, in quos fines ſæculorum cucurrerunt. Ergò à paſſione Domini Chriſti, & quo tempore fide in ſe credentibus reſurrectionem pollicitus eſt Dei filius, anni compleantur neceſſe eſt* 470., *vt concludatur ſumma* 6000. *annorum. Septimo & milleſimo anno incipiente, fide verè credentes liberabuntur è mundo; tunc enim erit ſurrectio prima omnium ſanctorum. De quadringentis verò & 70. annis à paſſione Domini, in Conſulatu Cæſarij & Attici, die* 9. *Kalen. Aprilis, anni tranſierunt* 369. *Reſtant itaque anni* 101. *vt conſumentur anni* 6000.

Error Millenariorum.

Dele &

5. Placuit hoc teſtimonium integrum referre, prout in octingentorum annorum Codice M. S. Bibliothecæ Regiæ Alexandrinæ reperi: auctor enim antiquiſſimus eſt, & vt ex ipſius verbis colligitur, Sulpitio Seuero coætaneus; ſic enim ſcripſiſſe refert Conſulatu Attici & Cæſarij: hoc eſt, anno 397. ad finem quarti ſæculi. Porrò duo affirmat, quæ ad Chronologiam noſtram ſtabiliendam apprimè faciunt. Primò enim dicit, à Conſulatu Luculli vſque ad mortem Chriſti, & annum deci-

decimum ſextum Tiberij Cæſaris intercedere annos 179. Lucullus autem iuxta exactam faſtorum ſeriem à Viro Clar. Noriſio ex M.S. Codice Cæſareo editam, Conſulatum geſſit anno Vrbis conditæ 603. cui annorum numero ſi 179. annos adijciamus, habebimus annum Vrbis conditæ 782. quo anno iuxta noſtram Chronologiam Tiberius agebat annum Imperij à morte Auguſti 16. & Conſulatum obibant duo Gemini, ac Chriſtus iuxta Quintum Hilarionem mortem crucis ſubijt. Hoc autem ita ſe habere, comprobatur ſecundo Hilarionis teſtimonio, quo refert, à morte Chriſti vſque ad Conſulatum Cæſarij & Attici intercedere annos 369. Conſulatus enim ille incidit in annum 397. quocum concurrit annus 369. à morte Chriſti, vt videre eſt ex noſtra Chronologia, quæ proinde duplici Hilarionis ſcriptoris antiquiſſimi teſtimonio comprobatur.

6. Atque ſatis hactenus de anno, quo Chriſtus Dominus morte ſua genus humanum redemit, de quo adeò manifeſtè, adeò clarè, adeò perſpicuè conſtat, eum incidere in annum æræ vulgaris 29. vt nullam aliam chronotaxim vitæ Chriſti reperiri exiſtimem, quæ huic aut argumentorum pondere, aut teſtimoniorum grauitate præferri meritò poſſit. Vt autem quę hac Diſſertatione de tempore natiuitatis, baptiſmi, & mortis Chriſti dicta ſunt, vnico quaſi intuitu conſpiciantur, Chronotaxim vitæ Chriſti ſubnectemus, ex qua patebit, quàm grauiter errauerint, qui Euangelium cum hiſtorijs Iudæorum, hiſtoricos verò Iudæorum cum ſcriptoribus Romanis perpetuò pugnare crediderunt. Oſtendemus namque, hiſtorias tam Iudæorum, quàm Romanorum Euangelio conſonas eſſe, & veritatem non multiplicem, ſed vnam, eamdemque per horum ſcripta ad manus noſtras perueniſſe, adeòque ſcriptores Hebræos, Romanos, & Chriſtianos, ſi rectè intelligantur, idem omninò ſentire.

SE-

SERIES CHRONOLOGICA

A ſuſcepto per Iulium Cæſarem Imperio aduſque poſt mortem Chriſti.

Olympiades.	Anni ante æram vulgarem.	Conſules iuxta Dionem Nicænum virum Conſularem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
182. IV.	49.	Cornelius Lentulus. C. Claudius M.F. Marcellus.	Cęſar ex Gallijs rediens Pompeium Italia fugat, Romam intrat, dictaturam obtinet, eaque ſtatim depoſita, ſe ipſum & P. Seruilium Iſauricum Coſſ. declarauit.	Hyrcani Pontificatus & Principatus 7.	Caſſiodorus in Chronico: *C. Iulius Cæſar de Gallijs veniens Pompeium fugauit Italia; aurum atque argentum Romæ de ærario ſuſtulit, ac primus Romanorum ſingulare obtinuit dominium, à quo Cæſares Romani Principes appellati.*
183.	48.	C. Iulius Cæſar II. P. Seruilius P. F. Iſauricus.	Cæſaris 1. quo Cæſar prælio Pharſalico Pompeium ſuperat.	Hyrcani 8.	Caſſiodorus ad Conſulatum ſequentem: *His Coſſ. Cæſar Pompeium Pharſalico prælio ſuperauit: Pompeius fugiens in Ægyptũ occiſus eſt.* Verùm diſtinguenda ſunt tempora. Prælium enim Pharſalicum contigit, cum *ſegetes propè iam maturæ* eſſent, vt ſcribit Cæſar lib. 3. de bello ciuili. Pompeius autem occiſus eſt initio Conſulatus Caleni & Vatinij, vt ex Dione alijſque colligitur.
II.	47.	Q. Fuſius Q. F. Calenus. P. Vatinius P. F.	Cæſaris 2. Põpeius fugiens in Ægyptum, iuxta Peluſium occiditur. Cæſar Põpeij mortem vindicat, & bellum Ægyptijs infert.	Hyrcani 9. Hyrcano iubente, Antipater Iudæorũ gubernator Cæſari ſuppetias tulit. Hyrcanus à Cæſare in Põtificatu firmatur. Antipatro dynaſtia, quamcumq; ipſe optaret, offertur, ac Procurator Iudææ	Ioſephus lib. 14. Antiq. Iud. c. 16. meminit Senatus conſulti *Idibus Decemb. in. æde Concordiæ* facti pro Iudæis ob ſuppetias, quas Hyrcanus per Antipatrum Cęſari in Ægypto bellum gerenti tulerat. Deinde ait: *Hæc acta ſunt Hyrcani Pontificatus & Principatus anno 9. menſe Panemo.* Et ibid. cap. 17. *Herodi ſecundo Galileam curandam commiſit etiam admodùm adoleſcenti, nec excedenti annum quintum decimum.* Ita in textu græco & latino Ioſephi. Photius

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulgarem.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
					declaratur, qui deducto in Syriam Cæſare, reuertitur, Phaſaëlē primogenitum Hieroſolymis, Herodem ſecundogenitum Galilææ præficit.	quoquè Cod. 238. Bibl. legit. 11. id eſt, 15.
III.		46.	C. Iulius Cæſar III. Æmilius Lepidus.	Cæſaris 3.	Hyrcani 10.	Annus confuſionis, qui cœpit à menſe Octobris anni præcedentis, durauitque toto hoc anno, adeò vt hic annus 445. diebus conſtiterit. *Quum annorum dies*, inquit Dio Caſſius lib. 43. *inuicem ſibi non ſatis congruerent; annum Cæſar ad eum, qui hodieque obſeruatur, modum conſtituit*. Idem affirmat Cenſorinus de Die natali, cap. 21. Qua de re videndi Petauius in Rationario, & de doctrina temporum, Labbeus, alijque.
IV.	1.	45.	C. Iulius Cæſar IV. ſolus. Suffecti Q. Fabius ac C. Trebonius. Et vltimo Conſulatus die mortuo Fabio, in paucas horas ei ſuffectus C. Caninius.	Cæſaris 4.	Hyrcani 11.	Dio Caſſius lib. 43. *Non autem toto anno Conſulatum geſſit, ſed poſtquam in Vrbem venit, eo ſe abdicauit, Conſulesque fecit Q. Fabium ac C. Trebonium, Fabioque extrema magiſtratus ſui die mortuo, ſtatim in reſiduas horas C. Caninium ſubſtituit*. Hæc de Cæſare Dio.
184.	2.	44.	C. Iulius Cæſar V. M. Antonius. Suffectus in locum Cæſaris P. Dolabella.	Idibus Martij Cęſar occiditur. Octauianus ad Parthicum bellum cum copijs præmiſſus obitum eius Apolloniæ percipiens, nomen Cæſaris aſſumpſit.	Hyrcani 12.	Ioſephus refert, Cæſarem occiſum fuiſſe, *exactis in Principatu ſuo tribus annis cum dimidio*. Computat nimirùm annos à morte Pompeij, a qua Cæſar ſolus regnauit, ſcribitque lib. 14. cap. 17. *Poſt mortem autem Cæſaris, M. Antonio P. Dolabella Coſſ. aduocato Senatu, & introductis Hyrcani legatis &c.* Ex quibus conſtat, Dolabellam Cæſari in Conſulatu ſucceſſiſſe, quod Dio Caſſius lib. 43. in fine confirmat his verbis: *Ipſe Dolabel-*

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
						lubellam pro ſe Conſulem eſſe iuſſit, Antonio Conſulatum ad finem vſquè eius anni gerente.
II.	3.	43.	Aul. Hirtius A. F. C. Vibius Panſa. Iiſque in bello cæſis Octauianus Conſulatum vi obtinet, addito ei collega Q. Pedio.	Octauiani Cæſaris à morte Iulij Cæſaris 1. & 2. Inuadit Conſulatum die 22. Septemb. Triumuiratum init cum Antonio & Lepido die 27. Nouemb.	Hyrcani 13.	Dio Caſſius lib. 46. *Hirtius in capiendis Antonij caſtris, Panſa non multò poſt, ex vulneribus perierat.* Cæſar Romam armatu manu veniens *à populo Conſul factus* eſt ... *collega addito Q. Pedio.* Caſſiodorus: *His Coſſ. Cæſar Octauianus, Antonius, & Lepidus amicitiæ fœdus inierunt. M. Cicero per Popillium militem Caietæ occiſus eſt annorum* 63. Auctor libri de Claris Oratoribus: *Nam vt de Cicerone ipſo loquar, Hirtio nempe & Panſa Coſſ. vt Tiro libertus eius ſcripſit, VII. Idus Decemb. occiſus eſt, quo anno Diuus Auguſtus in locum Panſæ & Hirtij ſe*
III.	4.	42.	M. Æmilius Lepidus II. L. Munatius Plancus.	Octauiani à morte Cæſaris 2. & 3. Triumuiratus & Conſulatus 1. & 2. Bellum ciuile poſt cædem Cæſaris exoritur. Ioſephus lib. 14. cap. 18.	Hyrcani 14. Herodes ſuppetias ferens à Caſſio viro Conſulari Cœleſyriæ dux creatur: Antipater veneno necatus obit.	*& Q. Pedium Coſſ. ſuffecit. Statue ſex & quinquaginta annos, quibus mox Diuus Auguſtus Rempublicam rexit: adijce Tiberij tres & viginti, & propè quadriennium Caij, ac bis quaternos denos Claudij, & Neronis annos, atque ipſum Galbæ, & Othonis, & Vitellij vnum annum, ac ſextam iam felicis huius Principatus ſtationem, qua Veſpa-*
IV.	5.	41.	L. Antonius M. F. P. Seruilius Iſauricus II.	Octauiani à morte Cæſaris 3. & 4. Triumuiratus & Conſulatus 2. & 3.	Hyrcani 15. & vltimus, nam anno ſequente à Parthis capitur cum Phaſaële Antipatri filio, Herode Phaſaëlis fratre ſibi fuga conſulente.	*ſianus Rempublicam fouet: centum & viginti anni ab interitu Ciceronis in hunc diem colliguntur.* Hæc numero rotundo, cum CXX. pro CXVIII. extremis vtrimque incompletis auctor numeret.
185.	6.	40.	Cn. Domitius M. F. Caluinus II. C. Aſinius Pollio. Ex lapide Colotiano. apud Gruter.	Octauiani à morte Cæſaris 4. & 5. Triumu. & Cõſ. 3. & 4.	Herodes Antipatri filius, fratre eius Phaſaële & Hyrcano à Parthis abductis, Romam venit, & circa autumnum à Senatu Rex Iudeæ declaratur. Anti-	Ioſephus lib. 14. cap. 26. *Conuocato Senatu Herodes producitur. Antonius Senatum docuit, quòd etiam ad Parthicum bellum plurimùm conduceret, Herodem regnare, idque mox omnium ſuffragijs approbatum eſt.* .... *Atq; hoc pacto Herodes regium faſti-*

gium

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
			Suffecti C. Cornelius L. F. P. Canidius P. F.		gonus vero à Parthis Hyrcano ſubſtitutus hoſtis Reipublicę denunciatur.	*gium adeptus eſt CLXXXIV. Olympiade C. Domitio Caluino iterum, C. Domitio Pollione Coſſ.*
II.	7.	39.	L. Martius Cenſorinus. C. Caluiſius Sabinus.	Octauiani à morte Cæſaris 5. & 6. Triumu. & Cóſ. 4. & 5. Hiſpania per Domitinum Caluinum Proconſulem in poteſtatem Octauiani reducitur. Dio lib. 48.	Herodis 1. & 2.	Hunc Herodem alienigenam fuiſſe Antipatri Aſcalonitæ, & matris Cypridis de Arabia filium, tradit Euſebius in Chronico, qui rectè norat, ducem de Iſraël hoc tempore defeciſſe, quia Meſſias venturus erat, iuxta illud Iacobi in Gen. *Non auferetur ſceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium.*
III.	8.	38.	Ap. Claudius C. F. Pulcher. C. Norbanus C. F. Flaccus.	Octauiani à morte Cæſaris 6. & 7. Triumu. & Cóſ. 5. & 6.	Herodis 2. & 3.	Hiſpania ſuperiori anno in poteſtatem Octauiani Cæſaris redacta. A Kal. Ian. huius anni Hiſpani æram ſuam deduxere, quæ æram vulgarem 38. annis præcedit. Ea autem Hiſpani ab hoc tempore vſi ſunt, vſque ad 14. ſæculum, vt patet ex eorum Concilijs, Chronicis, & Scriptoribus.
IV.	9.	37.	M. Vipſanius L. F. Agrippa. L. Caninius L. F. Gallus.	Octauiani à morte Cæſaris 7. & 8. Triumu. & Cóſ. 6. & 7.	Herodis 3. & 4. Hieroſolyma capitur ab Herode: Antigonus vinctus ad Antonium à Soſio Romanorum duce mittitur, ac Antiochię ſecuri percutitur, poſtquàm tres annos & tres menſes regnaſſet. Ita Ioſephus.	Licèt Dio mortem Antigoni ponat *Claudio & Norbano Coſſ.* idque nuper propugnarit V. C. Noriſius, eò quòd Dio hoc anno nihil à Romanis in Syria geſtum affirmet: tamen vel ex eo, quòd Dio res in Syria hoc anno geſtas ignorauerit, colligitur, rectiùs à Ioſepho lib. 14. cap. 28. traditum, hoc anno captam ab Herode Rege, & Soſio Romanorum duce Hieroſolymam. *Clades Hieroſolymorum*, inquit, *incidit in Conſulatum Agrippæ & Canidij Galli, Olympiade CLXXXV. menſe 3. ferijs, quibus ſolemne ſit ieiunium.*
186.	10.	36.	L. Gellius L. F. Poblicola. M. Cocceius Nerua.	Octauiani à morte Cæſaris 8. & 9. Triumu. & Cóſ. 7. & 8.	Herodis 4. & 5. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 1. & 2.	
II.	11.	35.	Sex. Pompeius. L. Cornificius, L. F.	Octauiani à morte Cæſaris 9. & 10. Triumu. & Cóſ. 8. & 9.	Herodis 5. & 6. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 2. & 3.	Dio Caſſius lib. 49. *Sextus Pompeius iuſſu Antonij occiſus eſt L. Cornificio & Sexto alio quodam Pompeio Coſſ.*

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
III.	12.	34.	L. Scribonius. L. F. Libo M. Antonius M. F. iterum, qui primo die Conſulatum depoſuit ſuffecto, in locum ſuum L. Sempronio Atratino.	Octauiani à morte Cæſaris 10. & 11. à Triumu. & Conſulatu 9. & 10.	Herodis 6. & 7. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 3. & 4.	Dio Caſſius lib. 49. *Hoc tempore Antonius eadem die & iniit Conſulatum, & depoſuit, ſubſtituto in locum ſuum Semproniano Atratino. Itaque hunc nonnulli, non Antonium, in enumeratione Conſulum recenſent.* Hæc Dio. Vnde intelligitur, cur Idatius & Caſſiodorus *Scribonium & L. Atracinum* ſimpliciter nominent.
IV.	13.	33.	C. Octauianus II. L. Volcatius L. F. Tullus. *Cæſar Conſulatum, quem ſecundum collega L. Tullo gerebat, ſtatim primo die exemplum Antonij ſecutus depoſuit.* Dio.	Octauiani à morte Cæſaris 11. & 12. à Triumu. & Conſulatu 10. & 11.	Herodis 7. & 8. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 4. & 5.	Suetonius in Octauiano, cap. 26. *Secundum conſulatum poſt IX. annos, tertium anno interiecto geſſit.* Ex quo patet, primum Octauiani Cæſaris Conſulatum neceſſariò in annum antè æram vulgarem 43. Iuliadum 3. reijciendum,
187.	14.	32.	Cn. Domitius Ænobarbus. C. Soſius.	Octauiani à morte Cæſaris 12. & 13. à Triumu. & Conſulatu 11. & 12.	Herodis 8. & 9. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 5. & 6.	
II.	15.	31.	C. Octauianus Cæſar III. M. Valerius Meſſalla Coruinus M. F. *Quum eſſent Cõſules ad hunc annum deſignati Cæſar & Antonius, idque iam olim, quum in octo continuos (ex quibus hic vltimus erat) annos magiſtratus ordinaſſent, Antonio depoſito, Valerius Meſſalla quondam ab his proſcriptus, cum Cæſare Conſul fuit.* Dio lib. 50.	Octauiani à morte Cæſaris 13. & 14. à Triumu. & Conſulatu 12. & 13. *Apud Actium M. Antonius à Cæſare ſuperatur.* Caſſiodorus in Chronico. A qua pugna Actiaca proficiſcitur æra Antiochena.	Herodis 9. & 10. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 6. & 7. Card. Baronius ab hoc anno putat numerandos 37. annos Herodis, quod quàm à vero aberret, quiſque facilè perſpicere poteſt.	Velleius Paterculus lib. 2. *Cæſare deinde & Meſſalla Coruino Coſſ. debellatum apud Actium.* Et Ioſephus lib. 15. cap. 6. *Pugna Actiaca, quæ in 187. Olympiadem incidit.* Et cap. 7. *Quo tempore dum maximè apud Actium Antonius confligitur cum Cæſare, ſeptimo Regni Herodis anno, Iudæa terra, quali numquam antè, motu concuſſa.* Et quidem rectè; hic enim annus ab occiſo Antigono eſt Herodis ſeptimus, quo pugna Actiaca contigit; de qua Dio lib. 51. *Pugna nauales facta eſt IIII. Nonas Septembris. Id à me non fruſtrà commemoratum eſt, dies annotare alioquin non ſolito: ſed quòd ab eo die primũ Cæſar ſolus rerum potitus eſt, Imperijque eius recenſio præcisè ab ea ſumi-*

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
						mitur. Et Eutropius lib. 7. *Bellis toto orbe confectis, Octauianus Auguſtus Romam redyt XII. anno poſtquam Conſul fuerat. Ex eo Rempub. per 44. annos ſolus obtinuit.*
III.	15.	30.	C. Octanianus IV. M. Licinius M, F. Craſſus.	Octauiani à morte Cæſaris 14. & 15. Triumu. & Cõſ. 13. & 14. à pugna Actiaca 1. Capta hoc anno ab Octauiano Alexandria, à quo Ægyptij annos Auguſtorum dinumerant.	Herodis 10. & 11. à capta Hieroſolyma, & occiſo Antigono. 7. & 8. Herodes occidit Hyrcanum ſummum Pontificem, & Octauiano Cæſari apud Rhodum occurrit, ac ab eo in regno confirmatur.	Dionyſius Halicarnaſſeus in proœmio ſcribit, ſe veniſſe in Italiam ſimul ac Octauianus Cæſar finem bellis ciuilibus impoſuiſſet *media Olympiade 187. anno illius tertio*. Ioſephus lib. 15. cap. 9. ſcribit: *Herodes Hyrcano ſublato ad Cæſarem properans*. Et cap. 10. *Properauit Rhodum, vt illic Cæſari occurreret*. Et cum huc uſque Antonio adhæſiſſet, *præter ſpem acceptum ſe vidit Cæſari, & ope eius denuò confirmatum in regno. Senatus quoquè Conſulto per illum impetrato, deduxit eum in Ægyptum*. Vbi teſte Dione lib. 51. *His Coſſ. Antonius à Cæſare prælio peremptus Alexandriæ in Mauſoleo cum Cleopatra reconditur*.
IV.	17.	29.	C. Octanianus V. Sex. Apuleius Sex. F. V. Kal. Sept. *Ara Victoriæ in Curia dedicata eſt*, vt in antiquo Kalendario Maphæi apud Gruterum notatur.	Octauiani à morte Cæſaris 15. & 16. Triumu. & Cõſ. 14. & 15. à pugna Actiaca 2.	Herodis 11. & 12. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono, 8. & 9.	Suetonius in Octauiano. *Ianum ſemel atque iterum à Condita Vrbe ante memoriam ſuam clauſum, in multò breuiori temporis ſpatio terra marique pace parta tertiò clauſit*. Primò id factum poſt pugnam Actiacam & mortem Antonij, teſtante Velleio Paterc. lib. 2. *Finita vigeſimo anno bella ciuilia, ſepulta externa, reuocata pax, ſopitus vbique armorum furor*.
188.	18.	28.	C. Octauianus VI. M. Vipſanius Agrippa II.	Octauiani à morte Cæſaris 16. & 17. à Triumu. & Conſul. 15. & 16. à pugna Act. 3.	Herodis 12. & 13. à capta Hieroſolyma & occiſo Antigono 9. & 10.	In Monimento Ancyrano habet Auguſtus: *Cenſum Populi collega M. Agrippa egi*. Vnde primus cenſus Auguſti vel hoc, vel ſequente anno, quibus collegam habuit Agrippam, actus eſt.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna
II.	19.	27.	C. Octauian. Aug. VII. M. Vipſanius Agrippa III.	Octauiani à morte Cæſaris 17. & 18. à Triumu. & Conſul. 16. & 17. à pugna Actiaca 4. quãdo etiam Auguſti nomen accepit die 17. Ianuarij.	Herodis 13. & 14. à capta Hieroſol. & occiſo Anti- gono 10. & 11.	Caſſiodorus in Chronico: *His Coſſ. Cæſar leges protulit, iudices ordinauit, prouincias diſpoſuit, & ideo Auguſtus cognominatus eſt.* Eadem habet Dio lib. 53. vbi prouincias enumerat, quarum partem ſibi Auguſtus retinuit; & Cenſorinus lib. de die natali cap. 21. *Ex ſententia M. Planci Octauianus Cæſar à Senatu cæteriſque ciuibus ante diem XVI. Kal. Febr. nomen Auguſti accepit ſe VII. & M. Vipſanio Agrippa III. Coſſ.*
III.	20.	26.	C. Octauian. Aug. VIII. T. Statilius Taurus.	Octau. Aug. à morte Cæſaris 18. & 19. à Triumu. & Conſul. 17. & 18. à pugna Act. 5.	Herodis 14. & 15 à capta Hieroſol. & occiſo Anti- gono 11. & 12.	
IV.	21.	25.	C. Octau. Aug. IX. M. Iunius Sila- nus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 19. & 20. à Triumu. & Conſul. 18. & 19. à pugna Act. 6.	Herodis 15. & 16. à capta Hieroſ. & occiſo Anti- gono 12. & 13.	
189.	22.	24.	C. Octau. Aug. X. C. Norbanus C. F. Flaccus II.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 20. & 21. à Triumu. & Conſul. 19. & 20. à pugna Act. 7.	Herodis 16. & 17. à capta Hieroſ. & occiſo Anti- gono 13. & 14.	Ioſephus lib. 15. cap. 11. Herodes *Stratonis turrim dictam ipſe Cæſaream appellari maluit.* c. 13. *Eodem anno, qui fuit regni Herodis* 13. fames in terram Iudęam incubuit.
II.	23.	23.	C. Octau. Aug. XI. Cn. Calpurnius Piſo Cn. F. C. Octauianus depoſito Con- ſulatu ſibi ſuffe- cit L. Seſtium.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 21. & 22. à Triumu. & Conſul. 20. & 21. à pugna Act. 8.	Herodis 17. & 18. à capta Hieroſol. & occiſo Anti- gono 14. & 15.	Dio lib. 53. *Senatus Auguſto hos honores decreuit, vt tribunus plebis perpetuus eſſet; vt quoties Senatus haberetur, etiamſi Conſulatum non gereret, de quibuſcumque rebus referre poſſet; vt Proconſulare Imperium ſemper haberet, neque id in vrbem intrans depoueret, aut renouando, opus ei eſſet; vt maior ipſi in Prouinciis, quàm Præfectis earum ſemper eſſet poteſtas. Inde exortum eſt, vt Auguſtus, & qui eum ſecuti ſunt Imperatores, lege quadam reliquis hiſce & Tribunitia Poteſtate vterentur.*
III.	24.	22.	M. Claudius M. F. Marcellus Æſerninus. L. Aruntius L. F.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 22. & 23. à Triumu. & Conſul. 21. & 22. à pugna Act. 9.	Herodis 18. & 19. à capta Hieroſol. & occiſo Anti- gono 15. & 16.	

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
IV.	25.	21.	M. Lollius initio anni ſolus, loco alterius Auguſto ſeruato, ſed illo recuſante Q. Æmilius Lepidus collega ei datus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 23. & 24. à Triumu. & Conſul. 22. & 23. à pugna Act. 10.	Herodis 19. & 20. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono. 16. & 17.	
190.	26.	20.	M. Apuleius Sex. F. P. Silius P. F. Nerua.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 24. & 25. Triumu. & Cōſ. 23. & 24. à pugna Act. 11.	Herodis 20. & 21. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono 17. & 18.	Dio lib. 54. *Auguſtus vere Aſiam peuvexit M. Apuleio P. Silio Coſſ. . . . idemque in Syriam venit*. Venit autem teſte Ioſepho lib. 15. cap. 13. *cum decimus ſeptimus eius* (Herodis) *regni annus præteriſſet*. Ita enim textus Græcus.
II.	27.	19.	C. Sentius C. F. Saturninus. L. Lucretius Q. F. ab Auguſto ſolo deſignatus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 25. & 26. Triumu. & Cōſ. 24. & 25. à pugna Act. 12.	Herodis 21. & 22. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono 18. & 19.	Dio lib. 54. *Auguſtus primùm in aliud quinquennium ſuum ſibi Principatum prorogauit, quum iam decennium eſſet in exitu: id enim agebat P. iam & Cn. Lentulis Coſſ.* Decem hos annos computat Dio à Coſſ. Auguſti 7. & Agrippæ III.
III.	28.	18.	P. Corn. Lentulus Marcellinus. Cn. Corn. Lentulus L. F.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 26. & 27. Triumu. & Cōſ. 25. & 26. à pugna Act. 13.	Herodis 22. & 23. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono. 19. & 20.	Dio lib. 54. Auguſtus *Agrippæ cum alia ferè eadem, quæ ſibi, tum Tribunitiam poteſtatem itidem ad quinquennium dedit*.
IV.	29.	17.	C. Furnius C. F. C. Iunius C. F. Silanus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 27. & 28. Triumu. & Cōſ. 26. & 27. à pugna Act. 14.	Herodis 23. & 24. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono 20. & 21.	Cenſorinus de Die natali cap. 17. *Quintos ludos C. Furnio C. Iunio Silano Coſſ. an. 737. Cæſar Auguſtus & Agrippa fecerunt*.
191.	30.	16.	L. Domitius Ahenobardus P. Cornelius Scipio.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 28. & 29. Triumu. & Cōſ. 27. & 28. à pugna Act. 15.	Herodis 24. & 25. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono. 21. & 22.	Chronicon Alexandrinum: *His Coſſ. Deipara ex Ioachim & Anna eſt nata*. Cardinalis Baronius in annum antecedentem B. Virginis natiuitatem reijcit. Dio autem *Agrippam* his Coſſ. *in Syriam* miſſum aſſerit; Ioſephus verò addit: *Inuitauit eum Herodes in Regnum ſuum*.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
II.	31.	15.	M. Liuius Druſus Libo. L. Calpurnius Piſo.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 29. & 30. Triumu. & Cõſ. 28. & 29. à pugna Act.16.	Herodis 25.& 26. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 22. & 23.	Ioſephus lib. 15. cap. 3. ſcribit, Herodem poſt hiemem domi peractam Agrippam ſecutum ad bella Pontica, quæ Dio. lib. 54. ſequenti Conſulatu peracta referr.
III.	32.	14.	M. Licinius M. F. Craſſus. Cn. Cornelius Cn.F.Lentulus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 30. & 31. Triumu. & Cõſ. 29. & 30. à pugna Act.17.	Herodis 26. & 27. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 23. & 24.	
IV.	33.	13.	Tib. Claudius T. F. Nero. P. Quinctilius Varus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 31. & 32. Triumu. & Cõſ. 30. & 31. à pugna Act.18.	Herodis 27. & 28. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 24. & 25.	Dio lib. 54. *Poſt Agrippam ex Syria reuerſum tribunitia poteſtate in aliud quinquennium prorogata cohoneſtauit.*
192.	34.	12.	M.Valerius Meſſalla Barbarus. P. Sulpicius Quirinus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 32. & 33. Triumu. & Cõſ. 31. & 32. à pugna Act.19.	Herodis 28. & 29. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 25. & 26.	Agrippa in Campania moritur, ex Liuio, & Dione lib. 54. addente, Tiberium in eius locum fuiſſe ſubſtitutum etiam inuitum. De Quirinio huius anni Conſule habet Tacitus lib. 3. annal.cap. 48. *Conſulatum ſub Diuo Auguſto: mox expugnatis per Ciliciam Homonadenſium Caſtellis, inſignia triumphi adeptus, datuſque rector C. Cæſari Armeniam obtinenti.* Quæ poſt Conſulatum de Quirinio refert Tacitus, ſuis ſingula annis videbimus.
II.	35.	11.	Paullus Fabius Q.F.Maximus. Q. Ælius Q. F. Tubero.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 33. & 34. Triumu. & Cõſ. 32. & 33. à pugna Act.20.	Herodis 29.& 30. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 26. & 27.	
III.	36.	10.	Iulius Antonius M. F. Q. Fabius Q. F. Africanus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 34. & 35. à Triumu. & Conſulatu 33. & 34. à pugna Act.21.	Herodis 30.& 31. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 27. & 28. Titium in Præfęctura Syriæ Sentius Saturninus excepit, vt ex Ioſepho colligitur.	Vſſerius in annal. *Cæſarea Stratonis* ſtructura perfecta eſt anno Regni Herodis poſt Antigoni mortem inchoati 28. Olympiade 192. anno illius III.
IV.	37.	9.	Cl. Nero Tib.F. Druſus Germ. Quinctius Criſpinus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 35. & 36. à Triumu. &	Herodis 31.& 32. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 28. & 29.	Con-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Obſeruatu digna.
				Conſulatu 34. & 35. à pugna Act. 22.		
193.	38.	8.	C. Martius Cenſorinus. C. Aſinius C. F. Gallus.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 36. & 37. à Triumu. & Conſulatu 35. & 36. à pugna Act. 23.	Herodis 32. & 33. à capta Hieroſ. & occiſo Antig. 29. & 30. C. Sentius Saturninus hoc quidem tempore Syriæ Præſes fuit, vt ex varijs Ioſephi locis demonſtrari poteſt. Quirinius contra Homonadenſes in Prouinciam Ciliciam mittitur.	Dio Caſſius lib. 55. affirmat, Germanos omnes ſubactos per Tiberium, qui Caium ſecum habebat, *peragrataque tamquam victoribus Germania*, Romam reuerti ſunt. *Et ſic*, inquit Suetonius lib. 4. cap. 12. *vbique cuncta atque continua humani generis aut pax fuit, aut pactio; auſuſque tandem Caius Auguſtus 700. ab Vrbe Condita anno Ianum geminum claudere.* In annum Vrbis error irrepſit, *Ianus* tamen hoc anno *clauſus, quod certa pacis argumentum eſt*, inquit Velleius Paterculus, & luſtrum Auguſtus fecit iuxta illud Monumenti Ancyrani: *Nuper luſtrum ſolus feci .... Cenſorino & Aſinio Coſſ.*
II.	39.	7.	Ti. Claudius Nero II. Cn. Calpurnius Piſo II.	Octauiani Aug. à morte Cęſaris 37. & 38. à Triumu. & Conſul. 36. & 37. à pugna Act. 24.	Herodis 33. & 34. à capta Hieroſol. & occiſo Antig. 30. & 31. Dum Præſes Syriæ præerat Saturninus, Quirinius expugnatis Homonadenſium Caſtellis in Syriā mittitur Procurator ad luſtrū ſuperiori anno ab Auguſto inſtitutum peragendum, quod proinde hoc anno in Syria, ſequente in Palæſtina incipit.	Luſtrum ab Auguſto ſuperiori anno Romæ inſtitutum, eſt illud omnino, de quo S. Lucas cap. 2. *Factum eſt in diebus illis, exijt edictum a Cæſare Auguſto, vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Hæc deſcriptio prima facta eſt à Præſide Syriæ Quirino.* In Græco, loco *Præſes*, habetur ἐπίτροπος, *Procurator*, quòd nimirum ſub Saturnino Syriæ Præſide Quirinus procurator eiuſdem regionis factus ſit ad luſtrum peragendum, vt in alijs regionibus contigit, ſicut videre eſt apud Pagium de Gallijs, quibus cū teſte Tacito lib. 1. Annal. Germanicus præeſſet, tamen miſſi ſunt duobus poſt annis *ad Cenſum Galliarum P. Vitellius, & Cantius.* Ita lib. 2.

III.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu Digna.
III.	40.	6.	D. Lælius Balbus C. Antiſtius Vetus.	Octauiani Aug. à morte Cæſaris. 38. & 39. à Triumu. & Conſul. 37. & 38. à pug. Act. 25. Caius & Lucius Augusti Nepotes Tiberio patri ſuccenſent, quòd Tribunitiam poteſtatem in quinquenniū accepiſſet, ſeque negligi putarent.	Herodis 34. & 35. à capta Hieroſol. & occiſo Antigono. 31. & 32. Hoc anno ante menſem Septembris Varus ſuccedit Saturnino Syriæ Præſidi, ſiquidem extat nummus Antiochenus cum Vari nomine, anno EK. id eſt 25. à pugna Actiaca cuſus.	Hoc anno naſcitur Chriſtus Dominus die 25. Decembris in Bethleem Iuda, in diebus Herodis Regis. Auctor anonymus in Cod. Græco Biblioth. Vrbinatis affirmat, id factum *anno Regni Herodis Antipatri* 32. Idem auctor tribuit Herodi annos Regni 36. & Archelao poſt eum annos 9.	S. Lucas cap. 2. de deſcriptione orbis, cuius tempore natus eſt Chriſtus in Bethleem Iuda, ſic habet: *Hæc deſcriptio prima facta eſt à Præſide Syriæ Cyrino*. Tertullianus libro 4. contra Marcionem ait: *Sed & cenſus conſtat actos ſub Auguſto tunc in Iudæa per Sentium Saturninum, apud quos genus* (Saluatoris) *inquirere poteſtis*. Porrò neque Quirinus hoc anno Syriæ Præſes fuit, ſed Saturninus, neque Saturninus ad menſem Decembris Syriæ præfuit, ſed ante menſem Septembris ei in Syriæ Præfectura Varus ſucceſſit. Quæ omnia ne tempori natiuitatis Chriſti obeſſe cre-
IV.	41.	5.	C. Octauianus Auguſtus XII. L. Corn. Sulla.	Octauiani Aug. à morte Cæſaris 39. & 40. à Triumu. & Conſul. 38. & 39. à pugna Actiaca 26. Zonaras ex Dione lib. 55. Hoc anno *Auguſtus Cōſul XII. Caium virili toga data, in curiam adductū Principem iuuentutis deſignat*.	Herodis 35. & 36. à capta Hieroſ. & occiſo Antigono 32. & 33. Extant nummi Antiocheni, quibus Varus Syriæ præfuiſſe dicitur anno à pugna Actiaca 26.	Chriſti 1. vſque ad 25. Decembris, quo anno Magi veniunt Hieroſolymā die 5. Ianuarij. Poſt quadraginta dies præſentatur in templo, & fugit in Ægyptum, vbi manet vſque ad Herodis mortem.	dantur, notandum, tam Quirinum Syriæ Procuratorem, quam Sentium Saturninum Syriæ Præſidem eo tempore in Syria verſatos fuiſſe; quo Luſtrum Auguſti inſtitui cæpit: & licèt ex Syria diſceſſiſſent, antequàm in Iudæa abſolutum eſſet; id tamen non oberit, quò minùs hæc deſcriptio prima facta dicatur à Procuratore Syriæ Cyrino, & ſub Saturnini Præſidis Syriæ nomine Acta iſtius Cenſus, vt Tertullianus ait, in Archiuis Romanis ad ſua vſque tempora cuſtodirentur.
194.	42.	4.	C. Caluiſius Sabinus II. L. Paſſienus Rufus. Seuerus Sulpitius lib. 2. cap. 39. ait. *Chriſtus natus eſt Sabino & Rufino Coſſ.*	Octauiani Aug. à morte Cæſaris 40. & 41. à Triumu. & Conſul. 39. & 40. à pugna Actiaca 27. Extat huius	Herodes moritur 7. menſis Caſleu ſeu 25. Nouemb. eique ſuccedit Archelaus, qui thronum patris poſt ſeptem ab eius	Chriſti 2. quo Ioſeph monetur ab Angelo in ſomnis, redire in terram Iſraël, qui cū in itinere percepiſſet, quòd Archelaus re-	Ioſephus lib. 17. cap. 8. narrat, Herodem circa Paſcha iam ægrum iuſſiſſe aliquos ſeditioſos Iudæos comburi; & in eandem noctem incidiſſe eclipſim Lunæ, quam Keplerus & Petauius oſtendunt hoc anno contigiſſe tribus horis ante

ſo-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
				anni 27. nũmus Antiochenus Vari Syriæ Præſidis, qui Ioſepho lib. 17. cap. 7. teſtante, *per idem tempus Hieroſolymis erat . . . . ſucceſſor Saturnino miſſus in Syriam*, quo de Antipatri filij perfidia caſtiganda Herodes conſultabat. Habito autem Conſilio *Antiochiam profectus eſt, vbi plurimùm ſolebat degere, quòd illic eſſet Syrorum regia*.	obitu dies aſcendit. Extant nummi Antiocheni, quibus Varus Syrię præfuiſſe dicitur anno à pugna Actiaca 27.	gnaret in Iudęa, pro patre eius, timuit illò ire, & ſeceſſit in Galilęam, quę Antipæ Tetrarchæ ſuberat, & habitauit in Nazareth.	ſolis ortum die 13. Martij, & fuiſſe digitorum penè ſex. Mortuus autem eſt *die 7. menſis Caſleu*, vt habetur in Iudęorũ Ieiunij volumine, cum ab occiſo Antigono trigeſimumquartum, & ab obtento Romę Principatu annum trigeſimumſeptimum ageret; vt teſtatur Ioſephus lib. 1. de bello Iudaico cap. 21. & lib. 17. Antiq. cap. 10. Poſt dies verò 7. ab obitu Herodis thronum ipſius conſcendit Archelaus, eumque omnis populus pro Rege ſalutauit, vt ibidem narrat Ioſephus.
II.	43.	3.	Cn. Cornelius Lentulus. M. Valerius Meſſalla. *His Coſſ. Dominus noſter Ieſus Chriſtus Filius Dei in Bethleem naſcitur anno Imperij Aug. 41.* inquit Caſſiodorus in Chronico.	Augusti à morte Cęſaris 41. & 42. Triumu. & Conſul. 40. & 41. à pugna Act. 28. Anno 42. Auguſti ponunt Chriſti natiuitatem Euſebius in Chronico iuxta M. SS. Codd. à Miræo lectos & nonnullos Codd. Arnaldi Pontaci: item Epiphanius hær. 41. Oroſius lib. 1. cap. 1. quos ſecutus eſt	Archelaus poſt Paſcha Romam proficiſcitur, & ab Auguſto confirmatur non quidem Rex, ſed Ethnarcha ſuper Iudæam, Idumæam, & Samariam. Philippus verò conſtituitur Tetrarcha ſuper Trachonitidem, Bataneam, & Auranitim. Herodes autem Antipas ſuper Galilæam & Trãſamnanã Regionem. Ita	Chriſti 3. Hoc anno Chriſtus naſcitur iuxta Card. Baronium die 25. Decemb.	Archelaus Romæ accuſatur à fratribus de inuaſo ſine Auguſti licentia Iudæorum throno, ideoque Romam contendit, vbi Auguſtus eum *non Regem declarat, ſed dimidia parte ditionis, quæ Herodis fuerat, ei conceſſa, Ethnarcham eum conſtituit* ſupra Iudæam, Idumæã, & Samariam. Ita Ioſephus lib. 17. Ant. cap. 13. Romæ autem vidit Caium Cæſarem primum locum in Conſiſtorio habentem, vt ibidem Ioſephus, nullam Lucij mentionem faciens, quia hic nondum Caio fratri honoribus æquatus erat.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
				Card. Baronius.	Ioſephus, qui non meminit Liſaniæ Abilinæ, vt potè extra Iudæã poſitæ.		
III.	44.	2. Hoc anno incipit æram Card. Baronius.	C. Octau. Auguſ. XIII. M. Plautius Siluanus. Cui ſuffectus eſt C. Caninius Gallus, & Kal. Octob. Auguſto ſuffectus eſt Q. Fabritius. Alexander Monachus Orat. de cruce ait, Chriſtum natum eſſe, *dum Auguſtus Conſul eſſet XIII. collega Siluano die 25. Decemb.*	Auguſti à morte Cæſaris 42. & 43. Triumu. & Conſul. 41. & 42. à pugna Act. 29. Inſcriptio apud Gruter. p. 199. 3. IMP. CAES. AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. XXI. CONS. XIII. PAT. PATR. FERM. AVG. INTER LANC. OPP. ET. ICAEDIT.	Herodis Antipę, Philippi, & Archelai à morte Herodis 2. & 3. à confirmato Romæ Principatu 1. & 2.	Chriſti 4. Hoc anno præter Alexandrum Monachum Chriſti natiuitatẽ collocant, Victor Tunon. ad calcem Chronici, Ado Viennenſis, alijque, quorum ſententiam ſecuti ſunt Onuphrius Panuinius & Aub. Miræus in adn. ad Chronic. Euſebij.	Baronius Tomo 1. Annal. ad annum Auguſti 42. ſcribit: *Kal. Ianuarij Auguſto 13. & Plautio Siluano Conſulatũ gerentibus, eodem in quo natus eſt loco, circumciditur.* Addit, quòd eodẽ anno Magi eum adorarint, ac fugerit in Ægyptum.
IV.	45.	1. Hoc anno ponit æram vulgaris initium Onuphrius Panuinius.	Cornelius Lentulus. L. Calpurnius Piſo.	Auguſti à morte Cæſaris 43. & 44. à Triumu. & Conſul. 42. & 43. à pugna Act. 30. Caius ab Auguſto aduerſus Parthos mittitur, cuius ad iter apparatum deſcribit Ouidius lib. 1. de arte amandi.	Herodis Antipæ, Philippi, & Archelai 3. & 4. à confirmato Romæ Principatu 2. & 3.	Chriſti 5.	S. Proſper in Chronico hoc anno ponit Chriſti natiuitatem, ita enim ibi: 44. *Auguſti anno Quirinus ex conſilio Senatus ad Iudæam miſſus cenſus hominum poſſeſſioneſque deſcribit. Eodem anno Chriſtus Filius Dei in Bethleem Iuda naſcitur.* Fauet Apollinarius Laodicenus, ac ſequuntur Burgenſis, Toſtatus, Genebrardus, alijque, quibus ſubſcribit Labbeus.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudeorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
195.	46.	Hoc anno incipit æra Vulgaris Dionyſij Exigui.	C. Cæſar. L. Æmilius Paulus. Faſti quidam antiqui apud Cuſpinianũ: Chriſtus naſcitur *Cæſare & Paulo Coſſ. die VIII. Kal. Ian.*	Auguſti à morte Cæſaris 44. & 45. à Triumu. & Conſul. 43. & 44. à pugna Actiaca 31.	Herodis Antipæ, Philippi & Archelai 4. & 5. à confirmato Romæ Principatu 3. & 4.	Chriſti 6.	Eminen. Card. Baronius, qui Caium ante triennium defunctum putabat, cum Tomo 10. Annalium obſeruaſſet, ſe hoc anno Caium inter Conſules retuliſſe, faſtos corrigendos credidit, & loco Caij, Conſulatum Auguſti 14. ſubſtituit. Verùm Caium cum Æmilio Paulo Conſulatum egiſſe, teſtantur faſti antiqui apud Onuphrium, & Cuſpinianum, & apud Dionem antiquitùs legebatur: γ. Αὐγόσυ ὑιὸς. *Caius Auguſti filius*. Prout etiamnum legitur in antiqua inſcriptione apud Gruterum pag. 1075. 2. *C. Cæſare Aug. fil. . . . Paulo Coſſ. lares Auguſtos Q. Numiſius Q. L. Legio L. Saſinius L. L. Hilarus Sadalis C. Modi. Cimbri. Ser. Æſcinus M. Octaui M. Ser. Magiſter de ſuo F.* C. Alia extat inſcriptio Arimini in foro, vbi: *C. Cæſar Auguſti F. Conſul.* dicitur. Extant nummi antiqui, in quibus *Caij Cæſaris Conſulatus* exprimitur: & Cenotaphium Piſanum *Caij poſtconſulatus* meminit: adeò vt de eius Conſulatu ne quidem ambigere liceat. Notanda autem Cenotaphij Piſani verba: *Poſt Conſulatum, quem vltra fines extremos Populi Romani bellum gerens feliciter peregerat.* Ex ijs enim conſtat, Caium Conſulatum peregiſſe, dum bellum pro Romanis gerebat in vltimis Imperij oris, & iam tum Iani portas rurſus apertas fuiſſe.
II.	47.	2.	P. Vinitius. P. Alfenius Varus. Lucius Cęſar his Coſſ. *Maſſiliæ deceſſit*.	Auguſti à morte Cæſaris 45. & 46. à Triumu. & Conſul. 44. & 45. à pugna Act. 32.	Antipæ, Philippi, & Archelai 5. & 6. à confirmato Romæ Principatu 4. & 5.	Chriſti 7.	
III.	48.	3.	M. Seruilius Gemma. L. Ælius Lamia.	Auguſti à morte Cæſaris 46. & 47. à Triumu. & Conſul. 45. & 46. à pugna Act. 33.	Antipæ, Philippi, & Archelai 6. & 7. à confirmato Romæ Principatu 5. & 6. Poſuit hoc anno Pagius Syriæ Præſidem Saturninum ex numiſmate eius, in quo annus Antiochenus EA. ſeu 35. exprimitur ad quē annũ referendum eſt numiſma.	Chriſti 8.	
IV.	49.	4.	Sex. Ælius Catus. C. Sentius Saturninus. In Cenotaphio Piſano: *Sex Ælio Cato, & Caio Sentio Saturnino Coſſ.* Auguſti *Trib. Pot. XXVI. quarto Non.*	Auguſti à morte Cæſaris 47. & 48. à Triumu. & Conſul. 46. & 47. à pugna Act. 34.	Antipæ, Philippi, & Archelai 7. & 8. à confirmato Romæ Principatu 6. & 7.	Chriſti 9.	

Apri-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchę Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
			Aprilis mentius adfertur, Caium Cæſarem Auguſti. .... Filium poſt Conſulatum ... vulneribus pro Repub. exceptis ex eo caſu crudelibus fatis ereptum.				
196.	50.	5.	Cn. Cornelius Cinna. L. Valerius Meſſalla Voluſus.	Auguſti à morte Cæſaris 48. & 49. à Triumu. & Conſul. 47. & 48. à pugna Act. 35.	Antipæ, Philippi & Archelai 8.& 9. à confirmato Romæ Princip. 7. & 8.	Chriſti 10.	
II.	51.	6.	M. Æmilius Lepidus. L. Arruntius.	Auguſti à morte Cæſaris 49. & 50. à Triumu. & Conſul. 48. & 49. à pugna Act. 36.	Herodis Antipę, Philippi, & Archelai 9. & 10. à confirmato Romæ Principatu 8.& 9. quo Archelaus à fratribus accuſatus apud Auguſtum, ab eo in exilium relegatur anno à morte Herodis decimo, à confirmato Romæ Principatu 9.	Chriſti 11.	Ioſephus lib. 17. Antiq. cap. 15. *Decimo principatus Archelai anno primates tam Iudęorum, quàm Samaritanorum non ferentes eius tyrannidem, detulerunt eum ad Cæſarem ... Cæſar autem auditis eius accuſatoribus & ipſius defenſione, miſit eum Viennam in exilium, quæ eſt vrbs Galliæ.* Libro 2. de bello Iudaico dicit, id contigiſſe nono Principatus anno, quod Euſebius in Chronico confirmat his verbis: *Archelaus nono anno regni ſui in Viennam vrbem Galliæ relegatur.* Idem habet S. Proſper in Chronico integro: *Archelaus in Viennam Vrbem Galliæ relegatur anno Regni ſui 9.* Neque hæc differunt à priori teſtimonio Ioſephi: nam annus, qui à confirmato Archelai Principatu fuit nonus, à morte Herodis fuit decimus, ideoque præclarè Dio lib. 55. *Lepido & Arrun-*
III.	52.	7.	Q. Metellus Creticus. A. Licinius Nerua Silanus.	Auguſti à morte Cæſaris 50. & 51. à Triumu. & Conſ. 49. & 50. à pugna Act. 37. quo anno Quirinius in Iudæã miſſus *cěſum peregit* teſte Ioſepho.	Herodis Antipæ, & Philippi 10. & 11. Quirinius fit Syriæ Præſes	Chriſti 12. S. Lucas cap. 2. *Factus annorum 12. remanſit puer Ieſus in Hieruſalem.*	

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
IV.	53.	8.	M. Furius Camillus. Sex. Nonius Quinctilianus.	Auguſti à morte Cæſaris 51. & 52. à Triumu. & Conſul. 50. & 51. à pugna Act. 38.	Herodis Antipæ, & Philippi 11. & 12.	Chriſti 13.	*runtio Coſſ. Herodes* (qui & vocatur Archelaus) *Palæſtinus à fratribus accuſatus trans alpes relegatur*. Parte autem ditionis Archelai Syriæ contributa, Herodes Galilææ Tetrarcha euaſit, vt habet Ioſephus lib. 18. cap. 2.
197.	54.	9.	C. Poppæius Sabinus. Q. Sulpitius Camerinus.	Auguſti à morte Cæſaris 52. & 53. à Triumu. & Conſul. 51. & 52. à pugna Act. 39.	Herodis Antipæ, & Philippi 12. & 13.	Chriſti 14.	
II.	55.	10.	P. Cornelius P. F. Dolabella. C. Iunius Silanus.	Auguſti à morte Cæſaris 53. & 54. à Triumu. & Conſul. 52. & 53. à pugna Act. 40. quo anno Proconſulare Imperium accipit Tiberius, qui Imperij conſors efficitur.	Herodis Antipæ, & Philippi 13. & 14.	Chriſti 15. Auctor Hiſtoriæ Chronicę tempore Iuſtini Imperatoris ſcripſit: *Regnauit Tiberius Cæſar, cum eſſet D. Ieſus Chriſtus inter homines habens ętatis annos* 15. Ita in M. S. Cod. Bib. Palatinę.	Velleius Paterculus. His Coſſ. Tiberius ob rem Romani Imperij contra Germanos præclarè geſtam, *perpetuus Romani Imperij Patronus habitus eſt*. Et Dio lib. 56. adiungit: *Victoriæ ergo Auguſto & Tiberio nomen Imperatorium auctum, ac triumphus decretus*. Vnde apud Clementem Alexandrinum aliqui Tiberio 26. annos Imperij tribuunt: & ab hoc anno eius Imperium numerauit Sulpitius Seuerus lib. 2. Hiſtoriæ, vt alibi videbimus.
III.	56.	11.	M. Æmilius Lepidus. T. Statilius Taurus. Concordiæ ædes his Cõſulibus à Tiberio dedicatur *XVII. Kal. Febr.* teſte Ouid. lib. 1. Faſtorum.	Auguſti à morte Cæſaris 54. & 55. à Triumu. & Conſul. 53. & 54. à pugna Act. 41. Tiberij Imperij Procõſularis 1.	Herodis Antipæ & Philippi 14. & 15.	Chriſti 16.	Suetonius in Tiberio cap. 21. *Dedicauit Concordiæ ædem. Ac nec multo poſt (lege per Conſules lata, vt prouincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret) condito luſtro in Illyricum profectus eſt*. Dio Caſſius lib. 56. *Tiberius ædem Concordiæ ſacrauit inſcriptio ſuo & fratris Druſi vita pridem functi nominibus, M. Æmilio Lepido, Statilio Tauro Coſſ.* Poſtquam igitur

Con-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum mixta Ioſephum Hebræum.	Anni Christi.	Obſeruatu digna.
							Conſules ad finem æræ vulg. 10. legem tulerant, quòd Tiberius Prouincias cum Auguſto cõmuniter miniſtraret. Dedicauit anno ſequenti Concordiæ ædem, & biennio poſtquàm in Germania res feliciter peregerat, & conſors Imperij Auguſto volente, vt Velleius teſtatur, lib. 2. cap. 121. à Senatu declaratus erat, *in Vrbem reuerſus, iam pridem debitum, ſed continuatione bellorum* (vindicatione hoſtium) *dilatum* egit *triumphum*. Vnde corrigendus Vſſerius, qui id factum refert anno 12. quo Germanicus Conſulatum obibat.
IV.	57.	12.	Germanicus Cæſar. C. Fonteius Capito. Suetonius in Caio Caligula cap. 8. *Caius Cæſar natus eſt pridie Kalend. Sept. patre ſuo & C. Fonteio Capitone Coſſ.*	Auguſti à morte Cæſaris 55. & 56. à Triumu. & Conſul. 54. & 55. à pugna Act. 42. Tiberij Imp. Proconſ. 2.	Herodis Antipæ, & Philippi 15. & 16. Quirinio in Syriæ Præpoſitura ſucceſſit Q. Cæcilius Silanus.	Chriſti 17.	Plinius lib. 14. cap. vlt. & Suetonius cap. 42. Tiberium *Principem* vocant, dum *Piſonem in potatione pernoctantem ad Præfecturam Vrbis confeſtim delegit*, qui teſte Tacito l. 6. Ann. cap. 2. *viginti per annos pariter probatus obijt* Cn. Domitio, & Scriboniano Coſſ. Hi Coſſ. fuere æra 32. à qua ſi detrahas 20. annos, anno 12. Tiberius iam Princeps ſiue Imperij collega erat, collegæ enim Imperij *Principes* vocantur, vt colligitur ex Spartiano in vita Ælij Veri, vbi tria perſonarum genera diſtinguit, *Cæſarum, Principum, ac Auguſtorum. Qui*, inquit, *Cæſares appellati ſunt, nec Principes, aut Auguſti fuerunt*. Vbi Principes Cæſarum auctoritatem ſuperaſſe monſtrantur, vtique Collegæ Imperij conſtituti.
198.	58.	13.	C. Silius. L. Munacius Plancus.	Auguſti à morte Cæſaris 56. & 57. à Triumu. & Conſul. 55. & 56. à pugna Act. 43. Tiberij Imp. Proc. 3.	Herodis Antipæ, & Philippi 16. & 17. Extant duo nummi, vnus in gaza Medicea, alter penes me, in quorum antica caput Iouis, in poſtica legitur: ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΑΝ-	Chriſti 18.	

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
					ΤΙΟΧΕΩΝ Γ Μ. id eſt an. 43. quo Silanus Syriæ præfuit.		
II.	59.	14.	Sex. Pompeius. Sex. Apuleius.	Auguſtus obijt die 19. Auguſti, eiq; ſuccedit Tiberius, qui à prædicto die ſolus Imperium tenuit. Imp. Proc. 4. Annus à pugna Act. 44.	Herodis Antipæ, & Philippi 17. & 18. Extant vero penes me duo nummi ærei omninò ſimiles prioribus, cum eiſdem verbis, & anno Δ Μ. id eſt 44.	Chriſti 19.	Auguſtus hoc anno luſtrum peregit, de quo inſcriptio olim Mauſoleo ſuo Romæ inſerta, & in Monimento Ancyrano ſeruata: *Nuperrimè luſtrum conlega Tiberio Sex. Pompeio & Sex. Apuleio Coſſ.* Conlegam vocat Tiberium, non Conſulatus, nam hunc duo Sexti gerebant, ſed Imperij, ad cuius conſortium ante tres annos & menſes Tiberium aſſumpſerat. Luſtro autem Romæ peracto, in Campaniam proficiſcitur, vbi circumfuſus amplexibus Tiberij, teſte Velleio Paterculo cap. 123. *in ſua reſolutus eſt initia, Pompeio Apuleioque Coſſ. 76. anno.* Addit Dio Caſſius lib. 56. ad eumdem Conſulatum: *Vita exceſſit XIV. Kal. Septembris, qua die quondam primum Conſulatum inierat. Vixit annos 75. menſes 10. dies 26. ſiquidem natus eſt 9. Kalend. Octobris. Solus ſummum Imperium geſſit à victoria apud Actium annos (quibus tamen 13. dies deſunt) 44.* Quæ omnia tam manifeſtè Chronotaxim noſtram confirmant, vt nihil ampliùs. Obſeruat autem Petauius lib. 4. Rationarij Parte 2. c. 5. teſtibus Tacito & Dione, *paulò poſt Auguſti exitum lunam defeciſſe*, quæ eclipſis accidit *anno Chriſti 14. cyclo lunæ 15. Solis 23. Septembris 27.*
III.	60.	15.	Druſus Cæſar. C. Norbanus Flaccus.	Tiberij Imperij Proc. 5. à morte Auguſti 1. vſque ad 19. Auguſti; & inde 2. Annus à pugna Act. 45.	Herodis Antipæ, & Philippi 18. & 19. Extat in Gaza Medicea nummus, in cuius antica caput Tiberij, cum inſcriptione ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡ. & in poſtica hæc inſcriptio Α ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ Ε Μ. Nota ſuperior A. primum Tiberij annum: nota inferior annum 45. pugnæ Actiacæ, deſignant.	Chriſti 20.	

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
IV.	61.	16.	T. Statilius Siſenna Taurus. L. Scribonius Libo.	Tiberij Imperij Proc. 6. à morte Auguſti 2. & 3. à pugna Act. 46. vſque ad quartum Nonas Sept. à quo annus 47. initium ducit.	Herodis Antipæ, & Philippi 19. & 20. Extat alius Silani nummus cum anno Tiberij tertio, quem inijt hoc anno 16. à die 19. Aug. & anno Antiochenſi Z M ſeu 47. qui hoc anno à quarto Nonas Sept. cœpit.	Chriſti 21.	27. *hora circiter 9. matutina, quadrageſimo die poſt Auguſti mortem. Quarè non poteſt aliud in tempus, quàm illum ipſum communis æra 14. annum conferri obitus Imperatoris Auguſti Coſſ. Sextis duobus, Iuliano 59.* Hactenus Petauius.
199.	62.	17.	C. Cælius Rufus. L. Pomponius Flaccus.	Tiberij Imp. Procon. 7. à morte Aug. 3. & 4.	Herodis Antipæ, & Philippi 20. & 21. Piſo fit Syriæ Præſes ſucceſſor Silano datus.	Chriſti 22.	
II.	63.	18.	Tib. Aug. III. Germanicus Cæſar Tib. F. II.	Tiberij Imp. Proc. 8. à morte Aug. 4. & 5.	Herodis Antipæ, & Philippi 21. & 22.	Chriſti 23.	
III.	64.	19.	M. Iulius Silanus. L. Norbanus Balbus. Germanicus Cæſar veneno exceſſit Antiochiæ Syriæ.	Tiberij Imp. Proc. 9. à morte Aug. 5. & 6.	Herodis Antipæ, & Philippi 22. & 23. Piſoni ſuccedit C. Sentius Saturninus Syriæ Præſes.	Chriſti 24.	Tacitus ad annum ab V.C. 772. qui eſt æræ vulg. 19. narrat, Germanicum ſcelere Piſonis ex hac vita ereptum: *Conſultatum inde inter legatos, quique alij Senatorum aderant, quiſnam Syriæ præficeretur, & cæteris modicè niſis inter Vibium Marſum, & Cn. Sentium diù*

 qua-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
IV.	65.	20.	M. Valerius Meſſalla. M. Aurelius Cotta.	Tiberij Imperij Procõſ. 10. à morte Aug. 6. & 7.	Herodis Antipæ, & Philippi 23. & 24.	Chriſti 25.	*quæſitum*. *Dein Marſus ſeniori, & acriùs tendenti Sentio conceſſit*. Cn. Sentius itaque Piſoni ſucceſſit.
200.	66.	21.	Tib. Aug. IV. Druſus Cæſar II.	Tiberij Imp. Proc. 11. à morte Aug. 7. & 8.	Herodis Antipæ, & Philippi 24. & 25.	Chriſti 26.	
II.	67.	22.	D. Haterius Agrippa. C. Sulpitius Galba.	Tiberij Imp. Proc. 12. à morte Aug. 8. & 9.	Herodis Antipæ, & Philippi 25. & 26.	Chriſti 27.	Ioſephus lib. 18. Antiq. Iud. cap. 8. de Agrippa loquens: *Ad Flaccum, inquit, virum conſularem, & tum Syriæ Præſidem ſe contulit*. Quod circa hunc annum contigiſſe creditur.
III.	68.	23.	C. Aſinius Pollio. C. Antiſtius Vetus.	Tiberij Imp. Proc. 13. à morte Aug. 9. & 10.	Herodis Antipæ, & Philippi 26. & 27.	Chriſti 28.	
IV.	69.	24.	Sex. Cornelius Cethegus. L. Vitellius Varro.	Tiberij Imp. Proc. 14. à morte Aug. 10. & 11.	Herodis Antipæ, & Philippi 27. & 28.	Chriſti 29.	
201.	70.	25.	Cn. Cornel. Lentulus Iſauricus. M. Aſinius Agrippa.	Tiberij Imp. Proc. 15. à morte Aug. 11. & 12.	Herodis Antipæ, & Philippi 28. & 29. *Gratus Romam repetit, in Iudæa exactis annis XI. cui deinde Pontius Pilatus ſucceſſor miſſus eſt*. Ita Ioſeph. lib. 18. cap. 8.	Chriſti 30. Ioannes anno 15. Tiberij cœpit prædicare baptiſmum pœnitentiæ.	S. Lucas cap. 3. *Anno autem quintodecimo Tiberij Cæſaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, Tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius Tetrarcha Ituraæ, & Trachonitidis regionis & Lyſania Abilinæ Tetrarcha, ſub Principibus Sacerdotum Anna & Caipha factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto. Et venit in omnem re*-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
							gionem Iordanis prædicans baptiſmum pœnitentiæ &c. Quod factum hoc anno.
II.	71.	26.	Cn. Cornel. Lentulus Getulicus. C. Caluiſius Sabinus.	Tiberij Imp. Proconſ. 16. à morte Aug. 12. & 13.	Herodis Antipæ, & Philippi 29. & 30. Ioſephus apud Euſebium lib. 1. cap. 9. refert *Pilatum à Tiberio anno regni eius 12. Iudææ præfectum fuiſſe.*	Chriſti 31. Baptizatur expleto anno trigeſimo, die 6. Ianuarij, & incipit primus annus prædicationis.	S. Lucas cap. 3. *Factum autem eſt, cum baptizaretur omnis populus, & Ieſu baptizato . . . Et ipſe Ieſus erat incipiens quaſi annorum triginta.* D. Ignatius epiſt. ad Trallian. *Et expletis tribus annorum decadibus verè baptizatus eſt à Ioanne.* Factum id 6. Ian. æra 26. anno Iuliano 71. Olymp. 201. anno 2. cum Tiberius annum 16. Proconſularis imperij ageret, qui annus idem eſt cum 12. à morte Auguſti: vnde Tertullianus nullatenùs
III.	72.	27.	M. Licinius Craſſus. L. Calpurnius Piſo.	Tiberij Imp. Proconſ. 17. à morte Aug. 13. & 14.	Herodis Antipæ, & Philippi 30. & 31.	Chriſti 32. prædicationis eius 2.	contra Euangelium ſentit, dum annos Tiberij computando à morte Auguſti, anno 12. Tiberij baptiſmum Chriſti collocat.
IV.	73.	28.	Ap. Iunius Silanus. P. Silius Nerua.	Tiberij Imp. Proconſ. 18. à morte Aug. 14. & 15.	Herodis Antipæ, & Philippi 31. & 32.	Chriſti 33. prædicationis eius 3.	
202.	74.	29.	C. Rubellius Geminus. C. Fufius Geminus. Suffecti Kal. Iul. A. Plautius. L. Nonius Aſprenas.	Tiberij Imp. Proconſ. 19. à morte Aug. 15. & 16.	Herodis Antipæ, & Philippi 32. & 33.	Chriſti 34. quo & obijt duobus Geminis Coſſ. cum vixiſſet annos 33. menſes 3.	Tertullianus lib. contra Iudæos: *Chriſti paſſio perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Conſulibus Rubellio Gemino & Fufio Gemino, menſe Martio, temporibus Paſchæ, die VIII. Kal. Aprilis.* Lactantius lib. 4. Inſtitut. cap. 10. Chriſtus crucifixus eſt *Tiberij anno 15. Geminis Coſſ.*
II.	75.	30.	M. Vinicius. L. Caſſius Longinus. Suffecti Kal. Iul.	Tiberij Imp. Proconſ. 20. à morte Aug. 16. & 17.	Herodis Antipæ, & Philippi 33. & 34.	Chriſti 35.	Et libro de Mortibus perſecutorum: *Poſt diem X. Kalendarum Aprilis duobus Geminis Coſſ.* Sulpitius Se-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
			C. Caſſius Longinus. L. Neuius Surdinus.				Seuerus lib. 2. cap. 40. *Dominus crucifixus eſt Fuſio Gemino & Rubellio Gemino Coſſ.* D. Auguſtinus lib. 8. de Ciuit. Dei cap. 54. *Mortuus eſt Chriſtus duobus Geminis Coſſ.*
III.	76.	31.	Ti. Aug. V. L. Ælius Seianus. Suffecti VII. Idus Maij. Fauſtus Cornel. Sulla. Sexteidius Catullinus. Suffectus Kal. Iul. L. Fulcinius Trio. Suff. Kal. Oct. P. Memmius Regulus.	Tiberij Imp. Proconſ. 21. à morte Aug. 17. & 18. Seianus hoc anno, poſtquàm Memmius Regulus ſuffectus erat, iuſſu Tiberij occiditur.	Herodis Antipæ, & Philippi 34. & 35.	Chriſti 36.	*VIII. Kal. Aprilis.* Faſti Idatij: *His Coſſ.* (Ruſo & Rubellio) *paſſus eſt Chriſtus die X. Kal. April. & reſurrexit VIII. Kal. eiuſdem.* Victor Aquitanus: *Crucifixio Chriſti duobus Geminis Rufo & Rubellione.* Ita quoquè proœmium antiquiſſimi Catalogi tempore Liberij Papæ conſcripti, Auctarium Chronici S. Proſperi, & alia antiquitatis monimenta. Quibus accedit M. S. Cod. Bibliothecæ Vat. ex Africano ſcriptore antiquiſſimo referens Imperij Romanorum vſque ad Saluatoris reſurrectionem eſſe annos 74. Ab anno enim 1. Iuliano, à quo Africanus initium ſumit, totidem anni intercedunt.
IV.	77.	32.	C. Domitius Ahenobardus. M. Furius Camillus Scribonianus. Suffect. Kal. Iul. A. Vitellius.	Tiberij Imp. Proconſ. 22. à morte Aug. 18. & 19.	Herodis Antipæ, & Philippi 35. & 36.	Chriſti 37. Baronius in hunc annum, quem 34. æræ vulgaris credidit, refert mortem Chriſti Aenobarbo, & Scriboniano Coſſ.	Phlegon lib. 13. ſcripſiſſe fertur: *Quarto autem anno 202. Olympiadis magna & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, defectio ſolis facta. Dies hora ſexta ita in tenebroſam noctem verſus, vt ſtellæ in cælo viſa ſint; terræque motus in Bithynia Nicænæ Vrbis* mul-

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchæ Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
203.	78.	33.	Ser. Sulpitius Galba. L. Sulla Felix.	Tiberij Imp. Proconſ. 23. à morte Aug. 19. & 20.	Herodis Antipæ, & Philippi 36. & 37.	Chriſti 38. hoc anno ponit Labbeus mortem Chriſti.	*multas ædes ſubuertit*. Euſebius in Chronico citat hoc Phlegontis teſtimonium pro morte Chriſti, quo tempore iuxta Euangelium Matth. cap. 27. *à ſexta hora tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram, vſque ad horam nonam*. Et prout habet S. Lucas cap. 23. *obſcuratus eſt Sol*: vel vt refert Dionyſius epiſt. ad Theophanem: *Sol horribiliter ſubeunte Luna obſcuratus eſt*. Ex quibus concludit Labbeus, Chriſtum mortuum hora 9. anno vulgari 33. In quo tamen vir ille à Phlegontis teſtimonio deflectit, cum iuxta Phlegontem id acciderit anno 4. Olympiadis 202. qui annus cum æra vulgari 32. concurrit, non cum æra 33.
II.	79.	34.	Paullus Fabius Perſicus. L. Vitellius.	Tiberij Imp. Proconſ. 24. à morte Aug. 20. & 21.	Herodis Antipæ 37. & 38. Philippi vltimus, quo obijt.	Chriſti 39.	Ioſephus lib. 18. cap. 6. *Philippus Herodis frater diem ſuum obijt anno Tiberij Principatus 20. quum ipſe præfuiſſet 37. annis Trachonitidi, & Gaulanitidi, ac Batanææ.*

III.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Tetrarchę Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
III.	80.	35.	C. Ceſtius Gallus. M. Seruilius Nonianus.	Tiberij Imp. Proconſ. 25. à morte Aug. 21. & 22.	Herodis Antipæ 38. & 39.	Chriſti 40.	
IV.	81.	36.	Q. Plautius Plautianus. Sex. Papirius Allenius.	Tiberij Imp. Proconſ. 26. à morte Aug. 22. & 23.	Herodis Antipæ 39. & 40. Pilatus decem annis exactis in Iudæa, quum neceſſe haberet Vitellio parere, ad Vrbem iter ſuſcepit, quò priuſquam perueniret, vita exceſſit Tiberius. Ita Ioſeph, lib. 18. cap. 5.	Chriſti 41.	
204.	82.	37.	Cn. Acerronius Proculus, C. Pontius Nigrinus.	Tiberius moritur die 16. Martij, poſtquàm regnaſſet à morte Augusti annos 22. menſes 6. dies 26. à quo autem conſors Imperij factus eſt, annos 26. & ſex menſes: eique ſuccedit Caligula.	Herodis Antipæ 40. & 41. Agrippa conſtituitur Rex à Caio Tiberij ſucceſſore, & in Iudæam Marcellus Præſes mittitur.	Chriſti 42.	Clemens Alexandrinus libro 1. Stromatum verſus finem, cum Tiberio tribuiſſet annos 22. & aliquot menſes, *Quidam*, inquit, *Imperatorum tempora ſic deſcribunt* ..... *Tiberius annis 26. mẽſibus 6. diebus 19.* Quem ſecundum computum ſequi potuit S. Lucas, dum ſcripſit: *Anno 15. Tiberij verbum Domini factum eſt ſuper Ioannem Baptiſtam.*

II.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudęorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
II.	83.	38.	M. Aquillius Iulianus. P. Nonius Aſprenas.	Caij Caligulæ 1. & 2.	Herodis Antipæ 41. & 42. Agrippæ Regis 2.	Chriſti 43.	Ioſephus lib. 18. cap. 8. *Altero deinde anno Principatus Caij Cæſaris Agrippa petijt veniam nauigandi in ſuum regnum ordinandi eius gratia .... Quod vbi Imperator annuit, præter omnium ſpem Rex apparuit.*
III.	84.	39.	Caius Auguſtus II. L. Apronius Cæſianus. Suff. Kal. Feb. M. Sanguinius Maximus II. Suff. Kal. Iul. Cn. Domitius Corbulo.	Caij Caligulæ 2. & 3.	Herodes perpetuo damnatur exilio apud Lugdunum Galliæ Vrbem, fuga tamen elapſus in Hiſpaniam ſeceſſit. Agrippæ Regis 3.	Chriſti 44.	Ioſephus lib. 18. cap. 9. Caius Cæſar *ademptam Herodi Tetrarchiam ad Agrippæ regnum adiecit. ... Herodem verò perpetuo damnauit exilio apud Lugdunum Vrbem Galliæ.* Ita ibi Ioſephus, qui lib. 2. de bello Iudaico cap. 8. refert Herodem veniſſe *ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit. Atque ita quidem Herodes in Hiſpania peregrinante ſecum etiam vxore deceſſit.*
IV.	85.	40.	C. Auguſtus III. ſolus. eiq; ſuffecti M. Cocceius Nerua. L. Gellius Publicola.	Caij Caligulæ 3. & 4.	Agrippæ Regis 4. quo Romæ cum Caio verſatus, ab ipſo & Herodis Tetrarchiam obtinet.	Chriſti 45.	Herodes itaque licèt exilio damnatus eſſet apud Lugdunum Galliæ, non tamen in Gallias profectus eſt, ſed in Hiſpaniã aufugit, ibique peregrinando obijt, diuerſus omnino ab Herode Palæſtino, cuius Dio meminit Conſulatu Arruntij, & Lepidi, quo Viennam Galliæ in exilium miſſus eſt. Hic enim fuit Herodes Archelaus Rex Iudeæ, ille autem fuit Herodes Tetrarcha Galilææ.

Olympiades.	Anni Iuliani.	Anni ante æram vulg.	Conſules iuxta Dionem.	Imperatores iuxta Scriptores Latinos.	Reges Iudæorum iuxta Ioſephum Hebræum.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
205.	86.	41.	Caius Auguſtus IV. eique ſuffecti Cn. Sentius Saturninus. Pomponius Secundus.	Caius Caligula interimitur, eique ſuccedit Claudius.	Agrippæ Regis 5. Agrippa à Claudio confirmatur, & Iudæa ac Samaria eius ditioni additis, Hieroſolymam redijt.	Chriſti 46.	Caius Caligula occiditur nono Kal. Februarias, cum *vixiſſet annos XXIX. Imperauit triennio & 10. menſibus, diebuſque VIII.* vt habet Suetonius in Caligula cap. 59.
II.	87.	42.	Ti. Claudius Aug. II. C. Cecina Largus.	Claudij 1. & 2.	Agrippæ Regis 6.	Chriſti 47.	
III.	88.	43.	Ti. Clandius Aug. III. L. Vitellius II.	Claudij 2. & 3.	Agrippæ Regis 7. quo & obijt, ac prætermiſſo ob iuuentutem Agrippæ filio Romæ commorante, Cæſar Præſidem Iudææ totiuſq; Regni miſit Cuſpium Fadum, ſicq, Iudæa deinceps contributa eſt Syriæ, ac proprios Reges habere deſijt.	Chriſti 48. quo Petrus Romam venit, quidquid nonnulli recentiores de hoc primo Petri in Vrbem aduentu dubitare cœperint.	Ioſephus lib. 19. cap. vlt. Agrippa occubuit, *annum natus quartum ſupra quinquageſimum, poſtquàm regnaſſet per ſeptennium: quatuor enim annos ſub Caio Cæſare regnauit. primum in Philippi Tetrarchia per triennium, cui quarto demum anno acceſſit Herodis Tetrarchia. Tribus inſuper annis ſub Claudio Cæſare in Iudæa quoquè, & Samaria, ac Cæſarea regnauit.*

DIS-

DISSERTATIO SECVNDA DE
CHRONOTAXI ROM. PONTIFICVM.

1. *Difficile eſt, defectu monimentorum Chronotaxim antiquorum Pontificum ſtabilire. Vnde in prima Antiquitatis illuſtratæ editione malui trium primorum ſæculorum Chronologiam Pontificiam cum variorum ſententijs adferre, quàm propriam aſſignare.*

2. *In hac ſecunda editione mutato conſilio placuit, nonnullorum Pontificum Chronotaxim ex ijs ſcriptis, quæ nobis hac de re ſuperſunt, eruere, & ad illam cæterorum tempora meliori modo, quo fieri potuit, accommodare.*

EGIMVS ſuperiori Diſſertatione de Chronotaxi vitæ Chriſti, cuius occaſione aſſignauimus tempus, quo Apoſtolorum Princeps Petrus, Chriſti in terris Vicarius ſub Nerone occubuit. Nunc agendum eſt de Chronotaxi Romanorum Pontificum Petri ſucceſſorum, quæ tot tantiſque difficultatibus implexa eſt, vt tribus primis ſæculis difficulter admodùm ſtabiliri poſſe videatur. Cum namque innumera antiquitatis monimenta, ex quibus Chronotaxis primorum Pontificum firmari poſſet, temporum iniuria perierint, cæteraque veterum teſtimonia, quæ hac de re ſuperſunt, inter ſe plerunque differant, & contraria ac pugnantia tradant; cogimur nonnunquam in doctrina illorum temporum iudicium ſuſpendere, & coniecturis potiùs, quàm teſtimonijs vti. Quæ omninò cauſam præbuere, quòd in prima Antiquitatis illuſtratæ editione maluerimus circa Chronotaxim primorum Pontificum varias antiquorum ſcriptorum, trium veterum Catalogorum, & plurimorum recentiorum ſententias proponere, quàm propriam ſtabilire.

2. Cæterùm cum nonnullis viſum ſit, hunc ſcribendi modum nihil conferre ad ſoluendas difficultates, ſed eas potiùs augere;

placuit demùm, primorum Pontificum tempora ex iјs ſcriptis, quæ ſuperſunt, eruere, & poſt immenſos labores, ac longi temporis ſtudia certam nonnullorum Pontificum Chronotaxim proferre, quod ad cæterorum tempora ſtabilienda plurimùm facere exiſtimo. Ad illa enim nihil rectiùs excogitari poteſt, quàm quorundam Pontificum tempora figere, quibus anteceſſorum, & ſucceſſorum anni reſpondere debent: ſic namque integra Chronotaxis propiùs ad veritatem accedet. Quarè Clementis, Alexandri, Eleutherij, Pontiani, Cornelij, Stephani, Xyſti, aliorumque ætatem inueſtigabo, & vbi eos ſub certis Conſulibus, aut Imperatoribus ad Pontificatum promotos, vel martyrio coronatos fuiſſe demonſtrauero, certum quoquè videbitur, nullos alios Pontifices illis temporibus ſediſſe, & ſucceſſores, anteceſſoreſque eorum non niſi ante, vel poſt illorum tempora Pontificatum geſſiſſe. Ex quibus demùm oſtendam, cæterorum Chronologias à vero aberrare, quæ in aſſignandis horum Pontificum temporibus non concordant. Antequàm igitur Chronotaxim noſtram exhibeamus, hac Diſſertatione prædictorum Pontificum tempora inquiremus, iiſque ſtabilitis, de alijs opinionem noſtram in medium adferemus, lectoribus iudicium relinquentes.

CAPVT PRIMVM.

De Pontificatu Clementis: quo tempore, & ordine ſederit.

1. *Adducuntur variæ Patrum ſententiæ, quarum altera ponit Clementem ordine ſecundum poſt Petrum, altera ordine tertium poſt Linum, altera ordine quartum vel poſt Cletum, vel poſt Anacletum.*

2. *Primarium erroris fontem oſtendimus fluxiſſe ex Clementis ad Iacobum epiſtola, qua traditur, Clementem à S. Petro ordinatum fuiſſe Epiſcopum.*

3. *At mirum videtur, præſtantiſſimos viros ex ſuppoſititia Clementis ad Iacobum epiſtola tam variè erraſſe. Clementem à Petro ordinatum eſſe, in dubium vocat Epiphanius, negat verò Euſebius, alijque veteres ſcriptores, quibus ſubſcribit Petauius.*

4. *Secundus erroris fons ex eo profluxit, quòd credebantur à Petro plures ſimul ordinati fuiſſe Romani Pontifices, id quod excogitatum fuit contradicentibus fidelibus, & pro quo auctor præfationis, qui latet ſub nomine Ruffini, teſtimonia ſuppoſititia profert.*

5. *Perplexam de pluribus ſimul Epiſcopis difficultatem nonnulli defendere nituntur ex ſeſſione Clementis, quam non æra 68. poſt mortem Petri, ſed æra 77. poſt nouem annorum Pontificatum contigiſſe, malè à Vendelino excogitatum eſt.*

6. *Quamuis autem antiqui diſcrepent, an conſecrati ſint plures ſimul Romani Epiſcopi; conueniunt tamen, quòd Clemens quartus Pontifex fuerit. Ita Irenæus, fragmentum Chronici M.S. Sanctus Proſper, faſti Siculi, Iſidorus, Martyrologium Romanum, Vſuardus, Acta S. Clementis, Catalogi M. SS. & typis editi, ſeries Pontificum in parietinis Eccleſiæ S. Pauli, S. Iuo Carnotenſis, Cardinalis Deuſdedit, alijque ſcriptores tam Orientales, quàm Occidentales.*

7. Obijt

7. *Obijt Clemens ſub Traiano, idque tertio Imperij illius anno, vt habet communis traditio antiquorum, Euſebij, D. Hieronymi, S. Proſperi, auctoris Catalogi tempore Iuſtini Imperatoris conſcripti, auctoris Chronici Alexandrini, Actorum Clementis, Martyrologiorum, & Catalogorum, quorum ſententiam ſecutus eſt auctor libri Pontificalis. Porrò ex his teſtimonijs deducit Baronius, Clementem non fuiſſe ſecundum Pontificem.*

8. *Concinunt Acta antiquiſſima Clementis, quæ in varijs codicibus Vaticanis M. SS. aſſeruantur. Inuunt enim Clementem initio Imperij Traiani in exilium miſſum, ibidemque poſt tres annos martyrio coronatum, quod confirmat illorum ſententiam, qui Clementem tertio Traiani anno obijſſe referunt.*

9. *Neque repugnat locus Clementis ex eius epiſtola ad Romanos, vbi agit de ſacrificijs Hieroſolymis oblatis.*

10. *Non enim de ſuo tempore ante deſtructum à Veſpaſiano templum, ſed de tempore Veteris legis loquitur, vt ex verbis ipſius monſtratur.*

1. VAriæ ſunt circa Clementem, & alios tres primos Pontifices, qui Petro ſucceſſerunt, veterum ſententiæ. Alij enim Clementem ſtatuunt ordine ſecundum; alij eum tertium ponunt cum antiquiore Catalogo; alij quartum à S. Petro collocant cum Hieronymo. Aequè magna eſt veterum diſſenſio de alijs tribus Pontificibus, qui poſt Petrum ſederunt. Optatus enim Mileuitanus lib. 2. ſucceſſionem quatuor primorum Romanorum Pontificum recenſens, primò ponit Petrum, *cui*, inquit, *ſucceſſit Linus, Lino ſucceſſit Clemens, Clementi Anacletus &c.* Idem planè habet S. Auguſtinus epiſtola 165. *Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus.* Aliter S. Irenæus lib. 3. cap. 3. nam hoc modo Pontificum ordinem recenſet: *Petrus, Linus, Anacletus, Clemens, Euariſtus, Alexander, Sixtus, Teleſphorus, Hyginus.*
Cap. 28. Et in primo ſui Operis libro ſcribit, *Hyginum* fuiſſe *nonum Pontificem.* Quod idem habet S. Cyprianus in literis ad Pompeium Sabratenſem Epiſcopũ affirmans,
Marcionem Romam veniſſe ſub Ep. 74.
Hygino Epiſcopo, qui *in Vrbe nonus fuit.* Et poſt Cyprianum Euſebius libro 3. Hiſtoriæ cap. 2. ſcribens, poſt Petrum primò Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum obtinuiſſe *Linum, & tertium Epiſcopum fuiſſe Clementem*, quod nimirùm Anacletum ponat ſecundum, vt conſtat ex cap. 3. *Cum Anacletus Romanam Eccleſiam annos 12. Epiſcopus adminiſtraſſet, eum ſecutus eſt Clemens.* Ad quæ Photius in Bibliotheca Cod. 113. in Clemente: *Hunc Clementem alterum à Petro Vrbis Romæ Epiſcopum quidam autumant, alij verò quartum; Linum enim & Anacletum inter vtrumque Pontifices interceſſiſſe, ac tertio demùm Traiani anno vitam finijſſe.* Epiphanius demùm alium Hær. 27.
ordinem exhibet: *Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt*, inquit. *Petrus & Paulus, Linus, ac Cletus, Clemens, Euareſtus &c. Hyginus, Pius, Anicetus.* Vbi nullam mentionem facit Anacleti. Ex quibus omnibus patet, veteres ſcriptores, & antiquos

Pa-

Patres circa ordinem quatuor primorum Pontificum mirum in modum differre: quod qua ratione factum ſit, paucis inquirendum eſt, & ſuus Clementi locus vindicandus.

2. Vt autem clariori, quo fieri poterit, modo procedamus, notandum eſt, ex duobus fundamentis nonnullos ſtatuiſſe, Clementem fuiſſe ſecundum à Petro Epiſcopum. Illorum primum eſt, quòd putarint, Clementem à S. Petro ordinatum fuiſſe Epiſcopum, id quod ab ipſo Clemente traditum exiſtimant in epiſtola eius prima ad Iacobum fratrem Domini, vbi narrat, ſe à S. Petro morti proximo inuitum fuiſſe ordinatum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum: *In ipſis autem diebus, quibus vitæ finem ſibi imminere præſenſit, in conuentu fratrum poſitus, apprehenſa manu mea repentè conſurgens, in auribus totius Eccleſiæ hæc protulit verba: Audite me fratres, & conſerui mei, quoniam vt edoctus ſum ab eo, qui miſit me, Domino, & magiſtro meo IESV CHRISTO, dies mortis meę inſtat, Clementem hunc Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli meæ prædicationis, & doctrinæ cathedram trado*. Ita epiſtola Clementi tributa, cui concinit Tertullianus libro de præſcriptionibus hæreticorum, capite 32. *Romanorum Clementem à Petro ordinatum*. Et hoc quoquè in ſcholijs ad hunc locum propugnat Chriſtianus Lupus. Liber Pontificalis in Petro: *Hic B. Clementem Epiſcopum conſecrauit, cui & Cathedram, & Eccleſiam omnem diſponendam commiſit, dicens: Sicut mihi gubernandi tradita eſt à Domino meo IESV Chriſto poteſtas ligandi, & ſoluendi; ita ego tibi committo &c.* Quæ omnia deſumpta ſunt ex epiſtola præfata Clementis ad Iacobum, prout idē auctor libri Pontificalis in vita Clementis innuit. Idem planè tradit Onuphrius Panuinius in Chronico, & in notis ad Platinam, ac in manuſcripta Hiſtoria Eccleſiaſtica, quæ in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur, vbi Acta Lini his verbis incipit: *Beatiſſimo Petro vita functo Clemens quidem ex eius ordinatione Pontificatum Romanum ſuſcepit*.

3. Attamen mirari lubet, præſtantiſſimos viros in eam ſententiam ire, fundamento non modò dubio, ſed etiam ſuppoſititio nixos. Totius equidem erroris fons, & origo eſt epiſtola ſub nomine Clementis, quæ Iacobo *fratri Domini* inſcribitur, & adeò certō ſuppoſititia eſt, vt Ioanni Patriarchæ Antiocheno lib. de poteſtate generalis Concilij ſupra Papam, ex illa probanti, Pontificem poſſe deponi, Ioannes de Turrecremata reſponderit in ſecūdo Eccleſiaſticę Summę volumine, cap. 101. epiſtolam eſſe ſuppoſititiam. *Reijcit omnem prorſus epiſtolę huius auctoritatem*, inquit de Turrecremata Sixtus Senenſis

in

in Bibliotheca, lib. 2. in Clemente, *vt obſcuram, & dubiam, negans omninò fieri poſſe, vt Clemens epiſtolam hanc poſt mortem Petri editam ſcripſerit ad Iacobum fratrem Domini, quem Euſebius in Chronicis teſtatur decem ferè annis ante obitum Petri occubuiſſe à Iudæis lapidatum*. Eadem planè de relatione mortis Petri, quæ in duabus epiſtolis ad Iacobũ legitur, ſcribunt Cardinalis Bellarminus lib. de Scriptoribus, & Antonius Poſſeuinus Tomo 2. Apparatus ſacri, additque Philippus Labbeus in margine epiſtolæ editæ Tom. 1. Conciliorum: *Hæc & ſequentes quatuor epiſtolæ Baronio, Bellarmino, Perronio, alijſque eruditis Catholicis* νοθείας *multis nominibus ſuſpectæ ſunt*. Cum autem ruat fundamentum, ex quo antiquiores pro ordinato per Petrum Clemente argumentum ſumpſere, eorum auctoritatem deſuper ſtabilitam ruere etiam neceſſe eſt, vt non immeritò hæſitare olim cœperit S. Epiphanius hæreſi 27. cap. 6. *Num Clemens impoſitis manibus à Petro Epiſcopus conſecratus ſit, eaque detrectata prouincia ab omni adminiſtratione vacauerit (ita enim in quadam ſcripſit epiſtola: Recedo, exeo, inſtet populus Dei: nonnullis videlicet hoc modo conſulens, nam in quibuſdam Commentarijs ita ſcriptum reperimus) an potiùs ſecundum Apoſtolos ab Epiſcopo Cleto ſit conſtitutus; liquidò non conſtat*. Vbi in primis Epiphanius oſtendit, ſe nequaquam credere, indubitatæ fidei eſſe monumenta illa, quibus Clemens à Petro ordinatus dicebatur. Cum autem inter monumenta illa præcipuum eſſet Clementis ad Iacobum epiſtola, illam in primis dubiæ fidei eſſe cenſuit, & de Clementis ordinatione iudicium ſuum ſuſpendit. Quod quàm rectè ab Epiphanio factum ſit, colligi poteſt ex Euſebio Cæſareenſi in Palæſtina Epiſcopo, qui lib. 3. hiſtoriæ, cap. 2. iuxta verſionem Chriſtophorſoni, teſtatur: *Poſt Pauli & Petri martyrium primus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum Linus ſortitò capit*. Et capite 12. *Cum poſt Linum Anacletus Romanam Eccleſiam annos 12. Epiſcopus adminiſtraſſet, eum ſecutus eſt Clemens*. Nec Linus itaque, nec Cletus viuente Petro Pontificatum obtinuerunt, vt teſtis eſt Euſebius. Cui concinit auctor Apoſtolicarum Conſtitutionum libro 7. capite 47. dum ſcribit, Clementem primum poſt Lini mortem fuiſſe conſecratum Romanum Epiſcopum, quod malè Chriſtianus Lupus in ſcholio ad caput 32. Tertulliani de præſcriptionibus aſſerit, à nullo admitti. Sanè cum Euſebio, & auctore harum Conſtitutionum id innuit Prædeſtinatus libro 1. de hæreſibus, hæreſi 2. vbi Linum Epiſcopum vocat ſecundum à Petro, & habet Eutychius Patriarcha Alexandrinus disertè affirmans: *Erat verò poſt Petrum* Ex verſ. Seldeni.

Li-

Linus Patriarcha Romæ, qua functus dignitate 12. annos obijt. Clarè verò Annalium parens Baronius ad annum 69. numero 42. ex antiqua Romanæ Eccleſiæ traditione, quæ Romano martyrologio exhibetur: *Nam*, inquit, *in Lino hæc habet: Romæ S. Lini Papæ & martyris, qui primus poſt S. Petrum Apoſtolum Romanam Eccleſiam gubernauit. Et in Cleto: Natalis B. Cleti Papæ, qui ſecundus poſt Petrum rexit Eccleſiam in perſecutione Domitiani. Ac denique in Clemente: Natalis S. Clementis Papæ, qui tertius poſt B. Petrum Apoſtolum Pontificatum tenuit.* Hæc & alia Baronius, cuius opinioni conſentiunt Labbeus, & plerique recentiores, inter quos hæc eſt eruditi Petauij ſententia lib. 5. Rationarij, cap. 5. *Petro ab Nerone interfecto, Romanam Eccleſiam Linus regendam ſuſcepit, vt antiqui ſcriptores aſſerunt, quibus ſuffragatur vetus Indiculus Romanorum Pontificum, Liberij tempore contextus, quem penes nos habemus. Huic annos 11. menſes 2. cum diebus aliquot aſſignant, vt anno Chriſti 78. deceſſerit, cui Cletus deindè ſucceſſit ...... ac 12. annis ſedit menſibuſq; 7. & martyrium fecit anno Chriſti 91. ac ſucceſſorem habuit Clementem.*

4. Secundus erroris fons eſt, quia credebatur, à Petro plures ſimul conſtitutos Epiſcopos Romanos, quod canonibus Apoſtolicis repugnat, ac adeò praxi primitiuæ Eccleſiæ aduerſatur, vt exinde garriant hæretici cum Salmaſio, ab Apoſtolis Eccleſiæ præfectum fuiſſe Collegium Epiſcoporum & Presbyterorum: *Sic*, inquiunt, *Linus, Cletus, Clemens, ſimul ab Apoſtolis inſtituti Epiſcopi. Scriptores ſequentis æui, dum ad ſuum morem reſpiciunt, eos, quos legebant Epiſcopos fuiſſe, ſibi inuicem ſucceſſiſſe exiſtimabant, cum ſimul fuiſſent eiuſdem ordinis, & pares.* Scio, hæreticorum hæc commenta facilè ſolui à Catholicis; attamen hanc de plurium Romanorum Epiſcoporum ordinatione ſententiam fuiſſe cum magna fidelium contradictione excogitatam, teſtis eſt in præfatione Auctor, qui latet ſub nomine Ruffini: *Quidam requirunt*, inquit, *quomodò, cum Linus, & Cletus in Vrbe Roma ante Clementem hunc fuerint Epiſcopi, ipſe Clemens ad Iacobum ſcribens, ſibi dicat à Petro docendi cathedram traditam.* Fundamentum, quo Clemens, Cletus, & Linus ſimul dicuntur Epiſcopi conſecrati fuiſſe, ortum eſt ex eadẽ ſuperiùs ponderata Clementis ad Iacobum epiſtola, quam adeò contemnendam credidit Epiphanius loc. cit. vt eius authoritate neglecta, pro Vicariatu Lini, & Cleti epiſtolã Clementis ad Corinthios citauerit, & ex illa Clementẽ Pontificatu ad tempus ceſſiſſe collegerit, ac Linum, & Cletum ſimul à Petro ante Clementẽ ordinari potuiſ-

tuiſſe exiſtimarit. *Vtrùm*, inquit, *Clemens illis adhuc ſuperſtitibus impoſitis manibus Epiſcopus à Petro conſecratus, eaque detrectata prouincia ab omni adminiſtratione vacauerit (ita enim in quadam epiſtola ſcripſit: Recedo, exeo, inſtet populus Dei: nonnullis videlicet hoc modo conſulens, nam in nonnullis commentarijs ita ſcriptum reperimus) an potiùs ſecundum Apoſtolos ab Epiſcopo Cleto ſit conſtitutus; liquidò non conſtat.* Quod ſub dubio de Clemente per Petrum ordinato refert Epiphanius, ex epiſtola ad Corinthios deſumpſit, ſubditque, potuiſſe Linum & Cletum, cedente Pontificatum Clemente, ante ipſum priùs ſedere. Poſt Epiphanium id amplexus eſt auctor latens ſub nomine Ruffini, qui teſtatur in præcitata præfatione ad Clementis epiſtolam, ſe ex aliorum ratione ſtatuere de Lino, & Cleto, additque pro exemplo illud Petri Apoſtolorum Principis: *Sicut inuenitur etiam apud Cæſaream feciſſe, vbi cum ipſe eſſet præſens, Zachæum tamen à ſe ordinatum habebat Epiſcopum.* Errat tamen auctor, dum ſcribit, Zachæum Cæſareenſem Epiſcopũ fuiſſe Sancti Petri Vicarium: *Hic Zachęus fuit publicanus à Chriſto Domino conuerſus* (inquit Chriſtianus Lupus in caput trigeſimum ſecundum Tertulliani de præſcriptionibus) *& ipſum fuiſſe primum Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopum, affirmat etiam auctor Apoſtolicarum Conſtitutionum. Verùm Sanctus Petrus iſtic non fuit Epiſcopus, adeòque nec Zachæus fuit eius Vicarius.* Et tamen ex his fontibus paulatim irrepſit illa de plurium Epiſcoporum ordinatione ſententia, cui nonnihil contribuerunt Catalogi, quorum antiquior Conſules, ſub quibus Petrus Romæ ſedit, Lini temporibus immiſcuit, dumque Clementem ſtatuit ſecundum à Petro Epiſcopum, miram circa primos Pontifices confuſionem induxit. Alter verò Catalogus tempore Iuſtini Imperatoris exaratus, quem ſecundum vocabimus, eoſdẽ Conſules retinens paulò fuſiùs acta Pontificum recenſuit, & in Petro addidit: *Hic fecit ordinationes tres, Preſbyteros decem, Epiſcopos tres, Diaconos ſeptem per menſem Decembrem.* Quæ iterùm clariùs tradidit alius Catalogus tempore Caroli Magni conſcriptus, in quo expreſsè dicitur: *Et ordinauit Epiſcopos tres, Linum, & Cletum, & Clementem.* Vndè Godefridus Henſchenius ad ſecundi Catalogi verba: *Quòd tres dicatur S. Petrus ordinaſſe Epiſcopos, intelligendum pro Eccleſia Romana, vt ſucceſſiuè illi præficerentur, & ſunt Linus, Clemens, & Cletus.* At aliter intellexit ſecundum Catalogum auctor libri Pontificalis, qui ita ſcribit in Petro: *Hic ordinauit duos Epiſcopos, Linum, & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium ſacerdotale in Vrbe Ro-*

Romæ populo, vel ad ſe venientibus exhiberent. Et infrà: *Hic Petrus beatum Clementem Epiſcopum conſecrauit, cui & Cathedram vel Eccleſiam omnem diſponendam commiſit dicens: Sicut mihi gubernandi tradita eſt &c.* Demùm concludit: *Hic fecit ordinationes per menſem Decembrē presbyteros decem, Diaconos ſeptem, Epiſcopos per diuerſa loca numero tres.* Hæc verba, *per diuerſa loca*, indicant, ſecundum Catalogum non intelligendum de Epiſcopis Romanis. Vnde auctor libri Pontificalis ſuum fundamentū ex ſuppoſititia Clementis ad Iacobū epiſtola deſumpſit, & de Epiſcopatu Clementis ex teſtimonijs Epiphanij, & incerti cuiuſdam Auctoris nomen Ruffini ſibi aſſumentis: adeò vt poſt tantam horum elucidationem pateat, ex quibus fontibus hodierno tempore ſtatuatur, Linum, Cletum, & Clementem à Petro ordinatos fuiſſe Romæ Epiſcopos, quem non tres, ſed plurimos per Occidentem vniuerſum ordinaſſe Epiſcopos ſcribit Innocentius I. & pluſquàm tres ordinaſſe, indicauit quoquè auctor libri Pontificalis, nam à Petro ſex Epiſcopos creatos fuiſſe, affirmat.

5. Cum iam monſtratum ſit, duo fundamenta, quibus nituntur, qui Clementem ſecundum à Petro Romanum Pontificem ſtatuunt, omni prorsùs ratione deſtitui; videndum reſtat, quid dici debeat de Pontificatu Lini, & Cleti, quos veros Romanos Pontifices fuiſſe, nemo, qui traditionem Romanæ Eccleſiæ veneratur, negare poterit. Admittunt itaque, ante Clementem fuiſſe Linum, & Cletum, ſed affirmant cum Epiphanio hæreſi 27. cap. 6. Clementem in quadam epiſtola ſcripſiſſe: *Recedo, exeo, inſtet populus Dei.* Quibus verbis eum innuiſſe aiunt, quòd Pontificatu ceſſerit, donec poſt Lini, & Cleti mortem iterum compulſus fuerit Pontificatum aſſumere. At notanda ſunt verba S. Epiphanij: *Ac fieri ſanè potuit, vt primum Clemente conſtituto cum is defugeret, (ſi ita tamen contigit, quod ego opinando potiùs, quàm aſſeuerando dixerim) poſteà Lino Cletoque mortuis, qui duodecim annorum ſpatio ſingulatim Epiſcopatum obtinuerunt, poſt Apoſtolorum Petri, ac Pauli necem, quæ in annum Neronis duodecimum incurrit, tum demùm Pontificatum capeſſere ſit compulſus.* Ex quibus patet primò, S. Epiphanium valdè anxiè, & potiùs diuinando, quàm aſſeuerando hac de re locutum fuiſſe: aſſerit enim, liquidò non conſtare, an Petrus Clementem ordinarit, an potiùs Epiſcopus poſt Cletum ſit conſtitutus. Secundò tam Cletum, quàm Linum duodecim ſediſſe annos, vt poſt annos viginti quatuor ab ordinatione Lini Clemens tantùm potuerit aſſumere Pontificatum. Quibus recentiorum ſententia accedit. Ita ſiquidem Epipha-

phanium ſecuti Bellarminus, Baronius, & Binius aſſerunt, Clementem à Petro quidem deſignatum Epiſcopum, at oblatum ſibi Pontificium poſt obitum Petri recuſaſſe, quoaduſque Linus, & Cletus viuebant. Concordant quidem plura teſtimonia, ſed non conueniunt de modo. Vndè id vlteriùs explicat Gottifredus Vendelinus in Diuinatione ſua de Clementis, & eius epiſtolarum tempore, quæ edita eſt Tomo 1. Conciliorum, apud Philippum Labbeum: putat enim, Petrum poſt Claudij tempora Romam reuerſum, illic Linum conſtituiſſe Epiſcopum Conſulatu Neronis & Veteris, æra vulgari 55. eumque exactis 11. annis cum menſibus 4. & diebus 12. vt etiam habent membranæ Bucherianæ, fuiſſe mortuū. Hinc Petrum, cum ex partium Occidentalium itinere Romam redux eſſet, inueniſſe Linum iam mortuū iuxta illud Anonymi ſcriptoris de Certaminibus, peregrinationibus, vita, & morte Petri & Pauli: *Duodecimo Neronis anno iterum Romam redijt, vbi Linum iam mortuum inueniens, Clementem loco illius ordinauit inuitum, dignitatemque iſtam recuſantem.* Factum hoc exiſtimat Vendelinus anno vulgari 67. quo circa Paſcha Clemens Pontificatū aſſumpſit, ſeditque annos 9. menſes vndecim, dies 12. vt habet Indiculus. Sicque anno 77. cum Romæ inter fideles orta eſſet magna diſſenſio ſuper honore Pontificatus, ne quaſi ex teſtamento Petri ſucceſſiſſe videretur Clemens, & ne hæc principatus ambitio apud poſteros pernicioſi exempli eſſet, cenſet, cum vltrò ſe Pontificatu abdicaſſe, & poſt 4. dies, 16. Februarij à Clero electum fuiſſe Cletum. Et hæc eſt Vendelini illius ſententia, quam probat Henſchenius in notis ad ſuos Catalogos in Clemente. At quàm verè ſcripſit Labbeus, hanc eſſe diuinationem, & non ſolidum aliquod antiquitatis documentum. Si enim Clemens annis nouem Pontificatum pacificè tenuiſſet, quis, quæſo, primorum fidelium poſt tot annos quæſtionem inſtituiſſet circa Clementis Pontificatum? Profectò ſi huic rei aliquid mali exempli ſubeſſe potuiſſet, de eo non poſt nouem annos, ſed initio poſt mortem Petri diſputatum fuiſſet, vt antè Vendelinum credebant periti. Deinde ſi ſucceſſio hæreditaria in ſubſequentium ſæculorum ſcandalum, aut deſtructionem diſciplinæ vergebat, vt repetito Vendelini teſtimonio inſinuat Godefridus Henſchenius; quis credet S. Petrum hoc non præuidiſſe, & S. Clementem ad eam ſuo exemplo firmandam induci potuiſſe? Prohibitum ſanè à ſacroſancto Nicæno Concilio ſcribunt magnus Auguſtinus, & in Auguſtini vita Poſſidius, ne Epiſcopus ſibi viuenti alium ſucceſſorem ſubſtitueret. Cum autem conſtet, ſanctum Nicænum Concilium renouaſſe Apoſtolicos

Canones, adeòque hoc iuxta illos ſtatuiſſe cenſendum ſit; quis credet, Apoſtolorum Principem Petrum ſuo exemplo Apoſtolicos canones euertiſſe, ſibique ſubſtituiſſe ſucceſſorem cum tanta fidelium oblocutione, vt poſt nouem annorum Pontificatum ad ſedandam contentionem cedere Pontificatu coactus fuiſſet Clemens?

6. Quid igitur ſentiendum ſit de ceſſione Clementis, rectè colligitur ex Baronio ad annum 69. referente omnes Patres, qui quantumuis in alijs factis inter ſe diſcrepent, in hoc tamen conueniunt, quòd Clemens ſit quartus Pontifex Romanus, poſt Petrum verò ordine tertius: ita enim D. Irenæus lib. 3. cap. 3. *Poſt eum* (nimirùm Petrum) *tertio loco ab Apoſtolis Epiſcopatum ſortitur Clemens*. Antiquiſſimum Chronici fragmentú, quod extat in Bibliotheca Vaticana Codice 5007. Clementem quarto loco collocat: primo enim Petrum, ſecundo Linum, tertio Cletum, quarto Clementem ponit cum Hieronymo ſcribente: *Quartus poſt Petrum Romanus Epiſcopus*. S. Proſper in Chronico: *Tertius Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus præfuit Clemens*. Chronicon Alexandrinum, ſeu quod idem eſt, faſti Siculi: *Clemens tertius Sedi Romanæ Eccleſiæ præſidet annis nouem*. S. Iſidorus in hymno Breuiarij Toletani, quo laudes S. Clementis continentur: *Romanæ Sedis tertium Antiſtitem, quem Chriſtus ſibi conſecrauit Martyrem*. Martyrologium Romanum ad diem 23. Nouembris: *Natalis S. Clementis Papæ, qui tertius poſt Beatum Petrum Apoſtolum Pontificatum tenuit*. Vſuardus ad eumdem diem: *Qui quartus à Beato Petro Apoſtolo Romanæ Eccleſiæ Pontificatum tenuit, & ſub perſecutione Traiani in mare præcipitatus ligata ad collum eius anchora martyrio coronatur*. Acta antiquiſſima Clementis in varijs M. SS. Codicibus Vaticanis reperta, & à Mombritio typis deſcripta, ita incipiunt: *Tertius Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus præfuit Clemens*. Anaſtaſius Bibliothecarius, & antiqui Catalogi, quorum vnus ſub Iuſtino Imperatore, duo Corbeienſes ſæculo ſexto & octauo, Palatino-Vaticanus tempore Caroli Magni, duo Vaticani ſæculo nono conſcripti ſunt, omnes hunc ordinem exhibent, *Petrus, Linus, Cletus, & Clemens*: qui ordo etiam traditur in Canone Miſſæ ſecundum vetera diptycha, quæ in auctoritatem iam inde à primis ſæculis recepta ſunt ab Occidentali Eccleſia. Idē habetur in Romanorum Pontificum ſerie, quæ ante 500. annos depicta fuit in parietinis Eccleſiæ S. Pauli: cui concinunt S. Iuo Carnotenſis in ſerie Romanorum Pontificum, quæ poſt ſuam Panormiam manuſcripta ſeruatur in quingentorum annorum codice Vaticano; Cardinalis Deuſdedit initio ſuæ canonum Collectionis ha-

hactenus ineditæ, & auctor anonymus in M.S. Chronico Romanorum Pontificum, quod in Paſchali Secundo deſinit. Hi enim omnes prædictum ordinem retinent: *Petrus*, *Linus*, *Cletus*, *Clemens &c.* Eundem ordinem in M.S. Chronico ſeruat Hugo de Sancto Victore, qui Iuonis deflorator fuit, & Gulielmus de Nangis in Chronico ſuo diſertè affirmans: *Quartus Eccleſiæ Romanæ præfuit Clemens natione Romanus.* Et vt teſtium enumerationi finem imponam, Nicephorus Caliſtus lib. 3. Hiſtoriæ, capite 2. vbi Græcorum auctoritatem ſecutus Anacletum cum Cleto confundit, Clementem tamen poſt Petrum, Linum, & Anacletum ponit.

7. Cum itaque ex dictis ſatis ſupèrque conſtet, iuxta communem Occidentalium, & Orientalium Scriptorum ſententiam Clementem fuiſſe quartum Romanum Pontificem, vel ſi poſt Petrum à Lino enumerare incipias, ordine tertium; videndum nunc eſt, quo anno paſſus ſit, & Cathedram Romanam ſucceſſori ſuo reliquerit. Ac præclara quidem hac de re extat antiquorum traditio: Euſebius enim lib. 3. capite 34. agens de Traiani temporibus: *Ex Romanis autem Pontificibus*, inquit, *Clemens anno ſupradicti Imperatoris tertio abijt è vita.* Idem planè teſtatur D. Hieronymus libro de Scriptoribus in Clemente: *Obijt tertio Traiani anno, & nominis eius memoriam vſque hodie Romæ extructa Eccleſia cuſtodit.* Nec diſſentit S. Proſper in Chronico integro, vbi quidem in faſtis Conſularibus exhibendis minùs exactus videtur, Clementem tamen tertio Traiani anno obijſſe affirmat. Auctor ſecundi Catalogi, tempore Iuſtini Imperatoris conſcripti, neglectis Conſulibus à priori Catalogo indicatis ſecutus eſt Euſebium & Hieronymum diſertè affirmans: *Obijt martyr tertio Traiani.* Auctor quoquè Chronici Alexandrini, qui ſub Heraclio vixit, mortem Clementis in ſeptimum Traiani annum reijcit; ita enim habet ad Conſulatum Surani & Marcelli: *Hoc item anno Clemens Pontifex Romanus deceſſit.* Verùm reliqui ſcriptores aut ſolùm innuunt, Clementem ſub Traiano occubuiſſe, aut martyrium eius tertio Traiani anno contigiſſe affirmant. Acta Clementis antiquiſſima teſtantur, eum *ex præcepto Traiani* in exilium miſſum eſſe. Venerabilis Beda in Martyrologio, quod M. S. extat in duobus antiquiſſimis M. SS. codicibus Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ, ad IX. Kalen. Decembris: *Romæ Natale S. Clementis Epiſcopi, qui iubente Traiano miſſus in exilium trans Pontum mare.* Eadem omninò verba repetit in Martyrologio ſuo Rabanus Maurus, & poſt Rabanum Vſuardus, qui tamen alijs verbis vſus eſt, ſcribit enim: *Sub perſe-*

cu-

cutione Traiani in mare præcipitatus ligata ad collum eius anchora martyrio coronatur. Eadem indicat auctor in Catalogo Palatino-Vaticano temporibus Caroli Magni conſcripto; adiungit namque, Clementem ſediſſe ſub *Domitiano, Nerua, & Traiano*: ac ſi diceret, ſub Domitiano cœpiſſe, & ſub Traiano obijſſe. Quod auctor libri Pontificalis diſertè aſſerit his verbis: *Obijt Martyr Traiano III*. Et Photius in Clemente aſſerens à multis traditum: Τελευτῆσαι δὲ αὐτὸν τρίτῳ ἔτει Τραϊανοῦ: *obijſſe ipſum tertio Traiani anno*. Ex quibus omnibus Eminentiſſimus Cardinalis Baronius concludit ad annum 69. numero 37. *Inſuper cum Euſebius ac cæteri omnes tam Græci, quàm Latini auctores teſtentur, Clementem ſubijſſe martyrium tertio anno Traiani Imperatoris, idque Hieronymus firmiter aſſeueret, imò & ipſe liber de Romanis Pontificibus apertè doceat; qua ratione dicere poſſumus, Clementem ſediſſe ſtatim poſt Petrum, cum ab eo tempore vſque ad tertium Traiani annum intercurrat triginta trium annorum ſpatium*?

8. Præclara eſt hæc Annalium parentis obſeruatio, rectè enim ſtatuit annum, quo Clemens ſub Traiano paſſus eſt, vt confirmatur ex Actis ipſius Clementis, quæ in varijs codicibus Vaticanis manuſcripta aſſeruantur, & planè antiquiſſima ſunt. Enimuerò poſtquàm in illis narraſſet auctor infidelium ſeditionem contra Clementem Romæ excitatam, dicit, quòd Mamertinus Vrbis Præfectus de ea retulit ad Neruam, & Traianum: *Et miſſa relatione ad Neruam pariter, & Traianum, dixit, Clementem hunc ad ſeditioſam vociferationem populi Romani impetitum, cum nihil iure poſſit eorum accuſatio inuenire, edictis veſtris nos inſtruite, quid agere debeamus. Tunc Imperator Traianus reſcripſit, debere Clementem Epiſcopum aut ſacrificijs conſentire, aut trans Pontum mare, quod adiacet Ciuitati Cherſonæ, ſubire exilium*. Notanda ſunt Actorum verba, quibus innuitur, de Clemente relatum fuiſſe ad Neruam, vltimo nimirùm ipſius vitæ tempore, ipſoque mortuo Traianum reſpondiſſe, eodemque iubente Clementem miſſum fuiſſe in Cherſoneſum, vbi plurimos ad fidem conuertit, & poſt annos tres martyrium ſubijt: *Poſt autem annos tres*, inquiunt Acta, *paganis inſiſtentibus tam inuidia Sancti relatio cucurrit ad Imperatorem Traianum, vt dicerent, ibi per Clementem innumerabilem Chriſtianorum populum adcreuiſſe: & miſſus eſt dux Arſidianus nomine, qui multos Chriſtianorum diuerſis pœnis occideret*. Inter illos itaque martyrio conſummatus eſt S. Clemens. Quod mirum in modum confirmant teſtimonia antiquorum, quæ ad tertium Traiani

ni annum eiuſdem Pontificis martyrium referunt.

9. Reſtat tamen, vt obiectioni cuidam ex ipſius Clementis epiſtola deſumptæ ſatisfiat: Clementem enim non Traiani, ſed Veſpaſiani temporibus Pontificatum obtinuiſſe, deducit Pagius ex epiſtola Clementis ad Corinthios: *Patet namque*, inquit ad annum 78. *eam exaratam eſſe ſtante templo Hieroſolymitano, ac durantibus eius ſacrificijs: ſcripta itaque ante annum 71. quo templum euerſum. Et hinc conſtat* (inquit Iſaacus Voſſius in epiſtola 2. ad Andream Riuetum ſcripta, & à Pearſonio in fine Vindiciarum epiſtolarum S. Ignatij relata) *quantùm errauerit Euſebius, qui initium Epiſcopatus Clementis contulit ad annum Chriſti 93. & quàm rectè in Chronico Damaſi ſtatuatur anno Chriſti 67.* Locus Clementis, qui ab his ſcriptoribus citatur, extat poſt medium epiſtolæ, quam Clemens Romanæ Eccleſiæ nomine ad Corinthios miſit, & hic integer adferendus eſt, antequàm de eius ſenſu iudicemus: *Debemus omnia ritè, & ordine facere, quæ Dominus præſtitutis temporibus peragere nos iuſſit, oblationes ſcilicet, & alia munia obire. Neque temerè, & inordinatè voluit iſta fieri, ſed ſtatutis temporibus, & horis. Vbi etiam, & à quibus peragi vult, ipſe excelſiſſima voluntate ſua definiuit, vt religioſè omnia ſecundum eius beneplacitum adimpleta, grata, & accepta ipſius voluntati eſſent. Qui igitur præfinitis temporibus oblationes ſuas faciunt, accepti; & beati ſunt, Domini enim mandata ſequentes non aberrant. Summo quippè Sacerdoti ſua munera tributa ſunt, Sacerdotibus locus proprius aſſignatus eſt, & Leuitis ſua miniſteria incumbunt. Laicus præceptis laicis conſtringitur. Vnuſquiſque veſtrum fratres in ſuo ordine, & ſtatione manens, Deo in bona conſcientia gratias agat, & cum decore intra præſcriptum miniſterij ſui canonem ſe contineat. Non in omni loco, fratres, offeruntur ſacrificia perpetua, & diuina, vel pro gratiarum actione, vel pro peccatis, & delictis, ſed Hieroſolymis tantùm: neque illic in quouis loco fit oblatio, ſed in atrio templi ad altare diligenter priùs inſpecto ſacrificio à ſummo Sacerdote, & prædictis miniſtris. Qui igitur præter id, quod voluntati eius conſentaneum eſt, aliquid admittunt, mortis ſupplicio puniuntur.* Hactenus Clemens Romanus, qui vt Corinthios oblationes, & munia ritè & ordine obire doceat, oblationes, & ſacrificia veteris Teſtamenti in exemplum adducit, dicitque, non in omni loco, ſed Hieroſolymis tantùm ex mandato Dei debuiſſe ſacrificia perpetua, & diuina offerri, idque in atrio templi ad altare, diligenter priùs inſpecto ſacrificio à ſummo Sacerdote.

10. Atque hunc eſſe Clementis Romani ſenſum, non verò quòd etiam tunc, dum ſcribebat, hæc ſacrificia Hieroſolymis offerebantur, vel ex eo patet, quòd vbiq; agat de ſacrificijs ritè & ordine iuxta voluntatem Dei oblatis: quod certè Clementis Romani temporibus, etiamſi ſub Veſpaſiano vixiſſe diceretur, locum habere non potuit. Iamdudum enim ceſſauerat lex illa vetus; nouaque, vt Clemens ſtatim ſubiungit, per Apoſtolos toto terrarum Orbe prædicata, iuge ſacrificium omni loco, qui Deo conſecratus erat, offerri poterat, ſicque vmbram veterum ſacrificiorum fugarat veritas Euangelij, quę neminem ſub pœna mortis ad legalium obſeruantiam obſtringebat. Non loquitur igitur Clemens de ſacrificijs Hieroſolymis ſuo tempore oblatis, adeòque ex verbis eius deduci non poteſt, epiſtolam ipſius ſcriptam eſſe ante euerſionem Hieroſolymæ, ſed nec quidquam in ea reperitur, quod Pontificatum Clementis annum 70. præceſſiſſe oſtendat.

CAPVT SECVNDVM.

De Pontificatu Anacleti: & an diuerſus fuerit à Cleto?

1. *Referuntur tres diuerſæ ſententiæ circa Cletum & Anacletum, quarum prima vnum ex duobus Pontificibus conficit, ſecunda duos Pontifices ſtatuit, tertia tempore quidem diuerſos Pontificatus, vnum tamen Pontificem agnoſcit. Pro prima ſententia facit Irenæus, qui ſolius Anacleti meminit.*

2. *Irenæum ſecutus eſt D. Cyprianus, vt patet ex verbis Irenæi, quæ Cyprianus tranſcripſit.*

3. *Horum ſententiæ concinunt Euſebius, & D. Hieronymus, quorum primus Anacleti ſolummodò meminit, ſecundus Anacleti in Cleti nomen mutauit.*

4. *Accedunt D. Optatus, & D. Auguſtinus, qui ſolum Anacletum agnoſcunt.*

5. *S. Proſper admitit Cletum, omiſſo Anacleto, & vnum è duobus omittendum eſſe putarunt Victor Tunonenſis, Idacius, & Marcellinus Comes, qui ideò Hilarum, quem alij quadrageſimum ſeptimum vocant, quadrageſimum quartum fuiſſe affirmant, quia cum Cleto vel Anacleto alios duos omittunt.*

6. *Eiuſdem ſententiæ fuerunt Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Georgius Syncellus, ſolius Anacleti mentionem facientes, prout fit in Canone Miſſalis Francorum, quamuis in Canone Romano Cletus nominetur, cuius quoquè meminerunt duo antiqui Catalogi Corbeienſes.*

7. *Adducuntur demùm Acta S. Alexandri, Martyrologium Bedæ, & Martyrologium quod Roſweydus Vetus Romanum vocat, in quibus Cletus, vel Anacletus omittitur.*

8. *Pro alia ſententia, quæ Cletum ab Anacleto diſtinguit, duoſque diuerſos Pontifices fuiſſe ſtatuit, faciunt Auctor Carminum contra Marcionem, tres antiquiſſimi Catalogi, & Auctor libri Pontificalis.*

9. *Pro eadem ſententia faciunt antiqua Martyrologia Adonis Vienneſis, Notkeri, Vſuardi, & aliud, quo ante plura ſæcula vſa eſt Eccleſia Romana.*

10. *Fauent quoquè antiquiſſima Vrbis Calendaria, iuxta quæ etiamnum in præcipuis Baſilicis, Cleti, & Anacleti feſta diuerſis temporibus celebrantur.*

11. *Ex his duabus ſententijs orta eſt tertia recentiorum, qui diuerſos quidem tempore Pontificatus agnoſcunt, Cletum tamen, & Anacletum nonniſi diuerſa vnius Pontificis nomina ſtatuunt.*

12. *Expenditur tertia hæc ſententia,*

qua

quæ infirmis fundamentis nititur, oſtenditurque dubium de ſecundo, aut quarto loco Clementi tribuendo, ex Cleti, & Anacleti difficultate ortum non eſſe.

13. *Nullum de Cleto & Anacleto auctoris coæui teſtimonium reperitur, & quamuis Ignatij Martyris teſtimonia adducantur pro Anacleto, omiſſo Cleto, oſtenditur tamen, incertum eſſe, an teſtimonia illa Ignatio tribuenda ſint, cum ex nonnullis antiquiſſimis Codicibus pateat, non vnam, eandemque lectionem in epiſtolis Ignatij reperiri.*

14. *Cum itaque ex prædictis conſtet, magnam eſſe antiquorum circa Cleti, & Anacleti Pontificatum diſcrepantiam, & error ex vnius Irenæi teſtimonio obrepſiſſe videatur, Eccleſiæ Romanæ potiùs, quàm alteri cuiquam hac de re credendum videtur.*

1. SEcunda difficultas circa ſucceſſionem Romanorum Pontificum eſt illa, quæ mouetur de Pontificatu Anacleti, quem alij vnum, eumdemque putant cum Cleto, alij diuerſum exiſtimant. Horum ſententiæ referendæ ſunt, vt prudens lector, perpenſis vtriuſque partis teſtimonijs iudicet, quænam alteri præferenda ſit. Vtque ab illa incipiam, quæ Anacletum cum Cleto confundit, audiendus in primis eſt D. Irenæus, qui ſub Eleutherio Papa Romam venit, & cum illis locutus eſt, qui Anacletum per ætatem videre potuerunt; ſcribit namque ſanctus ille Antiſtes lib. 3. contra Valentinum, cap. 3. *A glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro, & Paulo Romæ fundatæ, & conſtitutæ Eccleſiæ .... Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt .... Succedit autem ei Anacletus: poſt eum tertio loco ab Apoſtolis Epiſcopatum ſortitur Clemens ..... Clementi autem ſuccedit Euariſtus, & Euariſto Alexander; ac deinceps ſextus ab Apoſtolis conſtitutus eſt Sixtus, & ab hoc Teleſphorus ... ac deinceps Hyginus, pòſt Pius, poſt quem Anicetus. Cum autem ſucceſſiſſet Aniceto Soter, nunc duodecimo loco Epiſcopatū ab Apoſtolis habet Eleutherius.* Hęc D. Irenęus, qui dum Anacleti meminit, nullam Cleti mentionem fecit, Cletum vel vnum, eundemque cum Anacleto credidit, vel nunquam Apoſtolicam cathedram obtinuiſſe putauit: hoc vltimum autem exiſtimaſſe D. Irenæum, ex eo colligitur, quòd enumeratis cæteris Pontificibus, qui vſque ad ſua tempora Romæ ſederant, ſubiunxerit: *Nunc duodecimo loco Epiſcopatum ab Apoſtolis habet Eleutherius.* His enim verbis indicat D. Irenæus, ſe Cletum non agnouiſſe inter Petri ſucceſſores, cum aliàs Eleutherius fuiſſet ordine decimus tertius.

2. D. Irenęum ſubſequutus eſt tertio Chriſti ſæculo glorioſus fidei athleta, & magnus Carthaginienſis Antiſtes Cyprianus, qui epiſtola 74. ad Pompeium agens de hæreticis, quos Apoſtoli tamquam *Antichriſtos* damnauerant: *Et hoc*, inquit, *cum nondum hæreticæ peſtes acriores prorupiſſent, necdum quoquè Marcion de Ponto emerſiſſet, cuius magiſter Cerdon ſub Hygino tunc Epiſcopo, qui*

in Vrbe nonus fuit, Romam venit. Hoc enim loco cum Hyginum dicat fuiſſe nonum Epiſcopum, ipſe quoquè Cletum cum Anacleto confundere, vel alterutrum omittere debuit; nam ſi illos pro duobus Pontificibus habuiſſet, Hyginum decimum in Vrbe Epiſcopum fuiſſe ſcripſiſſet. Quòd ſi quiſquã inquirat, quemnam è duobus, Cletum, an Anacletum Cyprianus agnouerit; facilè inueniet, eum cum Irenæo ſolum Anacletum agnouiſſe: quod namque ſuprà de Cerdone dixit, deſumpſiſſe videtur ex ipſo Irenæo, qui lib. 3. cap. 4. ſcripſit: *Cerdon verò, qui Marcionem anteceſſit, ipſe quoquè ſub Hygino, qui nonus erat Epiſcopus, cum ad Eccleſiam veniſſet &c.* Ita Irenæus apud Euſebium lib. 4. capite 11. ex cuius teſtimonio manifeſtum eſt, errorem irrepſiſſe in vulgata Irenæi exemplaria, vbi non *nonus*, ſed *octauus* legitur, quem errorem corrigere licet ex alio Irenæi loco lib. 1. capite 28. vbi habet: *Cerdon autem quidam ab ijs, qui ſunt erga Simonem, occaſionem accipiens, cum veniſſet Romam ſub Hygino, qui nonum locum Epiſcopatus per ſucceſſionem ab Apoſtolis habuit.* Vbi D. Irenæus à Petro ſucceſſionem Romanorum Epiſcoporum incipiens Cletum omiſit, & Hyginum nono loco poſuit; cumque Cyprianus hunc Irenæi locum ferè deſcripſerit, nullum omninò dubium eſſe poteſt, quin Hyginum nono loco conſtituens, Cletum quoquè & ipſe omiſerit. Cypriani autem & Irenæi ſententiam ſequitur Epiphanius, qui in hæreſi 41. Cerdonianorum ita ſcribit: Οὗτος τοίνυν ὁ Κέρδων ἐν χρόνοις Ὑγίνου γέγονεν ἐπισκόπου, τοῦ ἐνάτου κλῆρον ἄγοντος ἀπὸ τῆς τῶν περὶ Ἰάκωβον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον ἀποστόλων διαδοχῆς. *Igitur Cerdo Hygini Papæ temporibus, qui in Apoſtolorum Iacobi & Petri, Paulique ſucceſſione nonum locum tenebat.* Atque hæc Epiphanius Conſtantienſis in Cypro Epiſcopus, qui nonum locum Hygino tribuens Anacletum omiſit, vt patet ex alio eius loco hæreſi 27. Carpocratianorum, vbi: Ὅμως ἡ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπων διαδοχὴ ταύτην ἔχει τὴν ἀκολουθίαν. Πέτρος καὶ Παῦλος, Λῖνος καὶ Κλῆτος, Κλήμης, Εὐαρίστος, Ἀλέξανδρος, Ξύστος, Τελέσφορος, Εὐαρίστος, Ὑγῖνος, Πῖος, Ἀνίκητος. *Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt: Petrus & Paulus, Linus, ac Cletus, Clemens, Euariſtus, Alexander, Xyſtus, Teleſphorus, Euariſtus, Hyginus, Pius, Anicetus.* Ita Epiphanius, qui neſcio quo fundamento Euariſtum bis nominans, Anacletum tamen omiſit.

3. Horum Patrum ſententiæ concordant Euſebius, & D. Hieronymus, dum in Chronico ſcribunt: *Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum VIII. ſuſcepit Hyginus.* Euſebius enim in Chronico numerare incipit Epiſcopos Romanos poſt Petrum, adeòque primo

mo loco ponit Linum, qui tamen ſecundus eſt, ſi Petrum comprehendas: vndè qui Irenæo, Cypriano, ac Epiphanio, incipientibus numerare à Petro fuit ordine nonus, Euſebio, & D. Hieronymo incipientibus numerare à Lino eſt ordine octauus. Quòd autem in Chronico Euſebij numerentur Epiſcopi Romani à Lino, conſtat ex his eius verbis: *Poſt Petrum primus Romanam Eccleſiam tenuit Linus*. Et infrà: *Romanę Eccleſiæ II. Epiſcopus conſtituitur Cletus ...... Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus III. præfuit Clemens .... Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum IV. ſuſcepit Euariſtus*. Ex quibus Chronici verbis patet, Euſebium enumeraſſe Epiſcopos à Lino, qui poſt Petrum cathedram obtinuit, & Cletum cum Anacleto confudiſſe, & ex his duobus vnum Pontificem confeciſſe. Quamuìs autē Cleti nomen in Chronico reperiatur, notandum tamen eſt, in hiſtoria Euſebij haberi nomen Anacleti, & non Cleti: ſic enim legitur lib. 3. cap. 13. *Linus Anencleto regendam tradidit Eccleſiam*. Quæ cum ita in omnibus Græcis Euſebij exemplaribus reperiantur, nullum mihi dubium eſt, quin olim in Græco Euſebij Chronico Anacleti nomen extiterit, illudque in Cleti nomen mutatum ſit à S. Hieronymo, qui Euſebij Chronicon ex Græco Latinum fecit, & in eo nonnulla mutauit, adiunxitq; vt ipſe Hieronymus fidem facit in præfatione his verbis: *A Troia*, nimirum deſtructa, *vſque ad viceſimum Conſtantini annum nunc addita, nunc mixta ſunt plurima*.

4. D. Hieronymum ferè ſecuti ſunt duo præſtantiſſimi Africanæ Eccleſiæ ſcriptores D. Optatus Mileuitanus, & S. Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus: prior enim lib. 2. contra Parmenianum, hanc Romanorum Pontificum ſucceſſionem conſtituit: *Sedit prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, Lino ſucceſſit Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Euariſtus &c.* Auguſtinus verò epiſt. 165. ad Generoſum ita ſucceſſionem incipit: *Ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium .... à Petro. Petro ſucceſſit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Euariſtus, Euariſto Alexander, Alexandro Sixtus, Sixto Teleſphorus, Teleſphoro Iginus &c.* Vbi & videre eſt, Higinum fuiſſe nonum in Vrbe Epiſcopum, & Anacletum, non verò Cletum, notum fuiſſe magno Auguſtino, & Sancto Optato, quorum hic ſub Siricio, ille ſub Anaſtaſio ad finem quarti ſæculi ſcripſerunt.

5. A SS. Auguſtino, & Optato non differt S. Proſper, niſi quòd loco Anacleti Cletum commemoret, quem inter Linum, & Clementem medium poſuit: *Poſt Petrum*, inquit S. Proſper in Chronico, *primus Romanam Eccleſiam tenuit Linus ..... Romanæ Eccleſiæ ſecundus conſtituitur*

Epiſcopus Cletus .... Romæ tertius Eccleſiæ præfuit Epiſcopus Clemens .... Romanæ Eccleſiæ quartus Epiſcopus præeſt Euariſtus. Omitto cæteros Pontifices, quos excepto Marcello refert omnes vſque ad tempora Leonis Magni, ſub quo ſcripſit, & quem 43. Romanum Pontificem vocauit: *Quadrageſimus tertius*, inquit, *Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur Leo*. Eundem planè numerum ſeruauit Victor Tunnonenſis in Chronico: *Leo* 43. *Papa creatus, vixit annos* 21. Et de Hilaro Leonis ſucceſſore: *Hilarus* 44. *Pontifex factus vixit annos ſex*. Quod idem legitur in Chronicis Idacij incertæ nobis Ciuitatis in Hiſpania Epiſcopi, & Marcellini Comitis Illyriciani; primus enim expreſſè tradit: *Romanæ Eccleſiæ* 44. *præſidet Epiſcopus Hilarus*; alter verò, nimirùm Marcellinus Comes: *Romanæ Eccleſiæ Hilarus* 44. *Pontifex factus vixit annos VI*. Ex quibus omnibus liquidò apparet, communem fuiſſe illis temporibus Chronologorum ſententiam, vel Cletum, vel Anacletum ex Catalogo Romanorum Pontificum expungendum eſſe. Quòd ſi quiſquam petat, quemnam è duobus retinendum duxerint? facilè colligitur, à S. Proſpero, qui integrum Chronicon concinnauit, Cletum ſeruatum fuiſſe: à Victore Tunnonenſi, & Marcellino Comite, qui Hieronymi Chronicon proſecuti ſunt, Anacletum inter Romanos Pontifices numeratum non fuiſſe, indèque factum, quòd Hilarus Papa, qui iuxta antiquos Catalogos eſt quadrageſimus ſeptimus, iuxta iſtorum ſcriptorum ſententiam tantùm ſit quadrageſimus quartus. Cum enim Hieronymus Pontifices enumerare incipiat à Lino, quem primum poſt Petrum nominat, & Anacletum, ac Marcellum omittat, Hilarus vnus ex Marcelli ſucceſſoribus, qui iuxta Catalogos Petrum, Anacletum, & Marcellum in ſerie Pontificum comprehendentes eſt ordine quadrageſimus ſeptimus, debet iuxta aſſeclas Hieronymi eſſe ordine quadrageſimus quartus.

6. Concinunt hiſce antiquorum teſtimonijs complures ſcriptores Græci. Nicephorus enim Patriarcha Conſtantinopolitanus in Chronographia compendiaria ponit primò Petrum, ſecundò Linum, tertiò Anacletum, quartò Clementem, & quinto loco Euariſtum, nullamque Cleti mentionem facit. Eodem modo Georgius Monachus, Taraſij Patriarchę Syncellus, qui anno 792. ſcripſit, primum Petri ſucceſſorem nominat Linum, *poſt quem*, inquit, *fuit Epiſcopus Anacletus*. Aſſeritque, ei ſucceſſiſſe quartum Romanæ Eccleſiæ Pontificem Clementem, quintum Euariſtum, ita vt nullam quoquè Cleti mentionem faciat, quem licèt Canon Romanus in miſſa exhibeat, Canon tamen Miſſalis Francorum

in

in Codice M.S. Bibliothecæ Alexandrinæ omninò prætermittit. Ita enim in Codice illo vncialibus, & quadratis literis ante 900. annos conſcripto legitur circa finem: *Communicantes, ſed & memoriam venerantes ..... Lini, Anacleti, Clementis, Syſti, Cornili, Cypriani, Laurenti, Chriſogoni, Ioannis, & Pauli, Coſmæ, & Damiani, Helarij, Martini, & omnium Sanctorum tuorum*. Vbi videre eſt, quòd loco Cleti mentio fiat Anacleti, quamuìs in duobus antiquiſſimis Catalogis Corbeienſibus omiſſo Anacleto Cletus dumtaxat inter Pontifices numeretur. Hoc enim ordine in Catalogo Corbeienſi tempore Vigilij Papæ conſcripto Romani Pontifices exhibentur: *Petrus, Linus, Cletus, Clemens, Euariſtus*. Et in alio Corbeienſi tempore Ioannis, Sergij primi ſucceſſoris, concinnato: *Linus, Cletus, Clemens, Euariſtus*. Et ad Pontificatum Gregorij Magni addit: *Fiunt vſque hìc 63.* quòd nimirùm à Lino incipiens Anacletum & Marcellinum omittat, ſicque Gregorius ſexageſimus tertius Pontifex exiſtat, qui iuxta alios, qui Petrum, Anacletum, & Marcellinum in ſerie Romanorum Pontificum numerant ſexageſimus ſextus dicendus erat.

7. Vtque teſtimonijs pro ea ſententia facientibus, quæ vel Cletum, vel Anacletum de ſerie Romanorum Epiſcoporum expungit, finem imponam, adducenda ſunt B. Alexandri Acta, quæ olim in Romana, alijſque Occidentis Eccleſijs publicè legi conſueuerunt, & ita incipiunt: *Quinto loco à B. Petro Apoſtolo Romanæ Vrbis Cathedram ſedit Alexander*. Ita in pluribus M.SS. Codicibus Vaticanis Acta iſtius Pontificis, ex quibus manifeſtum fit, eorumdem compilatorem vel Cletum, vel Anacletum omiſiſſe. Enimuerò ſi vtrumque inter Pontifices numeraſſet, Alexander non quintus ſed ſextus Romanus Pontifex dicendus eſſet. Poſt Petrum enim primo loco Linus, 2. Cletus, 3. Clemens, 4. Anacletus, 5. Euariſtus, & 6. Alexander ſediſſet. Hunc eundem ordinem ante 1000. annos ſecutus videtur Venerabilis Beda, in cuius M. SS. Martyrologijs ad VI. Kal. Maij reperitur: *Natale S. Cleti Papæ & Martyris*; nulla tamen mentio fit Anacleti, cum è contra in antiquiſſimo Martyrologio, quod Roſvveidus vetus Romanum credidit, ad VI. Kal. Maij habeatur: *Romæ Anacleti Papæ & Martyris*, nullaque in eo Cleti mentio fiat. Atque hactenus quidem de antiquorum teſtimonijs, iuxta quæ vel Cletus, vel Anacletus in ſerie Romanorum Pontificum omittendus eſt.

8. Nunc proponenda eſt aliorum ſententia, quæ Cletum, vel Anacletum inter ſucceſſores Petri enumerat, eoſque diuerſos Pontifices fuiſſe affirmat. Ac primus quidem illorum eſt Auctor carmi-

mi-

minum contra Marcionem, libro enim 3. ita ſcribit:

Ex quibus, electum, magnum, plebique probatum

Hac Cathedra, Petrus qua ſederat ipſe, locatum

Maxima Roma Linum, primum conſidere iuſſit:

Poſt quem Cletus & ipſe gregem ſuſcepit Ouilis.

Huius Anacletus ſucceſſor ſorte locatus:

Quem ſequitur Clemens.

Sic Auctor ille, qui finem facit cum Aniceto, ſub quo Marcion Romam venit. Cumque contra Marcionis diſcipulos hoc carminum opus conſcripſerit, circa Tertulliani tempora, quibus Marcionitarum hæreſis ſerpebat, eum vixiſſe, adeò exploratum nonnullis fuit, vt Tertullianum ipſum horum carminum auctorem fecerint, & Pamelius ea inter certa, & indubitata Tertulliani opera ediderit. Hunc auctorem ſubſecutus eſt antiquus ſcriptor, qui Catalogum Romanorum Pontificum ſub Liberio Papa concinnauit. Ita enim habet: *IV. Cletus annis 6. menſibus 2. diebus 7. Fuit temporibus Veſpaſiani, & Titi, & initio Domitiani; à Conſulibus Veſpaſiano VIII. & Domitiano VI. vſque Domitiano IX. & Rufo... V. Anacletus annis 12. menſibus 10. diebus 3. Fuit temporibus Domitiani à Conſulibus Domitiano X. & Sabino vſque Domitiano XVII. & Clemente.* Eadem hæc habet auctor ſecundi Catalogi, qui ſub Iuſtino Imperatore ſcripſit, ſed ordine parùm mutato: vbi enim auctor prioris Catalogi refert tertio loco Clementem, quarto Cletum; & quinto Anacletum; ibi auctor ſecundi Catalogi ponit tertio loco Cletum, quarto Clementem, & quinto Anacletum, additque: *quòd Cletus fuerit Romanus de Regione Vico Patricij, patre Aemiliano natus; Anacletus verò natione Græcus de Athenis ex patre Antiocho.* Quæ omnia iiſdem verbis exhibet Catalogus Palatino-Vaticanus tempore Caroli Magni concinnatus, in illo enim hæc leguntur: *III. Cletus natione Romanus de Regione Vico Patricij, patre Aemiliano. Sedit annos 12. menſem 1. dies 11.* Et poſt Clementem: *V. Anacletus natione Græcus de Athenis, ex patre Antiocho. Sedit annos 9. menſ. 2. dies 10.* Quibus conſentit auctor, qui ſæculo ſeptimo librum Pontificalem ex prædictis Catalogis, aliiſque monimentis Eccleſiaſticis compoſuit, vt patet ex his eius verbis: *III. Cletus natione Romanus de Regione Vico Patricij. Sedit annos 12. menſem 1. dies 11. Fuit autem temporibus Veſpaſiani, & Titi à Conſulatu Veſpaſiani VII. & Domitiani V. vſque ad Domitianum IX. & Rufum Conſules.* Et poſt Clementem: *V. Anacletus natione Græcus de Athenis, ex patre Antiocho. Sedit annos 9. menſes 2. dies 10. Fuit autem*

tem temporibus Domitiani & Sabini, vſque Domitianum XVII. & Clementem Coſſ. Hæc enim omnia ex Catalogorum verbis ſuperiùs relatis deſumpta eſſe, nemo non videt.

9. Catalogis accedunt Martyrologia antiqua, quæ inter Cletum & Anacletum quoque diſtinguunt. In vetuſtiori Occidentis Martyrologio Lucæ edito anno 1668. à Franciſco Maria Florentinio, habetur ad 10. Kal. Ianuarij: *Romæ natalis Sanctorum Egeni, Eleutheri, Vrbani, Corneli, Traiani, Euariſti, Metelli, Victoris, Ticiani, Cleti, Siriani, Braſſilini, Niceti, Flauiani, Felicis, Pullij, Ancleti &c.* Hìc mentio fit Cleti, & Ancleti, qui an ijdem ſint, de quibus in præſenti quæſtio inſtituitur, haud facilè dixerim; nullibi enim in Martyrologijs legi ad prædictum diem, memoriam Cleti, & Anacleti in Eccleſia celebratam fuiſſe. Habet Ado Viennenſis Epiſcopus ad VI. Kal. Maij: *Romæ natalis S. Anacleti Papæ, qui ſecundus poſt B. Petrum cum rexiſſet Eccleſiam ann. 12. perſecutione Domitiani martyrio coronatus eſt.* Et ad IV. Idus Iulij: *S. Cleti Papæ, qui Romæ ſedit annos 12.* Vbi videre eſt, ad alios planè dies feſta Cleti, & Anacleti referri. Illud inſuper notandum, quòd cum Ado putet, Anacletum fuiſſe poſt B. Petrum ordine ſecundum, Cleti tamen mentionem faciat, prout etiam fecit in Martyrologio ſuo Notkerus, qui ad VI. Kal. Maij habet de Anacleto: *Romæ natiuitas S. Anacleti Papæ, qui 2. poſt B. Petrum cum Eccleſiam rexiſſet annis 12. perſecutione Domitiani martyrio coronatur.* Et ad III. Idus Iulij: *Romæ S. Cleti Papæ, qui ſedit in Epiſcopatu annos 12.* Eadem habet Vſuardus, qui tamen ad VI. Kal. Maij ponit Cletum ijſdem verbis, quibus Notkerus Anacletum. Et ad III. Idus Iulij: *Romæ depoſitio Anacleti Papæ.* Eadem omninò habentur in antiquo Martyrologio Romano, quod manuſcriptum aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana ſub num. 5415. alijſque. Quamobrem mirum non eſt, quòd in recentiori Martyrologio Romano Cletus ab Anacleto diſtinguatur, & ſub diuerſis diebus vtriuſque Pontificis memoria celebretur.

10. Etenim Romana Eccleſia non recens vtriuſque Pontificis feſtum inſtituit, ſed ab antiquiſſimis temporibus vtrumque celebrauit, vt patet ex vetuſtioribus Vrbis Calendarijs, quorum vnum etiamnum reperitur in Antiphonario membranaceo Baſilicę Principis Apoſtolorum de Vrbe, quod nuper editum eſt à Viro Erudito Ioſepho Thomaſio. In illo enim ad VI. Kal. Maij legitur: *Cleti Papæ & Martyris.* Et ad III. Idus Iulij: *Anacleti Papæ & Martyris.* Eadem reperiuntur in Calendario Sacroſanctæ Baſilicæ Lateranenſis, & in ſerie Pontificum,

quæ

quæ à 500. & pluribus annis depicta eſt in parietinis Eccleſiæ S. Pauli extra muros, in qua poſt Petrum ponitur Linus, poſt Linum Cletus, poſt Cletum Clemens, poſt Clementem Anacletus, cuius anni Pontificatus etiamnum diſtinctè leguntur, quamuìs in pleriſque alijs temporum diuturnitate adeò obſoleti ſint, vt ampliùs legi non poſſint. Ex his autem, alijſque antiquis Eccleſiæ Romanæ monimentis, ſi quæſtionem de Cleti, & Anacleti Pontificatu decidere velimus, cum Annalium parente Baronio Cletum ab Anacleto diſtinguemus, duoſque diuerſos Pontifices fuiſſe, & diuerſis temporibus Eccleſiam Dei gubernaſſe dicemus: quæ Baronij ſententia omnibus ferè recentioribus ſcriptoribus placuiſſe videtur.

11. Dixi *omnibus ferè recentioribus*; excipiendi enim ſunt nonnulli, qui duos quidem Pontificatus agnoſcunt, ex duobus tamen Pontificibus vnum eundemque efficere contendunt. Pro qua opinione nullum aliud antiquitatis monimentum adducere poſſunt, quàm quod ex diuerſis Patrum teſtimonijs deſumitur. Cum enim plerique Patres ſupracitati Cletum vocent, quem alij Anacletum nominant, & nonniſi alterutrum in ſerie Romanorum Pontificum collocent; deduxerunt ex illorum teſtimonijs, ſub duobus nominibus vnum eundemque Pontificem expreſſum fuiſſe. Ita nuper Natalis Doctor Sorb. in ſuis Selectis hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, ſeculo 1. & hiſce diebus V. Cl. Papebrochius in Conatu Chronico-hiſtorico ad Catalogum Pontificum pag. 217. vbi habet anamneſim de Cleto, & Anacleto, in qua rationem reddere ſtudet ſuæ opinionis, quam poſt publicatos à V. Cl. Ioanne Mabillonio duos Catalogos Corbeienſes vnius Cleti mentionem facientes, Pariſijs communiter receptam fuiſſe refert. Dicit itaque, Cletum poſt Linum electum fuiſſe, & anno 73. cum Philoſophis, quos Veſpaſianus ſuadente Muſonio ex Vrbe expulit, coactum fuiſſe exulare, ſeque Clementi Pontificatum ceſſiſſe, qui ſub Domitiano etiam abire compulſus neceſſariū duxit, Pontificatum Cleto, à quo eum acceperat, reſtituere, ideòque hunc à Chriſtianis appellari cœpiſſe Anacletum, vel Anencletum, quod verbum græcum eſt, & *Reuocatum* in ſedem ſignificat. Hæc pluribus indicat Papebrochius, qui iterum Clementem ad Vrbem rediſſe, & tandem ſub Traiano martyrem obijſſe affirmat.

12. Verùm pace Viri Clariſſimi dictum ſit, quòd pro ſimilibus factis aſſerendis adduci deberent certiora antiquitatis teſtimonia, nec ſolis coniecturis, aut diuinationibus innitendum ſit. Clementem bis Pontificatu ceſſiſſe, bis in exilium eiectum fuiſſe, nulla Eccleſiaſticæ hiſtoriæ monimen-

menta teſtantur, nulla veterum, aut recentiorum ſcripta comprobant. Et ſi ex diuerſis Patrum teſtimonijs Cletum, vel Anacletum in ſerie Romanorum Pontificum referentibus argumentum pro huius difficultatis ſolutione deſumendum eſſet, potiùs crederem, ex Cleto & Anacleto vnum Pontificem factum ob nominum ſimilitudinem, quàm quòd vni Pontifici duo nomina tributa ſint, & ob nominum pluralitatem duo Pontifices conflati fuerint. Referunt plures antiqui Patres, Cletum fuiſſe verum Pontificem; alij Anacletum in ſerie Romanorum Epiſcoporum collocant. Duo autem illi Pontifices in antiquiſſimis Romanæ Eccleſiæ diptychis & Catalogis reperiebantur hoc ordine: *Petrus*, *Linus*, *Cletus*, *Clemens*, *Anacletus*. Fidem huic veritati facit Canon Miſſæ Romanæ, in quo eo ordine reperiuntur vſque ad Clementem, adeòque ſcriptores antiqui, qui loco Cleti Anacletum poſuerunt, nominum ſimilitudine decepti fuerunt, ſicque Anacletum ante Clementem, qui poſt Clementem poni debuit, collocarunt. Sanè à Cleto diuerſum fuiſſe Anacletum, auctor carminum contra Marcionem, & Catalogus tempore Liberij Papæ ſcriptus præclarè teſtantur. Neque admitti poteſt, quod nuper ab erudito Papebrochio obſeruatum eſt, quòd Cletus, & Anacletus vnus, idemque Pontifex fuerit. Etenim ex Cleti ab Anacleto diſtinctione non potuit vlla differentia oriri, niſi de vno Pontifice in duos diuiſo, adeóque de vno ex ſerie auferendo quæſtio mota fuiſſet. Dubium autem Latinorum erat de duobus ex ſerie Pontificum auferendis. Dubium igitur illud non prouenit ex Pontificatu Cleti, & Anacleti, ſed ex Vicariatu Lini, & Cleti. Qui enim Linum, & Cletum Petri Vicarios ſtatuerunt, Clementem ſecundum Pontificem dixerunt cum Tertulliano, Ruffino, alijſque. Qui verò Linum, & Cletum veros Pontifices fuiſſe exiſtimarunt, Clementem quartum Pontificem fuiſſe aſſeruerunt, vt capite ſuperiori oſtendimus.

13. Cæterùm cum Tertulliani æuo iam dubitari cœperit de ordine quatuor priorum Pontificū, nihil omninò obeſt, quò minùs & dubitari ab aliquibus potuerit de Anacleti Pontificatu, cum nullum coæui auctoris teſtimonium hac de re ſuperſit, & poſteriores ſcriptores non ſolùm quoad Cleti, & Anacleti, ſed etiam quoad aliorum Pontificatum à vero aberrarint. Vnum coæui auctoris teſtimonium adducitur ex illis epiſtolis Ignatij Martyris, quæ an Ignatio tribuendæ ſint, etiamnum controuertitur. Epiſtola ad Mariam Caſſobolitē in antiquiſſimo exemplari Vaticano, alijſque quamplurimis deſideratur, neque vllam de ea mentionem facit D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis in S. Ignatio: ex il-

la tamen teſtimonium profertur pro hac difficultate à recentioribus non animaduertentibus, eam nuper græcè editam ab Iſaaco Voſſio, qui veterem latinam verſionem adiunxit, cuius tamen lectio cum teſtimonio Ignatij ſuperiùs adducto non conuenit: Ἔτι ὄντος σου ἐν τῇ Ῥώμῃ παρὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Λίνῳ, ὃν διεδέξατο τανῦν ὁ ἀξιομακάριστος Κλήμης ὁ Πέτρου καὶ Παύλου ἀκουστής. *Adhuc exiſtente te in Roma apud B. Papam Cletum, cui ſucceſſit ad præſens dignè B. Clemens Petri, & Pauli auditor*. Ita græca, & latina lectio apud Voſſium, quarum neutra cum altera concordat, cum in græco habeatur nomen Lini, & in textu latino loco Lini Cletus, eique dicatur ſucceſſiſſe Clemens. Audiendus etiam eſt Martialis Meſtræus Doctor Theologus in notis ad epiſtolas S. Ignatij à ſe anno 1608. Pariſijs editas: cum enim ipſe in textu græco, & latino, loco Lini poſuiſſet nomen Anacleti, obſeruat in notis: *Vetus Codex Pacæi pro* Ἀνακλήτῳ *habet* Ἀνεγκλήτῳ, *quæ vox irreprehenſum, inculpatum, & innocentem ſonat, epithetum Epiſcopo dignius, quàm* Ἀνάκλητος, *id eſt Reuocatus. Turrianus in lib. 7. Conſtitutionum Apoſtolic. pro* Ἀνακλήτῳ *legendum eſſe* Λίνῳ *contendit, ſicque ſcriptum aſſerit in vetuſtiſſimo exemplari græco Bibliothecæ Florentinæ Mediceæ. At Baronius Tomo I. Annalium ad annum Chriſti 69. pro* Κλήτῳ *facit*. Ita auctor ille, quem rectè obſeruaſſe conſtat, an hìc legendum ſit Ἀνακλήτῳ, an Κλήτῳ, an demùm Λίνῳ, non ita omnibus fuiſſe obuium. His adiungi poteſt, non omnes M. SS. Codices circa lectionem Anacleti conuenire, licèt id putarit Halloixius, qui alium locum Ignatij ex epiſtola ad Trallianos adducit, de quo tamen dubium quoquè oritur, eò quòd in prædicta epiſtola ad Trallianos nulla mentio reperiatur Anacleti, Cleti, Lini, & Clementis, vt patet ex editione Voſſiana. Cum itaque ipſi Ignatiani codices ſibi inuicem non conſentiant, facilè quis videbit, deſiderari auctoris coæui teſtimonium de Pontificatu Cleti, & Anacleti, quod cum deſit, ſolùm Irenæi teſtimonium vrgeri poteſt pro Anacleto, quod tamen traditioni Romanæ Eccleſiæ repugnat, quæ Cletum agnoſcit. Porrò Euſebius κατὰ πόδας Irenæum ſecutus eſt quoad duodecim priores Pontifices; neque mirum videri debet, quòd Cletum, qui 260. fermè annis ante ſua tempora vixit, prætermiſerit, cum Marcellum, qui tempore ſuo Romæ ſedit, omiſerit. Sicut enim Marcellum cum Marcellino confudit Euſebius, ita Cletum cum Anacleto confundere potuit. Similis error reperitur in ſerie Romanorum Pontificum apud S. Optatum: in illo enim deſideratur Alexander I. quem omnes pro vero Pontifice agnoſcunt. Alium errorem commiſit

D. Epiphanius, vtpote qui duos Euariſtos poſuit, cũ nonniſi vnus eius nominis Pontifex extiterit.

14. Cum igitur ex ipſis Patrum teſtimonijs appareat, diuerſas opiniones fuiſſe circa Cleti, & Anacleti Pontificatum; in tanta antiquorum diſcrepantia credimus, locum habere præclaram Baronij regulam, quòd in his, quæ ſunt Romanæ Eccleſiæ, maior adhibenda ſit fides eius alumnis, quàm cæteris. Dicimus proindè, perſecutionum temporibus facilè contingere potuiſſe, quòd Actorum defectu, ex quibus de Romanorum Pontificum ſucceſſione conſtare debebat, nonnulli in errorem inducti ſint, ſicque Irenæus natione Græcus à Græcis Cletum cum Anacleto confundentibus hac de re edoctus ſit, ipſiuſque error etiam Cypriano, Euſebio, D. Optato, S. Auguſtino, Nicephoro Conſtantinopolitano, Georgio Syncello, aliiſque obrepſerit ob nominum ſimilitudinem, quæ inter Anacletum, & Cletum intercedit. Nondum enim Irenæi temporibus canon Miſſæ Romanæ eo modo, quo nunc legitur, confectus erat. Cum namque in eo mentio fiat plurimorum Martyrum, qui in Diocletiani perſecutione occubuerunt, longè veriſimile eſt, poſt eandem perſecutionem primùm commemorationem Sanctorũ & Martyrum, ex qua de quatuor primorum Pontificum ordine conſtabat, canoni adiunctum fuiſſe: indeque D. Hieronymum quidem, Epiphanium, & Proſperum inter Romanos Pontifices Cletum loco Anacleti tertio loco poſuiſſe; auctores verò Catalogorum à tempore Liberij Papæ Anacletum poſt Clementem quinto loco conſtituiſſe, prout à pluribus ſæculis conſtituit Romana Eccleſia, quæ in ſuis Martyrologijs, Calendarijs, & alijs publicis monimentis vſque in hodiernum diem Cletum ordine tertium, & Anacletum ordine quintum recenſet, vt in ſuperioribus demonſtratum eſt.

CAPVT TERTIVM.

De Actis S. Alexandri, & tempore, quo Pontificatum obtinuit.

1. Acta S. Alexandri, quæ nonnullis nimia antiquitate mendoſa videntur, in medium adferuntur, probanturque in eo, quòd Alexandrum quintum Vrbis Romæ Epiſcopum ſtatuunt.

2. Deindè in ijs, quæ de ritibus baptiſmi, ac Hermetis Vrbi Præfecti martyrio tradunt: Hermetem enim, vt Martyrem colit Eccleſia, eiuſque martyrij notitiam ex ſolis Alexandri Actis habemus.

3. Tertiò vbi Aurelianum Comitem ex Seleucia Iſauriæ ad Vrbem Romam à Traiano miſſum referunt, Traianum enim illo tempore, quo Hermes cum familia Romæ baptizatus eſt, Seleuciam Iſauriæ peruenit, vt ex Dione conſtat.

4. Quartò in ijs, quæ traduntur de miraculoſa Quirini Tribuni conuerſione, & ver-

bis, quibus cum catechizauit Alexander, quæ Apoſtolicorum virorum ætatem ſpirant.

5. *Quintò vbi S. Alexander dicitur diſciplinam Arcani in occultandis fidei Chriſtianæ myſterijs obſeruaſſe, illamque regulam cuſtodiſſe, quam Chriſtus Dominus diſcipulis ſuis tradidit.*

6. *Sextò in ijs, quæ adduntur de martyrio SS. Euentij, & Theodoli, quæ ex his Actis deſumpta Martyrologijs ſuis inſeruerunt Beda, Rabanus Maurus, Ado Viennenſis, & Notkerus.*

7. *Martyrologium Romanum affirmat; ſub Hadriano Principe Alexandri martyrium contigiſſe, quod Baronius in notis fatetur mutatum, cum priùs legeretur,* Traiano Principe, *quæ lectio Actis eſt conſona, & antiquis Catalogis, ac Martyrologijs comprobatur.*

8. *Henſchenius ex Conſulibus in antiquiſſimo Catalogo adductis putauit, Alexandri Pontificatum cœpiſſe anno* 109. *Conſulatu Palmæ, & Tulli, & deſiſſe poſt Conſulatum Æmiliani, & Veteris.*

9. *Circa Conſulatum Palmæ, & Tulli recentiores, & antiquiores ſcriptores diſſerunt: vndè forſan ab auctore ſecundi Catalogi, & auctore libri Pontificalis omiſſus eſt Conſulatus, quo Pontificatum ſuum iniȷt S. Alexander.*

10. *Quamuis autem non in priori Conſulatu, quo Alexander cœpit, in poſteriori tamen, quo deſijt, Catalogi, & auctor libri Pontificalis conueniunt, quibus Acta conſentiunt, dum eodem anno, quo Traianus deceſſit, Alexandri obitum ponunt.*

11. *Quæ adduntur in Actis de ſepultura horum Martyrum, & de Epiſcopatu Numentano, non ſolùm in Actis latinè, ſed etiam græcè repertis exhibentur, vndè nonnulli deducunt, ſæculo tertio conſcripta fuiſſe.*

12. *Diluuntur obiectiones Pearſonij, aliorumque, qui minùs rectè omnia Acta reȷciunt, quia in ijs nonnulla corrupta ſunt.*

1. Antequàm Acta Alexandri Primi Pontificis, & Martyris in medium adferamus, diſtinguenda ſunt plura Actorum genera. Alia enim ſunt ſincera & antiqua, ab auctoribus coæuis conſcripta; alia interpolata, quibus nimirùm ab auctoribus recentioribus quædam adiuncta ſunt; alia demùm recentiora ab auctoribus dudùm, poſtquàm contigerunt, exarata. His ſuppoſitis, agendum eſt de S. Alexandro, qui initio naſcentis Eccleſiæ floruit, & cuius Acta in pleriſque M. SS. Codicibus ſuperſunt, quæ quidem à nonnullis tanquam recentiora & falſa reijciuntur; ab alijs pro interpolatis habentur; à cæteris demùm tanquam ſincera & antiqua proponuntur. Inter has variantes ſcriptorum ſententias, media valdè arridet, non quia nimia antiquitate mendoſa ſunt, vt credidit Eminentiſſimus Cardinalis Baronius, ſed quia à recentiori aliquo ſcriptore, quem V. Cl. Pagius quarto ſæculo vixiſſe putat, antiquis Alexandri Actis nonnulla adiecta ſunt, de quorum veritate meritò quis ambigere poterit. Alia igitur in his Actis reperiuntur, quæ interpolata cenſentur, alia quæ ex primæuis Alexandri Actis deſumpta ſunt: quæ vltima hoc capite examinabimus. Porrò incipiunt Acta his verbis: *Quinto loco à B. Petro Apoſtolo Romanæ Vrbis Eccleſiæ cathedram ſedit Alexander.* Quibus conſentiunt antiqui Patres, & veteres ſcriptores, qui ante quintum ſæculum catalogum Romanorum Pontificum concinnarunt. Irenæus enim, Euſebius, Epiphanius, Optatus Mileuitanus, & D. Auguſtinus ſcripſerunt, Alexandrum poſt Petrum

trum fuiſſe quintum, & ſi à Petro numerare incipias, ſextum Romanum Pontificem.

2. Sequitur in Actis, *quòd Hermem Præfectum baptizarit cum vxore, ſorore, filijs, ſeruis ſuis, & vxoribus quoquè eorum, & filijs, quos omnes*, inquit, *in die ſancto Paſchæ priùs fecit fieri ingenuos, & ita baptizari poſteà*. Duo ſunt his in verbis notatu digna; ac primum quidem, quòd S. Alexander iuxta antiquiſſimum Eccleſiæ vſum Hermetis familiam priùs catechizauerit, & poſteà ſacro fonte baptiſmatis abluerit circa feſtum Paſchatis, quo tempore antiquitùs Eccleſia baptiſmum conferebat. Secundum ad Hermetem pertinet, quem & Vrbis Præfectum fuiſſe, in Catalogo de Præfectis Vrbi agnoſcit Contelorius, & Sanctum ac Martyrem extitiſſe, fatetur Eccleſia, dum eius nomen in Martyrologijs ſuis exhibet, vt in Martyrologio Rabani, in quo ad V. Kalen. Septemb. legitur: *Eodem die natale S. Hermetis Martyris*: & Martyrologio Notkeri ad eumdem diem: *Beatiſſimi Hermetis Martyris, qui cum eſſet Præfectus, ab Alexandro Pontifice, & Martyre baptizatur, filijque eius, & familia cum illo. Deinde ab Aureliano Imperatore truſus in carcerem, Tribunum Quirinum cum omni domo ſua ad fidem conuertit. Quod audiens Aurelianus, Beatum Hermen decollari præcepit*. Hæc Notkerus in Martyrologio apud Caniſium, errans in Aureliano, quem Imperatorem vocat, cum vtriuſque militiæ Comes extiterit. Cæterùm deſumpta hæc ſunt ex Actis S. Alexandri, ex quibus de Hermetis martyrio conſtat, ſicuti ipſum Martyrologium Romanum agnoſcit ad eumdem diem: *Romæ natalis S. Hermetis Viri Illuſtris qui (vt in Actis B. Alexandri Papæ legitur) primò carcerali cuſtodiæ mancipatus, deinde cum alijs plurimis gladio cædente martyrium compleuit ſub Aureliano Iudice*.

3. Aurelianum non Imperatorem, ſed iudicem fuiſſe, ipſa quoquè Acta his verbis enarrant: *Vndè cum hæc opera eius* (Alexandri) *ad Traianum Principem perueniſſent, miſit Aurelianum Comitem vtriuſque militiæ de Seleucia Iſauriæ ad interfectionem omnium Chriſtianorum; vndè nutu Dei eodem anno defunctus eſt Traianus*. Mirum quàm rectè hæc omnia geſtis Traiani conueniant, qui Seleuciam peruenit, dum contra Parthos profectus eſt. *Aſiam namque*, teſte Dione lib. 68. *Ciliciamque finitimis cum Prouincijs peragrauit, ac Seleuciam adpulit*. Seleuciæ autem fuit ante terræ motum, qui Antiochiæ Conſulatu Pedonis anno 115. in hieme contigit, quo Pedo, qui Traianum ſecutus erat, ruinis oppreſſus interiit. Cum enim multos

ruinæ oppreſſiſſent, *in eorum numero* inquit Dio, *fuit Pedo Conſul, qui ſtatim mortuus eſt*. Ante hiemem itaquè anni 115. Traianus Seleuciam venit, indéque ad relationem de Hermetis, eiuſque familiæ conuerſione Aurelianum vtriuſque militiæ Comitem Romam miſit, qui ad Vrbem anno 116. peruenit, ac V. Kal. Septemb. Hermetem Vrbis Præfectum decollari præcepit: anno verò ſequente 117. quinto Nonas Maias S. Alexandrum punctis creberrimis perforari iuſſit, quo eodem anno Traianus nutu diuino interijt. Anno enim 117. die 10. Auguſti tribus menſibus poſt mortem Alexandri obijt Traianus, idque, teſte Dione, contigit *Selinunte in Prouincia Ciliciæ, vel apud Seleuciam Iſauriæ*, vt ſe alibi ſcriptum legiſſe refert in Chronico Euſebius. Ex quibus patet, haud rectè Pagium ad annum 67. ex eo Acta Alexandri impugnaſſe, quòd Traianus Seleuciæ circa hæc tempora non fuerit.

4. Sequuntur in Actis Alexandri, quæ ſpectant conuerſionem Quirini Tribuni, in cuius carcere Hermes Vrbis Præfectus aſſeruabatur. Cum enim conueniſſet inter Hermetem & Quirinum, quòd S. Alexander hora cœnæ ad Hermetem ſine vlla vinculorum aut carceris effractione veniret, idque ope Angeli in forma pueri facem ardentem ferentis contigiſſet; illo miraculo, alioque in curanda filia ſua Balbina à Deo impetratis, ad fidem conuerſus eſt cum omnibus Gentilibus, quos carceri incluſos tenebat. Meminit miraculoſi colloquij Hermetis & Alexandri Ado Viennenſis Epiſcopus in Martyrologio, cui Actorum quoquè verba inſeruit. Notanda autem ſunt verba, quibus S. Alexander captiuos inſtruxit, antequàm eos ad baptiſmum admiſit, ſonant enim ætatem Apoſtolorum, à quorum temporibus non longè Alexander aberat: *Filioli audite, & credite. Deus qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis ſunt; qui fulgura mittit, & tonat; qui mortificat, & viuificat; cui ſeruiunt ſol & ſtellæ, & ſerenitates, & nubes, & pluuiæ: hic filium ſuum de ſupernis cælorum miſit per Virginis vterum, vt ex homine naſceretur, & inciperet naſci, qui initium naſcendi nunquam habuit cum eo, qui naſcebatur ex Virgine. Hic cœpit ad fidem ſuam inuitare omne genus hominum, qui cum duri eſſent Iudæi ad credendum, & nollent ei credere, hoc ſignum fecit, vt prandens cum eis, dum vinum in conuiuijs defeciſſet, aquam vertit in vinum. Item cogitationes hominum ſingulis cœpit exprimere, cæcorum oculos aperire, mutorum ora ſoluere, reddere claudicantibus greſſum, fugare dæmonia, ſaluare languentes, ac febrientes, ſed etiam*

mor-

mortuos ſuſcitare, imperare ventis, tempeſtates arcere, ſuper mare ambulare pedibus. Cum hæc omnia faceret, & innumerabilis ei crederet multitudo, zelo ducti ſunt Phariſæi, atque Iudæi, & crucifixerunt eum. Quod eos facere ideò non vetuit, dum poſſet, quia noſtræ mortis auctorem ſtuduit captiuare. Quo facto tertia die reſurrexit à mortuis, & coram multis teſtibus aſcendit in cælos, dans poteſtatem diſcipulis ſuis eaſdem exercere virtutes. Hic poſt finem ſæculi venturus eſt iudex, vt reddat bonis bona, & malis mala. Videte ergò vos, qui credidiſtis, & date nomina veſtra, vt efficiamini Chriſtiani. Qui hæc Alexandri verba confert cum ijs, quæ ab Apoſtolis dicta narrantur in Actibus, facilè perſpiciet, ea ab Apoſtolorum temporibus non multùm diſcrepare, ac ab illo dictata fuiſſe, qui non diù poſt primæuæ illius Eccleſiæ ætatem vixit.

5. Mirum autem, quàm præclarè diſciplinam arcani obſeruet S. Alexander, qui nullam Spiritus ſancti mentionem facit, ne Trinitatis myſterium prodat hominibus nondum Chriſtianis; nihil de Sacramentorum numero, aut myſterio docet, ne arcana religionis propalet non initiatis; ideòque cum Aurelianus iuſſiſſet, ſanctum Alexandrum ſibi exhiberi, exquiſiuiſſetque, vt priùs *omnia ſectæ ſuæ myſteria manifeſtaret*; S. Alexander dixit: *Quod quæris, ſanctum eſt, & non permittitur à Chriſto ſanctum dari canibus.* Quæ eſt ipſa diſciplinæ arcani regula, quam antiqui Eccleſiæ Patres totiès fidelibus ſuis obſeruandam tradiderunt, & plures Martyres ad Beati Alexandri exemplum ſanguine ſuo comprobarunt. Imò cum rurſus petijſſet Aurelianus: *Quæ tanta rei cauſa eſt, vt optetis magìs occidi, quàm vinci?* S. Alexander reſpondit: *Iam tibi dixi: Non licet ſanctum dare canibus.* Ob quæ verba martyrio coronatus eſt; ſtatim namque Aurelianus dixit: *Numquid ego canis ſum? Ceſſent verba, quia præſto ſunt verbera.* *S. Alexander dixit: Ego non timeo verbera iſta, quæ tempore tranſeunt, & in celeritate finem inueniunt, ſed illa tormenta timeo æterna, quæ tu non times. Tunc iratus Aurelianus iuſſit eum leuari in eculeo, & torqueri, & vngulis, atque lampadibus attrectari. Cumque diù hoc faceret, & ille nollet emittere vocem, dixit ei Aurelianus: Quarè taces? S. Alexander dixit: Quia tempore orationis homo Chriſtianus cum Deo loquitur.* Spiritus Apoſtolicus, qui in verbis B. Alexandri elucet, facilè oſtendit, allata Actorum verba germana eſſe, & vix dubitari poſſe, quin ex veris Alexandri Actis deſumpta ſint.

6. Sequitur in Actis martyrium SS. Euentij, & Theoduli, quos vnà cum Alexandro ſub

Au-

Aureliano vtriuſque militiæ Comite paſſos fuiſſe, teſtantur omnia ferè martyrologia tam M.SS. quàm typis edita. In antiquiſſimis membranis illorum Martyrium his verbis narratur: *Aurelianus iuſſit incendi fortiter furnum, iuſſitque S. Euentium, & S. Alexandrum dorſo ad dorſum ligari, & ſic in furnum præcipitari candentem. Sanctum verò Theodolum ante ipſum furnum ſtare præcepit, vt eorum territus paſſione ad ſacrificandum Idolis conſentiret. Sanctus Alexander clamauit dicens: Frater Theodole feſtina, veni huc, & age nobiſcum, quia ille quartus, qui inter tres pueros Hebręos apparuit, hìc nobiſcum eſt. Exiliens in ignem Theodolus, ingreſſus eſt furnum, agentes Deo gratias, & dicentes: Igne nos examinaſti, & non eſt inuenta in nobis iniquitas. Quod cum nuntiatum fuiſſet Aureliano, iratus ingemuit, & anguſtiatus eſt præ nimio furore. Tunc S. Euentium, & S. Theodolum iuſſit decollari, ſanctum verò Alexandrum pungi per tota membra præcepit.* Atque hæc ſunt martyrum Acta, ex quibus Venerabilis Beda ſæculo octauo, & Rabanus Maurus ſæculo nono in ſuis Martyrologijs ad V. Nonas Maij retulerunt. *Romæ SS. Alexandri Papæ & Euentij, & Theodoli presbyterorum, quorum primus poſt vincula & carceres, eculeum, vngulas, & ignes punctis creberrimis per tota membra peremptus eſt: ſequentes & ipſi poſt longam carceris ſuſtinentiam ignibus examinati, & ad vltimum decollati ſunt ſub Aureliano iudice tempore Traiani Principis.* Eadem Acta Ado Viennenſis Epiſcopus in ſuo Martyrologio retulit: *Aurelianus fecit beatiſſimum Alexandrum punctis creberrimis per tota pungi membra, donec deficeret. Huiuſmodi fine vir ſanctus martyrium ſuum compleuit: ſancti autem duo presbyteri gladio conſummati ſunt.* Eadem habet Notkerus in Martyrologio ab Henrico Caniſio Tomo 6. Antiquarum lectionum edito, in quo vti & in Martyrologio Adonis non ſolùm martyrium, ſed etiam pleraque alia Actis contenta exhibentur.

7. In Martyrologio Romano habetur ad V. Nonas Maij. *Romæ via Numentana paſſio SS. Martyrum Alexandri Papę, Euentij, & Theodoli presbyterorũ, ex quibus Alexander ſub Hadriano Principe Aureliano iudice poſt vincula, carceres, equuleum, vngulas, & ignes punctis creberrimis per tota membra confoſſus, ac peremptus eſt. Euentius verò, & Theodulus poſt longos carceres ignibus examinati ad vltimum decollati ſunt.* Ad quæ verba notat Cardinalis Baronius: *Emendatum hìc fuit, quòd quadam incuria irrepſerat, hunc paſſum ſub Aureliano Principe, qui quidem longè poſt Alexandri tempora*

pora imperauit. Pro Principe Iudex eſt poſitus, qui biſce Hadriani temporibus in Chriſtianos gladium poteſtatis acuerat, vt conſtat ex Actis aliorum ſanctorum Martyrum, qui paſſi ſunt ſub Hadriano Imperatore. Irrepſit item mendum, vt loco Hadriani Traianus poſitus haberetur. Hæc Baronius, qui huiuſmodi verbis occaſionem præbet agendi de alia difficultate quoad tempus martyrij S. Alexandri, de quo Annalium parens affirmat, quòd in Acta Alexandri quoad nomina Aureliani Principis, ſeu potiùs vtriuſque militiæ Comitis, & Traiani Imperatoris mendum irrepſit. Porrò omnia Acta M. SS. quæ antiquiſſima extant in Bibliotheca Vaticana, idem omninò referunt, & Aurelianum Comitem non ab Hadriano, ſed Traiano ad interfectionem Chriſtianorum ex Seleucia metropoli Iſauriæ Romam miſſum fuiſſe teſtantur. Potuit tamen annalium parens ex nonnullis antiquis Catalogis ſententiam ſuam deſumere: in Catalogo namque tempore Caroli M. exarato alia quidem manu, antiqua tamen, adiunctum eſt in Pontificatu Alexandri: *Sub Traiano Imperatore, & ſub Aelio Hadriano Imperatore.* In nonnullis autem exemplaribus Vſuardi legitur, S. Alexandrum paſſum eſſe *ſub Aureliano Imperatore.* Quam lectionem Molanus in prima Vſuardi editione ſeruauerat, qui tamen eandem correxit in ſecunda & tertia editione, vbi habet: *Sub Aureliano Principe*; prout etiam legitur in antiquo M. S. Vſuardi codice ſub numero 5417. in Bibliotheca Vaticana aſſeruato. Eodem modo habetur in alio M. S. Vaticano 5415. *ſub Aureliano Principe.* Quod Actis & Martyrologijs antiquis conſonum eſt: ſub Aureliano enim vtriuſque militiæ Comite, quem Traianus Romam miſerat, & cui Vrbem ingredienti omnis Senatus ita obſequutus erat, vt ipſum Principem crederent eſſe Traianum, martyrij coronam adeptus eſt S. Alexander, vt fidem faciunt Martyrologia Romana per anni circulum, quorum duo M. SS. in Bibliotheca Vaticana reperiuntur, in quibus habetur ad V. Nonas Maij: *Alexandri Papæ, & Euentij, & Theoduli ſub Traiano Principe, Iudice Aureliano.* Quæ eadem habet Venerabilis Beda his verbis: *Sub Aureliano Iudice, tempore Traiani Principis.* Iiſdem planè verbis id habet Rabanus Maurus, cui conſentit Ado Viennenſis Epiſcopus in ſuo Martyrologio, quod M.S. extat in Bibliotheca Vaticana Codice 5414. in eo enim ad V. Nonas Maij: *Iubente Traiano Principe ab Aureliano Comite vtriuſque militiæ carceri mancipatus.* Et Notkerus in Martyrologio per Henricum Caniſium Tomo 6. Antiquarum lectionum typis edito: *Eodem die* (V. Non. Maij) *Romæ via No-*

mentana milliario 7. natiuitas S. Alexandri Papæ, qui iubente Traiano Cæſare ab Aureliano Comite vtriuſque militiæ carceri mancipatus &c. ...... cum duobus ſupradictis presbyteris (Euentio & Theodulo) *in equuleum leuatus, tortus vngulis, atque lampadibus grauiſſimè eſt arſus &c.*

8. Porrò ob hæc, aliaque antiquorum teſtimonia, putauit Henſchenius in Acta S. Alexandri, prout à nobis ſuperiùs exhibita ſunt, nullum mendum irrepſiſſe, & ex antiquiſſimo Catalogo tempore Liberij Papæ conſcripto, ita de annis Pontificatus Alexandri ſtatuit: *Conſules in creatione Alexandri erant A. Cornelius Palma, & C. Caluiſius Tullus, anno Chriſti* 109. *Traiani Imperatoris* 12. *Aſt vltimo integro anno eiuſdem S. Alexandri erant Cōſules Aemilius Aelianus,* (*aliquibus Velianus, ſeu Helianus*) *& L. Antiſtius Vetus, anno Chriſti* 116. *Traiani* 19. *poſt quem annum vixit S. Alexander, & ferè carceri incluſus, vſque ad diem* 3. *Maij anni ſequentis. Et ſic ab anno* 109. *& die* 2. *Martij præfuit Eccleſiæ annos octo, menſes duos, diem vnum, rectè in priori Catalogo indicatos.* Hæc in Apparatu ad Chronologiam Pontificiam Godefridus Henſchenius, cuius ſententiam in Conatu Chronico-hiſtorico nuper ſecutus eſt eius in edendis Sanctorum actis ſucceſſor Daniel Papebrochius, qui ſupponit, Henſchenij chronotaxim rectè ex Conſulibus prioris Catalogi deductam, adeoque Alexandri Pontificatum cœpiſſe anno 109. Conſulatu Palmæ & Tulli, & deſijſſe poſt Conſulatum Aeliani, & Veteris anno 117.

Appar. Chronol. Pontif. To. 6. Maij pag. 45.

Pag. 20.

9. Quamuis autem perſcrutanti mihi faſtos Conſulares initio non occurrerit Conſulatus Palmę, & Tulli, eum tamen ſub Imperio Traiani exhibent faſti Idatij poſt Gallum & Braduam; ita enim in ijs legitur: *Gallo & Bradua, Palma* II. *& Tullo, Orfito & Criſpino.* Eodem ordine hos Conſules refert Onuphrius Panuinius in Annalibus M. SS. qui aſſeruantur in Bibliotheca Vaticana, vbi *CIX. Gallus, Bradua. CX. Palma* II. *Tullus* II. *CXI. Criſpinus, Orfitus.* Quem ordinem etiam ſeruat Pagius in ſua Critica ab anno 109. ad annum 111. Accedit quoquè huic faſtorum ordini Dio Caſſius, dum ſub Traiano refert: *Trebonius Gallus & M. Bradua: Cornelius Palma II. & C. Caluiſius: Clodius Criſpinus, & Solenus Orfitus.* At aliter omninò hos Conſules refert Caſſiodorus, ita enim habet: *Gallus & Bradua, Africanus & Criſpinus, Criſpinus* II. *& Solenus.* Labbeus autem ponit *anno* 108. *Appium Annium Trebonium Gallum, & M. Atilium Braduam; an.* 109. *P. Aelium Hadrianum, & Publilium Celſum; an.* 110. *Cl. Criſpinum, & Solenum Orfitum.* Ordinem

rur-

rurſus aliter exhibet Baronius, nã an. 110. habet *Gallum & Braduam*; *an.* 111. *Meſſalam & Pedonem*; anno 112. diuerſos adferri fatetur. Vnde colligere licet, non modò recentiores ſcriptores, ſed antiquiores quoquè circa Conſulatum Palmæ & Tulli inter ſe diſcrepare, & ideò forſan auctorem ſecundi Catalogi Conſulatum, quo Alexander Pontificatum inijt, omiſiſſe. Vbi namque antiquior Catalogus habet in Alexandro: *Fuit temporibus Traiani, à Conſulatu Palmæ & Tulli, vſque Aeliano & Vetere*: ibi ſecundus Catalogus refert: *Fuit autem temporibus Traiani vſque Aeliano & Vetere*. Quod idem habet auctor libri Pontificalis, ſic enim ſcribit: *Fuit autem temporibus Traiani vſque ad Aelianum & Veterem*.

10. Quamuis itaquè non omnes antiqui Catalogi concordent in aſſignando Conſulatu, quo cœpit Pontificatum Alexander; concinunt tamen in allegando Conſulatu, poſt quem viuere deſijt, eſtque is Conſulatus Aeliani & Veteris, qui incidit in annum æræ vulgaris 116. Traiani verò Imperatoris 19. ſeu penultimum. Solent autem Catalogi aſſignare penultimum Conſulatum, non verò vltimum, ne cogantur in ſucceſſore eundem repetere. Obijt igitur S. Alexander anno Traiani 20. & vltimo: quod egregiè confirmatur ex Actis S. Alexandri. Vbi enim Hermetis Præfecti Vrbis, totiuſque familiæ ipſius conuerſionem ope Alexandri peractam exhibuerunt, addunt: *Vndè cum hæc opera eius ad Traianum Principem perueniſſent, miſit Aurelianũ Comitem vtriuſque militiæ de Seleucia Iſauriæ ad interfectionem omnium Chriſtianorum. Vnde nutu Dei eodem anno defunctus eſt Traianus, & ingreſſo Vrbem Aureliano omnis Senatus ita famulatus eſt ei, vt ipſum Principem crederent eſſe Traianum &c.* In quibus verbis notanda ſunt illa: *Vnde nutu Dei eodem anno defunctus eſt Traianus*. Ex his enim manifeſtè patet, S. Alexandrum martyrio coronatum fuiſſe vltimo Traiani anno; quod ipſum ex ſupradictis Catalogis conſtat: adeò vt poſt hæc Catalogorum teſtimonia Actis Sancti Alexandri Papæ conſona, nullum ferè dubium ſupereſſe videatur de tempore, quo Sanctus Alexander Pontificatum geſſit, & martyrium ſubiuit. Num. 2.

11. Vnum dumtaxat illuſtrandum reſtat de hiſce Actis, quæ finiunt cum SS. Martyrum ſepultura ope Seuerinæ Aureliani vxoris præſtita: *Vadens autem* (Seuerina) *in ſeptimo milliario ab Vrbe Roma via Numentana in prędium ſuum, S. Euentium, & S. Alexandrum in vno poſuit monumento; S. verò Theodolum in loco altero ſepeliuit. Omnes verò Clerici Romani, & religioſi viri, qui ad exequias corpo-*

porum venerant, ibi remanſerunt. Et enarrata morte impij Aureliani: *Seuerina vxor eius veſtiuit ſe cilicio, & tamdiù iacuit ad limina Sanctorum, quos ipſa ſepelierat, donec ab Oriente veniſſet S. Sixtus Epiſcopus, à quo impetrauit Seuerina, vt in eodem loco rei ipſius ab eo ordinaretur Epiſcopus, qui omni die quæ ſunt ſancta martyribus celebraret. Ideoque locus ipſe habet proprium Sacerdotem vſque in hodiernum diem. Sanctorum autem ipſorum natalis eſt quinto Nonas Maias. Benedictus Deus in ſæcula ſæculorum. Amen*. Ita finiunt Acta in membranis, quæ ſeptingentorum, vel octingentorum annorum ætatem attingunt, quæque græcè etiam reperiuntur in Bibliotheca Ambroſiana ſub litera N. in fol. num. 151. tanquam continerent vitam S. Hermetis, vbi: Μέχρις ὅτου ἐκ τῶν τῆς ἀνατολῆς παρεγένετο μερῶν ὁ ἁγιώτατος Ξίςος, ὅντινα καὶ ἤτησεν ἡ Σευηρίνα ἐν τῷ αὐτῷ προσήκοντι αὐτῆς ἐπίσκοπον αὐτὸν καταστῆσαι, ὅπως διὰ παντὸς τὰ προσήκοντα τοῖς μάρτυσιν ἐπιτελεσθήσονται. καὶ διὰ τοῦτο ὁ τοιοῦτος τόπος μέχρι τῆς σήμερον οἰκεῖον ἐκληρώσατο ἱερέα. *Vſquequò ex Orientis partibus venit ſanctiſſimus Sixtus, quem quædam Seuerina rogauit ibidem ordinari Epiſcopum, qui ſemper ſanctis Martyribus ſacrum perficeret: ideoquè locus ille vſque in hodiernum diem babet ſacra celebrantem*. Hæc in Actis Græcis, quæ coincidunt cum Latinis, ex quibus verbis Actorum antiquitatem deducit Papebrochius in notis. *Quandoquidem*, inquit, *non eſt veroſimile, quòd ſub S. Syluestro, aut deindè ſæculo quarto babuerit locus iſte Epiſcopum proprium, veriſimile ſit, bæc Acta eſſe ſcripta ſæculo tertio in ea Eccleſiæ pace, quæ Decij perſecutionem præceſſit. Cum autem locus iſte fuerit via Numentana octaua* (*ſeptimo* dicere debuerat) *ab vrbe milliario, vltra quem vno alteroue dumtaxat milliario ipſum Nomentum fuiſſe, ſuadent eius reliquiæ bodie ſuperſtites, ſub nomine Lamentanæ, ſicut pons ſuper Anienem ipſa via ſtratus, ponte Lamentano vulgò dicitur; credibile eſt, ibi conſtitutam fuiſſe ſedem Epiſcopi Numentani, qui tamen Epiſcopatus ſub Decio, aut Diocletiano nominari deſierit*.

Fortè αὐτῇ.

Ex Gr. Obtinuit proprium Sacerdot.

12. Sunt qui cum Pearſonio in operibus poſthumis diſſertat. 2. cap. 7. num. 3. exiſtimant, non Epiſcopum, ſed presbyterum ordinatum fuiſſe in prædio Seuerinæ: quod tamen ex Actis ipſis refutatur, quæ diſertè Epiſcopum conſtitutum fuiſſe aſſerunt. Vnde colligere licet, Pearſonium, & qui eum ſecutus eſt, Dodvvellum in Acta corruptiora incidiſſe, quàm quæ hodiè habentur edita Tom. 1. Actorum Maij, vbi tamen nonnulla ſunt, quæ correctione indigent, vt quæ de anno 30. ætatis Alexandri ab Aureliano Iudice dicuntur. Quamuis enim

Ale-

Alexandrum iuuenem quidem ætate, ſed fide ſeniorem ad Pontificatum perueniſſe tradant Acta, credibile tamen non eſt, eum anno ætatis 22. Pontificem creatum fuiſſe, & poſt octo annos, quibus Pontificatum geſſit, anno ætatis 30. martyrium obijſſe. Licèt autem in annos ætatis error irrepſiſſet, non ſtatim tota Alexandri Acta ob illum errorem reijcienda forent, ſicut nec reijcienda ſunt, etſi ſeriùs quàm Papebrochio viſum eſt, conſcripta eſſent. Quamuis enim in ijs cœmeterij Prætextati, & Comitis vtriuſque militiæ mentio fiat, ac vltimum ætatem Conſtantini Magni ſapere videatur; nihil tamen in ijs reperitur, quod poſt Honorij, & Arcadij tempora conſcripta eſſe demonſtret. Vnde ſemper manebit Actis illis auctoritas, quam apud æquos rerum æſtimatores obtinere debent ea, quæ ante mille & ducentos fermè annos, ex antiquioribus deſcripta ſunt.

CAPVT QVARTVM.

De Pio, Aniceto, Sotere, & Eleutherio: quo ordine, & quibus temporibus ſederint.

1. Duplex difficultas eſt circa Pium, Anicetum, Soterem, & Eleutherium: & prior quidem de ordine Pij, & Aniceti, circa quam antiquior Catalogus, S. Optatus, & D. Auguſtinus, auctor ſecundi Catalogi, & auctor libri Pontificalis in plerìſque codicibus M. SS. Anicetum Pio præponendum eſſe tradunt.

2. Libri Pontificalis codices expenduntur, & non ſolùm in pluribus Pium Aniceto præpoſitum eſſe, ſed ex Conſulibus ab auctore indicatis præponi debere, oſtenditur.

3. Papebrochius, vt antiquioris Catalogi auctoritatem tueatur, plura congerit, tandemque fatetur, errorem irrepſiſſe, prout manifeſtum eſt ex Euſebij, Irenæi, & Hegeſippi teſtimonijs, quibus conſtat, Pium Aniceto præponendum eſſe.

4. Secunda difficultas verſatur circa tempus, quo Soter, & Eleutherius Pontificatum obtinuerunt, de quo conuenit ferè inter omnes Catalogorum auctores, Soterem ſediſſe annos nouem, traditque Euſebius, Eleutherium ei ſucceſſiſſe anno 17. Marci Aurelij, tempore perſecutionis.

5. Perſecutio illa mota eſt in Gallijs, vbi Martyres Lugdunenſes perierunt, & qui in carceribus reliqui erant, D. Irenæum elegerunt, qui litteras Romam ad Eleutherium perferret.

6. Cum itaque durante Marci Aurelij perſecutione Eleutherium Romæ ſediſſe conſtet, idque non conueniret cum chronotaxi Cardinalis Baronij, maluit Annalium parens Soteri tantùm quatuor annos Pontificatus tribuere, quàm contra Martyrum Lugdunenſium teſtimonium Eleutherij Pontificatum vltra decimum ſeptimum Marci Aurelij annum differre: additque ſe aſſenſurum, ſi quis certiorem de annis Soteris chronographiam inuenerit.

7. Pace itaque Annalium parentis Soteri 9. annos Pontificatus tribuimus, & Eleutherium cum eodem Baronio anno 17. Marci Aurelij in Cathedra Romana Soteri ſucceſſiſſe affirmamus. Porrò annum illum æræ 177. quacum concurrit, reſtituimus.

1. DVplex eſt difficultas circa Pij, Aniceti, Soteris, & Eleutherij Pontificatum: quarum altera ad ordinem, quo

Ani-

Anicetus, & Pius; altera ad tempus, quo Soter, & Eleutherius ſederunt, pertinent. Prima quæſtio orta eſt ex nonnullis antiquorum Catalogorum, & Patrum teſtimonijs, quibus Anicetus Pio præponitur: ſic enim in antiquiſſimo Catalogo tempore Liberij Papæ concinnato poſt Hyginum ponitur Anicetus, & poſt Anicetum Pius. Idipſum ex hoc, alioue Catalogo deſumpſiſſe videntur S. Optatus Mileuitanus lib. 2. contra Parmenianum, & D. Auguſtinus epiſt. 165. vbi ſucceſſionẽ Romanorũ Pontificum exhibent his verbis: *Tygino Anicetus, Aniceto Pius, Pio Soter, Soteri Eleutherius.* Auctor ſecundi Catalogi tempore Iuſtini Imperatoris antiquiorem Catalogũ ſecutus, Anicetum Pio pręponit, Idẽ ordo ſeruatur in membranis Antuerpiæ apud V. Cl. Danielem Papebrochium extantibus, & in Catalogo Vaticano ſæculo nono exarato. Cõcinit auctor libri Pontificalis iuxta editionem Moguntinam ex Bibliotheca Velſeri Duumuiri Auguſtani, & iuxta editionem Annibalis Fabrotti in corpore Byzantinæ Hiſtoriæ: quibus concordant complures codices Manuſcripti, inter quos vnus eſt Vaticanus ſub numero 5269. ante quingentos facilè annos ex alio antiquiori codice deſcriptus, alter Thuanus, tertius Caſſinenſis.

2. Cæterùm non omnes M. SS. Anaſtaſiani Operis codices hac de re conueniunt, ſed magna inter illos diuerſitas reperitur, pluribus quoad ordinem Aniceti & Pij cum ſupra allatis pugnantibus. Notauit enim Annibal Fabrottus, quòd in duobus M. SS. codicibus Gallicis Regio, & Mazarino ponatur Pius ante Anicetum. Et Lucas Holſtenius in notis M. SS. ad Anaſtaſium Bibliothecarium refert poſt Pontificatum Hygini: *Hìc in M. SS. Florentinis ponitur Pius, cui ſubijcitur deinde Anicetus; & ſic Regius*, nimirùm Codex nunc Bibliothecæ Alexandrinæ Vaticanæ. Ex quibus apparet, inter Anaſtaſianos codices reperiri, in quibus Pius Aniceto præponitur, & quidem rectiſſimè, ſi Conſules ab auctore libri Pontificalis adductos ſequamur. Habet enim, Pium ſediſſe à Conſulatu Clari & Seueri, qui in annum 146. incidit; Anicetum verò cœpiſſe à Conſulatu Gallicani & Veteris, qui cum æra 150. concurrit: adeò vt ex ipſa temporis nota conſtet, Pium Aniceto præponendum eſſe. Deſumpſit autem Anaſtaſius illam Conſulum notam ex auctore libri Pontificalis; auctor verò ille ex duobus antiquioribus Catalogis, in quos primùm inſignis error irrepſit, dum in illis Anicetus Pio præpoſitus fuit. Hunc errorem agnouit poſt obitum Henſchenij Papebrochius, qui in Conatu Chronico-Hiſtorico fatetur, quòd ſe diù multùmque in omnem partem verterit, vt antiquioris Catalogi chronotaxis ex Conſulibus deſumpta vero calculo reſponderet.

ret. *In tanta perplexitate*, inquit pag. 22. *ambiguus hæſi, fateor, diù multùmque, & me in omnem partem torſi. Tandem tamen incidit ancipitis conſilij diuinatio, quæ nodum non ſoluere, ſed ſcindere videatur; bis gemino Conſulum pari inter duos Pontifices aliter digeſto, ſic tamen, vt eorundem nomina ſeruentur intacta, & Pius præponatur Aniceto, leui facta mutatione in antiquiſſimo omnium Catalogo, vnde confuſio in cæteros omnes velut ex fonte profluxiſſe potuit.* Mutationem illam proponit in diuinatione ſua pag. 23. vbi pro Conſulibus, qui nunc ita in Catalogo exhibentur:

Anicetus &c. *à Conſulatu Gallicani & Veteris, vſque Præſente & Rufino.*

Pius &c. *à Conſulatu Clari, & Seueri, vſque Duobus Auguſtis*: petit, ſibi licere, hæc verba ita inuertere.

Pius &c. *à Conſulatu Clari, & Seueri vſque Præſente, & Rufino.*

Anicetus &c. *à Conſulatu Gallicani, & Veteris vſque Duobus Auguſtis.*

Hac enim mutatione permiſſa, inquit conſequenter Papebrochius, *videor mihi ſic ordinare omnia, vt continuata ſucceſſione Pontificum, Vicariorumque, etiam in his duobus, & conſequenti Sotere, eo loco, vbi aliàs requireretur Interpontificium pluſquàm ſemeſtre, pauci dies ſufficiant, quibus Sedes vacauerit.*

3. Hactenus Papebrochius, qui vt antiquioris Catalogi auctoritatem tueatur, duos in primis errores corrigendos eſſe putat. Verùm cum Catalogus ille opus habeat iſtis correctionibus, nemo non videt, eundem ab eo concinnatum fuiſſe, qui accuratiori Romanorum Pontificum notitia indigebat. Et ſi ita liceret mutare in Actis, prout ſibi circa hunc Catalogum licere petijt Vir eruditus, vix vllum monumentum ſuppoſititium reperiretur, quod veriſimile reddi non poſſet. Agnouit hoc Papebrochius ipſe in Anamneſi de Cleto, & Anacleto pag. 217. vbi ingenuè fatetur, primum antiquiſſimumque Catalogum in hiſce principijs non ita certum eſſe, *vt poſſit fidem facere indubitatam poſt animaduerſam in Aniceto, & Pio difficultatem*. Relictis itaque ijs, quæ ad antiquioris Catalogi auctoritatem ſpectant, veniamus ad primum errorem, quem Papebrochius corrigendum duxit, & monſtremus, Pium Aniceto præponendum eſſe, prout prꝺponunt complures Catalogi ante, & poſt tempora Anaſtaſij Bibliothecarij, inter quos reperitur vnus Vaticanus ſæculi vndecimi, alter Bibliothecꝺ quondam ſapientiſſimꝺ Reginæ Suecíæ ſæculi noni, tertius Palatino-Vaticanus ſæculi octaui, alij Corbeienſes duo, quorum alter initio ſæculi octaui, alter

ſæ-

ſęculo ſexto ſub Vigilio Papa,concinnati ſunt. Catalogorum verò auctores hac in re ſecuti ſunt teſtimonium Sancti Proſperi, qui in Chronico poſt Hyginum Pium, poſt Pium Anicetum retulit; ſicut Epiphanius hæreſi 27. eos exhibet his verbis: *Anicetus, qui Pio, aliįſque Pontificibus ſucceſſit*. Deſumptus eſt autem hic ordo ex Euſebij Pamphili Chronico, & Hiſtoria Eccleſiaſtica: libro namque 4. cap. 11. diſertè affirmat: *Hygino poſt quartum Epiſcopatus annum mortuo Romanæ Eccleſiæ Sacerdotium ſuſcepit Pius*. Et ibidem: *Cum Pius anno Epiſcopatus ſui 15. vitam cum morte commutaſſet, Anicetus Eccleſiæ illius Antiſtes factus eſt*. Porrò hanc Romanorum Pontificum ſucceſſionem Euſebius ab ijs didicit, qui Anicetum, & Pium per ætatem videre potuerunt, & ſub Aniceto, & Eleutherio Aniceti ſucceſſore Romæ fuerunt. Primum inter hos locum obtinet D. Irenæus, qui ſub Eleutherio ad Vrbem miſſus eſt à Martyribus Lugdunenſibus; ſecundum Hegeſippus, qui Romæ vſque ad tempora Aniceti permanſit. Irenæi teſtimonium extat lib. 3. cap. 3. vbi in Catalogo Romanorum Pontificum ita ſcribit: *Hyginus, pòſt Pius, poſt quem Anicetus*. Hegeſippi teſtimonium reperitur apud Euſebium lib. 4. cap. 21. vbi Hegeſippus affirmat: *Cum eſſem Romæ, manſi ibi vſque ad Pontificis Aniceti tempora, cuius tum quidem Eleutherius Diaconus erat. Huic ſucceſſit Soter, quo morte extincto Eleutherius munus Epiſcopale capeſſit*. Quo teſtimonio nullum manifeſtius deſiderari poteſt, cum omni exceptione maius ſit, & clarè ex eo appareat, Aniceto ſucceſſiſſe Soterem, adeòque Pium Aniceto præponendum eſſe.

4. Cum itaque ex dictis conſtet, quid ſtatuendum ſit de prima difficultate circa ordinem, quo Pius, & Anicetus in ſerie Romanorum Pontificum collocari debent; agendum nunc eſt de ſecunda difficultate, quæ mouetur circa tempus, quo Soter, & Eleutherius Aniceti ſucceſſores Sedem Apoſtolicam obtinuerunt. Ac de annis quidem Soteris Papæ conſentiunt ferè omnes Catalogi M.SS. & typis editi, in quibus Soteri nouem anni, & aliquot menſes, ac dies tribuuntur. Antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij Papę conſcriptus refert,Soterem ſediſſe annis nouem, menſibus tribus,diebus duobus:cui concinit Catalogus Vaticanus ſeculo nono exaratus. Corbeienſis tempore Vigilij Papæ concinnatus habet totidem annos, menſes duos, & dies viginti vnum. Membranæ Antuerpienſes ſæculi ſexti habent annos nouem, menſes tres, dies viginti. Catalogus Palatino-Vaticanus ſæculi octaui affirmat, ſediſſe annos nouem, menſes ſex, dies duodecim, quot annos,

nos, & menſes ſex, dies duodecim; quot annos, & menſes ei tribuunt alij Catalogi antiqui, in hoc ſolùm diuerſi, quòd dies duodecim in viginti vnum commutent. Quibus conſentit auctor libri Pontificalis in tribus M. SS. codicibus, Florentino nimirùm, Regio, & Vaticano: nam iuxta illorum lectionem, *ſedit annos nouem, menſes ſex, dies viginti vnum*. Series Pontificum in Eccleſia S. Pauli ante quingentos annos depicta habet, *annos nouem, menſes tres, dies viginti vnum*. A quibus alij Catalogi non diſſentiunt: ita vt iuxta communem horum Catalogorum conſenſum Soter ſederit annos nouem. Differt ab hac traditione Catalogus tempore Iuſtini Imperatoris conſcriptus, in quo Soteri tribuuntur *anni octo, menſes ſex, dies viginti vnus*, eiuſque auctor hac in re ſecutus eſt Chronicon S. Proſperi, in quo legitur: *Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum XI. ſuſcepit Soter annis octo*. Deſumpſit autem S. Proſper tempus Soteris ex Chronico Euſebij, in quo eadem omninò verba habentur. Confirmat hæc omnia Euſebius in hiſtoria lib. 5. vbi perſecutionem in Gallijs ſub Antonini filio motam deſcripturus, his verbis proœmium dicti libri incipit: *Igitur Sotere Romanæ Vrbis Epiſcopo poſt octauum Epiſcopatus annum vita functo, duodecimus ab Apoſtolis Eleutherus in eius locum ſucceſſit. Annus tunc agebatur decimus ſeptimus Imperij Antonini Veri. Quo tempore cum in nonnullis terrarum partibus violentior aduersùs noſtros perſecutio commota eſſet, ex incurſione popularium, innumerabiles propè martyres per vniuerſum orbem enituiſſe, ex ijs, quæ in vnica Prouincia contigerunt, conijcere eſt*. Et cap. 1. *Porrò Regio ipſa . . . . Gallia vocatur. In hac duæ præ cęteris inſignes præſtanteſque vrbium matres celebrantur, Lugdunum, & Vienna*. Atque hæc eſt illa perſecutio, cuius meminit Seuerus Sulpitius lib. 2. hiſtoriæ ſacræ, his verbis: *Sub Aurelio Antonini filio perſecutio quinta agitata: ac tum primùm intra Gallias martyria viſa, ſeriùs trans Alpes Dei religione ſuſcepta.*

5. Perſecutio itaque in Gallijs mota fuit tempore Eleutherij Papæ, cum M. Aurelius decimum ſeptimum Imperij annum ageret, in qua perſecutione paſſi ſunt S. Pothinus Epiſcopus, & alij quamplurimi, de quorum martyrio cæteri Confeſſores carceribus incluſi ad Eccleſias Aſiæ, & Phrygiæ retulerunt. Extat ea de re Martyrum Lugdunenſium Epiſtola apud Euſebium lib. 5. cap. 1. in qua Pothinum propè nonagenarium diris cruciatibus enecatum fuiſſe perhibent; & addit Euſebius cap. 5. *Igitur cùm Pothinus anno ætatis nonageſimo vnà cum Gallicanis martyribus cæſus* Photinum alij malè legunt.

 eſſet

eſſet, Epiſcopatum Lugdunenſis Eccleſię poſt illum ſuſcepit Irenęus. Idem habet Diuus Hieronymus libro de Scriptoribus in Irenæo; affirmat enim, quòd *Pothino propè nonagenario ob Chriſtum martyrio coronato, in locum eius ſubſtitutus ſit.* Ex quibus omninò ſequitur, Irenæum in perſecutione M. Aurelij Antonini, quæ anno Imperij eius 17. ſeu æra 177. cœpit, & cum morte eius anno 180 finem accepit, Pothino in ſede Lugdunenſi ſucceſſiſſe, cum iam anteà à martyribus Lugdunenſibus Romam miſſus fuiſſet ad Eleutherium Papam, vt patet ex eorundem martyrum litteris, quas refert Euſebius libro 5. cap. 4. vbi teſtatur, Irenęum nondùm Epiſcopum fuiſſe, ſed ſolùm presbyterum, dum à Martyribus Eleutherio commendatus fuit. Verba Euſebij ſunt: *Sed ijdem martyres Irenæum, qui tunc temporis adhuc presbyter Lugdunenſis Eccleſiæ erat, ſupradicto Eleuthero per litteras commendarunt.* Et Presbyteri Confeſſores in ipſis litteris: *Te per omnia, ac perpetuò optamus in Deo valere, Pater Eleuthere. Has litteras, vt ad te perferret, fratrem, & collegam noſtrum Irenæum hortati ſumus.*

6. His poſitis ſequitur, durante M. Aurelij perſecutione Eleutherium Romæ ſediſſe: quod vt Eminentiſſimus Cardinalis Baronius ſuo calculo accommodaret, à Sotere annos aliquot auferendos eſſe cenſuit, & cui omnes antiqui ſcriptores, ac Catalogi tam M. SS. quàm typis editi ad minimum octo vel nouem annos Pontificatus tribuunt, ipſe ſolùm quatuor, minùs diebus duodecim, reliquit. Poſuerat Baronius Soteris initium anno 175. cui ſi cum Euſebio, & S. Proſpero octo annos, vel cum Catalogis, ac libro Pontificali annos nouem tribuiſſet, Eleutherius non niſi anno 183. vel 184. ſedere cœpiſſet. Hoc autem cum Martyrum Lugdunenſium teſtimonio repugnare videret, Soteri tantùm tres annos, vndecim menſes, & octodecim dies tribuit, ad hoc vt mors illius anno 179. collocari, & ante obitum M. Aurelij Irenæus ad Eleutherium Soteris ſucceſſorem legatione fungi potuiſſet. Notat tamen ad ann. 179. num. 51. *Si quis autem certiorem de annis Soteris inuenerit chronographiam, qua tamen non reijciatur Cletus è numero Romanorum Pontificum, nec litterarum martyrum Lugdunenſium ſincerum teſtimonium contemnatur; haud inuiti aſſentiemur.* Hæc cum annotauerit ipſe Baronius, debitam ipſi reuerentiam ſeruantes, receſſimus ab eius ſententia, certiorem chronotaxim ſtatuendo circa nonnullos Pontifices, de quibus aut ex antiquis monimentis, aut ex veterum teſtimonijs adeò clarè conſtat, vt de tempore, quo Pontificatum geſſerunt, ambigere minimè liceat. Statuimus

mus id de Petri Apoſtolorum Principis, Clementis, & Alexandri temporibus, quibus martyrio coronati ſunt. Idem de Soteris Pontificatu oſtendere cœpimus, de quo certum eſt decimum ſeptimum M. Aurelij Imperatoris annum, quo perſecutio cœpit, excedere non potuiſſe. Tempore enim illius perſecutionis Martyres Lugdunenſes ſæpiùs ad Eleutherium Papam ſcripſerunt, vt teſtatur Euſebius in hiſtoria lib. 5. cap. 1. vbi epiſtolam illorum exhibet, quam D. Irenæo ad Eleutherium deferendam tradiderunt.

7. Porrò circa tempus Soteris Papæ, quo martyrium ſubiuit, & Eleutherio Cathedram Romanam reliquit, Eminentiſſimus Cardinalis Baronius à nobis diſſentit tantùm in duobus annis, quibus à vera chronotaxi primorum Pontificum perpetuò deflectit. Quare omnia geſta Eccleſiaſtica duobus annis poſtpoſuit; qua ratione etiam factum eſt, quòd M. Aurelij Imperatoris annum decimum ſeptimum, qui cum æra 177. concurrit, ad annum 179. retulit. Si autem annus 17. Marci Aurelij æræ ſuæ 177. reſtituatur, nobiſcum ſentiet Baronius circa tempus perſecutionis, quo Soter martyrij palmam adeptus eſt, & Eleutherius Romanam Cathedram obtinuit. Audienda ſunt Baronij verba ad annum 179. vbi agens de perſecutione, in qua Martyres Lugdunenſes occubuerunt, ita ſcribit num. 56. *Hac item perſecutione ſublatum fuiſſe Soterem Papam, litteræ Martyrum Lugdunenſium, quæ hoc eodem perſecutionis tempore ſcriptæ ſunt ad Eleutherium eius ſucceſſorem, neceſſariò nos affirmare compellunt; licèt alij annos nouem eidem tribuerint. Sed quòd tres tantùm ordinationes feciſſe reperiatur, haud longiori tempore ſediſſe, poſſumus opinari. Euſebius autem in Chronico, anno ſuperiori, nempè decimo ſexto Marci Imperatoris, ponit Eleutherum ſuffectum in locum Soteris, ſed in hiſtoria hoc ipſo anno decimo ſeptimo: cui, quoniam credimus id accepiſſe ex litteris Martyrum Lugdunenſium, haud inuiti adſtipulamur; cum alioqui in reliquis præteritis Romanis Pontificibus, quòd prætermiſerit Cletum, haud poſſumus eidem aſſentiri. Sic igitur in re ambigua, non tam ex ipſo Euſebio, quàm ex litteris ſanctorum Lugdunenſium Martyrum, hoc tempore ad Eleutherium ſcribentium, Soteris obitum, atque Eleutheri ingreſſum conſultò ponendum eſſe exiſtimamus.* Atque hæc Baronius, cuius regulam de temporibus prædictorum Pontificum ex litteris martyrum Lugdunenſium ſecuti, veram eorundem chronologiam tradidimus.

CAPVT QVINTVM.

De geſtis Pontij Martyris, ex quibus ordo & tempora Pontiani, Antheri, & Fabiani ſummorum Pontificum ſtabiliuntur.

ANtequàm de Pontiani, & ſucceſſorum ætate ſermonem inſtituamus, agendum nobis eſt de geſtis Pontij martyris, in quibus Pontiani, Antheri, & Fabiani tempora exprimuntur. Vtque clarè & perſpicuè rem hanc pertractemus, capite hoc in articulos diuiſo, eorum primo monſtrabimus, nonnulla in Actis Pontij martyris reperiri à veritate aliena. Secundò oſtendemus, quædam illis ineſſe veritati proxima. Tertiò demùm vera eſſe, quæ de Pontiani, Antheri, & Fabiani Summorum, ac Romanorum Pontificum temporibus auctor illorũ Actorum memoriæ prodidit.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quòd Acta S. Pontij Martyris non conſcripta ſint à Valerio eius contubernali, & nonnulla contineant à veritate aliena.

1. *Acta S. Pontij martyris edita ſunt à Baluzio, tamquam conſcripta eſſent à Valerio Pontij contubernali, de quo tamen meritò dubitatur.*

2. *Ac primò quidem ex eo, quòd auctor Actorum loquatur de Valerio veluti perſona diſtincta.*

3. *Secundò, quia dicitur in his Actis, quòd Pontius myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis clarè explicauerit Imperatoribus nondùm catechumenis.*

4. *Tertiò quia in eis narratur, quòd S. Fabianus, & S. Pontius templum Iouis cum omnibus eius ſculptilibus funditùs ſubuerterint, idque à Cardinale Baronio monſtretur nunquam factum fuiſſe.*

5. *Quartò quia dicitur in ijs, quòd ſub Philippis Chriſtianis per quatuor annos templa diruta ſint, & poſt Philipporum mortem Gallus, & Voluſianus Imperium ſuſceperint: cum tamen conſtet, Philippos tantùm per duos annos poſt conuerſionem ſuperfuiſſe, & eiſdem Decium ſucceſſiſſe.*

6. *Ex his colligitur, auctorem Actorum recentiorem eſſe Euſebio; & ex ſtylo facilè patet, poſt ſextum, aut ſeptimum ſæculum ſcripſiſſe.*

1. EXtant Acta S. Pontij martyris, auctore, vt fertur, Valerio eius contubernali collecta, eaque edidit Tomo 2. Miſcellaneorum Stephanus Baluzius, qui in notis ad vitam S. Pontij refutat Salmaſium exiſtimantem, vitæ illius auctorem eſſe Eutropium: *Falſam*, inquit, *eſſe illam doctiſſimi viri ſcriptionem*,

nem, docent varia loca eiuſdem vitæ, ex quibus conſtat, eam ſcriptam eſſe à Valerio Pontij contubernali, & ſtudiorum ſocio à prima adoleſcentia. Reſpicit hìc Baluzius ad prologum vitæ, in quo auctor agit de corona martyrij, quam S. Pontius conſecutus erat: *Ego*, inquit, *indignus tanta gratia, qui cum Dei martyre & nutritus ſum, & ſtudui, ſocietatem verò eius martyrij non merui percipere, tamen confeſſione eius, & labore credo mercedem me à Domino acceptururum, quia omnia, quæ de eo dicturus ſum, teſtificor coram Chriſto, & angelis eius; & proprijs oculis vidi, & meis auribus audiui, & magnam partem cum eo, vt dixi, ſuſtinui.* Quibus ſanè verbis nihil expreſſius dici potuit, cum manifeſtè in ijs ſupponatur, Valerium S. Pontij ſocium, & contubernalem martyrij eius Acta conſcripſiſſe. Sola quæſtio eſt, an hæc verba ipſius Valerij ſint, an alterius, qui ſub nomine Valerij Pontij Acta edere voluit: multa namque ſunt, quæ hac de re ambigendi rationem tribuunt.

2. Primò enim auctor Actorum bis Valerij mentionem facit; ſemel quidem, dum Pontij natiuitatem, adoleſcentiam, & ſtudia deſcribens, fatetur, eum matutino tempore Chriſtianos, quibus S. Papa Pontianus præerat, pſallentes audiuiſſe, & relictis pædagogis ſuis in vico, domum Chriſtianorum ingreſſum eſſe, ſecumque aſſumpſiſſe *vnum adoleſcentulum*, qui cum eo ſtudebat, *nomine Valerium*. Secundò meminit Valerij in epilogo, vbi ita habet: *Iuuenis quidam Valerius, qui cum eo fuerat nutritus, timens corpus eius metu gentilium auferre, per noctem in eo, quo iacebat, ſepeliuit loco. Geſta verò martyris ab exceptoribus pecunia redimens, & ſecum tollens, reperta nauicula Lybiæ partes cauſa perſecutionis declinauit.* Ex quibus colligi videtur, auctorem horum Actorum non eſſe Valerium, vtpotè qui Valerium illum à ſe diuerſum exhibet, dum vocat *Iuuenem quendam*, & *vnum adoleſcentulum nomine Valerium.* Si enim hic Valerius ille idem fuiſſet, qui Pontij martyris contubernalis, & ſocius extiterat, non tantùm in præfatione, ſed etiam in Actis dixiſſet, ſe illorum auctorem eſſe, ſeque cum Pontio Chriſtianorum domum intraſſe, ac geſta Martyris ab exceptoribus pecunia redemiſſe.

3. Secundò quia nonnulla reperiuntur in his Actis, quæ eorundem auctorem Pontio coætaneum non eſſe indicant. Tertio namque Chriſti ſæculo ſeruabatur à fidelibus diſciplina Arcani, quam vt ſuprà ex Actis S. Alexandri oſtendimus, primitiui fideles ab Apoſtolis, & Apoſtoli à Chriſto acceperant. Egimus hac de re in Diſſertatione contra Tentzelium, vbi oſtendimus, vnú cap. 2. art. 1.

cx

ex myſterijs, quæ gentilibus occultari ſolebant, fuiſſe myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis. In his tamen Actis S. Pontius illud Philippis Imperatoribus adhuc gentilibus apertè, & clarè explicauit: ita enim habetur in Actis num. 10. *Rurſumque* (S. Pontius) *addit: Piiſſimi Imperatores ne ſeducamini in vanis poëtarum figmentis. Vnus eſt Deus in cœlis pater omnium, qui cum Filio ſuo, & Spiritu ſancto omnia, quæ fecit, ſua poteſtate continet.* Clariùs, vt puto, ſacroſanctum fidei noſtræ myſterium manifeſtari non poterat, quàm his verbis. Vndè & Imperator dixiſſe fertur numero 11. *Si vnus eſt Deus, quem in cœlis eſſe aſſeris, cur & filium habuiſſe commemoras?* Ad quę reſpondit S. Pontius vlteriùs explicans diuinum illud myſterium, quod iuxta diſciplinam Eccleſiæ nequaquàm manifeſtari debebat; vnde minimè à Pōtio declaratum fuiſſe putarem: niſi certiùs aliundè conſtaret, eum Iuſtini Martyris exemplum imitatum, & quia de Imperatorum conuerſione agebatur, nihil circa myſteria Catholicæ religionis occultandum exiſtimaſſe, Epicheiæque regula vſum fuiſſe.

4. Tertiò, quia in ijs quædam minùs veriſimilia continentur. Narrant enim num. 13. *Alia verò die cum* (Beatus Pontius, & Fabianus Papa) *ſimul ad Principes veniſſent, & ſacramenta eis diuina demonſtraſſent, baptiſmi gratiam conſequuti ſunt.* Et infrà: *In initio autem templum, quod magnum vocabant, ex iuſſione Imperatorum arripientes, Sanctus Fabianus, & Beatiſſimus Pontius, ac confringentes omnia eius ſculptilia, ſimul cum templo funditùs ſubuerterunt.* Ad quæ vltima verba notat Eminentiſſimus Cardinalis Baronius anno 246. num. 10. *Quæ verò illic apponuntur de Iouis templo diruto à Philippo Imperatore, atque Fabiano Papa, ab alio aliquo potiùs fuiſſe addita putamus.* Ita Baronius in dubium vocans hanc hiſtoriam, de qua nemo antiquorum ſcriptorum mentionem facit. Quin imò cum Eutropius obſeruet, Philippos poſt obitum inter Diuos fuiſſe relatos, colligit ex eo Baronius, ſic illos fuiſſe Chriſtiana religione initiatos, *vt tamen nullum ob eam cauſam negotium faceſſiuerint gentilitiæ ſuperſtitioni.* Quæ quàm aliena ſint à deſtructione templorum, nemo non videt.

5. Quartò, quia afferuntur in ijs duo à veritate aliena, quorum alterum his verbis immediatè ſequentibus continetur num. 14. *Ita factum eſt, vt omnis populus ad notitiam Domini noſtri IESV Chriſti cum alacritate & gaudio concurreret, & baptiſmatis vnda perfuſi Domino benedicerent. Nam vbi dæmonum templa deſtruebantur, ibi illicò Eccleſiæ conſurgebant ..... Hoc autem factum eſt per annos quatuor: qui-*

quibus Philippi Chriſtiani Imperatores Romanum populum continebant. Alterum illis verbis ſubſequitur num. 15. *Dominus autem volens Eccleſiam ſuam, vt aurum puriſſimum probare, paleas autem, & ſtipulas igne cremare, poſt Philipporum mortem permiſit, vt imperium ſuſciperent Gallus, & Voluſianus filius eius*. Primus error conſiſtit in eo, quòd per annos quatuor ſub Philippis Chriſtianis Imperatoribus fides publicè prædicata, & deſtructis Idolorum templis Chriſtianorum Eccleſiæ ædificatæ fuiſſe dicantur. Enimuerò ſolùm quinque annis, vt ſtatim probabimus, regnarunt duo Philippi, & vt Acta ipſa teſtantur, tertio Imperij eorum anno, expletus eſt milleſimus annus ab Vrbe condita, quo & primum inſtrui cœperunt à B. Pontio, ita vt ſolùm duobus annis Chriſtiani eſſe potuerint, adeóque verum non ſit, quòd per annos quatuor ſub Philippis Chriſtianis Imperatoribus Idolorum templa deſtructa ſint, & Chriſtianorum Eccleſiæ ædificatæ. Secutus eſt hic auctor ſententiam Euſebij, qui ſeptem annos Philippo tribuit, vnde auctorem poſt Euſebium ſcripſiſſe, vix dubium eſſe poterit. Secundus error conſiſtit in eo, quòd poſt Philipporum mortem dicantur Imperium ſuſcepiſſe Gallus, & Voluſianus: poſt Philippos enim orbis Romani regimen ſuſcepit Decius, qui duobus Imperij annis adeò crudelem perſecutionem mouit, vt, ſi poſt Philipporum imperium deſcribenda erat perſecutio, Decij imperium in exemplum adduci debuiſſet; & tamen omiſſa Decij mentione, auctor Actorum Voluſiani & Galli perſecutionem adducit.

6. Et ex his quidem Pontij Actis ſatis ſupérque conſtat, nonnulla iis ineſſe, quæ indicant, auctorem illorum non fuiſſe Valerium Pontij contubernalem, ſed alium, qui poſt tempora Euſebij Pamphili vixit; quo autem tempore, incertum nobis eſt, nec aliundè, quàm ex diſciplina Arcani, quæ ſexto ſæculo in Occidente deſijt, & ex ſtylo, qui ſeptimum, aut octauum ſæculum ſapit, conijci poteſt. Stylus enim ab antiquioris æui tempore toto cœlo diſcrepat, & phraſes ac tituli nonnulli in Actis illis reperiuntur, quæ ſæculum forſan nonum accuſant. Quod enim Pontius ipſe Chriſtianiſſimus, & omnium diuinarum literarum doctiſſimus dicatur, nemo non videt ad octauum, vel nonum ſæculum ſpectare.

AR-

ARTICVLVS SECVNDVS.

An Acta S. Pontij Martyris rectè annum ab Vrbe conditâ milleſimum cum anno tertio Philippi componant.

1. Referuntur ex Actis S. Pontij, quæ de anno Vrbis conditæ milleſimo, ludis & ſpectaculis à Philippo celebratis continent.

2. Eadem confirmantur teſtimonijs Eutropij, Euſebij, & Iulij Capitolini, qui vltimus affirmat, ludos anni milleſimi celebratos fuiſſe Conſulatu duorum Philipporum.

3. Ex Capitolini teſtimonio corrigitur Caſſiodori chronicon in aliquibus editionibus; in quibus annus milleſimus Conſulatu Æmiliani & Aquilini minùs rectè collocatur.

4. Onuphrij Panuinij ſententia, & inſcriptio expenduntur, & annum milleſimum à Palilibus Conſulatu Philippi II. & Philippi inchoaſſe monſtratur.

5. Nummi cum feriis pro ludis ſæcularibus Philipporum ſine Conſulatu III. cuſi ſunt, & ad Conſulatum Philippi II. & Philippi ſpectant.

6. Nummi cum Conſulatu III. Philippi patris, & Conſulatu II. Philippi filij cuſi Columnam in poſtica continent, quæ in memoriam ludorum ſæcularium ad finem anni milleſimi cuſi ſunt.

7. Adferuntur duo nummi, in quibus annus III. Tribunitiæ poteſtatis Philippi patris deſignatur, & cum Conſulatu ipſius II. coniungitur, qui ad inaugurationem Decij iunioris ſpectant, & non ad ludos ſæculares anno Vrbis 1000. celebratos, vt teſtimonio faſtorum Bibliothecæ Cæſareæ comprobatur.

8. Ex quibus omnibus oſtenditur, auctorem Actorum Pontij Martyris minùs rectè annum tertium Imperatoris Philippi ſtatuiſſe anno Vrbis milleſimo, qui à Palilibus ſeu XI. Kal. May duobus menſibus poſt expletum annum tertium Philippi patris inchoatus fuit.

1. QVamuis ſuperiori Articulo monſtratum ſit, auctorem Actorum S. Pontij non fuiſſe Valerium contubernalem eius, Actaque illa nonnulla contineant à veritate prorſus aliena; non obindè tamen tota hæc Pontij Acta tanquam falſa abijcienda ſunt, cum in illis quædam reperiantur, ab auctore ex antiquis ſcriptoribus, vel veris Pontij Actis deſumpta, vti articulo ſequenti monſtrabimus. Hoc autem articulo inquirendum eſt, an vera ſint, quæ de anno 1000. Vrbis conditæ, & anno Philippi tertio narrantur, his verbis: *Temporibus Philippi Imperatoris, qui cum filio Philippo Romanum regebat Imperium: fuit his Philippis amicus beatus Pontius Chriſtianiſſimus, & omnium diuinarum literarum doctiſſimus; cumque gratia indiuidua in eis eſſet, tertio Imperij eorum anno expleto milleſimo anno à conditione Romæ, cum Dijs ſuis ſacrificandum pergere vellent, dicunt Beato Pontio: Eamus, & repropitiemus nobis Deos magnos.* Ita Pontij Acta iuxta editionem Baluzij, qui ad illa verba, *Expleto milleſimo anno*, notat: *In Codice Regio, & in duobus Colbertinis ſcriptum eſt: Ipſe eſt milleſimus* an-

annus. Quæ lectio magis congruit ijs, quæ in Actis cap. 12. ſequuntur de ſpectaculis, quæ Imperatores *pro concluſione milleſimi anni, quo natalem Vrbis celebrabant, fieri imperauerunt*. His enim verbis innuitur, non poſt annum milleſimum expletum, ſed ipſo anno milleſimo ſpectacula celebrata fuiſſe.

2. Extant complura antiquorum teſtimonia de ſpectaculis, quæ anno milleſimo Vrbis conditæ à Philippo patre & Philippo filio celebrata ſunt. Eutropius enim lib. IX. cap. IV. de Philippis ſcribit: *His imperantibus milleſimus annus Romæ Vrbis ingenti ludorum apparatu, ſpectaculorumque celebratus eſt*. Et ante Eutropium, Euſebius in Chronico: *Regnantibus Philippis milleſimus annus Romanæ Vrbis expletus eſt, ob quam ſolemnitatem innumerabiles beſtiæ in circo magno interfectæ, ludique in Campo Martio theatrales tribus diebus, ac noctibus populo peruigilante celebrati*. Et ante Euſebium Iulius Capitolinus in Gordiano Tertio cap. 33. *Fuerunt ſub Gordiano Romæ elephanti triginta & duo, quorum ipſe duodecim miſerat, Alexander decem; alces decem, tigres decem, leones manſueti ſexaginta; leopardi manſueti triginta; belbi (id eſt hyenæ) decem; gladiatorum fiſcalium paria mille; hippopotamus, & rhinoceros vnus; arcoleontes decem; camelopardi decem; onagri viginti; equi feri quadraginta, & cætera huiuſmodi animalia innumera, & diuerſa: quæ omnia Philippus ludis ſæcularibus vel dedit, vel occidit. Has autem omnes feras manſuetas, & præterea efferas parabat ad triumphum Perſicum; ſed votum publicum nihil valuit. Nam omnia hæc Philippus exhibuit ſæcularibus ludis, & muneribus, atque Circenſibus, quum milleſimum ab Vrbe condita annum in Conſulatu ſuo, & filij ſui celebrauit*. Vbi Iulius Capitolinus non modò aſſerit, annum milleſimum incidiſſe in tempora Philipporum; ſed etiam in ipſorum Conſulatum: *in Conſulatu ſuo, & filij ſui*. Porrò duplex tantùm Philipporum Conſulatus reperitur in faſtis, quorum alter cum anno æræ vulgaris 247. alter cum anno 248. eiuſdem æræ concurrit: adeò vt neceſſariò annus Vrbis milleſimus in alterutrum prædictorum annorum incidat.

3. Atque ex his patet, magnum errorem, aut mendum irrepſiſſe in omnes ferè editiones Chronici Caſſiodori, quæ annum milleſimum Vrbis conditæ ad alium Conſulatum referunt his verbis: *Aemilianus, & Aquilinus. His Coſſ. milleſimus annus Vrbis Romæ expletus eſt, ob quam ſolemnitatem innumerabiles Philippus cum filio ſuo beſtias in Circo magno interfecit, ludoſque in Campo Martio theatrales tribus diebus, ac noctibus popu-*

lo peruigilante celebrauit: *quadraginta etiam miſſus Natali Romanæ Vrbis concurrerunt*, & *agon mille annorum actus*. Cum enim, Capitolino teſte, ludi ſæculares, qui anno milleſimo Vrbis celebrati ſunt, in Conſulatum duorum Philipporum incidant, nequaquàm Conſulatu Aemiliani & Aquilini ponendi ſunt, ſed alterutro ex duobus Conſulatibus, quos Caſſiodorus ipſe ante Aemilianum,& Aquilinum ſic recenſet:*Philippus II.* & *Philippus*: *Philippus III.* & *Philippus II.* Conſulatu igitur Philippi II. & Philippi, qui cum anno 247. vel Conſulatu Philippi III. & Philippi II. qui cum anno 248. concurrit, recenſendum erat, quod de anno Vrbis milleſimo, & ludis eo anno exhibitis Caſſiodorus commemorat, cuius Chronicon hoc loco mendoſum eſſe, facilè colligi poteſt ex annis Imperatoris Philippi ibidem indicatis: attribuit enim Philippo annos ſex Imperij, quos inchoat Peregrino & Aemiliano Coſſ. à quorum Conſulatu vſque ad Conſulatum Decij II. & Etruſci, quo Philippi mortem ponit, octo conſulatus,id eſt totidem anni enumerantur. Et hæc dicta ſint contra illas Caſſiodori lectiones, quæ iam inde ab anno 1558. in Onuphrij editione vſque ad noſtram ætatem in nouiſſima editione F. Garetij Rotomagi an. 1679. reperiuntur. Ob quarum correctionem M.SS. Codices conſulendos eſſe cenſui, ratus ex illis errorem de ludis ſæcularibus tempore Philippi celebratis corrigi poſſe. Diligenter proinde illos requiſiui in Bibliothecis Altempſiana nunc Ottobona, Barberina, Regia Alexandrina, Vrbinatenſi, Palatina, & Vaticana: ſed, quod quis iure miretur, ne quidem vllum iſtius Chronici exemplar M. S. in illis reperi. Dum tamen anxius de emendatione huius Chronici hæreo, occurrit editio anno 1553. cum commentarijs Cuſpiniani publici iuris facta, in qua ludi ſæculares ponuntur non quidem ad Conſulatum Aemiliani & Aquilini, ſed ad Conſulatum Philippi II. & Philippi, qui eſt ipſe Conſulatus, quo nos ex Capitolini teſtimonio ludos ſæculares Philippi collocandos eſſe cenſemus: adeò vt ex hac Cuſpiniani lectione, quæ eſt antiquiſſimi codicis Manuſcripti, omnis difficultas ſoluatur, & anachroniſmus, qui in recentioribus editionibus Caſſiodoro tribuitur, facili negotio corrigatur.

4. Porrò obſeruandum cum Panuinio libro de Ludis ſæcularibus, quòd illis completis ara Terentina Diti Patri, & Proſerpinæ antiquitùs à Romanis conſecrata, quæ egeſtis ruderibus primo die aperiri conſueuerat, rurſum terra obducta operiebatur: conſuetum autem fuiſſe, vt hi Conſules vel Imperatores, ſub quibus Ludi facti erant, nomen

ſuum

ſuum aræ cuidam inſcriptum cum ordine rei geſtæ, temporeque, in Terento collocarent, quæ aræ etiamnum in antiquis Auguſti, Domitiani, Seueri, & Philipporum nummis videntur, ex quibus Onuphrius hanc inſcriptionem refert.

IMPERATOR. CAESAR. M. IVLIVS. PHILIPPVS. P. F.
AVGVSTVS. PONTIFEX. MAXIMVS
TRIB. POT. V. COS. III. P. P. IMP. ET
IMP. CAES. M. IVLIVS. AVG. FIL. PHILIPPVS. P. F. AVG
PONT. TRIB. POT. II. COS. II. EX. S. C.
LVDOS. SAECVLARES. FECERVNT. ANNO. POST. VRBEM
CONDITAM. M
IMP. CAES. PHILIPPO. AVGVSTO. PATRE. III. ET
IMP. CAES. PHILIPPO. AVG. F. AVGVSTO. II. COS

Vbi ludos ſæculares coniungit cum anno V. Tribunitiæ poteſtatis Philippi patris, qui annus à menſe Martij eiuſdem Conſulatus III. cœpit, ſic vt per duos ferè menſes cum anno milleſimo concurrerit; milleſimus enim ab Vrbe condita annus finem habuit XI. Kal. Maij, cum Conſulatu Philippi II. & Philippi eodem menſis die initium ſumpſiſſet. Ab illo autem die annos Vrbis computari conſueuiſſe, teſtem habemus Varronem; & ratio manifeſta conuincit, cò quòd Romulus illo die Vrbem fundauerat, à quo proinde anni Vrbis computari debebant. Solebant autem illo die Palis Deæ feſta à paſtoribus celebrari, quæ Palilia vocata ſunt: vnde Prop. lib. 4.

Vrbis feſtus erat, dixere Palilia Patres.

Quarò anni Vrbis à Palilibus ſignificant, illos ab XI. Kalendas Maij incipere, & cum Kalendis illis finem accipere, ſicque annum milleſimum, vt iam diximus, computari debere. Hoc autem ſemel rectè obſeruato, concordabunt omnia numiſmata, quæ de *Ludis ſæcularibus*, *Sæculo miliario*, & *Sæculo nouo* ſub Philippis cuſa ſunt cum *Conſulatu II.* & *III.* ac diuerſis *Tribunitiæ poteſtatis* annis, vt ex nummis ipſis, quos vidi, aut legi, monſtrabo.

5. Adferuntur ſi quidem in Occone nouiſſimæ editionis nonnulli Philippi nummi cum feris, & Conſulatu eius III. vnde plerique exiſtimarunt, ludos ſæculares Conſulatu dumtaxat prædicto celebratos fuiſſe. Verùm error hic ex nummis ipſis corrigendus eſt: habeo namque penès me duos nummos Philipporum; alterum quidem Philippi patris cum ceruo, & inſcriptione *Sæculares Augg.* alterum verò Philippi filij cum alce, & eadem inſcriptione

Sæculares Augg. illique nullum Conſulatum exhibent. Vndè quiſque facilè agnoſcet, verum eſſe, quod V. Cl. Antonius Pagius in Diſſertatione Hypatica coniecit, errorem aliquem ſubeſſe debere, & Conſulatum tertium in ſimilibus nummis nequaquam reperiri. Vt autem hac de re certior fierem, nulli peperci labori, ſed Indicem theſauri Reginæ Chriſtinæ hoc anno typis in Vrbe editum peruolui: apud Virum Clariſſimum Reginæ, dum viueret, Bibliothecarium Ioannem Petrum Bellorium correctiorem ipſius Indicem Manuſcriptum, & ipſa numiſmata typis edita, quorum tria tantùm exemplaria reperiuntur, conſului: omniaque Philipporum numiſmata cum feris, ſine vlla Conſulatus nota, reperiri. Neque his contentus, Indicem numiſmatum Eminentiſſimi Cardinalis Barberini, & nummorum Ducis Arſcotani perſcrutatus ſum: & in illis omnes nummos Philipporum patris, & filij, & Otaciliæ Auguſtæ, in quibus leo, ceruus, hippopotamus, & alces exhibentur, ſine vllo Conſulatu reperi, prout eos abſque Conſulatu edidit Angelonus. Hinc patet, ex ſimilibus nummis cum tertio Conſulatu apud Occonem editis nullum argumentum deſumi poſſe, quo milleſimus Vrbis annus tertio Philippi patris Conſulatu figatur; ſicut nec deſumi poteſt ex nummis eiuſdem Imperatoris, vel eius filij, aut vxoris Otaciliæ, qui *Miliarium ſæculum* abſque vlla Conſulatus mentione exhibent, & quorum plurimi apud omnes numiſmatum ſtudioſos reperiuntur.

6. Reperitur tamen in ditiſſima Gaza Barberina Philippi patris nummus æneus maioris moduli, in cuius poſtica *Miliarium ſæculum* legitur cum *Conſulatu III.* Sed notandum quammaximè, Conſulatum illum aræ, cippo, ſiue columnæ inciſum eſſe: dum enim hæ paginæ typis deſcribendæ erant, opportunè mihi oblatus eſt nummus pulcherrimus, & verè antiquus, in cuius antica caput Philippi patris cum his verbis: IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. & in poſtica columna cum *COS. III.* & inſcriptione MILIARIVM SAECVLVM ex S. C. Porrò alij nummi Philippi patris cum ara, cippo, aut columna illa, & Conſulatu III. ac inſcriptione *Sæculares Augg.* apud omnes rei nummariæ ſtudioſos ſimiles reperiuntur: & ne vllum de Conſulatu dubium maneat, extant in theſauris Reginæ Sueciæ, & Eminentiſſimi Cardinalis Barberini nummi Philippi iunioris cum eadem columna, & inſcriptione: *Sæculares Augg.* ac *Coſ. III.* Ex quibus manifeſtè quidem patet, hos nummos Conſulatu Philippi patris III. & Philippi filij II. qui cum anno 248. concurrit, cuſos fuiſſe; ſed dum annus milleſimus expletus erat, adeo-

adeòque circà XI. diem Kalendas Maij, quo Ara, ſeu Cippus terræ obductus in Terento collocabatur, ex Senatus Conſulto cuſi ſunt: ad quod tempus etiam ſpectant nummi apud Occonem, qui habent *Millenarium ſæculum* cum Conſulatu in corona, & nummi illi, qui continent *Sæculum nouum* cum Conſulatu Philippi tertio. Sæculum enim nouum indicat annum 1001. quo aliud ſæculum incœpit, non annum 1000. quo vetus ſæculum adhuc durabat. Vndè manifeſtè colligitur, eodem Conſulatu tertio Philippi millenarium ſæculum, & ſæculum nouum concurriſſe: quod nulla alia ratione intelligi poteſt, quàm ſæculum miliarium, ſiue annum ab Vrbe condita milleſimum vſque ad diem XI. Kal. Maij celebratum fuiſſe, & poſt diem illum eodem Conſulatu tertio Philippi ſæculum nouum, ſeu annum 1001. cœpiſſe.

7. Porrò nequaquam omittendi ſunt nummi alij Philippi, qui magnum quandoque dubium mihi mouerunt. Inter nummos enim Eminentiſſimi Cardinalis Carpinei editus eſt vnus, in cuius antica viſitur caput Philippi patris cum Otacilia, & Philippo filio, ac inſcriptione *Concordia Auguſtorum*: in poſtica ijdem Philippi cum Otacilia ſedentes, ac plerique alij ſtantes, & de liberalitate Auguſtorum participantes cum inſcriptione: *P. M. TR. P. III. COS.* id eſt: *Pont. Max. Tribunitiæ Pot. tertiùm Conſul.* Vir quidam eruditus, cum nummum hunc inſpiceret, credebat, eum ad ludos ſæculares tertio Philippi Conſulatu celebratos ſpectare: verùm III. in nummo expreſſum non refertur ad *Conſulatum*, ſed ad *Tribunitiam Poteſtatem*, vt cuique pleniùs hunc nummum conſideranti facilè patebit. Non ſolum enim locus poſt COS. vacuus indicat, notam numeralem Conſulatus temporis iniuria expunctam eſſe; ſed annus Tribunitiæ poteſtatis Philippi tertius, qui cum anno Imperij eius tertio concurrit, in Conſulatum eius II. incidit, vt fide alterius nummi, quem Octauianus Strada in elegantiſſimo codice M. S. Bibliothecæ Regiæ Alexandrinæ exhibet, quemque in Compendio eiuſdem libri anno 1629. Francofurti edidit, apertè monſtratur: nummus enim hic Philippi ſenioris vultum in antica exibet his verbis: IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPVS AVGVST. in poſtica verò duos Philippos Imperatores cum tribus Senatoribus ex vtraque parte ante triumphales arcus ſedentibus, ac plerіſque congiarium accipientibus, & inſcriptione: P. M. TR. POT. III. COS. II. PP. id eſt *Pont. Max. Tribun. Poteſt. III. Conſul. II. Pater Patriæ*. Congiarium itaque à Philippo patre diſtributum fuit anno Tribunitiæ ipſius Poteſtatis III. Conſulatus II.

& à

& à Philippo filio anno Imperij, & Conſulatus ipſius primo, ante Kalendas Martias, quibus Philippus quartum Tribunitiæ poteſtatis, vti & Imperij annum inchoabat. Vndè patet, hos nummos non ad ludos ſæculares, ſed ad congiarium in augurationem Philippi iunioris ſpectare, vt rectè Pagius in Critica Baronij ad annum 249. obſeruat.

Pagio 247. nu. 3.

8. Reſtat itaquè, annum Vrbis milleſimum concurrere cum Conſulatu Philippi II. & Philippi, ab vndecimo Kal. Maij, & Conſulatu Philippi III. & Philippi II. vſque ad eumdem diem; rectèque in faſtis Conſularibus tempore Conſtantij Imperatoris conſcriptis, & à nobis in huius Operis Appendice cum nummis ipſis edendis, annum Vrbis milleſimum collocari. Ita enim in illis Noriſiùs: *Annus Vrbis* 1000. *Philippo II. & Philippo.* Quod ipſum agnouit Antonius Pagius, qui initium anni milleſimi prædicto Conſulatu conſignat, quod alij communiter Conſulatu Philippi III. collocant. His autem tot nummorum fide firmatis ad Acta S. Pontij martyris redeamus, in quibus refertur, quòd tertius Philippi annus incidat in annum Vrbis conditæ milleſimum. Philippus anno Vrbis conditæ 997. æræ vulgaris 244. Peregrino & Fuluio Aemiliano Conſulibus, Kalendis Martij, quibus Gordianum occidit, Imperium inuaſit, à quo die vſque ad diem primum Martij æræ vulgaris 247. & Conſulatus Philippi II. ac Philippi, expleti ſunt anni tres Imperij, adeò vt annus Philippi patris III. per duos menſes finitus fuerit, antequàm annus milleſimus Vrbis inchoatus fuit. Ex quibus patet, auctorem Actorum S. Pontij, ſi non veritatem ipſam attigerit, haud procul abfuiſſe, dum anno tertio Philippi patris annum ab Vrbe condita milleſimum collocar, quem quarto Philippi anno collocare debuerat.

ARTICVLVS TERTIVS.

Quòd Pontij Acta rectè exhibeant ordinem, & tempora, quibus Pontianus, Antherus, & Fabianus ſederunt ſub Philippis, & Decio Romanis Imperatoribus.

1. Rectè in Actis Pontij traditur ordo, quo Pontianus, Antherus, & Fabianus ſibi inuicem ſucceſſerunt, ac vnius menſis tempus, quo Antherus ſedit.

2. Circa Fabianum conueniunt omnes, quòd vſque ad annum 13. vel 14. Pontificatus peruenerit, & ſub Decio martyrij coronam adeptus ſit. Id autem contigit initio perſecutionis Decianæ, anno 250. die 20. Ianuarij, vt ex antiquis Martyrologijs conſtat, quibus concinit antiquiſſimus Catalogus, dum Fabianum vſque ad Decium 2,

&

& Gratum perueniſſe affirmat.

3. *Baronij ſententia de illo Conſulatu in annum 253. reyciendo, Caſſiodori & antiqui monumenti Veronenſis teſtimonijs nixa adducitur, & quòd ex illis ſeptem annos Imperij Philippis tribuerit, monſtratur.*

4. *Inſcriptio monumenti Veronenſis expenditur, & recentiorem ætatem ſapere, ex inſerto illi anno Chriſti probatur. Pro annis quinque Philipporum adducitur Entropij teſtimonium ex M.S. Vaticano, & conueniunt Aurelius Victor in duplici editione, & Ludolfus Sagax in M. S. Catalogo Imperatorum.*

5. *Manet itaque, Philippum non niſi annos 5. regnaſſe; quod ex inſcriptionibus Tribunitiæ poteſtatis comprobatur.*

6. *Ex quibus quoquè oſtenditur, Fabianum obijſſe anno 250. die 20. Februarij, poſtquàm Philippus anno antecedenti defunctus eſſet.*

1. CVm ſuperiori articulò expenderimus, an auctor Actorum Pontij Martyris rectè annum milleſimum Vrbis conditæ anno tertio Imperatoris Philippi conſignarit: reſtat inquirendum, an rectè Romanorum Pontificum ætatem cum Imperatorum temporibus combinarit, eorumque ordinem ſtatuerit. Scribit autem de Pontificibus cap. 9. *S. Papa Pontianus glorioſa morte migrauit ad Dominum: poſt quem Antheros præfuit Eccleſiæ menſe non ampliùs vno; deindè Fabianus in pontificatum ſuccedens &c.* Ordinem Epiſcoporum ſibi ſuccedentium rectè auctor annotat, & tempus, quo Antherus Eccleſiæ præfuit, affirmat non exceſſiſſe menſem vnum. Secundus Catalogus tempore Iuſtini Imperatoris conſcriptus, alijque Catalogi Corbeienſis, & Vaticani, quos ſecutus eſt auctor libri Pontificalis, tribuunt Anthero *annos* 12. *menſem* 1. *dies* 12. Verùm M. S. exemplar Vaticanum Anaſtaſij omittit annos 12. & ſolùm habet *menſem vnum, dies duodecim:* prout etiam habet Catalogus Corbeienſis Vigilij Papæ temporibus concinnatus, quibus concordat antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij conſcriptus, in quo habetur; *Antheros menſe vno, diebus decem.* Idem omninò habet Euſebius in Chronico: *Antherus XVIII. Romæ Epiſcopus ordinatur menſe vno.* Et in hiſtoria lib. 6. cap. 29. *Antherus cum menſem vnum non ampliùs miniſtraſſet, Fabiano Sacerdotium reliquit.*

2. Anthero ſucceſſiſſe Fabianum tradit Euſebius, & auctor Actorum affirmat, Philipporum Imperium in Fabiani tempora incidere: qua de re adeò conuenit inter omnes ferè antiquos, & recentiores ſcriptores, vt vix in vno anno differant. Fabianum enim ad decimum quartum Pontificatus annum perueniſſe, teſtantur veteres Catalogi, quos ſecutus eſt auctor antiquus in Geſtis Pontificalibus. Euſebius ei tredecim dumtaxat annos tribuit, cui adſtipulatur S. Proſper in Chronico integro per Labbeum publicato ad Conſulatum Perpetui & Corneliani, qui in æram 237. incidit, adeò vt Fabianus

vſque

vſque ad annum 250. peruenerit, cum iam anno antecedenti Philippus occubuiſſet, & poſt Philippi obitum Decius Imperium ſuſcepiſſet, Fabianum autem initio Decianæ perſecutionis martyrij coronam adeptum fuiſſe, conſtat ex pluribus antiquiſſimorum ſcriptorum teſtimonijs. Cum enim teſtetur Euſebius in Chronico, Decium ob odium Philipporum in Chriſtianos perſecutionem mouiſſe, addit D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, cap. 54. in Origene: *Quòd etiam Fabianus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus in ipſa occubuerit*. Auctor Chronici Alexandrini omnium clariſſimè: *Decius Imperium à Chriſtianorum cæde exorſus Flauianum* (lege *Fabianum*) *Pontificem Romanum religionis cauſa occidit*. Vnde Rabanus Maurus in Martyrologio: *Paſſus eſt martyrium tempore Decij*: & Notkerus ad XX. Ianuarij: *Paſſus eſt tempore Decij*; & auctor libri Pontificalis: *Sedit vſque ad Decium ſecundùm & Quadratum*. Quam Conſulatus notam deſumpſit ex Catalogo tempore Iuſtini Imperatoris concinnato, in quo Quadrati quoquè nomen erroneè habetur, cum ponendum ſit *Grati*, vt habet antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij Papæ conſcriptus: *Vſque Decio 2. & Grato*, qui Conſulatus reperitur in faſtis, & concurrit cum æra 250. qua S. Fabianus die 20. Ianuarij martyr occubuit, & non æra 253. ſub Conſulatu *Decij, & Etruſci*, vt Eminentiſſimus Cardinalis Baronius credebat.

3. Adducit quidem Annalium parens pro ſua chronologia ad annum 253. nonnulla, quæ hic paucis examinanda ſunt. Putat enim anno 253. Conſules fuiſſe Decium ſeniorem, & Iuniorem, qui & Etruſcus dictus eſt, & Conſulatum Decij 2. ac Grati ſuffectum eſſe. *His* (*Decio & Etruſco*) *Conſulibus*, inquit Caſſiodorus, *Philippus ſenior Veronæ, Romæ verò iunior occiditur. His ſucceſſit Decius*, qui mox Decium filium Cæſarem dixit. De nece Philipporum hoc anno vetus extat monumentum Veronæ (vbi ſenior necatus eſt), his verbis conſcriptum: *Anno Chriſti 253. Imperator Diuus Philippus ſenior Veronæ, & Romæ iunior à ſatellitibus interficiuntur. Veronæ* (inquit Eminentiſſimus Baronius anno 253. num. 2.) *iuxta portam Burſaream in domo olim Cathaneorum. Deſcripſit illud quoquè Adolphus in libro de Imperatorum Romanorum numiſmatibus, & alij: ſed à Panuinio licèt Veronenſi ciue eſt prætermiſſum, quòd ſuis videretur aduerſari Faſtis, in quibus Philipporum obitus ab eo ponitur anno Chriſti 250. Porrò eiuſmodi inſcriptioni tum ſeptem Conſulatus poſiti in faſtis Caſſiodori ſub Philippo conſentiunt, tum numerati ab*

Euſebio anni ſeptem eius Imperij, & deducta ab eodem annorum Chriſti chronographia, qua æquè ponitur hic annus à nato Chriſto 253. Quibus videas, cum pluribus alijs, cum his de præſenti anno adductis exemplis, initam à nobis Chriſti annorum rationem aſſertam, atque firmatam. At etiam Paulus Oroſius, cum tradit, occiſos eſſe Philippos, & ſubrogatum Decium anno milleſimo quarto ab Vrbe condita, huic noſtræ chronographiæ poſitæ ſuffragatur. Sic itaque omni genere chronologiæ nempè Chriſti annis, Imperatoris, Vrbis, atque Conſulibus, hoc anno occiſos eſſe Philippos, & Decium imperare cœpiſſe, habetur expreſſum. Huc uſque Annalium parens Baronius, qui nobiſcum admittit, Fabianum Papam in perſecutione Deciana occubuiſſe, ſolùmque differt in initio Deciani Imperij certæ æræ aſſignando.

4. Præcipuum autem Baronij fundamentum eſt vetus inſcriptio Veronenſis, quam tamen fatetur ab Onuphrio Panuinio omiſſam, & meo quidem iudicio rectiſſimè; cum ex ipſa inſcriptione conſtet, illam recentioris æui eſſe, & nequaquàm ad veterum ætatem ſpectare. Exhibetur namque in ea annus natiuitatis Chriſti, à qua non niſi poſt Dionyſium Exiguum annos computare cœperunt Chriſtiani, & vix ante tempora Caroli Magni reperies vllum monumentum publicum, in quo æra natiuitatis Chriſti commemoratur; adeò vt planè conſtet, inſcriptionem Veronenſem recentioris æui eſſe, & ideò ab Onuphrio Panuinio omiſſam. Cum itaque præcipuum Baronij fundamentum de anno Chriſti antiquorum teſtimonio deſtitutum ſit; diſcutiendæ ſunt reliquæ temporis notæ, quæ ex anno 1004. Vrbis conditæ, annis ſeptem Imperij Philippi, totidemque Conſulatibus in eiuſdem Imperio occurrentibus deſumptæ ſunt, quas omnes vnico Eutropij teſtimonio infirmare poſſumus. Hic ſiquidem auctor in M. S. Codice Palatino-Vaticano literis longobardicis conſcripto habet libro 10. *Anno ab Vrbe condita 997. Marcus Iulius Philippus 27. ab Auguſto vnà cum filio Gaio Iulio Saturnino Philippo Imperium inuaſit..... His tertio anno imperantibus milleſimus annus Vrbis Romæ ingenti ludorum apparatu, ſpectaculorumque celebratus eſt. Ambo deinde ab exercitu interfecti ſunt; ſenior Philippus Veronæ medio capite ſupra ordines dentium præciſo; iunior Romæ, poſtquàm annos quinque imperauerunt. Inter Diuos tamen relati ſunt.* Hæc Eutropius in hiſtoria, quam vſque ab obitum Iouiniani Imperatoris, ſub quo ſcripſiſſe videtur, perduxit, quamque Paulus Diaconus vſque ad Imperium Iuſtiniani Imperatoris, & Landolphus Sagax vſque ad annum 806. vt initio codicis

annotatur, proſecuti ſunt. In primis autem notandum eſt, quòd Eutropius Philippi initium ponat anno ab Vrbe cõdita 997. quod cum omnibus hiſtorijs, & actis conuenit, in quibus milleſimus Vrbis annus cum tertio Philippi Conſulatu componitur. 2. notandum, diſertè ab Eutropio affirmari, Philippos occiſos fuiſſe, poſtquàm annos quinque imperauerunt, adeòque non anno Vrbis conditæ 1004. vt ex Oroſio affirmat Baronius, ſed anno 1002. Annis igitur quinque, & non pluribus Philippos regnaſſe, contra Euſebium teſtatur Eutropius, cuius ſententiam præclarè confirmat Sextus Aurelius Victor, qui paulò poſt Eutropium ſub Theodoſio Imperatore ſcripſit. Libro enim de Cæſaribus refert in vita Philipporum: *Annos potentiæ quinque egère*. Et excerpta ex libris eius, quæ Andreas Schottus ex tribus M. SS. codicibus emendatiora edidit: *Marcus Iulius Philippus imperauit annos quinque*. Idem omninò habet Landolphus Sagax in Catalogo Imperatorum, quem Hiſtoriæ ſuæ in Manuſcripto codice Palatino-Vaticano ſuperiùs laudato ſubiecit. Ibi enim legitur: *Philippus annos quinque*.

5. Non regnauit itaque Philippus annis ſeptem, vt Euſebius, & poſt eum plerique ſcriptores Eccleſiaſtici Græci & Latini crediderunt, ſed tantùm annis quinque, quibus aliquot menſes addendi ſunt, ab auctoribus prophanis omiſſi: ijs tamen efficitur, vt Imperium Philippi ad ſex Conſulatus pertingat, quorum primus per aliquot menſes inchoatus erat, vltimus nondùm completus. Conueniunt inſcriptiones Tribunitiæ poteſtatis, vt nuper his verbis in Annalibus Cyprianicis Ioannes Ceſtrienſis annotauit: *Inſcriptiones plurimæ δημαρχικῆς ἐξουσίας, & T R. P. clarè ſpectant annum 244. Peregrino, & Aemiliano Coſſ. quo Philippus Imperator, ſed nondum Conſul fuit, niſi deſignatus. Ad quod tempus referri debet inſcriptio Africana apud Falckonerium:* Imp. Cæſar M. Iulius Philippus inuictus, pius, felix, Aug. Pont. Max. Trib. Pot. Coſ. Deſig. *T R. P. Coſ. ante menſem Martium anni* 245. *quo Conſul cum Titiano fuit. T R. P. II. Coſ. ante Martium anni* 246. *quo Præſens, & Albinus Coſſ. fuere. T R. P. III. Coſ. II. ante Martium anni* 247. *ipſo ſecundùm, & Philippo iuniore Coſſ. T R. P. IV. Coſ. III. ante Martium anni* 248. *ipſo tertiùm, & Philippo iuniore ſecundùm Coſſ. T R. P. V. Coſ. III. poſt Martium eiuſdem anni* 248. *T R. P. VI. Coſ. III. poſt Martium anni* 249. *Aemiliano, & Aquilino Coſſ. Nec vlteriùs nummi progrediuntur, neque ſeptimus Tribunitiæ poteſtatis annus vllibi Philippo tribuitur. Idem etiam demonſtratur ex nummis Philippi iunio-*

nio-

nioris, qui tertio Imperij patris ſui anno & Auguſtus, & Conſul factus eſt. Vndè legimus: M. Iulius Philippus TR.P. Coſ. anno ſcilicet 247. *& rursùs: TR.P. II. Coſ. II. anno* 248. *rurſuſque TR.P. III. Coſ. II. anno* 249. *Aemiliano, & Aquilino Coſſ. Neque vlteriùs eius nummi progrediuntur.*

6. Ex his, ni fallor, ſatìs ſupèrque conſtat, Philippos ſolummodò quinque annos regnaſſe, & anno 249. deceſſiſſe poſt menſem Iunij, cum lib. 8. Codicis Iuſtinianei tit. 56. de reuoc. donation. lege 1. extet conſtitutio Imperatoris Philippi *A. Coſmino data* 15. *Kal. Iulij Aemiliano, & Aquilino Coſſ.* Patet quoquè, S. Fabianum nonniſi anno ſequenti obijſſe: cum enim omnes ſcriptores fateantur, eum initio Decianæ perſecutionis martyrio coronatum fuiſſe, & Decius ſolummodò poſt Philippi obitum Imperium inuaſerit, ac edictum contra Chriſtianos publicarit; neceſſe eſt, perſecutionem Decianam cœpiſſe circa finem anni 249. in qua Fabianus anno ſequenti 20. Ianuarij occubuit, vt ad illum diem teſtantur omnia antiqua Martyrologia, quibus accedit vetus martyrum depoſitio: *Decimo tertio Calendas Februarij Fabiani in Caliſto.* Et clariùs antiquus Romanorum Pontificum Catalogus tempore Liberij Papæ exaratus: *Fabianus fuit temporibus Maximini, Gordiani, & Philippi, à Conſulatu Maximini, & Africani, vſque Decio* 2. *& Grato, paſſus XIII. Kal. Februarij.* Secundus Decij & Grati Conſulatus incidit in annum 250. cuius primo menſe Fabianus occubuit, & non anno 253. vt in Annalibus annotatum fuit.

CAPVT SEXTVM.

De Actis martyrij Cornelij Papæ, eiuſque, & Lucij temporibus.

1. *Adferuntur Acta martyrij Cornelij Papæ, & martyris ex antiquo M.S. Codice Vaticano.*

2. *His Actis pro Martyrologijs ſuis vſi ſunt Notkerus, Rabanus, & Beda, eaumque partem deſcripſit auctor libri Pontificalis; ſcripta tamen ſunt poſt tempora Leonis Magni, vt ex ipſo libri Pontificalis auctore colligitur.*

3. *Acta illa in dubium vocarunt auctores grauiſſimi ob temporum, quæ referunt, anachroniſmum, vtpotè quæ ſub Decio ponunt, quæ poſt Decium in eius perſecutione contigerunt.*

4. *D. Hieronymus, qui ſibi contradicere videtur circa tempus martyrij Cornelij Papæ, ex prædicta diſtinctione inter Decij perſecutionem, & Decij ætatem conciliatur.*

5. *Cornelius poſt Decium ſuperſtes fuit, vt ex D. Cypriano oſtenditur, qui indicat, Cornelium quidem à Decio in exilium Centumcellas miſſum fuiſſe, ibi tamen ſacerdotali conſtantia tyrannum ſuperaſſe.*

6. *Confirmantur hæc ipſa pleriſque alijs teſtimonijs, quibus refutatur auctor primi Catalogi, qui Cornelium Centumcellis in*

exilio obiiſſe putauit.

7. *Romæ enim Cornelium martyrij palmam adeptum fuiſſe die XVIII. Kal. Octobris, ex D. Hieronymo, Calendario Carthaginienſi, Actis D. Cypriani, & auctore ſecundi Catalogi ſtabilitur.*

8. *Annus autem, quo Cornelius martyrio coronatus eſt, ſtatuitur 251. dum Iulius Valens Romæ imperium inuaſit, quo tempore Decius annum imperij vltimum agebat.*

9. *Confirmatur hoc ipſum ex tempore, quo Fabianus occubuit, & ſedes Apoſtolica poſt Fabiani obitum vacauit: pro qua re V. Cl. Papebrochij ſententia adfertur.*

10. *Idem ſtabilitur ex tempore, quo Cornelius Pontificatum tenuit, ac ætate Imperatorum Galli, & Voluſiani, ſub quibus occubuit.*

11. *Lucium Cornelio ſucceſſiſſe, & non quidem tribus annis, ſed octo menſibus dumtaxat Pontificatum tenuiſſe, ex várijs antiquorum teſtimonijs monſtratur.*

1. PErplexa planè res eſt, de geſtis Cornelij Papæ iudicium ferre, cum circa illa quę etiamnum extant martyrij ipſius Acta, diſſentiant periti; quibuſdam illa antiqua eſſe, alijs à recentioris æui auctore conſcripta eſſe exiſtimantibus; quibus vltimis forſan conſentit Surius, dum ijſdem omiſſis illa dumtaxat inter ſincera Sanctorum Acta exhibuit, quæ in libro Pontificali, & literis D. Cypriani habentur. Nos antequàm de illis ſententiam proferamus, ex Bibliotheca Vaticana Acta Manuſcripta exhibenda eſſe cenſuimus. Habent autem, vt ſequitur: *Paſſio S. Cornelij Papæ. Temporibus Decij Cæſaris maxima perſecutio orta eſt Chriſtianis: & pręcepit Decius, vt Clerici, qui vbicumque inuenti fuiſſent, ſine audientia punirentur. Eodem autem tempore tenuit Decius beatiſſimum Papam Corneliũ cum vniuerſo Clero eius tam Preſbyteris, quàm Diaconibus, quem præcepit Centumcellis exilio deportari: qui dum eſſet in exilio, multi Chriſtianorum veniebant ad eum, & confortabant eum. Alij autem de carcere mittentes ad eum, ſcripta confortationis verba dicebant. Eodem verò tempore Beatus Cyprianus Epiſcopus ſcripſit B. Cornelio, cum eſſet in cuſtodia, de Celerino Lectore, quanta pro fide, & confeſſione Chriſti verba ſuſtinuerit. Tunc Decius Cæſar hoc audito, quia multi ei ſcriberent, etiam & Beatus Cyprianus, iuſſit mitti Centumcellas, & adduci beatiſſimum Cornelium Papam Vrbem Romam, quem & præcepit ſibi noctu in tellure præſentari ante templum Palladis; quem ita aggreditur dicens: Sic definiſti, vt nec Deos paueas, nec præcepta maiorum conſideres, nec noſtras minas terrearis, vt contra Rempublicam literas accipias, & dirigas. Beatiſſimus Cornelius Vrbis Romæ Epiſcopus reſpondit: Ego de corona Domini literas accepi, non contra Rempublicam, ſed magìs ad animas redimendas. Tunc Decius Cæſar iracundia plenus iuſſit, vt os eius cum plumbatis cæderetur, & præcepit, vt duceretur ad templum Martis ad ſacrificandum Deo Marti: quòd*

quòd ſi non conſenſerit & ſacrificauerit Dijs, illic capite puniatur. Factum eſt autem cum duceretur, vnus ex militibus nomine Cerealis cœpit rogare beatiſſimum Papam Cornelium, vt introiret in domum eius, quia vxor eius 5. annis in lectulo paralytica iacebat. Qui cum perueniſſet ad arcum Stillæ, vbi manebat, rogabant eum omnes commilitones eius, & ingreſſus eſt in domum Cerealis cum duobus presbyteris & vno clerico: dedit autem banc orationem beatiſſimus Papa Cornelius dicens: Domine Deus creator omnium ſæculorum viſibilium, & inuiſibilium, qui dignatus es ad nos peccatores venire, vt nos ſaluos faceres, tu erige alliſam banc famulam tuam, & dona ei miſericordiam tuam, ſicut cœco nato donaſti lumen ad cognoſcendam gloriam tuam. Et tenens manum Saluſtiæ, erexit eam dicens: In nomine IESV Chriſti Nazareni ſurge, & ſta ſuper pedes tuos; non mea autboritate dico, ſed Domini mei IESV Chriſti, qui fecit cœlum, & terram, mare & omnia, quę in eis ſunt, & viuit in ſæcula ſæculorum. Et reſponderunt omnes, qui aderant, & dixerunt, Amen. Et protinus erexit ſe Saluſtia clamans, & dicens: Verè Chriſtus eſt Deus, & Dei filius, & dicebat ad beatum Cornelium Papam: Baptiza me, per Chriſtum te coniuro. Et currens quæ erat denica, impleuit vas aqua, & attulit ei. Accipiens autem aquam beatiſſimus Cornelius Papa benedixit. Eadem autem bora miſerunt ſe omnes milites ante pedes eius clamantes, & dicentes: Pater Sancte redime animas noſtras, vt ſimul percipiamus ſacri baptiſmatis emundationem. Reſpondens autem Cornelius Papa dixit eis: Si creditis ex toto corde veſtro, delebuntur omnia delicta veſtra. Reſponderunt omnes milites pariter vna voce, & dixerunt ei: Nos omnes deſideramus tecum mori feliciter, quàm viuere infeliciter, quia modò quærimus, qui verus eſt, Dominum viuum, & ſanctum; nam ignoranter adorauimus Idola vana, ſurda, & muta. Tu ergo purifica animas noſtras. Et præcepit, vt omnes flecterent genua ſua, & cum lacrymis orarent, & ſic baptizauit omnes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & obtulit pro eis ſacrificium laudis, & participati ſunt omnes corpore, & ſanguine Domini noſtri IESV Chriſti. Hoc audiens Cęſar Decius, eò quòd 20. & vnus milites baptizati fuiſſent in domo Cerealis, qui ſtatim mittens tenuit omnes vnà cum beatiſſimo Papa Cornelio, & iuſſit, vt cuncti ducerentur ad templum Martis ad ſacrificandum Deo Marti. Quòd ſi non conſenſerint, cum eo ſimul omnes capite plecterentur. Omnes pariter voce clara dicebant: Gloria tibi Domine Deus

in

in excelſis. Veniente autem foris muros portæ Appiæ ante templum Martis expuebant dicentes: Pereant Dij Dæmoniorum ſimul cum Decio. Eodem autem die decollati ſunt vnà cum beatiſſimo Papa Cornelio viri promiſcui ſexus numero XXI. Sed & Cerealis cum vxore ſua Saluſtia ſub die XVIII. Kal. Octobrium. Eadem verò noctu venerunt Clerici, & Beata Lucina cum familia ſua, & rapuerunt corpora ſanctorum Martyrum, quæ & ſepeliuit in agrum ſuum in crypta in Cymiterio Calixti, vbi hodie orationes eorum florent ad laudem, & gloriam, & honorem Domini noſtri IESV Chriſti, qui cum Patre ſummo & ſempiterno, atque Flamine Sancto viuit æternaliter, & regnat perpetualiter in ſæculorum ſæculis, & vltra cuncta volumina ſæculorum Amen.

2. Hactenus Paſſio S. Cornelij Papæ in codice 1190. Vaticano ante 600. facilè annos conſcripto: antiqua enim ſunt Acta, & à pleriſque ſcriptoribus, atque Eccleſijs in auctoritatē ſuſcepta fuerunt. Illa namque Marianus Scotus in pleriſque Martyrologijs contineri indicauit: quod ipſum patet ex Martyrologio Adonis Epiſcopi, qui ad diem 18. Kal. Octobris omnia ferè Acta ſuperiùs allata recenſet. Idem ante Adonem præſtitit Notkerus in Martyrologio ad eundem diem his verbis: *Romæ in Cœmeterio Calliſti natalis Sancti Cornelij Epiſcopi, qui ſub perſecutione Deciana Centumcellis exilio deputatus eſt: poſtea Decio exhibitus, cum nullo à fide Catholica poſſet deflecti, iuſſus eſt decollari: cumque duceretur rogatus viſitauit vxorem militis Cerealis, quæ quinque annis paralitica iacens, orante ſancto Cornelio erecta, & ſanata eſt. Quo viſo multi baptizati ſunt, & cum Beato Cornelio trucidati, numero viginti & vnus; & Cerealis cum ſua vxore Saluſtia.* Et cum Notkero Rabanus Maurus Archiepiſcopus Moguntinus in Martyrologio ad eundem diem his verbis: *S. Cornelij Epiſcopi, cui primò os cum plumbatis cæſum, & ſic decollatus eſt cum alijs 21. promiſcui ſexus, & Cerealis miles cum vxore ſua Saluſtia, quam Cornelius ab infirmitate ſanauerat, paſſus ſub Decio.* Et ante Rabanum Venerabilis Beda pariter ad eundem diem in Martyrologio ſcribens: *Romæ via Appia natale S. Cornelij Epiſcopi ſub perſecutione Decij: cui primò os cum plumbatis eſt cæſum, & decollatus eſt cum alijs XXI. promiſcui ſexus, cum quibus & Cerealis miles cum Saluſtia vxore ſua, quam Cornelius ſanauit orando.* Auctor demùm libri Pontificalis, qui Anaſtaſio Bibliothecario adſcribitur, ipſo tamen antiquior eſt, vt infrà videbimus, Acta Cornelij Papę, & Martyris penes ſe habuit, & ex

ijs

ijs verbatim complura deſcripſit, vt cuique eius verba cum Actis conferenti facilè conſtabit. Scribit vero hic libri Pontificalis auctor in Leone I. *Fecit autem & Baſilicam B. Cornelio Epiſcopo, & martyri iuxta Cœmeterium Calixti via Appia*. Ex quibus facilè colligitur, Acta S. Cornelij Papæ poſt Leonis Magni tempora fuiſſe conſcripta, vtpotè in quibus non obſcurè indicatur, iam tum Baſilicam Beato Cornelio conſtructam fuiſſe. Ita enim referunt de loco ſepulturæ Cornelij: *In Cymiterio Calixti, vbi hodie orationes eorum florent ad laudem, & gloriam, & honorem Domini noſtri IESV Chriſti*. Ac ſi teſtarentur, laudes, & orationes à Clero, & Populo in Baſilica Cornelij habitas fuiſſe in gloriam, & honorem nominis Chriſti.

3. Atque hæc de Actis martyrij Cornelij Papæ, ex quibus deducitur, ea quidem antiqua eſſe, non tamen ad ætatem Leonis Magni pertingere. Vndè auctores grauiſſimi, & inter eos Eminentiſſimus Cardinalis Baronius Tomo 2. ad annum 255. num. 55. illorum auctoritatem in dubium vocare potuit quoad illa potiſſimùm, quæ de tempore martyrij in Actis referuntur. Cum enim auctor aſſerat, Cornelium ſub Decio martyrio coronatum fuiſſe, error inde à ſcriptoribus ſumptus videtur, dum, quod in perſecutione Decij factum eſſet, ſub ipſo Decio contigiſſe putarunt, cum tamen perſecutionem ſub Decio ſemel cœptã, Gallus & Voluſianus proſecuti ſint, illaque non duas, ſed vnam dumtaxat continuatam perſecutionem conſtituat. Quarè inquit Baronius, poteſt aliquis in in perſecutione Decij dici martyrio coronatus, etiamſi poſt mortem Decij martyrium ſubierit. Quæ cum pro pleriſque martyrum Actis ſano ſenſu intelligendis plurimùm conferant, potiſſimùm in Cornelij martyrio locum habere cenſenda ſunt, vtpotè quod in perſecutione Decij, ſub Gallo tamen & Voluſiano, non ſub Decio, contigit.

4. Porrò ex his facilè conciliari poterunt ea, quæ D. Hieronymus in diuerſis locis ſcripſit, & prima fronte ſibi aduerſari videntur. In vita namque Pauli Eremitæ tradit: *Sub Decio & Valeriano perſecutoribus, quo tempore Cornelius Romæ, & Cyprianus Carthagine felici cruore damnati ſunt, multas apud Aegyptum, & Thebaida Eccleſias tempeſtas ſæua populata eſt*. Libro autem de Scriptoribus in Cornelio refert: *Rexit Eccleſiam annis duobus ſub Gallo & Voluſiano*. Priori enim loco aſſerere videtur Hieronymus, Cornelium ſub Decio occubuiſſe; ſecundo autem diſertè affirmat, ſub Gallo & Voluſiano martyrio coronatum fuiſſe: quæ ſibi inuicem aduerſa erunt, niſi priori loco Decij perſecutionem intelligas, quæ

ſub Gallo & Voluſiano continuata eſt, & proindè vna eademque cum Decij perſecutione cenſetur. Paſſus igitur eſt Cornelius in Deciana perſecutione non quidem Decio viuente, ſed eius perſecutione ſub Gallo & Voluſiano continuante: non enim ſub Decio martyrium ſubire potuit, qui ſub Gallo & Voluſiano Decij ſucceſſoribus biennio Eccleſiam gubernauit. Quarè ſi ſub Gallo Eccleſiam rexit, neceſſe eſt, quòd poſt mortem Decij paſſus ſit. Eaq; de re adeò clarè conſtat ex D. Cypriano, vt nullus de ea ambigendi locus relinquatur.

5. Scribit enim D. Cyprianus in epiſtola 52. ad Antonianum de Cornelio: *Sediſſe intrepidum Romæ in ſacerdotali Cathedra eo Tempore, cum tyrannus infeſtus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur, cum multò patientiùs, & tolerabiliùs audiret leuari aduerſus ſe æmulum Principem, quàm conſtitui Romæ Dei Sacerdotem.* Sic in tribus antiquiſſimis Codicibus M.SS. Bibliothecæ Alexandrinæ Vaticanæ, non verò vt Pamelius ex Codice Affliginienſi legit: *Romæ æmulum Sacerdotem*. Porrò *Tyrannus*, cuius hìc meminit D. Cyprianus, eſt Decius. *Aemulus Princeps* eſt Iulius Valens, qui Romæ poſt Decij in Illyricum profectionem Imperium inuaſerat, vt ſtatim videbimus. *Dei Sacerdos* eſt Cornelius Papa, de quo D. Cyprianus in eadem epiſtola his verbis: *Factus eſt autem Cornelius Epiſcopus de Dei, & Chriſti eius iudicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis, quæ tunc affuit, ſuffragio.* Laudat proinde magnam Cornelij conſtantiam, quam poſt adeptum Pontificatum durante Decij perſecutione monſtrauit: *Quantum*, inquit, *robur animi! qualis firmitas fidei!* Et poſt verba ſuperiùs allata, cum Pontificis, qui Dei ſacerdotio fungebatur, mentionem feciſſet, immediatè ſubiungit: *Nonne hic, frater cariſſime, ſummo virtutis, & fidei teſtimonio prędicandus eſt? Nonne inter glorioſos confeſſores, & martyres deputandus, qui tantum temporis ſedit expectans corporis ſui carnifices, & Tyranni ferocientis vltores, qui Cornelium aduersùs edicta feralia reſiſtentem, & minas, & cruciatus, & tormenta fidei vigore calcantem, vel gladio inuaderent, vel crucifigerent, vel igne torrerent, vel quolibet inaudito genere pœnarum viſcera eius, & membra laniarent? Etiamſi maieſtas Domini protegentis, & bonitas Sacerdotem, quem fieri voluit, factum quoquè protexit: tamen Cornelius, quantum ad eius deuotionem pertinet & timorem, paſſus eſt, quidquid pati potuit, & Tyrannum armis, & bello poſtmodùm victum, prior ſacerdotio ſuo vicit.* In quibus Cypriani verbis illud præcipuè notandum eſt, quòd nequaquam

te-

teſtetur; eum morte ſua viciſſe, ſed diſertè affirmet, quòd ſacerdotio ſuo, hoc eſt ſacerdotis patientia omnes tormentorum, & pœnarum minas contempſerit; ac contemnendo Tyrannum, armis & bello poſteà victum, Chriſtianæ pietatis conſtantia ſuperauerit.

6. Pro horum verò maiori elucidatione, expendenda quoquè ſunt illa Cypriani verba, quibus teſtatur, Cornelium Sacerdotij ſui tempore ſub Decio inter maxima pœnarum, & mortis pericula verſatum *exſpectaſſe corporis ſui carnifices, & Tyranni ferocientis vltores*. Hoc enim contigit, dum ſub Tyranno illo Centumcellis exul fuit, cuius exilij non modò Notkerus in Martyrologio, ſed etiam auctor libri Pontificalis in Cornelio mentionem faciunt. Extat inſuper epiſtola Cypriani edit. Pamelij 57. Oxon. 60. quam ad Cornelium Papam in exilio conſtitutum ſcripſit, laudans eum, quòd ſe ducē confeſſionis fratribus præbuiſſet: *Vt*, inquit initio, *dum præcedis ad gloriam, multos feceris gloriæ comites, & confeſſorem populum ſuaſeris fieri, dum primus paratus es pro omnibus confiteri*. Et paulò poſt: *Virtus illic Epiſcopi præcedentis publicè comprobata eſt, adunatio ſequentis fraternitatis oſtenſa eſt*. His namque verbis indicat D. Cyprianus, Cornelium tamquam ducem ad exilium properantem exemplo ſuo clerum incitaſſe, vt cum ipſo exilium potiùs ſubiret, & inter mortis ac pœnarum pericula Chriſti nomen confiteretur, quàm fidem, & Religionem Chriſtianam deſereret. Vnde auctor antiquiſſimi Catalogi tempore Liberij Papæ concinnati refert, tantam fuiſſe in Cornelij in exilij miſerijs perferendis conſtantiam, vt ad mortem vſque eaſdem pertulerit. *Poſt hoc*, inquit, *Centumcellis expulſus ibi cum gloria dormitionem accepit*. Quod tamen nequaquàm probare poſſum; cum non Centumcellis, ſed Romæ eum gladio percuſſum occubuiſſe, & in Cœmeterio Calliſti ſepultum fuiſſe, ex perpetua Romanæ Eccleſiæ traditione acceperimus, quam Leo Magnus Baſilicæ conſtructione confirmauit, Hieronymus verò duplici teſtimonio comprobatam eſſe voluit clarè affirmans, Cornelium Romæ paſſum fuiſſe.

7. Ita enim tradit in vita Pauli, dum ſcribit, *Cornelium Romæ, ſicut & Cyprianum Carthagine felici cruore damnatos fuiſſe*. Et dum libro de Scriptoribus in Cypriano manifeſtè refert, *Cyprianum paſſum eſſe eodem die, quo Romæ Cornelius, ſed non eodem anno*. Ex quo vltimo textu non tantùm locum, ſed etiam diem paſſionis Cornelij cognoſcimus. Cum enim Cornelius eodem die, quo Cyprianus, martyr occubuerit, Cyprianum autem XVIII. Kal. Octobris

paſſum eſſe, conueniat inter omnes; neceſſe eſt, Cornelium illo quoquè die pro Chriſto obijſſe. Porrò de die martyrij S. Cypriani teſtatur Kalendarium antiquiſſimum Eccleſiæ Carthaginienſis à V. Cl. Ioanne Mabillonio editum Tomo 3. Analectorum: *XVIII. Kal. Octo. Sancti Cypriani Epiſcopi Martyris Cartag.* Concinunt Acta paſſionis S. Cypriani: *Paſſus eſt autem beatiſſimus Cyprianus martyr die octaua decima Kalendarum Octobrium*. Quo die in Martyrologijs non ſolùm D. Cypriani, ſed etiàm Cornelij Papæ memoria reperitur, vt licet colligere ex Martyrologijs Adonis, Notkeri, Vſuardi, Rabani, & Bedæ: quibus Martyrologijs libri rituales antiqui concordant, vtpotè qui eamdem miſſam in natali Sanctorum Martyrum Cornelij, & Cypriani exhibent. Vndè Eccleſia Romana etiamnùm feſtum illorum eodem die celebrat. Ex quibus omnibus patet, rectè Acta Cornelij, & ſociorum eius martyrium ſtatuere ſub die XVIII. Kal. Octobris. Adiungunt autem, quòd eadem nocte clerici cum Beata Lucina rapuerunt corpora ſanctorum Martyrum, & in Cœmeterio Calliſti ſepelierunt. Quod cum poſt mediam noctem factum ſit, ſtatuit auctor ſecundi Catalogi tempore Iuſtini Imperatoris concinnati: Cornelij *corpus noctu collegit beata Lucina, & ſepeliuit in Crypta iuxta Cœmeterium Calliſti via Appia in prædio ſuo XVII. Kal. Octobris*.

8. Atque cum ex his adeò apertè, adeò clarè, adeò manifeſtè conſtet de die, quo Cornelius obijt; reſtat nunc annus. Pro quo inueſtigando debet inquiri tempus, quo Pontificatum cœpit, ideoque memoria repetenda ſunt verba D. Cypriani ſuperiùs allata, quibus ſignificat, eo tempore Cornelium *ſediſſe intrepidum Romæ in Sacerdotali cathedra, cum Tyrannus infeſtus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur, cum multò patientiùs & tolerabiliùs audiret, leuari aduersùs ſe æmulum Principem, quàm conſtitui Romæ Dei Sacerdotem*. Hoc enim loco agit Cyprianus de Decio, qui ob Gothorum inuaſionem in Illyricum profectus audiuit, Iulium Valentem aſſumpſiſſe Imperium, vt tradit Aurelius Victor lib. de Cæſaribus: *Qua cauſa*, inquit, *Decio quàm potuit maturrimè Roma digreſſo, Iulius Valens cupientiſſimo vulgo Imperium capit. Verùm vtrique mox cæſi, cum Priſcum Nobilitas hoſtem Patriæ cenſuiſſet. Decij Barbaros trans Danubium perſectantes Bruti fraude cecidere, exacto regni biennio*. Decius, vt ex Victore colligitur, profectus eſt in Illyricum anno Imperij vltimo, ſe III. & Etruſco Coſſ. hoc eſt anno æræ vulgaris 251. circa menſem Februarij, vel Martij. Cumque iam in Illyrico ver-

verſaretur; non ſolùm audiuit, aduersùs ſe leuatum Romæ æmulum Principem; ſed etiam æmulum Sacerdotem, vti Pamelius legit, qui per æmulum Sacerdotem malè intelligit Nouatianum Antipapam, cum Cornelium ſignificet Cyprianus, vt rectè annotarunt Rigaltius, & Io. Ceſtrienſis, ac ex toto epiſtolæ contextu comprobatur. Accedit, quod in 3. antiquiſſ. M.SS. ſuprà indicatis,& in pleriſque alijs Anglicanis à Ioan. Ceſtrienſi laudatis legatur: *quàm constitui Romæ Dei Sacerdotem*. Quibus verbis innuitur quoque, non de Imperatore, qui Pontificis Maximi titulum aſſumere conſueuerat, ſed de Summo Pontifice Cornelio, qui vnius, & non plurium deorum Sacerdos erat, à Cypriano ſermonē inſtitui. Cum itaque ex hoc Cypriani loco conijciatur, Cornelium eodē tempore, quo Iulius Valens Imperiū aſſumpſerat,promotum fuiſſe ad Pontificatū,illudq;contigerit,cum Decius in Illyricum profectus eſt, ſe III. & Etruſco Conſulibus; deducitur ex his omnibus, Cornelium eodem Conſulatu, & anno circa menſem Aprilis ad Pontificatum promotum fuiſſe.

9. Comprobari hæc poſſunt ex ijs,quæ Cornelij aſſumptionem ad Pontificatum præceſſerunt ſub Decio, in cuius perſecutione Fabianū Cornelij prædeceſſorem occubuiſſe anno Decij ſecundo, æræ vulgaris 250. oſtendimus ſuprà. Porrò poſt Fabiani obitum annorum circiter integrò ſedem vacaſſe, conſtat ex pleriſque Cleri Romani actis, & D. Cypriani litteris. Vnde minimè probare poſſum ſententiam Godefridi Henſchenij exiſtimantis, Cornelium Papam ordinatum fuiſſe circa quartum Iunij,anno 250. cum poſt martyrium S. Fabiani Sedes vacaſſet menſibus quatuor, diebus quindecim: quam ſententiam ipſe Papebrochius Henſchenij in edendis Sanctorum Actis ſucceſſor correxit in Conatu Chronico-Hiſtorico, cuius verba ad maiorem hac de re intelligentiam hìc ſubiungere iuuabit: Pag. 33. *Dies 4. Iunij in feriam 3. non in Dominicam eo anno conuenit, & ſicut rectè obſeruat Schelestratius, in graui illa ſub Decio perſecutione, cuius initio paſſum Fabianum tenemus, Sedem vltrà quatuor menſes vacaſſe, indicant litteræ Cypriani ad Clerum Romanum, & huius ad illum reſponſa: vtique nuntijs vltro citroque ter quaterque miſſis, in quibus, alijſque à Clero Romano actis annus facilè totus elapſus eſſe potuit, ſicut etiam Cardinalis Baronius cenſuit ad annum 253. num. 87. Nihiltamen iſtam diuturnitatem ceſſantis Epiſcopatus efficaciùs probat, quàm ipſe primus Catalogus, quando dicit, quòd poſt paſſionem Fabiani Moyſes & Maximus presbyteri, & Nicoſtratus diaconus comprehenſi ſunt, & in carcerem miſſi. Quo tempore ſuperuenit Nouatus ex Africa,*

& ſeparauit de Eccleſia Nouatianum, & quoſdam Confeſſores, poſtquàm Moyſes in carcere defunctus eſt, qui fuit ibi menſes vndecim, dies vndecim. Atqui epiſtola Cypriani 16. ad eoſdem nondùm ſchiſmate diuiſos ſcripta eſt ante creationem Cornelij, & quidem cum eorum patientia reuertentis anni volubilem circulum victricis gloriæ dignitate tranſgreſſa eſſet. Vnde idem Baronius num. 28. *etiam notat, eatenùs pace, & vnitate concordes in creatione Cornelij primùm ſchiſmate fuiſſe diuiſos cauſa Nouatiani. Eſt porrò loco Annalium iam citato operæ pretium legere, quàm multa eo tempore legerit, ſcripſerit, decreuerit Clerus pro incumbente tunc ſibi Eccleſiæ vniuerſalis curæ: miraberis enim tam multa vno anno fieri potuiſſe, adeòque non longum videbitur tempus huic vacationi conſtitutum.* Sicut hæc ſincerè admittit eruditus Henſchenij ſucceſſor, ſic & mirum videri non debet, quod obſeruauit Ioannes Ceſtrienſis, ante menſem Auguſtum anni 250. ſcriptas non fuiſſe litteras Cleri Romani, quibus teſtatur: *poſt exceſſum nobiliſſimæ memoriæ viri Fabiani nondùm Epiſcopum propter temporum difficultates conſtitutum fuiſſe:* quinimò ad litteras Cypriani rectè concipiendas, & explicandas annuam vacationem Sedis Apoſtolicæ neceſſariam eſſe.

10. Hæc itaque cum ab ipſo V. Cl. Papebrochio affirmentur, & probentur, neceſſe eſt anno 251. Cornelium ad Pontificatum promotum fuiſſe circa menſem Aprilis eo tempore, quo Iulius Valens Imperium Romæ inuaſerat, vt ſuprà oſtendimus ex D. Cypriano, ex quo etiam monſtrauimus, toto reliquo anni tempore ſub Decio ſacerdotali conſtantia Tyranni minis obſtitiſſe: Decio autem ſuperſtitem gubernaſſe Eccleſiam Dei vſque ad annum 253. colligitur ex Euſebio in Chronico, vbi refert, eum ſediſſe annis duobus. Idem habet D. Hieronymus lib. de Scriptoribus in Cornelio: *Rexit Eccleſiam annis duobus ſub Gallo, & Voluſiano.* S. Proſper in Chronico integro per Labbeum edito ſcribit ſub Conſulatu Decij II. & Ruſtici: *Cornelius annis duobus, qui poſt biennium eodem martyrio coronatur.* Quibuſcum conueniunt ea, quæ habentur in Catalogo tempore Liberij Papæ conſcripto: *Cornelius annos duos, menſes tres, dies decem; à Conſulibus Decio* 2. *& Decio, vſque Gallo, & Voluſiano.* Totidem annos ſediſſe, teſtantur duo antiquiſſimi Catalogi Corbeienſes ſæculo ſexto, & octauo conſcripti; quibus conſentiunt Catalogus Palatino-Vaticanus, tempore Caroli M. & Catalogus Bibliothecæ Alexandrinæ ſeculo nono concinnati, qui tantùm in vno menſe differunt; alter enim vltrà duos an-

nos Cornelio tribuit menſes tres, dies duos; alter menſes duos, dies tres: cuius auctoritatem ſecutus eſt auctor libri Pontificalis, qui diſertè affirmat iuxta M. SS. Florentina, Regia, & Vaticana: *Sedit annos duos, menſes duos, dies tres*. Ex quibus colligitur, Cornelium perueniſſe vſque ad Conſulatum Voluſiani & Maximi, qui incidit in annum 253. quo 14. Septembris, vt antiqua Martyrologia referunt, martyrio coronatus eſt. Neque huic ſententiæ repugnat antiquus Catalogus, qui Cornelium vſque ad Gallum, & Voluſianum, qui anno 252. Conſules fuerunt, ſediſſe affirmat. Catalogo namque illi proprium eſt, penultimum Conſulatum exprimere, ne cogeretur in ſequenti Pontificatu eoſdem Conſules perpetuò repetere.

11. Cornelio itaque, qui 14. Septembris, anno 253. ad feliciorem vitam migrauerat, ſucceſſit Lucius, cui omnes Catalogi, quos videre potui, tres annos, & totidem menſes, ac dies tribuunt. Habetur de eo in duobus antiquioribus Catalogis, quòd exul fuerit, & poſteà nutu Dei incolumis ab exilio reuerſus ſit. Qua de re mentionem quoquè facit S. Cyprianus; ita enim ſcribit ad Lucium Papam: *Et nuper quidem tibi, frater cariſſime, gratulati ſumus, cum te honore geminato in Eccleſiæ ſuæ adminiſtratione Confeſſorem pariter* Epiſt. 58. *& Sacerdotem conſtituit diuina dignatio. Sed & nunc non minùs tibi, & comitibus tuis, atque vniuerſæ fraternitati gratulamur, quòd cum eadem gloria, & laudibus veſtris reduces vos denuò ad ſuos fecerit benigna Domini, & larga protectio*. Quibus verbis S. Cyprianus clariſſimè indicat, Lucij Papæ electionem, & reditum ab exilio, intra breue temporis ſpatium contigiſſe: hoc enim τὸ *nuper* ſignificat. Vndè non obſtante exilio, & reuocatione ab eodem, fieri potuit, quòd Lucius paulò poſt reditum paſſus ſit, vt prædixiſſe videtur S. Cyprianus in eadem epiſtola ſcribens, eum ad hoc reuocatum, vt conſequeretur glorioſam martyrij coronam. In fine. *Qui*, inquit de eo, *& ad hoc vos fortaſſe reuocauit, ne gloria eſſet occulta, ſi foris eſſent confeſſionis veſtræ conſummata martyria; nam victima, quæ fraternitati præbet exemplum virtutis, & fidei, præſentibus debet fratribus immolari*. Quàm rectè autem hæc Cyprianus prædixerit, ex Euſebio conſtat, qui in Chronico teſtatur, Lucium ſolummodò Epiſcopatum tenuiſſe menſes octo, & in Hiſtoria confirmat, dum vix octo menſium ſpatio perfunctum eo in munere deceſſiſſe affirmat. Idem omninò tradit S. Proſper in Chronico integro: *Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum tenet Lucius menſibus octo*. Lucium verò non ſediſſe annos tres, menſes tres,

dies

dies tres, ſed tantùm menſes octo, vt habent Euſebius, ac S. Proſper, patet ex Stephani, & Sixti temporibus, quibus poſt Lucium Romanum Pontificatum obtinuerunt. Qua de re cum clariſſimè conſtet ex Stephani Actis, & antiquiſſimis iſtorum temporum ſcriptoribus, placuit de ijs ſpeciatim capite ſequenti agere.

CAPVT SEPTIMVM.

De Actis Stephani Papæ: & quibuſnam temporibus tam ipſe, quàm Xyſtus Secundus eius ſucceſſor Summum Pontificatum obtinuerint, ac quanto tempore Sedes Apoſtolica poſt Xyſti obitum vacauerit?

1. *Lucio ſucceſſit Stephanus, quem ad minùs tres annos ſediſſe; conſtat ex Catalogis, eiuſque Actis.*

2. *Adducuntur Acta Stephani ex M.SS. Codicibus, quæ circa ritus Sacramentorum, & diſciplinam Arcani antiquitati adeò conueniunt, vt germana eſſe probentur.*

3. *Refertur ex his Actis martyrium Stephani Papæ, quod deſcriptum videtur ex germanis Actis tempore eiuſdem Pontificis exaratis.*

4. *In Actis annectitur Conſulatus, quo Stephanus occubuit, & Xyſtus eidem ſucceſſit; vndè manifeſtè conſtat de tempore vtriuſque Pontificis, quod fide M. SS. Codicum Bibliothecæ Vaticanæ confirmatur.*

5. *Eminentiſſimi Cardinalis Baronij lectio, & ſententia de Conſulatu iſto examinatur; & Conſulatum cum anno 257. concurrere, monſtratur.*

6. *Acta Xyſti, quæ nunc reperiuntur, eum ſub Decio martyrium ſubyſſe affirmant; cum conſtet, Decium octo annis ante Xyſti paſſionem obyſſe. Decij non meminit D. Ambroſius in fragmento Actorum, quod germanum apud eum extat: vndè Acta, prout nunc habentur, interpolata eſſe monſtrantur.*

7. *Martyrium ſubijt Xyſtus ſub Conſulatu Tuſci & Baſſi, anno 258. die 6. Auguſti, vt teſtimonio D. Cypriani comprobatur.*

8. *Cypriano conſentiunt Pontius eius Diaconus, & antiqua Acta Cypriani: affirmant enim, Cyprianum Tuſco & Baſſo Conſulibus non multò poſt Xyſti martyrium ſanguinem fudiſſe. Chronicon Alexandrinum, faſti Idacij, & antiquiſſima Calendaria etiam Carthaginenſia referunt paſſum 18. Kalend. Octobris, hoc eſt menſe vno, & aliquot diebus poſt Xyſtum.*

9. *Vacauit Sedes poſt Xyſti martyrium XI. menſibus, vt ex antiquiſſimis Catalogis probatur, oſtenditurque, presbyteros præfuiſſe Eccleſiæ vſque in diem XII. Kal. Auguſti, Aemiliano & Baſſo Conſulibus.*

10. *Licèt autem Conſulatus ille cum ſequenti in Annalibus omittantur, tamen in omnibus faſtis exhibentur, & Imperatorum reſcriptis, ac antiquis Inſcriptionibus clariùs indicantur, quàm vt negari poſſint.*

1. QVòd Lucius Papa non ſederit vltrà 8. menſes, & anno 254. obierit, manifeſtè probari poteſt ex tempore Stephani, qui ei ſucceſſit; ipſi enim nullibi pauciores, quàm tres ànni Pontificatus tribuuntur: tres verò annos ſediſſe, tradunt Euſebius, & S. Proſper in Chronicis. Plures annos ei tribuunt antiqui Catalogi tam M.SS. quàm typis editi. Sic Catalogus tempore

pore Liberij Papæ exaratus tribuit illi *annos quatuor*, *dies viginti vnum*; ſecundus Catalogus *annos quinque*, *menſes quinque*, *dies duos*; Catalogus Corbeienſis ſæculi ſexti *annos ſex*, *& menſem vnum*; vel vt habet Vaticanus, *menſes quinque*, *dies duos*; Catalogus Palatino-Vaticanus ſæculi octaui, & alius Bibliothecæ Alexandrinæ ſæculi noni, *annos ſeptem*, *menſes quinque*, *dies duos*. Quorum Catalogorum ſententiam ſecutus eſt auctor libri Pontificalis, vbi diſertè ſcribit: *Sedit annos ſeptem*, *menſes quinque*, *dies duos*. Ex quibus omnibus conſtat, nullibi in Catalogis reperiri, quòd Stephanus paucioribus, quàm tribus annis ſederit, quot ipſum ad minus ſediſſe oportuit, vt omnia illa, quæ contra D. Cyprianum, & rebaptizantes Afros, ac contra Firmilianum, aliosque Orientales peregit, ſuis temporibus aſſignari poſſint. Extat Firmiliani Epiſtola ad Cyprianum, in qua ſæpiùs

Epiſt. 75. innuit, Stephanum Papam tunc ſuperſtitē fuiſſe. Scripta autem eſt illa epiſtola: *Dum hibernum tempus vrgebat remittere Cypriani Legatum*, *viginti & duobus fermè annis poſt Alexandrum Imperatorem*. Interijt Alexander die 15. aut 18. Martij, anno 235. poſt quem vigeſimus ſecundus incidit in annum 256. quo anno circa tempus hyemale ſcripta eſt hæc Firmiliani epiſtola, ita vt nullum dubium eſſe poſſit, quin S. Stephanus vſque ad diem 2. Auguſti ſequentis anni ſuperfuerit: *Die enim ſecunda Auguſti glorioſa confeſſione martyrij palmam promeruit*: vt habent antiquiſſima Martyrologia ex Actis S. Stephani deſumpta.

2. Extant Acta illa in plerisque M.SS. Codicibus Bibliothecæ Vaticanæ, quæ in Codice 1190. ità incipiunt: *Temporibus Valeriani*, *& Gallieni multi Chriſtianorum declinantes ſæuitiam Tyrannorum occultabantur*, *alij verò ſe ingerentes martyrij palmam conſequebantur*. *Data autem fuerat lex*, *vt quicumque proderet Chriſtianum occultum*, *facultates eius acciperet*. Sequitur allocutio Stephani Papæ ad vniuerſum Clerum de reſpuendis huius mundi facultatibus præ amore cæleſtium. In quibus nihil omninò reperitur, quod primitiuæ Eccleſię non apprimè conueniat. Proſequuntur verò Acta: *Iuſſit itaque B. Stephanus altera die in Crypta Nepotiana*, *vt omnes congregarentur*, *& facto conuenticulo in eadem Crypta inuenti ſunt promiſcui ſexus viri*, *ac mulieres numero centum & octo*, *quos eadem die in nomine Domini noſtri IESV Chriſti ſacri baptiſmatis myſterio conſecrauit*, *& obtulit pro eorum expiatione ſacrificium*, *atque participati ſunt*: *altero autem die ordinauit ibidem B. Stephanus Epiſcopus tres Presbyteros*, *ſeptem Diaconos*, *Clericos ſexdecim*, *ſedenſque*

que

que docebat omnes de regno Dei, & vita æterna. Plura ſunt in his verbis, quæ antiquæ Eccleſiæ diſciplinæ conſona ſunt: ac primò quidem, quæ de baptiſmo fidelium narrantur, ibidemq; ſubijciuntur de baptiſmoNemeſij Tribuni militum, & Lucillæ eius filiæ. Teſtantur enim Acta, quòd B. Stephanus eos primò catechizauerit in Titulo Paſtoris de Vrbe, ipſiſque ieiunium indixerit vſque ad veſperum, hora autem appropinquante veſpertina benedixerit fontem in titulo ſupraſcripto, depoſueritque Nemeſium in aqua dicens: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti baptizo te*. Hæc verbo tenùs deſumpta ſunt ex Actis, quæ vbique antiquos Baptiſmi ritus exhibent. Additur deindè, quòd S. Stephanus *poſt collatum credentibus baptiſmum ſacrificium obtulerit, eoſque participauerit*. Quod etiã antiquitati conſonum reperitur: primis enim ſæculis poſt baptiſmum confirmatio, poſt confirmationem eodem tempore ſacra Euchariſtia initiatis conferebatur. In Actis autem Euchariſtia vocatur *participatio*, quo verbo vtebantur olim Fideles ob diſciplinam Arcani, de qua inſigne antiquitatis monimentum Acta Stephani exhibent his verbis: *Inuenerunt milites paganorum acolitum nomine Tarſicium Chriſti corporis ſacramenta portantem, quem tenentes pagani, atque diſcutientes, vt quæ gereret, indicaret. At ille indignum iudicans, porcis prodere margaritas, nequaquàm voluit prodere ſacroſancta myſteria. Quem fuſtibus, & lapidibus tamdiù mactauerunt, quouſque exalaret ſpiritum, reuolutoque eius exanime corpore nihil potuerunt in eius manibus, vel veſtimentis reperire ſacrilegi diſcuſſores, relictoque eius corpore cum terrore fugerunt*.

3. Atque ſatis hactenùs de his, quæ in Actis Stephani Papæ narrantur. Omiſſis itaque reliquis, ad martyrium eius veniamus, quod ijs verbis exhibetur: *Audiens igitur Valerianus, quæ geſta fuerant, ac de templi euerſione, & quia erat maxima cum Stephano multitudo Chriſtianorum, miſſi ſunt plurimi prioribus militum, qui venientes inuenerunt B. Stephanum ſacrificium Domino offerentem. Quippè intrepidus conſtanter ante altaris ſolemnia, & iugiter cœpta perficiens in eodem loco ſic in ſua decollatus eſt ſede ſub die 4. Nonarum Auguſtarum. Factus eſt ibidem Chriſtianorum planctus tali Paſtore cum gloria martyrij ad cœleſtia profecto, cuius corpus ſepelierunt in eadem crypta cum ipſa ſede, vbi adſtans ſanguis eius effuſus eſt in loco, qui appellatus eſt hodiè Cœmeterium Calixti, vbi requieſcit in pace*. Ex vltimis verbis facilè colligitur, hæc quidem Acta poſt Stephani martyrium conſcripta fuiſſe: non indè tamen

ſe-

ſequitur, antiqua non eſſe. Cœmeterium Nepotiani nomen Calixti obtinuit iam inde ab antiquiſſimis temporibus; proinde facilè crediderim, reddita Eccleſiæ pace ſcripta fuiſſe ab ijs, qui authentica Stephani Acta viderunt. Exhibet ea Cardinalis Baronius ad annum 259. ex antiquo Codice Vaticano 1191. aſſeritque, quòd ea tanquam germana atque legitima non tantùm Occidentalis Eccleſia complexa ſit, ſed & Orientalis græcè reddita in ipſorum Martyrum natalitijs legere conſueuerit. Notat autem in margine, ijs vſum fuiſſe Metaphraſtem auctorem Græcum; ſimulq; auctorem Latinum adiungit Notkerum, qui ante 850. annos in Martyrologio ſuo ad IV. Nonas Auguſti ijſdem Actis vſus eſt. Adeò vt ex his Actis ab Eccleſiâ probatis ſtatuere liceat de tempore Stephani Papæ, quem teſtantur martyrio coronatum fuiſſe ſub Valeriano Imperatore, ita enim incipiunt, vt ſuprà retulimus: *Temporibus Valeriani, & Gallieni*. Et infrà: *Audiens autem Valerianus &c.*

4. Præclarum verò eſt teſtimonium, quod in fine horum Actorum Codice 1190. annectitur de Conſulatu, quo Stephani martyrium, & Xyſti ordinatio contigerunt: *Adunataq; Eccleſia Chriſtianorum ordinauerunt in loco beati Stephani Epiſcopi, & Martyris Chriſti Sixtum Epiſcopum Nonarum Kalendarum* (idest nono Kal.) *Septembr. Martyrizatus eſt autem beatiſſimus Stephanus Epiſcopus Vrbis Romæ, ſub die quarto Nonarum Auguſtarum ſub Valeriano, & Gallieno Conſulibus*. Hæc in M.S. Codice Bibliothecæ Vaticanæ, quæ mirum in modum chronotaxim noſtram confirmant. Oſtendimus enim, Lucium poſt octo menſes Pontificatus anno 254. obijſſe; in eius locum ſucceſſiſſe Stephanum, qui Pontificatum ſub Valeriano & Gallieno geſſit; Valerianum ac Gallienum circa finem anni 254. Imperium adeptos fuiſſe; Stephanum anno 22. ab obitu Alexandri, qui cum æra 256. concurrit, ſuperſtitem fuiſſe, & die ſecundâ Auguſti anni ſequentis decollatum fuiſſe. Enimuerò Conſulatus Valeriani & Gallieni, cuius hìc mentio fit, expreſſiùs notatur in M. SS. Codicibus Vaticanis; ita enim in illis legitur: *Ordinauerunt in locum B. Stephani Sixtum natione Græcum, patria Athenienſem, Epiſcopum nono Kalendas Septembris, Valeriano quartùm & Gallieno ſecundùm Conſulibus*. Ex quarto Valeriani Conſulatu colligitur, legendum eſſe Gallieno III. non verò II. cum Gallienus non ſecundum, ſed tertium geſſerit Conſulatum, dum Valerianus quartò Conſul fuit. Fuit autem Valerianus Conſul quartùm anno 257. qui eſt ipſe annus, quo Stephanus Papa obijt.

5. Ex his autem à recentiori-

 bus

bus ſcriptoribus corriguntur, quę in Annalibus notata ſunt ad annũ 260. de Conſulibus, ſub quibus Stephanus occubuit. Cum enim in Actis Stephani à Baronio citatis habeatur, Xyſtum ordinatum fuiſſe *nono Kalendas Septembris Valeriano quartùm, & Gallieno ſecundùm Coſſ.* notauit Baronius in margine, *Valeriano tertiùm & Gallieno ſecundùm*; eò quòd putauerit, errorem in Valeriani, non verò Gallieni Conſulatum irrepſiſſe, & in antiquis M. SS. Codicibus reperiſſet, Xyſtum ordinatum fuiſſe *Valeriano III. & Gallieno II. Coſſ.* Extat lectio illa in duobus M. SS. Codicibus Vaticanis, quorum alter ſub numero 1191. alter ſub numero 6074. aſſeruantur. Verùm ſi lectio illa vera eſſet, cum Valerianus & Gallienus, hic quidem ſecundum, ille verò tertium Conſulatum geſſerint anno 255. ſequeretur, Xyſtum non quidem anno 260. vt putauit Baronius, ſed anno 255. Pontificatum adeptum fuiſſe: quæ dici non poſſunt, vt conſtat ex epiſtola Firmiliani affirmantis, Stephanum poſt annos fermè 22. ab obitu Alexandri, hoc eſt anno 256. adhuc egiſſe contra rebaptizantes Afros, adeòque Xyſtum nondùm fuiſſe creatum Pontificem. Quòd autem anno 260. Xyſtus non potuerit creari Pontifex, exindè patet, quòd illo anno Valerianus iam defunctus eſſet, & conſequenter cum Gallieno Conſulatum gerere non potuerit. Vltimus eius conſulatus eſt quartus, quem vnà cum Gallieno geſſit anno 257. quo Stephanus obijt 2. Auguſti, & poſt 21. dies Sedis vacantis Xyſtus II. in locum Stephani ſucceſſit, vt quàm clariſſimè ex Xyſti Pontificatu conſtabit.

Suprà pag. 199.

6. Reperiuntur Xyſti Secundi Acta in M. S. Codice 1190. Vaticano, ſed neſcio à quonam auctore pluribus ſæculis poſt eiuſdem Pontificis obitum interpolata. Patet id ex primis illorum verbis: *Temporibus Decij Cæſaris, & Valeriani Præpoſiti iuſſerunt ſibi Sixtum Epiſcopum cum Clero ſuo præſentari noctu intra Ciuitatem Tellure.* Quibus innuitur, Xyſtum temporibus Decij Imperatoris paſſum eſſe, cum conſtet Decium perijſſe ante ſex annos, quàm Xyſtus Sedem Apoſtolicam obtinuit. Nec refert, hæc priora verba in multis alijs M. SS. Codicibus deſiderari, cum vbique in Actis exhibeantur Decius, & Valerianus, qui Xyſtum interrogant, quod ex ignorantia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ab interpolatore additum eſt. Octo enim annis poſt Decij mortem Xyſtus ſub Valeriano, non Præfecto, ſed Imperatore, vt ſtatim probabimus, martyrij palmam adeptus eſt. Legerat forſan interpolator Valeriani nomen in veris Xyſti Actis, & quia Decij perſecutio grauiſſima fuit, Valerianum Decij Iudicem extitiſſe cre-

credidit, & ideò Xyſtum ſub Decio Imperatore & Valeriano Præfecto paſſum affirmauit. Habuit germana Xyſti Acta D. Ambroſius, qui ſæpiùs eorum meminit, nullibi tamen Laurentiũ ſub Decio paſſum fuiſſe aſſeruit. Præclarum eſt fragmentum, quod D. Ambroſius refert lib. 1. de officijs, cap. 41. vbi ita ſcribit: *Non prætereamus etiam S. Laurentium, qui cum videret Sixtum Epiſcopum ſuum ad martyrium duci, flere cœpit non paſſionem illius, ſed ſuam remanſionem. Itaque his verbis appellare cœpit: Quò progrederis ſine filio Pater? Quò ſacerdos ſancte ſine diacono properas? Numquam ſacrificium ſine miniſtro offerre conſueueras. Quid in me ergo diſplicuit pater? Num degenerem probaſti? Experire certè, vtrum idoneum miniſtrum elegeris: cui commiſiſti Dominici ſanguinis conſecrationem, cui conſummandorum conſortium ſacramentorum, huic conſortium tui ſanguinis negas? Vide, ne periclitetur iudicium tuum, dum fortitudo laudatur. Abiectio diſcipuli detrimentũ eſt Magiſtri &c. Tunc Sixtus: Non ego te fili relinquo, ac deſero: ſed maiora tibi debentur certamina. Nos quaſi ſenes leuioris pugnæ curſum recipimus; te quaſi iuuenem manet glorioſior de Tyranno triumphus. Mox venies, flere deſiſte, poſt triduum me ſequeris. Inter ſacerdotem, & leuitam hic medius numerus decet &c.* Hæc S. Ambroſius, quæ quidem reperiuntur in Actis Xyſti Papæ, prout habentur in M. SS. Codicibus Vaticanis, & in editis Sanctorum paſſionibus apud Mombritium, & Laurentium Surium. Sed notandum eſt, quòd D. Ambroſius teſtetur, hæc contigiſſe, cum B. Laurentius videret Xyſtum ad martyrium duci. Vbi tamen Acta nunc extantia habent: *Cum autem audiſſet B. Laurentius Archidiaconus, beatum Xyſtum Epiſcopum iterùm in cuſtodiam reduci, his verbis eum appellare cæpit: Quò progrederis ſine filio pater? &c.* Ex quibus lucidè apparet, Acta B. Xyſti poſt tempora Diui Ambroſij ab aliquo interpolata fuiſſe. Quod enim B. Laurentius iuxta germana Acta apud D. Ambroſium dixiſſe fertur ad Xyſtum Papam, cum videret eum ad martyrium duci, id Acta, prout nunc habentur, affirmant dictum fuiſſe à B. Laurentio, cum audiuiſſet eum iterùm in carcerem recludi. Addunt eadem Acta, Eccleſiæ ſubindè theſauros per aliquot dies à B Laurentio in pauperes diſtributos fuiſſe, & Xyſtum poſt hæc omnia primùm è carcere eductum fuiſſe ad martyrium; cum S. Ambroſius in fragmento ſuperiùs relato teſtetur, Xyſtum in via, qua ad locum martyrij properabat, Laurentium allocutum fuiſſe, ipſique prædixiſſe, quòd poſt triduum ſequeretur, & martyrium ſubiret. Quod ita fa-

ctum eſſe, auctor ſecundi Catalogi tempore Iuſtini Imperatoris ex Actis ipſis affirmat: *Poſt paſſionem B. Xyſti poſt tres dies paſſi ſunt Laurentius eius archidiaconus &c.* Et cùm his conuenit Eccleſiæ traditio, quæ in omnibus Martyrologijs, Calendarijs, & Breuiarijs non niſi triduum inter Xyſti, & Laurentij natalitia ſeruat. Neque neceſſe eſt, id comprobare Martyrologio, & Breuiario Romanis, cum in omnium manibus verſentur: ſufficit antiquiſſimum Calendarium Eccleſiæ Carthaginienſis adducere, quod ita habet: *VIII. Idus Auguſti, Sancti Xyſti Epiſcopi & Martyris Romæ. IV. Idus Auguſti, S. Laurentij.* Paſſus itaque eſt B. Xyſtus die VI. Auguſti, eumque die X. Auguſti ſecutus eſt S. Laurentius, adeò vt inter vtriuſque martyrium non niſi triduum interfuerit, vt B. Xyſtus prædixerat.

7. Cum igitur ex dictis conſtet, Acta Xyſti Secundi interpolata fuiſſe, ex alijs antiquitatis monimentis inquirendum eſt de anno, quo glorioſus ille Pontifex pro fide Chriſtiana martyr occubuit. Fuit autem annus ille, quo Conſulatum geſſerunt Tuſcus & Baſſus, idque ex tam certis veterum teſtimonijs liquet, vt Chronologi dum ad Conſulatum illum perueniunt, omnem ſuam induſtriam adhibeant, vt calculos ſuos cum his Coſſ. rectè componant. Quod ſi aliquibus erroribus detenti facere non poſſunt, Conſules ipſos loco ſuo mouent, & faſtos pro arbitrio ſuo mutant, vt Conſules illos quiſque ad ſententiam ſuam trahat. Interim conſtat, Tuſci & Baſſi Conſulatum poſt Valeriani IV. & Gallieni III. & ante Aemiliani ac Baſſi Conſulatus immediatè ponendum eſſe, hoc ordine: *Ann. 257. Valerianus IV. & Gallienus III. Anno 258. Tuſcus, & Baſſus. Anno 259. Aemilianus & Baſſus II.* Eo enim ordine collocantur in antiquiſſimis faſtis apud Cuſpinianum, in libello de Præfectis Vrbi per Bucherium edito, in faſtis græcis Theonis Alexandrini, in faſtis Idacianis primò per Sirmondum, poſteà per Labbeum publicatis, in integro S. Proſperi Chronico, & vt finiam, in Caſſiodori Chronico, in quo ad Conſulatum Tuſci & Baſſi notatur: *His Coſſ. Valerianus in Chriſtianos perſecutione commota ſtatim à Sapore Perſarum Rege capitur, ibique miſerabili ſeruitute conſeneſcit.* Valerianum autem perſecutionem mouiſſe, cum bellum Perſicum gereret, conſtat ex eius reſcripto apud D. Cyprianum epiſt. 82. ad Succeſſum, vbi ait: *Reſcripſiſſe Valerianum ad Senatum, vt Epiſcopi, & presbyteri, & diacones in continenti animaduertantur.* Addit ibidem inferiùs: *Xyſtum autem in cœmeterio animaduerſum ſciatis octauo Iduum Auguſtarum die, & cum eodem Quartum. Sed & huic*

huic perſecutioni quotidiè inſiſtunt Præfecti in Vrbe, vt ſi qui ſibi oblati fuerint, animaduertantur. Xyſtus itaque occubuit die VI. Auguſti anno 258. quo Conſules erant Tuſcus & Baſſus. Cui veritati teſtimonium perhibet antiquiſſimus Catalogus tempore Liberij Papæ conſcriptus, in quo legitur, Xyſtum ſediſſe *vſque Tuſco, & Baſſo*; & paſſum *eſſe VIII. Idus Auguſti*.

8. Confirmantur hæc ex ijs, quæ in vita D. Cypriani tradit Pontius eius Diaconus. Cum enim tempus paſſionis inſtaret, quo Cyprianus pro fide occumberet: *Iam de Xyſto*, inquit, *bono, & pacifico ſacerdote, ac propterea beatiſſimo martyre ab Vrbe nuncius venerat. Sperabatur iam iamque carnifex veniens, qui deuota ſanctiſſimæ victimæ colla percuteret, & ſic erant omnes dies illi quotidiana expectatione moriendi...... Cùm ecce Proconſulis iuſſu ad hortos eius ..... cum militibus ſuis Princeps repentè ſubitauit..... Proceſſit ergò iam certus expungi, quod diù fuerat retardatum. Proceſſit animo ſublimi, & erecto, hilaritatem præferens vultu, & corde virtutem. Sed dilatus in craſtinum*, cum nimirùm audito Cypriano Iudex de tabula ſententiam tulit, vt ibidem Pontius enarrat. Ex quibus omnibus manifeſtè patet, Cyprianum non diù poſt Xyſtum in eadem perſecutione martyrio coronatum fuiſſe. Concinunt Acta S. Martyris Cypriani in M.SS. Codicibus, & typis editis, dum Cyprianum in hortis ſuis captum fuiſſe tradunt *Idibus Septembris Tuſco, & Baſſo Coſſ...... & ita altera die octaua decima Calendarum Octobrium* manè Iudici oblatum, ac capitis damnatum fuiſſe. Idem habet auctor ignotus apud Cuſpinianum: *Conſulibus Tuſco & Baſſo paſſus eſt Cyprianus Carthagini 18. Kal. Octob.* Idem planè Idatius in faſtis ſub Tuſco, & Baſſo: *His Coſſ. paſſus eſt Cyprianus die 18. Kal. Octobris*. Et Chronicon Alexandrinum Gr. ΥΠ. ΤΟΥΣΚΟΥ. καὶ ΒΑΣΣΟΥ. ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἐμαρτύρησεν πρὸ ιη΄. Καλανδῶν Ὀκτωβρίων: *Tuſco & Baſſo Coſſ. ſub quorum Conſulatu S. Cyprianus martyrium paſſus eſt 18. Kalend. Octobr.* Eundem diem retinent antiqua Martyrologia, & Calendaria, in quibus 18. Kal. Octob. ponitur annuum Cypriani feſtum, vt in vetuſtiſſimo fragmento apud Bucherium 18. *Kal. Octobris Cypriani Africæ. Romæ celebratur in Calliſti*. Et hæc, ni fallor, ſufficere debent ad monſtrandum, quòd S. Cyprianus anno 258. Tuſco & Baſſo Coſſ. ſub Valeriano Imperatore martyrium Carthagine obierit, cum Xyſtus ſecundus Romæ ante menſem obijſſet, vt ſuprà oſtendimus.

In Can. Vict. pag. 268.

9. Reſtat ſola difficultas de tempore, quo Sedes Apoſtolica

lica

lica poſt Xyſti obitum vacauit. Enimuerò cum antiquiſſimus Catalogus retuliſſet mortem Xyſti VIII. Idus Auguſti Tuſco & Baſſo Coſſ. ſequitur in eodem Catalogo lacuna, & poſt lacunam: *A Conſulatu Tuſci & Baſſi vſque in diem XII. Kalend. Auguſti Aemiliano, & Baſſo Coſſ.* Lacunam hanc ſuppleuit Henſchenius, qui rectè legit: *& præfuerunt presbyteri.* Ita enim antè mille, & centum annos, dum antiquior Catalogus integer extabat, legit auctor ſecundi Catalogi in Xyſto: *Et Presbyteri præfuerunt à Conſulatu Maximi, & Grauionis II. vſque Tuſci & Baſſi XIII. Kal. Auguſti.* Quæ auctor ſecundi Catalogi habet in Xyſto, referunt quoquè auctor libri Pontificalis, & Anaſtaſius Bibliothecarius iuxta fidem antiquiſſimi M.S. Florentini; cuius lectio in M.SS. notis Lucæ Holſtenij ſub Pontificatu Stephani exhibetur his verbis: *Et presbyteri præfuerunt à Conſulatu Maximi, & Glabrionis II. vſque Tuſcum, & Baſſum, à Conſulatu Tuſci, & Baſſi vſque XVII. Kal. Auguſti.* Vbi videre eſt, duplicem quidem errorem ab Anaſtaſio admiſſum; alterum dum ſub Stephani Pontificatu narrat, quod ſub Xyſto narrare debuerat: alterum, dum Conſulatus confundit, & à Conſulatu Maximi, & Glabrionis II. anno 256. quo Stephanus adhuc Pontifex erat, vſque ad XVII. Kal. Auguſti anno 258. quo ſub Tuſco, & Baſſo Xyſtus adhuc viuebat, presbyteros Eccleſiæ præfuiſſe affirmat. Octauo Idus Auguſti Tuſco, & Baſſo Conſulibus Xyſtus primùm martyrio conſummatus eſt, vt maniſeſtè conſtat ex ſupradictis. Vndè rectiſſimè antiquior Catalogus habet, presbyteros poſt Xyſti obitum Eccleſiæ præfuiſſe à Conſulatu Tuſci & Baſſi vſque in diem XII. Kalendas Auguſti Aemiliano & Baſſo Conſulibus, quando nimirùm anno 259. in locum Xyſti ſucceſſit Dionyſius.

10. Notandus autem eſt Conſulatus Aemiliani, & Baſſi, quem, quia cum ſequenti Conſulatu Cornelij Sæcularis & Iunij Donati omiſit Eminentiſſimus Cardinalis Baronius, hinc recentiores ſcriptores occaſionem ſumpſerunt corrigendi eius Annales, in quibus eum vſque poſt medium tertij ſæculi per duos integros annos à vera chronologia deflexiſſe animaduertunt. Verùm cum vir ille præſtantiſſimus obſeruaſſet, certos Conſules æræ Diocletianeæ initio eſſe adſcriptos, quos ab æra vulgari 284. amouere non licebat, prædictique duo Conſulatus in ſua chronologia abundarent, maluit illos omittere, quàm in anno 284. à vero deflectere. Mirum itaque videri non debet, quòd prædicti Conſules non reperiantur in Annalibus Eminentiſſ. Cardinalis Baronij, cum tamen reperiantur in antiquis faſtis Conſularibus. Habentur enim

in

in antiquiſſimis faſtis apud Cuſpinianum, in antiquiſſimo libello de Præfectis Vrbi edito apud Bucherium; in faſtis Theonis Alexandrini à Dodvvello editis, in Canone Victorij, in faſtis Idatianis, & Chronico integro S. Proſperi edito Tomò I. Bibl. M. SS. Librorum apud Labbe, in faſtis Siculis, ſeu Chronico Alexandrino, in faſtis Græcis Voſſianis, & apud Caſſiodorum in Chronico, apud quos omnes eſt hic Conſulum ordo: *Ann.* 257. *Valerianus IV. & Gallienus II. Ann.* 258. *Tuſcus & Baſſus. Anno* 259. *Aemilianus & Baſſus. Anno* 260. *Sæcularis & Donatus. Ann.* 261. *Gallienus IV. & Gentianus, alijs Voluſianus.* Quem Conſulum ordinem neceſſariò retinere debemus, niſi ipſa Imperatorum reſcripta in dubium reuocare velimus, in quibus non modò Tuſci & Baſſi, ſed etiam Aemiliani & Baſſi, & Sæcularis, ac Donati Conſulatus annotantur, vt patet ex Codice Iuſtinianeo, in quo lib. 9. tit. 22. ad legem Corneliam de falſis, lege 7. exhibetur reſcriptum: *Impp. Valer. & Gallien. A. A. & Valerian. C. Heliodoro P.P. III. Kal. Iul. Tuſco & Baſſo Coſſ.* Et poſteà lege 8. *Iidem AA. & CC. Marino P.P. III. Kal. Iul. Aemiliano, & Baſſo Coſſ.* Similia reſcripta habentur Conſulatu Sæcularis & Donati inſignita, idque non ſolùm in Codice Iuſtinianeo, ſed etiam in excerptis Cod. Gregoriani. Quibus reſcriptis concinunt nummorum Gallieni inſcriptiones; reperiuntur enim apud Occonem: *TR.P.IV. Coſſ. III. TR.P.V. Coſ. III. TR.P. VI. Coſſ. III. TR.P. VII. Coſſ. III. TR.P. VIII. Coſſ. IV.* Ex quibus manifeſtè conſtat, tres annos medios eſſe inter tertium & quartum Conſulatum Gallieni; quod nulla alia ratione fieri potuit, quàm quòd poſt tertium Gallieni Conſulatum tria Conſulum paria ſucceſſerint, priuſquàm Gallienus quartum Conſulatum inierit. Quod ipſum teſtantur faſti Conſulares à nobis ſuprà allegati; adeò vt nullus ambigendi locus relinquatur, quin Conſulatus Gallieni 4. quem Petauius alijque poſt Tuſci & Baſſi Conſulatum ponunt, collocandus ſit poſt Conſulatum Sæcularis, & Donati; ſicque faſtis in integrum reſtitutis tandem æra vulgaris 261. Conſulatui Valeriani IV. optimè reſpondeat.

CA-

CAPVT OCTAVVM.

De æra Diocletiani, ſeu Martyrum Alexandrinorum; Pontificatu Marcellini, ac Marcelli; & tempore, quo Sedes Apoſtolica poſt Marcellini obitum vacauit.

1. Initium æræ Diocletiani in annum 284. incidit, vt rectè ex Ammiano Marcellino contra Scaligerum oſtendit Petauius.

2. Confirmatur hæc ſententia à Cardinali Baronio ex veteri Inſcriptione, D. Ambroſio, & teſtimonio Euagrij, quibus conſentit auctor Chronici Alexandrini.

3. Poſito autem æræ illius initio ad annum 284. monſtratur, perſecutionem cœpiſſe anno Diocletiani decimo ſeptimo, qui concurrit cum æra 303. idque confirmant teſtimonia Idacij & Lactantij, quibus conſonant Acta martyrum in illa perſecutione occiſorum.

4. Examinatur Petauij, aliorumque recentiorum ſententia, de initio perſecutionis Diocletianeæ in annum Chriſti 302. reijciendo, & oſtenditur, præcipuè inniti corruptis Synodi Cirthenſis Actis. Conſtat enim ex S. Optato & D. Auguſtino, Conciliabulum Cirthenſe celebratum fuiſſe alio Conſulatu, quàm in Actis exhibetur.

5. In perſecutione illa obijt Marcellinus, antequàm Diocletianus anno 304. purpuram depoſuit, vt ex antiquiſſimis Actis tradit Beda in Martyrologio.

6. Confirmant id antiquiſſimi Catalogi, quos ſecutus eſt auctor libri Pontificalis, conueniuntque omnes recentiores, inter quos Labbeus voluit, Marcellinum obijſſe die 26. Aprilis, qui in Martyrologio Bedæ vocatur dies depoſitionis, aut ſepulturæ, quæ contigit 26. diebus poſt eius obitum.

7. Sedem poſt Marcellini obitum pluribus annis vacaſſe, varij affirmant, inter alios autem auctor libri Pontificalis aſſerens, ſediſſe 7. annis, perſequente Diocletiano Chriſtianos. *Id non ſubſiſtere, ex tempore, quo Diocletianus purpuram depoſuit, cum Onuphrio Panuinio, & Cardinale Baronio oſtendimus.*

8. Marcello detractum tempus videtur, quod Sedi vacanti tribuitur. Vndè qui aliquot annos ſedis vacantis admittunt, Marcello vix vnum alterumue annum tribuunt. Repugnant tamen huic ſententiæ Acta Marcelli, ex quibus eum pluribus annis ſediſſe conſtat. Acta illa agnouerunt Vener. Beda, Notkerus, Rabanus, & Vſuardus.

9. Examinatur nota Conſularis de anno obitus Marcelli ab antiquiore Catalogo adhibita, in quam errorem irrepſiſſe putat Papebrochius; cum tamen eandem notam ex antiquiore Catalogo ante mille, & plures annos deſcripſerit auctor ſecundi Catalogi. Error potiùs commiſſus eſt in Conſulatu, quo Marcellus cœpit, qui Conſulatus ponendus erat Diocletiani IX. & Maximiani VIII. vti ex 4. annis Marcello ab auctore ſecundi Catalogi tributis deducitur.

10. Error ille proueniſſe videtur ex Chronico Euſebij, in quo Marcelli Pontificatus omittitur, quem tamen conſtat diſtinctum fuiſſe à Marcellino Papa.

1. ANtequàm tempus, quo Marcellinus occubuit, & Sedes Apoſtolica poſt eius martyrium in grauiſſima Diocletiani perſecutione vacauit, inquiramus; neceſſe eſt annum, quo Diocletianus Imperium ſuſcepit, inueſtigare: certo enim eius Imperij anno perſecutionem illam adſcribunt veteres auctores, quorum teſtimonia adeò clara ſunt, vt nullum de ijs dubium moueri poſſit. Erat namque æra Diocletiani ita celebris apud antiquos, vt

vt nullà olim illuſtrior habita ſit, & ab ipſa Chriſtiani annos ſuos numerare conſueuerint. Nihilominùs cum temporibus Diocletiani nondum æra vulgaris, qua Chriſtiani nunc vtuntur, cognita fuerit, nullam æræ Diocletiani cum æra vulgari comparationem inſtituerunt ſcriptores antiqui; indeque recentiores inquirere cœperunt, quo anno vulgari Diocletiani cœperit æra. Scaliger in animaduerſionibus ad Euſebium hac in re titubaſſe videtur, & varia ſecum pugnantia tradidiſſe, quæ ad trutinam reuocat Dionyſius Petauius libro XI. de doctrina temporum cap. 29. & ſequentibus, vbi plerìſque teſtimonijs, & argumentis demonſtrat, initium Imperij Diocletiani in annum 284. incidere, non verò in annum 288. vt putauit Scaliger, quem ex proprijs verbis refutat. Ita enim Scaliger in animaduerſ. ad ann. 2311. *A Diocletiano Auguſto II. & Ariſtobulo Coſſ. ad tempora Iuliani Apoſtatæ, nullum hominem priuatum vlli Auguſto Collegam fuiſſe, ſcribit Ammianus initio libri 23. hoc eſt per annos 78. Solum Iulianum Auguſtum IV. Coſ. habuiſſe Collegam Saluſtium hominem priuatum.* Locus Ammiani Marcellini, cuius Scaliger meminit, eſt iſte: *Iulianus verò iam ter Conſule adſcito in Collegio Trabeæ Saluſtio Præfecto per Gallias, quater ipſe ampliſſimum inierat Magiſtratum, & videbatur nouum, adiunctum eſſe Auguſto priuatum, quod poſt Diocletianum nullus meminerat geſtum.* Conſulatus Iuliani quartus cum Saluſtio Collega congruit anno Chriſti 363. de quo deductis annis 78. quos Scaliger inter hunc Conſulatum & Conſulatum Diocletiani Auguſti ac Ariſtobuli interceſſiſſe affirmat, reliqui fiunt anni Chriſti 285. quo proindè anno certum eſt Diocletianum iam fuiſſe Auguſtum.

2. Obſeruat hæc contra Scaligerum Petauius ſuprà, addit que cap. 30. Diocletianum non ipſo anno, quo Conſul II. fuit cum Ariſtobulo, ſed præcedente, Imperatorem factum, idque maniſeſtè conſtare ex veteri inſcriptione, quæ extat apud Gruterum, quę Diocletianum Coſ. II. & Trib. Pot. II. nominat. Ex qua ſequitur, Tribunitiam poteſtatem primo anno antè, quàm Conſulatum ſecundum gereret, conſecutum fuiſſe. Conſulatus ſecundus cadit in annum Chriſti 285. Ergò Tribunitiam Poteſtatem primùm eſt adeptus anno 284. Ita Petauius, & ante Petauium Annalium parens Baronius ad annum 284. vbi teſtatur, Inſcriptionem Romæ extare, notat verò ad marginem certitudinis cauſa, *in atrio Aedium Tiberij Ceuli:* quæ ſic habet.

IMP. CAES. G. VALERIO. DIOCLETIANO. PIO. FELICI INVICTO. AVG. PONTIF. MAX. BRITANNIC. MAX. GERM MAX. TRIB. POTEST. II. COS. II. P.P. PROCOS HONORATI. ET. DECVRION. ET. NVMERVS. MILITVM CALIGATORVM

Nulla, inquit Baronius nu. 2. *in ea mentio eſt de Maximiano, quòd nondùm adſcitus erat Collega Imperij: Contigit autem anno ſequenti ab hac Inſcriptione, nempè tertia Tribunitia poteſtate eiuſdem Diocletiani* ... Num. 3. & 4. *Hoc igitur anno* 284. *Diocletianum Imperium accepiſſe, ſunt alia certa explorataque teſtimonia eorum, qui poſteriorum temporum annos ab ipſo primo Diocletiani Imperij ingreſſu numerare conſueuerunt. Nam quem ipſe Diocletianus inſtituit vſum, vt à prima die ſui Imperij ſequentes anni numerarentur, perſeuerauit idem apud nonnullos vſque ad tempora Iuſtiniani (vt ſuo loco dicemus) factumque eſt, vt & Chriſtiani etiam non honore Principis, ſed vſu communi ad tempora peruestiganda à dicta prima die Imperij Diocletiani annos enumerarent. Conſtat, inter alios id feciſſe S. Ambroſium, qui cùm in epiſtola ad Epiſcopos Aemiliæ numeret tempus à die (vt ait) Imperij Diocletiani, vſque ad annum octogeſimum, & aliàs nonageſimum tertium, quibus incidit* 14. *luna nono Kal. April. colligitur ex tabulis aſtronomicis, eum ab hoc anno, & die dictum annorum numerum auſpicatum eſſe. Inſuper verò quòd Euagrius Scholaſticus numeret ab eodem primo anno Diocletiani vſque ad obitum Zenonis annos* 207. *manifeſtum eſt, ipſum ab hoc item anno Domini* 284. *deducere numerum vſque ad annum Domini* 491. *quo Zeno ex hac vita ſublatus eſt.* Hucuſque Baronius, qui & allatum ſuprà Ammiani locum adducit, eique adiungi poteſt præclariſſimum Chronici Alexandrini teſtimonium, cuius auctor tempore Heraclij Imperatoris refert ante Conſulatum Diocletiani II. & Ariſtobuli: *Diocletianus Imperator XV. Cal. Octob. Chalcedone renuntiatus: V. Calendas Octob. Nicomediam purpuratus intrauit, & Calendis Ianuarijs Conſul prodijt.* Cum hæc autem ex actis publicis ab auctore deſumpta fuiſſe videantur, rectè concludit Baronius eodem num. 4. *Ex tot igitur neceſſarijs planè probationibus cum conſtet, hoc anno* 284. *Diocletianum ſuſcepiſſe regimen Imperij, erraſſe omninò conuincuntur, quotquot abhinc poſt tertium annum exordium Imperij Diocletiani reijciunt, vt inter alios Caſſiodorus: quod ante eum feciſſe videtur Euſebius,*

dum in Chronico ingreſſum eius ponit anno Domini 287. *Stabiliÿſſe itaque in hunc modum Diocletiani annorum chronologiam oportuit: nam cum futura tempora poſt hæc contigerint numerari ab initio eius Imperÿ; ſi quis in eum ſemel errorem labatur, per deuia ſemper ferri neceſſe eſt.*

3. Placuit hunc integrum Baronij locum adducere, quo manifeſtum fiat, Annalium parentem æræ Diocletianeæ initium agnoſcendo in viam rediſſe, à qua numquam ferè in ſequentibus deflectit, vt eius chronologia Pontificum, ſi pauca excipias, cum recentiorum ſententijs ferè vbique conſentiat. Poſito autem æræ Diocletianeæ initio, inquirendum eſt de initio perſecutionis, quam Euſebius in Chronico teſtatur cœpiſſe anno XIX. Diocletiani: *Decimo nono anno Diocletiani, menſe Martio, in diebus Paſchæ, Eccleſiæ ſubuerſæ ſunt.* Diocletianus Chalcedone anno 284. renuntiatus eſt Imperator XV. Cal. Octob. & V. Calendas eiuſdem menſis Nicomediam purpuratus intrauit, vt ſuprà vidimus ex Chronico Alexandrino. Menſis itaque Martius anni decimi noni Diocletiani, quo perſecutio, teſte Euſebio, cœpit, incidit in annum 303. quo Conſules fuere Diocletianus 8. & Maximianus 7. Atqui hoc Conſulatu verè cœpiſſe grauiſſimam Diocletiani perſecutionem, tot antiquorum teſtimonia affirmant, vt planè ignorem, qua ratione tempus illud in dubium vocari poſſit. Faſti Conſulares ſub nomine Idatij à Iacobo Sirmondo editi habent expreſsè: *Diocletiano VIII. & Maximiano VII. His Coſſ. perſecutio Chriſtianorum.* Lactantius, qui ante Idatium floruit, libro de mortibus perſecutorum teſtimonium huic veritati præbuit; ita enim ſcribit cap. 12. *Potiſſimum Terminalia deliguntur, quæ ſunt ad ſeptimum Kalendas Martias, vt quaſi terminus imponeretur huic religioni*, nimirùm Chriſtianæ. *Ille dies primus leti primuſque malorum cauſa fuit, quæ & ipſis, & Orbi terrarum acciderunt. Qui dies cum illuxiſſet agentibus Conſulatum ſenibus ambobus octauum, & ſeptimum, repentè adhuc dubia luce ad Eccleſiam profectus cum ducibus, & tribunis, & rationabilibus venit, & reuulſis foribus, ſimulacrum Dei quæritur, ſcripturæ repertæ incenduntur, datur omnibus præda. Rapitur, trepidatur diſcurritur.* Agit hìc Lactantius de templo Nicomediæ deſtructo à Prætorianis militibus, additque cap. 48. à Licinio *die Iduum Iuniarum Conſtantino atque ipſo ter Conſulibus, de reſtituenda Eccleſia* Nicomedienſi ad Præſidem datas fuiſſe litteras, quas ibidem refert: & *ſic*, inquit, *ab euerſa Eccleſia vſque ad reſtitutam fuerunt anni decem, menſes plus minùs quatuor.* Licinius, & Conſtantinus tertium Conſulatum

Baluz. Miſcell. To. 2.

IMP. CAES. G. VALERIO. DIOCLETIANO. PIO. FELICI INVICTO. AVG. PONTIF. MAX. BRITANNIC. MAX. GERM MAX. TRIB. POTEST. II. COS. II. P.P. PROCOS HONORATI. ET. DECVRION. ET. NVMERVS. MILITVM CALIGATORVM

Nulla, inquit Baronius nu. 2. *in ea mentio eſt de Maximiano, quòd nondùm adſcitus erat Collega Imperij: Contigit autem anno ſequenti ab hac Inſcriptione, nempè tertia Tribunitia poteſtate eiuſdem Diocletiani ...* Num. 3. & 4. *Hoc igitur anno* 284. *Diocletianum Imperium accepiſſe, ſunt alia certa exploratque teſtimonia eorum, qui poſteriorum temporum annos ab ipſo primo Diocletiani Imperij ingreſſu numerare conſueuerunt. Nam quem ipſe Diocletianus inſtituit vſum, vt à prima die ſui Imperij ſequentes anni numerarentur, perſeuerauit idem apud nonnullos vſque ad tempora Iuſtiniani (vt ſuo loco dicemus) factumque eſt, vt & Chriſtiani etiam non honore Principis, ſed vſu communi ad tempora perueſtiganda à dicta prima die Imperij Diocletiani annos enumerarent. Conſtat, inter alios id feciſſe S. Ambroſium, qui cum in epiſtola ad Epiſcopos Aemiliæ numeret tempus à die (vt ait) Imperij Diocletiani, vſque ad annum octogeſimum, & aliàs nonageſimum tertium, quibus incidit* 14. *luna nono Kal. April. colligitur ex tabulis aſtronomicis, eum ab hoc anno, & die dictum annorum numerum auſpicatum eſſe. Inſuper verò quòd Euagrius Scholaſticus numeret ab eodem primo anno Diocletiani vſque ad obitum Zenonis annos* 207. *manifeſtum eſt, ipſum ab hoc item anno Domini* 284. *deducere numerum vſque ad annum Domini* 491. *quo Zeno ex hac vita ſublatus eſt*. Hucuſque Baronius, qui & allatum ſuprà Ammiani locum adducit, eique adiungi poteſt præclariſſimum Chronici Alexandrini teſtimonium, cuius auctor tempore Heraclij Imperatoris refert ante Conſulatum Diocletiani II. & Ariſtobuli: *Diocletianus Imperator XV. Cal. Octob. Chalcedone renuntiatus. V. Calendas Octob. Nicomediam purpuratus intrauit, & Calendis Ianuarijs Conſul prodijt*. Cum hæc autem ex actis publicis ab auctore deſumpta fuiſſe videantur, rectè concludit Baronius eodem num. 4. *Ex tot igitur neceſſarijs planè probationibus cum conſtet, hoc anno* 284. *Diocletianum ſuſcepiſſe regimen Imperij, erraſſe omninò conuincuntur, quotquot abhinc poſt tertium annum exordium Imperij Diocletiani reijciunt, vt inter alios Caſſiodorus: quod ante eum feciſſe videtur Euſebius,*

dum in Chronico ingreſſum eius ponit anno Domini 287. *Stabiliſſe itaque in hunc modum Diocletiani annorum chronologiam oportuit: nam cum futura tempora poſt hæc contigerint numerari ab initio eius Imperij; ſi quis in eum ſemel errorem labatur, per deuia ſemper ferri neceſſe eſt.*

3. Placuit huncintegrum Baronij locum adducere,quo manifeſtum fiat,Annalium parentem æræ Diocletianeæ initium agnoſcendo in viam rediſſe, à qua numquam ferè in ſequentibus deflectit, vt eius chronologia Pontificum, ſi pauca excipias, cum recentiorum ſententijs ferè vbique conſentiat. Poſito autem æræ Diocletianeæ initio, inquirendum eſt de initio perſecutionis, quam Euſebius in Chronico teſtatur cœpiſſe anno XIX. Diocletiani: *Decimo nono anno Diocletiani, menſe Martio, in diebus Paſchæ, Eccleſiæ ſubuerſæ ſunt*. Diocletianus Chalcedone anno 284. renuntiatus eſt Imperator XV. Cal. Octob. & V. Calendas eiuſdem menſis Nicomediam purpuratus intrauit, vt ſuprà vidimus ex Chronico Alexandrino. Menſis itaque Martius anni decimi noni Diocletiani, quo perſecutio, teſte Euſebio,cœpit, incidit in annum 303. quo Conſules fuere Diocletianus 8. & Maximianus 7. Atqui hoc Conſulatu verè cœpiſſe grauiſſimam Diocletiani perſecutionem,tot antiquorum teſtimonia affirmant, vt planè ignorem, qua ratione tempus illud in dubium vocari poſſit. Faſti Conſulares ſub nomine Idatij à Iacobo Sirmondo editi habent expreſsè: *Diocletiano VIII. & Maximiano VII. His Coſſ. perſecutio Chriſtianorum*. Lactantius, qui antè Idatium floruit, libro de mortibus perſecutorum teſtimonium huic veritati præbuit, ita enim ſcribit cap. 12. *Potiſſimum Terminalia deliguntur, quæ ſunt ad ſeptimum Kalendas Martias, vt quaſi terminus imponeretur huic religioni*, nimirùm Chriſtianæ. *Ille dies primus leti primuſque malorum cauſa fuit, quæ & ipſis, & Orbi terrarum acciderunt. Qui dies cum illuxiſſet agentibus Conſulatum ſenibus ambobus octauum, & ſeptimum, repentè adhuc dubia luce ad Eccleſiam profectus cum ducibus, & tribunis, & rationabilibus venit, & reuulſis foribus, ſimulacrum Dei quæritur, ſcripturæ repertæ incenduntur, datur omnibus præda. Rapitur, trepidatur diſcurritur*. Agit hìc Lactantius de templo Nicomediæ deſtructo à Prætorianis militibus, additque cap. 48. à Licinio *die Iduum Iuniarum Conſtantino atque ipſo ter Conſulibus, de reſtituenda Eccleſia* Nicomedienſi ad Præſidem datas fuiſſe litteras, quas ibidem refert: & *ſic*, inquit, *ab euerſa Eccleſia vſque ad reſtitutam fuerunt anni decem, menſes plus minùs quatuor*. Licinius, & Conſtantinus tertium Conſula-

Baluz. Miſcell. To. 2.

tum geſſerunt anno 313. à quo ſi demas annos decem à deſtructa Nicomedienſi Eccleſia, reſidui erunt anni 303. quando nimirùm Conſules erant Diocletianus 8. & Maximianus 7. vt Lactantius loco ſuperiùs allato docuit. Hoc Lactantij teſtimonium confirmatur ex Martyrum Actis: Paſſio enim S. Felicis Epiſcopi Tubyzacenſis his verbis incipit: *In diebus illis Diocletiano octies & Maximiano ſepties Conſulibus Auguſtis, exiuit edictum eorumdem Cæſarum, vel Imperatorum ſuper omnem faciem terræ, & propoſitum eſt per Colonias, & Ciuitates Principibus & Magiſtratibus ſuo cuique loco, vt libros deificos extorquerent de manibus Epiſcoporum, & presbyterorum. Tunc programma poſitum eſt in Ciuitate Tubyzacenſe die Nonarum Ianuariarum.* Edidit nuper hæc Acta Stephanus Baluzius tomo 2. Miſcellaneorum, ex quibus manifeſtè de hac veritate conſtat.

4. Licèt autem non poſſint clariora teſtimonia pro initio perſecutionis Diocletiani adduci; fuerunt tamen, qui cum Onuphrio, Baronio, & Petauio viris clariſſimis contenderunt, perſecutionem illam cœpiſſe anno præcedente, quod ipſum 302. Petauius lib. 4. Rationarij temporum, Parte 2. cap. 10. hoc argumento comprobat. *Conciliabulum Cirthenſe à Donatiſtis coactum eſt præſidente Secundo Tigiſitano Epiſcopo, poſt annum, quàm commota perſecutio eſt, vt ſcribit Auguſtinus. At idem celebratum eſt IV. Non. Martij Diocletiano octies & Maximiano ſepties Coſſ. vt Acta illius fidem faciunt, quæ idem refert Auguſtinus. Conſules iſti cadunt in annum Chriſti 303. Ergò annus antecedens perſecutionis initium dedit.* Ita Petauius non animaduertens, errorem irrepſiſſe in notam Conſularem Actorum, vt obſeruauimus Diſſert. 3. de Eccleſia Africana cap. 2. in comment. ad Conciliabulum Cirthenſe. Enimuerò Conſules illi fuere tempore perſecutionis anno 303. teſtante S. Optato Mileuitano lib. 1. aduerſus Parmenianum, Conciliabulum Cirthæ celebratum eſſe finita iam perſecutione, ita enim ſcribit: *Poſt perſecutionem apud Cirtham Ciuitatem (quia Baſilicæ necdum fuerant reſtitutæ) in domum Vrbani Cariſi conſederunt die 3. Iduum Maiarum, ſicut ſcripta Nundinarij tunc Diaconi teſtantur, & vetuſtas membranarum teſtimonium perbibet, quas dubitantibus proferre poterimus.* Non ago hìc de die, & menſe, quibus S. Optatus Cirthenſe Conciliabulum celebratum fuiſſe affirmat, ſed de eo, quod dicit habitum poſt perſecutionem: quod ipſum D. Auguſtinus, & Catholici omnes in Breuiculo collationis admiſerunt: *Porrò autem illud erat verius, quod Catholici dixerant: nam geſta*

Aug. in Breuic. Collat. diei 3. cap. 17.

Aug. 3. contra Gaudent. cap. 27.

geſta Martyrum, quibus oſtendebatur tempus perſecutionis, Conſulibus facta ſunt Diocletiano nouies, & Maximiano octies pridiè Idus Februarias: geſta autem Epiſcopalia Decreti Cirthenſis poſt eorundem Conſulatum, tertio Nonas Martias. Ita apud D. Auguſtinum Catholici omnes, qui apertè indicant, Cirthenſe Concilium celebratum fuiſſe tertio Nonas Martias poſt Conſulatum Diocletiani IX. & Maximiani VIII. anno nimirùm 305. quo Conſtantius Chlorus V. & Galerius Maximinus V. Conſules erant, dum ceſſione Diocletiani & Maximiani, qui purpuram Nicomediæ depoſuerant, perſecutio nonnihil in Africa ceſſauerat. Hæc autem cum certiora videantur, quàm vt quiſquam de iis ambigere poſſit, patet omninò, Petauij argumentum nullatenus ſubſiſtere, qui Conciliabulum Cirthenſe celebratum putauit Diocletiano VIII. & Maximiano VII. Conſulibus, poſt annum, quàm commota fuit perſecutio. Sanè perſecutio primùm cœpit Conſulibus à Petauio adductis, vndè Acta Munatij Felicis in Appendice ad S. Optatum: *Diocletiano octies, & Maximiano ſepties Conſulibus 14. Kal. Iunias ex Actis Munatij Felicis F.P.P. Curatoris Coloniæ Cirthenſium. Cum ventum eſſet ad domum, in qua Chriſtiani conueniebant, Felix F.P.P. Curator Paulo Epiſcopo dixit: Proferte ſcripturas legis &c.* Illis igitur Conſulibus 14. Kal. Iunias Cirthæ in Africa fuit perſecutio; adeòque menſe Martij antecedente Concilium Cirthenſe celebrari minimè potuit, quod poſt perſecutionem celebratum eſſe clarè monſtratum fuit.

5. Certum itaque eſt, cœpiſſe perſecutionem Diocletiani Nicomediæ quidem anno 303. die 6. Kal. Martias, vt teſtatur Lactantius, & 14. Kal. Iunias Cirthæ per Munatium Felicem, vt ex eius Actis conſtat, die verò Nonarum Ianuariarum anni ſequentis in Ciuitate Tubyzacenſi; & alibi citiùs, aut tardiùs inualuiſſe. Vnum nunc videndum eſt, quo tempore Marcellinus Papa occubuerit: habet enim ea de re Euſebius lib. 7. hiſt. cap. 26. *Marcellini temporibus perſecutio, in qua ipſe martyrio occubuit, exorta eſt.* His ſimilia ſcribit Theodoretus lib. 1. cap. 3. *Marcellinus vir perſecutionis temporibus magna gloria nobilitatus.* Tempore perſecutionis martyrem occubuiſſe Marcellinum, affirmant Euſebius, & Theodoretus; Imperatorem verò, ſub quo martyrium ſubijt, non aſſignant, licèt alius eſſe non poſſit, quàm Diocletianus, in cuius perſecutione martyrij palmam adeptum fuiſſe, ex antiquiſſimis Marcellini Actis tradit Venerabilis Beda in Martyrologio ad VI. Kal. Maij: *Depoſitio S. Marcellini Papæ, qui cum Eccleſiam 9. annis & menſibus*

4. re-

4. rexiſſet, temporibus Diocletiani pro fide Chriſti cum Claudio, & Cyrino, & Antonino capite truncatus eſt, & poſt dies 36. ſepultus via Salaria in cubiculo à Marcello presbytero, & diaconibus cum hymnis. Hæc Martyrologium Bedæ in antiquiſſimo M.S. Codice Palatino-Vaticano, ex quibus conſtat, Marcellinum occubuiſſe temporibus Diocletiani, qui purpuram depoſuit anno 304. Ita enim faſti Idatij: *Diocletiano 9. & Maximiano 8. His Coſſ. depoſuerunt purpuram priuati effecti Diocletianus, & Maximianus die Kal. Aprilis.* Cum itaque Diocletianus Imperio ceſſerit, dum nonies Conſulatum gerebat anno nimirum 304. die prima Aprilis, & vt anteà monſtratum eſt, perſecutio Diocletiani ſolummodò cœperit an. 303. menſe Martio; neceſſe eſt, vt Marcellinus in perſecutione ſub Diocletiano paſſus dicatur, eum vltimo Diocletiani anno obijſſe.

6. Id enim probant antiqui Catalogi, ac primò quidem Catalogus tempore Liberij Papæ concinnatus, qui ita habet: *Marcellinus annis octo menſibus tribus, diebus 25. Fuit temporibus Diocletiani, & Maximiani ex die pridie Kal. Iulias, à Conſulibus Diocletiano VI. & Conſtantio II. vſque in Conſulatum Diocletiani IX. & Maximiani VIII. quo tempore fuit perſecutio.* Eadem habentur in ſecundo Catalogo tempore Iuſtini Imperatoris exarato, eaque repetit author libri Pontificalis in vita Marcellini: adeò vt iuxta hos omnes Marcellinus paſſus ſit Diocletiano IX. & Maximiano VIII. Coſſ. ideſt anno 304. qui fuit vltimus Diocletiani. Qua de re adeò conuenit inter recentiores ſcriptores, vt, qui in anteriorum Pontificum chronologia ſæpiùs inter ſe diſcrepant, circa tempus, quo Marcellinus occubuit, vnum idemque ſentiant. Fidem hac de re faciunt Onuphrius Panuinius, & Antonius Auguſtinus, Cardinales Baronius & Bellarminus, Dionyſius Petauius, & Philippus Labbeus, qui omnes Marcellini obitum in annum 304. referunt. Addit Labbeus diem 26. Aprilis, qui dies idem ipſe eſt, quo in Martyrologijs Bedæ, Rabani, Notkeri, Adonis, & Vſuardi, Marcellini memoria celebratur. Obſeruandum tamen, quòd Diocletianus, & Maximianus eodem anno purpuram depoſuerunt primo die Aprilis: vndè vel dicendum, ante diem primum Aprilis obijſſe Marcellinum, vel anno 303. non 304. occubuiſſe. Pro cuius difficultatis ſolutione notanda ſunt verba Venerabilis Bedæ, quibus teſtatur, Marcellinum poſt mortem dies 36. vt in M.S. vel 35. vt in editione vulgata, inſepultum iacuiſſe, & poſteà ſepultum fuiſſe via Salaria. Fieri autem potuit, non mortis, ſed ſepulturæ diem annotatum fuiſſe

in

in Martyrologijs, & ita contigiſſe innuit Beda, dum ſcribit ad VI. Kal. Maij: *Depoſitio S. Marcellini Papæ*, prout in ſupra citato manuſcripto antiquiſſimo legitur; quamuis in editione vulgata legatur *natale*. Depoſitionis itaque dies fuit 26. Aprilis, cum iam 16. Martij paſſus eſſet Diocletiano adhuc imperante, vt ſub eo Marcellini martyrium rectè collocari poſſit.

7. Atque his quidem probandis (cum nulla ampliùs quæſtio ſupereſſe poſſit) non eſt, quòd diutiùs inhæreamus. Sed ſolùm reſtat, vt inquiramus, quanto tempore ſedes vacauerit poſt Marcellini obitum, & quiſnam eidem in Pontificatu ſucceſſerit. De his enim haud ſatis conuenit inter recentiores, & antiquiores ſcriptores Eccleſiaſticos. Auctor Catalogi tempore Liberij Papæ conſcripti affirmat, ceſſaſſe Epiſcopatum *annis IV. menſibus VI. diebus XXV.* Catalogus tempore Iuſtini Imperatoris concinnatus refert, vacaſſe *annos ſex, menſes ſex, dies viginti quinque*. In antiquis membranis ſexti ſæculi annotatur: *Et ceſſauit Epiſcopatus annos VII. M. V. dies XXV.* Auctor libri Pontificalis in Marcellino affirmat, ceſſaſſe *annos 7. menſes 6. dies 25. perſequente Diocletiano Chriſtianos*. Quæ manifeſtum errorem continent, vt patet ex ijs, quæ iam ſuprà diximus de tempore, quo Diocletianus purpuram depoſuit. Cum enim id contigerit paucis diebus poſt Marcellini paſſionem, nullatenùs dici potuit, Sedem Apoſtolicam vacaſſe 7. annis, *perſequente Diocletiano Chriſtianos*. Dio Caſſius narrat de Diocletiano, quod IX. Conſul exiſtens Kalendis Maij Nicomediæ *Daiæ purpuram iniecit, qua ſe exuit, & Diocles iterum factus eſt. Tum deſcenditur, & rheda per Ciuitatem veteranus Rex foràs exportatur, in patriamque dimittitur: Daia verò ſublatus nuper à pecoribus, & ſyluis, ſtatim ſcutarius, continuò Protector, mox Tribunus, poſtridiè Cæſar accepit Orientem calcandum & conterendum*. Quòd ſi Diocletianus priuatus effectus in patriam ſeceſſerit anno 304. Kal. Maias, id eſt 30. diebus poſt Marcellini obitum; perſecutio, ſi quæ vlla in Occidente fuit, à Diocletiano ampliùs moueri non potuit. Vidit hoc Panuinius, ideòque in hiſtoria Eccleſiaſtica M. S. ſic vitam Marcelli orditur: *Quum ſenioribus Auguſtis abdicantibus, Galerius Orientis, Conſtantius verò Orientis Imperiũ ſuſcepiſſent, Conſtantij moderatione, & pietate Occidentales Eccleſiæ à perſecutionis rabie paululùm reſpirare cœperunt. Vndè in Vrbe duobus poſt Marcellini cædem menſibus tranſactis, V. Kal. Iulij omnium S. R. E. Clericorum ſuffragijs ad Pontificatum accitus eſt presbyter Marcellus Benedicti filius Romanus, de Regione Viæ latæ*,

Si-

Similia habent Eminentiſſimus Cardinalis Baronius ad annum 304. vbi obſeruat, incertum quidem eſſe; quo menſe, & die Marcellus electus ſit, nullatenùs tamen dubitandum, quin eodem anno, quo Marcellinus occubuit, Marcellus Pontificatum obtinuerit. Explodit itaque commentum, vel potiùs errorem, qui in libri Pontificalis textum irrepſerit, de ſeptem annis ſedis vacantis, oſtenditque, id ne quidem ſubſiſtere poſſe iuxta chronotaxim ſequentium Pontificum, quos auctor eiuſdem libri ſub certis Imperatoribus poſuit, qui ante ſeptimum à Marcellini obitu annum iam interierant.

8. Diſcrepant quidem ab auctore libri Pontificalis antiquiores Catalogi, in quorum altero ſex, in altero quatuor dumtaxat anni ſedis vacantis aſſignantur: ſed & hoc obſeruatu dignum eſt, annos ſedis vacantis Marcello adimi, eidemque, quem ſeptem annis ſediſſe, ex pleriſque antiquis Catalogis tradiderant auctor libri Pontificalis, & Anaſtaſius, nonniſi vnum annum, & ſeptem menſes Pontificatus tribui. Quòd autem Marcellus pluſquàm vno anno Eccleſiam rexerit, probatur ex Actis S. Marcelli, quæ in duobus antiquis M.SS. Codicibus Vaticanis ſub num. 1195. & 1196. reperiuntur. In illis namque affirmatur, Marcellum obijſſe tempore Maximiani Diocletiani filio, diciturque longo tempore Eccleſiæ præſediſſe. Et cum domum Lucinæ in Eccleſiam conſecraſſet: *Audiens hoc Maximianus Auguſtus iratus miſit in eandem Eccleſiam, & fecit præceptione ſua, vt in eadem Eccleſia tabulæ ſternerentur ad animalia Catabuli publici, & eundem Marcellum Epiſcopum ad ſeruitium animalium deputauit cum cuſtodia publica. Vbi etiam poſt multos annos ſeruiendo emiſit ſpiritum ſub die* 17. *Kal. Februarias*. Dies 17. Kal. Februarij eſt dies 16. Ianuarij, ad quem Martyrologium D. Hieronymo tributum: *Romæ via Salaria in Cœmeterio Priſcillæ depoſitio Marcelli Epiſcopi, & Confeſſoris*. Hæc conuenienter ad Acta, ex quibus ante mille fermè annos Vener. Beda in Martyrologio ad eundem diem: *Natiuitas S. Marcelli Papæ, qui iubente Maximino Imperatore primò fuſtibus cæſus, & à facie eius, quem corripiebat, expulſus eſt. Deindè audiens, quòd domum S. Lucinæ, quam ipſe proſcriptione damnauerat, eò quòd de facultatibus ſuis Chriſtianis donauerat, Eccleſiam faceret, atque in ea miſſas celebraret: in media Ciuitate iuſſit in eadem Eccleſia plancas externi ad animalia Catabuli publici, & eundem Epiſcopum ad ſeruitium animalium deputauit cum cuſtodia publica: vbi etiam poſt multos annos ſeruiendo indutus amictu cilicino defunctus eſt, & conditus aromatibus à Ioanne*

Secundum editionem Henſcenij.

pre-

preſbytero , *& B. Lucina, ſepultus eſt in Cymeterio Priſcillæ* . Hactenus Beda in Martyrologio, quod antiquiſſimum, & germanum aſſeruatur in Bibliotheca Palatino-Vaticana . Eadem omninò verba habent Notkerus , & Hrabanus, quibus conſentit Vſuardus antè 900. annos in Martyrologio ad diem 16. Ianuarij : *Romæ via Salaria natale S. Marcelli Papæ, qui ob Catholicæ fidei defenſionem iubente Maximiano Tyranno, primò fuſtibus cæſus, deindè ad ſeruitium animalium cum cuſtodia publica deputatus, poſt multos annos ibidem ſeruiendo amictu indutus cilicino defunctus eſt* .

9. Cum itaque ex Actis à tot præclaris viris in auctoritatem admiſſis manifeſtè conſtet, S. Marcellum pluribus annis Pontificatum obtinuiſſe, neſcio qua ratione, nouemdecim dumtaxat menſibus ſediſſe, ex antiquiori Catalogo opinatus ſit V. Cl. Papebrochius in Conatu Chronico-Hiſtorico, cum fateatur, errorem irrepſiſſe in Conſules à Catalogo exhibitos: dicitur enim ſediſſe à *Conſulatu* ...... *X. & Maximiani VII. vſque Poſt Conſulatum X. & VII.* hoc eſt ab anno 308. vſque ad annum 309. cum enim Marcellus occubuerit 16. Ianuarij, non poterat Papebrochius inuenire annum vnum, & menſes ſeptem Pontificatus Marcelli, ideòque putauit ad *poſt Conſulatum* adiungendum *iterùm* , ſiue annum 310. Verùm iam alibi monui, noſtrum non eſſe, antiquitatis monimenta corrigere, vt opinioni cuidam congruant, ſed opinionem noſtram antiquitatis monimentis accommodare, vt ea, quæ ſequimur, vetuſtati concinant . Prædictam ſanè Conſulatuum notam ante mille, & centum annos deſcripſit auctor ſecundi Catalogi his verbis: *A Conſulatu Maxentij IV. & Maximi, vſque Poſt Conſulatum* . Quibus confirmatur, Marcellum ſediſſe ab anno 308. vſque ad 309. Maxentius enim Romæ, & Maximianus, non verò Maximus, Conſules fuerunt anno 308. & Poſtconſulatus X. Maximiani Herculei cadet in annum ſequentem. Verùm & in Maxentij notam Conſularem errorem irrepſiſſe, vel ex eo colligi poteſt, quòd quartum Conſulatum Maxentij ponat, vbi primus eius Conſulatus ponendus erat, ſi ab anno 308. Marcelli Pontificatum auſpicari volebat . Cum igitur error irrepſerit tam manifeſtus in Conſulatum, quo Marcellus cœpit, & vtriuſque Catalogi auctores conſtanter affirment, Conſulatum, quo Marcellus occubuit, eſſe Poſtconſulatum X. Max. Herculei, nihil omninò obeſſe putamus, quò minùs obitus Marcelli figatur anno 309. ad prædictum Poſtconſulatum, quo Marcellum martyrio coronatum eſſe, af-

affirmant Onuphrius Panuinius, Antonius Auguſtinus, Bellarminus, Baronius, Petauius, & Labbeus: eiuſdem verò Pontificatus exordium cum iiſdem auctoribus ſtatuatur anno 304. quo, cum Marcellinus ſepultus eſſet die 26. Aprilis, haud diù poſteà electus, & ordinatus fuit Marcellus, cui apprimè conueniunt anni quatuor, quot Marcellum ſediſſe, auctor ſecundi Catalogi affirmat. Ab anno enim 304. vſque ad 16. Ianuarij anni 309. quatuor anni intercedunt.

10. Veriſimile itaque eſt, à nonnullis Marcello Papæ detractum fuiſſe tempus, quo in perſecutione ſedem Apoſtolicam vacaſſe ſcripſerunt. Prouenit autem, meo quidem iudicio, error ille ex alio errore maiori, qui irrepſerat in Chronicon Euſebij, in quo Marcelli Pontificatus deſideratur: vndè quidam antiqui Catalogi ſolum Marcellinum agnoſcentes, Marcellum quoquè omiſerunt. Siue autem Euſebius ex nominum ſimilitudine deceptus, ſiue ex alia cauſa peccauerit, nemo crederet, potuiſſe virum adeò in hiſtoria Eccleſiaſtica verſatum omittere Pontificem, qui ſuo tempore Romæ ſedit, niſi id contigiſſe, ex omnibus M. S S. & editis Euſebij codicibus colligeretur. Magìs autem mirandum videtur, quòd error ille remanſerit in Chronico Euſebij, poſtquàm illud D. Hieronymus latinè vertit, varijſque in locis auxit, & correxit. Quo ſanè exemplo docemur, quàm cautè nonnunquam ſequenda ſint in rebus facti etiam præſtantiſſimorum virorum veſtigia, & tutius eſſe, in ſucceſſione Romanorum Pontificum ſequi Romanæ Eccleſiæ traditionem, iuxta quam non Marcellinus tantùm, ſed etiam Marcellus in ordine Romanorum Pontificum ponuntur.

CAPVT NONVM.

De Felice Secundo: an fuerit verus Pontifex, & quot annis ſederit?

1. Quòd Felicis ingreſſus illegitimus fuerit, ipſiuſque Pontificatus vacillauerit, teſtatur D. Athanaſius, cuius locus adducitur.

2. Eum in ſchiſmate contra Liberium ſediſſe, affirmant Fauſtinus & Marcellinus presbyteri in libello precum Valentiniano Imperatori oblato.

3. Quæ Onuphrius Panuinius ex antiquiſſimo codice Marcelli Secundi Pontificis de intruſione Felicis narrat in hiſtoria Eccleſiaſtica, ex hoc libello deſumpta ſunt, qui continetur in M. S. Codice Marcelli Secundi.

4. Narratio Fauſtini, & Marcellini confirmatur ex ijs, quæ de Felice habent Ruffinus, D. Hieronymus, & Sanctus Proſper.

5. D.

5. *D. Optatus, & S. Auguſtinus Felicem non agnoſcunt inter Romanos Pontifices: vndè Romæ deliberatum fuit tempore Baronij de auferenda Felicis memoria ex Martyrologio. Sed corpore eius cum lapidei laterculi inſcriptione reperto, mutata eſt ſententia.*

6. *Variant antiqui ſcriptores Græci circa Felicis Acta. Socratis, Sozomeni, & Theodoreti teſtimonia adferuntur.*

7. *Felicem fuiſſe Catholicum, & verum Pontificem, firmatur 1. ex Actis Euſebij presbyteri & martyris à Baluzio editis.*

8. *Eadem confirmantur ex Actis Felicis Papæ, quæ ex varijs M.SS. Codicibus Vaticanis adducuntur.*

9. *Irrepſit in hæc Acta error de rebaptizatione Conſtantij per Euſebium Nicomedienſem in Aquilone Villa: id enim de Conſtantino, iuxta D. Hieronymum, alioſque Patres dici poteſt, non verò de Conſtantio, vt pluribus oſtenditur.*

10. *Interpolari tamen potuit locus ille cum ſeaſus Actorum ſine verbis, quibus rebaptizatio Conſtantij aſſeritur, perfectus ſit, & in antiqui laterculi inſcriptione nulla hac de re mentio facta reperiatur.*

11. *Conuenit autem inter mediæ ætatis ſcriptores, & Catalogorum auctores, Felicem fuiſſe aliquanto tempore verum Pontificem.*

12. *Tempus illud vltra annum vnum, menſes tres, & dies duos extendendum non eſſe, paucis indicatur.*

1. FElix Secundus, de quo in præſenti agimus, poſt medium quarti ſæculi Romanam ſedem, aut conſentiente Liberio obtinuit, aut adnitente Conſtantio Imperatore Ariano inuaſit. Quonam ex his duobus modis ad ſupremum Pontificatus apicem peruenerit, diſputant ſcriptores Eccleſiaſtici; & cum res nondùm plenè elucidata ſit, proferenda ſunt antiquitatis monimenta, ex quibus de veritate huius rei conſtare poterit. Ac primum quidem antiquorum teſtimonium eſt D. Athanaſij Patriarchæ Alexandrini, qui illis temporibus vixit: in epiſtola namque ad ſolitarios de Conſtantio agens ſcripſit, quòd *Epicteto miniſtro vtens in locum Eccleſiæ Palatium ſuum ſuccedere voluerit, & pro conuentu populi ac Iure Comitiorum tres eunuchos præſentes eſſe iuſſerit, treſque item exploratores: non enim tres Epiſcopos dixeris, vt ipſi Felicem quendam Epiſcopum in Palatio crearent, dignum profectò talibus ſuffragatoribus. Cæterùm populi omnes cognita hæreticorum prauitate, non permiſere eos Eccleſiam intrare, proculque ab eis receſſerunt.*

2. Quæ magnus Athanaſius paucis complectitur, pluribus explicant Fauſtinus, & Marcellinus presbyteri in libello precum Valentiniano Imperatori aliquot annis poſt Felicis obitum Romæ oblato: agentes enim de perſecutione Conſtantij, in qua Liberius Romanus Epiſcopus, Euſebius Vercellenſis, Lucifer Calaritanus, & Hilarius Pictauienſis, qui D. Athanaſij damnationi ſubſcribere nolebant, exulare coacti ſunt: *Hi ergò*, inquiunt, *mittuntur in exilium pro fide ſeruanda. Cum Liberio Damaſus Diaconus eius ſe ſimulat proficiſci; vndè fugiens de itinere Romam rediit, ambitione corru-*

 ptus:

ptus; ſed eo die, quo Liberius ad exilium proficiſcebatur, Clerus omnis, id eſt Preſbyteri, & Archidiaconus Felix, & ipſe Damaſus Diaconus, & cuncta Eccleſiæ officia, omnes pariter præſente populo Romano, ſub iureiurando firmauerunt, ſe viuente Liberio Pontificem alterum nullatenùs habituros. Sed Clerus contra fas, quod minimè decebat, cum ſummo periurij ſcelere Felicem Archidiaconum in locum Liberij receperunt. Quod factum vniuerſo populo diſplicuit, & ab eius proceſſione ſuſpendit. Poſt annos duos venit Romam Conſtantius Imperator; pro Liberio rogatur à populo, qui mox annuens ait: Habetis Liberium, qui, qualis à vobis profectus eſt, melior reuertetur. Hoc autem de conſenſu eius, quo manus perfidiæ dederat, indicabat. Tertio anno redit Liberius, cui obuiam cum gaudio populus Romanus exiuit. Felix notatus à Senatu, vel populo de Vrbe propellitur, & poſt parum temporis impulſu Clericorum, qui periurauerant, irrumpit in Vrbem, & ſtationem in Iulij trans Tyberim dare præſumit, quem omnis multitudo fidelium, & Proceres de Vrbe iterùm cum magno dedecore proiecerunt. Poſt annos octo Valentiniano & Valente Coſſ. X. Kalen. Decembris die, defunctus eſt Felix. Liberius miſericordiam fecit in Cleros, qui periurauerant, eoſque in locis proprijs ſuſcepit. Itemque octauo Kal. Octobris, Gratiano & Dalaipbo Coſſ. Liberius humanis rebus eximitur. Perſpicua eſt hæc Fauſtini, & Marcellini narratio, qua ſingula ad Felicis ingreſſum, eiectionem, ac obitum ſpectantia exhibentur, vt obſeruat Onuphrius Panuinius Tomo primo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quæ manuſcripta aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana.

3. Porrò habet Onuphrius ad annum 355. *Arbetione & Lolliano Coſſ. Pridiè quàm Liberius Papa Vrbe, vt ad Imperatorem Conſtantium proficiſceretur, exiret, presbyteri, Archidiaconus Felix, Damaſus diaconus, & alij diaconi, reliqui Eccleſiaſtici ordinis, ac cuncti S. R. E. clerici ad Pontificem congregati, maxima Senatorum parte, populique Romani multitudine aſtante, iureiurando firmauerunt, ſe Liberio Papa viuente, neminem alium Epiſcopum Romæ ſuſcepturos, etiamſi à Synodo Epiſcoporum, vel Imperatore id facere iuberentur. Quo præſtito iuramento crepuſculo matutino, cui Idus Auguſtæ illuxere, Liberius ad Imperatorem Conſtantium iter arripuit. Eum in certum exilium abeuntem Damaſus diaconus, qui poſteà Epiſcopus Romanus fuit, Mediolanum vſque comitatus eſt. Quem vbi relegatum in Thraciam vidit, Romam*

num rediens, quum nulla eius reſtitutionis ſpes eſſe videretur, auctor Clero fuiſſe dicitur, vt alium Pontificem in Liberij depoſitum locum, quemadmodùm omnes aliæ Eccleſiæ, quæ ſuis Paſtoribus per eos dies orbatæ fuerant, fecerant, eligerent. Tum Clerus iuſiurandi ſacramento neglecto, & præter canones agens, quòd ſe Epiſcopo non poſſe carere diceret, Vrſacij, Valentis, & aliorum Arianorum Epiſcoporum, qui præcipui apud Imperatorem inſtigatores, & exilij Liberij patratores fuerant, ſuaſione adductus, Felicem Romanum Anaſtaſij filium S. R. E. Archidiaconum à Iulio Papa creatum, vel vt ex Damaſo tradit Bibliothecarius, presbyterum, in locum Liberij ordinatum Epiſcopum Romanum ſuſceperunt, virum alioqui Catholicum, & qui incorruptam ſeruauit Nicææ expoſitam fidem. Sed, hæreſeos ſuſpicionem effugere non potuit, quòd eligi ſe hæreticorum authoritate permiſerit, vt eorum communione coniunctioneque maculatus fuerit. Eius ordinatio Populo Romano, qui Liberij amore flagrabat, ita diſplicuit, vt à Felicis communione ſe ſeparauerit, & eo intra ſacram ædem docente, vel ſacra myſteria celebrante, nemo Ciuis Romanus illuc adeſſe vnquam voluerit ...... Fl. Conſtantio Aug. IX. & Fl. Iuliano. Cæſare II. Coſſ. Liberio Papæ ad Vrbem redeunti obuiam cum gaudio populus Romanus exiuit. Felix notatus à Senatu populoque Romano, Vrbe per ſeditionem popularemque tumultum pulſus; paulò poſt impulſu Clericorum, qui peierarant, in Vrbem irrupit, & ſtationem ſolennem in Baſilica trans Tyberim habere auſus eſt. Quem illicò plebis Romanæ concitatæ multitudo, primateſque è populo Vrbe iterùm magno cum dedecore fugarunt. Is dum vixit, nihilominùs ſacerdotij honorem in ſchiſmate contra Liberium tenuit. Quæ de Felicis in ſchiſmate electione & morte dixi ... excerpſi ex vetuſtiſſimo S. R. E. Regiſtro, quo Romanorum Pontificum præcipua Acta, & epiſtolæ decretales plurimæ comprehenſæ ſunt, à Liberij Papæ exilio vſque Hormiſdam Epiſcopum Romanum, cuius olim mihi copiam exhibuit Vir æterna memoria dignus Marcellus Secundus Papa, quum adhuc Cardinalem S. Crucis ageret, vir in Eccleſiaſticæ antiquitatis monimentis perquirendis ſupra fidem diligentiſſimus, quem librum literis maiuſculis ſcriptum, ipſe ex nobili Bibliotheca Monaſterij S. Crucis de Auellana Diœceſis Eugubinæ ſibi commendati, ſe habuiſſe mihi retulit. Apparet autem, Romanorum Pontificum res geſtas in eo comprehenſas publica fide ab his, qui ſingulis interfuerunt, ſcriptas fuiſſe. Ha-

ctenùs Onuphrius Panuinius, qui antiquiſſimi codicis M. S. meminit, cuius tranſumptum etiamnum aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana ſub numero 4903. Non ſolùm enim ibidem continentur geſta inter Liberium, & Felicem Epiſcopos, multaque acta, & epiſtolæ Romanorum Pontificum à Liberio ad Hormiſdam, ſed etiam annotatum reperitur in fine codicis: *Hunc librum acquiſiuit D. Damianus S. Crucis. Iſte liber eſt ab originali, quod habet Monaſterium S. Crucis fontis Auellanæ, Eugubinæ Diœceſis, de verbo ad verbum fideliter reſcriptus: anno Domini N. IESV Chriſti* 1550. Manifeſtum inde redditur, hunc codicem Vaticanum eſſe exemplar illud, quod ad Marcellum II. olim ſpectauit, ſimulque indè colligere licet, quænam ſint geſta inter Liberium & Felicem, ex quibus Onuphrius hiſtoriam Pontificatus Liberij deſumpſit. Sunt nempè geſta à Fauſtino, & Marcellino presbyteris deſcripta in libello precum, quem Valentiniano, Theodoſio, & Arcadio Imperatoribus obtulerunt, quæque Iacobus Sirmondus hoc noſtro ſæculo publici iuris fecit.

4. Ad hoc autem, quod obijci ſolet, Fauſtinum, & Marcellinum, vt Vrſicini partes contra Damaſum Felicis ſucceſſorem tuerentur, in hoc libello precum multa commiſci; reſponderi poteſt, illis concordare Ruffinum presbyterum Aquileienſem lib. 1. hiſtoriæ, cap. 21. vbi cum egiſſet de Liberij exilio, adiungit: *Inque eius locum Felix Diaconus ſuus ab hæreticis ſubrogatur; & non tam ſectæ diuerſitate, quàm communionis, & ordinationis conuenientia maculatur*. Ruffino conſona ſcribit D. Hieronymus, qui poſt paucos annos ab obitu Felicis ſub Damaſo Romam venit, illique Pontifici per tres integros annos à ſecretis fuit, adeò vt vix quidquam ipſum circa Felicis Pontificatum latere potuerit. Ita enim habet in Chronici Euſebiani ſupplemento: *Liberio in exilium ob fidem truſo, omnes Clerici iurauerunt, vt nullum alium ſuſciperent. Verùm cum Felix ab Arianis fuiſſet in ſacerdotium ſubſtitutus, plurimi peierauerunt, & poſt annum cum Felice eiecti ſunt: quia Liberius tædio victus exilij, & in hæreticam prauitatem ſubſcribens, Romam quaſi victor intrauerat*. Repetit ferè D. Hieronymi verba S. Proſper in Chronico integro, vbi ſcribit: *Romanæ Eccleſiæ* 34. *Epiſcopus ordinatur Liberius, quo in exilium nono Epiſcopatus ſui anno ob fidem truſo, omnes Clerici iurauerunt, quòd nullum alium ſuſciperent. Verùm cum Felix ab Arianis fuiſſet in ſacerdotio ſubſtitutus, plurimi periurauerunt; & poſt annum reuerſo in Vrbem Liberio cum Felice eiecti ſunt*.

5. Con-

5. Concinunt his omnibus S. Optatus Epiſcopus Mileuitanus, & D. Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis, quorum primus lib. 2. contra Parmenianum, ſecundus verò epiſt. 165. Catalogos Romanorum Pontificum ad ſua vſque tempora deduxerunt, & omiſſo Felice, ſolius Liberij mentionem fecerunt. Hæc autem antiquiſſimorum Patrum teſtimonia tanti facienda credidit tempore Cardinalis Baronij Sacra Rituum Congregatio, vt Felicem de ſerie Romanorum Pontificum expunxiſſet, niſi pridie feſti Felicis corpus eius Romæ inuentum fuiſſet cum inſcriptione, qua de Felicis ſanctitate, & martyrio conſtabat. Cum igitur Annalium parens Baronius ad annum 355. tenuiſſet, Felicem viuente Liberio non fuiſſe verum Pontificem, ita ſubiungit ad annum 357. *Cum ingreſſus Felicis abſque controuerſia à maioribus fuerit exiſtimatus iniquus, & de exitu eius eadem inter ſe pugnantia ſcripta nutent: inde & accidit, vt temporibus Pontificatus Gregorij Decimitertij, dum de emendatione Romani Martyrologij à viris eruditis ad hoc delectis frequentes haberentur conuentus, & de Felice non leuis controuerſia incidiſſet, expungendusne eſſet ob vitioſum ingreſſum eius, vel abſque martyrij titulo relinquendus, deque his diù, multumque altercatum eſſet, & ego in eam ſententiam pedibus irem, vt Felicis nomen expungendum eſſet, eoque argumento volumen haud breue ſcripſiſſem, cui fauerent, aſtipularenturque complures viri eruditi in Vrbe tunc exiſtentes: accidit planè, veluti Diuino miraculo, vt cum in Diaconia Sanctorum Martyrum Coſmæ, & Damiani in Foro, ad templum Pacis poſita, quidam malè conſulti, ſed non ſine diuina prouidentia, clàm Altare vnum à dextris poſitum ſuffoderent, vt theſaurum inuenirent, quod acceperant, neſcio quo reuelante, ibi eſſe repoſitum; in marmoream arcam inciderent, in cuius altero latere, tabulæ lapideæ interſtitio ab altero diſtincto, repoſitæ inuenirentur reliquiæ Sanctorum Martyrum Marci, atque Marcelliani, & Tranquillini; in altero verò arcæ latere Corpus Sancti Felicis, de quo agimus, vnà cum lapideo laterculo ibidem intùs poſito biſce literis exarato: CORPVS S. FELICIS PAPAE ET MARTYRIS, QVI DAMNAVIT CONSTANTIVM. Quod accidit pridie eius diei, quo eiuſdem S. Felicis in Eccleſia natalis dies agi conſueuit quarto Kalendas Auguſti, anno Domini milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſecundo, cum de eius meritis diſceptatio magna eſſet, iamque penè ob innumeras contrarias aſſertiones, cauſa cadere*

dere videretur: quando opportunè ipſemet Felix viſus eſt admiratione omnium rediuiuus comparuiſſe, per ſe ſuam ipſe cauſam acturus, cum iam valdè ſtylo contradicentium eſſet oppreſſus.

6. Hæc Baronius de ſenſu Romanæ Eccleſiæ, pro cuius confirmatione notandum omninò, non vnam eſſe omnium antiquorum traditionem de ingreſſu Felicis. Socrates enim lib. 2. hiſtoriæ cap. 37. in editione Græco-latina H. Valeſij (qui lacunam huius loci inſignem notat ſe ſuppleuiſſe ex duobus optimis codicibus Florentino, & Sfortiano) affirmat, Liberium in exilium miſſum fuiſſe: *Felice in eius locum ab Vrſacianis ſuffecto, qui cum eſſet Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Arianam tunc amplexus perfidiam, ad Epiſcopatus honorem promotus eſt. Nonnulli tamen affirmant, illum opinionem Arianam minimè amplexum eſſe, ſed vi, ac neceſſitate compulſum ordinationem ſuſcepiſſe.* Quinam illi ſint, qui Felicem vi ac neceſſitate compulſum ordinationem ſuſcepiſſe tradiderunt, non indicat Socrates: ante tempora tamen ſua id à ſcriptoribus memoriæ proditum fuiſſe, affirmat Sozomenus, qui cum Socrate Conſtantinopoli verſatus eſt, & lib. 4. capite 11. ſcribit, Liberium Epiſcopatu Romano ſpoliatum fuiſſe: *Eiuſque adminiſtratio*, inquit, *commiſſa eſt Felici cuidam illius Cleri Diacono; quem quidem aiunt fidei Concilij Nicæni perpetuò adhæſiſſe, & quod ad Religionem pertinet, omni prorſus reprebenſione caruiſſe. Vnum verò illud in eo eſſe reprehenſum, quòd etiam ante ordinationem communione cum hæreticis ſociatus fuiſſet.* Adiungitque cap. 15. poſtquàm Liberius Epiſcopis Sirmij congregatis conſenſerat, & Imperator ei redeundi licentiam dederat, prędictos Epiſcopos ſcripſiſſe *ad Felicem, qui tum Romanæ Eccleſiæ præſidebat, & ad Clerum eiuſdem Ciuitatis, vt Liberium ſuſciperent, vtque ambo Apoſtolicam Sedem gubernarent, & ſimul ſacerdotio fungerentur.* Simile quid ad Romanos ſcripſiſſe Conſtantium, refert Theodoretus lib. 2. c. 17. in edit. Valeſiana, teſtaturque, hanc Conſtantij epiſtolam in circo lectam fuiſſe, ſed omnes eam exploſiſſe, & vna voce clamaſſe: *Vnus Deus, vnus Chriſtus, vnus Epiſcopus.* Reuerſo itaque Liberio, *Felix*, inquit, *recedens in alia Ciuitate habitauit.*

7. Plura ſunt in his Græcorum verbis, quæ contra Fauſtini, & Marcellini teſtimonia faciunt, ac illud in primis, quòd Felix dicatur coactus Pontificatum ſuſcepiſſe; deindè Catholicus extitiſſe; & demùm poſt Liberij reditum ad aliam Ciuitatem migraſſe. Quòd ſi quæras teſtem ocu-

ocularem, qui cauſam Felicis contra Fauſtinum & Marcellinum tueatur, habes cum apud Oroſium, qui in geſtis Euſebij presbyteri Romani nuper à Stephano Baluzio Tomo 2. Miſcellaneorum ex tribus M. SS. codicibus Bibliothecæ Colbertinæ publicatis, narrat, quòd presbyter Euſebius accuſauerit Liberium, & Conſtantium Imperatorem, quòd *Felicem Epiſcopum, quem vos non tacuiſtis Catholicum, & Dominum IESVM Chriſtum inuocantem, purum ſacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis cauſam exilio direxiſtis, qui tamen in prædiolo ſuo orationibus vacat. Et quidem iuſſu tuo Chriſtianis occiſionem, & necem præcepiſti inferri maximè clericis, & presbyteris, & diaconibus. Tunc iratus Conſtantius ſub rogatu Liberij includit Euſebium presbyterum in quodam cubiculo domus ſuæ, quod humile erat in latitudine pedibus quatuor, & ibi multis menſibus in oratione conſtanter perſeuerans, incluſus tamen poſt menſes ſeptem dormitionem accepit nono decimo Kalendas Septembris, cuius corpus collegerunt Gregorius, & Oroſius presbyteri parentes eius, & ſepelierunt in crypta iuxta corpus beati Sixti Martyris, & Epiſcopi via Appia in Cymiterio Caliſti, vbi & titulum eius ſcribentes poſuerunt pro commemoratione eius: Euſebio homini Dei: Eodem tempore auditum eſt à Conſtantio Imperatore, eò quòd Gregorius, & Oroſius collegerunt corpus Euſebij presbyteri, & in eadem crypta viuum præcepit includi Gregorium. Tunc Oroſius presbyter collegit ſemiuiuum beatum Gregorium noctu occultè propter Conſtantium Auguſtum, & emiſſo ſpiritu ſepeliuit eum iuxta corpus Sancti Euſebij presbyteri, qui etiam Oroſius hæc geſta conſcripſit*. Placuit hunc locum integrum exſcribere, quia non ſolùm ex illo conſtat de Felicis vita, & Epiſcopatu, ſed etiam de pleriſque alijs ipſius occaſione Romæ peractis, vti etiam de perſecutione Conſtantij circa Clerum Romanum, adeò vt mirum videri non debeat, quòd in antiqua inſcriptione tempore Baronij reperta contineatur Felicis martyrium.

8. Cætera à Græcis auctoribus memorata confirmantur ex Actis ipſius Felicis, quæ manuſcripta aſſeruantur in codice Eminentiſſ. Cardinalis Caſanate ante 800. annos literis longobardicis exarato, alijſque compluribus codicibus Vaticanis, quorum vnum literis maiuſculis ante 700. facilè annos elegantiſſimè conſcriptum ego quondam è manibus artificum eripiens redemi, & in Bibliotheca Vaticana repoſui. In his Actis dicitur Liberius

rius *tertiò in exilium miſſus à Conſtantio*, eò quòd minimè voluiſſet hæreſi Arianæ conſentire. *Et fecit in exilio annos tres, & congregantes ſe ſacerdotes cum vniuerſo Clero Romano ordinauerunt in locum eius Felicem presbyterum Vrbis Romæ venerabilem virum, & fecit Concilium idem Felix, & inuenit duos presbyteros Romanos conſentientes Conſtantio Auguſto Ariano, nomine Vrſacium, & Valentem, & damnauit eos in Concilio coram 40. Epiſcopis, qui fuerant congregati.* Cumque nonnulla de reuocatione Liberij fuiſſent relata, ſequitur in Actis: *Liberium reuerſum manſiſſe in Cimiterio S. Agnæ Martyris. Eodem autem tempore Conſtantius Auguſtus vnà cum Vrſacio, & Valente conuocauerunt Liberium Papam de Cimiterio Agnæ Martyris, & ingreſſus eſt Romam. In ipſa autem hora Conſtantius Auguſtus fecit Conſilium cum hæreticis, ſimul etiam cum Vrſacio & Valente, & eiecit* Sanctum Felicem *Vrbis Epiſcopum de Epiſcopatu ſuo, qui erat Catholicus, & bonus, timens Dominum, & iuſtus homo, & reuocauit Liberium in vicem ſuam. Ab eodem verò die fuit perſecutio maxima in Clero, ita vt intra Eccleſiam presbyteri, & clerici necarentur. Qui depoſitus eſt ſanctus*, ac *beatiſſimus Papa Felix de Epiſcopatu ſuo, qui eſt via Portuenſe, & leuatus exindè, & ductus in Ciuitate Corona paſſus eſt, ibi capite truncato martyrio coronatur nona decima Kalendas Februarias. Exindè raptum corpus eius à presbyteris, & clericis, & ſepultum in Baſilica, quam ipſe conſtruxit quinta decima Kalendas Decembris in milliario ſecundo. Cuius natalitia celebrantur quarta Kalendas Martias.* Hucuſque Acta, quæ in ijſdem M. SS. codicibus intitulantur: *S. Felicis Papæ*: quem non modò vt hominem Catholicum, bonum, & iuſtum, ſed etiam vt Martyrem habent. Adiungunt namque, cum in alia Ciuitate paſſum fuiſſe; à quo non diſſentit Theodoretus, dum refert, Felicem poſt ſuam eiectionem ad aliam Ciuitatem ſe contuliſſe.

9. Edita ſunt hæc Acta à Mombritio, diciturque in illis, quòd Felix declarauerit: *Conſtantium filium Conſtantini hæreticum, & ſecundò rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in Aquilone Villa, & pro hoc decreto eijcitur ſanctiſſimus Felix de Epiſcopatu ſuo à Conſtantio Auguſto.* Quæ verba manifeſtum errorem continent. Nam quæ D. Hieronymus, alijque Patres, & ſcriptores coæui de Conſtantino Magno narrant, hìc Conſtantio tribuuntur, qui ab Euſebio Nicomedienſi in fine vitæ baptizari

non

non potuit, cum Euſebius 20. fermè annis ante Conſtantium obierit, & Conſtantius poſt mortem Euſebij Nicomedienſis adhuc catechumenus fuerit, dum Concilio Mediolanenſi paulò ante eius obitum celebrato interfuit: *Quia etiam tum catechumenus* erat, inquit Sulpitius lib. 2. hiſtoriæ, cap. 55. Accedit grauiſſimum D. Athanaſij teſtimonium lib. de Synodis, vbi ſcribit: *Conſtantius hæreticus fuit, qui ad finem vſque permanens in ea impietate, ac deindè moriens, voluit non à pijs viris, ſed ab Euzoio non ſemel, ſed ſæpiùs ob Arianam hæreſim depoſito, reiectoque baptizari*. Et poſt D. Athanaſium Socrates lib. 2. cap. 47. *Ab Euzoio baptizatus expeditionem ſuſcepit aduerſùs Iulianum; ſed cum ad fines Cappadociæ, & Ciliciæ perueniſſet, præ nimia ſollicitudine in morbum apoplexiæ delapſus, Mopſueſti vitam finiuit, Tauro, & Florentino Conſulibus, die tertio Nonas Nouembres*. Socrati conſentiunt omnes alij, dum abſque controuerſia affirmant, Conſtantium ab Euzoio baptizatum fuiſſe: ita vt omninò ignorem, quomodò in hæc Acta irrepſerit, Conſtantium ab Euſebio Nicomedienſi in Aquilone Villa baptizatum fuiſſe; niſi forſan ſciolus aliquis in Euſebiani Chronici ſupplemento loco Conſtantij, & Euzoij, nomina Conſtantini, & Euſebij erroneè inſerta repererit, & his Actis adiunxerit, ex quibus poſteà auctor ſecundi Catalogi tempore Iuſtini & Iuſtiniani ſequentia verba deſumpſit: *Hic* (nimirùm Felix) *declarauit Conſtantinum hæreticum, & rebaptizatum ſecundò*. Quæ auctor libri Pontificalis ſic explicat in Felice: *Hic declarauit Conſtantium filium Conſtantini hæreticum, & ſecundò rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in Aquilone Villa; & per hoc declaratum, eiuſdem Conſtantij Auguſti filij Conſtantini præcepto martyrio coronatur, & capite truncatur*. Quæ auctoris verba ex Actis quoquè Felicis deſumpta ſunt, vtì etiam illa, quæ in manuſcripto Catalogo Epiſcoporum Neapolitanorum literis maiuſculis exarato habentur hoc modo: *Hic* (Felix) *declarauit Conſtantium filium Conſtantini hæreticum, & ſecundò rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſe iuxta Nicomediam in Aquilone Villa*.

10. Quòd autem iſta: *& ſecundò rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in Aquilone Villa*: ab aliquo ſciolo adiungi potuerint, facilè colligitur ex contextu, cum ſine illis ſenſus perfectus ſit, & quæ de rebaptizatione dicuntur, in antiquiſſimo lapide iuxta corpus beati Felicis reperto, nulla

eorum mentio reperiatur. In illo enim dicitur S. Felix martyrio coronatus, *quia Conſtantium damnauit*. Lapidem hunc vidit Baronius, qui ob eiuſdem inſcriptionem ſententiam mutauit. Vtinam & mihi eam videre contigiſſet, facilè enim iudicaſſem, num inſcriptio illa quarto ſæculo marmori inciſa fuerit. Enimuerò iſtius temporis inſcriptiones ex inſcriptionibus Damaſi Papæ, quæ multis in locis etiamnùm ſuperſunt, dignoſci poſſunt. Verùm cum ſæpiùs in Eccleſia ſubterranea SS. Coſmæ & Damiani fruſtrà inſcriptionem quæſiuerim, nihil aliud cogitare potui, quàm lapidem, ſicut in arca marmorea iuxta corpus beati Felicis inuentus fuit, ita cum corpore ſancti Felicis in arca marmorea altaris eidem Sancto dicati ſic aſſeruari, vt niſi altare loco moueatur, haud videri poſſit.

11. Cæterùm adeò conueniunt mediæ ætatis ſcriptores de Pontificatu, & martyrio Felicis, vt Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Theophanes Felicem ponant in ſerie Romanorum Pontificum, eumque omnes Catalogi tam manuſcripti, quàm typis editi agnoſcant. Sic duo Catalogi tempore Vigilij Papæ concinnati, quorum alter in Bibliotheca Corbeienſi, alter in Henſcheniana Antuerpienſi aſſeruantur, habent Felicem in ſerie Pontificum. Catalogus quoquè ſecundus ſexto ſæculo conſcriptus non ſolùm affirmat, eum Pontificem fuiſſe, & martyrem, ſed adiungit quoquè, Damaſum cum Clericis Romanis corpus eius rapuiſſe, & in Baſilica ab eodem Felice via Aurelia ſecundo ab Vrbe lapide conſtructa ſepeliſſe. Catalogus Palatino-Vaticanus tempore Caroli Magni ſcriptus ponit Felicem ordine trigeſimum octauum, aſſeritque, ſediſſe annum 1. menſes 3. & dies aliquot: quod idem affirmant tres Catalogi Vaticani, ſæculo nono exarati, & hactenùs non editi, quorum fidem ſecutus eſt Anaſtaſius Bibliothecarius, qui Felicem pro Pontifice & martyre habet, prout etiam habuit Sanctus Iuo Carnotenſis Epiſcopus in Manuſcripto Romanorum Pontificum Catalogo his verbis: *Felix natione Romanus ſedit annum 1. menſes III. dies II. & ceſſauit Epiſcopatus dies 37. paſſus verò eſt III. Idus Nouembris*. Conuenit Anſelmus Lucenſis in Catalogo M.S. collectioni ipſius adiuncto in Codice Vaticano, qui tamen non meminit ipſius martyrij, prout meminit Cardinalis Deuſdedit in Catalogo collectioni ſuæ præpoſito, *Martyr 2. Felix, ann. 1. menſes 3. dies 2.* Idem omninò reperitur in ſerie illa Romanorum Pontificum, quæ ante 500. annos depicta fuit

in

in Eccleſia ſancti Pauli, vtpotè in qua etiamnum conſpicitur Felix ante Damaſum, leguntur que hæc verba: *Felix annum I. menſes III. dies II.* Ex quibus omnibus colligi poteſt, Romanam Eccleſiam plurimorum ſcriptorum auctoritate Felicem in Martyrologio ſuo retinuiſſe, vbi ad quartum Kalendas Auguſti habetur: *Romæ via Aurelia ſancti Felicis Secundi Papæ & Martyris, qui à Conſtantio Imperatore Ariano ob Catholicæ fidei defenſionem è ſede ſua deiectus, & Ceræ in Tuſcia occultè gladio necatus, glorioſè occubuit. Eius corpus indè à Clericis raptum eadem via ſepultum fuit: poſteà verò ad Eccleſiam SS. Coſmæ & Damiani delatum, ibidem Gregorio XIII. ſummo Pontifice repertum eſt ſub altare vnà cum reliquijs ſanctorum Martyrum Marci, & Marcelliani, & Tranquillini, atque in eodem loco pridie Kalendas Auguſti ſimul cum eis reconditum.*

12. Cum itaque Romana Eccleſia tot antiquorum teſtimonijs nixa Felicis memoriam celebrare pergat; inquirendum reſtat, quanto tempore Felix ſederit. Sanè quamuìs Acta, & monumenta antiqua perhibeant, Liberium 3. annos in exilio peregiſſe, tamen annum dumtaxat vnum, menſes tres, & dies duos Felici tribuunt Catalogi, & ſcriptores ferè omnes ſuprà citati. Magna eſt hæc difficultas, cuius ſolutio à grauiori quæſtione de lapſu Liberij dependet. Cum verò alibi de quæſtione illa acturi ſimus, ſufficiet hìc breuiter indicaſſe, nullum omninò dubium videri, quin Felicis initia fuerint turbida, eiuſque ingreſſus potiùs habendus ſit pro inuaſione, & intruſione, quàm legitima electione, & ordinatione. Iurauerat Clerus, & cum Clero Romano ipſe Felix Archidiaconus, ſe nullum viuente Liberio in eius locum electuros. Vix autem Liberius in exilium truſus erat, quum plerique ex Clero peierauerunt, & viuente legitimo Pontifice Liberio, Felicem in eius locum elegerunt, & Felix ipſe, cum à Catholicis Epiſcopis non potuiſſet, ab Arianis hominibus in Conſtantij Palatio ordinatus fuit. Euincunt hæc Patrum coæuorum teſtimonia ſuperiùs citata; conſentiuntque Acta ipſius Felicis, & Catalogi antiquiores cum auctore libri Pontificalis, qui referunt, Felicem conſentiente Liberio electum, & confirmatum fuiſſe in Concilio Epiſcoporum. Quod qua ratione factum ſit, alibi videbimus, cum hìc annotaſſe ſufficiat, legitimum Felicis Pontificatum vltra annum vnum, menſes tres, & dies duos non eſſe extendendum. Atque ſatìs hactenùs de rebus Chronologicis primorum Pontificum, de quibus pauci inter Catholicos, nul-

lus

lus ferme inter Catholicæ religionis aduerſarios egit ante Pearſonium, qui diſſertationes de ſucceſſione primorum Pontificum, eorumque ætate conſcripſit, quas Henricus Dodvvellus Londini anno 1688. inter opera eius poſthuma infelici planè ſucceſſu edidit: chronotaxis namque, quam Pearſonius poſt ſe reliquit, ad ſententiam Eutychij Patriarchæ Alexandrini, in rebus Romanorum Pontificum planè peregrini, compoſita tali vbique emendatione indiguit, vt Dodvvellus ipſe nouis commentarijs, iiſque prolixioribus, & confuſis eandem chronotaxim reſarcire conatus ſit. His proinde meritò neglectis ad veriorem Romanorum Pontificum Chronotaxim accedamus, quam pro maiori huius materiæ elucidatione hic ſubiungimus.

SERIES CHRONOLOGICA.

Ab anno Aeræ vulgaris primo vſque ad annum 566. quo obijt Iuſtinianus, & Conſulares Faſti, ac plerique Pontificum Catalogi finem accipiunt.

Anni æræ vulgar.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
1.	C. Cæſar, L. Æmilius Paullus.	Auguſti 44. & 45. à morte Cæſaris Dictatoris.	Chriſti 6.	Caius bellum gerens cum Parthis hoc anno in Syria Conſulatum init, cuius veritatis indices extant apud Occonem nummi, cum inſcriptione: *C. Cæſar Pont. Coſ.* Et in Cenotaphio Piſano commemoratur eius *Poſtconſulatus, quem vltra extremos Populi Romani fines bellum gerens feliciter peregit*. Ex his corrigi poſſunt Annales, in quibus & alia multa circa Conſules errata irrepſerunt, quæ non quidem omnia, ſed plura corrigimus, adductis faſtis conſularibus ex editione Onuphrij Panuinij, & emendatione Gruteri, Noriſij, Pagij, aliorumque recentiorum auctorum, libertatem relinquentes alijs, qui poſt nos ſcribent, vt ſi quid ex certis monimentis in Conſulum nominibus emendandum reperient, illud quam liberrimè præſtare poſſint.
2.	P. Vinicius, P. Varus.	Auguſti 45. & 46.	Chriſti 7.	
3.	M. Seruilius, L. Ælius Lamia.	Auguſti 46. & 47.	Chriſti 8.	
4.	Sex. Ælius Catus, C. Sentius Saturninus.	Auguſti 47. & 48.	Chriſti 9.	
5.	Cn. Cornelius Cinna, L. Valerius Meſſalla Voluſus.	Auguſti 48. & 49.	Chriſti 10.	
6.	M. Æmilius Lepidus, L. Arruntius.	Auguſti 49. & 50.	Chriſti 11.	
7.	Q. Metellus Creticus, A. Licinius Nerua Silanus.	Auguſti 50. & 51.	Chriſti 12.	Lucæ cap. 2. *Cum factus eſſet annorum duodecim ..... remanſit puer Ieſus in Ieruſalem .... & factum eſt, poſt triduum inuenerunt illum in templo ſedentem in medio doctorum* &c.

8.

Anni æræ vulgar.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
8.	M. Furius Camillus, Sex. Nonius Quinctilianus.	Auguſti 51. & 52.	Chriſti 13.	
9.	C. Poppæus Sabinus, Q. Sulpicius Camerinus.	Auguſti 52. & 53.	Chriſti 14.	Suetonius in Veſpaſiano c. 2. *Veſpaſianus natus eſt .... 15. Kal. Decemb. veſperi, Q. Sulpicio Camerino, C. Poppæo Sabino Coſſ. quinquennio antequàm Auguſtus excederet.* Et cap. 24. *Extinctus eſt 8. Kal. Iulij annum agens ætatis 69.* Ab hoc autem Coſſ. excluſiuè vſque ad Coſſ. Veſpaſiani IX. & Titi VII. quo Veſpaſianus obijt, in Chronologia noſtra 69. anni intercedunt.
10.	P. Cornelius Dolabella, C. Iunius Silanus.	Auguſti 53. & 54.	Chriſti 15.	
11.	M. Æmilius Lepidus, T. Statilius Taurus.	Auguſti 54. & 55. Tiberij Imperij Proconſularis 1.	Chriſti 16.	Suetonius in Tiberio cap. 21. *Lege per Conſules lata, vt Prouincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret.*
12.	Germanicus Cæſar, C. Fonteius Capito.	Auguſti 55. & 56. Tiberij Imperij Proc. 1. & 2.	Chriſti 17.	Suetonius in Caio, cap. 8. *Natus eſt pridie Kal. Sept. patre ſuo & C. Fonteio Capitone Coſſ.* Et cap. 59. *Vixit annis XXIX.* quod Chronologiæ noſtræ conſonum eſt.
13.	C. Silius, L. Munacius Plancus.	Auguſti 56. & 57. Tiberij Imp. Proc. 2. & 3.	Chriſti 18.	Suetonius in Auguſto c. 101. *Teſtamentum L. Planco C. Silio Coſſ. III. Nonas Aprilis, ante annum & 4. menſes, quàm decederet, factum ab eo.*
14.	Sex. Pompeius, Sex. Apuleius.	Auguſtus obit die 19. Auguſti, & incipit Monarchia Tiberij 1. Imperij verò Proc. 3. & 4.	Chriſti 19.	Auctor libri de claris Oratoribus à Conſulatu Hirtij & Panſæ vſque ad mortem Auguſti numerat annos 56. *Adijce, inquit, Tiberij tres & viginti, & propè quadriennium Caij, ac bis quaternos denos Claudij, & Neronis annos, atque ipſum Galbæ, & Othonis, & Vitellij vnum annum, ac ſextam iam felicis huius Principatus ſtationem, qua Veſpaſianus Rempublicam fouet, centum & viginti anni colliguntur.* Errat auctor in ſupputatione annorum, cum anni Imperatorum ab ipſo citati tantùm 118. annos efficiant, quot reuerà à Conſulatu Hirtij & Panſæ ad ſextum annum Veſpaſiani intercedunt.
15.	Druſus Cæſar Ti. F. C. Norbanus Flaccus.	Tiberij 1. & 2. Imperij Proconſ. 4. & 5.	Chriſti 20.	

16.

Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
16.	T. Seatilius Siſenna Taurus, L. Scribonius Libo.	Tiberij 2. & 3. Imperij Proconſ. 5. & 6.	Chriſti 21.	Eminentiſſimus Cardinalis Baronius ad hunc annum refert mortem Auguſti, biennio à verâ Chronotaxi deflectens, prout in Annalibus deflectit vſque ad Imperium Probi, vbi duobus annis à Probo ablatis, Annales ad veram Chronologiam propiùs accedunt, vt in diſſertatione I. cap. 1. fuſiùs explicatur.
17.	C. Cœlius Rufus, L. Pomponius Flaccus.	Tiberij 3. & 4. Imperij Proconſ. 6. & 7.	Chriſti 22.	
18.	Ti. Cæſ. Aug. III. Germanicus Cæſar Ti. F. II.	Tiberij 4. & 5. Imperij Proconſ. 7. & 8.	Chriſti 23.	
19.	M. Iunius Silanus, L. Norbanus Balbus.	Tiberij 5. & 6. Imperij Proconſ. 8. & 9.	Chriſti 24.	His Coſſ. veneno extinctus eſt Germanicus, de cuius morte Dio Caſſius lib. 57. *Summa delectationi Tiberio fuit.* Et infrà: *Cùm antehac plurima egregia feciſſet, tum in contraria omnia mutatus eſt.* Ab hoc autem anno Tiberij, & non à primo eius anno (vt putabat Herwartius) numerandi ſunt anni 50. quos Dames comes Apollonij Tyanei poſt primum Imperatorem vſque ad Veſpaſianum interceſſiſſe affirmat apud Philoſtratum in vita Apollonij, lib. 5. cap. 9. *Cum Veſpaſianus Imperium affectaret apud Gentes Ægypto finitimas, & in Ægyptum procederet, Dion & Euphrates lætari inſſerunt. Nam poſt primum Imperatorem, à quo res Romana in ordinem eſt redacta, & exornata (Auguſtum videlicet) tyrannides adeò ſæuæ rerum potiebantur in annos circiter quinquaginta, vt nec Claudius, qui hoc interiecto ſpatio per annos tredecim imperauit, inter bonos cenſendus ſit.* Notanda ſunt hæc Dametis verba: *poſt Primum Imperatorem*, non enim dicit, immediatè poſt mor-
20.	M. Valerius Meſſalla, M. Aurelius Cotta.	Tiberij 6. & 7. Imperij Proconſ. 9. & 10.	Chriſti 25.	
21.	Ti. Cæſ. Aug. IV. Druſus Ti. F. II.	Tiberij 7. & 8. Imperij Proconſ. 10. & 11.	Chriſti 26.	
22.	D. Haterius Agrippa, C. Sulpicius Galba.	Tiberij 8. & 9. Imperij Proconſ. 11. & 12.	Chriſti 27.	

Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Anni Chriſti.	Obſeruatu digna.
23.	C. Aſinius Pollio, C. Antiſtius Vetus.	Tiberij 9. & 10. Imperij Proconſ. 12 & 13.	Chriſti 28.	mortem Auguſti, ſed imperante Tiberio Tyrannidem cœpiſſe: Tiberius namque ſub Principatus initium ferocitatem animi ſui mira arte diſſimulauit, vt rectè obſeruat Petauius, & ab anno Imperij ſexto poſt mortem Germanici Tyrannidem cœpit, vt teſtatur Dio Caſſius, à quo anno vſque ad initium Veſpaſiani quinquaginta anni à Damete aſſignati numerantur.
24.	Sex. Corn. Cethegus, L. Viſellius Varro. *ex Dione, & Tacito.*	Tiberij 10. & 11. Imperij Proconſ. 13. & 14.	Chriſti 29.	
25.	Corn. Lentulus Iſauricus, M. Aſinius Agrippa.	Tiberij 11. & 12. Imperij Proconſ. 14. & 15.	Chriſti 30.	
26.	Cn. Cornelius Lentulus Getulicus, C. Caluiſius Sabinus.	Tiberij 12. & 13. Imperij Proconſ. 15. & 16.	Chriſti 31. primus annus prædicationis.	
27.	M. Licinius Craſſus, L. Calpurnius Piſo.	Tiberij 13. & 14. Imperij Proconſ. 16. & 17.	Chriſti 32. ſecundus annus prædicationis.	
28.	Ap. Iunius Silanus, P. Silius Nerua.	Tiberij 14. & 15. Imperij Proconſ. 17. & 18.	Chriſti 33. tertius annus prædicationis.	

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
1.	29.	C. Fuſius Geminus, L. Rubellius Geminus. Suff. Kal. Iul. A. Plautius, L. Nonius Aſprenas. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Tiberij 15. & 16. Imperij Procon. 18. & 19.	Chriſtus Dominus crucifigitur pro ſalute humani generis: ſucceditque Petrus, cui ouile ſuum commiſit, antequàm in Cœlum aſcendit.	Chriſtus Dominus moritur conſulatu duorum Geminorum, vt Diſſertatione 1. Veterum teſtimonijs comprobauimus. Scribit autem Q. Iulius Hilario in libello de Hebdom. Danielis: *Ex Luculli Conſulatu annuos iam Conſules requirentes inuenimus vſq; ad Paſſionem Domini N. Ieſu Chriſti vſque ad annum 16. Imperij Tiberij Cæſaris 179. annos eſſe completos.* Quod faſtis concinit.
1. & 2.	30.	M. Vinicius, L. Caſſius Longinus, Suff. Kal. Iul. C. Caſſius Longinus. L. Neuius Surdinus. *ex eodem Noris.*	Tiberij 16. & 17. Imperij Procon. 19. & 20.	Petri 1. & 2.	Hoc anno dedicat Velleius Paterculus libros ſuos hiſtoriarum M. Vinicio Coſ. & ſcribit lib. 1. *Carthago diruta eſt (cum ſcriſſet annis 667.) abhinc annos 177. Cn. Corn. Lentulo, L. Mummio Coſſ.* Anno ante æram vulgarem 146. Scipio Carthaginem deleuit, à quo tempore vſque ad ann. 30. ſunt anni 176.
2. & 3.	31.	Ti. Auguſtus V. L. Ælius Seianus. Suff. VII. idus Maij Fauſt. Corn. Sulla, Sexteidius Catullinus. Suff. Kal. Iul. L. Fulcinius Trio. Suff. Kal. Octob. P. Memmius Regulus. *ex Noriſio.*	Tiberij 17. & 18. Imperij Procon. 20. & 21.	Petri 2. & 3.	
3. & 4.	32.	Cn. Domitius Ahenobarbus. M. Furius Camillus Scribonianus. Suff. Kal. Iul.	Tiberij 18. & 19. Imperij Procon. 21. & 22.	Petri 3. & 4.	

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulgaris.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
		A. Vitellius. *ex Noriſio.*			
4. & 5.	33.	Sulpicius Galba, L. Corn. Sulla.	Tiberij 19. & 20. Imperij Procon. 22. & 23.	Petri 4. & 5.	
5. & 6.	34.	Paullus Fabius Perſicus, L. Vitellius.	Tiberij 20. & 21. Imperij Procon. 23. & 24.	Petri 5. & 6.	His Conſulibus ludi decennales celebrati ſunt. Qua de re Dio lib. 58. in Tiberio: *Viceſimo anno Imperij, quum frequens in Albano, & Tuſculi eſſet, in Vrbem non venit. Sed Conſules L. Vitellius, & Fabius Priſcus decennium nuncupauere, tamquam ei, vt Auguſto vſitatum, tunc imperium prorogarent. Verùm hi ludos (decennales) ſimul celebrarunt, & pœnas dederunt.* Non decennales, ſed *vicennales* à morte Auguſti enumerarunt Tiberij annos, ſicque ſecundò ludos celebrauerunt *decennales.*
6. & 7.	35.	C. Ceſtius Gallus, M. Seruilius Rufus Nonianus.	Tiberij 21. & 22. Imperij Procon. 24. & 25.	Petri 6. & 7.	
7. & 8.	36.	Q. Plautius Lælianus, Sex. Papinius Allenius. *ex Noriſio.*	Tiberij 22. & 23. Imperij Procon. 25. & 26.	Petri 7. & 8.	
8. & 9.	37.	Cn. Acerronius Proculus, C. Pontius Nigrinus.	Tiberius moritur 16. Martij; eique ſuccedit Caius Caligula.	Petri 8. & 9.	Ioſephus libro de vita ſua ſcribit, ſe natum *anno primo Imperij Caligulæ.* Libro autem 20. Antiquitatum ait, ſe eoſdem libros ſcripſiſſe *decimo tertio Principatus Domitiani anno*, ætatis vero ſuæ *ſexto & quinquageſimo.* Quod Chronotaxim noſtrã confirmat, ab anno enim primo Caligulæ, ad decimum tertium Domitiani, ſunt anni 56.
9. & 10.	38.	M. Aquillius Iulianus, P. Nonius Aſprenas. *ex Pagio.*	C. Caligulæ 1. & 2.	Petri 9. & 10.	
10. & 11.	39.	Caius Aug. II. L. Apronius Cæſianus. Suff. Kal. Febr. M. Sanquinius Max. II. Suff. Kal. Iul. Cn. Domitius Corbulo.	C. Caligulæ 2. & 3.	Petri 10. & 11.	

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulgaris.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
11. & 12.	40.	C. Aug. III. Suffecti. L. Gellius Publicola, M. Cocceius Nerua. *ex Noriſio.*	C. Caligulæ 3. & 4.	Petri 11. & 12.	Suetonius in Caligula: *vixit annis XIX. imperauit trienuio, & decem menſibus, diebuſque octo*. Idem quoad Imperij durationem habent Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, & Tertullianus aduersùs Iudæos, alijque communiter.
12. & 13.	41.	C. Auguſtus IV. Cn. Sentius Saturninus.	Caligula occiditur 24. Ianuarij; cique ſuccedit Claudius.	Petri 12. & 13. & Pontif. Rom. 1.	Petrus ſub Claudio Romam venit, duodecim autem annos inter Chriſti mortem & Petri ad Vrbem aduentum interceſſiſſe, adfirmat Apollonius apud Euſebium, & indicat Lactantius lib. de mortibus perſecutorum. A die autem, quo ad Vrbem venit, Pontificatum Romanum 25. annis tenuiſſe, fidem faciunt antiqui ſcriptores poſt Euſebium, & Hieronymum.
13. & 14.	42.	Ti. Claudius Aug. II. C. Cæcina Largus.	Claudij 2.	Petri Pontificatus Romani 2.	
14. & 15.	43.	Claudius Aug. III. L. Vitellius II.	Claudij 3.	Petri 3.	
15. & 16.	44.	L. Quinctius Criſpinus II. M. Statilius Taurus. *Apud Grut. pag.* 1041.	Claudij 4.	Petri 4.	
16. & 17.	45.	M. Vinicius II. T. Statilius Coruinus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Claudij 5.	Petri 5.	
17. & 18.	46.	C. Valerius Aſiaticus II. M. Iunius Silanus. *ex Noriſio ſupra.*	Claudij 6.	Petri 6.	
18. & 19.	47.	Claudius Aug. IV. L. Vitellius III.	Claudij 7.	Petri 7.	Cenſorinus de Die natali cap. 17. *Sextos* (ludos) *fecit Tiberius Claudius Cæſar ſe IV. & L. Vitellio tertium Coſſ.*

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
19. & 20.	48.	A. Vitellius, Vipſanius Poblicola.	Claudij 8.	Petri 8.	*Coſſ. anno IↃCCC. Septimos Domitianus ſe XIV. & L. Minucio Rufo Coſſ. anno*
20. & 21.	49.	C. Pompeius Longinus Gallus, Q. Verannius Nepos. *ex Solino cap. 2.* *	Claudij 9.	Petri 9.	*IↃCCCXLI. Octauos Imperatores Septimius, & M. Aurelius Antoninus Cilone, & Libone Coſſ. an. IↃCCCCLVII.* Ex annis Vrbis à Cenſorino citatis colligitur, quòd à Conſulatu Claudij IV. vſque ad Conſulatum Domitiani XIV. intercedant anni 41. & a prædicto Coſ. Domitiani vſque ad Chilonis, & Li-
21. & 22.	50.	C. Antiſtius Vetus, M. Suillius Nerulianus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Claudij 10.	Petri 10.	bonis Conſulatum anni 116. Quę egregiè Chronologiam noſtram confirmant, cum à Conſulatu Claudij IV. ſeu ab anno 47. ad annum 88. quo Domitianus Conſulatum 14. egit, ſint anni 41. & ab eodem Conſulatu anno
22. & 23.	51.	Claudius Aug. V. Ser. Cornelius Orfitus.	Claudij 11.	Petri 11.	vulgari 88. vſque ad annum 204. quo Chilo, & Libo Conſules fuerunt, ſint anni 116.
23. & 24.	52.	Fauſtus Sulla, Saluius Otho. *ex Tacito lib. 12. cap. 52.*	Claudij 12.	Petri 12.	* Solinus in Polyhiſtore, c. 2. numerat à Conſulatu Hircij, & Panſæ, quèm cum an. 710. Vrbis conditæ illigat, vſque ad Conſulatum Pompei & Galli, & Verannij, quem cum anno 801. Vrbis conditæ componit, annos
24. & 25.	53.	D. Iunius Silanus. Q. Haterius Antoninus.	Claudij 13.	Petri 13.	91, vt cuique conſtare poteſt ex noſtra chronotaxi, quæ apprimè conuenit cum teſtimonio Solini.
25. & 26.	54.	Q. Aſinius Marcellus, M. Acilius Auiola.	Claudius veneno occumbit 13. Octobris, eique ſuccedit Nero.	Petri 14.	Lactantius lib. de mortibus perſecutorum ad Donatum: *A morte Chriſti vſque ad principium Neroniani Imperij ſunt ann. viginti quinque.*
26. & 27.	55.	Nero Cæſ. Aug. L. Antiſtius Vetus.	Neronis 1. & 2.	Petri 15.	Quo teſtimonio rectè Chronotaxis noſtra confirmatur.
27. & 28.	56.	Q. Voluſius Saturninus, P. Corn. Scipio.	Neronis 2. & 3.	Petri 16.	

28.

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
28. & 29.	57.	Nero Aug. II. L. Calpurnius Piſo.	Neronis 3. & 4.	Petri 17.	
29. & 30.	58.	Nero Aug. III. M. Valerius Meſſalla.	Neronis 4. & 5.	Petri 18.	
30. & 31.	59.	C. Vipſtanus Apronianus, L. Fonteius Capito, *ex Pagio.*	Neronis 5. & 6.	Petri 19.	
31. & 32.	60.	Nero Aug. IV. Coſſus Cornel. Lentulus.	Neronis 6. & 7.	Petri 20.	D. Hieronymus libro de Scriptoribus: Iacobus anno *poſt Paſſionem ab Apoſtolis Hieroſolymorum Epiſcopus ordinatus .... triginta annis Hieroſolymis rexit Eccleſiam, id eſt vſque ad ſeptimum Neronis annum.* Idem habet Venerabilis Beda lib. de ratione temporum. Ex quorum teſtimonijs conſtat, inter mortem Chriſti, & ſeptimum Neronis annum intercedere triginta annos Epiſcopatus Iacobi: quod in nulla alia quàm noſtra Chronologia locum habet.
32. & 33.	61.	C. Cæſonius Pætus, C. Petronius Turpilianus.	Neronis 7. & 8.	Petri 21.	
33. & 34.	62.	P. Marius Celſus, L. Aſinius Gallus.	Neronis 8. & 9.	Petri 22.	
34. & 35.	63.	C. Memmius Regulus, L. Verginius Rufus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Neronis 9. & 10.	Petri 23.	
35. & 36.	64.	C. Lecanius Baſſus, M. Licinius Craſſus Frugi,	Neronis 10 & 11.	Petri 24.	
36. & 37.	65.	A. Silius Nerua, M. Veſtinus Atticus.	Neronis 11. & 12.	Petri 25. quo martyrio coronatur die 29. Iunij, eique ſuccedit Linus.	Epiphanius hæreſi 26. cap. 6. *Petri, & Pauli mors in 12. Neronis annum incurrit.* Antiquiſſimus Catalogus: *Nerua, & Veſtino Coſſ.* D. Hierony-

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
					ronymus, & Iſidorus *anno 37. poſt Chriſti Paſſionem*. Quæ Chronotaxim noſtram confirmant.
37. & 38.	66.	C. Suetonius Paullinus, L. Pontius Teleſinus.	Neronis 12. & 13.	Lini 1. & 2.	
38. & 39.	67.	L. Fonteius Capito, C. Iulius Rufus.	Neronis 13. & 14.	Lini 2. & 3.	His Coſſ. ponunt Lini martyrium antiquiores Catalogi, & ex illis author libri Pontificalis, qui in duobus Codicibus Florentinis, & vno Vaticano adiungit ea, quæ ad Vicariatum Lini, & Cleti ſpectant. Qua de re agimus diſſert. 2.
39. & 40.	68.	C. Silius Italicus, M. Galerius Trachalus.	Nero, ſeipſum interimit die 10. Iunij, eique ſuccedit Galba.	Lini 3. & 4.	Faſti Idatij: His Coſſ. *Nero non comparuit*. Vt enim habet Eutropius lib. 7. *obijt trigeſimo, & altero ætatis anno*. Quarè ab hoc anno retronumerando annus primus, quo natus eſt Nero, incidet in annum 37. *æræ* vulgaris, quo Tiberius è vita exceſſit, ſcribente Suetonio: *Nero natus eſt Antij poſt nouem menſes quàm Tiberius exceſſit è vita VIII. Kal. Ianuarij*. Tiberius mortuus eſt iuxta noſtram Chronologiam ann. 37. die 16. Martij, à quo die vſque ad VIII. Kal. Ian. nouem menſes, & à quo anno vſque ad 68. intercurrunt anni 31.
40. & 41.	69.	Imp. Ser. Sulpicius Galba Aug. II. Vinius Rufinus. *1. ex Onuphrio. 2. ex Noriſio.*	Galba occiditur 16. Ianuarij, & poſt ipſum hoc anno occiſis Othone, & Vitellio, ſuccedit Veſpaſianus Kal. Iul.	Lini 4. & 5.	Philoſtratus lib. 5. de vita Apollonij Tyanei, cap. 4. *Galba iam regno potitus in ipſa ciuitate interfectus eſt: Vitellius autem interijt, dum Imperij captaret auguria: Otho quoquè apud occidentales Gallos moriens, honeſtaque ſepultura carens tamquam priuatus,*

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
					quidam & ignobilis iacuit. Atque hæc omnia intra anni ſpatium à fortuna celeriter acta ſunt. Suetonius autem in Vitellio ait, eum natum menſe Septemb, *Druſo Cæſare, Norbano Flacco Coſſ.* hoc eſt anno vulgari 15. Scribit quoquè Zonaras: *Vixit annos* 54. *& dies* 89 quot anni inter Conſulatum præfatum, & annum 69. intercedunt in noſtra Chronologia.
41. & 42.	70.	Imp. Cæſ. Veſpaſianus Auguſt. II. Titus Cæſar.	Veſpaſiani 1. & 2.	Lini 5. & 6.	Suetonius in Othone c. 2. *Otho Imperator IV. Kal. Maij natus eſt Camillo Aruntio, Domitio Aenobarbo Coſſ.* Porrò refert Plutarchus in vita Othonis ſe vidiſſe eius monumentum Brixelli cum hac inſcriptione: *M. OTHONIS. OBIIT ANNO AETATIS XXXVII.* quot omninò anni intercedunt in noſtra Chronologia inter Coſſ. Camilli, Ænobarbi, ac mortem Othonis.
42. & 43.	71.	Veſpaſianus Auguſt. III. M. Cocceius Nerua. Suff. Kal. Martij Fl. Domitianus Cæſar, Cn. Pedius Caſtus. *Noriſius, & Pagius, ex inſcriptione.*	Veſpaſiani 2. & 3.	Lini 6. & 7.	Ioſephus lib. 6. cap. 47. & Euſebius in Chronico affirmant, quòd euerſio Hieroſolymæ contigerit, *anno* 2. *Veſpaſiani*. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, Origenes lib. 4. contra Celſum, & D. Hieronymus comm. in cap. 1. Sophoniæ adiungunt: *anno poſt paſſionem Chriſti* 42. Ex quibus apertè conſtat, quòd inter mortem Chriſti, & annum ſecundum Veſpaſiani intercedant anni 42.
43. & 44.	72.	Veſpaſianus Auguſt. IV. Titus Cæſar II.	Veſpaſiani 3. & 4.	Lini 7. & 8.	
44. & 45.	73.	Domitianus Cæſ. II. M. Valerius Meſſallinus.	Veſpaſiani 4. & 5.	Lini 8. & 9.	
45. & 46.	74.	Veſpaſianus Auguſt. V. Titus Cæſar III. Suff. Domitianus Cæſ. III.	Veſpaſiani 5. & 6.	Lini 9. & 10.	Auctor libri de claris oratoribus: *Hirtio, & Panſa Coſſ. VII. Idus Decembris occiſus eſt Cicero, à quo tempore vſque ad ſextum annum Veſpaſiani centum & viginti anni numerantur*. Duobus tantùm annis à vera Chrono-

 no-

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
46. & 47.	75.	Veſpaſianus Auguſt. VI. Titus Cæſ. IV. Suff. Domitianus Cæſar IV.	Veſpaſiani 6. & 7.	Lini 10. & 11.	nologia deflectit, idque ex errore ſupputationis annorum prouenit, vt ſuprà indicauimus.
47. & 48.	76.	Veſpaſianus Auguſt. VII. Titus Cæſ. V. Suff. Domitianus Cæſar V.	Veſpaſiani 7. & 8.	Lini 11. & 12. quo obijt VI. Kal. Decembris, vel vt alij volunt VIII. Kal. Octobris.	Euſebius in Chronico: *Poſt Petrum primus Romanam Eccleſiam tenuit Linus annis XI.* Alij catalogi, & liber Pontificalis iuxta fidem duorum M. SS. Codd. Florentinorum, & vnius Vaticani tribuunt annos XI. menſes III. dies XX.
48. & 49.	77.	Veſpaſianus Auguſt. VIII. Titus Cæſ. VI. Suff. Domitianus Cæſar VI. *ita ex Onuphrio Pagius.*	Veſpaſiani 8. & 9.	Cleti 1.	
49. & 50.	78.	L. Ceionius Commodus, D. Nouius Priſcus. *ex Noriſio, & Pagio.*	Veſpaſiani 9. & 10.	Cleti 2.	
50. & 51.	79.	Veſpaſianus Auguſt. IX. Titus Cæſ. VII.	Moritur Veſpaſianus die 24. Iunij, & ſuccedit Titus.	Cleti 3.	Veſpaſianus, teſte Dione lib. 66. mortuus eſt, cum vixiſſet *annos 69. menſes octo: regnauit annos 10. ſex diebus exceptis.* Et addit de Tito, eum vixiſſe in Principatu:
51. & 52.	80.	Titus Aug. VIII. Domitianus Cæſ. VII.	Titi 1. & 2.	Cleti 4.	*annos duos, menſes 2. dies 20. antè verò quàm eſſet Imperator, annos 39. menſes 5. dies 25.* Cum autem Titus Imperium adeptus ſit anno æræ
52. & 53.	81.	Sex. Annius Siluanus. T. Verus Pollio. *Noris ex Grutero. p. 1040.*	Titus moritur die 13. Septembris, eique ſuccedit Domitianus.	Cleti 5.	vulgaris 79. ætatis 39. patet omninò, anno æræ vulgaris 70. ætatis verò trigeſimo Titum rectè dixiſſe ad Apollonium, quod refert Philoſtratus in vita eiuſdem Apollonij Tyanei, lib. 6. cap. 14. *Ego autem natus ſum an-*

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.
53. & 54.	82.	Imp. Domitianus Aug. VIII. T. Flauius Sabinus.	Domitiani 1. & 2.	Cleti 6.
54. & 55.	83.	Imp. Domitianus Aug. IX. Q. Petilius Rufus II. *ex Phlegonte c. 24. Noriſius Epiſt. Conſ.*	Domitiani 2. & 3.	Cleti 7.
55. & 56.	84.	Imp. Domitianus Aug. X. C. Appius Sabinus.	Domitiani 3. & 4.	Cleti 8.
56. & 57.	85.	Domitianus Auguſt. XI. Titus Aurelius Fuluus.	Domitiani 4. & 5.	Cleti 9.
57. & 58.	86.	Domitianus Auguſt. XII. Ser. Cornelius Dolabella.	Domitiani 5. & 6.	Cleti 10.
58. & 59.	87.	Domitianus Auguſt. XIII. A. Voluſius Saturninus.	Domitiani 6. & 7.	Cletii 11.
59. & 60.	88.	Domitianus Auguſt. XIV. L. Minutius Rufus.	Domitiani 7. & 8.	Cleti 12.

Obſeruatu digna.

annos triginta, iiſdémque honoribus, quibus pater iam ſexagenarius, ornatus. Idem confirmatur ex Suetonio in Tito, vbi affirmat, quòd *natus ſit III. Kal. Ianuary inſigni anno Caiana nece.* Annus enî Caiana nece inſignis, vt rectè obſeruat Petauius lib. XI. de Doctrina temporum c. 18. eſt annus Vrbis conditę 793. qui ab XI. Kal. Maij anni æræ vulgaris 40. vſque ad XI. Kal. Maij anni 41. protenditur, adeò vt ſi anno Caiana nece inſigni natus ſit Titus III. Kal. Ian. nō quidē an. 41. poſt mortē Caij, ſed an. 40. diebus 26. ante Caij obitū natū fuiſſe oportuerit: à fine autem anni 40. vſque ad annum 79. quo Titus Imperium aſſumpſit, anni 39. intercedunt, vt Dio obſeruat, & vſque ad Titi mortem anni 41. vt Suetonius affirmat his verbis: *Exceſſit altero & quadrageſimo ætatis anno.*

Antiquus Chronologus apud Clementem Alexandrinum lib. 1. Stromatum: *A Conſulatu Auguſti IV. vſque ad Conſulatum Domitiani XII.* quo certamen Romæ inſtituit, *anni*, inquit, 114. excluſo nimirùm vltimo anno, quem ſi comprehendas, erunt anni 115. Scribit quoquè Cenſorinus, cap. 18. de Die natali; *Agonem Capitolinum inſtitutum eſſe, Domitiano XII. & Dolabella Coſſ.* qui anno 86. reſpondet. Idem autem ſcribit, anno 238. cœpiſſe agonem 39. Cum verò agon quatuor integros annos complecteretur, agones 38. quater completi conficiunt annos 152. quibus ſi detrahas annos 237. remanent anni 85. Vnde anno Chriſti 86. primus agon celebratus eſt.

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
60. & 61.	89.	T. Aurelius Fuluus II. A. Sempronius Atratinus.	Domitiani 8. & 9.	Cletus obijt, eique ſuccedit Clemens poſt VI. Kal. Maij.	Cletum poſt Linum Eccleſiam 12. annis rexiſſe, affirmat Euſebius, & poſt enm S. Proſper. Omnes antiqui Catalogi tribnunt ei annos XII. menſem I. dies XI. hoſque ſequutus eſt auctor libri Pontificalis. Epiphanius hæreſi 27.: *Linus, & Cletus duodecim annorum ſpatio ſingillatim Epiſcopatum obtinuerunt*. Demùm Rabanus in Martyrologio ad 3. Kal. Maij: *Romæ paſſio Cleti Papæ, qui tertius poſt Petrum Romanæ Vrbis Epiſcopatum annos 12. habuit, & ibidem martyrio coronatus eſt ſub Domitiano Imperatore*.
61. & 62.	90.	Domitianus Auguſt. XV. M. Cocceius Nerua II.	Domitiani 9. & 10.	Clementis 1. & 2.	
62. & 63.	91.	MV. Vlpius Traianus Crinitus, MV. Acilius Glabrio.	Domitiani 10. & 11.	Clementis 2. & 3.	
63. & 64.	92.	Domitianus Auguſt. XVI. Q. Voluſius Saturninus. *ex Grutero 300. Noriſius*.	Domitiani 11. & 12.	Clementis 3. & 4.	
64. & 65.	93.	Pompeius Collega, Cornelius Priſcus.	Domitiani 12. & 13.	Clementis 4. & 5.	
65. & 66.	94.	L. Nonius Aſprenas Torquatus, M. Arricinius Clemens.	Domitiani 13. & 14.	Clementis 5. & 6.	
66. & 67.	95.	Domitianus Auguſt. XVII. T. Flauius Clemens.	Domitiani 14. & 15.	Clementis 6. & 7.	
67. & 68.	96.	C. Fuluius Valens, C. Antiſtius Vetus.	Domitianus occiſus eſt 14. Kal. Octobris, anno ætatis 45. Imperij 15. Ita Suetonius, & alij. Succeſſit ei M. Cocceius Nerua.	Clementis 7. & 8.	Suetonius in Domitiano cap. 1. *Natus eſt IX. Kal. Nouembris patre Coſ. deſignato*. Et cap. 17. *Occiſus eſt XIV. Kal. Octob. anno ætatis 45. Imperij 15.* quæ chronotaxim noſtram confirmant vti & illa, quæ

Eu-

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
68. & 69.	97.	Imp. Nerua Auguſt. III. L. Verginius Rufus III. ex *Noriſio Epiſt. Conſ.* Suff. Cornelius Tacitus hiſtoricus.	Neruæ 1. & 2.	Clementis 8. & 9.	Eutropius initio libri 8. ſcribit: *Anno* 850. *ab Vrbe Condita, Vetere, & Valente Coſſ. . . . Domitiano exitiali Tyranno Nerua ſuccedit.* Porrò idem Eutropius habet de Iouiniano: *Deceſſit Imperij menſe* 7. *quatodecimo Calend. Martias . . . . Iouiniano eodem & Varroniano Coſſ. anno Vrbis condita* 1119. Ab anno V. C. 850. ad annum 1119. intercedunt anni 268. quot Conſulum paria, & anni inter Neruæ initium, & Iouiniani interitum in noſtra Chronologia intercedunt: quæ proinde confirmatur egregio Eutropij Viri Conſularis teſtimonio.
69. & 70.	98.	Imp. Nerua Auguſt. IV. Traianus Cæſ. II.	Moritur Nerua 27. Ianuarij, eique ſuccedit Traianus.	Clementis 9. quo in exilium deportatur, cui Anacletus ſuccedit.	
70. & 71.	99.	C. Soſſius Senecio II. A. Cornelius Palma.	Traiani 2.	Anacleti 2.	
71. & 72.	100.	Imp. Traianus Aug. III. Sex. Iulius Fronto III. ex *Pagio.*	Traiani 3.	Anacletus obijt, & Clemens martyrio coronatur 8. Kal. Decembris, cui Euariſtus ſuccedit.	Clementem obijſſe tertio Traiani anno, obſeruat Euſebius, qui libro 3. hiſtoriæ, cap. 34. *Clemens anno ſupradicti Imperatoris tertio obijt è vita.* D. Hieronymus libro de Scriptoribus: *Obijt tertio Traiani anno.* Catalogus ſecundus ſeculo ſexto exaratus: *Obijt martyr tertio Traiani.* Addit Beda in Martyrologio: *XI. Kal. Decembris. Romæ natale Sancti Clementis, qui iubente Traiano miſſus eſt in exilium.* Demùm author libri Pontificalis in vita Clementis iuxta fidem duorum M. SS. Florentinorum: *Obijt martyr anno Traiani tertio.*
72. & 73.	101.	Imp. Traianus Aug. IV. Sex. Articuleius Pætus.	Traiani 4.	Euariſti 1.	
73. & 74.	102.	C. Soſſius Senecio III. L. Licinius Sura II.	Traiani 5.	Euariſti 2.	
74. & 75.	103.	Imp. Traianus Aug. V. L. Appius Maximus II.	Traiani 6.	Euariſti 3.	

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulga.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
75. & 76.	104.	Suranus II. P. Neratius Marcellus.	Traiani 7.	Euariſti 4.	
76. & 77.	105.	Iulius Candidus II. A. Iulius Quadratus II.	Traiani 8.	Euariſti 5.	
77. & 78.	106.	L. Ceionius Commodus Verus. L. Tutius Cerealis.	Traiani 9.	Euariſti 6.	
78. & 79.	107.	L. Licinius Sura III. C. Soſius Senecio IV.	Traiani 10.	Euariſti 7.	
79. & 80.	108.	Ap. Annius Trebonius Gallus, M. Attilius Metilius Bradua.	Traiani 11.	Euariſti 8.	
80. & 81.	109.	A. Cornelius Palma II. C. Caluiſius Tullus II.	Traiani 12.	Euariſtus moritur, eique ſuccedit Alexander.	Euariſto annos 9. tribuit Euſebius, & S. Proſper in Chronicis. Annos 9. menſes 10. ei aſſignant duo Catalogi tempore Iuſtini, & Caroli M. exarati. Catalogus Vigilij temporibus ſcriptus tribuit ei ſolummodò annos 8. & menſes 10. quam ſententiam hic ſecuti ſumus ob mortem Alexandri, quæ certo Traiani anno tribuitur.
81. & 82.	110.	Cl. Criſpinus, Solenus Orfitus.	Traiani 13.	Alexandri 2.	
82. & 83.	111.	L. Calpurnius Piſo, M. Vettius Bolanus. *Pagius ex inſcriptionibus Gruteri pag. 163. & 128.*	Traiani 14.	Alexandri 3.	Anno Traiani 14. *iuxta diligentiorem computum*, teſte Euagrio lib. 2. cap. 12. Terræmotus corrigit Antiochiæ: *æra* Antiochena 159. Cum enim duplex ſit æra Antiochena, quarum prima à bello Pharſalico, id eſt anno ante æram vulgarem

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
83. & 84.	112.	Traianus VI. T. Sextius Africanus. *ex Noriſio Ep. Conſ.* Faſti Idatij *His Coſſ. perſecutio Chriſtianorum.*	Traiani 15	Alexandri 4.	rem 48. altera à pugna Actiaca, ideſt anno ante æram vulgarem 31. incipiunt; Euagrius loco citato annum 159. aſſignans, primam æram indicat, & an. CXI. æræ vulgaris, qui eſt Traiani 14. terręmotum figit. Secundum Dionem terręmotus Antiochiæ contigit Meſſalla
84. & 85.	113.	L. Publilius Celſus II. C. Clodius Criſpinus. *Correcti ſunt hi Conſules ex lapide apud Gruterum pag. 214.*	Traiani 16.	Alexandri 5.	& Pedone Coſſ. vel vt alij tradunt, *ſub anno 3. Olymp.* 223. Sic enim habetur in Collectaneis Græcis Scaligeri; & addit in Chronico M. S. Ioannes Melela Antiochenus: *Menſe Decembri, die* 13. *feria* 1. *poſt gallicinium, anno æræ Antiochenæ* 144. quo loco æra
85. & 86.	114.	Q. Ninnius Haſta, P. Manilius Vopiſcus.	Traiani 17.	Alexandri 6.	Antiochena non à pugna Pharſalica, ſed à pugna Actiaca ſimiliter inchoatur. Porrò ab anno 31. ante æram vulgarem vſque ad annum 115. intercedunt an-
86. & 87.	115.	L. Vipſtanus Meſſalla, C. Popilius Carus Pedo. *Apud Gruterum p. 457. 6.*	Traiani 18.	Alexandri 7.	ni 144. completi, ſicut ab anno ante æram vulgarem 48. vſque ad annum 111. anni 159. ab Euagrio computantur.
87. & 88.	116.	L. Ælius Lamia, Ælianus Veter. *ex Phlegonte c. 9. Noriſius ep. Conſ.*	Traiani 19.	Alexandri 8.	
88. & 89.	117.	Quinctius Niger, C. Vipſtanus Apronianus. *Ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Traianus moritur 10. Aug. eique ſuccedit Hadrianus.	Alexander martyrio coronatur quinto Nonas Maias, eique ſuccedit Xyſtus.	Vettius Valens Aſtrologus Antiochenus in libris Ἀντολογιῶν γενεθλιακῶν comparat annum primum Hadriani *cum anno* 148. *Auguſtorum*. A pugna autem Actiaca, ſiue anno 31. ante æram vulgarem vſque ad an-
89. & 90.	118.	Imp. Hadrianus Aug. II. Ti. Claudius Fuſcus Salinator.	Hadriani 1. & 2.	Xyſti 1. & 2.	num 117. ſunt anni 148. Porrò licèt Alexandro annos 10. tribuant Euſebius, S. Proſper, Catalogi ſub Iuſtiniano, & Carolo M. exarati, cum auctore libri Pontificalis iuxta duos M. SS. Florent.

Anni à morte Christi.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
90. & 91.	119.	Imp. Hadrianus Aug. III. Q. Iunius Ruſticus.	Hadriani 2. & 3.	Xyſti 2. & 3.	rent. & duos Codices Vaticanos; antiqua tamen lectio habet annos 8. quot & non plures ei tribuit antiquior Catalogus tempore Liberij Papæ concinnatus, & M.SS. Acta Alexandri habent: *Eodem anno poſt mortem S. Alexandri nutu Dei defunctus Traianus Imperator.* Et Martyrologium Bedæ: *Alexander ..... punctis creberrimis per tota membra peremptus eſt ....ſub Aureliano Iudice tempore Traiani Principis.* M. S. codex Palatinus, & Notkerus, eum iubente Traiano paſſum fuiſſe, affirmant: quibus omnibus accedit auctor libri Pontificalis, qui ſcripſit: *Fuit temporibus Traiani vſq; ad Aelianum, & Veterem.*
91. & 92.	120.	L. Catilius Seuerus, T. Aurelius Fuluus.	Hadriani 3. & 4.	Xyſti 3. & 4.	
92. & 93.	121.	M. Annius Verus II. L. Augur. *Ex Pagio.*	Hadriani 4. & 5.	Xyſti 4. & 5.	
93. & 94.	122.	MV. Acilius Auiola. C. Corellius Panſa.	Hadriani 5. & 6.	Xyſti 5. & 6.	
94. & 95.	123.	Q. Arrius Pætinus, C. Ventidius Apronianus.	Hadriani 6. & 7.	Xyſti 6. & 7.	
95. & 96.	124.	MV. Acilius Glabrio, C. Bellicius Torquatus.	Hadriani 7. & 8.	Xyſti 7. & 8.	
96. & 97.	125.	P. Cornelius Scipio Aſiaticus II. Q. Vettius Aquilinus.	Hadriani 8. & 9.	Xyſti 8. & 9.	
97. & 98.	126.	MV. Annius Verus III. L. Varius Ambibulus. *Ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Hadriani 9. & 10.	Xyſti 9. & 10.	

98.

Anni post mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
98. & 99.	127.	Gallicanus, Cœlius Titianus.	Hadriani 10. & 11.	Xyſto ſuccedit Teleſphorus.	Xyſto tribuit Euſebius annos 10. quot cum duobus aut tribus menſibus eidem tribuunt omnes antiqui Catalogi.
99. & 100.	128.	L. Nonius Torquatus, M. Annius Libo. *Ex Dione lib. 69.*	Hadriani 11. & 12.	Teleſphori 2.	
100. & 101.	129.	P. Iuuentius Celſus II. Q. Iulius Balbus.	Hadriani 12. & 13.	Teleſphori 3.	
101. & 102.	130.	Q. Fabius Catullinus, M. Flauius Aper.	Hadriani 13. & 14.	Teleſphori 4.	
102. & 103.	131.	Ser. Octauius Lænas Pontianus, M. Antonius Rufinus.	Hadriani 14. & 15.	Teleſphori 5.	
103. & 104.	132.	Sentius Augurinus, Arrius Seuerianus.	Hadriani 15. & 16.	Teleſphori 6.	
104. & 105.	133.	Hiberus, Iunius Silanus Siſenna.	Hadriani 16. & 17.	Teleſphori 7.	
105. & 106.	134.	C. Iulius Seruianus III. C. Vibius Varus. *Ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Hadriani 17. & 18.	Teleſphori 8.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
106. & 107.	135.	Pontianus, Atilianus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Hadriani 18. & 19.	Teleſphori 9.	
107. & 108.	136.	L. Ceionius Commodus Verus, Sex. Vetulenus Ciuica Pompeianus.	Hadriani 19. & 20.	Teleſphori 10.	
108. & 109.	137.	L. Ælius Verus Cæſar II. P. Cœlius Balbinus Vibullius.	Hadriani 20. & 21.	Teleſphori 11.	Libri Phlegontis Hadriano familiaris finiunt anno 1. Olympiadis 229. id eſt anno æræ vulg. 137.
109. & 110.	138.	Sulpicius Camerinus, Quinctius Niger Magnus.	Hadrianus ante mortem adoptat T. Aurelium Fuluum, qui idem eſt cum Ælio Antonino Pio, 25. Feb. & moritur 12. Iul.	Teleſphoro ſuccedit Hyginus.	Teleſphoro annos vndecim tribuunt Euſebius, S. Proſper, antiquior Catalogus tempore Liberij Papæ, & ſecundus Catalogus ſexto ſæculo concinnati. Iulius Capitolinus in vita Antonini Pij: *Ipſe Antoninus Pius natus eſt 13. Kal. Octobres ſub Domitiano XII. & Cornelio Dolabella Coſſ.*
110. & 111.	139.	Imp. Antoninus Pius Aug. II. Bruttius Præſens.	Antonini Pij 2.	Hygini 2.	Cenſorinus ab hoc Conſulatu vſque ad Conſulatum Vlpij & Pontiani, qui in annum 238. incidit, annos centum numerat; ſcribens enim librum ſuum anno 238. habet ſequentia:
111. & 112.	140.	Anton. Aug. III. M. Aurelius Cæſar.	Antonini Pij 3.	Hygini 3.	*Ab hinc annos centum Antonino Pio Auguſto II. & Bruttio Præſente Coſſ.* Tertullianus lib. 1. aduerſus Marcionem, cap. 19. Marcionem, quem ſub Hygino Papa Romam veniſſe aſſerunt Irenæus, Cyprianus, Euſe-

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
112. & 113.	141.	M. Peducæus Syloga Priſcinus, T. Hœnins Seuerus. *Gruter. pag.* 182. 4.	Antonini Pij 4.	Hygini 4.	Euſebius, & Epiphanius, vocat hæreticum Antonini Pij; vnde Hygini Pontificatus in Antonini Pij imperium incurrere debet.
113. & 114.	142.	L. Cuſpius Rufinus, L. Statius Quadratus.	Antonini Pij 5.	Hygino ſuccedit Pius.	Hyginum non annis 12. ſediſſe, ex Conſulibus in priori Catalogo adductis collegit Henſchenius, & poſt eum Papebrochius: at quatuor annis tantummodò ſediſſe ſcribit Euſebius lib. 4. hiſt. cap. 10. *Hygino poſt quartum Pontificatus ſui annum decedente è vita.* Idem habent D. Hieronymus in Chronico, S. Proſper in Chronico integro, Georgius Syncellus in Chronographia, Catalogus quem ſecundum dicimus, duo alij Catalogi ſub Iuſtiniano Imperatore concinnati, alter Catalogus tempore Caroli Magni exaratus, Catalogus in codice Eccleſiæ Pergamenſis conſcriptus, & Anaſtaſius Bibliothecarius cum auctore libri Pontificalis, qui omnes, quatuor annos cum aliquot menſibus Hygino tribuunt: quod tempus ei quoquè aſſignant Baronius, & Onuphrius Panuinius.
114. & 115.	143.	C. Bellicins Torquatus, Ti. Claudius Atticus Herodes.	Antonini Pij 6.	Pij 2.	
115. & 116.	144.	Lollianus Auitus, C. Gauius Maximus.	Antonini Pij 7.	Pij 3.	
116. & 117.	145.	Imp. Antoninus Pius Aug. IV. M. Aurelius Cæſar II.	Antonini Pij 8.	Pij 4.	
117. & 118.	146.	Sex. Erucius Clarus II. Cn. Claudius Seuerus.	Antonini Pij 9.	Pij 5.	
118. & 119.	147.	M. Valerius Largus, M. Valerius Meſſallinus.	Antonini Pij 10.	Pij 6.	Clemens Alexandrinus numerat à captiuitate Iudaica vſque ad 10. annum Antonini annos 77. quos ſi ſubducas ab annis 147. manebunt anni 70. Anno autem ſeptuageſimo, qui concur-

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
119. & 120.	148.	C. Bellicius Torquatus II. M. Saluius Iulianus II.	Antonini Pij 11.	Pij 7.	rit cum anno 2. Veſpaſiani, euerſam Hieroſolymam, & Iudæorum reliquias venumdatas fuiſſe, oſtendi ſuprà, & confirmari poteſt authoritate nummorum; in quorum antica Caput Veſpaſiani cum *Coſſ. III.* & in poſtica figura gemebunda ſub Palma, & inſcriptione *Iudæa capta.* Quorũ vnus apud me eſt, & plures apud omnes rei nummariæ ſtudioſos reperiuntur. Hi enim nummi cum Coſ. Veſpaſiani III. ſpectant ad Triumphum de Iudæa, & Ieroſolymæ expugnatione anno 71. Romæ à Veſpaſiano & filio eius Tito peractum.
120. & 121.	149.	Sex. Cornel. Scipio Orfitus, Q. Nonnius Priſcus.	Antonini Pij 12.	Pij 8.	
121. & 122.	150.	Romulus Gallicanus, Antiſtius Vetus.	Antonini Pij 13.	Pij 9.	
122. & 123.	151.	Sex. Quinctilius Gordianus, Sex. Quinctilius Maximus.	Antonini Pij 14.	Pij 10.	
123. & 124.	152.	MV. Acilius Glabrio, M. Valerius Homulus Verianus. *Ex Grut. pag. 1077.*	Antonini Pij 15.	Pij 11.	
124. & 125.	153.	C. Bruttius Præſens, A. Iunius Rufinus. *Apud Gruter. p. 300. ex corr. Noriſij in Epiſt. Conſ.*	Antonini Pij 16.	Pij 12.	
125. & 126.	154.	L. Aelius Aurelius Commodus, T. Sextius Lateranus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Antonini Pij 17.	Pij 13.	

126.

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules, iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
126. & 127.	155.	C. Iulius Seuerus, M. Rufinus Sabinianus.	Antonini Pij 18.	Pij 14.	
127. & 128.	156.	M. Ceionius Siluanus, C. Serius Augurinus. *Ita Noriſius, & Pagius.*	Antonini Pij 19.	Pij 15.	Pium ſediſſe annis 16. ſcribunt Euſebius lib. 4. hiſtoriæ, cap. 10. D. Hieronymus in Chronico Euſebij, D. Proſper in Chronico integro, Catalogus in Liberio deſinens, in quo tamen Pius poſt Anicetum collocatur. Quod ipſum ex eodem aut ſimili Catalogo didiciſſe videntur S. Optatus Mileuitanus lib. 2. contra Parmenianum, & S. Auguſtinus Epiſtola 165. & auctor ſecundi Catalogi ſæpè citati. Verùm Pium ante Anicetum ſediſſe, teſtatur Hegeſippus apud Euſebium lib. 4. cap. 21. his verbis: *Cum eſſem Romæ, manſi ibi vſque ad Pontificis Aniceti tempora, cuius tum quidem Eleutherius Diaconus erat. Huic ſucceſſit Soter, quo morte extincto Eleutherius munus Epiſcopale capeſſit.* Cum itaque Aniceto ſucceſſerit Soter, Sotheri Eleutherius, non potuit Aniceto ſucceſſiſſe Pius ſed eum præceſſiſſe neceſſe eſt, prout quoquè affirmat D. Irenæus, qui ſub Eleuthero Romam venit. Ita enim lib. 3. cap. 3. *Hyginus, pòſt Pius, poſt quem Anicetus.* Concinunt auctor Carminum contra Marcionem, Euſebius lib. 4. cap. 10. Epiphanius hæreſi 27. cap. 6. S. Proſper in Chronico, Georgius Syncellus, & Nicephorus Conſtantin. in Chronographijs, duo Catalogi tempore Vigilij Papæ ſcripti, alter Catalo-
128. & 129.	157.	Vetulenus Barbarus, Regulus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	Antonini Pij 20.	Aniceti 1.	
129. & 130.	158.	Tertullus, Claudius Sacerdos. *ex Noriſio ibid.*	Antonini Pij 21.	Aniceti 2.	
130. & 131.	159.	Plautius Quintillus, M. Statius Priſcus. *ex eodem Noriſio.*	Antonini Pij 22.	Aniceti 3.	
131. & 132.	160.	T. Vibius Barus, Ap. Annius Bradua.	Antonini Pij 23. Extant Antonini nummi apud Occonem nouæ edit. eum Trib. Poteſt an. XXIV. nec vltra procedunt.	Aniceti 4.	

gus

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
132. & 133.	161.	M. Ælius Aurelius Cæſar III. L. Ælius Commodus II. *ita Pagius ex Noriſij Epiſt. Conſ. & Grutero pag.* 300.	Antoninus Pius moritur 7. Mart. eique ſuccedunt Marcus Aurelius Antoninus, cognomento Philoſophus, & L. Ælius Verus. Et tum primum duo Imperatores viſi. Ita Spart.	Aniceti 5.	gus ſub Carolo Magno exaratus, auctor libri Pontificalis, & omnes recentiores, Exceptis VV. CC. Henſchenio & Papebrochio, qui fruſtra antiquioris Catalogi authoritatem defendendam ſuſceperunt.
133. & 134.	162.	Q. Iunius Ruſticus, C. Vettius Aquilinus. *ex Noriſio ſuprà.*	M. Aurelij, & Lucij Veri 1. & 2.	Aniceti 6.	
134. & 135.	163.	L. Papirius Ælianus, Iunius Paſtor.	M. Aurelij, & Lucij Veri 2. & 3.	Aniceti 7.	
135. & 136.	164.	M. Nonius Macrinus, Celſus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	M. Aurelij, & Lucij Veri 3. & 4.	Aniceti 8.	
136. & 137.	165.	L. Arrius Pudens, M. Gauius Orfitus. *ex Noriſio ſuprà.*	M. Aurelij, & Lucij Veri 4. & 5.	Aniceti 9.	
137. & 138.	166.	Q. Seruilius Pudens, T. Fufidius Pollio. *ex inſcrip. Gruteri.*	M. Aurelij, & Lucij Veri 5. & 6.	Aniceti 10.	

138.

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
138. & 139.	167.	L. Aurelius Verus Aug. III. T. Numidus Quadratus.	M. Aurelij, & Lucij Veri 6. & 7.	Aniceti 11.	
139. & 140.	168.	L. Vettius Paullus, T. Iunius Montanus.	M. Aurelij, & Lucij Veri 7. & 8.	Aniceti 12.	
140. & 141.	169.	Q. Soſius Priſcus, P. Cœlius Apollinaris. *Noriſius Epiſt. Conſ. ex Grut. pag. 300.*	Lucius Verus obit. M. Aurelij 8. & 9.	Aniceto ſuccedit Soter.	Aniceto annos 12. tribuit Euſebius. Annos XI. tribuunt tres Caralogi temporibus Iuſtiniani, & Iuſtini Impp. concinnati, S. Proſper, & Catalogus tempore Caroli M. exararus aſſignant annos 10. & menſes 4. Soterem autem ſediſſe annis 8. tradunt Euſebius, S. Proſper, & Catalogus tempore Iuſtini Imperatoris conſcriptus, quamuis antiquior Catalogus, Syncellus, & Nicephorus Conſtantinopoliranus cum duobus alijs Catalogis Soteri tribuant annos nouem, menſes tres.
141. & 142.	170.	M. Cornelius Cethegus, C. Erucius Clarus. *Noriſius ex inſcrip. Foroliuienſi.*	M. Aurelij 9. & 10.	Soteris 2.	
142. & 143.	171.	L. Septimius Seuerus II. L. Alfidius Herennianus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ.*	M. Aurelij 10. & 11. Extant Aurelij nummi: *primi Decennales Coſſ. III.* in laurea.	Soteris 3.	
143. & 144.	172.	Claudius Maximus, Corn. Scipio Orfitus.	M. Aurelij 11. & 12.	Soteris 4.	
144. & 145.	173.	M. Aurelius Seuerus II. T. Claudius Pompeianus. *ex Noriſio Epiſt. Conſ. & Pagio.*	M. Aurelij 12. & 13.	Soteris 5.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
145. & 146.	174.	Ap. Annius Trebonius Gallus, Flaccus.	M. Aurelij 13. & 14.	Soteris 6.	
146. & 147.	175.	Calpurnius Piſo, M. Saluius Iulianus.	M. Aurelij 14. & 15.	Soteris 7.	
147. & 148.	176.	T. Vitraſius Pollio II. M. Flauius Aper II.	M. Aurelij 15. & 16.	Soteris 8.	
148. & 149.	177.	L. Aurelius Commodus, Plautius Quintillus.	M. Aurelij 16. & 17.	Soteri ſuccedit Eleutherius.	Eleutherius, teſte Euſebio lib. 5. hiſt. in prœmio, ad Pontificatum peruenit anno 17. Antonini Veri, quo tempore perſecutio illa mota eſt, in qua Martyres Lugdunenſes perierunt, quorum epiſtolam ad Eccleſias Aſiæ & Phrygiæ ibidem refert, adiungens, martyres, dum adhuc in vinculis erant, ad Eleutherum frequenter ſcripſiſſe, & Irenæum per litteras Eleuthero commendaſſe.
149. & 150.	178.	Iulianus Rufus, Gauius Orfitus. *Noriſius Ep. Conſ. ex inſcript. apud V. Cl. Fabrettum.*	M. Aurelij 17. & 18.	Eleutherij 1. & 2.	
150. & 151.	179.	L. Aurelius Commodus Aug. II. T. Annius Aurelius Verus II. *Noriſius ex Grutero.*	M. Aurelij 18. & 19.	Eleutherij 2. & 3.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
151. & 152.	180.	L. Fulnius Bruttius Præſens II. Sex. Quintilius Condianus. *ex Noriſio Ep. Conſ.*	M. Aurelius obit die 16. Martij, eique ſuccedit eius filius Aurel. Commodus Antoninus.	Eleutherij 3. & 4.	Sextus Aurelius Victor in Epitome de Cæſaribus habet de M. Aurelio: *Ipſe vitæ anno 59. apud Vendobonam morbo conſumptus eſt.* Vnde colligitur, M. Aurelium natum fuiſſe anno Chriſti 121. quo Conſules fuerunt Annius Verus & Augur. Quod ita eſſe, teſtatur Capitolinus affirmans, M. Aurelium in lucem editum *Ano ſuo Vero & Augure Coſſ.* Inter Conſulatum itaque Veri & Auguris, quo natus eſt M. Aurelius, & Conſulatum Bruttij & Quintilij, quo obijt, intercedunt anni 59. quod egregiè Chronotaxim noſtram confirmat.
152. & 153.	181.	L. Aurel. Commodus Aug. III. Antiſtius Burrhus.	Commodi 1. & 2.	Eleutherij 4. & 5.	
153. & 154.	182.	Petronius Mamertinus, M. Vettius Trebellius Rufus.	Commodi 2. & 3.	Eleutherij 5. & 6.	
154. & 155.	183.	L. Aur. Commodus Aug. IV. M. Aufidius Victorinus II. *Noriſius ex Grutero pag. 35.*	Commodi 3. & 4.	Eleutherij 6. & 7.	
155. & 156.	184.	L. Eggius Marullus, Cn. Papirius Ælianus. *ex duabus inſcriptionibus recognitis à V. Cl. Fabretto.*	Commodi 4. & 5.	Eleutherij 7. & 8.	Occo nouę edit. *L. Eggius Marcellus. Cn. Papirius Ælianus.*
156. & 157.	185.	Triarius Maternus, M. Atilius Metilius Bradua.	Commodi 5. & 6.	Eleutherij 8. & 9.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
157. & 158.	186.	L. Aur. Commodus Aug. V. MV. Acilius Glabrio II. *Noriſius ex Grutero pag. 94.*	Commodi 6. & 7.	Eleutherij 9. & 10.	
158. & 159.	187.	Clodius Criſpinus, Papirius Ælianus.	Commodi 7. & 8.	Eleutherij 10. & 11.	
159. & 160.	188.	C. Allius Fuſcianus II. Dullius Silanus II. *ex Noriſio Ep. Conſ.*	Commodi 8. & 9.	Eleutherij 11. & 12.	
160. & 161.	189.	Duo Silani. *prænomina dubia.*	Commodi 9. & 10.	Eleutherij 12. & 13.	
161. & 162.	190.	L. Aur. Commodus Aug. VI. Petronius Septimianus.	* Commodi 10. & 11.	Eleutherij 13. & 14.	* Quamuis Euſebius tradat, Eleutherium obijſſe anno 10. Commodi, notat tamen, regnante Ælio Victorem ei ſucceſſiſſe, adeò vt ſedes iuxta Euſebium duobus annis vacare debuerit. Notandum nihilominùs, quòd S. Proſper referat in Chronico, Victorem Commodo VII. & Pertinace Coſſ. Pontificatum adeptum eſſe, & omnes M. SS. Catalogi affirment, Eleutherum 15. annis ſediſſe. Quæ omninò Chronotaxim noſtram ſtabiliunt.
162. & 163.	191.	Caſſius Apronianus, Bradua. *ex Noriſio Ep. Conſ.*	Commodi 11. & 12.	Eleutherij 14. & 15.	
163. & 164.	192.	L. Aur. Cõmodus Aug. VII. P. Heluius Pertinax II.	Commodus occiditur vlt. die Decemb. ſucceditque	Eleutherius obit, eique ſuccedit Victor.	De Commodo ait Lampridius, eum M. Aurelio patruo, & Lucio Vero Coſſ. natum eſſe. Refert quoquè Xiphilinus

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
164. & 165.	193.	Q. Soſius Falco, Iulius Erutius Clarus. *ex Noriſio Pagius.*	Ælius Pertinax ab initio Ianuarij, at occiditur nondum trimeſtris. Similiter Didius Iulianus poſt menſes 2. & dies 5. cui ſuccedit Septimius Seuerus.	Victoris 2.	linus', cum Coſ. VII. vltimo die Septemb. fuiſſe interfectum, poſtquàm vixerat ann. 31. menſes 4. Vndè Sex. Aurelius Victor: *Expirauit anno vitæ trigeſimo ſecundo*; adeò vt 32. annos ab Aurelij & Lucij Veri Conſulatu, qui in annum 161. æræ vulgaris incidit, vſque in Conſulatum Commodi VII. qui cum anno 192. concurrit, interceſſiſſe conſtet. Habet quoquè Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, quòd à Veſpaſiano vſque ad mortem Commodi iuxta Barbarorum ſupputationem intercedant anni 121. menſes 6. dies 24. Obtinuit Imperium Veſpaſianus iuxta nos anno vulgari 69. Kal. Iulij. Mortuus autem eſt Commodus anno 192. vltimo Decembris, hoc eſt 120. annis, & menſibus 6. poſt Veſpaſianum, vt ante 1500. annos ex Barbarorum hiſtorijs tradidit Clemens Alexandrinus. Quæ omnia cum Chronotaxi noſtra conueniunt, eamque mirum in modum comprobant.
165. & 166.	194.	Seuerus Aug. II. D. Clodius Sept. Albinus Cæſ. II.	Seueri 1. & 2.	Victoris 3.	
166. & 167.	195.	Scapula Tertullus, Tineius Clemens. *ex Grutero & Noriſio.*	Seueri 2. & 3.	Victoris 4.	
167. & 168.	196.	Domitius Dexter II. L. Valerius Meſſalla Priſcus.	Seueri 3. & 4.	Victoris 5.	
168. & 169.	197.	Ap. Claudius Lateranus. M. Marius Titius Rufinus.	Seueri 4. & 5.	Victoris 6.	
169. & 170.	198.	Ti. Aterius Saturninus, C. Annius Trebonius Gallus.	Seueri 5. & 6.	Victoris 7.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
170. & 171.	199.	P. Corn. Anulinus, M. Aufidius Fronto. *inſcrip. apud Sponium pag. 271. & alia apud Gruter. pag. 369.*	Seueri 6. & 7.	Victoris 8.	
171. & 172.	200.	Ti. Claudius Seuerus, C. Aufidius Victorinus.	Seueri 7. & 8.	Victoris 9.	
172. & 173.	201.	L. Annius Fabianus, M. Nonius Mucianus.	Seueri 8. & 9.	Victoris 10.	D. Hieronymus lib. de Scriptoribus habet de Victore: *Rexit Eccleſiam ſub Seuero Principe annis* 20. Totidem annos ei tribuit Euſebius in Chronico, quocum ſentiunt auctores Catalogorum, quorum alter ſæculo 6. alter ſub Carolo Magno, & tertius tempore Ioannis 8. ſcripſerunt.
173. & 174.	202.	Seuerus Aug. III. M. Aurel. Antoninus Aug.	Seueri 9. & 10.	Victori ſuccedit Zephyrinus.	
174. & 175.	203.	P. Septimius Geta Cæſar, L. Septimius Plautianus II.	Seueri 10. & 11.	Zephyrini 2.	
175. & 176.	204.	L. Fabius Cilo II. M. Annius Libo.	Seueri 11. & 12.	Zephyrini 3.	Zoſimus non procul ab initio lib. 2. hiſtoriarum: *A Conſulatu Chilonis & Libonis, quo Seuerus ludos ſæculares exhibuit, vſque ad Diocletiani IX. & Maximiani VIII. Conſulatum, centum & vnus annus elapſi fuerunt.* Quo teſtimonio præclarè firmatur noſtra Chronologia, & manifeſtum eſt, corrigendas eſſe chronologias Em. Card. Baronij; qui duos Conſulatus, & Onuphrij, qui vnum omittunt, duoſque vel vnum annum in computandis Imperatorum annis, & cum æra vulgari componendis aberrant.
176. & 177.	205.	M. Aur. Antoninus Aug. II. P. Septimius Geta Cæſar II.	Seueri 12. & 13.	Zephyrini 4.	
177. & 178.	206.	M. Nummius Annius Albinus, Fulnius Æmilianus.	Seueri 13. & 14.	Zephyrini 5.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
178. & 179.	207.	M. Flauius Aper, Q. Allius Maximus.	Seueri 14. & 15.	Zephyrini 6.	
179. & 180.	208.	M. Aurelius Antoninus Aug. III. P. Sept. Geta Cæſ. II.	Seueri 15. & 16.	Zephyrini 7.	
180. & 181.	209.	Claudius Pompeianus, Auitus.	Seueri 16. & 17.	Zephyrini 8.	
181. & 182.	210.	MV. Acilius Fauſtinus, Triarius Rufinus. *ex Grutero pag. 300.*	Seueri 17. & 18.	Zephyrini 9.	
182. & 183.	211.	Q. Elpidius Rufus Lollianus Gentianus, Pomponius Baſſus,	Seuerus moritur 4. Feb. eique ſuccedunt M. Aurelius Antoninus Caracalla, & Geta eius filij. Geta occiditur à fratre 26. Feb.	Zephyrini 10.	
183. & 184.	212.	Duo Aſpri. *De prænominibus ſub iudice lis eſt.*	Caracallæ 2.	Zephyriui 11.	
184. & 185.	213.	Imp. Antoninus Aug. IV. D. Cœlius Balbinus II. *ex Grutero pag. 44. num. 2. & Noriſio Ep. Conſ.*	Caracallæ 3.	Zephyrini 12.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Annij æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
185. & 186.	214.	Silius Meſſalla, Q. Aquillius Sabinus.	Caracallæ 4.	Zepherini 13.	
186. & 187.	215.	Æmilius Lætus II. Anicius Cerealis.	Caracallæ 5.	Zephyrini 14.	
187. & 188.	216.	C. Atius Sabinus II. Cornelius Anullinus. *Noriſius ex inſcriptione apud Sponium in Itinerario.*	Caracallæ 6.	Zephirini 15.	
188. & 189.	217.	C. Bruttius Præſens, T. Meſſius Extricatus. *ex Noriſio Ep. Conſ.*	Caracalla occiditur 8. Aprilis, eique ſuccedit Macrinus.	Zephyrini 16.	
189. & 190.	218.	Imp. Marcus Opelius Macrinus Auguſtus, cuius è faſtis eraſi loco ſemet ſubſtituit Imp. M. Aurelius Antoninus Auguſtus, ... Aduentus *ita Noriſius.*	Macrinus occiditur, & M. Aurelius Antoninus Heliogabalus, qui alijs Alagabalus, ei ſuccedit.	Zephyrino ſuccedit Calliſtus.	Zephyrino annos ſeptemdecim tribuit Euſebius in Chronico iuxta multorum M.SS. fidem. Vnde idem ſcriptor anno 1. Heliogabali ponit Pontificatum Calliſti, qui Zephyrino ſucceſſit. Cõcinit S. Proſper, qui Calliſtum Antonino & Aduento Coſſ. collocat: quod ipſum habet antiquior Catalogus.
190. & 191.	219.	M. Aurel. Antoninus Aug. II. Sacerdos II.	Heliogabali 1. & 2.	Calliſti 2.	
191. & 192.	220.	M. Aur. Antoninus Aug. III. Eutychianus Comazon II.	Heliogabali 2. & 3.	Calliſti 3.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
192. & 193.	221.	Annins Gratus, Claudius Selencus.	Heliogabali 3. & 4.	Calliſti 4.	Africanus in fragmento apud Syncellum pag. 324. *A reſurrectione Chriſti ad Olympiadem* 250. *anni* 192. *intercurrunt*. Hæc autem Olympias 250. teſte Syncello, incidit in Conſulatum Grati & Seleuci. Quod omninò conſonum eſt noſtræ Chronotaxi, quæ à morte Chriſti ad hunc Conſulatum 192. annos computat.
193. & 194.	222.	M. Aur. Antoninus Aug. IV. M. Aur. Seuerus Alexander Cæſar.	Heliogabalus occiditur *6.* aut 10. Martij, eique ſuccedit Alexander.	Calliſti 5.	
194. & 195.	223.	L. Marins Maximus II. L. Roſcius Ælianus. *ex tabula anea Noriſius Ep. Conſ.*	Alexandri 1. & 2.	Calliſto ſuccedit Vrbanus.	Euſebius tradit, Calliſtum ſediſſe annis 5. quot ei tribuunt duo antiquiores Catalogi; quibus conſentit Beda in Martyrologio, ad 2. Id. Octobris, vbi Calliſtum ad Alexandri Imperatoris tempora perueniſſe, ſupponit.
195. & 196.	224.	Claudius Iulianus II. Criſpinus.	Alexandri 2. & 3.	Vrbani 2.	
196. & 197.	225.	L. Fuſcus II. Dexter. *ex. inſcript. Gruteri.*	Alexandri 3. & 4.	Vrbani 3.	
197. & 198.	226.	Seu. Alexander Aug. II. C. Quinctilius Marcellus.	Alexandri 4. & 5.	Vrbani 4.	
198. & 199.	227.	M. Nummius Albinus, Maximus. *Noriſ. & Pag.*	Alexandri 5. & *6.*	Vrbani 5.	
199. & 200.	228.	Ti. Manilius Modeſtus, Sergius Calpurnius Probus. *ex Noriſ. & Pag.*	Alexandri 6. & 7.	Vrbani 6.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
200. & 201.	229.	Seu. Alexander Aug. III. Caſſius Dio II. qui & Hiſtoricus.	Alexandri 7. & 8.	Vrbani 7.	
201. & 202.	230.	L. Virius Agricola, C. Catius Clementinus. *ex Grutero pag. 300. Noriſius Epiſt. Conſ.*	Alexandri 8. & 9.	Vrbani 8.	
202. & 203.	231.	Claudius Pompeianus, Felicianus.	Alexandri 9. & 10.	Vrbani vltimus, cui ſucceſſit Pontianus.	Vrbanum nouem annis rexiſſe Eccleſiam, habent Euſebius, & S. Proſper in Chronicis. Annos VIII. menſes XI. & dies XII. ei tribuunt auctores Catalogorum tempore Liberij & ſæculo 6. concinnatorum, quos ſecutus eſt auctor libri Pontificalis, & conueniunt Acta S. Vrbani in M.S. codice Vaticano 1191. his verbis. *Et ceſſauit Epiſcopatus eius dies 30. cum gubernaſſet Eccleſiam annos VIII. menſes XI. dies XII.*
203. & 204.	232.	Iulius Lupus, Maximus.	Alexandri 10. & 11.	Pontiani 1.	
204. & 205.	233.	Maximus, Quinius Paternus. *Prior ſine nota numerali in omnibus fermè faſtis.*	Alexandri 11. & 12.	Pontiani 2.	
205. & 206.	234.	Maximus II. C. Cælius Vrbanus. *Pagius ex faſtis.*	Alexandri 12. & 13.	Pontiani 3.	S. Hyppolitus Portuenſis Epiſcop. in Chronotaxi, quæ ſine auctoris nomine edita eſt a Caniſio in antiquis lectionibus: *A Paſſione Chriſti vſque ad hunc annum, qui eſt 13. Alexandri, anni 206.* quo teſtimonio pro confirmanda noſtra Chronologia nullum luculentius adferri poteſt.
206. & 207.	235.	Seuerus, Quinctianus. *de prenominibus dubitant eruditi.*	Alexander occiditur 15. aut 18. Martij, cui à militibus ſubſtituitur Iulius Maximinus.	Pontiani 4.	
207. & 208.	236.	C. Iulius Maximinus Aug. C. Iulius Africanus.	Maximini 1. & 2. M. Anton. Gordianus, & eius filius Romæ proclamati Imperatores 27. Maij. Mortuo	Pontiani vltimus, cui ſucceſſit Antherus.	Euſebius, & S. Proſper in Chronicis, ac auctor antiquioris Catalogi tribuunt Pontiano annos 5.

Gor-

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
			Gordiani filio declarantur Auguſti Pupienus & Balbinus.		
208. & 209.	237.	P. Titius Perpetuus, L. Ouinius Ruſticus Cornelianus.	Maximinus occiditur menſe Octob. & anteà Gordianus circa menſem Maij ſeipſum interimit, & 2. Aprilis fit Imperator Gordianus Iunior.	Anthero poſt vnum menſem Pontificatus ſuccedit Fabianus.	S. Proſper *Conſulatu Perpetui & Corneliani*; ac Euſebius ad *annum I. Gordiani* habent, quòd Antherus præfuerit *menſe vno*, & poſt eum *Fabianus annis* 13. Vno menſe & decem diebus rexiſſe Eccleſiam, habet, in Anthero antiquior Catalogus, cui fauent Acta S. Pontij Senatoris Romani, in quibus legitur: *Poſt Pontianum Antherus præfuit Eccleſiæ menſe non amplius vno*. Vnde corrigendi Catalogi, qui XI. aut XII. annos ei tribuunt.
209. & 210.	238.	M. Vlpius Crinitus, Proculus Pontianus. *Primum Conſulem Pium vocat Pagius, ſed vide in margine Cenſorinum.*	Gordiani 1. & 2.	Fabiani 2.	Cenſorinus hoc anno ſcribens librum ſuum de die natali, refert cap. 13. *Hic annus (cuius velut index & titulus quidam eſt Vlpij & Pontiani Conſulatus) ab Olympiade prima milleſimus eſt & decimuſquartus, ex diebus dumtaxat æſtiuis, quibus agon Olympicus celebratur; à Roma autem condita* 991. *& quidem ex Parilibus, vnde Vrbis anni numerantur: eorum verò annorum, quibus Iulianis nomen eſt*, 283. *ſed ex die Kal. Ian. vnde Iulius Cæſar anni à ſe conſtituti fecit principium. At eorum, qui vocantur anni Auguſtani* 265. *perinde Kal. Ianuarij, quamuis & ante diem XVI. Kal. Febr. Iu. Cæſar D.F. Imperator Auguſtus ſententia Munatij Planci à Senatu cæteriſque ciuibus appellatus eſt ſe VII. & M. Vipſanio Agrippa III. Coſſ.* Hic Conſulatus incidit in annum ante æram vulgarem 27. a quo vſque ad
210. & 211.	239.	Gordianus Auguſtus, MV. Acilius Auiola.	Gordiani 2. & 3.	Fabiani 3.	
211. & 212.	240.	Vettius Sabinus II. Venuſtus.	Gordiani 3. & 4.	Fabiani 4.	
212. & 213.	241.	Gordianus Aug. II. M. Aurelius Claudius Pompeianus. *ex Capitolino cap. 23.*	Gordiani 4. & 5.	Fabiani 5.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
213. & 214.	242.	C. Aufidius Atticus, C. Aufinius Prætextatus.	Gordiani 5. & 6.	Fabiani 6.	Conſulatum Vlpij Crinici & Pontiani ſunt anni 265. Item annus Vrbis Conditæ 991. concurrit cum anno æræ vulgaris 238. vt ſtatim in Philippo videbimus, vnde Chronotaxis noſtra duplici teſtimonio Cenſorini ſcriptoris exactiſſimi comprobatur.
214. & 215.	243.	C. Iulius Arrianus, Æmilius Pappus.	Gordiani 6. & 7.	Fabiani 7.	
215. & 216.	244.	Peregrinus, Fuluius Æmilianus.	Gordianus occiditur 1. Martij, eique ſuccedit Philippus.	Fabiani 8.	
216. & 217.	245.	M. Iulius Philippus Aug. Ti. Fabius Titianus.	Philippi 1. & 2.	Fabiani 9.	
217. & 218.	246.	Bruttius Præſens, Nummius Albinus.	Philippi 2. & 3.	Fabiani 10.	
218. & 219.	247.	M. Iulius Philippus Aug. II. M. Iulius Philippus Cæſar.	Philippi 3. & 4.	Fabiani 11.	Acta S. Pontij Martyris edita à Baluzio Tomo 2. Miſcell. *Tertio Imperij eorum* (Philipporum) *anno expleto milleſimo anno à Conditione Romæ*, addunt, tunc Eccleſiæ præfuiſſe *Fabianum*. Quæ noſtræ Chronotaxi proximè accedunt. Si enim teſte Cenſorino ſuprà, Conſulatu Vlpij & Pontiani fuerit annus à Roma condita 991. Conſulatu duorum Philipporum & regni eorum anno 4. erit milleſimus annus ab Vrbe Condita, cum inter vtrumque Conſulatum nouem anni intercedant. Vide Diſſertationem noſtram ſuprà.
219. & 220.	248.	Philippus Aug. III. Philippus Aug. II.	Philippi 4. & 5.	Fabiani 12.	
220. & 221.	249.	Fuluius Æmilianus II. Vettius Aquilinus.	Philippus occiditur, eique ſuccedit Decius.	Fabiani 13.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
221. & 222.	250.	Meſſius Quintus Traianus, Decius Aug. II. Annius Ccatus.	Decij 2.	Fabiano martyrio ſublato, ſedes vacat.	Inſcriptio in Vrbe Vencienſi: IMP. CÆS. C. MESSIO. QVINTO. TRAIANO. DECIO. PIO. FEL. INVICTO. AVG. P. M. TRIB. POT. III. COS. II. PROC. CIVIT. VINT. Ex qua patet, Decium tertium Tcibunitiæ Poteſtacis, ſen Imperij annum exorſum eſſe, eoſque, qui ei tantùm annum cùm aliquot menſibus tribuunt, à vero aberraſſe. Corrigendi itaque hoc loco Annales, qui anno 254. ponunc Decij III. & Grati II. Conſulatum, ipſeque Conſulatus è faſtis eradendus. Ab hoc autem anno triennij errorem in Annalibus Baronij corrigendum, docet Pagius ad annum 251.
222. & 223.	251.	Decius Aug. III. Q. Herennius Etruſcus Decius Cæſar. Faſti Idatij. *Decio III. & Decio Cæſare. His Coſſ. perſecutio Chriſtianorum.*	Decius circa finem huius anni occiditur, eique ſuccedunt C. Vibius Trebonianus Gallus, & ipſius filius Voluſianus.	Cornelius fit Pontifex.	S. Proſper in Chronico Coſſ. Decij 2. & Ruſtici refert: *Cornelius annis 2. qui poſt biennium eodem martyrio coronatur.* Et D. Hieronymus lib. de Scriptoribus: *Cornelius rexit Eccleſiam annis 2. ſub Gallo, & Voluſiano, cui ob Chriſtum martyrio coronato ſucceſſit Lucius.*
223. & 224.	252.	Imp. Cæſ. Vibius Trebonianus Gallus II. C. Vib. Voluſianus Augg.	Galli & Voluſiani 1.	Cornelij 2.	Africani Continuator in Codice Mertonenſi numerat ab Alexandri adoptione vſque ad Gallum II. & Voluſianum *annos* 31. quot planè intercedunt ab anno 221. ad annum 252. vnde colligitur, malè ab Annalium parente inter Conſulatum Decij & Etruſci, & Conſulatum Galli & Voluſiani interiectum eſſe Conſulatum Decij & Grati.

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
224. & 225.	253.	Voluſianus Aug. II. M. Valerius Maximus.	Galli & Voluſiani 2.	Moritur Cornelius 14. Sept. eique ſuccedit Lucius.	Euſebius & S. Proſper in Chronicis tribuunt Lucio menſes octo: legendaque Epiſtola Cypriani ad Lucium, in qua & ordinationem eius, & reditum ab exilio breui temporis ſpatio contigiſſe affirmat.
225. & 226.	254.	P. Licinius Valerianus Aug. II. P. Licinius Gallienus Aug.	Gallus & Voluſianus occiduntur circa finem anni, illiſque ſuccedunt Valerianus & Gallienus.	Lucio ſuccedit Stephanus.	
226. & 227.	255.	P. Licinius Valerianus Aug. III. P. Licinius Gallienus Aug. II.	Valeriani & Gallieni 1.	Stephani 2.	
227. & 228.	256.	M. Valerius Maximus, M V. Acilius Glabrio. *Primus ſine nota numerali, vt ex faſtis Pagius.*	Valeriani & Gallieni 2.	Stephani 3.	Euſebius & S. Proſper in Chronicis tribuunt Stephano Papæ tres annos; Catalogi autem, licèt plures annos ei tribuant, nimium tamen inter ſe differunt, quàm vt iſs hac in re fides certa habeatur.
228. & 229.	257.	P. Aurelius Valerianus Aug. IV. Gallienus Aug. III.	Valeriani & Gallieni 3.	Stephanus martyrio coronatur, eique ſuccedit Xyſtus Secundus.	
229. & 230.	258.	M. Aurelius Memmius Tuſcus, Pomponius Baſſus. *ex faſtis & actis D. Cypriani.*	Valeriani & Gallieni 4.	Xyſtus martyrio coronatur 6. Aug. vacauitque ſedes poſt eius obitum menſes XI. dies XVII.	D. Cyprianus epiſt. 82. ad Succeſſum refert, Xyſtum paſſum ſub Valeriano, *& in Cœmiterio animaduerſum 8. Iduum Auguſtarum die.* Valerianus autem à Sapore Perſarum Rege anno ſequente 259. captus eſt. Vnde hoc anno paſſus eſt Xyſtus, quo & paſſus eſt poſt eum ipſe Cyprianus, teſtante Pontio eius diaco-

no

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
230. & 231.	259.	Q. Fuluius Æmilianus, Baſſus. *Baſſus, quem Onuphrius cum nota numerali refert, & eundem credit cum ſuperioris anni Conſule, ſine nota numerali in faſtis reperitur, & diuerſus creditur à Pagio.*	Valerianus capitur à Sapore Perſarum Rege, & regnat ſolus Gallienus.	Dionyſij primus à die 20. Iulij.	no: *Iam de Xyſto bono & pacifico Sacerdote, ac propterea beatiſſimo Martyre, ab Vrbe nuntius venerat. Sperabatur iam iamque carnifex veniens, qui deuotæ ſanctiſſimæ victimæ colla percuteret.* Vnde rectè Idatius, & auctor Chroniei Alexandrini: *Tuſco & Baſſo Coſſ. S. Cyprianus XVIII. Cal. Octobres Chriſti cauſa gladio occubuit.* Hæc teſtimonia clara ſunt, à quibus qui aberrant, chronotaxim ſuam corrigere debent, noſtram verò confirmare, & recipere.
231. & 232.	360.	Cornelius Sæcularis II. Iunius Donatus.	Gallieni 6.	Dionyſij 1. & 2.	Cornelium Sæcularem II. & Iunium Donatum omnes antiqui faſti exhibent, & in Codice Iuſtinianeo tredecim leges iiſdem notantur. Vnde etiam conſtat, Conſules illos ordinarios eſſe, non ſuffectos, & corrigendos Annales, qui hunc & antecedentem Conſulatum è faſtis expungunt.
232. & 233.	361.	P. Licinius Gallienus Aug. IV. Petronius Voluſianus.	Gallieni 7.	Dionyſij 2. & 3.	
233. & 234.	262.	Gallienus Aug. V. Appius Pompeius Fauſtinus.	Gallieni 8.	Dionyſij 3. & 4.	
234. & 235.	263.	Nummius Albinus II. Maximus Dexter.	Gallieni 9.	Dionyſij 4. & 5.	

Anni poſt mortem Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
235. & 236.	264.	Gallienus Aug. VI. Aimilius Saturninus.	Gallieni 10.	Dionyſij 5. & 6.	
236. & 237.	265.	P. Licinius Valerianus II. L. Lucillus Rufinianus. *ex faſtis Anonymi, & inſcriptione apud Pagium.*	Gallieni 11.	Dionyſij 6. & 7.	
237. & 238.	266.	Gallienus Aug. VII. Sabinillus.	Gallieni 12.	Dionyſij 7. & 8.	D. Hieronymus lib. de Scriptoribus in Dionyſio Alexandrino habet: *Moritur 12. Gallieni anno*. Extant verò huius Dionyſij litteræ ad Dionyſium Pontificem, & teſte D. Athanaſio coram eo fratres Ægyptij Dionyſium Alexandrinum accuſauerant.
238. & 239.	267.	Ouinius Paternus, Arceſilaus. *Prior ſine nota numerali ex faſtis Anonymi, Idatij &c.*	Gallieni 13.	Dionyſij 8. & 9.	
237. x 240.	268.	Ouinius Paternus II. Marinianus.	Gallienus occiditur 21. Martij, & ſuccedit M. Aurelius Claudius II. die 24. Martij.	Dionyſij 9. & 10.	
240. & 241.	269.	M. Aurelius Claudius Aug. II. Ouinius Paternus.	Claudij 1. & 2.	Dionyſij 10. & 11.	Faſti Idatij: *His Coſſ. victi Gothi à Claudio.*

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
241. & 242.	270.	Fl. Antiochianus, Furius Orfitus.	Claudius occumbit, frater eius Quintillus occiditur poſt dies 17. & Aurelianus eodem anno fit Imperator; vt enim habent Faſti Idatij: *His Coſſ. leuatus Aurelianus Imperator.*	Dionyſij 11. & 12.	Porphyrius in vita Plotini: *Agebat Plotinus annos, vt retulit Euſtochius, ſex & ſexaginta, ſecundo Claudij Imperatoris anno iam exacto.* Et poſteà: *Iam verò ſi computemus à ſecundo Claudij Imperatoris anno exacto annos ſex & ſexaginta, natiuitatis illius tempus cum tertio decimo Seueri Imperatoris anno concurrit.* Annus 13. Seueri incidit in annum 205. à quo vſque ad ſecundum Claudij Imp. annum ſunt anni 66. quot intercedere ſcripſit Porphyrius, cuius teſtimonio Chronologia noſtra egregiè confirmatur.
242. & 243.	271.	L. Domitius Aurelianus Auguſtus II. M. Ceionius Virius Baſſus. *Inſcript. apud Reineſium.* Faſti Idatij: *His Coſſ. muri Vrbis cœpti fieri.*	Aureliani 1. & 2.	Dionyſius obijt die 26. Decemb. eique ſucceſſit Felix.	Dionyſium vſque ad Aureliani tempora perueniſſe, patet ex ſecunda Synodo Antiochena, quæ contra Paulum Samoſatenum Aureliani auxilium popoſcit, cuius cauſa ab Aureliano miſsa eſt ad Roman. Pontificem Dionyſium, vt patet ex epiſtola Synodica apud Euſebium lib. 7. cap. 30. Vnde manifeſtum eſt, errare eos, qui Dionyſij Pontificatum ab Aurelij temporibus dimouent. Concordat libellus Conteſtationis Euſebij Conſtantinopolitani, Conſulatu Theodoſij Auguſti XIII. & Valentiniani III. ſeu an. 430. hoc eſt anno antequàm Synodus in Vrbe Epheſi congregaretur, ſcriptus, in quo habetur: *quòd Neſtorius eiuſdem ſententiæ ſit cum Paulo Samoſateno ante annos 160. ab orthodoxis Epiſcopis anathemate condemnatus.* Ab annis enim 430. deme 160. & remanent anni 270. quo anno Dionyſius Romanus Epiſcopus fuit,
243. & 244.	272.	Quietus, Voldumianus.	Aureliani 2. & 3	Felicis 1.	
244. & 245.	273.	M. Claudius Tacitus, Placidianus. *ex faſtis Idatij & Caſſiodori.*	Aureliani 3. & 4.	Felicis 2.	

&

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
245. & 246.	274.	Aurelianus Aug. III. C. Iulius Capitolinus. *Ita rectè Pagius.*	Aureliani 4. & 5.	Felicis 3.	& Aurelianus Imperium obtinuit. Faſti Idatij: *His Conſulibus occiſus eſt Aurelianus Imperator Canofrurio, & leuatus eſt Tacitus Romæ.*
246. & 247.	275.	Aurelianus Aug. IV. T. Auonius Marcellinus.	Aurelianus occiditur 29. Ianuarij. Tacitus ſuccedit die 25. Septemb.	Felicis 4.	
247. & 248.	276.	M. Claudius Tacitus Aug. II. Fuluius Æmilianus.	Obijt Tacitus 13. Aprilis, & Floriano fratri poſt duos menſes occiſo ſuccedit Probus.	Felici ſuccedit Eutychianus.	Felici quatuor annos, tres menſes, & dies 25. tribuunt plures Catalogi, quorum fidem ſecutus eſt auctor libri Pontificalis iuxta MS. Cod. Florentinum.
248. & 249.	277.	M. Aurelius Probus Aug. Aurelius Paulinus. *Noris & Pagius ex inſcrip. Hic conſulatus ab Onuphrio perperàm omiſſus.*	Probi 1. & 2.	Eutychiani 2.	Leo Magnus ait, *Probo, & Paulino Coſſ.* Manichæorum hæreſim innotuiſſe. Euſebius verò in Chronico refert, id contigiſſe ſecundo anno Probi, iuxta Antiochenos trecenteſimo vigeſimo quinto. Antiocheni autem numerant annos ſuos à Pharſalico prælio, ideſt ab anno ante æram vulgarem 48. à quo vſque ad annum 277. ſunt anni 325. Ex quo patet, quàm rectè Chronologia noſtra procedat, ipſaque Onuphrij ac Baronij chronologias corrigat, in quibus vnus vel duo Conſulatus deſiderantur, & Imperio Probi vnus alterue annus aufertur, vt ad Conſulatus ipſos annotatum eſt. Porrò Euſebij verba ſunt: *Secundo anno Probi iuxta Antiochenos* 325. *annus fuit, iuxta Tyrios* 402. *iuxta Laodicenos* 324. *iuxta Edeſſenos* 588.
249. & 250.	278.	Probus Aug. II. Furius Lupus. *Hic Conſulatus à Baronio malè expunctus eſt, cum eum agnoſcant Faſti Idatij, libellus de Præfectis Vrbi, Faſti Theonis, & Heraclij, ac Iuſtinianus Imperator.*	Probi 2. & 3.	Eutychiani 3.	

Anni à morte Chriſti.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
250. & 251.	279.	Probus III. Ouinius Paternus. *Hoc anno Baronius æram Vulgarem ſeu Dionyſian am aſſequitur, ſed Conſulatum mutat.*	Probi 3. & 4.	Eutychiani 4.	588. *iuxta Aſcalonitas* 380. *inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta.*
251. & 252.	280.	Iunius Meſſalla, Gratus.	Probi 4. & 5.	Eutychiani 5.	
252. & 253.	281.	Probus Aug. IV. C. Iunius Tiberianus.	Probi 5. & 6.	Eutychiani 6.	
253. & 254.	282.	Probus Aug. V. Pomponius Victorinus.	Probus occiditur 2. Nouembris, poſtquàm regnaſſet annos 6. menſes 6. & dies aliquot, eique ſuccedit M. Aurelius Carus.	Eutychiani 7.	Baronius, vt initium Imperij Diocletiani in æram 284. incideret, abſtulit Probo annos duos iuxta quorundam ſententiam, quæ ei cum Vopiſco tantùm 5. annos tribuit: cùm tamen Euſebius, Caſſiodorus, Idatius, Syncellus, alijque annos ſex, Iulianus Imp. in Cęſaribus annos ſeptem non completos ei tribuant.
254. & 255.	283.	M. Aurelius Carus Aug. II. M. Aurelius Carinus Cæſar.	M. Aurelius Carus occiditur, eique ſuccedunt Carinus & Numerianus eius filij.	Eutychiani 8.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
Hic incipit æra Diocletiani ſeu Martyrũ Alexandrinorũ.	255. & 256.	284.	Carinus Aug. II. M. Aurelius Numerianus Aug. II.	Numerianus occiditur, & Diocletianus Imperium aſſumit die 17. Sept.	Eutychiano ſuccedit Caius.	Iuſtinianus in Cod. lib. 3. lege *Vt nemo*, habet hunc titulum: *Imperator Diocletianus. Auguſtus Camerario*: & hanc ſubnotationem: *data idibus Octobris Carino II. & Numeriano Coſſ.* Ex qua lege patet, Diocletianum die 15. menſis Octobris anno 284. quo Conſules fuerunt Carinus II. & Numerianus, Imperatorem factum, vt habet auctor Chronici Alexandrini iiſdem Coſſ. *Diocletianus Imperator XV. Kal. Octob. Calcedone renunciatus. V. Kal. Octobris Nicomediam purpuratus intrauit, & Kal. Ianuarijs Conſul proceſſit.* Cum autem Æra Martyrum Alexandrinorum ab hoc anno incipiat, ab eo vſque ad Dionyſium Exiguum annos ſuos fideles numerarunt, vt patet ex D. Ambroſio Epiſt. ad Epiſcopos Æmiliæ, vbi annum vulgarem 377. quo Luna 14. in quintum Idus Aprilis, & diem Dominicam incidebat, vocat *nonageſimum tertium à die Imperij Diocletiani*. Detractis 93. à 377. reſidui manent 284. Æra igitur Diocletiani incipit anno æræ vulgaris 284. quod innumeris argumentis, & teſtimonijs comprobari poteſt.
1. & 2.	256. & 257.	285.	C. Aurel. Valerius Diocletianus Aug. II. Ariſtobulus.	Diocletiani 1. & 2.	Caij 2.	
2. & 3.	257. & 258.	286.	M. Iunius Max. II. Vettius Aquilinus.	Diocletiani 2. & 3. quo in ſocium aſſumitur Maximianus die Cal. Aprilis, vt habent Faſti Idatij.	Caij 3.	
3. & 4.	258. & 259.	287.	Diocletianus Aug. III. M. Aurel. Valerius Maximianus Herculius Aug. *ex varijs reſcriptis hoc anno datis, & inſcr. Gruteri.*	Diocletiani 3. & 4. Maximiani 1. & 2.	Caij 4.	
4. & 5.	259. & 260.	288.	M. Aurelius Valerius Maximianus Herculius II. Pomponius Ianuarius. *Noris & Pagius.*	Diocletiani 4. & 5. Maximiani 2. & 3.	Caij 5.	

5.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulgar.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
5. & 6.	260. & 261.	289.	Annius Baſſus II. L. Ragonius Quinctianus.	Diocletiani 5. & 6. Maximiani 3. & 4.	Caij 6.	
6. & 7.	261. & 262.	290.	Diocletianus Aug. IV. Maximianus Herculius Aug. III.	Diocletiani 6. & 7. Maximiani 4. & 5.	Caij 7.	
7. & 8.	262. & 263.	291.	C. Iunius Tiberianus II. Caſſius Dio. *ex faſtis Heraclij & libello de Præf. Vrbi.*	Diocletiani 7. & 8. Maximiani 5. & 6.	Caij 8.	Faſti Idatij: *His Coſſ. tenebræ fuerunt inter diem, & eo anno leuati ſunt Conſtantius, & Maximianus Cæſares die Kal. Martij.*
8. & 9.	263. & 264.	292.	Afranius Hanniballianus, M. Aurelius Aſclepiodotus.	Diocletiani 8. & 9. Maximiani 6. & 7.	Caij 9.	
9. & 10.	264. & 265.	293.	Diocletianus Aug. V. Maximianus Herculius Aug. IV.	Diocletiani 9. & 10. Maximiani 7. & 8.	Caij 10.	
10. & 11.	265. & 266.	294.	Fl. Valerius Conſtantius Cæſar, Galerius Valerius Maximianus Cæſar.	Diocletiani 10. & 11. Maximiani 8. & 9.	Caij 11.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
11. & 12.	266. & 267.	295.	Numius Tuſcus, Annius Cornelius Anulinus.	Diocletiani 11. & 12. Maximiani 9. & 10.	Caio ſuccedit Marcellinus.	Catalogus ſæculo ſexto concinnatus cum alijs duobus Corbeienſibus, duobus Vaticanis, & auctore libri Pontificalis tribuunt Caio annos XI. menſes 4. dies 12. Hos ferè ſecutus eſt Venerabilis Beda, qui in Martyrologio ad X. Kalend. Maij: *Romæ depoſitio S. Gaij Papæ, qui cum Eccleſiam XI. annos, menſes 3. dies 12. rexiſſet, martyrio coronatur ſub Diocletiano Principe*. Ita in antiquo MS. Codice Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ 834.
12. & 13.	267. & 268.	296.	Diocletianus Aug. VI. Conſtantius Cæſar II.	Diocletiani 12. & 13. Maximiani 10. & 11.	Marcellini 2.	
13. & 14.	268. & 269.	297.	Maximianus Aug. V. Galerius Maximianus Cæſar II.	Diocletiani 13. & 14. Maximiani 11. & 12.	Marcellini 3.	
14. & 15.	269. & 270.	298.	Anicius Fauſtus II. Seuerus Gallus.	Diocletiani 14. & 15. Maximiani 12. & 13.	Marcellini 4.	
15. & 16.	270. & 271.	299.	Diocletianus Aug. VII. Maximianus Aug. VI.	Diocletiani 15. & 16. Maximiani 13. & 14.	Marcellini 5.	
16. & 17.	271. & 272.	300.	Conſtantius Chlorus III. Galerius Maximianus III. Cæſares.	Diocletiani 16. & 17. Maximiani 14. & 15.	Marcellini 6.	
17. & 18.	272. & 273.	301.	Poſtumius Titianus II. Fl. Popillius Nepotianus.	Diocletiani 17. & 18. Maximiani 15. & 16.	Marcellini 7.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
18. & 19.	273. & 274.	302.	Conſtantius Chlorus IV. Galetius Maximianus IV. Cæſares.	Diocletiani 18. & 19. Maximiani 16. & 17.	Marcellini 8.	
19. & 20.	274. & 275.	303.	Diocletianus Aug. VIII. Maximianus Aug. VII.	Diocletiani 19. & 20. Maximiani 17. & 18.	Marcellini 9.	Faſti Idatij: *His Conſulibus Perſecutio Chriſtianorum*. Lactantius lib. 2. de mortibus perſecutorum, cap. 12. diem aſſignat *ad ſeptimum Kalendas Martias .... agentibus Conſulatum Senibus ambobus octauum & ſeptimum*. Euſebius in Chronico: *Anno Imperij Diocletiani 19. menſe Martio in diebus Paſchæ Eccleſiæ ſubuerſæ ſunt*. Demùm Seuerus Sulpitius lib. 2. cap. 47. tempus, quo hæc perſecutio durauit, adiungit: *Diocletiano & Maximiano imperantibus acerbiſſima perſecutio exorta, quæ per 10. continuos annos plebem Dei depopulata eſt*.
20. & 21.	275. & 276.	304.	Diocletianus Aug. IX. Maximianus Aug. VIII.	Diocletianus & Maximianus 1. Aprilis ſe Imperio abdicaut, illiſque ſuccedunt Maximianus Galerius & Conſtantius Chlorus.	Marcellino ſuccedit Marcellus circa finem Nouembris.	Zoſimus libro 2. Hiſtoriæ: *A Conſulatu Chilonis & Libonis, per quem Seuerus ludos exhibuit, uſque ad Conſules Diocletianum IX. & Maximianum VIII. anni fluxerunt unus ſupra centenos, ac tunc Diocletianus priuatus ex Imperatore factus eſt*. Qui locus Chronologiam noſtram omninò confirmat. Catalogus Reginæ Sueciæ ſub num. 249. computat annos hoc modo: *A Paſſione D. N. Ieſu Chriſti uſque ad ſedem beatiſſimi Marcellini Papæ ſunt anni 276. menſes 9.* Si locò Marcellini legas Marcellum, quos hic Catalogus confundit, habebis annos 276. à paſſione Chriſti.

21.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulga.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
21. & 22.	276. & 277.	305.	Conſtantius Aug. I. Galerius Maximianus Aug. V.	Conſtantij & Galerij 1. & 2.	Marcelli 1. & 2.	
22. & 23.	277. & 278.	306.	Conſtantius Chlorus Aug. VI. Galerius Maximianus Aug. VI.	Galerij 2. & 3. Conſtantio ſuccedit Conſtantinus M. 25. Iulij, alijque.	Marcelli 2. & 3.	Faſti Idatio tributi: *His Coſſ. diem functus Conſtantius, & poſtea leuatus eſt Conſtantinus, VIII. Kal. Auguſti*. Idem: *His Coſſ. quod eſt poſt ſextum Conſulatum, occiſus Seuerus Romæ*.
23. & 24.	278. & 279.	307.	Maximianus Herculius Aug. IX. Maximinus Cæſar. Poſt menſ. Martij Romæ. Poſt Conſ. VI. Armentarij & Conſtantij, *Conſulatus dictus eſt ita Pag.*	Conſtantini M. 1. & 2.	Marcelli 3. & 4.	
24. & 25.	279. & 280.	308.	Maximianus Herculius X. Maximianus Iouius VII. Romæ autem Maxentius, eiuſque filius Romulus. *ex libello de Praf. Vrbi*.	Conſtantini M. 2. & 3.	Marcelli 4. & 5.	Iidem: *His Coſſ. leuatus Licinius Carnunto III. Idus Nouembris*.
25. & 26.	280. & 281.	309.	Romæ Maxentius II. Romulus II. vel Poſt Conſulatum X. Max. Herculij & VII. Max. Iouij.	Conſtantini M. 3. & 4.	Marcellus obit 16. Ian. eique ſuccedit 5. Feb. Euſebius.	

26.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
26. & 27.	281. & 282.	310.	Romæ Maxentius III. ſolus. ſeu II. poſt Conſulatum Max. Herculij X. & Maximiani Iouij VII.	Conſtantini M. 4. & 5.	Euſebij 2.	Faſti Idatij: *His Conſulibus diem functus Maximianus Senior*.
27. & 28.	282. & 283.	311.	Max. Armentarius ſeu Iouius VIII. ſolus. Romæ. Rufus Voluſianus & Euſebius. *ita Pagius*.	Conſtantini M. 5. & 6.	Euſebio ſuccedit Melchiades.	Inſcriptio infra ad annum 335. excudenda docet, non Rufinum & Valerianum, vel vt Idatius ſcribit, Rufinum & Voluſianum, ſed Rufum Voluſianum hoc anno Romæ Conſulem à Maxentio creatum eſſe.
28. & 29.	283. & 284.	312.	Conſtantinus Aug. II. Licinius Aug. II.	Conſtantini M. 6. & 7.	Melchiadis 2.	Faſti Idatij: *His Coſſ. quod eſt Maxentio IV. ſolo, victus & occiſus Maxentius Romæ ad Pontem Miluium*. Sulpitius Seuerus: *Finis perſecutionis illius fuit abhinc annos IX. & LXXX. à quo tempore Imperatores Chriſtiani eſſe cœperunt*. Seuerus annum Chriſti 400. Stiliconis Conſulatu notatum hiſtoriæ ſuæ terminum præfixit. Quarè ab hoc anno, quo Conſtantinus ſigno crucis caſtris præfixo Maxentium deuicit, anni LXXXIX. numerantur vſque ad an. 400. quo Sulpitius ſcripſit.
29. & 30.	284. & 285.	313.	Conſtantinus Auguſt. III. Licinius Aug. III.	Conſtantini M. 7. & 8.	Melchiadis 3. & vltimus, qui vita exceſſit 10. Decembris die	Zoſimus initio libri 2. hiſtor. *A Conſulatu Chilonis & Libonis, quo Seuerus ludos ſæculares exhibuit, vſque ad Diocletiani 9. Maximiani 8. Conſulatum, centum & vnus annus elapſi fuerunt, ac tum quidem priuatus ex Impe-*

pe-

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
30. & 31.	285. & 286.	314.	Ceionius Rufus Voluſianus II. Annianus. *ex inſcript. Pagius.*	Conſtantini M. 8. & 9.	Syluester fit Pontifex 1. Febr.	*peratore Diocletianus factus eſt : cuius exemplum Maximianus eſt ſecutus. Verùm Conſtantino & Licinio III. Coſſ. centum & decem annorum tempus integrum aderat, quo iam ludos conſueto more celebratos oportet.* Conſulatus Chilonis & Libonis incidit in annum 204. à quo vſque ad præſentem Conſulatum ſeu annum 313. ſunt 110. anni à Zoſimo indicati. Vnde patet, Chronologiam noſtram teſtimonio Zoſimi conſonam eſſe.
31. & 32.	286. & 287.	315.	Conſtantinus Aug. IV. Licinius Aug. IV.	Conſtantini M. 9. & 10.	Sylueſtri 2.	
32. & 33.	287. & 288.	316.	Fl. Ceionius Sabinus, Q. Aradius Rufinus Proculus. Faſti Idatij: *His Coſſ. diē functus Diocletianus ſolo, die III. Non. Decemb.*	Conſtantini M. 10. & 11.	Sylueſtri 3.	
33. & 34.	288. & 289.	317.	Ouinius Gallicanus, Septimius Baſſus.	Conſtantini M. 11. & 12.	Sylueſtri 4.	Faſti Idatij : *His Coſſ. leuati tres Cæſares, Criſpus, Licinius, & Conſtantinus, die Kal. Martij.*
34. & 35.	289. & 290.	318.	Licinius Aug. V. Criſpus Cæſar.	Conſtantini M. 12. & 13.	Sylueſtri 5.	
35. & 36.	290. & 291.	319.	Conſtantinus Aug. V. Licinius Iunior Cæſar.	Conſtantini M. 13. & 14.	Sylueſtri 6.	
36. & 37.	291. & 292.	320.	Conſtantinus Aug. VI. Conſtantinus iunior Cæſar.	Conſtantini M. 14. & 15	Syluestri 7.	

37.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
37. & 38.	292. & 293.	321.	Criſpus Cæſar II. Conſtantinus Nob. Cæſar II.	Conſtantini M. 15. & 16.	Syluestri 8.	
38. & 39.	293. & 294.	322.	Petronius Probianus, Anicius Iulianus.	Conſtantini M. 16. & 17.	Syluestri 9.	
39. & 40.	294. & 295.	323.	Acilius Seuerus, Iunius Rufinus.	Conſtantini M. 17. & 18.	Syluestri 10.	
40. & 41.	295. & 296.	324.	Criſpus Nob. Cæſar III. Conſtantinus Nob. Cæſar III.	Conſtantini M. 18. & 19.	Syluestri 11.	Faſti Idatij: *His Coſſ. bellum Hadrianopolitanum die 5. Non. Iulias, & bellum Chalcedonenſe 14. Kal. Octob. & leuatus eſt Conſtantius Cæſar VI. Id. Nouemb.*
41. & 42.	296. & 297.	325.	Anicius Fauſtus Paullinus, Iulianus Canienius.	Conſtantini M. 19. & 20.	Syluestri 12.	Chronicon Alexandrinum rectè his Coſſ. & anno 20. Conſtantini ponit Concilium Nicænum, at duobus annis à vera Chronologia deflectit, dum refert, id contigiſſe *anno* 293. *Chriſti in cælum aſſumpti.*
42. & 43.	297. & 298.	326.	Conſtantinus Aug. VII. Conſtantinus Cæſar.	Conſtantini M. 20. & 21.	Syluestri 13.	Faſti Idatij: *His Coſſ. occiſus eſt Criſpus, & edidit Vicennalia Conſtantinus Auguſtus Romæ.*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
43. & 44.	298. & 299.	327.	Fl. Valerius Conſtantinus, Fl. Valerius Maximus Baſilius.	Conſtantini M. 21. & 22.	Sylueſtri 14.	
44. & 45.	299. & 300.	328.	Fl. Magnus Ianuarius. Fabius Iuſtus.	Conſtantini M. 22. & 23.	Sylueſtri 15.	
45. & 46.	300. & 301.	329.	Conſtantinus Imp. VIII. Conſtantinus Cæſar IV. *ex Labbeo, & Pagio.*	Conſtantini M. 23. & 24.	Sylueſtri 16.	
46. & 47.	301. & 302.	330.	Ovinius Gallicanus, L. Aurelius Symmachus.	Conſtantini M. 24. & 25.	Sylueſtri 17.	Faſti Idatij: *His Coſſ. dedicata eſt Conſtantinopolis die V. Idus Maias.* Et Chronicon Alexandrinum, Indict. 3. Conſtantini 25. *Gallicano, & Symmacho Coſſ. anno 301. poſt aſſumptum in cælum Dominum, 25. Imperij ipſius anno Conſtantinus religioſiſſimus Conſtantini Iunioris Augusti, & Conſtantij, atque Conſtantis Cæſarum pater, Vrbem maximam illuſtrem, & felicem condidit, Senatu illuſtrauit, & Conſtantinopolim nuncupauit V. Idus Maias, die Luna, indict. 3. cum prius Byzantium vocaretur, nunc Nouam Romam vocari præcepit, atque certamen equeſtre celebrauit.* Propiùs in hoc loco quàm in ſuperiori accedit auctor Chronici Alexandrini ad noſtram Chronotaxim, quæ ponit annum à morte Chriſti 301. Nam ſi ab Aſcenſione annos numeremus, dies V. Id. Maij in finem anni 301. incidet. Porrò audiendus quoque eſt
47. & 48.	302. & 303.	331.	Annius Baſſus, Ablauius Ægyptius.	Conſtantini M. 25. & 26.	Sylueſtri 18.	
48. & 49.	303. & 304.	332.	Ovinius Pacatianus, Mæcilius Hilarianus.	Conſtantini M. 26. & 27.	Sylueſtri 19.	
49. & 50.	304. & 305.	333.	Fl. Valerius Delmatius, M. Aurelius Zenophilus.	Conſtantini M. 27. & 28. Faſti Idatij: *His Coſſ. leuatus eſt Conſtans die VIII. Kal. Ianuarij.*	Sylueſtri 20.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
50. & 51.	305. & 306.	334.	L. Acontius Optatus, Anicius Paullinus Iunior.	Conſtantini M. 28. & 29.	Syluestri 21.	eſt Marcellinus Comes, qui aſſerit Conſulatu Mauortij, fuiſſe *annum Vrbis Regiæ conditæ* 197. Ab anno enim 330. ad annum 527. quo Mauortius Conſul fuit, anni 197. intercedunt.
51. & 52.	306. & 307.	335.	Iulius Conſtantius, C. Ceionius Rufus Albinus. *Presbyteri ac Diaconi Mareotici ſubſcribunt epiſtolæ*: Conſulibus Iulio Conſtantio Illuſtriſſimo Patricio fratre religioſiſſimi Conſtantini Auguſti, & Rufino Albino clariſſimis, & Deo gratiſſimis Viris.	Conſtantini M. 29. & 30.	Sylueſtri vltimus, qui obijt die 31. Decemb.	Antiqua inſcriptio in Capitolio olim ſeruata: *Ceionium Rufium Albinum V. C. Coſ. Filoſophum Rufi Voluſiani bis Ordinarij Conſ. filium Senatus ex Conſulto ſuo, quod eius liberis poſt Cæſariana tempora, ideſt poſt annos CCCLXXX. & I. auctoritatem decreuit Fl. M. Ianuarius V. C. Cur. ſtatuarum.* Ceionius Rufus fuit Conſul anno æræ vulgaris 335. His annis ſi addas annos 46. & aliquot menſes, quibus ante æram vulgarem Cęſar occiſus eſt, habebis annos 381. completos, poſt quos Ceionius Conſulatum geſſit, vt ex noſtra quoque Chronotaxi apparet.
52. & 53.	307. & 308.	336.	Fl. Popillius Neporianus, Facundus.	Conſtantini M. 30. & 31.	Marci à die 16. Ianuarij, vſque ad 7. Octobris. Iulij Primi à die 27. Oct.	Marcum non plures, quàm 8. menſes ſediſſe, tradit D. Hieronymus in Chronico, & conſentit antiquior Catalogus: *Marcus menſes 8. dies 20. Fuit temporibus Conſtantini, Nepotiano, & Facundo Coſſ. ex die XV. Kal. Februarij, vſque in diem Nonarum Octobrium Conſulibus ſupradictis.*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
53. & 54.	308. & 309.	337.	Ti. Fabius Titianus, Felicianus.	Conſtantinus moritur Nicomediæ die 22. Maij. Eius filij Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans renunciantur Augusti die 9. Septembris.	Iulij 1. & 2.	Faſti Idatij: *His Coſſ. Conſtantinus Aug. ad cæleſtia regna ablatus eſt XI. Kal. Iunias, & ipſo anno nuncupati ſunt tres Auguſti Conſtantinus, & Conſtantius, & Conſtans V. Idus Septembris.*
54. & 55.	309. & 310.	338.	Vrſus, Polemius.	FFF. Auggg. Conſtantini, Conſtantij, & Conſtantis 1. & 2.	Iulij 2. & 3.	Athanaſius hoc anno ſedi ſuæ reſtituitur, vt documus diſſ. 1. de Concilio Antiocheno.
55. & 56.	310. & 311.	339.	Fl. Iulius Conſtantius Auguſt. II. Fl. Valerius Conſtans Aug.	FFF. Auggg. Conſtantini, Conſtantij, & Conſtantis 2. & 3.	Iulij 3. & 4.	
56. & 57.	311. & 312.	340.	Fl. Septimius Acindinus, L. Aradius Valerius Proculus. *ex faſtis anonymis, alijſque.*	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 3. & 4. Conſtantinus Iunior occiditur 6. Aprilis.	Iulij 4. & 5.	Faſti Idatij: *His Coſſ. occiſus eſt Conſtantinus iunior.*
57. & 58.	312. & 313.	341.	Fl. Antonius Marcellinus, Cœlius Probinus.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 4. & 5.	Iulij 5. & 6.	*Quintus iam agebatur annus à morte Conſtantini*, vt refert D. Athanaſius, dum Marcello & Probino Coſſ. celebratum eſt ſacrum Antiochenum Concilium, de quo Commentaria edidi. Diuus Hieronymus in vita S. Pauli affirmat, hoc tempore à D. Antonio annum agente 90. viſitatum fuiſſe Paulum primum eremitam,

quem

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
58. & 59.	313. & 314.	342.	Conſtantius Aug. III. Conſtans Auguſt. II.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 5. & 6.	Iulij 6. & 7.	quem & anno ætatis 113. demortuum ſepeliuit. Concinit Euſebius in Chronico, qui tradit ſub Decio: *Antonius Monachus in Ægypto naſcitur*. Annus 2. Decij cum anno 250. concurrit. à quo vſque ad annum 341. nonaginta anni intercedunt.
59. & 60.	314. & 315.	343.	M. Memmius Furius Placidus, Fl. Piſidius Romulus.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 6. & 7.	Iulij 7. & 8.	
60. & 61.	315. & 316.	344.	Domitius Leontius, Saluſtius.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 7. & 8.	Iulij 8. & 9.	
61. & 62.	316. & 317.	345.	Amantius, Ceionius Rufius Albinus.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 8. & 9.	Iulij 9. & 10.	
62. & 63.	317. & 318.	346.	Conſtantius Aug. IV. Conſtans Auguſt. III. *Sine* Poſt Conſ. Amantij, & Albini.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 9. & 10.	Iulij 10. & 11.	
63. & 64.	318. & 319.	347.	Fl. Euſebius, Fl. Rufinus.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 10. & 11.	Iulij 11. & 12.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
64. & 65.	319. & 320.	348.	Fl. Philippus, Fl. Salleas. *Pagio* Salia.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 11. & 12.	Iulij 12. & 13.	Aurelius Victor de Cæſaribus ſub Philippis: *Annum Vrbis milleſimum ludis omnium generum celebrant. Et quoniam nomen admonuit, noſtra quoquè ætate poſt milleſimum centeſimus Conſule Philippo, exceſſit.* Annus Vrbis milleſimus ſub Philippis celebratus eſt anno æræ vulgaris 247. à quo vſque ad Conſulatum Philippi centum anni in noſtra Chronologia intercedunt.
65. & 66.	320. & 321.	349.	Vlpius Limenius, Fabius Catullinus Philonianus.	FF. Augg. Conſtantij, & Conſtantis 12. & 13.	Iulij 13. & 14.	
66. & 67.	321. & 322.	350.	Sergius, Nigrinianus.	Conſtantij 13. & 14. Conſtans initio huius anni occiditur in Gallijs.	Iulij 14. & 15.	Faſti Idatij: *His Conſulibus Conſtans occiſus eſt in Gallijs à Magnentio, & leuatus eſt Magnentius die XV. Kal. Febr. & Vetranio apud Sirmium Kal. Maij, eo anno & Nepotianus Romæ III. Non. Iunias: & pugna magna fuit cum Romanis & Magnentianis.*
67. & 68.	322. & 323.	351.	*In Imperio Romano.* Poſt Conſulatum Sergij & Nigriniani. *In Imperio Magnentiano* Magnentius, Gaiſon.	Conſtantij 14. & 15.	Iulij 15. & 16.	Faſti Idatij: *His Coſſ. bellum Magnentij fuit Morſa, die IV. Kal. Octob. & eo anno depoſitus Vetranio VIII. Kal. Ian. & leuatus eſt Conſtantius Cæſar Id. Mart. & apparuit in Oriente ſignum Saluatoris die III. Kal. Feb. Luna XXVIII.*
68. & 69.	323. & 324.	352.	Conſtantius Aug. V. Gallus Cæſar. *Sub Magnentio* Decentius, Paulus.	Conſtantij 15. & 16.	Iulius moritur 12. Aprilis, eique 8. Maij ſuccedit Liberius.	Hieronymus in Chronico tribuit Iulio Primo annos 16. menſ. 4. cum ſederit tantummodò annos 15. & menſes aliquot, prout habent duo antiquiores Catalogi, alijque tempore Vigilij conſcripti, quibus concinit auctor libri Pontificalis iuxta correctionem Holſtenij ex M. SS. Codicibus Florentino & Vaticano, &

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
69. & 70.	324. & 325.	353.	Conſtantius Aug. VI. Conſtantius Cæſar II.	Conſtantij 16. & 17. Magnentius & Decentius eius frater ſeipſos interficiunt.	Liberij 1. & 2.	& iuxta lectionem Codicum M. SS. Barberini, Mazarini, ac duplicis Thuani.
70. & 71.	325. & 326.	354.	Conſtantius Aug. VII. Gallus Cæſar III.	Conſtantij 17. & 18.	Liberij 2. & 3.	
71. & 72.	326. & 327.	355.	Arbetio, Mauritius Lollianus. Faſti Idatij. *His Coſſ. leuatus eſt Iulianus Cæſar die VIII. Idus Nouemb*	Conſtantij 18. & 19.	Liberius in exilium deportatur, & cœpit Felix.	Catalogus ſecundus ſæculo ſexto conſcriptus tradit, Felicem ſediſſe annos tres. Id quoquè teſtantur Marcellinus, & Fauſtinus in libello precum his verbis: *Eo die, quo Liberius ad exilium proficiſcebatur, clerus omnis, ideſt presbyteri, & Archidiaconus Felix, & ipſe Damaſus Diaconus, & cuncta Eccleſiæ officia omnes pariter præſente populo Romano ſub iureiurando firmauerunt, ſe viuente Liberio Pontificem alterum nullatenus habituros.* His tamen non obſtantibus aiunt, Felicem Archidiaconum à clero electum: *Poſt duos annos veniſſe Romam* Conſtantium, rogatumque pro reditu Liberij, conſenſum præbuiſſe, & adiungunt: *Tertio anno redit Liberius.* Felice ex Vrbe bis eiecto, qui *poſt annos octo Valentiniano & Valente Coſſ. X. Kal. Decemb. die defunctus eſt.* Ex quibus patet, Felicem non diù poſt, quàm in exilium deportatus eſt Liberius, electum fuiſſe, & tertio exilij anno, quo Liberius Romam redit, eiectum fuiſſe Felicem; quod ipſum habent Acta antiquiſſima in octingentorum annorum Codice M. S. Em. Card.
72. & 73.	327. & 328.	356.	Conſtantius Aug. VIII. Fl. Iulianus Cæſar.	Conſtantij 19. & 20.	Liberij 4. & 5. aliàs Felicis 1. & 2.	
73. & 74.	328. & 329.	357.	Conſtantius Aug. IX. Fl. Iulianus Cæſar II.	Conſtantij 20. & 21.	Liberij 5. & 6. aliàs Felicis 2. & 3.	
74. & 75.	329. & 330.	358.	Ti. Fabius Titianus, Neratius Cerealis. Faſti Idatij: *His Coſſ. introierunt Conſtantinopolim Legati Perſarum die VII. Kal. Mart. Ipſo anno terræmotus factus, ita*	Conſtantij 21. & 22.	Liberij 6. & 7. aliàs Felicis vltimus.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
			vt Ciuitas Nicomedienſium funditùs verſaretur diè IX. Kal. Sept. aliæ verò 150. ciuitates partibus vexatæ ſunt.			Card. Caſanate, & alijs Membranis Bibliothecę Vat. tempore Caroli M. exaratis, in quibus Felix habetur pro venerabili & ſancto Pontifice, prout eum quoquè habere videntur omnes antiqui Catalogi, qui eum in ſerie Pontificum retinent, cum hac tamen differentia, quòd ei nonniſi vnũ annum, menſes tres, & dies duos Pontificatus tribuunt. Concinunt imagines in Parietinis Eccleſiæ S. Pauli extra muros Vrbis, Nicephorus Conſtantinopolitanus in Chronographia, & Theophanes.
75. & 76.	330. & 331.	359.	Fl. Euſebius, Hypatius.	Conſtantij 22. & 23.	Liberij 7. & 8.	Faſti Idatij: *His Coſſ. natus eſt Gratianus filius Auguſti Valentiniani die 14. Kal. Maias, & ipſo anno primùm proceſſit Conſtantinopolim Præfectus Vrbis nomine Honoratus, die 3. Idus Decembris.*
76. & 77.	331. & 332.	360.	Conſtantius Aug. X. Iulianus Cæſar III.	Conſtantij 23. & 24.	Liberij 8. & 9.	Faſti Idatij: *His Coſſ. dedicatum eſt Conſtantinopoli Dominicum die 15. Kal. Martias.*
77. & 78.	332. & 333.	361.	Florentius, Taurus.	Conſtantij 24. quo & obijt III. Nonas Octob. eique ſucceſſit Iulianus.	Liberij 9. & 10.	Chronicon Alexand. *Conſtantius Auguſtus menſe Dio, ſeu Nouembri die 3. anno Antiocheno CDX. indict. V. cum Eccleſia pacem annos 50. habuiſſet, dictis Coſſ. Tauro & Florentio mortem oppetijt.* Æra Antiochena incipit ab anno ante æram vulgarem 48. Pax Eccleſiæ reddita eſt anno 312. Ab anno ante ęram vulgarem 48. vſque ad annum ærę vulgaris 361. ſunt anni 409. Ab anno autem

tem

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
78. & 79.	333. & 334.	362.	Mamertinus, Neuitta.	Iuliani 1. & 2.	Liberij 10. & 11.	tem 312. vſque ad Coſſ. Tauri & Florentij ſunt anni 49. Vnde patet, auctorem Chronici Alexandrini ferè ad noſtram Chronotaxim accedere, & vno tantùm anno ab ea deflectere.
79. & 80.	334. & 335.	363.	Fl. Claudius Iulianus Aug. IV. Saluſtius Promotus.	Iulianus 26. Iunij ictu diuinitùs immiſſo interit, eique 27. Iunij ſuccedit Iouinianus.	Liberij 11. & 12.	Africani continuator in Codice Mertonenſi, & Cod. Vat. 244. numerat à Coſſ. Liminij & Catulini, vſque ad Coſſ. Mamertini & Neuittæ *annos XIII.* quot omninò intercedunt in noſtra Chronotaxi. Faſti Idatij: *His Coſſ. occiſus eſt Iulianus Aug. in bello Perſico die VI. Kal. Iulias & quia Apoſtata à Deo factus eſt, Chriſtianorum etiam perſecutor, occiſus eſt, & leuatus eſt Chriſtianiſſimus Iouinianus Auguſtus V. Kal. Iulias.* Addit Ioannes Malela Antiochenus in Chronico M.S. quod vſque ad Iuſtinianum perducit, & in Bibliotheca Oxonienſi aſſeruatur, Iulianum occiſum fuiſſe anno Vrbis Antiochiæ 411. id eſt anno vulg. 363. Sex. Rufus in Breuiario quoquè ſcribit: *Imperatores ab Octauiano Cæſare Auguſto vſque in Iouinianum fuerunt numero 43. per annos 407.* Quo loco egregiè confirmat Sextus Rufus noſtram Chronotaxim æræ vulgaris, Conſulum, & Imperatorum. Si enim annis 363. addas annos 44. quibus Octauianus Auguſtus ante æram vulgarem regnare cœpit, habebis annos 407. à Sexto Rufo indicatos.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
80. & 81.	335. & 336.	364.	Fl. Iouianus Aug. Fl. Varronianus Nob. Puer Faſti Idatij : *His Coſſ. receſſit Iouianus Aug. Dadaſtana die XI. Kal. Martij, & leuatus eſt Valentinianus Aug. apud Nicęam die V. Kal. Mart. Ipſo anno leuatus eſt Valens Aug. Conſtantinopoli in miliario 7. in tribunali à fratre ſuo Valentiniano die IV. Kal. Aprilis.*	Iouinianus moritur 17. Febr. & ſuccedunt Valentinianus 25. Febr. & Valens Kal. Martij.	Liberij 12. & 13.	D. Ambroſius epiſtola 83. ad Epiſcopos per Æmiliam conſtitutos : *Octogeſimo autem anno ex die Imperij Diocletiani, cum quartadecima luna eſſet nono Kal. Aprilis, nos celebrauimus Paſcha pridie Kal. Aprilis; Alexandrinj quoquè & Ægyptij, vt ipſi ſcripſerunt, cum incidiſſet quartadecima luna 28. die Pharmenoth menſis, celebrauerunt Paſcha quinta die Pharmuthi menſis, qua eſt prima die Kal. April. & ſic conuenerunt nobiſcum.* Annus octogeſimus Diocletiani incipit à die 29. Auguſti anni 363. & finit eodem die hoc anno 364. vnde tunc Paſcha celebratum eſt, vt ſcribit D. Ambroſius.
81. & 82.	336. & 337.	365.	Fl. Valentinianus Aug. Fl. Valens Aug.	FF. Augg. Valentiniani, & Valentis 1. & 2.	Liberij 13. & 14.	
82. & 83.	337. & 338.	366.	Gratianus Nobiliſſ. Puer, Fl. Dagalaiphus.	FF. Augg. Valentiniani, & Valentis 2. & 3.	Liberius moritur die 24. Septemb. eique ſuccedit Damaſus 1. Octob.	Habent de Liberio Fauſtinus & Marcellinus presbyteri in libello precum : *Octauo Kal. Octob. Gratiano & Daglaipho Coſſ. Liberius humanis rebus eximitur.* Concinit D. Hieronymus, qui Damaſi ordinationem ponit anno 2. Valentiniani & Valentis Impp. Eodem anno, hiſque Coſſ. Damaſi ordinationem ponit S. Proſper, adeò vt videre non poſſim, cur Petauius & Labbeus eam in annum 367. reijciant. Faſti Idatij his quoquè Coſſ. habent : *Natus eſt Valentinianus Iunior filius Auguſti Valentiniani die 15. Februarij.*
83. & 84.	338. & 339.	367.	*In Oriente* Lupicinus. *In Occidente* Iouinus. Faſti Idatij : *His Coſſ. . . . leuatus eſt Gratianus Aug. in Gallijs apud Ambianos in tribunali à patre ſuo Aug. Valentiniano die IX. Kal. Sept.*	FF. Augg. Valentiniani, & Valentis 3. & 4. Gratiani à die 19. Kal. I. Sept.	Damaſi 1. & 2.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna
84. & 85.	339. & 340.	368.	Valentinianus Aug. II. *In Occid.* Fl. Valens Aug. II. *in Orient.*	FF. Augg. Valentiniani, & Valentis 4. & 5. Gratiani 1. & 2.	Damaſi 2. & 3.	
85. & 86.	340. & 341.	369.	Valentinianus Nobiliſſimus Puer, Victor. *Orientales ambo. ex Pagio.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 5. & 6. & Gratiani 2. & 3.	Damaſi 3. & 4.	
86. & 87.	341. & 342.	370.	Valentinianns Aug. III. Valens Aug. III, *hic Orient. ille Occid.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 6. & 7. & Gratiani 3. & 4.	Damaſi 4. & 5.	
87. & 88.	342. & 343.	371.	Fl. Gratianns Aug. II. Sext. Anicius Petronius Probus. *vterque Occident.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 7. & 8. & Gratiani 4. & 5.	Damaſi 5. & 6.	Gregorius Turonenſis lib. 10. cap. 31. ſcribit, S. Martinum Turonenſem creatum fuiſſe *anno VIII. Valentis & Valentiniani*, ſediſſe *annos* 26. *menſes* 4. *dies* 27. Quarè hoc anno creatus eſt Epiſcopus, & anno 398. mortalitatem expleuit.
88. & 89.	343. & 344.	372.	Modeſtus, Arintheus. *vterque Occident.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 8. & 9. Gratiani 5. & 6.	Damaſi 6. & 7.	
89. & 90.	344. & 345.	373.	Valentinianus Aug. IV. Valens Aug. IV. *Hic Orient. ille Occid.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 9. & 10. & Gratiani 6. & 7.	Damaſi 7. & 8.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
90. & 91.	345. & 346.	374.	Fl. Gratianus Aug. III. Fl. Equitius. *vterq; Occid.*	FF. Augg. Valentiniani & Valentis 10. & 11. & Gratiani 7. & 8.	Damaſi 8. & 9.	
91. & 92.	346. & 347.	375.	Poſt Conſulatum Gratiani Aug. III. & Equitij.	Valentinianus Senior moritur 17. Nouemb. & 22. eiuſdem menſis proclamatur Auguſtus Valentinianus iunior, Valentis 11. & 12. Gratiani 8. & 9.	Damaſi 9. & 10.	Faſti Idatij: *His Coſſ. Therma Caroſiana dedicata ſunt agente Præfecto V. C. Vindalonio Magno, & ipſo anno diem functus Valentinianus Senior XV. Kal. Decemb. in Caſtello Virgitione, & leuatus eſt Valentinianus Iunior Aug. filius Aug. Valentiniani ab exercitu in tribunali die X. Kal. Decembris in ciuitate Acinco.* Data eſt hoc anno epiſtola Monachorum Cœleſyriæ ad Epiphanium, vt patet ex hac epigraphe: *Epiſtola anno Diocletiani XCII. Valentiniani & Valentis XII. Gratiani VIII. ad Epiphanium Palæſtinum Eleutheropolitanum ſcripta, &c.*
92. & 93.	347. & 348.	376.	Valens Aug. V. *in Oriente*, Valentinianus Iunior Aug. *in Occid.* Faſti Idatij: *His Coſſ. victi & expulſi ſunt Gothi à gente Hunnorum, & ſuſcepti ſunt in Romania pro miſericordia iuſſione Aug. Valentis.*	Valentis 12. & 13. Gratiani 9. & 10. Valentiniani Iun. 1. & 2.	Damaſi 10. & 11.	
93. & 94.	348. & 349.	377.	Gratianus Aug. IV. Fl. Merobaudes. *vterque in Occidente.*	Valentis 13. & 14. Gratiani 10. & 11. Valentin. Iunior. 2. & 3.	Damaſi 11. & 12.	D. Ambroſius epiſt. 83. *Nonageſimo & tertio anno à die Imperij Diocletiani, cum incidiſſet 14. Luna in 14. diem Pharmuthi menſis, quæ erat dominica die, celebratum eſt Paſcha Dominica Pharmuthi 21. die, quæ fuit ſecundum nos 15. Kal. Maij.*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
94. & 95.	349. & 350.	378.	Valens Aug. VI. Valentinianus Iun. Aug. II. *primus in Oriente, ſecundus in Occid.*	Valens occumbit 9. Aug. Gratiani 11. & 12. Valentin. Iun. 3. & 4.	Damaſi 12. & 13.	D. Hieronymus finit Chronicon ſuum hoc anno. Quarè in M. S. Codice Reginæ Sueciæ habetur: *A Tiberij autem decimoquinto anno vſque ad decimum quartum annum Valentis, quo interijt, numerantur anni 351.* Hæc in præfatione, quæ in editis & M. SS. Bibl. Vaticanę Codicibus adduntur in fine, & Chronologiam noſtram confirmant. Annus enim 15. Tiberij, prout à nobis ſumitur, incidit in æram vulgarem 26. à qua incluſiuè ſumpta, vſque ad annum 378. excluſiuè ſumptum, ſunt anni 351.
95. & 96.	350. & 351.	379.	D. Auſonius, Q. Clodius Hermogenianus Olybrius. *vterque in Occid.*	Gratiani 12. & 13. Valentiniani Iun. 4. & 5. Faſti Idatij: *His Coſſ. leuatus eſt Theodoſius Aug. ab Auguſto Gratiano die 14. Kal. Feb. in ciuitate Sirmio.*	Damaſi 13. & 14.	Marcellinus Comes incipit Chronicon ſuum à Conſulatu Auſonij & Olybrij, illudque proſequitur vſque ad Conſulatum Iuſtiniani Aug. IV. & adiungit: *Id ſunt ſimul anni* 156. Rectè ſecundùm noſtram Chronotaxim, ſi prædictum Conſulatum excluſiuè ſumas.
96. & 97.	351. & 352.	380.	Gratianus Aug. V. Fl. Theodoſius Aug.	Gratiani 13. & 14. Valentin. Iun. 5. & 6. Theodoſij 2.	Damaſi 14. & 15.	Idatius in Chronico; *Theophilus Alexandrinus à primo Conſulatu Theodoſij Auguſti laterculum per centum annos digeſtum de Paſchæ obſeruatione conſcripſit.*
97. & 98.	352. & 353.	381.	Fl. Poſthumus Syagrius, *in Occid.* Fl. Anicius Eucherius, *in Orient.*	Gratiani 14. & 15. Valent. Iunioris 6. & 7. Theodoſij 3.	Damaſi 15. & 16.	Chronicon Alexandrinum: *Ind. 9. Theodoſij 3. Syagrio & Eucherio Coſſ. trecenteſimo quinquageſimo primo anno Chriſti in cælum aſſumpti, celebrata eſt Synodus Conſtantinopolitana* 150. *Patrum, qui Symbolum (Nicænum)*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
98. & 99.	353. & 354.	382.	Fl. Antonius, Syagrius, *primus Orient. alter Occid. ex Pagio.*	Gratiani 15. & 16. Valent. Iunior. 7. & 8. Theodoſij 4.	Damaſi 16. & 17.	*unum) confirmarunt, Macedoniumque damnarunt.* Hæ notæ Chronologicæ rectè quidem, præter annum mortis Chriſti, qui tamen Chronotaxi noſtræ propiùs accedit.
99. & 100.	354. & 355.	383.	Fl. Merobaudus II. *Occid.* Fl. Saturninus *Orient.*	Gratianus petijt 25. Aug. Valent. Iun. 8. & 9. Theodoſij 5. Arcadij 1. à die 16. Ianuarij.	Damaſi 17. & 18.	Faſti Idatij: *His Conſulibus leuatus eſt Arcadius Auguſt. Conſtantinopoli in milliario VII. in tribunali à Theodoſio Aug. patre ſuo die 17. Kal. Febr.*
100. & 101.	355. & 356.	384.	Fl. Clearchus *in Orient.* Fl. Ricimeres *in Occid.* Faſti Idatij: *Ipſo anno natus eſt Honorius in purpuris die 5. Idus Septemb.*	Valentin. Iun. 9. & 10. Theodoſij 6. Arcadij 2.	Damaſus moritur XI. Decemb.	D. Proſper in Chronico integro: *Damaſus*, inquit, *annis* 18. Antiqui Catalogi Corbeienſes tempore Vigilij Papæ exarati, alter Catalogus Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ tempore Caroli M. Catalogus Eccleſiæ Pergamenſis ſæculo nono conſcriptus, antiquæ membranæ Antuerpienſes, Auctor libri Pontificalis iuxta lectionem M. S. Codicis Florentini, & alterius Vaticani tribuunt Damaſo annos 18. & menſes 3.
101. & 102.	356. & 357.	385.	Fl. Arcadius Aug. *in Oriente*, Bauto *in Occidente.*	Valentin Iun. 10. & 11. Theodoſij 7. Arcadij 3.	Siricius fit Pontifex die XI. Ianuarij.	
102. & 103.	357. & 358.	386.	Fl. Honorius Nobiliſſ. Puer *in Oriente*, Fl. Euodius *in Occidente.*	Valentin. Iun. 11. & 12. Theodoſij 8. Arcadij 4.	Siricij 2.	Gregorius Turonenſis ſcribit: S. Martinum prædeceſſorem ſuum Conſule Euodio fuiſſe ſeptuagenarium, & anno vndecimo Conſtantini Magni natum. Annus Conſtantini vndecimus cum anno 316. concurrit, à quo vſque ad Conſulatum Euodij, qui in annum

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
103. & 104.	358. & 359.	387.	Valentinianus Aug. III. *in Oriente*, Fl. Eutropius *in Occidente*. Faſti Idatij : *His Coſſ. quinquennalia Arcadij*.	Valentin. Iun. 12. & 13. Theodoſij 9. Arcadij 5.	Siricij 3.	num Chriſti 386. incidit, ſeptuaginta anni intercedunt.
104. & 105.	359. & 360.	388.	Fl. Theodoſius Aug. 2. Fl. Cynegius. *vterq; Orient.*	Valentin. Iun. 13. & 14. Theodoſij 10. Arcadij 6.	Siricij 4.	Faſti Idatij : *Defunctus eſt Cynegius Præfectus Orientis in Conſulatu ſuo Conſtantinopoli*.
105. & 106.	360. & 361.	389.	Timaſius, Promotus. *vterq; Orient.*	Valentin. Iun. 14. & 15. Theodoſij 11. Arcadij 7.	Siricij 5.	Faſti Idatij : *His Coſſ. introiuit Theodoſius Aug. in Vrbem Romam cum Honorio filio ſuo die Iduum Iuniarum, & dedit Congiarium Romanis*.
106. & 107.	361. & 362.	390.	Valentinianus Aug. IV. *in Occid.* Neoterius *in Oriente*.	Valentin. Iun. 15. & 16. Theodoſij 12. Arcadij 8.	Siricij 6.	
107. & 103.	362. & 363.	391.	Q. Aurelius Symmachus *in Occid.* Ti. Fabius Titianus *in Oriente*.	Valentin. Iun. 16. & 17. Theodoſij 13. Arcadij 9.	Siricij 7.	
108. & 109.	363. & 364.	392.	Fl. Arcadius Aug. II. Fl. Rufinus. *vterq; Orient.*	Valentin. Iun. occiditur 15. Maij Theodoſij 14. Arcadij 10.	Siricij 8.	Faſti Idatij : *Valentinianus Iunior apud Viennam eſt interfectus, & leuauit ſe Eugenius Tyrannus. Poſtmodùm Theodoſius Aug. occidit Eugenium*.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
109. & 110.	364. & 365.	393.	Theodoſius Aug. III. Habundantius. *vterque in Orient.*	Theodoſij 15. Arcadij 11. Honorij 1. à die 20. Nouemb.	Siricij 9.	Hoc Conſulatu finiunt 365. anni, quo annorum numero completo, Ethnici dicebant, Religionem Chriſtianam ſine mora finituram. *Eo ipſo anno*, inquit D. Auguſt. lib. 18. de Ciuitate Dei, capite 53. *quærendum eſt, quando trecenti ſexaginta quinque completi ſint. Mortuus eſt ergo Chriſtus duobus Geminis Coſſ. octauo Kal. Aprilis .... numeratis proindè Coſſ. trecenti ſexaginta quinque anni repeRiuntur impleti, per eaſdem Idus Maias Conſulatu Honorij & Eutychiani*. Conſulatus à D. Auguſtino indicatus concurrit cum anno 370. à Geminorum Conſulatu, vnde annus 365. à morte Chriſti in Theodoſij & Habundantij Conſulatum incidit.
110. & 111.	365. & 366.	394.	Arcadius Aug. III. Fl. Honorius Aug. II. *vterque in Oriente.*	Theodoſij 16. Arcadij 12. Honorij 1. & 2.	Siricij 10.	
111. & 112.	366. & 367.	395.	Sex. Anicius Olybrius, Sex. Anicius Probinus. *vterq; Occid.* Faſti Idatij: *His Coſſ. receſſit apud Mediolanum Theodoſius Auguſtus.*	* Theodoſius moritur 17. Ian. Arcadij 13. Honorij 2. & 3. ſine Arcadij & Honorij 1. à die 17. Ian. quo Theodoſius obijt.	Siricij 11.	* Paullus Diaconus cum lib. XI. retuliſſet, quòd Theodoſius *apud Sirmium purpuram induiſſet ætatis annum III. & XXX. agens*; narrat lib. XII. ad finem, quòd Theodoſius *quinquageſimum annum agens ætatis, in pace apud Mediolanum rebus exceſſit humanis. Quæ Chronotaxi noſtræ concinunt.*
112. & 113.	367. & 368.	396.	Arcadius Aug. IV. Honorius Aug. III. *Primus in Oriente, alter in Occid.*	Arcadij & Honorij 2.	Siricij 12.	
113. & 114.	368. & 369.	397.	Fl. Cæſarius, Pontius Atticus. *Prior Occid. poſterior Orient.*	Arcadij & Honorij 3.	Siricij 13.	Quintus Iulius Hilarion lib. de hebdomnad. Danielis: *De quadringentis verò & ſeptuaginta annis à Paſſione Domini in Conſulatum Cæſaris & Attici die 9. Kal. Aprilis, anni tranſierunt 369. Reſtant itaque anni* 101. Hæc auctor ad finem quarti ſæculi, quæ noſtram Chronologiam adeò manifeſtè confirmant, vt tantùm oculos in eam conijcere oporte-

Æra Diocle-riani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
						teat, vt illam rectam veramque coguoſcat.
114. & 115.	369. & 370.	398.	Honorius Aug. IV. *Occid.* Eutychianus *Orient.*	Arcadij & Honorij 4.	Siricius moritur, eique ſuccedit Anaſtaſius.	Marcellinus Comes in Chronico. *Indict XI. Honorio IV. & Eutychiano Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Anaſtaſius 37. Epiſcopus ordinatus, vixit annos* 4.
115. & 116.	370. & 371.	399.	Manlius Theodorus *Occid.* Eutropius *Orient.*	Arcadij & Honorij 5.	Anaſtaſij 1. & 2.	Faſti Idatij: *His Coſſ. templa Gentium demolita ſunt, Iouiniano, & Gaudentio Comitibus.*
116. & 117.	371. & 372.	400.	Fl. Aurelianus *Orient.* Fl. Srilico *Occid.*	Arcadij & Honorij 6.	Anaſtaſij 2. & 3.	Seuerus Sulpitius lib. 2. Hiſt. *Herode regnante anno regni* 18. *Dominus crucifixus eſt Iulio Gemino, & Rubellio Gemino Coſſ. à quo tempore vſque in Stiliconem Conſulem ſunt anni* 372. Quo loco Se-
117. & 118.	372. & 373.	401.	Fl. Frauitta *Orient.* Ragonius Vicentius Celſus *Occid.*	Arcadij & Honorij 7.	Anaſtaſij 3. & 4.	uerus Chronotaxim noſtram teſtimonio tam manifeſto confirmat, vt manifeſtius nullum deſiderari poſſit.
118. & 119.	373. & 374.	402.	Arcadius Aug. V. Honorius Aug. V.	Arcadij & Honorij 8. Theodoſius Iunior à patre Arcadio Auguſtus appellatur 17. Kal. Feb.	Anaſtaſius moritur, eique ſuccedit Innocentius.	Marcellinus Comes in Chronico: *Indict.* 15. *Arcadio V. & Honorio V. Coſſ. Romana Eccleſiæ Innocentius* 38. *creatus Antiſtes, vixit ann. XV.*
119. & 120.	374. & 375.	403.	Fl. Theodoſius Iunior Aug. Fl. Rumoridus.	Arcadij & Honorij 9. Theodoſij Iun. 2.	Innocentij 2.	Lapis antiquus via Appia habet hunc Conſulatum, & notat *Theodoſij Primum*,

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſti.	Anni æræ vulga.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
120. & 121.	375. & 376.	404.	Honorius Aug. VI. *Occid.* Fl. Ariſtænetus *Orient.*	Arcadij & Honorij 10. Theodoſij 3.	Innocentij 3.	
121. & 122.	376. & 377.	405.	Fl. Anthemius, Fl. Stilico II.	Arcadij & Honorij 11. Theodoſij 4.	Innocentij 4.	Faſti Idatij: *His Coſſ. inter Catholicos, & Donatiſtas vnitas facta.*
122. & 123.	377. & 378.	406.	Arcadius Aug. VI. Sext. Anicius Petronius Probus.	Arcadij & Honorij 12. Theodoſij 5.	Innocentij 5.	
123. & 124.	378. & 379.	407.	Honorius Aug. VII. Theodoſius Aug. II.	Arcadij & Honorij 13. Theodoſij 6.	Innocentij 6.	
124. & 125.	379. & 380.	408.	Fl. Philippus, Anicius Baſſus. *vterq; Occid.*	Honorij 14. Arcadio vita defuncto die 1. Maij ſuccedit in Oriente filius eius Theodoſius.	Innocentij 7.	
125. & 126.	380. & 381.	409.	Honorius Aug. VIII. Theodoſius Aug. III. *In Gallijs verò* Conſtantinus Aug.	Honorij 15. Theodoſij à morte patris 1. & 2.	Innocentij 8.	Faſti Idatij: *His Coſſ. Barbari Hiſpanias ingreſſi.* Idatius in Chronico per Sirmondum edito: *Olympiade 297. Honorij 15. Alani, Wandali, & Sueui Hiſpanias ingreſſi ara 447. alij quarto Kal. alij tertio Idus Octobris memorant, die tertia feria, Honorio VIII. & Theodoſio Arcadij filio III. Conſulibus.* Æra Hiſpanica præuenit æram vulgarem 38. annis, quos ſi detrahas ab annis 447. remanent anni 409. quo anno Honorius agebat annum Im-
126. & 127.	381. & 382.	410.	Fl. Varares *Orient.* Fl. Tertullus, *cuius nomen expunctum.*	Honorij 16. Theodoſij 2. & 3.	Innocentij 9.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulgar.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
			vel P. C. Honorij VIII. & Theodoſij III.			Imperij 15. & Conſulatus eius VIII. ac Theodoſij III. concurrunt in noſtra Chronotaxi ad eundem annum 15. Honorij. Subiungit Idatius: *Alaricus Rex Gothorum Romam ingreſſus*. Cœperunt itaque Gothi Romam hoc eodem anno, qua de re Iuo Carnotenſis in Chronico MS. *Tempore Innocentij capta eſt à Gothis Roma anno D. 409. indict. 9.* Quod apprimè cum Chronotaxi noſtra conuenit.
127. & 128.	382. & 383.	411.	Theodoſius Aug. IV. *vel* P. C. Vararis. Faſti Idatij: *His Coſſ. Conſtantini Tyranni in conto caput adlatum eſt XIV. Kal. Oct.*	Honorij 17. Theodoſij 3. & 4.	Innocentij 10.	
128. & 129.	383. & 384.	412.	Honorius Aug. IX. Theodoſius Aug. V.	Honorij 18. Theodoſij 4. & 5.	Innocentij 11.	
129. & 130.	384. & 385.	413.	Fl. Lucianus ſeu Lucius *in Oriente ſolus.* Herodianus, *cuius nomen eraſum. ex Pagio & Labbeo.*	Honorij 19. Theodoſij 5. & 6.	Innocentij 12.	
130. & 131.	385. & 386.	414.	Fl. Conſtans *Orient.* Fl. Conſtantius *Occid.*	Honorij 20. Theodoſij 6. & 7.	Innocentij 13.	
131. & 132.	386. & 387.	415.	Honorius Aug. X. Theodoſius Aug. VI.	Honorij 21. Theodoſij 7. & 8.	Innocentij 14.	Faſti Idatij: *His Coſſ. S. Stephanus primus Martyr reuelatur ſancto presbytero Luciano die VI. feria, quæ fuit tunc 3. Non. Decemb. in Hieroſolymis.*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
132. & 133.	387. & 388.	416.	Theodoſius Aug. VII. Iunius Quartus Palladius. *Occid.*	Honorij 22. Theodoſij 8. & 9.	Innocentij 15.	
133. & 134.	388. & 389.	417.	Honorius Aug. XI. Fl. Conſtantius II.	Honorij 23. Theodoſij 9. & 10.	Innocentio ſuccedit Zoſimus ante diem 12. Aprilis.	Paſchaſinus Lilybetanus Epiſcopus epiſt. ad Leonem M. *Tempore recordationis Domini mei, prædeceſſoris veſtri Zoſimi, anno Conſulatus Honorij Aug. XI. & Conſtantij II. quum declinaretur, ne X. Kal. Maij dies Paſcha teneretur, celebratum eſt die VIII. Kal. Aprilis.*
134. & 135.	389. & 390.	418.	Honorius Aug. XII. Theodoſius Aug. VIII.	Honorij 24. Theodoſij 10. & 11.	Zoſimus moritur ante diem 29. Decembris, quo ei ſuccedit Bonifatius.	
135. & 136.	390. & 391.	419.	Fl. Monaxius *Orient.* Fl. Plintha *Occid.*	Honorij 25. Theodoſij 11. & 12.	Bonifatij 1.	
136. & 137.	391. & 392.	420.	Theodoſius Aug. IX. Fl. Conſtantius III.	Honorij 26. Theodoſij 12. &13.	Bonifatij 2.	
137. & 138.	392. & 393.	421.	Fl. Agricola, Fl. Euſtachius. *Orient.*	Honorij 27. Theodoſij 13. & 14. Fl. Conſtantius obijt, qui hoc anno per aliquot menſes Imperium obtinuit adſcitus in Collegam ab Honorio.	Bonifatij 3.	MS. Codex Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ, & Marcellinus Comes in Chronico edit. Scaligeri; *A Paſſione Domini vſque ad Conſulatum Euſtachij, anni ſunt 394.* Quæ annorum computatio tantùm in vno anno a Chronotaxi noſtra diſcrepat.
138. & 139.	393. & 394.	422.	Honorius Aug. XIII. Theodoſius Aug. X.	Honorij 28. Theodoſij 14. & 15.	Bonifatij 4.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
139. & 140.	394. & 395.	423.	Fl. Aſclepiodotus *Orient.* Rufius Prætextatus Marinianus *Occid.*	Honorij vltim. Theodoſij 15. & 16.	Bonifatius moritur 2. Non. Sept. eique ſuccedit Cæleſtinus.	Faſti Idatij: *His Coſſ. Honorius Auguſtus receſſit Rauennæ*. Quibus verbis finiunt Faſti ſub nomine Idatij à Sirmondo editi. D. Hieronymus autem in Martyrologio: *2. Nonas Septemb. Romæ in Cimiterio Maximi via Salaria depoſitio Bonifatij Epiſcopi*.
140. & 141.	395. & 396.	424.	Fl. Victor *Orient.* Fl Caſtinus *Occid.*	Theodoſij 16. & 17.	Cæleſtini 1. & 2.	
141. & 142.	396. & 397.	425.	Theodoſius Aug XI. Fl. Placidus Valentinianus Cæſar.	Theodoſij 17. & 18. Valentinianus Tertius Auguſtus appeleatus eſt menſe Octob.	Cæleſtini 2. & 3.	
142. & 143.	397. & 398.	426.	Theodoſius Aug. XI. Valentinianus Aug. II.	Theodoſij 18. & 19. Valentiniani 1. & 2.	Cæleſtini 3. & 4.	
143. & 144.	398. & 399.	427.	Fl. Nierius *Orient.* Fl. Ardaburius *Occid.*	Theodoſij 19. & 20. Valentiniani 2. & 3.	Cæleſtini 4. & 5.	
144. & 145.	399. & 400.	428.	Fl. Taurus *Orient.* Felix *Occid.*	Theodoſij 20. & 21. Valentiniani 3. & 4.	Cæleſtini 5. & 6.	
145. & 146.	400. & 401.	429.	Fl. Florentius *Orient.* Fl. Dionyſius. *vel* Poſt Conſulatum Felicis & Tauri.	Theodoſij 21. & 22. Valentiniani 4. & 5.	Cæleſtini 6. & 7.	

146.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
146. & 147.	401. & 402.	430.	Theodoſius Aug. XIII. Valentinianus Aug. III.	Theodoſij 22. & 23. Valentiniani 5. & 6.	Cæleſtini 7. & 8.	
147. & 148.	402. & 403.	431.	Fl. Antiochus *Orient.* Anicius Baſſus *Occid.*	Theodoſij 23. & 24. Valentiniani 6. & 7.	Cæleſtini 8. & 9.	Chronicon Alexandrinum: *Indict.* 14. *Theodoſij* 23. *Antiocho, & Baſſo Coſſ. anno* 401. *poſt Chriſtum in cœlum aſſumptum, & Theodoſij Iunioris à regno* 23. *bis Coſſ. celebrata eſt Tertia Synodus Epheſina à* 200. *ſanctis, & beatis Patribus contra impium Neſtorium.* Vbi auctor Chronici annum 23. Theodoſij cum anno 401. à Paſſione Chriſti componit, & Conſulatui Antiochi,& Baſſi Concilium generale 3. adſcribit: Conſulatus autem ille in annum 402. à Paſſione Domini incidit.
148. & 149.	403. & 404.	432.	Fl. Valerius, Fl. Aëtius. *vterq; Orient.*	Theodoſij 24. & 25. Valentiniani 7. & 8.	Cæleſtinus moritur 6. Aprilis, eique ſuccedit Xyſtus III.	
149. & 150.	404. & 405.	433.	Theodoſius Aug. XIV. Fl. Anicius Maximus.	Theodoſij 25. & 26. Valentiniani 8. & 9.	Xyſti Tertij 1. & 2.	S. Proſper in Chronico integro per Labbeum edito: *Colliguntur omnes anni vſq; ad Conſulatum Theodoſij XIV. & Maximi a* 15. *Tiberij anno, & Paſſione Domini anni* 406. Quo loco S. Proſper Chronotaxim noſtram ita confirmat, vt tantùm in vno anno ab ea differat, & ab anno 15. Tiberij annos mortis Chriſti numeret.
150. & 151.	405. & 406.	434.	Fl. Aſpar *Orient.* Fl. Areobinda *Occid.*	Theodoſij 26. & 27. Valentiniani 9. & 10.	Xyſti Tertij 2. & 3.	
151. & 152.	406. & 407.	435.	Theodoſius Aug. XV. Valentinianus Aug. IV.	Theodoſij 27. & 28. Valentiniani 10. & 11.	Xyſti Tertij 3. & 4.	M. S. Codex 609. Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ: *A Paſſione Domini vſq; ad Conſulatum Domini Theodoſij XV. anni* 409. vbi duobus tantùm annis à vera Chronotaxi differt.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
152. & 153.	407. & 408.	436.	Fl. Iſidorus *Orien.* Fl. Senator.	Theodoſij 28. & 29. Valentiniani 11. & 12.	Xyſti Tertij 4. & 5.	
153. & 154.	408. & 409.	437.	Fl. Aëtius II. Fl. Sigeuultis. *vel* Poſt Conſ. Iſidori & Senatoris.	Theodoſij 29. & 30. Valentiniani 12. & 13.	Xyſti Tertij 5. & 6.	
154. & 155.	409. & 410.	438.	Theodoſius Aug. XVI. Anicius Glabrio Fauſtus. *Occid.*	Theodoſij 30. & 31. Valentiniani 13. & 14.	Xyſti Tertij 6. & 7.	Idatius in Chronico per Sirmondum edito: *His Coſſ. Genſericus Rex Wandalorum Africæ ciuitates Carthaginemque Metropolim cum ſuis ſatellitibus occupauit 10. Kal. Nouemb.* Addit autem Marcellinus Comes ad Conſulatum Iuſtiniani quartum, & Paulini: *Carthago quoque ciuitas eius anno excidionis ſuæ XCVI. pulſis deuictiſque Wandalis, & Gelimero Rege eorum capto, & Conſtantinopolim miſſo, quarto Iuſtiniani Principis Conſulatu, ipſius moderatione recepta eſt.* A Conſulatu Theodoſij 16. qui cum anno 438. concurrit, vſque ad Conſulatum Iuſtiniani quartum, qui in annum 534. incidit, ſunt anni 96. Vnde Chronologia noſtra firmatur.
155. & 156.	410. & 411.	439.	Theodoſius Aug. XVII. Fl. Feſtus.	Theodoſij 31. & 32. Valentiniani 14. & 15.	Xyſti Tertij 7. & 8.	
156. & 157.	411. & 412.	440.	Valentinianus Aug. V. Fl. Anatolius.	Theodoſij 32. & 33. Valentiniani 15. & 16.	Xyſtus Tertius obijt V. Kal. Apr. eique poſt menſem & pluſquam decem dies ſucceſſit Leo M.	S. Proſper: *Valentiniano, & Anatolio Coſſ. defuncto Sixto Epiſcopo quadraginta ampliùs diebus Romana Eccleſia ſine Antiſtite fuit mirabili pace atque patientia aduentum Diaconi Leonis expectans.*

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices.	Obſeruatu digna.
157. & 158.	412. & 413.	441.	Cyrus ſolus *Orient.*	Theodoſij 33. & 34. Valentiniani 16. & 17.	Leonis 1. & 2.	
158. & 159.	413. & 414.	442.	Fl. Eudoxius, Fl. Dioſcorus. *vterq; Orient.*	Theodoſij 34. & 35. Valentiniani 17. & 18.	Leonis 2. & 3.	Codex MS. Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ, & Marcellinus Comes in Chronico editionis Scaligerianæ: *A Valente VI. & Valentiniano Iuniore, vſque ad Conſulatum Eudocij colliguntur 64. anni; & per hoc à 15. Tiberij anno, quo Dominus prædicare cœpit, ad Conſulatum Eudocij & Dioſcori ſunt anni 411.* Prior annorum computatio eſt accurata: à Conſulatu enim Valentis VI. anno æræ vulgaris 378. vſque ad Conſulatum Eudoxij, & Dioſcori ſunt anni 64.
159. & 160.	414. & 415.	443.	Fl. Paterius, Fl. Maximus II.	Theodoſij 35. & 36. Valentiniani 18. & 19.	Leonis 3. & 4.	In MS. Chronico D. Hieronymi Bibliothecæ Regiæ Alexandrinæ habetur: *Poſt Conſulatum Auſonij, & Olibrij Gratiano V. & Theodoſio I. vſque in Conſulatum Maximo 2. & Paterio anni 64.* Fuere Conſules Gratianus V. & Theodoſius anno 380. à quo vſque ad annum 443. quo Maximus, & Paterius Conſulatum geſſerunt, ſunt omninò anni 64.
160. & 161.	415. & 416.	444.	Theodoſius Aug. XVIII. Cæcina Decius Albinus *Occid.*	Theodoſij 36. & 37. Valentiniani 19. & 20.	Leonis 4. & 5.	
161. & 162.	416. & 417.	445.	Valentinianus Aug. VI. Fl. Nonius.	Theodoſij 37. & 38. Valentiniani 20. & 21.	Leonis 5. & 6.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
162. & 163.	417. & 418.	446.	Fl. Aëtius III. Q. Aurelius Symmachus. *ambo Occid.*	Theodoſij 38. & 39. Valentiniani 21. & 22.	Leonis 6. & 7.	
163. & 164.	418. & 419.	447.	Fl. Ardabnrius *Orient.* Falconius Probus Alypius *Occid.*	Theodoſij 39. & 40. Valentiniani 22. & 23.	Leonis 7. & 8.	
164. & 165.	419. & 420.	448.	Fl. Zeno, Rufius Prætextatus Poſtumianus.	Theodo ſij 40. & 41. Valentiniani 23. & 24.	Leonis 8. & 9.	
165. & 166.	420. & 421.	449.	Fl. Protogenes, Turcius Secundus Aſterius, *vel, vt alijs,* Fl. Aſturius.	Theodoſij 41. & 42. Valentiniani 24. & 25.	Leonis 9. & 10.	
166. & 167.	421. & 422.	450.	Valentinianus Aug. VII. Gennadius Valerius Coruinus Auienus. *vterq; Occid.*	Theodoſius moritur 29. Iulij eique ſuccedit Marcianus die 25. Auguſti. Valentiniani 25. & 26.	Leonis 10. & 11.	Inſcriptio in Baſilica S. Pauli: *Fl. Celerini Scrinarij, qui obijt D. N. Fl. Valentiniano VII. & Auieno VC. S.*
167. & 168.	422. & 423.	451.	Fl. Marcianus Aug. Clodius Adelphius *Occid.*	Valentiniani 26. & 27. Marciani 1. & 2.	Leonis 11. & 12.	Chronicon Alexandrinum: *Ind. 5. Marciani anno 2. Sphoratio & Herculano Coſſ. anno 422. poſt Chriſtum in cælum aſſumptum coacta eſt Quarta Synodus Chalcedonenſis 630, SS. Patrum contra impurum Eutychem, & Dioſcorum.* Errat autor iu Conſulatu, ſed rectè anno 2. Marciani ſtatuit Concilium Chalcedonenſe, quod cœpit VIII. Idus Octobris, & finitum

Æri Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
168. & 169.	423. & 424.	452.	Aſporatius, Herculanus.	Valentiniani 27. & 28. Marciani 2. & 3.	Leonis 12. & 13.	tum eſt Kal. Nouemb. anno poſt mortem Chriſti 423. adeò vt auctor Chronici Alexandrini tantùm vno anno à noſtra Chronotaxi hic differat, & conſentiat in aſſignanda morte Pulcheriæ Auguſtæ Vincomalo & Opilione Coſſ. anno Antiochenorum 501. æræ nimirùm vulgaris 453. vt rectè notauit Noriſius pag. 145. lib. de Epochis Syromacedonum.
169. & 170.	424. & 425.	453.	Fl. Vincomalus, Fl. Opilio. *Occid.*	Valentiniani 28. & 29. Marciani 3. & 4.	Leonis 13. & 14.	
170. & 171.	425. & 426.	454.	Fl. Studius *Orient.* Fl. Aëtius. *vel* Poſt C. Opilionis.	Valentiniani 29. & 30. Marciani 4. & 5.	Leonis 14. & 15.	
171. & 172.	426. & 427	455.	Valentinianus Aug. VIII. Anthemius.	Marciani 5. & 6. Valentinianus occiditur 17. Mar. Petronius Maximus, qui regnum inuaſerat, occumbit 12. Iunij. Auitus Imperium ſuſcipit die 10. Iul.	Leonis 15. & 16.	Cyrillus Scythopolitanus ſcribit in vita S. Euthymij, illum deceſſiſſe anno Leonis M. 16. quem malè cum anno Incarnationis Dominicæ 465. concurrere exiſtimat, quia potius cum anno 455. æræ vulgaris concurrit.
172. & 173.	427. & 428.	456.	Fl. Varanes *Orient.* Fl. Ioannes *Occid.* Romæ verò Auitus Aug.	Marciani 6. & 7. Auiti 1. & 2.	Leonis 16. & 17.	

137.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
173. & 174.	428. & 429.	457.	Fl. Rufus *Orient.* Fl. Conſtantinus *Occid.*	Auitus Imperio priuatur. Marcianus obit 26. Ianuarij, & ſuccedit Leo Thracius, ac proclamatur apud Rauennam Imperator Maioranus mēſe Aprilis.	Leonis 17. & 18.	Victorius Aquitanus in præfatione ad Canonem Paſchalem: *Ex tempore Dominicæ Paſſionis diebus Calendarum Iannariarum, & nominibus Conſulum, à duobus Geminis Rufo ſcilicet & Rubellio, vſque ad Conſulatum Conſtantius & Ruſi diligenti annotatione collectis per 430. annos cum lunis atque temporibus.* Si Conſules à duobus Geminis vſque ad Ruſum, & Conſtantinum enumerentur, annos omninò 429. reperiemus: vnde vno dumtaxat anno à noſtra Chronotaxi differt Victorius Aquitanus.
174. & 175.	429. & 430.	458.	Fl. Leo Aug. Fl. Valerius Maioranus Aug.	Leonis & Maiorani 2.	Leonis 18. & 19.	Euagrius lib. 2. Hiſtoriæ cap. 12. *Secundo anno Imperij Leonis ingens terræmotus, & conquaſſatio Antiochiæ accidit.* Addit, hunc annum eſſe Antiochenum 506. & terræmotum accidiſſe 14. Septembris. *Tercentum quadraginta ſeptem annis decurſis ab eo terræ motu, qui ſub Traiano fuit: ille enim terræmotus anno 159. poſt ciuitatem liberam, & ſui iuris factam contigit; hic autem regnante Leone, ſicut à ſcriptoribus, qui eum accurate perſecuti ſunt, commemoratur, accidit ſexto, & quingenteſimo anno.* Ciuitas Antiochena, cuius hic epocham tradit Euagrius, libera facta eſt anno ante æram vulgarem 48. à quo vſque ad annum Traiani 14. qui cum anno æræ vulgaris 111. concurrit, & quo primus terræmotus Antiochiæ contigit, ſunt anni 159. Ab anno autem Traiani 14. vſque ad annum Leonis 2. & æræ vulgaris 458. quo ſecundus ingens terræmotus Antiochiæ contigit, ſunt anni trecenti qua-
175. & 176.	430. & 431.	459.	Patricius, Ricimeres. *Occid.*	Leonis & Maiorani 3.	Leonis 19. & 20.	
176. & 177.	431. & 432.	460.	Apollonius, Magnus. *Occid.*	Leonis & Maiorani 4.	Leonis 20. & 21.	
177. & 178.	432. & 433.	461.	Dagalaiphus, Seuerinus. *Occid.*	Leonis 5. Maioranus purpuram deponit 2. Aug. & 19. Nouemb. Rauennæ proclamatur Seuerus Aug.	Leonis 21. quo & obit, eique ſuccedit Hilarus 12. Nouemb.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
178. & 179.	433. & 434.	462.	Leo II. Aug. Fl. Vibius Seuerus Aug.	Leonis 6. Seueri 1. & 2.	Hilari 1. & 2.	quadraginta ſeptem, quibus ſi adijcias annos 159. habebis annos 506. ab Euagrio indicatos. Vnde hoc Euagrij teſtimonio Chronotaxis noſtra apprimè confirmatur, quæ anno 458. æræ
179. & 180.	434. & 435.	463.	Cęcina Decius Baſilius Felix, Fl. Bibianus.	Leonis 7. Seueri 2. & 3.	Hilari 2. & 3.	vulgaris ſecundum Leonis annum, quo terræmotus contigit, collocat. Adijce enim his annis 458. annos 48. quibus ante æram vulgarem æra Antiochena incępit, habebis annos æræ Antiochenæ 506.
180. & 181.	435. & 436.	464.	Fl. Ruſticus, Fl. Anicius Olybrius.	Leonis 8. Seueri 3. & 4.	Hilari 3. & 4.	
181. & 182.	436. & 437.	465.	Fl. Baſiliſcus *Orient.* Fl. Herminericus, *ſeu* Ermenericus.	Leonis 9. Seuerus veneno extinguitur die 15. Aug.	Hilari 4. & 5.	
182. & 183.	437. & 438.	466.	Leo Aug. III. Ti Fabius Titianus.	Leonis 10.	Hilari 5. & 6.	
183. & 184.	438. & 439.	467.	Fl. Puſęus, Fl. Ioannes.	Leonis 11. Anthemij 1. à menſe Aug.	Hilarius moritur die ..... eique ſuccedit Simplicius.	Idatius in Chronico: *Hilario defuncto ſex Sacerdotij ſui annis expletis, 45. Romanæ Eccleſiæ Simplicius ordinatur.* Anno I. Leonis Imp. ex conſenſu ipſius pro Imperatore Occid. ad reſiſtendum hoſtibus electus eſt eius dux Maioranus, cui ſublato poſt annos circiter 4. ſubſtitutus Seuerus: huic quoquè poſt triennium extincto ſubrogatus eſt Anthemius dux Leonis, & Marciani Imp. gener anno æræ vulg. 467.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
184. & 185.	439. & 440.	468.	Fl. Anthemius Aug. II. ſine Collega.	Leonis 12. Anthemij 1. & 2.	Simplicij 1. & 2.	467. vt in Serie Imperatorum annotatum eſt.
185. & 186.	440. & 441.	469.	Fl. Zeno, Fl. Marcianus.	Leonis 13. Anthemij 2. & 3.	Simplicij 2. & 3.	
186. & 187.	441. & 442.	470.	Fl. Iordanes, Fl. Seuerus.	Leonis 14. Anthemij 3. & 4.	Simplicij 3. & 4.	
187. & 188.	442. & 443.	471.	Leo Aug. IV. Fl. Probianus.	Leonis 15. Anthemij 4. & 5.	Simplicij 4. & 5.	
188. & 189.	443. & 444.	472.	Fl. Feſtus *Occid.* Fl. Marcianus *Orient.*	Leonis 16. Anthemius occiditur 12. Iul.	Simplicij 5. & 6.	Anthemio in Imperio Occidentis per aliquot menſes ſuccedit Anicius Olybrius dux Leonis miſſus in Italiam.
189. & 190.	444. & 445.	473.	Leo Aug. V. abſque Collega.	Leonis 17. Leo Iunior appellatur Auguſtus.	Simplicij 6. & 7.	Olybrio mortuo Glycerius Senator Romanus electus eſt Imp. ſed Leo pro ipſo elegit Iulium Nepotem, à quo miſſus in expeditionem contra hoſtes, Oreſtes dux filium ſuum Auguſtum ſeu Auguſtulum Momyllum acclamari ſtuduit Imperatorem, vti infrà in Serie Imperatorum annotatur.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
190. & 191.	445. & 446.	474.	Leo Iunior Aug. abſque Collega.	Leo moritur Conſtantinopoli menſe Ian. Zeno à Leone Iuniore ſuo filio coronatur menſe Ianuarij, & moritur Leo Iunior menſe Nouembri.	Simplicij 7. & 8.	Romualdus anno Dominicæ Incarnat. 475. *Mortuo Leone, Zeno continuò quadrageſimus ſextus ab Auguſto auguſtalem adeptus eſt dignitatem*. Annus Incarnationis cum annis æræ vulgaris, vt ſemper conſueuit, hoc loco Romualdus confudit.
191. & 192.	446. & 447.	475.	Zeno Aug. II. ſine collega. *vel* Poſt Conſ. Leonis Iunioris.	Zenonis 2. Auguſtuli 1. à die 11. Oct. Rauennæ. Baſiliſcus contra Zenonem fit Imperator cum filio ſuo Marco.	Simplicij 8.	Ioannes Malela Antiochenus in Chronico, quod ad Iuſtinianum vſque perduxit: *Cum ſacratiſſimus Leo Iunior Conſul proceſſiſſet anno Vrbis Antiochiæ 522. Indict. 12. menſe ſui Conſulatus XI. in morbum incidens è viuis exceſſit, menſe Nouembri, indict. 13. anno iuxta Antiochenos 523. anno ætatis 7. vti ſcripſit Neſtorianus ſapientiſſimus Chronographus, qui ad Leonem Iuniorem hiſtorias perduxit*. Leo Iunior Auguſtus Conſul ſine Collega proceſſit anno 474. quo anno exactus eſt annus 522. æræ Antiochenæ, vti & anno 475. quo Leo Iunior deceſſit, annus 523. qui à menſe Septembri cœpit.
192. & 193.	447. & 448.	476.	Fl. Baſiliſcus Aug. II. Fl. Armatus. *vterq; Orient.*	Zenonis 3. Odoacris Regis Gothorum & Italiæ 1. à die 23. Aug. qui Auguſtulum vltimum in Occidente Imperatorem in Gallijs detineri iuſſit.	Simplicij 9. & 10.	
193. & 194.	448. & 449.	477.	P. C. Baſiliſci II. & Armati.	Zenonis 4. Odoacris 2.	Simplicij 10. & 11.	Hoc anno moritur Geizericus, & de eo habet Procopius Cæſareenſis lib. 1. de bello Vandalico cap. 7. *Geizericus cum à capta Carthagine annos 39. Vandalis imperaſſet, fato, vti diximus, functus eſt*.
194. & 195.	449. & 450.	478.	Fl. Illus ſolus.	Zenonis 5. Odoacris 3.	Simplicij 11. & 12.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
195. & 196.	450. & 451.	479.	Fl. Zeno Aug. III. ſolus.	Zenonis 6. Odoacris 4.	Simplicij 12. & 13.	
196. & 197.	451. & 452.	480.	Baſilius Iunior ſolus *Occid.*	Zenonis 7. Odoacris 5.	Simplicij 13. & 14.	S. Benedictum hoc anno natum fuiſſe, admittunt ſcriptores omnes, eumque referunt, obijſſe anno ætatis 63. ideſt anno 543. quod apertè teſtatur Leo Oſtienſis lib. 1. *Benedictus expleto ſui temporis curſu laudabili, eadie, qua ſacroſancti Paſchæ ſabbatum illuceſcebat, 12. videlicet Kal. April. in Oratorio S. Ioannis Baptiſta, à diſcipulis ſe ferri pracipiens, inter ipſorum manus orans migrauit ad Dominum, anno eiuſdem Incarnationis quingenteſimo quadrageſimo tertio, indictione ſexta.*
197. & 198.	452. & 453.	481.	Fl. Placidus ſolus.	Zenonis 8. Odoacris 6.	Simplicij 14. & 15.	
198. & 199.	453. & 454.	482.	Fl. Seuerinus, Fl. Trocondus.	Zenonis 9. Odoacris 7.	Simplicij 15. & 16.	
199. & 200.	454. & 455.	483.	Anicius Fauſtus ſolus. *vel* P. C. Troc ondi.	Zenonis 10. Odoacris 8.	Simplicius, moritur, eique ſuccedit Felix Tertius.	
200. & 201.	455. & 456.	484.	Theodoricus Amalus Rex Gothorum. Fl. Venantius Decius.	Zenonis 11. Odoacris 9.	Felicis Tertij 1. & 2.	
201. & 202.	456. & 457.	485.	Q. Aurelius Symmachns Iunior *Occid.* *vel* Poſt Conſ. Theodorici.	Zenonis 12. Odoacris 10.	Felicis Tertij 2. & 3.	

202.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
202. & 203.	457. & 458.	486.	Fl. Longinus, Cæcina Maurus Decius *Occid.*	Zenonis 13. Odoacris 11.	Felicis Tertij 3. & 4.	
203. & 204.	458. & 459.	487.	Anicius Mālius Seuerinus Boëtius *Occid.* ſine Collega.	Zenonis 14. Odoacris 12.	Felicis Tertij 4. & 5.	
204. & 205.	459. & 460.	488.	Cl. Iul. Ædeſius Dynamius *Occid.* Fl. Sifidius.	Zenonis 15. Odoacris 13.	Felicis Tertij 5. & 6.	
205. & 206.	460. & 461.	489.	Euſebius Chronio, Anicius Probinus *Occid.*	Zenonis 16. Odoacris 14.	Felicis Tertij 6. & 7.	
206. & 207.	461. & 462.	490.	Fl. Longinus II. Auienus Fauſtus Iunior. *Occid.*	Zenonis 17. Odoacris 15.	Felicis Tertij 7. & 8.	
207. & 208.	462. & 463.	491.	Olybrius Iunior *Occid.* ſine Collega.	Odoacris 16. Moritur Zeno 6. Aprilis, eique ſuccedit Anaſtaſius die XI. eiuſdem menſis.	Felicis Tertij 8. & 9.	Euagrius lib. 3. cap. 29. *Commemorat porrò Euſtathius annos ducentos ſeptem à Regno Diocletiani ad mortem Zenonis, & deſignationem Anaſtaſij.* Idem habet Theophanes in Chronographia: *Annus, quo Zeno mortuus eſt, & Anaſtaſius imperare cœpit ..... à Diocletiani Imperio* 207. Rectè omninò, & Chronataxi noſtræ conſonum.

Ro-

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
						Romualdus id anno Incarnationis 492. adſcribit, at Ioannes Malela *anno Antiochiæ 539.* qui cum 491. concurrit, vt rectè à Noriſio annotatum eſt.
208. & 209.	463. & 464.	492.	Fl. Anaſtaſius Aug. Rufinus, ſeu Rufus *Occid.*	Anaſtaſij 1. & 2. Odoacris 17.	Felix moritur ſucceditque Gelaſius.	Victor Tunnonenſis in Chronico: *His Coſſ. ordinatur Gelaſius.*
209. & 210.	464. & 465.	493.	Euſebius Chronio II. *Orient.* Decius Albinus *Occid.*	Anaſtaſij 2. & 3. Odoacer occiditur menſe Martij, eique ſuccedit Theodoricus	Gelaſij 2.	
210. & 211.	465. & 466.	494.	Turcius Secundus Aſterius *Occid.* Fl. Præſidius *Orient.*	Anaſtaſij 3. & 4. Theodorici 2.	Gelaſij 3.	
211. & 212.	466. & 467.	495.	Viator *Occid.* ſine Collega. *vt Pagius. Onuphrius addit* Fl. Æmilianum.	Anaſtaſij 4. & 5. Theodorici 3.	Gelaſij 4.	
212. & 213.	467. & 468.	496.	Fl. Paullus ſolus *Orient.* *vel* Poſt Conſul. Viatoris.	Anaſtaſij 5. & 6. Theodorici 4.	Gelaſius moritur, eique ſuccedit Anaſtaſius Secundus.	Inſcriptio reperta in fundamentis veteris Baſilicæ D. Petri: *LC. Ioannis Aligenſis ſe Vibo comparanit P. C. Viatoris.*
213. & 214.	468. & 469.	497.	Anaſtaſius Aug. II. ſolus. *vel* Poſt Conſul. Viatoris II.	Anaſtaſij 6. & 7. Theodorici 5.	Anaſtaſij Secundi 1. & 2.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
214. & 215.	469. & 470.	498.	Fl. Ioannes Scytha *Orient.* Decius Paulinus *Occid.*	Anaſtaſij 7. & 8. Theodorici 6.	Anaſtaſius moritur, ſucceditq; Symmachus.	
215. & 216.	470. & 471.	499.	Poſt Conſ. Paulini Iun. *vel iuxta Onuphrium* Ioannes Gibbus, Fl. Aſclepius. *Secundus iuxta Pagium & Labbeum omittendus.*	Anaſtaſij 8. & 9. Theodorici 7.	Symmachi 1. & 2.	
216. & 217.	471. & 472.	500.	Patricius, Hypatius. *ambo Orient. vel* Iterum Poſt Conſ. Paulini iunioris.	Anaſtaſij 9. & 10. Theodorici 8.	Symmachi 2. & 3.	
217. & 218.	472. & 473.	501.	Fl. Pompeius *Orient.* Rufius Magnus Fauſtus Auienus Senior *Occid.*	Anaſtaſij 10. & 11. Theodorici 9.	Symmachi 3. & 4.	Euagrius lib. 4. cap. 1. agens de Anaſtaſij morte: *Poſtquàm*, inquit, *Anaſtaſius ex corporis ergaſtulo ad præclarius domicilium, vtì dixi, demigrauit; Iuſtinus genere Thrax, nono die menſis Panemi (qui à Latinis Iulius nominatur) anno autem 566. ex eo tempore, quo Vrbs Antiochia primum illud nomen accepit, purpura veſtitur Imperatoria.* Epocha Antiochena, qua hoc loco vtitur Euagrius, incipit à pugna Pharſalica anno ante æram vulgarem 48. à quo anno vſque ad mortem Anaſtaſij, & regnum Iuſtini ſunt anni 566.
218. & 219.	473. & 474.	502.	Fl. Probus *Orient.* Rufius Magnus Fauſtus Auienus Iunior *Occid.*	Anaſtaſij 11. & 12. Theodorici 10.	Symmachi 4. & 5.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
219. & 220.	474. & 475.	503.	Dexicrates *Orient.* Voluſianus *Occid.*	Anaſtaſij 12. & 13. Theodorici 11.	Symmachi 5. & 6.	*566.* vt noſtram Chronotaxim intuenti patebit. Mors enim Anaſtaſij in annum 518. incidit, cui annorum numero ſi 48. annos adiungas, habebis annos *566.*
220. & 221.	475. & 476.	504.	Cethægus *ſeu* Cethegus ſine Collega *Orient.*	Anaſtaſij 13. & 14. Theodorici 12.	Symmachi 6. & 7.	
221. & 222.	476. & 477.	505.	Fl. Sabinianus *Orient.* Fl. Manlius Theodorus *Occid.*	Anaſtaſij 14. & 15. Theodorici 13.	Symmachi 7. & 8.	
222. & 223.	477. & 478.	506.	Fl. Areobinda, *Orient.* Fl. Meſſalla *Occid.*	Anaſtaſij 15. & 16. Theodorici 14.	Symmachi 8. & 9.	
223. & 224.	478. & 479.	507.	Fl. Anaſtaſius Aug. III. Venantius Decius *Occid.*	Anaſtaſij 16. & 17. Theodorici 15.	Symmachi 9. & 10.	
224. & 225.	479. & 480.	508.	Fl. Celer, Baſilius Venantius Decius Iunior.	Anaſtaſij 17. & 18. Theodorici 16.	Symmachi 10. & 11.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
225. & 226.	480. & 481.	509.	Importunus Decius ſine collega.	Anaſtaſij 18. & 19. Theodorici 17.	Symmachi 11. & 12.	
226. & 227.	481. & 482.	510.	Anicius Manlius Seuerinus Boëtius *Occid.* Eutharicus *Orient.*	Anaſtaſij 19. & 20. Theodorici 18.	Symmachi 12. & 13.	
227. & 228.	482. & 483.	511.	Secundinus *Orient.* Felix Gallus *Occid.*	Anaſtaſij 20. & 21. Theodorici 19.	Symmachi 13. & 14.	
228. & 229.	483. & 484.	512.	Fl. Paulus, Fl. Muſcianus *Orient.*	Anaſtaſij 21. & 22. Theodorici 20.	Symmachi 14. & 15.	
229. & 230.	484. & 485.	513.	Fl. Clementinus, Anicius Probus.	Anaſtaſij 22. & 23. Theodorici 21.	Symmachi 15. & 16.	Ponit Euagrius lib. 3. cap. 33. Seueri Antiocheni Epiſcopatus initium anno 561. Antiocheno, qui cum anno 513. concurrit.
230. & 231.	485. & 486.	514.	Magnus Aurelius Caſſiodorus ſenator ſine collega.	Anaſtaſij 23. & 24. Theodorici 22.	Symmachus moritur, eique ſuccedit Hormiſdas.	Hoc anno Symmachi mortem ponit auctor Pontificalis Romani, quem ſecutus eſt Auctor Breuiarij Vaticani, licèt Marcellinus Comes Hormiſdæ Pontificatum collocet anno ſequenti.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
231. & 232.	486. & 487.	515.	Fl. Anthemius *Orient.* Fl. Florentius *Occid.*	Anaſtaſij 24. & 25. Theodorici 23.	Hormiſdæ 1. & 2.	
232. & 233.	487. & 488.	516.	Petrus ſolus *Occid.*	Anaſtaſij 25. & 26. Theodorici 24.	Hormiſdæ 2. & 3.	
233. & 234.	488. & 489.	517.	Fl. Anaſtaſius Aug. IV. Agapitus.	Anaſtaſij 26. & 27. Theodorici 25.	Hormiſdæ 3. & 4.	Caſſiodorus, qui anno 514. Conſul erat, poſt Petri Conſulatum ponit Conſules *Eutharicum Cillicam, & Iuſtinum Auguſtum*, cum quibus finem Chronico ſuo imponit, numerans à Bruto & Tarquinio primis Conſulibus, vſque ad hunc Conſulatum annos 1031. Vbi notandum, Conſulatum Eutharici & Iuſtini incidere, non in annum 517. vt habet Chronicon Caſſiodori ab Onuphrio Panuinio anno 1558. editum, ſed in annum 519. vt habet idem Chronicon ex editione Cuſpiniani anni 1553. omniū, quæ hucuſquè prodierunt, correctiſſima, qua proinde vſus eſt Garettus in edit. anni 1679. Porrò in iſta editione poſt Petri Coſ. ponuntur duo alij Conſulatus, ſcilicet Anaſtaſij & Agapiti, nec non Magni, qui in alijs editionibus deſiderantur.
234. & 235.	489. & 490.	518.	Fl. Magnus *Orient.* Fl. Florentius *Occid.*	Anaſtaſius fulmine percuſſus interijt 8. Iul. die ſequenti ſucceſſit ei Iuſtinus. Theodorici 26.	Hormiſdæ 4. & 5.	
235. & 236.	490. & 491.	519.	Fl. Anicius Iuſtinus Aug. Fl Eutharicus Cillica *Occid.*	Iuſtini 1. & 2. Theodorici 27.	Hormiſdæ 5. & 6.	
236. & 237.	491. & 492.	520.	Fl. Vitalianus *Orient.* Fl Ruſticus.	Iuſtini 2. & 3. Theodorici 28.	Hormiſdæ 6. & 7.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
237. & 238.	492. & 493.	521.	Fl. Anicius Iuſtinianus *Orient.* Fl. Valerius *Occid.*	Iuſtini 3. & 4. Theodorici 29.	Hormiſdæ 7. & 8.	
238. & 239.	493. & 494.	522.	Q. Aur. Anicius Symmachus, Anicius Manlius Seuerinus Boëthius II. *ambo Occid.*	Iuſtini 4. & 5. Theodorici 30.	Hormiſdæ 8. & 9.	
239. & 240.	494. & 495.	523.	Fl. Anicius Maximus *Occid.* ſine Collega.	Iuſtini 5. & 6. Theodorici 31.	Hormiſdæ vita defuncto ſuccedit Ioannes Primus.	Hoc anno habet de Ioanne Primo Lucas Holſtenius: *Ioannes I. cœpit die 12. Auguſti, ſedit annos 2. menſes 9. dies 7. vſque ad diem obitus. Vſque ad diem depoſitionis dies 17.*
240. & 241.	495. & 496.	524.	Fl. Anicius Iuſtinus Aug. II. Fl. Opilio.	Iuſtini 6. & 7. Theodorici 32.	Ioannis 1. & 2.	
241. & 242.	496. & 497.	525.	Fl. Philoxenus, Anicius Probus Iunior. *Occid.*	Iuſtini 7. & 8. Theodorici 33.	Ioannis 2. & 3.	Marcellinus Comes habet hoc Conſulatu: *Ioannes Romanæ Eccleſiæ Papa 53. à Petro Apoſtolorum Pontificumque præſule 475. ſeſſionis eius anno . . . Vrbe digreſſus Conſtantinopolim venit.* Petrus Pontificatum Romanum inijt iuxta noſtram Chronologiam anno poſt mortem Chriſti 12. à quo vſque ad prædictum Conſulatum ſunt anni 485. vnde decem anni deſiderantur apud Marcellinum, forſan tabellariorum incuria, qui decem omiſerunt, & loco CCCCLXXXV. ſcripſerunt CCCCLXXV.
242. & 243.	497. & 498.	526.	Anicius Olybrius Iunior ſolus *Occid.*	Iuſtini Imper. 8. & 9. Theodoricus Rex moritur 1. Sep. & ſuccedit ei in Regno Italiæ Athalaricus & in Italia Amalaricus.	Ioannes obijt in carcere Rauennæ, eique ſuccedit Felix Quartus die 12. Iulij.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Cônſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
243. & 244.	498. & 499.	527.	Fl. Mauortius ſolus *Occid.*	Iuſtinus die 1. Aprilis declarat Iuſtinianum ſucceſſorem ſuum, & obit 1. Aug. Athalarici & Amalarici 1. & 2.	Felicis Quarti 1. & 2.	Marcellinus Comes ad hunc Conſulatum ita ſcribit: *Anno Regiæ Vrbis conditæ 197. Iuſtinus Imperator Iuſtinianum ex ſorore ſua nepotem... Regni ſui ſucceſſorem creauit Kal. April.* Porrò Regia Vrbs Conſtantinopolis condita fuit anno 330. quibus ſi adijcias annos 197. habebis annum 527. Antiquum Chronicon Beneuentanum, quod M. S. aſſeruatur in Bibliotheca Vatic. habet, creatum fuiſſe *anno ab Vrbe Conſtantinopolitana condita 198.*
244. & 245.	499. & 500.	528.	Fl. Anicius Iuſtinianus Aug. II. ſolus.	Iuſtiniani 1. & 2. Athalarici & Amalarici 2. & 3.	Felicis Quarti 2. & 3.	Antiquus Imperatorum Catalogus Græcus ſæculo 8. ſcriptus, & in Bibliotheca Vaticana ſeruatus habet: *A primo anno Conſtantini, vſque in primum annum Iuſtiniani Magni; anni 223.* Quod omnino Chronotaxi noſtræ concinit, vt computanti patebit.
245. & 246.	500. & 501.	529.	Cæcina Maurus Decius Baſilius Iunior ſine collega.	Iuſtiniani 2. & 3. Athalarici & Amalarici 3. & 4.	Felicis Quarti 3. & 4.	
246. & 247.	501. & 502.	530.	Poſthumius Lampadius, Fl. Oreſtes. *ambo Occid.*	Iuſtiniani 3. & 4. Athalarici & Amalarici 3. & 4.	Felici Quarto die 12. Octob. mortuo, ſuccedit Bonifacius II. die 28. Nouemb.	

247.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
247. & 248.	502. & 503.	531.	P. C. Lampadij & Oreſtis.	Iuſtiniani 4. & 5. Athalarici 5. & 6. Amalaricus obit.	Bonifacij 1. & 2.	Synodus Romana hoc anno celebratur, quam edidit Lucas Holſtenius in Romana Hiſtoria Bipartita, vbi ſic incipit: *Poſt Conſulatum Lampadij, & Oreſtis VV.CC. ſub die VII. Iduum Decembrium.* Vnde corrigendus Baronius.
248. & 249.	503. & 504.	532.	Iterum *ſeu* II. Poſt Conſulatum Lampadij & Oreſtis.	Iuſtiniani 5. & 6. Athalarici 6. & 7.	Bonifacius obit menſe Decembri, eique ſuccedit Ioannes Secundus.	Hinc ſumit initium Cyclus Dionyſij Exigui annorum 532. quot ipſe à Chriſti natiuitate intereeſſiſſe putabat. Porrò Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabæ ſcribit, Poſt conſulatum Oreſtis iterum, concurrere cum anno 6. Iuſtiniani Imperatoris: & antiqua Inſcriptio apud S. Petrum ad Vincula refert, Ioannem Papam creatum *Iterum poſt Conſulatum Lampadij & Oreſtis.*
249. & 250.	504. & 505.	533.	Iuſtinianus Aug. III. ſine collega.	Iuſtiniani 6. & 7. Athalarici 7. & 8.	Ioannis Secundi 1.	
250. & 251.	505. & 506.	534.	Iuſtinianus Aug. IV. Decius Theodorus Paulinus, *qui vltimus Occidentalium Conſulum fuit.*	Iuſtiniani 7. & 8. Athalaricus Rex Oſtrogothorum moritur, & in Italiæ Regno ſuccedit Theodahadus.	Ioannis Secundi 2.	Procopius Cæſarcenſis lib. 2. de Bello Vandalico, cap. 3. ait, ſub Iuſtiniano Carthaginem à Beliſario captam, & ſubdit: *Vandali prædijs fruiti per annos 95. quamdiù Vandali in Africa regnarunt.* Et Marcellinus Comes in Chronico: *Coſ. Iuſtiniani 4. & Paulini: Carthago quoquè Ciuitas eius anno excidionis ſuæ 96. quarto Iuſtiniani Principis Conſulatu ipſius moderatione recepta eſt.* Cum autem anno 438. exciſa fuerit Carthago, ab anno illo, vſque ad 534. annum intercedunt anni 96.

quot

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
251. & 252.	506. & 507.	535.	Fl. Beliſarius ſolus. *vel* Poſt C. Paulini Iunioris.	Iuſtiniani 8. & 9. Theodahadi 1. & 2.	Ioannes Secundus obijt 31. Ap. & ſucceſſit die 29. Aprilis Agapetus.	quot intercedere refert Marcellinus, à quo tantum vno differt Procopius, qui facilè cum Marcellino conciliari poteſt, ſi annum, quem hic incluſiuè ſumpſit, ille excluſiuè intellexit.
252. & 253.	507. & 508.	536.	P. C. Beliſarij. *ſiue* Poſt Conſulatum Paulini iterum.	Iuſtiniani 9. & 10. Theodahadus à Vitige ſuperatur, & occiditur.	Agapetus obit, & menſe Aprili ſuccedit ei Silucrius.	
253. & 254.	508. & 509.	537.	P. C. Beliſarij. III.	Iuſtiniani 10. & 11. Vitigis 2.	In Silucrij locum ordinatur Vigilius medio Nouemb.	
254. & 255.	509. & 510.	538.	Ioannes, Fl. Voluſianus. *Admittit Pagius primum.* *vel* IV. Poſt C. Paulini.	Iuſtiniani 11. & 12. Vitigis 3.	Vigilij 1. & 2. Siluerius in Pontiam Inſulam relegatus, moritur 28. Iulij.	
255. & 256.	510. & 511.	539.	Appio Strategij filius *in Orient.*	Iuſtiniani 12. & 13. Vitigis 4.	Vigilij 2. & 3.	
256. & 257.	511. & 512.	540.	Iuſtinus Iunior ſolus. *vel* Poſt Conſ. Paulini VI.	Iuſtiniani 13. & 14. Vitigi ſuccedit Heldebaldus.	Vigilij 3. & 4.	Vitiges à Beliſario ſuperatur, duciturque Conſtantinopolim, & in eius locum à Gothis Heldebaldus eligitur.

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
257. & 258.	512. & 513.	541.	Fl. Baſilius Iunior ſolus, *ac poſtremus ex priuatis.*	Iuſtiniani 14. & 15. Totilas à Gothis eligitur.	Vigilij 4. & 5.	Mortuo Heldebaldo ſuccedit Araricus Rogus ſeptimus Gothorum in Italia Rex, ſed poſt tres menſes extinctus eſt. Vnde Totilas octauus Rex ſubſtitutus eſt menſe Maio.
258. & 259.	513. & 514.	542.	Poſt Conſulatum Baſilij Iunioris.	Iuſtiniani 15. & 16. Totilæ 2.	Vigilij 5. & 6.	
259. & 260.	514. & 515.	543.	Poſt Conſulatum Baſilij II.	Iuſtiniani 16. & 17. Totilæ 3.	Vigilij 6. & 7.	
260. & 261.	515. & 516.	544.	Poſt Conſulatum Baſilij III. *Hic finit faſtos ſuos Onuphrius.*	Iuſtiniani 17. & 18. Totilæ 4.	Vigilij 7. & 8.	
261. & 262.	516. & 517.	545.	Poſt Conſulatum Baſilij IV.	Iuſtiniani 18. & 19. Totilæ 5.	Vigilij 8. & 9.	
262. & 263.	517. & 518.	546.	Poſt Conſulatum Baſilij V.	Iuſtiniani 19. & 20. Totilæ 6.	Vigilij 9. & 10.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulgar.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores Orient. & Reges Italiæ.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
263. & 264.	518. & 519.	547.	Poſt Conſulatum Baſilij VI.	Iuſtiniani 20. & 21. Totilæ 7.	Vigilij 10. & 11.	
264. & 265.	519. & 520.	548.	Poſt Conſulatum Baſilij VII.	Iuſtiniani 21. & 22. Totilæ 8.	Vigilij 11. & 12.	
265. & 266.	520. & 521.	549.	Poſt Conſulatum Baſilij VIII.	Iuſtiniani 22. & 23. Totilæ 9.	Vigilij 12. & 13.	
286. & 267.	521. & 522.	550.	Poſt Conſulatum Baſilij IX.	Iuſtiniani 23. & 24. Totilæ 10.	Vigilij 13. & 14.	
267. & 268.	522. & 523.	551.	Poſt Conſulatum Baſilij X.	Iuſtiniani 24. & 25. Totilæ 11.	Vigilij 14. & 15.	
268. & 269.	523. & 524.	552.	Poſt Conſulatum Baſilij XI.	Iuſtiniani 25. & 26. Totilę ſufficitur Teias.	Vigilij 15. & 16.	Totila occiſo in prælio, nonus & vltimus Gothorum in Italia Rex Teias eligitur.
269. & 270.	524. & 525.	553.	Poſt Conſulatum Baſilij XII.	Iuſtiniani 26. & 27.	Vigilij 16. & 17.	Teias poſt annum Regni ſui circa Maium à Narſete occiditur, & Gothorum in Italia deſijt Imperium. Narſes verò à Iuſtiniano Italiæ Rector conſtituitur, qui per an-

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
270. & 271.	525. & 526.	554.	Poſt Conſulatum Baſilij XIII.	Iuſtiniani 27. & 28.	Vigilij 17. & 18.	annos 16. illam rexit, eoque mortuo ſucceſſere Exarchi pro Imperatore reſidentes Rauennæ.
271. & 272.	526. & 527.	555.	Poſt Conſulatum Baſilij XIV.	Iuſtiniani 28. & 29.	Vigilius 4. Id. Ian. moritur, eique ſuccedit Pelagius.	Holſten. in Notis: *Vigilius Romam rediens moritur 4. Idus Ianuar. Pelagius ſuccedit circa medium Aprilis, conſecratus ipſo die Paſchæ 16. Kal. Maias.*
272. & 273.	527. & 528.	556.	Poſt Conſulatum Baſilij XV.	Iuſtiniani 29. & 30.	Pelagij 2.	Chronicon in Cod. M. S. Reginæ Sueciæ ſcriptum ante 500. annos habet ſub Iuſtino: *Anno Iuſtiniani 29. & anno Verbi Incarnati DLXI.* Vbi annum Incarnationis 561. componit cum anno 29. Iuſtiniani iuxta noſtram ſententiam, quæ Chriſtum quinque annis ante æram vulgarem natum fuiſſe perhibet. Cum enim Iuſtinianus annum 29. geſſerit anno æræ vulgaris 556. his adde 5. annos, habebis annos 561.
273. & 274.	528. & 529.	557.	Poſt Conſulatum Baſilij XVI.	Iuſtiniani 30. & 31.	Pelagij 3.	
274. & 275.	529. & 530.	558.	Poſt Conſulatum Baſilij XVII.	Iuſtiniani 31. & 32.	Pelagij 4.	
275. & 276.	530. & 531.	559.	Poſt Conſulatum Baſilij XVIII.	Iuſtiniani 32. & 33.	Pelagius moritur, eique ſuccedit Ioannes Tertius.	Holſten. in Notis: *Pelagius Papa moritur 2. Martij. Sedes vacat dies 25. Ioannes Papa Tertius ſuccedit circa diem 28. Martij, ſedit annos 13. minus dies 14.*

Æra Diocletia.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
276. & 277.	531. & 532.	560.	Poſt Conſulatum Baſilij XIX.	Iuſtiniani 33. & 34.	Ioannis Tertij 1. & 2.	
277. & 278.	532. & 533.	561.	Poſt Conſulatum Baſilij XX.	Iuſtiniani 34. & 35.	Ioannis Tertij 2. & 3.	
278. & 279.	533. & 534.	562.	Poſt Conſulatum Baſilij XXI.	Iuſtiniani 35. & 36.	Ioannis Tertij 3. & 4.	Chronicon Alexandrinum: *Indict.10. Iuſtiniani Aug.35. Baſilio 21. Jolo Coſ. 20. Martij, anno 3. Olympiad. 335. completi ſunt anni 532. Cycli ſeu Orbitæ feſti S. & vitalis Crucis, in qua Chriſtus verus Deus noſter mortem pro nobis ſubijt.* Vbi tantùm vno anno à Chronotaxi noſtra diſcrepat.
279. & 280.	534. & 535.	563.	Poſt Conſulatum Baſilij XXII.	Iuſtiniani 36. & 37.	Ioannis Tertij 4. & 5.	
280. & 281.	535. & 536.	564.	Poſt Conſulatum Baſilij XXIII.	Iuſtiniani 37. & 38.	Ioannis Tertij 5. & 6.	
281. & 282.	536. & 537.	565.	Poſt Conſulatum Baſilij XXIV.	Iuſtiniani 38. & 39.	Ioannis Tertij 6. & 7.	

Æra Diocletiani.	Anni poſt mort. Chriſt.	Anni æræ vulg.	Conſules iuxta Onuphrij faſtos ab alijs correctos.	Imperatores.	Pontifices Rom.	Obſeruatu digna.
282. & 283.	537. & 538.	566.	Poſt Conſulatum Baſilij XXV.	Iuſtinianus hoc anno moritur die 14. Nouẽb. eique ſuccedit Iuſtinus Iunior.	Ioannis Tertij 7. & 8.	Secundo vel tertio Iuſtini Iunioris anno miſſus eſt Exarchorum Rauennę primus Fl. Longinus, quem alij 14. per 200. fermè annos ſubſecuti ſunt.

Hìc deſinunt Faſti Conſulares. Quamuìs enim Marius Epiſcopus Auenticenſis in Appendice ad Chronicon Euſebij Faſtos Conſulares vſque ad ſecundum Tiberij annum, qui cum anno vulgari 586. concurrit, producat, & Tabulæ Græcæ, quas Voſſius Heraclio adſcribit, vſque ad annum 630. Faſtos Conſulares proſequantur; ſpeciales tamen Conſules non aſſignant. Vnde ijs omiſſis finem Faſtis impono cum anno, quo Iuſtinianus obijt, quo etiam plures Catalogi ſummorum Pontificum finem accipiunt.

DIS-

DISSERTATIO TERTIA. DE ANTIQVIS ROM. PONTIFICVM. CATALOGIS.

Ex quibus liber Pontificalis concinnatus fuit, & de libri Pontificalis auctore, ac præſtantia.

CAPVT PRIMVM.

De antiquis Patribus & Scriptoribus, qui ſucceſſionem Romanorum Pontificum ſuis operibus, aut Chronicis inſeruerunt.

1. *Inter antiquos Patres, & ſcriptores, qui Romanorum Pontificum Catalogum texuerunt, ſunt antiquiſſimi D. Irenæus, qui ſub Eleutherio Romam venit; D. Optatus Milenitanus, qui in Siricio; ac D. Auguſtinus, qui in Anaſtaſio finiunt.*

2. *Hos ſubſequutus eſt Victor Tunnunenſis, de quo Iſidori Hiſpalenſis teſtimonium adfertur. Editum eſt Chronicon Victoris à Scaligero, & vltima eius verba, in qua error Chronologicus irrepſit, corriguntur.*

3. *Aliam Pontificũ ſeriem Euſebius Chronico ſuo, & hiſtoriæ inſeruit. Chronicon à D. Hieronymo latinè factum varijs locis auctum eſt ac ſuppletũ, de cuius præſtantia Marcellini teſtimonium adducitur. De hiſtoria per Rufinum latinè facta & ſuppleta pauca notantur.*

4. *Chronico Euſebiano alia manu inſerti ſunt anni Chriſti, ac in nonnullis locis correctione indiget.*

5. *Deſiderantur Græca exemplaria huius Chronici; extant tamen Latinæ verſiones Hieronymi, qui ſupplementum adiecit, non quidem in iuuenili ætate, vt nonnulli putant, ſed anno ætatis 47. vt ex anno, quo Hieronymus obijt, deducitur.*

6. *Sequitur Chronicon Sancti Proſperi, quod integrum edidit Philippus Labbeus, qui Victoris Aquitani, & Gennadij Maſſilienſis teſtimonia de illo adducit. Aduectuntur huic Chronico Conſules ab Incarnatione Chriſti, vſque ad Conſulatum Valentiniani*

niani

niani VIII. & Anthemij: retinet tamen Chronici Euſebiani errores, & nonnullos alios circa Conſules adiecit.

7. Proſperum ſubſecutus eſt Marcellinus Comes, cuius Chronici mentionem facit Caſſiodorus, aſſeritque, illud perduxiſſe vſque ad Iuſtiniani Imperatoris tempora, quod item einſdem Marcellini teſtimonio comprobatur.

PLVRES quidem noſtra, & parentum noſtrorũ memoria Romanorum Pontificũ vitas conſcripſerunt: ſed ex antiquioribus pauci reperiuntur; qui in hac parte hiſtorica operam, induſtriamque ſuam collocarunt. Sunt tamen nonnulli, qui in operibus, & Chronicis ſuis aut ſucceſſionem Pontificum, aut annos & menſes Pontificatuum aſſignarunt, quorum cum hìc Catalogos referre debeamus, placuit in primis de auctoribus ipſis nonnulla præmittere, & quandonam, & qua exactitudine ſinguli ſcripſerunt, breuiter inueſtigare. Ac primò quidem agendum eſt de Sanctis Patribus, illiſque auctoribus, qui Romanorum Pontificum ſucceſſionem annotarunt. Horum antiquiſſimus eſt D. Irenæus Lugdunenſis in Gallia Epiſcopus, qui lib. 3. cap. 3. Romanorum Pontificum Catalogum texuit, his verbis illi finem imponens: *Nunc duodecimo loco Epiſcopatum ab Apoſtolis habet Eleutherius.* Vixit Eleutherius ante medium ſecundi ſæculi, quo omnibus de ſucceſſione Romanorum Pontificum in Vrbe conſtare debebat: nondum enim à morte Petri octoginta quinque anni effluxerant. Cum itaque Irenæus ſub Eleutherij Pontificatu Romæ fuerit, & Romanorum Pontificum Catalogum texuerit; eius hac de re teſtimonium non contemnendum, ſed vt præſtantiſſimum antiquitatis monimentum magni faciendum videtur. Irenæo autem ſubiungimus duos Africanorum Patrum Catalogos, quorum alterum S. Optatus Mileuitanus Epiſcopus ſub Siricio, alterum D. Auguſtinus ſub Anaſtaſio Siricij ſucceſſore ediderunt. Patres verò illi D. Irenæi ſententiam ſecuti Cletum omittunt, & ſolum Anacletum agnoſcunt, vt latiùs infra ex eorum Catalogis conſtabit.

2. Porrò cum ſuperiorum Patrum Catalogi ſolùm ad Anaſtaſij Pontificatum pertingant, noſque feriem chronologicã vſq; ad Ioannem III. qui Iuſtiniano ſuperſtes fuit, proſequi debeamus; horum Patrum Catalogum ſupplebimus ex Chronico Victoris, qui Tununenſis in Africa Epiſcopus fuit, & teſte Iſidoro libro 1. Originum, capite vltimo, *geſta ſequentium ætatum vſque ad Conſulatum Iuſtini Iunioris Imperatoris expleuit.* Habet quoquè Iſidorus libro de Viris illuſtribus, cap. 38. de eodem Victore Tu-

Tununenſi, eum cœpiſſe ſuam hiſtoriam à mundi principio; ita enim ibidem refert: *Victor Tununenſis Eccleſiæ Africanæ Epiſcopus. Hic à principio mundi vſque ad primum Iuſtini Iunioris Imperium, breuem per Conſules annuos bellicarum, Eccleſiaſticarumque rerum nobiliſſimam promulgauit hiſtoriam, laude, & notatione illuſtrem, ac memoria digniſſimam. Hic pro defenſione trium Capitulorum à Iuſtiniano Auguſto exilio in Aegyptum tranſportatur. Inde rurſus Conſtantinopolim vocatus, dum Iuſtiniano Imperatori, & Eutychio Conſtantinopolitanæ Vrbis Epiſcopo obtrectatoribus eorundem trium Capitulorum reſiſteret, rurſus in monaſterio eiuſdem Ciuitatis cuſtodiendus mittitur, atque in eadem damnatione, vt dicunt, permanens moritur.* Præclarum eſt hoc Iſidori de Victore Tununenſi teſtimonium, ex quo non ſolùm conſtat de Chronico, ſed etiam de perſona, & actis Victoris, qui trium Capitulorum defenſor exiſtens nonnulla pro partium ſtudio hiſtoriæ ſuæ inſeruiſſe creditur. Edidit Chronicon ipſius in Theſauro temporum Ioſephus Scaliger, apud quem his verbis incipit: *Anno decimo octauo, Conſulatu Theodoſij Iunioris Victor Epiſcopus Tununenſis Eccleſiæ Africæ hiſtoriam proſequitur, vbi Proſper reliquit.* Quæ verba non ſunt Victoris Tununenſis, ſed alterius ſcriptoris, qui Euſebij, Hieronymi, Proſperi, & Victoris Chronica in vnum opus collegit, & quæ antiquioris ſcriptoris Chronico deerant, ex poſterioris hiſtoria, aut Chronico adiunxit. Finit verò Chronicon ſuum his verbis: *Colliguntur omnes anni ab Adamo primo homine vſque ad natiuitatem Domini noſtri IESV Chriſti ſecundum carnem, quæ facta eſt VMCXCIX. à natiuitate verò Domini noſtri IESV Chriſti, quæ facta eſt XLIII. Auguſti Octauiani Cæſaris Imperij anno, vſque in annum Iuſtini primum Principis Rom. qui Iuſtiniano in Imperio ſucceſſit, anni DXXVII. Fiunt ſimul ab Adã vſque in annum primum memorati Principis Romanorum, anni VMDCCXXVI.* In quibus verbis certum eſt, errorem deprehendi circa annos, qui à natiuitate Chriſti vſque ad Principatum Iuſtini interceſſiſſe dicuntur: ab anno enim 43. Auguſti Imperatoris, quo Chriſti natiuitas à Victore ponitur, vſque ad primum annum Iuſtini quingenti ſexaginta ſeptem anni interceſſerunt, non autem anni dumtaxat quingenti viginti ſeptem; vt habetur in verbis ſuprà citatis. Hunc autem errorem vitio tabellariorum irrepſiſſe putarem, numero L. in X. mutato. Quamuìs enim vltimus annorum numerus ab Adam vſque in primum Iuſtini annum apud Victorem adiunctus, ſupra-

dictum errorem Victori tribui debere innuat; id tamen non magnoperè curandum videtur, cum primo numero ſemel corrupto, poſterior à tabellarijs ad priorem accommodatus videatur. Quòd autem vitio tabellariorum, non verò Victoris Tununenſis hic error in Chronicon irrepſerit, ex vltimis duobus numeris XVII. & XVI. manifeſtum fit. Hi enim numeri omninò reſpondent veræ Chronotaxi, quæ ab anno 43. Auguſti, vſque ad annum primum Iuſtini annos DLXVII. computat; & ſi anno mundi VMCXCIX. quo Chriſtus ſecundum Victorem natus eſt, quingenti ſexaginta ſeptem anni adiungantur, habebitur annus mundi VMDCCLXVI. qui debet eſſe primus Iuſtini iuxta computum Victoris. Atque hæc quidem de errore, qui irrepſit in Chronicon Victoris, quod definit primo anno Iuſtini, quo etiam finis impoſitus eſt Faſtis Conſularibus, ac Iuſtinianus Imperator mortalitatem expleuit; vnde & eodem anno nos quoquè finem rebus chronologicis ad antiquitatē ſpectantibus imponemus.

3. Priori Chronotaxi à Petro vſque ad Pelagium I. deductę adijcimus ſecundam, quam Euſebius Cæſareenſis in Palæſtina Epiſcopus Græco ſermone conſcripſit, & D. Hieronymus, alijque proſecuti ſunt. Ac primum quidem locum, vt iam indicaui, inter illos obtinet Euſebius, qui natus eſt tertio Chriſti ſæculo, quo nondùm perierant complura Apoſtolicorum Virorum ſcripta, ex quibus de primis Pontificibus, eorumque Actis præclarè conſtabat. Ex ijs ab Euſebio Chronicorum Canonum omnimodam hiſtoriam ſcriptam fuiſſe, teſtis eſt D. Hieronymus, qui libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis fatetur, eam à ſe, & latinitate donatam, & varijs in locis auctam fuiſſe: *Sciendum enim eſt*, inquit in præfatione ad Chronicon Euſebij, *me & interpretis, & ſcriptoris ex parte officio vſum: quia & Græca fideliſſimè expreſſi, & nonnulla, quæ mihi intermiſſa videbantur, adieci, in Romana maximè hiſtoria, quam Euſebius, huius conditor libri non tam ignoraſſe, vtpotè eruditiſſimus, quàm vt græcè ſcribens parum ſuis neceſſariam perſtrinxiſſe mihi videtur. Itaque à Nino, & Abraham vſque ad Troiæ captiuitatem pura Gręca tranſlatio eſt. A Troia vſque ad viceſimum Conſtantini annum nunc addita, nunc mixta ſunt plurima, quæ de Tranquillo, & cæteris illuſtribus Hiſtoricis curioſiſſimè excerpſimus*. Vocat hoc opus planè mirandum Marcellinus Comes, aitque, non ſolùm Euſebium, ſed & D. Hieronymum auctorem eius ſtatui debere. Qua de re audienda ſunt eius verba: *Poſt mirandum opus, quod à mundi fabrica vſque in Conſtantinum Principem*

pem Euſebius Cæſareenſis huius ſeculi originem, tempora, annos, regna, virtuteſque mortalium, & variarum artium repertores, omniumque penè prouinciarum monumenta commemorans græco edidit ſtylo, noſterque Hieronymus tranſtulit in Latinum, & vſque in Valentem Cæſarem Romano adiecit eloquio. Igitur vterque huius Operis auctor. Atque hæc quidem de præſtantia Chronici Euſebiani, de qua plura alia addemus, poſtquam nonnulla notauerimus de Euſebij Hiſtoria, cui ſeries quoquè Pontificum inſerta reperitur. Extat in Archiuo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe M. S. Codex antiquus, qui hunc titulum habet: *In Chriſti nomine incipit Hiſtoria Eccleſiaſtica, quam S. Hieronymus de Chronico Euſebij Cæſarienſis Paleſtinæ de Græco tranſtulit in Latinum ad Chromatium Epiſcopum*. Verùm, vt quidam huius libri poſſeſſor in margine notauit, verſio non eſt D. Hieronymi, ſed Rufini Aquileienſis presbyteri, qui eam iuſſu Chromatij Aquileienſis Epiſcopi fecit, vt ex præfatione patet, & eandem hiſtoriam proſecutus eſt, vt poſt librum 9. in quo Euſebius deſinit, in codice M. S. additur: *Hucuſque Euſebius rerum in Eccleſia geſtarum memoriam tradidit. Cætera verò, quæ vſque ad præſens tempus per ordinem ſubſequuta ſunt, quæ vel in maiorum litteris reperimus, vel noſtra memoria adſciuit, Patris religioſi præceptis & in hoc parentes, quæ poterimus breuitate, addemus*. Hæc Rufinus, qui duos libros adiecit, & vſque ad Theodoſij ſenioris obitum hiſtoriam Eccleſiaſticam perduxit. Atque hæc de hiſtoria Euſebij: redeamus iam ad eius Chronicon.

4. Extant Euſebiani Chronici editiones quamplurimæ, in quibus annotantur anni Chriſti, quos certum eſt, nec ab Euſebio poſitos, nec à D. Hieronymo additos, quandoquidem hic modus numerandi auctore Dionyſio Exiguo primùm introductus ſit poſt ſæculum quintum, tempore Iuſtiniani Imperatoris: vnde & in manuſcripto codice Amandino nuſquam anni Chriſti notantur. Exhibentur tamen in M. SS. codicibus anni Imperatorum, quibus adeò certum eſt acta annotata fuiſſe ab antiquis, vt ipſe Euſebius in hiſtoria Eccleſiaſtica paſſim per annos Imperatorum aſſignet Romanorum Pontificum tempora, & illuſtriora ſub ipſis in Eccleſia geſta. Hinc & Euſebij Chronicon per annos Imperatorum exhibituri, certam iuxta ſententiam Euſebij Romanorum Pontificum epocham figeremus, ſi certum, & fidele Euſebiani Chronici exemplar nanciſci potuiſſemus. Verùm cum manuſcripta, quæ Romæ vidimus, recentiora ſint, & antiquiora alibi ſeruata etiam varient in notandis

Imperatorum annis, idemque obſeruet Aubertus Miræus de M. SS. Codicibus Aquicintinis, Ortelianis, & Lipſianis: quin etiam cum editio Arnaldi Pontaci Vazatenſis Epiſcopi ex pluribus M. SS. exemplaribus elucubrata, à Scaligeri editione plurimùm differat; patet profectò, vacillare codicum, & editionum authoritatem, nihilque certi ex ijs haberi poſſe. Docet id editio ipſius Miræi, quæ habet, regnante Aelio Pertinace Victorem ſuſcepiſſe Epiſcopatum, vbi ipſe Euſebius libro 5. hiſtoriæ, capite 20. tradit, Eleutherium obijſſe decimo anno Commodi Imperatoris, tribus annis antequàm Aelius Pertinax ad Imperium peruenit, & tunc quoquè Eleutherio ſucceſſiſſe Victorem. Habet plura ſimilia Chronicon Euſebij, quæ pugnant cum ijs, quæ traduntur in ipſius hiſtoria; quin etiam alia, quæ correctione indigent, vt ea, quæ refert de Marcellino, & Marcello, quorum temporibus floruit, quos tamen pro vno eodemque Pontifice inſigni errore habuit. Finit ſubindè Pontificatum Melchiadis anno 3. Conſtantini, cum conſtet anno 7. aut 8. Conſtantini ſub Melchiade celebratum fuiſſe Romanum in cauſa Donati Concilium. Ponit denique Nicænum Concilium ad annum 15. Imperatoris Conſtantini, quod 20. eius Imperij anno celebratum fuiſſe, non ſolùm patet ex alijs, ſed ex ipſo quoquè Euſebio lib. 3. de vita Conſtantini, cap. 14. Adeò vt ex his omnibus appareat, Chronicon Euſebij valdè corruptum ad manus noſtras perueniſſe, neque ab ipſo quidem Hieronymo, qui plura de ſuo addidit, fuiſſe plenè ab erroribus purgatum, aut veritati ſuæ vbique reſtitutum.

5. Enimuerò quæ modo extant in Bibliothecis manuſcripta Chronica Euſebij, ferè omnia Latina ſunt ex verſione D. Hieronymi, qui illud ab anno vigeſimo Conſtantini, in quo Euſebij Chronicon deſinit, vſque ad Conſulatū Valentis VI. & Valentiniani II. Auguſtorum proſecutus eſt. Sunt, qui putant, D. Hieronymum Euſebiani Chronici ſupplementum ſcripſiſſe in iuuenili ætate, adeòque illud tantæ auctoritatis cenſendum non eſſe. Opinionem ſuam confirmare poſſunt ijs rationibus, quibus Baronius ad annum 420. permotus Hieronymum 78. ætatis anno obijſſe tradidit. Cum enim conſtet inter omnes, D. Hieronymum circa annum 420. obijſſe, & ipſe Hieronymus Chronico ſuo finem impoſuerit anno Valentis 14. qui cum anno 377. concurrit, conſequeretur omninò, Hieronymum circa annum 35. ætatis Chronicon abſoluiſſe. Verùm præterquàm quòd trigeſimus quintus annus vitæ dici non poſſit iuuenilis ætatis, notant alij, haud adeò certum eſſe, quod Baronius probandum ſuſcepit, Hieronymum ſci-

ſcilicet 78. ætatis anno obijſſe. Quinimò id reijcit communis recentiorum ſententia ob tres potiſſimùm rationes, quarum prima ex verbis ipſius Hieronymi deſumitur, vtpotè ex quibus habemus, Hieronymum non ſemel ſe ſenem, Auguſtinum verò iuniorem vocaſſe. Cum enim conſtet, S. Auguſtinum anno 430. vulgaris æræ, ætatis verò ſuæ ſeptuageſimo ſexto Hipponæ in Africa obijſſe, ſi D. Hieronymus anno 420. & ætatis ſuæ ſeptuageſimo octauo mortalitatem expleuiſſet, tantùm duodecim annis natu maior Auguſtino fuiſſet Hieronymus, ob quorum annorum differentiam idem Hieronymus numquam ſe ſenem, Auguſtinum verò iuuenem dixiſſet. Secunda ratio deſumitur ex teſtimonio S. Proſperi D. Auguſtini diſcipuli, qui in Chronico ſuo annotat tempus natiuitatis & obitus D. Hieronymi. Ita enim habet iuxta codicem Lodonenſem apud Pontacum: *Baſſo & Ablauio Conſulibus, Hieronymus naſcitur*. Et in omnibus manuſcriptis, & editis: *Hieronymus presbyter moritur anno ætatis 91. pridie Kal. Octobris Theodoſio 9. & Conſtantio 3. Conſulibus*. Theodoſius, & Conſtantius prædictum Conſulatum geſſerunt anno 420. Baſſus verò & Ablauius anno 331. Ab anno autem 331. vſque ad annum 420. pluſquàm 78. anni reperiuntur, cum 90. anni intercedant: adeò vt S. Proſper veritati proximè acceſſerit, dū Hieronymū anno ætatis 91. obijſſe tradidit. Et hiſce planè conueniunt, quæ apud Marcellinum Comitem leguntur, *Hieronymum admodùm ſenem vitæ ſuæ finem feciſſe*: & quę apud S. Auguſtinum lib. 1. contra Iulianum, cap. 7. *vſq; ad decrepitam ætatem perueniſſe*. Hæc enim cum de homine 78. annorum vix dici poſſint, & viro 90. annorū meliùs conueniant; ſequeretur omninò D. Hieronymum eo tempore, quo Chronicon abſoluit, annum ætatis 47. egiſſe. Vnde illud numquam pro iuuenilis ætatis opere habuerunt antiqui, ſed vt eximium Hieronymi opus in pretio habuerunt. Cum Idatius in præfatione ſui Chronici, nonnulla dixiſſet de Chronico Euſebij: *Poſt hunc*, inquit, *ſucceſſor ſyngrapheus perfectus vniuerſis factorum, dictorumque monimentis Hieronymus presbyter idem Euſebius cognomento, de græco in latinum ſcripturæ huius interpres à 20. anno ſupradicti Imperatoris in 14. Valentis Auguſti annum ſubditam texit hiſtoriam*. Ita Idatius Prouinciæ Gallæciæ Epiſcopus, qui ſe in iuuenili ætate Hieronymum in partibus Orientis vidiſſe teſtatur. Notandum autem eſt verbum illud *perfectus*, ſiquidem illo vtitur, vt ſignificet, Chronicon D. Hieronymi maximi faciendum eſſe ob operis perfectionem, adeòque contemni non debere tamquam imperfectum, aut inconſideratè editum.

6. Se-

6. Sequitur Chronicon Proſperi fideliſſimi quondam magni Auguſtini diſcipuli, cuius ſupplementum poſt Chronicon Euſebij, & D. Hieronymi, ſæpiùs typis prodijt. Vndè plerique credebant, S. Proſperum nihil amplius quàm Euſebiani, & Hieronymiani Chronici ſupplementum conſcripſiſſe. In quo eos grauiter erraſſe, notat Labbeus Tomo 1. Nouæ Bibliothecæ manuſcriptorum librorum in ſyllabo ſcriptorum his verbis: *Deceptos fuiſſe quamplurimos etiam eruditiſſimos, qui Proſperum arbitrati ſunt Hieronymo dumtaxat Chronico appendicem attexuiſſe. Certum quippè eſt, multiſque veterum teſtimonijs comprobatum, ab initio rerum ad ſua vſq; tempora vno veluti filo, ac tenore chronicam epitomen perduxiſſe. Teſtatur id Victor Aquitanus in præfatione Canonis Paſchalis ad Hilarum Vrbis Romæ Archidiaconum poſteà Papam: cuius Euſebij tenorem vir venerabilis Proſper ſecutus ijſdem Chronicis hæc eadem egregia breuitate compoſuit, vt eorum initium à mundi inchoaretur exordio.* Addit teſtimonium Gennadij in Catalogo de viris illuſtribus: *Proſper homo Aquitanicæ regionis ſermone ſcholaſticus, & aſſertionibus neruoſus, multa compoſuiſſe dicitur. Ex quibus ego Chronica nominis illius prætitulata legi, continentia à primi hominis conditione iuxta diuinarum Scripturarum fidem vſque ad obitum Valentiniani Auguſti, & captiuitatem Vrbis Romæ à Genſerico Vuandalorum Rege factum.* Edidit hoc S. Proſperi Chronicon Philippus Labbeus Tomo ſuperiùs citato Pariſijs anno 1657. & ex illo videre licet, S. Proſperum iuxta Euſebij, & Hieronymi fidem ſua chronica ijſdem plerumque verbis exhibuiſſe, præterquamquòd Conſules addiderit à morte Chriſti ad ſua vſque tempora: *Conſules*, inquit, *à manifeſtatione Domini, id eſt à Rufino Gemino, & Rubellio Gemino Conſulibus, inchoamus.* Et in Chronico: *Incipit adnotatio Conſulum cum hiſtoria, Rufino Gemino & Rubellio Gemino Coſſ.* Et finit: *Valentiniano VIII. & Anthemio.* Habet & S. Proſper in hoc Chronico errores Euſebij circa Cletum & Anacletum, ac Marcellinum & Marcellum, ex quibus duos tantùm Pontifices conflat. Facta quoquè Eccleſiaſtica certis Conſulibus perperàm quandoque appoſita retinuit, vti & lacunam manifeſtam poſt Soteris Epiſcopatum Aproniano & Paulo Conſulibus adſcriptam, deeſt enim Eleutherij Pontificatus, non quidem vitio auctoris omiſſus, ſed temporis iniuria corroſus, vt inſinuat ordo Romanorum Pontificum, quorum vndecimus ibi ſcriptus eſt Soter, Victor autem decimus tertius, nulla mentione duodecimi Pontificis facta. At-

que

que hæc de Proſperi Chronico, ex quo integrum Romanorum Pontificum Catalogum exhibuimus in prima antiquitatis editione: hìc verò, ne antiquorum ſcriptorum Chronotaxes multiplicemus, ſupplementum dumtaxat Pontificum tradituri ſumus.

7. Proſperum proſecuti ſunt alij ſcriptores, qui hiſtoriam Eccleſiaſticam vſque ad ſua tempora deduxerunt. Inter hos præcipuum locum obtinet Marcellinus Comes Illyricianus, de quo Caſſiodorus ſenator libro diuinarum lectionum, cap. 17. ſcribit: *Hieronymum ſubſecutus eſt Marcellinus Illyricianus, qui adhuc Patricij Iuſtiniani fertur egiſſe cancellos, ſed meliore dictione deuotus à tempore Theodoſij Principis vſque ad fores Imperij Triumphalis Auguſti Iuſtiniani, opus ſuum Domino iuuante perduxit*. Audiendus eſt de ſuo Chronico ipſe Marcellinus, qui in præfatione, poſtquàm Euſebiani, & Hieronymi Chronici mentionem feciſſet, de ſupplemento illi à ſe adiecto ſic habet: *Ego verò ſimplici dumtaxat computatione Orientale tanquam ſecutus Imperium, Indictiones, perque Conſules infraſcriptos, centum & quinquaginta annos, à ſeptima videlicet Indictione, & à Conſulatu Auſonij, & Olybrij (quibus etiam Conſulibus Theodoſius Magnus creatus eſt Imperator) enumerans, & vſque in Conſulatum Magni, Indictionis XI. colligens, eorundem auctorum Operi ſubrogaui, itemque alios 17. annos à Conſulatu Iuſtini Auguſti primo, vſque in Conſulatum Iuſtiniani Auguſti IV. ſuffeci, hi ſunt ſimul anni 156.* Hactenus Marcellinus, qui Chronico ſuo omnes Pontifices Romanos, qui 156. annorum ſpatio ſederunt, inſeruit, & ſatis accuratè Pontificatus illorum annos adnotauit.

CAPVT SECVNDVM.

De antiquiſſimo Catalogo, qui in Liberio Papa deſinit.

1. Antiquiſſimus Romanorum Pontificum Catalogus tempore Liberij Papæ exaratus, Cuſpiniano quondam notus, ſed Onuphrio Panuinio incognitus, tandem typis deſcriptus eſt à Bucherio, ac ſeruatur manuſcriptus in Codice Bibliothecæ Cæſareæ.

2. Codex Bibliothecæ Cæſareæ non continet autographum ſed apographum recentius à 300. annis ſcriptum.

3. Ex prædicto Codice variantes lectiones obtinui, quæ cum editione Bucherij conueniunt non cum editione Henſchenij, quæ differentia tamen non obeſt antiquitati Operis, ſed eam potius commendat.

4. Henſchenij ſententia, quòd prior Catalogi pars vſque ad Vrbanum ab Anthero Papa conſcripta ſit, ſecunda pars vſque ad Liberium adiecta fuerit à Sancto Damaſo.

5. Papebrochius de primæ partis auctore cum Henſchenio conuenit, ſecundæ partis quatuor auctores poſuit.

6. Oſten-

6. Oſtenditur, quòd Antherus Papa non ſit auctor prioris partis Catalogi.

7. Comprobatur ex duobus erroribus in hoc Catalogo circa ordinem ſuccedentium ſibi Pontificum commiſſis: ponit enim Clementem ante Cletum, & Pium poſt Anicetum, cum conſtet Clementem Cleto, & Anicetum Pio ſucceſſiſſe.

8. De ſecunda partis auctoribus oſtenditur, nequaquam ab auctore tertij ſæculi Pontifices additos fuiſſe vſque ad Felicis Pontificatum, idque probatur ex erroribus Chronologicis, ad quos euitandos non inuat recurrere ad Vicariatum, vt conſtat ex tempore, quo Stephanus Pontificatum tenuit.

9. Monſtratur quoquè, ſequentes poſt Felicem Pontifices non eſſe à tribus auctoribus diuerſis adiunctos, ſed ab vno, eodemque auctore.

10. Quòd tamen his non obſtantibus auctor huius Catalogi antiquiſſimus ſit, & circa Liberij Pontificatum vixerit, varijs rationibus comprobatur.

11. Idem admiſerunt non ſolùm Catholici, ſed etiam Hæretici, excepto Doduvello, cuius ſententia exploditur.

1. ANtiquiſſimus Romanorum Pontificum Catalogus, qui hodiè ſupereſt, ille quidem videtur, qui vſque ad Liberij Pontificatum peruenit, ex quo Cuſpinianus Conſules deſumpſit, quos Commentario ſuo in Aurelij Caſſiodori Faſtos inſeruit, vt ad finem huius capitis ex ipſo commentario demonſtrabimus. Eundem Catalogum habuit in antiquis membranis Nicolaus Fabricius Peireſci Dominus & Senator Aquenſis, vti teſtatur Antonius Cappellus de Cœna & Paſſione Chriſti, cap. 5. & ſi Henſchenio credamus, hunc eundem Catalogum habuit Onuphrius Panuinius, qui Commentario in librum 2. Faſtorum incipit citare Damaſum de Vitis Pontificum, à Conſulatu Saturnini & Scipionis, ſub quibus S. Linus in præfato Catalogo dicitur creatus fuiſſe Epiſcopus. Verùm errat vir eruditus. Extat enim in Bibliotheca Vaticana poſt Onuphrij Panuinij Faſtorum librum, Index librorum & actorum M. SS. quæ Onuphrius Panuinius de Vitis Pontificum viderat, aut penès ſe habuerat, in quo Indice nullatenùs ſupradictus Catalogus comparet, ſed ſolùm citantur *Pontificum Romanorum vitæ Damaſi Papæ, Anaſtaſij, & Gulielmi S. R. E. Bibliothecariorum, Pandulfi Piſani, & recentiorum auctorum*: à quibus Onuphrius putauit conſcriptum fuiſſe librum Pontificalẽ, de quo infrà agemus. Onuphrius itaq; numquam vidit antiquiſſimum Catalogum, qui deſinit in Liberio Papa, quemque nonnulli credebant deperditum fuiſſe, vſque dum Aegidius Bucherius illum in Commentario ſuo ad Canonem Paſchalem edidit, notans autographũ penes ſe habuiſſe Cuſpinianum. Quod idem teſtatur Lambecius libro 4. Commentariorum de Bibliotheca Cæſarea his verbis: *Eximius Codex M. S. quem Bucherius laudat, & deſiderat, ſed ferè tanquam perditum deplorat, ſupereſt etiamnum in auguſtiſſima Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi æquè integer, vt ipſe Cuſpinianus eo olim vſus eſt, obtinetque inter Codices manu-*

ſcriptos hiſtoricos latinos locũ 56.

2. Ex hiſce Lambecij verbis dubium mihi ortum eſt, num autographum prædicti Catalogi in membranis antiquiſſimis tempore Liberij exaratis etiamnùm ſupereſſet in Bibliotheca Cæſarea. Magno proinde addiſcendæ veritatis deſiderio ductus ſcripſi ad V. Cl. Conradum Ianingũ pro compilandis Sanctorum Actis anno 1688. Bibliothecas Germaniæ viſitantem, & iter Viennam vſque inſtituentem, vt inter Codices manuſcriptos hiſtoricos Latinos quinquageſimum ſextum peruolueret, nec modò vetuſtioris Catalogi varias lectiones excerperet, ſed etiam characteris ſpecimen, vt de ætate ſcripturæ iudicare poſſem, ad me tranſmitteret. Fecit vir ille pro ſua humanitate, quod ab ipſo petieram, literiſque die 29. Iulij anno 1688. Viennæ ad me datis, non modò varias lectiones iſtius Codicis miſit, ſed ſignificauit quoquè: *Ex ijs palàm fieri, neque hunc Catalogum Cæſareæ Bibliothecæ ex Catalogo Henſchenij, neque Henſchenij Catalogum ex Codice Bibliothecæ Cæſareæ deſcriptos eſſe, ſed vtrumque ex alio, atque alio exemplo deſumptum, idem aliquod antiquius prototypon mediatè habuiſſe, propter quoſdam eoſdem planè in vtroque defectus. Quod autem ad antiquitatem ſpectat, vt mihi veroſimile videtur, ætatem primi eius authoris poſſe ad tempus Liberij Papæ referri, ita auſim affirmare, hoc exemplum Cæſareum annis, vt ſummum quingentis vetuſtius non eſſe: idque ſuadet (ſi non & perſuadeat) adiunctum in eodem Codice opuſculum, quod inſcribitur Chronicon Polonorum, facitque mentionem Alexandri Papæ III. vt de notis poſterorum temporum, quas inquirere alijs impedito non licet, taceam, adeoque illius ætatem excedere non poteſt. Iam verò hoc opuſculum ſcriptura quidem diuerſum à Catalogo eſt; charta tamen (neque enim membranaceus eſt codex hic, neque idem cum illo, de quo Bucherius noſter apud Lambecium libro 4.) adeò ſimile, vt ne ouum ouo quidem magis eſſe poſſit; neque verò character ipſe Catalogi antiquitatem maiorem indicat, ſi non & minorem. Addo tamen eius ſpecimen &c.* Hæc ille, quem rectè iudicaſſe de ætate ſcripturæ, ex ſpecimine ipſo ad me tranſmiſſo conieci, vix enim 300. annorum ætatem ſuperare poſſe iudicaui.

3. Cum itaque ex præfatis litteris conſtet, huius vetuſtioris Catalogi autographum deperditum eſſe, & non niſi recentiora tranſumpta reperiri, quæ multum inter ſe differre cognoſcuntur; operæ prætium me facturum exiſtimaui, ſi prædictum Catalogum infrà cum variantibus lectionibus ederem: vnde nil aliud hoc loco adiungam, quàm Catalogum, prout ab Henſchenio in Actis Sanctorum, & à nobis in

Vu an-

Antiquitate illuſtrata editus fuit, longè integriorem eſſe eo, qui in Bibliotheca Cæſarea etiamnùm reperitur. In Codice enim Cæſareo deſunt Pontifices Anicetus, Eleutherius, & Zephyrinus, qui in noſtra editione extant: cum autem ijdem tres Pontifices etiam deſiderentur in editione Bucherij, valdè veroſimile mihi viſum eſt, membranas, quas Bucherius penès ſe habuit, ex codice Cæſareo deſcriptas fuiſſe. In qua ſententia vel maximè confirmatus fui, dum collatis lectionibus Codicis Cæſarei, eaſdem ferè omnes, duabus vel tribus exceptis, in editione Bucherij reperiri animaduerti. Alio itaque exemplari Bucherius, alio ante nos Henſchenius vſus eſt. Quæ tamen nihil obſtant huius Catalogi & germanitati, & antiquitati, cùm facilè contingere potuerit, ſicut in cæteris antiquorum operibus frequenter contigit, librarios, & tabellarios non exactè deſcripſiſſe codices, ſed cum multis mendis, & lacunis ad poſteros tranſmiſiſſe. Vndè affirmare audeo, menda & lacunas ſignum eſſe, quòd opera ab antiquis ſcriptoribus profecta ſint. Quæ cum ita eſſe, paſſim ex manuſcriptis codicibus doceamur, reſtat, vt de auctoribus huius Catalogi, & quibus temporibus ſcripſerint, paucis inquiramus.

4. Putauit quidem Henſchenius Tom. Primo Sanctorũ Aprilis, huius Catalogi duas partes eſſe, ſingulaſque à diuerſis auctoribus conſcriptas fuiſſe: *Prima*, inquit, *eius pars completur cum S. Vrbano Pontifice anno* 230. *martyrium paſſo. In hac priori parte nulli Conſules bis repetuntur, quamuis ſub iiſdem, ſub quibus ſedere inceperunt, quidam fuerint vita functi, aut martyrio coronati eorum deceſſores .... Auctor huius partis videtur poſſe ſtatui Sanctus Antherus Papa, qui geſta Martyrum diligenter à Notarijs exquiſiuit, & in Eccleſia recondidit. Sedit is ſolùm vno menſe in ſuo Pontificatu, videturque geſta Martyrum, potiſſimùm Summorum Pontificum exquiſiuiſſe necdum Pontifex ſub Sancto Pontiano ſucceſſore Sancti Vrbani; imò Acta Sanctorum Vrbani, & Caliſti huius deceſſoris videri à Sancto Anthero ſcripta, dicemus* 25. *Maij, quo colitur S. Vrbanus, &* 10. *Maij, quo coluntur SS. Calepodius Presbyter, Palmatius Conſul, Simplicius Senator, aliique Martyres, quorum res geſtæ in Actis S. Caliſti continentur. Secunda ergo pars inciperet à dicto Pontiano, & in hac paſſim maiora Pontificum elogia referuntur, iidem Conſules repetuntur dies, ordinationis, & mortis Pontificum aſſignantur. Et hæc pars ad finẽ ferè deducitur, vbi S. Iulij elogium præter morem aliorum habet accuratam Baſilicarum ab eo extructarum narrationem, ex qua XII. Aprilis ad huius S. Iulij*

lij vitam confirmamus huius Catalogi eminentem ſoliditatem. Succeſſit S. Iulio Liberius, cuius tempore hunc veterem Indiculum Romanorum Pontificum contextum fuiſſe, aſſerit Dionyſius Petauius libro 5. Rationarij temporum, cap. 5. qui eum penès ſe habuit. Poſt obitum Liberij conſtitutus eſt Pontifex Romanus S. Damaſus, qui rogatus à S. Hieronymo geſta Pontificum, quæ potuit reperire in ſuæ Sedis ſtudio, ad eum direxit. Quæ Damaſi verba arbitramur intelligenda de iam indicato Catalogo vſque ad Liberium eius deceſſorem deducto. Epiſtolas vtriuſque hac de re, & S. Hieronymi, & S. Damaſi ex Codicibus M.SS. præponimus. Idem S. Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 15. ſtatuit, S. Clementem quartum poſt Petrum Romanum Pontificem, ſiquidem, inquit, ſecundus Linus fuit, & tertius Anacletus, etſi plerique Latinorum ſecundum poſt Petrum Apoſtolum putent fuiſſe Clementem. Vbi opinamur, nomine Latinorum indicari hunc Catalogum à S. Damaſo miſſum ad S. Hieronymum, qui etiam lib. 1. aduersùs Iouinianum appellat Clementem ſucceſſorem Apoſtoli Petri, & in cap. 52. Iſaiæ ſcribens ait, eum poſt Petrum Romanam rexiſſe Eccleſiam, ſcilicet interpoſito ad modicum tempus S. Lino, cui ſucceſſiſſe Clementem, tradunt Optatus Mileuitanus lib. 2. & Sanctus Auguſtinus epiſt. 165.

5. Hactenus Henſchenius de antiquiore Catalogo, circa cuius ſententiam nonnulla habuit V. C. Papebrochius, quæ corrigenda duxit. Duos enim Catalogi authores facit Henſchenius, Antherum ſcilicet prioris, & Damaſum poſterioris partis, quam tamen poſteriorem partem à quatuor diuerſis compoſitam fuiſſe, credidit Papebrochius; vndè in Propylæo ad Acta Sanctorum Maij ſequentia notauit: *Secunda ergo pars inciperet à dicto Pontiano, & in hac paſſim maiora Pontificũ elogia referuntur, ijdem Conſules repetuntur, dies ordinationis & mortis Pontificum aſſignantur. Et hæc pars quatuor ſucceſſiuè auctores videtur habuiſſe nonnulla ſtyli diuerſitate dignoſcendos; quorum primus cũ Sancto Felice finiuerit, ſecundus tres huius ſucceſſores adiecerit, Eutychianum, Caium, & Marcellinũ; tertius iunxerit Marcellum, & Euſebium; quartus à Melchiade vſque ad Liberij initia ſcriptionem continuauerit, floruerit autem ſub huius deceſſore Iulio, in cuius elogio præter morem in prioribus elogijs ſeruatum, habetur accurata Baſilicarum ab eo extructarum narratio.* Omitto cætera, quæ cum Henſchenij ſententia ſuperiùs indicata coincidunt, adeò vt iuxta Papebrochium nihil corrigendum ſit in eius verbis, quàm quòd loco duo-

rum antiquiſſimi Catalogi Auctorum, quinque omninò auctores ſubſtituendi ſint. Circa quam correctionem an feliciùs proceſſerit, quàm Henſchenius, iam inquirendum eſt; omnia enim, quæ de primæ, & ſecundæ partis auctoribus à duobus his Viris Cll. dicta ſunt, nullatenùs ſubſiſtere exiſtimo.

6. Et vt de prioris partis auctore in primis agamus, dicitur auctor fuiſſe S. Antherus Papa, de quo Catalogus ſecundus, qui in Felice IV. deſinit, ſæculo ſexto conſcriptus: *Hic geſta Martyrum diligenter à Notarijs exquiſiuit, & in Eccleſia recondidit*. Alius Romanorum Pontificum Catalogus tempore Caroli Magni exaratus, & in Bibliotheca Palatino-Vaticana aſſeruatus habet de Anthero: *Hic geſta Martyrum diligenter exquiſiuit*. Liber Pontificalis, prout hodie extat, repetit verba Catalogi ſexto ſæculo contexti, ita vt conſtanti Catalogorum, & libri Pontificalis traditione conſtet, Antherum Papam geſta Martyrum diligenter à Notarijs exquiſita, in Eccleſia condidiſſe. Sed quęſo, quid hęc faciunt ad priorem partẽ Catalogi, in qua à Petro Apoſtolo vſque ad Pontianum ſola Romanorum Pontificum nomina exhibentur, nullaque Actorum, aut Martyrij mentio reperitur; præterquàm in Petro, qui vnico verbo ſub Nerone paſſus dicitur, & in Pontiano, qui in exilium miſſus perhibetur? Si hæc pars contineret illa, quorum antiqui Catalogi meminerunt, nonne geſta Pontificum, eorumque martyrij genus in illa annotata fuiſſent? Hæc enim ſunt, quæ Antherus Papa à Notarijs diligenter conquiſiſſe, & in Eccleſia recondidiſſe fertur, non autem mera Romanorum Pontificum nomina cum Conſulibus, quibus ſinguli cœperunt, & deſierunt, vt in priori parte antiquioris Catalogi, de qua in præſenti agimus. Deindè notandum omninò eſt, *Antherum geſta Martyrum conquiſiſſe*, non ſolum ſummorum Pontificum, ſed aliorum quorumcumque fidelium, qui pro Chriſti fide in dies martyrium obibant, adeò vt geſta, quæ ipſe in Eccleſia recondidit, potiùs Martyrologij, quàm Catalogi formam habuiſſe oportuerit. Subiungit verò auctor libri Pontificalis in Fabiano: *Fecit ſeptem ſubdiaconos, qui ſeptem Notarijs imminerent, vt geſta Martyrum in integrum colligerent*. Quo loquendi modo indicatur, cunctos Martyrum proceſſus, tormenta, verba, & geſta à Notarijs iuſſu Fabiani diligenter quoquè annotata fuiſſe.

7. Vt autem clariùs conſtet, Antherum Papam non eſſe auctorem prioris Catalogi partis, refert Catalogi auctor Clementem ante Cletum contra perpetuam Romanæ Eccleſiæ traditionem, quæ in antiquiſſimo Canone Miſſę iam inde à tertio, vel quarto

to ſæculo memoriam fecit *Lini*, *Cleti*, *Clementis*, qui eſt ordo primorum Pontificum iuxta Romanam Eccleſiam. Fieri ergo non poteſt, quòd geſta Martyrum à Notarijs Romanis diligenter conſcripta, & ab Anthero Papa in ſcrinijs Romanæ Eccleſiæ recondita, alium ordinem habuerint, & Clementem Cleto præpoſuerint. Neque ad huius Catalogi auctorem reſpexit D. Hieronymus, dum ſcripſit in Clemente, eum fuiſſe *ordine quartum, tametſi plerique Latinorum ſecundum poſt Petrum Apoſtolum fuiſſe putent*: Enimuerò per pleroſque Latinorum non intellexit D. Hieronymus Romanam Eccleſiam, aut eius Pontifices, ſed S. Optatum, nonnulloſque ſcriptores Latinos, & forſan auctorem huius Catalogi, qui tempore Liberij vixit, & non Damaſus, ſed priuatus ſcriptor fuit; vndè D. Hieronymus ab huius auctoris, & S. Optati ſententia diſceſſit, & Clementem non ſecundum, ſed quartum à Petro Pontificem fuiſſe ſtatuit. Secundò ponit prior Catalogi pars Anicetum ante Pium, quod eſſe alterum Catalogi errorem, oſtendunt iſtorum temporum ſcriptorum duo omni exceptione maiores, Irenæus nimirùm Lugdunenſis in Gallia Epiſcopus, & Hegeſippus Hiſtoricus, qui ſub Aniceto, & Eleutherio Romam venerunt, & quorum teſtimonia ante 1350. annos in libris de Hiſtoria Eccleſiaſtica retulit Euſebius Cæſareenſis in Paleſtina Epiſcopus. Sanè tam Irenæus, quàm Hegeſippus tradunt, Anicetũ fuiſſe poſt Pium. Quod etiam tradidit cum communi Romanæ Eccleſiæ ſententia D. Hieronymus, vt facilè colligi poteſt ex ijs, quæ Diſſertatione II. de Romanis Põtificibus demonſtrauimus. Tertiò ponit annos Pontificum, & Conſules exordio, & fini Pontificatuum aſſignatos, ſed adeò in pleriſque locis ſibi repugnantes, vt tempus annorum, & menſium aduerſetur Conſulibus, & Conſulum tempora pauciores, pluresue annos, quàm à Catalogo exhibentur, deſignent. Vnum è pluribus adduxiſſe ſufficiet. Habet de octauo Pontifice antiquior hic Catalogus: *Sixtus annis decem, menſibus tribus, diebus 21. Fuit temporibus Hadriani, à Conſulatu Nigri, & Aproniani, vſque Vero III. & Ambibulo.* Anni numerantur decem, & menſes tres, vbi Niger, & Apronianus Conſules fuerunt æra vulgari 117. Verus autem III. & Ambibulus Conſulatum obierunt æra 126. Ab anno autẽ 117. ad 126. non poſſunt numerari anni decẽ, & menſes tres, ſed tantùm anni nouem: ideòque & Godefridus Henſchenius in ſua Chronotaxi protulit Pontificatum Sixti ad annum 127. Quod & alibi factum videtur contra morem Catalogi, qui vltimos Conſules exhibere conſueuit, quibus occubuerunt Pontifices. Atque hæc, ni fallor, ſuf-

ſufficiunt ad euincendum, priorem Catalogi partem ab Anthero Papa conſcribi non potuiſſe.

8. Videamus iam de ſecunda parte, quam Henſchenius ab vno auctore, nimirùm Damaſo Papa, Papebrochius verò à quatuor diuerſis auctoribus, qui ab Anthero vſque ad Damaſi tempora ſcripſerunt, exaratam fuiſſe putaruut. Vtque de primo horum quatuor agamus, credidit Papebrochius, eum cum S. Felice finijſſe, cumque Felix Dionyſij ſucceſſor vixerit circa annum 272. eius partis auctorem ante ſæculi tertij finem floruiſſe. Verùm ſi auctor tertij ſæculi partem catalogi ab Anthero ad Felicem compoſuiſſet, perſpectos proculdubiò habuiſſet ſui temporis Pontificatus, & Conſulatus, ſuiſque Conſulibus Pontifices aſſignaſſet: & tamen videmus, etiam in hac parte Catalogi, ſæpiùs Conſules vnius Pontificatus miſceri cum Conſulibus alterius Pontificatui aſſignatis. Vndè prouenit, quòd frequenter recurrendum ſit ad Vicariatum, vt quo tempore prædeceſſor adhuc ſedebat verus Pontifex, ſucceſſori aſſignaretur Vicariatus, vt ſic verificari poſſet, eum quodam modo fuiſſe Pontificem. Ita de vigeſimo quarto Pontifice habet Catalogus; *Stephanus annos quatuor, menſes duos, dies viginti vnum. Fuit temporibus Valeriani, & Gallieni à Conſulatu Voluſiani, & Maximini vſque Valeriano III. & Gallieno II.* Voluſianus & Maximinus fuerunt Conſules anno 253. quibus ponitur à Catalogo initium Pontificatus Lucij, vndè tunc S. Stephanum Lucij Vicarium fuiſſe, ſcribit Henſchenius, qui Stephano tantùm tribuit menſes quinque poſt mortem Lucij, ijſdem Conſulibus Valeriano III. & Gallieno II. ſeu anno 255. aſſignatam in Catalogo. Sed quamuis hic locus communis de Vicariatu aptus eſſet ad ſupplendum multos Catalogi defectus, tamen in Pontificatu Stephani vix vlla ratione adhiberi poſſet, cùm ei non ſolùm duos, aut tres annos Pontificatus tribuant antiquiores, & moderni omnes, ſed plures res ipſa poſtulet. Enimuerò S. Stephanum, vt verum Pontificem vltra quinque menſes contra rebaptizantes egiſſe, teſtatur Cyprianus, dum hac in re eum auctoritate Pontificia tanquam *Epiſcoporum Epiſcopum* egiſſe inſinuat. Idem ſignificat Firmilianus agens de petra Eccleſiæ fundamentali, de qua Stephanum gloriari ſolitum, maniſeſtè declarat. Adderem hìc plura in huius rei confirmationem, niſi Papebrochius ipſe in notis ad Stephani vitam, quas exhibet in Conatu Chronico-Hiſtorico confeſſus fuiſſet, hæc rectè à me notata fuiſſe, ipſeque obſeruaſſet, eiuſdem Firmiliani epiſtolam datam eſſe, cum ferè vigeſimus ſecundus annus eſſet à morte Alexandri Imperatoris, vt no-

notat Baronius in Annalibus: ea autem acciderit anno CCXXXV. Quare Firmiliani epiſtolam neceſſe eſt ſcriptam fuiſſe anno circiter CCLVII. quo tempore inter Stephanum, & Cyprianum Cartaginenſem, Dionyſium Alexandrinum, alioſque adhuc agitabatur controuerſia de valore baptiſmi ab Hæreticis collato, adeòque anno CCLV. extinctus non fuerit Stephanus, vt Conſules à Catalogo aſſignati indicabant. Hæc ferè Papebrochius, qui fruſtrà conatus eſt in notis ſupradictis tempus Stephani in antiquiori Catalogo ex Conſulibus aſſignatum ſuæ æræ reſtituere.

9. Neque maiori fundamento nituntur ea, quæ de ſecundo, tertio, & quarto ſecundæ partis auctoribus notantur. Sine vllo namque teſte, ſine vllo ſcriptore, ſine vllo antiquitatis monumento affirmatur, ſecundam Catalogi partem à tot auctoribus fuiſſe conſcriptam, & gratis omninó ſtatuitur, altero auctore Eutychianum, Caium, & Marcellinum; altero Marcellum, & Euſebium; altero demùm reliquos omnes à Melchiade vſque ad Liberium fuiſſe Catalogo adiectos. Vt enim à primo incipiamus; quid in Eutychiani, Caij, & Marcellini actis reperitur, quod non in alijs anterioribus Pontificibus legitur? De Eutychiano habet Catalogus: *Eutychianus annis octo, menſibus vndecim, diebus tribus. Fuit temporibus Aureliani III. & Marcellini vſque in diem VII. Idus Decembris, Caro II. & Carino Conſulibus*. De Dionyſio autem vno ex Eutychiani prædeceſſoribus: *Dionyſius annis octo, menſibus duobus, diebus quatuor. Fuit temporibus Gallieni ex die XI. Kalendarum Auguſti Aemiliano; & Baſſo Coſſ. vſque in diem ſeptimum Kal. Ianuarij Coſſ. Claudio, & Paterno*. Quid quæſo in his duobus Pontificibus eſt, quod diuerſitatem auctorum indicet? Idem omninò eſt ſtylus, eadem methodus notandi tempus, quo vterque Pontifex ſedit, adeò vt omnia verba vnum, eundemque, non plures auctores fuiſſe indicent. Idem planè de Marcello, & Euſebio dicendum, quos Papebrochius ab altero auctore adiectos credebat. De Marcello enim ita habet Catalogus: *Marcellus anno vno, menſibus ſeptem, dies viginti. Fuit temporibus Maxentij à Conſulatu ..... X. & Maximiani VII. vſque poſt Conſulatum X. & VII.* Et de Euſebio: *Euſebius menſes IV. dies XVI. à XIV. Kal. Maias vſque in diem XVI. Kalendas Septembris*. In quibus nihil omninò quoad ſtylum, ſcribendi methodum, & temporis notas diuerſum eſt; ſolùmque in Euſebio deſideratur Conſulatus: quod tamen mirũ videri non debet, cum nòn pluribus annis, & ſub diuerſis Conſulibus, ſed paucis dumtaxat menſibus, eodem an-

anno ſederit; huic autem anno Conſulatum addere auctor omiſerit, quia in Melchiade Euſebij ſucceſſore Conſulatus illius anni allegandus erat. Ita enim Catalogus: *Miltiades annis tribus, menſibus ſex, diebus nouem, ex die 6. Nonas Iulias à Conſulatu Maximiano VIII. ſolo, quod fuit menſe Septembri, Voluſiano & Rufino, vſque in III. Idus Ianuarij Voluſiano, & Aniano Coſſ.* Maximianus ſolus Conſul fuit anno, quo perijt: tumque ſuffecti ſunt Voluſianus, & Rufinus, adeò vt omnes hi Conſules in annum incidant, quo ab Auctore Catalogi ſuperiùs aſſignata fuit mors Marcelli. Vndè manifeſtè colligitur, in Pontificatu Marcelli ab auctore Catalogi ſtudio omiſſa fuiſſe Conſulum nomina, ne ea repeterentur in Melchiade. Quod certè numquam factum eſſet, ſi Marcelli tempus à tertio, Melchiadis à quarto auctore, vt V. C. Papebrochius credebat, huic Catalogo inſerta fuiſſent. Ab vno itaque, & eodem auctore ſecunda pars Catalogi conſcripta fuit, vt ſuprà indicauimus, tantumque abeſt, ex Catalogo colligi poſſe, eundem à diuerſis auctoribus contextum fuiſſe, vt potiùs ex perpetuo temporum nexu colligatur, ab vno eodemque auctore confectum fuiſſe. Niſi quis dicere velit, auctorem huius Catalogi, annos, menſes, & dies ex aliquo anteriori monumento deſumpſiſſe, eò quòd illi perpetuo à Conſulum notis diſcrepare ſoleant.

10. Porrò non à diuerſis,ſed ab vno,eodemque authore compoſitũ fuiſſe hunc antiquiorem Catalogum, iudicauit Cuſpinianus, qui eum primò ex manuſcripto codice eruit, & commentarijs ſuis in Caſſiodori Conſules inſeruit, ſcribens ad Conſulatum duorum Geminorum: *Oblatum eſt mihi peruetus Opuſculum anonymi autoris, quo Pontifices maximi, ſub quibus Coſſ. fuerint, enumerantur. In eo ita ſcribitur: Imperante Tiberio Cæſare paſſus eſt Dominus IESVS CHRISTVS duobus Geminis Coſſ. 8. Kalend. Aprilis. Et poſt aſcenſum eius beatiſſimus Petrus Epiſcopatum ſuſcipit &c.* Ex primis huius Opuſculi verbis, quæ eadem omninò ſunt cum primis verbis Catalogi, de quo in præſenti agimus, facilè colligitur, Catalogum eundem eſſe, quem Cuſpinianus olim habuit, quemque anonymo Auctori tribuit, prout tribuere pergit in Operis progreſſu, vbi Catalogi iſtius mentionem facit, & ſignanter ad Conſulatum Saturnini II. & Venuſti, agens de Petro his verbis; *Vetuſtiſſimum comperi in Bibliotheca quadam Opuſculum anonymi autoris, quo continentur Pontifices Romani, ſub quibus Coſſ. fuerint à D. Petro vſque ad Marcellinum, qui ſub Diocletiano fuit, quemadmodùm deinceps narrabimus.* Conſtanter, & rectè affirmat Cuſpi-

ſpinianus, vetuſtiſſimum Opuſculum eſſe antiqui ſcriptoris anonymi; ſed memoria lapſus videtur, dum refert, Pontifices Romanos vſque ad Marcellinum dumtaxat in eo contineri. Nam poſt Marcellinum ex eodem Opuſculo recenſet ad Poſt Conſulatum X. & VII. iterum, Marcellum; ad Conſulatum Maximi VIII. & Licinij Melchiadem; ad Conſulatum Voluſiani & Anniani Syluestrum; & ad Conſulatum Feliciani & Titiani Iulium, & hunc quidem his verbis: *Autor ille incertus de Pontificibus horum Coſſ. ſic commeminit: Iulius annis XV. M. I. D. XI. Fuit temporibus Conſtantini à Coſſ. Feliciani, & Titiani ex die VIII. Idus Februarij, in diem pridie Idus Aprilis Conſtantio V. & Conſtantio Cæſare Coſſ. Hactenus autor de Pontificibus Maximis, quem citaui, progreditur, nec quidquam vlterius offendi, quoad Papę dicti ſunt.* Vbi Cuſpinianus expreſsè affirmat, Pontifices cum Conſulibus vltra Marcellinum vſque ad Iulium Primum procedere, prout etiamnùm procedunt in noſtra Catalogi editione, in qua Liberius quidem adiungitur, ſed abſque Conſulum adnotatione, eò quòd author Liberij quidem initium, non tamen finem aſſecutus ſit, ſed ante Liberium obierit.

11. Neque hoc noſtrum dumtaxat, ſed etiam aliorum de huius authoris ætate iudicium eſt, ſcribente Bucherio, qui integrum Catalogum primus edidit: *Hucvſque*, ad Liberium ſcilicet, *Pontificum Romanorum Catalogus ante Liberij mortem concinnatus, quam membrana nonniſi punctis exprimit.* Vbi membranæ meminit, in qua tria alia Opuſcula eodem tempore, iiſdemque Conſulibus ſcripta reperiebantur. Ac primum quidem erat fragmentum Faſtorum ab anno Chriſti 205. ad 354. quo Conſules erant Conſtantius VII. & Conſtantius III. Extabat quoquè Opuſculum de Præfectis Vrbi cum hoc titulo: *Ex temporibus Gallieni, quis quantum temporis Præfecturam Vrbis adminiſtrauerit*; in quo iidem Præfecti ab anno 254. vſq; ad annum 354. recenſentur, finiente illo his verbis: *Conſtantio VII. & Conſtantio III. Vitraſius Orfitus Præfectus Vrbi.* Demùm Calendarium antiquum continebatur Valentino cuidam inſcriptum ſub Conſtantio, quem vltimum Imperatorum recenſet, & non Diuum, vt cæteros omnes, ſed Dominum vocat; ſignum manifeſtiſſimum, quòd auctor ſub Conſtantio ſcripſerit, idemque ille ſit, qui vſque ad Conſulatum Conſtantij ſeptimū præfata Opuſcula perduxit, & Catalogum Romanorum Pōtificum ſub Conſtantio his verbis terminauit: *Liberius fuit temporibus Conſtantini ex die XI. Kal. Iunias in diem ...... à Coſſ. Conſtantij V. & Conſtantio Cæ-*

ſare. Vbi neque Conſulatus, quo Liberius obijt, neque dies mortis eius apponitur, quia, vt rectè Bucherius obſeruat, ante Liberij mortem concinnatus fuit. Idem ſentit eruditus Petauius libro 5. cap. 5. Rationarij temporum, vbi ſcribit: *Vetus indiculus Romanorum Pontificum Liberij tempore contextus, quem penès nos habemus*. Et poſt Petauium Pearſonius à religione quidem Catholica alienus, ſed vir acutiſſimi ingenij, & magni iudicij, qui Diſſ. 1. de ſucceſſione primorum Romæ Epiſcoporum, capite 13. num. 2. ingenuè fatetur: *Scriptus eſt hic Catalogus ſub Pontificatu Liberij, cui ſucceſſit Damaſus. Fuit igitur eius auctor ipſo Hieronymo paulò antiquior*. Edidit hanc Diſſertationem inter opera eius poſthuma Londini anno 1688. Dodvvellus Dublinienſis, qui licèt prolixioribus notis, & Commentarijs ſuis antiquitatem nonnumquam illuſtrare conetur, & id quoquè de præſenti Catalogo facere contendat; eius tamen antiquitati abſque vllo fundamento, aut ratione detrahit.

CAPVT TERTIVM.

An antiquior Catalogus à Damaſo Papa conſcriptus ſit? Et an duæ epiſtolæ Damaſi, & Hieronymi ea de re editæ ſuppoſititiæ cenſendæ ſint?

1. *Antiquior Catalogus Damaſo Papæ tribuitur auctoritate duarum epiſtolarum, quarum altera à D. Hieronymo ad Damaſum, altera à Damaſo ad D. Hieronymum ſcriptæ ſunt.*

2. *Harum litterarum germanitatem ex ſimilibus litteris inter opera Damaſi à Martio Mileſio editis, comprobat Godefridus Henſchenius.*

3. *Adiungit Henſchenius nonnulla, ex quibus probare conatur, duos libri Pontificalis auctores fuiſſe Antherum & Damaſum Papas.*

4. *Primum Henſchenij fundamentum ex litteris à Martio Mileſio editis, refutatur, eò quòd litteræ illæ ſuppoſititiæ ſint, rectè Eraſmi, & Labbei cenſuris notatæ.*

5. *Epiſtolæ quoquè Damaſi, & Hieronymi de libro Pontificali ſuppoſititiæ ſunt, vt in primis probatur ex ſtylo Hieronymi, qui plurimùm differt à ſtylo epiſtolæ ſuppoſititiæ.*

6. *Idem confirmatur ex nonnullis epiſtolæ ſuppoſititiæ inſertis, quæ veritati repugnant, vt in primis, quòd Hieronymus poſt ſumptum Preſbyteratus gradum Damaſi ad Pontificatum aſſumptionem cognouerit, & ſcire cupierit, quis Romanorum Pontificum contra canones exceſſiſſe cognoſcatur.*

7. *Neque iuuat dicere, Hieronymum id ſcire cupiuiſſe, quia Martyrologio operam dabat. Nam pro illo ſufficiebat ſcire, quinam pro Chriſtiana religione martyrij palmam adepti fuerant.*

8. *Damaſi quoquè epiſtolam ſuppoſititiam eſſe, ex ſtylo inculto, & rudi oſtenditur.*

9. *Antiquiorem Catalogum neque à Damaſo conſcriptum, neque eius auctoritate probatum produſſe, neque ad Diuum Hieronymum tranſmiſſum fuiſſe, monſtramus.*

In-

1. INquiſiuimus ſuperiori capite de pluribus auctoribus, an ab illis tertio ſæculo antiquior Catalogus editus fuerit, oſtendimuſque, auctorem illius tempore Conſtantij Imperatoris quarto ſæculo ſcripſiſſe, ſed nomen hucuſque ignoratum eſſe. Nunc inquirendum eſt de Damaſo Papa, qui quarto ſæculo ſedit, num illi fortè Catalogus adiudicari poſſit. Occaſionem huic quæſtioni præbuerunt duæ epiſtolæ, quarum alteram à D. Hieronymo ad Damaſum Papam, alteram à Damaſo ad D. Hieronymum his verbis conſcriptas fuiſſe ferunt.

Beatiſſimo Papæ Damaſo Hieronymus.

Gloriam Sanctitatis Tuæ noſtra humilitas deprecatur, vt ſecundùm Apoſtolicæ Sedis authoritatem, quam cognouimus per tuam Sanctitatem gubernari, actus geſtorum à Beati Petri Apoſtoli Principatu vſque ad veſtra tempora, quæ ſcilicet in Sede tua geſta ſunt, nobis per ordinem paucis enarrare digneris, quatenùs noſtra humilitas ſentiens recognoſcat, quis meruerit de Epiſcopis ſupradictæ Sedis martyrio coronari, vel ſi quis contra Canones Apoſtolorum exceſſiſſe cognoſcatur. Ora pro nobis Beatiſſime Papa.

Damaſus Epiſcopus Vrbis Romæ Hieronymo Presbytero.

Gaudet Eccleſia tuo fonte iam ſatiata; & amplius ſitit curioſitas temporum Sacerdotalium, vt quod dignum eſt, cognoſcatur; quod indignum, reſpuatur. Verùmtamen geſta Pontificum, quæ potuimus reperire in Sedis noſtræ ſtudio, ad tuam charitatem gaudentes direximus. Ora pro nobis ad ſanctam reſurrectionem, frater, & conpresbyter. Vale in Chriſto Deo, & Domino noſtro. Dat. X. Kalend. Iunij, & accepta Kalendas Octobris: miſſa de Roma Hieroſolymam.

2. Primus has epiſtolas typis deſcripſit Godefridus Henſchenius: Tomo enim Primo Aprilis ante Catalogos Romanorum Pontificum eas ex antiquis M. SS. edidit, ac pro germanis habuit, laudans Martium Mileſium Sarazanium I. C. Romanum, eò quòd typis Vaticanis anno 1638. inter opera Sancti Damaſi alias epiſtolas his planè ſimiles ediderit; pag. enim 121. & ſequenti habet epiſtolam Damaſi ad Hieronymum, ex qua ſuprà memoratus Henſchenius ſequentia excerpſit.

Damaſus Epiſcopus fratri, & compresbytero Hieronymo in Domino ſalutem.

Dum multa corpora librorum in meo arbitrio allata fuiſſent, contigit, vt & librum Pſalmorum in meo animo feſtinus cognoſcerem detineri, & memoriam capacitatis meæ imbuere cogitaui, frater amantiſſime, & in Chriſto ſemper ſacerdos, ſecundùm ſeptuaginta Interpretes ... inuenire veſtigia. Peto etiam charitatem tuam, vt Græcorum pſallentiam ad nos dirigere tua fraternitas delectetur ... Peto ergo per fratrem, & compresbyterum noſtrum Bonifacium, vt iubeat fraternitas tua rei huius nobis aperire veſtigia. Miſſa V. Calend. Nouembris.

Subnectit reſponſionem Hieronymi presbyteri ad Damaſum.

Beatiſſimo Papæ Damaſo Sedis Apoſtolicæ Vrbis Romæ, Hieronymus ſupplex.

Legi litteras Apoſtolatus Veſtri, poſcentes, vt ſecundùm ſimplicitatem ſeptuaginta Interpretum canendum Pſalmographum interpretari feſtinem ...... Precatur ergo cliens tuus, vt vox iſta pſallentium in Sede tua Romana die noctuque canatur, & in fine cuiuſlibet pſalmi coniungi præcipiat Apoſtolatus tui ordo, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, ſicut erat in principio &c.

3. Editis hiſce duabus epiſtolis, adiungit idem Henſchenius: *Non videtur autem S. Damaſus ipſe conſcripſiſſe priorem Catalogum de Vitis Pontificum, ſed ſolùm has ad Liberium deceſſorem ſuum à varijs deductas approbaſſe, & ad Sanctum Hieronymum direxiſſe. Igitur cum Ptolomæus Lucenſis apud Mileſium pag. 21. dicit, quòd vſque Damaſum Chronica ſummorum Pontificum vigorem recipiunt; Damaſo ſcribente, eodem approbante, ſeu ſubſcribente id fieri intelligimus, & quòd ipſi vitæ Pontificum, vt primo ſcriptori paſſim tribuantur à Sabellico, Panuinio, & alijs, minùs approbamus.* Ipſo itaque Henſchenio fatente, Damaſus non erit propriè auctor huius antiquioris Catalogi, ſed approbator dumtaxat. Auctor tamen vixit ſub Liberio, vt Petauij teſtimonio Henſchenius comprobat: *Sancto Iulio Liberius, cuius tempore hunc veterem Indiculum Romanorum Pon-*

Pontificum contextum fuiſſe, *aſſerit Dionyſius Petauius lib.* 5. *qui eum penès ſe babuit*. *Poſt obitum Liberij conſtitutus eſt Pontifex Romanus S. Damaſus*, *qui rogatus à Sancto Hieronymo*, *geſta Pontificum*, *quæ potuit reperire in ſuæ Sedis ſtudio*, *ad eum direxit*. *Quæ Damaſi verba arbitramur intelligenda de iam indicato Catalogo vſque ad Liberium eius deceſſorem deducto*. *Epiſtolas vtriuſque hac de re & S. Hieronymi, & S. Damaſi ex Codicibus manuſcriptis præponimus*. *Idem S. Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis capite* 15. *ſtatuit S. Clementem, quartum poſt Petrum Romanum Pontificem*, *ſiquidem (inquit) ſecundus Linus fuit*, *& tertius Anacletus*, *etſi plerique Latinorum*, *ſecundum poſt Petrum Apoſtolum putent fuiſſe Clementem*. *Vbi opinamur, nomine Latinorum indicari hunc Catalogum à S. Damaſo miſſum ad Sanctum Hieronymum*, *qui etiam libro primo aduersùs Iouinianum appellat Clementem ſucceſſorem Apoſtoli Petri*. *Et in caput Iſaiæ* 52. *ſcribens ait*, *eum poſt Petrum Romanam rexiſſe Eccleſiam*, *ſcilicet interpoſito ad medium tempus S. Lino*, *cui ſucceſſiſſe Clementem*, *tradunt Optatus Mileuitanus lib.* 2. *& Sanctus Auguſtinus epiſt.* 165.

4. Hactenùs Henſchenius, qui ex litteris à Martio Mileſio publicatis probare nititur litterarum commercium inter Damaſum Papam, & D. Hieronymum de ſimilibus materijs, vt faciliùs perſuadeat, litteras de geſtis Romanorum Pontificum à ſe primùm editas, & germanas eſſe, & Damaſo Papæ, ac Hieronymo presbytero tribui poſſe. Verùm in prima Antiquitatis illuſtratæ editione miratus fui, quòd Henſchenius non obſeruauerit, epiſtolas de pſalmodia Baſileæ anno 1516. publicatas fuiſſe per Eraſmum, qui de priori circa pſalmodiam epiſtola à Damaſo ad Hieronymum conſcripta ſequentem cenſuram tulit: *Clarius eſt*, *quàm vt admoneri debeat*, *hanc epiſtolam eiuſdem eſſe artificis*, *cuius eſt ea*, *quæ proximè ſequitur*, *& eadem febri laborantis*. *Deum immortalem*! *quę fuit impudentia*, *hoc tribuere Damaſo*? Addit de reſponſo Hieronymi ad Damaſum: *Mirum eſt, inuentum fuiſſe*, *qui ſperauit futurum*, *vt hæc epiſtola*, *qua nihil fingi potuit inſulſius*, *nec indoctius*, *nec infantius*, *à quoquam pro Hieronymiana legeretur*. Et ne Eraſmi auctoris ſuſpecti iudicio niti velle videamur, cenſuras eius nouiſſimè confirmat Tomo 2. Collectionis Conciliorum in notis marginalibus ad duas epiſtolas à Mileſio publicatas Philippus Labbeus: *Suppoſititiæ*, *apocryphæ*, *& ineptiſſimæ viris doctis habentur*, *tantumque à ſtylo Damaſi*, *& Hieronymi diſtant*, *quantum cœ-*

cœlum à terra, *& Polus antarticus ab Artico*. Neque vlteriori probatione hæc indigent, cum vel litteras inſpicienti eadem planè occurrant,prout ex epiſtolis per Martium Mileſium publicatis adeò clarè oſtenderam in prima Antiquitatis Eccleſiaſticæ editione, vt V. C. Papebrochius in Propylæo ad Quartum Tomū Maij,pag. 3. ſententiam Henſchenij prędeceſſoris ſui retractandam duxerit, adiungens, ſe rationibus meis conuictum malle epiſtolas illas ex Tomo 1. Aprilis expunctas.

5. Agnouerat Papebrochius, quàm eleganti, quàm florido ſtylo vſi erant D. Hieronymus, & S. Damaſus, quorum plurima opera, de quibus nullus eſt ambigendi locus, ad manus noſtras peruenerunt. Vtque de D. Hieronymi operibus id in primis probemus, extant Epitaphia Paulæ, Fabiolæ, Lucinij, Marcellæ, & Nepotiani à ſancto illo Doctore edita; extant complura opuſcula aduersùs Heluidium, Iouinianum, Vigilantium, Pelagianos, Montanum, Rufinum, alioſque ipſius Hieronymi, vel Religionis Catholicæ aduerſarios compoſita: extant plerique tractatus de virtutibus, innumera Commentaria de ſcripturis ſacris; & vt finiam, inter diuerſas epiſtolas, duæ inſignes ad Damaſum Papam conſcriptæ, quarum altera ordine 57. ſic incipit: *Hieronymus Damaſo. Quoniam vetuſto Oriens inter ſe populorum furore colliſus, indiſciſſam Domini tunicam, & deſuper textam minutatim per fruſta diſcerpit, & Chriſti vineam exterminant Vulpes, vt inter lacos contritos, qui aquam non habent, difficile, vbi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intelligi. Ideò mihi Cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam; indè nunc meæ animæ poſtulans cibum, vndè olim Chriſti veſtimenta accepi &c.* Altera autem 58. ſic orditur: *Hieronymus Damaſo. Importuna in Euangelio mulier tandem meruit audiri: & clauſo cum ſeruis oſtio, media licèt nocte, ab amico panes amicus accepit. Deus ipſe, qui nullis contra ſe viribus ſuperari poteſt, publicani precibus vincitur. Niniue Ciuitas, quæ peccato periit, fletibus ſtetit. Quorſùm iſta tam longo repetita principio? Videlicet, vt paruum magnus aſpicias &c.* Atque ex his, ni fallor, abundè conſtat, quàm eleganti ſtylo, quàm ornato vſus ſit Hieronymus in litteris ad Damaſum Papam conſcriptis, quantumque ab ipſius ſcribendi modo differat epiſtola de geſtis Pontificum ſuperiùs exhibita.

6. Dum enim D. Hieronymus aliquid à Damaſo Papa petebat, ornato ſermone, & longo repetita exordio Damaſum exorare ſolebat, vt ex duobus præ-

prædictarum literarum fragmentis colligere licet. At epiſtola de geſtis Romanorum Pontificum Hieronymo tributa ſtylo humili, & abiecto ſine vllius exordij ornamento ſtatim indicat, quod petitur, vt patet ex hoc illius initio: *Gloriam Sanctitatis tuæ noſtra humilitas deprecatur*. Poſt quod ſtatim proſequitur: *Vt ſecundùm Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, quam cognouimus per tuam Sanctitatem gubernari, actus geſtorum à Beati Petri Apoſtoli Principatu vſque ad veſtra tempora, quæ ſcilicet in Sede tua geſta ſunt, nobis per ordinem paucis enarrare digneris*. Vbi etiam notanda ſunt illa verba: *Quam cognouimus per tuam Sanctitatem gubernari*: quibus indicatur, hanc epiſtolam ſcriptam eſſe, cum D. Hieronymus in Syria percepit, Damaſum Papam Sedi Apoſtolicæ præfectum fuiſſe: quod repugnat ijs, quæ in ſecunda Damaſi epiſtola ſupponuntur; ibi enim innuitur, D. Hieronymum, cum hanc epiſtolam ſcripſit, fuiſſe presbyterum: factus eſt autem presbyter à Paulino Antiochiæ Epiſcopo, poſtquàm diſceſſerat ex eremo Syriæ, ex qua duas ſuprà memoratas epiſtolas ſcripſerat ad Damaſum Papam. Adeò vt falſum omninò ſit, D. Hieronymum iam presbyterum primò cognouiſſe Damaſi promotionem ad Pontificatum, & pateat, ab homine aliquo actorum Hieronymi ignaro prædictam epiſtolam conſcriptam fuiſſe. Neque ex hoc parachroniſmo tantùm, ſed etiam ex ſequenti barbariſmo, *quatenùs noſtra humilitas ſentiens recognoſcat*, conſtat, prædictam epiſtolam D. Hieronymo abiudicandam eſſe, qui eandem nunquam his verbis concluſiſſet, *vel ſi quis contra canones Apoſtolorum exceſſiſſe cognoſcatur*. Nam ſenſus horum verborum obſcurus eſt contra morem ſcribendi D. Hieronymi, qui declaraſſet, de quibuſnam Apoſtolorum canonibus, & de quonam exceſſus genere ibi agebat.

7. Quamuìs autem ſupponi poſſet, quòd D. Hieronymus tunc Martyrologio operam dabat, & ideò à Damaſo Papa Catalogum Romanorum Pontificum petebat, vt ex eo dignoſceret, quinam martyrij palmam adepti erant: tamen mirum videri poteſt, D. Hieronymum petijſſe à Damaſo, vt indicaret, ſi quis Pontificum præuaricator Apoſtolicorum canonum exiſtens ex hoc mundo diſceſſiſſet, quum ad Damaſum ſcripſerat, ſe Cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam ideò conſulere, quòd hæc Cathedra ſit petra Euangelica, ſupra quam ædificatam Eccleſiam ſciebat; quòd Romanorum fides ſit illa, quam à Paulo laudatam, & nunquam defecturam credebat, ita vt apud ſolos Petri ſucceſſores incorruptam Patrum hæreditatem ſeruari profiteretur. Hæc

Hæc enim cum Hieronymus in epiſtolis ad Damaſum tradiderit: quo conſilio, qua ratione ſe de quorundam Petri ſucceſſorum prævaricatione dubitare, ad Damaſum ipſum ſcripſiſſet? An fortè, ſi quiſquam Romanorum Pontificum in aliquo deliquiſſet, illud ad Martyrologium D. Hieronymi ſpectare poterat? De ſanctis Pontificibus, eorumque martyrijs D. Hieronymus pro conficiendo ſuo Martyrologio ſollicitus eſſe debebat, & cum Romæ in iuuentute ſua ſtuduerit, ac ſæpiùs cryptas Martyrum, ac Apoſtolorum templa, in quibus SS. Pontificum corpora recondita erant, perluſtrauerit; vix credibile eſt, D. Hieronymum latuiſſe Romanorum Pontificum martyria, multòque inuerisimilius eſt, Damaſum Papam ſolùm tria, aut quatuor Pontificum martyria enumeraturum fuiſſe in antiquiori Catalogo, ſi illum ad D. Hieronymum cum epiſtola ſuperiùs allata tranſmiſiſſet, Qua de re ſtatim agemus, cum monſtrauerimus, quòd de Damaſi epiſtola ex ſtylo dijudicari poſſit, eam eſſe ſuppoſititiam.

8. Ineptus equidem ſcribendi modus, qui in epiſtola conſpicitur, longè eſt à Damaſi ſtylo, & loquendi puritate alienus. Incipit namque epiſtola his verbis: *Gaudet Eccleſia tuo fonte iam ſatiata, & amplius ſitit curioſitas temporum ſacerdotalium*. Quæ ſola ſufficere deberent ad epiſtolam Damaſo abiudicandam: præterquàm enim quòd D. Hieronymus, dum munus presbyteri primùm obtinuerat, non tam multa ſcripſerit, vt Eccleſiam operibus ſuis repleuerit, adeòque verum non ſit, quòd Eccleſia iam eſſet ipſius fonte ſatiata, ſubiungitur: *Tamen & amplius ſitit curioſitas temporum ſacerdotalium*. Quæ verba, ſicut ineptum ſenſum reddunt, ita Damaſo nequaquam tribui poſſunt. Quid enim ſignificant tempora ſacerdotalia? Num ſacerdotes tunc Imperium tenebant, aut tunc primum in Eccleſia eſſe cœperant, in qua ante non fuerant? Nonne temporibus Damaſi Papæ Imperatores regnabant ſicut ſub Damaſi prædeceſſoribus Imperij gubernacula tenuerant? Si Imperatores ante Damaſum gubernarunt; ſi anteà Pontifices, & ſacerdotes in Eccleſia extiterant, quid quæſo ſibi volunt tempora Sacerdotalia? *Quomodo ſitiebat curioſitas temporum ſacerdotalium*? An curioſitate ducebantur Sacerdotes ad audiendas à D. Hieronymo interpretationes Scripturarum, vt quondam Athenienſes rerum nouarum cupidi à D. Paulo? Quòd ſi Damaſus Papa exprimere voluiſſet hanc ſacerdotum cupiditatem, dixiſſet *curioſitas ſacerdotum*, non *curioſitas temporum ſacerdotalium*, vt in prima Antiquitatis editione animaduertimus. Quibus adiungere poſſumus, totam hanc Damaſi epi-

epiſtolam ſtylo adeò rudi, & inculto ſcriptam eſſe, vt nulla periodus in ea reperiatur tam erudito, & eloquente Pontifice digna, de quo D. Hieronymus libro de Scriptoribus teſtatur, quòd elegans in verſibus componendis ingenium habuit. Eius epiſtolæ eleganti ſtylo conſcriptæ editæ ſunt à Martio Mileſio, & à Luca Holſtenio: pleraque item carmina etiamnum reperiuntur in Bibliotheca Patrum edita, & alia marmoreis tabulis inſculpta, quibuſcũ ſi conferamus conſtructionem epiſtolæ ſuperiùs editæ, facilè conſtabit, has phraſes, *in noſtræ Sedis ſtudio*, *& gaudenter direximus*, alio auctore, quàm Damaſo editas. Prodit autem ſe ipſum auctor hac clauſula: *Data X. Kalendas Iunij*, *& accepta Kalendas Octobris*, *miſſa Roma Hieroſolymam*, quæ ſicut in nulla aliarum Damaſi epiſtolarum reperitur, ita ab illo fabricata eſt, qui integram epiſtolam Damaſo ſuppoſuit.

9. Atque hæc quidem ſufficiant de ſuppoſitione epiſtolarum. Nunc ſolùm monſtrandum eſt, antiquiorem Catalogum nequidem Damaſo tribuendum eſſe, licèt epiſtolæ illæ germanæ eſſent. Quod facili negotio comprobatur, ſi perpendere velimus illa, quæ in priori epiſtola petit Hieronymus, & in poſteriori reſpondet Damaſus Papa. Petit enim D. Hieronymus, vt tranſmittantur actus geſtorum à B. Petri Apoſtoli Principatu vſque ad ſua tempora, quatenùs agnoſcat, quis meruerit de Epiſcopis ſupradictæ Sedis martyrio coronari, vel ſi quis contra Canones Apoſtolorum exceſſiſſe cognoſcatur. Et reſpondet Damaſus, Catalogum Pontificum à D Hieronymo petitum, & à ſe tranſmiſſum continere *actus geſtorum*, *aut geſta Pontificum*, quibus eorum obitus, & mortis genus adnectebatur. De his autem omnibus vix quidquam reperitur in antiquiori Catalogo. Nam vix vlla geſta Pontificum in eo commemorantur, & inter tot Pontifices, quot à Sancto Petro Apoſtolo vſque ad Damaſum Papam ſederunt, tantùm quatuor martyria enumerantur, Petri nimirum, & Pauli Apoſtolorum, de quibus dicitur: *Petrus paſſus cum Paulo die III. Kalend. Iulij*; Pontiani, de quo refertur: *In eadem Inſula* (Sardinia) *diſcinctus eſt* 4. *Kalend. Octobris*; Fabiani, de quo narratur: *Paſſus* 13. *Kal. Febr.* & Cornelij, de quo aſſeritur: *Centumcellas expulſus*, *ibi cum gloria dormitionem accepit*. Horum itaque Pontificũ martyria ſolummodò commemorantur in Catalogo, qui ſi à Damaſo Papa conſcriptus, aut ipſi probatus fuiſſet, illeque eſſet, cuius in litteris mentionem facere ſupponitur, credi ne poteſt, Damaſum cætera Pontificum martyria ignoraſſe? Ignorabat forſan Clementis martyrium to-

to terrarum orbe celeberrimum? Nihil nè omninò ſupererat de geſtis martyrum, quæ iubente Anthero à Notarijs fideliter conſcripta, & in Eccleſia recondita erant? An mente exciderat, quod de Stephani Papæ martyrio eius Acta teſtabantur? Ignorarene poterat, quæ de Xyſti obitu retulerat Clerus Romanus, ſcripſerat Cyprianus, & in feſto S. Laurentij, qui Xyſtum poſt triduum ſecutus erat, legebat Eccleſia? Latebat ne ipſum, quid continebat Canon Miſſæ ſæculo tertio compoſitus? Hæc, ni fallor, nimis clara ſunt, quàm vt à quoquam in dubium vocari poſſint.

CAPVT QVARTVM

De ſecundo Catalogo, qui cum Actis Felicis eius nominis Quarti finit.

1. Catalogus ex M. S. Codice Reginæ Sueciæ editus, & ex eodem poſt primam editionem correctus eſt, ac Clementi locus ſuus reſtitutus.

2. Dodwelli hac de re cauillationes refutantur, & Catalogum ſexto ſæculo conſcriptum eſſe, conuenit inter omnes.

3. In Codice M. S. poſt Felicem IV. duodecim Pontificum nomina adduntur cum notis temporum, quæ ab imperito aliquo adiecta eſſe, ex erroribus, qui in hanc appendicem irrepſerunt, oſtenditur.

4. Codex Reginæ Sueciæ hanc appendicem exhibens, non continet autographum Catalogum, ſed poſt ſæculum ſextum ſcriptus eſt circa Pontificatum Paſchalis Primi.

5. Ex alio antiquiori Codice deſcriptus eſt Catalogus, qui etiam continetur in Codice Colbertino tempore Caroli Magni exarato, teſte V. C. Baluzio in litteris ad me datis.

6. Adferuntur lectiones ex vtroque Codice, quæ differunt ab editione Henſcheniana, inter ſe tamen conueniunt.

7. Ex dictis colligitur, vtrumque M.SS. Codicem ex vno, eodemque antiquiore Codice deſcriptum eſſe.

8. Catalogus Conſules, quos ad initium, & finem Pontificatuum à D. Petro ad Liberium adducit, ex antiquiore Catalogo deſumpſit.

9. Pontificum Acta partim ex antiquiore Catalogo, partim aliundè deſumpſit auctor ſecundi Catalogi, vt varijs exemplis probatur.

10. Idem confirmatur ex alijs Pontificum geſtis, quæ commemorat.

11. Martyrum Acta, quibus auctor Catalogi vtitur, ſæculo ſexto antiquiora ſunt. Ordinationes, earumque numerum deſumpſiſſe videtur ex regeſto Sedis Apoſtolicæ, quod deſinebat in Hormiſda.

12. Auctorem igitur Romanum fuiſſe, & forſan præfectum Archiui, pleriſque Catalogi verbis comprobatur.

1. CAtalogum, de quo in præſenti agimus, ex Codice Bibliothecæ Chriſtinæ Suecorum Reginæ primi noſtris temporibus publicarunt Godefridus Henſchenius, & Daniel Papebrochius in prolegomenis ad Tomum 1. Aprilis; ex quibus & ego in prima Antiquitatis illuſtratæ editione anno 1678. partem illius vſque ad Syluestrum eadem fide deſcripſi, qua ipſum clariſſimi viri in lucem emiſerant. Vbi autem Romam perueniſ-

niſſem, & nonnullos errores in editionem irrepſiſſe, ſuſpicatus eſſem, à ſapientiſſima Regina facultatem videndi codicem, & cum edito conferendi petij, quod pro ſua erga me beneuolentia facilè conceſſit. Codicem itaque M. S. penès me habui per menſes plurimos, & diligenter Catalogum, de quo agimus, cum edito contuli, & quantum inter ſe diſcreparent, animaduerti. Non ſolum enim pleraque verba in edito omiſſa ſunt, quæ in Manuſcripto reperiuntur, ſed nonnulli quoquè Pontifices præpoſtero ordine in edito exhibentur, quæ rectè in Manuſcripto leguntur. Fidem huic rei facit ordo quinque primorum Pontificum, quo in hoc Catalogo editi ſunt ad Tomum primum Aprilis. Ibi enim primo loco Petrus, ſecundo Linus, tertio Clemens, quarto Cletus, & quinto Anacletus recenſentur, cum tamen in Manuſcripto Codice Reginæ Sueciæ, qui poſt eius mortem cum cæteris Bibliothecæ ſuæ Manuſcriptis in Vaticanam migrauit, expreſsè habeatur ordo Pontificum, vt ſequitur: 1. Petrus, 2. Linus, 3. Cletus, 4. Clemens, 5. Anacletus. Quo etiam ordine Romana Eccleſia Pontifices illos recenſet in Canone Miſſæ, dum meminit *Lini*, *Cleti*, *Clementis*. Vbi Cletus medius ponitur inter Linum, & Clementem, non verò poſt Clementem collocatur.

2. Atque ex hac Catalogi emendatione refutari poteſt Henricus Dodvvellus, qui in Diſſertatione ſingulari de Rom. Pontificum primæua ſucceſſione cap. 9. §. 1. conqueritur, ab auctore Catalogi ordinem immutatum eſſe, præpoſitumque genuino Clementi Cletum ſuppoſititiũ ab ijs, qui auctorem ſecundi Catalogi ſubſecuti ſunt: id enim falſum eſſe, iam oſtendimus ex ipſo Codice manuſcripto, quem in Bibliotheca Alexandrina habemus, & vnicuique monſtrare poſſumus. Auctor enim huius Catalogi Cletum Clementi præpoſuit iam indè à Felicis IV. temporibus, ſub quibus ipſum ſcripſiſſe Dodvvellus fatetur his verbis: *Anno enim 530. ſecundum Catalogum collegit autor incertus ſub Iuſtiniano ad finem Felicis Quarti*. Concinit Pearſonius Diſſert. 1. de ſucceſſione primorum Romæ Pontificum cap. 12. num. 6. Vbi Catalogum illum *ſexto ſæculo exaratum eſſe affirmat*. Et ante Pearſonium viri clariſſimi Papebrochius, & Henſchenius, qui ante procemiũ huius Catalogi notant, *tempore Iuſtiniani Imperatoris conſcriptum eſſe*. Qua quidem in re viris eruditis conſentio, cum ex Catalogo ipſo deducatur, ſub Iuſtino, & Iuſtiniano, quorum temporibus illum promiſcuè in hoc Opere adſcribimus, fuiſſe concinnatum: finem namque facit in Felice Quarto, qui Conſulatu Oreſtis anno Imperatoris

Iuſtiniani quarto, & æræ vulgaris 530. obijt.

3. Neque his obſtare debet, quòd in Codice Reginæ Sueciæ poſt Felicem IV. addantur aliorum duodecim Pontificum nomina ſine vllis actis modo, quo ſequitur.

57. Bonifacius ſedit ann. 2. dies 25.

58. Ioannes ſedit ann. 2. menſes 3. dies 25.

59. Felix ſedit an. 4. menſes 2. dies 12.

60. Bonifacius ſedit annos 2. dies 26.

61. Ioannes ſedit annos 2. menſes 3. dies 5.

62. Agapitus ſedit menſes 11. dies 17.

63. Siluerius ſedit annum 1. menſes 5. dies 11.

64. Vigilius ſedit annos 16. menſes 6. dies 25.

65. Pelagius ſedit annos 4. menſes 10. dies 28.

66. Ioannes ſedit annos 12. menſes 11. dies 26.

67. Benedictus ſedit annos 4.

68. Pelagius ſedit annos 10. menſes 2. dies 10. *A B. Petro vſque nunc fiunt anni* 444. *& menſes ſex excepto interuallo Pontificatus*. Nam ab imperita planè manu adiuncta ſunt poſt tempora Iuſtiniani Imperatoris, cum nec anni reſpondeant Catalogo, neque Pontificum ordo in hac Catalogi appendice obſeruetur. Vt enim ab vltimo incipiam: hic tres Pontifices Felix, Bonifacius, & Ioannes in ſex Pontifices diuiduntur, repetitis ipſorum nominibus, vt vel ex eo patet, quòd inter Felicem IV. in quo deſinit Catalogus, & Siluerium, quem ſeptimum à Felice Quarto recenſet appendix, tantùm tres Pontifices Bonifacius II. Ioannes Secundus, & Agapitus in vera Pontificum ſerie reperiantur. Redundant igitur tres Pontificatus in appendice, errore planè inexcuſabili, cui accedit erronea temporum nota, de qua ſecundo loco dicendum ſuſcepimus. Nota enim illa ſignificat, à B. Petro vſque ad Pontificatum Pelagij II. abſque tempore ſedis vacantis, numerari 444. annos; quod ſiue à principio Pontificatus Petri, ſiue à fine illius ſumas, à vera Chronologia mirum in modum aberrat. Pelagius enim Secundus Pontificatum geſſit ante Gregorium Magnum ad finem ſexti ſæculi, adeò vt pluſquàm ſexaginta anni in computo deſiderentur. Non ſolùm enim à Petro, vſque ad tempus, quo appendix illa conſcripta eſt, anni 444. ſed etiamſi à Petri exceſſu, qui anno æræ vulgaris 68. contigit, Pontifices computemus, anni 522. vſque ad Gregorij Pontificatum, qui anno 590. cœpit, intercedũt; à quibus detracto temporum interuallo ſedi vacanti tribuendo, ſemper manebit, vltra quingentos annos inter Petri, & Pelagij Secundi tempora intercedere.

4. Ne-

4. Neque mirum cuiquam videri debet, quòd in appendice huius Catalogi tam fœdi errores reperiantur. Codex enim Reginæ Sueciæ, ex quo Catalogum typis edimus, non continet ipſius Catalogi autographum, ſed tranſumptum ante plura ſęcula conſcriptũ. Codex enim, in quo continetur hic Catalogus, continet pag. 1. breue Chronicon ab anno 815. quo Carolus M. mortuus eſt, & Ludouicus eius filius Imperium aſſumpſit, vſque ad annum milleſimum, quo conſequenter hunc Codicem conſcriptum fuiſſe dicerem, niſi ab anno 918. vſque ad annum 1000. ſoli anni deſcripti eſſent, & ſi quid rei geſtæ annotetur, aliena manu adiectum eſſe videatur: ex quo conijcere licet, huius Chronici Auctorem vixiſſe ante annum 918. Solent enim aliqui Chronographi in M.SS. Codicibus annos continuata ſerie ponere, etiam illos, qui ipſorum ætatem ſubſequntur, & ſi quid vita illorum durante memoratu dignum contigerit, propria manu annotare, vel ſi poſt vitam ipſorum euenerit, poſteris annotandum relinquere. Ex his quidem de ætate Manuſcripti Codicis iudicare liceret, ſi certum eſſet, Chronicon præfatum ab eodem amanuenſi conſcriptum fuiſſe, quo reliqua in opere contenta ſcripta ſunt, qua de re non ſine ratione dubium moueri poteſt. Quantum enim ex charactere iudicare poſſum, hoc Chronicon initio Codicis poſitum cum notitia Prouinciarum, & arbore conſanguinitatis Chronicon immediatè ſubſequentibus, recentiori manu adiecta ſunt, ſicut & in fine nonnulla poſt ætatem codicis addita leguntur. Porrò codex eſt in folio, forma quadrata, & characteribus æuo Caroli Magni vſitatis conſcriptus. Vndè facilè crediderim, illis temporibus fuiſſe exaratum, quo ſcriptus eſt Catalogus Romanorum Pontificum, qui pag. 10. exhibetur, & deſinit in Paſchali I. cui ſubijcitur nota temporum his verbis: *A paſſione Domini noſtri IESV Chriſti vſque ad ſedem beatiſſimi Marcellini Papæ ſunt anni 276. menſes 8. De Apoſtolatu iam facto Chriſti Martyris Marcellini vſque tempus glorioſiſſimi Domini Caroli Regis 25. annis regni eius, hoc eſt vſque VIII. Kal. Aprilis, ſunt anni 490. & menſes 13.* Circa hoc igitur tempus, id eſt paulò poſt initium noni ſæculi conſcriptus videtur codex quondam Reginæ Sueciæ, nunc Bibliothecæ Alexandrinæ Vaticanæ, ex quo ſecundum Romanorum Pontificum Catalogum edimus, quem huius Codicis tabellarius ex alio antiquiori codice deſcripſit.

5. Certum huius veritatis argumentum ſuppeditarunt nuper litteræ Viri Cl. Antonij Pagij, quibus retulit, aliud huius Catalogi exemplar M.S. reperiri in Bibliotheca Colbertina: *In Biblio-*

bliotheca Colbertina, inquit, *extat Catalogus, à quo Baluzius Vir Clariſſimus exiſtimat, Catalogum Reginæ Sueciæ fuiſſe deſcriptum*. De hoc codice frequentibus vicibus, quibus Pariſijs fui, nihil audiueram, nec quidquam ante Pagij litteras ad finem anni 1680. ad me datas perceperam. Quare magno addiſcendæ veritatis ſtudio ductus, Lutetiam ſcripſi ad V. Cl. Ioannem Harduinum, vt à Baluzio & varias illius Codicis lectiones, & iudicium de ætate, qua conſcriptus eſt, peteret. Vtrumque pro ſua humanitate præſtitit Vir Clariſſimus Baluzius, cunctaque quam celerrimè ad me miſit Harduinus. Quarè illorum beneuolentiæ debeo ego, debet Reſpublica litteraria notitiam Codicis Colbertini, quæ non parùm conferet ad diſcernendum fontem, ex quo auctor libri Pontificalis acta ſucceſſorum Petri hauſit, vt ſuo loco videbimus. Adiungo itaque verba Clariſſimi Baluzij, quibus iudicium de M.S. Codice Colbertino, & varias lectiones Catalogi noſtri exhibet: *Codex 1868. Bibliothecæ Colbertinæ, quem conſtat eſſe ſimilem ei, qui extabat in in Bibliotheca Reginæ Chriſtinæ, ſcriptus eſt ſub imperio Karoli M. Catalogus Pontificum Romanorum incipit à S. Petro, & habet hunc titulum: Hìc ſunt Pontifices Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Beati Petri Apoſtoli. Deſinit autem in Adriano I. hoc modo XCVII. Adrianus ſedit ann. XXIII. M.X.D.XVII. Poſteà quidam vetus addidit: XCVIII. Leo Papa*. Atque hæc ſunt prima Baluzij verba, quibus conſtat de antiquitate Codicis M.S. ex Catalogo ſimili, vt puto, illi, quem nos diximus contineri in Codice Bibliothecæ Alexandrinæ Vaticanæ, qui deſinit in Paſchali Primo.

6. Porrò de Secundo Catalogo, de quo hic agimus, notat, varias lectiones *in Geſtis Pontificum* reperiri, quas hìc paucis exceptis referemus, eò quòd variæ illæ lectiones potius reſpectu editionis Henſchenianæ, quàm noſtri Codicis M.S. locum habere animaduerterim. Sic notat Vir Cl. legi in Petro: *In territurium triumphale via Aurelia III. Kal. Iulij*, quo modo etiam legitur in M.S. Codice Alexandrino Vaticano, licèt habeat editio Henſcheniana: *Inter Zetarium triumphale III. Kal. Iunij*. Deindè notat Baluzius ex ſuo codice: *Cletus ponitur ante Clementem*. Quod idem habet codex Alexandrino Vaticanus, quamuìs Henſcheniana editio, neſcio qua ratione, aut quo fundamento, Cletum Clementi poſtponat. Notat inſuper Baluzius ex Codice Colbertino, in Victore legi, *cum Theophilo Epiſcopo Alexandriæ de Luna*. Quod idem legitur in Codice Reginæ Sueciæ, licèt editio Henſcheniana loco *Alexandriæ*, ponat *Cæſareæ*, & Theophi-

philus non Alexandriæ, ſed Cæſareenſis Epiſcopus fuerit. Deindè Baluzius ex Codice Colbertino in Lucio Papa: *Capite truncatus eſt VI. nonas Martij*; quod etiam habetur in Codice Alexandrino, licèt in Henſcheniana editione legatur: *III. nonas Martij*. Baluzius iterum ex codice Colbertino legit in Damaſo: *Sedit annos XVII. menſes III. dies XI. Fuit temporibus Iuliani, fecit Bibliothecas duas*. Quod idem legitur in Codice noſtro, licèt in editione Henſcheniana omittatur: *Fuit temporibus Iuliani*. Demùm in Felice Papa legit ex ſuo codice Baluzius: *Ceſſauit Epiſcopatus die* 1. prout etiam habetur in noſtro, licèt Henſcheniana editio habeat: *Ceſſauit Epiſcopatus per dies III.* cum quibus verbis Henſchenius finem Catalogo imponit, vbi tamen in noſtro M. S. Codice, ex quo Catalogum deſcribi curauit, ſequuntur illa duodecim Pontificum nomina cum nota annorum 444. qui à B. Petro vſque tunc interceſſerunt, quæ eadem ſequuntur in Codice Colbertino, vt V. Cl. Baluzius in varijs lectionibus ad me tranſmiſſis teſtatur.

7. Et ex his quidem manifeſtè conſtat, vtrumque Codicem M. S. Colbertinum, & Alexandrino-Vaticanum exhibere eumdem omninò Catalogum, & vel ſecundum ex primo deſcriptum eſſe, vt Pagius retulerat, vel vtrumque Codicem ex altero antiquiori fuiſſe deſumptum; quod vltimum facilè contingere potuit, cum vterque codex Colbertinus & Alexandrino-Vaticanus antiquiſſimus ſit, & caracteribus Carolinis conſcriptus, & nonnullæ variantes lectiones, licèt paucæ admodùm, in vtroque reperiantur. Sic Colbertinus in Petro legit *Territurium, & via Aurelia*: vbi Alexandrino-Vaticanus habet *Terreturium, & via Aurilia*. In Teleſphoro Colbertinus: *Et ceſſauit Epiſcopatus dies VII.* vbi Alexandrino-Vaticanus habet: *dies VI.* In Ygino Colbertinus: *Epiſcopos per diuerſa loca VII.* Alexandrino-Vaticanus, *per diuerſa loca VI.* In Aniceto Colbertinus, *per diuerſa loca IX.* Vatic. *per diuerſa loca VIII.* Item primus: *ceſſauit Epiſcopatus dies VII.* ſecundus, *dies VI.* Colbertinus in Zephyrino: *Epiſcopus intereſt, tantum Clericus ſuſtinerit*. Alexandrino-Vaticanus: *Epiſcopo intereſt, tantum Clerus ſuſtineret*. Atque hæ, aliæque variantes lectiones facilè conuincunt, antiquiores codices extitiſſe, ex quibus Catalogus Colbertinus, & Alexandrino-Vaticanus deſcripti fuerunt, omneſque hos habuiſſe originem ex autographo, quod ſub Iuſtiniano Imperatore poſt mortem Felicis Quarti conſcriptum fuit: quod enim in vtroque Manuſcripto Codice Colbertino, & Alexandrino-Vaticano poſt Felicem adiungantur 12. Pon-

Pontificum nomina, cum annis, menſibus, & diebus, quibus ſederunt, ab aliquo imperito librario adiunctum fuiſſe oſtendimus, idque temporibus Pelagij Secundi factum putamus, quibus librarius ille Catalogum ex autographo deſcribens Pontifices poſt Felicem adiecit, & erroneam illam temporis notam de 444. annis à Petro vſque ad Pelagium Secundum, qui anno 577. Pontificatum adeptus eſt, adiunxit. Atque ſatis hactenus de Manuſcriptis Codicibus, ex quibus Catalogus publicatur. Nunc de illis, quæ Catalogo continentur, paucis agendum eſt.

8. Habet hic Catalogus Conſules, quibus ſinguli Pontifices creati ſunt, & deceſſerunt, incipiendo à Petro Apoſtolorum Principe, & primo Romano Pontifice vſque ad Liberium, cum quo finit prior Catalogus, & ex quo auctor ſecundi Catalogi eò vſque Conſulum nomina deſcripſit, vt tribus potiſſimùm rationibus comprobatur, quarum prima ex Conſulum nominibus, quæ eadem vbique reperiuntur, deſumitur. Secunda ex erroribus, qui in vtroque quoad Conſulum nomina ijdem fermè comparent. Tertia ex eo, quòd auctor poſt Liberium nullos Conſules poſuit in ſequentibus Pontificibus, eò quòd deficiente priori Catalogo non habebat, vndè deſumeret Conſulum notitiam. Deficiunt itaque in hoc ſecundo Catalogo à Liberio vſque ad tempora Ioannis I. & Felicis Quarti, quorum duorum tempora auctor per Conſules deſignat, quia ſub illis vixit, ſcripſitque; vndè & cum ijs finem Catalogo imponit.

9. Nec ſola Cònſulum nomina, ſed nonnulla quoquè Pontificum acta ex primo Catalogo, Auctor ſecundi Catalogi eo modo deſumpſiſſe videtur, vt tamen licitum ſibi crediderit, ijs quandoque neglectis, aliundè acta referre. Sic quamuìs in primo Catalogo habeatur de Petro: *Paſſus autem cum Paulo die 3. Kalendas Iulias, Coſſ. ſupraſcriptis, imperante Nerone*: & auctor Secundi Catalogi ex priori habeat: *Hic martyrio cum Paulo coronatur .....* adiungit tamen: *qui & ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis iuxtà locum, vbi crucifixus eſt iuxtà Palatium Neronianum in Vaticano, inter Zeturium triumphale III. Kal. Iunias*. Quæ aliundè deſumpta ſunt, & errorem continent circa Kal. Iunij, cum legendum ſit *III. Kal. Iulias*. Idem probatur ex actis, quæ prior Catalogus in Pio refert his verbis: *Sub huius Epiſcopatu frater eius Hermes librum ſcripſit, in quo mandatum continetur, quod ei præcepit Angelus, cum venit ad eum in habitu Paſtoris*. Quæ verba omninò tranſcripſit auctor ſecundi Catalogi, adiungens tamen: *& præcepit ei, vt Sanctum Paſcha die Dominica celebraretur*. Quę aliundè

dè quoquè deſumpſit. Confirmatur etiam ex ijs, quæ prior Catalogus exhibet in Pontiano: *Eo tempore Pontianus Epiſcopus, & Hyppolytus presbyter, exules ſunt deportati in inſulam nociuam Sardiniam Seuero, & Quintino Conſulibus. In eadem Inſula diſcinctus eſt IV. Kal. Octobris, & loco eius ordinatus eſt Anteros XI. Kal. Decembris, Conſulibus ſupraſcriptis.* Quæ auctor ſecundi Catalogi partim deſcripſit, partim alijs verbis retulit, partim omiſit. Sic enim habet in Pontiano: *Eodem tempore Pontianus Epiſcopus, & Hyppolytus presbyter exilio ſunt deportati ab Alexandro in Sardiniam Inſulam Bucinam Seuero & Quintiano Coſſ. in eadem Inſula afflictus, fuſtibus maceratus, defunctus eſt III. Kal. Nouembris.* Vbi licèt pleraque ſint ex priori Catalogo deſcripta, adiuncta tamen ſunt nomen Alexandri Imperatoris, & modus, quo martyrium ſubijt; mutatum quoquè eſt nomen loci, & dies XI. Kalend. Decemb. in diem III. Kal. Nouembris commutatus: Quibus accedit, quòd auctor ſecundi Catalogi ſub Pontiano nullam mentionem faciat Antheri; vndè facilè apparet, auctorem ſecundi Catalogi acta quidem nonnulla ex nt aiquiori Catalogo deſcripſiſſe, non tamen eum in omnibus fuiſſe ſecutum, ſed aliundè quoquè ea deſumpſiſſe.

10. Confirmari hæc poſſunt ex ijs, quæ Auctor prioris Catalogi habet in Fabiano, Cornelio, & Lucio ſummis Pontificibus: nam quæ refert in Fabiano, partim deſcripſit, partim omiſit auctor ſecundi Catalogi. Quæ prior Catalogus exhibet in Cornelio, ſecundus Catalogus planè omiſit, & ne verbum quidem ex ijs retulit. Quæ auctor prioris Catalogi refert in Lucio, auctor ſecundi ferè omnia verbatim deſcripſit, vt conferenti vtrumque hunc Catalogum manifeſtè patebit. Præter hæc autem acta habet antiquior Catalogus in Marcellino: *Quo tempore fuit perſecutio, & ceſſauit Epiſcopatus ann. VII. menſ. VI. dieb. XXV.* Quæ ſecundus Catalogus ſic refert: *quo tempore fuit perſecutio magna ...... & ceſſauit Epiſcopatus annos ſex, menſes ſex, dies viginti quinque, perſequente Diocletiano Chriſtianos.* In quibus verbis, quæ ad perſecutionem ſpectant, ex priori Catalogo deſcripta ſunt: quæ ad annos ſedis vacantis pertinent, mutata ſunt; quæ ad perſecutoris nomen faciunt, aliundè deſumpta ſunt. Sequuntur demùm nonnulla acta in Iulio Primo, cuius ædificia ſacra auctor prioris Catalogi recenſet, quorum ne verbum quidem in ſecundo Catalogo. Vndè ſatis ſuperque ex actis ipſis confirmatum eſſe putamus, quod probandum ſuſcepimus, auctorem ſecundi Catalogi acta quidem nonnul-

la ex priori Catalogo deſcripſiſſe, licitum tamen ſibi exiſtimaſſe, ijs quandoque omiſſis, aliundè acta deſumere, quæ quamplurima in ſingulis Pontificibus refert.

11. Adducit enim complura ex antiquis Sanctorum Actis deſumpta, quorum aliqua licèt non ijs ipſis temporibus conſcripta ſint, quibus contigerunt, ſæculo tamen ſexto antiquiora ſunt omnia, & plerunque ex Proconſularibus martyrum geſtis, & veris Sanctorum Actis deducta videntur. Sic dicendum de ijs, quæ auctor huius Catalogi tradit in Alexandro I. de Euentio, & Theodulo: quæ de Valeriano S. Cæciliæ ſponſo refert in Vrbano: quæ de B. Lucina tradit in Cornelio: quæ de B. Laurentio narrat in Xyſto, cuius martyrij Acta D. Ambroſij temporibus reperiebantur. Nec ſola Martyrum Acta, ſed ſtatuta quoquè pro diſciplina Eccleſię edita exhibet auctor in ſingulis Pontificibus: refert enim in Lino, quòd ſtatuerit, vt mulier in Eccleſia velato capite introiret; in Xyſto, quòd conſtituerit, vt miniſteria ſacra non tangerentur, niſi à miniſtris: in Aniceto, quòd iuſſerit, ne Clericus comam nutriret: in Victore, quòd ſtatuerit, vt paſcha die Dominico celebraretur: in Lucio, quòd præceperit, vt duo presbyteri, & tres diaconi in omni loco Epiſcopum non deſererent: & ſic in alijs Pontificibus, quæ nimìs longum eſſet ſingula enumerare, & facilè videri poſſunt in ipſo Catalogo, ex quo hoc vnum dumtaxat adiungam, quòd in ſingulis Pontificibus referat, quot ordinationes fecerint, & quot Epiſcopos, Sacerdotes, ac Diaconos conſecrarint, incipiendo à Clemente I. in quo refert: *Hic fecit ordinationes tres, presbyteros* 10. *diaconos* 2. *Epiſcopos per diuerſa loca* 5. In Euariſto: *Hic fecit ordinationes quatuor, presbyteros* 17. *diaconos* 9. *Epiſcopos per diuerſa loca* 15. & ita in alijs Pontificibus vſque ad Hormiſdam, *in quo* auctor non annotat numerum ordinationum, Diaconorum, Sacerdotum, vel Epiſcoporum, ſed ſimpliciter refert. *Hic fecit ordinationes, presbyteros, Epiſcopos per loca*. Et in Ioanne Hormiſdę Succeſſore: *Hic ordinationes fecit per loca*. In Felice autem Ioannis ſucceſſore, in quo Catalogus deſinit, rursùs habet numerum his verbis: *Hic fecit ordinationes duas, presbyteros quinquaginta quinque, Diaconos quatuor, Epiſcopos per loca viginti nouem*. Ex quibus colligo, auctorem ex aliquo Romanæ Eccleſiæ regeſto, aut monimento ante Hormiſdæ tempora conſcripto deſumpſiſſe notitiam ordinationum; ideò autem neque in Hormiſda, neque in Ioanne, ſed ſolum in Felice IV. annotaſſe, quia deſinente regeſto, aut monimento, non habebat aliam hac de re notitiam, quàm quæ tempore Felicis Quarti,

ti, ſub quo viuebat, ad aures ſuas peruenerat.

12. Atque hæc quidem ſufficiant de ſecundo Catalogo, de quo, quia ſequentibus Capitibus multa alia obſeruabimus, hoc loco inquirendum reſtat, à quonam auctore hic Catalogus, & vbinam compoſitus fuerit. Ac de nomine auctoris nihil mihi compertum eſt, cum Catalogus ſcriptus ſit ſexto ſæculo, quo nemo è veteribus acta Romanorum Pontificum collegiſſe memoratur. Quantum tamen ex Actis ipſis colligi videtur, auctor Romæ floruit, & Archiuo Apoſtolico forſan præpoſitus fuit. Quòd enim auctor Romæ ſcripſerit, indicat magna rerum Vrbis, & agri Romani notitia, quam habuit. Omnia Cœmeteria, etiam quamlongiſſimè ab Vrbe ſita, omnia ſepulchra Martyrum, etiam in cryptis, & cauernis poſita, omnes Eccleſias, & regiones Vrbis, omnes reliquias, & titulos, omnes vias, viarumque diſtantias, cætera demum omnia perſpecta habuit. Quòd autem Archiuo Apoſtolico forſan præfectus fuerit, deduci videtur ex iis, quæ habet de Leone Magno: *Hic fecit epiſtolas multas exponens fidem Catholicam rectam, quæ hodiè Archiuo Eccleſiæ Romanæ tenentur*. Et ex actis Hormiſdæ, in quibus auctor refert, ex mandato Iuſtini omnes Epiſcopos libello Catholicæ fidei ſubſcripſiſſe: *Qui textus libelli*, inquit, *hodiè Archiuo reconditus tenetur*. Quomodò enim auctor Romanum Archiuum citaſſet, niſi illud vidiſſet, eique forſan præpoſitus fuiſſet. Illa ſanè, quæ de ſingulorum Pontificum decretis, de eorum geſtis, de Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinationibus vbique affirmat, clare indicant, auctorem ea omnia ex regeſtis Archiui deſumpſiſſe, adeò vt, ſi Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarius non fuerit, acceſſum ad Bibliothecam Pontificiam habuiſſe cenſendus ſit.

CAPVT QVINTVM.

De Libro Pontificali.

1. Liber Pontificalis primùm à Petro Crabbe Tomis Conciliorum inſertus, ſæpiùs deindè à Baronio citatus in Annalibus, typis demùm Moguntiæ anno 1602. integrè excuſus eſt.

2. Poſt Moguntinam editionem prodiit Pariſienſis Annibalis Fabrotti, qui ei variantes lectiones ex quinque M. SS. codicibus ſubiecit, quorum duo in Bibliothecis Germaniæ, tres in Galliarum Bibliothecis extant.

3. Opus, quod Annibal Fabrottus ſe incorrectum reliquiſſe fatetur, Lucas Holſtenius ex Codicibus Vaticanis, Regiis, Medicæis, Caſſinenſibus, & Farneſiano omnium antiquiſſimo corrigendum ſuſcepit; eiuſque verba de M. SS. Codicibus, quibus vſus eſt, adferuntur.

4. Ex Codice Farneſiano adducitur fragmentum vitæ Sergii II. hactenùs ineditum, & variantes lectiones ex Autogra-

pho Holſtenij exhibentur .

5. *In libro Pontificali additæ ſunt complures donationes piæ , Baſilicis Vrbis factæ .*

6. *Complura quoquè Martyrum Acta , inter quæ licèt nonnulla ex monumentis dubijs deſumpta ſint , illa tamen ab antiquiori æuo , & quandoque à primis Eccleſiæ ſeculis extitiſſe conſtat .*

7. *Acta Pontificum à Petro Apoſtolo vſque ad Conſtantinum Papam breuiora , à Conſtantino vſque ad Stephanum Sextum ampliora ſunt, adeò vt totam fermè hiſtoriam Eccleſiaſticam comprehendant .*

1. POſtquàm egimus de duobus antiquioribus Catalogis Romanorum Pontificum , reſtat , vt de libro Pontificali tractemus , quem primus ex M.SS. codicibus eruiſſe videtur Petrus Crabbe , qui eum editioni Conciliorum Colonienſi anni 1538. inſeruit hoc titulo : *Liber Pontificum à Petro Papa vſque ad Nicolaum Papam I. in quo eorum geſta deſcribuntur , primorum per Damaſum Papam , reliquorum autem per alios veteres , ac fide dignos .* Vitas primorum Pontificum à Petro vſque ad Liberium citat ex libro Pontificali Damaſi , reliquorum verò à Damaſo vſque ad Leonem Tertium citat *ex libro Pontificali .* Cuius veſtigijs inhærentes Laurentius Surius , & qui Surium ſubſecuti ſunt, Conciliorum compilatores , Romanorum Pontificum vitas ſparsìm collectioni Conciliorum inſeruerunt , vti & Annalibus plura libri Pontificalis fragmenta inſeruit Baronius , qui cum ex M. SS. Codicibus libri iſtius lectiones frequenter emendaſſet, occaſionem præbuit auctori præfationis , quæ libri huius editioni Moguntinæ anno 1602. typis Ioannis Albini publici iuris factæ præponitur , aſſerendi : *Quòd variæ lectiones vel ex duobus Conciliorum Tomis Surianæ editionis , vel ex Annalibus Baronianis , in quibus verba Anaſtaſij paſſim in ſingulis Pontificibus , paucis prætermiſſis citantur , ſunt deſumptæ .* Porrò Anaſtaſij mentionem facit , quia ſub nomine illius librum Pontificalem ediderat, hoc illi præfixo titulo : *Anaſtaſij S. R. E. Bibliothecarij hiſtoria de vitis Romanorũ Pontificum à B. Petro Apoſtolo, vſq; ad Nicolaum I. numquã hactenùs typis excuſa. Deindè vita Hadriani II. & Stephani VI. auctore Guillelmo Bibliothecario ex Bibliotheca Marci Velſeri Auguſtanæ R. P. II. viri .*

2. Quòd ſi quiſquam petat , qua ratione editio Moguntina anni 1602. vocetur prima huius libri Pontificalis editio , cum ante tot annos eum edidiſſet Crabbe in editione Conciliorum Colonienſi; facilis eſt huius quęſtionis reſponſio , quòd nimirum Crabbe hunc librum Pontificalem neq; integrũ, neque vno , & continuo contextu edidiſſet , prout ex M. S. Codice Marci Velſeri Triumuiri Auguſtani prodijt addito nomine auctoris, qui Anaſtaſius Bibliothecarius ſupponitur , ſub quo nomine Annibal Fabrottus anno 1648. in fol. typis regijs eumdem librum Ponti-

ti-

tificalem edidit cum plerisque varijs lectionibus, quas ex varijs M. SS. Codicibus deſumptas operi ſubiecit. Ac primò quidē ex binis M. SS. Codicibus Marquardi Freheri, quorū alter in Leone IV. alter in Stephano VI. deſinit. Deindè adiungit alias variantes lectiones ex duobus Codicibus, Regio nimirùm, & Mazarino, quorum vltimus hunc titulum præfert: *Incipit Series Pontificum Romanorum, qui in Sede B. Petri Apoſtoli ab ipſo vſque ad hoc tempus ſederunt*. Refert autem inter alia ex his duobus Codicibus in Sylueſtro fragmentum donationis Conſtantini ſatìs amplum, quod in nullis alijs libri Pontificalis Codicibus hucuſque reperi. Vndè conieci, librum in illis codicibus interpolatum eſſe, eoſque recentiori manu conſcriptos fuiſſe, qua in re confirmatus ſum ex ijs, quæ Annibal Fabrottus annotauit circa finem harum lectionum de Romanorum Pontificum vitis, quas continent *vſque ad Martinum V*. Antiquior proindè eſt Codex Thuanus, cuius variantes lectiones prædictis ſubiecit cum hoc Codicis titulo: *Incipit liber Epiſcopalis, in quo continentur Acta B. Pontificum Vrbis Romæ*. Mutilus eſt, & deſinit in Stephano Quarto, vt Annibal Fabrottus fatetur in fine, præfatus initio operum Anaſtaſij, hunc librum Pontificalem mendis ſcatere. *Auctorem hunc mendis ſcatere non inficior*, inquit, *& fortaſſe præſtabat paucorum eum manibus teri, quàm denuò cum tot mendis prodire. Sed omninò melius eſt, etiam inemendatis auctoribus frui, quàm eis penitùs carere. Interim dum melior editio curetur, varias lectiones ex tribus Codicibus veteribus excerptas adiecimus, quorum ope ſine dubio caſtigatior editio poterit adornari. Vſi autem ſumus regio Codice, & Mazarino, quo Gabriel Naudæus præcellentis doctrinæ vir, Eminentiſſimi Cardinalis Bibliothecam auxit. Vterque autem videtur ab eodem exemplari manaſſe: in paucis enim inuicem differunt. Contuli etiam cum codice Thuano, antiquiſſimo illo quidem, ſed ſcribæ librarij inſcitia in multis haud ſatìs emendato.*

3. Cum ex prædictis Annibalis Fabrotti verbis manifeſtè appareat, editiones libri Pontificalis ad ſuum vſque tempus mendis repletas fuiſſe, & meliorem editionem ex M. SS. Codicibus curari poſſe; curam hanc in ſe ſuſceperat vir doctiſſimus, prædeceſſor quondam meus Lucas Holſtenius, qui Anaſtaſij hiſtoriam de vitis Romanorum Pontificum editionis Moguntinæ cum præſtantiſſimis totius Italiæ M. SS. Codicibus contulit, vt illam correctiorem, emendatioremque ederent. Autographum Holſtenij ex libris Moroni emptum in Bibliotheca Vaticana repoſui, in cuius primo folio manu Holſte-

nij

nij annotata ſunt ſequentia: *De M. SS. Codicibus, ad quos Anaſtaſium contulimus. Quæ à principio libri vſque ad paginam 53. atramento notata ſunt in margine, variæ lectiones ſunt ex Codice M. S. Vaticano, qui fuit ſacri Monaſterij Caſinenſis, vel ex Sanctuario Mombritij, vel etiam collectione Canonum Anſelmi Lucenſis, quæ manuſcripta extat in Bibliotheca Eminentiſſimi Cardinalis Barberini. Quæ minio notata à principio vſque ad eandem paginam 53. ſunt variæ lectiones optimi Codicis manuſcripti Florentini, ex Bibliotheca Conuentus S. Marci. Indè pagina 54. incipiunt collationes M. S. Farneſiani ſcriptis litteris maiuſculis, quo nihil antiquius extare puto in hoc genere, & codex haud dubiè ante natum Anaſtaſium ſcriptus fuit, vel ſanè eo tempore, quo ipſe Anaſtaſius vixit. Et quia collationes Farneſiani Codicis minio ſcriptæ ſunt vſque ad paginam 63. hoc eſt vſque ad Bonifatium IV. idcircò ad diſtinguendum codicum diuerſorum lectiones, à pagina 54. vſque ad 63. collationes Codicis Florentini atramento notaui. Indè à pagina 63. vſque ad 72. ad vitam S. Eugenij, Farneſianæ collationes atramento, Florentinæ minio notatæ ſunt. Iterum à pagina 72. vſque ad paginam 107. vbi incipit vita Zachariæ PP. Farneſiana minio, Florentiniana atramento collata ſunt. Pag. 107. vita Zachariæ in Farneſiano deſideratur, collationes ex Florentino Codice minio notatæ ſunt vſque ad paginã 115. vbi Farneſianus iterum incipit. Vbi iterum Florentinæ lectiones atramento notantur vſq; ad paginam 136. indè rubro vſq; ad mediam paginam 138. Indè enim iterum atramento notantur vſque ad principium paginę 143. nam indè vſque ad paginam 158. Florentini Codicis lectiones ſignantur rubro, atque ibi in vita Hadriani deſinit. Habui deindè alium Codicem manuſcriptum Longobardicum, antiquiſſimum ex eadem Bibliotheca Conuentus S. Marci multò vetuſtiorem priore, eius lectiones atramento notaui, vbi cum Farneſiano, & Florentino 1. conuenit, lectiones dictorum codicum lineæ nigra ſubduxi, qua huius optimi codicis conſenſus notatur: ſed vbi peculiare quid habet, atramento ſignaui, appoſita nota Fl. 2. hoc eſt Florentinus Codex 2. Deſinit autem codex iſte in Leone II. pag. 80. Prætereà mutilus eſt à pag. 47. vſque ad pag. 58. Cum hoc Codice Florentino 2. in omnibus fermè conſentit Cod. Vatic. 5269. qui deſinit in Gregorio II. Huius Codicis notæ ſunt Vatic. minor, vel V. M.*

4. Fideliter hucuſque retuli, quæ Lucas Holſtenius initio annotauit, ex quo nemo non videt, quàm immenſi laboris opus vir æterna memoria dignus ex præſtan-

ſtantiſſimis Vaticanæ, Regiæ, S. Marci Florentinæ, Caſſinenſis, & Farneſianæ Bibliothecarum Codicibus inchoauerit, & morte præuentus nobis imperfectum reliquerit, ex quo, ne tantus labor pereat, poſt hanc Diſſertationem librum Pontificalem à B. Petro vſque ad Felicem Quartum edemus, cętera relinquentes ijs, qui integro libro Pontificali edendo animum intendunt. Sunt enim complures poſt Felicem Quartum lectiones, quæ ad corrigendum opus illud facere poſſunt. Sunt etiam quædam fragmenta in vita Sergij Secundi, quæ ex antiquiſſimo codice Farneſiano in fine retulit, ex quibus pro ſpecimine ſequentia referimus. In vita namque Sergij II. poſt illa verba: *Quòd nullus Pontificum per tot annorum curricula ad tanti decoris ſpeciem perducere arbitratus eſt*. Sequitur in M. S. Farneſiano: *Hic ſanctiſſimus Præſul formam, quæ Iouia vocatur, quæ per euoluta annorum ſpacia demolita, atque à ruinis plena exiſtebat, proſpiciens, ſicut benignus, & pius paſtor à nouiter eã reſtaurauit: & tanta aqua abundanter præfulſit, qua penè totam Ciuitatem ſatiauit. Huius temporibus fluuius, qui appellatur Tiberis, alueum ſuum egreſſus eſt, & per campeſtria dedit. Intumuit etiam inundatione aquarum multarum per Indict. octauam menſis Nouembris die XXII. quod agebatur Sabbatum Natalis Sanctæ Cæciliæ Martyris, & ingreſſus eſt per poſterulam, quæ appellatur Sanctæ Agathæ, in Romanam Vrbem, hora prima diei. Tranſcendit intereà in aliquibus locis, & muros Vrbis, & egreſſus eſt in Eccleſiam B. Laurentij, quæ appellatur Lucinæ, & exinde ingreſſus eſt ad Beatam, ſemperque Virginem Dei Genitricem, quæ poſita eſt in Via lata: & indè tranſiuit ad Beatum Marcum, per plateas ſe extendit, agros deſertauit, eradicans arbuſta. Huius hora noctis aquam amouit, & fluuius ad proprium ſuum regreſſus eſt alueum &c.*

5. Atque ex his quidem patet, quo in pretio habendæ ſint variæ illæ lectiones, & fragmenta ex M. SS. Codicibus à Luca Holſtenio excerpta; cumque omnia edere, ad inſtitutum noſtrum minimè pertineant, à reliquis recenſendis abſtinebimus, & ad ipſum librum Pontificalem redeuntes nonnulla obſeruabimus, quæ ad rem noſtram magis faciunt. Ac illud in primis notatu dignum ducimus, librum Pontificalem vltrà Pontificum Acta à ſecundo Catalogo exhibita continere quàmplura alia, vt inter alia videre eſt in Clemente, Cornelio, & Marcello Pontificibus. Quæ autem in Syluestro adduntur, longè clariùs monſtrant id, quod probandum ſuſcepimus. Acta enim S. Sylueſtri ſunt triplò ampliora, quàm illa, quæ exhi-

ben-

bentur à ſecundo Catalogo. Conſiſtunt autem præcipuè in donationibus pijs, quas Conſtantinus fecit pro Vrbis, & agri ſuburbani Eccleſijs. Poſt Sylueſtrum frequenter addita ſunt ab auctore libri Pontificalis, quæ à Pontificibus Romanis oblata ſunt Vrbis Eccleſijs, & Baſilicis. Sic in Damaſo Papa, Innocentio, Bonifacio I. Sixto III. Leone I. Hilaro, Simplicio, Symmacho, & reliquis Pontificibus eorumdem ſucceſſoribus, vt quiſque ex ipſo libro Pontificali facilè videbit.

6. Præter donationes verò in libro Pontificali continentur plura Martyrum Acta, inter quæ licèt nonnulla ſuppoſititia ſint, antiqua tamen, & primis Eccleſiæ ſæculis conſcripta videntur. Sic in Clemente citatur quidem epiſtola eius ad Iacobum, illa tamen, licèt Clementis non ſit, ei ante Euſebij tempora tributa fuit. In Marcellino mentio fit eius lapſus, & pœnitentiæ, quæ quamuis deſumpta ſint ex Actis antiquiſſimis Concilij Sinueſſani, Acta tamen illa ante Iſidori Mercatoris ætatem concinnata fuerunt. In Euſebio mentio fit inuentionis S. Crucis opera Cyriaci Iudæi, quæ licèt deſumpta ſint ex Actis à Gelaſio Papa reiectis, Gelaſij tamen ætate antiquiora ſunt. Pauca quædam alia narrantur de Pontificum martyrijs, quæ licèt ex Actis interpolatis excerpta ſint, Acta tamen ſemper reperientur ab antiquioris æui auctoribus conſcripta fuiſſe, vt quæ de Pontij, aliorumque nonnullorum Martyrum Actis vidimus Diſſertatione II. ſuperius adducta. Reliqua omnia ex ſinceris, & minimè interpolatis Martyrum Actis, vel ex publicis Notariorum Sedis Apoſtolicæ tabulis, vel ex probatorum ſcriptorum operibus deſumpta ſunt.

7. Omitto Acta ipſa Romanorum Pontificum, in quibus à Petro Apoſtolo vſq; ad Conſtantinum Papam recenſendis, auctor libri Pontificalis breuiter ſe expedire ſolet. A Conſtantino autem Papa, vſque ad Stephanum Sextum adeò diffuſus eſt, vt meritò dici poſſit totam hiſtoriam Eccleſiaſticam ſub iſtorum Pontificũ vitis comprehendiſſe: exhibet enim quæcumque Romæ, quæcumque in Italia, quæcumque in Europa, & Oriente ipſo acta ſunt in rebus Eccleſiaſticis ab Imperatoribus. Sic in Conſtantino narrantur, quæ Conſtantinopoli contigerunt. Sub Iuſtiniano, & Philippico in Gregorio Secundo, quæ contra Agarenos; in Hiſpania à Gallis; Conſtantinopoli à Leone Principe peracta ſunt. Deſcribit Longobardorum inuaſiones, Francorum pro Eccleſia bella, aliaque quamplurima, quæ vix alibi reperire eſt adeò exactè, adeò clarè deſcripta. Deſinit in Stephano Sexto cum illis verbis: *Eos de Cœlo auxilium petere debere contra flagellum imminens,*

& mox læta. Cætera deſiderantur: vndè patet, vitam hanc eſſe mutilam, & aliquid deſiderari in libro Pontificali, quod ex integriori exemplari ſuppleri poterit.

CAPVT SEXTVM.

An liber Pontificalis à Damaſo Papa conſcriptus ſit?

1. Duæ epiſtolæ Damaſi Papæ, & Hieronymi presbyteri in M. SS. Codicibus libro Pontificali præpoſita ſunt. Vndè à nonnullis liber Pontificalis Damaſo Papæ tribuitur.

2. Damaſum non eſſe auctorem libri Pontificalis, D. Hieronymi auctoritate oſtenditur, & ex omnibus Scriptorum teſtimonijs comprobatur, qui poſt Bedam librum Pontificalem ſine vlla Damaſi mentione citarunt.

3. Adducuntur S. Anſelmi Lucenſis, & Card. Deuſdedit loca ex geſtis Damaſi citata, quæ tamen non ex libro Pontificali Damaſo Papæ tributo, ſed ex ſpecialibus Damaſi geſtis per Mombritium editis, deſumpta ſunt, & nihil faciunt ad præſentem quæſtionem.

4. Neque M. SS. Codices Vaticani, quibus liber Pontificalis continetur, Damaſum auctorem habere potuerunt, eò quòd plurium Damaſi ſucceſſorum vitas contineant, vnde tertij Codicis ſcriptor expreſſè notauit, Damaſum non potuiſſe niſi vſque ad ſua tempora ſcribere.

5. Petri Lambecij ſententia adfertur de priori libri Pontificalis parte à Notarijs Apoſtolicæ Sedis, diuerſis quidem temporibus, ſed eodem ſtylo conſcripta, & à Damaſo Papa in tabulis Vaticanis reperta, ac ad Hieronymum tranſmiſſa.

6. Lambecij ſententia examinatur, & oſtenditur, quòd Notarijs Apoſtolicæ Sedis tanquam auctoribus prior libri Pontificalis pars tribui non poſſit.

7. Neque à Damaſo Papa probata fuit, vt ex pluribus, quibus ſcatet, erroribus, & ex ſtyli ruditate, ac vniformitate à Petro vſque ad eos, qui ſeptimo ſæculo ſederunt, monſtratur.

1. CVM ſuperiori capite monſtrauerimus, antiquiorem Catalogum non eſſe illum, cuius mentio in epiſtolis Hieronymi, & Damaſi Papæ reperitur: inquirendum eſt hoc capite, an forſan de libro Pontificali in prædictis litteris agatur. Rationem dubitandi præbent plerique Codices manuſcripti, in quibus hæ duæ epiſtolæ libro Pontificali præponuntur. Sic libro 2. Commentariorum teſtatur Lambecius, quòd ſub numero 277. aſſeruetur in Bibliotheca Cæſarea *volumen membranaceum peruetuſtum, magnique pretij in 4. quo continetur hiſtoria Romanorum Pontificum, quæ vulgò quidem Anaſtaſio Bibliothecario tribuitur, in hoc autem, & alijs quatuor Bibliothecæ Cæſareæ Codicibus M. SS. adſcribitur S. Damaſo Papæ, nempe propter præfationis loco illi præfixas epiſtolas, quarum vna incipit: Beatiſſimo Papæ Damaſo Hieronymus. Gloriam Sanctitatis tuæ noſtra humilitas deprecatur. Et ſecunda: Damaſus Epiſcopus Vrbis Romæ Hieronymo, Gaudet Eccleſia tuo fonte ſatiata;*

 Pro-

Propter has igitur duas epiſtolas (pergit ibidem Lambecius) *quæ non ſolùm in iam memoratis auguſtiſſimæ Bibliothecæ Cæſareæ, verùm etiam aliarum illuſtrium Bibliothecarum Codicibus quibuſdam M. SS. hiſtoriæ iſti de vitis Pontificum Romanorum præfixæ ſunt, creditum à nonnullis eſt, omnium illarum vitarum, quæ eo opere continentur à S. Petro Apoſtolorum Principe vſque ad Sanctum Damaſum, ipſum Sanctum Damaſum eſſe autborem.*

2. Quamuis autem Lambecius hanc quorumdam opinionem proponat, rectè tamen obſeruat, complures illi contradicere tum ob alias rationes, tum ob eam præcipuè, quòd D. Hieronymus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis opera Damaſi Papæ recenſens, nullam libri Pontificalis mentionem faciat: *Damaſus*, inquit, *Romanæ Vrbis Epiſcopus, elegans in verſibus componendis ingenium habuit, multaque, & breuia opuſcula heroico metro edidit, & propè octogenarius ſub Theodoſio Principe mortuus eſt.* Hùc etiam accedit, quòd nemo librum Pontificalem Damaſo tribuerit ex omnibus illis, qui eum citarunt à Venerabilis Bedæ temporibus vſque ad poſteriora hæc ſæcula. Vt enim omittamus tempora, quæ inter Damaſum Papam, & Venerabilem Bedam media ſunt, quibus apud nullos ſcriptores libri Pontificalis mentio reperitur, Beda primus, quod ſciam, mortalium, citauit in Martyrologio ſuo ad 8. Idus Auguſti nonnulla de morte Sixti *ex geſtis Pontificalibus*, quæ nec Damaſo, nec alicui particulari auctori tribuit. Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui ſæculo nono ſcripſit, epiſtola 28. ad Nicolaum Primum, huius libri ſub titulo *libri Epiſcopalis* meminit, quem nulli planè auctori adſcribit. Rodulphus presbyter, qui eodem tempore cum Hincmaro Rhemenſi vixit, in vita Rabani Abbatis per Brouuerum lib. 3. inter Antiquitates Fuldenſes edita, quædam de reliquijs Sanctorum *ex geſtis Pontificalibus* citauit; ſed nequaquàm ea Damaſo tribuenda eſſe dixit. S. Iuo Carnotenſis Epiſcopus ſæpiùs parte 4. Decreti librum Pontificalem citat, ſed nullibi eum à Damaſo auctore conſcriptum fuiſſe prodit. Titulus capitis 94. eſt iſte: *De Libris Gelaſij ex libro Pontificali.* Titulus capitis 124. *Item de confirmatione Sextæ Synodi ex libro Pontificali.* Romualdus, qui à Luca Holſtenio presbyter, ab alijs Salernitanus Epiſcopus dicitur, in hiſtoria, quæ manuſcripta Romæ aſſeruatur, hunc librum ſimpliciter *Pontificalem* vocat: *Vt*, inquit pagina 80. *in Pontificali legitur.* Et vt finiam, Laborans Cardinalis in compilatione decretorum hactenùs non edita, quæ in Archiuo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe,

cui

cui hæc ſcribens præpoſitus ſum, reperitur, bis mentionem facit huius libri, cui titulum *geſtorum Pontificalium* tribuit: parte enim 2. cap. 10. Geſta Pontificalia citat, & parte 11. cap. 6. *ex Geſtis Romanorum Pontificum. Agatho natione Siculus &c.* Vbi videre licet, Laborantem Cardinalem nulli auctori tribuiſſe librum, quo geſta Romanorum Pontificum continentur.

3. Ea Damaſo Papæ tributa eſſe à S. Anſelmo Lucenſi, aliquandiù credidi, eò quòd libro tertio Decreti, quod manuſcriptum reperitur in Bibliotheca Barberina, legatur: *De Liberio Papa, & admonitione eius: ex geſtis Damaſi Papæ tit.* 120. *Iratus eſt vehementer Conſtantius Imperator contra Liberium, & iuſſit eum extra Ciuitatem habitare. Habitabat autem ab Vrbe Roma milliario tertio quaſi exul in cœmiterio .... via Salaria. Veniente autem die Paſchæ vocauit vniuerſos presbyteros Romanos, & diaconos, & ſedit in eodem cœmiterio, & dixit: Nolite timere, quia vobiſcum non habito in Ciuitate, habetis Vicarium noſtrum fratrem, & Compresbyterum Damaſum, cuius teſtimonium vos mihi perhibuiſtis.* Et paulò poſt: *Domini ſancti, & Compresbyteri, nolite cogitare de craſtino, ſic enim dixit Magiſter noſter.* Eadem omninò habet Cardinalis Deusdedit in manuſcripta Collectione Victori III. nuncupata, cuius vnicum, vt puto, exemplar in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur. Libro enim 2. capite 26. cum in margine auctor Collectionis notaſſet: *ex geſtis Damaſi Papæ*, ponit textum vt Anſelmus Lucenſis his verbis: *Liberio vehementer Conſtantius Imperator iratus eſt; & iuſſit eum extra Ciuitatem habitare &c.* Hæc enim cum primo intuitu legiſſem, credidi, à duobus his ſcriptoribus ex libro Pontificali teſtimonium adferri, illumque librum Damaſo Papæ ab ipſis tribui. Verùm vbi prædictum teſtimonium in libro Pontificali nullatenus reperi, errorem meum animaduerti, & nequaquam hìc librum Pontificalem, ſed vitam, ſeu geſta Damaſi Papæ, quæ à Mombritio ex antiquis M. SS. Codicibus edita ſunt, citari cognoui. Non tribuit itaque Beatus Anſelmus geſta Romanorum Pontificum Damaſo Papæ, & librum Pontificalem ibi non citauit, idque manifeſtum fit ex titulo 121. *De exilio Liberij Papæ, & Felice eius conſilio ordinato ex Pontificali.* Teſtimonium enim, quod hac de re exhibet, in libro Pontificali reperitur, quem vt ex titulis ipſis apparet, à geſtis Damaſi diſtinguit, prout etiam diſtinxit Cardinalis Deuſdedit, qui libro 2. num. 75. *ex Romano Pontificali* plura Pontificum decreta refert, quæ omnia in libro Pontificali reperiuntur, quem nequaquam Damaſo tri-

buendum eſſe, affirmat.

4. Cum ex prædictis ſufficienter conſtet, ab antiquis ſcriptoribus librum Pontificalem nequaquam Damaſo Papæ tributum fuiſſe; videndum nunc eſt de manuſcriptis eiuſdem libri Codicibus, an in ijs liber ille Damaſo inſcribatur. Reperiuntur in Bibliotheca Vaticana tria huius libri exemplaria, quorum alterum ſub numero 3762. cuſtoditur. Vbi exhibitis folio 1. ſuprà citatis Damaſi & Hieronymi epiſtolis, ſubnectitur hic titulus: *In nomine Domini incipit ſeries Pontificum Romanorum, qui in Sede B. Petri Apoſtoli ab ipſo vſque ad hoc tempus ſederunt*. Exhibet autem vitas vſque ad Honorium III. qui anno 1131. deceſſit, ita vt hìc Pontifices reperiantur, qui per 700. annos poſt mortem Damaſi ſederunt, adeòque Damaſus nequaquàm huius libri Pontificalis auctor eſſe poſſit. Secundum exemplar ſub num. 5269. pagina 49. poſt prædictas litteras refert Catalogum Romanorum Pontificum à Petro vſque ad Gregorium II. illorumque vitas ſine vllo titulo ſubnectit, quia optimè cognouerat tabellarius, Damaſum auctorem eſſe non potuiſſe Pontificalis huius libri, qui tot Pontifices à morte Damaſi vſque ad Gregorium Secundum adiungit. Tertium autem exemplar ſub num. 3763. Romanorum Pontificum vitas à Petro ad Martinum Quintum proſequitur, ac folio primo quidem duas præfatas epiſtolas ponit, ſed hoc titulo eis præfixo: *Liber iſte intitulatur, Damaſus de geſtis Pontificum: ſed cum non potuerit niſi vſque ad ſua tempora ſcribere, quod ſuperadditum eſt, alterius eſt auctoris, cuius nomen non teneo*. Notanda ſunt Codicis verba: licèt enim auctor illius manifeſtè affirmet, librum Pontificalem, quo vitæ Romanorum Pontificum à Damaſo vſque ad Martinum V. continentur, Damaſo Papæ adſcribi non poſſe; indicare tamen videtur, vitas Pontificum à D. Petro vſque ad Liberium Damaſi prædeceſſorem à Damaſo ipſo fuiſſe conſcriptas. Quam opinionem quodammodo amplexus eſt Petrus Lambecius libro 2. Commentariorum Bibliothecæ Cæſareç, capite 8. vbi ſub numero 277. mentem ſuam explicat ſequentibus verbis.

5. *Veriſimile*, inquit, *mihi videtur, primam hiſtoriæ iſtius de Vitis Pontificum Romanorum originem non tantùm S. Damaſo multò eſſe antiquiorem, verùm etiam indè à prima Notariorum S. Sedis Apoſtolicæ per S. Papam Clementem inſtitutione deriuandam, & repetendam eſſe. Cum enim horum Notariorum præcipuum munus fuerit, geſta Sanctorum Martyrum ſollicitè, & curiosè perquirere, & diligenter annotata in Eccleſia recondere; ſimul etiam tunc neceſſariò cœperunt ſcribi Vitæ Roma-*

manorum Pontificum inſtar ſimplicis alicuius Catalogi, quò compendioſè indicaretur cuiuſque nomen, patria, pater, tempus Pontificatus, ordinationes, conſtitutiones, obitus, ac ſepultura, & ceſſatio Epiſcopatus vſque ad ſucceſſionem noui Pontificis. Poſt libertatem autem Eccleſiæ Chriſtianæ ab Imperatore Conſtantino Magno promulgatam, vti paulatim creuit Eccleſiæ Romanæ ſplendor, & opulentia, ſic etiam Catalogus ille euaſit amplior, & grandior. Quoniam præter ſuprà enarrata inſeri etiam illi cœperunt, quaſi cuidam rationario, exſtructiones, inſtaurationes, & exornationes templorum, aliorumque locorum ſacrorum vnà cum ſpeciali recenſione omnis ſacræ ſupellectilis, omniumque donationum tam mobilium, quàm immobilium, cum ſuis redditibus. Hic ergo Catalogus, qui licet diuerſis temporibus, & à diuerſis auctoribus componeretur, ordine tamen, & ſtylo, vt in aliarum ſolemnium tabularum continuatione plerumque fieri ſolet, vbique ſibi erat ſimilis, latuit reconditus in Tabulario, ſiue Archiuo Baſilicæ Vaticanæ S. Petri Apoſtolorum Principis vſque ad Pontificatum S. Damaſi, à quo cum S. Hieronymus per ſuprà exhibitam epiſtolam petijſſet, vt acta Pontificum Romanorum à S. Petro vſque ad ſua tempora ſibi enarret; curauit is antiquam iſtam hiſtoriam Pontificalem ex tabulis Vaticanis deſcribi, & Roma mitti Hieroſolymam, ideoque eam in reſponſo ſuo ad S. Hieronymi epiſtolam non appellat ſtudium ſuum, ſed Sedis Apoſtolicæ ſtudium. Sic enim reuerà interpretanda ſunt hæc verba: Tamen, quod geſtum eſt, quod potuimus reperire noſtræ ſedis ſtudium, ad tuam Charitatem gaudentes direximus. *Ipſe igitur S. Damaſus non compoſuit hiſtoriam illam Pontificum Romanorum, ſed ſtudio Sanctæ ſedis Apoſtolicæ indè à S. Clementis Primi temporibus ex diuerſorum annotationibus paulatim conflatam, publici tantùm fecit iuris, & cum Sancto Hieronymo communicauit.*

6. Plura ſunt in hac Lambecij ſententia, quæ ad trutinam reuocari merentur, vt de auctore libri Pontificalis manifeſtè conſtare poſſit. Quamuis enim Lambecius verè aſſerat, primam hiſtoriæ de Vitis Romanorum Pontificum originem S. Damaſo multò eſſe antiquiorem, & à Notariorum S. Sedis Apoſtolicæ inſtitutione deriuandam, repetendamque eſſe; probare tamen non poſſum, quod ſubiungit his verbis: *Cum enim horum Notariorum præcipuum munus fuerit geſta Sanctorum Martyrum ſollicitè, & curioſè perquirere, & diligenter annotata in Eccleſia recondere, ſimul etiam tunc neceſſariò cœperunt ſcribi Vitæ Romanorum*

rum Pontificum inſtar ſimplicis alicuius Catalogi, quo compendioſè indicaretur, cuiuſque nomen, Patria, pater, tempus Pontificatus, ordinationes, Conſtitutiones, obitus, ac ſepultura, & ceſſatio Epiſcopatus, vſque ad ſucceſſionem noui Pontificis. Cum enim fatente Lambecio horum Notariorum præcipuum munus fuerit, geſta Sanctorum Martyrum ſollicitè, & curioſè perquirere, & diligenter annotata in Eccleſia recondere, ſequitur omninò, hos Notarios præcipuam operam in deſcribendis Romanorum Pontificum Martyrijs impendiſſe, & Acta illa in Romana Eccleſia repoſuiſſe, adeoque initio Eccleſiæ non ſimplicem, & breuem aliquem Catalogum, ſed integram Pontificum Martyrum hiſtoriam exaratam fuiſſe, quæ ſub Diocletiano forſan deperdita fuit, vix enim eius memoria apud poſteros relicta eſt, apud quos tamen remanſit breuis quidam Catalogus Romanorum Pontificum, qui non à Damaſo, ſed ab homine priuato tempore Liberij Papæ Damaſi prædeceſſoris conſcriptus fuit, vt capite præcedenti perſpicuè oſtendimus. Ille autem Catalogus eſt, & non alius, qui ſucceſſu temporum varijs notitijs auctus fuit, & tempore Iuſtiniani Imperatoris in illud opuſculũ excreuit, de quo ſub ſecundi Catalogi titulo egimus. Probare itaque non poſſum, quod dicit Lambecius, Notariorum Catalogum tempore Cõſtantini Magni varijs actis, & geſtis augeri cœpiſſe, & in Archiuo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe repoſitum fuiſſe, ex quo eum vſque ad Liberij Pontificatum à varijs auctoribus deductum Damaſus Papa deſumpſit, & deſcriptum Roma Hieroſolymam ad Hieronymum miſit.

7. Sanè inter rationes euidentes, quas ſibi obſtare ipſe Lambecius cognouerat, prima quidem illa eſt, quòd hiſtoria ipſa multis chronographiæ erroribus, & nonnullis incertis aſſertionibus referta ſit: vt facilè probari poteſt ex ijs, quæ præcedenti capite de antiquioribus Catalogis diximus, quos auctor Pontificalis adeò manifeſtè ſecutus eſt, vt eos deſcripſiſſe, & in vſum ſuum aſſumpſiſſe cognoſcatur. Vndè eadem ratio, ob quam Anthero priorem partem antiqui Catalogi, & Damaſo poſteriorem abiudicauimus, demonſtrat, librum Pontificalem Damaſo Papæ tanquam auctori, vel approbatori abiudicandum eſſe. Secunda verò ratio, ob quam Lambecij opinionem admittere non poſſumus, ex ſtylo, eiuſque vniformitate deſumitur: cum enim ſtylus incultus, rudis, & impolitus ſit, primorum Eccleſiæ ſæculorum ætatem, qua Latinæ linguæ elegantia excellebat, nequaquam ſapere videtur: cumque vniformis ſit in omnibus Pontificum Vitis à S. Petro Apoſtolo, vſque

ad

ad eos, qui ſexto, vel ſeptimo ſæculo ſederunt, omninò colligitur, nequaquam à diuerſis, ſed ab vno, eodemque auctore, qui poſterioribus ſæculis vixit, ſcripſitque, fuiſſe compoſitum. Atque hoc omninò in cauſa fuit, quod communi recentiorum ſententia liber Pontificalis Anaſtaſio Bibliothecario noni ſæculi ſcriptori tributus fuit, vt ſtatim videbimus. Neque igitur licebit mihi admittere, quod Lambecius his verbis adiungit: *Hic ergo Catalogus, qui licèt diuerſis temporibus, & à diuerſis auctoribus componeretur, ordine tamen, & ſtylo, vt in aliarum ſolemnium tabularum continuatione plerumque fieri ſolet, vbique ſibi erat ſimilis*: Quamuis enim idem omninò ſtylus ſeruari poſſit in illis tabulis, quæ vix vnum, aut aliud verbum continent, vt in faſtis Conſularibus, in Sedium Patriarchalium tabulis, Romanorum Imperatorum Catalogis, mortuorum diptychis, & ſimilibus, quibus vix quidquam præter nomina exhibentur; in illis tamen tabulis, quæ vltrà nomina Pontificum acta plurima exhibent, vt in libro Pontificali, vix poſſibile eſt, à diuerſis auctoribus eumdem ſtylum ſeruari, vt cuique perito manifeſtius patere exiſtimo, quàm quòd in hac veritate comprobanda tempus teram, & Lectoribus prolixitate ſermonis tædium adferam.

CAPVT SEPTIMVM

An Liber Pontificalis Anaſtaſio Bibliothecario tribuendus ſit?

1. *Velſeri, Bellarmini, & Onuphrij Panuinij ſententia, quòd liber Pontificalis tribuendus ſit Anaſtaſio Bibliothecario.*

2. *Baronij, & Holſtenij ſententia, qua liber Pontificalis Anaſtaſio tanquam auctori abiudicatur, tribus modis probari poſſe videtur.*

3. *Primò ex eorum teſtimonijs, qui vel cum Anaſtaſio, vel ante eum ſcripſerunt, & tamen ſine Anaſtaſij nomine libri Pontificalis mentionem faciunt, vt Rodulphus presbyter, Hincmarus Rhemenſis, auctor libri Ritualis Carolo Magno tributus, & Venerabilis Beda.*

4. *Idem confirmatur eorum teſtimonijs, qui poſt Anaſtaſium ſcripſerunt, & librum Pontificalem abſque Anaſtaſij mentione citarunt, vt Anſelmus Lucenſis, Cardinalis Deuſdedit, & Iuo Carnotenſis, Romualdus, Laborans Cardinalis, & Bernardus Papienſis Præpoſitus.*

5. *Demùm ex eo, quòd licèt aliqui priorem partem Damaſo Papæ, nemo tamen ante hæc vltima ſæcula repertus ſit, qui poſteriorem partem Anaſtaſio tribuerit, vt probatur teſtimonijs Martini Poloni, & Zenonis Patauini Epiſcopi.*

6. *Secundò probatur auctoritate M. SS. Codicum, qui antiquitate ſua Anaſtaſij ætatem ſuperant, & tamen librum Pontificalem continent.*

7. *Tertiò probatur, ex diuerſitate ſtyli, ex qua Lucas Holſtenius rectè collegit, vltimam libri Pontificalis partem à diuerſis Auctoribus conſcriptam fuiſſe, adeòque vni Anaſtaſio tribui non poſſe, quamuìs id nonnulli recentiores exiſtimarint.*

1. Cum

1. Cvm pateat ex iſs, quæ ſuperiori capite diximus, librum Pontificalem nequaquam Damaſo Papæ, tribui poſſe, hoc Capite inquirendum eſt, num Anaſtaſio Bibliothecario tribuendus ſit. Sic enim habet Marcus Velſerus in præfatione ad Librum Pontificalem, quem anno 1602. ſub nomine Anaſtaſij Bibliothecarij edidit: *Quia ſtylus, totaque ſcribendi ratio, quæ eſt in vitis prioribus Damaſo hactenus inſcriptis (vti quiuis non obeſæ naris lector facilè odorari, & aduertere poterit) prorſus in eam ſententiā inclinamus, omnium illarum, licèt nonnullis in locis adulterina aliorum adiectione, vel detractione ob ſummam ſuperiorum ſæculorum inſcitiam deprauatæ ſint, verum, & Germanum Parentem eſſe Anaſtaſium S. R. Eccleſiæ Bibliothecarium, quare eius nomenclatura totum opus ornare non dubitauimus*. Et cum Velſero Bellarminus libro de Scriptoribus in Damaſo: *Tribuitur S. Damaſo liber de Vitis Pontificum, qui extat in primo tomo Conciliorum; ſed liber ille eſt Anaſtaſij Bibliothecarij, non Damaſi, vt notum eſt*. Et in Anaſtaſio Bibliothecario. *Scripſit Vitas Pontificum Romanorum à S. Petro vſque ad Nicolaum Primum*. Et ante Bellarminum Onuphrius Panuinius in notis ad Platinam, in vita Nicolai Primi: *Anaſtaſius Monachus, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius vſque ad Nicolaum Primum; Romanorum Pontificum vitas, quæ adhuc apud me ſunt, ſcripſit, ſub quo, & eius Succeſſoribus Hadriano II. & Ioanne VIII. in Vrbe floruit. Quæ ſequuntur, concinnauit Guilielmus quidam alter Bibliothecarius, quæ in libro, qui ſub Damaſi nomine circumfertur, extant*. Atque hæc quidem viri illi eruditi; quorum ſententia à cæteris minimè probatur;

2. Eminentiſſimus namque Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 867. agens de Anaſtaſio Bibliothecario ſcribit: *Collectorem potiùs, quàm Scriptorem vitarum præteritorum Pontificum Romanorum affirmamus*. Et qui poſt Baronium ſcripſit eruditus Holſtenius in illo Anaſtaſiani Operis exemplari, quod ad præſtantiſſimos Codices Bibliothecæ Vaticanæ, Regiæ, Mediceæ, Farneſianæ, & Caſſinenſis recenſuit, agens de hoc Baronij loco, ita in Manuſcriptis ſuis notis obſeruat: *Baronius Anaſtaſium collectorem potiùs, quam Scriptorem Vitarum Pontificum vſque ad Nicolaum Primum affirmat ad annum Chriſti 867. num. 139. ſequentem autem Hadriani Vitam ab eo ſcriptam exiſtimat, & meo quidem iudicio rectiſſimè*. Hæc paucis Lucas Holſtenius, cuius opinionem firmare licet tribus potiſſimum rationibus, quarum prima nititur Teſtimonio Scriptorum, qui vel antè Anaſtaſij

ſtaſij tempora librum Pontificalem citarunt, vel poſt Anaſtaſij mortem, eum nequaquàm Anaſtaſio tribuerunt: Secunda ex Manuſcriptorum Codicum antiquitate deſumitur, vtpotè ex qua librum Pontificalem antè Anaſtaſij tempora extitiſſe monſtratur. Tertia demùm ex ſtyli diuerſitate repetitur, nam ex ea conſtat, plures Vitas à diuerſis auctoribus libro Pontificali adiectas eſſe, adeoque Anaſtaſium collectorem potiùs, quam auctorem eius fuiſſe.

3. Vt autem à prima ratione incipiamus, proferenda ſunt nonnullorum teſtimonia, qui vel cum Anaſtaſio Bibliothecario vixerunt, vel diù, antequàm fuit natus Anaſtaſius, ſcripſerunt. Extat ſanè in Annalibus Francorum editis ex Bibliotheca P. Pithoei ad annum 865. mentio Rudolphi Fuldenſis Cœnobij præsbyteri, qui tunc florebat, & pro Doctore egregio, ac præſtantiſſimo *Hiſtoriographo* habebatur, quē in Charta donationis pro Scholaſticis Fuldenſibus egregiè laudat Ludouicus Ludouici Pij frater, Rex Germaniæ, & Orientalium Francorum. Hic verò Rudolphus in vita Rabani Abbatis edita à Brouuero lib. 3. inter antiquitates Fuldenſes, ita ſcribit: Theodorus *attulit quoquè oſſa SS. Agapiti, Ianuarij, & Magni Diaconorum B. Xiſti Papæ, qui cum eo ſub Decio decollati ſunt, ſicut in geſtis Pontificalibus legitur.* Vbi à Rudolpho presbytero citatur, non quidem Anaſtaſij opus de Vitis Pontificum, *ſed geſta Pontificalia*; adeoquè colligitur, quòd Rudolpus, qui eodem tempore cum Anaſtaſio vixit, iam librum Pontificalem penès ſe habuerit. Hincmarus quoquè Rhemenſis Archiepiſcopus, epiſtola 26. ad Nicolaum Papam, *libri Epiſcopalis* meminit, qui alius eſſe non poteſt, quàm Pontificalis, ex quo refert Tomo 2. pag. 305. de Ebbone à Sergio ad Synodum euocato, *quòd ad eam non conuenerit, videlicet ſicut ſuperiùs memoratæ litteræ auctoritatis veſtræ demonſtrant. Talis à Sede Apoſtolica, & Papa Sergio habitus, quo lis ab alijs non ignorabatur haberi, ideſt, vt Codex Epiſcopalis oſtendit, pro criminibus ſuis honore priuatus, & ab Eccleſia pulſus.* Et paulò infrà: *Sicut Sanctus Gelaſius de Acacio dicit, qui à Sede Apoſtolica damnatus, & non reſtitutus, licèt Anaſtaſius Papa, ſicut in libro Epiſcopali legimus, eum recipere voluerit, vitam finiuit.* Quæ vltima de Anaſtaſio Secundo habentur in libro Pontificali, ita vt nullum dubium eſſe poſſit, quin Hincmarus Rhemenſis per librum Epiſcopalem, geſta Pontificalia intellexerit. His adiungi poteſt liber ritualis, quem Onuphrius Panuinius in notis M.SS. ad Cencium Camerarium Carolo Magno attribuit, in quo de Purificatione S. Mariæ: *De hac feſtiuita-* Cod. M. S. Vatic.

te, *& aliјs feſtiuitatibus S. Mariæ in geſtis Pontificalibus legitur*, *quòd Sergius Papa præceperit letanias fieri in die Præſentationis Domini in templo*. *Ita enim ſcriptum eſt*, *vt in diebus Annunciationis Domini*, *Dormitationis*, *ac Natiuitatis S. Dei Genitricis Mariæ*, *& S. Simeonis*, *quod Hypapante dicitur græcè*, *cum letaniјs exeant à S. Hadriano*, *& ad S. Mariam populus occurrat*. Hæc ibi, quæ non ſub Caroli Magni, ſed incerti auctoris nomine edita ſunt poſt fragmenta Caroli Magni. Sed quid hæremus in huius ritualis teſtimonio, cum habeamus locum clariſſimum Venerabilis Bedæ, qui pluſquàm centum annis ante Anaſtaſij tempora obijt, & tamen geſta Pontificalia citauit? In Martyrologio enim ad 8. Idus Auguſti: *Romæ S. Sixti Epiſcopi*, *Feliciſſimi*, *& Agapiti Diaconi*, *qui decollati ſunt ſub Decio*; *decollati ſunt cum eo & aliј quatuor ſubdiaconi Ianuarius*, *Magnus*, *Vicentius*, *& Stephanus*, *vt in Geſtis Pontificalibus legitur*. Ita Beda in Martyrologio, quod Henſchenius ex pluribus antiquis M. SS. Codicibus correctius edidit, & quod in duobus octingentorum annorum M. SS. Codicibus Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ reperitur. Quare certò conſtat, quòd ante Anaſtaſium liber Pontificalis temporibus Bedæ iam conſcriptus fuerit, & idcirco Anaſtaſius illius auctor eſſe non poſſit.

4. Idem confirmatur ex iјs auctoribus, qui licèt poſt Anaſtaſium Bibliothecarium ſcripſerint, & librum Pontificalem citarint, numquam tamen Anaſtaſij mentionem fecerunt: Anſelmus Lucenſis Epiſcopus ſub Gregorio VII. lib. 3. Decreti, cap. 120. agens de exilio Liberij Papæ, & Felice eius conſenſu ordinato, librum, ex quo locum deſumpſit, citat his verbis: *ex Pontificali*: & lib. 1. cap. 77. habet hunc titulum: *De obedientia*, *& humilitate*, *quam Rex Pipinus Stephano Papæ exhibuit*, *ex Pontificali*. Vbi nullatenus Anaſtaſij meminit, eo quod liber Pontificalis Anſelmi temporibus nondum Anaſtaſio tributus fuerit. Cardinalis Deuſdedit in Collectione Canonum, quam Victori III. nuncupauit, lib. 2. num. 75. plura de Conone Papa citat *ex Romano Pontificali*: vbi liber Pontificalis vocatur Romanus, quia in eo Romanorum Pontificum acta continentur, quæ tamen præfatus Cardinalis ſine vllo auctoris nomine refert, eò quòd liber ille temporibus ſuis nulli auctori tributus eſſet. Idem conſtat ex Iuone Carnotenſi Epiſcopo part. 4. cap. 79. vbi habet: *Sergium Papam*, *propter quædam capitula extra ritum Eccleſiaſticum annexa*, *non ſubſcripſiſſe Synodo*, *quam Iuſtinianus Imperator in regia Vrbe collegerat*, *ex libro Pontificali*. Et cap. 94. *de libris Gelaſij ex libro Pontificali*. Et cap. 124. *Item de con-*

fir-

firmatione ſextæ Synodi, ex libro Pontificali. Idem planè Romualdus Salernitanus Archiepiſcopus in hiſtoria M. S. librum Pontificalem his verbis citans: *Hic idem* (Leo IV.) *vt in Pontificali legitur, inuidioſè ſuper quibuſdam criminibus pulſatus Synodum congregauit, & ſeſe iuramento innoxium demonſtrauit*. Eodem ferè modo intitulat librum illum Laborans Cardinalis, qui anno 1182. ſcripſit, vt ex eius compilatione, quæ M. S. in Archiuo Baſilicæ S. Petri aſſeruatur, licet colligere; parte enim 2. cap. 10. & parte 11. cap. 6. citat abſolutè *Geſta Pontificum*, nullumque illorum geſtorum auctorem indicat. His accedit Bernardus, primùm Papienſis Præpoſitus, poſteà Fauentinus Epiſcopus in Collectione Decretalium, quam Antonius Auguſtinus Tarraconēſis Archiepiſcopus, inter antiquas Decretalium Collectiones primo loco edidit: libro namque tertio, titulo 4. cap. 2. habet: *Ex geſtis Romanorum Pontificum Leo III. Natione Romanus conſilio Lotharij, & Ludouici Imperatorum ſanctam, & venerabilem* 77. *Epiſcoporum in Eccleſia B. Petri Synodum congregauit*: & lib. 5. tit. 5. cap. 2. *Ex geſtis Romanorum Pontificum: tempore Zachariæ natione Græci contigit &c.* & tit. 7. cap. 1. *Ex geſtis Romanorum Pontificum: tempore Stephani Papæ natione Siculi &c.* Vbi geſta Romanorum Pontificum citantur, nulli tamen auctori tribuuntur, quòd nimirùm illis temporibus nondum ſub Anaſtaſij Bibliothecarij nomine liber Pontificalis circumferretur, vt iam ſuprà indicauimus.

5. Porrò quamuis Scriptores veteres reperti ſint, qui vitas Pontificum à Petro ad Liberium Damaſo tribuerunt; neminem tamen reperi, qui poſteriorum Pontificum vitas à Damaſo Papa, vſque ad Nicolaum Primum, ſub quo Anaſtaſius Bibliothecarius ſcripſit, Anaſtaſio adiudicauit? Martinus Polonus in Chronici ſui procœmio citat omnes auctores, ex quibus hiſtoriam Imperatorum, & Pontificum Romanorum deſumpſit: *Compilaui*, inquit, *præſens opuſculum ex ſcriptis Titi Liuij; item ex Chronicis Oroſij; item ex Chronicis Damaſi Papæ de geſtis Pontificum; item de geſtis Bouiſij Epiſcopi Sutrini, de geſtis Pontificum; item ex Chronicis Pauli Romani Diaconi Card. de geſtis vtrorumque; item de Chronicis Gilberti de geſtis vtrorumque; item ex Chronicis Richardi Monachi Cluniacenſis &c.* Hæc Martinus Polonus, qui nullibi Anaſtaſij Bibliothecarij meminit, licèt omnes enumeret, quos de Romanis Pontificibus legerat, & inter illos Damaſum Papam ponendum eſſe exiſtimarit. Eodem modo Iacobus Zenus Epiſcopus Patauinus in libro de Vitis Pontificum, nondum typis deſcriptio, habet quidem

Damaſum Papam pro auctore prioris partis libri Pontificalis, ſed nequaquam Anaſtaſium Bibliothecarium poſterioris partis auctorem agnoſcit, vt enim Felicem Secundum verum Pontificem fuiſſe oſtendat, Damaſi auctoritate id inprimis comprobat: *Damaſo*, inquit, *de Anteceſſoribus ſuis Romanis Pontificibus, & his potiſſimum, qui eo agente vitam præfuerunt, fides probabilior adhibenda videtur. Si enim Damaſus ipſe huius conditor operis fuit, quod epiſtolæ initio operis ſitæ præ ſe ferunt; quis dubitare poterit, certiùs tenuiſſe illum, qui Maximi Pontifices per ſua tempora præfuerunt?* Et hæc quidem Zenus Patauinus de priori libri Pontificalis parte à Petro Apoſtolo ad Damaſi Pontificatum, ob duas epiſtolas, quas oſtendimus ſuppoſititias eſſe. Audiamus nunc, quid dicat de vitis Pontificum, qui Damaſum Papam ſubſecuti ſunt. Ita enim habet ad finem Vitę Felicis Secundi: *Quamquàm enim tot ſcriptores alij fuerunt, qui poſt Damaſum, ſequentium Pontificum geſta adijcere conati ſunt; tamen quoniam Scriptorum ipſorum obſcurum eſt nomen, auctoreſque admodùm incerti; incultus verò, & perhorridus ſermo, barbariem redolens: magis nec multò profectò nobis vſui erant &c.* Ex quibus manifeſtum fit, Zenum Patauinum exiſtimaſſe, verum eſſe, quod probandum ſuſcepimus, non quidem ab Anaſtaſio Bibliothecario auctore notiſſimo, ſed à pluribus, ijſque ignoti nominis auctoribus, librum Pontificalem compoſitum fuiſſe.

In Codice M. S. bib. Vaticanæ.

6. Secunda ratio, qua conſtat librum Pontificalem Anaſtaſio Bibliothecario tribuendum non eſſe, nititur auctoritati Manuſcriptorum Codicum, qui antiquitate Anaſtaſij ætatem ſuperant. Qua de re audiendus eſt Philippus Labbeus libro de Scriptoribus in Damaſo, vbi affirmat, Anaſtaſium non poſſe eſſe auctorem prioris partis. *Cum*, inquit, *viderim Manuſcriptum Codicem optimæ notæ tempore Caroli Magni exaratum, in quo Vitæ illæ Damaſo iam tum tribuebantur, antequàm aut natus eſſet Anaſtaſius, aut ſaltem ex primis infantiæ crepundijs emerſiſſet*. Repetit hæc Labbei verba Lambecius lib. 2. Bibliothecæ Cæſareæ, cap. 8. ad Codicem 277. quem membranaceum, & peruetuſtum vocat, & eiuſdem generis eſſe perhibet cum eo, quem Labbeus ſe vidiſſe affirmat: *Eiuſdem generis eſt etiam*, inquit, *præſtantiſſimus ille, & collatu digniſſimus Codex M. S. Ambroſianus, de quo in præſens agitur, vtpotè cum tam ex Scriptura, quàm alijs circumſtantijs certò conſtet, eum ad Imperatoris Ludouici Pij tempora pertinere. Pertingit autem ibi hiſtoria Pontificum Romanorum tantùm vſque ad Papam Stephanum Secundum, vel, vt alij*

ſup-

ſupputant, *Tertium*, *qui anno* 752. *electus eſt*, *& anno* 757. *obijt*. Accedunt demùm Codices Manuſcripti tres, quorum alter in Bibliotheca Vaticana reperitur ſub numero 5269. in quo vitæ Romanorum Pontificum deſinunt in Gregorio II. qui centum annis antè Anaſtaſium Bibliothecarium obijt, alij duo in Bibliotheca Reginæ Sueciæ, & Bibliotheca Sancti Marci Florentiæ aſſeruantur, qui Codices in Hadriano Primo finiunt, quo nondùm natus erat Anaſtaſius. Ex quibus ſatìs ſuperquè conſtat, librum Pontificalem Anaſtaſio antiquiorem eſſe, adeoq; illum iſtius libri auctorem eſſe non poſſe.

7. Tertia ratio, qua probatur, non quidem vni Anaſtaſio Bibliothecario, ſed pluribus auctoribus vltimam libri Pontificalis partem tribuendam eſſe, ex diuerſitate ſtyli deſumitur, de qua extat accurata Lucæ Holſtenij ſententia in notis Manuſcriptis ad Anaſtaſium de vitis Pontificum, in quibus obſeruat, partem illam, quæ vitas à Zacharia vſque ad Nicolaum Primum complectitur, à varijs auctoribus ſtylo diuerſo conſcriptam fuiſſe. Sicque notat de Vita Zachariæ: *Stylo non nihil puriore*, *& neruoſo ſcripta*, *totamque hiſtoriam Pontificatus complectitur*, *contra quod in ſuperioribus Pontificibus*, *quorum geſta eumdem ſtylum*, *& auctorem præ ſe ferunt*, *factum erat*. De Paulo Papa Stephani Tertij ſucceſſore notat idem Holſtenius. *Hæc vita valdè ieiuna nihil hiſtoricum habet*, *eiuſdem cum ſuperioribus ſtyli*. Itaque iuxta mentem Holſtenij idem auctor tres ſupradictorum Pontificum vitas adiecit. De Stephano Quarto autem habet ſequentia: *Vita Stephani Papæ ſcripta eſt diuerſo ſtylo à ſuperioribus*, *modoſque loquendi*, *ſiue barbariſmos peculiares habet*, *quæ neſcio quem africaniſmum ſapere videntur*. Ad Hadriani verò vitam, quæ totam eius Pontificatus hiſtoriam continet, nihil notat, niſi ad finem, vbi in margine: *Hìc finit Codex Florentinus Sancti Marci*, *& M. SS. Sereniſſimæ Reginæ*, indicans, vt infrà videbimus, hanc vitam ab auctore illo forſan conſcriptam; vel adiectam fuiſſe, qui librum Pontificalem, ex quo Codices Bibliothecæ Reginæ Sueciæ, & Bibliothecæ Sancti Marci deſcripti ſunt, in vnum volumen collegit. De Hadriani Primi ſucceſſoribus Leone Tertio, Stephano Quinto, Paſchali Primo, & Eugenio Secundo, nihil omninò obſeruat Lucas Holſtenius: de Valentino tamen Eugenij ſucceſſore notauit in margine: *Hæc vita peculiari ſtylo phalerata agnoſcitur*. Poſt quem, omiſſis ad trium Succeſſorum vitas notis, de Benedicto Tertio ita habet: *Hic affectatum*, *& ineptiſſimum exaggerandi profluuium obſerua*, *& numeros poëticos*. Et ad Nicolai Primi vitam

tam ſequentia: *Hanc vitam à Sedis Apoſtolicæ Bibliothecario ſcriptam, docet frequens ſcrinij Eccleſiaſtici mentio*. Hactenus Lucæ Holſtenij notę de vitis Pontificum à Gregorio Tertio, ſub quo Venerabilis Beda vixit, vſque ad tempora Nicolai Primi, quibus Anaſtaſius Bibliothecarius floruit, quas notas eò lubentiùs hîc adduximus, quòd vir Eruditiſſimus magnam vitæ partem conſumpſerit in conferendis cum edito Anaſtaſij opere Manuſcriptis Codicibus, & in diſcernenda ſtylorum diuerſitate acutiſſimi iudicij fuerit. Ex quibus facile vnicuique patebit, vt ego certò exiſtimo, vltimam libri Pontificalis partem non quidem vni Anaſtaſio, ſed pluribus, & diuerſis Auctoribus adiudicari debere, prout ſequenti Capite oſtendemus,

CAPVT OCTAVVM.

A quibuſnam Auctoribus, & quandonam liber Pontificalis conſcriptus ſit?

1. Liber Pontificalis, quoad priorem partem, quæ complectitur Vitas Pontificum vſque ad Conſtantinum Papam, conſcriptus eſt poſt Sextam Synodum, idque eo tempore, quo Exarchi Rauennæ ſedebant.

2. Poſt mortem Conſtantini Papæ prodijt circà initium octaui ſæculi, cui ab eodem auctore prima appendix adiecta fuit Vitarum Gregorij II. & Gregorij III. quod probatur ex Manuſcripto Codice Vaticano, & Bedæ teſtimonio, ac Holſtenij iudicio comprobatur, qui omnes Rom. Pontificum vitas à B. Petro vſque ad Zachariam vno eodemque ſtylo conſcriptas eſſe docet.

3. Satisfit teſtimonio Legatorum Agathonis ab Humberto Cardinali allato, quod ſuppoſititium eſſe oſtenditur.

4. Prior illa libri Pontificalis pars habet auctorem Romanum, & forſan Bibliothecæ Pontificiæ, aut Archiuo Apoſtolico præpoſitum.

5. Ab alio auctore adiectæ ſunt vitæ Zachariæ, Stephani III. & Pauli Primi, quæ ſecundam Appendicem efficiunt, & eodem ſtylo conſcriptæ ſunt ab vno ex Clero Romano, qui Archiuum Apoſtolicum citat in Vita Stephani Tertij.

6. Vita Stephani IV. non habet auctorem Africanum, vt putat Holſtenius, ſed Romanum contemporaneum, vt probatur ex Actis, & confirmatur ex vita Hadriani Primi, quam ab eodem auctore Lateranenſis, aut Vaticanæ Baſilicæ Clerico conſcriptam fuiſſe, conſtat. Et hæc eſt Tertia Appendix libro Pontificali addita, quacum finiunt duo Codices M. SS. Regius, & Florentinus S. Marci.

7. Vita Leonis III. alium planè auctorem habet, qui forſan Baſilicæ S. Pauli adſcriptus erat, & Stephani V. Vitam Pontificali quoque adiecit. Vnde hæc eſſet quarta Appendix ad librum Pontificalem.

8. Vita Gregorij III. auctorem Romanum habet, & ſtylo eleganti conſcripta eſt, à quo ſtylo vitæ Eugenij II. Valentini, & Gregorij IV. non nihil differunt.

9. Sergij II. vita ſtylo differt à prioribus, & ab eodem auctore libro Pontificali adiecta eſt, à quo Leonis IV. vita conſcripta fuit, quem Romæ in magna dignitate conſtitutum fuiſſe, Acta ipſa teſtantur.

10. Anaſtaſius Bibliothecarius non fuit auctor vitarum Sergij II. & Leonis IV. multò minùs Benedicti III. qui Leoni IV. ſucceſſit; cuius vita affectato, & peculiari ſtylo conſcripta eſt. Probatur itaque illorum ſententia, quæ Anaſtaſium Vitæ Nicolai I. auctorem facit.

1. Poſt-

1. POſtquam Superioribus capitibus monſtratum eſt, librum Pontificalem, qui Vitas Pontificum à Petro ad Nicolaum Primum complectitur, Anaſtaſio antiquiorem eſſe, & non ab vno, ſed diuerſis auctoribus compoſitum fuiſſe; inquirendum eſt hoc capite, quinam illi auctores eſſe poſſint, & quandonam ſcripſerint? Notandum autem eſt, librum Pontificalem hic rectè in duas partes diuidi, in priorem nimirum, quæ vno ſtylo ab eodem auctore conſcripta fuit; & poſteriorem, quæ diuerſo ſtylo à pluribus auctoribus exarata videtur. De priori parte, quæ vitas Pontificum vno ſtylo complectitur, habetur primùm temporis, quo conſcripta fuit, indicium in vita Leonis II. in qua de hoc Pontifice narratur: *Hic ſuſcepit Sanctam Sextam Synodum, quæ per Dei Prouidentiam nuper in Regia Vrbe celebrata eſt.* Cum enim auctor teſtetur, nuper in Vrbe Conſtantinopolitana celebratam fuiſſe Sextam Synodum; celebrata autem ſit ſexta Synodus ſub Agathone Leonis II. Prædeceſſore anno 681. auctor hæc ſcribere debuit non procul à fine ſeptimi ſæculi; alias enim verum eſſe non poteſt, quod dixit, *nuper celebratam fuiſſe Sextam Synodum.* Secundum indicium habetur in vita Cononis: ibi enim legitur de eius aſſumptione ad Pontificatum, quæ anno 686. contigit: *& miſſos pariter vnà cum clericis, & populo ad excellentiſſimum Theodorum Exarchum, vt mos eſt, direxerunt.* Notanda ſunt hęc verba, *vt mos eſt*: non enim dixit auctor, *vt moris fuit*, vel, *vt fieri ſolebat*, ſed *vt mos eſt*: ſignificans illis verbis, hanc vitam conſcriptam fuiſſe, quo tempore ad exarchos de electione noui Pontificis referebatur, adeoque tunc, cum Exarchi Rauennę erant: fuerunt autem ducentis fermè annis: Longinus enim primus à Iuſtino Iuniore inſtitutus eſt Exarchus anno 567. poſtremus Eutychius ab Aiſtulpho Longobardorum Rege pulſus ann. 752. Vnde ex prędicto loco patet, auctorem Vitæ Cononis ſcribere debuiſſe ante medium octaui ſæculi, quo Exarchi, ſeu Præfecti Imperatoris Conſtantinopolitani in Italia eſſe deſierunt: ſcribere autem potuiſſe circà octaui ſæculi initium, quo Rauennæ nondum ſedere deſierant Exarchi, ad quos de electione noui Pontificis referri ſolebat, vt ex libro Diurno conſtat.

2. Videtur itaque liber Pontificalis conſcriptus fuiſſe poſt mortem Conſtantini Papæ, qui anno 714. obijt, idque firmatur auctoritate Manuſcripti Codicis Vaticani 5269. qui licèt ante 500. circiter annos exaratus ſit, ex antiquiore tamen deſcriptus fuit, vtpotè finiens Catalogum Pontificum, quem libro Pontificali pręponit, in Gregorio II. Conſtantini ſucceſſore: liber vero Pontificalis, qui Catalogum in codi-

ce

ce ſubſequitur, finit his verbis: *Gregorius Natione Romanus, ex patre Marcello ſedit annos XVI. menſes IX. dies XI. fuit autem temporibus Anaſtaſij, Theodoſij, Leonis, atq; Cõſtantini Auguſtorũ* vbi tantùm refert tempus Pontificatus ſine vllis actis, ex quo colligitur, auctorem quidem inchoaſſe vitam Gregorij, ſed non abſoluiſſe, dum liber Pontificalis prodijt. Putarem igitur, poſt obitum Conſtantini prodijſſe librum Pontificalem: quod omninò conuenit ijs, quæ ſuprà notauimus de Venerabili Beda, à quo omnium primo liber Pontificalis citatus reperitur. Vixit enim Beda ab anno 673. vſque ad annum 735. cumq; poſt Gregorij Secundi Pontificatum, qui anno 714. cœpit, & anno 731. deſijt, Venerabilis Beda ſuperſtes fuerit, librum Pontificalem videre, & citare potuit. Vt igitur mentem meam de libri Pontificalis tempore, quo primùm in lucem prodijt, paucis abſoluam; crediderim ante annum 732. publici Iuris factum, & huic Collectioni appendicem poſteà ab eodem auctore adiunctam, quæ vitas Gregorij II. & Gregorij III. complectebatur. Quod firmatur ex ijs, quæ obſeruauit Lucas Holſtenius: cum enim omnes Pontificum vitas ſedulò peruoluiſſet, annotauit, geſta Pontificum à Petro Apoſtolo vſque ad Zachariam Gregorij III. Succeſſorem eodem omninò ſtylo, adeòque ab eodem auctore conſcripta fuiſſe: *Superiorum Pontificum geſta*, inquit Lucas Holſtenius in notis ad vitam Zachariæ, *eumdem ſtylum, & auctorem præ ſe ferunt*. Idque cum ex lectione ipſius libri conſtet, nulla probatione indigere exiſtimo.

3. Obijci tamen poteſt huic noſtræ ſententiæ auctoritas Humberti Cardinalis Syluæ Candidæ, qui in opuſculo contra Nicetam Pectoratum edito ab Henrico Caniſio Tomo 6. Antiquarum lectionum, refert, à Legatis Agathonis Papæ in Sexta Synodo citatum fuiſſe locum ex geſtis Pontificalibus, adeoque librum Pontificalem conſcriptum fuiſſe ante tempora Conſtantini Papæ, cùm Agatho per 30. fermè annos ante Conſtantinum obierit. Verùm antequàm huic obiectioni reſpondeam, locus ipſe adferendus eſt, qui ita habet apud Caniſium: *Tunc pijſſimus Princeps Conſtantinus interrogauit eos, qualiter Romana Eccleſia de ſacrificio corporis & ſanguinis D. N. Ieſu Chriſti ordinem teneret. Illi reſponderunt: In calice Domini non debet ſolum offerri vinum, ſed aqua mixtum.* Et poſteà: *Oblatio verò, quæ in Sacrificium Altaris offertur, nullam commixtionem aut corruptionem fermenti debet habere, ſicut Beata Virgo Maria abſque omni corruptione Chriſtum concepit, & peperit. Hinc in Eccleſia mos obtinuit, vt ſacrificium altaris non*

in

in ſerico, aut in panno tincto, ſed in lino terreno celebretur, ſicut corpus Domini fuit in Sindone munda ſepultum; ſic & oblatio munda debet eſſe à fermento, iuxta quæ in Geſtis Pontificalibus à B. Syluestro legimus ſtatutum. Hactenus Legati, & proſequuntur Acta: *Tunc placuit Piiſſimo Principi Conſtantino hæc traditio Apoſtolicæ Sedis &c.* Partem huius loci ab illis verbis, *hinc in Eccleſia mos obtinuit*, pro libri Pontificalis antiquitate citauit Pearſonius in operibus poſthumis, diſſert. 1. qui nullatenus animaduertit, Acta, quæ Humbertus refert, penitùs apocrypha eſſe, & ab aliquo Latino haud dudùm ante Humberti tempora fuiſſe conficta: non enim reperitur in ſexta Synodo prædicta allocutio Conſtantini Imperatoris, vel Legatorum Sedis Apoſtolicæ reſponſio. Sed nec Legati ex geſtis Pontificalibus citare potuerunt, quæ in illis non reperiuntur, ſicut non reperiuntur apud Anaſtaſium Bibliothecarium in Sylueſtro, neque apud Auctorem ſecundi Catalogi in eodem, vbi tantummodò legitur, quod S. Sylueſter conſtituerit, *vt ſacrificium altaris non in ſerico, neque in panno tincto celebraretur, niſi tantum in lineo: & ſicut corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſindone linea ſepultum eſt, ſic miſſa celebraretur.* Hæc ſunt verba authoris ſecundi Catalogi, apud quem nulla ſimilitudo inſtituitur inter Conceptionem B. Mariæ Virginis abſque omni corruptione, & oblationem ſacrificij abſque omni fermento; quin imo nulla planè mentio fermenti reperitur, quod verbum auctor prędictorum Actorum loco ex Geſtis Pontificalibus deſumpto adiunxit poſt tempora Anaſtaſij Bibliothecarij, vtpote qui vltima verba ita refert: *Sicut corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſindone lintea munda ſepultum eſt, ſic miſſa celebraretur.* Vbi nemo non videt, hæc ſignificare, quòd ſicut Corpus Chriſti in ſindone lintea ſepultum eſt, ſic ſacrificium Corporis Chriſti in linteo mũdo offerretur, quę tamen in alienum ſenſum detorta ſunt, & ad quæſtionem de fermento inter Græcos & Latinos poſt Photij tempora ortam tranſlata his verbis: *ſic & oblatio munda debet eſſe à fermento.* Auctor igitur teſtimonij ab Humberto Cardinale allati poſt ortam inter Græcos & Latinos de pane azymo, & fermentato quæſtionem vixit, adeout nihil planè pro antiquitate libri Pontificalis ex eius verbis ſtatui poſſit. Verum proinde eſt, quòd iam annotauimus, Bedam primum fuiſſe, qui ea citauit, eò quòd ipſius temporibus liber Pontificalis in lucem editus fuerit.

4. Cum igitur de tempore conſtet, quo liber Pontificalis ſcriptus fuit, reſtat, vt de Auctore inquiramus, de quo Pearſonius Diſſertat. 1. cap. 12. num. 8. *Auctor*

eius anonymus, & incertus ſæculi ſexti ſcriptor, & ſtatus primitiuæ Eccleſiæ ignarus fuit, vnde pluribus, & fœdis erroribus ſcatet, fictiſque narrationibus plenus eſt. Hæc vir eruditus quidem, ſed à religione Catholica alienus, cui proinde non placet illa rituum, & doctrinarum antiquitas, quæ Religioni Catholicæ hoc in libro tribuitur, & de qua ſequentibus capitibus agemus. Reuertamur proinde ad libri auctorem, quem malè ſæculi ſexti auctorem dixit, rectè anonymum vocauit. Non enim ſexto, ſed ſeptimo ſæculo auctor libri Pontificalis vixit, integroque ſæculo recentior eſt, quàm Pearſonius credidit: anonymus tamen fuit, quia nomen ſuum ipſe tacere voluit, alijque vel ignorarunt, vel memoriæ prodere omiſerunt. Hoc tamen nihil eiuſdem Scriptoris auctoritati officere videtur, cum pro ea ſufficiat, quòd locum, & officium, quo functus eſt, commemorarit. Nam ex ijs quiſque facilè colligere poterit, fuiſſe virum de ſtatu Eccleſiæ optimè inſtructum, neminemque res Eccleſiaſticas magis perſpectas habuiſſe. Vt autem, quod dicimus, ipſius auctoris teſtimonijs comprobemus, in Siſinnio ſic habet: *Erat autem conſtans animo, & curam agens pro habitatoribus huius Ciuitatis.* Addit Holſtenius: *Ex M.S. Codice Vaticano-Romanæ.* Adeò vt conſtet, Auctorem Romæ ſcripſiſſe, quod ex geſtis in vnoquoque Pontifice memoratis apertè comprobari poteſt. Sicut namque de Secundi Catalogi Auctore oſtendimus capite 2. eum magnam Vrbis, & Agri Romani notitiam habuiſſe, omnes Vrbis regiones & Eccleſias, omnes Eccleſiarum reliquias & titulos, omnes agri Romani vias, omneſque viarum diſtantias, perſpecta habuiſſe: ſic & de libri Pontificalis Auctore dicendum videtur, quia eum omnia illa loca apprimè nouiſſe, ex ipſo libro colligitur. Allegat nonnumquam Inſtrumenta publica in Archiuo Sedis Apoſtolicæ *aſſeruata*, vt patet ex vita Leonis Secundi, vbi agens de ordinatione Rauennatenſis Archiepiſcopi ſcribit; pro pallio non ſoluendo editum conſtitutum, *quod Archiuo Eccleſiæ continetur.* Et ex Vita Ioannis V. qui anno 685. ad Pontificatum aſſumptus eſt, vbi de Nouelli Sardiniæ Epiſcopi ordinatione ſedi Apoſtolicæ reſtituta affirmat: *Quòd eius chirographus Archiuo Eccleſiæ detentus eſt.* Ex quibus non obſcurè colligi videtur, Auctorem fuiſſe Bibliothecæ Pontificiæ, aut Archiuo Sedis Apoſtolicæ præfectum, niſi quis dicere velit, eum ad Archiuum, aut Bibliothecam habuiſſe acceſſum, ſicque ex archiuo citaſſe, quod in eo aſſeruari viderat, vel cognouerat.

5. Atque hactenùs quidem de illa libri Pontificalis parte, quæ eodem ſtylo, ab eodem auctore ſcri-

ſcripta videtur, complectens Pontifices à Petro Apoſtolo vſque ad Gregorium III. Nunc de altera parte præfati libri agendum, quæ diuerſo ſtylo exarata eſt, & incipit cum vita Zachariæ, qui anno 742. Gregorio III. ſucceſſit, de cuius geſtis cenſuit Lucas Holſtenius in M.SS. ſuis annotationibus: *Vita Zachariæ Papæ ſtylo non nibil puriore, & neruoſo ſcripta eſt, & tota biſtoria.* Quòd nimirum hæc vita contineat totam Pontificatus hiſtoriam, & auctor diuerſus eam libro Pontificali adiecerit, à quo ſtylo nonnihil puriore differre videtur. Dixi *non nibil*, quia in pleriſque quidem locis id locum habet, in alijs tamen ſtylus abiectus, & vilis videtur, vti in ſequentibus, quamuis & illa puriori ſtylo conſcripta ſint: *Nulli malum pro malo reddens, neque vindictam ſecundum meritum tribuens, ſed pius, ac miſericors à tempore ordinationis ſuæ omnibus factus &c.* Cætera barbariem iſtius ætatis ſapiunt: *egreſſus ex hac Romana Ciuitate, cum ſacerdotibus, & Clero perrexit fiducialiter, & audacter ad ambulandum in locum Interãnenſium Vrbis*, & infra: *eſum ſumpſit ... conuiauit ..... præpeditionem nitebantur facere ... ſibi redonaret ..... eum repedandum abſoluit ... in quo & ſuam finiri vitam iure profeſſus eſt iurando.* Hæc in vita Zachariæ, quæ tamen Romæ ſcripta ſunt, vt patet ex loco iam citato, vbi auctor dicit: *ex hac Romana Ciuitate*: Illis enim verbis ſe Romæ ſcripſiſſe ſignificat, quod etiam ſequentibus indicauit: *Et ſic regreſſus eſt Deo propitio cum Victoriæ palma in hanc Vrbem Romam*, & infra: *Huius denique temporibus magnum theſaurum Dominus Deus noſter in hac Romana Vrbe per eumdem almificum Pontificem propalare dignatus eſt. In Venerabili itaque Patriarchio ſacratiſſimum Beati Georgij Martyris, idem ſanctiſſimus Papa in capſa reconditum reperit caput...... In Venerabili Diaconia eius nominis ſita in hac Romana Ciuitate regione ſecunda ad Velum aureum illud deduci fecit.* Quibus omnibus locis auctor Romanam vrbem eam eſſe ſignificat, in qua præſentem vitam ſcripſit, vbi & eodem ſtylo ſcripſit vitam Stephani III. qui Zachariæ ſucceſſit, vtpote de quo affirmat, quod reſtaurauit *quatuor in hac Romana Vrbe ſita antiquitùs Xenodochia*, & perpetuò *Romanam hanc Vrbem* citat, additque verſus finem de Ciuitatibus ope Pipini Eccleſiæ redditis: *Donationem in ſcriptis B. Petro, atque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, vel omnibus in perpetuum Pontificibus Apoſtolicæ Sedis miſit poſſidendam, quæ & vſque hactenùs in Archiuo ſanctæ noſtræ Eccleſiæ recondita tenetur.* Vbi auctor affirmat, ſe non ſolum Romanum, ſed etiam Romanæ Ec-

Eccleſiæ clericum fuiſſe, indicatque, ſe Archiuo Apoſtolico præpoſitum Stephani Vitam conſcripſiſſe. Addit autem *vſque bactenùs*, eò quòd auctor poſt Paulum Stephani ſucceſſorem, cuius quoquè vitam eodem ſtylo conſcripſit, ſuperſtes fuerit. Trium itaque horum Pontificum vitæ eodem ſtylo ſcriptæ, & ab vno ex Clero Romano Pontificali libro adiectæ ſunt.

6. Sequitur in libro Pontificali vita Stephani IV. de qua Lucas Holſtenius ita cenſuit: *Vita Stephani Papæ ſcripta eſt ſtylo diuerſo à ſuperioribus, modoſque loquendi ſiue barbariſmos peculiares habet, qui neſcio quem africaniſmum ſapere videntur*, hæc ille, nihil aliud indicans: quarè diuinare oportet, quos loquendi modos peculiares ipſe notauerat. An inter illos cenſendi ſint ſequentes, iudicet prudens Lector. *Monachicum fore ſuſcepturos habitum. Item abſolutis omnibus eorum rebus.... in Monaſterio cliui Staturi retrudi fecerunt, vbi fame, & ſiti cremans, clamanſque aquam, ita exhalauit ſpiritum.... temeritatis præſcriptione..... inſurrexerunt ſuper ipſum Michaelium...., cauſas de Iuſtitijs B. Petri..... conſpicientes, ſe in magno deceptu eſſe poſitos &c.* Hæc prudentis Lectoris iudicio ſubieci, ego enim hos peculiares loquendi modos africaniſmum ſapere, neſcio qua ratione aſſeruerit, & vndè collegerit Holſtenius. Videntur namque mihi indicare illorum temporum barbariem, quæ etiam Romanas aures occupauerat, præſertim cum conſtet ex pleriſque huius vitæ locis, auctorem eius Romæ ſcripſiſſe: quando enim de Vrbe Roma agit, hoc loquendi modo vtitur: *In hanc Romanam Vrbem*. Et paulò antè medium: *Et huc*, vel vt habet alia lectio, *hic Romam attulerunt*. Et ibidem: *Poſtmodum verò quidam iniqui Campani, qui hùc Romam aduenerant*. Et infrà: *Dum Tuſcani, & Campani hìc Romæ aggregati fuiſſent*. Et poſteà: *Simulauit ſe quaſi orationis cauſa ad Beatum Petrum Romam properaturum*. Quibus verbis nemo non videt, auctorem Romæ ſcripſiſſe. Notanda quoquè ſunt verba ſequentia: *Confundentes, atque anathematizantes execrabilem illam Synodum, quæ in Greciæ partibus nuper facta eſt*. Quæ intelligenda ſunt de Synodo ſub Conſtantino Copronymo anno 754. Conſtantinopoli celebrata, quam cum nuper factam eſſe auctor ſcribat, neceſſe eſt, eum circa hæc tempora Romæ ſcripſiſſe. Quod ex ſequentibus clariùs patebit. Sequitur enim in libro Pontificali vita Hadriani Primi, quam (licèt de ea Lucas Holſtenius nihil adnotauerit) ab eodem auctore ſcriptam eſſe puto, tum ob ſtyli ſimilitudinem, tum ob phraſes eaſdem, & eoſdem barba-

ba-

bariſmos, qui phraſibus miſcentur. Citat vbique *hanc Romanam Vrbem*. Et alicubi dicit: *Secum eum hùc Romam reduceret*. Ex quibus loquendi modis colligitur, quòd auctor Romæ ſcripſit, prout facilè confirmatur ex ijs, quæ initio huius vitæ de Hadriani patre commemorat: *Patre Theodato dudum Conſule, & Duce, poſtmodum verò primicerio ſanctæ noſtræ Eccleſiæ*. Ex his enim clariſſimè patet, auctorem fuiſſe ex Clero Romano, & forſan Lateranenſi, aut Vaticanæ Baſilicę adſcriptum, vndè facilè putarē, Stephani IV. & Hadriani Primi vitas fuiſſe tertiam appendicem ad librum Pontificalem: in cuius veritatis confirmationem adduci poſſunt duo antiquiſſimi Codices manuſcripti, Florentinus nimirùm Sancti Marci, & alter Chriſtinæ Suecorum Reginæ, qui poſt vitam Hadriani Primi finiunt, eò quòd ex illis libri Pontificalis Codicibus deſcripti eſſent, qui ante Leonem Tertium Hadriani Primi Succeſſorem exarati erant.

7. Sequitur vita Leonis Tertij, quæ alio ſtylo, alioque auctore conſcripta eſt. Nullæ enim phraſes ex ſuprà relatis in ea reperiuntur: nullibi, dum Romanæ Vrbis mentionem facit, pronomen *hanc* adiungit: non dicit Pontificem, dum ex Gallia Romam redijt, *hùc* veniſſe, ſed ſimpliciter Romanæ Vrbis meminit: *Franci*, inquit, *Romam illum remeare, in ſuam Apoſtolicam Sedem honorificè, cum nimio, vt decuit, emiſerunt honore, qui per vnamquamque Ciuitatem tanquam ipſum ſuſcipientes Apoſtolum vſque Romam deduxerunt. Tunc Romani, præ nimio gaudio ſuum recipientes Paſtorem* .... Et infrà: *Romam intrans cum multo gaudio, & lætitia in Patriarchium Lateranenſe intrauit*. Ex quo loquendi modo facilè intelligitur, authorem huius vitæ non modo alium eſſe à priori, ſed dubitari etiam poſſe, nùm Romæ ſcripſit; nihil enim in tota illa vita occurrit, vndè ea de re ſuſpicari licet, niſi ex illis verbis: *Nona verò indictione peccatis noſtris imminentibus ſubitò terræ motus factus pridie Kalendas Maij, & Eccleſia B. Pauli Apoſtoli ab ipſo terræ motu concuſſa, omnia ſarta tecta ruerunt*. Ex his enim poſſet quis colligere, quod auctor huius vitæ adſcriptus fuerit Eccleſiæ Sancti Pauli extra Vrbem, quam vbique vocat *Baſilicam Doctoris mundi beati Pauli Apoſtoli*. Quod ideò adnoto, quia forſan D. Paulum tanquam Patronum ſuæ Baſilicæ diſtinguere voluit à cæteris Apoſtolis, quos dum nominat, ſimpliciter Apoſtolos vocare conſueuit. Ab eodem forſan Auctore conſcripta eſt vita Stephani V. qui Leoni III. ſucceſſit; nam paucis de eius geſtis enarratis, ferè totus eſt in deſcribendis donis, quæ diuer-

ſis

ſis Eccleſijs obtulit, quod idem in Leonis III. vita obſeruare licet.

8. De Paſchalis Primi vita conſtat, eam ab auctore Romano conſcriptam fuiſſe: meminit enim Vrbis Romæ, tanquam Ciuitatis, in qua ſcribebat. Sic narrat de tranſlatione corporis S. Cæciliæ cum magno honore intra muros: *Huius Romanæ Vrbis in Eccleſia ipſius S. Martyris dedicata ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, eiuſdem Virginis corpus cum chariſſimo Valeriano ſponſo, atque Tiburtio, & Maximo Martyribus, nec non Vrbano & Lucio Pontificibus ſub ſacroſancto altari collocauit.* Ex quibus verbis non modò conſtat de loco, vbi hæc vita ſcripta eſt, ſed etiam de ſtyli elegantia, qua ab auctore adornata eſt Paſchalis hiſtoria. Illam ſanè colligere licet ex ijs, quæ de incendio Ciuitatis Leoninæ enarrat: *Sed neque hoc ſilentio prætereundum eſſe arbitramur*, inquit, *quòd eodem tempore diabolica operante verſutia, per quorundam gentis Anglorum diſſidium, ità eſt omnis illorum habitatio, quæ in eorum lingua Burgus dicitur, flamma ignis exundante combuſta, vt etiam nec veſtigia priſtinæ habitationis in eodem loco inueniri potuiſſent, cuius exuberante incendio penè totam porticum, quæ ducit ad Baſilicam Principis Apoſtolorum ignis fomes deuaſtauit.* Hæc & plura ibidem auctor ſtylo ſatis eleganti, à quo non nihil differre videtur ſtylus, quo conſcriptæ ſunt vitæ ſucceſſorum Eugenij II. Valentini, & Gregorij IV. ex cuius geſtis colligitur: auctorem poſt Gregorij ætatem ſcripſiſſe. Agens enim de Monaſterio S. Calixti trans Tyberim, ſcribit. *In quo etiam monachos Canonicos aggregauit, qui inibi officium facerent, & omnipotenti Deo grates, & laudes diebus ſingulis, & noctibus proſecuti intimo cordis ſpiramine decantarent, quod ſicut in præſentiarum cernimus, magno certamine, magnoque ſtudio Paſtor eximius hoc opus valdè firmiſſimum ampliauit.* Ex quibus verbis planè deducitur, auctorem Romæ quidem vixiſſe, ſed poſt tempora Gregorij Quarti.

9. De Sergio Secundo, qui Gregorio IV. ſucceſſit, facilè colligitur ex primis geſtorum verbis, vitam eius ab alio quodam auctore conſcriptam eſſe, ſiquidem initio repetuntur omnes anni Romanorum Pontificum à Leone Tertio vſque ad Sergium Secundum, quòd minimè factum eſſet, ſi vnus, idemque auctor vitas Pontificum, qui à Leone vſque ad Sergium Secundum deerant, libro Pontificali adieciſſet. Auctor itaque geſtorum Sergij Secundi diuerſus eſt ab ijs, qui ſuperiorum Pontificum vitas conſcripſerunt, idque manifeſtè monſtratur ex ſtylo, qui ſingularis videtur; interie-

teriectis vbique inter nomina, & adiectiua pluribus verbis. Sic dicitur initio geſtorum: *Ingenti cœpit cum ſtudio .... actibus pollere videretur pijs ab omnibus, & moribus clareſcere maiorum cœperit nobilium ..... communibus tradidit litteris & vt mellifluis inſtrueretur cantilenæ melodijs .... omne litteralis diſciplinæ ſumpſit ingenium.* Omitto reliqua, nihilque peculiariter notandum occurrit, niſi quòd pleriſque in locis acta mutila ſint, quæ Lucas Holſtenius ex præſtantiſſimo Codice Farneſiano ſuppleuit in illis varijs lectionibus, & notis, quæ ad marginem, & finem ſui exemplaris adiecit. Eodem ſtylo conſcripta videtur vita Leonis IV. quæ phraſes ſupradictis ſimiles exhibet, & auctorem Romæ ſcripſiſſe indicat his verbis: *Monaſterium Beati Martini Confeſſoris Chriſti, quod extra muros huius Ciuitatis Romanæ iuxta Eccleſiam Beati Petri Apoſtoli ſitum eſt.* Alibi indicatur, auctorem fuiſſe contemporaneum, vt quando narrantur Agarenorum ſtrages. Dum enim vento diuinitùs immiſſo diſperſæ Agarenorum naues ad portum peruenire nequiuerant: *Super his nouis, miſticiſque miraculis*, inquit auctor, *quæ noſtris licèt non meritis temporibus Diuina oſtendere, ac demonſtrare dignata eſt .... Clementia.* Vbi nemo non videt, auctorem teſtari, hæc, quæ narrat, ſuis temporibus contigiſſe. Indicat quoquè, cuius auctoritatis fuerit dum refert ſe vnà cum Romanis proceribus iuſſiſſe, vt Sarraceni, qui capti erant, ligarentur. Et addit: *Poſteà per diuerſa artificum opera, quidquid neceſſarium videbat, per eos omnia iubebamus deferri.* Quiſnam autem huius & præcedentis vitæ auctor ſit, nullibi exprimitur, nullibi indicatur.

10. Putabat quidem non nemo, auctorem eſſe Anaſtaſium, Bibliothecarium, qui prædictas Sergij II. & Leonis IV. ac ſubſequentes Benedicti III. & Nicolai I. vitas Pontificali adiecit. Verùm obſtat vita Benedicti III. quæ nequaquàm Anaſtaſio Bibliothecario tribui poteſt, *ob affectatum, & ineptiſſimum exaggerandi profluuium, ac numeros poeticos*, quæ in ea reperiri, obſeruauit Lucas Holſtenius. Tantùm initium iſtius vitæ legendum eſt, vt id comprobetur: *Beatus vir iſte dilectiſſimis viſceribus editus, ſiderio pollens rore, creſcenſque celeriùs Diuinorum ſtudio apicum, Patris ad erudiendum arbitrio traditur.* Simili inepto exagerandi profluuio plena eſt huius Pontificis vita, in qua nequaquam repetita fuiſſet ſucceſſio Romanorum Pontificum Gregorij IV. & Sergij II. quę in Leonis IV. vita exhibita erat, ſi vnus, & idem auctor vitam Leonis, & Benedicti compoſuiſſet. Magìs igitur probanda videtur

cur illa eruditorum virorum ſententia, quæ Anaſtaſio Bibliothecario vitam Nicolai Primi tribuit. Fuit hæc ſententia Lucæ Holſtenij, qui initio vitæ Nicolai annotauit: *Hanc vitam à Sedis Apoſtolicæ Bibliothecario ſcriptam docet frequens ſcrinij Eccleſiaſtici mentio*. Vnum iſtius veritatis exemplum adducere ſufficiet. De geſtis namque Lotharij, ita ſcribit auctor; *Sicut in illis malè compoſitis geſtis in ſcrinio huius Sedis repoſitis declaratur*. §. *tunc Emilientes* Bibliothecæ Apoſtolicæ meminit, *ſicut in geſtis, quæ in Bibliotheca reiacent, quiſquis inueſtigauerit, poterit reperire*. Quibus verbis auctor manifeſtè indicat, ſe ſcrinio, & Bibliothecæ Apoſtolicæ præpoſitum fuiſſe. Vnde non immeritò Eminentiſſimus Cardinalis Baronius Tomo 9. Annalium geſta Nicolai Primi paſſim Anaſtaſio Bibliothecario, qui ſub Nicolao Primo in Vrbe floruit, attribuit; Bellarminus autem libro de Scriptoribus immeritò Anaſtaſio omnes Romanorum Pontificum vitas, quæ libro Pontificali continentur, tribuit: *Scripſit vitas Romanorum Pontificum*, inquiebat Bellarminus, *à Sancto Petro vſque ad Nicolaum Primum*. Si enim tot auctores vitas Pontificum ſcripſerunt ante Anaſtaſium, dicendum cum Luca Holſtenio, Anaſtaſium potiùs collectorem, quàm auctorem vitarum Pontificum eſſe potuiſſe. Vndè non alia ratione vti potuit Velſerus, qui primum librum Pontificalem typis ſub hoc titulo edidit: *Anaſtaſij S. R. Eccleſiæ Bibliothecarij Hiſtoria de vitis Romanorum Pontificum à Beato Petro Apoſtolo vſque ad Nicolaum Primum, numquam hactenùs typis excuſa*. Quamuìs enim rationem reddat in præfatione ad lectorem, *quia ſtylus, totaque ſcribendi ratio, ordo, & methodus earum vitarum, quæ poſt B. Damaſi vitam in hoc Codice extant, omninò conſentire videtur cum phraſi, vniuerſaque ſcribendi ratione, quæ eſt in vitis prioribus Damaſo hactenus inſcriptis, vti quiuis non obeſæ naris lector facilè odorari, & aduertere poterit, prorsùs in eam ſententiam inclinamus, omnium illarum (licèt nonnullis in locis adulterina aliorum adiectione, vel detractione, ob ſummam ſuperiorum ſæculorum inſcitiam deprauatæ ſint) verum, & germanum parentem eſſe Anaſtaſium S. R. Eccleſiæ Bibliothecarium. Quare & eius nomenclatura totum Opus ornare non dubitauimus*. Quamuis inquam his verbis auctor, ab vno eodemque Anaſtaſio omnes Pontificum vitas conſcriptas fuiſſe, indicet, mirum tamen in modum à vero aberrat, vt facilè ex ſupradictis colligi poteſt. Atque hæc quidem ſufficiant de libro Pontificali, eiuſque auctore. Reſtat, vt videamus, ex quibuſnam antiquitatis monimentis liber ille conſcriptus ſit,

& quænam ei fides à viro cordato adhiberi poſſit, vel debeat.

CAPVT NONVM.

Ex quibuſnam Antiquitatum monimentis liber Pontificalis concinnatus ſit, & quænam ei fides adhiberi poſſit.

1. Auctor prioris partis libri Pontificalis à Petro ad Zachariam vſus eſt Catalogo ſexto ſæculo exarato, vt patet in primis ex diuerſis locis, quæ ex Catalogo deſcripſit.

2. Secundò id conſtat ex Conſulum notis, quas auctor libri Pontificalis, ex ſecundo Catalogo deſumpſit, nam nullos alios Conſules, quàm in ſecundo Catalogo aſſignatos exhibet.

3. De Actis, quæ auctor Pontificalis aliundè habuit, partim ſcitur, partim ignoratur, vndè deſumpta ſint.

4. Inter illa, quorum fons, & origo ſcitur, ſunt nonnulla Acta Cornelij Papæ ex antiquiore Catalogo deſcripta: Acta Stephani, Marcelli, aliorumque ex ipſorum vitis, ſeu martyrij actis collecta ſunt.

5. Quæ de donationibus in Syluestro, & Marco adduntur, ex Inſtrumentis Eccleſiarũ, & Archiuo Sedis Apoſtolicæ prodierunt, vndè de libri Pontificalis præſtantia conſtat.

6. Ex poſteriori parte libri Pontificalis à Zacharia vſque ad Nicolaum Primum, de eius præſtantia conſtat, quia ab auctoribus ſynchronis conſcripta eſt.

7. Deindè, quia ex authenticis iſtorum temporum monimentis concinnata fuit.

8. Ex dictis enim patet, quæ veneratione accipienda ſint, quæ de hiſtoria, diſciplina, ritibus, & fide in libro Pontificali reperiuntur.

9. Hæretici ipſi id negare non ſunt auſi, vt ex illorum teſtimonijs eruitur.

1. VT de priori parte libri Pontificalis, qua vitæ Romanorum Pontificum à Petro vſque ad Gregorium II. ab vno eodemque auctore deſcriptæ continentur, nullum inprimis dubium eſſe videtur, quin auctor pro hac parte vſus ſit Catalogo Romanorum Pontificum ſub Iuſtiniani principatu concinnato. In ſingulorum namque Pontificum vitis tot tantaque huius veritatis exempla occurrunt, vt auctor Pontificalis plerumque verba Catalogi exſcripſiſſe videatur. De Simplicio Papa habet Catalogus: *Hic conſtituit ad Sanctum Petrum, & ad Sanctum Paulum, & ad Sanctum Laurentium hebdomadas, vt presbyteri manerent propter baptiſmum, & pœnitentiam petentibus, de regione prima ad Sanctum Paulum, de regione tertia ad S. Laurentium, de regione ſeptima ad S. Petrum.* Quæ auctor Pontificalis his verbis refert: *Hic conſtituit ad S. Petrum Apoſtolum, & ad S. Paulum Apoſtolum, & ad Sanctum Laurentium Martyrem hebdomadam, vt presbyteri manerent ibi propter pœnitentes, & Baptiſmum, regionem tertiam ad Sanctum Laurentium, regionem primam ad Sanctum Paulum, regionem ſextam, vel ſeptimam ad Sanctum Petrum.* Hæc auctor libri Pontificalis, quæ nemo non videt, ex Catalogi loco ſuperiùs allato deſumpta eſ-

ſe. Habet quoquè Catalogus in Simplicij anteceſſore Hillaro Papa: *Hic fecit decretalem & per vniuerſum Orientem direxit, & epiſtolas de fide Catholica.* Quæ auctor Pontificalis his verbis tradit: *Hic fecit decretalem, & per vniuerſum Orientem ſparſit epiſtolas de fide Catholica, & Apoſtolica confirmans tres Synodos, Nicænam, Epheſinam, & Chalcedonenſem.* Quæ verba conſtat deſumpta eſſe ex præfato Catalogi loco, in quo tamen nihil de tribus Synodis legitur, adeò vt neceſſe ſit, auctorem libri Pontificalis hoc Catalogo poſteriorem eſſe, cum illi nonnulla addiderit forſan ex eodem fonte, ex quo auctor alterius Catalogi tempore Caroli Magni ante 850. annos ſequentia deſumpſit in Hilaro Papa: *Hic ſpargit epiſtolas de fide Catholica per Orbem Orientalem, & confirmauit tres Synodos, Nicænam, Epheſinam, & Chalcedonenſem.* Quæ ex geſtis Hilari Papæ primùm ab auctore libri Pontificalis, deindè ab auctore Catalogi tempore Caroli Magni contexti deſumpta videntur.

2. Secundò conſtat hoc ipſum ex Conſulum notis, quæ in libro Pontificali ad vnumquemque Pontificatum occurrunt, & quas auctor ſecundi Catalogi, partim ex antiquiore Catalogo tempore Liberij conſcripta deſumpſit, partim de ſuo addidit, ita vt ex eo conſtare exiſtimem, quòd omnes Conſules à Lini Pontificatu, vſque ad Marcum Papam ſint ijdem omninò, qui in vtroque Catalogo, & libro Pontificali aſſignantur, & ſic auctor ſecundi Catalogi, ex antiquiore Catalogo, libri verò Pontificalis auctor ex ſecundo Catalogo Conſules deſumpſiſſe credantur. Vt autem hac de re exemplum clariſſimum adferamus, habet antiquior Catalogus in Marco: *Fuit temporibus Conſtantini Nepotiano & Facundo Conſulibus, ex die XV. Kalendas Febr. vſque in diem Nonarum Octobrium Conſulibus ſupradictis.* Quæ auctor ſecundi Catalogi ſic refert: *Fuit temporibus Conſtantini & Nepotiani ſecundò Conſulibus ex die Kalend. Febr. vſque in diem Kalend. Octobris.* Error librariorum hic eſt in Conſulum nominibus, nonnullaque mutatio facta videtur in diebus, quibus Marcus ſedere cœpit, & deſijt. Porrò auctor Pontificalis errores hos retinuit, nam ait: *Fuit autem temporibus Conſtantini, & Nepotiani ac Secundi Conſulum, ex die Kalend. Febr. vſque in diem Kalend. Octobris.* Ex quibus confirmari videtur, quod author libri Pontificalis Conſules, & dies Pontificatus Marci deſumpſerit ex ſecundo Catalogo ſæculo ſexto conſcripto, qui tunc librariorum incuria deprauatus eſt. Porrò antiquiorem Catalogum fontem eſſe, ex quo auctor ſe-

ſecundi Catalogi Conſulum nomina protulit, nemo in dubium vocabit, qui conſiderat, poſt Pontificatum Liberij, in quo antiquiorCatalogus finem accipit,in ſecundo Catalogo nullos amplius Conſules aſſignari. In Damaſo enim Liberij ſucceſſore habet auctor ſecundi Catalogi: *Sedit annos 17. menſes 3. dies 11. Fuit temporibus Iuliani*. Auctor verò Pontificalis: *Sedit annos decem, & octo, menſibus duobus, diebus decem*. Et poſt enarrata illa, quæ ad intruſionem Vrſicini ſpectant: *Fuit autem temporibus Iuliani*:nulla omninò mentione facta Conſulatus, quibus Damaſus cœperat, finieratque Pontificatum. Idem videre licet in Siricio, Anaſtaſio, Innocentio Primo, Zoſimo, alijſque Damaſi ſucceſſoribus, vſque ad Ioannem; cuius tempori cum auctor ſecundi Catalogi vicinus fuerit, eiuſdem Pontificatus initium, & finem certis Conſulibus aſſignauit: *Sedit*, inquit de Ioanne, *annos duos, menſes octo, dies quindecim, à Conſulatu Maximi, vſque ad Conſulatum Olibri*. Quæ eadem repetit auctor Pontificalis in hoc Pontifice, vti & in Felice Quarto, quocum auctor ſecundi Catalogi finit: *A Conſulatu Aburti vſque in Conſulatum lampadi & Oreſtis, à die 4. Idus Iuliarum vſque in diem 4. Idus Octobris*. Aburti loco auctor Pontificalis legit *Mamortini*. Cætera verba eadem omninò ſunt. Vndè auctor libri Pontificalis ea à ſecundo Catalogo mutuatus videtur. Cuius manifeſtum ſignum illud quoquè cenſendum eſt, quòd poſt Hormiſdam, & Felicem, qui duo vltimi ſunt ab auctore ſecundi Catalogi exhibiti, nullius alterius Pontificatus per Conſules deſignetur in libro Pontificali.

3. Cum itaque ex dictis pateat, vndenam auctor libri Pontificalis Conſulum notas, & pleraque geſta deſcripſit, videndum eſt, vndè cætera acta, quæ in ſecundo Catalogo minimè repeꝛiuntur, deſumpſerit. Plura equidem reperiuntur in libro Pontificali quàm in ſecundo Catalogo, vt patet in primis ex verbis ſequentibus, quæ habentur in D. Petro: *Obijt poſt paſſionem Domini 38*. Hæc namque de tempore obitus Petri, non in ſecundo Catalogo, ſed apud D. Hieronymum libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis reperiuntur, ex quo auctor illa deſumpſit. in vita Pij Papæ habentur quidem ſequentia: *Hic ex rogatu Beatæ Praxedis dedicauit Eccleſiam Thermas Nouati in Vico Patritij in honorem ſororis ſuæ Sanctæ Potentianæ, vbi & multa dona obtulit, vbi ſæpè ſacrificium Domino offerens miniſtrabat, imò, & fontem baptiſmi conſtrui fecit, manu ſua benedixit, & conſecrauit, & multos venientes ad fidem baptizauit in nomine Trinitatis*. Hæc tamen verba, vt

Lucas Holſtenius notauit, abſunt à Florentinis Codicibus manuſcriptis & Regio, & quia extra ordinem appoſita ſunt ad finem vitæ, poſteà eidem libro Pontificali adiecta fuiſſe creduntur. Adiecta quoquè ſunt, quæ in libro Pontificali habentur ſub Victore: *Hic fecit conſtitutum ad interrogationem ſacerdotum de circulo Paſchæ cum presbyteris, & Epiſcopis facta collatione, & accerſito Theophilo Epiſcopo Alexandriæ facta Congregatione, vt à quarta decima Luna primi menſis vſque ad vigeſimam primam die Dominica cuſtodiatur ſanctum Paſcha*. Hæc enim ibi extra ordinem reperiuntur, poſtquàm de ordinationibus actum erat, vbi & notandum, quòd illa, quæ de *Theophilo Alexandrino* narrantur, falſa ſint, cum Theophilus Cæſareenſis fuerit, ad quem Victor, teſte Beda, hac de re ſcripſit. Adiecta tamen non ſunt, ſed ſemper in libro Pontificali extitiſſe videntur ſequentia, quæ in ſecundo Catalogo non reperiuntur: *Fecit conſtitutum de Eccleſia, vt patenas vitreas ante ſacerdotes in Eccleſiam Miniſtri portarent, donec Epiſcopus miſſas celebraret, ante ſe ſacerdotibus aſtantibus, & ſic Miſſæ celebrantur, excepto quod Ius Epiſcopi intereſſet, vt tantùm Clerus ſuſtineret omnibus præſentibus ex ea conſecratione de manu Epiſcopi iam coronam conſecratam, & acciperet presbyter tradendam populo*. Quæ vndenam deſumpta ſint, fateor me ignorare.

4. Nequaquam tamen ignoratur, vndè deſumptum ſit, quod in Cornelio Papa habet auctor libri Pontificalis his verbis: *Sub cuius Epiſcopatu Nouatus Nouatianum extra Eccleſiam ordinauit, & in Africa Nicoſtratum. Hoc facto Confeſſores, qui ſe ſeparauerunt à Cornelio cum Maximo presbytero, qui cum Moyſe fuit, ad Eccleſiam ſunt reuerſi; & facti ſunt Confeſſores fideles. Poſt hoc Cornelius Epiſcopus Centumcellis pulſus eſt, & ibi ſcriptam epiſtolam de ſua confirmatione, miſſam à Cypriano, quam Cyprianus in carcere ſcripſit, & de Celerino Lectore ſuſcepit*. Hæc enim deſumpta ſunt partim ex antiquiore Catalogo, partim ex Cypriano ipſo, vt auctor non obſcurè indicat. Reliqua, quæ habentur poſt Beati Petri tranſlationem de cauſa, ob quam Beatus Cornelius martyrio coronatus eſt, ex Actis Sancti huius Pontificis deſumpta ſunt, vti & ex Actis Stephani, quæ auctor libri Pontificalis habet ab his verbis: *Suis temporibus*, vſque ad illa: *Fecit ordinationes*. Quæ omnia in ſecundo Catalogo deſiderantur. Pauca omninò addita ſunt in vitis Caij, & Marcellini, plura verò in vita Marcelli, in qua ſequentia leguntur: *Hic rogauit quamdam*

Matronam nomine Priſcillam, & fecit Cœmeteria via Salaria, & 25. titulos in Vrbe Roma conſtituit, quaſi Diœceſes propter baptiſmum, & pœnitentiam multorum, qui conuertebantur ex paganis. Et vt cætera omittam; plura de Lucinæ domo in Eccleſiam conſecrata, & per Maxentium in ſtabulum conuerſa, in illis Marcelli Actis, quæ manuſcripta etiamnùm ſuperſunt, reperiuntur; adeò vt ex his, vel ſimilibus Actis deſumpta eſſe conſtet.

5. Porrò ſicut Actis Pontificum vſus fuit Auctor libri Pontificalis pro vitis illorum, qui tribus primis ſæculis vixerunt, ita in vita Sancti Syluestri, vſus videtur varijs donationibus pijs, & inſtrumentis Eccleſiarum, quæ in Archiuo Sedis Apoſtolicæ aſſeruabantur. Additiones enim libri Pontificalis conſiſtunt vt plurimùm in donationibus ab Imperatore Conſtantino, eiuſque pietatis hæredibus, & Romanis ipſis Pontificibus factis. Omitto eas, quæ quamplurimæ in vita Syluestri continentur; ſatis namque erit pauca ex vita Sancti Marci delibaſſe, in qua legitur: *Hic fecit duas Baſilicas, vnam via Ardeatina, vbi requieſcit; & aliam in Vrbe Roma iuxta Palacinis. Huius ſuggeſtione obtulit Conſtantinus Auguſtus Baſilicæ, quam Cœmeterium conſtituit via Ardeatina, fundum roſarum cum omni agro campeſtri præſtantem ſolidos 40. in Baſilica in Vrbe Roma obtulit hæc: patenam argenteam penſantem libras 30. vrnas argenteas duas penſantes libras 20. ſcyphum argenteam penſantem libras 10. calices miniſteriales argenteos 3. penſantes libras binas: coronam argenteam penſantem libras 10. fundum Antonianum via Claudia præſtantem ſolidos 30. fundum Vaceanum via Appia præſtantem ſolidos 40., & trimiſios duos: fundum Orrea via Ardeatina præſtantem ſolidos 55. & trimiſium vnum.* Hæc omnia auctor libri Pontificalis, qui cum Romæ ſcripſerit, ſi Bibliothecæ Apoſtolicæ, aut Archiuo, non præpoſitus fuerit, acceſſum ſaltem ad ea habuit, & indè notitiam donationum habuiſſe videtur, eaque pro augendis Pontificum geſtis vſum fuiſſe. Vndè colligere licet, quanti fieri mereantur illa, quæ hac de re in libro Pontificali continentur, cum vel ex Sedis Apoſtolicæ Archiuis, vel ex Catalogis quarto, & ſexto ſæculo concinnatis deſumpta ſint. Atque hæc quidem de priori parte libri Pontificalis, quæ ab vno, eodemque auctore à D. Petro, vſque ad Zachariam Papam contexta eſt.

6. De Zachariæ, & ſequentium Pontificum Actis vſque ad Nicolaum Primum facilius nos expediemus, cum iam ſuprà monſtratum ſit, quod ab auctoribus coætaneis, qui Romæ vixe-

xerunt conſcripta ſint. Sic Zachariæ; Stephani III. & Pauli geſta ſcripſit auctor Romanæ Eccleſiæ Clero adſcriptus, & forſan Archiuo Apoſtolico præpoſitus. Sic etiam vitæ Stephani IV. & Hadriani Primi ab auctore ſynchrono, qui Baſilicæ Lateranenſis aut Vaticanæ Clero adſcriptus erat, editæ fuerunt, vt cap. 6. num. 5. oſtendimus. auctor vitæ Leonis III. forſan è Clero Baſilicæ Sancti Pauli fuit, vt eodem capite innuitur num. 6. Paſchalis, & trium ſucceſſorum Eugenij II. Valentini, & Gregorij III. vitas ab auctoribus Romanis conſcriptas eſſe circa eorundem Pontificum tempora, patet ex numero 7. Sergij II. & Leonis IV. geſta non modo ab auctore Romano, & contemporaneo, ſed magnæ auctoritatis viro, & oculato teſte ſuiſſe deſcripta, monſtrauimus numero 8. Et quamuis ignoretur, quis Benedicti III. vitam exararit, ab auctore tamen contemporaneo editam fuiſſe, oportuit; ſiquidem concinnata fuit ante Anaſtaſium Bibliothecarium, qui vitam illam cum vita Nicolai Primi, qui Benedicto ſucceſſit, à ſe conſcriptas libro Pontificali adiecit, vt facilè conijcere licet ex ijs, quæ numero 9. capitis ſæpè citati tradidimus.

7. Nec ſolùm ab auctoribus coæuis, ſed etiam ex authenticis Romanæ Eccleſiæ monimentis hiſtoria pontificia ſecundæ huius partis conſcripta fuit. Si enim Romanorum Pontificum, qui ab anno 742. vſque poſt noni ſæculi medium ſederunt, vitas peruoluamus, reperiemus profectò, auctores vitarum illarum ex Romanæ Eccleſiæ regeſtis, ex Scrinijs Apoſtolicæ Sedis deſumpſiſſe ea, quæ retulerunt. Omnes enim Romæ ſcripſerunt, & vel Baſilicarum Lateranenſis, Vaticanæ, & D. Pauli Archiuis præpoſiti fuerunt, vel earumdem Baſilicarum Clero adſcripti chartas, & regeſta Archiuorum conſulere potuerunt. Sic auctor in Stephano III. Zachariæ ſucceſſore: *De omnibus receptis Ciuitatibus donationem in ſcriptis à Beato Petro, atque à Sancta Romana Eccleſia, vel omnibus in perpetuum Pontificibus Apoſtolicæ Sedis miſit poſſidendam, quæ hactenùs in Archiuo Sanctæ noſtræ Eccleſiæ recondita tenetur.* Sic quoquè in vita Hadriani Primi citat auctor donationem Caroli Magni Beato Petro factam: *Sicut*, inquit, *in eadem donatione contineri monſtratur* addit exemplar illius donationis ſuper corpus Beati Petri poſitum: *Aliaque*, inquit, *eiuſdem donationis exempla per Scriniarium huius Sanctæ noſtræ Eccleſiæ deſcripta eius Excellentia ſecum deportauit.* Quibus quidem verbis indicat auctor, ſe non fuiſſe Scriniarium Archiui Vaticani, fuiſſe tamen eiuſdem Eccleſiæ adſcriptum, & donationum exempla à Scriniario exarata conſpexiſſe. Quid plura? In vitis

ris reliquorum Pontificum vſque ad Nicolaum I. toties Scriniorum Apoſtolicæ Sedis mentio facta reperitur, vt vel ob hanc rationem eorum omnium auctorem Anaſtaſium Bibliothecarium ſtatuerint Onuphrius Panuinius, Ciaconius, alijque viri eruditi.

8. Atque ex his omnibus patet, quantæ auctoritatis poſterior pars libri Pontificalis habenda ſit, vtpotè quæ ab auctoribus contemporaneis ex antiquis Romanæ Eccleſiæ monumentis in Archiuis eius aſſeruatis contexta eſt. Licet autem prior pars non conſcripta ſit ab auctoribus ſynchronis; ex antiquis tamen Romanę Eccleſię monimentis pariter concinnata fuit: adeò vt pro diſcernendis Romanæ Eccleſiæ ritibus, pro eiuſdem diſciplina, & dogmatibus cognoſcendis, hic liber meritò allegari poſſit, cum ex eo horum omnium notitia eruatur. Si enim de ritibus ſacrificij, qui iam indè à primis temporibus cœperunt; ſi de ordinationibus Epiſcoporum, Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, & inferioris Cleri, eorumque munijs; ſi de reliquijs Martyrum, de inuocatione Sanctorum, de pſalmis, & orationibus, in Eccleſia recitari ſolitis; ſi de varia ſummi Pontificis electione; ſi de ſexcentis alijs diſciplinæ, rituum, & dogmatum Eccleſiaſticorum capitibus agamus: reperiemus profectò in hoc libro Pontificali, vndè cunctis ſatisfiat: perſpectos habebimus Hæreticorum errores, & cognoſcemus quando, & à quibus damnati ſint; Conciliorum Generalium Acta, Pontificum decreta, Synodorum Nationalium, & Prouincialium ſtatuta obſeruabimus; & quibus modis Eccleſiæ regimen octo primorum ſæculorum ſpatio conſtitit, facilè conijciemus. Ita vt vix ſciam, an in tota antiquitate opus aliud reperiatur, ex quo tam multa, ac ex libro Pontificali, addiſci poſſint.

9. Atque hæc ſufficiant de libri Pontificalis præſtantia & auctoritate, quam Hæretici ipſi non contemnendam eſſe declararunt. Blondellus enim, dum contra Turrianum ſcribit de epiſtolis decretalibus primorum Pontificum, obſeruat in prolegomenis capite 12. libri Pontificalis ſcriptorem vixiſſe ante annum ſeptingenteſimum, & citari à *Beda, Amalario Fortunato, Vualafrido Strabone, & alijs Anaſtaſio Bibliothecario antiquioribus*. Adiungit cap. 16. *Scriptorem fortè non malum eſſe*. Alibi fatetur, *eo veteres Eccleſiæ Romanæ tabulas contineri, nihilque eo ſcripto incorruptius editum, nihilque à falſi ſuſpicione alienius reperiri poſſe*. Hanc Blondelli ſententiam ſecutus eſt Salmaſius, qui fatetur cum Blondello, authorem quaſi ſolis radio ſcripſiſſe, quorum ſententiam, dum in operibus poſthumis Diſſertatione I. de ſe-

rie

rie Romanorum Pontificum, capite 12. improbare ſtudet Pearſonius, rationem num. 12. adducit: *Quia auctor eius anonymus, & incertus ſexti ſaeculi ſcriptor, & ſtatus primitiuae Eccleſiae ignarus fuit*. Adiungit nonnulla, quae praeoccupati animi indicia ſpirant, & auerſae religionis hoſtem produnt: vndè mirum nemini videbitur, quòd narrationes in libro Pontificali contentae ipſi diſpliceant, ritus Romanae Eccleſiae ibidem exhibitos contemnat, doctrinas, ſiue dogmata primitiuae Eccleſiae in eo expreſſa ſugillet, & repudiet. Oſtendimus ſanè, ex quibus fontibus ea, quae in libro Pontificali traduntur, deſumpta ſint. Ex quibus facilè quiſque diſcernet, Pearſonium humani quid paſſum eſſe, dum contra libri Pontificalis authorem inſurgit, quem dum ſęculo ſeptimo ſcripſiſſe fatetur, meliùs de Romana Eccleſia, eiuſque diſciplina, ritibus, & fide inſtructum fuiſſe, quàm nouiſſimis his temporibus natos, agnoſcere debuiſſet. Atque hoc meum de libro Pontificali iudicium eſt: nunc librum ipſum cum Catalogis, ex quibus magna eius pars deſumpta eſt, Lectorum oculis exhibebimus, vt cuncta vnico intuitu agnoſcantur.

CATA-

CATALOGI
ET ACTA
ROMANORVM
PONTIFICVM.

EX

ANTIQVISSIMIS SCRIPTORIBVS

ET M.SS. CODICIBVS

EX QVIBVS EDITVS FVIT

LIBER PONTIFICALIS

ANASTASIO BIBLIOTHECARIO TRIBVTVS,

QVI EXHIBETVR

EX CORRECTIONE V. C. LVCAE HOLSTENII.

QVI ANASTASII OPVS AD MANVSCRIPTOS CODICES VATICANOS, CASSINENSES, REGIOS, FLORENTINOS, ET FARNESIANVM RECENSVIT.

ACCEDVNT

NOTAE NOSTRAE BREVIORES, QVIBVS NONNVLLA OBSERVATV DIGNA DILVCIDE EXPLICANTVR.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Biblioт. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editionē Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
D. Irenæus lib. 3. cap. 3. A glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro, & Paulo Romæ fundata, & conſtituta Eccleſia. D. Epiphanius Hær. 7. num. 6. Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt: Petrus, & Paulus. S. Optatus lib. 2. Sedit prior Petrus. D. Auguſtinus epiſt. 165. Ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium à Petro.	Chronicon. Petrus Apoſtolus natione Galilæus Chriſtianorum Pontifex primus, cum primùm Antiochenam Eccleſiā fundaſſet, Romam proficiſcitur, vbi Euangelium prædicans 25. annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat.	A 1. Imperante Tiberio Cæſare, paſſus eſt Dominus noſter Ieſus Chriſtus duobus Geminis Conſulibus VIII. Kal. Aprilis. & poſt aſcenſum eius Beatiſſimus Petrus Epiſcopatum ſuſcipit. Ex quo tempore per ſucceſſionem diſpoſitum, quis Epiſcopus, quot annis præfuit, vel quo imperante. Petrus annis 25. menſe 1. diebus 9. Fuit temporibus Tiberij Cæſaris, & Caij, & Tiberij Claudij, & Neronis à Cōſulatu Vinicij & Lōgini, vſq; Neronis & Veteris: paſſus autem cum Paulo die 3. Kal. Iulias, Conſulibus ſupraſcriptis, imperante Nerone.	† 1. Beatus Petrus Antiochenus, filius Ioannis, Prouinciæ * Gallileiæ, Vico Betzaida, frater Andreæ, & Princeps Apoſtolorum primum ſedit Cathedra Epiſcopatus in Antiochia annis X. Hic Petrus ingreſſus in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit cathedram Epiſcopatus annos XXV. menſes II. dies III. *Fuit temporibus Tiberij Cæſaris, & Gaij, & Tiberij Claudij, & Neronis.* Hic ſcripſit duas Epiſtolas, quæ Canonicæ nominantur, & Euangelium Marci, quia Marcus auditor eius fuit, & filius de baptiſmo, poſt omnem quatuor euangeliorum fontem * ad interrogationem Petri * firmati ſunt, dum alius Græcè, alius Hebraicè, alius Latinè conſonent. Hic martyrio cum Paulo coronatur. Hic fecit ordinationes tres, Diaconos ſeptem per menſem Decembrim. Qui & ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis iuxta locum, vbi Crucifixus eſt, iuxta Palatium Neronianum in Vaticano * in terreturium Triumphale 3. Kal. * Iulii.
Irenæus. Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt. Epiphanius. Linus, & Cletus. D. Opt. & S. Ang. Petro ſucceſſit Linus.	Chronicon. Poſt Petrum primus Romanam Eccleſiam tenuit Linus annis XI.	2. Linus annis duodecim, menſibus 4. diebus 12. Fuit temporibus Neronis à Conſulatu Saturnini, & Scipionis, vſque Capitone & Ruſo.	2. Linus natione Italus Regionis * ..... Patre Erculano, ſedit annos XI. menſes III. dies XII. *Fuit autem temporibus Neronis à Conſulatu Saturnini & Scipionis vſque* ad *Capitone, &* Rufino Conſulibus. Martyrio coronatur. Hic ex
		Notæ. A Hic Catalogus pauca Acta exhibet, nihilque fermè præter Conſules, & Imperatores, quibus	*Notæ.* † Hic Catalogus ferè vbiq; mutatur tempora Imperatorum, & Conſulum ab antiquiore Catalogo; quòd vbi factum ſit, lector ex ijs quæ Italico charactere exarata ſunt, præ-

* Cod. Colb. *Galilæa.* Henſcen. *Galatia.*
* Henſch. addit, *quæ*
* legit *firmata.*
* Henſc. *inter Zeturrum.*
* *Iun.*
* Henſc. addit *Tuſcia.*

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex praſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

1. S. PETRVS APOSTOLVS.

A *Beatus Petrus* Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum *Antiochenus, filius Ioannis, Prouinciæ Galileæ, vico Betſaida, frater Andreæ*. Primus ſedit cathedra Epiſcopatus in Antiochia annos 7. *Hic Petrus ingreſſus* eſt *in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit* * *Cathedra Epiſcopatus annos* 25. * menſem 1. dies 8. *Fuit* autem *temporibus Tiberij Cæſaris, & Caij, & Tiberij Claudij, & Neronis. Hic ſcripſit duas epiſtolas, quæ* * Catholicæ *nominantur, & Euangelium Marci, quia Marcus auditor eius fuit, & filius de baptiſmo*: quæ *poſt omnem quatuor Euangeliorum fontem*, quæ *ad interrogationem* & teſtimonio eius, hoc eſt *Petri formata ſunt, dum alius Latinè, aliuſque Græcè, & alius Hebraicè conſonant*, tamen eius teſtimonio ſunt firmata. *Hic martyrio cum Paulo coronatur* poſt Paſſionem Domini annis * 38. *qui ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis iuxta locum, vbi crucifixus eſt iuxta Palatium Neronianum in Vaticano* iuxta territorium triumphale * in Calend. Iul. Hic fecit ordinationes per menſem Decembrium Epiſcopos 6. presbyteros 10. * *Diaconos* 8.

* Florent. ſecund. *Cathedram*.
* Flor. duo: *Menſes* 2. *dies III*.
* Flor. & Vat. *Canonicæ*.
* Flor. 39.
* Vat. & Flor. *III. Kal.*
* Florent. duo & Vat. *Diac. VII*.

2. S. LINVS.

Linus natione Italus, regionis Tuſciæ, *ex patre Herculano ſedit* * *annos XV*. menſes III. dies XII. *Fuit autem temporibus Neronis, à Conſulatu Saturnini & Scipionis vſque Capitonem &* Rufum *Conſules. Martyrio coronatur. Hic ex præcepto Beati Petri conſtituit, vt mulier in Eccleſiam velato capite introiret*. Hic fecit ordinationes duas, Epiſcopos XV. preſbyteros XVIII. *qui ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in Vaticano ſub die 9. Kal. Octobris*.

* Vatic. & duo Flor. *annos XI*.

Notæ.

A Auctor huius libri Pontificalis fere omnia ſua mutuatur ab auctore ſecundi Catalogi, quod indicamus charactere Italico: illa verò quæ alio charactere excuſa ſunt, aliunde auctor deſumpſit; vt quæ habet de Martyrio Apoſtolorum anno 38. poſt Chriſti mortem, & de ordinationibus à Petro & Lino peractis.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Historiam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Biblioт. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
D. Irenæus lib. 3. cap. 3. A glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro, & Paulo Romæ fundata & conſtituta Eccleſia. D. Epiphanius Hær. 7. num. 6. Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt: Petrus, & Paulus. S. Optatus lib. 2. Sedit prior Petrus. D. Auguſtinus epiſt. 165. Ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium à Petro.	Chronicon. Petrus Apoſtolus natione Galilæus Chriſtianorum Pontifex primus, cum primùm Antiochenam Eccleſiã fundaſſet, Romam proficiſcitur, vbi Euangelium prædicans 25. annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat.	A 1. Imperante Tiberio Cæſare paſſus eſt Dominus noſter Ieſus Chriſtus duobus Geminis Conſulibus VIII. Kal. Aprilis, & poſt aſcenſum eius Beatiſſimus Petrus Epiſcopatum ſuſcipit. Ex quo tempore per ſucceſſionem diſpoſitum, quis Epiſcopus, quot annis præfuit, vel quo imperante. Petrus annis 25. menſe 1. diebus 9. Fuit temporibus Tiberij Cæſaris, & Caij, & Tiberij Claudij, & Neronis à Cõſulatu Vinicij & Lõgini, vſq; Neronis & Veteris: paſſus autem cum Paulo die 3. Kal. Iulias, Conſulibus ſuprascriptis, imperante Nerone.	† 1. Beatus Petrus Antiochenus, filius Ioannis, Prouinciæ * Galliſciæ, Vico Betzaidã, frater Andreæ, & Princeps Apoſtolorum primum ſedit Cathedra Epiſcopatus in Antiochia annis X. Hic Petrus ingreſſus in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit cathedram Epiſcopatus annos XXV. menſes II. dies III. *Fuit temporibus Tiberij Cæſaris, & Gaij, & Tiberij Claudij, & Neronis.* Hic ſcripſit duas Epiſtolas, quæ Canonicæ nominantur, & Euangelium Marci, quia Marcus auditor eius fuit, & filius de baptiſmo, poſt omnem quatuor euangeliorum fontem * ad interrogationem Petri * firmati ſunt, dum alius Græcè, alius Hebraicè, alius Latinè conſonent. Hic martyrio cum Paulo coronatur. Hic fecit ordinationes tres, Diaconos ſeptem per menſem Decembrim. Qui & ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis iuxta locum, vbi Crucifixus eſt, iuxta Palatium Neronianum in Vaticano * in terreturium Triumphale 3. Kal. * Iulii.	* Cod. Colb. *Gallitia.* Henſcen. *Galatia.* *Henſch. addit, *quæ* * legit *firmata.* * Henſc. *inter Zeturium.* * *Iun.*
Irenæus. Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt. Epiphanius. Linus, & Cletus. D. Opt. & S. Aug. Petro ſucceſſit Linus.	Chronicon. Poſt Petrum primus Romanam Eccleſiam tenuit Linus annis XI.	2. Linus annis duodecim, menſibus 4. diebus 12. Fuit temporibus Neronis à Conſulatu Saturnini, & Scipionis, vſque Capitone & Ruſo.	2. Linus natione Italus Regionis * ... Patre Erculano, ſedit annos XI. menſes III. dies XII. *Fuit autem temporibus Neronis à Conſulatu Saturnini & Scipionis vſque ad Capitone, & Rufino Conſulibus.* Martyrio coronatur. Hic ex	* Henſc. addit *Tuſcia.*
		Notæ. A Hic Catalogus pauca Acta exhibet, nihilque fermè præter Conſules, & Imperatores, quibus	*Notæ.* † Hic Catalogus ferè vbiq; mutuatur tempora Imperatorum, & Conſulum ab antiquiore Catalogo; quòd vbi factum ſit, lector ex ijs quæ Italico charactere exarata ſunt,	

prę-

Iuxtà Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

1. S. PETRVS APOSTOLVS.

A *Beatus Petrus* Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum *Antiochenus, filius Ioannis, Prouinciæ Galileæ, vico Betſaida, frater Andreæ.* Primus ſedit cathedra Epiſcopatus in Antiochia annos 7. *Hic Petrus ingreſſus eſt in Vrbem Romam Nerone Cæſare, ibique ſedit * Cathedra Epiſcopatus annos 25.* * menſem 1. dies 8. *Fuit* autem *temporibus Tiberij Cæſaris, & Caij, & Tiberij Claudij, & Neronis. Hic ſcripſit duas epiſtolas, quæ ** Catholicæ *nominantur, & Euangelium Marci, quia Marcus auditor eius fuit, & filius de baptiſmo:* quæ *poſt omnem quatuor Euangeliorum fontem,* quæ *ad interrogationem* & teſtimonio eius, hoc eſt *Petri formata ſunt, dum alius Latinè, aliuſque Græcè, & alius Hebraicè conſonant,* tamen eius teſtimonio ſunt firmata. *Hic martyrio cum Paulo coronatur* poſt Paſſionem Domini annis * 38. *qui ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis iuxta locum, vbi crucifixus eſt iuxta Palatium Neronianum in Vaticano* iuxta territorium triumphale * in Calend. Iul. Hic fecit ordinationes per menſem Decembrium Epiſcopos 6. presbyteros 10. * *Diaconos* 8.

* Florent. ſecund. *Cathedram.*
* Flor. duo: *Menſes 2. dies III.*
* Flor. & Vat. *Canonicæ.*
* Flor. 39.
* Vat. & Flor. *III. Kal.*
* Florent. duo & Vat. *Diac. VII.*

2. S. LINVS.

Linus natione Italus, regionis Tuſciæ, *ex patre Herculano ſedit * annos XV.* menſes III. dies XII. *Fuit autem temporibus Neronis, à Conſulatu Saturnini & Scipionis vſque Capitonem &* Rufum *Conſules. Martyrio coronatur. Hic ex præcepto Beati Petri conſtituit, vt mulier in Eccleſiam velato capite introiret.* Hic fecit ordinationes duas, Epiſcopos XV. presbyteros XVIII. *qui ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in Vaticano ſub die 9. Kal. Octobris.*

* Vatic. & duo Flor. *annos XI.*

Nota.

A Auctor huius libri Pontificalis fere omnia ſua mutuatur ab auctore ſecundi Catalogi, quod indicamus charactere Italico: illa verò quæ alio charactere excuſa ſunt, aliunde auctor deſumpſit; vt quæ habet de Martyrio Apoſtolorum anno 38. poſt Chriſti mortem, & de ordinationibus à Petro & Lino peractis.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Biblioth. Cæſareæ, ad M.S. exemplar & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
			præcepto B. Petri conſtituit, vt mulier in Eccleſia velato capite introiret, qui & ſepultus eſt iuxta corpus B. Petri in Vaticano * *VIII*. Kal. Octobris.	* Henſc. IX.
Irenæus. Succedit autem ei Anacletus. Epiphanius. Clemens. D. Opt. & S. Aug. Lino ſucceſſit Clemens.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ ſecundus Epiſcopus conſtituitur Cletus annis XII. Hiſt. lib. 3. cap. 13. Linus Aneneleto regendam tradidit Eccleſiam.	† 3. Clemens annis IX. menſib. XI. diebus XII. Fuit temporibus Galbæ & Veſpaſiani, a Conſulatu Trachali & Italici, vſque Veſpaſiano VII. & Tito.	3. Cletus natione Romanus de Regione Vico Patricij, Patre Æmeliano. Sedit annos XII. menſem I. dies VI. *Fuit autem temporibus Veſpaſiani & Titi à * Domitiani, à Conſulatu Veſpaſiani* VII. *& Domitiani V. vſque ad Domitiano IX. & Rufo Coſſ.* Martyrio coronatur. Hic ex præcepto B. Petri 25. presbyteros ordinauit in Vrbe Roma menſe Decembri, qui etiam ſepultus eſt iuxta corpus B. Petri in Vaticano VI. Kal. Maias.	Sic in vtroque M. S. Cod. * Henſc. &
Irenęus. poſt eum tertio loco ab Apoſtolis Epiſcopatum ſortitur Clemens. Epiphanius.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus tertius præfuit Clemens annos IX. Hiſt. lib. 3. cap. 15. Anno eiuſdem	4. Cletus annis 6. menſibus 2. diebus 10. Fuit temporibus Veſpaſiani & Titi, & initio Domitiani à Conſulibus Ve-	*A* 4. Clemens natione Romanus de regione Cœlio monte, ex Patre Fauſtino, ſedit annos IX. menſes II. dies X. *Fuit* autem *temporibus Galba & Veſpaſiani, à Conſulatu Trachali & Italici, vſque* * *Veſpa-*	* Cod. Colb. *Veſpaſiano VIII.*

		Nota.	*Nota.*
		Pontifices vixerunt, habetque de illo Cuſpinianus Comm. in Caſſiodori faſtos: *Oblatum eſt mibi peruetus opuſculum anonymi auctoris, quo Pontifices Max. ſub quibus Coſſ. fuerint, enumerantur.*	addiſcet. Cæterum ſcatet librariorum erroribus, cum quibus hic editur, vt talis habeatur, qualis in M. SS. Codicibus legitur.
		† Clemens Tertio, Cletus quarto loco ponuntur, qua vero ratione, ignoratur: cum Canon Miſſæ Traditionem Eccleſiæ Romanæ his verbis exhibeat: *Lini, Cleti, Clementis.*	*A* VV. CC. Henſchenius & Papebrochius in editione huius Catalogi Clementem ante Cletum exhibuerunt, cum tamen in M. S. Codice Reginæ Sueciæ, quem pluribus menſibus penès me habui, & ex quo prima huius Catalogi editio facta eſt à præfatis Viris, Cletus ordine tertius, & Clemens or-

ſiano

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimus Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

3. S. CLETVS.

Cletus natione Romanus, de regione Vici Patricij, ſedit * *annos XII. menſem I. dies XI. Fuit autem temporibus Veſpaſiani & Titi, à Conſulatu Veſpaſiani VII. & Domitiani V. vſque ad Domitianum IX. & Rufum Conſules. Martyrio coronatur. Hic ex præcepto B. Petri* * *35. presbyteros ordinauit in Vrbe Roma menſe Decembri, qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in Vaticano* * *6. Kal. Maias*, & ceſſauit Epiſcopatus dies XX.

* Flor. duo. *annos XI.*

* Caſſinenſis. Vat. & Flor. Cod. 25. *presb.*

* Caſſ. & Florent. *VII. Kal.* Vat. & Flor. ſecund. *VI. Kal.*

4. S. CLEMENS.

A *Clemens natione Romanus de Regione Cœlio monte ex patre Fauſtino. Sedit annos IX. menſes II. dies X. Fuit autem temporibus Galbæ & Veſpaſiani, à Conſulatu* * *Traiani, & Italici, vſque Veſpaſianum IX. & Titum.* Hic dum multos libros zelo fidei Chriſtianæ religionis adſcriberet, martyrio coronatur. *Hic fecit ſeptem regiones* * *diuidi Notarijs fidelibus Eccleſiæ, qui geſta Martyrum ſollicitè, & curioſè vnuſquiſque per regionem ſuam diligenter perquirerent.* Hic fecit duas Epiſtolas, quæ Catholicæ nominantur. Hic ex præcepto B. Petri ſuſcepit* Eccleſiam, & Pontificatum gubernandum, ſicut ei fuerat à Domino Ieſu Chriſto cathedra tradita vel commiſſa, tamen in Epiſtola quæ ad Iacobum ſcripta eſt, qualiter ei à B. Petro commiſſa eſt Eccleſia, reperies. Ideò Linus & Cletus ante eum ſcribuntur, eò quòd ab ipſo Principe Apoſtolorum ad miniſterium Sacerdotale exhibendum ſunt Epi-

* Vatic. Flor. duo & Caſſ. *Tragali.*

* Caſſin. *& diuiſit.*

* Flor. *Eccleſiæ Pontificatum.*

Notæ.

A Plura in Clemente narrat auctor libri Pontificalis, quæ aliunde quam ex Secundo Catalogo deſumpta ſunt, neque id ipſum occultat: nam quæ de Clementis Pontificatu refert, ex epiſtola Clementis ad Iacobum ſe deſumpſiſſe affirmat. Quamuis autem epiſtola illa ſuppoſititia ſit, antiquiſſima tamen eſt, & Rufini ætatem ſuperat, iamque à tertij ſæculi fine, aut initio quarti ſub Clemẽtis nomine circumferebatur. Quæ autem in Clemente traduntur in edit. Anaſtaſij, in Petro exhibentur à duobus Codicibus Florentinis, Caſſinenſi, vti & Mazarino, Thuano, & altero Marquardi Freheri.

ſco-

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Succiæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
SS. Opt. & Aug. Clementi Anacletus.	Imperatoris (Domitiani) 12. Anenelerus ſucceſſorem reliquit Clementem.	ſpaſiano VIII. & Domitiano V. vſque Domitiano IX. & Ruſo.	*ſiano IX.* & Tito. Martyrio coronatur. Hic feeit ſeptem regiones, & diuidit notarijs fidelibus Eccleſiæ, qui geſta Martyrum ſollicitè & curiosè vnuſquiſque per regionem ſuam diligenter perquirerer, & fecit duas Epiſtolas. Hic feeit ordinationes tres, presbyteros X. diaconos 2. Epiſcopos per diuerſa loca V. per menſem Decembris. Obijt Martyr tertio Traiani, qui ſepultus eſt in Græcia * *IX.* Kal. Decemb. & ceſſauit Epiſcopatus dies XXI.	* Henſc. *VIII.* & omittit vltima verba de ſede vacante.
Irenæus .... Epiphan. .... D. Opt. & Aug.	Deeſt in Chronico, ſed reperitur in Hiſtoria, & conſunditur eum Cleto.	5. Anacletus annis 12. menſib. 10. diebus 3. fuit temporibus Domitiani à Conſulibus Domitiano X. & Sabino, vſque Domitiano XVII. & Clemente.	5. Aneclitus natione Græcus de Athenis, ex patre Antiocho. *Sedit annos duodecim, menſes decem, dies tres. Fuit* autem *temporibus Domitiani à Conſulatu Domitiani X. & Sabini;* *vſque* ad *Domitiano XVII. & Clemente* Conſulibus. Hic memoriam B. Petri conſtruxit, & compoſuit, dum presbyter factus fuiſſet à Beato Petro, vbi Epiſcopi reconderentur, vbi * tamen & ipſe ſepultus eſt. Hic fecit ordinationes duas, presbyteros quinque, diaconos tres, Epiſcopos per diuerſa loca ſeptem * per menſem Decembrem: & ceſſauit Epiſcopatus dies quindecim.	* Henſc. *tandem.*

Nota.

dine quartus exhibeantur. Eodem autem modo exhibetur Cletus in M. S. Codice Colbertino, ex quo Baluzius in notis ad me miſſis: *Cletus ponitur ante Clementem.*

Ire-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

ſcopi ordinati. *Hic fecit ordinationes* duas per menſem Decembrem, *Presbyteros* 10. *Diaconos* 2. *Epiſcopos per diuerſa loca* 15. *Obijt martyr* * *anno Traiani III. qui* etiam *ſepultus eſt in Græcia VIII. Kalend. Decembris, & ceſſauit Epiſcopatus dies* 22.

* Lucas Holſt. *Traiani* 3. *uterque M.S. Florentin. intelligitur autem tertius Conſulatus* A *iuxta Baronium ad principium anni* 102.

5. S. ANACLETVS.

Anacletus natione Græcus de Athenis ex patre Antiocho. Sedit annos * nouem, menſes duos, dies decem. *Fuit autem temporibus Domitiani, à Conſulatu Domitiani X. &* * *Sauini, vſque ad Domitianum XVII. & Clementem Conſules. Hic memoriam B. Petri conſtruxit, & compoſuit, dum presbyter factus fuiſſet à B. Petro* ſeu alia loca, *vbi Epiſcopi reconderentur* Sepulturæ: *vbi* autem *& ipſe ſepultus eſt*, iuxta Corpus B. Petri 3. Idus Iulij. *Hic fecit ordinationes duas* per menſem Decembrem, *Presbyteros quinque, Diaconos tres, Epiſcopos per diuerſa loca numero* * *ſex*: & ceſſauit Epiſcopatus dies 13.

* Caſſin. *annos* 12.

* Flor. prim. *Sabini*.

* Flor. *ſeptem*.

Notæ.

A Quæ hic notantur ex Baronio, correctione indigent, nam certum eſt, librum Pontificalem non agere de Conſulatu tertio, ſed anno tertio Imperij Traiani, quo Clemens obijt. Vide diſſ. 2. cap. 2.

6. S.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M.S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Caralogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
Irenæus. Clementi autem ſuccedit Enariſtus. S. Epiphanius. Euariſtus. SS.Opt. & Aug. Anacleto Euariſtus.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum quartus ſuſcepit Euariſtus annis 9. Hiſt. lib. 3. cap. 34. Clemens anno ſupradicti Imperatoris [Traiani] tertio obijt, Euareſto Sacerdotium relinquens.	6. Enariſtus annis 13. menſib. 7. diebus 2. fuit temporibus nouiſſimis Domitiani, & Neruæ, & Traiani, a Conſulatu Valentis & Veri vſque Gallo, & Bradua.	6. Euariſtus natione Græcus Antiochenus ex patre Iuda de ciuitate Bethlcem, ſedit annos nouem, menſes decem, dies duos. *Fuit* autem *temporibus Domitiani, & Nerui Traiani, à Conſulatu Valentis, &* Veteris, *vſque* ad *Gallo, & Bradua* Conſulibus. Martyrio coronatur. Hic titulos in Vrbe Roma diuiſit Presbyteris. & ſeptem Diaconos ordinauit, qui cuſtodirent Epiſcopum prædicantem propter ſtylum veritatis. Hic fecit ordinationes quatuor, Presbyteros ſeptemdecim, Diaconos nouem, Epiſcopos per diuerſa loca quindecim, qui & ſepultus eſt iuxta corpus Beati Petri in Vaticano * V. Kalend. Nouembris, & ceſſault Epiſcopatus dies nouemdecim.	* Henſc. *Neruæ.* * Vterq; Cod. *V. Cal.* Henſc. legit *VI. Kal.*
Irenæus. Euariſto Alexander. Epiphan. Alexander. * S. Optat. . . . . D. Aug. Euariſto Alexander.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum quintus tenet Alexander an. 10. Hiſt. lib. 4. cap. 1. Cum Euareſtus ann. octo in Pontificatu exegiſſet Romæ Epiſcopatum ſuſcepit Alexander.	7. Alexander annis ſeptẽ menſibus duobus, die vno. Fuit temporibus Traiani a Cõſulatu Palmæ, & Tulli vſque Æliano, & Vetere.	7. Alexander natione Romanus ex patre Alexandro de regione Caput Tauri, ſedit annos decem, menſes ſeptem, dies duos. *Fuit* autem *temporibus Traiani*, † *vſq; Æliano, & Vetere.* Hic paſſionem Domini miſcuit in prædicatione Sacerdotum. Martyrio coronatur, & cum eo Euentius Presbyter, & Theodolus Diaconus. Hic conſtituit aquam ſparſionis cũ ſale benedici in habitaculis hominum. Hic fecit ordinationes tres, Presbyteros ſex, Diaconos duos, Epiſcopos per	
Notæ. * Mirum, quòd Optatus omittat Alexandrum, quem omnes agnoſcunt.			*Notæ.* † Ælianus, & Vetus, ſub quibus Alexander obijſſe dicitur, Conſules fuerunt anno 116. & iuxta morem huius Catalogi, anno dumtaxat ſequenti obijt Alexander, quo etiam obijt Traianus, prout teſtantur Acta Alexandri his verbis. *Nutu Dei eodem anno defunctus eſt Traianus.*	

di-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

6. S. EVARISTVS.

Euariſtus natione Græcus ex patre Iudeo, nomine *Iuda*, *de Ciuitate Bethleem*, ſedit annos * tredecim, menſes ſex, dies duos. *Fuit autem temporibus Domitiani, & Neruæ Traiani à Conſulatu Valentis & Veteris, vſque ad Gallum, & Braduam Conſules. Martyrio coronatur.* * *Hic titulos in Vrbe Roma diuiſit Presbyteris, & ſeptem Diaconos* conſtituit, *qui cuſtodirent Epiſcopum prædicantem propter ſtylum veritatis. Hic fecit ordinationes* * tres per menſem Decembris, Presbyteros * 6. Diaconos 2. Epiſcopos per diuerſa loca * 5. *qui etiam ſepultus eſt iuxta corpus B. Petri in* * *Vaticanum.* * *6. Kalend. Nouembris, & ceſſauit Epiſcopatus dies nouemdecim.*

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

* Caſſin. & Flor. duo. *ann. IX.* Florent. Sec. *ann. X.*

* Deuſdedit lib. 2. cap. 76. in M. S. collectione citat hunc locum vſque ad *Veritatis*

* Caſſ. *ordin. duas.*

* Flor. Sec. & Caſſ. *presb. XVII.*

* Caſſ. & Flor. Sec. *loca 15.*

* Flor. *Vaticano.*

* Vat. *XVI. Kal.*

7. S. ALEXANDER.

Alexander natione Romanus ex Patre Alexandro de regione Caput Tauri, ſedit * annos octo, menſes quinque, dies duos. *Fuit autem temporibus Traiani, vſque ad Helianum, & Veterem. Hic Paſſionem Domini miſcuit in* * *præcationem Sacerdotum*, quando Miſſæ celebrantur. *Martyrio coronatur, & cum eo* A *Euentius Presbyter, &* * *Theodorus Diaconus. Hic conſtituit aquam* aſperſionis *cum ſale benedici in habitaculis hominum: hic fecit ordinationes tres* per menſem Decembrem, *Presbyteros 6. Diaconos 2. Epiſcopos per diuerſa loca numero 5. qui* etiam *ſepultus eſt Via Numentana, vbi decolatus eſt, ab Vrbe Roma* * non longe *miliario ſeptimo. 5. nonas Maij, & ceſſauit Epiſcopatus dies 35.*

* Vat. Caſſ. & duo Flor. *an. X. Men. VII.*

* Flor. Vat. & Caſſ. *Prædicatione.*

* Flor. duo, Vat. & Caſſ. *Theodotus.*

* Deeſt in Florentino ſecundo: *non longe*

Notæ.

A De Euentio, & Theodulo, qui cum S. Alexandro Martyrij palmam adepti ſunt, ita referunt Alexandri Acta: *Vadens autem* (S. Seuerina) *in ſeptimo milliario de Vrbe Roma via Numentana in prædio ſuo, S. Alexandrum, & S. Euentium vno poſuit monumento. S. vero Theodulum in alio loco ſepeliuit.* Ex quibus patet, non Theodorum, vel Theodotum, ſed Theodolum, vt habet ſecundus Catalogus, eſſe legendum.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			diuerſa loca quinque per menſem Decembris, qui & ſepultus eſt via Nomentana, vbi decollatus eſt ab Vrbe Roma milliario ſeptimo. V. Nonas Maias, & ceſſauit Epiſcopatus dies 37.
Irenæus. Sextus ab Apoſtolis conſtitutus eſt Sixtus. Epiph. Xixtus. S. Oprat. Euariſto Sixtus. D. Aug. Alexandro Sixtus.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatũ ſextus tenet Sixtus annis decem. Hiſt. lib. 4. cap. 4. Anno autem Imperij Hadriani tertio Alexander Romanæ Vrbis Epiſcopus fato functus eſt, cum decem annos adminiſtrationis expleſſet, cui ſucceſſit Xyxtus.	8. Sixtus annis decem, menſibus tribus, diebus viginti vno. Fuit temporibus Hadriani à Conſulatu Nigri, & Aproniani, vſque Veronio, & Ambibulo.	8. Xiſtus natione Romanus ex patre paſtore de regione Via lata. Sedit annos decem, menſes duos, diem vnum. *Fuit* autem *temporibus Hadriani, vſque* ad Vero, & Angulo. Martyrio Coronatur. Hic conſtituit, vt miniſteria ſacrata non tangerentur, niſi à miniſtris. Hic conſtituit, vt quicumque Epiſcopus euocatus fuerit ad ſedem Romanam Apoſtolicam, rediens ad Parochiam ſuam non ſuſciperetur, niſi † confirmata ſalutationis Plebe ad ſedem Apoſtolicam. Hic conſtituit, vt intra actionem ſacerdotis incipiens populus hymnũ decantaret: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth &c.* Hic fecit ordinationes tres, presbyteros vndecim, diaconos tres, Epiſcopos per diuerſa loca quatuor, qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in Vaticano * *VI nonas* Aprilis, & ceſſauit Epiſcopatus menſes duos. *Henſch. III. Nou.
Irenæus. Sixto Teleſphorus.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopa-	9. * Teleſphorus annis vndecim, menſibus	9. Teleſpor Natione Græcus ex Anachorita *ſedit annos vndecim, menſes tres,* dies vigin-
		Nota. * Loco *Antonini Macrini* legunt Henſchen. & Papebrochius. *Hadriani*; cum tamen in M.S. Codice habeatur, vt nos hic edimus.	*Nota.* † *Formata* vt legit auctor libri Pontificalis, litteras enim formatas, ſeù Communicatorias dabat Epiſcopis Sedes Apoſtolica, & commercio earum totus orbis in vna communionis ſocietate concordabat, vt affirmat S. Optatus Mileuitanus. Ad hunc porro locum

ti

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſineoſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

8. S. SIXTVS.

Sixtus Natione Romanus ex patre Paſtore de Regione Via lata. Sedit annos decem, * *menſes tres, dies viginti vnum. Fuit autem temporibus Adriani, vſque ad Verum, &* * Anniculum, *Martyrio coronatur. Hic conſtituit, vt miniſteria ſacrata non tangerentur, niſi à miniſtris. Hic conſtituit, vt quicumque Epiſcoporum euocatus fuiſſet ad Sedem Apoſtolicam,* & * *rediens ad Parochiam ſuam non ſuſciperetur, niſi cum litteris* * Patriarchæ ſalutationis plebi quæ eſt formata. *Hic fecit ordinationes tres* per menſem Decembris, *Presbyteros* 11. *Diaconos* 4. *Epiſcopos per diuerſa loca numero* 4.: *qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in* **Vaticanum* tertio nonas Aprilis. *Et ceſſauit Epiſcopatus dies duos.*

* Caſſin. & Flor. duo. *Menſes duos, diem vnum.*
* Flor. prim. *Ambiguus Bibulus.*
* Deeſt in Vatic. & Flor. *Et*
* Caſſin. *Apoſtolica.* Vatic. & Flor. duo. *Sedis Apoſtolica.*
* Flor. *Vaticano.*

9. S. TELESPHORVS.

A *Teleſphorus natione Græcus ex Anachorita ſedit annos vndecim, menſes tres, dies vigintiduos: Fuit autem temporibus Antonini, & Marci: hic conſtituit, vt ſeptem hebdomadas* ante Pa-

Nota.

A In Teleſphoro incipit auctor libri Pontificalis adiungere nonnulla, quæ aliunde deſumpſit, quam ex ſecundo Catalogo, vt rationem, quam addit de non incipienda Miſſa ante horam diei tertiam, id eſt, iuxta computum horarum in Paleſtina fieri aſſuetum, vbi dies hora ſexta ante meridiem incipiebat, & in meridie ſexta finiebat. Cæterum ex eo quod auctor libri Pontificalis non numeret Conſules, qui deſunt in ſecundo Catalogo, & reperiuntur in primo, colligitur non quidem primo, ſed ſecundo vſum fuiſſe.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M.S. exemplar, & editionē Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Biblioth. Colbertinę correcta.
Epiphan. Teleſphorus. SS. Optat. & Aug. Sixto Teleſphorus.	tum ſeptimus ſuſcepit Teleſphorus. Hiſt. lib. 4. cap. 5. Anno duodecimo Hadriani, cum Xyſtus Epiſcopatum Vrbis Romæ 10. annis obtinuiſſet, ſeptimus ab Apoſtolis Teleſphorus in eius locum ſucceſſit.	tribus, diebus tribus. Fuit temporibus Antonini Macrini à Cōſulatu Titiani, & Gallicani, vſque Cæſare, & Albino.	ti vnum. *Fuit* autem *temporibus Antonini*, & Marci. Hic conſtituit, vt ſeptem hebdomadis ieiunium celebraretur Paſchæ. Martyrio coronatur. Hic fecit, vt natali Domini Noſtri Ieſu Chriſti noctu miſſæ celebrarentur, & in ingreſſu ſacrificij hymnus diceretur angelicus: Gloria in excelſis Deo &c. *A* tantum noctu Natalis Domini. Hic fecit ordinationes quatuor, presbyteros duodecim, diaconos octo, Epiſcopos per diuerſa loca quatuordecim per Menſem Decembrem: qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri in Vaticano IV. nonas Iannar. & ceſſauit Epiſcopatus * Dies ſex.
Irenæus. ac deinceps Hyginus. * Epiph. Hyginus. SS. Opt. & Aug. Teleſphoro Hyginus.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum octauus Suſcepit Hyginus an. 4. Lib. 4. cap. 10. Antonini Pij anno primo Pontificatum Romanæ Vrbis ſortitus eſt Hyginus.	10. Hyginus annis duodecim menſibus tribus, diebus ſex. Fuit temporibus † ...	10. Iginus natione Græcus ex Philoſopho de Athenis, ſedit annos quatuor, dies tres, menſes ſex. *Fuit* autem *temtemporibus* Seueri, & Marci à Coſſ. Magni & Camerini vſque ad Orfito, & Camerino. Hic Clerum compoſuit, & diſtribuit Gradus, & fecit ordinationes tres per menſem Decembrem, presbyteros quindecim diaconos quinque Epiſcopos per diuerſa * loca ſex, qui etiam Sepultus eſt iuxta corpus B. Petri in Vaticano III. Kal. Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies tres.
Nota. * Epiphanius ante Hyginum habet alium Euariſtum, qui, neſcio quomodo in eius Catalogum irrepſerit, cum à nemine agnoſcatur.		*Nota.* † Lacunæ in Hygino, & Aniceto reperiuntur in M. S. Cæſareo, quæ tamen ex ſecundo Catalogo ſuppleri poſſunt, vtpote cuius auctoris temporibus in M.S. cod. extabant, ex quo Imperatorum, & Conſulatuum notas colligere licet.	*Nota.* Secundi Catalogi, auctor epiſtolarum Decretalium ſecundam Sixti Epiſtolam compoſuit, quæ eſt de ſacris Vaſis à ſolis miniſtris tangendis, & de non redeundo ſine formatis Epiſtolis. *A Tantum noctu Natalis Domini.* Vndenam auctor Catalogi deſumpſerit, hymnum Angelicum, *Gloria in excelſis Deo* tantum noctu Natalis Domini cantari debuiſſe iuxta Teleſphori decretum, fateor

* Cod. Col. *Dies 7.*

Henſc. hic plura omittit, & mutat, contra vtriuſq; Cod. lectionem.

* Codic. Colbert. *loca 6.*

II.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

ſcha ieiunium celebraretur, & natali Domini noctu* miſſa celebrarentur, cum omni tempore ante horæ † tertiæ curſum nullus præſumeret miſſam celebrare, qua Dominus noſter aſcendit crucem, & ante Sacrificium *Hymnus diceretur Angelicus, hoc eſt, Gloria in excelſis Deo*. Martirio * coronatus eſt, *qui ſepultus eſt iuxta Corpus Beati Petri in Vaticano IV. nonas Ianuarij: hic fecit ordinationes* quatuor *per menſem Decembrem* * *Presbyteros* 12. *Diaconos* 8. *& ceſſauit Epiſcopatus* dies 4.

* Vatic. & Flor. *miſſa celebretur, nam conſtituit, vt.*

* Flor. & Caſſ. *Coronatur.*

* Vat. & Florent. addunt; *Epiſcopos per diuerſa loca tredecim.*

10. S. HYGINVS.

Hyginus Natione Græcus ex Philoſopho de Athenis, * cuius Genealogia non inuenitur, *ſedit annos quatuor*, menſes tres, dies octo. *Fuit autem temporibus Veri, & Marti à Conſulatu Magni & Camerini, vſque* * *Orſidum*, & Priſcum. *Hic Clerum compoſuit, & diſtribuit Gradus*. Hic *fecit ordinationes tres per menſem Decembrem, Presbyteros* 15. *Diaconos* 5. Epiſcopos *per diuerſa loca* * ſeptem: *qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus Beati Petri in Vaticano tertio* Idus *Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies* 3.

* Vat. *cuius Genealogiam non inuenimus.*

* Vat. *ad.*

* Florent. Caſſ. & Vat. *Sex.*

Nota.

† *Cum omni tempore ante hora tertia curſum nullus præſumeret miſſam celebrare, qua Dominus noſter aſcendit crucem.* Hora diei tertia iuxta modum computandi horas diei in paleſtina vſu receptum, vt ſupra annotauimus. Præclarum eſt autem hoc Teleſphori decretum, quòd in primitiua Eccleſia locum habere potuit, dum vnum altare in ſingulis Eccleſijs, & non pluſquam vna miſſa per diem in illis celebrabatur.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M.S. exemplar, & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correctã.
' Irenæus. poſt Pius: Epiphan. Pius. SS. Opt. & Aug. Igino Anicetus.	Chronicon. Romæ nonus Epiſcopus ordinatur Pius annis 15. Lib. 4. cap. 11. Hygino poſt quartum Epiſcopatus annũ mortuo, Romanæ Eccleſiæ Sacerdotium ſuſcepit Pius.	11. Anicetus annis . . . . à Conſulatu Gallicani, & Veteris, vſque Præſente, & Rufino.	11. Anicitus natione Syrus ex patre Ioanne de Vico Amiſa. Sedit annos vndecim, menſes quatuor, dies tres. Fuit autem temporibus Seueri & Marci, *à Conſulatu Gallicani & veteris, vſque Præſente & Rufino*. Hic Conſtituit, vt Clericus comam non nutriret. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros octo, Diaconos quatuor, Epiſcopos per diuerſa loca octo, qui etiam ſepultus eſt iuxta corpus Beati Petri in Vaticano XII. Kal. Maij, & ceſſauit Epiſcopatus dies ſex. [Cod. Colbert. *loca 9.*] [Cod. Colbert. *Dies 7.*]
Irenæus. Poſt Pium Anicetus. Epiphan. Anicetus . . . . qui Pio alijſque pontificibus ſucceſſit. * SS. Opt. & Aug. Aniceto Pius.	† Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum decimus tenet Anicetus annos 10. Hiſt. lib. 4. cap. 11. Romæ cum Pius anno Pontificatus ſui 15. obijſſet, Anicetus Eccleſiæ illius Antiſtes factus eſt.	12. Pius annis viginti, menſibus quatuor, diebus viginti vno. Fuit temporibus Antonini Pij à Conſulatu Clari, & Seueri, vſque duobus Auguſtis. Sub huius Epiſcopatu frater eius Hermes librum ſcripſit, in quo mandatum continetur, quod ei præcepit Angelus, cum venit ad eum in habitu Paſtoris.	12. Pius natione Italus ex patre Rufino, frater Paſtoris de ciuitate Aquileia, ſedit * annos octodecim, menſes quatuor, dies tres. *Fuit autem temporibus Antonini Pij à Conſulatu Clari, & Seueri: ſub huius Epiſcopatu frater* ipſius *Hermes librum ſcripſit, in quo mandatum continetur, quòd præcepit Angelus* Domini, *cum venit ad eum in habitu Paſtoris*, & præcepit ei, vt Sanctum Paſcha die Dominica celebraretur. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembrem, Presbyteros octodecim, Diaconos viginti vnum, Epiſcopos per [Codic. Colbert. *an. 19.*]
Nota.	*Nota.*		*Nota.*
* S. Epiphanius finit Catalogum ſuum in Aniceto, vnde & nos in ſequentibus eius teſtimonium omittimus.	† Euſebius ſibicontradicit in Chronico, & Hiſtoria. In Chronico namque Pium Aniceto præponit, in Hiſtoria poſtponit; rectius quidem in Chronico, vt patet ex notis ſupra.		me ignorare: initio tamen Eccleſiæ non adeò frequenter recitatum fuiſſe, vt nunc fit in omnibus feſtis, vel ex antiquo Sacramentario Gregorij M. patet, quòd tempore Caroli M. ſcriptum aſſeruatur in Bibliotheca Palatino Vatic. vbi initio legitur: *Item dicitur Gloria in excelſis Deo, ſi Epiſcopus fuerit tantummodo die Dominica ſiue diebus feſtis: à Presbyteris autem minime dicitur, niſi ſolo in Paſcha.* e Vel ex ijs, quæ habet auctor huius Catalogi de libro Hermetis, apertum fit, quod vſus ſit antiquiore Catalogo, ex quo ea deſumpſit.

diuer-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

† 12. S. ANICETVS.

*Anicetus natione Syrus ex patre Ioanne de Vico * Omiſa*, ſedit annos * nouem, menſes tres, dies tres. *Fuit autem temporibus Seueri & Marci, à Conſulatu Gallicani, & Veteris, vſq; ad Preſentem, & Rufinum: Hic conſtituit, vt Clerus comam non * nutriret*. Secundum præceptum Apoſtoli: *hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris * Presbyteros 17. Diaconos 4. Epiſcopos per diuerſa loca* numero 9. qui etiam obijt Martyr, & ſepultus eſt in Cœmeterio Calixti 12. *Kal. May, & ceſſauit Epiſcopatus * dies* ſeptem.

* Vat. & Flor. prim. *Humiſa*.
* Florent. duo. *an. 11, men. 4.*
* Caſſin. & Flor. *Nutriat*.
* Flor. duo. Vatic. & Caſſ. *Presbyteros 19. Epiſc. 12.*
* Flor. duo, Caſſ. & Vatic. *dies ſeptemdecim*.

11. S. PIVS.

*Pius natione Italus ex patre Rufino, frater Paſtoris de ciuitate Aquileia. Sedit annos * XIX. menſes IV. dies III. fuit autem temporibus Antonini Pij à Conſulatu Clari & Seueri * . Sub huius Epiſcopatu Hermes librum ſcripſit, in quo mandatum continetur, quod ei præcepit Angelus Domini, cum veniret ad eum in habitu Paſtoris, & præcepit ei, vt Sanctum Paſcha die Dominico celebraretur*. Hic conſtituit, hæreticum venientem ex Iudæorum hæreſi ſuſcipi & Baptizari. Et Conſtitutum de Eccleſia fecit. *Hic fecit ordinationes * quinque per menſem Decembrem, Presbyteros 19. Diaconos 21. Epiſcopos per diuerſa loca numero * 12. qui etiam ſepultus eſt iuxta † B. Petri in Vaticano V. idus Iulias, & ceſſauit Epiſcopatus dies 12.* [hic ex Rogatu B. Praxedis dedicauit Eccleſiam Thermas Nonati in vico Patricii in honorem ſororis ſuæ S. Potentianæ, vbi & multa dona obtulit, vbi ſæpius Sacrificium Domino offerens miniſtrabat, imo & fontem Baptiſmi conſtitui fecit, manu ſua benedixit, & conſecrauit, & multos venientes ad fidem baptizauit in nomine Trinitatis.

* Vat. *annos 11.*
* *Sub huius* &c. apud S. Iuonem decret. lib. 4. cap. 145.
* Florent. & Caſſ. *ordin. tres*,
* Flor. *num.* 10. † adde *Corpus.*
[Abſunt hec omnia à Florentinis M. SS. item à Regio & Vaticano.

Nota.

† *Duodecimus Anicetus*. Ex hoc numero Pontificatus duodecimo, patet auctorem libri Pontificalis Pium Aniceto præpoſuiſſe, cum enim Hyginum ſtatuat decimum, & Anicetum duodecimum, Pius in antiquis libri Pontificalis Codicibus intercedere debuit, ſicut atteſtatur Lucas Holſtenius, qui notat. *Hic in manuſcriptis Florentinis ponitur Pius, cui ſubditur deinde Anicetus*. Et ſic Codex Reginæ Sueciæ. Notatur quoque in corpore Byzantinæ Hiſtoriæ poſt Anaſtaſij vitas Pontificum *in Regio, & Mazarino Codicibus anteponitur pius Aniceto*.

12. S.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M. S. exemplar, & editionē Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginę Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
			diuerſa loca duodecim : qui etiam ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri V. idus Iulij, ceſſauit Epiſcopatus die 14.	
D. Irenæus. Succeſſit Aniceto Sother. SS. Optat, & Aug. Pio Soter.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum 11. ſuſcepit Soter ann. 8. Lib. 4. cap. 19. Cum Anicetus Eccleſiæ Romanæ Epiſcopatum 11. annis obtinuiſſet, Soter in eius locum ſucceſſit.	13. Soter annis nouem, menſibus tribus. Fuit temporibus †	13. Soter natione * Campanus ex patre Concordio de ciuitate Fundis, ſedit annos * octo, menſes ſex, dies viginti vnum. *Fuit temporibus* Seueri à Conſulatu Ruſtici & Aquilini, vſque Cethego & Claro. Hic conſtituit, vt * nullus monachus palla ſacrata contingeret, nec incenſum poneret intra Sanctam Eccleſiam : hic fecit ordinationes tres per Menſem Decembris, Presbyteros 17. Diaconos 8. Epiſcopos per diuerſa loca 11. qui ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri X. Kal. Maij. Ceſſauit Epiſcopatus dies 11.	* Henſc. Romanus. * idem male legit an. 9. *idem legit : *vt Nulla Monacha* prout etiam legit quidā in margine Cod. Reginæ Sueciæ: vterq; tamen Codex legit *vt nullus Monach.*
* Irenæus. duodecimo nunc loco Epiſcopatum ab Apoſtolis habet Eleurherius. SS. Optat. & Auguſt. Soteri Eleutherius.	Chronicon. Romanæ Eccleſiæ duodecimus Epiſcopatum ſuſcipit Eleutherius annis 15. lib. 5. cap. 1. Sotere Romanæ Vrbis Epiſcopo poſt octauum Epiſcoparus annum vita functo, 12. ab Apoſtolis Eleutherius in eius locum ſucceſſit, anno 17. Antonini Veri.	14. Eleutherius annis . . . . . fuit temporibus Antonini Commodi à Conſulatu Veri & Ereniani vſque Paterno, & Bradua.	14. Elenther natione Græcns ex patre Abundantio de oppido Nicopoli, ſedit annos quindecim, menſes tres, dies duos. *Fuit temporibus Antonini, & Commodi, vſque ad Paterno, & Bradua.* A Hic accepit Epiſtolam à Lucio Britanniæ rege, vt Chriſtianus efficeretur per eius mandatum, & hoc	
Nota. * In Eleuthero finit Catalogum ſuū Irenæus, cui ſub eodem Pontifice Romam venit, & floruit.		*Nota.* † Lacuna antiquioris Catalogi in Sotere ſuppleri poſſet ex M.S. Cæſareo, in quo habetur : *temporibus Antonini, & Commodi, à Conſulatu Veri & Herenniani, vſque Paterno, & Bradua.* Verum vitio librarij, Conſulatus hic aliunde in M. S. irrepſit.	*Nota.* Antiquior autem Catalogus ob libri auctoritatem eius mentionem fecit, primis namque temporibus à fidelibus legebatur, neque parum contuliſſe creditur ad Sacrum Paſcha die Dominico celebrandum. Videri poſſunt Euſebius lib. 5. c. 9. Origines, Clemens Alexandr. Tertullianus, alijque, qui eius meminerunt. A *Hic accepit epiſtolam à Lucio Britannia Rege.* Idē refert Ven. Beda lib. 1. hiſt. Gentis Anglorum c. 4. vbi : *Cum Eleutherius vir Sanctus Pontificatui Rom. Eccleſiæ præeſſet, miſit ad eum Lucius Britannorum Rex Epiſtolā obſecrans, vt per eius manda-*	

con-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus. Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

13. S. SOTER.

Soter natione Campanus ex patre Concordio de Ciuitate Fundis, ſedit annos nouemdecim, * menſes tres. *Fuit* autem *temporibus Seueri à Conſulatu Ruſtici & Aquilini, vſque* ad *Cetegum & Clarum: hic conſtituit*, † *vt * nulla monacha pallam Sacratam contingeret*, * *nec incenſum poneret* in *Sancta Eccleſia. Hic fecit ordinationes * tres per menſem Decembrem*, Presbyteros 8. Diaconos 9. *Epiſcopos per diuerſa loca numero 11. qui* etiam *ſepultus eſt in* Cœmeterio Caliſti via Appia 10. *Kalend.* * *May, &* ceſſauit Epiſcopatus dies 22.

* Vati, Reg. & Florentini duo *menſes 6. dies 21.*
* Florent. ſecund. Vat. & Reg. *nullus monachus.*
* Reg. *miſi.*
* Caſſ. & Flor. duo, *ordin. quinque.*
* Flor. ſecund. *Iunias.*

14. S. ELEVTHERIVS.

Eleutherius natione Græcus, ex Patre Abundio *de oppido Nicopoli, ſedit annos quindecim*, * menſes ſex, dies quinque. *Fuit* autem *temporibus Antonini & Commodi, vſque ad Paternum & Braduam. Hic accepit Epiſtolam à Lucio Britanniæ Rege, vt Chriſtianus efficeretur per eius mandatum, & hoc* iterum firmauit, vt nulla eſca * Vſualis à Chriſtianis *repudiaretur*, * *maximè fidelibus*, quam Deus creauit, quæ tamen rationalis, & humana eſſet. *Hic fecit ordinationes tres per menſem Decembris*, Presbyteros 12. Diaconos 8. *Epiſcopos per diuerſa loca numero* 15. *qui* etiam *ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri Apoſtoli* in Vaticano * *VII. Kal. Iunij*, & ceſſauit Epiſcopatus dies * V.

* Caſſ. & Flor. *menſ. 3. dies 2.*
* In Caſſ. & Vat. deeſt *Vſualis.*
* In Vat. deeſt: *maxime fidelibus.*
* Caſſ. 9. *Kal.*
* Flor. *dies 15.*

Nota.

† *Hic conſtituit, vt nulla monacha, &c.* legunt tres M. SS. Codices, *vt nullus monachus*. Verum *monachæ* lectio retinenda, quam auctor ex ſecundo Catalogo deſumpſit, & Codex Palatino-Vaticanus ſæculo 8. conſcriptus ſeruat. Notandum autem, Soteris temporibus Monachas fuiſſe, ſiue illæ fuerint, quæ in monaſterijs ſimul, & in communi viuebant ſub aliqua matre, quarum mentionem facit D. Optatus Mileuitanus, qui eas tempore Donatiſtarum in Africa fuiſſe affirmat, ſiue ſint Virgines Deo Sacratæ, quæ in parentum domibus habitabant, & cum reliquo populo ad Eccleſiam accedebant, propioremque ad Sacrum Bema locum habebant, vt monachi quoque, de quibus loquitur Dionyſius libro de Hierarchia Eccleſiaſtica.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M. S. exemplar, & editionē Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginę Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			conſtituit, vt nullus * repudiaretur à Chriſtianis maximè fidelibus, quem Deus creauit, qui tamen rationabiles ſunt. Hic fecit ordinationes tres per menſem Decembris, Presbyteros 11. Diaconos 7. Epiſcopos per diuerſa loca 15. qui ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri VII. Kal. Iunij: ceſſauit Epiſcopatus dies Septemdecim.
SS. Opt. & Aug. Eleutherio Victor.	Chronicon. Romæ Epiſcopatum ſuſcipit decimus tertius Victor annis decem. lib. 3. cap. 22. Commodo decimum annum Imperij agente eum Eleutherus 13. annis Epiſcopatum adminiſtraſſet, Victor in eius locum ſucceſſit.	15. Victor annis decē, menſibus duobus, diebus decem †	15. Victor natione Afer ex patre Felice, ſedit annos decem, menſes duos, dies decem, fuit temporibus * Cæſaris à Conſulatu Commodi II. & Glabrione, vſque Laterano & Rufino. Hic conſtituit, vt Paſcha die Dominica celebraretur, ſicut Pius. Hic fecit ſequentes Cleros; martyrio coronatur. Conſtituit, vt neceſſitate faciente, vbi inuentus fuiſſet, ſiue in flumine, ſiue in mari, ſiue in fonte, aut ſtagno (tantum Chriſtiana confeſſione declarata credulitatis) efficeretur integer Chriſtianus, quicumq; hominum ex * gentile veniens, vt Baptizaretur: fecit Concilium, & interrogatio facta eſt de Paſcha, vel de die prima cum Theophilo Epiſcopo Alexandriæ de Luna. Hic fecit ordinationes duas, Presbyteros 4. Diaconos 5. Epiſcopos per diuerſa loca 12. qui ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri V. Kal. Auguſt. & ceſſauit Epiſcopatus dies 11.
		Nota. † Lacuna annorum Eleutherij ſuppleri poteſt ex omnibus Catalogis poſterioribus, in quibus habentur 15. *anni*. Alia autem lacuna Conſulum in Victore ſuppleri poteſt ex ſecundo Catalogo.	*Nota.* *tum Chriſtianus efficeretur, & mox effectum piæ poſtulationis conſecutus eſt.* Quæ omnino continent Catalogi, & Libri Pontificalis verbis.

* Henſc. addit *cibus* quod verbum deeſt in vtroque Cod.

* Addit Henſc. *Commodi Pertinacis & Seueri*. Legit. *Commodi V.* vbi in M. S. eſt II.

* Henſc. legit *Gentilitio*.

SS.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

15. S. VICTOR.

Victor natione Afer ex patre Felice, ſedit annos decem, menſes vndecim, dies decem: fuit autem *temporibus* * Helij. pertinacis & Seueri *à Conſulatu commodi* V. *& Glabrionis vſque ad Lateranum & Rufinum. Hic conſtituit, vt S. Paſcha die Dominico celebraretur*, † Sicut & Eleuther. *Hic fecit* * *ſequentes Cleros: martyrio coronatur, & conſtituit, vt neceſſitate faciente* * ibi, *vbi inuentus fuiſſet, ſiue in flumine, ſiue in mari, ſiue in fontibus*, tantum *Chriſtiana confeſſione* credulitatis clarificata, *quicumque hominum ex gentilitate veniens, vt Baptizaretur. Hic fecit ordinationes* * tres per menſem Decembrem, *Preſbyteros quatuor*, Diaconos ſeptem, *Epiſcopos per diuerſa loca duodecim*. Hic fecit conſtitutum ad interrogationem Sacerdotum de circulo Paſchæ cum Presbyteris, & Epiſcopis facta collatione, & accerſito Theophilo Epiſcopo * Alexandriæ, facta congregatione, vt à quarta decima Luna primi menſis vſque ad vigeſimam primam die Dominica cuſtodiatur Sanctum Paſcha. * *Hic ſepultus eſt iuxta Corpus B. Petri* in Vaticano *V. Kal. Aug. & ceſſauit Epiſcopatus Dies* duodecim.

* Reg. Vat. & Florent. *Cæſaris Aug. à Commodo 2. & Glaberione.*

* Flor. *Frequentes.*

* Flor. ſecund. & Vat. deeſt. *ibi.*

* Florent. 2. & Vat. *duas.*

* Cæſareenſi.

* Hoc loco ponunt Flor. ſecund. & Reg. *ordinationes duas*, deinde: *martyrio coronatur, qui & ſepultus eſt.*

Nota.

† *Sicut & Eleuther.* Secundus Catalogus habet: *Sicut Pius*, qui occaſione libri *Paſtoris* præcipere potuit, vt Sanctum Paſcha die Dominico celebraretur. Cæterum hunc ritum, qui apud Aſianos vſu receptus non fuit, Victor Papa vbique obſeruari voluit, eaque de re frequentia Concilia tam Romæ quam in aliarum regionum Prouincijs celebrari iuſſit, quod vltimis verbis auctor indicat, & omnino conuenit illi, quod hac de re tradit Euſebius lib. 5. cap. 23.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon, & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cęſar. ad M. S. exemplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Suecię ad M. S. exemplar Bibl. Colbertinæ correcta.	
SS. Opt. & Aug. Victori Zepherinus.	Chronicon. Zephyrinus decimus quartus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum ſuſcepit an. 17. Lib. 5. cap. 28. Zephyrinus Victori ſucceſſit.	16. Zephyrinus annis . . . . à Conſulatu Saturnini, & Galli, vſque Præſente, & Extricato.	16. Zypherinus natione Romanus ex patre Abundantio, ſedit annos ſeptem, menſes ſex, dies decem. Fuit temporibus * Antonini, & Seuerini, *Conſulatu Saturnini*, Antonini, & Gallicani, *vſq; ad Preſente, & Stricato* Conſulibus. Hic conſtituit † præſentiam omnibus Clericis, & Laicis fidelibus, ſiue Clericus, ſiue Leuita, ſiue Sacerdos ordinaretur, & fecit conſtitutum de Eccleſia, vt patenas vitreas * ante ſe Sacerdotes in Eccleſia, & miniſtros ſupportarent, dum Epiſcopus miſſam celebraret, ante ſe Sacerdotes omnes aſtātes, ſic miſſæ celebrarentur, excepto cuius Epiſcopi intereſt, vt tantum * Clerus ſuſtineret: omnibus præſentibus ex ea conſecratione de manu Epiſcopi, iam coronam conſecratam acciperet presbyter habendam populo. Hic fecit ordinationes quatuor per mēſem Decembris, Presbyteros 14. Diaconos 7. Epiſcopos per loca 13. qui ſepultus eſt in cœmeterio ſuo iuxta cœmeterium Caliſti, via Appia: & ceſſauit Epiſcopatus dies 5.	* Henſc. legit *Seueri, & Antonini.* * Ita vterque Cod. vbi tamen Henſch. legit *ante Sacerdotes in Eccleſia miniſtri portarēt.* addit quoque alia * Colb. legit: *Clericus.*
SS. Opt. & Aug. Zepherino Calixtus.	Chronicon. Caliſtus decimus quintus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum ſuſcepit annos 5. Lib. 6. cap. 21. Primo an. Antonini Zepherinus Romanæ Vrbis Epiſcopus abijt è vita, cum per annos 13. Sacerdotium obtinuiſſet, poſt quem Caliſtus Epiſcopatum ſuſcepit.	17. Caliſtus annos 5. menſes 2. dies 10. Fuit temporibus Macrini, & Heliogabali, à Conſulatu Antonini & Aduenti, vſque Antonino III. & Alexandro.	17. Caliſtus natione Romanus ex patre Domitio de regione Vrbe Rauennatium. Sedit *annos quinque, menſes duos,* dies vndecim. *Fuit temporibus Macrini & * Theodoli Obolli, à Conſulatu Antonini*, & Alexan-	* Henſc. *Heliogabali.* rectè quidem, ſed non iuxta lectionem M. SS. Codd.

Nota.

† *Hic conſtituit præſentiam.* Legit auctor libri Pontificalis: *in præſentia.* Statuitque Zypherinus, ordinationes publicè in Eccleſia peragi, prout etiamnum obſeruatur. Idem Zephyrinus ſtatuiſſe dicitur, vt celebranti Epiſcopo adſtarēt omnes Sacerdotes iſtius Eccleſiæ, qui ritus etiamnum perſeuerat.

dri.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

16. S. ZEPHERINVS.

Zepherinus natione Romanus ex patre Abundio, ſedit * annos 17. menſes 2. dies 10. *Fuit* autem *temporibus Antonini & Seueri, à Conſulatu Saturnini* & *Gallicani vſque ad Præſentem, & Striganum* *Conſules*. *Hic Conſtituit*, vt in præſentia omnium Clericorum & Laicorum fidelium *ſiue * leuita ſiue Sacerdos ordinaretur, & fecit conſtitutum de Eccleſia, vt patenas vitreas ante Sacerdotes in Eccleſiam* miniſtri portarent, donec *Epiſcopus miſſas celebraret*, ante ſe Sacerdotibus adſtantibus, & ſic miſſæ celebrarentur, excepto, quod ius Epiſcopi intereſſet, *vt tantum Clerus ſuſtineret omnibus * præſentibus ex ea conſecratione de manu Epiſcopi iam coronam conſecratam*, & * *acciperet presbyter tradendam populo*. *Hic fecit ordinationes quatuor per menſem Decembrem* Presbyteros nouem, *Diaconos ſeptem*, Epiſcopos per diuerſa loca * octo, *qui etiam ſepultus eſt in Cœmeterio ſuo iuxta Cœmeterium Calixti Via Appia* 7. Kal. Septemb. *& ceſſauit Epiſcopatus* dies 6.

* Vat. an. 16. Flor. ſecund. 9. Flor. prim. 7.
* Flor. & Vat. addunt *ſiue Clericus*.
* Flor. duo: *præſentes exeant Conſecrationem*.
* *Et acciperent*. Iidem Codd.
* Flor. ſecund. & Vatic. *tredecim*.

17. S. CALIXTVS.

Caliſtus natione Romanus ex patre Domitio, de regione Vrbe Rauennatio. Sedit annos ſex, menſes duos, dies decem. *Fuit* autem *temporibus Macrini* & Heliogabali *à Conſulatu Antonini & Alexandri*. * [*Hic martyrio coronatur*.] *Hic conſtituit Ieiunium die Sabbathi ter in anno fieri, frumenti, vini, & olei ſecundum prophetiam* * [*quarti, ſeptimi, & Decimi*.] hic fecit Baſilicam trans Tiberim. *Hic † fecit ordinationes quinque per menſem Decembrem*, Presbyteros 16. *Diaconos* 4. Epiſcopos per diuerſa loca 8. qui etiam * ſepultus in Cœmeterio Calepodij, via Aurelia, milliario 3. pridie idus Octobris, & † fecit aliud Cœmeterium via Appia, vbi multi

* [ ] Deſunt in Cod. Caſſ.
* [ ] Deſunt in Flor. Caſſ. & Vat.
* *Martyrio Coronatur & ſepultus eſt*. Ita Flor. 2.

Notæ.

† *Fecit aliud Cœmeterium via Appia, vbi multi Sacerdotes & martyres requieſcunt, quod appellatur vſque in hodiernum Diem Cœmeterium Caliſti*. Ita auctor libri Pontificalis, & ita quoque noſtris tempori-

Sa-

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cęſareę ad M.S. exęplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Biblioт. Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibl. Colbertinæ correcta.	
			dri. Hic martyrio coronatur: hic conſtituit, Ieiunium die Sabbati ter in anno fieri frumenti, Vini, & Olei ſecundum Prophetam, quarti menſis, ſeptimi, & decimi: qui ſepultus eſt in Cœmeterio Calepodij via Aurelia, milliario tertio, pridie idus Octobris. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros 15. Diaconos 4. Epiſcopos per loca ſeptem: quieuit Epiſcopatus dies 5.	
SS. Opt. & Aug. Calixto Vrbanus.	Chronicon. Vrbanus decimus ſextus Romanæ Eccleſiæ ordinatur Epiſcopus, annis 9. Lib. 6. cap. 21. Caliſtus cum quinquennio ſuperſtes vixiſſet, Vrbano Eccleſiam regendam dereliquit.	18. Vrbanus annos octo, menſes 11. dies 12. Fuit temporibus Alexandri à Conſulatu Maximi & Æliani, vſque Agricola, & Clementino.	18. Vrbanus natione Romanus ex patre Pontiano. Sedit * annos tres, menſes decem, dies duodecim. Hic miniſteria ſacrata Argentea conſtituit, & patenas argenteas vigintiquinque, poſuitq; etiam Clericos, * Confeſſor temporibus Diocletiani. Hic ſua traditione multos conuertit ad Baptiſma, etiam Valerianum ſponſum S. Cæciliæ, & multi martyrio coronati ſunt per eius doctrinam. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros octodecim, Diaconos ſex, Epiſcopos per loca ſeptem. Qui ſepultus eſt in Cœmiterio Prætextati Via Appia, quem ſepelinit B. Tiburtius XIV. Kal. Iunij, & ceſſauit Epiſcopatus dies 30.	* Henſc. legit: an. VIII. cōtra lect. Codicis. * Vterq; Codex hæc verba de temporibus Diocletiani omittit. Et ab imperito tabellario inſerta sūt duobus Codic. M.SS.
SS. Opt. & Aug. Vrbano Pontianus.	Chronicon. Pontianus decimus ſeptimus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum ſuſcepit, annis 5.	19. † Pontianus annos quinque, *Nota.* † Ab hoc Pontiani Pontificatu antiquiorem Catalogum alio auctore conſcriptum eſſe, putabat Henſchenius, eo quod plura acta adiungantur, quod tamen in Anthero eius ſucceſſore Pontifice locum non habet, cum ibi nulla penitus acta addantur.	19. Pontianus natione Romanus ex patre Calpurnio. Sedit annos octo, menſes quinque, dies duos. Martyrio coronatur *temporibus Alexandri à Conſulatu Pompeiani, & Peliniani: eodem tempore Pontianus Epiſcopus, & Hyppolytus Presbyter* exilio ſunt deputati	In vtroque Cod. M.S. ponitur Antherus ante Pōtianum, quē Henſchenium ſecuti poſtponimus, vt Catalogi reſpondeant ſibi inuicem.

ab

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

ſacerdotes & martyres requieſcunt, quod appellatur vſque in hodiernum diem Cœmiterium Calixti, & ceſſauit Epiſcopatus dies ſex.

18. S. VRBANVS.

Vrbanus natione Romanus ex patre Pontiano. Sedit * annos 8. menſes 11. dies 12. *Hic fecit miniſteria ſacrata omnia argentea, & patenas argenteas* 25. * poſuit. Hic verus confeſſor extitit temporibus Maximini & Africani Conſulum. *Hic ſua traditione multos conuertit ad baptiſmum &* credulitatem, *etiam Valerianum* nobiliſſimum virum *ſponſum ſanctæ Cæciliæ* * quos etiam vſque ad martyrij palmam Perduxit, *&* per eius monita * *Multi martyrio coronati ſunt. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembrem,* * Presbyteros 9. Diaconos 5. Epiſcopos per diuerſa loca 8. *qui etiam ſepultus eſt in Cœmeterio Prætextati Via Appia.* VIII. *Kal. Iunias, & ceſſauit Epiſcopatus dies* 30.

Flor. ſecund. * *an. 4. menſ. 6.*

* in Flor. ſecund. deeſt. *poſuit* & ſequitur: *qui etiam claruit confeſſor tempore Diocletiani.*
† *hic ſua, &c.*

Regius Codex addit: *cum fratre ſuo Tiburtio,* & infra poſt *multi* addit: *alij.*

* Fl. 2. & Reg. *Presb. XVIII. Diaconos VII.*

Florent. ſecund. addit: *quem ſepelivit B. Tiburtius.*

19. S. PONTIANVS.

Pontianus natione Romanus ex patre Calpurnio, ſedit * annos quinque, menſes duos, dies duos. *Martyrio coronatur. Fuit*

in editis habetur hic Anterus, ſed Codices Reg. Vat. minor, & Flor. duo poſt Vrbanum habent Pontianum.

Notæ.

bus Cœmiterium appellatur, cuius frequens mentio in Actis Sanctorum, qui ibidem ſepulti ſunt. Notandum autem, quod Calliſtus hoc Cœmiterium feciſſe traditur, adeoque verum non ſit, quod à Burneto notatum fuit in litteris de Itinere Italico, Cœmeteria eſſe gentilium, & primum quinto ſæculo Chriſtianos in iis ſepeliri conſueuiſſe. Vide, quæ infra ad vitam Marcelli Papæ annotabimus.

Notæ.

† Quæ hoc loco ex ſecundo Codice Florentino adferuntur de Vrbani Pontificatu temporibus Diocletiani collocando, erronea ſunt, cum Vrbanus integro ſæculo ante Diocletianum obierit.

autem

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon, & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſ. ad M. S. exemplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
		menſes duos, dies ſeptem. Fuit temporibus Alexandri à Conſulatu Pompeiani & Pelignia-ni. Eo tempore Pontianus Epiſcopus, & Hyppolitus presbyter exules ſunt deportati in Inſulam nociuam Sardiniam, Seuero & Quintino Conſulibus: in eadem inſula diſcinctus eſt IV. Kal. Octobris, & loco eius ordinatus eſt Anteros XI. Kal. Decembris Conſulibus ſupraſcriptis.	ab Alexandro † *in Sardiniam inſulam Bucinā Seuero, & Quintiano Conſulibus: In eadem Inſula* afflictus, fuſtibus maceratus defunctus *eſt* III. *Kal.* Nouembris: hic fecit ordinationes duas, Presbyteros quinque, Diaconos quinque, Epiſcopos per loca ſex: quem B. Fabianus adduxit nauigio, & ſepeliuit in Cœmeterio Calliſti via Appia die depoſitionis eius ab XI. Kal, Decembris,	& vnico intuitu cognoſcatur quæ ex altero deſumpta ſunt.
SS. Opt. & Aug. Pontiano Antherus.	Chronicon. Antherus decimus octauus Romę Epiſcopus ordinatur menſe vno. lib. 6. cap. 29. mortuo Pontiano, qui ſex annis Epiſcopatum tenuerat, Eccleſiæ Romanæ adminiſtrationem ſuſcepit Anteros.	20. Anteros menſe vno, diebus decem: dormit 3. nonas Ianuarij Maximino & Africano conſulibus.	20. Anterus natione Græcus ex patre Romolo, ſedit annos vndecim, menſem vnum, dies duodecim. Martyrio Coronatur temporibus *Maximini & Africani Conſulum*. Hic geſta martyrum diligenter à notarijs exquiſiuit, & in Eccleſia recondidit, propter quod à Maximo * Presbytero martyr effectus eſt. Hic ordinauit vnum Epiſcopum, qui ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia, IV. nonas Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies duos.	* Henſc. corrigit *Præfecto*.

Nota.

† *In Sardiniam Inſulam Bucinam.* Legit antiquior Catalogus, *Inſulam Nocinam*. Cæterum Buccina parua inſula eſt ad promontorium Sardiniæ a parte Meridionali ſitum, in quam S. Pontianum relegatum fuiſſe, ſcribit quoque auctor libri Pontificalis.

An-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

autem *temporibus Alexandri à Conſulatu Pompeiani, & Feliciani: eodem tempore Pontianus Epiſcopus, & Hippolytus preſbyter exilio ſunt* deportati *ab Alexandro in Sardiniam, in inſulam* * *Bucinam. Seuero & Quintiano Coſſ. in eadem inſula* * defunctus eſt *tertio Calendas Nouembris*, & † in eius locum ordinatus eſt Anterus XI. Calendas Decembris. *Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembrem*, Presbyteros ſex, *Diaconos quinque, Epiſcopos per diuerſa loca numero ſex. Quem Beatus* * *Fabianus adduxit* cum clero per nauim, *& ſepeliuit in cæmeterio Caliſti Via Appia*, & ceſſauit Epiſcopatus à depoſitione eius dies 10.

20. S. ANTHERVS.

Anteros natione Græcus, ex patre Romulo, ſedit * annis 12. menſe 1. diebus 12. Martyrio coronatur. Fuit autem *temporibus Maximini & Africani Conſulum. Hic Geſta Martyrum diligenter à notarijs exquiſiuit, & in Eccleſia recondidit.* * *Propter quod à Maximo præfecto Martyrio coronatus eſt.* Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembris, *Epiſcopum vnum.* * *Qui* etiam *ſepultus eſt in cæmeterio Calixti Via Appia, 3. Nonas Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies 13.*

Notæ.

† *In eius locum ordinatus eſt Anterus 11. Kal. Decembris.* Hæc auctor Pontificalis deſumpſit ex antiquiore Catalogo, cum non habeantur in ſecundo; & vel ex hoc loco manifeſtè apparet, quod in editione libri Pontificalis malè Anterus Pontiano præponatur, quandoquidem & in ſecundo Catalogo idem error reperiatur. Quapropter & nos ex Manoſcriptis Codicibus Vaticano, Regio, & Florentinis duobus Pontianum ſuo loco reſtituimus, & editionem huius libri abſque vllo ſcrupulo correximus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Codices M. SS. legunt *Bucianam*.
* Addunt Flor. duo. Vatic. & Reg. *Afflictus, fuſtibus maceratus, martyr*.
* Flor. *Fabianus*.

* Ita in M. SS. Vat. & Reg. Vat. deeſt *annos 12.* Deeſt quoque in Florent. ſecundo *fuit autem*.
* Caſſ. Florent. ſecund, Vat & Regius. *Propter quemdam Maximinum presbyterum, qui martyrio coronatus eſt*.
* addunt omnes M. SS. Codd. *in ciuitate Fundis Campaniæ*.

Iuxta SS. Patres.

Anthero
Fabianus.

Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.

Chronicon. poſt quem decimns nonus Fabianus annis 13.

lib. 6. cap. 22. Anteros † cum ad Menſem eo (Pontificatu) perfunctus eſſet, Fabianum delectum ferunt.

Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editioné Cuſpiniani correcta.

21. Fabianus annos quatuordecim, menſem vnum, dies decem. Fuit temporibus Maximini, & Gordiani, & Philippi, à Conſulatu Maximini & Africani, vſque Decio II. & Grato. Paſſus XIII. Kal. Februarias. Hic regiones diuiſit Diaconibus, & multas fabricas per cœmeteria fieri iuſſit. † poſt paſſionem eius Moyſes & Maximus Preſbyteri, & Nicoſtratus Diaconus comprehenſi ſunt, & in carcerem ſunt miſſi: eo tempore ſuperuenit Nouatus ex Africa, & ſeparauit de Eccleſia Nouatianum, & quoſdam confeſſores, poſtquam Moyſes in carcere defunctus eſt, qui fuit ibi menſes vndecim, dies vndecim.

Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

21. S. Fabianus natione Romanus ex patre Fabiano, *Sedit annos quatuordecim, menſem vnum*, dies vndecim. Martyrio coronatur. *Fuit* autem *temporibus Maximi* & *Africani, vſque Decio II.* & Quadrato, & *paſſus eſt* XIV. *Kal. Februarij. Hic regiones diuiſit Diaconibus*, † & fecit ſex Subdiaconos, qui ſeptem notarijs imminerent, vt Geſta Martyrum fideliter colligerent. *Poſt Paſſionem eius Moyſes & Maximinus Presbyteri, & Nicoſtrates Diaconus comprehenſi ſunt.* Eodem tempore Moyſes in carcere *defunctus eſt, qui fuit ibi menſes vndecim*, & ſic multi Chriſtiani fugerunt. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros 22. Diaconos..... Epiſcopos per loca 14. qui ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia * XIV. Kalendas Februarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies ſex.

* Codex Colb. 14. Kal. Henſchenius legit 13.

* Henſc. legit: *Diaconos* 7. idem legit 13. *Kal.*

Nota.

† Cum Euſebio vnum menſem Pontificatus Anthero tribuente concinit antiquior Catalogus, ex quibus corrigendi ſecundus & liber Pontificalis, qui vndecim & duodecim annos ei tribuunt.

Nota.

† Quæ ſub Fabiano de Moyſe, & ſocijs traduntur, auctor ex D. Cypriano collegiſſe videtur.

Nota.

† *Hic fecit ſex ſubdiaconos, qui ſeptem Notarijs imminerent, & geſta Martyrum fideliter colligerent.* Sunt, qui putarunt cum Henſchenio, Geſta Martyrum, quorum hic mentio reperitur, eſſe illa, quæ in antiquiore Catalogo exhibentur. Verum de paucis admodum Martyribus mentio fit in antiquiore Catalogo, & eorum Acta non deſcribit, ſed tantum martyrij genus verbo indicat. Vnde putem, acta martyrum à notarijs, & ſubdiaconis primitiuæ Eccleſiæ deſcripta, in perſecutione Diocletiani cum cæteris Eccleſiæ membranis perijſſe. Vel ſi quæ integra ex incendio euaſerunt, ea ad manus noſtras non deueniſſe, ſed temporum vetuſtate ferme omnia conſumpta eſſe.

Iux-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

21. S. FABIANVS.

* *Fabianus natione Romanus ex Patre Fabio, ſedit * annos 14. menſes 10. dies 11. Martyrio coronatur. Fuit autem temporibus * Maximini, & Africani vſque ad Decium ſecundum & Quadratum, & paſſus eſt * 4. Calend. Februarias. Hic regiones diuiſit Diaconibus, & fecit ſeptem Subdiaconos, qui ſeptem notarijs imminerent, vt geſta Martyrum* in integro * *colligerent*, & multas fabricas per cœmeteria fieri præcepit. Et *poſt Paſſionem eius * Moyſes &* Maximus † *Presbyteri, & Nicoſtratus Diaconus comprehenſi ſunt*, & in *carcerem miſſi ſunt*. † Eodem tempore ſuperuenit Nouatus ex Africa, & ſeparauit de Eccleſia Nouatianum, & quoſdam confeſſores, poſtquam *Moyſes* presbyter *in carcere defunctus eſt, qui fuit ibi menſes 12.* * ſicut & multi fuerunt. *Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris; Presbyteros* 22. Diaconos 7. Epiſcopos per diuerſa loca numero 11. *qui* etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Calixti Via Appia * 14. Cal. Februarij & ceſſauit Epiſcopatus dies ſeptem*.

Nota.

† *Eodem tempore ſuperuenit Nouatus ex Africa, & ſeparauit de Eccleſia Nouatianum &c.* Hæc auctor libri Pontificalis non ex ſecundo Catalogo, ſed ex primo deſumpſit, cuius auctor ea ipſa à D. Cypriano didicit; qui Epiſtola ad Cornelium Papam ſcripſit. *Planè quoniam pro magnitudine ſua debeat Carthaginem Roma præcedere, illic maiora & grauiora commiſit, qui iſtic aduerſus Eccleſiam Diaconum fecerat, illic Epiſcopum fecit*. Nouatianum ſcilicet, qui primum ſchiſma conflauit.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Lucas Holſt. *habetur integra apud Mombritium*.
* Mombr. *annos 13. ſine Menſibus & Dieb.*
* Omnes Codd. M.SS. *Maximi.*
* Flor. Caſſ. & Vat. 13. *Kal.*
* Reg., Vat. & Flor. 2. *& fideliter*.
* XIII. *Kal.* ita Fl. & Reg.
† Mombr. addit *& Proximus*;
* Florent. *& ſic multi Chriſtiani fugerunt per diuerſa loca*. Ita quoque Florent. 2. & Vat. ac Reg.
* Vat. 13. *Kal.*

Iuxta SS. Patres.

Iuxta SS. Opt. & D. Ang. Fabiano Cornelius.

Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.

Chronicon. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum poſt Fabiani glorioſam mortem vigeſimus ſuſcepit Cornelius annis 2.

lib. 7. cap. 2. Romæ cum Cornelius tribus circiter annis Epiſcopatum tenuiſſet, Lucius in eius locum ſubſtituitur.

Iuxta antiquiorem Catalogum Biblioт. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.

22. Cornelius annos duos, menſes tres, dies decem, à Conſulibus Decio IV. & Decio II. vſque Gallo & Voluſiano. † Sub Epiſcopatu eius Nouatus extra Eccleſiam ordinauit Nouatianum in Vrbe Roma, & Nicoſtratum in Africa. Hoc facto, confeſſores, qui ſe ſeparauerunt à Cornelio, cum Maximo presbytero, qui cum Moyſe fuit, ad Eccleſiam ſunt reuerſi. Poſt hoc Centumcellis expulſus, ibi cum gloria dormitionem accepit.

Nota.

† *Sub Epiſcopatu eius Nouatus extra Eccleſiam ordinauit Nouatianum.* Quamuis auctor Catalogi videatur hoc loco repetere, quæ in Fabiano dixerat, diuerſa tamen tradit. Nam Nouatus, quem ſub Fabiano Romam veniſſe tradiderat, ſub Cornelio Nouatianũ ordinaſſe, hoc loco affirmat. Correctione tamen indigere videtur, quod Cornelius dicatur Centumcellis dormitionem accepiſſe, cum D. Hieronymus in vita Pauli Eremitę, & lib. de ſcriptoribus affirmet, eum Romæ paſſum. Quod ipſum alij Catalogi tradunt, & Acta Cornelij.

Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

22. Cornelius natione Romanus ſedit annum vnum, menſes duos, dies tres. Martyrio coronatur. Hic temporibus ſuis rogatus à quadam matrona, corpora Apoſtolorum † Beati Petri & Pauli dę Catacumbis leuauit noctu, primum quidem corpus B. Pauli acceptum Beata * Luciana poſuit in prædio ſuo Via Oſtienſi iuxta locum, vbi decollatus eſt. * Lucina B. Petri Apoſtoli accepit corpus B. Cornelius Epiſcopus, & poſuit iuxta locum, vbi crucifixus eſt inter corpora Sanctorum in templo Apollinis in monte Aureo in * Vaticanum Palatij Neronis III. Kal. Iulij. * Vaticano Palatio. Poſt hoc factum fecit ordinationem vnam, Presbyteros ſeptem, qui etiam decollatus eſt ad templum Martis. Cuius corpus noctu collegit B. Lucina, & ſepeliuit in crypta iuxta Cœmeterium Caliſti, Via Appia in Prędio ſuo, * XVII. Kal. Octobris, & ceſſauit Epiſcopatus dies ſexaginta ſex. * Henſe. legit 18. *Kal.*

Nota.

† Quæ in Actis Cornelij traduntur de corpore B. Petri, quod ab eo poſitum fuit iuxta locum, vbi crucifixus eſt in monte Aureo in Vaticano III. Kal. Iulij, indicant, etiam tranſlationis diem ab Eccleſia Romana celebrari. Quomodo autem factum ſit, quod Corpus D. Petri ab Anacleto adhuc presbytero in Vaticano reconditum, rurſus à Cornelio huc tranſlatum ſit, duabus de cauſis contingere potuit: vel quia verum eſt, quod Gregorius magnus tradit lib. 3. reg. epiſt. 30. ad Conſtantinam Auguſtam, quod Orientales ea auferentes, dum Romani illos inſequebantur, ea ad ſecundum Vrbis milliarium in catacumbis collocarint, indeque à Cornelio tranſlata ſint: vel quia fideles in cryptis Vaticanis detecti, ſub Caliſto Papa cum corporibus Petri & Pauli ad catacumbas confugerant, vbi & Romani Pontifices à Fabiano ſepeliri cœperunt. Vnde rogatu Lucinæ Cornelius ea in Vaticanum tranſtulit, vt pluribus probat Onuphrius in hiſtoria manuſcripta.

Iux-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex praſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

22. S. CORNELIVS.

Cornelius natione Romanus, ex patre Caſtino, ſedit * annos tres, *menſes duos*, *dies* decem. *Martyrio coronatur*. Sub cuius Epiſcopatu Nouatus Nouatianum extra Eccleſiam ordinauit, & in Africa Nicoſtratum. [Hoc facto Confeſſores, qui ſe ſeparauerunt à Cornelio cum Maximo presbytero, qui cum Moyſe fuit, ad Eccleſiam ſunt reuerſi,] & facti ſunt Confeſſores fideles. Poſt hoc Cornelius * Centumcellis pulſus eſt, & ibi ſcriptam epiſtolam de ſua confirmatione miſſam à Cypriano, quam Cyprianus in carcere ſcripſit, & * de Celerino Lector ſuſcepit. *Hu temporibus ſuis rogatus à quadam Matrona* Lucina, *corpora Apoſtolorum Petri & Pauli de catacumbis leuauit noctu. Primum quidem corpus B. Pauli* * Beata Lucina *poſuit in prædio ſuo Via Oſtienſi* ad Latus, *vbi decollatus eſt. Beatus* vero *Cornelius Epiſcopus* corpus B. Petri Apoſtoli, *& poſuit iuxta locum, vbi crucifixus eſt inter corpora Sanctorum Epiſcoporum in templo Apollinis * in montem Aureum in Vaticano Palatij Neroniani* * VI. Cal. Iulij † *poſt hoc* eodem tempore audiens Decius, quod epiſtolam accepiſſet à B. Cypriano Carthaginenſi Epiſcopo, miſit Centumcellis, & adduxit Beatum Cornelium, quem tamen iuſſit ſibi præſentari cum Præfecto Vrbis in interludo noctu ante templum * Palladis, cui ita dixit: Sic definiſti, vt nec Deos, nec præcepta principum, nec noſtras minas timeas, vt contra Rempublicam litteras accipias, & dirigas? Cornelius Epiſcopus reſpondit dicens: ego de corona Domini litteras accepi, non contra Rempublicam. Sed magis * ſpeciale conſilium ad animas redimendas. Tunc Decius iracundia plenus iuſſit os Beati Cornelij cum plumbatis cædi, & præcepit duci eum ante templum Martis, vt adoraret. Quod ſi non feciſſet, * dicens capite truncetur. Poſt hoc, * id eſt 3. nonas Martij, iam iam ante paſſionem ſuam omnia bona Eccleſiæ tradidit Stephano Archidiacono ſuo. Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris. Presbyteros IV. Diaconos IV. Epiſcopos per diuerſa loca numero 7. *Qui etiam decollatus eſt* in loco ſupradicto, & martyr effectus *eſt*, *cuius corpus noctu collegit B. Lucina* cum clericis, *& ſepelinit in crypta iuxta Cœmeterium Calixti Via Appia in prædio ſuo* * 8. Cal. Septembris, & ceſſauit Epiſcopatus dies 35.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Flor. duo *annos duos, dies tres* & ſic Reg.

[ ] hæc deſumpta ſunt ex primo Catalogo.

* Flor. *Centumcellas*.

* Vat. *& dedit Celerino Lectori*.

* Flor. 2. *accepit, & poſuit in prædio ſuo Via Oſtienſi iuxta locum, vbi &c.* ita quoque Reg. & Vat.

* Omnes Codd. *in Monte Aureo*.

* Flor. & Reg. *III. Kal. Iulij. poſt hoc ambulauit noctu Centumcellas, eodem tempore &c.* Ita quoque addit Vat.

* Reg. & Flor. *Palatij, quem ita aggreditur dicens ſic definiſti, vt nec Deos conſideres, nec*

* Vat. *ſed magis propter animas redimendas*.

† * Flor. *diceret capite truncandum*. . Addit Caſſ.

* *Idem Cornelius Paſſus eſt 3. nonas Martij. Itaque ante à* &c.

* Reg. & Flor. duo: *XVIII. Kal. Octobris*. Ita quoque Vat.

Nota.

† Plura habet hoc loco Auctor libri Pontificalis de Cornelij martyrio, quæ ex Actis ipſis deſumpſit. V.C. Papebrochius in Conatu Chronico hiſtorico hæc Acta multis vitijs laborare exiſtimat, & illo in primis, quod Cornelium ſub Decio paſſum affirment, cum ex diui Cypriani epiſtola 52. ad Cornelium ſcripta conſtet, Cornelium poſt Decij mortem ſuperfuiſſe: qua de re vide, quæ à nobis ſcripta ſunt diſſertatione 2. cap. 6. Cæterum vel ex his Cornelij actis patet, auctorem libri Pontificalis pleraque deſumpſiſſe ex duobus Catalogis, cum nonnulla verba ex primo, alia ex ſecundo Catalogo tranſcripſerit.

Nota.

† Vat. minor habet. *Quod ſi non fecerit, capite truncari, qui cum adorare non vellet, decollatus eſt in loco ſupradicto. Cuius corpus noctu &c.* Quæ de bonis Eccleſiæ Stephano Archidiacono traditis ſubiunguntur, nõ agnoſcit, & ex ſequenti Vita Lucij malè huc tranſlata; nec Regius ea agnoſcit. Ita Holſt.

* Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum, Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
Iuxta SS. Opt. & Ang. Cornelio Lucius.	Chronicon. Lucius vigeſimus primus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum tenet menſes 8. lib. 7. cap. 2. Qui [Lucius] vix octo menſium ſpatio perfunctus eo muuere moriens Epiſcopale officium Stephano dereliquit.	23. Lucius annos tres, menſes octo, dies decem. Fuit temporibus Galli & Voluſiani, vſque Valeriano III. & Gallieno II. Hic exul Fuit, & poſtea nutu Dei, incolumis ad Eccleſiam reuerſus eſt. Deceſſit 3. nonas Martij Coſſ. ſupraſcriptis.	23. Lucius natione Romanus ex patre Purphirio. Sedit *annos tres*, menſes tres, dies tres. * Martyrio coronatur. *Fuit temporibus Galli & Voluſiani vſque ad Valerianum III. & Gallicanum. Hic in exilio fuit, poſtea nutu Dei incolumis ad Eccleſiam reuerſus eſt.* Hic præcepit, vt duo Presbyteri, & tres Diaconi in omni loco Epiſcopum, non deſererent propter teſtimonium Eccleſiaſticum: qui etiam à Valeriano capite truncatus eſt * IV. Nonas Martij. Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros quatuor, Dianonos quatuor, Epiſcopos per loca ſex. Qui etiam ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia. Ceſſauit Epiſcopatus dies triginta.	* Omittuntur hæc duo verba, ab Henſch. * Henſc. *III. Non.* ſed vterque Cod. M.S. *IV.*
Lucio Stephanus.	Chronicon. Poſt quem [Lucium] vigeſimus ſecundus * Stephanus annis 3.	24. Stephanus annos quatuor, menſes duos, dies viginti vnum. Fuit temporibus Valeriani & Gallieni, à Conſulatu Voluſiani & Maximini, vſque Valeriano III. & Gallieno II.	24. Stephanus Natione Romanus, ex Patre * Iobio. † Sedit annos V. menſes V. dies duos. Martyrio coronatur. *Fuit temporibus Valeriani, &* Gallicani, & Maximi, *vſque ad Valerianum III. & Gallienum II.* Hic conſtituit Sacerdotes, & Leuitas Veſtes Sacras in vſum quotidianum non vti, niſi in Eccleſia. Hic fecit ordinationes duas per menſem,	* Henſc. legit: *Iulio*. Sed vterque Codex: *Iobio*. * Colb. *Gallicano II.* idem codex habet in Stephano, quæ codex Alex. habet in Lucio de presbyteris, *qui præfuerũt à Coſſ. Maximi, & Grauionis II. vſque Tuſco, & Baſſo XIII. Kal. Aug.*
	Notæ. * Stephano, cui Euſebius tribuit annos tres, antiquior Catalogus tribuit annos quatuor, ſecundus, annos quinque: liber Pontificalis iuxta quorumdam M. SS. Codd. lectiones, annos VII. & aliquot menſes. Euſebio tamen concinit S. Proſper, quos ſecuti ſumus in Chronologia.		*Notæ.* † *Sedit annos V.* VC. Godefrid. Henſchenius eredebat, Stephanum Papam vix quinque integris menſibus Pontificem fuiſſe, reliquo tempore Vicariatum obtinuiſſe: quod quam à vero alienum, & a geſtis Stephani contra rebaptizãtes aliiſque diuturniori tempore peractis diſſonum ſit, animaduertit eruditus Henſchenij ſucceſſor Papebrochius, cuius proinde ſententia fuit, pro tempore ex notis Conſularibus hic deſignando, loco Valeriani III. & Gallieni II. legendum eſſe: Valerianum IV. & Gallienum III. quo Conſulatu anno 257. Stephanus obijt.	

De-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

23. S. Lvcivs.

Lucius natione * Tuſcus de Ciuitate Luca ex patre Lucino: ſedit *annos tres*, menſes octo, *dies tres*. *Martyrio coronatur*. *Fuit* autem *temporibus Galli*, *& Voluſiani*, *vſque ad Valerium III. & Gallicanum*. *Hic in exilio fuit* * relegatus: *poſtea nutu Dei incolumis ad Eccleſiam* * *reuerſus eſt*. *Hic præcepit, vt duo Presbyteri, & tres Diaconi, in omni loco Epiſcopum non dimitterent propter teſtimonium Eccleſiaſticum: qui etiam à Valeriano capite truncatus* eſt III. *nonas Martij*. Hic poteſtatem dedit omnis Eccleſiæ Stephano Archidiacono ſuo, dum ad paſſionem pergeret. *Hic fecit ordinationes* * *duas per menſem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos quatuor, Epiſcopos per diuerſa loca* * numero tres. *Qui etiam ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti via Appia* VIII. Kal. Septembris, *& ceſſauit Epiſcopatus* dies XXXV.

* Vatic. Reg. & Flor. duo. *Romanus ex patre Porphyrio.*

* in Flor. ſecund. deeſt: *Relegatus*.

* Caſſ. & Reg. addunt: *ſuam*.

* Flor. Caſſ. & Vat. *tres*.

* Vat. *num. ſeptem*. Flor. & Reg. *ſeptemdecim*.

24. S. Stephanvs.

Stephanus natione Romanus ex patre * *Iulio, ſedit* * annos quatuor, menſes duos, dies decem. *Martyrio coronatur*. *Fuit autem temporibus Valeriani, & Gallicani, & Maximi, vſque ad Valerianum tertium, & Gallicanum ſecundum*. † [Suis temporibus exilio deportatus eſt: poſtea nutu Dei reuerſus eſt ad Eccleſiam incolumis, & poſt die XXXIV. tentus à Maximiano, miſſus eſt in carcerem cum nouem Presbyteris, & duobus Epiſcopis, Honorio, & Caſto, & tribus Diaconis, Xyſto, Dionyſio, & Gaio. Ibidem in carcere ad arcum Stellæ fecit Synodum, & omnia vaſa Eccleſiæ Archidiacono ſuo Xyſto, in poteſtatem dedit, vel arcam pecuniæ, & poſt dies ſex exiens ſub cuſtodia, ipſe ſimul capite truncatus eſt]. *Hic conſtituit Sacerdotes, & Leuitas*, * *vt veſtes ſacratas in*

* Reg. & Flor. ſec. *Iouio*. Flor. duo, & Reg. *annos VII. men. V. dies II.*

Quæ hac nota [ ] continentur, abſunt à Codd. Vatic. Flor. duobus, & Reg.

* *Vt* deeſt in Vat. qui legit: *veſte ſacrata*. Florent. retinet *vt*, ſed legit: *non vtantur*.

Nota.

† Quæ hac nota [ ] continentur, á pluribus M. SS. Codicibus abſunt, vt ex Luca Holſtenio in margine notatum eſt. Certum autem videtur, priora verba de reditu ab exilio, ex Actis Lucij in hunc locum irrepſiſſe: cætera vnde deſumpta ſunt ab illo, qui librum Pontificalem hoc loco interpolauit, fateor me ignorare, non enim in Actis eius, quæ in M. S. Codice 5771. Vaticano exhibentur, reperire potui: quin potius ibidem refertur, Stephanum in Cœmeterio Calixti in propria ſede decollatum fuiſſe.

vſu

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M.S. exemplar, & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Biblioth. Colbertinę correcta.
			Decembris, Presbyteros V. Diaconos V. Epiſcopos per loca II. Sepultus in Cœmeterio Calliſti Via Appia III. nonas Auguſti, ceſſauit Epiſcopatus dies 22.
SS. Opt. & Aug. Stephano Sixtus.	Chronicon. Xyſtus vigeſimus tertius Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum tenet annis 8. lib. 7. cap. 14. eadem tempeſtate [Gallieni] Romanæ quidem Eccleſiæ adhuc præerat Xyſtus,	25. Sixtus annis duobus, menſibus vndecim, diebus ſex. Cœpit à Conſulatu Maximi & Glabrionis, vſque Tuſco & Baſſo, & paſſus eſt VIII. Idus Auguſti . . . à Cóſulatu Tuſci & Baſſi, vſq; in diem XII. Kalendas Auguſti, Æmiliano & Baſſo Conſulibus,	25. Xiſtus natione Græcus ex Philoſopho. Sedit annum vnum, menſes decem, dies viginti quatuor. Martyrio coronatur. Fuit temporibus Valeriani & Decij. Trúcati ſunt capite cum B. Xiſto * quinque Diaconi Feliciſſimus, Agapitus, Ianuarius, Magnus, Vincentius, Stephanus, * VI. Idus Auguſti, & Presbyteri præfuerunt *à Conſulatu Maximi & Grauionis II. vſque Tuſco & Baſſo* * XIII. *Kal. Auguſti*. † Quo tempore fuit magna perſecutio ſub Decio. * Et poſt Paſſionem B. Xiſti, poſt tres dies paſſi ſunt Laurentius eius Archidiaconus, & Claudius, Seuerus Presbyter, & Romanus Oſtiarius, & Creſcentius Lector. Hic fecit ordinationes duas, Presbyteros quatuor, Diaconos ſex, Epiſcopos per loca duos. Sepultus eſt in cœmeterio Caliſti Via Appia, nam * ſex Diaconi in Cœmeterio Prætextati Via Appia VII. Idus Auguſti. Beatus vero Laurentius ſepultus eſt Via Tiburtina in crypta, in Agro Verano, IV. Idus Auguſti, & ceſſauit Epiſcopatus annos duos.

* Henſc. *VI.*

* Henſc. *VIII. idus.*

*In Cod. M.S. repetitur. *Conſulatu Tuſci & Baſſi, vſque*

* hi nónulla omittuntur ab Henſch.

* Henſc. *V.* qui hic multa mutat, & adiungit, cum nihil aliud deſit, quā *ſepulti ſũt* ex libro Pontific.

Nota.

† *Quo tempore fuit magna perſecutio ſub Decio.* Error hic irrepſit quoad Decij nomen, cum non ſub Decio, ſed ſub Valeriano diu poſt mortem Decij Xiſtus ſederit. Cum tamen Stephani, Xixti, & B. Laurentij Acta paſſim Decianæ perſecutionis mentionem faciant, intelligi poſsét de perſecutione, quæ ſub Decio cœpit, quæque ſub Gallo, & Valeriano continuata fuit.

Six-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

vſu cotidiano non vti, *niſi in Eccleſia* tantum: *Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembrium*. Presbyteros VII. Diaconos V. Epiſcopos per diuerſa loca numero III. qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia*, IV. nonas Auguſti, *& ceſſauit Epiſcopatus dies XXII.**

25. SIXTVS II.

Sixtus natione Græcus ex Philoſopho*, ſedit * annos duos, menſes vndecim, dies ſex. *Martyrio coronatur. Fuit* autem *temporibus Valeriani, & Decij*, quo tempore fuit maxima persecutio. Eodem tempore hic comprehenſus à Valeriano, & ductus, vt ſacrificaret dęmonijs: * quia contempſit præcepta Valeriani, capite truncatus eſt, & cum eo alij ſex *Diaconi, Feliciſſimus, & Agapitus, Ianuarius, & Magnus, Vincentius, & Stephanus*, ſub die *VI. idus Auguſti*: & Preſbyteri præfuerunt *à Conſulatu Maximi, & Granionis, vſque ad Conſulatum Tuſci, & Baſſi XIII. Kal. Auguſti, quo tempopore* ſæuiſſima perſecutione arguebatur Beatus Sixtus ſub Decio. *Et poſt Paſſionem Beati Sixti poſt tertiã diẽ paſſus eſt & Beatus Laurentius eius Archidiaconus IV.* idus Auguſti, & *Claudius* Subdiaconus, *& Seuerus Presbyter, & Creſcentius Lector, & Romanus Oſtiarius: hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros IV.* Diaconos VII. *Epiſcopos per diuerſa loca duos*. Qui verò *ſepultus eſt in Cæmeterio Calixti via Appia*. Nam * ex *Diaconi* ſupradicti ſepulti ſunt in *Cæmeterio Prætextati via Appia* VIII. Idus Auguſti. *Beatus* autem *Laurentius ſepultus eſt in Via Tiburtina* in Cœmeterio Cyriacetis *in Agro Verano in crypta* cum alijs multis martyribus *IV. Idus Auguſti*, & ceſſauit Epiſcopatus dies * XXXV.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Addit Flor. *& Presbyteri præfuerunt à Conſulatu Maximi, & Glabrionis II. vſq; Tuſcum, & Baſſum, à Conſulatu Tuſci & Baſſi, vſque XVII. Kalend. Aug. quo tempore fuit maxima perſecutio ſub Decio*. Florent. ſubiungit. *quæ mox in Xyſto quoque repetuntur*.

* Flor. ſecund. omittit *Sixtum*. Flor. Caſſ. & Vat. *& Philoſophus*.

* Reg. & Flor. *annum I.* Flor. *dies 23.*

* Flor. *qui contempſit præcepta Valeriani, & ob id capite, &c. & cum eo alij ex Diaconis*. hunc locum ex Geſtis Pontificalibus citat Rodulphus Presbyter in Vita Rhabani apud Brouerum Antiq. Fuldenſ. lib. 3. pag. 240. qui vulgatam lectionem confirmat. Sed putem legendum, *alij ſex ex Diaconis Fel.* &c. *ex Presbyteris Ianuar.* &c.

* Vat. & Reg. *ſex Diaconi*.

* Caſſ. 36. Vat. 25.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Biblior. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editioné Coſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliotheca Regioæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliocheca Colbertinæ correcta.	
SS. Aug. & Opt. Sixto Dionyſius.	Chronicon. Dionyſius vigeſimus quartus Romanę Eecleſię Epiſcopus conſtituitur annis 12. lib. 17. cap. 27. Cum igitur Xyſtus vndecim annis Eccleſiæ Romanæ præfuiſſet, in eius locum ſueceſſit Dionyſius.	26. Dionyſius annis octo, menſibus duobus diebus quatuor. Fuit tẽporibus Gallieni ex die XI. Kalendarum Auguſti Æmiliano & Baſſo Conſulibus, vſque in diem ſeptimum Kalendar. Ianuarij, Conſulibus Claudio, & Paterno.	26. Dionyſius ex Monacho, cuius generationem reperire non potuimus, ſedit annos quinque, menſes duos, dies quatuor. *Fuit temporibus Gallieni, ex die vndecimo Kalend. Auguſti, Æmiliano & Baſſo conſulibus, vſque in diem* VI. *Kal. Ianuarij, & Conſulatum Claudij & Paterni*. Hic presbyteris Eccleſias dedit, & Cœmeterla, & Parochias Diœceſis conſtituit. Hic fecit ordinationes, * Epiſcopos ſeptem per loca. Sepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia quinto Kalendas Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies quinque.	* addit Henſch. *per menſ. Decemb. Presbyteros VIII. Diaconos III.*
Dionyſio Felix.	Chronicon. Felix vigeſimus quintus Romanæ Eecleſiæ Epiſcopatum ſuſcepit annis quinque. lib. 7. cap. 32. Cum Felix V. annis gubernaſſet Eecleſiam, Eutychianus in eius locum ſueceſſit.	27. Felix annis V. menſibus XI. diebus XXV. Fuit temporibus Claudij & Aureliani à Conſulatu Claudij & Paterni, vſque in Conſulatum Aureliani II. & Capitolini.	27. Felix natione Romanus ex patre Conſtantino. Sedit annos quatuor, menſes tres, dies vigintiquinque: martyrio coronatur. *Fuit temporibus Claudij & Aureliani, à Conſulatu Clandi & Paterni, vſque* ad *Conſulatum Aureliani & Capitulini*. Hic conſtituit, ſuper ſepulchra martyrum miſſas celebrari. Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros octo, Diaconos tres, Epiſcopos per loca vndecim. Sepultus eſt in cœmeterio ſuo † Via Aurelia milliario ſecundo, III. Kal. Iunij, & ceſſauit Epiſcopatus dies quinque.	

Nota.

† *Sepultus eſt in Cœmeterio ſuo Via Aurelia milliario ſecundo*. Ita etiam liber Pontificalis, & quamuis viri eruditi dubitent de loco huius Eccleſiæ, an ibi ſita fuerit, vbi nunc S. Pancratij Baſilica conſpicitur, videtur tamen longius ab Vrbe diſtaſſe, & nunc ruinis ſuis obruta eſſe; Boſius, qui in Roma ſubterranea hunc Felicem cum Tertio eius nominis Pontifice confundit, adducit inſcriptionem in Baſilica Felicis repertam.

Fe-

Iuxtà Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

26. S. DIONYSIVS.

Dionyſius ex monacho, cuius generationem non potuimus reperire: ſedit * annos duos, menſes tres, dies ſeptem. *Fuit* autem *temporibus Gallieni ex die XI. Kalendarum Auguſtarum. Æmiliano, & Baſſo Conſulibus, vſque in diem 7. Kalendarum Ianuariarum* à Conſulatu *Claudij, & Paterni. Hic Presbyteris Eccleſias* * diuiſit, *& Cæmeteria,* † *& Parochias, Diœceſes inſtituit: Hic fecit ordinationes* duas per menſem Decembris, Presbyteros 12. Diaconos 6. Epiſcopos per diuerſa loca, numero 8. * qui etiam *ſepultus eſt in Cæmeterio Calixti Via Appia* VI. *Kal. Ianuarij, & ceſſauit Epiſcopatus dies V.*

* Florent. duo: *annos VII. menſes II.*

* Flor. ſec. & Vat. *dedit, & miniſteria.*

* Vatic. & Flor. *depoſitus eſt.*

27. FELIX.

Felix natione Romanus ex patre Conſtantio ſedit * annos duos, menſes decem, dies viginti quinque, *martyrio coronatur. Fuit* autem *temporibus Claudij, Aureliani, à Conſulatu Claudij, & Paterni, vſque ad Conſulatum Aureliani, & Capitolini: Hic conſtituit* † *ſupra* * *ſepulchra martyrum Miſſas celebrari: Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembrem,* Presbyteros nouem, Diaconos * duos, Epiſcopos per diuerſa loca numero quinque: hic fecit Baſilicam in via Aurelia, vbi & ſepultus eſt *milliario* * *ſecundo* ab Vrbe Roma, *III. Kal. Iunij, & ceſſauit Epiſcopatus dies quinque.*

* Flor. duo *annos quatuor, menſes ſex,* vel *tres,* vt ſecund. Cod.

* Vat. & Florentini duo: *martyrum memorias.*

* Omnes Cod. M.SS. *quinque:*

* Vatic. minor: *quinto.* †

Notæ.

† *Et Parochias Diœceſes inſtituit.* Hincmarus Remenſis Opuſc. 55. Capitum. Cap. 15. *Dionyſius Papa Ruſticanis Parochijs terminos certos poſuit, ac ponendos diſpoſuit, de quibus etiam Chalcedonenſe Concilium, quæ ſunt nota, decreuit.* Verum iuxta Baronium ad ann. 270. in fine, agitur hic tantum de Parochijs Vrbis Romæ, quas Valeriani perſecutio turbarat.

† *Supra Sepulchra Martyrum miſſas celebrare.* Aliæ lectiones habent: *Supra memorias Martyrum.* Sepulchra enim, vel ob inſcriptiones, & ſigna martyrij, vel ob oſſa martyrum ibidem poſita, vocabantur *Memoriæ martyrum,* & ex hac Felicis conſtitutione ortum habuiſſe putem Canonem 34. Illyberitanum, *ne Cereum in cœmeterijs incendatur, inquietandi enim ſpiritus Sanctorum non ſunt.* Quod nimirum Gentiles ex Cerei lumine detegerent loca, in quibus Martyres ſepulti erant, quorum ſepulchra ex illo indicio deijciebant. Porrò

Notæ.

† Milliario quinto iuxta Codicem Vaticanum: quę lectio ſi retineatur, alia erit hæc Baſilica, ab ea, quæ à Felice III. facta eſt milliario ſecundo, poteritque hæc eſſe illa, quæ à nonnullis via Portuenſi ponitur milliario ab Vrbe 5. vbi Felicis Cœmeterium eſt.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M.S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
SS. Aug. & Opt. Felici Eutychianus.	Chronicon. Eutychianus vigeſimus ſextus Epiſcopatum ſuſcepit Romanæ Eccleſiæ menſes VIII. lib. 7. cap. 32. Eutychianus vix 10. menſibus in Epiſcopatu peractis, Caio, qui noſtra ætate vixit, ſedem ſuam reliquit.	28. Eutychianus annis octo, menſibus vndecim, diebus tribus, Fuit temporibus Aureliani III. & Marcellini, vſque in diem IV. idus Decembris Caro II. & Carino Conſulibus.	28. Eutychianus natione Tuſcus ex patre Marino. Sedit annum vnum, menſem vnum, diem vnum. *Fuit temporibus Aureliani à Conſulatu Aureliani III. & Marcellini, vſque in diem idus Decembris Caro II. & Carino Coſſ.* Hic conſtituit fruges ſuper altare benedici. Hic per loca 362. Martyres ſepeliuit. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris. Presbyteros 14. Diaconos 5. Epiſcopos per loca 9. qui & ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia, * VII. Kalendas Auguſti, & ceſſauit Epiſcopatus dies octo. * Henſc. *VI.*
Eutychiano Caius.	Chronicon. Poſt quem vigeſimus ſeptimus Gaius annis 15. lib. 7. cap. 32. Hic [Gaius] cum annis circiter 15. Eccleſiæ præfuiſſet, ſucceſſorem habuit Marcellinum.	29. Caius annis XII. menſibus IV. diebus VII. Fuit temporibus Cari & Carini ex die XVI. Kalend. Ianuarij, Conſulibus Caro II. & Carino, vſque in X. Kalendas Maij Diocletiano VI. & Conſtantio II. Conſulibus.	29. Gaius natione Dalmata, & ex genere Diocletiani Imperatoris ex patre Gaio. Sedit annos vndecim, menſes quatuor, dies duodecim. *Fuit temporibus Cari, & Carini ex die XV. Kalend. Ianuarij,* à Conſulatu *Cari II.* Hic fugit perſecutionem Diocletiani in cryptis habitans, confeſſor quieuit. Hic fecit ordinationes quatuor per menſem Decembris, Presbyteros XVI. Diaconos VII. Epiſcopos per loca V. Sepultus eſt in Cœmeterio Calliſti Via Appia X. Kalendas Maij. Ceſſauit Epiſcopatus dies XI.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

28. S. EVTYCHIANVS.

Eutychianus natione Tuſcus ex patre Marino de ciuitate Lunæ, ſedit * annos octo, menſes decem, dies quatuor. *Fuit* autem *temporibus Aureliani à Conſulatu Aureliani tertio, & Marcellini, vſque in diem Idus Decembris, Caro ſecundum, & Carino Conſulibus: hic * conſtituit, vt* fruges ſuper altare tantum, fabæ, & vuæ benedicerentur: *hic* temporibus ſuis *per* diuerſa *loca* 342. *Martyres* manu ſua *ſepeliuit*. Qui hoc conſtituit, vt quicumque fidelium Martyrem ſepeliret [ſine dalmatica aut colobio purpurato, nulla ratione ſepeliret.] quod tamen ad notitiam * ſibi diuulgaretur. *Hic fecit * ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros* 14. *Diaconos* 5. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 9. Martyrio coronatur, *qui* etiam *ſepultus eſt Cœmeterio Calixti Via Appia* VIII. *Kalendas Auguſti, & ceſſauit Epiſcopatus dies VIII.*

29. S. CAIVS.

*Caius natione * Dalmata, ex genere Diocletiani Imperatoris, & patre Gaio, ſedit annos XI. menſes IV. dies XII. Fuit autem temporibus [Cari, &] Carini, à die * 14. Cal. Ianuarij à* Cóſulatu Cari ſecundum, & Carini, vſque in diem X. Kalendarum Maiarum Diocletiano IV. & Conſtantio II. Hic conſtituit, vt * ordinationes omnes in Eccleſia ſic aſcenderent: ſi quis Epiſcopus eſſe mereretur, vt * eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta. * Sequens, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter; & exinde Epiſcopus ordinaretur. Hic regiones diuiſit Diaconibus. *Hic fugiens perſecutionem Diocletiani in cryptis* habitando, martyrio coronatur * anno IX. *Hic fecit ordinationes IV. per menſem Decembrem*, Presbyteros 25. Diaconos 8. *Epiſcopos per diuerſa loca* numero 5. † Qui poſt annum XI. cum * Gauiniano fratre ſuo propter filiam Gauini Presbyteri nomine Suſannam martyrio coronatur. Qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Calixti via Appia X. Kal. * Maij, & ceſſauit Epiſcopatus dies* 11.

Nota.

cum hoc temporibus Diocletiani non licuerit, crediderim tunc oſſa Martyrum in alijs locis ſub altaribus collocari cœpiſſe, & ex illo profluxiſſe ritum Eccleſiæ, conſecrandi altaria cum Martyrum reliquijs, quæ ſub illis conduntur ab Epiſcopo conſecrante.

† *Qui poſt annum XI. cum Gauiniano fratre ſuo propter filiam Gauini Presbyteri nomine Suſannam martyrio coronatur.* Caius itaque poſt annum Pontificatus XI. martyrio coronatur cum fratre ſuo Gabino, vel Gauiniano propter filiam eius Suſannam, neptem Caij, quam Diocletianus pro filio ſuo petebat, quæ quia nuptias reſpuebat, vna cum eius patre Gabino Caius Papa martyrio coronatur, vt patet ex Actis B. Suſannæ, quæ ad 22. Aprilis referuntur ab Henſchenio.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

* Flor. duo, & Caſſin. *annum I. menſ. I. diem I.*

* Vat. *præcepit Benedici* deleto *vt* iuxta Flor. quoq; & Caſſ. Quæ hoc ſigno [ ] continentur, deſunt in Vat.

* Flor. & Caſſ. *fui.*

* Flor. ſec. *ordinat. tres.*

* Vat. & Flor. ſec. *Dalmatinus.*

[ ] hoc ſigno contenta deſunt in Florent. duobus, & Vatic.

* Flor. duo: *à die* 16.

* Flor. duo, Vat. & Anſelmus Lucenſis: *ordines.*

* Caſſ. *vt prius eſſet.*

* Quidam Codex legit *Acolythus.*

* Vatic. *poſt annos VIII.* in Flor. ſecundo deeſt *anno IX.*

* Flor. & Caſſ. *Gauino.*

* Caſſ. & Vat. *Martij.*

Nota.

† In editione Moguntina anni 1602. loco *ſequens* legitur ex quodam Codice *Acolythus*, quæ Lectio confirmatur ex epiſtola Cornelij Papæ ad Fabium Antiochenum, in qua enumerantur omnes ſeptem gradus Clericorum in Romana Eccleſia tunc reperti, & inter eos quarto loco gradus Acolythorum.

30. S.

Iuxta SS. Patres.

SS. Opt. & Aug. Caio Marcellinus.

Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.

Chronicon. Marcellinus vigeſimus octauus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum ſuſcepit annis 9. *

Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M.S. exemplar, & editionẽ Cuſpiniani correcta.

30. Marcellinus annis octo, menſibus tribus, diebus viginti-quinque. Fuit tẽporibus Diocletiani, & Maximiani ex die pridie Kalendas Iulias, à Conſulibus Diocletiani VI. & Cõſtantio II. vſque in Conſulatum Diocletiani IX. & Maximiani VIII. quo tempore fuit perſecutio, † & ceſſauit Epiſcopatus annos VII. menſ. VI. dies XXV.

Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

30. Marcellinus natione Romanus ex patre Proiecto. Sedit annos octo, menſes quatuor, dies quindecim. *Fuit temporibus Diocletiani & Maximiani, ex die* Kalend. * *Iulij à Conſulatu Diocletiani* V. *& Conſtantij* II. *vſque Diocletiani* VIII. *& Maximiani VIII. quo tempore fuit perſecutio* magna * Infra triginta dies quindecim millia hominum promiſcui ſexus per diuerſas Prouincias martyrio coronantur *a** de qua re ipſe Marcellinus ad ſacrificium ductus eſt, vt thurificaret, quod & fecit. Et poſt paucos dies pœnitentia ductus, ab eodem Diocletiano propter fidem Chriſti cum Claudio, & Quirino, & Antonino capite ſunt truncati, & martyrio coronatur. Iacuerunt corpora ſancta in platea * dies XXV. iuſſu Diocletiani, vbi Marcellus presbyter noctu collegit corpora Sanctorum, & ſepeliuit Via Salaria in cœmeterio Priſcillæ, in cubiculo, quod patet vſque in hodiernum diem, quod ipſe præceperat pœnitens, dum traheretur ad occiſionem *b** in crypta iuxta corpus S. Creſcẽ-

* Henſc. *Iunij.*

* deeſt *Vt*

* Colb. *Dies 26. ex iuſſu Diocletiani.*

Notæ.

* Euſebius in Hiſtoria ſua finem facit cum Marcellino in enumerandis Vrbis Romę Epiſcopis, vnde in ſequentibus ſolum Chronicon citabimus.

Notæ.

† *Et ceſſauit Epiſcopatus annos 7. menſes 6. dies* 25. Papebrochius legit: an. IV. menſes VI. dies XXV. verum in Cod. Cæſareo habetur, vt nos edidimus: porro vide diſſ. 2. c. 8. huius operis.

Notæ.

a De qua re ipſe Marcellinus ad Sacrificium ductus, &c. Eadem habet auctor Libri Pontificalis, qui cum auctore huius catalogi ante Iſidorum Mercatorem ſcripſerunt, apud quem extant Acta Synueſſani Concilij pariter antiquiſſima, & ante tempus Iſidori Mercatoris conſcripta, quæ licet in alijs ſuppoſititia videantur, quoad lapſum Marcellini à vero aberrare non videntur, vt oſtendit Onuphrius Panuinius in Hiſtoria Eccleſiaſtica, quæ M.S. aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana.

b In crypta iuxta corpus S. Creſcentionis. Ex quo loco patet, Sanctos Martyres in Cryptis ſepultos fuiſſe. Quod adeo verum eſt, vt nullum ea de re dubium eſſe poſſit,

tio-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

30. S. Marcellinvs.

Marcellinus natione Romanus ex patre Proiecto. Sedit annis octo, * menſibus duobus, diebus vigintiduobus. *Fuit autem temporibus Diocletiani, & Maximiani ex die Kalendarum Iuliarum à Conſulatu Diocletiani* * *VI. & Conſtantiui II. vſque ad Diocletianum* IX. & *Maximianum VIII. quo tempore fuit perſecutio magna,* * vt *intra* 30. *dies ſeptemdecim millia hominum promiſcui ſexus per diuerſas prouincias martyrio coronarentur* Chriſtiani: *de qua re, & ipſe Marcellinus ad* * *ſacrificium ductus eſt, vt thurificaret, quod & fecit, & poſt paucos dies pœnitentia ductus, ab eodem Diocletiano pro fide Chriſti cum Claudio, & Cyrino, & Antonino capite ſunt truncati, & martyrio* * *coronantur.* Coniurans B. Marcellinus Marcellum Presbyterum, dum pergeret ad paſſionem ſuam, vt præcepta Diocletiani non impleret, & poſt hoc factum *iacuerunt corpora ſancta in platea* ad exemplum Chriſtianorum diebus * XXXVI. *iuſſu Diocletiani, & exinde Marcellus Presbyter collegit* noctu corpora cum Presbyteris, & Diaconibus, cum hymnis, & ſepeliuit via Salaria in cœmeterio Priſcillæ *in cubiculo* claro, *quod patet vſque in hodiernum diem, quod ipſe* * præparauerat *pœnitens, dum traheretur ad occiſionem in crypta iuxta corpus S. Creſcentionis* VII. *Kalendas May*: qui etiam *fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos duos, Epiſcopos per diuerſa loca numero* quinque. Ab eodem die † *ceſſauit Epiſcopatus* * *annos VII. menſes VI. dies XXV. perſequente Diocletiano Chriſtianos.*

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

* Flor. *menſ. III. diebus XVI.*

* Caſſ. & Vat. *octauo.* & Flor. *Conſtantij II.*

* Caſſ. *ſtaut*

* Vat. & Caſſ. *ad Sacrificandum.*

* Flor. ſec. *coronati.*

* Florent. duo, & Vat. XXVI.

* Vat. Caſſ. & Florent. *præceperat.*

* *An.* 7. ita Deuſdedit, & Vat. ſed Anſelm. Luc. annos XII.

Nota.

† *Et ceſſauit Epiſcopatus annos 7. menſes 6. dies 25. perſequente Diocletiano Chriſtianos.* Secundus Catalogus legit: *annos ſex*, antiquiſſimus Catalogus *annos quatuor*. Cardinalis Baronius oc quidem annum vnum Sedis vacantis admittit. Qua in re ipſi adſentitur Onuphrius Panuinius, qui cum communi recentiorum oſtendit, Marcellinum obijſſe eodem anno, quo Diocletianus purpuram depoſuit: vnde ſequitur, Epiſcopatum per ſeptem, ſex, aut quatuor annos vacare non potuiſſe perſequente Diocletiano Chriſtianos, ſed eodem anno perſecutionem ceſſaſſe, quo mortuus eſt, & Clero Romano occaſionem dediſſe ſubſtituendi in eius locum Marcellum, qui pluſquam vno anno Pontificatum tenuit, teſtantibus eius Actis, quod in catabulo *poſt multos annos ſeruiendo indutus amictu cilicino emiſit ſpiritum ſub die 17. Kalend. Septembris.*

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M. S. exemplar, & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginç Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			tionis VI. Kalend. Maij. Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos duos, Epiſcopos per loca quinque, & ceſſauit Epiſcopatus annos ſex, menſes ſex, dies vigintiquinque, perſequente Diocletiano Chriſtianos.
SS. Opt. & Aug. Marcellino Marcellus.	* Chronicon. . . . . deeſt.	31. † Marcellus anno 1. menſibus VI. diebus XX. Fuit temporibus Maxentij à Conſulatu Maximiani Herculei X. & Maximiani Galerij VII. vſque poſt Conſulatum X. & VII.	31. Marcellus natione Romanus ex Patre Marcello. Sedit annos IV. *Fuit temporibus Maxentij*, à Conſulatu Maxentij IV. & Maximi, *vſque poſt Conſulatum*. Hic fecit ordinationes per menſem Decembris, Presbyteros 25. Diaconos 2. Epiſcopos per loca 21. Sepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ, Via * Salaria XVI. Kalend. Februarij. Ceſſauit Epiſcopatus dies XX.

* Colb. *VII. Kal. Maij.*

* Vbique in M. S. Cod. legitur *Salutaria*, ſed erronee.

Nota.

* Cum Euſebius lib. 7. hiſt. cap. 33. teſtetur, ſe Caij ætate vixiſſe, mirum videri debet, quod Marcellum Pontificem ſecundũ à Caio ſucceſſorem omiſerit, vtpote quem iam euectioris ætatis, & in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus ignorare non potuit.

Nota.

† Hanc vitam Marcelli ab alio auctore Catalogo additam putat Papebrochius, qui actis Euſebij alium, vti & Miltiadis alterum auctorem tribuit, quod qua ratione fiat, planè ignoro, cum ab vno eodemque auctore totus hic catalogus conſcriptus ſit, qui quidem in vno Pontifice acta aliqua addidit, in alio pro libitu omiſit. Extant autem Acta Marcelli in M. SS. Codicibus, & Epitaphium, quod ei fecit Damaſus Papa Primus ab Andrea du Cheſne, deinde à Papebrochio V. C. editum.

Nota.

cum etiam conſtet Chriſtianos tempore perſecutionis in cryptis habitaſſe, & quęcumque pietatis Chriſtianæ officia exercuiſſe. Vnde de Caio auctor huius Catalogi: quod fugerit *perſecutionem Diocletiani in cryptis habitando*. Stephanus Papa in Catacumbis in Sede, vbi ad Sacrificium offerendum ſeſe pręparabat, decollatus eſt, vt habent eius Acta. De Xiſto refert D. Cyprianus epiſtola ad Succeſſum. *Xiſtum autem in Cœmeterio animaduerſum eſſe ſciatis, VIII. Idus Auguſti.* De B. Laurentio auctor huius Catalogi in Xiſto II. *B. autem Laurentius Sepultus eſt in Via Tiburtina in agro Veeano in Crypta cum alijs multis Martyribus.* De Alexãdro Martyre antiqua eius inſcriptio in Cœmeterio Caliſti reperta: *Alexander mortuus non eſt, ſed viuit ſuper aſtra, & corpus in hoc tumulo requieſcit; vitam expleuit cum Antonino Imperatore, qui vbi multum beneficij antevenire prenideret, pro gratia odium reddit, genua enim flectens vero Deo Sacrificaturus ad ſupplicia ducitur: ô tempora infauſta, quibus inter Sacra, & vota ne in cauernis quidem ſaluari poſſumus, &c.*

SS.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

31. S. MARCELLVS.

Marcellus natione Romanus ex patre Benedicto de regione Via Lata, ſedit annos quinque, menſes * ſex, dies viginti vnum. *Fuit autem temporibus* * [Conſtantij & Galerij &] *Maxentij*, * *Conſulatu Maxentij quarto, & Maximi* * *vſque ad* Conſulatum. Hic rogauit quandam matronam nomine Priſcillam, & fecit Cœmeteria Via Salaria, & XXV. Titulos in Vrbe Roma * conſtituit, quaſi Diœceſes propter Baptiſmum, & Pœnitentiam multorum, qui conuertebantur ex paganis, & propter ſepulturas martyrum. Hic ordinauit XXVI. Presbyteros in Vrbe Roma *per menſem Decembris, Diaconos duos, & Epiſcopos per diuerſa loca* * XXI. Hic coarctatus eſt, & tentus, eò quòd Eccleſiam ordinaret. Comprehenſus à Maxentio, vt negaret, ſe eſſe Epiſcopum, & ſacrificijs ſe humiliaret dęmoniorum. Qui ſemper contemnens, deridens dicta & præcepta Maxentij, damnatus eſt in catabulo, qui dum multis diebus ſeruiret in catabulo, orationibus & ieiunijs Domino ſeruire non ceſſabat. Menſe autem nono nocte venerunt clerici eius omnes, & * emerunt eum de catabulo: matrona autem quædam nomine Lucina, * quæ fecerat cum viro ſuo Marco annos XV. & in viduitate ſua habebat annos XIX. ſuſcepit B. Marcellum, * quę domum ſuam nomine B. Marcelli titulum dedicauit: vbi die noctuque hymnis, & orationibus Domino Ieſu Chriſto * confitebantur. Hoc audito Maxentius miſit, & tenuit iterùm B. Marcellum, & iuſſit * iterùm in eadem Eccleſia plancas externi, * & ibidem animalia catabuli congregata ſtarent, & ipſis B. Marcellus deſeruiret, qui tandem in ſeruitio animalium nudus, amictus cilicio defunctus eſt. Cuius corpus colligit Beata Lucina, & ſepeliuit in *Cœmeterio Priſcillæ Via Salaria* * XVII. *Kal. Februarij, & ceſſauit Epiſcopatus diebus XX.* Lucina verò proſcriptione damnata eſt.

* Flor. duo. Vat. & Caſſ. *menſes* 7.
* Quæ his ſignis [ ] continentur, deſunt in Flor.
* Caſſ. *à Conſulatu*.
* Flor. Sec. *vſque poſt*.
* Flor. *inſtituit*.
* Vat. XXV.
* Vatic. & Flor. *eruerunt*.
* Flor. *vidua, quæ fuerat*.
* *In domum ſuam, quam & nominę* &c. ita Vat.
* Flor. & Vat. *confitebatur*.
* Flor. Sec. omittit *iterum*.
* Lege *vt*
* Flor. Sec. *VI. Kal.*

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon, & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cęſar. ad M.S. exemplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Suecię ad M. S. exemplar Bibl. Colbertinæ correcta.
SS. Optatus & Aug. Marcello Euſebius.	Chronicon. Euſebins vigeſimus nonus Romæ Epiſcopus conſtituitur menſ. VII.	32. Euſebius menſes IV. dies XVI. à XIV. Kalendas Maij vſq; in diem XVI. Kalendas Septembris.	32. Euſebius natione Gręcus ex Medico, ſedit annos VI. menſem I. dies III. Fuit temporibus Conſtantini. Sub huius tempore inuenta eſt ſancta Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti V. Nonas Maij. Et hìc baptizatus eſt Iudas Quiriacus. Hic fecit ordinationes tres, Preſbyteros tredecim, Diaconos tres, Epiſcopos per loca quatuordecim. Hic ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia VI. Nonas Octobris. Ceſſauit Epiſcopatus dies ſex.
SS. Optatus & Aug. Euſebio Miltiades.	Chronicon. Poſt quem trigeſimus Eccleſiam tenet Melchiades annis *6*.	33. Miltiades annis tribus, menſibus ſex, diebns octo, à die ſexto Nonas Inlias à Cóſulatu Maximiano VIII. ſolo, quod fuit menſe Septembri, Volnſiano & Rufino, vſque in III. Idus Ianuarij Voluſiano, & Aniano Conſulibus.	33. Melciades natione Afer ſedit *annos tres, menſes ſex*, dies ſeptem, ex *die Nonas Iulij, à Conſulatu* * Maximini VIII. vſqne ad Maxentium II. qui fuit menſe Septembri *Voluſiano, & Rufino Conſulibus*. Hic conſtituit, nulla ratione die Dominica, aut quinta feria ieiunium quis de fidelibus ageret: quia eos dies pagani quaſi ſacrum ieiunium celebrabant, & Manichæi inuenti ſunt in vrbe ab eodem die. Fecit vt oblationes conſecratæ per Eccleſias, & † conſecratum Epiſcopns dirigeretur, quod declaratur fermentum. Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembris, Presbyteros IV. Diaconos III. Epiſcopos per loca XI. & ceſſauit Epiſcopatus dies XV.

*Colber. *Maximini IX.*

* Henſc. *ob conſecratum Epiſcopi.*

Nota.

† *Conſecratum . . . . . quod declaratur fermentum.* Ob diſciplinam arcani Euchariſtia hoc loco Fermentum vocatur, vt Diſſertatione ea de re edita monſtrauimus. Euchariſtiam namque Epiſcopis, & Presbyteris ad vrbem venientibus mittere conſueuerant Pontifices, vt teſtatur D. Irenæus apud Euſebium lib. 5. cap. 24.

SS.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

32. S. EVSEBIVS.

Euſebius natione Græcus ex * patre *Medico*, ſedit * annos duos, menſem vnum, dies * viginriquinque. *Fuit* autem *temporibus Conſtantini. Sub* † *huius temporibus inuenta eſt Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti V. Nonas Maij*: & *baptizatus eſt Iudas*, qui & * *Cyriacus*. Hic hæreticos inuenit in vrbe Roma, quos * verè ad manus impoſitionem reconciliauit. Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembrium, *Presbyteros XIII. Diaconos III. Epiſcopos per* diuerſa *loca* numero *XIV.* qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti in* crypta *Via Appia 6. Nonas Octobris*, *&* *ceſſauit Epiſcopatus diebus* VII.

33. S. MELCHIADES.

* Miltiades *natione Afer*, *ſedit annos tres*, *menſes* ſeptem, dies duodecim, *ex die nonas Iulij à Conſulatu* Maxentij, vſque ad Maximum II. *Qui fuit menſe Septembris Voluſiano, & Rufino Coſſ. Hic conſtituit*, * *nulla ratione die Dominica aut quinta feria ieiunium quis fidelium ageret, quia hos dies pagani quaſi ſacrum ieiunium celebrabant, & Manichæi* * *inuenti ſunt in vrbe* * *ab eodem. Hic fecit, vt oblationes conſecratæ per Eccleſias* * ex conſecrati Epiſcopi dirigerentur, *quod declaratur fermentum. Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembrim*, Presbyteros VII. Diaconos V. Epiſcopos per diuerſa loca * XII. Hic ſepultus eſt in Cœmeterio Caliſti Via Appia in crypta, III. Idus Decembris, & *ceſſauit Epiſcopatus* diebus XXVI.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Vat. *ex Medico*.
* Caſſ. & Flor *annos 6*.
* Flor. *dies 3*.
* Flor. & Caſſ. *Quiriacus*.
* Vat. & Flor. ſec. *quos per manus* &c.

* Flor. *Melchiades*
* Flor. *an. 4. men. 6. dies 8.*
* Vat. *vt nulla*.
* Flor. *tunc inuenti ſunt*.
* Vat. minor. *eodem die fecit, vt oblat.* &c.
* Flor. *& conſecrata*, lege autem *ex conſecratis*.
* Flor. XI.

Notæ.

† *Huius temporibus inuenta eſt Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti V. Nonas Maij & baptizatus eſt Iudas, qui & Cyriacus*. Abbo Floriacenſis habet in Euſebio, inuentam eſſe Crucem *à Iuda, qui poſt baptizatus eſt*. Idem indicat auctor ſecundi Catalogi, & commemoratur hæc hiſtoria à Gregorio Turonenſi lib. 1. cap. 34. vbi de tempore Conſtantini: *Huius tempore venerabile Crucis Dominicæ lignum per ſtudium Helenæ matris eius repertum eſt, prodente Iuda Hebræo, qui poſt baptiſmum Quiriacus eſt vocitatus*. Quibus omninò concinit auctor Secundi Catalogi, ex quo forſan hæc deſumpſit Gregorius Turonenſis. Porrò negant huius hiſtoriæ veritatem Baronius, & Onuphrius Panuinius cum Gelaſio Papa, qui eam nouellam reuelationem vocat.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Ioxta antiqoiorem Catalogum Bibliot. Cęſareę ad M.S. exẽplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Biblior. Reginæ Succiæ ad M. S. exemplar Bibl. Colbertinæ correcta.
SS. Opt. & Aug. Milciadi Syl- ueſter.	Sylueſter trigeſimus primns Romanorum Eccleſię ordinatur Epiſcopus, annis XXII.	34. Sylueſter annis viginti vno, menſibus vndecim. Fuit temporibus Conſtantini, à Conſulatu Voluſiani, & Aniani, ex die pridie Kalendas Februarij, vſque in diem pridie Kalendarum Ianuariarum Conſtantino, & Albino Conſulibus.	34. Sylueſter natione Romanus ex patre Rufino, ſedit annos viginti tres, menſes decem, dies vndecim; *temporibus Conſtantini*, & Voluſiani, ex die Kalendarum Februarij, vſque in diem Kalendarum Ianuarij, Conſtantio & Voluſiano Conſulibus. Hic in exilio fuit in montem Soractem perſecutione Conſtantini concuſſus, & poſtmodum rediens cum gloria baptizauit Conſtantinum Auguſtum, quem curauit Dominus pro baptiſmo à lepra. Hic fecit Conſtitutum de omni Eccleſia. Huius temporibus factum Concilium cum eius conſenſu in Nicæa Bithyniæ, & congregati ſunt Sacerdotes trecenti ſeptemdecim Epiſcopi Catholici, & quorum † Chirographus cucurrit; alij imbecilles ducenti octo, qui expoſuerunt fidem integram, ſanctam, catholicam, & immaculatam, & damnauerunt Arrium, Fotinum, & Sabellium vel ſe-
	Nota.	*Nota.*	*Nota.*
	Cum Sylueſtro finem accipit Euſebij Chrooicon, & deiode incipit D. Hierooymi Supplementum.	Annianos & Voluſiaous II. Conſules fuerunt anno 314. Albinus verò, & Conſtantius anno 335. adeò vt ex primo Conſulatu prid. Kal. Feb. vſque ad ſecundum pridie Kal. Ianuarij ſint anni 21. & meoſes XI. vt rectè in hoc Catalogo dicitur, ex quo corrigi poteſt ſecundus Catalogus, in quem plura quoad temporum ootas menda irrepſerunt.	† *Et quorum Chirographus cucurrit; aly imbecilles* 208. eorum nimirùm, qoi ob imbecillitatem, ſenectutem, vel infirmitatem Concilio Nicæno *adeſſe non potuerunt*. Ex quo loco conſtat, præter catalogum 318. Epiſcoporum, qui Nicęnæ Synodo adfueruot, alios ducentos octo Patres eius Actis ſubſcripſiſſe, quorum Catalogus modò deperditus eſt.

qua-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

34. S. SYLVESTER.

Syluester natione Romanus ex patre Rufino, ſedit annos XXIII. menſes X. * dies XII. *Fuit autem temporibus Conſtantini * & Voluſiani ex die Calendarum * Februariarum vſque ad diem Calendarum Ianuariarum Conſtantio & Voluſiano Conſulibus. Hic in exilio fuit in montem Soractem * [perſecutione Conſtantini concuſſus] & poſtmodum rediens cum gloria † baptizauit Conſtantinum Auguſtum, quem curauit Dominus per* baptiſmum *à lepra*, cuius perſecutionem primò fugiens in exilio fuiſſe cognoſcitur.

Hic fecit in Vrbe Roma Eccleſiam in prædio cuiuſdam Presbyteri ſui, qui cognominabatur Equitius, quem titulum Romanum conſtituit iuxta Thermas Domitianas, qui vſque in hodiernum diem appellatur titulus Equitij. Vbi & hæc dona conſtituit: Patenam argenteam penſantem libras 20. ex dono Auguſti Conſtantini: donauit autem ſcyphos argenteos duos, qui penſauerunt ſinguli libras denas. Calicem aureum penſantem libras duas: Calices miniſteriales quinque, penſantes ſinguli libras binas: Amas argenteas duas penſantes ſingulæ libras denas: Patenam argenteam * Chriſmalem auro cluſam penſantem libras quinque. Phara coronata 10. penſantia ſingula libras octonas: Phara ærea 20. penſantia ſingula libras denas: Canthara Ceroſtrata 12. ærea penſantia ſingula libras tricenas: Fundum Valerianum in territorio Sabinenſi, qui pręſtat * Solidos 80. Fundum Statianum in territorio Sabinenſi, qui pręſtat ſolidos 55. Fundum duas caſas in territorio Sabinenſi, qui pręſtat ſolidos 40. Fundum * Percilianum territotio Sabinenſi, qui pręſtat ſolidos 20. Fundum * Corbitanum territorio Corano, qui pręſtat ſolidos 40. Domum in Vrbe cum Balneo Sicinini Regione, quæ pręſtat ſolidos 85. Hortum intra Vrbem Romam ad duos * ramantes, qui pręſtat ſolidos 15. Domum in regione * Roſſea intra Vrbem, quæ præſtat ſolidos 58. & * tremis.

* M. SS. Cod. *dies XI.*
* Vat. *Imperatoris, & Voluſiani Conſulis ex die Calen. Februariarum.*
* [] Abſunt à Vat.
* *Titulus Equitij* eſt Eccleſia S. Martini de montibus, vt recte annotat Panuinius in Hiſtoria Eccleſiaſtica M. S. quæ aſſeruatur in Bibl. Vatic.
* Vatic. *miniſterialem.*
* Vat. *Penſionem ſolid 70.*
* *Piſcinum* Vat. minor.
* Flor. & Caſſ. *Corbianum.*
* Vat. *amantes.*
* Flor. & alij *Orpea.*
* M. SS. *tremiſſem.*

Nota.

† *Baptizauit Conſtantinum Auguſtum.* Grauis quidem de loco, & perſona, quæ Conſtantinum baptizauit, controuerſia eſt inter eruditos, qui ex Euſebio, Hieronymo, Ambroſio, alijſque Patribus ſtatuunt, eum baptizatum in fine vitæ ab Euſebio Nicomedienſi. Verùm Romæ baptizatum fuiſſe à Sancto Sylueſtro, habet communis & antiqua Romanæ Eccleſiæ traditio, quam liber Pontificalis hoc loco exhibet, & ex ſecundo Catalogo didicit, cuius auctor ex antiquioribus Actis forſan in ſcrinio Apoſtolicæ Sedis aſſeruatis eam deſumpſit.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M. S. exemplar, & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			quaces eorum, † & in vrbe Roma congregauit Epiſcopos 277. & damnauit Calixtum, & Arrium, & Fotinum, & conſtituit, vt Presbyterum Arrianum non ſuſciperet, niſi Epiſcopus loci deſignati: & chriſma ab Epiſcopo confici, & priuilegium Epiſcopis dedit, vt baptizatũ conſignent propter hæreticam ſuaſionem. Hic conſtituit, vt nullus laicus crimen clerico inferret. Hic conſtituit, vt Diaconi dalmaticis vterentur, & palla linoſtima leuæ eorum tegerentur. Hic conſtituit, vt nullus clericus propter cauſam quamlibet in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia. Hic conſtitu-

Nota.

† *Et in vrbe Roma congregauit Epiſcopos 277. & damnauit Caliſtum, & Arrium, & Photinum.* Photinum, quem vltimo loco nominat, poſt tempora S. Syluestri ortum fuiſſe, conſtat, vt neque in Niceno, neque in Romano Concilio ſub Syluestro damnari potuerit. Habentur plura in Concilij Romani Actis, quæ ſuppoſitionis arguuntur; vnde poſt Hincmarum Remenſem ſoppoſititium viſum eſt tum alijs eruditis, tum Labbeo, qui illud Iſidori mercibus adſcribit. Verùm cum auctor huius Catalogi Iſidoro antiquior ſit, nollum mihi dubium ſupereſt, quin breuis epilogus Synodi Romanæ ſob Syluestro habitæ ante Iuſtini tempora extiterit, ex qua auctor huius Catalogi ſuperiùs allata deſumpſit.

it,

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

† *Hic fecit Conſtitutum de omni Eccleſia: etiam huius temporibus factum eſt Concilium cum eius* * *conſenſu in Nicea Bithinia, & congregati ſunt* 318. *Epiſcopi Catholici [& quorum chirographum cucurrit, alij imbecilles* 208.] *qui expoſuerunt fidem integram, ſanctam, Catholicam, immaculatam, & damnauerunt Arium, Photinum, & Sabellium, vel ſequaces eorum, & in vrbe Roma congregauit ipſe cum conſilio Auguſti Epiſcopos* 277. *& damnauit iterum [Calixtum &] Arrium, & Photinum, & Sabellium, & conſtituit,* * *vt Presbyterum Arrianum reſipiſcentem non ſuſciperet, niſi Epiſcopus loci deſignati; & chriſma ab Epiſcopo confici: & priuilegium Epiſcopis dedit, vt baptizatum conſignarent propter hæreticam ſuaſionem. Hic* & hoc *conſtituit,* * vt baptizatum liniret Presbyter chriſmate leuatum de aqua propter occaſionem tranſitus mortis. *Hic conſtituit, vt nullus Laicus crimen Clerico inferre* audeat. *Hic conſtituit, vt Diaconi dalmatica vterentur* in Eccleſia, & * *pallio linoſtimo læua eorum tegeretur. Hic conſtituit, vt nullus Clericus propter cauſam quamlibet in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia. Hic conſtituit, vt ſacrificium altaris non in ſerico, neque in panno tincto* * *celebraretur, niſi tantùm* * *in* linteo ex terreno lino procreato. *Sicut Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſindone* * lintea munda *ſepultum eſt, ſic miſſa celebraretur.* † *Hic conſtituit, vt ſi quis deſideraret in Eccleſia militare aut proficere,*

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Flor. duo. Vat. & Caſſ. *Præcepto.*

[ ] Deſunt. in Vat.

[ ] Deſunt. in Florent.

* Flor. *vt Presbyter Arrianus reſipiſcens non ſuſciperetur,* Flor. ſecund. addit: *niſi Epiſcopus loci deſignaret.*

* Citat hunc locum ex geſtis Pontificalibus Rup. Abbas lib. 5. diuin. Offic. cap. 16.

* M. SS. & *pallia Linoſtima læuam eorum tegerent.*

* Flor. *celebretur, niſi tantùm.* Vat. M. SS. * *in lineo ex terra procreato.*

* Linea.

Notæ.

† *Hic fecit Conſtitutum de omni Eccleſia.* Quodnam ſit hoc Conſtitutum, non explicat auctor libri Pontificalis: Vbi tamen ſub Sylueſtro pax Eccleſijs reddita fuit, multaque tempore perſecutionum aut ſtatui, aut obſeruari non potuerant, ratio temporum exigebat, vt ipſe tanquam *Epiſcoporum Epiſcopus*, vt verbis Tertulliani vtar, vel tanquam *Pater Chriſtianæ plebis*, vt cum Auguſtino loquar, ritus & collapſam Eccleſiæ diſciplinam ordinaret, quod eum feciſſe nequaquam dubitare licet.

† *Hic conſtituit, vt ſi quis deſideraret in Eccleſia militare aut proficere, vt eſſet Lector* &c. Vnum ex decretis Sylueſtri ad omnem Eccleſiam ſpectantibus, dici poteſt illud, quod de varijs ordinandorum temporibus edidiſſe fertur, vt nimirùm Lector haberet annos viginti, qui Exorciſta fieret poſt dies 30. Acolythus poſt annos quinque, ſubdiaconus poſt annos à ſuſcepto Acolythatu quinque, Diaconus poſt annos quinque, Presbyter poſt annos tres, vbi omnes ordines recenſentur excepto Oſtrarij, quæ forſan ſub nomine Cuſtodis Martyrum intelligitur. Eccleſiæ namque antiquitus Martyria vocata fuere, adeo vt Oſtrarij etiam Cuſtodes Martyrum in Eccleſijs reconditorum dici potuerint.

vt

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon, & Hiſtoriam Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Caſ. ad M. S. exemplar, & editionem Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			it, vt ſacrificium altaris non in ſerico, neque in panno tincto celebraretur, niſi tantum in lineo. Sicut Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti in Sindone linea ſepultum eſt, ſic miſſa celebraretur. Hic conſtituit, vt ſi quis deſideraret in Eccleſia militare, aut proficere, vt eſſet Lector ad annos 30. Exorciſta dies 30. Acolythus annos 5. Subdiaconus annos 5. Cuſtos Martyrum annos 5. Diaconus annos 6. Presbyter 3. probatus ex omni parte, etiam foris qui ſunt, teſtimonium habere bonum, & ſic ad ordinem Epiſcopatus aſcendere: nullum maioris vel prioris locum inuadere, niſi ordinem temporum cum pudore cognoſceret omnium clericorum votiua gratia, nullo omninò clerico vel fideli contradicente. † Hic fecit ordinationes ſex per menſem Decembris, Presbyteros 44. Diaconos 36. Epiſ-

Nota.

† *Hic fecit ordinationes ſex per menſem Decembris*. Quæ auctor hoc, alijſque locis refert de ordinationibus *Presbyterorum & Diaconorum*, intelligenda ſunt de Clero Romano, cuius Presbyteri & Diaconi tam conſpicui fuere ab initio militantis Eccleſiæ, vt eorum ordinatio annotari meruerit à Notarijs, vel ijs, quibus hoc munus impoſitum erat, ex quorum regeſto auctor varias has ordinationes deſumpſiſſe videtur. Porrò quanta auctoritate pollerent Presbyteri, & Diaconi Romæ, patet ex Actis Conciliorum, quæ ab ipſis cum Romanis Pontificibus celebrata ſunt, vnde & Senatus, & Conſiſtorium Pontificum vocatus eſt ipſorum cœtus, & dignitas Cardinalitia ortum habuit.

ſco-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

* *vt eſſet Lector*, *annos* haberet 30. *Exorciſta dies* 30. *Acolythus annos* 35. *Subdiaconus annos* 5. *Cuſtos Martyrum annos* 5. *Diaconus annos* 30. & 7. *Presbyter annos* 3. *probatus ab omni parte, etiam & ab his, qui ſunt, foris teſtimonium habere bonum*, * vnius vxoris virum, vxorem à Sacerdote benedictam, & *ſic ad ordinem Epiſcopatus aſcendere: nullum* * *maioris vel prioris locum inuadere, niſi ordinem temporum cum pudore cognoſcere omnium clericorum votiua gratia, nullo omninò clerico vel fideli contradicente*. Hic ordinationes Presbyterorum & Diaconorum fecit 7. per menſem Decembris, Presbyteros 42. Diaconos 37. Epiſcopos per diuerſa loca diuerſis temporibus in Vrbe Roma numero 75. Huius temporibus fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicas iſtas, quas & ornauit. Baſilicam Conſtantinianam, vbi poſuit iſta dona: * Faſtigium argenteum battutile, quod habet in fronte Saluatorem ſedentem in ſella in pedibus 5. pens. libras 120. Duodecim Apoſtolos in quinis pedibus, qui penſauerunt ſinguli libras nonagenas, cum coronis argenti puriſſimi. Item à tergo reſpiciens in abſida Saluatorem ſedentem in throno in pedibus quinis ex argento puriſſimo, qui pens. libras 140. Angelos quatuor ex argento, qui ſunt in pedibus quinis * coſtas cum crucibus tenentes, qui penſauerunt ſinguli libras 105. cum gemmis alauandinis in oculos. * Faſtigium ipſum, vbi ſtant Angeli vel Apoſtoli, penſat libras duo millia viginti quinque ex argento * dolatico. Farum ex auro puriſſimo, quod pendet ſub faſtigio cum Delphinis quinquaginta, quæ penſant cum catena ſua libras 25. Coronas quatuor cum Delphinis viginti ex auro puriſſimo penſantes ſingulæ libras 15. Cameram baſilicæ ex auro trimme in longum, & in latum in pedibus quingentis. Altaria ſeptem ex argento * battutili pens. ſing. libras 200. Patenas aureas ſeptem, quæ penſant ſingulæ libras 30. Patenas argenteas 13. &c. Et infra. † *Fontem* ſanctum, vbi baptizatus eſt Auguſtus Conſtantinus ab eodem Epiſcopo Syluestro [ipſum S. Fontem] ex metallo porphyretico ex omni parte coopertum intrinſecùs & foris, & deſuper, & quantum * aquam continet ex argento puriſſimo in pedibus quinque, qui penſauit argenti libras 3008. &c.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Flor. *eſſet Lector ann.* 20. *Exorciſta dies* 30. *Acolythus annos* 5. .... *Diaconus annos* 7.

* Flor. *vnius Vxoris virum à Sacerdote benedictæ*.

* Flor. *nullum maiorem vel priorem locum inuadere*. Vat. *niſi ordine temporum*.

* Vat. *Cameram ex auro puriſſimo, &*

* Lege *haſtas*.

* Flor. *tenentem haſtam*.

* Caſſ. & Vat. *colaticio*.

* M.SS. *puriſſimo*.

[] Deſunt in Vatic.

* Vat. *aqua*.

Notæ.

† *Fontem ſanctum, vbi baptizatus eſt Auguſtus Conſtantinus*. Præclara ſunt Theophanis Scriptoris Græci verba, quibus libro Pontificali concinit: *Magnus Conſtantinus cum Criſpo filio Romæ à Sylueſtro baptizatus eſt, prout ad hanc vſque diem veteris Romæ incolæ Baptiſterium ſeruant in teſtimonium & fidem, poſt tyrannorum necem, eum à Silueſtro Romæ fuiſſe baptizatum*. Extat in M.S. Codice 833. Bib. Palat. inſcriptio ad fontem S. Ioannis, cui ſubiungitur: *Hic locus olim ſordentis tumuli ſqualore congeſtus ſumptu & ſtudio Chriſti famuli Hilari Epiſcopi iuuante Domino tanta ruderum mole ſublata, quantum culminis nunc videtur ad offerendum Chriſto Domino munus ornatus atque dedicatus eſt*. Quod certo indicio eſt, fontem à Conſtantini temporibus ibidem extitiſſe, qui etiamnum Conſtantini baptiſterium vocatur.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editionė Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			copos per loca 65. Eodem tempore fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicam in Palatio Seſſoriano, vbi etiam de ligno Sanctæ Crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti auro, & gemmis concluſit. Eodem tempore † fecit Baſilicam S. Agnæ Martyris ex rogatu Conſtantiæ filiæ ſuæ. Eodem tempore fecit

* Hæc de Baſilica S. Agnæ omiſit Henſc.

Nota.

† *Fecit Baſilicam S. Agnæ martyris ex rogatu Conſtantiæ filiæ ſuæ.* Extat etiamnum hæc Eccleſia Via Nomentana, milliario ab Vrbe primo, & iuxta illam eſt Cœmeterium, in quo dicitur latuiſſe Liberius poſt reditum ab exilio. Eſt quoquè ſupra Cœmeterium Eccleſia rotunda ſimilis Baptiſterio Conſtantini, quæ forſan olim Baptiſterium illud fuit, quod auctor libri Pontificalis tradit à Conſtantino extructum fuiſſe ad S. Agnetem: putant tamen communiter eruditi, eſſe Mauſoleum Conſtantiæ filiæ Conſtantini, cuius vrna porphyreticea, quam vulgus erroneè ſepulchrum Bacchi nominat, ibidem etiamnum conſpicitur. Quod enim hæc vrna non ſepulchrum Gentile, ſed Chriſtianum ſit, facilè colligitur ex agno inter duos pauones in anteriori parte huius vrnæ exhibito.

baſi-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

* Item his temporibus fecit Auguſtus Conſtantinus ex rogatu Syluestri Epiſcopi Baſilicam B. Petro Apoſtolo in templo Apollinis, † cuius loculum cum corpore S. Petri recondidit. Ipſum loculum vndique ex ære Cyprio concluſit [quod eſt] immobile, ad caput pedes 5. ad pedes pedes 5. ad latus dexterum pedes 5. ad latus ſiniſtrum pedes 5. Sic incluſit corpus B. Petri Apoſtoli, & recondidit, & ornauit ſupra ex columnis porphyreticis, & alias columnas vitineas, quas de Græcia perduxit. Fecit autem & Cameram Baſilicæ * ex trimma auri fulgentem: Et ſuper corpus B. Petri * æs, & quod concluſit. Fecit crucem ex auro puriſſimo penſantem libras 150. * in menſuram loci, vbi ſcriptum eſt hoc: Conſtantinus Auguſtus, & Helena Auguſta: hanc domum * regali ſimile fulgore coruſcans aula circumdat. Scriptum ex litteris puris nigellis in cruce. Fecit autem Candelabra &c.

Eodem tempore fecit Auguſtus Conſtantinus Baſilicam B. Paulo Apoſtolo ex ſuggeſtione Syluestri Epiſcopi. Cuius corpus ſanctum ita recondidit in ære, & concluſit, ſicut & Beati Petri, Conſtantinus Auguſtus, cui Baſilicæ donum hoc obtulit: ſub Tarſo Ciliciæ in inſula Cordionis præſtans ſolidos 800. Omnia enim vaſa ſacrata aurea, argentea, aut ærea ita poſuit, ſicut & * in Baſilicam S. Petri Apoſtoli &c.

*Eodem tempore fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicam in Palatio Seſſoriano, vbi etiam de ligno Sanctæ Crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti poſuit, & * auro & gemmis concluſit*, vbi & nomen Eccleſiæ dedicauit, quæ cognominatur vſque in hodiernum diem Hieruſalem. In quo loco * conſtituit donum, candelabra aurea, & argentea ante lignum ſanctum lucentia ſecundum numerum Euangeliorum quatuor, quæ penſauerunt ſingula libras 30. &c.... * Sub ciuitate ſuprascripta Faliſca poſſeſſio Herculis, quæ donata eſt Auguſto Conſtantino, & Auguſtus obtulit Eccleſiæ Hieruſalem præſtans ſolidos 140. item ſub ciuitate Faliſca poſſeſſio Nimphas præſtans ſolidos 115. ſub ciuitate Iuder poſſeſſio Angulas præſtans ſolidos 153.

Eodem tempore fecit Baſilicam Sanctæ Martyris Agnetis ex rogatu Conſtantiæ filiæ ſuæ, & Baptiſterium in eodem loco, vbi & baptizata eſt ſoror eius Conſtantia [cum filia Auguſti] à Syluestro Epiſcopo, vbi donum conſtituit hoc, patenam ex auro puriſſimo &c.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenii ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Flor. & Caſſ. *eodem tempore.*

[] Flor. ſec. deeſt.

* Flor. deeſt *ex*.

* Flor. *trimitam*.

* Flor. & Caſſ. *quod ære concluſit*.

* Flor. Vat. & Caſſ. *menſura loco*.

* *Regali fulgore coruſcantem* Flor. Sec.

* Vat. & Fl. ſec. *in Baſilica*.

* Vat. & Flor. ſec. *in*.

* Flor. Sec. *hæc conſtituit dona.*

* M. S. ſub ciuitate Faliſca poſſeſſio Nymphas præſtat ſolidos CXXV. item ſub ciuitate ſupraſcripta Fal. poſſ. Herculis, quam donauit Auguſta, & Auguſtus obl. Eccl. Hieruſalem, præſtat.

[] Deſunt in Vat. & Flor.

Nota.

† *Cuius loculum cum corpore S. Petri recondidit* &c. Loculus, cuius hic fit mentio, eſt capſula ſeu conditorium, quo S. Petri reliquiæ conditæ erant. Plinius loquens de quodam, cuius corpus cremari non poterat: *Hunc*, inquit, *cremari cum reliquo corpore non potuiſſe tradunt, conditumque loculo in templo*. Capſulam itaque ſeu conditorium, quo B. Petri reliquiæ continebantur, Romanus S. Petri Canonicus in libro de Vaticana Baſilica ait fuiſſe argenteum, illudque à Conſtantino æri incluſum: *Loculum argenteum*, inquit, *conſ-*

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Euſebij.	Iuxta antiquiorem Catalogum Biblioc. Cæſareæ, ad M. S. exemplar & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
			baſilicam S. Laurentij. Eodem tempore † fecit Baſilicam Sanctorum martyrum Marcellini Presbyteri, & Petri Exorciſtæ. Sepultus eſt via Salaria B. Syluester in Cœmeterio Priſcillæ, milliario tertio ab Vrbe Roma, pridie Kalendas Ianuarij. Ceſſauit Epiſcopatus * dies octo.

* Colbert. dies IX.

Notæ.

† *Fecit Baſilicam Sanctorum martyrum Marcellini Presbyteri, & Petri Exorciſtæ.* Duæ olim Baſilicæ Petri & Marcellini extiterunt, quarum altera intra vrbẽ non longè à Lateranenſi Baſilica etiamnum conſpicitur, altera extra Vrbem via Labicana tertio ab Vrbe milliario, cuius cryptę ſubterraneæ & Cœmeterium vſq; in hodiernum diem reperiuntur, prout à Boſio Tomo 2. Romæ ſubterraneę deſcripta ſunt. Viſuntur ibidem ruinæ Mauſolei, quod Conſtantinus Matri ſuæ Helenæ conſtruxit, quæ vſque nunc Mauſoleum Helenæ vocantur. Porrò de ſecunda Petri & Marcellini baſilica hoc loco agere auctorem ſecundi Catalogi, patet ex libro Pontificali, cuius auctor refert, Baſilicam Petri & Marcellini à Conſtantino extructam fuiſſe *inter duas lauros, vnà cum Mauſoleo, vbi beatiſſima mater ipſius ſepulta eſt Helena Augusta in ſarcophago porphyretico via Labicana milliario ab vrbe Romæ tertio.*

SS.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Eodem tempore Conſtantinus Auguſtus *fecit Baſilicam* Beato *Laurentio* Martyri via Tiburtina in * Agrum Veranum ſupra Arenarium cryptæ, & vſque ad corpus Beati Laurentij martyris, [in qua] fecit gradus aſcenſionis, & deſcenſionis. In quo loco conſtruxit Abſida, & exornauit marmoribus * porphyreticis, * de ſuperiori loco conclufit de argento, & cancellos ex argento puriſſimo ornauit, qui penſant libras 1000. & ante ipſum locum in crypta poſuit lucernam ex auro puriſſimo nixorum decem penſantem libras 30. Coronam argenteam cum Delphinis 50. penſantem libras 30. Candelabra ærea duo in pedibus denis penſantia ſing. libras * 300. ante corpus B. Laurentij Martyris argento cluſam paſſionem ipſius, ſigillis ornatam, cum lucernis byſſinis argenteis &c.

Eiſdem temporibus Auguſtus Conſtantinus *fecit Baſilicam* beatiſſimis martyribus *Marcellino Presbytero, & Petro Exorciſta* inter duas lauros, & Mauſoleum, vbi beatiſſima mater ipſius ſepulta eſt Helena Auguſta, in ſarcophago * porphyretico, via Lauicana, milliario ab vrbe Roma tertio. In quo loco, & pro amore matris ſuæ, & veneratione ſanctorum poſuit dona voti ſui: Patenam &c.

Eodem tempore fecit Baſilicam Conſtantinus * ex ſuggeſtione Syluestri in ciuitate Hoſtienſi, iuxta portum vrbis Romæ Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & Sancti Ioannis Baptiſtæ, vbi & * donum obtulit, Patenam &c.

Eodem tempore fecit Baſilicam Auguſtus Conſtantinus in ciuitate Albanenſi, videlicet S. Ioannis Baptiſtæ, vbi & poſuit * donum hoc. Patenam Argenteam &c.

Eodem tempore fecit Beatiſſimus Conſtantinus Auguſtus intra Vrbem Capuam Baſilicam Apoſtolorum, quam cognominauit Conſtantinianam. Vbi Poſuit dona hæc: Patenas argenteas &c.

Eodem tempore fecit Baſilicam Beatiſſimus Conſtantinus in Vrbe Neapolitana, cui obtulit & dona hæc. Patenas &c..... * Hic Silueſter fecit ordinationes ſex per menſem Decembris, Presbyteros 42. Diaconos 26. Epiſcopos per diuerſa loca 65. Hic *Sepultus eſt via Salaria in Cœmeterio Priſcillæ, miliario ab vrbe Roma * tertio, 11. Calend. Ianuarias*, qui verè catholicus & confeſſor quieuit, *& ceſſauit Epiſcopatus dies* quindecim.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Flor. & Vat. *in agro Verano ſub Arenario cryptæ.*

[ ] Deſunt in Vat. & Flor. See.

* Caſſ. *purpureis*. Vat. & *deſuper*.

* Florent. & Vat. *ducentas*.

* Var. *purpureo*.

* Vat. *Auguſtus*.

* Florent. Caſſ. Vat. *dona obtulit hæc*.

* Caſſ. *dona hæc*.

* Flor. *quę cognominatur Conſtantiniana*.

* ſupplendum ex M. SS. *iſdem temporibus*.

* Flor. *quarto pridie Cal.*

Nota.

mentem ſanctiſſimum corpus omni parte ex ære & cyprio concluſit, quod eſt immobile. Loco *ex ære & Cyprio*, rectiùs legit auctor libri Pontificalis: *Ex ære Cyprio.* Porrò etiamnùm vrna ærea extat ſub altari S. Petri in Baſilica Vaticana, quàm forſan renouari iuſſit Otho Quartus, qui tempore Innocentij III. regnauit: nam ſi rectè memini, Othonis Imperatoris & Innocentij III. nomina in ea inciſa legi.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Hieronymi	Iuxta antiquiorem Catalogum Bibliot. Caſareæ, ad M. S. exemplar & editionẽ Cuſpiniani correcta.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
SS. Opt. & Aug. Syluestro Marcus.	† Marcus trigeſimus ſecundns Romę ordinatur Epiſcopus menſibus VIII.	35. Marcus menſes VIII. dies XX. Fuit temporibus Conſtantini, Nepotiano & Facundo Conſulibus, ex die XV. Kalend. Februarij vſque in diem Nonarum Octobrium, Conſulibus ſupradictis,	35. Marcus natione Romanus ex patre Priſco. Sedit annos duos. *Fuit temporibus Conſtantini & Nepotiano* Secundò *Conſulibus ex die* Kalendarum *February, vſque* in diẽ Kalend. Octob. Hic conſtituit, † vt Epiſcopo Oſtenſes, qui conſecrat Epiſcopus, Pallium vteretur, vel ab eodem Epiſcopo Vrbis Romæ conſecraretur. Hic fecit ordinationes duas per Decembrim, Presbyteros * viginti quinque, Diaconos ſex, Epiſcopos per loca ſeptemdecim. Sepultus eſt in Cœmeterio Balbini via Ardeatina pridie Non. Octobris, & ceſſauit Epiſcopatus dies viginti.
Marco Iulius.	Poſt quem Iulius ordinatus eſt annis 16. menſibus 4.	36. Iulius annos quindecim, menſem vnum, dies vndecim. Fuit temporibus Conſtantini, à Conſulatu Feliciani & Titiani ex die VIII. Idus Februarij, in diem pridie Idus Aprilis Conſtantio V. & Conſtantio Cæſare Conſulibus. Hic multas fabricas fecit, Baſilicam in via Portuenſi milliario 3. Baſilicam in via Flaminia milliario 2. quæ vocatur Valentini: Baſilicam Juliam, quæ eſt regione VII. iuxta Forum D.	36. *Iulius* natione Romanus ex Patre Ruſticio. Sedit *annos quindecim, menſem vnum. Fuit temporibus Conſtantini* & *Feliciani & Maximiani*. Hic fecit ordinationes tres per menſem Decembris, Presbyteros octodecim, Diaconos * quatuor, Epiſcopos per loca octo. Sepultus eſt in via Aurelia in Cœmeterio Calipodij milliario 3. pridie Idus Aprilis. Ceſſauit Epiſcopatus dies viginti quinque.

† Henſchenius hic ita legit: *vt Epiſcopus Oſtienſis, qui conſecrat Epiſcopum Vrbis.*

* Idẽ 15.

* Henſc. *Diaconos octo.*

Nota.

† *Vt Epiſcopo Oſtenſes, qui conſecrat Epiſcopus pallium, vteretur, vel ab eodem Epiſcopo Vrbis Romæ conſecraretur.* Hic locus ex libro Pontificali ope M.SS. Codd. ita reſtitui poteſt. *Vt Epiſcopus Oſtienſis, qui conſecrat Epiſcopum Vrbis, pallio vteretur, & ab eodem Epiſcopus Vrbis Romę conſecraretur.*

Tra-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

35. S. Marcvs.

Marcus natione Romanus, ex patre Priſco, ſedit annos duos, menſes octo, dies viginti. *Fuit* autem *temporibus Conſtantini & Nepotiani* ac * Secundi *Conſulum, ex die Calendarum Februariarum, vſque in diem Calendarum Octobris. Hic conſtituit, vt Epiſcopus Oſtienſis, qui conſecrat* Epiſcopum [Vrbis] *pallio vteretur, & ab eodem * Epiſcopo Vrbis Romæ conſecraretur*, & conſtitutum de * omni Eccleſiaſtico ordine fecit. Hic fecit duas Baſilicas, vnam via Ardeatina, vbi requieſcit, & aliam in Vrbe Roma iuxta * Pallacinis. Huius ſuggeſtione obtulit Conſtantinus Auguſtus Baſilicæ, quam Cœmeterium conſtituit via Ardeatina, fundum * Roſarum cum omni agro campeſtri pręſtantem ſolidos 40. In Baſilica in Vrbe Roma obtulit hæc: Patenam argenteam penſantem libras 30. Amas argenteas duas penſantes libras 20. Scyphum argenteum vnum penſantem libras decem. Calices miniſteriales argenteos tres penſantes libras binas. Coronam argenteam penſantem libras decem. Fundum Antonianum via Claudia pręſtantem ſolidos 30. Fundum * Vaccans via Appia pręſtantem ſolidos 40. & trimiſios duos. Fundum orrea via Ardeatina pręſtantem ſolidos 55. & trimiſium vnum. *Hic fecit ordinationes duas * per menſem Decembris, Presbyteros* 25. *Diaconos* 6. *Epiſcopos per* diuerſa loca 27. qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Balbinæ via Ardeatina * Secundo nonas Octobris, & ceſſauit Epiſcopatus dies* 20.

* Flor. *Facundi*.

* Flor. deeſt *Vrbis*.

* Caſſ. & Flor. *Epiſcopus*.

* Flor. & Caſſ. *de omni Eccleſiæ ordinauit*.

* Flor. *Pallicinus*. Aliud M. S. *Palatinus*.

* Flor. *Roſuetum*.

* Caſſ. *Baccanum*.

* Vat. *in Vrbe Roma*.

* Flor. Vat. *quod ipſe inſiſtens fecit pridie Nonas &c.*

36. S. Ivlivs.

Iulius natione Romanus ex Patre Ruſtico, ſedit annos * XI. menſes II. dies VII. *Fuit* autem *temporibus Conſtantini* hæretici, filij Conſtantini, à Conſulatu *Feliciani & * Maximi*. Hic in multa tribulatione & exilio fuit menſibus decem: & poſt huius Conſtantij mortem cum gloria eſt reuerſus ad ſedem B. Petri Apoſtoli. Fecit duas Baſilicas * in Vrbe Romana, vnam iuxta forum, & aliam via Flaminia. † Fecit autem & Cœmeteria tria, vnum via Flaminia, & aliud via Aurelia, atque aliud via Portuenſi. Hic conſtitutum fecit, vt nullus clericus cauſam quamlibet in publico ageret niſi in Eccleſia, & notitia, quæ omnibus pro fide Eccleſiaſtica eſt, per notarios colligeretur, & omnia monumenta in Eccleſiam per primicerium notariorum confecta celebrarentur, ſine * cauſatione vel inſtrumenta, aut donationes,

* Flor. & Vat. *annos XV*.

* Flor. Sec. *Maximini*.

* Flor. *vnā in Vrbe Roma iuxta Forum, alteram trans Tiberim*. Ita quoquè Caſſ.

* Flor. & Vat. *Cautiones*.

Notæ.

Fecit autem & Cœmeteria tria. Dupliciter intelligi poteſt hic locus, vel quòd antiqua Martyrum Cœmeteria ſuis temporibus detecta Chriſtianis fidelibus aperiri iuſſerit, vel quòd loca ſubterranea ſeu cryptas arenarias ad vſum ſepulturæ Chriſtianorum adaptari mandarit. Vtroque modo Iulius poteſt dici feciſſe Cœmeteria. Quo autem modo ea fecerit, mihi compertum non eſt.

vel

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Hieronymi.	Iuxta antiquiorem Catalog. Bibl. Cæſareæ, ad M.S. exemplar, & editioné Cuſpiniani correcta.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Biblioth. Colbertine correcta.	
		Traiani, Baſilicam trans Tiberim Regione XIV. iuxta Caliſtum, Baſilicam in via Aurelia, milliario tertio ad Caliſtum.		
SS. Opt. Aug. Iulio, Liberius.	Liberius 34. Romanæ Eccleſiæ ordinatur Epiſcopus, quo in exilium ob fidem truſo, omnes Clerici inrauerunt, vt nullum alium ſuſciperent. Verùm cum Felix ab Arianis fuiſſet in Sacerdotium ſubſtitutus, plurimi peierauerunt, & poſt annum cum Felice eiecti ſunt, quia Liberius tædio victus exilij, & in hereticam prauitatem ſubſcribens Romam quaſi victor intrauerat.	37. Liberius fuit temporibus Conſtantini, ex die XI. Kalend. Iunias, in diem .... à Conſulibus Conſtantio V. & Conſtantio Cęſare.	37. Liberius natione Romanus ex patre Auguſto. Sedit annos quinque, menſes tres, dies tres. Fuit temporibus Conſtantij, vſque ad Conſtantio Auguſti III. Hic exilio detrudetur à Conſtantio, eo quod noluit hæreſe Ariana conſentire. Fecit annos tres, & congregans Sacerdotes ſecum conſilio eorum Liberius, ordinanerunt in loco eius Felice presbytero. Epiſcopum venerabilẽ viruui. Et fecit concilium Felix, & inuenit duos presbyteros conſentientes Conſtantio Auguſto Arriano nomine Vrſantio & Valente, & damnauit eos in Concilio XLVIII. Epiſcoporum. Poſt paucos dies zelo * ductus Vrſantius & Valens rogauerunt Conſtantium Auguſtum, vt reuocaret Liberio de exilio, vt vnam tantum communionem participaret excepto rebaptizare. Qui Liberius conſenſit * præcepti Auguſti, vnam participationem conueniret communionis. Hunc reuocauerunt Liberium de exi-	* Hic plures librarij errores, vel & in reliquo libro. * Felicē. * Vrſacium. * ducti. * Liberiū * Precepțis Auguſti, vt.
		Notæ. Hic finem accipit antiquior Catalogus, qui nec Conſulatum, nec diem obitus Liberij adnotat, quia eo viuente conſcriptus eſt. Vnde de hoc Catalogo nihil vlterius dicendum occurrit.	***Notæ.*** Acta hæc Liberij plena ſunt erroribus & mendis, quæ Librariorum incuria in M.S. Reginæ Sueciæ irrepſerunt, quæ corrigi poſſunt ex libro Pontificali, vt quod habetur de Felice conſilio Liberij in Pontificem electo, quæ Anſelmus Lucenſis ſic legit: *Et congregans Sacerdotes, cum conſilio eorum Liberius ordinauit in locum ſuum Felicem.*	

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

vel communitatis, vel traditiones, aut teſtamenta, vel allegationes, aut manumiſſiones Clerici in Eccleſia per ſcriniarium Sanctæ Sedis celebrarent. *Hic fecit ordinationes tres in* Vrbe Romana *per menſem Decembris, Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor, Epiſcopos* per diuerſa loca nouem, qui etiam *ſepultus eſt via Aurelia in Cœmeterio Calepodij miliario* ab Vrbe Romana * *tertio, pridie Idus Aprilis, & ceſſauit Epiſcopatus diebus* 25.

37. S. * LIBERIVS.

Liberius natione Romanus ex patre * *Auguſto, ſedit* annos X. menſes VII. *dies III. Fuit autem temporibus Conſtantij* filij Conſtantini vſque ad Conſtantinum Auguſtum tertium. *Hic exilio deportatur à Conſtantio, eò quòd noluiſſet hæreſi Arrianæ conſentire*, & fecit in exilio annos duos, & * *congregantes ſe Sacerdotes cum conſilio Liberij ordinauerunt in locum eius Felicem Presbyterum Epiſcopum venerabilem virum, & fecit Concilium Felix, & inuenit duos Presbyteros conſentientes Conſtantio Auguſto Arriano, nomine Vrſatium & Valentem,* * *& exegit eos in Concilio quadraginta, & octo Epiſcoporum. Poſt paucos* autem *dies zelo ducti Vrſatius & Valens, rogauerunt Conſtantium Auguſtum, vt reuocaret Liberium de exilio, vt* * *vna tantum communione participarent extra* ſecundum baptiſmum. Tunc miſſa auctoritate per Catulinum agentem in rebus, ſimul Vrſatius & Valens venerunt ad Liberium, *qui conſenſit* præceptis Conſtantij, vt *vna participatio conueniret communionis cum* hæreticis † tantum vt non * rebaptizarent. Rediens autem Liberius de exilio habitauit in Cœmeterio S. Agnetis apud * germanam Conſtantij, vt quaſi per eius interuentionem aut rogatum rediret Liberius in ciuitatem. Tunc Conſtantia Auguſta, quæ fidelis erat Domino Ieſu Chriſto, noluit rogare Conſtantinum Auguſtum Germanum ſuum * quia ſenſerat conſilium doli. Eodem tempore Conſtantius vnà cum Vrſatio, & Valente conuocauerunt aliquos, qui ex * fide Arriana erant, & quaſi facto conſilio miſit & *reuocauit Liberium* de Cœmeterio Sanctæ Agnetis, & ingreſſus Romam in ipſa hora *fecit* Conſtantius * *conſilium cum hæreticis, ſimul etiam cum Vrſatio & Valente, & eiecit Feli-*

Nota.

† *Tantùm vt non rebaptizarent.* Arianos tempore Liberij Papæ rebaptizaſſe eos, qui ex Catholicis ad ſectam ſuam veniebant, manifeſtum fit ex hoc loco, quem auctor libri Pontificalis ex ſecundo Catalogo deſcripſit. Quandonam autem cœperint rebaptizare Ariani, nondum innotuit. Veriſimile tamen eſt, eos rebaptizandi morem a Donatiſtis accepiſſe, & Donatiſtas, ne ampliùs in Africæ angulo latitare dicerentur, ante Liberij tempora vnionem cum Arianis iniſſe.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

* Flor. *quarta.*

* Habetur fermè tota apud Anſel. Lucenſem coll. Can. lib. 3. cap. 115.
* Flor. 2. *Liguſto*. Flor. prim. *annos 6. menſes 3. dies 4.*
* Florent. duo: *& congregans Sacerdotes cum conſilio eorum Liberius ordinauit in locum ſuum Felicem.* Anſelmus: *Et congregans Sacerdotes cum conſilio Liberij.*
* Anſel. & Flor. *damnauit eos* &c.
* Caſſ. *vt vnam tantùm communionem participaret.*
* Flor. duo *rebaptizaret. Hinc reuocauerunt Liberium de exilio.*
* *Conſtantiam* Flor.
* Flor. *qui aſſenſerat conſilio doli.*
* For. ſec. *quoniam ſenſerat conſilium.*
* Vat. Flor. *ex fece.*
* Flor. & Vat. *Auguſtus.*

Iuxta SS. Patres.

Iuxta Chronicon D. Hieronymi.

Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

lio, Eodem tempore Conſtantius vna
cum Vrſatio & Valente connocauerunt
aliquos, qui ex fęce Arriana erant,
& * miſit, & reuocauerunt Liberium * miſe-
de Cimiterio Sanctæ Agnæ, vbi ſede- runt.
bat, & ingreſſus * Roma, in ipſa hora * Romã.
Conſtantius, ſecit concilium cum hæ-
reticis ſimul, Vrſatius, & Valens: &
eiecit Felicem de Epiſcopatu, qui erat
catholicus, & reuocauit Liberium. Ab
eodem die fuit perſecutio in clero, ita
vt intra Eccleſiam Presbyteri & Clerici
necarentur. Qui Felix depoſitus de
Epiſcopatu habitauit in prædiolo ſuo,
vbi requieuit in pace Kalendas Augu-
ſti. Ingreſſus Liberius in Vrbem IV.
Nonas Auguſti conſenſit Conſtantio
hæretico; non tamen rebaptizatus eſt,
ſed conſenſum præbuit. Fecit ordina-
tiones duas, Presbyteros octodecim *,
Diaconos quinque, Epiſcopos per loca * Henſc. XIX.
octo. Sepultus eſt in Cœmeterio Pri-
ſcillæ via Salaria V. Idus Septembris.
Ceſſauit Epiſcopus * dies quinque. * Codex Colbert. *dies VI.*

SS. Opt. & Aug. . . . .

Suprà in Pontificatu Liberij.

30. Felix natione Romanus ex pa-
tre Anaſtaſio. Sedit annos tres. †Hic
Declarauit Conſtantium hæreticum, & * Cod. Colber. *rebaptizauit.*
* rebaptizatum ſecundùm. Hic mar-
tyrio coronatur. Hic fecit Baſilicam
in via Anrilia miliario ab Vrbe ſecun-
do, vbi & requieuit. Hic fecit * or- * Henſc. *ordinationem.*
dinationes per menſem Decembris,
Presbyteros XXI. Diaconos V. Epiſco-
pos per loca XVIII. Qui etiam * capi- * capite.
ti truncatur cum multis Clericis, & fi-
delibus occultè iuxtà * murus Vrbis ad * muros.
latus * Forma Traiani III. Idus No- *Formæ.
uembris: & exinde rapuerunt corpus
eius nocte Chriſtiani cum Damaſo Pre-
sbytero, & ſepelierunt in Baſilica ſu-
pradicta XVI. Kalend. Decembris. Ceſ-
ſauit Epiſcopatus dies XXXVIII.

Nota.

† SS. Optatus & Auguſtinus non agnoſcunt inter Romanos Pontifices Felicem Secundum, vel quia illum non habuerunt pro vero Pontifice, vel quia eius Pontificatus in Liberij Pontificatu incluſus fuit.

Nota.

† Cum tempore Baronij Romæ ageretur de expungendo è ſerie Romanorum Pontificum Felice Secundo, opportunè contigit, quod pridie eiuſdem feſti repertus fuerit lapis cum his verbis: *Corpus S. Felicis Papæ & Martyris, qui damnauit Conſtantium*. Vnde eius memoria magis, & magis celebrata fuit. Vide diſſertationis ſecundæ caput vltimum.

SS.

Iuxtà Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus,

cem de Epiſcopatu, qui erat Catholicus, & reuocauit Liberium. Ab eodem die fuit perſecutio in clero, ita vt intra Eccleſiam Preſbyteri, & Clerici necarentur, & martyrio coronatur. *Qui Felix depoſitus de Epiſcopatu, habitauit in prædiolo ſuo via* Portuenſi, *vbi* & *requieuit in pace* IV. *Calendas Augusti. Ingreſſus Liberius in Vrbem* * Romanam *IV. Nonas Auguſti Conſenſit Conſtantio hæretico, non tamen rebaptizatus eſt* Liberius, *ſed conſenſum præbuit*, & tenuit Baſilicam Beati Petri Apoſtoli, & Beati Pauli, & Baſilicam Conſtantinianam annos ſeptem, & perſecutio magna fuit in Vrbe Romana, ita vt * Clerici & Sacerdotes neque in Eccleſias, neque in Balnea haberent introitum. Hic Liberius ornauit de * platinis marmoreis petris ſepulchrum Sanctæ Agnetis martyris. Omnes itaque anni Felicis * in eius ordinatione dinumerantur. Hic fecit Baſilicam nomini ſuo iuxta Macellum Libiæ. Hic *fecit ordinationes duas* in Vrbe Romana per menſem Decembrem, *Presbyteros decem & octo, Diaconos quinque*, Epiſcopos per diuerſa loca decem & nouem. Qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ via Salaria* * octauo Calendas Maij, & *ceſſauit Epiſcopatus diebus ſeptem.*

S. FELIX II.

Felix * *natione Romanus ex patre Anaſtaſio*, Sedit anno vno, menſibus * duobus. *Hic declarauit Conſtantium* filium Conſtantini *hæreticum*, † *& ſecundò rebaptizatum* ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in Aquilone Villa, & * & per hoc declaratum eiuſdem Auguſti filij Conſtantini præcepto, *martyrio coronatur*, & capite truncatur. *Hic fecit Baſilicam via Aurelia*, cum Presbyteri honore fungeretur: & in eadem Baſilica emit agrum circa locum, quem obtulit Eccleſiæ, quam fecit *miliario ab Vrbe* Romana *ſecundo. Hic fecit ordinationem* vnam per menſem Decembris *Presbyteros* 21. *Diaconos* 5. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 19. * *qui etiam* paſſus eſt in ciuitate Corona *cum multis clericis, & fidelibus occultè iuxta muros Vrbis ad latus formæ* * *Traiani. III. Idus Nouembris*, * *& exinde* raptum *eſt eius corpus noctu* à Presbyteris & Clericis *cum Damaſo Presbytero*, & ſepultum

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Codd. M. SS. *Romam.*
* Flor. ſec. *clerus.*
* Flor. & Vat. *de Platomis marmoreis ſepulchrum.*
* Flor. *in huius ordine.*
* Flor. *V. Idus Septembris.* In antiquo Martyrologio S. Cyriaci *IX. Kal. Oct. Romæ depoſitio S. Liberij Epiſcopi.*
* Flo. ſec. *Iunior.*
* Flor. & Vat. *menſibus III. diebus II.*
* Monbritius: *& pro hoc declarato eijcitur Sanctiſſimus Felix de Epiſcopatu ſuo à Conſtantio Auguſto filio Conſtantini. Hic fecit* &c.
* Hæc agnoſcit Anſelmus Lucenſis. Codex tamen Florentinus omiſſis nonnullis ita legit: *Qui etiam capite truncatus eſt.*
* Flor. *Traianæ.*
* Flor. *& exinde rapuerunt corpus eius noctu Christiani cum Damaſo presbytero, & ſepelierunt.*

Nota.

† *Et ſecundò rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi iuxta Nicomediam in Aquilone villa.* Quæ auctor libri Pontificalis hoc loco affirmat de baptiſmo Conſtantij, Euſebius & D. Hieronymus in Chronicis referunt de baptiſmo Conſtantini, eum ſcilicet in fine vitæ ab Euſebio Nicomedienſi baptizatum fuiſſe in Aquilone villa. Qua de re alibi agimus.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Euſebij.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
SS. Opt. & Aug. Liberio Damaſus.	Damaſus trigeſimus quintus *Romanę Eccleſię ordinatur Epiſcopus*.	39. Damaſus natione Hiſpanus ex patre * Antonio, ſedit annos XVII. menſes III. dies XI. [* Fuit temporibus Iuliani.] Fecit Baſilicas duas, * vna ad via Ardiatina, vbi requieſcit. Hic accuſatus in crimine de adulterio, * facto Synodo purificatur à quadraginta quatuor Epiſcopis. Damnauerunt Concordio & Caliſto Diaconos accuſatores, & iactauerunt de Eccleſia. Hic fecit ordinationes quinque per menſem Decembris, Presbyteros XXX. Diaconos XI. Epiſcopos per loca LI. Sepultus eſt in Baſilica ſua III. Idus Decembris cum matre ſua, & germana. Ceſſauit Epiſcopatus dies XXXVI.

* Henſc. *Antonino.*
* Hæc omittuntur ab Henſc.
* *vnam ad viam Ardeatinam.*
* *facta.*
* *Concordium & Caliſtum.*

Nota.

† *Fecit Baſilicas duas*. Cum duas Baſilicas à Damaſo conſtitutas referat auctor Catalogi, vnius tantùm meminit, quæ via Ardeatina ſita erat ſupra catacumbæ partes vt conijcit Boſius in Roma ſubterranea: atque hæc eſt Eccleſia, vbi Damaſus ſepultus fuit, antequàm corpus eius ad Eccleſiam S. Laurentij tranſlatum fuit, quæ eſt altera Eccleſia à Damaſo conſtructa, & ab eius nomine in Damaſo vocata, cui per eundem plura dona oblata fuiſſe, narrat auctor libri Pontificalis. Ex quo corrigi poſſunt omnes illi errores, qui in hoc Catalogo leguntur, quem prout in M. S. Codice reperi, omninò deſcripſi.

SS.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

eſt *in ſupradicta eius Baſilica*, quam ipſe conſtruxit via Aurelia * 12. *Calendas Decembris* milliario ſecundo in pace, & *ceſſauit Epiſcopatus* diebus 39.

38. S. Damasvs.

Damaſus natione Hiſpanus ex patre Antonio, ſedit annis decem & octo, * menſibus duobus, diebus decem. Et cum eodem ordinatur ſub contentione Vrſicinus, & facto * conſilio Sacerdotum conſtituerunt Damaſum, quia fortior & plurima multitudo erat, & ſic conſtitutus eſt Damaſus, & Vrſicinum eiecerunt ab Vrbe, & conſtituerunt eum Neapoli Epiſcopum, & manſit Damaſus in vrbe * Romana præſul in Sede Apoſtolica. *Fuit* autem *temporibus Iuliani*. Hic *fecit baſilicas duas*, *vnam* † iuxta theatrum Sancto Laurentio, & aliam *via Ardeatina*, *vbi requieſcit* * in Catacumbis, & ædificauit platoniam, vbi corpora Apoſtolorum iacuerunt, id eſt Beati Petri & Pauli, quam & verſibus ornauit. Hic multa corpora Sanctorum Martyrum requiſiuit, * quorum etiam concilia verſibus decorauit. Hic conſtitutum fecit de Eccleſia. *Hic accuſatus* eſt inuidioſè & incriminatus *de adulterio*, & *facta Synodo* purgatus eſt *à* 44. *Epiſcopis*, qui etiam *damnauerunt Concordium*, & *Calixtum Diaconos accuſatores*, & proiecerunt *de Eccleſia*. Hic conſtituit titulum in Vrbe Romana, ſcilicet Baſilicam, quam ipſe conſtruxit, vbi & donauit patenam argenteam penſantem libras 15. Scyphum anaglyphum penſantem libras 10. Calices miniſteriales argenteos quinque, penſantes ſinguli libras tres. Coronas argenteas 5. penſantes ſingulæ libras 8. Canthara ceroſtrata ærea penſantia libras 16. Domos in circuitu Baſilicæ præſtantes ſolidos 55. Poſſeſſionem Papyrianam territorio Ferentino cum adiacentibus antiquis præſtant. ſolidos 220. trimiſium. Poſſeſſionem Antoniana in territorio Caſin. præſtantem ſolidos 103. Balneum iuxta titulum præſtans ſolidos ſeptem & viginti. Hic conſtituit, vt pſalmos diu noctuque canerent per omnes Eccleſias. Qui hoc præcepit Presbyteris * & Epiſcopis vel monaſterijs. *Hic fecit ordinationes* in Vrbe *quinque per menſem Decembris*, *Presbyteros* 31. *Diaconos* II. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 62. qui etiam *ſepultus eſt* via Ardiatina *in Baſilica ſua* 3. *Idus Decembris* iuxta matrem ſuam & germanam, & *ceſſauit Epiſcopatus* per dies 31.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

* Flor. & Caſſ. *XVII. Cal.*

* Caſſ. & Flor. *mens* 3.

* *Concilio* Flor. duo.

* Codd. M. SS. *Roma*.

* Flor. duo: *Et in Catacumbis vbi iacuerunt corpora Sanctorum Apoſtolorũ Petri & Pauli, in quo loco platoniam ipſam, vbi iacuerunt corpora ſancta, verſibus exornauit.*

* Flor. ſec. *& inuenit*.

* Vatic. *in Vrbe Roma Baſilicam*.

* MS. C. *vel*.

Nota.

† Iuxta Theatrum. Scilicet Pompei.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Hieronymi & Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
SS. Opt. & Aug. *Damaſo Siricius*. Sub quo S. Optatus finem Rom. PP. Catalogo imponit his verbis: *Siricius hodie, qui Noſter eſt ſocius*.	Hieron. Romanæ Eccleſiæ Siricius trigeſimus ſextus Antiſtes factus, vixit annos XV.	Syricius natione Romanus ex patre Tyburcio ſedit annos 15. dies 25. Hic conſtitutum fecit de Eccleſia, & direxit per prouincias. Conſtituit vt † ſine conſecrato Epiſcopi loci cuiuslibet * Presbyter non liceret conſectari. Hic conſtituit hæreticos ſub manus impoſitione reconciliare. Hic fecit ordinationes V. Presbyteros XXXI. Diaconos XV. Epiſcopos per loca XXXII. Sepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ via Salaria VII. Kal. Martij. Ceſſauit Epiſcopatus dies XX. * Henſc. corrigit hoc loco vt vbiq; & legit *cuilibet Presbytero non liceret conſecrare*.
S. Auguſt. *Siricio Anaſtaſius*. Sub quo D. Auguſtinus ſcribebat, & quocum finem Catalogo ſuo impoſuit.	Marcel. Comes. Honorio IV. & Eutychiano Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Anaſtaſius trigeſimus ſeptimus Epiſcopus ordinatus, vixit annos IV.	Anaſtaſius natione Romanus ex patre Maximo ſedit annos tres, dies decem. Hic conſtituit, quotieſcumque Euangelia recitantur, Sacerdotes non ſedeтent. Hic fecit ordinationes duas, Presbyteros quinque, Diaconos quinque, Epiſcopos per loca vndecim. Sepultus eſt * ad Vrſo Pilato V. Kalendas Maij. Ceſſauit Epiſcopatus dies XXI. * *ad Vrſum Pileatum*.

Nota.

† Cum Siricio finem Chronici Euſebiani ſupplemento imponit D. Hieronymus: vndè ſequentes Pontifices ex Chronico Marcellini Comitis adiungimus.

Nota.

† *Sine conſecrato*. Conſecratum, quod auctor libri Pontificalis vocat fermentum, erat ſacra Euchariſtia, quam presbyteri à ſuo Epiſcopo conſecratam accipiebant, & cæteris hoſtijs admiſcebant, vt nuper annotauit Mabillonius in ſecundo ſuo Tomo Muſæi Italici.

42. In-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

39. S. Siricivs.

Siricius natione Romanus ex Patre Tiburtio, ſedit annos quindecim, menſes vndecim, dies viginti quinque. *Hic* * *conſtitutum fecit de* omni *Eccleſia*, vel contra omnes hæreſes, & * diſperſit per vniuerſum mundum, vt in omnis Eccleſiæ * Archiuia teneantur ob impugnationem contra omnes hæreſes. Hic *conſtituit*, vt nullus Presbyter miſſas celebraret per omnem hebdomadam, * niſi conſecratum Epiſcopi loci deſignati ſuſciperet declaratum, quod nominatur fermentum. Hic inuenit Manichæos, * quos exilio deportauit, & hoc conſtituit, vt non participarent cum fidelibus communionem, quia ore polluto non liceret ſanctum Corpus Dominicum vexari. Hic conſtituit, vt ſi quis conuerſus de Manichæis rediret ad Eccleſiam, nullatenus communicaretur, † niſi tantum relegatione monaſterij diebus vitæ ſuæ teneretur obnoxius, vt ieiunijs & orationibus maceratus, & probatus ſub omni examinatione vſque ad vltimum diem tranſitus ſui, * & ob humanitatem Eccleſiæ Viaticum eis largiretur. *Hic conſtituit, hæreticum* * *ſub manu impoſitionis* recipi præſente cuncta Eccleſia. *Hic fecit ordinationes quinque* in Vrbe per menſem Decembris, *Presbyteros* 31. Diaconos 16. *Epiſcopos per* diuerſa *loca triginta & duos*. Qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ via Salaria*, * nono *Calendas Martias, & ceſſauit Epiſcopatus per dies* 20.

40. S. Anastasivs.

Anaſtaſius natione Romanus ex patre Maximo, ſedit * annos duos, dies viginti quatuor. *Hic conſtituit*, vt *quotieſcumque Euangelia* ſancta *recitantur, Sacerdotes non ſederent*, ſed curui ſtarent. Hic fecit conſtitutum de Eccleſia. Hic fecit Baſilicam, quæ dicitur Creſcentiana in regione ſecunda, in via Mamertinia, in Vrbe Roma. * Et hoc conſtituit, nulla ratione tranſmarinum hominem in clericatus honorem ſuſcipi, niſi quinque Epiſcoporum deſignaret Chorographum propter Manichæos. *Hic fecit ordinationes duas* per menſem Decembris, Presbyteros nouem, *Diaconos quinque, Epiſcopos per* diuerſa *loca* * *XI*. Qui verò *ſepultus eſt in* Cœmeterio ſuo *ad Vrſum Pileatum, V. Kalend.* Maij, & *ceſſauit Epiſcopatus dis* 21.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* *Conſtitutum* ita Codd. MSS.
* Caſſ. & Flor. *ſparſit*.
* *Archiuio*.
* Florent. *Niſi qui conſecratum Epiſcopi deſignati ſuſcepit*.
* Flor. addit *in Vrbe*.
* Flor. fec. *ut*.
* Flor. *ſub manus impoſitione reconciliari*.
* Florentin. *octauo Calendas Maij*.
* Caſſ. *Annos 3. dies 27*.
* Florentini Codd. duo *Et hoc conſtituit, vt nullum Clericum tranſmarinum, niſi ſub Epiſcopi deſignaret chirographum, quis ſuſciperet. Quia eodem tempore Manichæi inuenti ſunt in Vrbe Roma. Hic fecit ordin.* &c.
* Fl. *XIX*.

Nota.

† *Niſi tantùm relegatione Monaſterij*. Cum Manichæorum hæreſis non modò prauiſſima, ſed etiam obſcena fuerit, nullam leuiorem pœnam illis Siricius imponendam cenſuit, quàm perpetuæ pœnitentiæ in Monaſterio peragendæ: vnde duo quædam conſequuntur, & Monaſteria ante Siricium fuiſſe, & grauioribus delictis pœnitentiam perpetuam impoſitam fuiſſe; cum hoc tamen moderamine, quòd in vltimo conſtitutis Viaticum concederetur.

Nota.

† *Conſtitutum de omni Eccleſia*. S. Innocentius Papa epiſt. 3. ad Exuperium ait, Siricium formam vitæ Eccleſiaſticæ conſtituiſſe, & ad Prouincias *miſiſſe*.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginę Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
S. Proſper Arcadio V. & Honorio V. Coſſ. Romanæ Eccleſiæ trigeſimus octauus præeſt Epiſcopus Innocentius, annis XIV. Suplem. Chronici. Annis XV. menſ. V. dieb. XXI.	Arcadio V. & Honorio V. Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Innocentius vigeſimus octauus creatus Antiſtes, vixit annos XV.	42. Innocentius natione Albanenſis ex patre Innocentio, ſedit * annos XV. menſem I. dies XXI. Hic conſtituit, * Sabbathum ieiunium celebrari, ideo, quia Sabbathum Dominus in ſepulchro poſitus eſt, & diſcipuli ieiunauerunt. Hic fecit ordinationes quatuor per Decembrem, Presbyteros XXX. Diaconos XII. Epiſcopos per loca LIV. Sepultus eſt ad * Vrſo Pilato V. Kalendas Iulias. Ceſſauit Epiſcopatus dies XXI.	* Cod. Colbert. *annos XVI.* * *Sabbato* ex libro Pont. * *Vrſum Pileatum* ex lib. Pont.

Nota.

† *Hic conſtituit Sabbathum ieiunium celebrari*. Celebre eſt D. Ambroſij reſponſum, quod interroganti Auguſtino datum fuiſſe, ipſe Auguſtinus commemorat epiſt. 36. alias 86. ad Caſulanum: *Quando Romæ ſum, ieiuno Sabbato*. Quia nimirùm iam inde ab Ambroſij temporibus Romæ vſu receptum fuit, Sabbato ieiunare. Quem Romanorum morem Innocentius I. decreto ſuo obſeruari præcepit ob rationem in Catalogo appoſitam.

Theo-

Iuxta Librum Pootificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſteoij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

41. INNOCENTIVS.

Innocentius natione Albanenſis ex patre Innocentio ſedit annos 15. *menſes* duos, * *dies* viginti. Hic conſtitutum fecit de omni Eccleſia, & de regulis monaſteriorum, & de Iudæis, & de Paganis, & multos Cataphrygas in Vrbe inuenit, quos * exilio & monaſterijs relegauit: & hic inuenit Pelagium & Cæleſtium hæreticos, & damnauit eos: & hoc conſtituit, vt qui natus fuerit de Chriſtiana, denuò per baptiſmum renaſci debeat, hoc eſt baptizari, quod Pelagius damnabat. Eodem tempore dedicauit Baſilicam SS. Geruaſi, & Protaſij ex deuotione * teſtamenti cuiuſdam illuſtris fœminæ Veſtinæ laborantibus Presbyteris * Cuſicino, & Leopardo, & Diacono Libyano, quæ fœmina ſupraſcriptam teſtamenti paginam ſic ordinauit, vt baſilica SS. Martyrum ex ornamentis & margaritis venditis iuſtis æſtimationibus conſtrueretur, & conſtructa eſt vſque ad perfectum, in quo loco beatiſſimus Innocentius, & de legatione illuſtris fœminæ Veſtinæ titulum Romanum conſtituit, & in eodem Dominico * loco obtulit Patenas argenteas duas penſantes ſingulæ libras 20. Coronas argenteas 12. penſantes ſingulæ libras 15. Amas argenteas duas penſantes ſingulæ libras 20. Farum Cantarum argenteum vnum penſan. libras 22. Ceroſtrata argentea 4. penſan. ſingula libras 35. Turrem argenteam cum patena & columba deaurata penſantem libras 30. Ad ornatum baptiſmi Ceruum * argenteum fundentem aquam penſantem libras 25. Vas ad oleum Chriſmatis argenteum penſan. libras 5. Vas aliud ad oleum exorzizatum pens. libras 5. Patenas duas ad Chriſma pens &c. . . . . *Hic conſtituit Sabbatho ieiunium celebrari, quia Sabbatho Dominus in ſepulchro poſitus eſt, & diſcipuli eius ieiunauerunt.* Hic conſtituit Baſilicam Beatæ Agnetis martyris à Presbyteris Leopardo & Paulino cum ſollicitudine gubernari, & regi, & ornari * & ex diſpoſitione Veſtinæ tituli ſupraſcripti Presbyteris eſt conceſſa poteſtas. *Hic fecit ordinationes quatuor per* menſem *Decembris, Presbyteros* 30. * *Diaconos* 12. *Epiſcopos per* diuerſa *loca quinquaginta quatuor*, qui etiam *ſepultus eſt * ad Vrſum pileatum, V. Calendas* Auguſti: *& ceſſauit Epiſcopatus* per *dies* 22.

* Flor. *dies XXI.*

* Flor. duo *quos in exilio monaſtery relegarit.*

* In Flor. ſec. deeſt *teſtamenti.*

* Flor. *Vrſicino.* Flor. ſec. *Vrſino.*

* Flor. deeſt *loco.*

* Flor. *aureum.*

* Flor. duo: *ornari eorum diſpoſitione, tituli ſupraſcripta Veſtina Presbyteris conceſſa poteſtate.*

* Fl. duo: *Diaconos XVII.*

* Flor. ſec. *in Cœmeterio ad Vrſum pileatum Calend.*

Nota.

† *Et de regulis Monaſteriorum.* Vndenam deſumpſerit auctor libri Pontificalis, quòd Ionocentius Primus decretum ediderit de regulis Monaſteriorum, me penitùs latet, oihil enim hac de re in ſecundo Catalogo tempore Iuſtiniani Imperatoris concinnato. Notat autem ad hæc verba Lucas Holſtenius: *Hinc apparet imperitia ſcriptoris.* Attamen miratus ſum, hominem eruditum hæc aoimaduertiſſe: à Damaſi enim ætate Monachi Romam venerant ductore D. Athanaſio, Romanaſque Virgines & Matronas Monacharum inſtituta docuerat D. Hieronymus, adeò vt Innocentius Primus, qui diù poſt Damaſum floruit, de regulis Monaſteriorum ſtatuta edere potuerit, præſertim cum Siricius Innocentij prædeceſſor, ab hæreſi Manicheorum reuertentes in Monaſterijs ad agendam pœnitentiam recludi voluerit, vt ſuprà annotauimus.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
S. Proſper. Theodoſio VII. & Palladio Coſſ. Romanæ Eccleſiæ trigeſimus nonus Epiſcopatum ſuſcepit Zoſimus annis 3. Suppl. Chronici anno 1. menſ. 9. diebus 9.	Honorio XI. & Conſtantio II. Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Zoſimus trigeſimus nonus, Epiſcopus ordinatus, vixit annis 3.	43. Zoſimus natione Græcus ex patre Apromio. Sedit annum 1. menſes 2. dies II. Hic conſtituit, * vt diaconi leua tecta haberent de pallijs linoſtimis per Parochias, & vt cera benedicatur. Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembris, Presbyteros decem, Diaconos tres, Epiſcopos per loca octo. Sepultus eſt iuxta corpus Beati Laurenti via Tyburtina VI. Kalendas Ianuarij. Ceſſauit Epiſcopatus * dies XI.
Monaxio & Plinta Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus Epiſcopatum agit Bonifaeius annis III. Suppl. Chron. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. Bonifatius quadrageſimus Romæ Epiſcopatum tenet annis 3. menſibus 8. dieb. 6.	Theodoſio IX. & Conſtantio III. Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Bonifacius quadrageſimus Epiſcopus ordinatus, vixit annis tribus.	44. Bonifacius natione Romanus, ex patre Ioeundo Presbytero. Sedit annos tres, menſes octo, dies quinque. Hic ſub * intentione cum Eolalio * ordinatore. Fuit diſſenſio in Clero * menſes VI. dies XV. & * facto Synodo deponitur Eolalius ſub alijs Epiſcopis, quia iuſtè non fuerat ordinatus, & ex conſenſu omnium ſedit Bonifacius præſul, & conſtitutus Eolalius in ciuitatem * Nepeſinam Epiſcopus. Hic conſtituit, vt nulla mulier vel * monica palla ſacrata * contingerit, aut * lauarit, aut incenſum * ponerit in Eccleſia, niſi miniſter, nec ſeruum Clericum fieri. Hic fecit ordinatione I. per menſem Decembris Presbyteros XIII. Diaconos IV. Epiſcopos per loca XXXV. Sepultus eſt in Cœmeterio Sanctæ Felicitatis † Via Salutaria VII. Kal. Nouembris. Ceſſauit Epiſcopatus dies 8.

*Ita quoque Colber. at Heſchenius legit: *Vt Diaconi leuam tectam haberent de Pallijs linoſtimis, & vt per Parochias cereus benedicatur.*

* Henſchenius legit male *dies XXI.*

* Ex lib. Pont. *contentione ... ordinatur.*

* Colb. legit.

* *menſ. VII.*

* facta.

* Henſchenius *Neptinã.*

* *Monacha.*

* *contingeret, lauaret, poneret.*

Nota.

† *Via ſalutaria.* Hæc vox corrupta eſt in hoc Catalogo, ſicut & multa alia: corrigenda autem eſt ex libro Pontificali, qui legit *via Salaria*, vbi Cœmeterium fuit S. Felicitatis, in quo Bonifacium tempore ſchiſmatis Eulaliani ſediſſe, idem auctor libri Pontificalis affirmat.

Ma-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

42. S. Sosimvs.

Zoſimus natione Græcus ex patre Abramio. Sedit annum vnum, menſes octo, *dies* viginti quinque. * *Hic* multas *conſtituit* Eccleſias, & fecit conſtitutum, *vt diaconi læuas tectas haberent de pallijs linoſtimis*, & *per Parochias* conceſſa licentia * cereos benedici, & iuſſit, vt nullus clericus poculum in publico propinaret, niſi tantùm in cellis fidelium, maximè Clericorum. *Hic fecit ordinationem vnam* in Vrbe *per menſem Decembrem, Presbyteros* 10. *Diaconos* 3. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 8. Qui etiam *ſepultus eſt iuxta corpus Beati Laurentij Martyris via Tiburtina* * VIII. *Kalendas* Iunias. *Et ceſſauit Epiſcopatus* per *dies II.*

* *Menſes tres, dies duodecim.* Ita Flor.
* Flor. *hic multa conſtituit Eccleſiæ.*
* Caſſ. & Flo. *cereum.*
* Flor. *VII. Kalend.*

43. S. Bonifativs.

* *Bonifacius natione Romanus* ex *patre Iocundo Presbytero. Sedit annos tres, menſes* * quatuor, *dies* tredecim. *Hic ſub contentione cum Eulalio ordinatur* vna die, & *fuit diſſenſio in Clero* * menſibus ſeptem, & per dies tredecim. Eulalius verò ordinatur in Baſilica Conſtantiniana: Bonifacius autem in Baſilica * Iulia. Eodem tempore audiens hoc Placida Auguſta cum filio ſuo Valentiniano Auguſto, dum ſederent Rauennæ, retulit Honorio Auguſto Mediolani ſedenti. Eodem tempore ambo Auguſti miſſa auctoritate hoc præceperunt, vt ambo exirent ciuitate. Qui dum * compulſi exiſſent, habitauit Bonifacius in Cœmeterio S. Felicitatis martyris via Salaria, Eulalius verò in Ciuitate Antij ad S. Hermen. Veniente autem proximo die Paſchæ præſumpſit Eulalius, eò quòd ordinatus fuiſſet in Baſilica Conſtantiniana, & introiuit Vrbem, & baptizauit, & celebrauit Paſcha in Baſilica Conſtantiniana. Bonifacius verò ſicut conſuetudo erat, † celebrauit baptiſmum Paſchæ in Baſilica Sanctæ martyris Agnetis. Hoc audito Auguſti vtrique miſerunt, * & eiecerunt Eulalium, * & miſſa auctoritate reuocauerunt Bonifatium in Vrbem, & conſtituerunt Epiſcopum. Eulalium verò miſerunt foras in Campaniam. Poſt annos tres menſes octo defunctus eſt Bonifacius. Clerus autem & * plebs petierunt Eulalium reuocari, quod tamen non conſenſit Eulalius Romam reuerti: qui etiam in eodem loco Campaniæ poſt annum mortis Bonifacij defunctus eſt. *Hic*

* Flor. *menſes VIII.* Flor. ſec. IX. Romualdus VII. Flor. & Caſſ. *dies VII.*
* Flor. *menſibus VIII.*
* Romuald. *Iulij.*
* Flor & Romuald. *pulſi.*
* Vat. & *erigerunt Eulalium* 252. *Epiſcopi.*
* Addit Flor. *alij Epiſcopi.*
* Flor. & Caſſ. *populus.*

Nota.

† *Celebrauit baptiſmum Paſchæ.* Licèt vrgente neceſſitate ſemper baptizare licuerit, baptiſmus tamen extra neceſſitatem tantùm bis in Eccleſia ſolemniter olim conferebatur. vigilia nimirùm Paſchatis, & Pentecoſtis. Vnde hoc loco baptiſmus Paſchæ vocatur, vt à baptiſmo Pentecoſtis diſtinguatur.

Iuxta SS. Patres	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxtà ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
S. Proſper Mariniano & Aſclepiodoto. Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus primus præſidet Epiſcopus Cæleſtinus annis IX.	Aſclepiodoto & Mariniano Coſſ. Cæleſtinus Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus primus Antiſtes creatus eſt: Vixit annos IX.	45. Cæleſtinus natione Campanus ex patre Priſco, ſedit * annos ſeptem, menſes decem, dies ſedecim. Hic fecit, vt pſalmi CL. * Dauid ante ſacrificium pſalli, quod ante non fiebat, niſi tantum † Epiſtola Pauli Apoſtoli, & Sanctum Euangelium, & ſic miſſæ celebrabantur. Hic fecit ordinationes tres per menſem Decembris, Presbyteros XXXII. Diaconos XII. Epiſcopos per loca XLVI. Sepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ via Salaria * VII. Idus Aprilis. Ceſſauit Epiſcopatus dies XXI.	* Henſc. legit malè *annos VIII.* * Henſc. loco *Dauid* legit *deberetur.* * Henſc. legit *VIII.* Codd. Colbert. *VIII. Kal. Aprilis.*

Nota.

† *Epiſtola Pauli Apoſtoli, & ſanctum Euangelium.* Extant in antiquis M.SS. Codicibus Epiſtolaria, & Euangeliaria per anni circulum, à Gregorio M. concinnata, in quibus præſcribuntur lectiones ex epiſtolis Canonicis, & Euangelijs in miſſis dicendæ: ex hoc autem Catalogi loco conſtat, ante Gregorij ætatem primis Eccleſiæ temporibus ne quidem ex omnibus epiſtolis canonicis, ſed tantùm ex epiſtola Pauli lectiones deſumptas fuiſſe, & forſan quòd vnica tantùm lectio ex epiſtola Pauli ad Corinthios adhibita fuerit, illa nimirùm, vbi mentio fit vltimæ cœnæ à Chriſto cum Apoſtolis peractæ.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenii, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenii ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

Bonifacius conſtituit, vt nulla mulier, vel monacha * *pallia ſacrata contingeret, aut lauaret, aut incenſum poneret in Eccleſia, niſi miniſter, nec ſeruum Clericum fieri*, nec obnoxium curiæ vel cuiuslibet rei. Hic fecit oratorium in Cœmeterio Sanctæ Felicitatis iuxta corpus eius, & ornauit ſepulchrum Sanctæ Martyris Felicitatis, & S. * Liuanij, vbi & poſuit hęc: Patenam argenteam penſantem libras 20. Scyphum argenteum penſantem libras decem. Amam argenteam penſantem libras 13. Calices minores argenteos duos, penſantes libras 4. Coronas argenteas tres penſantes libras 15. *Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembris, Presbyteros* 13. *Diaconos* 3. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 36. Qui etiam *ſepultus eſt* * *in Cœmeterio Sanctæ Felicitatis martyris via Salaria* 8. *Calendas Nouembris*, & *ceſſauit Epiſcopatus* per *dies* 9.

* Romuald. *Pallam Sacratam*.

* Codd. M.SS. *Silaanij*.

* Flor. ſecund. *in Cœmeterio iuxta corpus S. Felicitatis*.

44. Cælestinvs.

Cæleſtinus natione Campanus ex patre Priſco, ſedit annos nouem, * *menſem* vnum, *dies* nouem. *Hic fecit* multa conſtitura, & conſtituit, *vt* 150. *pſalmi Dauid ante ſacrificium pſallerentur* antiphonatim, *quod ante non fiebat, niſi tantùm* recitabantur *Epiſtola Pauli Apoſtoli, & Sanctum Euangelium, & ſic miſſæ* fiebant. Hic fecit conſtitutum de omni Eccleſia, & maximè de * regione, quæ hodie Archiuio Eccleſiæ tenentur reconditæ. Hic dedicauit Baſilicam * Iuliæ, in qua obtulit poſt ignem reticum Patenam argenteam penſantem libras * 15. Scyphos argenteos duos penſanres ſinguli libras 8. Amas argenreas duas, ſingulæ penſantes libras 10. * Candelabra argentea duo penſantia ſingula libras 30. Cantara ceroſtata ærea 14. penſantia ſingula libras 30. item Coronas argenteas 10. penſanres ſingulæ libras 10. Ad Beatum Petrum Apoſtolum Pharum canthar. pens. libras 25. ex argento puriſſimo. Cantharas argenteas ceroſtatas in gremio Baſilicæ 24. penſantes ſingulæ libras 20. *Hic fecit ordinationes* * *tres per menſem Decembrem, Presbyteros triginta duos, Diaconos duodecim, Epiſcopos per* diuerſa *loca quadraginta ſex*: qui etiam *ſepultus eſt in Cœmeterio Priſcilla via Salaria* VIII. Idus *Aprilis*, & *ceſſauit Epiſcopatus* per *dies* 21.

* Flor. & Romuald. *annos IX. menſes X. dies XVII.*

* Flor. *de religione*.

* Flor. *Iulij*.

* Flor. 25.

* Flor. addit *Calices argenteos V. penſantes ſinguli libras III. aquamaniles argenteas penſ. X.*

* Florent. *ordinationes IV.*

Nota.

† *Vt* 150. *Pſalmi Dauid ante Sacrificium legerentur*. Lucas Holſtenius notat in margine, *ante Canonem*. *Romualdus intelligit introitum miſſæ*. In quo tamen numquam 150. Pſalmi cantati ſunt, ſed pars vnius Pſalmi tantùm. Vnde hunc locum de matutinis quis rectius intelligere poſſet, in quibus per anni circulum omnes ferè Pſalmi Dauid antiphonatim canuntur. Deſumpſit auctor hæc verba ex Secundo Catalogo, à quo non nihil differt Catalogus Palatino Vaticanus, in quo legitur, vt Antiphona ante Sacrificium caneretur: quo loco aliqua verba deſiderantur. Neque introitus ex Pſalmis Dauidicis antiphonatim olim canebatur à clero in Eccleſijs; ſed matutinum inſtituente id Cæleſtino, vt ex libro Pontificali colligitur.

Iuxta SS. Patres.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
S. Proſper Aẽtio & Valerio Coſſ. Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus ſecundus præficitur Epiſcopus Xyſtus annis VIII. totius Vrbis pace & conſenſione. Suppl. Chron. annis VIII. dieb. XIX.	Valerio & Aetio Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Xyſtus quadrageſimus ſecundus Epiſcopus ordinatus vixit annis VIII.	46. Xyſtus natione Romanus, ex patre Xiſto. Sedit annos ſeptem, dies octodecim. Hic à quodam Baſſo incriminatus * accuſator ex præcepto Valentiniani Auguſti cum magna examinatione * factum Synodum purgatur à LIV. Epiſcopis, & eiecit Baſſum à communione. Hic fecit ordinationes, Presbyteros XXVIII. Diaconos XXII. Epiſcopos per loca LII. Sepultus eſt via Tyburtina in Crypta ad Sanctum Laurentium. Ceſſauit Epiſcopatus dies XXI.	* Cod. Colbert. *an. VIII. dies XIX.* * Lib. Pont. *accuſatusq;* * *facta Synodo.*
Valentiniano Aug. V. & Anatolio. Defuncto Xiſto Epiſcopo quadraginta & amplius diebus Romana Eccleſia fuit ſine Antiſtite, mirabili pace atque patientia præſentiam Diaconi Leonis exſpectans, quem tunc inter Ætium & Albinum amicitias redintegrantem Galliæ detinebant, quaſi ideo longe eſſet abductus, vt & electi meritum, & eligentium iudicium pro-	Valentiniano V. & Anatolio Coſſ. Leo quadrageſimus tertius Papa creatus, vixit annos 31.	47. Leo natione Tuſcus, ex patre Quintiano, ſedit annos 21. menſem 1. dies 13. Hic fecit conſtitutum de Eccleſia. Hic inuenit duas hæreſes Euthicen, & Neſtorium, & * pro rogato Marciani Auguſti orthodoxi * Principes ex huius * præceptum factum eſt Concilium ſanctorum Epiſcoporum in Calcidona Orientis, in Baſilica Sanctæ martyris Euphemiæ, & * congrega, CCLXVI. Sacerdotes, & aliorum, quorum Cyrographus cucurrit * CCCCV. Epiſcoporum, qui condemnauerunt Eutychen & Neſtorium. Et poſt dies XLII. item in vnum congregati cum cyrographis, qui præſentes fuerunt, exponentes fidem MCC. Epiſcopi cum Augu-	* Henſc. legit *per rogatum.* * Principis ... * precepto. * congregati. * Cod. Colbert. ccccvi. * Henſc. malè legit cc.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

45. Sixtvs III.

Sixtus Tertius *natione Romanus ex patre Sixto, ſedit annos* octo, *dies* nouemdecim. *Hic* poſt annum primum & menſes octo *à quodam Baſſo incriminatus, accuſatuſque* eſt. Eodem tempore audiens hoc Valentinianus Auguſtus iuſſit Concilium Sanctæ Synodi congregari, & facto conuentu *cum magna examinatione* iudicio Synodico *purgatus à* 56. *Epiſcopis*, & condemnatus Baſſus à Synodo, ita tamen, vt ad * vltimum diem viaticum ei non negaretur propter humanitatem pietatis Eccleſiæ. Hoc audiens Valentinianus Auguſtus cum Matre ſua * Placida Auguſta, furore ſancto commoti præſcriptione Baſſum condemnauerunt, & omnia prædia facultatum eius Eccleſiæ catholicæ ſociauerunt. Qui Baſſus nutu Diuinitatis intra menſes tres defunctus moritur, cuius corpus Sixtus Epiſcopus cum linteaminibus & aromatibus manibus ſuis tractans, recondenſque ſepeliuit ad Beatum Petrum Apoſtolum in cubiculo parentum eius. Hic fecit Baſilicam Sanctæ Mariæ, quæ ab antiquis Liberij cognominabatur iuxta Macellum Libyæ, * vbi & obtulit hæc: Altare argenteum puriſſimum penſans libras 300. Patenas argenteas tres penſantes libras 60. &c. .... Hic fecit in Baſilica Conſtantiniana ornamentum ſuper fontem, quod ante ibi non erat, id eſt Epiſtylia marmorea, & columnas Porphyreticas erexit, quas Conſtantinus Auguſtus congregatas dimiſit, & iuſſit, vt erigerentur, quas & verſibus exornauit. Hic fecit Platoniam in Cœmeterio Calixti via Appia, vbi nomina Epiſcoporum & martyrum ſcripſit commemorans. *Hic fecit ordinationes* in Vrbe Roma per menſem Decembris, *Presbyteros* 28. *Diaconos* 12. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 52. Et huius temporibus fecit Petrus Epiſcopus Baſilicam in Vrbe * Sanctæ Sabinæ, vbi & fontem conſtruxit: qui etiam *ſepultus eſt in via Tiburtina in crypta* iuxta corpus Sancti Laurentij, & *ceſſauit Epiſcopatus* per *dies* * 22. †

* Flor. duo *Xiſtus*.
* Flor. *vltima die*.
* Flor. *Placidia*.
* Holſt. *inſcriptio antiqua ibidem*.
* Vat. *Roma*.
* Flor. *dies* 12.

46. S. Leo.

Leo natione Tuſcus ex patre Quintiano ſedit annos 21. *menſem* 1. * *dies* 26. Huius temporibus fecit Demetria ancilla Dei Baſilicam Sancto Stephano via Latina milliario. * quarto in prædio ſuo. *Hic inuenit duas hæreſes Eutychianam & Neſtorianam* per quoſdam Epiſcopos. Hic ordinauit præcepta ſua auctoritate, & miſit ad Marcianum Auguſtum * fidelem

* Flor. *dies XIII. cuius* &c.
* Flor. & Caſſ. *milliario tertio*.
* Flor. *Orthodoxum principem, & Cathol.* &c.

Notæ.

† In fine vitæ Sixti III. habetur: *A morte Silueſtri vſque ad hunc primum Leonem ſunt anni nonaginta nouem, menſes quinque, dies viginti ſex*. Quæ verba, vt notat Lucas Holſtenius, non ſunt in M. SS. Cod. neque Tomo primo Conciliorum, vbi tamen reperiuntur, quæ Deuſdedit Cardinalis in collect. canon. lib. 2. cap. 36. citat ex geſtis Xyſti Iunioris Papæ; hæc enim leguntur in geſtis purgationis eius.

prin-

Iuxta SS. Patres.	† Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecę Reginæ Suecię ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
baretur. Igitur Leo Diaconus legatione publica acceptus,& gaudenti Patriæ præſentatus quadrageſimus tertius Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur.		Auguſto Marciano pijſſimo, qui fidem ſuam vnà cum Auguſta Placida publicè ante conſpectum ſanctorum Sacerdotum Epiſcoporum declarauit, vbi iterum damnátus Euthices, & poſtmodùm rogat Imperator Marcianus ſimul cum Epiſcopis * CL. & miſit ſacra rogans * Leone Papæ, vt fidem expoſitam fidei Catholicæ, & Apoſtolicæ ei dirigeret. Beatus verò Leo expoſuit & direxit tomum, & firmauit Synodum ſanctam. Hic fecit Epiſtolas multas exponens fidem Catholicam rectam, quæ hodie Arciuo Eccleſiæ Romanæ tenentur, & Decretalem, quem per vniuerſum mundum ſpargens ſeminauit. Hic fecit ordinationes IV. per menſem Decembris, Presbyteros LXXXI. Diaconos XXXI. Epiſcopos per loca CLXXV. Hic conſtituit, vt monacha non * acceperit velaminis capitis benedictionem, niſi probata fuerit in virginitate LX. annorum. Sepultus eſt in Baſilica Beati Petri III. Idus Aprilis, ceſſauit Epiſcopatus dies V.

* Henſc. male legit *XLV.* * Leonē Papam.
* Henſc. omittit. *expoſuit.*
* *acciperet.*

Nota.

† *Vnà cum Auguſta Placida.* Legendum ex libro Pontificali: *Cum Auguſta Pulcheria*, quem ſcriptoris ſiue tabellarij errorem nolim quiſquam auctori huius Catalogi tribuat, quem Romano Archiuio præpoſitum fuiſſe, aut ad illud præ eruditione & ſapientia acceſſum habuiſſe, hæc verba ſtatim poſt ſequentia indicant: *Quæ hodie Archiuo Eccleſiæ Romanæ tenentur.* Rursùs itaque noto, quod & alibi notatum memini, me hunc Catalogum publici iuris facere, prout in Codice Reginæ Sueciæ ab homine latinitatis ignaro deſcriptus fuit ex alio antiquiore, ſicut & deſcriptus fuit Codex Colbertinus ætate Caroli magni exaratus, ex quo nullam variantem lectionem quoad huius Auguſtæ nomen annotauit Baluzius.

Zeno-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

principem catholicum, & facta collatione cum eodem principe collecti ſunt Epiſcopi, & *factum eſt Concilium* Sanctum *Epiſcoporum in Chalcedona* in martyrio *Sanctæ Euphemiæ*, & *congregati ſunt* 256. *Sacerdotes*, & *alij*, *quorum* * *chirographum cucurrit* 406. *Epiſcopi*, qui congregati vna cum * Thomo, hoc eſt fide Apoſtolica Romana cum chirographo Sancti Archiepiſcopi Leonis. Sed & in præſentia catholici Principis Marciani Auguſti congregatum Concilium numero * 400. Epiſcoporum vna cum Auguſto Marciano. Qui expoſuerunt fidem catholicam, & Apoſtolicam duas naturas in vno Chriſto Deo ſimul & homine: in quo loco piijſſimus Auguſtus Marcianus vna cum vxore ſua Auguſta Pulcheria depoſita regia Maieſtate, fidem ſuam expoſuerunt ante conſpectum ſanctorum Epiſcoporum: vbi & damnauerunt Eutychem, Neſtorium, & Dioſcorum, & iterum [fidem ſuam] Imperator Marcianus Auguſtus cum coniuge ſua Pulcheria Auguſta chirographo proprio fidem ſuam exponentes poſtulauerunt ſanctum Concilium, vt dirigerent ad Beatiſſimum Papam Leonem rogantes, vt fidem catholicam exponeret. *Beatus vero Leo direxit* fidei catholicæ *tomum*, & expoſuit damnans omnes hæreſes. Iterum *multas epiſtolas* fidei miſit Beatiſſimus Leo Archiepiſcopus, *quæ hodie* reconditæ in *Archiuo tenentur*. Hic firmauit frequenter ſuis Epiſtolis Synodum Chalcedonenſem ad Marcianum Auguſtum Epiſtolas duodecim: ad Leonem Auguſtum epiſtolas tredecim: ad Flauianum Epiſcopum epiſtolas octo: Epiſcopis per Orientem epiſtolas octodecim, per quas fidem confirmauit Synodi. Hic renouauit poſt cladem Vandalicam omnia miniſteria ſacrata argentea per omnes titulos conflata. Hydrias ſex, duas Baſilicæ Conſtantinianæ, duas Baſilicæ Beati Petri Apoſtoli, duas Baſilicæ Beati Pauli Apoſtoli, quas Conſtantinus Auguſtus * obtulerit, quæ penſauerunt ſingulæ libras centum, quæ omnia vaſa renouauit ſacrata. * Hic fecit cameram Baſilicæ Conſtantinianæ, & aliam cameram Baſilicæ Beati Petri ornauit, & Baſilicam B. Pauli Apoſtoli renouauit. Fecit autem & Baſilicam Beato Cornelio Epiſcopo & Martyri iuxta Cœmeterium Calixti via Appia. * Hic propter nomen Romanum ſuſcipiens legationem ambulauit ad Regem Vnnorum nomine Athilam, & liberauit totam Italiam à periculo hoſtium. Hic conſtituit monaſterium apud Beatum Petrum Apoſtolum, quod appellatur Sanctorum Ioannis & Pauli. † Hic conſtituit, vt monacha non acciperet velaminis capitis benedictionem, niſi probata fuerit in virginitate ſexaginta annorum. Hic

Nota.

† Hic omiſſa eſt periodus, quam agnoſcit vterque M. S. Cod, Florent. *Hic conſtituit, vt intra actionem ſacrificij diceretur: Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiam.* Quæ verba, vt annotatur in Velſeri editione Moguntina, etiam habebantur in duobus Codicibus M. SS. Germanicis.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* *Chirographus.*

* *Tomo.*

* Flor. 1200. alias *600.*

[ ] Deſunt in Florent.

* *Obtulerat.*

* Flor. *Hic renouauit Baſilicam B. Petri Apoſtoli, & cameram, & B. Pauli propter ignem diuinum renouauit. Fecit verò cameram in Baſilica Conſtantiniana. Fecit autem Baſilicam B. Cornelio Epiſcopo.*

* Fl. 2. legit *poſt ignem diuinum*. Loco, *propter* &c.

* Flor. *Hic Papa Romanam ſuſcipiens legationem.*

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Com.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
Zenone & Martiano Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum poſt Leonem Hilarus *ſuſcepit*.	Dagalaiſo & Verlais Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Hilarus quadrageſimus quartus Pontifex factus, vixit annos VI.	48. Hilarus † natione * Sacerdos ex patre Criſpiniano. Sedit annos V. menſes III. dies X. Hic fecit decretalem, & per vniuerſum Orientem direxit, & Epiſtolas de fide Catholica. Hic fecit ordinatione vna per menſem Decembris Presbyteros XV. Diaconos V. Epiſcopos per loca XXI. Sepultus eſt ad ſanctum Laurentium in crypta iuxta corpus B. Xiſti. Ceſſauit Epiſcopatus dies X.

*Sardus.

Nota.

† *Natione Sacerdos*. Legendum : *natione Sardus*, prout legit auctor libri Pontificalis, penès quem germana huius Catalogi lectio pleriſque locis reperitur. Cum enim auctor libri Pontificalis octauo ſæculo hoc Catalogo vſus ſit, Codices huius Catalogi correctiores conſuluit, quàm qui ad manus noſtras ex Bibliotheca Reginæ Sueciæ & Bibliotheca Colbertina peruenerunt. Porrò decretalis epiſtola, quam Hilarus per vniuerſum Orientem direxit, auctor libri Pontificalis indigitat, eſſe illam, quæ de condemnatis à Beato Leone Magno Eutychis, Neſtorij, & Dioſcori hereſibus tractabat.

poſt

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

conſtituit ſupra ſepulchta Apoſtolotum cuſtodes, qui dicuntur cubicularij ex Clero Romano. *Hic fecit ordinationes quatuor* in Vrbe Roma *per menſem Decembris, Presbyteros LXXXI.* * *Diaconos XXXI. Epiſcopos per* diuerſa *loca numero* CLXXXV. qui etiam *ſepultus eſt* apud Baſilicam *beati Petri* Apoſtoli, *tertio Idus Aprilis*, & *ceſſauit Epiſcopatus dies* 7.

* Flor. *Diaconos* 21.

47. S. HILARVS.

Hilarus natione Sardus ex patre Criſpino, ſedit annis ſex, menſibus tribus, diebus decem. *Hic fecit decretalem, & per vniuerſum Orientem* ſparſit de fide Catholica, & Apoſtolica, confirmans * tres Synodos, Nicenam, Epheſinam, & Calchedonenſem, vel tomum S. Archiepiſcopi Leonis, & damnauit Eutychem, Neſtorium, & Dioſcorum, vel omnes ſequaces eorum, & omnes hæreſes, & confirmans * auctoritatem & principatum ſanctæ ſedis Apoſtolicæ. Hic fecit conſtitutum de Eccleſia in Baſilica ad ſanctam Dei genitricem Virginem Mariam conſulatu Baſiliſſi, & Hermenerichi XVI. Calendas Decembris. Hic † fecit oratoria tria in Baptiſterio Baſilicæ Conſtantinianæ, S. Ioannis Baptiſtæ, & Ioannis Euangeliſtæ, & ſanctæ Crucis omnia ex argento & lapidibus pretioſis. Confeſſionem S. Ioannis Baptiſtæ fecir ex argento, quæ penſabat libras centum. Et crucem auream & confeſſionem S. Ioannis Euangeliſtæ fecit ex argenro, quæ penſabat libras centum, & crucem auream. Et in ambobus oratorijs ianuas æreas & argento cluſas. Oratorio Sanctæ Crucis fecit confeſſionem, vbi * lignum Dominicum poſuit cum cruce aurea cum gemmis, quæ penſabat pondus librarum 20. Fecir ex argento puriſſimo in confeſſione ianuas penſantes * pondus librarum 5. Supra confeſſionem aureum Arcum, qui penſabat libras 4. quem portant columnæ onychinæ, vbi ſtat agnus aureus penſans libras duas: Coronam auream ante confeſſionem: Pharos cum Delphinis; quæ penſant libras 5. Lampades aureas numero 4. penſantes libras duas. Nimpheum & Triporticum ante orarorium S. Crucis, vbi ſunt columnæ miræ altitudinis, quæ dicuntur Hecaton-penta. Lacus & cōchas triantas duas cum columnis porphyreticis ragiatis foratis &c...... In Vrbe Roma conſtituit miniſteriales, qui circuirent conſtituras ſtationes .... Hic fecit * monaſteria ad S. Laurentium, & Balneum, & Prætorium [Sancti Stephani. Fecit autem Oratorium

* Flor. *quatuor Synodos*.

* Flor. *dominationem*.

* Flor. & alter Cod. *Agnum*.

* Flor. *penſantes libras* 50. *ſupra confeſſionem græcum arcum*.

* Flor. *monaſterium*.
Quæ continentur hoc ſigno [ ] deſunt à M. S. Flor.

Nota.

† *Fecit Oratoria tria in Baptiſterio Baſilicæ Conſtantinianæ, S. Ioannis Baptiſtæ, & Ioannis Euangeliſtæ, & Sanctæ Crucis.* Duo priora Oratoria etiamnum viſuntur in Baptiſterio Baſilicæ Lateranenſis, cum inſcriptione Hilari Papæ.

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta Secundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
Poſt Hilarum Simplicius ordinatur.	Puſeo & Ioanne Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Simplicius quadrageſimus quintus Pontifex creatus vixit annos 15.	49. Simplicius natione Tiburtinus, ex patre Caſtino, ſedit annos XV. menſem I. dies VI. Hic conſtituit ad S. Petrum, & ad Sanctum Paulum, & ad Sanctum Laurentium hebdomadas, vt Presbyteri manerent propter baptiſmum & pœnitentiam petentibus. De Regione prima ad S. Paulum, de Regione tertia ad S. Laurentium, de Regione ſeptima ad S. Petrum. * Huius Epiſcopatum venit relario de Græcia ab Acatio, qui fuit Epiſcopus Conſtantinopolitanus, & adfirmabat * Petro Alexandrino Eutychiano hæretico facta petitione ab Acatio * venit. Tunc fuit Eccleſia † exequens. Tunc Simplicius præſul damnauit Petro Alexandrino, de quo Acatius innumerabilia crimina adfirmabat. Eodem tempore reſcripſit Timotheus Catholicus, & Acatius dicentes, quia vero in mortem Presbyteri Catholici Petrum eſſe mixtum. Tunc Papa Simplicius diſſimulans numquam ſcripſit Acatio, ſed damnauit * Petro. Hic fecit ordinationes per menſem Decembris tres. Presbyteros LVII. Diaconos XI. Epiſcopos per loca LXXXII. Sepultus eſt ad B. * Petro V. Nonas Martij, & ceſſauit Epiſcopatus dies V.

* ſub.

* Henſc. legit: *Petrum Alexandrinum Eutychianũ hæreticũ*, & omittit *venit*.

* *Petrũ Alexandrinum*.

* Petrũ.

* Petrũ.

Nota.

† *Fuit Eccleſia exequens*. Auctor libri Pontificlais legit *executrix*, & ſignificat, Eccleſiam Romanam iuxta canones ſententiam pronuntiaſſe in Petrum Alexandrinum.

Poſt

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Sancti Stephani in baptiſterio Lateranenſi. Fecit autem & Bibliothecas duas in eodem loco: item Monaſterium intra Vrbem ad Lunam. *Hic fecit ordinationem* in Vrbe *per menſem Decembris*, Presbyteros viginti quinque, diaconos ſex, *Epiſcopos per* diuerſa *loca viginti* duos: qui etiam *ſepultus eſt ad Sanctum Laurentium in crypta iuxta corpus* Beati Epiſcopi *Sixti*, & *ceſſauit Epiſcopatus* per *dies decem*.

48. Simplicivs.

Simplicius natione Tiburtinus ex patre * *Caſtino*, *ſedit annos XV. dies VII.* Hic dedicauit Baſilicam S. Stephani in Cœlio Monte in Vrbe Roma, & Baſilicam B. Andreæ Apoſtoli, iuxta Baſilicam B. Mariæ, & aliam Baſilicam Sancti Stephani iuxta Baſilicam S. Laurentij, & aliam Baſilicam intra Vrbem iuxta Palatium * Licinianum Beatæ Martyris Bibianæ, vbi corpus eius requieſcit. *Hic conſtituit ad Sanctum Petrum* Apoſtolum, & *ad S. Paulum* Apoſtolum, *& ad S. Laurentium* Martyrem * *hebdomadam*, *vt Presbyteri manerent* ibi *propter* pœnitentes, & *Baptiſmum*: Regionem tertiam ad S. Laurentium: Regionem primam ad S. Paulum: Regionem ſextam vel ſeptimam ad S. Petrum. Sub *huius Epiſcopatu venit relatio de Græcia ab Acatio Conſtantinopolitano* Epiſcopo, *& affirmauit*, Petrum *Alexandriæ Vrbis* Eutychianiſtam hæreticum, *facta petitione ab Acacio* Epiſcopo chirographo eius conſtructa. Eodem tempore *fuit Eccleſia* prima, hoc eſt Sedis Apoſtolicæ executrix. *Tunc Simplicius* * Epiſcopus *Præſul* hoc audiens *damnauit Petrum Alexandrinum*, * cò quòd *Acacius innumerabilia crimina affirmabat*: ita tamen, vt pœnitentiæ reſeruaret tempus. *Eodem tempore reſcripſit Timotheus catholicus, & Acacius dicentes*, quòd etiam *in morte* * Proterij Catholici Petrus eſſet permixtus. Tunc Archiepiſcopus *Simplicius diſſimulans*, *numquam reſcripſit Acacio*, *ſed damnauit Petrum* exſpectans tempus pœnitentiæ. Hic fecit in Eccleſia Romana Scyphum aureum penſan. libr. 5. Canthara ad Beatum Petrum Apoſtolú 16. penſantia ſingula libras 12. *Hic fecit ordinationes* 3. in Vrbe Roma *per menſem Decembris* & Februarij, *Presbyteros* LIX. *Diaconos* XI. *Epiſcopos per diuerſa loca* * XXXVII. Hic *ſepultus eſt* in Baſilica B. Petri Apoſtoli VI. *Nonas Martij*, *& ceſſauit Epiſcopatus dies* VI.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Flor. *Caſterio* Flor. 2. *Caſto*. Addunt autem hi duo Codices: *menſ.* I.

* Flor. 2. *Licianum*.

* Deuſdedit & Florent. *Hebdomadas*.

* Flor. deeſt *Epiſcopus*

* Flor. *de quo*.

* Flor. *presbyteri*

* Florent. *LXXXVIIII*.

* Card. Deuſdedit *XXXVI*. & addit. *Et poſt huius obitum factũ eſt à Presbyteris & Diaconibus conſtitutum de omni Eccleſia*,

Iuxta Victorem Tunonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.	
Poſt Simplicium Felix.	Tracondo & Seuerino Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Felix quadrageſimus ſextus Epiſcopus ordinatus vixit annis XII.	50. Felix natione Romanus ex patre Felice Presbytero. Sedit annos VII. menſes XI. dies XV. Huius Epiſcopatu iterum venit relatio à * patres Græciarum * Petrum Alexandrinũ reuocatum ad communionem ab Acatio. Tunc venerabilis Papa Felix mittens * defenſore ex conſtituto * Synodo ſedis ſuæ, & damnauit * Acatio cum Petro. Poſt annos tres iterum venit relatio ab Imperatore Zenone, vt * pœnitens rediret Acatius. Tunc Papa Felix fecit Concilium ex * conſenſum miſit duos Epiſcopos Meſenum & Vitalem, vt ſi inuenirent complicem Petri Acatium, iterum damnarent, ſi non, * offerrent libellum pœnitentiæ. Qui dum introiſſent in ciuitatem Conſtantinopolim corrupti * pecuniæ datum ſupradicti Epiſcopi, non fecerunt ſecundum præceptum Sedis Apoſtolicæ: venientes verò Romam ad Sedem Apoſtolicam fecit Papa Felix Concilium, & examinatione facta in Concilio inuenit eos reos, & eiecit Meſenum & Vitalem Epiſcopos à * communionem. Tunc Meſenus Epiſcopus non ſe tacuit corruptum per pecuniam, cui Concilium conceſſit tempus pœnitentiæ. Hoc verò facto temporibus * Odouagri Regis. Hic fecit ordinationes duas per menſem Decembris, Presbyteros XXVIII. Diaconos V. Epiſcopos per loca XXXI. Sepultus eſt apud B. * Paulo. Ceſſauit Epiſcopatus dies V.	Henſ. * *patribus* forſan *partibus*. * *defenſorem*. * *Synodi* * *Acatium*. * Henſc. male legit *penitus*. * *conſenſu*. * *offerret*. * *pecunia data ſupradictis Epiſcopis*. * *Communione*. * *Odoactis*. * Paulum.
Anaſtaſio & Ruſo Coſſ. Romanæ Eccleſiæ Felici ſuccedit Gelaſius.	Aſterio & Præſidio Coſſ. Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus ſeptimus Gelaſius Epiſcopus ordinatus vixit annos IV.	51. Gelaſius natione Afer ex patre Valerio ſedit annos IV. menſes VII. dies VII. Fuit temporibus Theoderici Regis & Zenonis Auguſti. Hic ſub * geſta Synodi cum fleto ſub ſatisfactione libelli purgatum Meſenum Epiſcopum reuocauit. † Hic fecit Sacramentorum præ-	* Henſ. *ſuggeſtu*.

Nota.

† *Hic fecit ſacramentorum præfationes.* Extat in Bibliotheca Palatino-Vaticana Sacramentarium M. S. annorum circiter mille, in quo continentur præfationes ante Gregorij tempora in Eccleſia Romana vſu receptę, quæ forſan illæ ſunt, de quibus hoc loco mentio reperitur: vnde non malè illud Sacramentarium Gelaſianum vocatur.

ſatio-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

49. Felix III.

Felix III. *natione Romanus ex patre Felice Presbytero* de titulo Faſciolæ, *ſedit annos* * octo, *menſes vndecim*, *dies* viginti tres. Hic fuit temporibus Odoacris Regis vſque ad tempora Theodorici. * Hic fecit Baſilicam ſancti Agapiti, iuxta Baſilicam S. Laurentij martyris. Sub *huius Epiſcopatu iterum venit relatio* de Græcia, *Petrum Alexandrinum reuocatum ab Acacio* Epiſcopo Conſtantinopolitano. *Tunc venerabilis Felix* Archiepiſcopus ſedis Apoſtolicæ Vrbis Romæ *mittens defenſorem* cum conſilio Sedis ſuæ. Facto Concilio *damnauit Acacium* Conſtantinopolitanum, & Petrum Alexandrinum. *Poſt annos tres iterum venit relatio* * *ab Imperatore Zenone*, *vt pænitens rediret Acacius*. *Tunc Papa Felix miſit duos Epiſcopos Meſenum & Vitalem*, *vt ſi inuenirent complicem Petri Acacium*, * *damnarent eos*. *Qui dum introiſſent in ciuitatem* Heracleam, *corrupti* ſunt *pecunia*, *data ſupraſcriptis Epiſcopis*, & *non fecerunt ſecundum præceptum ſedis Apoſtolicæ*. Venientibus *vero Romam ad ſedem Apoſtolicam*, eodem tempore venerabilis *Felix Papa fecit* Synodum, & * operata eſt diſcuſſio, & inuenit iudicium ambos Epiſcopos, id eſt Meſenum & Vitalem reos & corruptos pecunia, *& eiecit Meſenum & Vitalem Epiſcopos à communione*. *Tunc Meſenus Epiſcopus non ſe tacuit corruptum pecunia*. * Hoc factum eſt tempore Odoacri Regis. *Hic fecit ordinationes duas* in Vrbe Roma *per menſem Decembrem*, *Presbyteros XXVIII*. *Diaconos V*. *Epiſcopos per* diuerſa *loca numero XXXI*. Hic *ſepultus eſt* in Baſilica Beati Pauli Apoſtoli, & *ceſſauit Epiſcopatus dies* 5. Et poſt tranſitum eius factum eſt à Presbyteris, & Diaconibus conſtitutum de omni Eccleſia, * vt nullus aliquando in ea cauſa præſumeret ſe feſtinum oſtendere de ea re, quæ aliquando ad requiſitionem peruenire debet.

* Flor. *annos 6*. . . . . dies XVI.

* Addit Flor. *Regis*.

* Florent. *ad Imperatorem Zenonem*.

* Flor. *iterum damnarent eum, ſi non offerret libellum pænitentia. Qui dum introiſſent Conſtantinopolim, corrupti* &c.

* Flor. *Et facta examinatione inuenit ambos Epiſcopos*.

* Flor. duo addunt: *cui Concilium conceſſit tempus pænitentiæ*.

* In Flor. deſunt, quæ hic habentur.

50. S. Gelasivs.

† *Gelaſius natione Afer ex patre Valerio*, *ſedit annos quatuor*, *menſes* octo, *dies* * nouem. *Fuit* autem *temporibus Theodorici Regis*, *& Zenonis Auguſti*. [Huius temporibus inuenta eſt Eccleſia S. Angeli in monte Gargano]. Huius temporibus inuenti ſunt Manichæi in Vrbe Roma, quos exilio deportari præcepit, quorum codices ante fores Baſilicæ Sanctæ Mariæ incendio concremauit. * *Hic ſub geſtam Synodicam reuocauit Meſenum Epiſcopum* ad communionem,

* Flor. & Caſſ. *Dies XVIII*. quæ his ſignis [ ] continentur, abſunt à Cod. Flor.

* Flor. *Hic ſuggeſti Synodi ſub geſta Synodo cum fletu ſub ſatisfactione libellum purgatum Meſenum Epiſcopum reuocauit, quem Eccleſiæ ſuæ reſtituit, qui peccauerat in cauſa Acacij*.

Nota.

† Lucas Holſtenius in notis ad vitam Gelaſij hæc habet: *De Gelaſij Papæ ſtudijs & moribus extat egregia narratio Dionyſij Exigui Abbatis in præfatione decretalium Epiſtolarum ad Iulianum Presbyterum S. Anaſtaſij in M. S. Vaticano*.

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon D. Hieronymi.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
		fationes cauto ſermone, & Epiſtolas fidei elimato ſermone. Hic fecit ordinationes per menſem Decembris Presbyteros XXXII. Diaconos II. Epiſcopos per loca LXVII. Sepultus eſt apud Beatum Petrum XI. Kal. Decembris. Ceſſauit Epiſcopatus dies ſex.
Gelaſio Anaſtaſius.	Ioanne Scytha & Paulino Coſſ. Romanæ Eccleſiæ quadrageſimus octauus Anaſtaſius Pontifex ordinatus, vixit annos 2.	52. Anaſtaſius natione Romanus ex patre Petro, ſedit annum vnum, menſes vndecim, dies triginta quatuor. Hic fecit ordinationem vnam per menſem Decembris, Presbyteros XII. Epiſcopos per loca VIII. Sepultus eſt apud Beatum Petrum in * Vaticanum XII. Kalendas Decembris, & ceſſauit Epiſcopatus dies V, *Vaticano.

Ana-

Texta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

& reſtituit eum Eccleſiæ ſub ſatisfactione libelli, & purgatus & receptus. Hic fuit amaror * Cleri & pauperum, & Clerum ampliauit. Hic liberauit à periculo * *& fame* ciuitatem Romanam. Hic fecit conſtitutum de omni Eccleſia. Huius temporibus iterum venit relatio de * Græcia, eò quòd multa mala & homicidia fierent à Petro & Acacio. Eodem tempore fugiens Ioannes Alexandrinus venit Romam ad ſedem Apoſtolicam. * Ipſis temporibus Beatus Gelaſius ſuſcepit Ioannem, & iterum miſit & damnauit in perpetuum Acacium, & Petrum, ſi pœniterent: tamen exſpectans ſedis Apoſtolicæ ſatisfactionem, ſecundum humanitatem primæ ſedis Eccleſiæ. Hic dedicauit Baſilicam Sanctæ Euphemiæ martyris in ciuitate Tiburtina miliario vigeſimo ab vrbe Roma. Dedicauit autem & Baſilicam SS. Nicandri & Eleutherij Via Lauicana in * fundum Villa Pertuſa, & aliam Baſilicam ſanctæ Mariæ via Laurentina in fundum Criſpini miliario ab Vrbe Roma vigeſimo. Sub huius Epiſcopatu Clerus creuit. *Hic fecit ordinationes* duas in Vrbe Roma *per menſes* * Februarij & Decembris, *Presbyteros* 32. *Diaconos* 2. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* numero 67. Qui etiam *ſepultus eſt* in Baſilica S. Petri Apoſtoli *XI Calendas* * Decembris. * Hic fecit. Hic fecit tractatus & hymnos ſicut Beatus Ambroſius Epiſcopus, & libros aduerſus Eutychem, & Neſtorium, qui hodiè in Bibliotheca & Eccleſiæ Archiuo reconditi tenentur, & poſt obitum eius *ceſſauit Epiſcopatus dies* octo.

51. S. ANASTASIVS II.

Anaſtaſius natione Romanus ex patre Petro de Regione quinta * Tauma Caput tauri. *Sedit annum* 1. *menſes XI*. dies XXIV. Hic fuit temporibus Theodorici Regis. Hic fecit confeſſionem S. Laurentij Martyris ex argento, quæ penſabat libras 100. Eodem tempore multi Presbyteri, & Clerici ſe à communione ipſius erexerunt, eò quòd communicaſſet ſine Concilio Epiſcoporum vel Presbyterorum vel Cleri cunctæ Eccleſiæ Catholicæ Diacono Theſſalonicenſi nomine Fotino, qui communis erat Acatio, & quia noluit occultè reuocare Acacium, & non potuit: qui nutu diuino percuſſus eſt. *Hic fecit ordinationem vnam* in Vrbe Roma *per menſem Decembrem*, *Presbyteros* 12. *Epiſcopos* per diuerſa loca 16. Qui *ſepultus eſt* in Baſilica B. Petri Apoſtoli XIII. *Calend. Decembris*, *& ceſſauit Epiſcopatus dies* IV.

Nota.

† Iuo Carnotenſis in Panormia, & parte 4. Decreti, cap. 94. *Ex libro Pontificali: Gelaſius fecit libros 5. aduerſus Neſtorium & Eutychen: fecit & tractatus in modum Ambroſij: item libros duos aduerſus Arium: fecit autem & ſacramentorum præfationes & orationes cauto ſermone, & epiſtolas fidei elimato ſermone multas.*

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Faroeſiano Codicibus.

* Flor. deeſt *cleri &*.
* Flor. *famis*.
* Flor. & Caſſ. addunt: *Conſtantinopoli*.
* Flor. addit: *quem dictus Beatus Gelaſius ſuſcepit cum gloria, cui etiam ſecundam ſedem præbuit. Ipſis temporibus fecit Synodum, & miſit per tractum Orientis, & iterùm miſit, & damnauit in perpetuum Acacium & Petrum, ſi non pœnitens ſub ſatisfactione libelli poſtularet pœnitentiam.. Hic dedicauit Baſilicam S. Euphemiæ* &c. ita etiam Flor. 2.
* *In Villa Pertuſa. Fecit autem & aliam*. Ita Fl.
* In Flor. deeſt *Februarij &c.*
* Quæ hic habentur, in Florentinis Codd. leguntur poſt hæc verba: *Roma vigeſimo*. Ita enim habent. *Hic fecit duos libros aduerſùs Neſtorium & Eutychem: fecit & hymnos in modum Beati Ambroſij* [Flor. 2. *item & duos libros aduerſùs Arium*] *fecit etiam & ſacramentorum præfationes, & orationes cauto ſermone, epiſtolas fidei delimato ſermone multas. Sub huius Epiſcopatu* &c.
* Flor. *Februarij*.
* deeſt in Flor. & Vat. *Tauma*.

Iuxta Victorem Tunnonenſem.

Anaſtaſio Romano Epiſcopo mortuo ſuccedit Symmachus: & ex alia parte Laurentius ordinatur, qui dum Nuceriæ Ciuitatis Epiſcopatu nollet eſſe contentus, Synodo Romæ facta, à cœtu eſt Sacerdotali proiectus.

Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.

Patricio & Hypatio Coſſ.
Romæ Eccleſiæ quadrageſimus nonus Symmachus Epiſcopus factus vixit annos 15.

Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

53. Symmachus natione Sardus ex patre Fortunato, ſedit annos XV. menſes VI. dies XXXV. Hic fuit temporibus Theodorici hæretici & Anaſtaſij Eutychiani Auguſti. Hic amauit Clerum & pauperes bonos, prudens, humanus, gratioſus: & cum eo ordinatur Laurentius ſub * intentione Epiſcopus, ex qua cauſa ſeparata aliqua pars Clericorum vel Senatorum. Alij cum * Symmachum, alij cum * Laurententium. Et facta inteutione hoc conſtituerunt pariter, vt ambo Rauennam peterent ad iudicium Regis Theodorici: qui dum perueniſſent, hoc iudicatum æquitatis inuenit, vt qui prior ordinatus fuiſſet, vel vbi pars maxima * conſentiretur, ipſe * ſederit in Sede Apoſtolica, quod tamen æquitas in Symmachum inuenit, * & cognitio veritatis, & fuit Præſul beatus. hodem tempore Papa Symmachus fecit * Synodo, & conſtituit Laurentium in Noceria ciuitate Epiſcopum intuitu miſericordiæ. Poſt annos verò quatuor, zelo & dolo ducti aliqui ex Clero, & aliqui ex * Senato incriminant Symmachum, & * ſuburnant teſtes falſos, quos miſerunt Rauennam ad Regem Theodoricum hæreticum accuſantes Beatum Symmachum, & occulte reuocant Laurentium Romam, & fecerunt ſchiſma, & ſeparauerunt ſe ab inuicem pars aliqua à communione Symmachi mittens relationem Regi, & petunt à Rege Theodorico Viſitatorem Sedis Apoſtolicæ Petrum Altinantem. Eodem tempore beatus Symmachus congregauit Epiſcopos CXV. & * facto Synodo purgatur à crimine falſo, & damnatur Petrus Altinans inuaſor Sedis Apoſtolicæ, & Laurentius Nocerinus. Tunc ab omnibus Epiſcopis, & Presbyteris, & Diaconis, & Clero redintegratur * Sede Apoſtolicæ beatus

Margin: * contentione. * Symmacho. * Laurentio. * contentione. * cognoſceretur. * ſederet. * cognitione. * Synodū. * Senatu. * ſubornant. *vel cxx. vt idem cod. legit Henſc. cxxv. * facta: * Sedi.

Notæ.

Scatet hæc Symmachi vita erroribus grammatices, qui vitio imperiti tabellarij in M.S. exemplar irrepſerunt, quos ex libro Pontificali correximus in margine.

Sym-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

52. S. SYMMACVS.

Symmachus natione * Romanus *ex patre Fortunato*, *ſedit annos* 15. *menſes* * 8. dies 26. *Hic fuit temporibus Theodorici* Regis *&* *Anaſtaſij Auguſti* à die X. Calendarum Decembrium, vſque in diem XIV. Calendarum Auguſtarum. Hic ſub contentione ordinatus eſt vno die cum Laurentio: Symmachus in Baſilica Conſtantiniana, Laurentius verò in Baſilica B. Mariæ; ex qua cauſa ſeparatus eſt Clerus, & diuiſus eſt & Senatus; alij cum Symmacho, alij verò cum Laurentio: *& facta contentione hoc conſtituerunt* partes, *vt ambo* ad *Rauennam* pergerent *ad iudicium Regis Theodorici*, *qui dum* ambo introiſſent in Rauennam, *hoc iudicium æquitatis* * inuenerunt: *vt qui* primò *ordinatus fuiſſet*, *vel vbi pars maxima* cognoſceretur *, *ipſe ſederet in Sede Apoſtolica*. *Quod* * tandem *æquitas in Symmacho inuenit* cognitionem veritatis, & factus eſt Præſul Symmachus. *eodem tempore Papa Symmachus* congregauit Synodum, *& conſtituit Laurentium in Nuceriam ciuitatem Epiſcopum intuitu miſericordiæ*. *Poſt annos verò quatuor zelo ducti aliqui ex Clero*, *&* alij *ex Senatu*, maximè Feſtus & Probinus *incriminarunt Symmachum*, *& ſubornauerunt teſtes falſos*, *quos miſerunt Rauennam ad Regem Theodoricum*, *accuſantes B. Symmachum*, *& occultè reuocauerunt Laurentium*, poſt libellum Romæ factum, *& fecerunt ſchiſma*, & diuiſus eſt iterùm Clerus. Et alij communicabant Symmacho, alij Laurentio. Tunc Feſtus & Probinus Senatores miſerunt relationem Regi, & cœperunt agere, vt viſitatorem daret Rex Sedi Apoſtolicæ. Tunc Rex dedit Petrum * Alticinæ ciuitatis Epiſcopum, quod Canones prohibebant. Eodem tempore beatus *Symmachus congregauit Epiſcopos centum & quindecim*, *& facta Synodo purgatur à crimine falſo*, *& damnatur Petrus Altinus inuaſor Sedis Apoſtolicæ*, *& Laurentius Nucerinus*, quia viuo Epiſcopo Symmacho peruaſerunt ſedem eius. *Tunc ab omnibus Epiſcopis & Presbyteris*, *& Diaconibus*, *&* omni *Clero* vel plebe, *reintegratur Sedi Apoſtolicæ beatus Symmachus*, vt *cum gloria apud Beatum Petrum ſederet Præſul*. Eodem tempore Feſtus caput Senatus Exconſul, & Probinus Exconſul cæperunt intrà Vrbem Romam pugnare cum alijs Senatoribus, & maximè cum * Fauſto Exconſule, & cædes & homicidia in Clero ex inuidia fiebant. Qui verò communicabant beato Symmacho iuſtè, publicè qui inuenti fuiſſent intra Vrbem, gladio occidebantur. Etiam & ſanctimoniales mulieres, & virgines deponentes de monaſterijs, vel de habitaculis ſuis, denudantes ſexum fœmineum, cędibus plagarum afflictas vulnerabant, & omni die pugnas contra Eccleſiam in medio ciuitatis gerebant. Etiam multos Sacerdotes occiderunt, inter quos * digniſſimum & Gordianum Presbyteros ad Vincula S. Petri Apoſtoli, & ad Sanctos Ioannem & Paulum, quos fuſtibus & gladio interfecerunt, & multos alios Chriſtianos, ita vt nulli eſſet ſecuritas die vel nocte de Clero in ciuitate ambulare. Solus autem Fauſtus Exconſul pro Eccleſia pugnabat. Poſt hæc omnia Beatus Symmachus inuenit Manichęos in Vrbe Roma, quo-

Codices Caſſ. Flor. Romualdus, Deuſdedit legunt * *Sardus*.

* *menſes VII*. Flor. Caſ. Vat.

* Flor. & Vat. *inuenit*.

* Flor. addit *fauere*.

* Idem *tamen*.

* Flor. *Altina*.

* Ad hunc Fauſtum extat epiſtola Auiti Viennenſis pro Symmacho Papa tomo 5. Conciliorum Galliæ.

* Flor. *& digniſſimum Gordianum Presbyterum*.

Iuxta Victorem Tunonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
		Symmachus cum gloria apud Beatum Petrum ſedere Præſul. Fecit ordinationes in vrbe Roma quatuor per menſem Decembris, Presbyteros XLVII. Diaconos XV. Epiſcopos per loca CXVII. Sepultus eſt apud * Beato Petro ſub die XIV. Kalendis Auguſti in pace. Ceſſauit Epiſcopatus dies III.

* Henſc. legit CLVII.

* *Beatum Petrum.*

Nota.

De hoc Symmacho extat libellus Apologeticus Ennodij Ticinēſis Epiſcopi. Extant & plures Synodi Romanæ, ex quarum Actis conſtat, Theodoricum temerè ſeſe miſcuiſſe rebus de Symmacho controuerſis, ipſumque Symmachum, non verò Regem Concilia conuocare debuiſſe, & non Concilio, ſed Deo iudicium de cauſa Symmachi competiſſe.

Iuſti-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

rum omnia ſimulacra, vel codices ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ incendio concremauit, & eos ipſos exilio relegauit. Fuit autem à Conſulatu Paulini vſque ad Conſulatum Senatoris.

Hic fecit Baſilicam Sancti Andreæ Apoſtoli apud B. Petrum Apoſtolum, vbi fecit Tugurium ex argento, & Confeſſionem penſantem libras centum & viginti. Arcus argenteos tres penſant. ſing. libras 60. Oratorium S. Thomæ Apoſtoli ex argento penſ. lib. 300. [in confeſſione lib. viginti.] Arcum argenteum penſ. lib. 16. Confeſſionem S. Caſſiani & Sanctorum Prothi & Hyacinthi ex argento penſ. libras 20. Arcum argenteum penſ. libr. 12. Oratorium S. Apollinaris ex argento & confeſſionem cum arcu ex argento penſ. lib. 30. Oratorium ſancti Soſij ex argento in confeſſione penſan. libras 20. Item ad fontem in Baſilica B. Petri Apoſtoli Oratorium S. Crucis ex argento, confeſſionem, & Crucem ex auro cum gemmis, vbi incluſit lignum Dominicum. Ipſa Crux aurea penſan. libras 10. Fecit autem Oratoria duo S. Ioannis Baptiſtæ, & Sancti Ioannis Euangeliſtæ. In quorum confeſſione arcus argenteos poſuit penſan. lib. 30. Quæ cubicula omnia a fundamento perfecta conſtruxit. Baſilicam verò B. Petri * marmoribus ornauit, & Cantharum B. Petri cum quadriporticum marmoribus ornauit, & ex muſiuo agnos, & Cruces, & palmas ornauit. Ipſum vero atrium omne compaginauit, gradus verò ante fores Baſilicæ B. Petri ampliauit, & alios gradus conſtruxit ſub tigno dextra, læuaque. Item in eodem loco Epiſcopia dextra læuaque fecit. Item ſub gradus in atrio alium Cantharum fori &c.

Hic fecit Baſilicam ſanctæ martyris Agathæ via Aurelia in * fundum Laudarum, & à fundamento cum fonte conſtruxit, vbi poſuit Arcus argenteos duos. Eodem tempore fecit Baſilicam S. Pancratij, vbi & fecit Arcum argenteum &c. Intra Ciuitatem Romanam Baſilicam Sanctorum Silueſtri, & Martini à fundamento conſtruxit iuxta thermas Traianas &c. Item in via Tiburtina milliario 22. ab Vrbe Roma rogatus, ab Aluino & Glafira Illuſtribus de proprio faciente tibus à fundamento * Baſilicam B. Petro in fundo Paciano dedicauit &c. Hic conſtituit, vt omni die Dominico vel natalitijs Martyrum hymnus diceretur angelicus, id eſt Gloria in excelſis Deo. Hic fecit cœmiterium Iordanorum in melius propter corpus S. Alexandri. Hic omni anno † per Africam vel Sardiniam ad Epiſcopos, qui in exilio erant re-

Loco verborum his ſignis [] incluſorum habet Cod. Flor. *& confeſſionem*.

* dele *marmoribus ornauit*, quia redundat.

* Flor. & alij *in fundo Laudario*.

* Extant veſtigia huius Baſilicæ vno milliario cis Vicouarum, vocanturque vulgo *ac colis S. Pietro vecchio*.

Nota.

† *Per Africam vel Sardiniam.* Vt enim narrat Marcellinus Comes in Chronico: *Theodarico & Venantio Coſſ. orta eſt per Africam crudelis Hunrici Vvandalorum Regis in Catholicos perſecutio. Nam exulatis fugatiſque pluſquam 334. orthodoxorum Epiſcopis, clauſæ ſunt eorum Eccleſiæ.* Porrò hi Epiſcopi partim per Africam longè à proprijs ſedibus, partim in Sardinia exulare coacti ſunt, vt docet Victor

truſi

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
Iuſtiniano Aug. & Apione Coſſ. Romanæ Eccleſiæ in Epiſcopatu mortuo Symmacho ſuccedit Hormiſda.	Anthemio & Florentio Coſſ. Romanæ Eccleſiç quinquageſimus Hormiſda Epiſcopus ordinatus vixit annos 9.	54. Hormiſda natione Campanus ex patre Iuſto de ciuitate Friſione. Sedit annos VIII. dies XVI. * Huius Epiſcopatû auctoritate ex conſtituto * ynodo miſit in Grçcia ſecundum humanitatem Sedis Apoſtolicæ, & reconciliauit Græcos, qui obligati erant ſub anathemate propter * Petro Alexandrino & Acatio Conſtantinopolitano. Hic Papa perrexit ad Regem Theodoricum Rauenna, & ex conſilio Regis direxit * Ennodio Epiſcopo Ticinenſe & Fortunato Epiſcopo Cathenenſe, & Euantinm Presbyterum Vrbis, & Vitalem Diaconum Vrbis: euntes ad Anaſtaſium Auguſtum, vt ſub libelli ſatisſactione reuocarentur, nihil egerunt. Item ſecundò miſit Hormiſda Ennodium & Peregrinum Epiſcopos. & Pollionem ſubdiaconum Vrbis, & portauerunt epiſtolas fidei, & † conteſtationes ſecretas numero XIX. & libellum, per quem redirent. Quòd ſi noluiſſent * Epiſtulæ ſuſcipere, conteſtationes per ciuitates ſpargerent: in quo noluit conſentire Anaſtaſius Auguſtus, eò quòd erat in hæreſe Eutyche conſentiens: volens itaqne eos per remunerationem corrumpere. Illi autem

* *ſub huius Epiſcopatus auctoritatem*
* *Synodi.*
* *Petrum &c.*
* *Ennodium &c.*
* *epiſtolas.*

Nota.

† *Et conteſtationes ſecretas.* Has conteſtationes nihil aliud fuiſſe, quàm epiſtolas de fide ad varios orientis Epiſcopos ſcriptas cum anathemate aut cenſuris contra hæreticos, fidem faciunt ſequentia, in quibus hæ 19. epiſtolæ fidei ſecretiùs per manus monachorum tranſmiſſæ dicuntur ad Epiſcopos, qui timore Regis hæretici eas omnes Conſtantinopolim miſerunt.

con-

Iuxtà Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenii, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio & Farneſiano Codicibus.

ſtruſi, pecuniam & veſtes miniſtrabat. Hic captiuos per Liguriam, & per Mediolanum; & per diuerſas Prouincias pecunia redemit, & dona multiplicauit, & dimiſit. Hic *fecit ordinationes quatuor in Vrbe Roma per menſem Decembrem* & Februarium, *Presbyteros* * 92. *Diaconos* 16. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* * 107. qui etiam *ſepultus eſt* in Baſilica B. Petri Apoſtoli, * & *ceſſauit Epiſcopatus* dies 7. qui etiam in pace confeſſor quieuit.

* M. S. Codd. 22.
* Flor. *Epiſcopos* 127.
* Addit Flo. *XIV. Kal. Auguſti.*

53. S. Hormisda.

Hormiſda natione Campanus ex patre Iuſto de Ciuitate * *Friſilone, ſedit annos* * 8. *dies* 17. Fuit autem temporibus Regis Theodorici & Anaſtaſij Auguſti à Conſulatu Senatoris, vſque ad Conſulatum Symmachi & Boetij. Hic compoſuit Clerum, & pſalmos erudiuit. Hic fecit Baſilicam in territorio Albanenſe in poſſeſſione * fontis. Eodem tempore ex *conſtituto Synodi* * *miſit in Græciam*, *humanitatem* oſtendens *ſedis Apoſtolicæ*: quia Græci *obligati erant ſub* vinculo *anathematis propter Petrum Alexandrinum & Acatium Conſtantinopolitanum Epiſcopos* ſub Ioanne Epiſcopo Conſtantinopolitano cum conſilio Regis Theodorici. *Direxit* quoquè *Ennodium Ticinenſem*, *& Fortunatum Epiſcopum Catenenſem*, & Venantium *Presbyterum Vrbis Romæ*, & *Vitalem Diaconum* Sedis Apoſtolicæ, & Hilarum notarium Sedis ſupra ſcriptæ: * *euntesque ad Anaſtaſium Auguſtum nihil egerunt*. Idem *ſecundò miſit Ennodium* ipſum, *& Peregrinum Epiſcopum* Mezenenſem portantes *Epiſtolas* confortatorias fidei, & *conteſtationes ſecretas numero* 19. & textum libelli, *in quo* libello *noluit conſentire Auguſtus Anaſtaſius*, quia & ipſe in hæreſim Eurychianam communicauerat. *Voluit itaque* eoſdem legatos *per remunerationem corrumpere*: legati verò Sedis Apoſtolicæ *contempto* Anaſtaſio Auguſto *nullatenus conſenſerunt accipere pecunias*, niſi ſatisfactione ſedis Apoſtolicæ * operaretur. Tunc Imperator repletus furia eiecit eos * per poſterulam, *& impoſuit eos in nauim* periculoſam cum militibus * & magiſtrianis, & præfectianis nomine *Heliodorum & Demetrium*, qui hoc *dedit eis in mandatis Imperator* Anaſtaſius, *vt nullam ciuitatem ingrederentur*. Legati verò ſedis Apoſtolicæ *ſecretiùs ſupraſcriptas epiſtolas fidei* 19. *per manus Monachorum* orthodoxorum *expoſuerunt per omnes ciuitates*. Quas tamen epiſtolas

* Flor. 2. *Friſinone.*
* Vat. & Caſſ. *an. IX.*
* Flor. *Meſontis.* ſeu vulgò *fontana di Papa.*
* *Ex conſtituto Synodi cum conſilio Regis Theodorici.*
* M. S. Cod. *qui euntes.*
* Vat. & Flor. 2. *operarentur.*
* Adde. *De Vrbe.*
* Flor. *& magiſtriano & perfectiano nomine.*

Nota.

Vitenſis in hiſtoria de perſecutione Vandalica, & colligere licet ex Catalogo Epiſcoporum exulum edito per Iacobum Sirmondum: Ad hos igitur Epiſcopos, qui vſque ad Hormiſdæ Pontificatum exulabant, Symmachus Papa pecuniam & veſtes mittebat.

ab

* Juxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

contempto principe nullatenùs conſenſerunt accipere pecunias. Furore accenſus Imperator eiecit eos per locum periculoſum, & impoſuit eos in naue ſub periculo mortis cum Magiſtrianum & Perſectianum, Heliodorum & Dimitrium: & hoc dedit in mandatis Imperator, vt nullam ciuitatem ingrederentur. Illi verò ſecretiùs ſupraſcriptas Epiſtolas fidei XIX. per manus Monachorum catholicorum poſuerunt epiſtolas per omnes ciuitates, quæ tamen epiſtolæ ſuſceptæ * ab Epiſcopis ciuitatum conſentientes Anaſtaſio Auguſto hæretico timore omnes eas Cõſtantinopolem direxerunt in manus Anaſtaſi. Furia ductus Anaſtaſius, Papæ Hormiſdæ inter alia ſacra hæc ſcripſit dicens: Nos iubere volumus, non nobis iuberi. Percuſſus diuino ictu Anaſtaſius interijt. Sumpſit itaque imperium Iuſtinus orthodoxus, & mittens * ad ſedem Apoſtolicam ad Papam Hormiſda Gratum & inluſtrem nomine, & hoc ſperauit, vt legati dirigerentur ad ſedem Apoſtolicam, tamen cum conſilio Regis Theodorici, & direxit Germanum Epiſcopum Capuanum, & Ioannem Epiſcopum, & Blandum Presbyterum, & Felicem Diaconum ſedis Apoſtolicæ, & Dioſcorum Diaconum ſedis ſuſcepit, quos muniuit ex omni parte fidei vnà cum libello, quomodò redirent Græci ad communionem ſedis Apoſtolicæ. Qui venientes iuxta Conſtantinopolim occurrit illis multitudo Monachorum & inluſtrium virorum multitudo, in quibus Iuſtinus Imperator, & Vitalianus magiſter militum ſimul à Caſtello Rotundo, quod dicitur, vſque in ciuitatem Conſtantinopolim cum gloria & laudes ingreſſi ſunt vnà cum Græco inluſtri. Ingreſſi itaque in ciuitatem, ſuſcepti ſunt à Iuſtino Auguſto orthodoxo cum gloria. Omnis itaque Clerus Conſtantinopolitanus vnà cum Ioanne Epiſcopo ſentientes, eò quòd gratiæ ſuſcepti ſint, incluſerunt ſe intra Eccleſiam maiorem, quæ vocatur Sancta Sofia, & conſilio facto mandauerunt Imperatori dicentes, Niſi nobis reddita fuit ratio; quare damnatus eſt Epiſcopus ciuitatis noſtræ Acatius, nul-

* *Magiſtranus & Perſectianus Heliodoro & Demetrio.*

* Addit Henſc. *non ſunt.*

* Hic nonnulla ſupplet Henſc. ex libro Pontif. qui legit * *petit vt redintegratur pax Eccleſiarũ: tunc Hormiſda cum conſilio Regis* &c.

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M.SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

ab Epiſcopis ciuitatum, qui erant complices Anaſtaſij Auguſti timore *, omnes eas Epiſtolas fidei pro crimine Conſtantinopolim direxerunt. Furore repletus Anaſtaſius Auguſtus contra Papam Hormiſdam, *inter alia Sacra* ſua hoc *ſcripſit* dicens: *Nos iubere volumus, non nobis iuberi*. Eodem tempore nutu diuinitatis percuſſus eſt fulmine diuino. *Sumpſit itaque Imperium Iuſtinus orthodoxus*, & direxit auctoritatem ſuam ad Papam Hormiſdam ſedis Apoſtolicæ per *Gratum & illuſtrem nomine*, * ſperans à ſede Apoſtolica, vt reintegraretur pax Eccleſiarum. Tunc Hormiſda Epiſcopus *cum conſilio Regis Theodorici direxit* à ſede Apoſtolica *Germanum Capuanum Epiſcopum, & Ioannem, & Blandum* Presbyteros, *& Felicem & Dioſcorum* Diaconos ſedis Apoſtolicæ, & Petrum Notarium, quos monitos ex omni parte fidei, & textum libelli pœnitentiæ, *qui venientes iuxta Conſtantinopolim tanta* gratia fidei refulſit, vt *multitudo monachorum* orthodoxorum *& illuſtrium virorum* maxima *multitudo occurreret, in quibus & Iuſtinus Imperator, & Vitalianus* Conſul *ſimul* occurrerunt * *à Caſtello rotundo*, qui *dicitur, vſque in ciuitatem Conſtantinopolim cum gloria & laudibus*, qui *ingreſſi vnà cum Grato illuſtri ſuſcepti ſunt à Iuſtino Auguſto orthodoxo cum gloria. Omnis itaque Clerus vna cum Epiſcopo Ioanne* Conſtantinopolitano gauiſus eſt *ſentientes, eò quòd gratanter ſuſcepti:* * etiam ſentientes & ij, qui erant complices Acacij, *incluſerunt ſe* in *Eccleſia maiori, quæ vocatur Sancta Sophia: & conſilio facto mandauerunt Imperatori dicentes: Niſi nobis reddita fuerit ratio, quarè damnatus eſt Epiſcopus noſter Acacius, nullatenus conſentimus ſedi Apoſtolicæ*. Hic Papa Hormiſda perrexit ad Regem Theodoricum Rauennam, & cum eius conſilio miſit auctoritatem ad Iuſtinum Imperatorem & vinculum chirographi, & textum libelli reintegrauit ad vnitatem ſedis Apoſtolicæ damnantes Petrum & Acacium, vel omnes hæreſes. *Hic inuenit Manichæos, quos etiam diſcuſſos cum examinatione plagarum* exilio deportauit, *quorum codices ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ incendio concremauit. Huius temporibus Epiſcopatus* † in Africa *poſt annos* LXXIV. reuocatus eſt, * qui ab hæreticis fuerat exterminatus. *Eodem tempore venit * Regnum cum gemmis pretioſis à Rege francorum* Clodouco Chriſtiano *donum* Beato Petro Apoſtolo.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Florentinis duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

* Addit M. S. *eius perculſi*. Et pergit Flor. *pro crimine omnes eas epiſtolas fidei Conſtantinopolim*.

* Flor. 2. *ſcribens ad Sedem Apoſtolicam*, cum quibus verbis deſinit codex ille.

* Flor. *ad Caſtellum rotundum, quod*.

* Vat. *ſentientes hoc ij*.

* Vat. addit *Catholicus in Africa poſt annos LXXIV. reuocatus eſt, à quo*.

* Vat. *regnum* abſolute ſine dono. Ita nunc *Regale*.

Notæ:

† *Epiſcopatus in Africa poſt annos 74. reuocatus eſt*. Epiſcopi, quibus Symmachus veſtes & pecuniam ſingulis annis miniſtrabat, ſub Symmachi ſucceſſore ab exilio reuocati ſunt, poſtquam 74. annos in exilio peregerant. Ita auctor libri Pontificalis, quibus non obeſt Marcellinus Comes, dum Iuſtiniano IV. & Paulino Coſſ. tradit, Africæ Prouinciam, & Carthaginem anno exeidionis ſuæ 94. receptas fuiſſe, pulſis Vvandalis, & Gelimero eorum Rege. Hæc enim de fugatis ex Africa Vvandalis, & receptis à Iuſtiniano ciuitatibus

 Sub

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliot. Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
		nullatenus ſentimus ſede Apoſtolicæ *. Et facto Concilio ſimul cum Iuſtino Auguſto in conſpectu omnium inluſtrium. Tunc legati ſedis Apoſtolicæ elegerunt ex ſuis Dioſcorum Diaconum ad reddendam rationem, qui ita expoſuit eis culpas Acatij, vt Eccleſia omnis ſimul cum Iuſtino Auguſto adclamaret dicentes: Et hic, & in æternum damnetur Acatius. Eodem tempore iuſſit Iuſtinus Auguſtus accepta veritate, vt ſine aliqua dilatione facerent libellos omnes Epiſcopi, qui in regno Iuſtini erant, & redeant ad communionem ſedis Apoſtolicæ: quod etiam factum eſt, & concordauerunt ab Oriente vſque ad Occidentem, & cucurrit pax Eccleſiæ: † qui textus libelli hodie Archiuo Eccleſiæ reconditus tenetur. Hic inuenit Manichæos, quos etiam diſcuſſit ſub examine plagarum, quorum codices incendio conſumpſit ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ. Huius temporibus Epiſcopatus Africæ reordinatur poſt annos LXXIV. quod ab hæreticis fuerant exterminati à tempore perſecutionis. Eodem tempore venit corona aurea cum gemmis precioſiſſimis donum à Rege Francorum. Hic fecit ordinationes, Presbyteros, Epiſcopos per loca. Sepultus eſt apud Beatum Petrum VII. Idus Auguſti. Ceſſauit Epiſcopatus dies ſex.

* *Henſe. conſen timus Sedi*

Nota.

† *Qui textus libelli hodie Archiuo Eccleſiæ reconditus tenetur.* Hæc nemo ſcribere poterat, niſi qui Archiuo Præfectus erat, aut ad illud acceſſum habebat, & libellum in Archiuo Apoſtolico conſpexerat. Porrò Archiuum illud idem fuiſſe exiſtimo, quod & Bibliotheca Apoſtolica, quæ apud S. Ioannem Lateranum ab Hilaro Papa conſtructa fuit, & cuius fundamenta etiamnum extant. Videri poteſt Cardinalis Raſponus de Lateranenſi Baſilica, vbi de Bibliotheca Sedis Apoſtolicæ apud Lateranum extructa quędam tradit obſeruatu digna ex Onuphrio Panuenio, cuius diſſertationem hac de re edidit.

Ro-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Sub huius Epiſcopatu * multa vaſa aurea, vel argentea venerunt de Græcia, & Euangelia cum tabulis aureis cum gemmis pretioſis, quæ penſant libras 15. Patenam auream cum hiacynthis, quæ penſant libras * 25. Scyphum aureum cum gemmis penſant. Libras 8. Scyphum aureum circumdatum regno penſantem libras 8. Scyphos argenteos tres deauratos penſantes ſingulos libras 5. Patenas argenteas duas penſantes libras 25. Gabata electrina penſantia libras 2. Thecas * Cyrei aureas 2. penſantes ſingulas Libras 6. Pallia obobera blattea cum tabulis auro * tectis. De Clamyde vel de ſtola imperiali Suffittorium ſuper confeſſionem Beati Petri Apoſtoli. Hęc omnia à Iuſtino Auguſto ortodoxo votorum gratia oblata ſunt.

Eodem tempore Theodoricus Rex obtulit Beato Petro Apoſtolo ceroſtata argentea duo penſantia libras 70. Eodem tempore * fuit Papa Hormiſda apud Beatum Petrum Apoſtolum trabem, quam & argento cooperuit, quæ penſat libras * 1040. Hic fecit in Baſilica Conſtantiniana Arcum argenteum ante altare, qui penſabat libras 20. Canthara argentea 16. penſantia ſingula libras 15. Item ad B. Paulum fecit Arcus argenteos duos penſantes ſingulos libras 20. Canthara argentea 15. penſantia ſingula libras 15. Amas argenteas tres * penſantia ſingula libras 10. Scyphos argenteos ſtationales ſex cum ducibus penſantes ſingulos libras 6. *Hic fecit * ordinationes* in vrbe Roma per menſem Decembris *Presbyteros* 21. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* 55. qui etiam *ſepultus eſt* in Baſilica beati Petri Apoſtoli octauo *Idus Auguſti* Conſulatu Maximi, & *ceſſauit Epiſcopatus dies* * ſeptem.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Adde: *Miſit Iuſtinus Auguſtus Romam.*

* Flor. & Vat. addunt. *libras XX. patenas argenteas duas penſantes ſingulas lib.* 25.

* Flor. *circi.* Vat. *cerei.*

* Flor. *textis.*

* Flor. & Vat. *fecit.*

* Flor. 140. Romualdus tamen legit 1040.

* *penſantes ſingulas.*

* Flor. *ordinationem.*

* Vat. *ſex.*

Nota.

intelligenda ſunt, cum auctor libri Pontificalis agat de reſtitutis Catholicis Epiſcopis, quæ reſtitutio diù ante facta eſt, vt notat in Annalibus M. SS. Onuphrius Panuinius; affirmat enim, poſt Traſamundi mortem Ildericum Eudoxiæ filium patris crudelitate contempta orthodoxos omnes, quos Traſamundus relegauerat, & preſertim Epiſcopos, reduxiſſe. Hoc enim factum eſt ſub Hormiſda.

Iuxta Victorem Tunonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellinij Comitis.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M. S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.
Romanæ Eccleſiæ poſt Ormiſdam Ioannes.	Philoxeno & Probo Coſſ. Ioannes Romanæ Eccleſiæ Papa quinquageſimus primus à Petro Apoſtolorum Pontificumque Præſule, 475. ſeſſionis eius.	55. Ioannes natione Tuſcus ex patre Conſtantio, ſedit annos duos, menſes octo, dies quindecim, à Conſolato Maximi vſque ad Conſolatum Olibri. Hic vocatur à Rege Theodorico Rauenna, quem Rex rogans miſit in legatione Conſtantinopolim ad * Iuſtino Auguſto. Vir religioſus, qui ſummo amore religionis Chriſtianæ voluit hæreticos extricare: nam ſummo feruore Eccleſias Arrianorum in Catholica dedicauit. Exinde iratus Theodoricus Arrianus voluit totam Italiam gladio perdere. Tunc Iohannes venerabilis Papa egreſſus cum fletu & mugitu ambulauit, & viri religioſi * & Conſulis & Patricij Theodorus, Importunus, Agapitus, & alius Agapitus hoc accipientes in mandatum legationis, vt redderentur * Eccleſias hæreticis in parte Græciarum, quod ſi non fuerit factum, & omnem Italiam * à gladio perderit Iuſtinus Auguſtus. Cui vero ſimul & Senatoribus tantis & talibus Exconſulibus & Patricijs ciuitatis Vrbis Romæ [Flauium Theodorum, viris inluſtribus procedentem, omnium dignitatum ſplendorem, ſed & Importunum viro inluſtri ex-Conſulibus, & Agapito viro inluſtri ex-Conſulibus, & alio Agapito Patricio] omnem conceſſit petitionem propter ſanguinem Romanorum. Reddidit hæreticis Eccleſias [& dum actum fuiſſet in partes Græciarum] ſecundùm voluntatem Theodorici Regis hæretici, maximè Sacerdotes vel Chriſtiani ad gladium mitterentur. Illud veró beatiſſimo Ioanne Epiſcopo, ſed & viros inluſtris, poſitus Conſtantinopoli Rex Theodoricus tenuit * duos ſenatores ex Conſulibus, & Patricius gladio interfecit † Boëtium & Symmachum,

Marginal notes: * Iuſtinū Auguſtū. — Cod. Colbert. * ex conſulibus. — * Eccleſiæ. — * gladio perderet. — Quæ his ſignis [ ] includūtur, deſunt in editione Henſchenij. — * Hæc itē deſunt ibidem. — * in Colbert deeſt duos.

Nota.

† *Boëtium & Symmachum.* Viros eximios, & ſummis honoribus perfunctos fuiſſe, notat Onuphrius: *Eſtque hic Boetius*, inquit, *qui de conſolatione Philoſophiæ tam eleganter ſcripſit, & à Theoderico Italia Rege ob ſuſpicionem affectatæ libertatis captus, & omnibus bonis exutus cum ſocero Symmacho in dicta cauſa*

quo-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codicibus.

54. S. Ioannes.

Ioannes natione Tuſcus ex patre Conſtantio ſedit annos duos, menſes octo, * *dies* viginti duos, *à Conſulatu Maximi vſque ad Conſulatum Olybrij* temporibus Theodorici Regis, & Iuſtini Auguſti Chriſtiani. *Hic vocatus* eſt *à Rege Theodorico Rauennam, quem* ipſe *Rex rogans miſit in legationem Conſtantinopolim ad Iuſtinum* Imperatorem orthodoxum, quia eodem tempore Iuſtinus Imperator *vir* * *religioſus ſummo ardoris amore religionis Chriſtianæ voluit hæreticos extricare: nam ſummo feruore* Chriſtianitatis hoc conſilio vſus eſt, vt *Eccleſias Arrianorum* Catholicas conſecraret. Pro hac cauſa hæreticus Rex Theodericus audiens hoc exarſit, & *voluit totam Italiam gladio* extinguere †. Eodem tempore *Ioannes Papa* ægrotus infirmitate *cum fletu ambulauit*, & Senatores & exconſules cum eo, id eſt *Theodorus*, *Importunus*, *Agapitus* Exconſul, & *alius Agapitus* Patritius, qui *hoc accipientes in* * *legationem, vt redderentur Eccleſiæ hæreticis in partibus* Orientis. *Quod ſi* non, *omnem Italiam gladio perderet*. Qui dum ambulaſſent cum Ioanne Papa, occurrerunt B. Ioanni milliario * 12. omnis ciuitas cum cereis & crucibus in honorem Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quia veteres Græcorum hoc teſtificabantur dicentes, à tempore Conſtantini Auguſti & B. Silueſtro Epiſcopo ſedis Apoſtolicæ vſque ad Iuſtini Auguſti tempora non meruiſſe partes Græciarum B. Petri Apoſtoli vicarium ſuſcepiſſe cum gloria. Tunc Iuſtinus Auguſtus dans honorem Deo humiliauit ſe pronus *, & adorauit beatiſſimum Papam Ioannem. Eodem tempore B. Ioannes Papa cum Senatoribus ſupraſcriptis cum grandi fletu rogauerunt Iuſtinum Auguſtum, vt legatio acceptabilis eſſet in conſpectu eius; qui vero Papa Ioannes vel Senatores viri religioſi omnia meruerunt, & liberata eſt Italia à rege Theodorico hæretico. Iuſtinus Imperator tamen gaudio repletus eſt, qui meruit temporibus ſuis Vicarium B. Petri Apoſtoli videre * regno ſuo, de cuius manibus gloria coronatus eſt Iuſtinus Auguſtus. Eodem tempore cum hi ſupraſcripti, id eſt Papa Ioannes cum Senatoribus Theodoro Exconſule, (Agapito Patritio defuncto Theſſalonicæ) poſiti eſſent Conſtantinopoli, *Theodoricus rex* hæreticus *tenuit duos ſenatores* præclaros, & *Exconſules* Symmachum & Boetium, & occidit interficiens gladio. Eodem tempore reuertens Ioannes venerabilis Papa, & Senatores

* Flor. *menſes 9. 17.*

* Flor. *religioſſimi ardoris amore.*

* Flor. *legationum.*

* Flor. *XV.*

* Var. addit *in terram.*

* Flor. addit *in.*

Nota.

† Vaticanus Codex 4985. hæc ita habet: *Qui & faceret, niſi beatiſſimus Papa Ioannes legationem, quam præceperat hæreticus Theodericus, accepiſſet. Qui accepta legatione pergens Conſtantinopolim ad Iuſtinum Imperatorem cum Senatoribus Theodoro, Importuno, Agapito Exconſulibus, & Agapito Patricio, retulit Imperatori, quæ à Theoderico acceperat in mandatis, vt redderentur Eccleſiæ Hæreticis in partibus Orientis: quod ſi non, omnem Italiam gladio perderet. Qui dum appropinquaſſet ciuitati; ipſe Rex & omnis ciuitas obuiam venit cum cereis & Crucibus, quaſi Beatus Petrus præſentialiter adeſſet. Etiam veteres Græci hoc teſtificabantur* &c.

Iuxta Victorem Tunnonenſem.	Iuxta Chronicon Marcellini Com.	Iuxta ſecundum Catalogum Bibliothecæ Reginæ Sueciæ ad M.S. exemplar Bibliothecæ Colbertinæ correcta.

quorum etiam corpora abſcondi præcepit. Venientes verò hic ſupradicti viri inluſtres cum Iohanne Epiſcopo, omnia per ordinem acta Agapito Patricio defuncto in Græcia, ſuſcepti à Rege Theoderico cum dolo & grande odio Ioannes Epiſcopus etiam, & Senatores Viros inluſtres * religioſus ſuſcepit, quos itaque enim tanta indignatione ſuſcipiens gladio eos voluit punire: ſed metuens indignationem Iuſtini Augusti Orthodoxi non fecit: tamen in cuſtodia omnes * cremauit, ita vt beatiſſimus Ioannes Papa in cuſtodia adflictione maceratus deficiens moreretur: Qui verò defunctus eſt Rauenna cum gloria XV. Kalendas Iunij in cuſtodia Regis Theodorici. Poſt hoc nutu Dei omnipotentis XLVIII. die, poſtquàm defunctus eſt Ioannes Epiſcopus in cuſtodia, ſubitò Theodoricus Rex interijt diuinitate percuſſus. Hic ordinationes fecit per loca. Ceſſauit epiſcopatus dies X.

*hic multa deſunt in editione Henſ. Cod. Colb. *religioſus.*
* Henſc. legit *cruciauit*.

Poſt Ioannem Felix.

56. Felix natione Samnita ex patre Caſtorio. Sedit annos duos, dies quatuordecim à Conſulatu Aburti, vſque in Conſulato Lampadi & Oriſtis, à Die IV. Iduum Iuliarum, vſque in diem IV. Idus Octobris. Hic fecit Baſilicam Sanctorum Coſmæ & Damiani in Vrbe Roma, iuxta templum Vrbis Romæ. Obijt temporibus Attalarici Regis ſub die * III. Octobris, qui ſepultus eſt apud * Beato Petro. Hic fecit ordinationes duas, Presbyteros 55. Diaconos 4. Epiſcopos per loca 25. Ceſſauit Epiſcopatus diem vnum.

*Henſch. *annos IV.*
* Henſc. addit *Iduum*.
B.Petrú.

Notæ.

nefariè interfectus fuit; cuius corpus Ticini in Eccleſia S. Auguſtini ſepultum fertur. Ita Onuphrius, qui dubitare videtur de ſepulchro Boetij, cui dubitationi cauſam præbet auctor Catalogi, dum Boetij & ſoceri corpora à Theoderico abſcondita fuiſſe affirmat.

addi-

Iuxta Librum Pontificalem cum correctionibus M. SS. Lucæ Holſtenij, ex præſtantiſſimis Italiæ Codicibus.

cum gloria, dum omnia obtinuiſſent à Iuſtino Auguſto. Rex Theodoricus hæreticus *cum* grandi *dolo & odio ſuſcepit* eoſdem Papam Ioannem & Senatores, *quos* etiam *gladio voluit* interficere: *ſed metuebat indignationem Iuſtini Auguſti*, quos *tamen in cuſtodiam omnes* afflictos * cruciauit, *ita vt beatiſſimus Ioannes* Epiſcopus primæ ſedis *Papa in cuſtodia* afflictus *deficiens moreretur. Qui defunctus eſt Rauenna in cuſtodia XV. Calendas Iunij* Martyr. *Poſt hoc* factum *nutu Dei omnipotentis* nonageſimo octauo die, *poſtquam defunctus eſt* beatiſſimus *Ioannes in cuſtodia, Theodoricus Rex* hæreticus ſubitò *interyt*, & mortuus eſt. Hic Papa Ioannes * fecit Cœmeterium Beatorum martyrum Nerei & Archilei via Ardeatina. * Item renouauit Cœmeterium Felicis & Adaucti. Item renouauit Cœmeterium Priſcillæ via Salaria. Eodem tempore * poſitum eſt ornamentum ſuper confeſſionem B. Pauli Apoſtoli de gemmis praſinis & hiacyntinis. Item huius temporibus Iuſtinus Imperator * obtulit Patenam auream cum gemmis penſantem libras 20. Calicem aureum cum gemmis penſantem libras 5. Scyphos argenteos 5. Pallia auro texta 15. quæ ipſe Ioannes * detulit Apoſtolis Beatiſſimo Petro & Paulo: & ad S. Mariam, & ad S. Laurentium. Hic ordinauit Epiſcopos per diuerſa loca numero 15. Cuius corpus tranſlatum eſt de Rauenna, & ſepultum eſt in Baſilica B. Petri Apoſtoli ſub die VI. Calendas Iunij Olybrio Conſule: & ceſſauit Epiſcopatus dies LVIII.

55. S. Felix IV.

Felix natione Samnius ex patre Caſtorio. Sedit annos IV. *menſes* duos * *dies* 14. Fuit autem temporibus Theodorici Regis & Iuſtini Auguſti, à Conſulatu * Mamortini *vſque ad Conſulatum Lampady & Oreſtis, à die* 4. *Idus Iuliarum vſque in* * 4. *Idus Octobris. Hic fecit Baſilicam Sanctorum Coſmæ & Damiani in Vrbe Roma* in loco, qui appellatur via Sacra, *iuxta templum Vrbis Romæ*. Huius temporibus conſumpta eſt incendio Baſilica S. Martyris Saturnini via Salaria, quam à ſolo refecit: qui etiam ordinatus eſt cum quiete, & vixit vſque ad tempora Athalatici Regis. *Hic fecit ordinationes duas* in Vrbe Roma per menſes Februarij & Martij, *Presbyteros* 55. *Diaconos* 4. *Epiſcopos per* diuerſa *loca* numero 39. Qui etiam ſepultus eſt in Baſilica Petri Apoſtoli IV. Idus *Octobris, & ceſſauit Epiſcopatus* * menſem 1. dies 15.

Variæ Lectiones Lucæ Holſtenij ex Vaticanis duobus, Flor. duobus, Caſſinenſi, Regio, & Farneſiano Codic.

* Flor. *cremauit* alius codex *macerauit*.

* Vat. *reſtaurauit*.

* *Achilei*.

* Vat. *poſuit*.

* Idem addit: *apud Conſtantinopolim*.

* Vatic. *& ad Beatos Apoſtolos Petrum & Paulum ... & ad Sanctum Laurentium poſuit*.

* Flor. Vat. & Caſſ. *dies XIII*.

* Vat. & Flor. *Maburtij*.

* Flor. *III. Idus*.

* Flor. Vat. & alij, *Ceſſauit Epiſcopatus dies* 3.

Additur in M. S. Codice Bibl. Reginæ Sueciæ
vti etiam in M. S. Cod. Colbertino.

57. Boneſatius ſedit annos 2. dies * 25.
58. Ioannes ſedit annos 2. * menſes 3. dies 25.
59. Felix ſedit annos 4. menſes 2. dies 12.
60. Beneſatius ſedit annos 2. dies 26.
61. Ioannes ſedit annos 2. menſes 3. dies * 5.
62. Agapitus ſedit menſes XI. dies * 17.
63. Siluerius ſedit annunt 1. menſes 5. dies XI.
64. Vigilius ſedit * annos 16. menſes 6. dies 26.
65. Pelagius ſedit annos 4. menſes 10. dies 18.
66. Ioannes ſedit annos 12. * menſes XI. dies 26.
67. Benedictus ſedit annos 4. *.
68. Pelagius ſedit annos 10. menſos 2. dies 10.

* Colb. XXVI.
* Colb. *menſ.* 4. *dies* 26.
* Colb. *dies* 6.
* Colb. *dies* 18.
* Colb. *annos* 17.
* Colb. *mens X.*
*Colber. addit *menſ. dies XXVIII.*

A Beato Petro vſque nunc fiunt anni 444. & menſes 6. excepto interuallo epiſcopatus.

FINIT.

Nota.

Ita finit ſecundus Catalogus tam in M. S. Codice Colbertino, quàm in M. S. Codice Alexandrino Vaticano, in quibus cum iidem planè errores reperiantur, neceſſe eſt, vel vnum ex altero, vel vtrumque ex antiquiore Codice deſcriptum fuiſſe, vt Diſſertatione tertia indicauimus, ad quam proinde lectorem remittimus.

AP-

APPENDIX
AD
TOMVM PRIMVM

Continens varia antiquitatis monimenta ad res Chronologicas ſpectantia, & pro maiori parte ex variarum Nationum M.SS. Codicibus vel nunc primùm, vel correctiùs edita, & Notis illuſtrata.

NVMMI PRÆSIDVM SYRIÆ CVM ÆRA ANTIOCHENA
A PVGNA ACTIACA SEV ANNO ANTE ÆRAM VVLGAREM XXX
NVMMI PRÆSIDVM SYRIÆ CVM ÆRA ANTIOCHENA
A PVGNA PHARSALICA SEV ANNO ANTE ÆRAM VVLGAREM XLVI
NVMMVS HERODIS ANTIPÆ CVM ÆGYPTIO NVMISMATE

DE NVMMIS
PRAESIDVM SYRIAE,

In quibus annotatur æra Antiochena, quæ incipit à pugna Actiaca anno ante æram vulgarem 30.

1. NVMMVS VARI CVSVS ANNO 6. ANTE AERAM VVLGAREM.

SERVATVR primus nũmus Florentiæ in ſcrinijs Marchionis Frãciſci Richardi; edituſque eſt à Viro Cl. Henrico Noris diſſ. 3. de Epochis Syromacedonum, cap. 7. In antica parte habet caput Iouis Laureatum, ſine epigraphe cum rigente ac implexa barba: in auerſa verò Antiochiæ imaginem turritam monticulis inſidentem; dextra tenet ramum palmæ, quæ Syriæ Symbolum eſt; ſubtùs verò habet figuram Orontis fluminis, quo Vrbs alluitur, ex vndis partim emergentem cum hac epigraphe: ΕΠΙ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Sub Varo Antiochenſium*. In area verò eſt æræ Antiochenæ annus EK. 25. ab Imperio Auguſti in Syria, quod cœpit circa Autumnum anno ante æram vulgarem 30. Alius nummus huic ſimilis (teſte Pagio Tomo 1. Criticæ Baronij in apparatu Chronologico ad annum ante æram vulgarem ſexto, quo prædictus nummus cuſus eſt) reperitur in cimelijs Regis Chriſtianiſſimi, in quo cernitur eadem antica, caput nimirum Iouis laureatum ſine vlla inſcriptione; & in auerſa parte Vrbs Antiochenſis turrita ſedens, ad cuius pedes fluuius Orontes cum ijſdem verbis eodemque anno æræ Antiochenæ, cuius rei fidem quoque facit V. C. Ioannes Harduinus in Antirrhetico ſuo de nummis pag. 58.

2. NVMMVS VARI CVSVS ANNO 5. ANTE AERAM VVLGAREM.

Secundus Vari nummus cum litteris numeralibus ϛK. annum 26. Auguſtei in eadem Syria Imperij indicat, & ſeruatur apud V. Cl. Franciſcum Dron Pariſijs S. Thomæ ad Luparam Canonicum. Editus eſt ab erudito Noriſio loco ſuperiùs citato. Habet alium ſimilem Vari nummum cum ijſdem litteris numeralibus Ioannes Vallantius, vt teſtatur Ioannes Harduinus.

3. Vari nvmmvs cvsvs anno ante aeram vvlgarem qvarto.

Tertius Vari nummus cum litteris numeralibus ZK. aſſeruatur in cimelijs Magni Florentiæ Ducis, in quo litteræ numerales annum ab Imperio Auguſti in Syria 27. exprimunt. Editus eſt ab eodem Noriſio loco ſuperius notato.

4. Nvmmvs Silani cvsvs anno aerae vvlgaris 12.

Quartus nummus eſt Silani, cuius antica pars habet caput Iouis laureatum, & poſtica arietem cum ſidere, & in area litteras numerales BM. id eſt annum 42. Aſſeruatur in Gaza Medicea, alterque illi ſimilis (niſi quòd epigraphe temporum iniuria perierit) reperitur in ſcrinio Apollonij Baſetti Florentiæ, vt teſtatur eruditus Noriſius pag. 212. & ſeq.

5. Silani cvsvs anno aerae vvlgaris 13.

Quintus nummus eſt eiuſdem Silani, cum epigraphe: ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΓΜ. *Sub Silano Antiochenſium anno* 43. Extat penès me, vti & in Cimelijs Regis Chriſtianiſſimi, ac Chriſtinæ Sueciæ Reg. poſſidentque Comites Ioannes de Lazara Patauij, & Franciſcus Mediobarbi Mediolani.

6. Silani cvsvs anno aerae vvlgaris 14.

Sextus nummus eſt quoquè Silani Syriæ Præſidis, cum epigraphe: ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΔΜ. *Sub Silano Antiochenſium anno* 44. Duo nummi penès me aſſeruantur planè ſimiles, quorum alter pulcherrimus eſt, adeò vt his temporibus cuſus fuiſſe videatur. Huius quoquè nummi mentionem facit Spanhemius diſſert. 9. pag. 867. & poſt eum Harduinus in Antirrhetico pag. 59.

7. Silani cvsvs anno aerae vvlgaris 15.

Septimus nummus eſt eiuſdem Silani: & ſeruatur in Muſæo, Mediceo, vti & Cimelijs Septalianis Mediolani. Ex parte antica habet caput Tiberij cum hac inſcriptione: ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Cæſar. Auguſtus, Auguſti* filius, nimirum

rum Tiberius, cuius & vultus in nummo expreſſus eſt. In alia parte habetur corona cum hac inſcriptione: A. ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΜ. Anno I. *Sub Silano Antiochenſium* anno 45. Annus primus, qui in poſticæ areæ epigraphe ſummum locum obtinet, deſignat annum primum Tiberij, qui anno æræ vulgaris 15. vſque ad diem 19. Auguſti reſpondet. Annus 45. qui infimum locum obtinet, eſt annus Imperij Auguſti in Syria. Qui duo anni planè concurrunt. Cum enim annus primus Imperij Auguſtei cœperit in Syria circa autumnum anni ante æram vulg. trigeſimo, his 30. ſi addas 15. annos, habebis annum epochæ Antiochenſis 45.

8. Silani cvsvs anno aerae vvlgaris 17.

Octauus nummus eſt quoque Silani, & cernitur in Cimelijs Theodorici Bignonij libellorum ſupplicum magiſtri, & Regij Conſilij Præſidis. Habet in antica parte caput Tiberij, cum epigraphe eadem ſuperiùs exhibita. Poſticæ inſcriptio eſt. Γ. ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΖΜ. Anno *III. ſub Silano Seleucenſium* anno 47. Primus numerus ſignificat annum tertium Tiberij, ſecundus numerus annum quadrageſimum ſeptimum Imperij Auguſtei in Syria, cuius celebris ciuitas erat Seleucia.

9. Flacci cvsvs anno aerae vvlgaris 52.

Nonum numiſma eſt L. Pomponij Flacci Syriæ Præſidis, quod ſpectat ad Ioannem Vallantium, & editum eſt à Norifio pag. 141. Habet in antica caput Tiberij laureatum cum hac epigraphe: ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Tiberius Auguſtus*. Auerſa nummi parte intra lauream inſcripta: ΕΠΙ ΦΛΑΚΚΟΥ, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΒΠ *Sub Flacco Antiochenſium* anno 82.

Harduinus in Antirrhetico putat præter hæc nouem numiſmata Præſidum Syriæ, extare alium nummum cum hac epigraphe: Ε ΕΠΙ ΣΑΤΟΡΝΙΝΟΥ ΕΤ. ΕΛ. *Sub Saturnino* anno 35. id eſt æræ vulgaris 4. Verùm cum numiſma ipſum non viderit, & nemo illud hactenus ediderit, non eſt, quod in eo deſcribendo immoremur.

NVM-

NVMMI

PRAESIDVM SYRIAE

In quibus annotatur æra Antiochena, quæ incipit à prælio Pharſalico anno ante æram vulgarem 49.

10. NVMMVS PETRONII CVSVS ANNO AERAE VVLGARIS 41.

PRimus nũmus in antica parte exhibet caput Claudij Imperatoris, cuius anno primo cuſus eſt cum hac epigraphe Latina: *Imperator Claudius Auguſtus Germanicus*. At poſtica Græca eſt: ΕΠΙ ΠΕΤΡΟΝΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ϥ. *Sub Petronio Antiochenſium* anno 90. ſeu æræ vulgaris 41. Seruatur in cimelijs Regis Chriſtianiſſimi, illumque edidit Noriſius pag. 152. vbi affirmat, ſimilem nummum reperiri in Muſeo Mauroceno Venetijs.

11. NVMMVS CASSII CVSVS ANNO AERAE VVLGARIS 47.

Secundus nummus eſt C. Caſſij Longini, cuius antica pars eamdem omninò inſcriptionem Latinam exhibet cum Claudij Imperatoris vultu: alterius verò partis epigraphe legitur non vt in illo, quem ex aliorum relatione refert V. C. Harduinus: ΕΠΙ ΛΟΓΓΙΝΟΥ ΕΤ. Δϥ. *Sub Longino* anno 94. æræ vulgaris 45. ſed: ΕΠΙ ΚΑΣΣΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ≈ ϥ. *Sub Caſſio Antiochenſium* anno 96. æræ nimirùm vulgaris 47. vt patet ex ipſo nummo, quem eruditus Noriſius ex Muſeo Apollonij Baſetti tanquàm rarum omninò & inſignem edidit. Cum autem alius nummus extet ſub nomine Longini anno Antiochenſium 94. rem eruditis gratiſſimam præſtabit, ſi quis illum typis deſcribet. Ipſe namque Noriſius pagina 155. refert. *Sedulus veterum nummorum ſcrutator Ioannes Vallantius cum Florentiam aduenìſſet, hanc mihi abs ſe viſi numiſmatis inſcriptionem oſtendit*: ΕΠΙ ΚΑΣΣΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ Δϥ. *Sub Caſſio Antiochenſium anno* 94.

12. QVADRATI CVSVS ANNO AERAE VVLGARIS 56.

Tertius nummus eſt Quadrati Syriæ Præſidis, in cuius antica par-

parte conſpicitur caput turritum Vrbis Antiochiæ cum hac epigraphe: ANTIOXEΩN *Antiochenſium*. In poſtica verò cum ariete ac ſidere intra Lunam bicornem obuijs Antiochiæ ſymbolis legitur: ΕΠΙ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ ΕΤ. ΔΡ. *Sub Quadrato anno* 104. qui annus eſt ſecundus Neronis, & æræ vulgaris 56. Quo anno eum Præſidem Syriæ fuiſſe, probari poteſt ex hac inſcriptione Caſſinenſi.

C. VMMIDIO. C. F. TER. DVRMIO
QVADRATO. COS. XV. VIR. S. F
LEG. TI. CAESARIS. AVG. PROV. LVSIT
LEG. DIVI. CLAVDI. IN. ILLYRICO. EIVSDEM. ET
NERONIS. CAESARIS. AVG. IN. SYRIA. PROCOS
PROVINC. CYPRI. Q. DIVI. AVG. ET. TI. CAESARIS
AVG. AED. CVR. PR. AER. X. VIR. STLIT. IVD. CVRAT
TABVLAR. PVBLICAR. PRAEF. FRVM. DANDI. EX. S. C

Hanc inſcriptionem, quam mutilam edidit V.C. Ioannes Mabillonius in Itinerario Italico, integram typis deſcripſit Noriſius vbi ſuprà. His addi poteſt nummus Ceſtij Syriæ Præſidis, cuius poſtica inſcribitur. ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΔΙΡ. *Sub Ceſtio Antiochenſium anno* 114. qui eſt Neronis 11. æræ Chriſtianæ 65. quem nummum citat Ezechiel Spanhemius diſſ. 9. pag. 886. recitatque Harduinus pag. 60. Antirrhetici, ex quibus eum quoque laudat Noriſius pag. 160.

13. Mvciani cvsvs anno aerae vvlgaris 68.

Quartus nummus eſt Muciani, qui ſeruatur in cimelijs Regis Chriſtianiſſimi, eique in antica parte detrita inſcriptione Imperator Galba præfertur. Edita eſt in altera parte intra lauream inſcriptio: ΕΠΙ ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ΖΙΡ. *Sub Muciano Antiochenſium anno* 117. ideſt anno æræ vulgaris 68. Tacitus lib. 1. hiſt. ſub initium Principatus Galbæ: *Oriens adhuc immotus. Syriam & quatuor legiones obtinebat Licinius Mucianus.*

14. Avgvsti.

Nummum, quem ſub numero 14. adducimus, edidit Noriſius pag. 218. ſui operis ex Gaza Medicea. Eius pars antica exhibet ca-

caput Auguſti Laureatum cum hac epigraphe: ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΑΡΧΙΕΡΕΙ, *Cæſari Auguſto Pontifici Max.* Et in auerſa parte intra coronam legitur: ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ ΕΚ. *Donum Pontificium Antiochenſes* anno 27. qui annus numerandus eſt à ſuſcepto per Auguſtum Syriæ Imperio, adeòque concurrit cum anno ante æram vulgarem quarto. Porrò refert Noriſius pag. 222. quod in regia Gallorũ Gaza alter eiuſdem Auguſti nummus aſſeruetur retrorsùs inſcriptus: ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ ΗΚ. nempe anno Imperij Auguſti in Syria 28. Præterea in Cimelijs Theupoli Veneti Patricij ſeruatur alius Auguſti nummus cum ijſdem hinc inde inſcriptionibus, ſed annorum numerus ita obſignatur: ΘΚ. anno 29. Denique Florentiæ in ſcrinio Apollonij Baſſetti ſimilis nummus ſeruatur cum littera numerali Λ. quo annus Imperij Auguſti in Syria 30. indicatur, adeò vt circa annum æræ vulgaris primum cuſus ſit.

NVMMVS

HERODIS ANTIPAE

Cum Ægyptio numiſmate.

15. Nvmmvs Herodis Antipae.

NVmmus, qui ſub numero 15. exhibetur, eſt Herodis Antipæ filij Herodis Magni, à quo Galilçæ præfectus eſt: eſtque Herodes ille, ſub quo Chriſtus Dominus paſſus eſt, teſtante Euangeliſta Luca cap. 23. quòd Pilatus remiſerit Ieſum *ad Herodem, qui & ipſe Ieroſolymis erat illis diebus.* Porrò hic nummus ſeruatur in muſæo D. Rigordi Patritij Maſſilienſis, qui eius typum ad V. Cl. Antonium Magliabechium Florentiam miſit, vnde eum Noriſius typis deſcriptum exhibuit in epiſtola ad Antonium Pagium per modum appendicis Operi de Epochis Syro-Macedonum appoſita. In antica iſtius nummi parte legitur intra Lauream: ΓΑΙΟ ΚΑΙC. ΓΕΡ ... ΝΙΚΩ: *Caio Cæſari Germanico*: in altera verò parte cum ramo palmæ: ΗΡΩΔΗC ΤΕΤΡΑΡΧΗC. L. ΜΓ. *Heródes Tetrárcha. anno* 43. *Eſt*, inquit Noriſius, *nummus Herodis Antipæ, qui in ſacris litteris non ſemel nominatur. Nam Lucæ 3. legitur: Tetrarcha autem Galileæ Herode*

Et

Et cap. 9. Audiuit autem Herodes Tetrarcha &c. Quamuis autem Noriſius non inquirat, an nummus legitimus ſit, illud tamen ſupponit, & ex eius epigraphis controuerſiam de Chriſti annis decidi poſſe exiſtimat. Cum enim Herodes Magnus condito teſtamento Herodem *Antipam, quem prioribus tabulis ſucceſſorem deſtinauerat*, teſte Ioſepho lib. 17. Antiq. cap. 10. *Galilææ ſimul ac Petrææ Tetrarcham conſtituiſſet*: hic Herodes Antipas Tetrarchiæ illi præfuit ab anno ante æram vulgarem quarto, quo Herodes Magnus die 25. Nouembris obijt, vſque ad annum æræ vulgaris 39. quo die 25. Nouembris cœpit annus Tetrarchiæ Herodis quadrageſimus tertius, & quo (teſte Ioſepho libro 18. Antiq. cap. 9.) Herodes Antipas Puteolos appulit, & Caius iam fortè apud Baias repertus, ademptam illi Tetrarchiam ad Agrippæ Regnum adiecit. Quamuis enim anno 39. ante menſem Nouembris Herodes Antipas à Caio Baijs exiſtente Tetrarchia ſua priuatus ſit, rectè tamen conijcit Noriſius, poſt aliquod tempus depoſitionis nuntium in Paleſtinam delatum fuiſſe, adeòq; initio anni 43. Antipę poſt menſem Nouembris nouum ea de re ad Galilæos perueniſſe, qui initio anni 43. hunc nummũ in Caij honorem ediderant. *Cum*, inquit Noriſius, *obitus Herodis Magni contigerit labente autumno an. Vrbis 750. & vt ex Hebræorum monumentis tradit Vſſerius die 7. Caſleu, nempe die 25. Nouembris, anni duo ac quadraginta Tetrarchiæ Herodis Antipæ exijſſent die 24. Nouembris anno Vrbis 792. Chriſti 39. cœptuſque fuiſſet annus Principatus Antipæ 43. in nummo obſignatus. At Caius id temporis erat in expeditione Germanica, & ad Rhenum bellum haud ſatis bellè fingebat. Ioſephus diſertè teſtatur, Herodem à Caio Cæſare apud Baias diuerſante exilio mulctatum. Caius ante exitum Auguſti ex Campania Romam diem natalem ibidem celebraturus, redierat; indeque in Vmbriam ac ſtatim ad Rhenum profectus eſt. Num fortè Herodes Tetrarcha declinante Auguſto menſe apud Baias damnatus fuit, priuſquàm Caius in vrbem reuerteretur, cuius Herodis infortunij nuntius menſe Septembri ferè extremo in Galilæam delatus eſt, paucos ante dies eo nummo obſignato cum anno principatus Herodis tertio ac quadrageſimo, quem tamen idem in exilium miſſus reapſe non inijt.* Hæc ibi, quæ pluribus poſteà proſequitur Noriſius, à cuius ſententia nihil planè differunt ſuperiùs dicta, niſi quod ſpectat ad diem & menſem initæ ab Herode ditionis Galilææ.

16. NVMMVS AEGYPTIVS ANTONINI PII.

Poſſent in confirmationem nummi Caij Caligulæ, & Herodis Antipæ proximè laudati adduci plerique alij nummi cum litera Latina L, quandoquidem plerique in Theſauro Chriſtinæ Suecorum Reginæ aſſeruentur. Verùm his pro alio Opere, quod de M.SS. Codicum & Inſcriptionum ætate ex ſolo charactere dignoſcenda meditor, ſeruatis, vnum dumtaxat Antonini nummum, quem penès me aſſeruo, adijciendum eſſe duxi. Exhibet ille in auerſa parte caput Serapidis cum littera L. & notis numeralibus IΘ. ſeu anno XIX. Antonini Pij, cuius caput cum nomine ipſius in antica parte exprimitur. Ex quo nummo ab Aegyptijs cuſo facilè conijcitur, vſque ad Antonini ætatem Aegyptios litera latina L. pro græca Λ. vſos fuiſſe in nummis. Atque hæc ſufficiant de numiſmatibus, quorum in hoc Opere mentio facta eſt: quæ enim de alijs nummis commemorauimus, cum apud pleroſq; rei nummariæ ſtudioſos reperiantur, & à multis editi ſint, lectorem ad libros & cimelia eorumdem remittimus.

2.

DE HIPPOLYTO THEBANO

TESTIMONIA.

Nicephorus Calliſtus libro 2. hiſt. cap. 3.

Si hoc teſtimonium ſit Euodij Apoſtolorum diſcipuli, vt præter Nicephorũ indicat Euthymius Zygabenus in cap. 3. Ioan. neceſſe eſt, Hippolytum Thebanum hiſtoriam genealogiæ Chriſti ſumpſiſſe ex huius Euodij epiſtola, quia eiſdem ferè verbis genealogiã Chriſti refert.

PORrò diuinus Euodius, qui & ipſe Sanctorum Apoſtolorum ſucceſſor fuit, in commentarijs ſuis, præcipuè autem in epiſtola, quam Lumen inſcripſit, hæc quoquè poſuit: Chriſtus, inquiens, manibus ipſe ſuis Petrum tantummodò baptizauit; Petrus porrò Andream, & filios Zebedæi; is deinceps reliquos Apoſtolos; ſeptuaginta autem illos Petrus & Ioannes Theologus dictus baptizarunt. Adijcit is præterea illa. A baptiſmo vſque ad paſſionem Chriſti interceſſiſſe annos tres; à paſſione verò, reſurrectione, & aſcenſione eius in cœlos vſq: ad lapidationem Stephani annos ſeptem; à Stephani deindè martyrio vſque dum Paulum lux circumfudit, menſes ſex. Inde vſque ad ſanctæ Dei genitricis deceſsũ tres. Cęterùm tempus omne à Natiuitate Chriſti vſque ad Dei genitricis migrationẽ annos fuiſſe dicit 44. totius autẽ vitę eius an-

nos

nos 59. ſiquidem trimula cum eſſet, in Templum eſt præſentata, & ibi in Sanctis Sanctorum traduxit annos 11. Deindè verò Sacerdotum manibus Ioſepho ad cuſtodiam eſt tradita. Apud quem quum menſes peregiſſet quatuor, ab Angelo Gabriele lætum illum accepit nuntium; peperit autem mundi ipſius lucem annum agens 15. vigeſima quinta die menſis Decembris. Deinde alios annos peregit 33. quos etiam æternum & anteſeculare verbum, & filius eius in terris exegit. Poſt Crucis autem ſupplicium illud in domo Ioannis annos impleuit 11. vt ætatis eius anni ſimul collecti ſint quinquaginta & nouem. In ea ipſa Ioannis domo primum Paſcha myſticum conuiuium Dominus cum diſcipulis inſtituit. Inde hymno dicto in montem oliuarum exierunt ad villam Getſemani. Ibidem propter metum Iudæorum diſcipuli claudebantur. Ibidem etiam foribus clauſis, quum reſurrexiſſet, ab ipſis eſt viſus, quum in faciem quoquè eorum inſpirauit, & Spiritum eis Sanctum dedit. Ibi octauo poſt die Thomæ fides eſt confirmata. Eo Spiritus Sanctus ſpecie linguarum ipſa Pentecoſte aduenit. Ibidem Iacobum iuſtum primum Hieroſolymorum Epiſcopum Apoſtoli ordinarunt, & Stephanum cum reliquis ſex Diaconis legerunt. Hanc porrò domum Ioannes fertur comparaſſe poſt mortem Patris Zebedęi, qui quidem propriæ nauis rector fuiſſe perhibetur, celebris inter Galilęæ incolas vir.

Concinit Euangelio Matth. cap. 13. & Lucæ cap. 1. vbi Euangeliſtæ referunt, Beatam Virginem iam deſponſatam fuiſſe Ioſepho, cum à Gabriele nuntium accepit de Incarnatione filij Dei, quē paritura erat.

Ibidem infra.

Diuinus Hippolytus Portus Veteris Romæ Epiſcopus de Iacobo fratre Domini memoriæ tradidit: Ioſeph, inquiens, faber ex vxore ſua Salome (quæ quidem filia fuit Aggęi fratris Zachariæ Prophetæ, eiuſdemque Ioannis Baptiſtæ patris; Zacharias verò & Aggeus filij erant Barachiæ Sacerdotis) quatuor ſuſcepit maſculos filios, Iacobum, Symeonem, Iudam, & Ioſen; & item filias duas Eſther & Thamar: ita vt Salome ipſa, & Ioannes Baptiſta duorum fratrum marium liberi fuerint; etenim Aggeus filius quidem eſt Barachiæ, patruus autem Ioannis. Similiter & Zacharias frater quidem Aggęi, patruus autem Salome Ioſephi coniugis. Salomen porrò dico, non illam in Bethleem obſtetricem: illa enim Bethleemitica conſobrina Eliſabethæ erat, & item Sanctæ Virginis Mariæ, vt hoc ſacrum Lucæ Euangelium indicat. Si quidem tres fuere ſorores Bethleemiticæ filiæ Mathan Sacerdotis & Mariæ coniug is eius ſub Cleopatræ & Caſoparis Perſæ regno, ante Herodis Antipatri filij regnum. Primæ Mariæ, ſe-

Errat hic Nicephorus, qui cū in M. S. Codice nomen Hippolyti inueniſſet, Portuenſem credidit, cū Thebanus fuerit.

Concinit Epiphanius aduersùs Nazaræos, vbi hos quatuor Ioſephi filios ex alia vxore eius genitos enumerat.

cundæ Sobæ, tertiæ Annæ nomen erat. Nupſit prima in Bethleem Maria, & peperit Salomem obſtetricem. Nupſit quoquè ſecunda itidem in Bethleem Sobe, & genuit Elizabetham. Nupſit poſtrema & tertia Anna in terra Galilæa, & protulit Mariam Dei genitricem, ex qua nobis exortus eſt Chriſtus, ipſa veritas. Ita vt Salome iſta obſtetrix, & Elizabeth, & Dei mater triũm ſororum reperiantur filiæ. Proinde Ioannes Baptiſta & Ieſus verus Deus noſter conſobrini eſſe dicuntur. Ioſephi verò filius Chriſtus eſſe dicitur, quòd filiorum eius frater eſſet propter conuerſationem familiarem, & cognationem Aggæi fratris Zachariæ Sacerdotis. Atque hæc quidem Hippolytus.

Michaël Glycas Parte 3. Annalium.

Hæc rectè Hippolyto Thebano adſcribuntur, quæ ſi admittantur, facilè contingere potuit, 12. annos inter Chriſti mortem, & Apoſtolorum diuiſionē interceſſiſſe, vt affirmat Apollonius Senator apud Euſebium.

De nonnullorum quidem hiſtoricorum ſententia præſertim Hippolyti Thebani, poſt Domini ex mortuis reſurrectionem anni ſeptem præterierunt, quum teſtium veritatis princeps ille Stephanus beatum vitæ finem eſt conſequutus. Ab eius autem morte menſibus propè ſex elapſis Pauli vocatio facta eſt.

Geſnerus in Epitome Bibliothecæ.

Hippolyti Thebani de cognatione Chriſti lucubratiuncula ex opere eius Chronico decerpta Grȩcè extat in Bibliotheca Vaticana: *Et ibidem.*

Hippolytus Thebanus conſcripſit Chronicon, ex quo Ioannes Sambucus deſumpſit, & tractauit libellum de ortu & cognatione Virginis Mariæ.

Henricus Caniſius Tomo 3. Antiquarum Lectionum, vbi primùm ex M. S. Codice Bibliot. Bauar. Chronicon edidit.

Hippolyti Thebani, quem nunc luce donamus, meminit Epitome Geſnerianæ Bibliothecæ his verbis: Hippolyti Thebani de cognatione Chriſti lucubratiuncula &c..... Hæc inſcriptio non multum abit à titulo codicis Bauarici, quo nos vſi ſumus. Suſpicionemque mouet, non tam eſſe opus integrum, quàm integri operis fragmentum, & ἀποσπασμάτιον. Et ipſa breuitas credere

dere

dere ſuadet, & Turrianus, qui Hippolytum vidit, fragmentum appellat ..... locum de ętate Presbyterorum ſecundùm Nicęnam Synodum citat ex Hippolyto Turrianus in Scholijs ad ſecundum librum Conſtitutionum Clementis Romani.

Baronius tomo 1. *Annalium ad an.* 34.

Fertur Hyppolyti Thebani nomine de tempore necis Stephani ab his procul ſententia: nimirum ipſum anno ſeptimo ab eius electione martyrio vita defunctum, eodemque tempore & Paulum à Chriſto vocatum.

Lambecius Tomo 3. *Commentariorum de Bibliotheca Cæſarea.*

Hippolyti Thebani fragmentum de genealogia Chriſti & Beatiſſimæ Matris ipſius Mariæ ex Opere eius Chronologico deſumptum extat codice 29. incipit Ἰάκωβος γεγονὼς &c. Eiuſdem expoſitio, quantum temporis Dominus noſter Ieſus Chriſtus habitauerit in mundo poſt aſſumptionem humanæ naturæ, ex eodem ſupra memorato Opere Chronologico deſumptum, extat codice 59. incipit: Ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Gerardus Voſſius de hiſtoricis Græcis lib. 2. *Cap.* 25.

Hyppolitus Thebanus memoratur Glycæ &c. Caniſius Tomo 3. Antiq; lectionum edidit Græcè latinèque Hippolyti huius Chronicon vel potius ex eo fragmentum. Quod ad ætatem attinet, non poteſt eſſe antiquior Symeone Metaphraſte, cuius ipſe meminit. Aequales fuiſſe Poſſeuini ſententia eſt.

2.

Ex MS. Codice Græco 573. Bibliotheca Vaticana.

HIPPOLYTI THEBANI ex commentario eius Chronico de proſapia D. N. Ieſu Chriſti.

Hæc omnia deſunt in editione Caniſij, vſque ad hæc verba: *A Chriſti Incarnatione.*

INcarnatus igitur eſt Dominus noſter Ieſus Chriſtus anno 5500.

Sub Auguſto Imperatore natus eſt in ſpelunca menſe Decemb. die 25.

Ab Adam vſq; ad Noë anni 2242.

Et à Noë vſque ad Abraam anni 1170.

Et ab Abraam vſque ad Moyſem anni 444.

Et à Moyſe vſque ad Dauid anni 599.

Et à Dauid vſque ad Chriſtum anni 1045, ſimul anni 5500.

Hic incipit fragmentum Hippolyti Thebani à Caniſio editum, ſed pleriſque in locis interpolatum, vt illud cum hac noſtra editione conferenti facilè conſtabit.

A Chriſti incarnatione autem vſq; ad magorum aduentum anni duo.

Et á fuga in Ægyptum vſque ad mortem Herodis filij Antipatri anni tres.

Habitarunt in Ægypto Heliopoli iuxta Memphin annis 3.

A regreſſu verò ipſorum ad propria in Galilæam, vſque ad mortem Archelai anni * 19.

* Legit Caniſius 8. anni 9. quæ lectio erronea eſt, & ex ipſo textu refelli poteſt.

Cum Archelao moritur & Auguſtus anno 88. regni 56.

Hæc omninò aliter habentur apud Caniſium.

A morte verò Archelai vſque ad Baptiſmũ Chriſti an. 3. Simul an. 30.

A Baptiſmate autem Chriſti vſque ad lapidationem Zachariæ an. vnus.

Hic nonnulla alia interſeruntur apud Caniſium.

A morte verò Zachariæ vſque ad Ioannis filij ipſius mortem, ſub Herode iuniore Archelai filio in carcere patratam, annus vnus.

Et à morte Ioannis vſque ad ſaluificam paſſionem menſes 6.

Vixit enim Ioannes Baptiſta annis 33. triginta quidem in eremo; tribus verò annis baptizauit in Iordane prædicans pœnitentiam. Sicque

* Legit Caniſius λς. ſeu 36. ſed erroneè, non enim vixit vltra 33. annos, vnde noſtra lectio retinenda.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ ἐκ τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ συντάγματος περὶ τῆς συγγενείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΕΓένετο τοίνυν ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτους ,εφ.

Ἐπὶ Αὐγούστου βασιλέως γεγέννηται ἐν σπηλαίῳ μηνὸς Δεκεμβρίου κε.

Ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Νῶε ἔτη ,βσμβ.

Καὶ ἀπὸ τοῦ Νῶε ἕως τοῦ Ἀβραὰμ ἔτη ,αρο.

Καὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Μωσέως ἔτη υμδ.

Καὶ ἀπὸ Μωσέως ἕως Δαβὶδ, ἔτη φϟθ.

Καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τοῦ Χριστοῦ ἔτη ,αμε, ἅμα ἔτη ,εφ.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς τῶν μάγων παρουσίας ἔτη β.

Καὶ ἀπὸ τῆς εἰς Αἴγυπτον φυγαδείας μέχρι τῆς τελευτῆς Ἡρώδου υἱοῦ Ἀντιπάτρου ἔτη γ.

Παρῴκησαν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Ἡλιουπόλει τῇ κατὰ Μέμφιν ἔτη γ.

Ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς Γαλιλαίαν εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν ἐπανόδου μέχρι τῆς τελευτῆς Ἀρχελάου ἔτη ιθ.

Σὺν τῷ Ἀρχελάῳ τελευτᾷ καὶ Αὔγουστος ἔτη πη. βασιλεύσας ἔτη νϛ.

Ἀπὸ δὲ τελευτῆς Ἀρχελάου μέχρι βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ ἔτη γ. ὁμοῦ ἔτη λ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς τοῦ Ζαχαρίου λιθοβολίας ἔτος α.

Ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς τούτου μέχρι τῆς Ἰωάννου υἱοῦ αὐτοῦ τῆς ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ νεωτέρου υἱοῦ Ἀρχελάου ἐν τῇ φρουρᾷ γεγενημένης ἔτος α.

Καὶ ἀπὸ τελευτῆς Ἰωάννου μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους μῆνας ϛ.

Ἔζησε γὰρ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἔτη * λγ. τὰ μὲν λ. ὑποχωρῶν ἐν τοῖς ἐρήμοις, τὰ δὲ τρία βαπτίζων ἐν Ἰορδάνῃ, καὶ κηρύττων μετάνοιαν. ὡσαύτως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν

ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τριάκοντα ἔτη ἐν τοῖς παιδικοῖς διῆξε.

que Dominus noſter Ieſus Chriſtus triginta annis in iuuentute vixit.

Μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα ἐπελέξατο τοὺς μαθητὰς κηρύσσειν τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἕως σταυροῦ ἔτη γ.

Poſt baptiſmum verò elegit diſcipulos, vt prædicarent regnum ſuum, vſque ad crucem annis 3.

Ὅθεν οἱ ἐν Νικαίᾳ πατέρες διετάξαντο, μὴ χειροτονεῖν πρεσβύτερον πρὸ ἐτῶν τριάκοντα, ἀρκετὸν εἰπόντες τῷ μαθητῇ τὸ τοῦ διδασκάλου, καὶ τῷ δούλῳ τὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Vnde Patres in Nicæna Synodo ſtatuerunt, vt non ordinarentur presbyteri ante triginta annos, dixeruntque ſufficere diſcipulo, vt ſit ſicut magiſter; & ſeruo, vt ſit ſicut dominus eius.

Ἀπὸ δὲ τοῦ σωτηρίου πάθους, καὶ τῆς ἀναλήψεως ἄχρι τῆς τοῦ Στεφάνου λιθοβολίας ἔτη ζ. καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τοῦ φανέντος τῷ Σαύλῳ φωτὸς μῆνες ϛ.

A ſaluifica verò paſſione, & aſcenſione, vſque ad Stephani lapidationem anni 7. & ab illa vſque ad lucem, quæ Paulo apparuit, menſes ſex.

Καὶ ἀπὸ βαπτίσματος καὶ κηρύγματος Παύλου μέχρι ἀναλήψεως τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ὑπεραμώμου ἔτη τρία. ὁμοῦ ἔτη μδ.

Et à Pauli baptiſmate ac prædicatione vſque ad Dominæ noſtræ perquàm immaculatæ aſſumptionē ſunt anni tres. Simul anni 44.

Ἔζησε γὰρ σὺν τῇ ἀνθρωπότητι ἡ πάναγνος θεοτόκος ἐν τῷ ναῷ ἔτη ιδ. ἐν τῷ οἴκῳ Ἰωσὴφ μῆνας δ. καὶ εὐηγγελίσθη, καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ὁμοῦ ἔτη ιε.

Vixit enim inter homines puriſſima Deipara in templo annis 14. in domo Ioſeph menſibus 4. & annuntiatio ei facta eſt, & concepit, peperitque Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſimul annis 15.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἔζησεν ἔτη λγ.

Ab incarnatione verò Chriſti vixit annos 33.

* Ἕως ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ οἴκῳ Ἰωάννου ἔτη ια.

Vſque ad aſſumptionem * Chriſti in domo Ioannis anni 11.

Ὡς εἶναι τὰ πάντα αὐτῆς ἔτη νθ.

Ita vt omnes eius anni ſint 59.

Οὗτος δὲ ἐστιν Ἰωάννης, ὃν ἠγάπα ὁ Χριστός, ὁ παρθένος, καὶ εὐαγγελιστής, ὅστις ἔμεινεν ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν τῶν ἐκκλησιῶν μητέρα εἰς τὴν αὐτοῦ οἰκίαν, εἰς ἣν ἔφυγον οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Porrò hic eſt Ioannes, quem diligebat Chriſtus, fuitque virgo & Euangeliſta. Manſit Hieroſolymis in domo ſua Eccleſiarum matre, ad quam confugerunt Apoſtoli propter metum Iudæorum.

† Ἐκεῖ ἡτοιμάσθη καὶ τὸ πάσχα, ἐκεῖ καὶ τὸ πρῶτον μυστήριον ἐτελέσθη τοῖς μαθηταῖς. ἐκεῖ ἐφάνη αὐτοῖς καὶ ὁ κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν. ἐκεῖ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατῆλθε τοῖς μαθηταῖς. ἐκεῖ καὶ § τῷ Θωμᾷ ἔδειξε τοὺς τύπους τῶν ἥλων. ἐκεῖ πρῶτον ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀπόστολοι τὸν υἱὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, οὐκ τὸν υἱὸν Ζεβεδαίου τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου. ὁ γὰρ Ζεβεδαῖος ἰδιοναύκληρος λέγεται, τῶν δὲ ἐν Γαλιλαίᾳ ἐπισήμων ἀνδρῶν πρῶτος ἦν.

† Ibi præparatum fuit & Paſcha: ibi primò myſterium diſcipulis traditum fuit: ibi poſt reſurrectionem Dominus illis apparuit: ibi Spiritus Sanctus illapſus eſt diſcipulis: ibi Thomæ oſtendit typos clauorum: ibi Apoſtoli in primum Epiſcopum ordinarunt filium Ioſephi fratrem Domini, non filium Zebedæi fratrem Ioannis, Zebedæus enim propriam nauem habens appellatur, & præcipuorum, qui in Galilæa erant, virorum fuit primus.

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν * Ἰωάννης τὴν ἐν Γαλι-

Poſt mortem verò (Zebedæi) Ioannes

*Aliter hæc habet Caniſius ita legens: καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου, ἔζησεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἔτη ια. *Et poſt Domini aſſumptionem, cum diſcipulis eius vixit in domo Ioannis Euangeliſtæ annis* 11. Quæ lectio genuina eſt, & confirmat ſententiam Apollonij, quod Apoſtoli poſt reſurrectionem Chriſti 12. annis in Iudæa permanſerint.

† Hæc omnia mirum in modum interpolata ſunt apud Caniſium, qui multò plura refert, quàm hic habentur. Refert enim Apoſtolos ibi à Domino ipſo tonſuram accepiſſe, & in clerum aſcitos fuiſſe, quorum ne quidem verbum in hac noſtra editione.

§ τῷ ϑωμᾷ.

* Lege Ζεβεδαίου Ἰωάννης.

annes patris ſui hæreditatem diſtraxit in Galilæa, & Hieroſolymis domicilium comparauit, vnde vt dicitur de ipſo, Erat notus Pontifici.

Hęc non habentur apud Caniſium, quæ tamen notanda ſunt, multa enim nos docent.

Hic recepit ſanctiſſimam Deiparam in domū ſuā vſq; ad reſurrectionē ipſius, & poſtea cum prædicaſſet verbum, & ipſe aſſumptus eſt.

Caniſius habet, Ioannem Epheſi in Aſia obdormiſſe in Domino, quod traditioni Eccleſię magis congruit.

Caniſius habet de Iacobo, quod eum Chriſtus & Apoſtoli in Epiſcopum ordinarunt, cum tamen poſt Chriſti mortem Epiſcopus ordinatus ſitâ duobus vel tribus Apoſtolis.

Hic multa variant apud Caniſium.

Iacobus autem factus primus Epiſcopus Ieroſolymitanus, frater quidem Domini ſecundùm carnem eſſe dicitur, filius verò fabri Ioſephi ex carnali vxore eius. Quatuor enim filios habuit Ioſeph, Iacobum, Simonem, Iudam, & Ioſeph: & duas filias Eſther & Martham ex vxore ſua Salome, quæ fuit filia Aggæi fratris Zachariæ patris Ioannis, filij Barachiæ, filij Abiæ Sacerdotis.

Et tunc quidem viduus erat Ioſeph: adeò vt Ioannes Baptiſta & Salome ſint fratrum germanorum liberi. Aggæus enim Barachiæ filius erat patruus Ioannis. Similiter & Zacharias frater Aggæi patruus Salomes vxoris Ioſephi fabri. Erant porrò ſanctæ Dominæ noſtræ Deiparæ ex Bethleem tres ſorores à Bethleem filiæ Mathan Sacerdotis, & Mariæ vxoris eius regnante Cleopatra & Sopare Perſa ante regnum Herodis Antipatri. Primæ nomen erat Maria; ſecundæ verò Sobe; tertiæ autem Anna. Nupſit igitur prima in Bethleem, & genuit Salomen obſtetricem. Secunda autem ſimiliter in Bethleem, & genuit Eliſabeth: & tertia in terra Galilææ, & genuit Mariam matrem Dei. Quarè Salome obſtetrix, Eliſabeth, & ſancta Deipara ſunt trium ſororum filiæ: atque hinc Ioannes Baptiſta & Dominus noſter erant conſobrini. Chriſtus verò filius Ioſephi dicitur, tum quòd vna cum filijs ſuis eum nutriebat, & tum quòd erat ex cognatione Aggæi fratris Zachariæ ſacerdotis filij Barachiæ.

Γαλιλαίᾳ κτῆσιν τοῦ πατρὸς ἀπέδοτο, καὶ ἐκτήσατο ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅθεν ὡς λέγει περὶ αὐτοῦ τὸ ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ.

Οὗτος ἐδέξατο τὴν παναγίαν θεοτόκον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς καὶ μετὰ τοῦτο κηρύξας τὸν λόγον καὶ αὐτὸς ἀνελήφθη.

Ἰάκωβος δὲ ὁ γεγονὼς πρῶτος ἐπίσκοπος Ἱερουσαλὴμ, ἀδελφὸς μὲν τοῦ κυρίου κατὰ σάρκα λέγεται εἶναι, υἱὸς δὲ τοῦ τέκτονος Ἰωσὴφ ἐκ τῆς βιωτικῆς αὐτοῦ γυναικός. τέσσαρας γὰρ ἔσχεν υἱοὺς ὁ Ἰωσὴφ Ἰάκωβον, Σίμωνα, Ἰούδαν, καὶ Ἰωσὴφ, καὶ β΄ θυγατέρας τὴν Ἐσθὴρ, καὶ τὴν Μάρθαν ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σαλώμης, θυγατρὸς Ἀγγαίου τοῦ ἀδελφοῦ Ζαχαρίου τοῦ πατρὸς Ἰωάννου, υἱοῦ Βαραχίου, υἱοῦ Ἀβία τοῦ ἱερέως.

Καὶ τότε ἐχήρευσεν Ἰωσὴφ, ὡς εἶναι δὲ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην καὶ τὴν Σαλώμην ἀδελφῶν τέκνα ἀρρενικῶν. ὁ γὰρ Ἀγγαῖος υἱὸς Βαραχίου θεῖος ἦν Ἰωάννου. ὁμοίως καὶ Ζαχαρίας ἀδελφὸς Ἀγγαίου θεῖος Σαλώμης τῆς γυναικὸς Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος. Αἱ δὲ τῆς ἁγίας Δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου ἀπὸ Βηθλεὲμ τρεῖς ἦσαν ἀδελφαὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ θυγατέρες Ματθὰν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ἐπὶ τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας, καὶ Σώπαρος τοῦ Πέρσου πρὸ τῆς βασιλείας Ἡρώδου τοῦ Ἀντιπάτρου. ὄνομα τῇ πρώτῃ Μαρία. τῇ δὲ β΄ Σοβὴ, καὶ τῇ γ΄ τῇ Ἄννα. Ἐγήματο οὖν ἡ πρώτη ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἔτεκε Σαλώμην τὴν Μαῖαν. ἡ δὲ β΄ ὁμοίως ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἔτεκε τὴν Ἐλισάβετ. καὶ ἡ γ΄ τῇ εἰς γῆν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐγέννησε Μαρίαν τὴν θεοτόκον. ὡς εἶναι τήν τε Σαλώμην τὴν Μαῖαν, καὶ τὴν Ἐλισάβετ, καὶ τὴν ἁγίαν θεοτόκον θυγατέρας ἀδελφῶν τριῶν θηλειῶν. ἐντεῦθεν ἦν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἀνεψιοί. υἱὸς δὲ τοῦ Ἰωσὴφ λέγεται ὁ Χριστὸς ἔκ τε τῆς συναναστροφῆς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας Ἀγγαίου ἀδελφοῦ Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως τῶν υἱῶν Βαραχίου.

Aliud Fragmentum Hippolyti Thebani ex M. S. Codice Græco Vrbino-Vaticano ante 600. annos ſub Alexio Comneno Conſtantinopoli, vt ex eiuſdem imagine libro præfixa apparet, conſcripto.

Εὑρίσκομεν δὲ παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ὡς ἐν τῷ ἑξκαιδεκάτῳ χρόνῳ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἡ παναγία δέσποινα θεοτόκος τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγέννησεν. ἐβαπτίσθη δὲ παρὰ Πέτρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀποστόλων, αὐτοὺς δὲ τούτους ἐβάπτισεν ὁ Χριστός. Ἔζησε δὲ μετὰ τὸ σωτήριον πάθος ἡ θεοτόκος ἔτη ια΄. ὁ δὲ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἅπας χρόνος εἷς καὶ ἑξήκοντα. Ἐβίωσε δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ θεολόγος μέχρι Δομετίου Βασιλέως Ῥωμαίων, ὡς ἐκ τούτου εἶναι τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον δέκα πρὸς ἑκατόν.

INuenimus autem in diuina Scriptura, quòd decimo ſexto anno ætatis ſuæ ſanctiſſima Domina Deipara Saluatorem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum pepererit: baptizata verò ſit à Petro, & Ioanne Apoſtolis, ipſos autem baptizarit Chriſtus. Vixit verò poſt ſaluificam Paſſionem Deipara annos XI. fueruntque omnes totius vitæ eius anni ſexaginta vnus. Vixit autem & Diuus Ioannes Theologus vſq; ad Domitianum Imperatorem Romanorum, adeò vt omne vitæ eius tempus ſit centum & decem annorum.

* Δομετιανοῦ.

D. Hieronymus affirmat, eum poſt obitum Domitiani rediiſſe ex Pathmo Epheſū, ibique Eccleſiam rexiſſe vſque ad Traiani tēpora.

De Hippolyto Thebano Nota.

SIc finit fragmentum in præſtantiſſimo Codice Vrbino-Vaticano, quãuis in MS. Codice Cæſareo addatur: μετὰ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ ἔζησεν ἔτη κ΄. *Poſt Paſſionem Chriſti vixit annos* 20. quod ab amanuenſi additum puto, vti & addita ſunt tam multa in editione Caniſij, in qua omiſſis omnibus, quæ in hoc Fragmento continentur, ſequentia leguntur: *Naſcitur itaque Dominus noſter Ieſus Chriſtus ex Tribu Iuda, & ex ſemine Dauid ſecundum carnem diebus poſtremis* 6000. *à creatione mundi, &c.* Quæ verba non ſolum deſunt in Codicibus Bibliothecæ Vaticanæ, ſed ipſius Hippolyti Thebani textui repugnant. Vt enim patet ex primo fragmento, Hippolytus ab Adam vſque ad Chriſtum ſolummodò annos 5500. computat. Omitto alia, quæ apud Caniſium perpetuò diſcrepant ab Hippolyti chronologia, cum ſupradicta ſufficere debeant ad iudicium de editione Caniſij ferendum. Interpolatum nimirum apud ipſum eſt

Hippolyti opuſculum, neque certi quidpiam de ætate eius ſtatui poteſt ex mentione Metaphraſtis, quæ in editione Caniſij reperitur, quia in Codicibus Vaticanis nuſquam comparet. Certè Suidas huius Hippolyti nō meminit, & rara apud alios ſcriptores extat eius memoria, quāuis ex MS. Codice Vrbino-Vaticano, quem ætate Alexij Comneni ante ſexcentos fermè annos conſcriptum fuiſſe, ex eiuſdem Alexij Imagine Codici præfixa conſtat, certò ſtatui poſſit, Hippolytum Thebānum ante tempora illa vixiſſe. Lambecius in Commentarijs de Bibliotheca Cæſarea eum ſeculo poſt Chriſtum decimò floruiſſe ſtatuit.

3.

Ex eodem M.S. Codice Græco

Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ, in quò poſt allatum Hippolyti Thebani fragmentum. ſequitur aliud incerto nobis auctore conſcriptum.

Chronicon de Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti magni Dei, & Saluatoris noſtri.

Χρονικὸν τὸ κατὰ σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν.

Annus tertius Olympiadis 194. & annus Auguſti 42. planè concinunt ijs, quæ tradit Card. Baronius de anno natiuitatis Chriſti, ſed annus Herodis 32. fauet Chronotaxi noſtræ; qui annus cum anno 4. Olympiadis 193. & anno Auguſti 39. coincidit.

Natus eſt Dominus noſter ex Deipara, & ſemper Virgine Maria anno tertio centeſimæ nonageſimæ quartæ Olympiadis. Id verò erat 42. anno Auguſti Imperatoris, regni verò Herodis Antipatri 32. Regnauit autem Auguſtus annis 56. Herodes verò 37.

Igitur mortuus eſt Herodes quando Dominus noſter ſex annos habebat in carne. Regnauit verò poſt Herodem Archelaus filius eius an. 9. & miſſus eſt in exiliū in Galliā, & regnauit Antipas filius & ipſe Herodis Antipatri. Mortuo verò Auguſto, & Archelao in exilium miſſo, habebat Chriſtus ab incarnatione annos 15. Auguſto verò ſucceſſit Tiberius, Antipas autem filius quoq; Herodis ſucceſſit Archelao. Reperiun-

Hæc à vera Chronologia deflectunt.

Ἐτέχθη ἐκ τῆς Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ὁ Κύριος ἡμῶν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς δ. ὀλυμπιάδος. Τοῦτο δὲ ἦν μβ´ ἔτος τῆς βασιλείας Αὐγούστου, λβ´ δὲ τῆς βασιλείας Ἡρώδου τοῦ Ἀντιπάτρου. Ἐβασίλευσε δὲ Αὔγουστος ἔτη νϛ´. Ἡρώδης δὲ ἔτη λζ´.

Οὐκοῦν τελευτήσαντος Ἡρώδου ἓξ ἐτῶν ὑπῆρχε τὸ κατὰ σάρκα ὁ κύριος ἡμῶν. Ἐβασίλευσε δὲ μετὰ Ἡρώδην Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη θ. καὶ ἐξορίζεται εἰς Γαλλίας, καὶ βασιλεύει Ἀντίπας ὁ καὶ Ἡρώδου υἱὸς καὶ αὐτὸς ὑπάρχων Ἡρώδου τοῦ Ἀντιπάτρου. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Αὐγούστου, ἐξορισθέντος δὲ τοῦ Ἀρχελάου ιε´ ἐτῶν εὑρέθη τὸ κατὰ σάρκα ὁ κύριος. Διαδέχονται δὲ Τιβέριος μὲν τὸν Αὔγουστον, Ἀντίπας δὲ ὁ καὶ Ἡρώδου τὸν Ἀρχέλαον. Εὑρίσκονται οὖν συναρξάμενοι βασιλεύειν τῶν μὲν Ῥωμαίων Τιβέ-

Τιβέριος, τῶν δὲ Ἰουδαίων Ἀντίπας ὁ καὶ Ἡρώδου, ὡς εἴρηται. Τὸ πρῶτον τοίνυν ἔτος τῆς βασιλείας Τιβερίου τε καὶ Ἡρώδου ἑξ καὶ δέκατον ἔτος ἐν τῇ κυρίου κατὰ σάρκα. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τιβερίου, τριάκοντα ἐτῶν ὢν κατὰ σάρκα ὁ κύριος, ἐπὶ τῷ Ἰωάννου ἔρχεται βαπτίσματι, καὶ τοῦ θείου κηρύγματος ἄρχεται, κατά φησι Λουκᾶς ὁ θειότατος. τῷ δὲ ἐννεακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τιβερίου ὁ θεῖος σταυρὸς καὶ ἡ ζωοποιὸς ἀνάστασις γέγονε. Ἀντίπας δὲ οὗτος ὁ καὶ Ἡρώδου κδ΄ ἔτη ἐβασίλευσε. προδήλως τοίνυν οὗτός ἐστιν Ἡρώδης ὁ καὶ τὸν πρόδρομον ἀνελών· καὶ ἐπὶ τοῦ θείου πάθους ἐν Ἱεροσολύμοις εὑρεθεὶς καὶ ἀνακρίνας τὸν κύριον. καὶ ἔπειτα ε΄ ἔτη μετὰ τὴν ζωοποιὸν ἀνάστασιν ἐβασίλευσε, καὶ ἐξορίζεται σὺν τῇ Ἡρωδιάδῃ εἰς Βιένναν. ἐβασίλευσε δὲ μετ᾽ αὐτὸν Ἀγρίππας ὁ καὶ Ἡρώδου, υἱὸς Ἀριστοβούλου τοῦ ἐκ Μαριάμνης υἱοῦ Ἡρώδου τοῦ πρώτου. Οὗτος δέ ἐστιν Ἀγρίππας ὁ καὶ Ἡρώδης ὁ ἀνελὼν τὸν Ζεβεδαίου Ἰάκωβον, Πέτρον τὸν κορυφαῖον Ἀποστόλων πρὸς χάριν Ἰουδαίων ἀνελεῖν θελήσας. Ἐβασίλευσε δὲ καὶ οὗτος ἔτη ἑπτά, καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐβασίλευσεν ὁ δεύτερος, ἐφ᾽ οὗ ὁ Παῦλος ἐν Καισαρείᾳ ἐκρίνετο παρὰ τοῦ Φήστου ἔτει κϛ΄.

riuntur igitur ſimul regnaſſe, ſuper Romanos quidem Tiberius, ſuper Iudæos verò Herodis filius Antipas, vii dictum eſt. Primus annus regni Tiberij, & Herodis reperitur fuiſſe decimus ſextus annus Chriſti ab incarnatione eius. His verò ita ſe habentibus, anno regni Tiberij decimo quinto Dominus habebat ab incarnatione annos 30. quando venit ad baptiſma Ioannis, & cœpit diuinam prædicationem, vt ait diuiniſſimus Lucas. Regni verò Tiberij anno 19. Diuina crucifixio, & viuifica reſurrectio facta eſt. Antipas verò ille Herodis filius regnauit annis 24. Certum proinde eſt, quòd hic Herodes Præcurſorem occiderit, & tempore diuinæ paſſionis in Ieruſalem exiſtens iudicarit Dominum; & poſt viuificam Reſurrectionem regnauit alijs quinque annis, & in exilium miſſus ſit cum Herodiade in Viennam. Regnauit verò poſt ipſum Agrippa, qui & Herodis, filius Ariſtobuli ex Mariamne primi Herodis filij. Hic autem Agrippa, qui & Herodes, occidit Iacobum Zebedæi, Petrum verò Apoſtolorum Coryphæum voluit occidere, vt gratificaretur Iudæis, Porrò & ille regnauit ſeptem annis, & poſt ipſum regnauit alter Agrippa, ſub quo Paulus in Cæſarea iudicatus eſt à Feſto anno 26.

Καὶ μετὰ ταῦτα Τίτος ἐπόρθησε τὰ Ἱεροσόλυμα, συναγόμενα δὲ ἔτη μ΄ ἀπὸ τοῦ σωτηρίου πάθους ἕως τῆς ἁλώσεως Ἱεροσολύμων. τοὺς δὲ ἀναιρεθέντας διαγράφουσι τινὲς εἰς τριακοσίους μυριάδας. ἐκράτησε δὲ ἡ πολιορκία αὐτοὺς ἔτη β΄. ὥς τε τὰ τέκνα αὐτῶν φαγεῖν ἀπὸ τῆς βίας.

Et poſt hæc Titus expugnauit Ieroſolymam: ſimul autem ſumpti ſūt anni 40. à paſſione Saluatoris vſque ad capturam Ieroſolymorum. Quidam vero ſcribunt, in ea occubuiſſe ad trecentas myriadas: durauit verò obſidio illius annis duobus, ita vt infantes ſuos pręfame manducauerint.

4.

Ex Clementis Alexandrini Libro primo Stromatum edit. Græco-lat. pag. 336.

Iuxta Græcorum ſupputationem.

A Morte Alexandri ad victoriam Auguſti, quando Antonius ſibi ipſi mortem conſciuit Alexandriæ, anni 294. cum tunc eſſet Auguſtus quartùm Conſul. A quo tempore ad certamen, quod Romæ exhibuit Domitianus, anni 114. A primo autem certamine, vſq; ad mortem Cõmodi anni 111. &c.

Iuxta Barbarorum ſupputationem pag. 337.

A Captiuitate ſeptuagenaria, & populi in patriam terram reſtitutione ad captiuitatem, quæ fuit tempore Veſpaſiani, colliguntur anni 410. Poſtremò autem à Veſpaſiano vſque ad mortem Commodi inueniuntur anni 121. menſes 6. dies 24. &c.

Iuxta Romanorum ſupputationem pag. 339.

NIhil autem, vt exiſtimo, poſt hæc offecerit, Romanorum quoquè Imperatorum tempora adducere ad ortum Seruatoris oſtendendum.

Auguſtus annis 43.
Tiberius annis 22.
Caius annis 4.
Claudius annis 14.
Nero annis 14.
Galba anno 1.
Veſpaſianus annis 10.
Titus annis 3.
Domitianus annis 15.
Nerua anno 1.
Traianus annis 19.
Adrianus annis 21.
Antoninus annis 21.
Similiter rurſus Antoninus & Commodus annis 32.

Fiunt ergò ab Auguſtò, vſq; ad Cõmodum anni omnes 222. & anni ab Adam, vſq; ad mortem Commodi 5784. duo menſes, duodecim dies.

Quidam Romanorum Imperatorum tempora ſic deſcribunt.

C. Iulius Cęſar annis 3. menſibus 4. diebus 5.

Poſt quem regnauit Auguſtus annis 46. menſibus 4. die 1.

Deinde Tiberius annis 26. menſibus 6. diebus 19.

Cui ſuccedit C. Cęſar annis 3. men-

3. menſibus 10. diebus 8.

Ei Claudius 13. annis, 8. menſibus, diebus 28.

Nero annis 13. menſibus 8. diebus 28.

Galba menſibus 7. diebus 6.

Otho menſibus 5. die 1.

Vitellius menſibus 7. die 1.

Veſpaſianus annis 11. menſibus 11. diebus 22.

Titus 2. annis, menſibus 2.

Domitianus annis 15. menſibus 8. diebus 5.

Nerua anno 1. menſ. 4. diebus 10.

Traianus 19. annis, 7. menſibus, diebus 15.

Adrianus annis 20. menſibus 10. diebus 28.

Antoninus annis 22. menſibus 3. diebus 7.

Marcus Aurelius Antoninus annis 19. diebus 11.

Commodus annis 12. menſibus 9. diebus 14.

A Iulio ergo Cæſare, vſque ad mortem Commodi ſunt anni 236. menſes 6.

Nota.

QVamuis ex computu Romanorum ſecundo loco exhibito colligatur, Clementem Alexandrinum exiſtimaſſe, quoſdam Tiberij principatum poſt mortem Auguſti cœpiſſe enumerare; cum tamen de tempore mortis Tiberij conueniat inter omnes, & nemo vnquam de illo dubitaſſe reperiatur: veriſimilius eſt, eos, qui Tiberio 26. annos Imperij tribuunt, eius Imperij annos ante mortem Auguſti enumerare cœpiſſe, quando nimirum proconſulare Imperium ſuſcepit.

5.

Ex MS. Codice Græco 573. Bibliothecæ Vaticanæ.

Χρονικὸν σύνταγμα ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας, καὶ ἕως τῆς οἰκοδομῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τέλους αὐτῆς.

Chronicon Syntagma ab Adam vſque ad Chriſti aduentum, & vſque ad ædificationem Conſtantinopolis, eiuſque finem.

Χρὴ γινώσκειν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷ παρόντι χρονικῷ συντάγματι, ὅτι ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ τῆς τοῦ κόσμου κτίσεως ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἀριθμοῦνται χρόνοι βσμβ΄.

Scire oportet eos, qui in præſens Chronicum Syntagma incidemt, quòd ab Adam & à mundi creatione vſque ad diluuium numerantur 2242. anni.

Ἀπὸ

A di-

A diluuio autem vſque ad ædificationem Turris anni 525.

Ab ædificatione Turris vſque ad natiuitatem Abrahami anni 530.

Porrò à natiuitate Abrahæ vſque ad exitum filiorum Iſraël ex Ægypto per Moyſem anni 435.

Ab exitu verò filiorum Iſrael vſque ad primam celeberrimi Templi ædificationem anni 480.

A prima verò ædificatione prædicti Templi vſque ad ſecundam illius ædificationem anni * 95.

* Hic certò deeſt numerus centenarius.

A ſecunda autem templi ædificatione vſque ad regnum Alexandri Macedonis anni 643.

A regno autem Alexandri vſque ad Incarnationis diſpenſationem Domini noſtri Ieſu Chriſti anno regni Auguſti 41. factam, anni 330.

A mundi verò creatione an. 5500.

A Chriſti autem Dei noſtri incarnatione vſque ad ædificationem Conſtantinopolis, anni 338. à mundi verò creatione anni 5838.

Cuius magnæ ciuitatis figuram inſpexit Valens Aſtronomus, & dixit Conſtantino Imperatori, quòd duraturum eſſet eius Imperium annis 696. qui comprehenduntur annis à mundi Creatione 6534.

Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιΐας χρόνοι φκε.

Ἀπὸ δὲ τῆς πυργοποιΐας ἕως τῆς γεννήσεως Ἀβραὰμ χρόνοι φλ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς γεννήσεως Ἀβραὰμ μέχρι τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῆς διὰ Μωσέως γενομένης χρόνοι υλε'.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐξ Αἰγύπτου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἕως τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ περιωνύμου ναοῦ χρόνοι υπ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ εἰρημένου ναοῦ ἕως τῆς β' οἰκοδομῆς αὐτοῦ χρόνοι * ϟε'.

Ἀπὸ δὲ τῆς β' οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος χρόνοι χμγ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἤτοι τῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐν τῷ μα. ἔτει τῆς αὐτοῦ Καίσαρος βασιλείας γεγενημένης χρόνοι τλ'.

Ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵εφ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μέχρι τῆς οἰκοδομῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τλη. Ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵εωλη'.

Ἥν τινα μεγάλην πόλιν ἐθεμάτισεν Οὐάλης ὁ Ἀστρόνομος καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ, ὅτι ἔσται ἡ αὐτῆς ἡ ἐπικράτεια ἔτη χϟϛ'. ἅπερ περικλείονται ἐν τῷ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ϛφλδ'.

Nota de hoc Syntagmate.

CViuſnam auctoris ſit hoc Chronici fragmentū, nullatenus indicat MS. Codex Bibliothecę Vaticanę: ex vltimis tamen verbis colligi poteſt, vel eum vixiſſe cum Valente Aſtronomo tempore Conſtantini Magni, vel incerto nobis tempore poſt Valentis ætatem, de quo omiſſa vlteriori inquiſitione, id vnum obſeruandum duximus, auctorem huius Syntagmatis à Chriſti natiuitate vſq; ad Vrbis Conſtantinopolitanæ ædificationem numerare annos 338. quod Chronologiæ noſtræ propiùs accedit: anno enim vulgari 330. vel ſequenti dedicata fuit à Conſtantino Vrbs eiuſdem cognominis Conſtantinopolis. Porrò ſexto anno ante æram vulgarem conceptum & natum fuiſſe Chriſtum, ex varijs antiquitatum monimentis docuimus: vnde

anno

anno poſt natiuitatem 337. iuxta noſtram Chronotaxim dedicata fuit ciuitas Conſtantinopolitana.

6.

CHRONICI FRAGMENTVM.

Ex antiquo octingentorum annorum Codice Vaticano litteris maiuſculis exarato; quo continentur res Eccleſiaſticæ ab anno 42. Auguſti vſque ad Clementis Primi Pontificatum.

ANno quadrageſimo ſecundo Imperij Cæſaris Octauiani, ceſſante regno, ac ſacerdotio Iudæorum, ſecundum oraculum Prophetarum Dominus noſter IESVS CHRISTVS pro noſtra ſalute ex Virgine naſci dignatus eſt. Peractis igitur Octauianus à primordio regni ſui annis 56. & menſibus ſex, Tiberium priuignum ſuum reliquit in regnum, qui regnauit annis 23. Huius quinto decimo Imperij anno Dominus poſt baptiſmum regnum cœlorum adnuntiauit: octauo decimo eiuſdem anno ſua paſſione mundum redemit. Et prædicaturi per Regiones Iudeæ Apoſtoli Iacobum fratrem Domini Hieroſolymis ordinant Epiſcopum, & ſeptem Diaconos: & lapidato Beato Stephano, Eccleſia per Regiones Iudeæ, & Samariæ diſſeminata eſt.

Gaius regnauit annos tres menſes 10. dies 8. Per idem tempus Matthæus Apoſtolus Euangelium in Iudæa primus conſcripſit.

Hæc omnia accōmodata ſunt Chronologiæ Dionyſij Exigui, quæ à noſtra diſcrepat.

Claudius regnauit annos 13. menſes 7. dies viginti octo. Huius ſecundo anno beatiſſimus Petrus Apoſtolus, cum primus Antiochenam fundaſſet Eccleſiam, & 7. annis ibidem Pontificalem Cathedram ſediſſet, ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit. Ibidemque Cathedram Sacerdotalem tenuit annos 25. menſes 2. dies 3. Fuit autem temporibus Tiberij Cæſaris, & Gaij, & Claudij, vſque ad vltimum Neronis annum.

Iacobus frater Domini, cũ 30. annis Hieroſolymorum rexiſſet Eccleſiam, vndecimo Neronis anno à Iudæis lapidatur, in cuius thronum Symeon, qui & Simon, ſecundus adſumitur.

Marcus quoquè auditor Petri, & de baptiſmo filius, Euangelium, quod Romæ ſcripſerat, Aegypto, & Alexandriæ Petro mitten-

tente prædicat. Huius temporibus Simon Magus cum altercationem propoſuiſſet cum Petro, & Paulo dicens, ſe quamdam virtutem Dei eſſe magnam, medio die, dum ad Patrem volare promittit in cœlum, in äëre à Dæmonibus ferebatur: adiurante eos Petro per Dominum, Paulo verò orante, dimiſſus crepuit, & confracta ſunt crura eius, ob cuius necem à Nerone Petrus crucifigitur capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus eleuatis, aſſerens, ſe indignum, ſi ſic crucifigeretur vt Dominus eius: Paulus gladio cæditur. Albinus Florus Feſto Magiſtratuſ Iudeæ ſuccedit. Cuius luxuriam, & auaritiam, cæteramque nequitiam non ferentes Iudæi contra Romanos * reuellauerunt, aduerſùm quos Veſpaſianus Magiſter militiæ à Nerone tranſmiſſus eſt.

* rebellarunt.

Veſpaſianus apud Iudæam Imperator ab exercitu appellatus eſt, & bellum Tito filio commendans Romam per Alexandriam proficiſcitur. Titus Iudæa capta & Hieroſolymis ... ſubuerſas, ſexcenta millia virorum interfecit: Ioſephus verò ſcribit, vndecies centena millia fame & gladio periiſſe. Et alia centum millia captiuorum publicè venundata: vt autem tanta multitudo Hieroſolymis reperiretur, cauſa azymorum refert fuiſſe: quæ ex omni gente Iudæa ad templum confluentes Vrbe quaſi carcere ſunt recluſi. Oportuit enim his diebus Paſchæ eos interfici, in quibus Saluatorem crucifixerant. Colligitur omne tempus à quinto decimo anno Tiberij Cæſaris, & ab exordio Euangelicæ prædicationis XLII.

Linus Papa à Beato Petro Apoſtolo Epiſcopus ordinatus primus poſt eum Romanæ Eccleſiæ Pontificalem Cathedram tenuit annos 11. menſes 3. dies 12. Fuit autem temporibus Veſpaſiani, & Titi, qui Titus bellum iam dictæ Hieroſolymæ in ann. 4. conſummauit, templumque ſtrauit.

Cletus ſedit annos 12. menſem 1. dies 11. Fuit autem temporibus Titi, & Domitiani Iunioris fratris ſui, ſub quo Apoſtolus Ioannes in Pathmo inſula relegatus eſt.

Clemens ſedit annos 9. menſes 2. dies 10. fuit autem reſidui....

Nota.

Codex, in quo hoc fragmentum Chronici reperitur, litteris longobardicis conſcriptus eſt, & deficit in Pontificatu Clementis, cuius priora dumtaxat verba exhibet.

EX-

7.

EXCERPTA EX CHRONICO
HIPPOLYTI PORTVENSIS
QVI SVB ALEXANDRO IMPERATORE SCRIPSIT,

Edito primùm ab Henrico Caniſio Tomo 2. Antiquarum lectionum, poſteà à D. du-Cange ad finem Chronici Alexandrini Ex octingentorum annorum Codice M.S. Bibliotheca Collegij Claromontani Pariſienſis Societatis IESV.

CAp. 17. A generatione Chriſti vſque ad paſſionem anni 30. & à paſſione vſque ad hunc annum, qui eſt 13. Imperij Alexandri annus, anni 206. Fiunt igitur omnes anni ab Adam vſque ad 13. Alexandri Imperatoris annum, anni quinquies mille ſeptingenti triginta octo.

Et infrà.

A generatione autem Chriſti poſt triginta annos, cum paſſus eſt Dominus, Paſcha celebratur; ipſe enim erat iuſtum Paſcha: à Paſſione autem Domini vſque in 13. annum Imperij Imperatoris Alexandri Cæſaris anni 206. ſeruatum eſt Paſcha, quod in commemorationem Chriſti ſeruatur à nobis. Fiunt igitur omnes anni ab Adam vſq; in hunc diem anni quinquies mille ſeptingenti triginta octo.

Et infrà.

Vſque ad Alexandrum Macedonem fuerunt Olympiades 114. quæ faciunt annos 456. ab Iphito, qui conſtituit Olympiades. Ab Alexandro vſque ad Chriſtum Olympiades 80. faciunt annos 320. A Chriſto autem vſque annum 13. Imperij Alexandri Olympiades 58. quæ ſunt anni 236. Sunt ergo omnes Olympiades vſque annum 13. Alexandri Cæſaris Olympiades 253. quod ſunt anni 1012.

tente prædicat. Huius temporibus Simon Magus cum altercationem propoſuiſſet cum Petro, & Paulo dicens, ſe quamdam virtutem Dei eſſe magnam, medio die, dum ad Patrem volare promittit in cœlum, in aëre à Dæmonibus ferebatur: adiurante eos Petro per Dominum, Paulo verò orante, dimiſſus crepuit, & confracta ſunt crura eius, ob cuius necem à Nerone Petrus crucifigitur capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus eleuatis, aſſerens, ſe indignum, ſi ſic crucifigeretur vt Dominus eius: Paulus gladio cæditur. Albinus Florus Feſto Magiſtratui Iudeæ ſuccedit. Cuius luxuriam, & auaritiam, cæteramque nequitiam non ferentes Iudæi contra Romanos * reuellanerunt, aduersùm quos Veſpaſianus Magiſter militiæ à Nerone tranſmiſſus eſt.

* rebellarunt.

Veſpaſianus apud Iudæam Imperator ab exercitu appellatus eſt, & bellum Tito filio commendans Romam per Alexandriam proficiſcitur. Titus Iudæa capta & Hieroſolymis ... ſubuerſas, ſexcenta millia virorum interfecit: Ioſephus verò ſcribit, vndecies centena millia fame & gladio perijſſe. Et alia centum millia captiuorum publicè venundata: vt autem tanta multitudo Hieroſolymis reperiretur, cauſa azymorum refert fuiſſe: quæ ex omni gente Iudæa ad templum confluentes Vrbe quaſi carcere ſunt recluſi. Oportuit enim his diebus Paſchæ eos interfici, in quibus Saluatorem crucifixerant. Colligitur omne tempus à quinto decimo anno Tiberij Cæſaris, & ab exordio Euangelicæ prædicationis XLII.

Linus Papa à Beato Petro Apoſtolo Epiſcopus ordinatus primus poſt eum Romanæ Eccleſiæ Pontificalem Cathedram tenuit annos 11. menſes 3. dies 12. Fuit autem temporibus Veſpaſiani, & Titi, qui Titus bellum iam dictæ Hieroſolymæ in ann. 4. conſummauit, templumque ſtrauit.

Cletus ſedit annos 12. menſem 1. dies 11. Fuit autem temporibus Titi, & Domitiani Iunioris fratris ſui, ſub quo Apoſtolus Ioannes in Pathmo inſula relegatus eſt.

Clemens ſedit annos 9. menſes 2. dies 10. fuit autem reſidui....

Nota.

Codex, in quo hoc fragmentum Chronici reperitur, litteris longobardicis conſcriptus eſt, & deficit in Pontificatu Clementis, cuius priora dumtaxat verba exhibet.

EX-

7.

EXCERPTA EX CHRONICO

HIPPOLYTI PORTVENSIS

QVI SVB ALEXANDRO IMPERATORE SCRIPSIT,

Edito primùm ab Henrico Caniſio Tomo 2. Antiquarum lectionum, poſteà à D. du-Cange ad finem Chronici Alexandrini Ex octingentorum annorum Codice M.S. Bibliothecæ Collegij Claromontani Pariſienſis Societatis IESV.

CAp. 17. A generatione Chriſti vſque ad paſſionem anni 30. & à paſſione vſque ad hunc annum, qui eſt 13. Imperij Alexandri annus, anni 206. Fiunt igitur omnes anni ab Adam vſque ad 13. Alexandri Imperatoris annum, anni quinquies mille ſeptingenti triginta octo.

Et infrà.

A generatione autem Chriſti poſt triginta annos, cum paſſus eſt Dominus, Paſcha celebratur; ipſe enim erat iuſtum Paſcha: à Paſſione autem Domini vſque in 13. annum Imperij Imperatoris Alexandri Cæſaris anni 206. ſeruatum eſt Paſcha, quod in commemorationem Chriſti ſeruatur à nobis. Fiunt igitur omnes anni ab Adam vſq; in hunc diem anni quinquies mille ſeptingenti triginta octo.

Et infrà.

Vſque ad Alexandrum Macedonem fuerunt Olympiades 114. quæ faciunt annos 456. ab Iphito, qui conſtituit Olympiades. Ab Alexandro vſque ad Chriſtum Olympiades 80. faciunt annos 320. A Chriſto autem vſque annum 13. Imperij Alexandri Olympiades 58. quæ ſunt anni 236. Sunt ergo omnes Olympiades vſque annum 13. Alexandri Cæſaris Olympiades 253. quod ſunt anni 1012.

Hactenus Codex vetus Collegij Pariſienſis Societatis IESV.

Sequentia abſunt à Caniſio.

Imperatores Romanorum.

AVguſtus annis 57.

Tiberius annis 22. menſibus 7. diebus 23.

Caius annis 3. menſibus 9.

Claudius annis 13. menſe * anno, diebus 28.

* Vno.

Nero annis 13. menſibus octo, diebus 28.

Galba menſibus quinque, diebus 26.

Otho menſibus octo, diebus 7.

Vitellius menſibus nouem, diebus 15.

Omiſſus hic eſt Veſpaſianus.

Titus annis tribus, menſibus duobus, diebus duobus.

Hic omiſſus eſt Domitianus, & poſt eum Nerua.

Traianus annis 17. menſibus 8. diebus 6.

Hadrianus annis 20. menſibus 10. diebus 28.

Antonius Pius...... menſibus 8. diebus 22.

Marcus annis 19. menſibus 5. diebus 12.

Commodus annis 12. menſibus 8. diebus 24.

Aelius Pertinax menſibus ſeptem.

Iulianus menſibus 2. diebus 7.

Seuerus annis 14.

Antoninus cognomento Caracalla, Seueri filius, annis ſex, menſibus nouem, diebus duobus.

Macrinus anno vno, diebus ſex.

Antoninus annis ſex, menſibus 8. diebus 28.

Alexander annis 13. diebus nouem.

Obſeruatio de huius Chronici authore.

Chronicon, ex quo præfata excerpſimus, iam tertiò editum fuit à varijs magni nominis viris. Ac primò quidem ab Henrico Caniſio Tomo 2. Antiquarum lectionum, hoc ei præfixo titulo: *Collectio Hiſtorica Chronographica ex Anonymo, qui ſub Alexandro Seuero Imperatore vixit, collectore Gallo quodam Caroli Magni temporibus. Incipit: Liber generationum primus.* Addit in margine: *In M. S. Codice minore* (nam in maiore M. S. totus primus liber abeſt) *non erat præter hunc alius titulus huic libro præfixus.* Secundò Chronicon illud edidit Philippus Labbeus Tomo 1. Bibliothecæ M.SS. librorum ſub titulo ſequen-

quenti: *Chronologi anonymi, qui ſub Alexandro Imperatore vixiſſe anno Chriſti 236. dicitur, Libellus ſeu Chronicon de diuiſionibus, & generationibus gentium, è M.S. Codice Collegij Claromontani Pariſienſis Societatis IESV*. Quo titulo nos docet Labbeus, Manuſcriptum Codicem Pariſienſem aliter inſcribi, quàm M. SS. Codices Henrici Caniſij, illumque iſtis integriorem eſſe, vt patet ex catalogo Imperatorum, qui in Codicibus Caniſij deſiderabantur, & ex Codice Pariſienſi primùm à Labbeo, poſteà à D. du-Cange in Appendice ad faſtos Siculos excuſus eſt. Tertiò namque Chronicon illud D. du-Cange edidit hoc ei præfixo titulo, & Capitum ſummario.

*Liber Generationis ab Adam vſque ad ordinem, * quæ continentur in hoc libro.*

* Sic M.S. Codex.

Dinumeratio temporum, & annorum, generationes ſæculi vſque in hunc diem. Terræ diuiſio tribus filijs Noæ.

Declaratio gentium, quæ ex quibus factæ ſunt, & quas ſinguli terras & Ciuitates ſortiti ſunt: quantæ inſulæ claræ: qui ex quibus gentibus tranſmigrauerunt: quot flumina nominata: quot montes nominati, quot Iudices, & quis quot annis populum iudicauit.

Quot Reges in tribu Iuda, & quis quot annis regnauit.

Declaratio Paſchæ, & quis quando ſeruauit, ex temporibus Moyſi in hunc diem.

Reges Perſarum à Cyro, & quis quot annis regnauit.

Imperatores Romanorum ab Auguſto, & quis quot annis imperauit.

Tempora Olympiadum ab Iphito, vſque in præſentem Olympiadem.

Nomina Patriarcharum, ac generationes.

Nomina Prophetarum. Mulieres Prophetiſſæ.

Nomina Regum Hebræorum, & Regum, qui in Samaria regnauerunt ſupra decem tribus, & quis quot annis regnauit?

Nomina Sacerdotum.

Nomina Epiſcoporum Romæ, & quis quot annis præfuit?

Ex hoc Capitum Indice facilè colligitur, Chronicon hoc mutilum ad manus noſtras perueniſſe, cum Henricus Caniſius illud ediderit abſque notitia Imperatorum, Olympiadum, & Romanorum Pontificum: Labbeus & du-Cange addito quidem capite, quod de Imperatoribus inſcribitur, Olimpiades tamen & Romanos Pontifices omiſerint, quorum vltimorum iactura magnum Chronologiæ detrimentum affert:

eum defectu antiquorum Scriptorum tempora primorum Pontificum plerumque dubia, & incerta permanſerint. Et hæc quidem de Chronici Capitibus. Reſtat vt de auctore, quem inquirendum ſuſcepimus, nonnulla adiungamus. Vt enim ex titulis à Caniſio, & Labbeo huic Chronico præfixis collegimus, auctorem ignorarũt, quem proindè anonymum vocant. Verùm D. du-Cange in præfatione ad Faſtos Siculos ex plurimis argumentis conijcit, auctorẽ fuiſſe Hypolytũ Portuenſem Epiſcopum, qui ſub Alexandro Imperatore vixit, & in rebus Chronologicis adeò verſatus fuit, vt de ijs nonnulla Opuſcula ediderit. Teſtes huius veritatis luculentiſſimos habemus Euſebium, & diuum Hieronymum, quorum primus libro 6. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, cap. 22. ſcribit: *Eodem tempore & Hippolytus inter plurima alia ingenij ſui monumenta librum de Paſcha compoſuit, in quo temporum ſeriem deſcribens, & canonem quemdam Paſchalem per 16. annorum circuitum exhibens, anno 1. Imperatoris Alexandri computationem temporum circumſcribit*. Hieronymus verò libro de Scriptoribus. *Hippolytus cuiuſdam Eccleſiæ Epiſcopus (nomen quippe Vrbis reſcire non potui) rationem Paſchæ, temporumque Canones ſcripſit vſque ad primum annum Alexandri Imperatoris*. Credidit quidem D. du-Cange, Euſebium, & Hieronymum his locis de præfato Hippolyti Chronico egiſſe, quod tamen minimè probare poſſum: agunt enim de ratione Paſchæ, & temporum ſerie per 16. annorum circuitum exhibitis, quæ vſque ad annum primum Alexandri perueniunt. Hæc autem tabulæ Paſchali, ſeu Laterculo 16. annorum conueniunt, quæ ſtatuæ Hippolyti in Bibliotheca Vaticana ſeruatæ characteribus græcis inſculpta ſunt, cuius initium hoc eſt: *Anno 1. Imperij Alexandri Imperatoris contigit dies 14. Paſchæ idibus Aprilis, Sabbato cum menſis embolimæus fuiſſet. Sequentibus annis continget, ſicut in tabula ſubiectum eſt, in præteritis autem euenit, ſicut indicatũ eſt*. Et ſequitur tabula ipſa per 16. annorum Cyclum exhibita, adeò vt apertè conſtet, Euſebium, & Hieronymum locutos fuiſſe de hac tabula, in qua alia quoque Hippolyti opera in margine annotata ſunt, & inter cætera, *Demonſtratio temporum Paſchæ, prout in tabula*. Vel vt vertit Bucherius: *Demonſtratio temporum Paſchæ etiam in tabula*. Præter hanc autem demonſtrationem & tabulam, aliud opus Hippolyti exhibetur ſub Chronici nomine. Ita enim legitur in græco: Χρονικῶν. Aliqui addunt verba ſequentia: *contra Græcos* & *contrà Platonem, ſiue etiam de Vniuerſo*. Quæ tamen ſub diuerſis lineis exhibentur in Sede marmorea S. Hippolyti, ex qua

ver-

verba, prout reperiuntur, fideliter deſcripta ſubijcimus.

ΧΡΟΝΙΚΩΝ
ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ
.... ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Quæ à Bucherio in Commentarijs ad Canonem Paſchalem hoc modo latinè reddita ſunt.

Chronicon.
Ad Græcos.
In Platonem,
Vel etiam de omni.

Poteſt autem aduerbium Πρὸς dupliciter intelligi. Primo vt ſignificet *ad* vel *in*; ſecundo vt ſignificet *aduersùs* vel *contrà*: & vtroque modo à Scriptoribus acceptum fuiſſe, ex verſionibus ſuprapoſitis colligitur. In tabula autem ſignificare *aduersùs*, conſtat ex ipſo Hippolyti opere hic memorato, cuius fragmentum nuper Lugduni Batauorum à Stephano Le Moyne, inter varia ſacra editum fuit hoc titulo: Ἐξ Ἱππολύτου τοῦ πρὸς Ἕλληνας λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνα περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας. *Ex Hippolyti ſermone contra Græcos, cuius titulus: contra Platonem de Vniuerſi cauſa.* Ex quo titulo manifeſtè apparet, aliud eſſe ſermonem Hippolyti aduerſus Platonem de Vniuerſo, aliud eſſe Chronicon, vtrumque contra Gentiles exaratum. Cum enim Gentiles nonnulli mundum ab æternò fuiſſe exiſtimarent, omneſque Ethnici Religionem Catholicam nouitiam eſſe, & recentem dicerent, contrà hos Chronicon compoſuit Hippolytus, vt oſtenderet, & mundum à Deo creatum eſſe, & Religionem ab ipſius mundi initio traditione Patrum ad ſua tempora perueniſſe. Vnde in præfatione Chronici Sanctus Hippolytus teſtatur, ſe Prophetarum tempora, Regum & Sacerdotum ſeriem, diuiſiones & Generationes Gentium exhibere, vt conſtet omnibus, *quemadmodū generatio ſeminis Iſrael de Patribus in Chriſto completa ſit, & quot, quantique, per quanta tempora dinumerentur anni à creatura ſæculi vſque in hunc diem.*

Verum quidem eſt, hoc Chronicon ad annum 13. Alexandri Imperatoris pertingere, à multis autem Martyrium Hippolyti ſub Alexandro, qui tantum 13. annis regnauit, collocari, adeoque obijci poſſe, huius Chronici aucto-

ctorem non videri Hippolytum Portuenſem Epiſcopum. Attamen audiendus hic eſt vir erudítiſſimus du-Cange, qui in præfatione ſua ad Faſtos Siculos ita reſpondet. *Nec obſtat, quod ad poſtremum Alexandri Imperatoris annum hoc Chronicon Caniſianum, ſiue Labbeianum deducatur, Hippolytus verò eo imperante Martyrium ſubiiſſe dicatur à quibuſdam; cum certè id prorſus incertum ſit, nulloque probo auctore Martyrij tempus afferatur, quod Decio contigiſſe Gregorius Turonenſis, & alij volunt, ſed Alexandro dumtaxat imperante vixiſſe tradant Euſebius, Hieronymus, & alij. Anonymus verò in Chronico M. S. ex Codice Regio III. M. LXIV. Nicephorus Conſtantinopolitanus in Chronologia, & Catalogus Imperatorum Conſtantinopolitanorũ editus à Leunclauio lib. 2. iuris Græco Romani Seuero imperante floruiſſe, perperam, ni fallor, ſcribunt? tametſi nil obſtet, quin Seueri etiam ætate tum primum noſci cœperit: niſi Seuerum cum Alexandro Seuero confuderint. Coniecturam prætereà hanc noſtram de Hippolyto eiuſdem Opuſculi ſcriptore firmare poſſe id videtur, quod quædam ex eo in Raderianum Chronicon ſint immiſſa, vt ſubinde in notis indicamus.* Refert deinde plures annorum characteriſmos, quibus probat, Chronici auctorem eſſe Hippolytum, & adiungit: *Cum igitur Chronici ſtylus, tot annorum characteriſmi, cum ea annos mundi conditi, & Chriſti Incarnationis, vel Natiuitatis putandi ratione ab Hippolyto obſeruata prorſus concinant, ipſeque Hippolytus, & auctor Chronici vixerint ipſo Alexandri Seueri æuo, imò anno illius imperij XIII. ſe ſcribere profiteatur; nemo, opinor, inficias ierit, vero eſſe omninò proximum, illud ipſum eſſe Chronicon, quod Hippolytum ſcripſiſſe teſtantur Euſebius, & Hieronymus, quod vir aliquis doctus in latinam linguam poſteà tranſtulerit: cum id prætereà ſuadere videatur ipſa ſcribendi ratio, qua vſum Hippolytum idem Euſebius ſatis inſinuat. Atque adeo, quod cum Gregorius Syncellus ſcribat, Hippolytum in libro de Suſanna, & Daniele, Ioacimo, qui & Ioachas appellatus eſt, Regi Iudæ, filio Ioacimi Regis, ac Ioſiæ Nepoti tres regni annos tribuere, contra quam Euſebius, auctor Chronici Paſchalis, & alij paſſim, qui tres regni dumtaxat menſes eidem aſſignant, idipſum tradatur in hoc Chronico hiſce verbis: poſt Ioachim regnat filius eius Ioachim annis tribus, & hunc ducit ad eum compeditum Nabuchodonoſor Rex Babylonis, & alios cum eo.* Huc vſque du-Cange, cuius argumenta pro Chronici iſtius auctore Hippolyto haud ſpernenda ſunt, ſi illa excipias, quæ de teſtimonijs Euſebij, & Hieronymi

mi adfert, vtpotè quæ de tabula, & Cyclo Paſchali anno 1. Alexandri Imperatoris exarato intelligenda ſunt, non verò de Chronico anno 13. eiuſdem Imperatoris conſcripto, vt ex ſupradictis facilè colligitur.

8.

Ex Codice 244. M.SS. Vaticano continente Catalogum Romanorum Imperatorum a C. Iulio Cæſare vſque ad Valentem.

C. Iulius Cæſar. ann. IV. menſ. VII.

Auguſtus Cæſar. ann. LVI. menſ. VI.

Tiberius. ann. XXIII.

C. Cæſar Caligula. ann. III. menſ. X.

Claudius. ann. XIII. menſ. VII. d. XXIX.

Nero. ann. XIII. menſ. VII. d. XXVIII.

Veſpaſianus. ann. IX. menſ. XI. d. XXII.

Titus. ann. II. menſ. II.

Domitianus. ann. XV. menſ. V.

Nerua. ann. I. menſ. IV.

Traianus. ann. XIX. menſ. VI.

Hadrianus. ann. XXI.

Antoninus pius cum filijs Aurelio, & Lucio. ann. XXII. menſ. III.

M. Antoninus, qui & Verus, & L. Aurelius Commodus. ann. XXIX.

Commodus. ann. XVI.

Heluius Pertinax. menſ. V.

Seuerus. ann. XIX.

Antoninus Caracalla. ann. VI.

Macrinus. ann. I.

M. Aurelius Antoninus. ann. IV.

Alexander Mammeæ fil. ann. XIII.

Maximinus. ann. III.

Gordianus. ann. VI.

Philippus. ann. VII.

Decius. ann. I. menſ. III.

Gallus & Voluſianus Galli filius. ann. II. menſ. IV.

Valerianus & Gallienus. ann. XV.

Claudius. ann. I. menſ. IX.

Aurelianus. ann. V. menſ. VI.

Tacitus. menſ. VI.

Probus. ann. VI. menſ. IV.

Carus, cum filijs Carino, & Numeriano. ann. II.

Diocletianus. ann. XX.

Valerius. ann. II.

Conſtantinus. ann. XXX. menſ. X.

Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans. an. XXIV. menſ. V. d. XV.

Iulianus. ann. II. menſ. VIII.

Iouianus. menſ. VIII.

Valentinianus, & Valens. ann. XIV. menſ. V.

Ex

9.

Ex antiquis Membranis Bibliothecæ Cæſareæ ante 1300. *annos conſcriptis, quibus vſus quondam fuit pro Conſulum faſtis Cuſpinianus, & ex quibus ſequentia in Libro de Doctrina temporum edidit Ægidius Bucherius.*

Opuſculum aureum de Præfectis Vrbi, & quibus Conſulibus Magiſtratum geſſerint.

EX TEMPORIBVS GALLIENI, QVIS, QVANTVM TEMPORIS PRÆFECTVRAM VRBIS ADMINISTRAVERIT.

254. Valetiano II. & Gallieno. Lollianus Præfectus Vrbi.
255. Valeriano III. & Gallieno II. Valerius Maximus P. V.
256. Maxiмo, & Glabrione. * Nummius Albinus P. V.
257. Valeriano 4. & Gallieno III. Iunius Donatus P. V.
258. Tuſco, & Baſſo. Cornelius Sæcularis P. V.
259. Emiliano & Baſſo. Cornelius Sæcularis P. V.
260. Sæculari II. & Donato. Cornelius Sæcularis P. V.
261. Gallieno IV. & Voluſiano. Nummius Albinus P. V.
252. Gallieno V. & Fauſtino. Nummius Albinus P. V.
263. Albino II. & Dextro. Nummius Albinus P. V.
264. Gallieno VI. & Saturnino. Paternus P. V.
265. Valeriano II. & Lucillo. Paternus P. V.
266. Gallieno VII. & Sabinillo. Paternus P. V.
267. Paterno, & Harceſilao. Petronius Voluſianus P. V.
268. Paterno II. & Mariniano. Petronius Voluſianus P. V.
269. Claudio & Paterno. Flauius Antiochianus P. V.
270. Antiochiano, & Orfito. Flauius Antiochianus P. V.
271. Aureliano, & Baſſo. Poſtumius Varus P. V.
272. Quieto, & Volduniano. Flauius Antiochianus P. V.
273. Tacito & Placidiano. Virius Orfitus P. V.
274. Aureliano II. & Capitolino. Virius Orfitus P. V.
275. Aureliano III. & Marcellino. Poſtumius Syagrius P. V.
276. Tacito II. & Æmiliano. Ouinius Pacatianus P. V.
277. Probo & Paulino. Ouinius Pacatianus P. V.
278. Probo II. & Lupo. Virius Lupus P. V.
279. Probo III. & Paterno. * Virius Lupus P. V.
280. Meſſala & Grato. Virius Lupus P. V.
281. Probo IV. & Tiberiano. Ouinius Paternus P. V.
282. Probo V. & Victorino. Pomponius Victorianus P. V.
283. Caro, & Carino. Titutius * Roburrus P. V.
284. Carino II. & Numeriano. Ceionius Varus P. V.
285. Diocletiano II. & Ariſtobolo Ceionius Varus. P. V.
286. Maximo II. & Aqnilino. Iunius Maximus P. V.
287. Diocletiano III. & Maximiano. Iunius Maximus. P. V.
288. Maximiano II. & Ianuarino III. Kalendas Martij Pomponius Ianuarius P. V.

289.

* Contelorius legit Mummius; at Holſtenius vbique legit Nummius, ita in M. SS. notis eiuſdem Holſtenij ad librum de præfectis Vrbi a Contelorio editum, cuius autographũ penes me eſt.

* Contelorius legit. Iurius.

* Cuſpinian. & Onuphr. *Robuſtus*.

287. Baſſo II. & Quintiano Pomponins Ianuarius P. V.

290. Diocletiano IV. & Maximiano III. * Turranius Gratianus P. V.

* Contelorius; *Turrianus*.

291. Tiberiano II. & Dione XII. Kalendas Martij Iunius Tiberianus P. V.

292. Anniballiano, & Aſclepiodoto III. Nonas Auguſti, Claudius Marcellus P. V.

293. Diocletiano V. & Maximiano IV. III. Idus Martij Septimius Acyndinus P. V.

294. Conſtantio, & Maximiano Septimius Acyndinus P. V.

295. Tuſco & Anulino III. Idus Ianuarij Ariſtobolus P. V.

296. Diocletiano VI. & Conſtantio II. XII. Kalendas Martij. Caſſius Dion P. V.

297. Maximiano V. & Maximiano II. * Æranius Annibalianus P. V.

* Cuſpinian. & Onuphr. *Afranius*.

298. Fauſto II. & Gallo Artorius Maximus P. V.

299. Diocletiano VII. & Maximiano VI. Anicius Fauſtus P. V.

300. Conſtantio III. & Maximiano III. Kalendis Martij Pompeius Fauſtinus P.V.

301. Titiano II. & Nepotiano. Ælius Dionyſius P. V.

302. Conſtantio IV. & Maximiano IV. XI. Kalendas Martij Nummius Tuſcus P. V.

303. Diocletiano VIII. & Maximiano VII. pridie Idus Septembris Iunius Tiberianus, P. V.

304. Diocleriano IX. & Maximiano VIII. pridie Nonas Ianuarij * Aradius Rufinus P. V.

* Cuſpin. & Onuphr. *Eradius*. Tamen inferiùs ann. 312. ſemper *Aradius*.

305. Conſtantio V. & Maximiano V. pridie Idus Februarij Poſtumius Titianus P. V.

306. Cônſtantio VI. & Maxinuiano VI. XIV. Kalendas Aprilis, Annius Anulinus P. V.

307. Maximiano VII. & Maximiano, ex menſe Aprili factus eſt ſextus Conſulatus, quod eſt, * nouies, & Conſtantino VI. Kalendas Septembris † Iuſterus Tertullus. P. V.

* Cuſpin. & Onuphr. hic addunt *Diocletiano*.

† Contelorius; *Iuſtus*.

308. Conſules quos iuſſerint D D. N N. Auguſti ex XII. Kalendas Maij factum eſt, Maxentio, & Romulo, quod eſt decies, & Maximiano VII. Idus Aprilis Statius Rufinus P. V.

309. Maxentio II. & Romulo II. III. Kalendas Nouembris Aurelius Hermogenes P. V.

310. Maxentio III. Conſule V. Kalendas Nouembris, Rufinus Voluſianus P. V.

311. Conſules quos iuſſerint DD. NN. Auguſti ex menſe Septembri, factum eſt, Rufino, & Euſebio V. Kalendas Nouembris Iunius Flauianus P. V.

312. Maxentio IV. Conſule, qui ſunt Conſtantino II. & Licinio II. V. Idus Februarij Aradins Rufinus. P. V. VI. Kalendas Nouembris. Annius Anulinus dies XXXIV. P. V. III. Kalendas Decembris Aradius Rufiuus iterum P. V.

313. Conſtantino III. & Licinio III. VI. Idus Decembris Rufius Voluſianus P. V.

314. Voluſiano & Anniano Rufius Voluſianus P. V.

315. Conſtantino IV. & Licinio IV. XIII. Kalendas Septembris Vectius Rufinus P. V.

316. Sabino & Rufino pridie Nonas Auguſti Ouinius Gallicanus P. V.

317. Conſules quos iuſſerint DD. NN. Auguſti, ex die XIII. Kalendas Martij, Gallicano & Baſſo. Idibus Maij Septimius Baſſus P. V.

318. Licinio V. & Criſpo Cæſare ex die III. Idus Iulij in Idus Auguſti, vice illius cognouit Iulius Caſſius, eò quòd ad Auguſtum profectus eſt. Septimius Baſſus regreſſus P. V.

319. Conſtantino V. & Licinio Cæſare. Kalendis Septembris Valerius Maximus Baſilius P. V.

320. Conſtantino VI. & Conſtantino Cæſare * Valerius Maximus P. V.

321. Criſpo II. & Conſtantio II. * Valerius Maximus P. V.

322. Probiano, & Iuliano * Valerius Maximus P. V.

* Contelorius omittit Valerij Maximi Præfecturam, & Lucas Holſtenius eius loco alios Præfectos ſubſtituit.

323. Seuero, & Rufino. Idibus Septembris Lucer. Verinus P. V.

324. Criſpo III. & Conſtantio III. Lucer. Verinus P. V.

325. Paulino & Iuliano Pridie Nonas Ianuarij Acilius Seuerus P. V.

326. Conſtantino VII. & Côſtantio Cæſare Idibus Nouemb. Anicius Iulianus P.V.

327. Conſtantio, & Maximo. Anicius Iulianus P. V.

328. Ianuarino & Iuſto. Anicius Iulianus P. V.

* Contelorius legit: *Publius Optatianus*.

329. Conſtantino VIII. & Conſtantino IV. VII. Idus Septembris * Pubilius Opcanianus P. V. dies XXXI. item VIII. Idus Octobris Petronius Probianus P. V.

330. Gallicano, & Symmacho. Petronius Probianus P. V.

331. Baſſo, & Ablauio pridie Idus Aprilis, Anicius Paulinus P. V.

332. Pacatiano, & Hilariano Anicius Paulinus P. V.

333. Dalmatio, & Zenofilo ſeptimo Idus Aprilis, Publius Optatianus P. V. item in dies XXXII. item ſextò Idus Maias Ceionius Iulianus Kamenius P. V.

334. Optato, & Paulino V. Kalendas Maij Anicius Paulinus P. V.

335. Conſtantio, & Paulino III. Kalendas Ianuarij Rufius Albinus P. V.

336. Nepotiano & Facundo Rufius Albinus P. V.

337. Feliciano & Titiano VII. Idus Martij, Valerius Proculus P. V.

338. Vrſo & Polemio Idibus Ianuarij Mecilinius Hilarianus P. V.

339. Conſtantio II. & Conſtante. Pridie Idus Iulias Turgius Apronianus; menſes III. P. V. Item VIII. Kalendas Nouembris, Fabius Titianus P. V.

340. Acyndino & Proculo ex die III. Nonas Maij in VII. Idus Iunij. Iunius Tertullus Vicarius cognouit, eò quòd ad Auguſtum profectus eſt, poſteà reuerſus Fabius Titianus P. V.

341. Marcellino & Probino V. Kalendas Martij Aurelius Celſinus P. V.

* Contelor. *Mauortius Lollianus*.

342. Conſtantio III. & Conſtante II. Kalendis Aprilis * Filollianus Mauortius menſes III. dies VI. P. V. Item pridie Nonas Iulias, Aco Catulinus Philomatius P. V.

343. Placido & Romulo Aco Catulinus. P. V.

344. Leontio & Saluſtio Aco Catulinus P. V. Sed III. Idus Aprilis Quintus Ruſticus. P. V.

345. Amantio & Albino Quintus Ruſticus P. V. III. Nonas Iulias Probinus P. V.

346. Poſt Conſulatum Amantij & Albini. Probinus P. V. VII. Kalendas Ianuarij Placidus P. V.

347. Ruffino & Euſebio Placidus P. V. Pridie Idus Iunias, Limenius Præfectus Prætorio, & Vrbi.

348. Philippo & Salia, Vlpius Limenius Præfectus Prætorio, & Vrbi.

349. Limenio & Catulino. Limenius Præfectus Prætorio, & Vrbi. Ceſſauerunt Præfecturæ dies XII. à die VI. Idus Aprilis, vſque in XV. Kalendas Iunij: XIV. Kalendas Iunij Hermogenes Præfectus Prætorio, & Vrbi.

350. Sergio & Nigriniano Hermogenes Præfectus Prætorio, & Vrbi. III. Kalendas Martij Fabius Titianus P. V.

351. Magnentio & Gaiſone. Fabius Titianus P. V. Iterum Kalendis Martij Aurelius Celſinus P. V. Iterum IV. Idus Maij Cælius Probatus P. V. VII. Idus Iunij Clodius Adelfius P. V. XV. Kalendas Ianuarij Valerius Proculus P. V.

352. Decentio & Paulo Valerius Proculus P. V. Iterum V. Idus Septembris, Septimus Mnaſea P. V. VI. Kalendas Octobris, Neratius Cerealius P. V.

353. Conſtantio VI. & Conſtantio II. Neratius Cerealis P. V. VI. Idus Decembris, Vitraſius Orphitus P. V.

354. Conſtantio VII. & Conſtantio III. Vitraſius Orfitus Præfectus Vrbi.

Nota.

Felix Contelorius edidit opuſculum de Præfecto Vrbi, cui inſeruit Catalogum Præfectorum, quem pleriſque in locis ſuppleuit V. Cl. Lucas Holſtenius, cuius apographum à Cl. & Ill. D. Ciampino dono acceptum in notis marginalibus citaui.

AF-

10.

FASTI CONSVLARES

Cum annis Vrbis Conditæ, ferijs, ac ætate Lunæ Kalendis Ianuarijs, annis etiam biſſextilibus deſignatis iuxta methodum Cycli LXXXIV. Auctore Anonymo, qui ſub Conſtantio Imperatore ſcripſit. Ex M.S. Codice Bibliothecæ Cæſareæ à V. Cl. Noriſio integrè editi.

Anni Vrbis.	Anni Cycli.			
706.	76.		Iulio Cæſare & Iſaurio.	Mar. 32.
707.	77.		Caleno & Vatinio.	Mer. 3.
708.	78.		Cæſare III. & Lepido.	Iou. 14.
709.	79.	B.	Cæſare IV. & Solo.	Ven. 25.
710.	80.		Cæſare V. & Antonino.	Sol. 6.
711.	81.		Pauſa, & Hirtio.	Lun. 17.
712.	82.		Lepido, & Planco.	Mar. 28.
713.	83.	B.	Pietate, & Iſaurico.	Mer. 9.
714.	84.		Calmno, & Pollione.	Ven. 20.
715.	1.		Cenſorino, & Sabino.	Sat. 1. Cyclus VI.
716.	2.		Pulcro, & Flacco.	Sol. XII.
717.	3.	B.	Agrippa, & Gallo.	Lun. XXIII.
718.	4.		Publicola, & Nerua.	Mer. IV.
719.	5.		Cornificio, & Pompeio.	Iou. XV.
720.	6.		Libone, & Atratino.	Ven. XXVI.
721.	7.	B.	Auguſto II. & Tullo.	Sat. VII.
722.	8.		Henobarbo, & Soſſio.	Lun. XVIII.
723.	9.		Auguſto III. & Meſſalla.	Mar. XXIX.
724.	10.		Auguſto IV. & Graſſo.	Mer. X.
725.	11.	B.	Auguſto V. & Apuleio.	Iou. XXI.
726.	12.		Auguſto VI. & Agrippa II.	Sat. II.
727.	13.		Auguſto VII. & Agrippa III.	Sol. XIV.
728.	14.		Auguſto VIII. & Tauro.	Lun. XXV.
729.	15.	B.	Auguſto IX. & Silano.	Mar. VI.
730.	16.		Auguſto X. & Flacco.	Iou. XVII.
731.	17.		Auguſto XI. & Piſone.	Ven. XXIIX.
732.	18.		Marcello, & Arruntio.	Sat. IX.
733.	19.	B.	Lollio, & Lepido.	Sol. XX.
734.	20.		Apuleio, & Nerua.	Mar. I.
735.	21.		Saturnino, & Lucretio.	Mer. XII.
736.	22.		Lentulo, & Lentulo.	Iou. XXIII.
737.	23.	B.	Furnio, & Silano.	Ven. IV.
738.	24.		Ænobarbo, & Scipione.	Sol. XV.
739.	25.		Libone, & Piſone.	Lun. XXVII.
740.	26.		Graſſo, & Augure.	Mar. VIII.
741.	27.	B.	Nerone & Varo.	Mer. XIX.

Horum nouem annorum cum ætate Lunæ Kal. Ianuarij deſunt in M.S.

Anni Vrbis.	Anni Cycli				Anni Christi.
742.	28.		Meſſala, & Quirino.	Ven. XXX.	
743.	29.		Tuberone, & Maximo.	Sat. XI.	
744.	30.		Africano, & Maximo.	Sol. XXII.	
745.	31.	B.	Druſo, & Criſpino.	Lun. III.	
746.	32.		Cenſorino, & Gallo,	Mer. XIV.	
747.	33.		Nerone II. & Piſone.	Iou. XXV.	
748.	34.		Balbo, & Vetere.	Ven. VI.	
749.	35.	B.	Auguſto XII. & Sulla.	Sat. XVII.	
750.	36.		Sabino, & Ruſo.	Lun. XXVIII.	
751.	37.		Lentulo, & Meſſalino.	Mar. X.	
752.	38.		Auguſto XIII. & Siluano.	Mer. XXI.	
753.	39.	B.	Lentulo, & Piſone.	Iou. II.	
754.	40.		Cæſare, & Paulo.	Sat. XIII.	1.

Hoc Conſule Chriſtus natus eſt VIII. Kal. Ian. Lun. XV.

755.	41.		Vinicio & Varo.	Sol. XXIV.	2.
756.	42.		Lamia & Seruilio.	Lun. V.	3.
757.	43.	B.	Catulo, & Saturnino.	Mar. XVI.	4.
758.	44.		Voluſo, & Magno.	Iou. XXVII.	5.
759.	45.		Lepido, & Arruntio.	Ven. VIII.	6.
760.	46.		Cretico, & Nerua.	Sat. XIX.	7.
761.	47.	B.	Camillo, & Quintiliano.	Sol. XXX.	8.
762.	48.		Camerino, & Sabino.	Mar. XI.	9.
763.	49.		Dolabella, & Silano.	Mer. XXIII.	10.
764.	50.		Lepido, & Tauro.	Iou. IV.	11.
765.	51.	B.	Cæſare, & Capitone.	Ven. XV.	12.
766.	52.		Planco, & Silano.	Sol. XXVI.	13.
767.	53.		Duobus Sextis.	Lun. VII.	14.
768.	54.		Druſo Cæſare, & Flacco.	Mar. XVIII.	15.
769.	55.	B.	Tauro, & Libone.	Mer. XXIX.	16.
770.	56.		Flacco, & Rufo.	Ven. X.	17.
771.	57.		Tib. Cæſare III. & Germanico II.	Sat. XXI.	18.
772.	58.		Silano, & Balbo.	Sol. II.	19.
773.	59.	B.	Meſſala, & Cotta.	Lun. XIII.	20.
774.	60.		Ti. Cæſare IV. & Druſo Cæſare II.	Mer. XXIV.	21.
775.	61.		Agrippa, & Gallo.	Iou. VI.	22.
776.	62.		Pollione, & Vetere.	Ven. XVII.	23.
777.	63.	B.	Cethego, & Varro.	Sat. XXIIX.	24.
778.	64.		Agrippa, & Lentulo.	Lun. IX.	25.
779.	65.		Getulico, & Sabino.	Mar. XX.	26.
780.	66.		Graſſo & Piſone.	Mer. I.	27.
781.	67.	B.	Silano, & Nerua.	Iou. XII.	28.
782.	68.		Gemino, & Gemino.	Sat. XXIII.	29.

Hoc Conſule Chriſtus paſſus eſt die Solis, Luna XIV.

Anni Vrbis.	Anni Cycli			A. C.
783.	69.	Vinicio, & Longino.	Sol. IV.	30.
784.	70.	Tiberio Cæſare V. ſolo.	Lun. XV.	31.
785.	71.	B. Arruntio, & Enobarbo.	Mar. XXVI.	32.
786.	72.	Galba, & Sulla.	Iou. VII.	33.
787.	73.	Virellio, & Perſico.	Ven. XIX.	34.
788.	74.	Camerino, & Noniano.	Sat. XXX.	35.
789.	75.	B. Allieno, & Plautio.	Sol. XI.	36.
790.	76.	Proculo, & Nigrino.	Mar. XXII.	37.
791.	77.	Iuliano, & Aſprenate.	Mer. III.	38.
792.	78.	Caio Cæſare II. & Cæſiano.	Iou. XIV.	39.
793.	79.	B. Caio Cæſare III. ſolo.	Ven. XXV.	40.
794.	80.	C. Cæſare IV. & Saturnino.	Sol. VI.	41.
795.	81.	Ti. Claudio II. & Longo.	Lun. XVII.	42.
796.	82.	Ti. Claudio, & Vitellio.	Mar. XXIIX.	43.
797.	83.	B. Criſpo II. & Tauro.	Mer. IX.	44.
798.	84.	Vinicio, & Coruino.	Ven. XX.	45.
799.	1.	Aſiatico II. & Silano.	Sat. I. Cyclus VII.	46.
800.	2.	Ti. Claudio IV. & Vitellio III.	Sol. XII.	47.
801.	3.	B. Vitellio, & Poblicola.	Lun. XXIII.	48.
802.	4.	Veranio, & Gallo.	Mer. IV.	49.
803.	5.	Vetere, & Neruiliano.	Iou. XV.	50.
804.	6.	Ti. Claudio V. & Orfito.	Ven. XXVI.	51.
805.	7.	B. Sulla, & Othone.	Sat. VII.	52.
806.	8.	Silano, & Antonino.	Lun. XVIII.	53.
807.	9.	Marcello, & Auiola.	Mar. XXIX.	54.
808.	10.	Nerone Cæſare, & Vetere.	Mer. X.	55.
809.	11.	B. Saturnino, & Scipione.	Iou. XXI.	56.
810.	12.	Nerone II. & Piſone.	Sat. II.	57.
811.	13.	Nerone III. & Meſſala.	Sol. XIV.	58.
812.	14.	Capitone, & Aproniano.	Lun. XXV.	59.
813.	15.	B. Nerone IV. & Lentulo.	Mar. VI.	60.
814.	16.	Turpilino, & Pæto.	Iou. XVII.	61.
815.	17.	Mario, & Gallo.	Ven. XXIIX.	62.
816.	18.	Regulo, & Ruſo.	Sat. IX.	63.
817.	19.	B. Craſſo, & Baſſo.	Sol. XX.	64.
818.	20.	Nerua, & Veſtino.	Mar. I.	65.
819.	21.	Teleſino, & Paulino.	Mer. XII.	66.
820.	22.	Capitone, & Ruſo.	Iou. XXIII.	67.
821.	23.	B. Trachala, & Italico.	Ven. IV.	68.
822.	24.	Galua II. & Vinio.	Sol. XV.	69.
823.	25.	Veſpaſiano II. & Tito.	Lun. XXVII.	70.
824.	26.	Veſpaſiano III. & Nerua.	Mar. VIII.	71.
825.	27.	B. Veſpaſiano IV. & Tito II.	Mer. XIX.	72.
826.	28.	Domitiano II. & Meſſalino.	Ven. XXX.	73.
827.	29.	Veſpaſiano V. & Tito III.	Sat. X.	74.
828.	30.	Veſpaſiano VI. & Tito IV.	Sol. XXII.	75.
829.	31.	B. Veſpaſiano VII. & Domitiano V.	Lun. III.	76.
830.	32.	Veſpaſiano VIII. & Tito V.	Mer. XIV.	77.
831.	33.	Commodo, & Priſco.	Iou. XXV.	78.
832.	34.	Veſpaſiano IX. & Tito VI.	Ven. VI.	79.

833.

Anni Vrbis.	Anni Cycli			A. C.
833.	35.	B.	Tito VII. & Domitiano VI.	Sat. XVII.	80.
834.	36.		Silua , & Pollione.	Lun. XXVIII.	81.
835.	37.		Domitiano VIII. & Sabino.	Mar. IX.	82.
836.	38.		Domitiano IX. & Ruſo.	Mer. XXI.	83.
837.	39.	B.	Domitiano X. & Sabino.	Iou. II.	84.
838.	40.		Domitiano XI. & Furuo.	Sat. XIII.	85.
839.	41.		Domitiano XII. & Dolabella.	Sol. XXIV.	86.
840.	42.		Domitiano XIII. & Saturnino.	Lun. V.	87.
841.	43.	B.	Domitiano XIV. & Ruſo.	Mar. XVI.	88.
842.	44.		Fuluo , & Atratino.	Iou. XXVII.	89.
843.	45.		Domitiano XV. & Nerua.	Ven. VIII.	90.
844.	46.		Glabrione , & Traiano.	Sat. XIX.	91.
845.	47.	B.	Domitiano XVI. & Saturnino.	Sol. XXX.	92.
846.	48.		Collega , & Priſcino.	Mar. XI.	93.
847.	49.		Aſprenate , & Laterano.	Mer. XXIII.	94.
448.	50.		Domitiano XVII. & Clemente.	Iou. IV.	95.
849.	51.	B.	Valeriano , & Vetere.	Ven. XV.	96.
850.	52.		Nerua II. & Ruſo III.	Sol. XXVI.	97.
851.	53.		Nerua III. & Traiano II.	Lun. VII.	98.
852.	54.		Palma , & Senecione.	Mar. XVIII.	99.
853.	55.	B.	Traiano III. & Frontino.	Mer. XXIX.	100.
854.	56.		Traiano IIII. & Pæto.	Ven. X.	101.
855.	57.		Seruillo II. & Sura II.	Sat. XXI.	102.
856.	58.		Traiano V. & Maximo II.	Sol. II.	103.
857.	59.	B.	Surano II. & Marcello.	Lun. XIII.	104.
858.	60.		Candido II. & Quadrato.	Mer. XXIV.	105.
859.	61.		Commodo , & Cereale.	Iou. VI.	106.
860.	62.		Sura & Senecione.	Ven. XVII.	107.
861.	63.	B.	Gallo , & Bradua.	Sat. XXIIX.	108.
862.	64.		Palma II. & Tullo.	Lun. IX.	109.
863.	65.		Priſcina , & Orfito.	Mar. XX.	110.
864.	66.		Piſone , & Bolano.	Mer. I.	111.
865.	67.	B.	Traiano VI. & Africano.	Iou. XII.	112.
866.	68.		Celſo & Criſpino.	Sat. XXIII.	113.
867.	69.		Vopiſco , & Haſta.	Sol. IV.	114.
868.	70.		Meſſala , & Pedone.	Lun. IV.	115.
869.	71.	B.	Eliano , & Vetere.	Mar. XXVI.	116.
870.	72.		Nigro , & Aproniano.	Iou. VII.	117.
871.	73.		Adriano II. & Salinatore.	Ven. XIX.	118.
872.	74.		Adriano III. & Ruſtico.	Sat. XXX.	119.
873.	75.	B.	Seuero , & Fuluo.	Sol. XI.	120.
874.	76.		Vero II. & Augure.	Mar. XXII.	121.
875.	77.		Auiola , & Panſa.	Mer. III.	122.
876.	78.		Pætino , & Aproniano.	Iou. XIV.	123.
877.	79.	B.	Glabrione , & Torquato.	Ven. XXV.	124.
878.	80.		Aſiatico II. & Aquilino.	Sol. VI.	125.
879.	81.		Vero III. & Ambibulo.	Lun. XVII.	126.
880.	82.		Titiano , & Gallicano.	Mar. XXIIX.	127.
881.	83.	B.	Aſprenate , & Libone.	Mer. IX.	128.
882.	84.		Marcello II. & Marcello II.	Ven. XX.	129.
883.	1.		Catulino , & Apro.	Sat. I. Cycl. S.	130.
884.	2.		Pontiano , & Rufino.	Sol. XII.	131.
885.	3.	B.	Augurino , & Sergiano.	Lun. XXIII.	132.
886.	4.		Hibero , & Siſenna.	Mer. IV.	133.
887.	5.		Seruiano , & Varo.	Iou. XV.	134.

888.

Anni Vrbis.	Anni Cycli			A. C.
888.	6.	Luperco, & Attico.	Ven. XXVI.	135.
889.	7.	B. Commodo, & Pompeiano.	Sat. VII.	136.
890.	8.	Cæſare II. & Balbino.	Lun. XIIX.	137.
891.	9.	Nigro, & Camerino.	Mar. XXIX.	138.
892.	10.	Antonino II. & Præſente.	Mer. X.	139.
893.	11.	B. Antonino III. & Aureliano Cæſare.	Iou. XXI.	140.
894.	12.	Siloga, & Seuero.	Sat. II.	141.
895.	13.	Rufino, & Quadrato.	Sol. XIV.	142.
896.	14.	Torquato, & Attico.	Lun. XXV.	143.
897.	15.	B. Auito, & Maximo.	Mar. VI.	144.
898.	16.	Antonino III. & Aureliano Cæſare II.	Iou. XVII.	145.
899.	17.	Claro, & Seuero.	Ven. XXIIX.	146.
900.	18.	Largo, & Meſſalino.	Sat. IX.	147.
901.	19.	B. Torquato & Iuliano.	Sol. XX.	148.
902.	20.	Orfito, & Priſco.	Mar. I.	149.
903.	21.	Gallicano, & Vetere.	Mer. XII.	150.
904.	22.	Maximo, & Condiano.	Iou. XXIII.	151.
905.	23.	B. Glabrione, & Homullo.	Ven. IV.	152.
906.	24.	Præſente, & Rufino.	Sol. XV.	153.
907.	25.	Commodo, & Laterano.	Lun. XXVII.	154.
908.	26.	Seuero, & Sabino.	Mar. VIII.	155.
909.	27.	B. Siluano, & Augurino.	Mer. XIX.	156.
910.	28.	Barbaro, & Regulo.	Ven. XXX.	157.
911.	29.	Tertullo, & Sacerdote.	Sat. XI.	158.
912.	30.	Quintillo, & Priſco.	Sol. XXII.	159.
913.	31.	B. Bradua, & Varo.	Lun. III.	160.
914.	32.	Duobus Auguſtis.	Mer. XIV.	161.
915.	33.	Ruſtico, & Aquilino.	Iou. XXV.	162.
916.	34.	Lolliano, & Paſtore.	Ven. VI.	163.
917.	35.	B. Macrino, & Celſo.	Sat. XVII.	164.
918.	36.	Orfito, & Pudente.	Lun. XXVIII.	165.
919.	37.	Pudente, & Pulione.	Mar. X.	166.
920.	38.	Vero III. & Quadrato.	Mer. XXI.	167.
921.	39.	B. Aproniano, & Paulo.	Iou. II.	168.
922.	40.	Priſco, & Apollinare.	Sat. XIII.	169.
923.	41.	Claro, & Cethego.	Sol. XXIV.	170.
924.	42.	Seuero, & Herenniano.	Lun. V.	171.
925.	43.	B. Orfito, & Maximo.	Mar. XVI.	172.
926.	44.	Seuero II. & Pompeiano.	Iou. XXVII.	173.
927.	45.	Gallo, & Flacco.	Ven. VIII.	174.
928.	46.	Piſone, & Iuliano.	Sat. XIX.	175.
929.	47.	B. Pollione, & Apro.	Sol. XXX.	176.
930.	48.	Commodo, & Quintillo.	Mar. XI.	177.
931.	49.	Orfito, & Rufo.	Mer. XXIII.	178.
932.	50.	Commodo II. & Vero.	Iou. IV.	179.
933.	51.	B. Præſente, & Condiano.	Ven. XV.	180.
934.	52.	Commodo II. & Byrro.	Sol. XXVI.	181.
935.	53.	Mamertino, & Rufo.	Lun. VII.	182.
936.	54.	Commodo IV. & Victorino.	Mar. XVIII.	183.
937.	55.	B. Marullo, & Eliano.	Mer. XXIX.	184.
938.	56.	Materno, & Bradua.	Ven. X.	185.
939.	57.	Commodo V. & Glabrione.	Sat. XXI.	186.
940.	58.	Criſpino, & Eliano.	Sol. II.	187.
941.	59.	B. Fuſciano, & Silano.	Lun. XIII.	188.
942.	60.	Duobus Silanis.	Mer. XXIV.	189.

	Anni Vrbis.	Anni Cycli			A. C.
	943.	61.	Commodo VI. & Septimiano.	Iou. VI.	190.
	944.	62.	Aproniano, & Bradua.	Ven. XVII.	191.
	945.	63.	B. Commodo VII. & Pertinace.	Sat. XXIIX.	192.
	946.	64.	Falcone, & Claro.	Lun. IX.	193.
	947.	65.	Seuero II. & Albino.	Mar. XX.	194.
	948.	66.	Tertullo, & Clemente.	Mer. I.	195.
	949.	67.	B. Dextro, & Priſco.	Iou. XII.	196.
	950.	68.	Laterano, & Rufino.	Sat. XXIII.	197.
	951.	69.	Saturnino, & Gallo.	Sol. IV.	198.
	952.	70.	Anulino, & Frontone.	Lun. XV.	199.
	953.	71.	B. Seuero III. & Victorino.	Mar. XXVI.	200.
	954.	72.	Fabiano & Muciano.	Iou. VII.	201.
	955.	73.	Seuero III. & Antonino.	Ven. XIX.	202.
	956.	74.	Plauriano, & Geta.	Sat. XXX.	203.
	957.	75.	B. Cilone, & Libone.	Sol. XI.	204.
† Ab hoc anno incipit Bucherius faſtorum fragmentum, quod ipſe nactus erat.	†958.	76.	Antonino II. & Geta.	Mar. XXII.	205.
	959.	77.	Albino, & Æmiliano.	Mer. III.	206.
	960.	78.	* Apro, & Maximo.	Iou. XIV.	207.
	961.	79.	B. Antonino III. & Geta II.	Ven. XXV.	208.
	962.	80.	Pompeiano, & Auito.	Sol. VI.	209.
* *Caro.*	963.	81.	Fauſtino, & Rufino.	Lun. XVII.	210.
	964.	82.	Gentiano, & Baſſo.	Mer. XXVIII.	211.
	965.	83.	B. Duobus Aſpris.	Mer. IX.	212.
	966.	84.	Antonino IV. & Balbino.	Ven. XX.	213.
	967.	1.	Meſſala, & Sabino.	Sat. I.	214.
	968.	2.	Læto, & Cereale.	Sol. XII.	215.
	969.	3.	B. Sabino, & Anulino.	Lun. XXIII.	216.
	970.	4.	Præſente, & Extricato.	Mer. IV.	217.
	971.	5.	Antonino, & Aduento.	Iou. XV.	218.
	972.	6.	Antonino II. & Sacerdote.	Ven. XXVI.	219.
	973.	7.	B. Antonino III. & Comazonte.	Sat. VII.	220.
	974.	8.	Graro & Seleuco.	Lun. XVIII.	221.
	975.	9.	Antonino IV. & Alexandro.	Mar. XXIX.	222.
	976.	10.	Maximo, & Heliano.	Mer. X.	223.
	977.	11.	B. Iuliano, & Criſpino.	Iou. XXI.	224.
	978.	12.	Fuſco, & Dextro.	Sat. II.	225.
	979.	13.	Alexandro II. & Marcello.	Sol. XIV.	226.
	980.	14.	* Albino, & Maximo.	Lun. XXV.	227.
* *Sabino.*	981.	15.	B. Modeſto, & Probo.	Mar. VI.	228.
	982.	16.	Alexandro III. & Dione.	Iou. XVII.	229.
	983.	17.	Agricola, & Clementino.	Ven. XXIIX.	230.
	984.	18.	Pompeiano, & Peligniano.	Sat. IX.	231.
	985.	19.	B. Lupo, & Maximo.	Sol. XX.	232.
	986.	20.	Maximo, & Paterno.	Mar. I.	233.
	987.	21.	Maximo II. & Vrbano.	Mer. XII.	234.
	988.	22.	Seuero, & Quintiano.	Iou. XXIII.	235.
* *Maximino.*	989.	23.	B. * Maximo, & Africano.	Ven. IV.	236.
	990.	24.	Perpetuo, & Corneliano.	Sol. XV.	237.
	991.	25.	Pio, & Pontiano.	Lun. XXVII.	238.
Aliàs *Vlpio.*	992.	26.	Gordiano, & Auiola.	Mar. VIII.	239.
	993.	27.	B. Sabino, & Venuſto.	Mer. XIX.	240.
	994.	28.	Gordiano II. & Pompeiano.	Ven. XXX.	241.
	995.	29.	Attico, & Prætextato.	Sat. XI.	242.
	996.	30.	Arriano, & Papo.	Sol. XXI.	243.
	997.	31.	B. Peregrino, & Æmiliano.	Lun. III.	244.

Anni Vrbis.	Anni Cycli			A. C.	
998.	32.	Philippo, & Titiano.	Mer. XIV.	245.	
999.	33.	Præſente, & Albino.	Iou. XXV.	246.	
1000.	34.	Philippo II. & Philippo.	Ven. VI.	247.	
1001.	35.	B. Philippo III. & Philippo II.	Sat. XVII.	248.	
1002.	36.	Æmiliano, & Aquilino.	Lun. XXVIII.	249.	
1003.	37.	Decio II. & Grato.	Mar. IX.	250.	
1004.	38.	Decio III. & Decio Cæſare.	Mer. XXI.	251.	
1005.	39.	B. Gallo II. & Voluſiano.	Iou. II.	252.	
1006.	40.	Voluſiano II. & Maximo.	Sat. XIII.	253.	
1007.	41.	Valeriano II. & Gallieno.	Sol. XXIV.	254.	
1008.	42.	Valeriano III. & Gallieno II.	Lun. V.	155.	
1009.	43.	B. Maximo, & Glabrione.	Mar. XVI.	256.	
1010.	44.	Valeriano IV. & Gallieno III.	Iou. XXVII.	257.	
1011.	45.	Tuſco, & Baſſo.	Ven. VIII.	258.	
1012.	46.	Æmiliano, & Baſſo.	Sat. XIX.	259.	
1013.	47.	B. Sæculare, & Donato.	Sol. XXX.	260.	
1014.	48.	Gallieno IV. & Voluſiano.	Mar. XI.	261.	
1015.	49.	Gallieno V. & * Fauſtiniano.	Mer. XXIII.	262.	* Fauſtino.
1016.	50.	Albino, & Dextro.	Iou. IV.	263.	
1017.	51.	B. Gallieno VI. & Saturnino.	Ven. XV.	264.	
1018.	52.	Valeriano II. & Lucillo.	Sol. XXVI.	265.	
1019.	53.	Gallieno VII. & Sabinillo.	Lun. VII.	266.	
1020.	54.	Paterno, & Arceſilao.	Mar. XVIII.	267.	
1021.	55.	B. Paterno II. & Mariniano.	Mer. XXIX.	268.	
1022.	56.	Claudio, & Paterno.	Ven. X.	269.	
1023.	57.	Antiociano, & Orfito.	Sat. XXI.	270.	
1024.	58.	Aureliano, & Baſſo.	Sol. II.	271.	
1025.	59.	B. Quieto. & Voldumiano.	Lun. XIII.	272.	
1026.	60.	Tacito, & Placidiano.	Mer. XXIV.	273.	
1027.	61.	Aureliano II. & Capitolino.	Iou. VI.	274.	
1028.	62.	Aureliano III. & Marcellino.	Ven. XVII.	275.	
1029.	63.	B. Tacito II. & Æmiliano.	Sat. XXVIII.	276.	
1030.	64.	Probo, & Paulino.	Lun. IX.	277.	
1031.	65.	Probo II. & Lupo.	Mar. XX.	278.	
1032.	66.	Probo III., & Paterno.	Mer. I.	279.	
1033.	67.	B. Meſſalla, & Grato.	Iou. XII.	280.	
1034.	68.	Probo IV. & Tiberiano.	Sat. XXIII.	281.	
1035.	69.	Probo V. & Victorino.	Sol. IV.	282.	
1036.	70.	Caro II. & Carino.	Lun. XV.	283.	
1037.	71.	B. Carino II. & Numeriano.	Mar. XXV. *	284.	* Lege XXVI.
1038.	72.	Diocletiano II. & Ariſtobulo.	Iou. VII.	285.	
1039.	73.	Maximo II. & Aquilino.	Ven. XIX.	286.	
1040.	74.	Diocletiano III. & Maximiano.	Sat. XXX.	287.	
1041.	75.	B. Maximiano II. & Ianuarino.	Sol. XI.	288.	
1042.	76.	Baſſo II. & Quintiano.	Mar. XXII.	289.	
1043.	77.	Diocletiano IV. & Maximiano III.	Mer. III.	290.	
1044.	78.	Tiberiano, & Dione.	Iou. XIV.	291.	
1045.	79.	B. Annibaliano, & Aſclepiodoto.	Ven. XXV.	292.	
1046.	80.	Diocletiano V. & Maximiano IV.	Sol. VI.	293.	
1047.	81.	Conſtantio, & Maximiano.	Lun. XVII.	294.	
1048.	82.	Tuſco, & Anullino.	Mar. XXVIII.	295.	
1049.	83.	B. Diocletiano VI. & Conſtantio II.	Mer. IX.	296.	
1050.	84.	Maximiano V. & Maximiano II.	Ven. XX.	297.	
1051.	1.	Fauſto II. & Gallo.	Sat. I. Cyclus X.	298.	
1052.	2.	Diocletiano VII. & Maximiano VI.	Sol. XII.	299.	

Anni Vrbis.	Anni Cycli				A. C.
1053.	3.	B.	Conſtantio III. & Maximiano III.	Lun. XXIII.	300.
1054.	4.		Titiano, & Nepotiano.	Mer. IV.	301.
1055.	5.		Conſtantio IV. & Maximiano IV.	Iou. XV.	302.
1056.	6.		Diocletiano VIII. & Maximiano VII.	Ven. XXVI.	303.
1057.	7.	B.	Diocletiano IX. & Maximiano VIII.	Sat. VII.	304.
1058.	8.		Conſtantio V. & Maximiano V.	Lun. XVIII.	305.
1059.	9.		Conſtantio VI. & Maximiano VI.	Mar. XXIX.	306.
1060.	10.		Nouiès, & Conſtantino.	Mer. X.	307.
1061.	11.	B.	Deciès, & Maximiano VII.	Iou. XXI.	308.
1062.	12.		Poſt Conſul. X. & VII.	Sat. II.	309.
1063.	13.		Anno II. poſt Conſul. X. & VII.	Sol. XIII.	310.
1064.	14.		Maximiano VII. ſolo.	Lun. XXV.	311.
1065.	15.	B.	Conſtantino II. & Licinio II.	Mar. VI.	312.
1066.	16.		Conſtantino III. & Licinio III.	Iou. XVII.	313.
1067.	17.		Voluſiano, & Anniano.	Ven. XXVIII.	314.
1068.	18.		Conſtantino IV. & Licinio IV.	Sat. IX.	315.
1069.	19.	B.	Sabino, & Rufino.	Sol. XX.	316.
1070.	20.		Gallicano, & Baſſo.	Mar. I.	317.
1071.	21.		Licinio V. & Criſpo.	Mer. XII.	318.
1072.	22.		Conſtantino V. & Licinio.	Iou. XXIII.	319.
1073.	23.	B.	Conſtantino VI. & Licinio.	Ven. IV.	320.
1074.	24.		Criſpo II. & Conſtantino II.	Sol. XV.	321.
1075.	25.		Probiano, & Iuliano.	Lun. XXVII.	322.
1076.	26.		Seuero, & Rufino.	Mar. VIII.	323.
1077.	27.	B.	Criſpo III. & Conſtantino III.	Mer. XIX.	324.
1078.	28.		Paulino, & Iuliano.	Ven. XXX.	325.
1079.	29.		Conſtantino VII. & Conſtantio.	Sat. XI.	326.
1080.	30.		Conſtantio, & Maximo.	Sol. XXII.	327.
1081.	31.	B.	Ianuarino, & Iuſto.	Lun. III.	328.
1082.	32.		Conſtantino VIII. & Conſtantino IV.	Mer. XIV.	329.
1083.	33.		Gallicano, & Symmacho.	Iou. XXV.	330.
1084.	34.		Baſſo, & Ablauio.	Ven. VI.	331.
1085.	35.	B.	Pacatiano, & Hilariano.	Sat. XVII.	332.
1086.	36.		Dalmatio, & Zenofilo.	Lun. XXVIII.	333.
1087.	37.		Optato, & Paulino.	Mar. IX.	334.
1088.	38.		Conſtantio, & Albino.	Mer. XXI.	335.
1089.	39.	B.	Nepotiano, & Facundo.	Iou. II.	336.
1090.	40.		Feliciano, & Titiano.	Sat. XIII.	337.
1091.	41.		Vrſo, & Polemio.	Sol. XXIV.	338.
1092.	42.		Conſtantio II. & Conſtante.	Lun. V.	339.
1093.	43.	B.	Aquilino*, & Proculo.	Mar. XVI.	340.
1094.	44.		Marcellino, & Probino.	Iou. XXVII.	341.
1095.	45.		Conſtantio III. & Conſtante II.	Ven. VIII.	342.
1096.	46.		Placido, & Romulo.	Sat. XIX.	343.
1097.	47.	B.	Leontio, & Salluſtio.	Sol. XXX.	344.
1098.	48.		Amantio, & Albino.	Mar. XI.	345.
1099.	49.		Poſt Amantio, & Albino.	Mer. XXIII.	346.
1100.	50.		Rufino, & Euſebio.	Iou. IV.	347.
1101.	51.	B.	Philippo, & Salia.	Ven. XV.	348.
1102.	52.		Limenio, & Catullino.	Sol. XXVI.	349.
1103.	53.		Sergio, & Nigriniano.	Lun. VII.	350.
1104.	54.		Poſt Conſ. Sergij, & Nigriniani.	Mar. XVIII.	351.
1105.	55.	B.	Conſtantio V. & Conſtantio Iuniore.	Mer. XXIX.	352.
1106.	56.		Conſtantio VI. & Conſtantio II.	Ven. X.	353.
1107.	57.		Conſtantio VII. & Conſtantio III.	Sat. XXII.	354.

* *Aquindino.*

De

ANNOTATIO

De horum Faſtorum præſtantia.

PRimus horum faſtorum mentionem feciſſe creditur Cuſpinianus, qui ad annum Vrbis conditæ 248. ita ſcribit: *Reperi quemdam vetuſtiſſimum Codicem, cuius auctor ignoratur; qui ſola nomina Conſulum ponit ab eiectis Regibus ad Gotthorum tempora, & à quibuſdam cenſetur eſſe Pauli Oroſij, quem ſæpiùs in hoc opere citabo, in quo ſemper quatuor annorum Conſules quaſi ſub vna Olympiade ſcribuntur, & è regione nomina planetarum cum quibuſdam numeris, quos neque intelligere potui, neque hactenùs, qui intellexiſſent, reperi.* Hæc ibi Cuſpinianus, qui ſæpiùs his faſtis vtitur, citans eorum fragmenta, ex quibus Aegidius Bucherius in Commentarijs ad Canonem Paſchalem collegit, Auctorem hunc, licet ignotum, doctiſſimè certiſſimèque Conſules ſuos digeſſiſſe, & Victorij, Caſſiodori, Proſperiue faſtos vel ſolum erigere poſſe, ſi integer ad manus noſtras deueniſſet: *Hunc autem*, inquit, *quoniam integrum nanciſci nondum contigit, quod reperi, fideliter exhibebo: Cuſpiniani hæredes aut amicos priùs obteſtatus, vt ſi membranas illas adhuc habeant, publico non inuideant; & tantum antiquitatis theſaurum interire ne permittant.* Hactenùs Bucherius, ad cuius manus peruenerat fragmentum horum faſtorum, à Conſulatu *Antonini* 2. & *Getæ* anno 205. vſque ad Conſulatum *Conſtantij VII.* & *Conſtantij III.* anno 354. quo anno hi faſti finem accipiunt.

Porrò huic faſtorum fragmento, quod in Commentarijs ſuis edidit Bucherius, ſubijcit hanc annotationem: *Hucuſque in vetuſtiſſima membrana Conſulum faſti, ſanè benè, & multò meliùs, quam à Victorio Proſperoque digeſti, totque inſuper feriarum epactarumque in Calendis Ianuarijs characteribus tam aptè confirmati, vt ijs antiquiores iuxta ac meliores hactenùs videre non contigerit.* Vbi notanda ſunt hæc Bucherij verba: *Feriarum epactarumque in Kalendis Ianuarij*: ex quibus colligimus, quid ſignificent nomina Planetarum, & numeri, quos Cuſpinianus intelligere non potuerat, ac de quibus fruſtrà aliorum interpretationem petierat. Significant enim, quo die quiſque Conſulatus proceſſerit, qui nouo anno, vt Caſſiodorus annotat, nomen dabat. Procedebant enim noui Conſules Kalendis Ianuarij, quæ ſingulis annis feriam mutabant, hac tamen differentia in-

inter annos biſſextiles, & alios non biſſextiles, quod hi vna, illi duabus ferijs poſt Kalendas anni præcedentis inchoare debeant. Quarè annis biſſextilibus, qui per litteram B. deſignantur in Faſtis, duæ feriæ aſſignandæ ſunt, quæ in alijs Calendarijs per duas litteras exprimi ſolent, hìc verò ferijs ipſis, quarum vna exprimitur, alia omittitur. Hæc quidem de Planetarum ſeu feriarum nominibus, quæ Cuſpinianus intelligere non poterat, quid ſignificarent.

De numeris aliud quid dicendum videtur. Licet enim iam conſtet, ijs epactas ſignificari, non tamen æquè certum eſt, eas correctas eſſe, & ab omni errore immunes. Vt enim ipſe Bucherius in Commentarijs ad Canonem Paſchalem Victorij obſeruauit: *In epactas nullusne error irrepſerit, æquè aſſerere non auſim; nec enim eorum mihi methodus ratione perſpecta, neque ſemper per vndecim, ſed ſubinde etiam per duodecim ſuccreſcunt, idque varia & incerta annorum quantitate. Denique quæ ab anno Chriſti 312. ad 354. per annos 43. decurrunt, diebus ſequentis laterculi Paſchalibus non ſemper conuenire videntur, de quo magis cogitandum exiſtimo.* Hæc, quæ ibi Bucherius obſeruat de diebus Paſchalibus ab anno 312. eruditus Noriſius obſeruauit de diebus Paſchalibus anterioribus. Quarè in notis ad hos Faſtos ſcribit: *Nullus autem dubito, quin nonnulla in eoſdem Faſtos aliena manu eaque ignaua potiùs, quam maligna, infarta fuerint: vti cum an. Vrbis 754. Cæſare & Paulo Conſulibus dicitur natus Chriſtus die 25. Decembris luna 15. Nam cum proximis Kalendis Ianuarijs ſignetur ab Anonymo luna 24. iuxta eundem die 25. Decembris erat luna 17. Rursùs anno Vrbis 782. Geminis Conſulibus dicitur Chriſtus paſſus die Solis luna 14. At eo anno ab anonymo hac bina nota Chronologica Kalendæ Ianuariæ deſignantur Sat. 23. Feria rectè proditur, cyclo Solis X. litt. B. At ſi eo die fuit luna 23. Neomenia proxima contigit die 9. Ianuarij, & tertia ab hac fuit die itidem 9. Martij. Ac proinde luna 14. incidit iuxta Cyclum Anonymi in diem 22. Martij, feria III. Quàuis dies Nouiluniorũ apud hunc ſcriptorem erronei indicantur: ſiquidem illo anno Chriſti 29. Nouilunium iuxta medios lunæ motus contigit die 3. Ianuarij, hora 9. poſt meridiem. Vnde Kalendis Ianuarij fuit luna 29. Denique A. V. 786. Galba & Sulla Coſſ. in ijsdem Faſtis legitur: Hoc Conſulatu Petrus, & Paulus ad Vrbem venerunt, & acceperunt Epiſcopatum; & A. V. 808. Nerone Cæſare & Vetere Coſſ. anno Imperij eiuſdem Neronis primo ſcribitur: Hoc Conſulatu paſſi ſunt Petrus &*

Paulus III. Kal. Iulias. Quod vtrumque refellit ſacra hiſtoria Act. Apoſt. cap. 12. & 18. & veluti ab aliena manu intruſum, omiſi. Hactenùs Noriſius, cuius opinio de interpolatis aliena manu his Conſulum Faſtis facilè confirmari poteſt ex ijs, quæ de Codice Cæſareo, ex quo illos obtinuit, ad me ſcripſit V. Cl. Conradus Ianningus: illum nimirùm recentiorem eſſe, & vix 500. annorum ætatem attingere, vel vt ego puto, & ex ipſo characterum ſpecimine ad me tranſmiſſo conijcio, vix 300. annorum ætatem ſuperare. Quarè cum Faſti illi in Codice tam recenti reperti ſint, ex alio antiquiori tranſcriptos fuiſſe neceſſe eſt, adeò vt facilè contingere potuerit, aliena manu inſerta fuiſſe, quæ de rebus Chriſtianorum in ijs leguntur, cum nihil de illis rectè ſcriptum ſit, quam quo anno Chriſtus Dominus obijt, quod auctor rectè duobus Geminis adſcribit.

Cum autem VV. CCll. Noriſij & Ianningi mentionem fecerimus, operæ pretium erit adiungere, qua ratione ipſorum opera integri Conſulum Faſti, quos Cuſpinianus penès ſe habuit, & Bucherius tã ardenter exoptabat, ad manus noſtras peruenerunt. Rem totam enarrat Noriſius in notis ad hos Faſtos. Refert enim, membranas tantoperè per Bucherium deſideratas in Viennenſem Cæſaream Bibliothecam migraſſe, vbi Conradus Ianningus S. I. vir pereruditus & in veterum manuſcriptorum Codicum lectione verſatiſſimus Apographum deſcripſit, vnde tranſumptum ſemel & iterùm ſedula attentione cum autographo collatum ad ſui amiciſſimum Magliabechium tranſmiſit, cuius cura & opera ad manus ſuas perueniſſe ſcribit Noriſius, qui de his quoquè Faſtis inquit: *Eò præcipuè commendantur, tum quòd cæteris Idacij, Proſperi, ac Caſſiodori, aliorumque veterum Conſularibus tabulis antiquiores ſunt, & longè iiſdem accuratiores correctioreſq; habentur; tum quòd annos quorumcumque Conſulum triplici nota temporis deſignant: nempe feria & ætate lunæ in Kalendis Ianuarij, quæ duo ſingulis Conſularibus aut binis tribunis militaribus adijciuntur, ac prætereà charactere annorum omnium biſſextilium, quos anonymus præpoſita littera B, ac Conſulibus maiori Romano eoque rubro charactere deſcriptis indicat.* Hæc Noriſius, quibus concinit ijs, quæ ſupra ex Bucherio audiuimus.

Porrò hoc loco omittenda non ſunt, quæ ante Noriſium & Bucherium Cuſpinianus ad Conſulatum C. Lentuli & L. Meſſallæ annotauit his verbis: *Sæpiùs teſtatus ſum, me duos habere libellos ſine authoris nomine, quibus ſolaConſulum nomina deſcribuntur. Sed illi plerumque diſſident*

Anni Chriſti.	Conſules Romani.	Anni ab Alexandro.	Anni ab Augu-ſto.	Epactæ ſiue Embolismi.	Cyclus Quadrienalis.	
157.	Barbarus & * *Rigulus*.	480.	186.	45.	A.	* *Regulus*.
158.	Tertullus & † *Clemens*.	481.	187.	45.	B.	† *Sacerdos*.
159.	Quintillus & Priſcus.	482.	188.	45.	G.	
160.	Bradua & Varus.	493.	189.	46.	D.	
161.	*Antoninus* III. & Verus II.	484.	190.	46.	A.	
162.	Ruſticus II. & Aquilinus.	485.	191.	46.	B.	
163.	* *Conlianus* & Paſtor.	486.	192.	46.	G.	* *Bollianus*.
164.	Macrinus & Celſus.	487.	193.	47.	D.	
165.	Orphitus & Pudens.	488.	194.	47.	A.	
166.	Pudens & Pollio.	489.	195.	47.	B.	
167.	Lucius III. & * *Codratus*.	490.	196.	47.	G.	* *Quadratus*.
168.	Apronianus II. & Paulus II.	491.	197.	48.	D.	
169.	Priſcus & Apollinarius.	492.	198.	48.	A.	
170.	Clarus & Cethegus.	493.	199.	48.	B.	
171.	Seuerus & Herennianus.	494.	200.	48.	G.	
172.	Orphitus & Maximus.	495.	201.	49.	D.	
173.	Seuerus II. & Pontianus II.	496.	202.	49.	A.	
174.	Gallus & Flaccus.	497.	203.	49.	B.	
175.	* *Poſo* & Iulianus.	498.	204.	49.	G.	* *Piſo*.
176.	Pollio & Aper II.	499.	205.	50.	D.	
177.	Commodus & Quintillus.	500.	206.	50.	A.	
178.	* *Orphotus* & Rufus.	501.	207.	50.	B.	* *Orfitus*.
179.	Commodus II. & Verus.	502.	208.	50.	G.	
180.	*Pratus* & Gordianus.	503.	209.	51.	D.	* *Præſens*.
181.	Commodus III. & Burrhus.	504.	210.	51.	A.	
182.	* *Kamertinus* & Rufus.	505.	211.	51.	B.	* *Mamertinus*.
183.	Commodus & Victorinus.	506.	212.	51.	G.	* *IIII*.
184.	Marullus & Ælianus.	507.	213.	52.	D.	
185.	Maternus & Bradua.	508.	214.	52.	A.	
186.	Commodus V. & Glabrio II.	509.	215.	52.	B.	
187.	Criſpinus & Ælianus.	510.	216.	52.	G.	
188.	Fuſcianus II. & Silanus II.	511.	217.	53.	D.	
189.	Duo Silani.	512.	218.	53.	A.	
190.	Commodus VI. & Septimianus.	513.	219.	53.	B.	
191.	Apronianus & Bradua.	514.	220.	53.	G.	
192.	Commodus VII. & Pertinax.	515.	221.	54.	D.	
193.	Flaccus & Clarus.	516.	222.	54.	A.	
194.	Seuerus II. & Albinus.	517.	223.	54.	B.	
195.	* *Tertillus* & Clemens.	518.	224.	54.	G.	* *Tertullus*.
196.	Dexter II. & Criſpus.	519.	225.	55.	D.	
197.	Laternus & Rufinus.	520.	226.	55.	A.	
198.	Saturninus & Gallus.	521.	227.	55.	B.	
199.	Annullinus & Fronto.	522.	228.	55.	G.	
200.	Seuerus III. & Antoninus.	523.	229.	56.	D.	
201.	Mucianus & Flauianus.	524.	230.	56.	A.	
202.	Seuerus IV. & * *Antoninus*.	525.	231.	56.	B.	* *Victorinus*.
203.	Septimius Geta & Verus.	526.	232.	56.	G.	
204.	Cilo & Libo.	527.	233.	57.	D.	
205.	Antoninus II. & Geta.	528.	234.	57.	A.	
206.	Sabinus & Æmilianus.	529.	235.	57.	B.	
207.	Aper & Maximus.	530.	236.	57.	G.	
208.	Antoninus III. & Geta II.	531.	237.	58.	D.	
209.	Pompeianus & Auitus.	532.	238.	58.	A.	
210.	Fauſtinus & Rufinus.	533.	239.	58.	B.	

Notæ	Anni Chriſti.	Conſules Romani.	Anni ab Alexandro.	Anni ab Auguſto.	Epactæ ſiue Embolismi.	Cyclus Quadriennalis.
	211.	Gentianus & Baſſus.	534.	240.	58.	G.
	212.	Duo Aſpri.	535.	241.	59.	D.
	213.	Antoninus IV. & Balbinus.	536.	242.	59.	A.
	214.	Meſſalla & Sabinus.	537.	243.	59.	B.
	215.	Lætus & Cerealis.	538.	244.	59.	G.
	216.	Sabinus II. & Anullinus.	539.	245.	60.	D.
* *Præſens.*	217.	* *Perſes* II. & Extricatus.	540.	246.	60.	A.
† *Antoninus,* aliàs *Diadumenianus.*	218.	† *Oclatianus* & Aduentus.	541.	247.	60.	B.
† Ex alijs faſtis *M. Aurelius Comazon & Heliogabalus* III.	219.	Sacerdos II. & Antoninus II.	542.	248.	60.	G.
	220.	† Valerius & Comazon.	543.	249.	61.	D.
	221.	Sabinianus & Seleucus.	544.	250.	61.	A.
* Et Heliogabalus IV.	222.	Imperator Alexander * & Modeſtus.	545.	251.	61.	B.
	223.	Maximus & Ælianus.	546.	252.	61.	G.
	224.	Iulianus & Criſpinus.	547.	253.	62.	D.
	225.	Phuſcus & Dexter.	548.	254.	62.	A.
	226.	Alexander II. & Marcellinus.	549.	255.	62.	B.
	227.	Sabinus & Maximus.	550.	256.	62.	G.
	228.	Modeſtus & Probus.	551.	257.	63.	D.
	229.	Alexander III. & Dio.	552.	258.	63.	A.
	230.	Priſcillianus & Agricola.	553.	259.	63.	B.
	231.	Pompeianus & Pelignianus.	554.	260.	63.	G.
	232.	Lupus & Maximus.	555.	261.	64.	D.
	233.	Maximus & Paternus.	556.	262.	64.	A.
	234.	Maximus & Vrbanus.	557.	263.	64.	B.
	235.	Pompeianus & Quintianus.	558.	264.	64.	G.
	236.	Perpetuus & Africanus.	559.	265.	65.	D.
	237.	Pius & Cornelianus.	560.	266.	65.	A.
	238.	Gordianus & Pontianus.	561.	267.	65.	B.
	239.	Sabinus II. & Cornelianus.	562.	268.	65.	G.
	240.	Gordianus II. & Pompeianus.	563.	269.	66.	D.
	241.	Atticus & Aniola.	564.	270.	66.	A.
	242.	Arianus & Venuſtus.	565.	271.	66.	B.
	243.	Peregrinus & Pompeianus.	566.	272.	66.	G.
	244.	Philippus Aug. II. & Peleſtron.	567.	273.	67.	D.
* *Præſens* ſuprà.	245.	* *Perſes* & Pappus.	568.	274.	67.	A.
* Sic in Græco.	246.	Philippus Aug. * II. & Æmilianus.	569.	275.	67.	B.
	247.	Philippus III. & Philippus Aug.	570.	276.	67.	G.
	248.	Æmilianus II. & Philippus II.	571.	277.	68.	D.
	249.	Decius II. & Paulinus.	572.	278.	68.	A.
	250.	Decius III. & Gratus.	573.	279.	68.	B.
	251.	Gallus II. & Decius.	574.	280.	68.	G.
	252.	Voluſianus II. & Voluſianus.	575.	281.	69.	D.
	253.	Valerianus & Maximinus.	576.	282.	69.	A.
	254.	Valerianus II. & Gallienus II.	577.	283.	69.	B.
	255.	Valerianus III. & Gallienus III.	578.	284.	69.	G.
	256.	Maximus & Glabrio.	579.	285.	70.	D.
	157.	Valerianus IV. & Gallienus.	580.	286.	70.	A.
	258.	Tuſcus & Baſſus.	581.	287.	70.	B.
	259.	Æmilianus & Baſſus.	582.	288.	70.	G.
	260.	Secularis & Donatus.	583.	289.	71.	D.
	261.	Gallienus Aug. IV. & Voluſianus.	584.	290.	71.	A.
	262.	Gallienus V. & Fauſtinus.	585.	291.	71.	B.
	263.	Albinus & Dexter.	586.	292.	71.	G.
	264.	Gallienus VI. & Saturninus.	587.	293.	72.	D.

265.

Anni Chriſti.	Conſules Romani.	Anni ab Alexandro.	Anni ab Auguſto.	Epactæ ſiue Emboliſmi.	Cyclus Quadriennalis.	
265.	Valerianus & Lucullus.	588.	294.	72.	A.	
266.	Gallienus VII. & Sabinus.	589.	295.	72.	B.	
267.	Paternus & Archeſilaus.	590.	296.	72.	G.	
268.	Paternus II. & * *Maximianus*.	591.	297.	73.	D.	* *Marinianus*.
269.	† Claudius.	592.	298.	73.	A.	† Hic *Claudius* omittitur in Faſtis à Noriſio & nobis editis.
270.	Claudius Aug. & Paternus.	593.	299.	73.	B.	
271.	Antiochus II. & Orphitus.	594.	300.	73.	G.	
272.	Aurelianus Aug. & Baſſus.	595.	301.	74.	D.	
273.	* *Quintus* & *Bellomenianus*.	596.	302.	74.	A.	* *Quietus* & *Voldumianus*, quibus Faſti ſubiungunt *Tacitum* & *Placidianum*, qui hic deſunt.
274.	Aurelianus II. & Capitolinus.	597.	303.	74.	B.	
275.	Aurelianus III. & Marcellinus.	598.	304.	74.	G.	
276.	Tacitus Aug. & Æmilianus.	599.	305.	75.	D.	
277.	Probus Aug. & Paulinus.	600.	306.	75.	A.	
278.	Meſſala & Gratus.	601.	307.	75.	B.	
279.	Probus III. & Paternus.	602.	308.	75.	G.	
280.	Meſſala & Gratus.	603.	309.	76.	D.	
281.	Probus IV. & Tiberianus.	604.	310.	76.	A.	
282.	Probus V. & Victorinus.	605.	311.	76.	B.	
283.	Carus Aug. & Carinus.	606.	312.	76.	G.	
284.	Carinus Aug. & Numerianus.	607.	313.	77.	D.	
285.	Diocletianus Aug. & Ariſtobulus.	608.	314.	77.	A.	
286.	Maximinus & Aquilinus.	609.	315.	77.	B.	
287.	Diocletianus Aug. & * Maximinus.	610.	316.	77.	G.	
288.	* Maximinus Aug. & Ianuarius.	611.	317.	78.	D.	
289.	Baſſus II. & Quintianus.	612.	318.	78.	A.	
290.	Diocletianus Aug. & * Maximinus Aug.	613.	319.	78.	B.	* Maximianus.
291.	Tiberianus & Dio.	614.	320.	78.	G.	
292.	Annibalianus & Aſclepiodotus.	615.	321.	79.	D.	
293.	Diocletianus & Maximianus.	616.	322.	79.	A.	
294.	Conſtantinus & Maximianus Cæſſ.	617.	323.	79.	B.	
295.	Tuſcus, & Anullinus.	618.	324.	79.	G.	
296.	Diocletianus Aug. & Conſtantinus Cæſar VIII.	619.	325.	80.	D.	
297.	Maximianus Auguſtus V. & Maximinus † Aug. II.	620.	326.	80.	A.	† *Caſ.*
298.	* *Euſtus* & Gallus.	621.	327.	80.	B.	* *Fauſtus II.*
299.	Diocletianus Aug. VII. & Maximianus Aug. VI.	622.	328.	80.	G.	
300.	Conſtantinus Cæſar. III. & Maximinus Cæſar III.	623.	329.	81.	D.	
301.	Titianus & Nepotianus.	624.	330.	81.	A.	
302.	Conſtantinus Cæſar IV. & Maximinus Cæſar IV.	625.	331.	81.	B.	
303.	Diocletianus Aug. VIII. & * *Maximinus* Aug. VII.	626.	332.	81.	G.	* *Maximianus*.
304.	Diocletianus IX. & * Maximinus Auguſtus VIII.	627.	333.	82.	D.	
305.	Conſtantinus Cæſar V. & Maximinus Cæſar V.	628.	334.	82.	A.	
306.	Conſtantinus Auguſtus VI. & Maximinus Aug. VI.	629.	335.	82.	B.	
307.	Seuerus Aug. & Maximianus Cæſar.	630.	336.	82.	G.	
308.	Diocletianus Aug. X. & Maximianus Aug. IX.	631.	337.	83.	D.	

	Anni Chriſti.	Conſules Romani.	Anni ab Alexandro.	Anni ab Auguſto.	Epactæ ſiue Emboliſmi.	Cyclus Quadriennalis.
	309.	Licinius Aug. I. & Conſtantinus I.	632.	338.	83.	A.
	310.	Andronicus & Probus.	633.	339.	83.	B.
	311.	Maximianus & Maximinus.	634.	340.	83.	G.
	312.	Conſtantinus II. & Licinius II.	635.	341.	84.	D.
	313.	Conſtantinus III. & Licinius III.	636.	342.	84.	A.
	314.	Voluſianus & Anianus.	637.	343.	84.	B.
	315.	Conſtantinus IV. & Licinius IV.	638.	344.	84.	G.
	316.	Sabinus & Rufinus.	639.	345.	85.	D.
	317.	Gallicus & Baſſus.	640.	346.	85.	A.
	318.	Licinius V. & Criſpus Cæſar.	641.	347.	85.	B.
	319.	Conſtantinus Aug. V. & Licinius Cæſ.	642.	348.	85.	G.
	320.	Conſtantinus Aug. VI. & Conſtantinus Cæſar.	643.	349.	86.	D.
	321.	Criſpus Cæſar II. & Conſtantius Cæſar.	644.	350.	86.	A.
	322.	Probianus & Iulianus.	645.	351.	86.	B.
	323.	Seuerus & Rufinus.	646.	352.	86.	G.
	324.	Criſpus Cæſar & Conſtantinus Cæſar.	647.	353.	87.	D.
	325.	Proclus ſiuè Paulinus & Iulianus.	648.	354.	87.	A.
	326.	Conſtantinus VII. & Conſtantius I.	649.	355.	87.	B.
	327.	Conſtantinus & Maximinus,	650.	356.	87.	G.
	328.	Ianuarius & Iuſtus.	651.	357.	88.	D.
	329.	Conſtantinus VIII. & Conſtantius II.	652.	358.	88.	A.
	330.	Gallicanus & Symmachus.	653.	359.	88.	B.
* *Baſſus*.	331.	* *Baſtbus* & Ablauius.	654.	360.	88.	G.
* *Pacatianus*.	332.	* *Paratanus* & Hilarianus.	655.	361.	89.	D.
	333.	Delmatius & Zenophilus.	656.	362.	89.	A.
	334.	Optatus & Paulinus.	657.	363.	89.	B.
	335.	Conſtantius & Albinus.	658.	364.	89.	G.
* *Facundus*.	336.	Nepotianns & * *Pacondus*.	659.	365.	90.	D.
† *Titianus*.	337.	Felicianus & † *Titanus*.	660.	366.	90.	A.
	338.	Vrſus & Polemius.	661.	367.	90.	B.
	339.	Conſtantius II. & Conſtans I.	662.	368.	90.	G.
* *Proculus*.	340.	Aquindinus & * *Proclus*.	663.	369.	91.	D.
	341.	Marcellinus & Probianus.	664.	370.	91.	A.
	342.	Conſtantius Aug. III. & Conſtans Auguſtus II.	665.	371.	91.	B.
	343.	Placitus & Romulus.	666.	372.	91.	G.
	344.	Leontius & Saluſtius	667.	373.	92.	D.
	345.	Amantius & Albinus.	668.	374.	92.	A.
	346.	Conſtantius IV. & Conſtantius III.	669.	375.	92.	B.
	347.	Rufinus & Euſebius.	670.	376.	92.	G.
	348.	Philippus & Salia.	671.	377.	93.	D.
	349.	Limenius & Catulinus.	672.	378.	93.	A.
	350.	Sergius & Nigrinianus.	673.	379.	93.	B.
	351.	Iiſdem Conſulibus.	674.	380.	93.	G.
	352.	Conſtantius Auguſtus V. & Conſtantius Cæſar.	675.	381.	94.	D.
	353.	Conſtantius VI. & Conſtantius Cæſar II.	676.	382.	94.	A.
	354.	Conſtantius VII. & Conſtantius Cæſar III.	677.	383.	94.	B.
* Sequentes ex alijs Faſtis.	355.	* *Albitio & Dulianus*.	678.	384.	94.	G.
Lollianus & Arbetus.	356.	Conſtantius Aug. VIII. & Iulianus Cæſar I.	679.	385.	95.	D.
	357.	Conſtantius Aug. IX. & Iulianus Cæſar II.	680.	386.	95.	A.

358.

Anni Chriſti.	Conſules Romani.	Anni ab Alexandro.	Anni ab Auguſto.	Epactæ ſiue Emboliſmi.	Cyclus Quadriennalis.	
358.	* *Datianus* & *Cerellius*.	681.	387.	95.	B.	Alij faſti:
359.	Euſebius & Hypatius.	682.	388.	95.	G.	* *Titianus* & *Cerealis*.
360.	Conſtantius Aug. X. & Iulianus Cæſar III.	683.	389.	96.	D.	
361.	Taurus & Florentius.	684.	390.	96.	A.	
362.	Mamertinus & * *Neueta*.	685.	391.	96.	B.	* *Neuitta*.
363.	Iulianus Aug. IV. & Saluſtius.	686.	392.	96.	G.	
364.	Iulianus Aug. & Varonianus.	687.	393.	97.	D.	
365.	Valentinianus & Valens Auguſtus I.	688.	394.	97.	A.	
366.	Gratianus Nobiliſſimus & Dagalaiphus.	689.	395.	97.	B.	
367.	Lupicius & Iulianus.	690.	396.	97.	G.	
368.	Valentinianus & Valens Auguſtus II.	691.	397.	98.	D.	
369.	Valentinianus & * *Inictor*.	692.	398.	98.	A.	* *Victor*.
370.	Valentinianus & Valens III.	693.	399.	98.	B.	
371.	Gratianus Aug. II. & Probus.	694.	400.	98.	G.	
372.	Modeſtus & * *Arentheus*.	695.	401.	99.	D.	* *Arintheus*.

OBSERVATIO

De horum Faſtorum auctore Theone Alexandrino.

DOm. Du-Cange in præfatione ad Chronicon Paſchale ita de his Faſtis ſcribit: *Publicauit nuper V.C. Henricus Dodvvellus Faſtos Cõſulares ab anno Chriſti* 138. *quos Theonis Alexandrini eſſe exiſtimat, in quorum laterculo deſcribuntur anni ab Alexandro, & ab Auguſto; prætereà Epactæ ſeu Emboliſmi, & τετραετηρίδες ſeu ſingula quadriennia notata per quatuor priores Alphabeti litteras, quorum quartus annus ſemper deſinit in primum Luſtri Iuliani, vt Olympiades Iphiteæ in Chronico Paſchali & Idatiano, adeò vt illas deſignari admodum probabile ſit: licèt vir doctiſſimus ſcribat, hanc τετραετηρίδα non pro quatuor annorum interuallo, ſed pro ſexta epagomena intercalari quarti cuiuſq; anni propria intelligi debere.* Hæc ibi Du-Cange obſeruans, à Dodvvello hos Faſtos Theoni Alexandrino attribui: quod vndè Dodvvellus didicerit, paucis oſtendendum eſt. Licèt enim in M.S. Codice Sauiliano, vndè græcè editi ſunt, nulla Theonis mentio fiat; Dodvvellus tamen in Appendice ad Diſſertationes ſuas Cyprianicas conijcit, illos Theoni Alexandrino tribuendos eſſe. Primò, quia illo tempore vixit, quo Faſti deſinunt, vtpotè de quo Suidas: *Theon è Muſeo, Aegyptius Philoſophus, eodem tempore, quo Pappus Philoſophus, qui & ipſe Alexandrinus fuit. Fuerunt autem ambo ſub Imperatore Theodoſio maiore; ſcripſit Mathematica, arithmetica, de ſignis, de auſpicijs, & de voce cor-*

coruorum, *de ortu caniculæ*, *de Nili aſcenſu*, *in Ptolomæum expeditum canonem*, *&* *commentarium in paruum aſtrolabium*. Vbi videre licet, Theonem perueniſſe vſque ad tempora Theodoſij maioris, qui anno 379. imperium adeptus eſt, cum iam faſti à Theone ante ſeptennium componi potuiſſent. Secundò, quia horum auctor Alexandrinus fuit, vt ex epochis Alexandrinorum, quas exhibet, colligitur: prima eſt ab Alexandro magno, ab ipſo nimirum Coloniæ Alexandrinæ deductore, & ipſo Vrbis Alexandrinæ conditore: ſecunda ab Auguſto, nec ab initio Auguſti, nec à fine, ſed ab eius initio dumtaxat Alexandrino, quo extincta Cleopatra, Auguſtum primò agnouerunt Dominum Alexandrini. Tertiò, quia eamdem ſupputandi rationem, quam ſequitur auctor horum Faſtorum, ſecutus eſt ipſe Theon in commentarijs ad canones expeditos, quorum fragmentum ex M. S. Bodleiano editum eſt ſub ipſius nomine. Quarè, inquit Dodvvellus, planè veriſimile fit, non aliū à Theone illo Faſtorum quoquè eſſe auctorem. Addit §. 19. ex Solino Sacerdotes AEgyptios, Heliopolitanos nimirùm, epochæ auctores fuiſſe, ita vt fide publica Collegij Heliopolitani hos Faſtos niti exiſtimet: *Non aliam enim originem*, inquit, *produnt hi Faſti: ſolos illos Conſules agnoſcunt, quos agnouit AEgyptus, cum alios tamen Conſules aliæ Romani Imperij partes agnoſcerent. Fieri hoc vix certè potuit, ſi ex alijs, quàm domeſticis archiuis depromerentur. Suntque etiam in Conſulum Cæſareanorum dignitate, ſeu Cæſarea, ſeu Auguſtea deſignanda accuratiſſimi, vt planè eodem tempore, quo Conſulatum inierint, faſtis illos conſignarint Heliopolitani, à quibus hunc accipere potuit Theon, & ad vſum proprium accommodare.* Hæc Dodvvellus: de quibus omnibus iudicium penès lectorem relinquo, cum nullis firmis rationibus, ſed ſolis coniecturis nitatur ipſius ſententia. Quare Du-Cange, qui hos Faſtos græcè poſt Dodvvellum edidit, nullam Theonis mentionem fecit, antiquos tamen credidit, & anno 372. quo deſinunt, editos. Hos nunc primùm latinè redditos hic habes, ad faſtos conſulares ex M. S. Codice Cæſareo ſuperiùs editos correctis quorumdam Conſulum nominibus, quæ nimirùm alio charactere exprimuntur.

FA-

12.

FASTI IDACII

A Sirmondo ex parte, integrè verò à Labbeo Tomo 2. Bibliothecæ M.SS. Librorum editi ex M. S. Cod. Bibliothecæ Collegij Claromontani Soc. Ieſu Pariſienſis, pleriſque in locis correcti, iiſque additi anni æræ vulgaris.

Ær. Chr. ex Labbe.		
	Octauiano XIII. & * Silano.	* Siluano. Labbei verba: Æra Chriſtianæ annos deinceps inſcribemus margini, quibus perpetua methodo additi anni 753. optatos Vrbis conditæ annos exhibebunt.
	His Coſſ. natus eſt Chriſtus die VIII. Kal. Ian.	
	Lentulo, & Piſone.	
1.	C. Cæſare & Lucio Paulo.	
2.	Vinicio, & Varo.	
3.	Lamia & ſeruilio N. mano.	
4.	†	† Omiſſi Ælius Catus & Saturninus.
5.	* Magno Pompeio & Valerio.	* Cinna.
6.	Lepido & Aruntio.	
7.	Cretico & Nerua.	
8.	Camillo & Quintiliano.	
9.	Camerino & Sabino.	
10.	Dolabella & † Sabino.	† Silano.
11.	Lepido & Tauro.	
12.	Germanico Cæſare & Capitone.	
13.	* Flacco & Silano	* Planco & Silio.
14.	Duobus Sextis Pompeio † Magno & Apuleio.	† Dele Magno.
15.	* Bruto & Flacco.	* Druſo.
16.	Tauro & Libone.	
17.	* Craſſo & Rufo.	* Flacco.
18.	Tiberio Cæſare II. & Druſo Germanico II.	
19.	Silano & Balbo.	
20.	Meſſala & * Grato.	* Cotta.
21.	Tiberio Cæſare III. & Druſo Germanico III.	
22.	Agrippa & Galba.	
23.	Pollione & Vetere.	
24.	Cethego & * Varo.	* Varrone.
25.	Agrippa II. & Lentulo Galua.	
26.	Getulico & Sabino.	
27.	Craſſo & Piſone.	
28.	Silano & Nerua.	
29.	* Rufo & Rubellione.	* Fufio.
	His Coſſ. paſſus eſt Chriſtus die decimo Kalendas Aprilis, & reſurrexit VIII. Kalendas eaſdem.	Ad marginem verò hæc fuerunt iam olim adſcripta: *Anno hoc Euangelium docet, Saluatorem & Dominum noſtrum tribus annis poſt baptiſmum docuiſſe, ad quem venit triceſimo ætatis ſuæ anno, ſicut in Imperio Tiberij Cæſaris habe-*
30.	Vinicio & Longino Caſſio.	
31.	Tiberio Cæſare IV. ſolo.	
32.	Aruntio & Ahenobardo.	
33.	Galba libolo & Sylla.	
34.	Perſico & Vitellio * Pulo.	* Priſco.
35.	Gallo & Noniano.	
36.	Æmiliano & * Plautio.	* Gallieno.
37.	Proculo & Nigrino.	

Iu-

tur adſcriptum: in	38.	Iuliano & Aſprenate,
hoc loco per Conſules	39.	Cæſare II. & Cæſiano.
error annorum eſt,	40.	Cæſare III. ſolo.
niſi de Ruſo & Ru-	41.	Cæſare IV. & * Antonino.
bellione in tertium	42.	Claudio II. & Largo,
ordinem Conſulum ſubputatio praten-dat.	43.	Claudio III. & Vitellio,
* Saturnino.	44.	† Criſpo II. & Tauro.
† Criſpino ſeu Priſco.	45.	Vinitio & Coruino.
	46.	Aſiatico & Silano,
	47.	Claudio IV. & Vitellio III.
	48.	Vitellio IV. & Publicola.
* Verannio.	49.	* Veriano & Gallo.
	50.	Vetere & Neruiliano.
	51.	Claudio & Orfito.
* Othone.	52.	Sylla & * Catone.
	53.	Silano & Antonino.
	54.	Marcello & Auiola,
	55.	Nerone & Vetere.
	56.	Saturnino & Scipione,
	57.	Nerone II. & Piſone.
	58.	Nerone III. & Meſſalla Coruino,
		His Coſſ. Petrus & Paulus paſſi ſunt die III. Kal. Iulias.
	59.	Aproniano & Capitone.
	60.	Nerone IV. & Lentulo.
* Pæto.	61.	* Latio & Turpiliano.
	62.	Mario & Gallo,
		His Coſſ. Iudæa capta eſt.
	63.	Rufo & Regulo.
	64.	Craſſo & Baſſo.
* Nerua.	65.	* Helua & Veſtino.
	66.	Teleſino & Paulino.
	67.	Capitone & Rufo.
	68.	Italico & Thracalo.
		His Coſſ. Nero non comparuit.
	69.	Galba II. & Tito Rufino.
	70.	Veſpaſiano II. ſolo.
	71.	Veſpaſiano III. & Nerua.
	72.	Veſpaſiano IV. & Tito II.
	73.	Domitiano II. & Meſſalino.
	74.	Veſpaſiano V. & Tito III.
	75.	Veſpaſiano VI. & Tito IV.
	76.	Veſpaſiano VII. & Tito V.
	77.	Veſpaſiano VIII. & Domitiano III.
		His Coſſ. Iudæi pernicti ſunt.
	78.	† . . . .
† Commodus &	79.	Veſpaſiano IX. & Tito VI.
Priſcus omiſſi.	80.	Tito VII. & Domitiano IV.
* Siluano.	81.	* Galua & Pollione.
	82.	Domitiano V. & Sabino.
	83.	Domitiano VI. & Rufo.
	84.	Domitiano VII. & Sabino II.
	85.	Domitiano VIII. & Fuluio.
	86.	Domitiano IX. & Dolabella.
	87.	Domitiano X. & Saturnino.
	88.	Domitiano XI. & Rufo.
	89.	Fuluio & Atratino.
	90.	Domitiano XII. & Nerua II.
	91.	Glabrione & Traiano.

Do-

92. Domitiano XIII. & Saturnino.
93. Pompeiano & * Priſciano. — * Priſco.
94. Aſprenate & Laterano.
95. Domitiano XIV. & Clemente.
96. Valente & Vetere.
His Coſſ. exceſſit Domitianus in Palatio Romæ.
97. Nerua III. & Ruſo III.
98. Nerua IV. & Traiano II.
99. Palma & Senecione.
100. Traiano III. & * Pontino. — * Frontone.
101. Traiano IV. & Pæto.
102. * Seueriano & Sura. — * Senecione.
103. Traiano V. & Maximo.
104. † Suburano II. & Marcello. — † Surano.
105. Candido II. & Quadrato.
106. Commodo & Cereali.
107. Sura III. & Senecione II.
108. Gallo & Bradua.
109. Palma II. & Tullo.
110. Orfito & * Priſciano. — * Criſpino.
111. Piſone & † Iuliano. — † Bolano.
112. Traiano VI. & Africano.
His Coſſ. perſecutio Chriſtianorum.
113. Celſo II. & * Priſciano II. — * Criſpino.
114. Haſta & † Voluſo. — † Vopiſco.
115. Meſſala & Pedone.
116. Æliano & Vetere.
117. Aproniano & Nigro.
118. Hadriano & Salinatore.
119. Hadriuo IV. & Ruſtico.
120. Seuero II. & Fuluo.
121. Vero II. & Augure.
122. Auiola & Panſa.
123. Aproniano & * Paupino. — * Pætino.
124. Glabrione & Torquato.
125. Aſiatico & Aquilino.
126. Vero III. & * Ambigulo. — * Ambiguo.
127. Titiano & Gallicano.
128. Torquato & Libone.
129. Marcello & Celſo.
130. Catullino & * Libone. — * Apro.
131. Pontiano & Rufo.
132. Augurino & * Sergiano. — * Seueriano.
133. Hibero & Siſenna.
134. * Seuero III. & Varo.
135. Pontiano & Aquilino Rufo.
136. Commodo & Pompeiano.
137. Cæſare II. & Balbino.
138. Camerino & Nigro.
139. Antonino II. & Præſente.
140. Antonino III. & Aurelio.
141. Seuero & Siluano.
142. Rufino & Quadrato.
143. Torquato & * Hedore. — * Herode.
144. Auito & Maximo.
145. Antonino IV. & Aurelio II.
146. Claro & Seuero.
147. Largo & Meſſalino.

Tor-

	148.	Torquato & Iuliano.
	149.	Orfito & Priſco.
	150.	Glabrione & Vetere.
	151.	Gordiano & Maximo.
* Omullo.	152.	Glabrione II. & * Humillio.
	153.	Præſente & Rufino.
	154.	Commodo & Laterano.
	155.	Seuero & Sabiniano.
	156.	Siluano & Augurino.
	157.	Barbato & Regulo.
* Tertullo.	158.	* Tullo & Sacerdote.
	159.	Quintillo & Priſco.
	160.	Bradua & Vero.
	161.	Antonino V. & Aurelio Cæſare duobus Auguſtis.
		His Coſſ. orta perſecutione paſſi Polycarpus & Pionius.
* Ruſtico.	162.	* Rufino & Aquilino.
	163.	L. Æliano & Paſtore.
	164.	Macrino & Celſo.
	165.	Orfito & Pudente.
	166.	Pudente & Pollione.
† In Chronico his Coſſ. paſſos legis. Cætera deſunt in M. S.	167.	† Vero III. & Quadrato.
	168.	* Aproniano & Paulo.
	169.	Priſco & Appolinare.
* Montano.	170.	Cethego & Claro.
	171.	Seuero & Herenniano.
	172.	Orfito & Maximo.
	173.	Seuero II. & Pompeiano.
	174.	Gallo & Flacco.
	175.	Piſone & Iuliano.
	176.	Pollione & Apro.
	177.	Commodo & Quintillo.
	178.	Orfito & Ruffo.
	179.	Commodo II. & Vero.
	180.	Præſente & Condiano.
	181.	Commodo III. & Burro.
	182.	Mamertino & Rufo.
	183.	Commodo IV. & Victorino.
	184.	Marullo & Æliano.
	185.	Materno & Bradua.
	186.	Commodo V. & Glabrione.
	187.	Criſpino & Æliano.
	188.	Fuſciano & Silano.
	189.	Duobus Silanis.
	190.	Commodo VI. & Septimiano.
	191.	Aproniano & Bradua.
	192.	Commodo VII. & Pertinace.
	193.	Falcone & Claro.
	194.	Seuero II. & Albino.
	195.	Tertullo & Clemente.
	196.	Dextero & Criſpo.
	197.	Laterano & Rufino.
	198.	Saturnino & Gallo.
	199.	Anullino & Frontone.
	200.	Seuero II. & Victorino.
	201.	Muciano & Fabiano.
	202.	Seuero III. & Antonino.
	203.	Plautiano II. & Geta.
	204.	Chilone & Libone.

Anto-

205. Antonino II. Geta II.
206. Albino & Æmiliano.
207. * Apro & Maximo. * Caro.
208. Antonino III. & Geta III.
209. Pompeiano & Auito.
210. Fauſtino & * Rufino. * Rufiniano.
211. Gentiano & Baſſo.
212. Duobus Apris.
213. Antonino IV. & Balbino.
214. Meſſala & Sabino.
215. Læto & Cereale.
216. Sabino & Anullino.
217. Pręſente & Extricato.
218. Antonino & Aduento.

His Coſſ. inſtrumenta debitorum fiſco in foro Romano arſerunt per dies XXX.

219. Antonino II. & Sacerdote.
220. Antonino III. & Comazonte.
221. Grato & Seleuco.
222. Antonino IV. & Alexandro.
223. Maximo II. & Æliano.
224. * Fabiano & Criſpino. * Iuliano.
225. † Fuſciano & Dextro. † Fuſco vel Ruſo.
226. Alexandro II. & Marcello.
227. * Albino & Maximo. * Balbino al. Sabino.
228. Modeſto & Probo.
229. Alexandro III. & Dione.
230. Agricola & * Clemente. * Clementino.
231. Pompeiano & † Pelignano. † Feliciano.
232. Lupo & Maximo.
233. Maximo & Paterno.
234. Maximo II. & Vrbano.
235. Seuero & Quintiano.
236. * Maximo III. & Africano. * al. Maximino.
237. Perpetuo & Corneliano.
238. † Pio & Pontiano. † al. Vlpio.
239. Gordiano & Auiola.
240. * Albino & Venuſto. * Sabino.
241. Gordiano & Pompeiano.
242. Attico & Pr̨ętextato.
243. Arriano & Papo.
244. Peregrino & Æmiliano.
245. Philippo & Titiano.
246. Præſente & Albino.
247. Philippo II. & Philippo.
248. † . . . . † Omiſſi Philippus III. & Philippus II.
249. Æmiliano & Aquilino.
250. Decio II. & Grato.

Decio III. & Decio Cæſare.

251. *His Conſulibus perſecutio Chriſtianorum.*
252. Gallo II. & Voluſiano.
253. Voluſiano II. & Maximo.
254. Valeriano II. & Gallieno.
255. Valeriano III. & Gallieno II.
256. Maximo & Glabrione.
257. Valeriano IV. & Gallieno III.
258. * Tuſco & Baſſo. al. Fuſco.

His Coſſ. paſſus eſt Cyprianus die XVIII. Kal. Octobris.

259. Æmiliano & Baſſo.
260. Sxeulare & Donato.
261. Gallieno IV. & Voluſiano.
His Coſſ. hoſtes multi irruerunt in Romania.
* Fauſtino.
262. Gallieno V. & * Fauſtiniano.
263. Albino & Dextro.
264. Gallieno VI. & Saturnino.
265. Valeriano V. & Lucillo.
266. Gallieno VII. & Sabinillo.
His Coſſ. captus Valerianus in Perſide.
267. Paterno & Arceſilao.
268. Paterno II. & Mariniano.
269. Claudio & Paterno.
His Coſſ. victi Gothi à Claudio.
† Ab hoc Conſulatu edidit Faſtos Idacij Iacobus Sirmondus.
270. † Antiochiano & Orfito.
His Conſulibus leuatus Aurelianus Imperator.
271. Aureliano & Baſſo.
His Coſſ. muri Vrbis cœpti fieri.
* Voldumiano.
272. Quieto & * Valdumiano.
273. Tacito & Placidiano.
274. Aureliano II. & Capitolino.
275. Aureliano III. & Marcellino.
His Conſulibus occiſus eſt Aurelianus Imper. Canofrurio, & leuatus eſt poſt dies .... Tacitus Romæ.
276. Tacito II. & Æmiliano.
277. Probo & Paulino.
His Conſulibus occiſus eſt Tacitus Tyana.
278. Probo II. & Lupo.
279. Probo III. & Paterno.
280. Meſſala & Grato.
281. Probo IV. & Tiberiano.
282. Probo V. & Victorino.
* Caro II.
283. Caro * & Carino.
His Coſſ. occiſus eſt Probus Sirmio.
† Carino II.
284. † Caro II. & Numeriano.
His Coſſ. magna fames fuit.
285. Diocletiano II. & Ariſtobulo.
*His Coſſ. occiſus eſt Carinus Margo * qui ipſo anno cum Ariſtobulo Conſul proceſſerat.*
* Hic erant parentheſi incluſa, *& leuatus eſt Diocletianus Imperator.*
286. Maximo II. & Aquilino.
His Coſſ. leuatus eſt Maximianus Imperator ſenior die Kalend. Aprilis.
287. Diocletiano III. & Maximiano.
* Ianuario.
288. Maximiano II. & * Ianuarino.
289. Baſſo & Quintiano.
290. Diocletiano IV. & Maximiano III.
291. Tiberiano & Dione.
His Coſſ. tenebræ fuerunt inter diem, & eo anno leuati ſunt Conſtantius & Maximianus Cæſares die Kalend. Mart.
292. Annibaliano, & Aſclepiodoto.
293. Diocletiano V. & Maximiano IV.
294. Conſtantio & Maximiano.
His Coſſ. Caſtra facta in Sarmatia contra Acinco & Bononia.
295. Tuſco & Annulino.
His Coſſ. Carporum gens vniuerſa in Romania ſe tradidit.
296. Diocletiano VI. & Conſtantio II.
297. Maximiano V. & Maximiano II.
His Conſulibus victi Perſæ.

Fau-

298. Fauſto II. & Gallo.

299. Diocletiano VII. & Maximiano VI.

His Coſſ. victi Marcomanni.

300. Conſtantio III. & Maximiano III.

301. Titiano II. & Nepotiano.

302. Conſtantio IV. & Maximiano IV.

His Conſulibus vilitatem intulerunt Imperatores eſſe.

303. Diocletiano VIII. & Maximiano VII.

His Coſſ. depoſuerunt purpuram priuati effecti Diocletianus & Maximianus, & veſtierunt Seuerum & Maximinum: nam Conſtantius & Maximianus, qui Cæſares fuerunt, eadem hora Augusti nuncupati ſunt die Kal. April.

304. Diocletiano IX. & Maximiano VIII.

305. Conſtantio V. & Maximiano V.

306. Conſtantio VI. & Maximiano VI.

His Coſſ. diem functus Conſtantius, & poſtea leuatus eſt Conſtantinus. VIII. Kal. Aug.

307. Maximiano nouiès & Conſtantino.

His Coſſ. quod eſt poſt ſextum Conſulatum, occiſus Seuerus Romæ.

308. Item Maximiano deciès & Maximiano VII.

His Coſſ. quod eſt Maxentio & Romulo, leuatus Licinius Carnunto III. Idus Nouemb.

309. Poſt Conſulatum decimum & ſeptimum.

His Coſſ. quod eſt Maxentio II. & Romulo II.

310. Anno II. poſt Conſulatum decimum & ſeptimum.

His Conſulibus, quod eſt Maxentio III. ſolo, diem functus Maximianus Senior.

311. Maximiano VIII. Conſule.

His Coſſ. quod eſt Rufino & Voluſiano diem functus Maximianus Iunior.

312. Conſtantino II. & Licinio II.

His Coſſ. quod eſt Maxentio IV. ſolo, victus & occiſus Maxentius Romæ ad Pontem Muluium.

313. Conſtantino III. & Licinio III.

314. Voluſiano II. & Anniano.

His Coſſ. bellum Cibalenſe fuit die VIII. Idus Octobr.

315. Conſtantino IV. & Licinio IV.

316. Sabino & Rufino.

His Conſulibus diem functus Diocletianus, Sola die III. Non. Decemb.* * Salona.

317. Gallicano & Baſſo.

His Coſſ. leuati tres Cæſares Criſpus, Licinius, & Conſtantinus die Kal. Martij.

318. Licinio V. & Criſpo Cæſare.

His Coſſ. tenebræ fuerunt inter diem hora IX.

319. Conſtantino V. & Licinio Cæſare.

320. Conſtantino VI. & Conſtantino Cæſare.

321. Criſpo II. & Conſtantino II.

322. Probiano & Iuliano.

323. Seuero & Rufino.

324. Criſpo III. & Conſtantino III.

*His Coſſ. bellum Hadrianopolitanum die V. Non. Iulias, & bellum Calcedonenſe XIV. Kal. Octob. & leuatus eſt * Conſtantius Cæſar. VI. Idus Nouembris.* * Conſtantinus.

325. Paulino & Iuliano.

His Coſſ. occiſus Licinius.

326. Conſtantino VII. & Conſtantio Cæſare.

His Coſſ. occiſus eſt Criſpus, & edidit Vicennalia Conſtantinus Auguſtus Romæ.

327. Conſtantino & Maximo.

328. Ianuario & Iuſto.

329. Conſtantino VIII. & Conſtantino IV.

330. Gallicano & Symmacho.

His Coſſ. dedicata eſt Conſtantinopolis die V. Idus Maias.

331. Baſſo & Ablabio.

332. Pacatiano & Hilariano.

His Coſſ. Victi Gothi ab exercitu Romano in terris Sarmatarum die XII. Kal. Maij.

333. Dalmatio & Xenophilo

His Coſſ. leuatus eſt Conſtans die VIII. Kal. Ianuarij.

334. Optato & Paulino.

His Coſſ. Sarmatæ ſerui vniuerſa gens dominos ſuos in Romaniam expulerunt.

335. Conſtantio & Albino.

His Coſſ. tricennalia edidit Conſtantinus Auguſtus die VIII. Kal. Aug. & leuatus eſt Dalmatius Cæſar XIV. Kal. Octobr.

336. Nepotiano & Facundo.

337. Feliciano & Titiano.

His Coſſ. Conſtantinus Aug. ad cæleſtia regna ablatus eſt XI. Kal. Iunias, & ipſo anno nuncupati ſunt tres Auguſti, Conſtantinus, & Conſtantius; & Conſtans V. Idus Septembr.

338. Vrſo & Polemio.

339. Conſtantio II. & Conſtante.

* Acindyno. 340. * Acyndino & Proculo.

His Coſſ. occiſus eſt Conſtantinus Iunior.

341. Marcellino & Probino.

His Coſſ. pugna facta eſt cum gente Francorum à Conſtante Aug. in Gallijs, & ipſo anno terræ motus fuit ad Orientem per totum annum præter Antiochiam.

342. Conſtantio III. & Conſtante II.

His Coſſ. victi Franci à Conſtante Aug. Seu pacati Tractus Hermogenes.

343. Placido & Romulo.

344. Leontio & Saluſtio.

* Amantio. 345. * Amentio & Albino.

346. Conſtantio IV. & Conſtante III.

347. Rufino & Euſebio.

348. Philippo & Salia.

His Coſſ. bellum Perſicum fuit nocturnum.

349. Limenio & Catullino.

350. Sergio & Nigriniano.

His Coſſ. Conſtans occiſus eſt in Gallia à Magnentio, & leuatus eſt Magnentius die XV. Kal. Februarij, & Vetranio apud Sirmium Kal. Martijs eo anno, & Nepotianus Romæ III. Nonas Iunias, & pugna magna fuit cum Romanis & Magnentianis.

351. Poſt Conſſ. Sergij & Nigriniani.

His Coſſ. bellum Magnentij fuit Morſa die IV. Kal. Octob. & eo anno depoſitus Vetranio VIII. Kal. Ianuarij, & leuatus eſt Conſtantius Cæſar Id. Mart. & apparuit in Oriente ſignum Saluatoris die III. Kal. Februar. Luna XXVIII.

352. Conſtantio V. & Conſtantio Cæſare.

353. Conſtantio VI. & Conſtantio II.

His Coſſ. Magnentius ſe interfecit in Gallijs apud Lugdunum die III. Idus Aug. & Decentius frater Magnentij laqueo ſe ſuſpendit XV. Kal. Septemb.

354. Conſtantio VII. & Conſtantio III.

His Coſſ. occiſus eſt Conſtantius Cæſar in inſula Flauona.

Arbe-

355. Arbetione & Lolliano.
His Coſſ. leuatus eſt Iulianus Cæſar. die VIII. Idus Nouembres.

356. Conſtantio VIII. & Iuliano Cæſ.
His Coſſ. introierunt Conſtantinopolim reliquiæ Apoſtoli Timothei die Kal. Iun.

357. Conſtantio IX. & Iuliano Cæſ. II.
His Coſſ. introierunt Conſtantinopolim reliquiæ ſanctorum Apoſtolorum Andreæ & Lucæ die V. Non. Mart. & introiuit Conſtantius Aug. Romam IV. Kal. Maias, & edidit XXXV.

358. Dariano & Cæreale. Cereale.
His Coſſ. introierunt Conſtantinopolim legati Perſarum die VII. Kal. Martij. Ipſo anno terræ motus factus, ita vt Ciuitas Nicomedenſium funditus verſaretur die IX. Kal. Septemb. aliæ verò CL. Ciuitates partibus vexatæ ſunt.

359. Euſebio & Hypatio.
His Coſſ. natus eſt Gratianus filius Auguſti Valentiniani die XIV. Kal. Maias, & ipſo anno primùm proceſſit Conſtantinopolim Præfectus Vrbis nomine Honoratus die 3. Idus Decemb.

360. Conſtantio X. & Iuliano III.
His Coſſ. dedicatum eſt Conſtantinopoli Dominicum die XV. Kalend. Martias.

361. Tauro & Florentio.
His Coſſ. diem functus Conſtantius Aug. Mopſucrinas in finib. Ciliciæ Phœniciæ Prouinciæ III. Non. Nouemb. & introiuit Iulianus Aug. Conſtantinopolim die III. Idus Decembres.

362. Mamertino & Neuitta.

363. Iuliano Aug. IV. & Saluſtio.
His Coſſ. occiſus eſt Iulianus Aug. in bello Perſico die VI. Kal. Iulias, & quia Apoſtata à deo factus eſt, Chriſtianorum etiam perſecutor, occiſus eſt, & leuatus eſt Chriſtianiſſimus Iouianus Aug. V. Kal. Iulias.

364. Iouiano Aug. &* Varro. * Varroniano.
His Coſſ. receſſit Iouianus Aug. Dadaſtana, die XI. Kal. Mart. & leuatus eſt Valentinianus Aug. apud Nicæam die V. Kal. Mart. Ipſo anno leuatus eſt Valens Aug. Conſtantinopoli in miliario VII. in tribunali à fratre ſuo Valentiniano die IV. Kal. April.

365. Valentiniano & Valente Augg.
His Coſſ. mare vltra terminos ſuos egreſſum eſt die XII. Kal. Aug. & ipſo anno latro nocturnus hoſtiſque publicus intra Vrbem Conſtantinopolim apparuit die IV. Kal. Octob.

366. Gratiano Nob. & * Dalaiſo. * Dagalaiſo.
His Coſſ. natus eſt Valentinianus Iunior filius Auguſti Valentiniani die XV. Kal. Febr. & ipſo anno idem hoſtis publicus & prædo intra Phrygiam ſalutarem & in Nacolienſium campis ab Auguſto Valente oppreſſus atque extinctus eſt die VI. Kal. Iunias. Ipſo anno Auguſtus Valentinianus gentem Alamannicam peruicit.

367. Lupicino & Iouino.
His Coſſ. in Ciuitate Conſtantinopoli Deus grandinem pluit in modum petrarum die IV. Non. Iulias, & ipſo anno leuatus eſt Gratianus Aug. in Gallijs apud Ambianos in tribunali à Patre ſuo Auguſto Valentiniano die IX. Kal. Septemb.

368. Valentiniano II. & Valente II.
His Conſulibus terræmotus factus, ita vt Ciuitas Nicænorum terra funditus proſterneretur die V. Idus Octobr.

369. Valentiniano Nob. & Victore. Nobiliſſimo.
His Coſſ. opus magnificum ciſternæ Conſtantinopolitanæ completum eſt à Domitio Modeſto V.C. iterum Præfecto Vrbis, quod in prima inchoauerat Præfectura. Agon poſt annos XVII. reſtitutus eſt ab Auguſto

guſto Valente.

370. Valentiniano III. & Valente III.

His Coſſ. magna fames fuit in partibus Phrygiæ, & dedicata eſt ſancta Eccleſia, vbi Beati Apoſtoli poſiti ſunt V. Idus April.

371. Gratiano Aug. II. & Probo.

372. Modeſto & Arintheo.

373. Valentiniano IV. & Valente IV.

374. Gratiano III. & Equitio.

375. Poſt Conſſ. Gratiani III. & Equitij.

His Coſſ. thermæ Caroſianæ dedicatæ ſunt agente Præfecto V.C. Vindalonio Magno, & ipſo anno diem functus Valentinianus ſenior XV. Kal. Decemb. in Caſtello Virgitione; & leuatus eſt Valentinianus Iunior Aug. filius Aug. Valentiniani ab exercitu in tribunali die X. Kal. Decemb. in Ciuitate Acinco.

376. Valente Aug. V. & Valentiniano Iuniore Auguſto.

His Coſſ. victi & expulſi ſunt Gothi à gente Hunorum, & ſuſcepti ſunt in Romania pro miſericordia iuſſione Aug. Valentis. Et ipſo anno introiuit corpus Auguſti Valentiniani Conſtantinopolim V. Kal. Ian.

377. Gratiano IV. & Merobaude.

His Coſſ. gens Gothorum, qui pro miſericordia ſuſcepti ſunt, rebellauerunt aduersùs Romanos, ad quos expugnandos ſunt miſſi Comites cum militibus, & pugnauerunt cum Gothis.

378. Valente VI. & Valentiniano II.

His Coſſ. ingreſſus eſt Valens Aug. ab oriente Conſtantinopolim die III. Kal. Iun. & ipſo anno profectus eſt Valens Aug. ex Vrbe ad Foſſatum die III. Idus Iunias. Et pugna magna fuit cum Romanis & Gothis miliario XII. ab Hadrianopoli, die V. idus Auguſti: ex ea die Valens Aug. nuſquam apparuit. Et toto anno per diœceſim Thraciarum & Scythiæ, & Mæſiæ Gothi habitauerunt ſimul, & eas prædauerunt. Deinde vſque ad Portas Vrbis Conſtantinopolitanæ venerunt.

379. Auſonio & Olybrio.

His Coſſ. leuatus eſt Theodoſius Aug. ab Auguſto Gratiano die XIV. Kal. Februar. in ciuitate Sirmio. Ipſo anno multa bella Romani cum Gothis commiſerunt. Deinde victoriæ nuntiatæ ſunt aduersùs Gothos, Alanos, atque Hunos die XV. Kal. Decemb.

380. Gratiano Aug. V. & Theodoſio Aug.

His Coſſ. victoriæ nuntiatæ ſunt amborum Auguſtorum. Et ipſo anno ingreſſus eſt Theodoſius Aug. Conſtantinopolim die XVIII. Kal. Decembris.

381. Syagrio & Eucherio.

His Coſſ. ingreſſus eſt Athanaricus Rex Gothorum Conſtantinopolim die III. Idus Ianuarij. Eodem menſe diem functus idem Athanaricus VIII. Kal. Februar.

382. Antonio & Syagrio.

His Coſſ. Theodoſius Aug. corpus Auguſti Valentiniani in ſarcophago depoſuit die IX. Kal. Mart. Ipſo anno vniuerſa gens Gothorum cum Rege ſuo in Romaniam ſe tradiderunt die V. Non. Octobr.

383. Merobaude II. & Saturnino.

His Coſſ. leuatus eſt Arcadius Aug. Conſtantinopoli in miliario VII. in tribunali à Theodoſio Aug. patre ſuo die XVII. Kalend. Febr. & ipſo anno ingreſſum eſt Conſtantinopolim corpus Conſtantiæ filiæ Auguſti Conſtantini die 12. Idus Septemb.

384. Ricomere & Clearcho.

His Coſſ. introierunt Conſtantinopolim legati Perſarum. Ipſo anno natus eſt Honorius nobiliſſimus in purpuris die V. Idus Septembr.

385. Arcadio Aug. & Bautone.

Hono-

386. Honorio nobiliſſimo & Euodio.

His Coſſ. victi atque expugnati & in Romania captiui adducti gens Greothingorum à noſtris Theodoſio & Arcadio: deinde cum victoria & triumpho ingreſſi ſunt Conſtantinopolim die IV. Idus Octobres.

387. * Valerio III. & Eutropio. * Valentiniano.

His Conſulibus, quinquennalia Arcadius Aug. propria cum Theodoſio Aug. patre ſuo editionibus ludiſque celebrauit XVII. Kalend. Feb.

388. Theodoſio Auguſto II. & Cynegio.

His Coſſ. defunctus eſt Cynegius Præfectus Orientis in Conſulatu ſuo Conſtantinopoli. Hic vniuerſas Prouincias longi temporis labe deceptas in ſtatum priſtinum reuocauit, & vſque ad Ægyptum penetrauit, & ſimulacra gentium euertit: vnde cum magno fletu totius populi Ciuitatis deductum eſt corpus eius ad Apoſtolos die XIV. Kal. Aprilis & poſt annum tranſtulit eum matrona eius Achantia ad Hiſpanias pedeſtre. Et ipſo anno occiditur hoſtis publicus Maximus tyrannus à Theodoſio Aug. in miliario III. de Aquileia die V. Kal. Aug. ſed & filius eius Victor occiditur poſt paucos dies in Gallijs à Comite Theodoſij Auguſti.

389. Timaſio & Promoto.

His Coſſ. introiuit Theodoſius Aug. in Vrbem Romam cum Honorio filio ſuo die Iduum Iuniarum, & dedit congiarium Romanis.

390. Valentiniano IV. & Neuterio.

391. Tatiano & Symmacho.

392. Arcadio Aug. II. & Rufino.

His Conſulibus Valentinianus Iunior apud Viennam eſt interfectus. Et leuauit ſe Eugenius Tyrannus. Poſtmodùm Theodoſius Aug. occidit Eugenium.

393. Theodoſio Aug. III. & Abundantio.

394. Arcadio Aug. III. & Honorio Aug. II.

395. Olybrio & Probino.

His Conſulibus receſſit apud Mediolanum Theodoſius Aug.

396. Arcadio Aug. IV. & Honorio Aug. III.

397. Attico & Cæſario.

398. Honorio Aug. IV. & Eutychiano.

His Coſſ. Gildo occiſus.

399. Manilio & Theodoro V. C.

His Coſſ. templa gentilium demolita ſunt, Iouiano & Gaudentio Comitibus.

400. Stilicone V. C. Conſule.

401. Vincentio & Frauito.

402. Arcadio V. & Honorio V.

His Coſſ. ſolis facta defectio III. Idus Nouembres.

403. Theodoſio & Rumorido.

404. Honorio IV. & * Ariſtone. * Ariſtęneto.

His Coſſ. bellum ciuile fuit ex III. Kal. Septembres.

405. Stilicone II. & Anthemio.

His Coſſ. inter Catholicos & Donatiſtas vnitas facta.

406. Arcadio VI. & Probo.

407. Honorio VII. & Theodoſio Aug. II.

408. Baſſo & Philippo.

409. Honorio VIII. & Theodoſio III.

His Coſſ. barbari Hiſpanias ingreſſi.

410. Honorio IX. & Varari, quod fuit Tertullo.

411. Theodoſio Aug. IV.

His Coſſ. Conſtantini tyranni in conto caput adlatum eſt XIV. Kalend. Octobres.

412. Honorio IX. & Theodoſio V.

Poſt

413. Poſt Conſulatum Honorij IX. & Theodoſij V. Lucio Coſ.

His Coſſ. occiſi ſunt Iouinus, Sebaſtianus Saluſtius, Heraclianus abolitus eſt.

414. Conſtantio V. C.

415. Honorio X. & Theodoſio VI.

His Coſſ. ſanctus Stephanus primus martyr reuelatur ſancto presbytero Luciano die VI. feria, quæ fuit tunc III. Nonas Decembres in Hieroſolymis ſancto Ioanne Epiſcopo præſidente. Et extant ex his geſtis epiſtolæ ſupradicti presbyteri & ſancti Auiti presbyteri Bracarenſis, qui tunc in Hieroſolymis degebant.

416. Theodoſio VII. & Palladio.

417. Honorio XI. & Conſtantio II.

418. Honorio XII. & Theodoſio VIII.

419. Monaxio & Plenta.

His Coſſ. Sanctus Ioannes Hieroſolymorum Epiſcopus, qui ſupra, Epiſtolam dirigit per Eccleſias orbis terrarum, quæ habetur, de ſignis terroribuſque diuinitus perpetratis.

420. Theodoſio IX. & Conſtantio III.

421. Agricola & Euſtatio.

422. Honorio XIII. & Theodoſio X.

423. Mariniano & Aſclepiodoto.

His Coſſ. Honorius Aug. receſſit Rauennæ.

424. Caſtino & Victore.

425. Theodoſio XI. & Valentiniano Cęſ.

426. Theodoſio XII. & Valentiniano II. Aug.

Hierio. 427. * Pierio & Ardabure.

428. Felice & Tauro.

429. Florentio & Dionyſio.

430. Theodoſio XIII. & Valentiniano III.

431. Baſſo & Antiocho.

432. Aëtio & Valerio.

433. Theodoſio XIV. & Maximo.

434. Aſpare & Ariobindo.

435. Theodoſio XV. & Valentiniano IV.

436. Iſidoro & Senatore.

437. Aëtio II. & Segiſuulto.

438. Theodoſio XVI. & Fauſto.

439. Theodoſio XVII. & Feſto.

440. Valentiniano V. & Anatholio.

* Omiſit Eudoxiũ. 441. Cyro V. C.

442. Dioſcoro. *

443. Maximo II. & Paterio.

† Omiſit Neonum. 444. Theodoſio XVIII. & Albino.

* Omiſit Symmachum. 445. Valentiniano VI. †

446. Aëtio III. *

447. Callepio & Ardabure.

448. Poſtumiano & Zenone.

449. Aſturio & Protogene.

450. Valentiniano VII. & Auieno.

451. Adelphio & Marciano.

* Sporatio. 452. Herculano & * Parracio.

† Omiſit Vincomalum. 453. Opilione. †

454. Aëtio IV. & Studio.

455. Valentiniano VIII. & Anthemio.

456. Auito Auguſto Conſule.

† Omiſſi Conſtantinus & Rufus. 457. † . . . .

458. Maioriano Auguſto & Ariouindo.

Ma-

459. Richimere & qui de Oriente.
460. Magno & Apollonio.
461. * Seueriano & qui de Oriente. * Seuerino.
His Coſſ. Maiorianus occiditur, & Seuerus efficitur Imperator.
462. Seuero & Leone Auguſtis.
463. Baſilio & * Gadaiio. * Felice.
464. Dn Olybrio.
465. *Seuerus Auguſtus obijt.*
Anthemius Romæ Imperator factus eſt. Aduersùm Vuandalos grandis exercitus cum Marcellino duce dirigitur.
466. Auguſto Anthemio II. Conſule.

FINIT CODEX M. S.

Nota Sirmondi.

Cætera quæ ſuperſunt Conſulum paria, & poſt Conſulatus Baſilij V. C. diſces, erudite Lector, ex Appendice Marij Auenticenſis Epiſcopi ad Chronicon Proſperi, vel ex Chronicis Marcellini Comitis, ac Victoris Tunnunenſis.

Obſeruatio de horum Faſtorum Auctore.

IAcobus Sirmondus, qui horum Faſtorum partem ab exordio Aureliani ad obitum Honorij primùm ex M. S. Codice Bibliothecæ Claromontanæ Pariſienſis edidit, Idacium Epiſcopum eorumdem auctorem ſtatuit, *non tam*, inquit, *quòd in eodem Codice Idacij Chronico ſubijciebantur, quàm quòd rerum & verborum in vtroque opere affinitas, & cognatio, epocharumque & temporum par obſeruatio; totius denique ſcriptionis color idem ac genus eumdem vtriuſque auctorem fuiſſe ſatis oſtendant, tametſi auctoris nomen nullum preferat inſcriptio, quæ his verbis ibi concepta eſt: Declaratio Conſulum ex quo primùm ordinati ſunt.* Hęc in præfatione ad Chronicon Idacij Sirmondus, qui ei hos Faſtos ſubiecit, neque integros deſcripſit, quia ſequentes poſt obitum Honorij vſque ad Anthemium nimis deprauatos credidit, quàm vt edi tunc mererentur. Eos proinde Tomo I. Bibliothecæ M. SS. Codicum ex eodem Codice Bibliothecæ Claromontanę integros edidit Philippus Labbeus. hoc eis titulo præpoſito: *Deſcriptio Conſulum Idacio Epiſcopo adſcripta.* Quo titulo ſatis ſuperque indicat, ſe dubitare, num Idacio adſcribendi ſint, cuius tamen dubij libro I. de Scriptoribus Eccleſiaſticis à Bellarmino memoratis, nullam rationē exhibet. Quarè Du Cange qui poſt Labbeum ſcripſit, hos Faſtos Idacio paſſim tribuit. Vide præfat. in Chron. Paſchale.

13.

Magni Aurelÿ Caſſiodori Senatoris V. C. & Inluſtris Exquæſtoris Sacri Palatÿ, Exconſulis ordinarÿ, Exmagiſtri Offic. Præf. Prat. atque Patricÿ Chronicon, quod ipſe quidem ab orbe condito conſcripſit, nos verò ab Iulÿ Cæſaris Imperio hìc exhibemus. Ex antiqua & correctiori editione V. Cl. Ioannis Cuſpiniani.

C. IVLIVS CÆSAR.

C. Iulius Cæſar II. & P. Seruilius.
Q. Fuſius & P. Vatinius.
His Coſſ. Cæſar Pompeium Pharſalico prælio ſuperauit, Pompeius fugiens in Ægyptum occiſus à Theodoto milite.
C. Iulius Cæſar III. & *M. Æmilius.*
C. Iulius Cæſar IV. & Fabius.
His Coſſ. Iulius Cæſar per quatriduum triumphauit.
C. Iulius Cæſar V. & M. Antonius.
His Coſſ. M. Antonius lupercalibus ſella aurea ſedenti Cæſari diadema renuenti impoſuit; atque Idibus Martÿs Cæſar in Pompeiana Curia occiſus eſt: cui ſucceſſit Octauianus Cæſar, qui regnauit annis LVI. menſibus VI. per quæ tempora hi Conſules extiterunt.

CAESAR OCTAVIANVS II. IMP.

C. Panſa & A. Hircius.
His Coſſ. Cæſar Octauianus, Antonius, & Lepidus amicitiæ fœdus inierunt: Cicero Caietæ per Popilium militem occiſus eſt annorum LXIII. Cæſar Octauianus forum Auguſteum ædificauit.
M. Lepidus II. & L. Plancus.
P. Seruilius II. & L. Antonius.
CN. Domitius, & C. Aſinius.
L. Cenſorinus, & C. Caluiſius.
App. Claudius, & C. Norbanus.
M. Agrippa, & L. Caniuius *Gallus.*
His Coſſ. lacus Lucrinus in portum conuerſus eſt.
L. Gellius, & M. Cocceius.
Sex. Pompeius & L. Cornificius.
L. Scribonius, & L. Atrarinus.
C. Cæſar & L. Volcatius.
Cn. Domitius, & C. Soſſius.
C. Cæſar II. & M. Meſſalla.
His Coſſ. apud Actium Antonius à Cæſare ſuperatur.
C. Cæſar III. & M. *Licinius* Craſſus.
His Coſſ. Nicopolim Cæſar conſtruit, ludos Actiacos inſtituit. Antonius à Cæſare prælio peremptus, Alexandriæ in mauſoleo cum Cleopatra reconditur.
C. Cæſar IV. & Sex. Apuleius.
C. Cæſar V. & M. Agrippa II.
His Coſſ. Parthorum diſſenſiones per Cæſarem ſedatæ ſunt.
C. Cæſar VI. & M. Agrippa III.
His Coſſ. Cæſar leges protulit, iudices ordinauit, prouincias diſpoſuit, & ideò Auguſtus cognominatus eſt, cuius temporibus floruerunt Virgilius, Horatius, & Liuius.
C. Auguſtus VII. & T. Statilius.
C. Auguſtus Cæſar VIII. & M. Sillanus.
His Coſſ. Aſtures, & Cantabros, Germanos, Salaſſoſque Cæſar perdomuit.
C. Auguſtus Cæſar IX. & C. Norbanus.
His Coſſ. Aſtures, & Cantabros per L. Lamiam Cæſar perdomuit.
C. Auguſtus Cæſar X. & Cn. Piſo.
M. Marcellus, & L. Arruntius.
M. Lollius, & Q. Lepidus *Æmilius.*
M. Apuleius, & P. Sillius.
His Coſſ. aquilas & ſigna Craſſiana
de

de Parthis Cæſar recepit.
C. Sentius, & Qu. Lucretius.
His Coſſ. Cæſari ex Prouincijs redeunti currus cum corona aurea decretus eſt, quò aſcendere noluit.
Cn. Lentulus, & P. Lentulus.
C. Furnius, & C. Sillanus.
L. Domitius, & P. Scipio.
M. Druſus, & L. Piſo.
Cn. Lentulus II. & M. Craſſus.
Tib. Nero, & P. Quintilius.
M. Meſſalla, & P. Sulpitius.
P. Fabius Max. & Ælius Tubero.
Iulius Antonius, & Africanus Fabius.
His Coſſ. apud Lingonum gentem templum Cæſari Druſus ſacrauit.
C. Aſinius, & C. Martius *Cenſorinus.*
His Coſſ. inter Albim & Rhenum Germani omnes Tiberio Neroni dediti, per Sex. Apuleium Pannonij ſubacti.
Tib. Nero II. & Cn. Piſo II.
D. Lælius, & C. Antiſtius.
C. Auguſtus Cæſar XI & L. Sylla.
C. Caluiſius, & L. Paſſienus.
C. Lentulus & M. Meſſalla.
His Coſſ. Dominus noſter Ieſus Chriſtus filius Dei in Bethleem naſcitur anno Imperij Auguſti XLI.
C. Auguſtus Cæſar XII. & M. Plautius.
Coſſus Lentulus, & L. Piſo.
C. Auguſtus Cæſar XIII. & L. Paulus.
C. Vinicius, & P. Alphenus *Varus.*
M. Seruilius, & L. Lamia.
Sex. Ælius, & C. Sentius.
Cn. Cinna, & L. Valerius.
His Coſſ. per dies VIII. Tiberis impetu miſeranda clades hominum, domorumque fuit.
M. Lepidus & L. Arruntius.
Q. Cæcilius, & A. *Vinitius.*
M. Furius, & Sex. Nonius.
Q. Sulpitius, & C. *Pompeius.*
P. Dolabella & C. Sillanus.
M. Lepidus, & T. Statilius.
Germanicus Cæſar, & C. Fonteius.
L. Plancus, & C. Silius.
Sex. Pompeius & Sex. Apuleius.
His Coſſ. Imp. Auguſtus obijt ſeptuageſimo ſexto anno ætatis ſuæ, Imperij autem quinquageſimo ſexto ſemis. Huic ſucceſſit in Imperium Tiberius Cæſar, qui imperauit annos XXIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

TIBERIVS CAESAR III. IMP.

Druſus Cæſar, & C. Norbanus.
Siſenna Statilius, & L. Scribonius.
His Coſſ. Mathematici Vrbe pelluntur.
L. Pomponius, & C. Cæcilius.
Tib. Cæſar III. & Germanicus Cæſar II.
M. Sillanus, & C. Norbanus.
His Coſſ. Germanicus Cæſar in Syria mortuus eſt.
M. Valerius & M. Aurelius.
Ti. Cæſar IV. & Druſus Cæſar.
D. Haterius, & C. Sulpitius.
C. Aſinius, & C. Antiſtius.
His Coſſ. Druſus Cæſar publicè funeratur.
Ser. Cornelius & L. Viſellius.
M. Aſinius, & Coſſus Cornelius.
C. Caluiſius, & Cn. Getulicus.
L. Piſo, & M. Craſſus.
App. Sillanus, & P. Sillius.
Hoc anno D. Noſter Ieſus Chriſtus à Ioanne baptizatur, & prædicare cæpit.
C. Rubellius, & C. Fuſius.
M. Vinicius, & L. Caſſius.
Ti. Cæſar V. Coſ. & *ſolus.*
* *His Coſſ. Dominus noſter Ieſus Chriſtus paſſus eſt, VIII. Kalend. Aprilis, & defectio ſolis facta eſt, qualis ante vel poſtmodùm nunquam fuit.*
Vinicius & Longinus.
Sulpicius & Sylla.
Priſcus & Vitellius.
Gallus & Nonianus.
His Coſſ. Perſius Flaccus poëta Volaterris naſcitur.
Gallienus & Plautianus.
His Coſſ. Tiberius Imperator in Campania moritur, cui ſucceſſit C. Cæſar cognomento Caligula, qui regnauit annis III. & menſibus X. ſub quo hi Conſules fuerunt.

* Hic duos Coſſ. deeſſe ſuſpicatur Cuſpinianus; alterum ex Tacito ſubſtituit *Cn. Domitium & Camillum Scribonianum*; alter Conſulatus, quem reperire non potuit, in alijs Caſſiodori editionibus extat his verbis:
Vinitius. & Longinus.

C. CALIGVLA IV. IMP.

Proculus & Nigrinus.
Iulianus & Aſprenas.
Publicola & Nerua.
His Coſſ. Pilatus in multas incidens calamitates propria ſe manu interfecit.

Cæſar & Iulianus.

His Coſſ. Cæſar cognomento Caligula à protectoribus ſuis occiditur in palatio anno ætatis XXIV.

CLAVDIVS V. IMP.

Cui ſucceſſit *Claudius*, *qui imperauit annis XIII. menſibus VIII. diebus XXVIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.*

Cæſar II. & Saturninus.

Saturninus II. & Venuſtus.

His Coſſ. Petrus Apoſtolus Romam mittitur, vbi Euangelium prædicans XXV. annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat.

Tibeſius & Gallus.

Criſpinus & Taurus.

His Coſſ. Claudius de Britannis triumphauit, & Orcadas Inſulas Romano adiecit Imperio.

Vinicius & Cornelius.

His Coſſ. inter Theram & Theraſiam exorta eſt Inſula habens ſtadia XXX.

Aſiaticus & Cornelius

His Coſſ. deſcriptio Romæ facta eſt, & inuenta ſunt Ciuium Romanorum ſexaginta nouem centena millia (recentiores editiones habent, *Centena millia & XLIII.*) *& Thracia hucuſque regnata in prouinciam Romanorum redigitur.*

Tibeſius II. & Vitellius.

Vitellius II. & Publicola.

Verannius, & Gallus.

Vetus, & Seruilianus.

Claudius, & Orfitus.

Siluanus, & Siluius.

Tiberius III. & Antoninus.

Siluanus & Otho.

His Coſſ. Claudius moritur in palatio anno ætatis LXIV. Cui ſucceſſit Nero, qui regnauit annis XIII. menſibus VII. diebus XXVIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

NERO VI. IMP.

Silanus II. & Antonius II.

Maſcellus & Auiola.

His Coſſ. Sanctus Paulus Apoſtolus Romam vinctus à Felice Præſide Iudææ deſtinatur.

Probus etiam eruditiſſimus grammaticus Romæ cognoſcitur.

Vrſulus Coloſſenſis celeberrimè in Gallia rhetoricam docet.

Nero & Vetus.

Nero II. & Piſo.

Nero III. & Meſſalla.

* Nero IV. & Cornelius.

Pius, & Turpilianus.

Macrinus & Gallus.

† Craſſus, & Baſſus.

His Coſſ. Thermæ à Nerone ædificatæ, quas Nerouianas appellauit. Cuius odio mutato vocabulo nunc Alexandrinæ nominantur.

* C. Capitonis & Apronij Conſulatum à Caſſiodoro omitti obſeruat Cuſp.

† Item Regulum & Rufum hic omiſſos eſſe obſeruat.

Siluanus & Paullinus.

His Coſſ. Nero, vt ſimilitudinem Troiæ ardentis inſpiceret, plurimam partem Vrbis incendit.

Celſinus & Apuleius.

His Coſſ. duæ Prouinciæ factæ ſunt; Pontus Polemouiacus, & Alpes Cottiæ, Cottio Rege defuncto.

Teleſinus & Paulinus.

Capito & Rufus.

Italicus, & Turpilianus.

Siluanus & Otho.

His Coſſ. Romæ Sanctus Petrus & Paulus Apoſtoli trucidati ſunt à Nerone, qui turpiter viuens, cum à Senatu quæreretur ad pœnam, è Palatio fugiens ad quartum Vrbis miliarium in ſuburbano Nomentana via ſeſe interfecit, anno ætatis XXXII. Cui ſucceſſit Galba, qui regnauit menſibus VII. Poſt hunc Otho menſibus III. diebus V. Poſt Vitellius regnauit menſibus VIII. die vno. Qui omnes infraſcriptos duos Conſules tenuerunt.

Veſpaſianus & Titus.

Veſpaſianus II. & Titus II.

His Coſſ. Veſpaſianus ſuſcepit Imperium, qui regnauit annis IX. menſibus XI. diebus XXII. ſub. quo hi Conſules fuerunt.

VESPASIANVS VII.

Veſpaſianus III. & Nerua.
Veſpaſian. IV. & Titus III.
His Coſſ. Titus filius Veſpaſiani Iudæa capta, præter quos gladio interfecit, ſexcenta millia captiuorum publicè venundauit.
Veſpaſianus V. & Titus IV.
Veſpaſianus VI. & Titus V.
Veſpaſianus VII. & Titus VI.
His Coſſ. Veſpaſianus incenſum Capitolium ædificare orſus eſt.
Commodus & Rufus.
Veſpaſian. VIII. & Titus VII.
His Coſſ. Coloſſus erectus eſt habens altitudinis pedes C. & VII.
Veſpaſianus IX. & Titus VIII.
Siluanus & Verus.
Domitianus & Meſſalinus.
His Coſſ. Veſpaſianus eſt mortuus profluuio ventris in Villa propria circa Sabinos, cui Titus filius eius ſuccedens, in vtraque lingua diſertiſſimus, regnauit annis II. menſibus II. ſub quo hi Conſules extiterunt.

TITVS VESPASIANVS VIII.

Domitianus II. & Rufus II.
His Coſſ. Titus Amphitheatrum Romæ ædificauit, & in dedicatione eius quinque millia ferarum occidit.
Domitianus III. & Sabinus.
His Coſſ. Titus morbo perijt in eadem Villa, qua Pater eius, anno ætatis XLII. qui ob inſignem manſuetudinem delitiæ humani generis appellatus eſt. Cui ſucceſſit Domitianus frater Titi crudeliſſimus, qui imperauit annis XV. menſibus V. ſub quo hi Conſules fuerunt.

FLAVIVS DOMITIANVS IX.

Domitianus IV. & Rufus III.
His Coſſ. Domitianus eunuchos fieri prohibuit.
Domitianus V. & Dolabella.
Domitian. VI. & Rufus IV.
Flauius & Traianus.
Domitianus VII. & Nerua.
Traianus II. & Glabrio.
His Coſſ. primùm Domitianus Dominum & Deum ſe appellari iuſſit.
Domitianus VIII. & Saturninus.
Siluanus & Priſcus.
His Coſſ. Quintilianus ex Hiſpania primus Romæ ſcholam publicam, & ſalarium à fiſco accepit, & claruit.
Aſprenas & Clemens.
His Coſſ. multa mœnia & celeberrima Romæ facta ſunt, in quibus Capitolium, Forum tranſitorium, Diuorum porticus, Iſæum, Serapium, Stadium, Horrea piperatoria, Veſpaſiani templum Mineruæ Chalcidicæ Odæum.
Domitianus IX. & Clemens II.
His Coſſ. inſigniſſima Romæ facta ſunt opera, Forum Traiani, Thermæ Traianæ, & Titianæ, Senatus, Ludus matutinus, Meta aurea, Meta ſudans, & Pantheon.
Nerua II. & Rufus.
Fuluius, & Vetus.
Sabinus, & Antoninus.
Nerua III. & Traianus III.
Senecio & Palma.
Traianus IV. & Fronto.
His Coſſ. Apollonius Tyaneus Philoſophus inſignis habetur. Domitianus occiſus in palatio anno ætatis XXXV. cui Nerua ſuccedens, regnat annum vnum, menſes IV. ſub quo hi Conſules fuerunt.

NERVA COCCEIVS X.

Traianus V. & Orfitus.
Senecio II. & Sura.
His Coſſ. Nerua morbo perijt in hortis Saluſtianis anno ætatis LXXII. cum iam

iam Traianum adoptaſſet in filium, cui ſuccedens imperauit annis XIX, menſibus IV. diebus XV. ſub quo bi Conſules fuerunt.

TRAIANVS XI.

Traianus VI. & Maximus.
Senecio III. & Sura II.
Vrbanus & Marcellus.
Candidus & Quadratus.
His Coſſ. Traianus de Dacis, & Scythis triumphauit.
Commodus & Cerealis.
His Coſſ. Traianus Hiberos, Sauromatas, Oſroënos, Arabas, Boſphoranos, Colchos in fœdus accepit. Seleuciam, Cteſiphontem, & Babylonem occupauit, & tenuit.
Senecio IV. & Sura III.
His Coſſ. Traianus in mari rubro claſſem inſtituit, vt per eam Indiæ fines vaſtaret.
Gallus & Bradua.
Africanus, & Criſpinus.
Criſpinus II. & Solenus.
Piſo, & Ruſticus.
Traianus VII. & Africanus.
Celſus & Criſpinus.
His Coſſ. Plinius Secundus Nouocomenſis Orator & Hiſtoricus inſignis habetur, cuius ingenij plurima opera extant.
Aſta & Piſo.
Meſſalla & Pedo.
Æmilianus & Vetus.
Niger, & Apronianus.
His Coſſ. Traianus Armeniam, Aſſyriam, & Meſopotamiam prouincias fecit.
Clarus & Alexander.
Hadrianus & Salinator.
Hadrianus II. & Ruſticus.
Seruilius & Fuluius.
His Coſſ. Traianus apud Seleuciam Iſauriæ profluuio ventris extinctus eſt, anno ætatis LXIII. menſe IX. die IX. cuius oſſa in vrna aurea conlocata ſub columna Fori, quod eius nomine vocatur, recondita ſunt, cuius columnæ altitudo in CXL. pedes erigitur. Huic ſucceſſit Hadrianus vtraque lingua peritiſſimus, Italiæ natus ex conſobrina Traiani, qui regnauit annis XX. menſibus X. diebus XXIX. Sub quo bi Conſules fuerunt.

HADRIANVS XII.

P. Verus & Augur.
His Coſſ. Hadrianus Alexandriam à Romanis ſubuerſam, publicis inſtaurauit expenſis.
Auiola & Panſa.
His Coſſ. Hadrianus reliqua tributorum vrbis relaxauit, chartis publicis incenſis, plurimos etiam ipſis tributis liberos præſtitit.
Paternus & Torquatus.
His Coſſ. Plutarchus Philoſophus inſignis habetur.
Glabrio & Apronianus.
His Coſſ. Nicomediæ & Nicææ Vrbibus plurimis terræmotu collapſis, Hadrianus ad inſtaurationem earum publicas largitur expenſas.
Aſiaticus & Quintus.
Verus & Ambiguus.
His Coſſ. Athenienſibus leges petentibus Hadrianus ex Draconis, & Solonis, reliquorumque libris iura poſuit.
Gallicanus & Titianus.
His Coſſ. iuxta Eleuſinam Ciuitatem in Cephiſo fluuio Hadrianus pontem conſtruxit.
Torquatus, & Libo.
Celſus & Marcellinus.
Pontianus, & *Rufus*.
Augurinus, & Sergianus.
Hiberius & *Siluanus*.
His Coſſ. Hadrianus à Chriſtianorum perſecutione ceſſauit, & Pater Patriæ eſt appellatus.
Sergianus & Verus.
Pompeianus & Attilianus.
His Coſſ. templum Romæ Veneris factum eſt, quod nunc Vrbis appellatur.
Pompeianus II. & Commodus.
His Coſſ. Hadrianus, cum inſignes & plurimas ædes Athenis feciſſet, agonem edidit, Bibliothecam miri operis extruxit.

Ser-

Sergianus & Balbinus.
Camerinus & Niger.
Antoninus & Præſens.
Antoninus II. & Præſens II.
Seuerus II. & Siluanus.
His Coſſ. Ælia Ciuitas, id eſt Hieroſolyma ab Ælio Hadriano condita eſt, & in fronte eius porta, qua Bethleem egredimur, ſus ſculptus in marmore, ſignificans Romanæ poteſtati ſubiacere Iudæos.
Ruffinus & Torquatus.
His Coſſ. Hadrianus morbo intercutis aquæ apud Baias moritur, maior ſexagenario. Cui ſucceſſit Antoninus Pius, qui regnauit cum liberis ſuis Aurelio & & Lucio an. XXII. Sub quo hi Conſules fuerunt.

ANTONINVS PIVS XIII.

Torquatus II. & Herodes.
Auiola & Maximus.
Antoninus III. & Aurelius.
Gratus & Seleucus.
His Coſſ. Iuſtinus Philoſophus librum pro Chriſtiana religione ſcriptum tradidit Antonino Cæſari.
Antoninus IV. & Aurelius II.
Largus & *Meſſalinus*.
Torquatus III. & Iulianus.
Orfitus & Priſcus.
Glabrio & Vetus.
Gordianus & Maximus.
Glabrio II. & Romulus.
Præſens & Rufus.
Commodus & Lateranus.
His Coſſ. Apollonius Stoicus, natione Chalcidicus, & Baſilides Scythopolitanus Philoſophi illuſtres habentur, qui Veri quoquè Cæſaris præceptores fuerunt.
Verus & Sabinus.
Siluanus & Augurinus.
Barbarus & Regulus.
Tertullus & Sacerdos.
Quintillus & Priſcus.
Verus II. & Bradua.
Antoninus V. & Aurelius III.
P. C. Antonini V. & Aurelij III.
Hoc tempore Antoninus Pius apud Lorium villam ſuam duodecimo ab vrbe milliario moritur anno vitæ LXVII.
Vſq; ad hoc tempus ſinguli Auguſti fuerunt, cui ſucceſſerunt filij ſui, id eſt Marcus Antoninus Verus, & Lucius Annius Antoninus Verus, qui regnauerunt annis XIX. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

M. ANTONINVS VERVS XIV. ET L. ANNIVS ANTONINVS VERVS.

Duo Auguſti Coſſ.
Ruſticus & Aquilinus.
His Coſſ. Lucio Cæſari Athenis ſacrificanti ignis in Cælo ab Oriente in Occidentem ferri viſus eſt.
L. Ælianus & Paſtor.
Macrinus & Celſus.
His Coſſ. Fronto Orator inſignis habetur, qui Marcum Antoninum Verum latinis litteris erudiuit.
Orfitus & Pudens.
His Coſſ. Lucius Cæſar de Parthis cum fratre Antonino triumphauit.
Pudens II. & Pollio.
Verus III. & Quadratus.
Apronianus & Paullus.
Priſcus & Appollinaris.
Cethegus, & Clarus.
Seuerus & Herennianus.
His Coſſ. Lucius Annius Antoninus Verus anno regni vndecimo inter Concordiam, & Altinum apoplexi extinctus eſt, ſedens cum fratre in vehiculo.
Orfitus & Maximus.
Seuerus II. & Pompeianus.
Gallus & Flaccus.
Piſo & Iulianus.
Pollio II. & Aſper.
Commodus & Quintillus.
His Coſſ. Marcus Antoninus Verus Imperator Commodum filium ſuum conſortem regni facit.
Orfitus & Rufus.
His Coſſ. Imperatores de hoſtibus triumphant, & pecuniam, quæ fiſco debebatur, Prouinciis concedentes, tabulas debitorum in medio Romanæ Vrbis Foro incendio concremarunt; ac ne quid boni-

bonitati deeſſet, ſeueriores quaſque leges nouis Conſtitutionibus temperarunt.

Commodus II. & Verus II.

His Coſſ. Antoninus Verus adeò in editione munerum magnificus fuit, vt centum ſimul Leones exhibuerit; qui poſt in Pannonia morbo periit repentino. Commodus filius eius à Senatu Auguſtus eſt appellatus, qui regnauit annis XIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

ANTONINVS COMMODVS XV.

Præſens II. & Gordianus.
Commodus III. & Birrus,
Mamertinus & Rufus.
Commodus IV. & Victorinus.
Marullus & Ælianus.
Hiſ Coſſ. Thermæ Commodianæ Romæ factæ ſunt.
Maternus & Bradua.
Commodus V. & Glabrio,
Criſpinus & Ælianus.
Fuſcianus & Sillanus.
Duo Sillani.
His Coſſ. Commodus Imperator Coloſſi capite ſublato ſuæ imaginis caput iuſſit imponi.
Commodus VI. & Septimianus.
Apronianus & Bradua II.
Commodus VII. & Pertinax.
His Coſſ. Commodus ſtrangulatur in domo Veſtiliani. Cui ſucceſſit Heluius Pertinax, qui regnauit menſibus VI. ſub quo hi Coſſ. fuerunt.

HELVIVS PERTINAX XVI.

Falco & Clarus.
His Coſſ. Pertinax occiditur in Palatio maior ſeptuagenario, cui ſucceſſit Seuerus Prouincia Tripolitana natus oppido Lepti, ſoluſque Afer Imperator Romanus fuit, qui regnauit annis XVIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

SEVERVS XVII.

Seuerus & Albinus.
Tertullus & Clemens,
Dexter & Priſcus.
Lateranus & Ruffinus.
Saturninus & Gallus.
Annullinus & Fronto.
His Coſſ. Seuerus Parthos & Adiabenos ſuperauit, Arabaſque interiores ita cecidit, vt regionem eorum Romanam Prouinciam faceret, ob quæ Parthicus, & Adiabenicus cognominatus eſt.
Seuerus II. & Victorinus.
Fabianus & Mucianus.
His Coſſ. Thermæ Seuerianæ apud Antiochiam & Romæ factæ, & Septizonium inſtructum eſt.
Seuerus III. & Antoninus.
Geta & Plautianus.
Cilo, & Libo.
Antoninus II. & Geta.
Albinus, & Ælianus.
Aper & Maximus.
His Coſſ. Seuerus in Britannos bellum mouit, vbi vt receptas Prouincias ab incurſione barbarica faceret ſecuriores, vallum per CXXX. paſſuum millia à mari ad mare duxit.
Antoninus III. & Geta II.
Pompeianus & Auitus.
His Coſſ. Tertullianus Afer Chriſtianorum ſcriptor celeberrimus habetur.
Fauſtinus & Rufinus.
His Coſſ. Origenes ſcriptor Alexandriæ ſtudijs eruditur.
Gentianus & Baſſus.
His Coſſ. Seuerus Imperator Eboraci in Britannia moritur, cui ſucceſſit Antoninus Caracalla Seueri filius, qui regnauit annis VII. Sub quo hi Conſules fuerunt.

ANTONINVS CARACALLA XVIII.

Duo Aſpri.
Antoninus IV. & Balbinus.
Meſſala & Sabinus.
His Coſſ. Antoninus Caracalla cognominatur propter genus veſtis, quod Romæ erogauerat.
Lætus & Cerealis.
Sabinus II. & Venuſtius.
His Coſſ. Antoninus Romæ Thermas ſui nominis ædificauit.
Præſens & Extricatus.
Antoninus, & Aduentus.
His Coſſ. Antoninus interficitur inter Edeſſam & Carras, anno ætatis XLIII. Cui ſucceſſit Macrinus Præfecturam Prætorianam gerens: regnauit autem annum vnum, ſub quo hi Conſules fuerunt.

MACRINVS XIX.

Antoninus II. & Sacerdos.
His Coſſ. Macrinus occiditur in Archelaide, cui ſucceſſit M. Aurelius Antoninus, qui regnauit annis IV. Sub quo hi Conſules fuerunt.

MARCVS AVRELIVS ANTONINVS HELIOGABALVS XX.

Antoninus III. & Comazon.
Gratus & Seleucus.
His Coſſ. Heliogabalo templum Romæ ædificatur.
Alexander & Auguſtus.
His Coſſ. in Palæſtina Nicopolis, quæ priùs Emmaus vocabatur, Vrbs condita eſt.
Maximus & Ælianus.
His Coſſ. M. Aurelius Antoninus Romæ occiditur tumultu militari. Cui ſucceſſit Alexander Mammææ filius, qui regnauit annis XIII. Sub quo hi Conſules fuerunt.

ALEXANDER MAMMAEAE XXI.

Iulianus & Criſpinus.
His Coſſ. Alexander Xerxem Regem Perſarum vicit.
Fuſcus & Dexter.
Alexander II. & Marcellus.
Annianus & Maximus.
His Coſſ. Vlpianus Iuris Conſultus aſſeſſor Alexandri inſigniſſimus habetur.
Albinus & Maximus.
His Coſſ. Thermæ Neronianæ Alexandrinæ vocatæ ſunt.
Modeſtus & Probus.
Alexander III. & Dion.
Gratus & Seleucus.
His Coſſ. Origenes Alexandriæ clarus habetur.
Pompeianus & Felicianus.
Lupus & Maximus.
His Coſſ. Alexander in matrem Mammæam vnicè pius fuit, & ob hoc cunctis amabilis.
Maximus & Paternus.
Maximus II. & Vrbanus.
Seuerus & Quintianus.
His Coſſ. Alexander occiditur Moguntiaci tumultu militari. Cui ſucceſſit Maximinus, regnans annis III. primus omnium ex corpore militari ſine Senatus auctoritate Imperator electus. Sub quo hi Conſules fuerunt.

MAXIMINVS XXII.

Maximinus & Affricanus.
Perpetuus & Cornelianus.
Pius & Proculus.
His Coſſ. Maximinus Aquileiæ occiditur, cui

cui ſuccedit Gordianus, qui regnauit annis VI. ſub quo hi Conſules fuerunt.

GORDIANVS XXIII.

Gordianus & Auiola,
Sabinus & Venuſtus.
His Coſſ. Gordiano Romam ingreſſo, Pupienus & Balbinus, qui Imperium arripuerant, in palatio occiſi ſunt.
Gordianus II. & Pompeianus.
Atticus & Prætextatus.
Arrianus & Pappus.
Peregrinus & Emilianus.
*His Coſſ. Gordianus admodùm adoleſcens Parthorum natione ſuperata, cum victor reuerteretur ad Patriam, fraude Philippi Præfecti Pretorij haud longè à Romano ſolo interfectus eſt. Gordiano tumulum milites ædificant ſupra Euphratem, oſſibus eius Romam perue ctis. Cui ſucceſſit Philippus, qui regnauit annis * VII. qui mox Philippum filium ſuum conſortem regni fecit, primuſque omnium ex Romanis Imperatoribus Chriſtianus fuit. Sub quo hi Conſules fuerunt.*

* Aliæ editiones legunt VI.

PHILIPPVS XXIV.

Philippus & Titianus.
Præſens & Albinus,
Philippus II. & Philippus.
* *His Coſſ. Milleſimus annus vrbis Romæ expletus eſt, ob quam ſolennitatem innumerabiles Philippus cum filio ſuo beſtias in circo magno interfecit, ludoſque in Campo Martio Theatrales tribus diebus ac noctibus populo peruigilante celebrauit, quadraginta etiam miſſus natali Romanæ Vrbis concurrerunt, & Agon mille annorum actus. Philippus Vrbem nominis ſui in Thracia conſtruxit.*
Philippus III. & Philippus II.
Æmilianus & Aquilinus.
Decius & Gratus.
Decius II. & *Ruſticus*.
† *His Coſſ. Philippus ſenior Veronæ, Romæ verò iunior occiditur. His ſucceſſit Decius, qui regnauit anno I. menſibus III. Sub quo hi Conſules fuerunt.*

* Aliæ editiones omnes hic interſerunt duos Conſulatus; ſed manifeſto errore, cum hi Cõſulatus annum milleſimum Vrbis ſubſequantur.

† Hic inſerta ſunt quædam in alijs editionibus, quæ abſunt à M.S. Cuſpiniani.

DECIVS XXV.

Gallus & Voluſianus.
His Coſſ. Decius lauacra publica ædificauit, quæ ſuo nomine appellari iuſſit. Decius cum filio ſuo in Abricio Thraciæ loco à Gothis occiditur. Cui ſucceſſit Gallus cum Voluſiano filio, qui regnauerunt annis II. menſ. IV. ſub quibus hi Conſules fuerunt.

GALLVS ET VOLVSIANVS XXVI.

Voluſianus II. & Maximus.
His Coſſ. Nouatianus apparuit.
Valerianus & Gallienus.
His Coſſ. Gallus & Voluſianus Interamnæ interfecti ſunt. Quibus ſucceſſerunt Valerianus & Gallienus, qui regnauerunt annis XV. ſub quibus hi Conſules fuerunt.

VALERIANVS ET GALLIENVS XXVII.

Valerianus II. & Gallienus II.
Maximus II. & Glabrio.
Valerianus III. & Gallienus III.
His Coſſ. Cyprianus primùm rhetor, deinde Presbyter, ad extremum Carthaginenſis Epiſcopus martyrio coronatur.
Tuſcus & Baſſus.
His Coſſ. Valerianus in Chriſtianos perſecutione commota, ſtatim à Sapore Perſarum Rege capitur, ibique ſeruitute miſerabili conſeneſcit.
Æmilianus & Baſſus II.
Secularis & Donatus.

Gal-

Gallienus IV. & Gentianus.
Gallienus V. & Victorinus.
Albinus. & Maximus.
His Coſſ. Græcia, Macedonia, Pontus, Aſia depopulatæ per Gothos; aliaſque Prouincias Barbarorum quaſſauit incurſio.
Gallienus VI. & Saturninus.
Valerianus & Lucillius.
Gallienus VII. & Sabinillus.
Paternus & Arceſilaus.
Paternus II. & Marinianus.
Claudius & Paternus III.
His Coſſ. Mediolani occiditur Gallienus; Cui ſucceſſit Claudius, qui regnauit anno vno, menſibus IX. ſub quo hi Conſules fuerunt.

CLAVDIVS XXVIII.

Antiochianus & Orfitus.
Valerianus & Baſſus.
His Coſſ. Claudius barbaros Gothos Illyricum, & Macedoniam vaſtantes repellit, & Syrmij moritur. Cui ſucceſſit Quintillus Claudij frater, à Senatu Auguſtus appellatus, qui XVII Imperij ſui die Aquileiæ occiditur. Poſt quem Aurelianus factus eſt Imperator, qui regnauit annis V. menſibus VI. ſub quo hi Conſules fuerunt.

AVRELIANVS XXIX.

Quietus & Voldumianus.
Tacitus & Placidianus.
Aurelianus & Capitolinus.
His Coſſ. Aurelianum Roma triumphantem captiui Tetricus & Zenobia præceſſerunt.
Aurelian. II. & Marcellinus.
His Coſſ. Aurelianus templum Soli ædificauit; Romam firmioribus muris circumuallat.
Probus & Paulinus.
Probus II. & Paternus.
His Coſſ. inter Conſtantinopolim & Heracleam Aurelianus occiditur. Cui ſucceſſit Tacitus, qui regnauit menſibus VI. ſub quo hi Conſules fuerunt.

TACITVS XXX.

Probus III. & Paternus.
His Coſſ. Tacitus in Ponto occiſus eſt, & obtinuit Florianus Imperium diebus 9. Hoc quoquè apud Tharſum interfecto Probus factus eſt Imperator, qui regnauit annis VI. menſibus III. ſub quo hi Conſules fuerunt.

PROBVS XXXI.

Meſſala & Gratus.
His Coſſ. Galliæ, quæ fuerant à Barbaris occupatæ, à Probo Romano reſtituuntur Imperio.
Probus IV. & Tiberianus.
Probus V. & Victorinus.
His Coſſ. inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta.
Carus & Carinus.
Carinus II. & Numerianus.
Diocletianus & Ariſtobulus.
His Coſſ. Probus apud Syrmium tumultu militari in turri, quæ vocatur ferrata, occiditur. Cui ſucceſſit Carus, cum filijs ſuis, Carino & Numeriano, qui regnauerunt annis II. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

CARVS XXXII.

Maximus & Aquilinus.
His Coſſ. quum Carus deuictis Parthis caſtra ſupra Tigridem poſuiſſet, fulmine ictus interijt.

Diocletianus II. & Maximianus.
His Coſſ. Numerianus occiditur: Carinus apud Margum prælio victus interijt.

Poſt quos Diocletianus Dalmata ſuſcepit Imperium, qui regnauit annis XX. Sub quo hi Conſules fuerunt.

DIOCLETIANVS XXXIII.

Maximianus II. & Ianuarius.
Baſſus & Quintianus.
His Coſſ. Diocletianus in conſortium regni Herculium Maximianum aſciuit.
Diocletianus III. & Maximianus III.
Tiberianus & Dion.
Hannibalianus, & Aſclepiodotus.
Diocletianus IV. & Maximianus IV.
Conſtantius & Maximus.
His Coſſ. Vandali & Helani tranſito Rheno Gallias intrauerunt.
Tuſcus & Annulinus.
Diocletianus V. & Conſtantius II.
Maximianus V. & Maximus II.
Fauſtus & Gallus.
His Coſſ. primus Diocletianus adorari ſe iuſſit vt Deum, & gemmas veſtibus, calceamentiſque conſeruit, cum ante eum omnes Imperatores in modum Iudicum ſalutarentur, & tantùm chlamydem purpuream à priuato habitu plus haberent.
Diocletianus VI. & Maximianus V.
Conſtantius III. & Maximus III.
Titianus & Nepotianus.
Conſtantius IV. & Maximus IV.
His Coſſ. LX. millia Alemannorum cæſa ſunt.
Diocletianus VII. & Maximianus VI.
Diocletianus VIII. & Maximianus VII.
Conſtantius V. & Maximus V.
Conſtantius VI. & Maximus VI.
His Coſſ. Diocletianus & Maximianus Augg. inſigni pompa Romæ triumpharunt, antecedentibus currum eorum Narſei coniuge, ſororibus, liberis, & omni præda, qua Parthos expoliauerant.
Diocletianus IX. & Conſtantinus.
Diocletianus X. & Maximus VII.
His Coſſ. Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani purpuram depoſuerunt ob ætatis defectum: & creati ſunt Conſtantius & Galerius Auguſti. Sed Conſtantius tantùm Auguſti dignitate contentus, cum eſſet occiſus, anni ipſius adſcribuntur filio eius Conſtantino, qui natus dicitur ex Helena concubina, qui regnauit annos XXX. menſes X. Sub quo hi Conſules fuerunt.

CONSTANTINVS ET GALERIVS XXXIV.

P. C. Diocletiani X. & Maximi VII.
* Maximus VIII. & Licinius.
Conſtantinus II. & Licinius II.
Conſtantinus III. & Licinius III.
* Voluſianus, & Annianus.
* Conſtantinus IV. & Licinius IV.
Voluſianus & Annianus.
Conſtantinus IV. & Licinius IV.
Sabinus & Rufinus.
Gallicanus & Baſſus.
Licinius V. & Criſpus.
Conſtantinus V. & Licinius Cæſar.
Conſtantinus VI. & Conſtantinus Cæſar.
Criſpus II. & Conſtantinus Cæſar II.
Probianus & Iulianus.
Seuerus & Ruffinus.
Criſpus III. & Conſtantinus Cæſar III.
Paulinus & Iulianus.
Conſtantinus VII. & Conſtantius Cæſar.
Conſtantius & Maximus.
Ianuarius & Iuſtus.
His Coſſ. Vicennalia Conſtantini Nicomediæ acta, & ſequenti anno Romæ edita.
Conſtantinus VIII. & Conſtantinus IV.
* Conſtantius VII. & Symmachus.
Baſſus & Ablauius.
Pacatianus, & Hilarianus.
His Coſſ. quæ priùs Bizantium dicta eſt, mutato nomine à Conſtantino Conſtantinopolis dedicatur.
Dalmatius, & Zenophilus.
Optatus & Paulinus.
Conſtantius & Albinus.
Nepotianus & Facundus.
Felicianus & Titianus.
Vrſus & Polemius.
Conſtantius II. & Conſtans.
His Coſſ. Conſtantinus Imperator dum bellum pararet in Perſas, in Acyrone villa publica iuxta Nicomediam moritur, anno ætatis LXVI. Poſt quem tres liberi eius Conſtantinus, Conſtantius,

tius, & Conſtans ex Cæſaribus Augusti regnauerunt annis XXIV. menſibus V. diebus XXIII. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

CONSTANTINVS CONSTANTIVS ET CONSTANS XXXV.

Acindynus & Proculus.
Marcellinus & Probinus.
Conſtantius III. & Conſtans II.
His Coſſ. Conſtantinus bellum fratri Conſtanti inferens, iuxta Aquileiam Alſa occiditur.
Placidus & Romulus.
Leontius & Saluſtius.
His Coſſ. Franci à Conſtante perdomiti in pacem recepti ſunt.
Conſtantius IV. & Conſtans III.
Amantius & Albinus.
P. C. Amantij & Albini.
Rufinus & Euſebius.
His Coſſ. magnis Reipublicæ expenſis in Seleucia Syriæ portus efficitur.
Philippus & Sallia.
His Coſſ. Solis facta defectio.
Limenius & Catullinus.
Sergius & Nigrianus.
His Coſſ. Conſtans haud longè ab Hiſpania in caſtro, cui Helena nomen eſt, interficitur, anno ætatis XXX. & Imperij 13. & Conſtantius ſolus manſit in regno.
P. C. Sergij & Nigriani.
Conſtantius V. & Conſtans *iunior.*
Conſtantius VI. & Conſtans Cæſar II.
Conſtantius VII. & Conſtans III.
Arbetio & Lollianus.
His Coſſ. Victorinus rhetor, & Donatus grammaticus Romæ inſignes habentur.
Conſtantius VIII. & Iulianus Cæſar.
Conſtantius IX. & Iulianus Cæſar II.
His Coſſ. magna Alemannorum copia apud Argentoratum oppidum Galliarum deleta ſunt.
Titianus & Cerealis.
Euſebius & Hypatius.
Conſtantius X. & Iulianus Cæſar III.
His Coſſ. Honoratus ex Præfecto Prætorio Galliarum primus Conſtantinopoli Præfectus Vrbi eſſe cæpit.
Taurus & Florentius.
Mamertinus & Neuitta.
His Coſſ. Conſtantius Mopſocrenis inter Ciliciam Cappadociamque moritur, anno ætatis XLIII. Cui ſucceſſit Iulianus, qui regnauit anno vno, menſ. VIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

IVLIANVS XXXVI.

Iulianus IV. & Saluſtius.
His Coſſ. Iulianus poſt victoriam apud Perſas occiditur, anno ætatis XXXII. Poſt quem ſequenti die Iouianus ex primicerio domeſticorum factus Imperator, qui regnauit menſibus VIII. ſub quo hi Conſules fuerunt.

IOVIANVS XXXVII.

Iouianus & Varronianus.
His Coſſ. Iouianus Imp. moritur an. ætatis XXXIV. Poſt quem Valentinianus tribunus ſcutariorum apud Nicæam Auguſtus appellatus, fratrem Valentem Conſtantinopoli ad communionem adſumit Imperij, qui regnauerunt annis XIV. menſibus V. Sub quo hi Conſules fuerunt.

VALENTINIANVS XXXVIII.

Valentinianus & Valens.
Gratianus & Dagalaiphus.
Lupicinus & Iouinus.
His Coſſ. Gratianus Valentiniani filius Am-

Ambianis Imperator factus eſt. Apud Atrebatas lana cælo pluuiæ mixta defluxit.
Valentinianus II. & Valens II.
Valentinianus N. P. & Victor.
Valentinianus III. & Valens III.
Gratianus II. & Probus.
Modeſtus & Arintheus.
Valentinianus IV. & Valens IV.
His Coſſ. Saxones cæſi. De Vſone in regione Francorum & Burgundionum LXXX. ferè millia, quod nunquam anteà accidit, ad Rhenum deſcenderunt. Clearchus Præfectus Vrbi Conſtantinopoli neceſſariam aquam, & quam diù Ciuitas optabat, induxit.
Gratianus III. & Equitius.
Differunt aliæ editiones. P. C. Gratiani III. & Equitij.
His Coſſ. Valentinianus apoplexi Brigetione moritur, poſt quem Gratianus ſumpto in Imperium Valentiniano fratre cum patruo Valente regnat.
Valens V. & Valentinianus Iunior.
Gratianus IV. & Merobaudes.
His Coſſ. Alemannorum circiter XXX. millia apud Argentariam oppidum Gallarum cæſa ab exercitu Gratiani.
Gothi diffunduntur in Thracia.
Poſt Conſ. Gratiani IV. & Merobaudis.
Valens VI. & Valentinianus II.
His Coſſ. à Gothis in Thracia Valentis trucidatur exercitus; ipſe quoquè Imperator incenſa domo, vbi ſe occultauerat, igne combuſtus eſt. Cui ſucceſſit in Oriente Theodoſius Theodoſij filius, quem ſibi in conſortium Gratianus aſciuit. Gratianus itaque cum XIV. annis regnaſſet cum Theodoſio regnat annis VI. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

GRATIANVS XXXIX.

Auſonius & Olybrius.
Gratianus V. & Theodoſius.
His Coſſ. Ambroſius Epiſcopus de Chriſtiana fide multa ſublimiter ſcribit.
Syagrius & Eucherius.
His Coſſ. Martinus Epiſcopus Turonum Galliæ ciuitatis clarus habetur.
Antonius & Syagrius II.
His Coſſ. Athauaricus rex Gothorum Conſtantinopolim venit, ibique vitam exegit.
Merobaudes II. & Saturninus.
His Coſſ. Arcadius Theodoſij Imperatoris filius Auguſtus appellatur.
Ricimer & Clearchus.
His Coſſ. Gratianus apud Lugdunum captus occiditur, reſiduis Valentinianus & Theodoſius regnant annis VIII. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

VALENTINIANVS ET THEODOSIVS XL.

Arcadius & Bauto.
His Coſſ. Hieronymus Presbyter in Bethleem poſitus toto mundo mirabilis habetur.
Honorius N. P. & Euodius.
Valentinianus III. & Eutropius.
Theodoſius II. & Cynegius.
Timaſius & Promotus.
Valentinianus IV. & Neoterius.
Titianus & Symmachus.
Arcadius II. & Ruffinus.
His Coſſ. Valentinianus vitæ tædio apud Viennam laqueo perit. Theodoſius cum iam per XIV. annos regnaſſet, cum Arcadio & Honorio filiis regnat annis duobus, ſub quibus hi Conſules fuerunt.

THEODOSIVS XLI.

Theodoſius III. & Habundantius.
Arcadius III. & Honorius II.
His Coſſ. Ioannes Monachus gratia diuina præditus Theodoſium conſulentem de euentu belli, quod aduersùs Eugenium mouebat, victorem fore pronuntiat.
Olybrius & Probinus.
His Coſſ. Theodoſius Eugenium tyrannum vincit, & perimit. Auguſtinus Beati Ambroſij diſcipulus multa facundia doctrinaque excellens, Hippone regio in Africa Epiſcopus ordinatur, Hoc tempore Claudianus inſignis Poëta ha-

habetur. Theodoſius Imperator Mediolani moritur, poſt quem Arcadius cum iam regnaſſet annis XII, cum fratre Honorio regnat annis XIII. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

ARCADIVS ET HONORIVS XLII.

Arcadius IV. & Honorius III.
Cæſarius & Atticus.
Honorius IV. & Eutychianus.
Manlius & Theodorus.
Stilico & Aurelianus.
His Coſſ. Gothi Alarico & Rhadagiſo ducibus ingrediuntur Italiam.
Vincentius & Frauitta.
Arcadius V. & Honorius V.
His Coſſ. Polentiæ Stiliconem cum exercitu Romano Gothi victum acie fugauerunt.
Theodoſius Aug. I. & Rumoridus.
Honorius VI. & Ariſtenetus.
Stilico II. & Anthemius.
Arcadius VI. & Probus.
His Coſſ. Wandali, & Alani traiecto Rheno Gallias intrauerunt.
Honorius VII. & Theodoſius II.
Baſſus & Philippus.
His Coſſ. Arcadius Imperator Conſtantinopoli moritur. Honorius cum Theodoſio fratris filio regnauit annis XV. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

HONORIVS ET THEODOSIVS XLIII.

Honorius VIII. & Theodoſius III.
His Coſſ. Vandali Hiſpanias occupauerunt.
Varron & Tertullus.
His Coſſ. Roma à Gothis Alarico duce capta eſt, vbi clementer vſi victoria ſunt.
Theodoſius Aug. IV. Coſ.
Honorius IX. & Theodoſius V.
His Coſſ. Gothi rege Ataulpho Gallias intrauerunt.
Lucius V. C. Coſ.
His Coſſ. Burgundiones partem Galliæ Rheno coniunctam obtinuerunt.
Conſtantius & Conſtans.
Honorius X. & Theodoſius VI.
Theodoſius VII. & Palladius.
His Coſſ. Gothi placati Conſtantio Placidiam reddiderunt, cuius nuptias ipſe promeretur.
Honorius XI. & Conſtantius II.
Honorius XII. & Theodoſius VIII.
Monaxius & Plinta.
Theodoſius IX. & Conſtantius III.
His Coſſ. Conſtantius ab Honorio in ſocietatem regni recipitur.
Agricola & Euſtachius.
His Coſſ. Conſtantius Imperator moritur.
Honorius XIII. & Theodoſius X.
His Coſſ. exercitus ad Hiſpanias contra Vandalos miſſus eſt.
Marinianus & Aſclepiodotus.
His Coſſ. Placidia Auguſta à fratre Honorio ob ſuſpicionem inuitatorum hoſtium cum Honoria, & Valentiniano filijs ad Orientem mittitur, Honorius moritur, & ſolus Theodoſius Romanorum Imperium tenet annis XXVII. Sub quo hi Conſules fuerunt.

THEODOSIVS XLIV.

Caſtinus & Victor.
His Coſſ. Theodoſius Valentinianum conſobrinum Cæſarem facit, & cum Auguſta matre ad recipiendum Occidentale mittit Imperium.
Theodoſius XI. & Valentinianus Cæſar.
His Coſſ. Ioannem Tyrannum Valentinianus Imperator extinxit; Hunnoſque, qui in Italia erant, Ioannis præſidio per Aëtium mira felicitate dimouit.
Theodoſius XII. & Valentinianus II.
Hierius & Ardabures.
His Coſſ. Bonifacio Africam tenenti infauſtè bellum ingeritur. Gens Vandalorum à Gothis excluſa, de Hiſpanijs ad Africam tranſit.
Felix & Taurus.
His Coſſ. Aëtius multis Francis cæſis, quam occupauerant propinquam Rheno Galliarum partem recepit.
Florentius, & Dionyſius.
Theodoſius XIII. & Valentinianus III.

Baſ-

Baſſus & Antiochus.

Aëtius, & Valerius.

Theodoſius XIV. & Maximus.

Aſper & Arcobinda.

Theodoſius XV. & Valentinianus IV.

His Coſſ. pax facta eſt cum Vandalis data eis ad habitandum Africæ portione. Gundicarium Burgundionum Regem Aëtius bello ſubegit, pacemque ei reddidit ſupplicanti, quem non multo poſt Hunni peremerunt.

Iſidorus & Senator.

Aëtius II. & Sigiſuultus.

His Coſſ. Aug. Valentinianus ad Theodoſium Principem Conſtantinopolim proficiſcitur, filiamque eius in matrimonium accipit.

Theodoſius XVI. & Fauſtus.

Theodoſius XVII. & Feſtus.

His Coſſ. bellum aduersùs Gothos Hunnis auxiliaribus geritur, & Litorius dux Romanus ab eis capitur. Genſericus, de cuius amicitia nihil metuebatur, Carthaginem dolo pacis inuadit.

Valentinianus Aug. V. & Anatolius.

His Coſſ. Genſericus Siciliam grauiter affligit.

Cyrus V. C. Coſ.

Hoc Coſ. Theodoſius Imperator bellum contra Vandalos inefficaciter mouit.

Dioſcorus & Eudoxius.

His Coſſ. Hunni Thracias & Illyricum ſæua depopulatione vaſtarunt. Cum Genſerico ab Aug. Valentiniano pax confirmata, & certis ſpatijs Africa inter vtroſque diuiſa eſt.

Maximus II. & Paternus.

Theodoſius XVIII. & Albinus.

His Coſſ. Attila Rex Hunnorum Bledam fratrem, & conſortem in regno ſuo perimit, eiuſque populos ſibi parere compellit.

Valentinianus VI. & Nonius.

Aëtius III. & Symmachus.

Callepius & Ardabures.

Poſthumianus & Zeno.

Aſterius & Protogenes.

Valentinianus VII. & Auienus.

His Coſſ. Theodoſius iunior moritur Conſtantinopoli, poſt quem Marcianus adſcitur Imperio, qui regnauit annis VII. Sub quo hi Conſules fuerunt.

MARCIANVS IMPERATOR XLV.

Marcianus Aug. & Adelphius.

His Coſſ. Romani Aëtio duce Gothis auxiliaribus contra Attilam in Campis Catalaunicis pugnauerunt, qui virtute Gothorum ſuperatus abſceſſit.

Herculanus & Aſporatius.

His Coſſ. Attila redintegratis viribus Aquileiam magna vi dimicans introiuit, cum quo à Valentiniano Imperatore Papa Leo directus pacem fecit.

Opilio & Vincomalus.

His Coſſ. Attila in ſedibus ſuis moritur, fluxu ſanguinis è naribus repente ac ſubitò erumpente.

Aëtius IV. & Studius.

His Coſſ. Aëtius Patritius in Palatio manu Valentiniani Imperatoris extinctus eſt. Boëtius verò Præfectus Prætorio amicus eius circumſtantium gladijs peremptus.

Valentinianus VIII. & Anthemius.

His Coſſ. in Campo Martio ab amicis Aëtij Valentinianus Imperator occididitur, poſt quem Maximus inuadit Imperium, qui intra duos menſes à militibus extinctus in Tyberim proijcitur. Eodem anno per Genſericum omnibus opibus ſuis Roma vacuata eſt. Poſt Maximum Auitus in Gallijs ſumit Imperium.

Ioannes & Varran.

His Coſſ. Placentiæ depoſuit Auitus Imperium.

Conſtantinus & Rufus.

His Coſſ. Marciano defuncto Leo Orientis, Maiorianus Italiæ ſuſcepit Imperium. Sub quibus hi Conſules fuerunt.

LEO ET MAIORIANVS XLVI.

Leo Aug. & Maiorianus.

His Coſſ. Maiorianus in Africam mouit procinctum.

Ricimer & Patricius.

Magnus & Apollonius.

Seuerinus & Dagalaiphus.

His Coſſ. Maiorianus immiſſione Ricimeris extinguitur, cui Seuerum natione Lucanum Rauennæ ſuccedere fecit in regnum.

Leo

Leo Aug. II. & Seuerus Aug.
Baſilius & Viuianus.
Ruſticus & Olybrius.
His Coſſ. Rex Alanorum Beorgor apud Bergomum à Patricio Ricimere peremptus eſt.
Arminericus & Baſiliſcus.
His Coſſ. vt dicitur, Ricimeris fraude Seuerus Romæ in palatio veneno peremptus eſt.
Leo Aug. III. Coſ.
Puſæus & Iohannes.
His Coſſ. Anthemius à Leone Imp. ad Italiam mittitur, qui tertio ab Vrbe miliario in loco Brontotus ſuſcepit Imperium.
Anthemius Aug. II. Coſ.
Hoc Coſ. in Sicilia Marcellinus occiditur.
Marcianus & Zeno.
His Coſſ. Ardaburius Imperium tentans, iuſſu Anthemij exilio deportatur.
Seuerus & Sordanes.
His Coſſ. Romanus Patricius affectans Imperium, capitaliter eſt punitus.
Leo Aug. IIII. & Probianus.
His Coſſ. Conſtantinopoli affectata Tyrannide à Leone Principe Aſper occiditur.
Feſtus & Marcianus.
His Coſſ. Patricius Ricimer Romæ facto Imperatore Olybrio, Anthemium contra reuerentiam Principis & ius affinitatis cum graui clade ciuitatis extinguit, qui non diutiùs peracto ſcelere gloriatus, poſt XL. dies defunctus eſt. Olybrius autem VII. Imperij menſe vitam peregit.
Leo Aug. V. Coſ.
Hoc. Coſſ Gundibalo hortante Glicerius Rauennæ ſumpſit Imperium. Eodem anno Leo nepotem ſuum Leonem conſortem facit Imperij.
Leo Iunior Aug. Coſ.
Hoc Coſ. Imp. Leo ſenior defunctus eſt, cui Zeno ſucceſſit in Imperio: qui regnauit annis XVII. Sub quo hi Conſules fuerunt, qui ſequuntur. Eo etiam anno Romæ Glicerio nepos ſucceſſit in regno.

ZENON IMP. ORIENT. XLVII.

Poſt Conſ. Leonis Aug. Iunioris.
Eodem anno Oreſtes, nepote in Dalmatias fugato, filio ſuo Auguſtulo dedit Imperium.
Baſiliſcus II. & Armatus.
His Coſſ. ab Odoacre Oreſtes & frater eius Paulus extincti ſunt, nomenque Regis Odoacer aſſumit, cum tamen nec purpura nec regalibus vteretur inſignibus.
P. C. Baſiliſci II. & Armati.
Hellus V. C. Coſ.
Zeno Aug. II. Coſ.
Baſilius V. C. Iun. Coſ.
Placidius V. C. Coſ.
Hoc Coſ. Odoacer in Dalmatijs cuſtodiam vincit & perimit.
Seuerinus V. C. Coſ.
Fauſtus V. C. Coſ.
D. N. Theodericus & Venantius, Symmachus V. C. Coſſ.
Decius & Longinus.
Boëtius V. C. Coſ.
Hoc Coſ. Odoacer Febano Rege Rugorum victo, captoque potitus eſt.
Dinamius & Siſidius.
Probinus & Euſebius.
His Coſſ. fælicisſimus, atque fortiſſimus D. N. Rex Theodericus intrauit Italiam. Cui Odoacer ad Sontium pugnam parans, cum tota gente fugatus eſt. Eodem anno repetito conflictu Veronæ vincitur Odoacer.
Fauſtus V. C. Coſ.
Hoc Coſ. ad Adduam fluuium Odoacrem D. Theodoricus Rex tertio certamine ſuperauit, qui Rauennam fugiens obſidetur interclusus.
Olybrius V. C. Coſ.
Hoc Coſ. Odoacer cum Herulis egreſſus Rauenna, nocturnis horis ad Pontem Candidum à D. N. Rege Theoderico memorabili certamine ſuperatur. Tunc etiam Vandali pace ſuppliciter poſtulata, à Sicilia ſolita deprædatione ceſſarunt. Eodem anno Zeno occubuit Conſtantinopoli. Cui Anaſtaſius in Orientis ſucceſſit Imperio.

ANASTASIVS XLVIII.

Anaſtaſius Aug. & Rufus.

Albinus V. C. Coſ.

Hoc Coſ. D. N. Rex Theodericus Rauennam ingreſſus Odoacrem molientem ſibi inſidias interemit.

Aſterius & Proſidius.

Viator V. C. Coſ.

Paulus V. C. Coſ.

Anaſtaſius Aug. II. Coſ.

Paulinus & Ioannes.

Ioannes V. C. Coſ.

Patricius & Hypatius.

Hoc anno D. N. Rex Theodericus Romam cunctorum votis expetitus aduenit, & Senatum ſuum mira affabilitate tractans Romæ Plebi donauit annonas, atque admirandis mœnibus, deputata per annos ſingulos maxima pecuniæ quantitate, ſubuenit. Sub cuius felici Imperio plurimæ renouantur vrbes, munitiſſima Caſtella conduntur, conſurgunt admiranda palatia, magniſque eius operibus antiqua miracula ſuperantur.

Auienus & Pompeius.

Auienus & Probus.

His Coſſ. D. Theodericus aquam Rauennam perduxit, cuius forinas ſumptu proprio inſtaurauit, quæ longis ante fuerat ad ſolum reducta temporibus.

Cethegus V. C. Coſ.

Hoc Coſ. virtute D. N. Regis Theodorici victis Bulgaribus, Syrmium recepit Italia.

Theodorus & Sabinianus.

Meſſalla & Areobinna.

Anaſtaſius Aug. III. & Venantius.

Venantius II. & Celer.

His Coſſ. contra Francos à D. N. deſtinatur exercitus, qui Gallias Francorum deprædatione confuſas, victis hoſtibus ac fugatis, ſuo adquiſiuit Imperio.

Importunus V. C. Coſ.

Boëtius V. C. Coſ.

Felix & Secundinus.

Paulus & Muſchianus.

* 1031. Probus, & Clementinus.

Senator V. C. Coſ.

Me etiam Coſ. in veſtrorum temporum

† 5721. *adunato clero vel populo Romanæ Eccleſiæ rediit optata concordia.*

Florentinus & Anthemius.

His Coſſ. D. Rex Theodoricus filiam ſuam dominam Amalaſuintam glorioſi viri D. N. Eutharici matrimonio Deo auſpice copulauit.

Petrus V. C. Coſ.

Anaſtaſius & Agapitus.

Magnus V. C. Coſ.

D. N. Eutharicus Cillica & Iuſtinus Aug. Coſſ.

Eo anno multa vidit Roma miracula editionibus ſingulis, ſtupente etiam Symmacho Orientis legato. Diuitias Gothis Romaniſque donatas dignitates ceſſit in curia, muneribus Amphitheatralibus diuerſi generis feras, quas præſens ætas pro nouitate miratur, exhibuit. Cuius ſpectaculis voluptates etiam exquiſitas Africa ſub deuotione tranſmiſit. Cunctis itaque eximia laude completis tanto amore ciuibus Romanis inſederat, vt eius adhuc præſentiam deſiderantes Rauennam ad glorioſi patris remearet aſpectus. Vbi iteratis editionibus tanta Gothis, Romaniſque dona largitus eſt, vt ſolus potuerit ſuperare quem Roma celebrauerat Conſulatum.

Igitur vt effuſam annorum ſeriem auctorum teſtificatione digeſtam ſub breuitatis compendio redigamus.

Ab Adam vſque ad Diluuium, ſicut ex Chronicis Euſebij, & Hieronymi collegimus, anni ſunt ∞ ∞ CCXLII.

A Diluuio vſque ad Ninum Aſſyriorum Regem anni ſunt DCCCXCIX.

A Nino vſque ad Latinum Regem anni ſunt DCCCLII.

A Latino Rege vſque ad Romulum anni ſunt CCCCLVII.

A Romulo vſque ad Brutum & Tarquinium primos Conſules anni ſunt CCXLII.

A Bruto & Tarquinio vſque ad Conſulatum veſtrum, ſicut ex Tito Liuio & Aufidio Baſſo, & Paſchali virorum clarorum auctoritate firmato collegimus anni ſunt MCCLXX. *

Ac ſit totus ordo ſæculorum vſque ad Conſulatum veſtrum colliguntur anni VDCCXLI. †

Obſeruatio in Caſſiodori Chronicon.

VBI de anno Vrbis milleſimo, & ætate Philipporum egimus Diſſertatione ſecunda, paucis verbis indicauimus, quot quantoſque labores pertulimus in perquirēdo manuſcripto huius Chronici exemplari, quod hucuſque nec intra, nec extra Vrbem reperire potui. Omnes Caſſiodori Codices Bibliothecæ Vaticanæ, Regiæ Alexandrinæ, Palatinæ, Vrbinatenſis, Barbarinæ, Altemſianæ, nunc Ottobonæ, peruolui, nec vllum Chronici illius exemplar in iis reperi. Ad amicos litteras dedi, vt in celeberrimis Bibliothecis extra Vrbem illud perquirerent, ſed fruſtra: operam enim omnem, laboremque perdidi, animaduertens non ſolùm in Italia, ſed etiam in Gallijs Manuſcriptorum huius Chronici exemplaria deſiderari. Poſtremùm didici ex nouiſſima editione Rotomagenſi opera & ſtudio I. Garetij Monachi Benedictini anno 1679. publicata, in cuius præfatione Auctor fatetur, ſe Caſſiodori Chronicon non quidem ad fidem mſſ. Codicum, ſed antiquiorum Cuſpiniani, & Onuphrij Panuinij editionum emendaſſe. Edidit Onuphrius anno 1588. Caſſiodori Chronicon, qui plurimum in illud inuehitur ob grauiſſimos errores in faſtis Conſularibus à Tiberio Cæſare vſque ad Diocletianum commiſſos. Nos maiori ratione in illud Opus excandeſcere debebimus ob nouos errores, qui non in faſtis tantum, ſed in annis quoque Imperatorum irrepſerunt. Quàm multa enim poſt Onuphrij editionem, aut ſcribarum imperitia, aut typographorum incuria amota ſint, facilè conijcitur ex Philippi imperio, cui dum ſex annos tribuit, octo Conſulatus ætate ipſius recenſet, & annum Vrbis milleſimum in Conſulatum quintum à ſuſcepto per Philippum imperio reijcit. Quid dicam de penultimis Conſulibus Anaſtaſio nimirum & Agapito, ac Magno, quos Onuphrius ipſe, ac alij omnes, qui eum ſubſequuti ſunt, in recentioribus editionibus vſque ad nouiſſimam Rotomagenſem omiſerunt? Porrò in nouiſſima editione illa nec errores illi in Chronico correcti ſunt, ſed in margine emendati ex editione Cuſpiniani, qui primum Chronicon illud ediderat, correctius exemplar nactus, de quo ad finem monet Lectorem his verbis: *Vnicum habui Caſſiodori exemplar, quod meus Stabius homo acerrimi ingenij mihi attulit, & id pleriſque in locis mutilum, ac penè abraſum fuit.* Porrò ex hoc Cuſpiniani Codice Chronicon Caſſiodori correctius edidi: ex hoc enim plura verba adiunxi, quæ ſenſum integriorem reddunt;

Conſulum nomina, quæ corrupta erant, emendaui; notas numerales, quæ in plerîſque rebus, & annis Imperatorum computandis deerant, ſuppleui; annum quoque Vrbis milleſimum ſuo Conſulatui reſtitui; & aliquot Conſulum paria, quæ deſiderabantur, retuli. Tu interim Lector beneuole laborem hunc meũ recti, bonique conſule, & ſi manuſcriptum melioris notæ exemplar nanciſcaris, ex quo Chronicon illud emendatius vulgari poteſt, operam, laboremque tuum feliciter in alia huius Chronici editione impende.

14.

Ex Codice Colbertino 240. & ex editione Arnaldi Pontaci Vaſatenſis Epiſcopi, Fragmenta Faſtorum ab anno 14. Valentis, & Chriſti 381. vſque ad annum 32. Iuſtiniani Auguſti, & Chriſti 557. prout habentur in M. S. Codice Franciſci Pithoëi.

Laterculus Faſtorum Conſularium ab Auſonij, & Olybrij Conſulatu, ad XVII. Poſt-Conſulatum Baſilij. Conſ. Ordenari poſt Sanctum Hieronymum conſtitutum.

Ad calcem Notarum Arn. Pontaci in Euſebij, Hieronymi & Proſperi Chronicon editionis Burdigalenſis 1604. pag. 801. eſt aliqua diuerſitas quoad hunc laterculum.

Error

	AVſonio & Olybrio.
* I.	Gratiano V. & Theudoſio.
† VI. & Ariſteneto.	Syagrio, & Eucherio.
	Antonio, & Siagrio.
* VI.	Merobaude II. & Saturnino.
* Pont. Cliarco.	Ricomede, & * Cliano.
† VII.	Arcadio, & Bacone.
	Honorio, & Euodio.
* Varane.	Valentiniano III. & Eutropio.
	Theudoſio II. & Cinegio.
* IX	Timaſio, & Promoto.
† IV. & Neoterio.	Valentiniano † III. & Euterio.
* Luciano.	Taciano, & Simmacho.
† Pontac. Conſtantio.	Arcadio II. & Rufino.
	Theudoſio III. & Abundancio.
	Arcadio III. & Honorio.
	Olibrio, & Rufino.
	Arcadio IV. & Honorio III.
	Cæſario, & Attico.
	Honorio IV, & Euticiano.
	Theudoro V. C.
	Stelicone V. C.
† Frauita.	Vincentio, & † Fabrito.

Arcadio II. & Honorio II.
Theudoſio * IV. & Rumorido.
Honorio † VII. & Ariſtone.
Stelicone II. & Anthemio.
Arcadio * VII. & Probo.
Honorio † VIII. & Theudoſio II.
Baſſo V. C. & Philippo.
Honorio VIII. & Theudoſio III.
* Varone V. C.
Theudoſio IV.
Honorio * VIII. & Theudoſio V.
* Lucio V. C. COSL.
† Conſtantino, & Conſtante.
Honorio X. & Theudoſio VI.
Theudoſio VII. & Palladio.
Honorio XI. & Conſtancio II.
Honorio XII. & Theudoſio VIII.
Monaxio, & Plinta.
Theudoſio IX. & Conſtantio III.
Agrecula, & Euſtathio.
Honorio XIII. & Theudoſio X.
Mariniano, & Aſclipiodoto.
Caſtino V.C. CONSL.

Theu-

Theudoſio * XII. & Valentiniano I.
Theudoſio XII. & Valentiniano II.
Hierio, & Ardabura.
Felice, & Tauro.
Florentio, & Dioniſio.
Theudoſio XIII. & Valentiniano III.
Baſſo, & Antiocho.
Aëtio, & Valerio.
Theudoſio XIV. & Maximo.
Aſpare, & Arionindo.
Theudoſio XV. & Valentiniano IV.
Iſidoro, & Senatore.
Aëtio, & Segiſuulto.
Theudoſio XVI. & Fauſto.
Valentiniano V. & Placido.
Caro V.C.CSL.
Dioſcoro VC. CSL.
Maximo II. & Paterio.
Theudoſio XVIII. & Albino.
Valentiniano VI. & Nomo.
Aëtio III. & Symmacho.
Calepio, & Ardabure.
Poſtumiano, & Zenone.
Valentiniano VII. & Abieno.
Aſterio, & Protogene.
Valentiniano, & Abieno.
Adelfio VC. CSL.
Erculano VC. CSL. * VIIus.
Opilione VC. CSL. Baſilio.
Aëtio, & Studio.
Valentiniano VIII. & Antemio.
Ioanne, & Suarane.
Conſtantino, & Ruſo.
Leone, & Maioriano.
Recimere & Patricio.
Magno, & Apollonio.
Seuerino, & Gadalfio.
Leone Aug. II. & Seuero.
Baſilio.
Olybrio.
Baſilico, & Armantico.
Leone Aug. III.
Piſoco & Ioanne.
Anthemio.
Martiano, & Leone.
Seuero.
Leone IV. & Probiano.
Feſto, & Marciano.
Leone V.
Leone iuniore.
Zenone.
Baſilico, & Armato.
Zenone III.
VIlus.
Baſilio.
Placido.
Seuerino.
Fauſto.

Venantio & Theudorico.
Symmacho.
Decio, & Longino.
Beotio.
Dynamio, & Siſidio.
Probino, & Euſebio.
Fauſto, & Longino.
His Coſſ. Theodoricus Rex intrauit Italiā.
P. C. †
Venantio.
Venantio Baſilio iuniore.
Importuno.
Boëtio.
Felice.
P. C.
Probo.
Senatore.
Florentio.
Petro.
Agapito.
P. C.
Euterico, & Ruſticiano.
Valerio.
Symmacho, & Boëtio.
P. C.
Maximo.
Opilione.
Probo iuniore.
Elebrio.
Mauortio.
P. C. Mauortio.
Decio.
Lampadio, & Oreſte.
P. C. Lampadio, & Oreſte.
Lampadio III. & Oreſte. §.
Paulino iuniore.
Paulino I. & Biſilario I.
Paulino II. & Biſilario II.
Paulino III. & Biſilario III.
Paulino IV. & Ioanne.
Paulino V. & Ioanne II.
Paulino VI. & Appione.
Paulino VII. & Appione II.
Baſilio.
P. C.
It. P. C.
Ter. P. C.
IV. P. C.
V. P. C.
VI. P. C.
VII. P. C.
VIII. P. C.
IX. P. C.
X. P. C.
XI. P. C.
XII. P. C.
XIII. P. C.
XIV. P. C.
XV.

* XI.

† Apud Pontacum hic inſeruntur 16. Conſulatus.
Olybrio.
Anaſtaſio & Ruſo
Albino & Euſebio.
Aſterio & Præſidio.
Viatore.
P.C.
II. P.C.
Paulino
P.C.
Patricio & Hypatio.
Abieno.
Abieno Probo V. C.
Voloſiano.
Ceteo.
Theodoro.
Meſſala.
* Sic

§. Pontac. inſerit hic III. Lampadio IV. & Oreſte IV.

XV. P. C. XVI. P. C. XVII. P. C.

15.

Laterculus Conſulum poſt Chronicon Senatoris. Ex eodem Codice Colbertino 240.

Vſticus, & Vitalis Augg. Conſſ.
Valerius, & Iuſtinianus VV. CC.
Symmachus, & Boëtius VV. CC.
Maximus V. C.
Opilio, & Iuſtinus Augg. VV. CC.
Probus, & Filoxenus VV. CC.
Olibrius V. C.
Maburtius V. C.
Iuſtinianus Aug. II. V. C.
Decius V. C.
Lampadius, & Oreſtis VV. CC.
P. C. Lampadi, & Oreſtis VV. CC.
Iuſtinianus Aug. III. Conſſ.
Iuſtinianus Augg. IV. & Paulinus Conſſ.
Beliſarius V. C.
P. C. Biliſari V. C.
It. P. C. Biliſari V. C.
Iohannis V. C.
Appius V. C.
Iuſtinus iunior V. C.
Baſilius V. C.
P. C. Baſilij V. C.
Et it. P. C. Baſilij V. C.
III. P. C. Baſilij V. C.
IV. P. C. Baſilij V. C.
V. P. C. Baſilij V. C.
VI. P. C. Baſilij V. C.
VII. P. C. Baſilij V. C.
VIII. P. C. Baſilij V. C.
IX. P. C. Baſilij V. C.
X. P. C. Baſilij V. C.
XI. P. C. Baſilij V. C.
XII. P. C. Baſilij V. C.
XIII. P. C. Baſilij V. C.
XIV. P. C. Baſilij V. C.
XV. P. C. Baſilij V. C.
XVI. P. C. Baſilij V. C.
XVII. P. C. Baſilij V. C.

16.

CHRONICON S. ISIDORI

Hiſpalenſis Epiſcopi à Caio Cæſare vſque ad Heraclium Imperatorem, & Siſebuti Regis Principatum. Ex manuſcripto Codice 609. Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ longè diuerſum ab edito. Hìc incipit ſexta ſæculi ætas, cum qua currit & ſeptima. Hìc incipit Regnum Romanorum.

Collatum cum M. S. Vaticano & editis.

DE CAIO IVLIO.

Vatic. an. 4. ſed edita 5. in quibus nonnulla exhibentur de victorijs Cæſaris, quæ in M. S. Vrbino-Vaticano deſunt.

CAius Iulius Cæſar *annis quinque* regnauit. Hic primus Romanorum ſingularem obtinuit Principatum, à quo etiam Cæſares appellati ſunt.

DE

DE OCTAVIANO.

Octauianus Auguſtus annis 56. & menſibus ſex regnauit, cuius Imperio * 69. hebdomadæ in Daniele ſcriptæ complentur: & ceſſante Regno, ac Sacerdotio Iudæorum Dominus noſter IESVS Chriſtus ex Virgine naſcitur Regni eius anno 42.

* Vatic. 70. *hebdo.* & ita quoquè edita, quæ bellorum ab Auguſto geſtorum memoriam faciunt, quæ hic deſunt.

DE TYBERIO.

Tyberius filius Auguſti *annis* 23. regnauit. Huius decimo quinto anno Dominus noſter IESVS Chriſtus baptizatus eſt, & prædicare cæpit; decimo octauo autem crucifixus eſt: peractis à principio mundi annis quinque millibus ducentis viginti & octo.

Vatic. *ann.* 24. ſed edita 23. quæ omninò differunt in actis Tyberij à M. S. Vrbinate.

DE C. CALIGVLA.

Caius Caligula *annis quatuor* regnauit. Hic in Deos ſe transferens in templo Ieroſolymorum ſtatuam † ſub nomine ſuo poni iuſſit. Per idem tempus Matthæus Apoſtolus Euangelium primus conſcripſit in Iudæa.

Vatic. *an.* 3. *menſ.* 10. edita *an.* 4.
† Statuam: addit Vatic. *Iouis*, & edita addunt *Olympij*, habentque nonnulla, quæ hic deſunt.

DE CLAVDIO.

Claudius annis 14. regnauit. Petrus Apoſtolus, ad ſuperandum Simonem Magum, Romam pergit. Marcus quoquè Euangeliſta Alexandriæ Chriſtum euangelizat.

DE NERONE.

Nero *annis* 13. regnauit. Huius temporibus Simon Magus, cum altercationem propoſuiſſet cum Petro & Paulo Apoſtolis, dicens ſe quandam virtutem Dei magnam eſſe, medio die, dum ad Patrem volare promittit in cœlum; à Dæmonibus, à quibus in aëra ferebatur, adiurantibus eos videlicet Petro per Dominum IESVM, Paulo verò orante, dimiſſus crepuit; ob cuius necem à Nerone Petrus crucifigitur, Paulus gladio cæditur. Hac tempeſtate Perſius poëta moritur; Lucanus quoquè, ac Seneca Præceptores Neronis interficiuntur.

Vatic. & edita *ann.* 14. Adduntur plura in editis de interfectis à Nerone parentibus, & Senatoribus, Vrbiſque incendio, quæ tam in Vaticano, quàm hoc Vrbinate Codicibus deſunt.

DE

DE VESPASIANO.

* Poſt *regnauit*, habentur in editis nonnulla de peritia militari Veſpaſiani, quæ hic, & in Cod. Vatic. deſunt, vbi quoquè deſunt vltima hæc verba: *Quia Chriſtum occiderunt.*

Veſpaſianus annis decem regnauit. *Huius ſecundo anno Tytus Ieroſolymam capit, atque ſubuertit, vbi vndecies centena millia Iudæorum fame & gladio perierunt. Sed & præter hos centum millia publicè venumdati ſunt, quia Chriſtum occiderunt.

DE TITO.

Conſonant edita, & Vatic.

Titus annis duobus regnauit. Iſte in vtraque lingua tam facundiſſimus extitit, vt cauſas latinè ageret; poëmata, & tragœdias græcè componeret. Tantò autem is bellicoſiſſimus fuit, vt in expugnatione Ieroſolymorum militans 12. propugnatores, duodecim ſagittarum confoderet ictibus. Porrò in Imperio tantæ bonitatis fuit, vt nullum omninò puniret, ſed conuictos aduerſùm ſe coniuratione dimitteret, atque in eadem familiaritate, quam antè habuerat, retineret. Huius etiam inter omnia fuit illud celebre dictum, perdidiſſe ſe diem, qua boni nihil feciſſet.

DE DOMITIANO.

Vatic. *ann.* 15. & *menſ.* 5. edita *ann.* 16.

In editis: *relegatus Apocalypſion ſcripſerit*. Et Vrb. concinit Vatic.

Domitianus frater Titi *annis* 15. regnauit; poſt Neronem ſecundus Chriſtianos perſequitur, ſub quo & Apoſtolus Ioannes in Pathmos Inſulam in exilium *relegatur*. Iſte multos Senatorum in exilium mittit, cunctoſque, qui de genere Dauid erant, interficit: iuſſit vt nullus Iudæorum ex regali ſupereſſet origine.

DE NERVA.

Nerua anno vno regnauit, ſub quo ab exilio Ioannes Apoſtolus rediit, atque efflagitatus ab Aſiæ Epiſcopis Euangelium nouiſſimè edidit.

DE TRAIANO.

Vatic. *ann.* 19. *menſ.* 6.

* Vatic. *Poſt Alexandrum ſucceſſit*. Edita addunt nonnulla de eius geſtis, & dictis, quæ in vtroque M. S. deſunt.

Traianus *annis decem & nouem* regnauit. Ille Aſia, & Babilonia capta vſque in Indiæ fines * *pro Alexandro acceſſit*. Huius temporibus Simon Cleophas Ieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur, & Ioannes Apoſtolus requieſcit.

DE

DE HELIO.

Helius Adrianus *annis* 20. *&* *vno* regnauit. Hic Iudæos ſecundò rebelles ſibi ſubiugauit, Vrbemque Ieroſolymam reſtaurat, eamque ſub nomine ſuo Eliam vocauit. Per idem tempus Aquila Ponticus Interpres ſecundus poſt Septuaginta oritur, & Baſilides Hęreſiarches agnoſcitur.

Edita & Vatic. in hoc etiam & in cæteris concordant, niſi quòd edita addant nonnulla de Prouincijs Orietis Perſis redditis, & in margine Cod. Vatic. ſcriptum ſit: *A temporibus huius vſque ad Imperium Conſtantini Iud.cor. . . per ānos* 180. *in loco Reſurrectionis ſimulacrum Iouis in oruce, rupe ſtatua Veneris à gentilitatibus venerata eſt.*

DE ANTONIO.

Antonius Pius annis 22. regnauit. Iſte ob Olementram tale cognomentum accepit, quia in omni Regno Romano cautionibus incenſis, cunctorum debita relaxauit; vnde & Pater Patriæ appellatur. *Eo regnante Valentinus, & Martion Hereſiarchæ produntur, atque Galienus medicus Pergamo genitus Romæ clarus habetur.

*Concinit M. S. Cod. Vat edita poſt *appellatur* addunt: *Iſte primus Imperium Romani Orbis cum Antonino iuniore æquata poteſtate duxiſit*. Quæ abſunt ab vtroque Cod. M. S.

DE ANTONIO.

Antonius minor annis decem & nouem regnauit. Montanus Cathafriganus auctor, & Titianus, à quo hæreſis Increticarum exorta eſt.

Vat. *Antoninus minor regnauit annos XI.* in cæteris concinit cum Vrb. Edita: *regnauit an.* 18. *Hic ad Parthos profectus Seleuciam Aſſyriæ Vrbem cum quadringentis millibus hominum cæpit, de Perſis & Parthis triumphauit*. Quæ deſunt in vtroque Cod. M. S.

DE COMMODO.

Commodus annis tredecim regnauit. Theodoſion Epheſius Interpres tertius apparuit, atque Hirenęus Epiſcopus Lugdunenſis in doctrina habetur inſignis.

DE HELIO.

Helius Pertinax anno vno regnauit. Hic ſupplicante Senatu, vt vxorem Auguſtam acciperet, & filium Cæſarem faceret, renuens ait, ſufficere ſibi debere, quòd ipſe imperaret inuitus.

Concinunt hæc & præcedentia de Commodo cum Vatic. & editis.

DE SEVERO.

Seuerus Pertinax *annis decem* regnauit. Simmachus Interpres quartus habetur; Narciſſus Ieroſolymorum Epiſcopus virtutibus plurimis celebratur. Teſtullianus Afer in Eccleſia inſignis habe-

Vatic. & edita: *annis* 18. quoad cætera omnia concinit Vatic. Codex M.S. Edita nonnulla addunt de bellis feliciter à Seuero geſtis, quæ in vtroque M.S. deſunt.

betur. Origenes Alexandriæ ſtudijs eruditur.

DE ANTONIO.

Vatic. addit: *quæ vocatur Vulgata.*

Antonius Caracalla Seueri filius annis ſeptem regnauit. In Iericho quinta editio diuinarum Scripturarum inuenta eſt; cuius auctor non apparuit.

DE MACRINO.

Vatic. tantùm habet: *regnauit anno* 1. Edita nonnulla alia addunt à tabellarijs, vt puto, appoſita.

Macrinus *anno vno* regnauit. Nihil de eo in geſtis habetur.

DE AVRELIO.

Vatic. non habet hæc de ſexta editione: edita addunt quædam alia de Aurelij libidine.

Aurelius Antonius annis tribus regnauit. *Sexta editio Nicopoli inuenta eſt.* Sabellius Hereſiarches oritur.

DE ALEXANDRO.

Concinit Vatic. Edita addunt: *Hic Perſas glorioſiſſimè vicit: Ciuibus fauorabilis fuit.* Quæ vt cetera geſta, à tabellarijs huic Chronico inſerta ſunt.

Alexander annis 13. regnauit. Origenes in Alexandria claruit, & Romæ Vlpianus inſignis Iuriſperitus.

DE MAXIMIANO.

Maximinus edita.

Corpore: ita Vat. & edita, ſed forſan *Coborte*: addit Vat. *Anni ab initio* 5438. quæ deſunt etiam in editis.

Maximianus annis tribus regnauit. Iſte primus ex militari *coborte* abſque decreto Senatus Imperator efficitur, & Chriſtianos perſequitur.

DE GORDIANO.

Flauianus: ita etiam Codex Vat. edita habent *Zephirinus*. Sed à tabellario correcta, quum in vtroque M. S. legatur ad finem: *licèt hoc veriùs de Zephirino aſſirment*, quæ verba omittuntur in editis.

Gordianus annis ſeptem regnauit. *Flauianus* teſtimonio Spiritus Sancti in ſpecie Columbę ſuper caput eius deſcendentis, Romæ Epiſcopus ordinatur, licèt quidam hoc veriùs de Zephirino affirment.

DE PHILIPPO.

Concinunt Vatic. & edita.

Philippus annis ſeptem regnauit. Iſte primus inter Imperatores credidit Chriſto, cuius etiam primo anno Milleſimus annus à conditione Vrbis Romæ fuiſſe docetur expletus.

DE

DE DECIO.

Decius anno vno regnauit. Sanctus Antonius Monachus in Aegypto dicitur exortus.

Poſt *exortus* additur in M. S. Vat. *anni ab initio* 5448. Edita horum loco addunt: *à quo primùm monaſteria condita ſunt*.

DE GALLO.

Gallus, & Voluſianus filius eius *annis duobus* regnauerunt. Nouatus Cypriani Epiſcopi presbyter Romam veniens Nouatianam hæreſim condidit.

Vatic. addit *menſes* 4.

DE VALERIANO.

Valerianus cum Galieno filio ſuo annis 15. regnauit, Cyprianus primùm Rhetor, deinde Epiſcopus ordinatus martyrio coronatur. Gothi quoquè Græciam, Macedoniam, Aſiam, Pontumque depopulantur. Hic Christianis perſecutionem mouens, à Perſarum Rege captus, ibi* dedecore vitæ conſenuit.

Ante Valerianũ habetur in M. S. Vatic. *Æmilianus regnauit menſes tres.* Quæ deſunt in Vrbinate.

* Vatic. addit *cum*: & poſt *conſenuit*. *Anni ab initio* 5466.

DE CLAVDIO.

Claudius *annis duobus* regnauit. Iſte Gothos Illyricum, Macedoniamque vaſtantes ſuperat. Paulus Samoſatenus Hereſiarcha agnoſcitur.

Vatic. *annum* 1. *& menſes* 8.

DE AVRELIANO.

Aurelianus *annis* 5. regnauit. Hic perſecutionem mouens aduersùs Christianos fulmine corripitur, & non longa poſt mora à militibus ſuis occiditur.

Vaticanus ſic incipit. *Quintinus regnauit dies* 16. *Ipſo anno Aurelianus regnauit annos*. 5. *& mẽſes ſex*. Edita habent: *ann.* 6. *Iſte Romanorum Imperium bellando penè ad fines priores perduxit, qui perſecutionem &c.*

DE TACITO.

Tacitus *menſibus* 6. regnauit. Huius vitæ breuitas geſtorum nihil dignum prænotat.

Vatic. *menſes* 6. edita *annum* 1.

DE PROBO.

Probus *annis* 6. regnauit. Sub huius Imperio Manichæorum hæreſis orta eſt.

Concinunt Codex M. S. Vatic. & edita, quæ vltima nonnulla de eius in bello præclarè geſtis adiungunt.

DE CARO.

Concordant editæ, & M. S. Codex Vatic.

Carus cum filijs Carino, & Numeriano annis duobus regnauit. Carus poſtquàm de Perſis triumphauit victor circa Tigridem caſtra ponens, ictu fulminis concidit.

DE DIOCLETIANO.

Poſt *vterentur* ſequuntur in editis quædam de Imperij depoſitione. Vaticanus verò Codex habet: *Anni à principio* 5800. puto autem legendum 5500.

Diocletianus, & Maximianus annis 20. regnauerunt. Diocletianus diuinis libris aduſtis Chriſtianos toto orbe perſequitur. Iſte primus gemmas veſtibus, calceamentiſque inſeri iuſſit, cum ſola purpura omnes retro Principes vterentur.

DE GALERIO.

Galerius annis duobus regnauit. Huius Imperij breuitas nihil dignum hiſtoriæ contulit.

DE CONSTANTINO.

Vatic. *an.* 31.

Conſtantinus *annis* 30. regnauit. Iſte primus inter Imperatores Chriſtianus effectus, licentiam dedit Chriſtianis liberè congregari. Huius temporibus hæreſis Arriana exoritur, Nicænumque Concilium à Conſtantino ad condemnationem Arrij congregatur. Donatiſtarum ſciſma oritur. Per idem tempus crux Chriſti ab Helena Conſtantini matre in Ieroſolymis reperta eſt.*

* In Vatic. & in editis adiungitur. *Conſtantinus autem in extremo vitæ ſuæ ab Euſebio Nicomedienſi Epiſcopo baptizatus in Arianũ dogma conuertitur. Heu proh dolor, bono vſus principio, & fine malo.*

DE CONSTANTIO.

Conſtantius, & Conſtans annis 24. regnauerunt. Conſtans Arrianus effectus Catholicos toto orbe perſequitur: cuius etiam fauore Arrius fretus dum in Conſtantinopolim ad Eccleſiam pergeret, aduersùs noſtros dimicaturus de fide, diuertens per forum Conſtantini ad neceſſariam cauſam, viſcera eius repentè ſimul cum vita effuſa ſunt. Per idem tempus Athanaſius, & Hilarius doctrina, & confeſſione fidei celebrantur inſignes. Anthropomorphitarum hæreſis in Syria, & Macedonia, & Conſtantinopoli naſcitur. Donatus artis Grammaticæ ſcriptor, ac Hieronymi præceptor Romæ inſignis habetur. Antonius Monachus *anno vi-*

vitæ ſuæ 105. in Eremo moritur. Oſſa Andreæ & Lucæ Apoſtolorum Conſtantinopolim transferuntur.

Annus vitæ Antonij 105. deeſt in Vatic. & editis.

DE IVLIANO.

Iulianus annis duobus regnauit. Hic ex Clero Imperator effectus in Idolorum cultum conuertitur, martyriumque Chriſtianis infert, qui etiam dum in odium Chriſti templum Ieroſolymis Iudæis reparare permiſiſſet, atque ex omnibus Prouincijs Iudæi collecti noui templi fundamenta iacerent; ſubitò nocte oborto terræ motu ſaxa ab imo fundamentorum excuſſa, longè latèque ſparſa ſunt, igneuſque globus ab interiori æde templi egreſſus plurimos eorum ſuo proſtrauit incendio. Quo terrore reliqui paueſacti, Chriſtum confitebantur inuiti; & ne hoc caſu crederetur factum, ſequenti nocte in veſtimentis cunctorum crucis ſignum apparuit.*

Concinunt Codex Vatic. & edita.

* Additur in editis *Iulianus autem contra Perſas procedens facta congreſſione iaculo ſuſcepto interijt.* Sed abſunt ab vtroque M.S.

DE IOVINIANO.

Iouinianus anno vno regnauit. Qui dum ſe ab exercitu Imperatorem fieri conſpiceret, ſeque Chriſtianum affirmans, Paganis præeſſe non poſſe aſſereret; *Et nos*, inquit omnis exercitus, *qui per Iulianum nomen Chriſti abiecimus, tecum Chriſtiani eſſe volumus.* Quibus auditis Imperij ſceptra ſuſcepit.

Additur in editis nonnulla de libertate Chriſtianis data, quæ abſunt ab vtroque M. S.

DE VALENTINIANO.

Valentinianus & Valens frater eius annis 14. regnauerunt. Gothi apud Hiſtrium bifariè in Phridigerno, & *Calatrico* diuiſi ſunt: ſed Phridigernus Calatricum Valentis auxilio ſuperat. Huius gratia beneficij ex Catholico Arrianus cum gente Gotha effectus eſt, [*& Saxones in Britannia à Vertigerno Rege Britonorum accerſiti ſunt anno à paſſione Domini* 348.] Tum Gulphila eorum Epiſcopus Gothicas litteras reperit, & vtrumque Teſtamentum in linguam propriam tranſtulit. Fotinus quoquè, atque Apolinaris hæretici eo tempore cognoſcuntur.*

M.S. Vatic. *Alarico*, edita *Athalarico*.

Quæ hoc ſigno [ ] includuntur, abſunt à Vatic. & editis, & videntur à tabellario quodã inſerta, ſed ante vſum ere vvlgaris, niſi velimus ex aliquo antiquo anctore additum.

* In Vatic. additur. *Anni à principio* 5580.

DE GRATIANO.

Gratianus cum fratre ſuo Valentiniano annis ſex regnauerunt. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus in Catholicorum dogmate da-

Concinunt Vat. & edita.

claruit. Priſcillianus hæreſim ſui nominis condidit. Martinus Epiſcopus Turonum Galliæ Ciuitatis innumeris miraculorum ſignis effulſit.

DE VALENTINIANO.

Concordant M. S. Vat. & edita.

Valentinianus cum Theodoſio annis 9. regnauit. Synodus 350. Sanctorum Patrum Conſtantinopolis colligitur. In qua omnes hæreſes condemnantur. Hieronymus presbyter in Bethleem toto mundo clarus habetur. Priſcillianus accuſante Itacio à Maximo tyranno gladio cæditur. Per idem tempus caput Ioannis Baptiſtæ Conſtantinopolim perductum eſt, & in ſeptimo miliario Ciuitatis humatum. Gentium quoquè templa per totum orbem iubente Theodoſio eo tempore ſubuertuntur. Nam adhuc intemerata permanebant, * *licèt neglecta eſſent*.

* Hæc verba deſunt in Vatic. & editis.

DE THEODOSIO.

Quæ ab hoc ſigno [vſque ad finem habentur, deſunt in Vatic. & editis.

Theodoſius cum Arcadio, & Honorio annis tribus regnauit. Per idem tempus Ioannes Eremita, vel Anachorita inſigniter claruit, qui etiam Theodoſio conſulenti de Eugenio Tyranno victoriam prædixit. [Auguſtinus Beati Ambroſij diſcipulus multa facundia, doctrinaque excellens Hipponi Regioni in Africa Epiſcopus ordinatur. Claudianus poëta inſignis innotuit.]

DE ARCADIO.

Vatic. legit: *Theodoſius cum Arcadio, & Honorio regnauit annos 42. Huius temporibus Donatus &c.* Edita habent, vt hic Vrbio. ſed differunt in pleriſque, & addunt nonnulla de irruptione Vvandalorum in Gallias.

Arcadius cum Honorio fratre ſuo annis 13. regnauit. Huius tempore Donatus Epirij Epiſcopus virtutibus inſignis habitus eſt, qui Draconem ingentem expuens in ore eius necauit, quem octo iuga boum ad locum incendij vix trahere potuerunt, ne aërem putredo eius corrumperet. Per idem tempus corpora Sanctorum Abachuc & Micheæ Prophetarum diuina reuelatione produntur. Gothi Italiam, Vandali, atque Alani Gallias aggrediuntur. Auguſtinus quoque Epiſcopus doctrina, ſcientiaque inſignis habetur; Ioannes quoquè Conſtantinopolitanus, & Theophilus Alexandrinus illuſtres Epiſcopi prædicantur. *

* In Vatic. additur. *Anni à principio 5622.*

DE HONORIO.

Honorius cum Theodoſio minore fratris filio annis 15. regnauit

uit ∴ His Imperatoribus Gothi Romam capiunt. Vandali quoquè Hiſpanias, & Sueui Gallias occupant. Hac tempeſtate Pelagius aduersùs Chriſti gratiam erroris ſui dogma prædicat, ad cuius damnationem Concilium apud Carthaginem 214. Epiſcoporum congregatur. Hoc tempore Cirillus Alexandrinus Epiſcopus inſignis habitus eſt. Vatic. 224.

DE THEODOSIO.

Theodoſius minor Arcadij filius *annis* 26. *regnauit ſolus*. Gens Vandalorum ab Hiſpanijs ad Africam tranſiuit, ibique Catholicam fidem Ariana impietate ſubuertit. Per idem tempus Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſuæ perfidiæ molitur errorem, aduersùs quem Ephesina Synodus congregata eius impium dogma condemnat. Hoc etiam tempore Diabolus in ſpecie Moyſi Iudæis in Creta apparens, dum eos per mare ſicco pede ad terram repromiſſionis promittit perducere, plurimis necatis, reliqui, qui ſalui facti ſunt, confeſtim ad Chriſti fidem conuerſi ſunt. Vatic. *regnauit ſolus an.* 27. & concinunt edita.

DE MARTIANO.

Martianus *annis* 7. regnauit, cuius Imperij initio Chalcedonenſe Concilium geritur, vbi Eutrices cum Dioſcoro Alexandrino Epiſcopo condemnatur. Huius etiã ſeptimo Imperij anno Theodoricus Gothorum Rex cum ingenti exercitu Hiſpaniam ingreditur.* Edita & Vatic. Cod. habent *an.* 6.

* Additur in Vat. *anni ab initio* 5670.

DE LEONE.

Leo maior, cum Leone minore *annis* 16. regnauit. Alexandria & Aegyptus errore Dioſcori languens, hæretici immundo repleta ſpiritu canina rabie latrat. Per idem tempus apparuit hæreſis Acephalorum Chalcedonenſe Concilium impugnantium. Ideò autem Acephali appellantur, id eſt ſine capite, quia qui primus eam hæreſim introduxit, numquam inuentus fuit. Huius hæreſis peſte plurimi hactenus Orientalium languent. Vat. habet *an.* 7. ſed edita concinũt cum Vrb. *an.* 16.

DE ZENONE.

Zeno *annis ſeptemdecim* regnauit. Iſte Zeno Leonem Auguſtum

Vatic. & edita: *Iuſtiniani*.

ſtum filium ſuum interficere quærens pro eo mater eius alium figura ſimilem obtulit, ipſumque Leonem occultè Clericum fecit, quique in Clericatu vſque ad *Iuſtini* tempora vixit. Per idem tempus corpus Barnabæ Apoſtoli, & Euangelium Matthæi eius ſtylo ſcriptum ipſo reuelante repertum eſt.

DE ANASTASIO.

* Hic multa in editis adduntur de perſecutione Epiſcoporum, qui Chalcedonenſem Synodum defenderunt, quæ à M.S. Vaticano, & hoc Vrbinate abſunt.

† M.S.Vat. & edita: *Baptizat te Barbas in nom....*

Anaſtaſius annis 27. regnauit * Traſamundus Vvandalorum Rex Catholicas Eccleſias claudit & 120. Epiſcopos exilio Sardiniam mittit. Fulgentius quoquè in confeſſione, fideique ſcientia floruit. Per idem tempus apud Carthaginem Olympius quidam Arrianus in balneis ſanctam Trinitatem blaſphemans, tribus igneis iaculis Angelo emittente viſibiter combuſtus eſt. Barbas quoquè quidam Arrianus Epiſcopus, dum contra regulam fidei quemdam baptizans dixiſſet: † *Baptizo te in nomine Patris, & Filij in Spiritu Sancto*, ſtatim aqua, quæ fuerat ad baptizandum deputata, nuſquam comparuit. Quod aſpiciens, qui baptizandus erat, confeſtim ad Eccleſiam Catholicam abijt, & iuxta morem fidei baptiſmum Chriſti ſuſcepit.

DE IVSTINO.

Vatic. & edita *an. 9.*

Vatic. *reuerti*.

*Ibidem poſt *præcepit*, additur: *Temporibus Iuſtini maioris, & Iuſtiniani Imperatoris fuit S. Benedictus Abbas ſub Iohanne Papa. Tunc Theodoricus Rex in Italia imperat, & à B. Benedicto vſque ad Gregorium Papam anni ſunt 78.*

Iuſtinus maior *annis* 8. regnauit. Poſt Traſamundum Eldericus ex Valentiniani Imperatoris captiua filius genitus in Vandalis Regnum ſuſcepit, qui ſacramento à Traſamundo adſtrictus, ne Catholicis in Regno ſuo conſuleret, antequàm Regnum ſuſciperet, Epiſcopos ab exilio *reuocare* iuſſit, eiſque Eccleſias reformare præcepit.*

DE IVSTINIANO.

† Hic multa adduntur in editis, quæ deſunt in vtroque M.S.

Iuſtinianus annis 36. regnauit. † Beliſarius Patritius mirabiliter de Perſis triumphauit. Qui deinde à Iuſtiniano in Africam miſſus Vvandalorum gentem deleuit. Per idem tempus corpus Beati Antonij Monachi diuina reuelatione repertum, Alexandriam perducitur, & in Eccleſia Sancti Ioannis Baptiſtæ humatur.

DE

DE IVSTINO.

Iuſtinus minor annis 11. regnauit. † Armenia fidem Chriſti ſuſcepit. Narſes Patritius, qui ſub Iuſtiniano Auguſto Totilam Gothorum Regem in* *Aegypto* ſuperauit, Sophiæ Auguſtæ Iuſtini coniugis minis perterritus Longobardos à Pannonijs inuitauit, † eoſque in Italiam introduxit. Hac tempeſtate* *Legiedus* Gothorum Rex quaſdam Hiſpaniæ Prouincias, ſeu Regiones ſibi rebelles in poteſtatem ſui Regni ſuperando redegit.

† Nonnulla adducūtur in editis, deabrogatis ijs, quæ contra Chalcedonenſem Synodum facta erant, multaque alia, quę in vtroque M. S. deſunt.

* Edita & M. S. Codex Vat. habet rectiùs *Italia*.

† Vat. & edita *Leuigildus*.

DE TYBERIO.

Tyberius annis 7. regnauit. Per idem tempus Gothi per Erminigildum Leuigildi Regis filium bifariè diuiſi, mutua cæde vaſtantur, *& ipſe martyrio coronatur*.

Hæc vltima verba de martyrio abſunt à M.S. Vat. & editis.

DE MAVRITIO.

Mauritius annis 21. regnauit. Sueui à Leuigildo Rege obtenti Gothis ſubijciuntur. Gothi *Recaredo Principe innitentem* ad fidem Catholicam reuertuntur. Hoc tempore Sanctus Gregorius Romæ Epiſcopus inſignis habetur. Eo tempore Auares aduersùs Romanos dimicantes, auro magis, quàm ferro repelluntur.

Vatic. *à Recaredo Principe inuitante*. Edita: *Recaredo religioſiſſimo Principe prouocante*.

DE FOCA.

Focas annis 8. regnauit. Iſte ſeditione militari Imperator effectus Mauritium Auguſtum, nobiliumque multos interfecit. †*His temporibus Saxones in Britannia fidem Chriſti percipiunt*. Praſſini & * *Bueneti* per Orientem, & Aegytum ciuile bellum faciunt à ſeſe mutua cæde proſternunt. Prælia quoquè Perſarum grauiſſima aduersùs Rempublicam excitantur, à quibus Romani fortiter debellati plurimas Prouincias, & ipſam Ieroſolymã amiſerunt. †

† Deſunt in M.S. Vatic. & editis.

* M. S. Vat. & edita *Veneti*.

† Edita addunt, *vſque ad Euphratem fluuium*.

DE ERADIO.

Eradius annis 26. regnauit. Hic quinto Imperij ſui anno dum fungitur, Siſebutus Gothorum glorioſiſſimus Princeps in Hiſpania plurimas Romanæ militiæ Vrbes ſibi bellando ſubiecit, & Iudæos ſui Regni ſubditos ad fidem Chriſti conuertit, præter eos,

Vat. *Eraclius regnauit annos 20. & menſes 2.* Quæ abſunt ab editis.

Vat. & edita legunt: *Fiunt igitur ab exordio mundi vſque ad præſentem æram 654. hoc eſt in anno quinto Imperatoris Heraclij, & quarto Principis Siſebuti anni 5813. Reſiduum verò tempus &c.* Interiecta reliqua abſunt à M. S. Vatic. & editis.

qui fuga lapſi latenter migrauerunt ad Francos. *Huius Imperatoris temporibus*, vſque ad decimum quartum Imperij ſui annum, & Lotharij glorioſiſſimi Francorum Principis quadrageſimo Regni ſui anno multa Reipublicæ vbique penè à diuerſis gentibus diſpendia illata fuere. Huius tempore Perſæ Chalcedoniam vſque peruenerunt. Hi murum longum irrumpentes, & ad mœnia Conſtantinopolim accedentes cum prædicto Imperatore mutuò in muro ſtante colloquuntur, qui accepto pretio pacis ab eo recedunt. Reſiduum ſextæ ætatis tempus humanæ inueſtigationis ſcientiæ incertum eſt, ſed ſoli Deo eſt cognitum. Nam omnem de hac re quæſtionem Dominus noſter IESVS Chriſtus obtulit, dicens: *Non eſt veſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate.* Iterùm: *De die autem illo, & hora nemo ſcit, neque Angeli, niſi Pater ſolus.* Fiunt igitur ab exordio mundi vſque in quintum Eradij Imperatoris annum, & quartum religioſi Principis Siſebuti, anni 5820.

17.

Ex antiquo octingentorum ſexaginta quatuor annorum Codice M. S. Bibliothecæ Palatino-Vaticanæ, in quo habetur Opuſculum de ſex ætatibus mundi, quarum ſexta incipit ab aduentu Saluatoris hoc modo; Sexta ætas continet annos præteritos 824. Dominus IESVS Chriſtus natus eſt, poſt cuius aduentum regnauit.

Cæſar Auguſtus annos XIV.
Tyberius annos XXIII.
Gaius annos IV.
Claudius annos XIV.
Nero annos XIV.
Veſpaſianus annos X.
Titus annos II.
Domitianus annos XVI.
Nerua annum I.
Traianus annos XIX.
Adrianus annos XXI.
Antonius Pius annos XXI
Marcus Antonius annos XIX.
Commodus annos XIII.
Heluius Pertinax annum I.
Seuerus annos XVII.
Antonius Caracalla VII.
Macrinus annum I.

Mar-

Marcus Aurelius annos IV.
Alexander annos XIII.
Maximinus annos III.
Gordianus annos VII.
Philippus VII. annos.
Decius annum I.
Gallus, & Voluſianus II.
Valerianus, & Gallienus annos XV.
Claudius II.
Aurelianus V.
Tacitus annum I.
Probus annos VI.
Carus annos II.
Diocletianus annos XX.
Conſtantinus annos XXXI.
Conſtantius annos XXIV.
Iulianus annos II.
Iouianus annum I.
Valentinianus annos XI.
Valens annos III.
Theodoſius maior annos XVII.
Archadius annos XIII.
Honorius annos XV.
Theodoſius minor an. XXVI.
Marcianus annos VII.
Leo maior annos XVI.
Leo minor annum I.
Zeno annos XVII.
Anaſtaſius annos XXVII.
Iuſtinus annos IX.
Iuſtinianus annos XXXVIII.
Iuſtin. minor annos XI.
Tyberius annos XV.
Mauritius annos XXI.
Focas annos VIII.
Heraclius annos XXX.
Conſtantinus pater menſ. VI.
Conſtantinus filius ann. XVII.
Iuſtinianus annos X.
Leo annos IV.
Tiberius annos VII.
Iuſtinianus annos VI.
Philippus annos II.
Anaſtaſius annos II.
Theodoſius annum I.
Leo annos III.
Conſtantinus XI.
Leo annos V.

18.

Index Romanorum Pontificum à D. Petro vſque ad Gregorium Magnum. Ex M. S. Codice Bibliothecæ Vrbino-Vaticanæ ſub num. 143.

Petrus ſedit annis 25. menſibus 2. diebus 3.

* Linus ſedit annis 11. menſibus 3. dieb. 12.

* Cletus ſedit annis 12. menſe 1. diebus 11.

Clemens ſedit annis 9. menſibus 11. diebus 10.

Anacletus ſedit an. 12. menſ. 10. dieb. 3.

Euariſtus ſedit an. 9. menſ. 10. dieb. 2.

Alexander ſedit ann. 10. menſ. 6. dieb. 2.

* Hi duo temporibus Beati Petri ibi ſederunt vnus poſt alterum Chorepiſcopatus officio fungentes: Hæc legebantur in textu, & forſan manu recentiori addita erant in Codice M. S. ex quo auctor Codicis Vrbinatis hunc Catalogum deſcripſit.

Sixtus ſedit ann. 10. menſ. 2. die 1.

Teleſphorus ſedit an. 2. menſ. 3. dieb. 21.

Yginus ſedit an. 4. menſ. 3. dieb. 4.

Pius ſedit an. 19. menſ. 4. dieb. 3.

Anicius ſedit an. 2. menſ. 4. dieb. 3.

Sother ſedit an. 9. menſ. 5. dieb. 21.

Eleutherus ſedit ann. 15. menſ. 3. d. 2.

Victor ſedit an. 10. menſ. 2. dieb. 10.

Zepherinus ſedit ann. 8. menſ. 7. dieb. 10.

Caliſtus ſedit an. 7. menſ. 2. dieb. 2.

Vrbanus ſedit an. 3. menſ. 10. dieb. 12.

Pontianus ſedit ann. 9. menſ. 5. dies 2.

Antherus ſedit an. 12. menſ. 1. d. 12.

Fabianus ſedit an. 14. menſ. 11. d. 2.

Cornelius ſedit an. 2. menſ. 2. d. 3.

Lucius ſedit an. 3. menſ. 3. d. 3.

Stephanus ſedit an. 7. menſ. 5. d. 2.

Sixtus ſedit ann. 1. menſ. 10. d. 23.

Dionyſius ſedit ann. 6. menſ. 2. d. 4.

Felix ſedit ann. 4. menſ. 3. d. 25.

Euticianus ſedit ann. 1. menſ. 1. d. 1.

Gaius ſedit ann. 12. menſ. 4. dies 12.

Marcellinus ſedit ann. 9. menſ. 4. d. 16.

Marcellus ſedit ann. 5. menſ. 5. d. 21.

Euſebius ſedit an. 6. menſ. 1. d. 3.

Melchiades ſedit an. 4. menſ. 7. d. 8.

Silueſter ſedit ann. 23. menſ. 10. d. 11.

Marcus ſedit an. 2. menſ. 9. d. 20.

Iulius ſedit an. 15. menſ. 2. d. 6.

Liberius ſedit an. 6. menſ. 3. d. 4.

Felix ſedit an. 1. menſ. 3. d. 2.

Damaſus ſedit ann. 18. menſ. 3. d. 11.

Siricius ſedit annis 15. diebus 25.

Anaſtaſius ſedit an. 3. dieb. 10.

Innocentius ſedit an. 3. diebus 21.

Zoſimas ſedit an. 1. menſ. 3. dieb. 11.

Bonifacius ſedit ann. 3. menſ. 8. d. 6.

Cæleſtinus ſedit an. 8. menſ. 10. d. 17.

Sixtus ſedit an. 8. diebus 19.

Leo ſedit an. 21. menſ. 1. dieb. 13.

Hilarus ſedit ann. 8. menſ. 3. dieb. 10.

Simplicius ſedit ann. 15. menſ. 1. dieb. 7.

Felix ſedit an. 7. menſ. 11. dieb. 17.

Ge-

Gelaſius ſedit ann. 4. menſ. 8. dieb. 18.

Anaſtaſius ſedit an. 1. menſ. 10. dieb. 24.

Simachus ſedit an. 15. menſ. 6. dieb. 27.

Hormiſda ſedit ann. 8. dieb. 17.

Iohannes ſedit ann. 2. menſ. 8. dieb. 16.

Felix ſedit an. 4. menſ. 2. dieb. 13.

Bonifacius ſedit an. 2. diebus 26.

Ioannes ſedit an. 2. menſ. 3. dieb. 6.

Agapitus ſedit ann. 11. menſ. 1. dieb. 18.

Siluerius ſedit an. 1. menſ. 5. dieb. 11.

Vigilius ſedit an. 17. menſ. 6. dieb. 26.

Pelagius ſedit ann. 11. menſ. 10. dieb. 28.

Ioannes ſedit an. 12. menſ. 11. dieb. 26.

Benedictus ſedit an. 4. menſ. 1. dieb. 29.

Pelagius ſedit an. 10. menſ. 2. d. 10.

Gregorius Magnus ſedit annis 13. menſ. 6. dieb. 10.

Nota.

Deſcripta hæc fuerunt anno 1483. ex alio antiquiori Codice, quo continebautur epiſtolæ Summorum Pontificum, ac Conciliorum Generalium à tempore Beati Petri Apoſtoli vſque ad Gregorium Magnum.

19.

CATALOGVS IMPERATORVM

Ex antiquo 700. annorum Codice Vaticano 3339. poſt Eutropium & Paulum Diaconum de geſtis Romanorum pag. 246.

Variæ lectiones alterius M.S. Cod. Vaticani ante 450. annos conſcripti.

Octauianus Auguſtus regnauit annos 56. vixit annos 75. obijt morte communi in oppido Campaniæ.

Tiberius regnauit annos 23. vixit annos 78. obijt morte communi in Campania.

Caius Caligula regnauit annos 3. vixit annos 29. interfectus eſt in Palatio.

Claudius regnauit annos * 13. vixit annos 64. obijt morte communi. * 14.

Nero regnauit annos 14. vixit annos 31. * *ſeipſum interfecit* ab Vrbe miliario * 3. in Vil- * Interfectus eſt * 4.

* XVIII.

Villa Liberti ſui.

Galba regnauit menſibus 4. occiſus eſt in foro Romæ.

† Menſes VIII.

Otho regnauit diebus 95. vixit annos 37. ipſe ſe interfecit in Italia apud...... *

* Addit M. S. Cod. *Bedriacum*.
§ Hic ponendus *Pertinax*.
* LXXX.

Vitellius regnauit menſes 8. diem 1. vixit annos 57. occiſus eſt à Veſpaſiani * duce.

* *ducibus*.
† Deeſt Iulianus in alio MS. Codice.
* *profluuio*.

Veſpaſianus regnauit annos 9. vixit annos 68. obijt * *per fluuium* ventris prope Sabinos.

* *Villa, qua & pater eius*.

Titus regnauit annos 2. menſes 8. vixit annos 41. obijt in ea * qua pat. Villa.

Domitianus regnauit annos 15. vixit annos 25. interfectus eſt coniuratione ſuorum in Palatio.

Nerua regnauit annum 1. menſes 4. vixit annos 71. Obijt morte communi Romæ.

* *profluuio*.

Traianus regnauit annos 19. menſes 6. vixit annos 63. mortuus eſt * *præfluuio* ventris apud Selinunta Iſauriæ Caſtellum.

† *Puppieno*.

Elius Adrianus regnauit annos 21. menſes 10. vixit annos 60. obijt morte communi in Campaniæ Baias.

* *VII.* & addit: *& filius Romæ per iuſſionem Decij Senatoris*.

Antoninus Pius regnauit annos 22. menſes 2. vixit annos 70. obijt morte communi apud Lorum Villam ſuam miliario ab Vrbe Roma 12.

* *In barbarico, id eſt in palude Summeir.*

Antoninus Verus cum Lucio Antonino Vero. L. Antoninus regnauit annos 11. obijt fluuio ſanguinis, quod Græci apoplexin vocant * in Vrbe.

* *Obijt in Vrbe Altina*.

Antoninus Verus regnauit annos * 19. vixit annos 61. obijt morte communi.

Commodus regnauit annos 12. † *menſes 9.* obijt morte ſubitanea, vt etiam ſtrangulatus putaretur. § Regnauit menſes 2. dies 20. vixit annos 70. occiſus eſt à Prætorianis militibus.

† Iulianus filius regnauit menſes 7. interfectus eſt à Seuero.

Seuerus regnauit annos 16. vixit ammodùm ſenex; deceſſit Eboraci.

Antonius Caracalla regnauit annos 6. vixit annos 43. obijt morte communi apud Ediſſam in Oſroëne.

Macrinus regnauit annum 1. menſes 2. ſeditione eſt militari occiſus.

Antoninus Eliogabalus regnauit annos 2. tumultu militari eſt interfectus.

Alexander Mame regnauit annos 13. perijt in Gallia militari tumultu.

Maximinus regnauit annos 3. occiſus eſt † *apud Pieno* Aquileiæ.

Gordianus regnauit annos 6. interfectus eſt fraude Philippi, qui ei ſucceſſit.

Philippus regnauit annos * 5. interfectus eſt ab exercitu Veronæ.

Decius regnauit annos 2. interfectus eſt * *in Barbaries*.

Gallus, & Voluſianus regnarunt annos 2. interfecti ſunt Interamnæ.

Valerianus regnauit annos 9. captus apud Perſam ignobili ſenectute

ſtute conſenuit.

Gallienus regnauit annos 9. ſeditione * *militum* Mediolani eſt interfectus.

Claudius regnauit annos duos, obijt morbo.

Quintillus regnauit diebus 17. & hic interfectus eſt.

Aurelianus regnauit annos 5. occiſus eſt Cenofrurio à ſeruis ſuis.

Tacitus regnauit * *menſes 6.* obijt morte communi.

Florianus regnauit menſes 2. obijt morte communi.

Probus regnauit annos 6. Cum caſtra ſupra Tygridem haberet, vi diuini fulminis perijt.

Numerianus regnauit annos 2. Apri Soceri ſui fraude in itinere occiſus eſt.

Diocletianus regnauit annos 20. & depoſito Imperio obijt morte communi.

Maximianus Herculius regnauit annos 20. & ſimiliter depoſito Imperio obijt.

Conſtantius regnauit annos 13. * obijt in *Britaniæ Voraci*.

Licinius regnauit annos 15. occiſus eſt Theſſalonica.

Conſtantinus regnauit annos 31. vixit annis 56. obijt * *Mancironæ in Comediæ Villa*.

Conſtans regnauit annis 15. occiſus eſt in Gallia à Magnentio.

Conſtantinus Cæſar, qui & Gallus, regnauit annis 2. occiſus eſt in Inſula Flanona.

Conſtantius * *Mopſocrenſis* inter Ciliciam Capadociamque moritur anno ætatis ſuæ 45. Imperij 24.

Iulianus regnauit annos duos vixit annos 31. apud Perſas hoſtili manu eſt interfectus. *militari.*

Iouinianus regnauit menſes 7. vixit annos 33. obijt ſubita morte Dadanaſtæ finibus.

Valentinianus ſenior regnauit annos 11. obijt in Caſtello Vergione.

Valens frater eius regnauit annos 12. occiſus eſt in pugna Gothica miliarios 17. * *menſes V.*

Gratianus regnauit annis 17. à Maximo Tyranno eſt interfectus.

Valentinianus Iunior regnauit ann. 17. necatus eſt à Comite ſuo Vienna.

Theodoſius regnauit annis 16. obijt Mediolani.

Arcadius regnauit annis 23. obijt Conſtantinopolis.

Honorius regnauit annis 31. obijt Rauennæ.

Theodoſius Iunior Orientale Imperium tenuit per annos 49. apud Byzantium morte communi perijt. * *In Britannia Eboraci.*

Ioannes Honorio defuncto occiduum inuaſit Imperium, ſtatimque apud Rauennam occiſus eſt. * *In Ancirone Nicomedia villa.*

Valentinianus Tertius regnauit Romæ annis 31. occiſus eſt in Campo Martio.

Martianus Conſtantinopolis imperauit annis 6. menſes duos, ibique communi letho defunctus eſt. †

* Mopſocreni.
† Hucuſque variæ lectiones ex Cod. 1984. Bibl. Vaticanæ, qui hic definit.

Leon

Leon Orientalibus regnauit annis 17. menſes 6. Cometa cum vita defunctus eſt.

Maioranus apud Rauennam leuatus Cæſar imperauit Romæ annis 4. menſes 6. iuxta Lyram fluuium occiſus eſt.

Seuerus Romæ imperauit annis 4. ibique religioſè viuens deceſſit.

Anthemius Romæ regnauit annis 5. occiſus eſt à Ricimerio genero ſuo.

Olibrius Romę imperauit menſes 8. vbi & vita abijt.

Glicerius apud Rauennam Cęſar factus eſt, Romæque regnans à Nepote Imperio expulſus eſt anno Imperij ſui ſecundo, & in porta Vrbis Romæ Epiſcopus ordinatus . . . .

Zenon Conſtantinopolis imperauit annis 17. menſes 7. ibique è vita deceſſit.

Nepos Glicerij ſucceſſor Romæ regnauit anno 1. Horeſtes cum Imperio depulit, filiumque ſuum Romæ fecit Imperatorem, idem verò Nepos iuxta Salmas in Villa ſua obijt.

Auguſtulus Nobiliſſimus Romæ imperauit, ab Horeſte patre ſuo creatus regnauit: vixit anno 1. Odobacer cum Rex Gothorum inuaſa Roma . . . . Horeſte in Luculanum oppidum exilij pœna damnauit.

Anaſtaſius Orientale gubernans Imperium regnauit annis 27. menſ. 2. communique morte apud Comitatum interijt.

Iuſtinus Conſtantinopolim regens Imperium per annos 8. dies 24. tenuit: perijt morbo.

Nota.

Codex Vaticanus 3339. quo vſus ſum in huius Catalogi editione, antiquior quidem eſt Codice 465. Vaticano, & integrior, ante annos enim 700. conſcriptus eſt, & ab Auguſto vſque ad Iuſtinum Imperatores exhibet, vbi Codex 465. vix 450. annorum ætatem attingit, & in Conſtantio deſinit: at poſterior Codex correctior eſt, vnde in pleriſque locis varias eius lectiones adiunximus, vnde vera huius Catalogi lectio reſtituitur.

20.

Faſti Conſulares ex apographo Voſſiano græco ab anno 222. ad annum 630. à Doduello, & D. Du-Cange græcè editi, nunc verò primum latinè redditi, & ordine ſuo diſpoſiti.

Æra vulgaris.	Μετὰ τ̀ Βασιλίαν Ἀντωνίνυ. Poſt Imperium Antonini. Conſules.	Anni, vt videtur, Imperij Alexandri Seueri.	Epocha Auguſti.	Correctiones ad Chronicon Labbeanum.
222.	* *Antoninus IV.* & Alexander.	1.	252.	* Alagabalus.
223.	† *Maximinus IV. & Selinus.*	2.		† Maximus, &
224.	Iulianus II. & Criſpinus.	3.		Ælianus.
225.	* *Fuſcus II.* & *Sextus.*	4.		* Dexter & Ru-
226.	Seuerus II. & Marcellus.	5.		fus.
227.	† *Albianus II.* & *Maximinus.*	6.		† Balbinus &
228.	Modeſtus II. & Probus.	7.		Maximus.
229.	*Seuerus, & Alexander*, & Dio II.	8.		* Alexander III.
230.	*Priſcillianus*, & Agricola.	9.	260.	* Clementinus.
231.	*Commodus, & Pelignianus.*	10.		* Pompeianus,
232.	Lupus, & Maximus.	11.		& Felicianus.
233.	Maximus, & Paternus.	12.		
234.	Maximus II. & Vrbanus.	13.		
235.	Seuerus & *Muſianus.*	1. Maximinus.		Quinctianus.
236.	*Maximus*, & *Afrimianus.*	2.		* Maximinus,
237.	Perpetuus, & *Cordinianus.*	3.		& Africanus.
238.	*Pius* & Proclus,	1. Gordianus.		* Cornelianus.
239.	Gordianus, & Auiola.	2.		* Vlpius.
240.	Sabinus, & *Brenatus.*	3.	270.	* Venuſtus.
241.	Gordianus II. & *Pompelianus.*	4.		* Pompeianus.
242.	Atticus, & Prætexratus.	5.		
243.	Arrianus, & Pappus.	6.		
244.	Peregrinus .... Æmilianus.	1. Philippus.		
245.	Philippus Auguſtus, & Tirianus.	2.		
246.	*Baſſus*, & *Albianus.*	3.		* Præſens & Al-
247.	Philippus Auguſtus II. & Philippus Cæſar.	4.		binus.
	†	....	....	† Hic deeſt Cōſulatus Philippi Aug.
249.	Æmilianus II. & Aquilinus.	6. Eſt primus Decij ann.		III. & Philippi
250.	Decius II. & Gratus.	2.	280.	Cæſaris. II. vt pa-
251.	Decius III. & Decius Cæſar II.	1. Gallus, & Voluſianus.		tet ex numero an-
252.	Gallus II. & Voluſianus.	2.		norum Regni, in
253.	Voluſianus II. & Gallienus I.	3. & 1. Valerianus.		quo deſideratur an-
254.	Valerianus, & Gallienus II.	2.		nus 5. vnde & cor-
255.	*	....		rigitur annus æræ vulgaris à D. Du
256.	Maximus, & Glabrio.	4.		Cange appoſitus.
257.	Valerianus IV. & Gallienus III.	5.		* Deeſt vt patet
258.	Tuſcus, & Baſſus.	5. Ita in græco.		ex anno Regni.
259.	Æmilianus, & Baſſus.	6.		In Epocha Augu-
260.	Sæcularis II. & Donatus.	7.	290.	ſti græcè non ſem-
261.	Gallienus IV. & Voluſianus.	8.		per numerus rectè ponitur.
262.	Gallienus V. & *Fauſtinianus.*	9.		* Fauſtinus.
			263.	

	Æra vulgar.	Conſules.	Anni Imperatorum.	Epocha Auguſti.
	263.	Albinus II. & Dexter.	10.	
	264.	Gallieni VI. & Saturninus.	11.	
	265.	Valerianus II. & Lucius.	12.	
	266.	Gallienus VII. & Sabinillus.	13.	
	267.	Paternus, & Arceſilaus.	14.	
	268.	Paternus II. & Marinianus.	15.	
	269.	Claudius Aug. & Paternus.	1. Marcus Aurelius.	
	270.	Antiochianus II. & Orphitus.	1. Aurelianus.	
	271.	Aurelianus Aug. & Baſſus II.	2.	300.
* Quietus, &	272.	*Quintus II. & Veldowinianus.*	3.	
Voldumianus.	273.	Tacitus, & Placidianus.	4.	
	274.	Aurelianus II. & Capitolinus.	5.	
	275.	Aurelianus III. & Marcellinus.	6.	
	276.	Tacitus II. & Æmilianus.	1. Probus.	
	277.	Probus Auguſtus, & Paulinus.	2.	
	278.	Probus II. & Lupus.	3.	
	279.	Probus III. & Paternus II.	4.	
	280.	Meſſala, & Gratus.	5.	310.
	281.	Probus IV. & Tiberius.	6.	
	282.	Probus V. & Victorinus.	7.	Omittitur deinceps Epocha Auguſti
	283.	Carus Auguſtus & Carinus.	1. Carinus, & Numerianus.	
	284.	Carinus II. & Numerianus.	2.	
* Incipit æra Diocletiani, idque indicat titulus grecus: vnde Imperij Diocletiani initium 284. anno anteponendum.		Τὰ ἀπὸ Φιλίππου μέχρι Διοκλετιανοῦ τὸ Β ἔτη χζ. Anni à Philippo vſque ad Diocletiani Secundum 607. *	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.
	285.	Diocletiani II. & Ariſtobuli.	ann. 1.	608.
	286.	Maximus & Aquilinus.	2.	609.
* Maximianus.	287.	Diocletianus III. & *Maximinus* Aug.	3.	610.
* Maximus.	288.	*Maximinus* II. & Ianuarius.	4.	611.
	289.	Tiberius Baſſus, & Dio ac Quinctianus.	5.	612.
	290.	Diocletianus IV. & Maximianus III.	6.	613.
	291.	Tiberianus II. & Dio.	7.	614.
* Annibalianus.	292.	*Annilianus* & Aſclepiodotus.	8.	615.
	293.	Diocletianus V. & Maximianus IV.	9.	616.
	294.	Conſtantinus Cæſar, & Maximianus Cæſar.	10.	617.
	295.	Tuſcus & Anulinus.	11.	618.
* Conſtantius	296.	Diocletianus VI. & *Conſtantinus* II.	12.	619.
Chlorus.	297.	Maximinus V. & Maximianus Cæſar II.	13.	620.
	298.	Fauſtus, & Gallus.	14.	621.
	299.	Diocletianus VII. & Maximianus VI.	15.	622.
	300.	Conſtantinus Cæſar III. & Maximianus.	16.	623.
	301.	Titianus, & Nepotianus.	17.	624.
* IV.	302.	Conſtantinus Cæſar IV. & Maximianus Cæſar I. *	18.	625.
	303.	Diocletianus VIII. & Maximianus VII.	19.	626.
	304.	Diocletianus IX. & Maximianus VIII.	20.	627.
	305.	Conſtantinus Cæſar VI. & Maximianus Cæſar V.	21.	628.

338.

Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.	Indictio	
	. . . .				Hic deſunt 32. Conſulatus, & non adduntur in græco anni imperij Diocletiani vſque ad ann. 360.
338.	Vrſus & Polemius.				
339.	Conſtantius II. & Conſtans I.				
340.	Acindynus & Proclus.				
341.	*Gronius & Prorinus.*				* Marcellinus, & Probinus.
342.	Conſtantius III. & Conſtans II.				
343.	*Placianus* & Romulus.				* Placidus.
344.	Leontius, & Salluſtius.				
345.	Almantius, & Albianus.				
346.	Conſtantius IV. & Conſtans III.				
347.	Rufinus, & Euſebius.				
348.	Philippus, & Salia.				
349.	Limenius, & Catulinus.				
350.	Sergins, & Nigrianus.				
351.	Poſt Conſulatus Sergij, & Nigriani.				
352.	Conſtantius V. & *Conſtantius iunior I.*				* Gallus.
353.	Conſtantius II. & Conſtans II.				
354.	Conſtantius VII. & Conſtans III.				
355.	Arbetio & Lollianus.				
356.	Conſtantius VIII. & Iulianus Cæſar I.				
357.	Conſtantius IX. & Inlianus Cæſar II.				
358.	Datius & *Carallius.*				* Cerealis.
359.	Euſebius & Hypatius.				
360.	Conſtantius X. & Iulianus III.	77.	683.	3.	* Hic iterum incipit æra Diocletiani & Philippi in Codice græco, & additur Indictio.
361.	Taurus, & Florentius.	78.	684.	4.	
362.	Mamertinus & Neuitta.	79.	685.	5.	
363.	Iulianus IV. & Saluſtius.	80.	686.	6.	
364.	Iouianus, & Varrouianns.	81.	687.	7.	
365.	Valentinianus & Valens II.	82.	688.	8.	
366.	Gratianus & *Dayalis.*	83.	689.	9.	* Dagalaiphus.
367.	Lupicinus & Ionianus.	84.	690.	10.	
368.	Valentinianus II. & Valens II.	85.	691.	11.	
369.	Valentinianus & Victor.	86.	692.	12.	
370.	Valentinianus & Valens III.	87.	693.	13.	
371.	Gratiauns & Probus.	88.	694.	14.	
372.	Modeſtus & Ariutheus.	89.	695.	15.	
373.	Valentinianus & Valens IV.	90.	696.	1.	
374.	Gratianus IV. & Equitius.	91.	697.	2.	
375.	Poſt Conſulatum Gratiani, & Equitij.	92.	698.	3.	
376.	Valens V. & *Valentinus iunior.*	93.	699.	4.	* Valentinianus iunior.
377.	Gratianus IV. & Merobaudus.	94.	700.	5.	
378.	Valentiuianus VI. & *Valentinus iunior.*	95.	701.	6.	* Valentinianus iunior.
379.	Anſonius & Olybrius.	96.	702.	7.	
380.	Gratianus II. & Theodoſius IV.	97.	703.	8.	
381.	Eucherius & Euagrius I.	98.	704.	9.	
382.	Autonius, & Syagrius II.	99.	705.	10.	
383.	Merobaudus II. & Saturninus I.	100.	706.	11.	
384.	Richomeres & Clearchus.	101.	707.	12.	
385.	Arcadius I. & Bauto.	102.	708.	13.	
386.	Honorius *Nobiliſſimus*, & Euodius.	103.	709.	14.	* *Cæſar.*
387.	Valentinianus III. & Eutropius.	104.	710.	15.	
388.	Theodoſius II. & Cynegius.	105.	711.	1.	
389.	Tinaſius, & Promotus.	106.	712.	2.	
390.	Valentinianus IV. & Neoterius.	107.	713.	3.	
391.	*Tatianus*, & Symmachus.	108.	714.	4.	* Titianus.

Gggg 2 Arca-

* 114. in græco, ſed malè, cum hic numerus repetatur: vndè correximus ſequentes numeros.

* Flauitta.

* Rumoridus.

Deeſt hic Conſulatus in Codice græco, & æram Diocletianam ponimus, prout habetur in græco, quæ deinceps errat in duobus annis; æra verò Philippi in vno.

* Aëtius.

* IV.

* Κύρου μόνου: vnde patet, errorem irrepſiſſe in Chronologiam Gallicā Labbei, quæ habet *Cyrosolo*, ac ſi eſſet nomen proprium, cum *Cyrus* ſit nomen, qui *ſolus* Conſulatum geſſit.

† *Nomus*.

Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.	Indictio
392.	Arcadius II. & Rufinus.	109.	715.	5.
393.	Theodoſius III. & Abundantius.	110.	716.	6.
394.	Arcadius III. & Honorius II.	111.	717.	7.
395.	Olybrius & Probinus.	112.	718.	8.
396.	Arcadius IV. & Honorius III.	113.	719.	9.
397.	Cæſarius, & Atticus.	114.	720.	10.
398.	Honorius IV. & Eutychianus.	115.	721.	11.
399.	Eutropius, & Theodorus.	116.	722.	12.
400.	Srelichon, & Aurelianus.	117.	723.	13.
401.	Vincentius & *Frauitta*.	118.	724.	14.
402.	Arcadius V. & Honorius V.	119.	725.	15.
403.	Theodoſius I. & *Romiordus*.	120.	726.	1.
404.	Honorius VI. & Ariſtinetus.	121.	727.	2.
405.	Stelicho II. & Anthemius.	122.	728.	3.
406.	Arcadius VI. & Probus.	123.	729.	4.
407.	Honorius VII. & Theodoſius II.	124.	730.	5.
408.	Baſſus & Philippus.	125.	731.	6.
409.	Honorius VIII. & Theodoſius III.	126.	732.	7.
410.	Varanus Illuſtriſſimus.	127.	733.	8.
411.	Honorius IX. & Theodoſius IV.	128.	734.	9.
412.	Honorius X. & Theodoſius V.	129.	735.	10.
413.	Lucius Illuſtriſſimus.	130.	736.	11.
414.	Conſtantius, & Conſtans.	131.	737.	12.
415.	Honorius XI. & Theodoſius VI.	132.	738.	13.
416.	Theodoſius VII. & Palladius.	133.	739.	14.
417.	Honorius XII. & Conſtans II.	134.	740.	15.
418.	Honorius XIII. & Theodoſius VIII.	135.	741.	1.
419.	Monaxius & Plintba.	136.	742.	2.
420.	Theodoſius IX. & Conſtans III.	137.	743.	3.
421.	Euſtathius, & Agricola.	138.	744.	4.
422.	Honorio XIV. & Theodoſio X.	139.	745.	5.
423.	Aſclepiodotus & Marinianus.	140.	746.	6.
424.	. . . .			7.
425.	Theodoſius XI. & Valentinianus Cæſar.	140.	747.	8.
426.	Theodoſius XII. & Valentinianus II.	141.	748.	9.
427.	Hierius, & Ardaburius.	142.	749.	10.
428.	Felix, & Taurus.	143.	750.	11.
429.	Florentius, & Dionyſius.	144.	751.	12.
430.	Theodoſius XIII. & Valentinianus III.	145.	752.	13.
431.	Antiochus, & Baſſus.	146.	753.	14.
432.	Valerius, & *Aſtius*.	147.	754.	15.
433.	Theodoſius XIV. & Maximus.	148.	755.	1.
434.	Areobinda, & Aſpar.	149.	756.	2.
435.	Theodoſius XV. & Valentinianus *XIV*.	150.	757.	3.
436.	Iſidorus, & Senator.	151.	758.	4.
437.	Aëtius II. & Sigeuuldus.	152.	759.	5.
438.	Theodoſius XVI. & Fauſtus.	153.	760.	6.
439.	Theodoſius XVII. & Feſtus.	154.	761.	7.
440.	Anatolius, & Valentinus.	155.	762.	8.
441.	* *Cyrus ſolus*.	156.	763.	9.
442.	Eudoxius, & Dioſcorus.	157.	764.	10.
443.	Maximus, & Paterius.	158.	765.	11.
444.	Theodoſius XVIII. & Albinus.	159.	766.	12.
445.	Valentinianus VI. & † *Nomus*.	160.	767.	13.

Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiano.	Epocha Philippi.	Indictio	
446.	Aëtius & *Symmus*.	161.	768.	14.	* *Symmachus*.
447.	Artaburius, & *Alipius*.	162.	769.	15.	* *Callepius*.
448.	Zenon & Poſtumianus.	163.	770.	1.	
449.	Protogenes, & Aſterius.	164.	771.	2.	
450.	Valentinianus, & Auienus.	165.	772.	3.	
451.	Marcianus Auguſtus, & Adelphius.	166.	773.	4.	
452.	Sporacius, & Herculanus.	167.	774.	5.	
453.	Vincnmalus, & Opilio.	168.	775.	6.	
454.	Aëtius, & Studius.	169.	776.	7.	
455.	Valentinianus VIII. & Antemius.	170.	777.	8.	
456.	Varanes, & Ioannes.	171.	778.	9.	
457.	Conſtantius & Ruſus.	172.	779.	10.	
458.	* Leo Auguſtus ſolus.	173.	780.	12.	* Hic Conſulatus, & ſequentes vſque ad annum 518. erant poſtpoſiti, & loco ſuo amoti, fortè vitio librarij, vnde eos proprio in loco collocaui. Æram verò Diocletiani, & Philippi, ac Indictiones cum errore, vt in M. S. occurrit, edidi.
459.	. . . .				
460.	Apollonius, & Magnus.	174.	781.	13.	
461.	Dagalaiphus, & Seuerinus.	175.	782.	14.	
462.	Leo II. ſolus.	176.	783.	15.	
463.	Bibianus ſolus.	177.	784.	1.	
464.	Ruſticus, & Olybrius.	178.	785.	2.	
465.	Baſiliſcus; & Armenaricus.	179.	786.	3.	
466.	Leo III. ſolus.	180.	787.	4.	
467.	Puſcus, & Ioannes.	181.	788.	5.	
468.	Anthemius Auguſtus ſolus.	182.	789.	6.	
469.	Zenon & Marcianus.	183.	790.	7.	
470.	Iordanus, & Seuerus.	184.	791.	8.	
471.	Leo IV. ſolus, & Probianus.	185.	792.	9.	
472.	Marcianus ſolus, & Feſtus.	186.	793.	10.	
473.	Leo ſolus V.	187.	794.	11.	
474.	Leo Iunior Auguſtus ſolus.	188.	795.	12.	
475.	Sine Conſule.	189.	796.	13.	
476.	Baſilius Auguſtus ſolus, & Armatius ſolus.	190.	797.	14.	
477.	Sine Conſule.	791.	798.	15.	
478.	* *Iolus* ſolus.	192.	799.	1.	
479.	Zenon Auguſtus ſolus.	193.	800.	2.	
480.	Baſilius ſolus.	194.	801.	3.	
481.	Placidus ſolus.	195.	802.	4.	
482.	Trocondus ſolus.	196.	803.	5.	
483.	Sine Conſule.	197.	804.	6.	
484.	Theodoricus ſolus.	198.	805.	7.	
485.	Symmachus ſolus.	199.	806.	8.	
486.	Longinus ſolus II.	200.	807.	9.	
487.	Boëtius ſolus.	201.	808.	10.	
488.	Dynamius & Siphidius.	202.	809.	11.	
489.	Euſebius ſolus.	203.	810.	12.	
490.	Longinus II. ſolus.	204.	811.	13.	
491.	Olybrius Iunior ſolus.	205.	812.	14.	
492.	Anaſtaſius Auguſtus & Ruſus.	206.	813.	15.	
493.	Euſebius II. ſolus.	207.	814.	1.	
	Sine Conſule.				Hic Poſt-Conſulatus redundat.
494.	Aſterius, & Perſidius.	208.	815.	2.	
495.	Viator.	209.	816.	3.	
496.	Paulus ſolus.	210.	817.	4.	
497.	Anaſtaſius Auguſtus II.	211.	818.	5.	
498.	Ioannes & Paulinus.	212.	819.	6.	

	Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.	Indictio.
* Cyrus gr.	499.	Ioannes alius *Gibboſus* ſolus.	213.	820.	7.
	500.	Patricius & Hypatius.	214.	821.	8.
	501.	Pompeius, & Auienus.	215.	822.	9.
	502.	Probus & Auienus.	216.	823.	10.
	503.	Dexicrates & Voluſianus.	217.	824.	11.
	504.	Cethegus ſolus.	218.	825.	12.
	505.	Sabinianus & Theodorus.	219.	826.	13.
	506.	Areobindus Iunior, & Meſſala.	220.	827.	14.
	507.	Anaſtaſius Auguſtus III., & Venantius.	221.	828.	15.
* *Cellerus.*	508.	*Callerus* & alius Venantius.	222.	829.	1.
	509.	Oportunus ſolus.	223.	830.	2.
* Boëtius.	510.	*Doëtius* ſolus.	224.	831.	3.
	511.	Secundinus & Felix.	225.	832.	4.
	512.	Paulus Bibianus, & Moſchianus.	226.	833.	5.
	513.	Clementinus, & Probus alter.	227.	834.	6.
	514.	Senator ſolus.	228.	835.	7.
	515.	Anthemius & Florentius.	229.	836.	8.
	516.	Petrus ſolus.	230.	837.	9.
	517.	Anaſtaſius & Agapetus.	231.	838.	10.
* Hic ſequuntur Conſules, quos librarius turbato poſt an. 457. ordine poſtpoſuerat.	518.	* Magnus ſolus.	232.	839.	11.
	519.	Iuſtinus Auguſtus & Euthericus.	233.	840.	12.
	520.	Vitalianus & Ruſticus.	234.	841.	13.
	521.	Iuſtinianus, & Valerius.	235.	842.	14.
	522.	Symmachus, & Boëtius.	236.	843.	15.
* *Maximus.*	523.	*Maximinus* ſolus.	237.	844.	1.
	524.	Iuſtinianus Auguſtus & Opilio.	238.	845.	2.
	525.	Philoxenus & Probus.	239.	846.	3.
	526.	Olybrius ſolus.	240.	847.	4.
	527.	Mauortius ſolns.	241.	848.	5.
	528.	Iuſtinianus Aug. II. ſolus.	242.	849.	6.
	529.	Decius ſolus.	243.	850.	7.
	530.	Lampadius, & Oreſtes.	244.	851.	8.
	531.	Sine Conſule.	245.	852.	9.
	532.	Sine Conſule.	246.	853.	10.
	533.	Iuſtinianuus Auguſtus III. ſolus.	247.	854.	11.
	534.	Iuſtinianus Auguſtus IV. & Paulinus.	248.	855.	12.
	535.	Beliſarius ſolus.	249.	856.	13.
	536.	Sine Conſule.	250.	857.	14.
	537.	Sine Conſule.	251.	858.	15.
	538.	Ioannes ſolus & Eparcha Prætor.	252.	859.	1.
	539.	Appio ſolus.	253.	860.	2.
	540.	Iuſtinus ſolus.	254.	861.	3.
	541.	Baſilius ſolus.	255.	862.	4.
* Quæ hic dicuntur Ἀνύπατα *Sine Conſule*, in faſtis Latinis dicuntur *Poſt-Conſulatus*. Omittimus autem annos, quibus Poſt-Conſulatus ſignatur ab anno 542. ad ann. 566.	542.	Sine Conſule.	256.	863.	5.
	....	....	....	....	....
	566.	Iuſtinus Auguſtus ſolus.	280.	887.	14.
	567.	Sine Conſule.	281.	888.	15.
	568.	Iuſtinns Auguſtus II. ſolus.	282.	889.	1.
	569.	Sine Conſule.	283.	890.	2.
	570.	Sine Conſule.	284.	891.	3.
	571.	Sine Conſule.	285.	892.	4.
	572.	Sine Conſule.	286.	893.	5.
	573.	Sine Conſule.	287.	894.	6.
	574.	Sine Conſule.	288.	895.	7.

575.

Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.	Indictio	
575.	Sine Conſule.	289.	896.	8.	
576.	Sine Conſule.	290.	897.	9.	
577.	Sine Conſule.	291.	898.	10.	
578.	Sine Conſule.	292.	899.	11.	
579.	Tiberius Conſtantinopolitanus Imperator ſolus.	293.	900.	12.	
580.	Sine Conſule.	294.	901.	13.	
581.	Sine Conſule.	295.	902.	14.	
582.	Sine Conſule.	296.	903.	15.	
583.	Sine Conſule.	297.	904.	1.	
584.	Manricius Tiberius Auguſtus ſolus.	298.	905.	2.	
585.	* Sine Conſule.	299.	906.	3.	
586.	Sine Conſule.	300.	907.	4.	
587.	Sine Conſule.	301.	908.	5.	
588.	Sine Conſule.	302.	909.	6.	
589.	Sine Conſule.	303.	910.	7.	
590.	Sine Conſule.	304.	911.	8.	
591.	Sine Conſule.	305.	912.	9.	
592.	Sine Conſule.	306.	913.	10.	
593.	Sine Conſule.	307.	914.	11.	
594.	Sine Conſule.	308.	915.	12.	
595.	Sine Conſnle.	309.	916.	13.	
596.	Sine Conſule.	310.	917.	14.	
597.	Sine Conſule.	311.	918.	15.	
598.	Sine Conſule.	312.	919.	1.	
599.	Sine Conſule.	313.	920.	2.	
600.	Sine Conſule.	314.	921.	3.	
601.	Sine Conſule.	315.	922.	4.	
602.	Sine Conſule.	316.	923.	5.	
603.	Sine Conſule.	317.	924.	6.	
604.	Phocas Auguſtus ſolus.	318.	925.	7.	
605.	Sine Conſule.	319.	926.	8.	
606.	Sine Conſule.	320.	927.	9.	
607.	Sine Conſule.	321.	928.	10.	
608.	Sine Conſule.	322.	929.	11.	
609.	† Sine Conſule.	323.	930.	12.	
610.	Sine Conſule.	324.	931.	13.	
611.	Heraclius Auguſtus ſolus.	325.	932.	14.	
612.	Sine Conſule.	326.	933.	15.	
613.	Sine Conſule.	327.	934.	1.	
614.	Sine Conſule.	328.	935.	2.	
615.	Sine Conſule.	329.	936.	3.	Epocha
616.	Sine Conſule.	330.	937.	4.	Auguſti.
	Sine Conſule.	331.	938.	5.	
	Sine Conſule.	332.	939.	6.	
617.	Sine Conſule.	333.	940.	7.	646.
618.	Sine Conſule.	334.	941.	8.	647.
619.	Sine Conſule.	335.	942.	9.	648.
620.	Sine Conſule.	336.	943.	10.	649.
621.	Sine Conſule.	337.	944.	11.	650.
622.	Sine Conſule.	338.	945.	12.	651.
623.	Sine Conſule.	339.	946.	13.	652.
624.	Sine Conſule.	340.	947.	14.	653.
625.	Sine Conſule.	341.	948.	15.	654.
626.	Sine Conſule.	342.	949.	1.	655.

* Hic iterum incipiebat Conſulatus ordine ſuo, qui tantùm aſſignatur primo anno Auguſtorum; reliqui anni ἀνύπατα annotantur.

† Hic anni Philippi, & Diocletiani vſq; ad 617. duobus annis aberrabant, quem errorem correximus aſſignando annos iuxta computum auctoris, cum poſt 616. duo ἀνύπατα notet ſine numero. Ad 617. reſtituit annos Diocletiani & Philippi, ſed errorem in Indictione continuatam detegit, quem etiam ſimili modo correximus.

Æra Vulgar.	Conſules.	Epocha Diocletiani.	Epocha Philippi.	Indictio	Epocha Auguſti.
627.	Sine Conſule.	343.	950.	2.	656.
628.	Sine Conſule.	344.	951.	3.	657.
629.	Sine Conſule.	345.	952.	4.	658.
630.	Sine Conſule.	346.	953.	5.	659.

OBSERVATIO

De prædictis Faſtis aliàs Heraclianis.

FAſtos hos nunc primùm ex græco in latinum idioma tranſlatos edimus reſtitutis ordini ſuo Conſulibus, qui duobus in locis perturbatus erat in textu Græco apud Dodvvellum, qui affirmat, ſe non adeò *polliceri magnificè: ſunt enim illi*, inquit de Faſtis, *admodùm barbari, & è varijs Faſtorum fragmentis diuerſorumque forſan auctorum hinc inde concinnati. Ad an. Dom.* 457. *ſexaginta Conſulum paria omiſſa ſunt, quæ tamen poſteà interpolata repcries: eo ipſo anno condidit Faſtos ſuos Victorius; ergo ſuſpicatus eram, auctorem noſtrum vel Victorianos Faſtos eouſque deſcripſiſſe, inde ex alio aliquo Paſchalis Cycli conditore reliquos attexuiſſe, vel aliunde ad Victorij tempora perductos, è Victorij ſaltem continuatore ſuppleuiſſe. Sed neutro in loco conueniunt, & è Græco potiùs aliquo Scriptore noſtrum accepiſſe veriſimile eſt.* Et infrà notatis quibuſdam erroribus: *Nec tamen vlla id genus monumenta Chronologica indigna cenſeo, quæ in lucem edantur, nedum hoſce Faſtos, quos Imperatoris Heraclij fuiſſe ſuſpicor, vt proinde pro proximis Heraclio temporibus omni fide videantur eſſe digniſſimi.* Hactenus Dodvvellus, qui nullam rationem affert, cur hos Faſtos Heraclio Imperatori adſcripſit, ſed ingenuè fatetur, hanc ſuam opinionem ſola coniectura inniti. Vnde Du-Cange, qui in Appendice ad Chronicon Paſchale eoſdem hos Faſtos grecè ex Dodvvello edidit, hunc illis titulum præpoſuit: *Faſti Græci ex apographo Voſſiano ab anno* 223. *ad annum* 630. vbi nullam Heraclij mentionem facit: qua in re ſententiam Du-Cange ſecuti ſumus. Porrò ex græco fideliter hos Faſtos edimus cum ſuis erroribus, præterquàm in quibuſdam, vt annotauimus, notis numeralibus, quia eos potiùs librarij incuria, quàm auctoris ignorantia irrepſiſſe exiſtimarem: vbi autem aliquid à me in numeris mutatum eſt, in margine annotaui.

Ex

21.

Ex 900. ann. Cod. 511 Bibliot. Reg. Sueciæ, continente libellum minorem Ven. Bedæ de Temporibus.

SExta Aetas continet annos præteritos DCCVII.

Octauianus annos LVI. Huius anno XLII. Dominus naſcitur completis ab Adam annis IIIDCCCCLII. iuxta alios VCXCIX.

Tiberius an. XXIII. Huius anno XVIII. Dominus crucifigitur.

Gaius annos IV. Matthæus Euangeliſta ſcribit.

Claudius an. XIV. Petrus Romam, Marcus Alexandriam petit.

Nero annos XIV. Petrus & Paulus cruci gladioque traduntur.

Veſpaſianus an. X. Huius ſecundo anno Titus Hieroſolymam ſubuertit.

Titus an. II. Hic facundus & pius fuit.

Domitianus an. XVI. Ioannes in Patmos religatur.

Nerua an. I. Iohannes Apoſtolus Epheſum rediens Euangelium ſcripſit.

Traianus an. XIX. Symon Ieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur, & requieſcit Ioannes Apoſtolus.

Hadrianus an. XII. Aquila interpres habetur.

Antoninus Pius an. XXII. menſes III. Valentinus, & Marcion agnoſcuntur.

Antoninus minor an. XIX. Cataphrygarum hæreſis exoritur.

Commodus an. XIII. Theodoſion interpres habetur.

Helius an. I. Pertinax. Seuerus Pertinax an. XVIII. Symachus interpres habetur.

Antoninus Caracalla an. VII. Quinta editio Hieroſolymis inuenitur.

Macrinus an. I.

Aurelius Antoninus an. IV. Sexta editio Nicopoli reperitur.

Alexander an. XIII. Origenes Alexandriæ claruit.

Maximus an. III. Hic perſequitur Chriſtianos.

Gordianus an. VI. Fabianus Epiſcopus Romæ celebratur.

Philippus an. VII. Hic primus Chriſtianus Imperator fuit.

Decius an. I. Antonius Monachus claruit.

Gallus & Voluſianus an. II. Nouatiana hæreſis exoritur.

Valerianus an. XV. cum Gallieno. Cyprianus martyrio coronatur.

Claudius an. II. Paulus Samuſatenus hereſim condidit.

Aurelianus ann. V. Hic perſequi-

quitur Chriſtianos.

Tacitus an. I.

Probus an. VI. Manichæorum hæreſis exorta eſt.

Carus an. II. Iſte de Perſis triumphauit.

Diocletianus, & Maximianus an. XX. Iſte perſequitur Chriſtianos.

Maximus, & Seuerus an. I.

Conſtantinus an. XXXI. Nicęna Synodus congregatur.

Conſtantius & Conſtans an. XXIV. Oſſa Andreæ & Lucæ *Sic Conſtantinopolis transferuntur.

Iulianus an. II. Hic ex Chriſtiano paganus perſequitur Chriſtianos.

Iouinianus an. I. Hic cum omni exercitu Chriſtianus efficitur.

Valentinianus an. XI. qui à Iuliano ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus.

Gratianus an. VI. Ambroſius, & Martinus Epiſcopi SS. claruerunt.

Valentinianus cum Theodoſio an. IX. Ieronymus in Bethleem prædicatur.

Theodoſius an. III. cum Arcadio & Honorio. Anachoreta Ioannes claruit.

Arcadius an. XIII. cum fratre Honorio. Chryſoſtomus, & Auguſtinus Epiſcopi prædicantur.

Honorius an. XII. cum Theodoſio minore. Cyrillus Alexandriæ claruit.

Theodoſius minor an. VI. Epheſina Synodus Neſtorium condemnat.

Martianus an. VII. Calcedonenſe Concilium geritur.

Leo minor an. XVII. Aegyptus errore Dioſcori latrat.

Zenon an. XVII. Corpus Barnabæ Apoſtoli reperitur.

Anaſtaſius an. XXVI. Fulgentius Epiſcopus prædicatur.

Iuſtinus an. IX. Acephalorum hæreſis appellatur.

Iuſtinianus an. XXIX. Huius verò anni * primus Dionyſij Circulus inchoat.

Iuſtinus ann. XI. Armeni fidem Chriſti ſuſcipiunt.

Eraclius ann. XXXVII. Iudęi in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur.

Eradonas cum matre ſua Martina ann. II.

Conſtantinus filius Eradi menſes VI.

Conſtantinus filius Conſtantini an. XXVIII. Eclipſis ſolis facta eſt indict. VII. VI. Nonas Maias.

Conſtantinus filius Conſtantini ſuperioris an. XVI. Hic Sextam Synodum compoſuit.

Iuſtinianus filius Conſtantini a. X. Africa reſtaurata eſt Imperio Romanorum.

Leo an. III.

Tiberius dehinc V. agit annum indict. I. Reliquum ſextæ ætatis Deo ſoli patet.

FINIT.

Explicit libellus minor Bedæ de Temporibus.

Ex

22.

Ex Antiqua octingentorum ſexaginta quinque annorum Codice M. S. Bibliotheca Palatino-Vaticana Catalogus Romanorum Pontificum ſub hoc titulo,

Epiſcoporum Romana Vrbis nomina.

1. BEatus Petrus Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum Antiochenus filius Ioannis, Prouinciæ Galilæ, Vico Bethſaida, frater Andreæ, primùm ſedit Cathedram Epiſcopatus in Antiochia an. 6. & in Romam ingreſſus ſub Nerone Cæſare, ibique ſedit annis 25. m. 2. d. 4. Hic ſcripſit duas Epiſtolas, quæ Canonicæ nominantur, & Euangelium Marci, & ordinauit Epiſcopos tres, Linum, & Cletum, & Clementem, & Presbyteros X. & Diaconos VIII.

2. Linus natione Italus Regionis Tuſciæ, patre Herculano, ſedit annis XI. m. III. d. XI. Hic ordinauit Epiſcopos XV. Presbyteros XVIII.

3. Cletus natione Romanus de Regione Vico Patritij, patre Emiliano, ſedit annis XII. m. I. d. XI. Hic ex Beati Petri præcepto 25. Presbyteros ordinauit in Roma, alia manu: *Sub Veſpaſiano & Tito Imperatore.*

4. Clemens natione Romanus de Regione Cælio Monte ex patre Fauſtino, ſedit annis IX. m. II. d. X. Hic ordinauit Epiſcopos XV. Presbyteros X. Diaconos II. alia manu: *Sub Domitiano, & Nerua, & Traiano Imperatore.*

5. Anacletus natione Græcus de Athenis ex patre Antiocho, ſedit annis IX. m. II. d. X. Hic ordinauit Epiſcopos VI. Presbyteros V. Diaconos III. alia manu: *Sub Traiano Imperatore.*

6. Euariſtus natione Græcus ex patre Iudæo nomine Iuda, de Ciuitate Bethleem, ſedit annis IX. m. X. d. II. Hic ordinauit Epiſcopos V. Presbyteros VI. Diaconos II. alia manu: *Sub Traiano Imperatore.*

7. Alexander natione Romanus ex patre Alexandro de Regione Caput Tauri, ſedit annis X. m. VI. d. II. Hic conſtituit aquam ſparſionis cum ſale benedici. Hic ordinauit Epiſcopos V. Presbyteros VI. Diaconos II. alia manu: *Sub Traiano Imperatore, & ſub Aelio Hadriano Imper.*

8. Xyſtus natione Romanus & patre Paſtore de Regione Violata, ſedit annis X. m. II. d. I. Hic

conſtituit, vt miniſteria ſacrata non tangerentur niſi à Miniſtris. Hic ordinauit Epiſcopos IV. Presbyteros XI. Diaconos IV. alia manu: *Sub Hadriano Imperatore*.

9. Teliſphorus natione Græcus ex Anachorita, ſedit annis XXI. m. III. Hic conſtituit, vt ſeptem hebdomadas ante Paſcha ieiunium celebraretur, & in Natale Domini in nocte, vt miſſæ celebrarentur, & Gloria in excelſis Deo caneretur. Hic ordinauit Presbyteros XII. Diaconos VIII. alia manu: *Sub Antonino Pio Imperatore*.

10. Yginus natione Græcus ex Philoſopho de Athenis, cuius genealogiam non inueni, ſedit annis IV. m. III. d. IV. Hic Clerum compoſuit, & diſtribuit gradus Eccleſiaſticos. Hic ordinauit Epiſcopos VI. Presbyteros XV. Diaconos V. alia manu: *Sub Antonino Pio Imperatore*.

11. Pius natione Italus ex patre Rufino frater Paſtoris de Ciuitate Aquilæ, ſedit annis XVIII. m. IV. d. III. Hic Angelo monente præcepit Paſcha die Dominico celebrari. Hic ordinauit Epiſcopos XII. Presbyteros XIX. Diaconos XXI. alia manu: *Sub Antonino Pio Imper*.

12. Anicetus natione Syrus ex patre Ioanne de Vico Vmiſa, ſedit annis X. m. IV. d. III. Hic conſtituit, vt Clericus comam non nutriret. Hic ordinauit Epiſcopos IX. Presbyteros XVII. Diaconos IV.

13. Sother natione Campanus ex patre Concordio de Ciuitate Fundis, ſedit annis IX. m. VI. d. XII. Hic conſtituit, vt nulla Monaca pallam ſacratam tangeret, nec incenſum poneret in S. Eccleſiam. Hic ordinauit Epiſcopos XI. Presbyteros VIII. Diaconos IX.

14. Eleuther natione Græcus ex patre Abundio, de oppido Nicopoli, ſedit annos XV. m. III. d. II. Hic conſtituit, vt nulla eſca à Chriſtianis repudiaretur, quæ rationabilis, humanaque eſſet. Hic ordinauit Epiſcopos XV. Presbyteros XII. Diaconos VIII.

15. Victor natione Afer à patre Felice, ſedit annos X. menſes II. dies X. Hic conſtituit, vt Paſcha die Dominico celebraretur, ſicut & Pius. Hic ordinauit Epiſcopos XII. Presbyteros IV. Diaconos VII.

16. Zephirinus natione Romanus ex patre Abundio ſedit annos VIII. menſes VII. dies X. Hic ordinauit Epiſcopos XIII. Presbyteros IV. Diaconos VII.

17. Caliſtus natione Romanus ex patre Domitio ex Regione Rauenantium, ſedit annos VI. menſes II. d. X. Hic ordinauit Epiſcopos VIII. Presbyteros XVI. Diaconos III. & alia manu: *Sub Marco Aurelio Imperatore*.

18. Vrbanus natione Romanus ex patre Pontiano, ſedit annos IV. menſes X. dies XI. Hic ordi-

ordinauit Epiſcopos VIII. Presbyteros VI. Diaconos V. Et alia manu : *Sub Aurelio Alexandro Imper.*

19. Antherus natione Græcus ex patre Romulo,ſedit annos XII. m. I. dies XII. Hic geſta Martyrum diligenter exquiſiuit ; hic ordinauit Epiſcopum I. Et alia manu : *Sub Maximo Imper.*

20. Pontianus natione Romanus ex patre Calpurnio, ſedit annos IX. menſes V. dies II. Hic ordinauit Epiſcopos VI. Diaconos V. Et alia manu: *Sub Maximo Imper.*

21. Fabianus natione Romanus ex patre Fabio, ſedit annos XIV. menſes XI. d. XI. Hic ordinauit Epiſcopos XI. Presbyteros XXI. Diaconos VII. Et alia manu: *Sub Gordiano, & Philippo, & Decio Imper.*

22. Cornelius natione Romanus ex Patre Caſtino ſedit annos II. men. II. dies II. Hic leuauit corpora Apoſtolorum Petri, & Pauli de catacumbis. Hic ordinauit Epiſcopos VII. Presbyteros IV. Diac. IV. Et alia manu : *Sub Decio Imper. & Gallo, & Voluſiano Imper.*

23. Lucius natione Romanus ex patre Porfirio, ſedit annos III. menſes III. dies III. Hic præcepit, vt duo Presbyteri, & tres Diaconi Epiſcopum in omni loco non deſererent. Hic ordinauit Epiſcopos VII. Presbyteros IV. Diaconos IV. Et alia manu : *Sub Valeriano, & Gallieno Imper.*

24. Stephanus natione Romanus ex patre Iobio, ſedit annos VII. menſes V. dies II. Hic conſtituit Sacerdotes, & Leuitas, vt veſtes ſacratas in vſu quotidiano, non vti, niſi in Eccleſia tantùm. Hic ordinauit Epiſcopos III. Preſbyteros VI. Diac. V. Et alia manu: *Sub Valeriano, & Gallieno Imper.*

25. Xiſtus natione Græcus ex Philoſopho, ſedit annum I. menſes X. dies XXIII. Hic ordinauit Epiſcopos III. Presbyteros IV. Diaconos VII. Et alia manu : *Sub Valeriano, & Gallieno Imperatore.*

26. Dionyſius ex Monacho, cuius generationem non potuimus reperire, ſedit ann. VI. menſes II. dies IV. Hic Presbyteris Eccleſias dedit, & Parochias, & Diæceſes conſtituit. Hic ordinauit Epiſcopos VIII. Presbyteros XII. Diaconos VI. Et alia manu : *Sub Valeriano & Gallieno Imperatore.*

27. Felix natione Romanus ex patre Conſtantio, ſedit ann. 4. m. III. dies XXV. Hic conſtituit ſupra memorias Martyrum miſſas celebrari. Hic ordinauit Epiſcopos V. Presbyteros VIII. Diaconos V. Et alia manu : *Sub Claudio, & Aureliano Imper.*

28. Eutitanus natione Tuſcus ex patre Marino de Ciuitate Lunis, ſedit ann. I. m. I. d. I. Hic conſtituit, vt fruges ſuper altare, fauæ, & vuæ benedici. Hic ordinauit Epiſcopos IX. Presbyteros XIV.

XIV. Diaconos V. Et alia manu : *Sub Aureliano Imperatore*.

29. Caius natione Dalmata ex genere Diocletiani ex patre Gagio, ſedit annos XI. m. IV. dies XII. Hic ordines Eccleſiaſticos diſpoſuit. Hic ordinauit Epiſcopos V. Presbyteros XXVI. Diaconos VIII.

30. Marcellinus natione Romanus ex patre Proiecto, ſedit annos IX. menſes IV. dies VI. Hic ordinauit Epiſcopos V. Presbyteros IV. Diaconos II.

31. Marcellus natione Romanus ex patre Benedicto de Regione Vialata, ſedit annos V. menſes VII. dies XXI. Hic conſtituit titulos in Vrbe Roma propter baptiſmum, & pœnitentiam. Hic ordinauit Presbyteros XII. Diaconos II.

32. Euſebius natione Græcus ex Medico, ſedit annos II. m. I. d. III. Huius temporibus inuenta eſt crux Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Iudas baptizatus eſt. Hic ordinauit Epiſcopos XIV. Presbyteros XIV. Diaconos III.

33. Mathiadis natione Afer, ſedit annos IV. Hic conſtituit, vt nulla ratione die Dominico, aut V. feria ieiunijs quis de fidelibus ageret. Hic ordinauit Epiſcopos XII. Presbyteros VII. Diaconos V.

34. Syluester natione Romanus ex patre Rufino, ſedit annos XXIII. m. X. d. XI. Hic congregauit Epiſcopos CCCXVIII. & expoſuerunt fidem Catholicam, & criſma ab Epiſcopo confici, & baptizatum confirmari. Hic Dalmaticas præcepit indui. Hic ſacrificium totum in lineum pannum inuolui. Hic ordinauit Epiſcopos LXV. Presbyteros XLII. Diaconos XXVI.

35. Marcus natione Romanus ex patre Priſco, ſedit annos II. m. VIII. d. XXI. Hic conſtituit, vt Epiſcopus Ciuitatis, qui hoſtiam conſecrat, pallium vteretur. Hic ordinauit Epiſcopos XXVII. Presbyteros XXV. Diaconos VI.

36. Iulius natione Romanus ex patre Ruſtico, ſedit annos XV. m. II. dies VI. Hic conſtituit, vt nullus Clericus cauſam in publico ageret, niſi in Eccleſia. Hic ordinauit Epiſcopos IX. Presbyteros XXVII. Diaconos IV.

37. Liberius natione Romanus ex patre Auguſtino, ſedit annos VI. m. III. dies IV. Hic ordinauit Epiſcopos XIX. Presbyteros XVIII. Diaconos V.

38. Felix natione Romanus ex patre Anaſtaſio, ſedit ann. I. m. III. d. II. Hic ordinauit Epiſcopos XIX. Presbyteros XXI. Diaconos V.

39. Damaſus natione Spanus ex patre Antonio ſedit annos XVIII. m. III. dies XI. Hic accuſatus inuidioſè de adulterio purgatus eſt à 44. Epiſcopis. Hic conſtituit, vt pſalmi die, noctuque in Eccleſia canerentur. Hic ordinauit Epiſcopos LXII. Presbyteros XXXI. Diaconos XI.

40. Sy-

40. Syritius natione Romanus ex patre Tibuſtio, ſedit annos XV. Hic ordinauit Epiſcopos XXXII. Presbyteros XXXI. Diaconos XVI. Hic præcepit pœnitentibus in vltimum Viaticum non negare.

41. Anaſtaſius natione Romanus ex patre Maximo, ſedit annos III. dies X. Hic conſtituit, vt quando Euangelium recitatur, Sacerdotes non ſe erigerent, ſed curui ſtarent. Hic ordinauit Epiſcopos XI. Presbyteros VIII. Diaconos V.

42. Innocentius natione Albanenſe ex patre Innocentio, ſedit annos XV. m. II. dies XXI. Hic conſtituit, vt qui natus fuerit de Chriſtiana, denuò naſci per baptiſmum. Hic conſtituit Sabbatho ieiunare, quia Dominus Sabbatho in ſepulchro iacuit, & diſcipuli Sabbatho iacuerunt. Hic ordinauit Epiſcopos LIV. Presbyteros XXX. Diaconos XI.

43. Zoſimus natione Græcus ex patre Ebramio, ſedit ann. I. menſes III. d. XI. Hic multa conſtituit in Eccleſia. Hic ordinauit Epiſcopos VIII. Presbyteros X. Diaconos III.

44. Bonifacius natione Romanus ex patre Iocundio Presbytero, ſedit an. III. menſes VIII. d. VII. Hic conſtituit, vt nulla mulier, aut Monacha pallam ſacratam lauaret, aut incenſum in Eccleſia poneret, niſi Miniſter. Hic ordinauit Epiſcopos XXXVI. Presbyteros XIII. Diac. III.

45. Cæleſtinus natione Romanus ex patre Priſco, ſedit annos VIII. m. X. d. XVII. Hic conſtituit, vt antiphona ante ſacrificium caneretur, quod ante non fiebat, niſi tantùm epiſtola B. Pauli recitabatur, & ſanctum Euangelium. Hic ordinauit Epiſcopos XLVI. Presbyteros XXXII. Diaconos XII.

46. Xiſtus natione Romanus ex patre Xiſto, ſedit annos VIII. menſes XIX. Hic incriminauit poſt annum, & menſibus octo à quodam Baſſo, & cum 57. Epiſcopis purgauit ſe, & Baſſus eſt damnatus. Hic ordinauit Epiſcopos LII. Presbyteros XXVIII. Diaconos XII.

47. Leo natus Tuſcus, ex patre Quintiano, ſedit annos XXI. m. I. dies XIII. Hic congregauit Epiſcopos mille ducentos, qui expoſuerunt fidem Catholicam, duas naturas vno in Chriſto Deũ, & hominem. Hic ordinauit Epiſcopos CLXXXV. Presbyteros LXXXI. Diaconos XXXI.

48. Hilarius natione Sardus, ex patre Criſpino, ſedit annos VI. m. III. dies X. Hic ſpargit Epiſtolas de fide Catholica per Orbem Orientalem, & confirmauit tres Synodos, Nicheni, Epheſini, & Chalcedonenſem. Hic ordinauit Epiſcopos XXV. Diaconos V.

49. Simplicianus natione Tiburtinus ex patre Caſtino, ſedit annos XV. m. I. dies VIII. Hic conſtituit, vt ad Sanctum Petrum

&

& Sanctum Paulum, Sanctumque Laurentium Presbyteri manerent propter pœnitentes, & baptiſmum. Hic ordinauit Epiſcopos XXXVII. Presbyteros LVIII. Diac. XI.

50. Felix natione Romanus ex patre Felice Presbytero de titulo Faſciola, ſedit annos VIII. m. XI. dies XIX. Hic ordinauit Epiſcopos XXXI. Presbyteros XVIII. Diaconos V.

51. Gelaſius natione Afer ex patre Valerio, ſedit annos IV. m. VIII. dies XIX. Hic liberauit à periculo famis Ciuitatem Romæ. Hic fecit Tractatos, & hymnos ſicut B. Ambroſius. Hic ordinauit Epiſcopos LXVII. Presbyteros XXXII. Diaconos II.

52. Anaſtaſius natione Romanus ex patre Petro de Regione quinta Caput Tauri, ſedit ann. I. m. XI. dies XXIV. Hic ordinauit Epiſcopos XVI. Presbyteros XIII.

53. Symmachus natione Sardus ex patre Fortunato, ſedit annos XI. m. VII. dies XXVII. Hic & Laurentius ſub intentione vno die ordinati ſunt, Symmachus in Lateranis, Laurentius in Eccleſiâ B. Mariæ; & Symmachus confirmatus eſt in Sede ſecundùm iudicium Theodorici Regis, & Symmachus poſteà incriminatus cum CXV. Epiſcopis ſe purgauit. Hic conſtituit, vt omni die L. Natalitijs Sanctorum *Gloria in excelſis Deo* caneretur. Hic ordinauit Epiſcopos CXVII. Presbyteros XCII. Diaconos XVI.

54. Hirmiſda natione Campanus ex patre Iuſto de Ciuitate Friſinone, ſedit ann. IX. dies XIV. Hic conſtituit Clerum, & pſalmis erudiuit. Hic ordinauit Epiſcopos LV. Presbyteros XXI.

55. Ioannes natione Tuſcus ex patre Conſtantio, ſedit annos II. m. VIII. dies XVI. Hic in cuſtodia afflictus moriens. Hic ordinauit Epiſcopos XV.

56. Felix natione Sommum ex patre Caſtorio, ſedit annos IV. menſ. II. dies XIII. Ipſe ordinatus eſt in quietem. Hic ordinauit Epiſcopos XIX. Presbyteros LV. Diaconos IV.

57. Bonifatius natione Romanus ex patre Sigiboldo, ſedit annos II. dies XXVI. Hic, & Dioſcorus ſub intentione ordinati ſunt, ſedi Dioſcorus eodem tempore defunctus, Bonifacius ſedem tenuit.

58. Mercurius, qui & Ioannes, natione Romanus, ex patre Proiecto, de Cælio Monte, ſedit annos II. menſes IV. dies VI. Hic ordinauit Epiſcopos XXI. Presbyteros XV.

59. Agapitus natione Romanus ex patre Gordiano presbytero, ſedit menſes XI. dies XIX. Hic ordinauit Epiſcopos XI. Diac. IV.

60. Siluerius natione Campanus ex patre Hormiſda Epiſcopus Romæ, ſedit ann. I. menſes V. dies XI. Hic ordinauit Epiſcopos LXXXI. Presbyteros XLVI. Diaconos XVI.

61. Pe-

61. Pelagius natione Romanus ex patre Ioanne Vicariano ſedit annos XI. menſes X. dies XVIII. Hic eſt ordinatus à duobus Epiſcopis, & vno Presbytero. Hic ordinauit Epiſcopos XLIX. Presbyteros XXVI. Diaconos IX.

62. Ioannes natione Romanus ex patre Anaſtiſio, ſedit annos XII. m. XI. dies XXVI. Hic amauit, & reſtaurauit Cymiteria Sanctorum Martyrum, & conſtituit per ſingulas Dominicas oblationes, & luminaria ibidem agere. Hic ordinauit Epiſcopos LXI. Presbyteros XXVI. Diaconos XIII.

63. Benedictus natione Romanus, de patre Boniſacio, ſedit annos IV. menſem I. dies XXVIII. Hic ordinauit Epiſcopos XXI. Presbyteros XV. Diaconos III.

64. Pelagius natione Romanus de patre Vngildo, ſedit annos X. menſes II. dies X. Eodem tempore tantæ pluuiæ fuerunt, vt omnes dicerent, quia aquæ diluuij ſuperinundarent, & talis cladis, qualis à ſæculo nullus meminit fuiſſe. Hic ordinauit Epiſcopos XLVIII. Presbyteros XXVIII. Diaconos VIII.

65. Gregorius natione Romanus de patre Gordiano ſedit annos XIII. menſes VI. dies X. Hic expoſuit Omelias XL. & Moralia Iob, & ſuper Ezechielem, Paſtoralemque, & Dialogos, & multa alia fecit. Hic augmentauit in Canone, *dieſque noſtros*, vſque in finem Miſſæ, Angloſque conuertit ad Dominum noſtrum. Hic fecit, vt miſſa ſuper corpus beati Petri caneretur. Hic ordinauit Epiſcopos LXII. Presbyteros XXXIX. Diaconos V.

66. Sabianus natione Tuſcus de Ciuitate Blera, de patre Bono, ſedit annum I. menſes V. dies VIII. Hic addidit luminaria in Eccleſia beati Petri. Hic ordinauit Epiſcopos XXVI.

67. Bonifacius natione Romanus de patre Iohanne, ſedit menſes VIII. dies XXVIII. Hic ordinauit Epiſcopos XXI.

68. Bonifacius natione Marſorum de Ciuitate Valeria ex patre Iohanne medico, ſedit annos VI. menſes VIII. dies XIII. Hic ordinauit Epiſcopos XXXV. Diaconos VIII.

69. Deuſdedit natione Romanus ex patre Stephano ſubdiacono, ſedit annos III. dies XXXIII. Hic dilexit Clerum multùm. Hic ordinauit Epiſcopos XXIX. Presbyteros XIX. Diaconos V.

70. Bonifacius natione Campanus de Ciuitate Neapolim ex patre Ioanne, ſedit annos V. Hic conſtituit, vt nullus traheretur de Eccleſia. Hic ordinauit Epiſcopos XXVIII. Presbyteros XXV. Diaconos IV.

71. Honoroſius natione Campanus ex patre Petronio Conſule, ſedit annos XII. menſes XI. dies XVIII. Huius temporibus leua-

leuata eſt trabes in Eccleſia Beati Petri. Hic ordinauit Epiſcopos LXXXVIII. Presbyteros XIII. Diaconos XI.

72. Seuerinus natione Romanus ex patre Abieno, ſedit menſes II. dies IV. Hic ordinauit Epiſcopos IV.

73. Iohannes natione Dalmatica, ex patre Venantio, ſedit annum I. menſes IX. dies XVIII. Hic per omnem Dalmaticam, & Hiſtriam multas pecunias miſit ad redemptionem captiuorum, qui prædicati erant. Hic ordinauit Epiſcopos IV.

74. Martinus de Ciuitate Tudertina Prouinciæ Tuſciæ, ſedit annos VI. menſem I. dies XXVI. Hic congregauit Synodum Epiſcopos CV. & condemnauit Cyrrum Alexandrinum, & Sergium, Pyrrum, & Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui contra immaculatam fidem nouitates in nocte reſumpſerunt, & Sextum Synodum conſcribens confirmauit Epiſcopum I. Hic ordinauit Epiſcopos XXVIII. Presbyteros XI.

75. Theodorus natione Græcus ex patre Theodoro Epiſcopo de Ciuitate Hieruſalem, ſedit annos VI. menſes V. dies XVIII. Hic ordinauit Epiſcopos XLVI. Presbyteros XXI. Diaconos IV.

76. Eugenius natione Romanus ex patre Rufiano, ſedit annos II. m. IX. dies XXIV. Hic ordinauit Epiſcopos XXI.

77. Vitalianus natione Signenſis Prouinciæ Campaniæ ex patre Anaſtaſio, ſedit annos XIV. menſes VI. Hic regulam Eccleſiaſticam, atque vigorem, vt mos erat, omninò conſeruauit. Hic ordinauit Epiſcopos XXVII. Presbyteros XXII. Diacon. I.

78. Adeodatus natione Romanus ex Monachis de patre Cobiano, ſedit annos IV. menſes II. dies V. Hic ordinauit Epiſcopos XLVII. Presbyteros XIV. Diaconos II.

79. Donus natione Romanus ex patre Mauricino, ſedit annum I. m. V. dies X. Hic ordinauit Epiſcopos VI. Presbyteros X. Diaconos V.

80. Agatho natione Sicula. ſedit annos II. menſes VI. dies IV. Hic ordinauit Epiſcopos XVIII. Presbyteros IX. Diaconos III.

81. Leo iunior natione Sicula de patre Paulo, ſedit menſes X. dies XVII. Hic Conſtitutum fecit, vt qui ordinatus fuerit Archiepiſcopus ab Archiuo Eccleſiæ nulla conſuetudine pro vſu pallij, aut diuerſi officij Eccleſiæ perſoluere debeat. Hic ordinauit Epiſcopos XXI. Presbyteros IX. Diaconos III.

82. Benedictus iunior natione Romanus, ſedit menſes X. dies XII. Hic ordinauit Epiſcopos XII.

83. Iohannes natione Syrus de Prouincia Antiochia ex patre Cyriano, ſedit annum I. dies IX. Hic

Hic ordinauit Epiſcopos XIII.

84. Sergius natione Syrus Antiochiæ Regionis ortus ex patre Tyberio in Parmomo Siciliæ. Hic ſtatuit, vt tempore Domini Corporis *Agnus Dei* à Clero, & Populo decantaretur. Hic conſtituit, vt diebus annuntiationis Domini, & Sanctæ Mariæ, & Sancti Symeonis, quod Ypapanti græcè dicitur, Letaniæ exeant. Hic ordinauit Epiſcopos XCVII. Presbyteros XVIII. Diaconos IV. Sedit annos XIII. menſes VII. dies XXIII.

85. Ioannes natione Græcus ſedit annos III. menſes II. dies XII. Hic ordinauit Epiſcopos XV. Presbyteros IX. Diaconos II.

86. Iohannes natione Græcus de patre Platone, ſedit annos II. menſes VI. dies XVII. Hic ordinauit Epiſcopos XIX.

87. Siſinnus natione Syrus de patre Iohanne, ſedit annos VII. dies XV. Hic ordinauit Epiſcopos LXIV. Presbyteros X. Diaconos II.

88. Conſtantinus natione Syrus de patre Iohanne, ſedit annos VII. dies XV. Hic ordinauit Epiſcopos LXIV. presbyteros X. Diaconos II.

89. Gregorius natione Romanus ex patre Marcello, ſedit annos VI. menſes IX. dies XI. Hic conſtituit, vt in quadrageſimalis V. feria ieiunium, atque miſſarum celebrationes fierent, quod antè non agebatur. Hic ordinauit Epiſcopos CL. Presbyteros XXV. Diaconos IV.

90. Gregorius natione Syrus ex patre Iohanne ſedit annos X. menſes VIII. dies XXV. Hic conſtituit græca, latinaque lingua eruditos pſalmos omnes per ordinem memoriter retinens, & in eorum ſenſibus ſubtiliſſima exitatione limatus. Hic ordinauit Epiſcopos LXXX. Presbyteros XXIV. Diaconos IV.

91. Zacharias natione Græcus ex patre Policrono, ſedit annos X. m. III. dies XIV. Hic ordinauit Epiſcopos LXXXV. Presbyteros XXX. Diaconos V.

92. Stephanus natione Romanus ex patre Conſtantino, ſedit annos V. dies XXIV. Hic ordinauit Epiſcopos XV. Presbyteros II. Diaconos II.

93. Paulus.

94. Adrianus.

95. Leo.

96. Stephanus.

97. Paſchalis.

23.

Ex eodem Codice Palatino-Vaticano Catalogus Imperatorum.

OCtauianus annis XLII. Chriſtus naſcitur. Completis ab Adam an. IIIDCCCCLII. iuxta alios VCXCYIV.

Sexta Aetas continet annos. . . . .

A Natiuitate Domini noſtri IESV Chriſti vſque ad Tiberium ſunt anni XIV.

Tiberius annis XXIII. Huius anno XVIII. Dominus crucifigitur.

Caius annis IV. Matthæus Euangelium ſcripſit.

Claudius annis XIV. Petrus Romam, Marcus Alexandriam petit.

Nero annis XIV. Petrus, & Paulus cruci gladioque traduntur.

Veſpaſianus annis IX. Huius II. Titus Hieroſolymam ſubuertit.

Titus annis II. Hic facundus, & pius fuit.

Domitianus annis XIII. Ioannes in Pathmos relegatur.

Nerua annum I. Ioannes Apoſtolus Epheſum rediens Euangelium ſcripſit.

Traianus annis XIV. Simon Cleopæ filius crucifigitur, & Ioannes requieſcit.

Adrianus annis XXI. Aquila interpres habetur.

Antonius Pius annis XXIII. Valentinus, & Marcion agnoſcitur.

Antoninus minor annis XIX. Cataphrigarum hæreſis exoritur.

Commodus annis XIII. Theodotion interpres habetur.

Helius Pertinax an. I.

Seuerus Pertinax annis XVIII. Simachus interpres habetur.

Antoninus Caracalla annis VII. Quinta editio Hieroſolymæ reperitur.

Macrinus anno I.

Aurelius Antoninus annis IV. Sexta editio Nicopolis reperitur.

Alexander annis XIII. Origenes Alexandriæ claruit.

Maximinus annis III. Hic perſequebatur Chriſtianos. Perſecutio 6.

Gordianus annis VI. Fabianus Epiſcopus Romæ claruit.

Philippus annis VII. Hic Chriſtianus primus Imperator fuit.

Decius anno I. Antonius Monachus claruit. Perſecutio 7.

Gallus, & Voluſianus annis II. Nouatiana hæreſis exoritur.

Va-

Valerianus cum Galliano annis XV. Cyprianus martyrio coronatur. Perſecutio 8.

Claudius annis II. Paulus Samozatenas hæreſim condidit.

Aurelius annis V. Hic perſequitur Chriſtianos. Perſecutio 9.

Tacitus annis II.

Probus annis VI. Manichæorum hæreſis exorta eſt.

Carus annis II. Iſte de Perſis triumphauit. Perſecutio 10.

Diocletianus, & Maximianus annis XX. His perſecutoribus intra XXX. dies XVII.* paſſi ſunt.

Valerianus annis 2.

Conſtantinus annis XXX. Nicæna Synodus congregatur.

Conſtantinus, & Conſtans annis XXIV. Oſſa Andreæ Apoſtoli, & Lucæ Euangeliſtæ Conſtantinopoli transferuntur.

Iulianus annis II. Hic ex Chriſtiano paganus perſequitur Chriſtianos. Perſecutio 11.

Iouinianus annum I. Hic cum omni exercitu efficitur Chriſtianus.

Valentinianus annis XIV. qui à Iuliano ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus.

Gratianus annis VI. Ambroſius, & Martinus Epiſcopi clareſcunt.

Valentinianus cum Theodoſio annis IX. Hieronymus in Bethleem prædicatur. Synodus in Conſtantinopoli * *CCCL.* Epiſcopi, in quo omnes hæreſes condemnantur.

Theodoſius annis III. cum Arcadio, & Honorio. Ioannes Anachoreta claruit.

Archadius annis XIII. cum fratre Honorio. Ioannes Chryſoſtomus, & Auguſtinus Epiſcopi prædicantur.

Honorius annis XV. cum Theodoſio minore. Cyrillus Alexandriæ claruit. Concilium Charthaginenſe CCXIV. Epiſcoporum Pelagium * condemnant.

Theodoſius minor an. XXVI. * Effaſana Synodus Neſtorium condemnat.

Martianus anni VI. † *Caeidonenſe* Concilium venerunt Anglorum * *gens* in Britanniam, & Alemanni in Altamanñ venerunt.

Leo maior annis XVII. AEgyptus errore Dioſcori latrat.

Leo minor anno I. Theodoricus Rex Romam obtinuit.

Zenon annis XVI. Corpus Barnabæ Apoſtoli reperitur.

Anaſtaſius annis XXVI. Fulgentius Epiſcopus prædicatur.

Iuſtinus annis VIII. Acephalorum hæreſis abdicatur. Benedictus Abbas claruit.

Iuſtinianus annis XXXIX. Huius X. anno primus Dionyſij circulus incipit.

Iuſtinus minor annis XI. Armenij fidem Chriſti ſuſcipiunt.

Tiberius annis IX. Herminigildus Rex Gothorum martyrio coronatur.

Mauritius annis XXI. Gregorius Romæ Epiſcopus floruit.

Focas annis VIII. Saxones in Bri-

* condemnat.
* Ephefina.
* Subintellige Millia.
† Calchidonenſe.
* gentes.
Lege * CL.

Britannia fidem Chriſti ſuſcipiunt.

Heraclius annis XXX. Iudæi in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur.

Iraclonas cum matre ſua Martina annis III.

Conſtantinus filius Heracli annum I.

Conſtantinus filius Conſtantini annis XXVIII. Eclipſin ſolis facta eſt indictione VII. V. Non. Maij.

Conſtantinus filius Conſtantini ſuperioris annis XVIII. Hic Sextam Synodum compoſuit.

Iuſtinianus filius Conſtantini an. II.

Pippinus Senior ann. XXVII. Huius XXII. anno Cotafredus Dux mortuus eſt.

Carolus annis XXVII. Huius anno XVIII. * *Beta* Presbyter Anglorum obijt.

* Beda

Pippinus, & Carlomannus annis X. ſimul.

Pippinus qui ſuprà, Rex annis XVII. Huius anno II. Bonefacius Martyr effectus eſt, & XIII. hibnus grandis, & durus ....

Karlus, & Carlomannus ſimul anni IV.

Karlus, qui ſupra annum XLV. qui XXX. anno ad Imperatorem à Papa Leone conſecratur.

24.

Ex antiquo Codice Bibliothecæ Alexandrino-Vaticanæ 600. *annorum.*

AB exordio mundi vſq; ad diluuium ſunt anni 2242. A diluuio vſque ad natiuitatem Abrahæ ſunt anni 942.

Paſſum autem Dominum noſtrum IESVM Chriſtum peractis ab ortu mundi 5228. annis.

A Paſſione Domini noſtri IESV Chriſti vſque ad ſedem beatiſſimi Marcellini Papæ ſunt anni 276. menſes IX.

De Apoſtolato iam facto Chriſti Martyris Marcellini, vſque tempus glorioſiſſimi Domini Caroli Regis XXV. anni Regni eius, hoc eſt vſque VIII. Kal. Aprilis, ſunt anni CCCCXC. & menſes III.

25.

Ex antiquo octingentorum ſeptuaginta ſex annorum Manuſcripto Codice langobardicis characteribus anno 812. exarato, qui olim ſpectauit ad Eccleſiam Beneuentanam, nunc verò in Bibliothecam Eminentiſſimi Cardinalis Caſanate migrauit: Opuſculum de ſex mundi ætatibus, quarum quinque prioribus omiſſis, ſic incipit ſexta ætas.

Variæ lectiones Codicis 499. Bib. Reg. Sueciæ ante 900. ann. conſcripti; item Cod. 511. 900. facilè annorum, in quo ſupponitur hoc Chronicon eſſe Bedæ Presbyteri; item Cod. 1927.

A Natiuitate Domini noſtri IESV Chriſti vſque ad Tiberium numerantur anni 14. *

A Tiberio verò vſque ad paſſionem Chriſti ſunt anni 18.

Et à Chriſti paſſione vſque ad Gaium fiunt anni 5.

A Gaio vſque ad Claudium anni 4.

Et à Claudio vſque ad Neronem fiunt anni 14.

A Nerone verò vſque ad Veſpaſianum fiunt anni 14.

Et de Veſpaſiano vſque ad Titum anni 9.

A Tito verò vſque ad Domitianum anni 2.

Et à Domitiano vſque ad Neruam anni 16.

A Nerua vſque ad Traianum fit annus 1.

A Traiano quidem vſque ad Adrianum anni 14.

Ab Adriano vſque ad Antonium * fiunt anni 21.

Et ab Antonio * vſque ad item Antonium anni 23.

Ab Antonio † autem vſque ad Commodum fiunt anni 19.

A Commodo vſque ad * Helium Pertinacem 13.

Et de Heluio vſque ad Seuerum fit annus 1.

A Seuero vſque ad * Antonium Caracallam ſunt anni 18.

Ab *Antonio* Caracalla vſque ad Macrinum *anni* 7.

A Macrino verò vſque ad *Aurelium* fit annus 1.

Et de Aurelio vſque ad Alexandrum *anni* 4.

Ab Alexandro vſque ad Maximinum fiunt anni 13.

A Maximino quoquè vſque ad Gordianum anni 3.

A Gordiano vſque ad Philippum anni 6.

A Philippo vſque ad Decium anni 7.

A Decio ad Valerianum anni 3.

A Valeriano vſque ad Claudium anni 15.

A Claudio enim vſque ad Aurelia-

† Iidem: Antonino.

* Codex 1927. anni XIII.

* Codex 1927. Heluium.

* Cod. 1927. Antoninum.

Antonino. anni 16. Cod. 511. VII.

Cod. 1927. anni 3.

* Cod. 499. & 1927: Antoninum.

* Iidem: Antonino. Antoninum.

relianum anni 2.

Ab Aureliano vſque ad Probum fiunt anni 6.

A Probo vſque ad Carum anni 5.

A Caro vſque ad Diocletiatianum anni 2.

A Diocletiano verò vſque ad Conſtantinum anni fiunt 20.

De Conſtantino vſq; ad Conſtantium * anni 11.

* Codices 499. & 1927. anni XXI.

A Conſtantio vſque ad Iulianum anni 24.

Et à Iuliano vſque ad Iouinianum anni 2.

A Iouiniano ergò vſque ad Valentinianum fit annus 1.

De Valentiniano vſque ad Valentem anni 11.

Et de Valente vſque ad Theodoſium anni 4.

A Theodoſio verò vſque ad † Archadium anni 17.

† Cod. 1927. deeſt.

Ab Archadio vſque ad Honorium *anni* 13.

Codex 1927 an. 14.

Ab Honorio vſque ad Theodoſium anni 15.

A Theodoſio vſque ad Martianum anni 26.

Et à Martiano vſque ad Leonem anni 6.

A Leone verò vſque ad item Leonem anni 17.

Item à Leone vſque ad Zenonem fit annus 1.

Et de Zenone vſque ad Anaſtaſium fiunt anni 16.

Ab Anaſtaſio verò vſque ad Iuſtinum ſunt anni 27.

Et à Iuſtino vſque ad Iuſtinianum anni 9.

Item à Iuſtiniano vſque ad Iuſtinum ſunt anni 39.

Item à Iuſtino vſque ad Tiberium anni 13.

A Tiberio vſque ad Mauritium fiunt anni 4.

A Mauritio vſque ad Focam ſunt anni 20.

A Foca vſque ad Heraclium anni 8.

Ab Heraclio vſque ad Conſtantinum ſunt anni 30.

A Conſtantino patre vſque ad Conſtantinum filium fit ann. 1.

Item à Conſtantino vſque ad Conſtantinum fiunt anni 27.

A Conſtantino ad Iuſtinianum anni 17.

A Iuſtiniano vſque ad Pippinum ſeniorem fiunt anni 2.

A Pippino ſeniore vſque ad Carolum anni 27.

† *A Carolo vſque ad Pippinum, & Carlomannum anni* 27.

Et à Pippino, & Carlomanno vſque dum Pippinus Rex conſtitutus eſt, fiunt anni 10.

A Pippino verò vſque ad Carlum, & Carlomannum anni 17.

Et à Carlo, & Carlomanno vſque ad Carlum fiunt anni 4.

Et inde Domnus Carolus ſolus Regnum ſuſcepit, & Deo protegente gubernat vſque in præſentem annum feliciter, qui eſt Regni eius * 39. *Imperij autem* 7. Sunt autem totius ſummæ ab origine mundi anni vſque in præſentem annum 4759. †

* Codex 1927. 42. imperij autem IX. Idem omninò Cod. 499. 42. *Imperij autem IX.*

† 4761. addit Cod. 511. *Incarnationis Domini* 4756. Cod. verò 1927. rectiùs habet: vſq; in præſentem annum 810. Incarnationis Domini 47....

Ex

26.

Ex M. S. Codice Vaticano, 630. qui octingentorum annorum ætatem ſuperat, fuitque quondam Ioannis Atrebatenſis Epiſcopi. Is autem fuit fortaſſis Ioannes Ioffredus anno 1453. Atrebatenſis, deinde Albienſis Epiſcopus & tandem Cardinalis eruditiſſimus.

NOMINA PONTIFICVM ROMANORVM.

Petrus Apoſtolus.
Linus MARTYR.
Cletus MR.
Clemens MR.
Anacletus.
Euariſtus MR.
Alexander MR.
Sixtus MR.
Teleſphorus MR.
Yginus.
Pius.
Anicietus MR.
Soter MR.
Eleuther.
Victor MR.
Zepherinus.
Caliſtus MR.
Vrbanus MR.
Pontianus MR.
Antherus MR.
Fabianus MR.
Cornelius MR.
Lucius MR.
Stephanus 1. MR.
It. Sixtus 2. MR.
Dionifius.
Felix 1. MR.
Euticianus MR.
Gaius MR.
* Criſogonus MR. (* Deeſt in alijs Catalogis.)
Marcellinus MR.
Marcellus MR.
Euſebius.
* Melciadis. (* Poteſt quoque legi Meltiadis.)
Silueſter CF.
Marcus CF.
Iulius CF.
Liberius.
It. Felix 2. CF.
Damaſus. CF.
Siricius..........
Anaſtaſius CF.
Innocentius 1.
Zoſimus.
Bonifatius 1.
Cæleſtinus.
It. Xiſtus 3.
Leo 1. Conf.
Hilarius.
Simplicius.
It. Felix 3.
Gelaſius.
It. Anaſtaſius 2.

Symachus.
Hormiſda.
Iohannes 1.
It. Felix 4.
It. Bonifacius 2.
Mercurius.
Agapitus.
Siluerius.
Vigilius.
Pelagius 1.
Benedictus 1.
It. Iohannes 2.
It. Pelagius 2.
Gregorius 1. Conf.
Sabinianus.
It. Bonifacius 3.
It. Bonifacius 4.
Deus dedit.
It. Bonifacius 5.
Honorius.
Seuerinus.
It. Iohannes 3.
Theodorius.
* Maſtianus. * Martinus.
Eugenius.
Vitalianus.
Adeodatus.
Donus.
Agatho.
It. Leo 2.
It. Benedictus 2.
It. Iohannes 4.
Conon.
Sergius.
It. Iohannes 5.
It. Iohannes 6.
Seſinius.
Conſtantinus.
It. Gregorius 2.
It. Gregorius 3.
Zacharias.
It. Stefanus 2.
Paulus.
Adrianus.
It. Stefanus 4.
It. Leo 3.
Paſchalis.
Eugenius.
It. Gregorius 4.
Sergius.
It. Leo 4.
It. Benedictus 3.
Nicolaus.

27.

Ex M. S. Codice Vaticano 1353. *qui deſcriptus eſt ſub Paulo II. ex vetuſto Codice* 800. *annorum Eccleſiæ Pergamenſis.*

Incipiunt Nomina Pontificum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ per ordinem.

DOmnus Petrus ſedit annos 25. menſes 2. dies 8. Linus ſedit annos 15. menſes 3. dies 11. Cletus annos 12. menſem 1. dies 11.

Cle-

Clemens annos 9. menſes 2. dies 10.

Anecl itus annos 12. menſ. 10. dies 6.

Euareſtus annos 13. menſ. 7. dies 2.

Alexander annos 10. menſ. 7. dies 2.

Xyſtus annos 10. menſ. 7. dies 21.

Teleſphorus annos 11. menſ. 3. dies 22.

Yginus annos 4. menſes 3. dies 8.

Anicitus annos 9. menſes 3. dies 3.

Pius annos 11. menſ. 3. dies 21.

Soter annos 9. menſ. 3. dies ....

Eleuter annos 15. menſ. 6. dies 5.

Victor annos 10. menſes 2. dies 10.

Zepherinus annos 17. menſ. 2. dies 10.

Caliſtus annos 5. menſes 2. dies 10.

Vrbanus annos 8. menſes 11. dies 12.

Antheros menſem 1. dies 15.

* Contianus annos 5. menſes 11.

Fauianus annos 13. menſ. 1. dies 10.

Cornelius annos 3. dies 10.

Lucius annos 3. menſes 3. dies 3.

Stephanus annos 4. menſ. 2. dies 11.

Xyſtus annos 2. menſes 11. dies 6.

Dioniſius annos 2. menſes 3. dies 7.

Fœlix annos 2. menſ. 10.

Eutichianus annos 8. menſ. 10. dies 4.

Caius annos 10. menſes 4. dies 9.

Marcellinus annos 8. menſ. 2. dies 25.

Marcellus annos 5. menſ. 7. dies 21.

Euſebius annos 2. menſem 1. dies 25.

Melchiades annos 2. menſ. 7. dies 8.

Siluester annos 23.

Marcus annos 2. menſes 7. dies 20.

Iulius annos 11. menſes 2. dies 6.

Liberius annos 10. menſes 7. dies 3.

Fœlix ann. 1. menſes 3. dies 2.

Damaſus annos 18. menſ. 2. dies 10.

Syritius annos 15. menſ. 11. dies 25.

Anaſtaſius annos 2. dies 28.

Innocentius annos 15. menſ. 2. dies 20.

Zoſimus anno 1. menſes 7. dies 25.

Bonifatius annos 3. menſ. 7. dies 13.

Cæleſtinus annos 8. menſ. 2. dies 24.

Xyſtus annos 8. dies 24.

* Pontianus.

Leo annos 21. menſes 1. dies 28.

Hilarius annos 6. menſes 3. dies 18.

Simplicius annos 15. dies 7.

Fœlix annos 8. menſes 11. dies 28.

Gelaſius annos 3. menſes 8. dies 9.

Anaſtaſius ann. 1. menſes 11. dies 24.

Symmachus annos 15. menſ. 7. dies 27.

Hormiſda annos 9. dies 17.

Iohannes annos 2. menſes 9. dies 16.

Fœlix annos 4. menſes 2. dies 13.

Bonifatius annos 2. menſem 1. dies 27.

Iohannes annos 2. menſes 4. dies 6.

Agapitus menſes 3. dies 18.

Siluerius menſes 8.

Vigilius annos 17. menſ. 6. dies 26.

Pelagius annos 4. menſes 10. dies 28.

Iohannes annos 12. menſ. 11. dies 26.

Benedictus annos 4. menſ. 1. dies 28.

Pelagius annos 10. menſ. 2. dies 10.

Gregorius annos 13. menſ. 6. dies 10.

Fabianus annos 4. menſ. 5. dies 9.

Bonifatius menſes 6. dies 23.

Deuſdedit annos 3. dies 20.

Bonifatius annos 5. menſ. 10. dies 11.

Honorius annos 12. menſ. 11. dies 17.

Seuerus menſes . . . . . dies 4.

Iohannes anno 1. menſ. 8. dies 18.

Martinus annos 6. menſ. 1. dies 26.

Eugenius annos 2. menſes 9. dies 24.

Vitalianus annos 13. menſ... dies 6.

Adeodatus annos 4. menſ. 2. dies 5.

Donus anno 1. menſ. 5. dies 10.

Agatho annos 2. menſes 6. dies 4.

Leo menſes 10. dies 17.

Benedictus menſes 10. dies 12.

Iohannes anno 1. dies 9.

Conon menſes 11.

Sergius annos 12. menſes 8. dies 14.

Iohannes ann. 3. menſ. 2. dies 13.

Iohannes annos 2. menſes 7. dies 17.

Siſinnius dies 20.

Conſtantinus annos 7. dies 15.

Gregorius annos 15. menſ. 7. dies 24.

Zacharias annos 10. menſes 3.

3. dies 14.

Stefanus annos 5. menſ. 5. dies 27.

Paulus annos 10. menſ. 1.

Stefanus an. 3. menſ. 5. d. 27.

Adrianus annos 23. menſ. 10. dies 17.

Leo annos 20. menſ. 10. dies 16.

Stefanus menſ. 7.

Paſchalis annos 7. dies 16.

Eugenius annos 3. menſ. 7. dies 23.

Valentinus menſes 1. dies 10.

Gregorius annos 15.

Sergius annos 3.

Leo annos 8. menſ. 3. dies 5.

Benedictus annos 2. menſ. 6. dies 11.

Nicolaus an. 9. menſ. 6. d. 20.

Adrianus.

Iohannes.

28.

Ex antiquo Manuſcripto Codice græco Vaticano, qui ſub numero 1167. *aſſeruatur.*

Catalogus Imperatorum ſæculo nono conſcriptus nunc primum in lucem editus, in verſione tantùm Latina.

CAius Iulius Cæſar annis 4. * Octauius Auguſtus Cæſar an. 56.

Tiberius Cæſar an. 23.

Caius Cæſar an. 4.

Claudius Cæſar an. 14.

Nero Claudij filius an. 13.

Galba, Otho, & Vitellius annis 2.

Veſpaſianus cum Tito filio annis 9. Primo anno Veſpaſiani euenit poſtrema Iudæorum captura, cum permanſiſſent à primo Herode annis 105.

Titus filius Veſpaſiani annis 3.

Domitianus annos 15. Sub Domitiano Apollonius Tyaneus claruit.

Nerua an. 1.

Traianus annis 19. Secundo anno Traiani fertur Apoſtolus Ioannes tranſlatus fuiſſe.

* Adduntur anni mundi ſingulis Imperatoribus, vt Auguſto 5526. Tiberio 5544. quos tamen hic plerunque referre omiſimus.

Hadrianus annis 21. Plutarchus Cheronenſis agnoſcebatur. Phlegon Chronographus agnoſcebatur.

Titus Antoninus Pius cum filijs an. 26. Galenus medicus mirabilis habebatur.

Marcus Aurelius annis 19. Opianus, qui de piſcibus ſcripſit, & Sextus claruerunt.

Commodus Marci filius annis 13.

Pertinax & Iulianus menſibus

9.

9. Anno 1. Africanus Chronographus naſcitur.

Seuerus annis 17.

Antoninus filius Seueri Caracalla annis 7.

Macrinus anno 1.

Antoninus Heliogabalus annos 3.

Alexander Mamnæas annos 13.

Gordianus an. 6.

Philippus cum filio eiuſdem nominis an. 6. Quarto autem anno Philippi cum impletus eſſet milleſimus à Romulo & constructione Romæ., Romani maximum ſpectaculorum feſtum celebrarunt.

Decius an. 1.

Gallus an. 3.

Valerianus & Gallienus annos 15.

Claudius an. 1. Porphyrius, & Plotinus ambo Philoſophi claruerunt.

Aurelianus an. 6.

Tacitus & Florianus menſibus 9. anno 1.

Probus annis 6.

Carus cum filijs ſuis Carino, & Numeriano an. 2.

Diocletianus & Maximianus Herculius annis 20. (mundi) 5812.

Poſt Diocletiani mortem regnat Conſtantius nequidem annum integrum, & poſt moritur ſucceſſorem relinquens Conſtantinū filium cum Maximiano Galerio regentes ſimul cum Seuero & Maxentio annis 2.

Et defunctis Seuero, ac Maximiano, ſuperatus quoque à Conſtantino Maxentius perijt. Licinius verò ducta Conſtantini ſorore, & dignus ab ipſo ad Imperium adminiſtrandum habitus mittitur ad regendum Orientem.

Conſtantius, & Maximianus, Galerius, & Conſtantinus, & Licinius annis 4.

Sequitur in eodem Cod.

Imperatores noua Roma ſiue Conſtantinopolis Byzantiorum.

Conſtantinus Magnus annis 25. Synodus Prima Nicæna 318. SS. Patrum anno Imperij Conſtantini 9. ab ipſius verò aduentu Byzantium an. 5. Tempus autem notatum inuenimus anno ab Alexandri Macedonis interitu 636. prout Socrati hiſtorico videtur. Præſederunt verò ſub Syluestro Romæ, Metrophanes Byzantij, Alexander Alexandriæ, Euſtathius Antiochiæ, Macarius Hieroſolymorum, contra Arium blaſphemantem, Deum Verbum eſſe creaturam, & alterius ſubſtantiæ à Patre; & quòd erat tempus

pus quando non erat. Condidit verò Vrbem poſt aduentum ſuum Byzantium anno 21. ab initio autem Imperij ſui anno 25. Ab Adam verò ſunt anni 5837.

Conſtantius Conſtantini filius annis 24.

Iulianus Apoſtata an. 2.

Iouianus menſes 8. an. 1.

Valentinianus ann. 11.

Valens eius frater ann. 3.

Theodoſius Magnus ann. 17. Synodus Secunda facta eſt Conſtantinopoli, anno Imperij Theodoſij 2. à Patribus 150. Præſederunt autem illi Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hieroſolymitanus contra Macedonium.

Arcadius Theodoſij filius annis 13.

Theodoſius Arcadij filius an. 42. Synodus Tertia Ephesina 200. Patrum anno Theodoſij Iunioris 13. Præſederunt illi Cyrillus Alexandrinus, Iuuenalis Hieroſolymitanus, contra Neſtorium.

Marcianus ſocer Theodoſij an. 7. Synodus Quarta Chalcedonenſis 630. Patrum anno ... Marciani Imperatoris, cui præſederũt Leo Romę, Anatolius Conſtantinopolis, Iuuenalis Hieroſolymorum contra Eutychem, & Dioſcorum dicentes, neque carnem Domini eſſe conſubſtantialem noſtræ, ſed ex duabus naturis vnam confectam, & quaſi phantaſticam carnem geſtaſſe Dominum fabulantes, & diuinitati paſſionem tribuentes.

Leo Magnus cognomento Macellus an. 17.

Zeno Leonis filius an. 18.

Anaſtaſius an. 27.

Iuſtinus Thrax an. 10.

Iuſtinianus Magnus an. 39. Synodus Quinta habita à 165. Patribus Conſtantinopoli anno Iuſtiniani Magni Imperatoris 14. ſub Vigilio Papa Romæ, præſidentibus verò Eutychio Conſtantinopolitano, Apollinari Alexandrino, Domno Antiocheno, contra Origenem * & dogmata eorum, quibus animas ante corpora extitiſſe malè affirmabant, & metempſychoſin eſſe (ſeu animarum in alia corpora tranſmigrationem) & finem imponendum eſſe ipſarum ſupplicio; & corpora noſtra non reſurrectura eadem in *communi* reſurrectione; & Dæmones in priorem ſtatum reſtituendos; Paradiſum allegoricè ſumebant; neque factum fuiſſe, neque eſſe à Deo ſenſibilem Paradiſum; neque Adam in carne plaſmatum fuiſſe aſſerebant.

* Origeniſtas.

Iuſtinus Iunior annis 13.

Tiberius an. 5.

Mauricius an. 20.

Phocas an. 8.

Heraclius an. 31.

Conſtantinus Heraclij filius an. 1.

Conſtans filius Heraclij Pogonatus a. 27. Synodus Sexta Conſtantinopolitana 170. Patrum anno Conſtantini patris Iuſtiniani 13. aduersùs Macariũ & Stephanum

num eius diſcipulum, & Polychronium dicentes, eſſe vnam voluntatem, & vnam operationem Domini & Dei.

Conſtantinus filius eius, & pater Iuſtiniani an. 17.

Iuſtinianus filius Conſtantini an. 10.

Leontius an. 3.

Opſimarus qui, & Tiberius an. 7.

Iuſtinianus iterum an. 6.

Philippicus Bardanius ann. 2.

Anaſtáſius, qui & Artemius, an. 2.

Theodoſius an. 1.

Leo Syrus, qui & Conon an. 24.

Conſtantinus eius filius ann. 34.

Leo Conſtantini filius an. 5.

Irene cum filio Conſtantino ann. 10. Synodus Septima in Bithynia 350. Patrum contra Iconomachos an. Conſtantini & Irenes matris eius 8... 12.an. 6296.

Conſtantinus ſolus annis 7.

Irene iterum an. 5.

Nicephorus & Stauraces eius filius an. 9.

Michaël ſocer eius an. 2.

Leo Armenus an. 7.

Michaël cum Theophilo filio ann. 9.

Theophilus Michaëlis filius an. 12.

Theodora cum Michaele eius filio an. 14.

Michael ſolus an. 12.

Baſilius cum Conſtantino & Leone an. 20.

Leo, & Alexander an. 26.

Sunt igitur ab Adam vſque ad diluuium an. 2242.

Et à diluuio vſque ad centeſimum annum Abrahę anni 1169.

Et ab anno centeſimo Abrahæ vſque ad exitum Iſraël ex AEgypto anno octuageſimo Moyſis anni 405.

Et ab anno octuageſimo Moyſis vſque ad captiuitatem Babylonis primo anno Sedeciæ anni 1076. Et à primo anno Sedeciæ vſque ad quadrageſimũ ſecundum annum Auguſti Cæſaris, quo natus eſt Chriſtus Deus noſter, anni 608.

Simul ſumpti ab Adam vſque ad natiuitatem Chriſti an. 5500.

Et à natiuitate Chriſti vſque ad primum Conſtantini annum ſunt anni 296.

Et à primo Conſtantini anno vſque ad primum annum Magni Iuſtiniani ſunt anni 223.

Et à primo anno Iuſtiniani vſque ad primum annum Leonis an. 286.

Nota.

Damus hunc Catalogũ Imperatorum, prout reperimus in Codice papyraceo præ vetuſtate lacero. In computandis annis poſt Christi natiuitatem à vera Chronologia deflectit: à Chriſto enim

vſque ad primum Conſtantini annum, qui cum 306. æræ vulgaris anno concurrit, pluſquàm 296. anni intercedunt, totoque decennio ab æra vulgari aberrat: propiùs tamen ad veram Chronologiam accedit in computandis annis à Conſtantino ad Iuſtinianum: refert enim annos 223. intercedere, quod cum Chronologia noſtra conuenit.

29.

Ex antiquo M. S. Codice 232. Bibliotheca Regina Suecia.

Catalogus Romanorum Pontificum à D. Petro ad Formoſum.

1. Beatus Petrus ſedit in Antiochia an. V. Et in Roma XXV. menſ. II. diebus II.

2. Linus ſedit ann. XII. m. III. d. XII.

3. Cletus ſedit an. XII. m. I. d. XI.

4. Clemens ſed. an. IX. m. II. d. X.

5. Anacletus ſed. an. IX. m. II. d. X.

6. Euariſtus an. IX. m. X. d. II.

7. Alexander an. XI. m. VII. d. II.

8. Xyſtus (ex patre Paſtore) ſed. an. X. m. II. d. I.

9. Theleſphorus ſed. an. XI. m. III. d. XXI. (Hic conſtituit ieiunium, & miſſas in Natali.)

10. Yginus ſed. ann. IV. m. IV. d. IV.

11. Anicius ſed. an. XI. m. IV. d. III.

12. Pius ſedit an. XIX.

13. Soter ſedit annos IX. m. VI. d. XXI.

14. Eleuter ſedit an. XV. m. III. d. II.

15. Victor ſedit an. XI. m. II. d. X.

16. Zepherinus ſed. an. IX. m. VII. d. X.

17. Caliptus ſed. an. VI. m. II. d. X. *Sic*

18. Vrbanus ſed. an. IV. m. X. d. XII.

19. Poncianus ſed. an. IX. m. V. d. II.

20. Antherus ſed. an. XII. m. I. d. XII.

21. Fabianus ſed. an. XIV. m. XI. d. XI. **Quæ clauduntur parentheſi, addita ſunt in Codice ſupra lineam.**

22. Cornelius ſed. an. II. m. II. d. III.

23. Lucius ſed. an. III. m. III. d. III.

24. Stephanus ſed. an. VII. m. V. d. II.

25. Xyſtus ſed. an. I. menſ. X. dies XXIII.

26. Dioniſius ſed. an. VII. m. II. d. IV.

27. Felix ſed. an. IV. m. III. d. XXV.

28. Euticianus ſed. an. I. m. I. d. I.

29. Caius ſed. an. X. m. IV. d. XII.

30. Marcellinus ſed. an. IX. m. IV. d. XVI.

31. Marcellus ſed. an. V. m. VII. d. XXI.

32. Euſebius ſedit an. VI. m. I. dies IV. (Sub iſtius tempore inuenta eſt Chriſti crux, & Iudas baptizatus, qui & Ciriacus.)

33. Melciadis ſedit an. IV.

34. Siluester ſedit an. XXIII. m. X. d. XI. (Hic baptizauit Conſtantinum, quem Dominus curauit à lepra.)

35. Marcus ſedit ann. II. m. VIII. d. XX.

36. Iulius ſed. an. XV. m. II. d. VI.

37. Liberius ſed. an. VI. m. VI. d. IV.

38. Felix ſedit an. I. m. III. d. II.

39. Damaſus ſed. an. XVIII. m. III. dies XI. (Cum eo ordinatur ſub contentione Vrſinus, & facto Concilio confirmatur Damaſus; Vrſinus conſtituitur Epiſcopus Neapolis.)

40. Siricius ſed. ann. XV.

41. Anaſtaſius ſed. ann. III. d. X.

42. Innocentius ſed. an. XV. m. II. d. XXI. (Hic conſtituit ieiunium Sabbathi.)

43. Zoſimus ſed. an. I. m. III d. XI.

44. Boneſacius ſed. an. III. m. VIII. d. VII. (ex patre Iocundo Presbytero. Cum * hic ordinatur Eularius vna die, fit diſſenſio in Clero & populo menſ. 7. & d. 15. Vterque ab Auguſto eijcitur. Eularius verò ordinatur in Baſilica * Conſtantinopolitana, alter in Baſilica Iulij. Facto Concilio Boneſacius ab Auguſto reſtituitur, alter mittitur in Campaniam.)

* hoc

* Conſtantiniana.

45. Cæleſtinus ſed. an. VIII. m. X. d. XVII.

46. Xiſtus ſedit ann. VIII. d. XIX.

47. Leo ſed. an. XXI. m. I. d. XIII.

48. Hilarius ſed. ann. VI. m. III. d. X.

49. Siplicius ſed. an. XV. m. I. d. VII.

50. Felix ſedit an. VIII. m. XI. d. XVII.

51. Gelaſius ſed. an. IV. m. VIII. d. XVIII.

52. Anaſtaſius ſed. an. I. m. XI. d. XXIV.

53. Simachus ſed. an. XV. m. VII. d. XXVII. (Cum hoc ordinatur Laurentius vna die, & fit diſſenſio inter Clerum, & Senatum. Hanc diſſenſionem ſoluit Theodoricus Rex, & confirmauit Simachum Papam, qui Simachus conſtituit Laurentium in Nuerecia Epiſcopum.)

54. Hormiſda ſed. an. VIII. d. XVIII.

55. Iohannes ſed. an. II. m. VIII. d. XVII.

56. Felix ſedit an. IV. m. II. d. XII.

57.

57. Boneſacius ſed. an. II. d. XXVI. (Cum hoc Dioſcorus ordinatur, & poſt paucos dies moritur. Hic conſtituit, non ſibi ſucceſſorem ordinari.)

58. Mercurius, qui & Iohannes, ſedit an. II. m. IV. d. VI.

59. Agapitus (ex Gordiano presbytero) ſedit an. XI. m. XI. d. XVIII.

60. Silucrius ſed. an. I. m. V. d. XXVI. (Huius tempore tanta fames fuit, vt mulieres filios ſuos comederint præ fame.)

61. Vigilius ſedit an. XVII. m. VI. d. XXVI.

62. Pelagius ſed. an. XI. m. X. d. XXVIII. (Hic ordinatur ſine iuſſu Principis, quia Longobardi obſederant Romam.)

63. Iohannes ſed. an. XII. m. XI. d. XXVI.

64. Benedictus ſed. an. IV. m. I. d. XXVIII.

65. Pelagius ſed. an. X. m. II. d. X.

66. Gregorius ſed. an. XV. menſ. VI. d. XIII. (Hic expoſuit homilias Euangeliorum XL. Iob XXXV. in Ezechielem XXI.)

67. Sabinianus ſed. an. I. m. V. dies IX. (Hic dari iuſſit R. 30. modios tritici pro ſolido vno.)

68. Boneſacius ſed. m. IX. d. XXII. (Hic fecit memoriam omnium Sanctorum.)

69. Bonifacius ſed. an. VI. m. VIII. d. XIII.

70. Deuſdedit (ex patre ſubdiacono Stephano) ſedit annos III. d. XXIII.

71. Bonifacius ſedit an. V.

72. Honorius ſed. an. XII. m. XI. d. XVII.

73. Seuerinus ſedit menſes II. d. IV.

74. Iohannes ſedit an. I. m. IX. d. XVIII.

75. Theodorus (ex patre Theodoro Epiſcopo) ſedit annos VI. m. V. d. XVIII.

76. Martinus ſed. annos VI. m. I. d. XVI.

77. Eugenius ſedit annos II. m. IX. d. XXIV.

78. Vitalianus ſedit annos IX. menſ. VI.

79. Adeodatus ſedit annos IV. m. II. d. V.

80. Donus ſedit annos I. m. IV. d. X.

81. Agatho ſedit annos II. m. VI. d. IV.

82. Leo iunior ſedit menſes X. d. XVII.

83. Benedictus ſed. menſ. X. d. XII.

84. Iohannes ſed. ann. I. d. IX.

85. Conon ſedit menſ. XI.

86. Sergius ſedit ann. XXIV. m. IX. d. XXIV.

87. Iohannes ſed. ann. III. m. II. d. XVII.

88. Iohannes ſed. ann. II. m. VI. d. XVIII.

89. Siſinius ſedit ann. dies XV.

90. Conſtantinus ſedit ann. VII. d. XV.

91. Gregorius ſedit an. XVI. m. IX. d. XI.

92. Gregorius ſedit an. X. m. VIII. d. XV.

93. Zacharias ſedit annos X. m. III. d. XIV.

94. Stephanus ſedit an. V. d. XIV.

* In Cod. ſcriptus erat 105. ſine Pontifice, & 106. aſſignabatur duobus Pontificibus, quem clariſſimum errorem hic ſuſtulimus.

95. Paulus ſedit annos X. menſ. I.

96. Stephanus ſedit an. III. m. V. d. XXVIII.

97. Adrianus ſedit an. XXIV. m. X. d. XVII.

98. Leo ſedit annos XX. m. V. d. XVI.

99. Stephanus ſedit annos VII.

100. Paſchalis ſedit an. VII. m. ....

101. Eugenius ſedit.

102. Valentinus ſedit.

103. Gregorius ſedit.

104. Sergius ſedit. *.

105. Leo ſedit.

106. Benedictus ſedit an. II. m. VI. d. VI.

107. Nicolaus ſedit an. IX. d. XV.

108. Iohannes ſedit.

109. Marinus

110. Stephanus

111. Formoſus

30.

Ex antiquo 600. annorum Codice Vatic. 1358. continente Panormiam S. Iuonis, ad cuius initium habentur, quæ ſequuntur, pag. 1.

CHRONICON ROMANAE HISTORIAE.

In margine Codicis anotatur. *a Ind. 4. qui eſt annus 18. Cycli Secundi.*

Octauianus Cęſar Auguſtus regnauit annum 57. *a* Huius anno 42. Dominus & Saluatór noſter natus eſt ad redemptionem humani generis. Anno Auguſti 47. mortuus eſt Herodes, qui regnauit in Iudæa per ann. 36.

b Simon Magus a facie Apoſtolorum fugiens venit Romam.

Tiberius Auguſti priuignus regnauit an. 23. huius ann. 15. baptizatus Dominus, & exindè cœpit prædicare regnum Dei, & ſanare infirmos per tres annos, & tres menſes. Anno Tiberij 18. paſſus eſt D. N. IESVS Chriſtus pro ſalute noſtra. Eodem vel ſequenti anno Stephanus lapidatus, & Saulus conuerſus eſt. Anno Tiberij vltimo diſperſis ad prædicandum Apoſtolis, Petrus ex conſenſu fidelium Antiochiæ leuatus eſt in Epiſcopum. *b* Gaius Caligula filius Germanici regnauit annos 4. Hic Pilatum, & Herodem dampnauit ad mortem. Matthæus Apoſtolus in Iudæa ſcribit Euangelium ſuum. Claudius Cæſar Agrippæ filius regnauit ann. 14. Huius anno 2. Petrus cum diſcipulis Romam venit. Marcus in Italia ſcribit Euangelium ſuum. Herodes (Agrip-

grippa) manus iecit, & Iacobum occidit, & Petrum in carcerem miſit. Ab Angelo percuſſus funibus expirauit.

Nero (priuignus Claudij) paricida regn. an. 14. Paulus Romam vinctus mittitur cũ diſcipulis, ex quibus & Lucas erat, qui ſcribit Actus Apoſt. in Italia: Euangelium verò ſuum edidit in Achaia. Prima perſecutio fuit Neronis in Ecclesiam, cuius edicto Petrus & Paulus Romæ coronati ſunt.

Veſpaſianus regnauit annos 10. Huius anno 2. Hieroſolymitana Ciuitas à Tito exciſa eſt. Iudæi omnes venundati, aut occiſi. Hoc * .... anno poſt paſſionem Chriſti 40. Ioſephus clarus habetur.

Titus regnauit annos 2. vltor Chriſti.

Domitianus regnauit annos 15. Secunda perſecutio orta eſt in Chriſtianos. Iohannes Apoſtolus prædicans Chriſtum legatus eſt in Pathmos Inſulam, vbi vidit Apocalipſin ſuam.

Nerua regnauit annum 1. Iohannes Apoſtolus redijt Epheſum, ibique ſcribit Euangelium ſuum.

c Traianus regnauit annos 19. Huius an. 3. Iohannes Apoſtolus migrauit in pace. Clemens Papa relegatus eſt in exilium. Perſecutio 3.

d Adrianus regnauit ann. 21. Iſte Hieroſolymam reædificans nomine ſuo vocauit eam Heliam. Ariſtides Philoſophus inſignis, qui librum defenſionis pro fide Chriſtiana obtulit Imperatori.

e Antoninus Pius cum filijs regnauit annos 23. Polycarpus Epiſcopus ab Aſia Romam (ſub Anaceto Papa) venit. Hermes paſtor Romæ clarus, & Egeſippus inſignis.

f Antoninus Verus cum fratribus regnauit ann. 19. Perſecutio 4. maximè in Gallia, & Aſia: Iuſtinus, Milito, & Hyreneus clari.

Antoninus Commodus regnauit ann. 13. Victor Papa Epiſcopos totius Aſiæ à communione ſuſpendit propter diem Paſchæ. Concilia vbique multa. Tertullianus inſignis.

g Seuerus Pertinax regnauit annis 18. Perſecutio 5. Eccleſiarum. Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus, ſubrogato ſibi Epiſcopo fugit in ſolitudinem.

h Aurelius Ant. Caracalla regnauit annos 7. Origenes Philoſophus (ſub Zepheryno Papa) Romam venit. Porphyrius Siculus in Chriſtianos fecit libros.

Aurelius Macer regnauit ann. .... Caliſtus Papa Romæ claruit, & poſt eum Vrbanus.

Aurelius Alexander regnauit ann. 14. Firmillianus Epiſcopus Cappadociæ inſignis, qui Origenem ad ſe inuitauit.

i Maximinus regnauit ann. 3. Hic perſecutionem in Chriſtianos ſextam fecit propter Chriſtiani Alexandri familiam. Nam mater eius Chriſtiana fuit.

Gor-

c Ebion, & Cherintus hæretici ſurrexerunt contra Eccleſiam.

d Saturninus & Baſilides malè clari.

e Valẽtinus, Cerdo, & Marcion Philoſophi & Heretici.

f Encratitarum, & Catafrigarum hæreſis pullulauit.

* *Obliterata vox videtur eſſe facilè.*

g Origenes in Alexandria Doctor ......

h Origenes, & Porphyrius libros fecerunt.

i Origenes librũ de Mart. edens multos ad confeſſionis perduxit coronam.

Gordianus regnauit annos 6. Iulius Africanus inſignis. Origenes Athenas profectus eſt, Africanus Alexandriam petijt.

Philippus cum filio ſuo regnauit annis 7. qui primus ex Imperatoribus Romanorum Chriſtianus fuiſſe traditur anno Philippi IV. Romæ ſolemnibus ludis celebratus eſt, annus ab Vrbe cōdita milleſimus *k*. Fabianus Papa inſignis, ad quem ſcribit Origenes. *l*

Decius regnauit ann. 3. à quo perſecutio in Chriſtianos excitata eſt ſeptima. Nouatus hęreſim condidit ſui nominis, propter * qui in perſecutionem lapſi ſunt, contra quem Cornelius, & Cyprianus tunc multa Concilia fecerunt. Origenes obijt. *m*

Gallus Hoſtilianus regnauit cum filio ann. 2. Sabellius Ptolemaide Trinitatis aduerſarius ſurrexit. Contentio Cipriani, & Cornelij de rebaptizandis hæreticis.

Valerianus cum Gallieno regnauit annis 15. Hi perſecutionem 8. contra Eccleſiam fecerunt. Tunc paſſus eſt Stephanus Papa, tunc Sixtus, & Laurentius cum alijs vbique terrarum multis.

Claudius (an. 2.) & Aurelianus (an. 5.) regnauerunt an. VII. Perſecutio ab his nona ſuccenſa eſt in Chriſtianos. Paulus Samoſatenus turbauit Eccleſiam. *n*

Probus regnauit annis 6. Manes hæreticus à Perſide veniens, ſectas, & venena omnium hæreticorum collegit in vnum poculum, à quo Manichæi.

Carus cum filijs regnauit annos 2. *o*

Diocletianus cum Maximiano regnauit annis 20. qui perſecutionem decimam crudeliter exercuerunt ad vniuerſum genus Chriſtianorum delendum. *p*. Marcellinus Papa ſacrificans Idolis pœnituit, & martyrio coronatus eſt. Poſt quem ceſſauit Epiſcopatus 7. annis propter perſecutionem.

Conſtantinus cum Licinio regnauit an. 31. Is baptizatus à S. Syluestro *q* templa Paganorum claudi fecit, Eccleſiaſque per totum orbem eleuari, & liberè Chriſtianitatem ab omnibus ſuſcipi *r*. Anno Conſtantini 21. Synodus Nicæa iuſſu Imperatoris collecta eſt, in qua relegato in exilium Ario damnata eſt hæreſis eius. *ſ* Hieroſolymis inuenta eſt S. Crux. *t* Conſtantinus ædificauit Ciuitatem ſui nominis in Græcia. Perſecutio Chriſtianorum in Perſide. Conſtantinus cum fratribus regnauit ann. 24. Hic ſectæ Arrianæ defenſor Athanaſium Epiſcopum toto orbe fugitiuum perſecutus eſt pro fide Catholica. Concilium Sardicenſe. * Iulius Papa relegatur in exilium cum Hilario, & Euſebio, & alijs multis Epiſcopis. Felix Papa decollatur. Magna colliſio hæreſium malè in dies pullulantium. *u*

Iulianus Apoſtata *x* regnauit annos 2. Hic cum perſecutionem mo-

k Hic eſt annus ab Inc. Domini 248.

l Hæreſis Stoica ... ſiue Elceſaitarum orta eſt, quas deſtruit Origenes.

* *deeſt* eos.

m Lactantius errauit in mille annis ſicut antè multi, & Cherinthus.

n Iſte Paulus hæreſim Hebionis renouauit.

o Hæreſis Hiſpanica pullulauit de filio Dei & filio hominis, quaſi duobus, à qua deſcendit ſecta Neſtorij.

p Plotinus cl. Philoſophus, Pamphilus Martyr.

q Hoc factum eſt anno Domini 314. Conſtantini 7. indictione 2.

r Euſebius Cęſ. fuit clarus.

Ex eo tempore Concilia multa vbique per Orbem collecta ſunt.

ſ Siluester Papa rogatu Conſtantini Græciam viſitauit.

t Antonius Eremita clarus, & ſectatores eius.

* lege *Liberius*.

u Alemanni, & Franci contra Romanos.

x qui primùm iuſſit Epiſcopos relaxari de exilio.

moueret in Chriſtianos, & Hæreticos, faueretque Iudæis atque Paganis, ſtatim à Perſis obtruncatus eſt.

Iouianus Catholicus regnauit annum 1.

y Valentinianus cum fratre Valente regnauit annos 16. Iſte Catholicus fuit, cuius tẽpore Damaſus Papa, & Ambroſius, ac Martinus Epiſcopi inſignes. Valens hæreticorum defenſor, turbator Eccleſiæ, qui Epiſcopos & Presbyteros, & reliquos Catholicos in exilium relegauit. Baſilius Epiſcopus inſignis. Hieronymus à Roma peregrinus abijt in Bethleem. Priſcillianus Eccleſiam maculauit, itemque Macedonius, & Apollinaris.

z Gratianus cum Valentiano fratre regnauit annos 6. Hic ſtatim elegit Theodoſium Imperatorem, & commendauit ei Regnum Orientis.

Theodoſius Concilium Epiſcoporum pro fide mox cogit Conſtantinopolim. Similiter Ambroſius in Italia, Hilarius, & Martinus in Gallia. Maximus Tyrannus Gratianum interfecit, Theodoſius Maximum.

Theodoſius cum filijs regnauit annos 11. qui templa Idolorum deſtrui fecit. Symmachus Præfectus Romæ clarus in Philoſophia, ad quem ſcribit Prudentius. Concilia per Galliam multa Lugduni, & Terracone. Auguſtinus in Affrica inſignis, Theophilus in AEgypto, Epiphanius in Cypro.

Archadius cum fratre Honorio regnauit ann. 23. Hic Iohannem Chriſoſtomum inſtinctu Eudoxiæ vxoris relegauit in exilium. Concilia Carthagine, & per totam Affricam multa. Pelagius, & Bonoſius hæretici ſurrexerunt, quos dãpnauit Innocentius Papa. Concilium Toletanum 1. in Hiſpania. Anno Honorij 13. Roma obſeſſa, & irrupta à Gothis, & à Rege Halarico *a*. Sequitur eruptio Gentium barbararum per totam Galliam, & Hiſpaniam, & per Græciam, & Italiam. Hieronymus, & Auguſtinus Eccleſiam doctrina ſua illuſtrabant.

y Sedulius Poëta clarus.

z Burgundiones, & Alemanni.

a Anno Domini 407. factum eſt hoc prid...

Theodoſius cum Valentiniano regnauit annis 26. Neſtorius Epiſcopus Eccleſiam maculauit, quẽ Cæleſtinus Papa dampnauit. Sinodus Epheſi collecta eſt. Cyrillus Alexandriæ clarus. Item Proſper in Italia, & Paulinus. Attilo victor gentium. Germanus, & Maximinus Epiſcopi in Gallia. Eo tempore Huni Galliam, Wendali Affricam vaſtauerunt.

Valentinianus cum Martiano regnauit annos 7. Eutices hæreſim inuenit, aduersùs quem ſtatim iuſſu Papæ Leonis Concilium Calcedonenſe habitum eſt, in quo Eutices, & defenſor eius Dioſcorus dampnantur *b*. Genſericus Rex Wendalorum deſpoliauit Romam, cui ſe Paulinus pro filio viduæ donauit in ſeruum.

b Leo Papa clarus Eccleſiæ propugnator.

Leo maior regnauit annum 1. Hic fauebat hæreticis, à quibus & Proterius Alexandriæ occiditur.

Leo

c Leo minor regnauit an. 16. Hic erat fautor Catholicorum. Perſecutio in Affrica Orthodoxorum grauiſſima. Heinricus Rex Sueuorum optauit Romam, & Italiã. Gothi vaſtauerunt Galliã. d.

Baſilius regnauit ann. 1. & hic fauebat hæreticis. Thimotheus ab Alexandria depellitur.

Zeno regnauit ann. 16. & hic erat fautor Orthodoxorum. Gelaſius Papa dampnauit Acatium, & complices eius e. Odouacer Rex Turzorum, vel Rugorum inuaſit Italiam, & occupauit Romam. (Angli) Saxones Galliam vaſtauerunt, & Britanniam Romanis abſtulerunt. Concilia Galliæ, & Burgundiæ Cęſarius Arelatenſis inſtituit, & Auitus Vienenſis. *f. g.*

Anaſtaſius hæreticus regnauit ann. 28. Theodoricus Rex (Arrianus) Gothorum ſubiugauit Italiam, & Rauennam, & ipſam Romam. Clodoueus Rex Francorum expugnauit Galliam, quem baptizauit S. Remigius. Romæ contentio Laurentij, & Symmachi pro Apoſtolica Sede. Boëtius Senator Romæ inſignis. Anaſtaſius Imperator Catholicos perſequens cæleſti fulmine percuſſus eſt. *h.*

Iuſtinus Senior regnauit annis 8. Imperator Catholicus, qui miſſa legatione petiuit à Papa Hormiſda, vt pax Eccleſiarum redintegraretur. Tunc Papa miſit Germanum Capuenſem, & reconciliauit Græcos, qui erant ſub vinculo anathematis, & fit pax. Perſecutio in Affrica *f.* Fulgentius, & Victor inſignes *g.* Sigiſmundus Rex Burgundiorum *h.* à Francis martyrio coronatur *i.* Theodoricus Rex Gothorum Iohannem Papam pro pace miſit in Græciam, eundemque reuerſum dampnauit in carcerem, itemque Symachum & Boëtium occidit cum alijs Senatoribus.

k. Iuſtianus Philoſophus regnauit annis 38. Parthi longè latèque Imperium Romanum vaſtant. Franci vaſtatis Thuringis in terra eorum Saxones poſuerunt. Wittigis Rex Gothorum obſedit Romam. Biliſarius Patricius ab Auguſto miſſus in Italiam Wittigin captum miſit Conſtantinopolim. Iterum Auguſtus Biliſarium miſit in Affricam, & occiſo Rege Wendalorum anno tandem C Affrica reſtituta eſt Romano Imperio *l.* Concilium apud Conſtantinopolim V. ſub Papa Vigilio collectum eſt. Benedictus Abbas inſignis. Item Dionyſius Abbas, Zeno Veronenſis, & Victor Capuanus. Item Aurelius, Germanus, & Eufronius, & Prætextatus in Gallia *m.* Vigilius Papa eò quòd Antimum hæreticum reuocare nollet in cõmunionem, ab Auguſta Theodora iuſſus teneri, ductus eſt in Græciam, vbi per biennium de Antimo interpellatur, & alapis cæſus in cuſtodiam miſſus eſt, ibique afflictus multo tempore. Totila Rex Gothorum *n* op-

c Hæreſis Acephalorum orta eſt, quæ reſp. Concilio Calced.

d Perſecutio Chriſtianorum in Gallia.

e Acaſius defenſor Hæreticorum.

f Perſecutio in Affrica.

g Victor Affric. ſcribit.

h Concil. Tolet. 2.

i Iſte e. filium inſtinctu nouercæ occidit, ſed deinde pœnitens ad Martyres confugit Thebeos.

k Hic abnegans in Chriſto duas naturas, correptus eſt à Papa Agapito, nam & Antimum de hæreſi conuictũ à Papa truſit in exilium.

l Per indictionem XV. anno Iuſtiniani 6. cyclus annorum Domini DXXX. finitus eſt, & Caſſiodorus Senator Romanus ſuum dixit.

m & Fortunatus Poëta metricus, qui ab Italia vocatus eſt Galliam, Pictauienſem meruit Epiſcopatum.

n ad quem prophetia Benedicti hæc erat: *Romam intrabis, mare tranſies; IX. ann. regnabis, X. morieris.*

oppugnauit Romam, contra quem Narſes Patricius ad Italiam miſſus Totilam deleuit cum Gothis. Sindual Rex cum Herculis, & Bucelinus cum Francis premebant Italiam.

Iuſtinus minor regnauit annos 11. Hic fuit hæreticus *o*, & inexplebilis auaritiæ. Perſæ vaſtabant Syriam, & Aegyptum; Sclaui Græciam, & Italiam; & Huni, & Auares Galliam. Narſes ab honore ſubmotus Longobardos vocauit in Italiam.

Tyberius regnauit annis VII. Hic erat vir iuſtus, & elemoſinator, & humiliauit Perſas. Langobardi cum Saxonibus venerunt in Italiam cum Rege ſuo Albuino *p*. Narſes cum Iohanne Papa conſiſtens Romæ obijt. Perſecutio Catholicorum in Hiſpania, vbi Rex Arrianus filium Hermengildum iuſſit decollari; vxorem filij verberatam piſcinę immergi. Concilium Braggarenſe in Hiſpania ſub Rege Ariamiro Galliciæ.

Mauricius regn. cum filijs ſuis an. 21. Vir fortis, (de Perſis etiam triumphauit) ſed auarus, & parùm timens Dominum *q*. Italia fame ſimul & mortalitate compreſſa tradidit ſe Longobardis, qui tamen Francis tributa dederant. Gregorius Papa (& Greg. Turon.) clarus fuit, cuius ſtudio & Angli ad Chriſtum conuerſi ſunt, & Gothi in Hiſpania Catholicæ fidei adunati ſunt. Concilia Hiſpaniæ (3. & 4.) Toletana, & Hiſpalenſe; vbi Leander, & Euſemius clari *r*. Saxones Renum tranſierunt, Britanni Galliam.

Phocas regnauit an. III. (VIII.) Hic decreto Senatus electus Mauritium cum omni progenie ſua deleuit *ſ*. Perſæ vaſtata Syria, & Hieroſolyma vexillum Dominicæ crucis abducunt in opprobrium Chriſtianorum. Bonifatius Papa templum Romæ, quod Pantheon dicitur, in honorem dedicauit omnium Sanctorum.

Heraclius cum fratre Heraclone regnauit ann. 27. Perſæ capta Alexandria Chriſtianos vbique tormentis affecerunt *t*. Modeſtus Patriarcha in Hieroſolymis clarus, Iohannes Eleymoſinarius in Alexandria. Heraclius Imperator ſuperatis Perſis, & occiſo Rege eorum Choſdroë, crucem Dominicam victor Hieroſolymam reportauit. Infelix & diutina Francorum tragœdia, vbi fratres ſe inuicem occiderunt *u*. Columbanus *x*, & Surſeus, & Remaclus, & Euſtachius in Gallia prædicauerunt. Yſidorus Epiſcopus Spalenſis in Hiſpania clarus doctor eximius cum Eugenio Toletano, & Solua Narbona, & alijs. Honorius Papa Birinum miſit in Angliam. Acephalorum hęreſis denuò pullulauit de vna operatione, & voluntate *y*.

Conſtantinus regnauit anni dimidium. Pirrus Regiæ Vrbis Epiſcopus Romam venit, fictumque pœnitentiæ libellum Theodoro Papæ offerens domum redit.

o Nam hæreſim Pelagianã cum defendere vellet.... deuenl. Procuratorem ſibi delegit....

p Regreſſis ab Italia Saxonibus Sueui à bello receperunt, ſed cum Francis tributa mitterent, denuò ſubditi ſunt.

q Hic fauebat hæreticis, & Schiſmaricos iuſſit non cogi ad vnitatem Eccleſiæ. Perſecutio 5. in Perſide.

r S. Columbanus à Scotia venit in Galliam cum diſcipulis ſuis.

ſ Anno Domini DCVI. Gregorius Papa obijt. Hic eſt annus Apoſtolicæ Sedis Ind. VII.

t Perſecutio 6. & 7. facta eſt in Eccleſia à Perſis.

u Magna lis inter fratres Theodricum & Theobertum; iſte victus, & Clericus factus eſt.

x Columbanus relictis in Alemania diſcipulis receſſit in Italiam.

y quam Cyrus Alexandrinus, & Pirrus Conſtantinopolitanus ſuſcitauit.

Conſtantinus regnauit an.(28.) 23. Hic fauebat hæreticis, nam & Martinum Papam, quia hęreticos dampnaſſet, in exilium præcepit deportari. Sarraceni à Perſis depulſi à ſedibus ſuis Imperium Romanum vaſtare cœperunt. Vitalianus Papa Archiepiſcopũ miſit in Angliam. Oſvvald. Rex martyrio coronatus eſt à paganis, in Gallia verò Dagobertus clarus z, & Arnolfus Epiſcopus Metenſis, à quo natus eſt Anchis pater Pipini Rex Francorum. Leudegarius, & Lambertus Epiſcopi, & Martyres clari. Conſtantinus Romam venit, tandemque ſpoliatis Eccleſijs apud Siciliam occiſus eſt.

z ſub quo Gallus Alemannos ad Chriſtum conuertit.

Conſtantinus regnauit annos XVII. melior patre. Agatho Papa rogatus ab Imperatore miſit in Vrbem Regiam Legatos ſcilicet pro concordia Eccleſiarum, & facta eſt Synodus apud Conſtantinopolim Sexta. Sarraceni Aegyptum, & Affricam peruaſere, item Siciliam, atque Sardiniam. Cometæ frequentes.

* *Hic deeſt aliquod verbum, vt* dimicans; *ita tamen habet textus.*

Iuſtianus regn. an. X. Hic recuperata Affrica pacẽ fecit cũ Sarracenis. Huius a. 2. Pippinus (Senior, nepos ſcilicet Arnolfi) in Francia regnum ingreſſus eſt, quod tenuit an. 27. Ille ſubiecit imperio Francorum Alemannos, Bauaros, a & Saxones. Sanctus Einmerammus, & Kylianus Epiſcopi Germaniam prædicabant, & Martyrij palmam meruerunt. Sergius Papa Willibrordum Friſonibus ordinauit Epiſcopum. Angli cateruatim Romam petierunt. Iuſtinianus pro culpa perfidiæ regno priuatus eſt, poſt quem

a Bauari ad fidem conuerſi.
b Beda Presbýter inſignis.
c Thuringi, & Affrnes facti ſunt Chriſtiani.

Leo regnauit annis 3. Hunc Tiberius depoſuit.

Tiberius regnauit 7. annis.

Iuſtinianus exul denuò recuperauit Imperium, & regnauit annis 6. occiditque Leonem, & Tyberium prædeceſſores ſuos, itemque Senatores, & Patricios, qui eum expulerant: Epiſcopos autem creauit. Deinde Conſtantinum vocauit in Græciam, occurrenſque ei proſtrauit ſe pedibus eius, & commendans ſe orationi eius dimiſit eum cum honore.

Philippicus hæreticus regnauit annum 1. quo creato

Anaſtaſius Catholicus regnauit annos 3. Is dum contra Sarracenos inefficaciter apud Alexandriam * ab exercitu ſpretus, & Clericus factus eſt.

Theodoſius, & ipſe Orthodoxus regnauit ann. 1.

b Leo hęreticus regnauit 25. an.

Luidprandus regnauit ſuper Longobardos, qui expugnauit Rauennam, & totam Romanam; in Francia verò Pippino ſucceſſit Karolus, qui regnauit annos 27. Qui ſubiecit Frezones, Thuringos, c & Equitaniam. Pugnauit & cum Sarracenis, qui tunc Hiſpaniam cœperunt, & Galliam vaſtabant, nam & ipſo tempore Conſtantinopolis obſidetur per trienniũ. Hęreſis & contẽtio Gręcorũ de Sanctorũ imaginibus deponen-

nendis, quam defendens Imperator excommunicatus eſt à Papa Gregorio, & omnes hæretici Græci, qui depoſuerunt. S. Boneſacius à Sede Apoſtolica legationem ſuſcepit ad gentes, qui fecit Concilia multa per Germaniam.

Arthabaſtus regnauit annos 2.

Conſtantinus hæreticus regnauit annos XI. Karolo in Regnum Franciæ ſucceſſerunt filij Karlemannus, & Pippinus, ex quibus Karolemannus Romam veniens hortatu Zachariæ Papæ & Clericus fit, & Monaſterium ingreſſus eſt. Aſtolphus Rex Longobardorum vxorem occidit, & Romam obſedit. Conſtantinus Rex Græcorum cum Bulgris dimicans nigromantiam (vnde & propterea execratus eſt) exercuit, quà neceſſitate Pippinus ex Præfecto palatij, & prius à S. Bonifacio, & deinde à Stephano Papa vnctus eſt in Regem aput Pariſios. *d.*

Pippinus regnauit ann. 27. Hoc eſt in Præfectura 12. poſtquàm vnctus eſt in Regem 15. Hic Papã comitatus in Italiam ſubgeſſit Aſtolphum Regem. S. Boneſacius martyrio coronatus eſt.

e Karolus Magnus regnauit annos 47. Is namque ſubiecit Imperio Francorum omnia Regna Europæ. Saxones bellis ſubactos compulit ad Chriſtianam fidem, Iuſſu eius Concilia per Galliam facta ſunt plurima. Romæ ſuſceptus eſt ab Adriano Papa, coronatus, & Imperator factus eſt à Leone Papa *f*. Amalaricus clarus Treuerenſis Archiepiſcopus. Hæreſis Græcorum de proceſſione Spiritus Sancti. Willehaldus, & Luigdierus prædicabant Saxones.

Ludouigus regnauit annos 27. ſub quo factum eſt Concilium Aquiſgrani, & alia. Imperatorẽ filij ſui poſuerunt in cuſtodiã. Bulgri vaſtauerunt Græciam, Sarraceni Italiam, Nordmanni Galliam, & Angliam. S. Anſgarius prædicauit Danos, & Suecones.

Lotharius cum fratribus regnauit ann. XV. Bellum inter fratres cruentum de Imperio. Sarraceni ab Affrica Romam vaſtabant, ab Hiſpania Coloniam. *g*

Ludouicus Pius cum fratribus, & filijs regnauit annos 20. Normanni Galliam vaſtabant, & Renum, & Saxoniam. Hæreſis Neophitorum in Græcia. Nicolaus Papa clarus. Bulgri ad Chriſtum conuerſi. *h.*

Karolus Superbus regnauit annum 1. Hic omnia turbans bellum intulit fratribus non vnum.

Karlemannus cum fratribus regnauit annos 4. Hug, & Boſo Tyranni Galliam vaſtabant.

Karolus Sothus regnauit annos 7. Berengarius. * Vtto contendērunt de principatu Italiæ.

Arnolfus regnauit annos XI. qui pugnauit cum Nordmannis, & deleuit eos. Romamque veniens expugnauit eam, coronatus à Formoſo Papa.

Ludouicus, & alter Ludouicus *i.* regnauerunt annos 12. Vngri vaſtauerunt Italiã, & Germaniam.

d Anno Domini 708. indict. VI.

e Aquilinus doctor inſignis.

f Karolus Romanos liberauit à iugo.

g Ædmuntus Rex Angliæ martyrio coronatur à Piratis.

h Rabanus, & Ingmarus clari doctores. Gunthariuſ Colonien. Archiepiſcopus à Papa depoſitus. Ioannes Scotus errore nouo myſticam turbauit Eccleſiam.

* deeſt &

i in quibus defecit genus Caroli. Diuiſio Imperij Romani per partes.

Conradus Dux Francorum regnauit ann. VIII. Vngri vaſtauerũt. Erohanger Dux reus maieſtatis.

k Bohemi & Serabi ad fidem conuerſi ſunt.

l Otto Vngaros deleuit ad finem.

m Leo Papa creatus à Romanis venit ad Imperatorem.

k Henricus Saxonum regnauit annos XVI. Vngri vaſtauerunt. Sclaui à Rege contriti ſunt.

Ottones tres ſimul regnauerunt annos 68. qui ſubiugauerunt Italiam, & Franciam; *l* Danos, & Sclauos reddiderunt Chriſtianos.

S. Vdalricus Epiſcopus, & Adalbertus Martyr, & Syluester Papa, & Nodker Monachus clari.

Heinricus regnauit annis 24. Ruzi, Poloni, & Vngari facti ſunt Chriſtiani.

m Conradus cum filio Heinrico regnauit ann. 30. Normanni & Suedi ad fidem ſunt conuerſi. Olaf Rex Martyrio coronatus eſt.

31.

CATALOGVS

Pontificum, & Decretorum ab ipſis editorum. Ex ſexcentorum annorum Codice 6381. *Vaticano ante Anſelmi Lucenſis Epiſcopi Decretum.*

ORDO ROMANORVM PONTIFICVM.

Quæ per parentheſin includuntur, alia manu ſunt annotata in Codice.

BEatus Petrus ſedit ann. 25. menſ. 2. & dies 7. Hic martyrio cum Paulo coronatur poſt paſſionem Domini anno 38.

Linus annos 11. menſes 3. dies 12. Obijt 8. Kal. Octobris; Hic ex præcepto Beati Petri conſtituit, vt mulier non velato capite in Eccleſiam non introeat.

Cletus ann. 12. menſ. 1. dies 11. Obijt 6. Kalend. Maij. Hic ex præcepto Beati Petri 25. Presbyteros ordinauit in Vrbe Roma.

Clemens annos 9. menſes 2. dies 10.

Anacletus ann. 11. menſ. 1. dies 7.

Euariſtus ann. 13.

Alexander ann. 11. menſ. 7. diem 1. ceſſauit d. 35. Hic in paſſionem Domini miſcuit in prædicatione Sacerdotum, quando miſſæ celebrantur. Natione Romanus.

Xiſtus ann. 10. menſes 3. dies 21. ceſſauit d. 11. Natione Romanus. Hic conſtituit, vt miniſteria ſacrata non tangerentur, niſi à miniſtris.

Teleſphorus ann. 11. menſ. 2. dies 22. ceſſauit d. 7. Natione Græcus. Hic conſtituit in Natiuitate Domini noctu miſſas celebrare, & hymnum Angelicum, ideſt *Gloria in Excelſis Deo.*

Iginus ann. 4. menſ. 3. dies 7. ceſſauit d. 3. Natione Græcus.

Hic

Hic Clerum compoſuit, & diſtribuit gradus.

Anicitus ann. 8. menſ. 3. d. 6. ceſſauit d. 17. obijt 15. Kal. Maij.

Pius annis 11. menſ. 4. dies 3. ceſſauit d. 14. Hic conſtituit, vt ſanctum Paſcha die Dominico celebraretur.

Sother annis 9. menſ. 3. dies 20. ceſſauit d. 22. Hic conſtituit, vt nulla Monacha pallam ſacratam contingeret, nec incenſum poneret in ſancta Eccleſia.

Eleuther an. 15. menſ. 6. dies 5. ceſſauit d. 6. obijt 7. Kal. Iunij.

Victor ann. 10. m. 2. d. 10. ceſſauit d. 12. obijt 6. Kal. Auguſti.

Zepherinus ann. 16. m. 2. d. 10. ceſſauit d. 6. obijt V. Kal. Septēb.

Caliſtus ann. 7. m. 2. d. 10. ceſſauit d. 6. Hic conſtituit ter in anno fieri ieiunium die Sabbati.

Vrbanus ann. 8. m. 11. d. 12. ceſſauit d. 30. Hic obijt 15. Kal. Iunij.

Pontianus ann. 5. menſ. 2. d. 2. ceſſauit d. 10. obijt Kal. (3. Kal.) Nouembris.

Antherus ann. 12. menſ. 1. d. 12. ceſſauit d. 13.

Fabianus ann. 14. menſ. 11. d. 7. ceſſauit d. 13.

Cornelius ann. 3. menſ. 2. d. 10. Ceſſauit dies 66.

Lucius ann. 3. menſ. 3. d. 3. ceſſauit d. 33. Hic præcepit, vt duo Presbyteri, & tres Diaconi in omni loco Epiſcopum non deſererent propter teſtimonium Eccleſiaſticum. Obijt 11. Kal. Septembris.

Stephanus ann. 4. menſ. 2. d. 15. ceſſauit d. 22. Hic conſtituit, vt veſtimenta Eccleſiaſtica, quibus Deo miniſtratur, & ſacra debent eſſe, & honeſta, quibus alijs vſibus nemo debet perfrui, quàm Eccleſiaſticis, & Deo dignis officijs, quæ nec ab alijs debent contingi, nec ferri, niſi à ſacris hominibus.

Xiſtus natione Græcus ann. 2. menſ. 11. d. 6. ceſſauit d. 35.

Dionyſius ann. 2. menſ. 3. d. 7. ceſſauit d. 5.

Felix ann. 2. menſ. 10. d. 25. ceſſ. dies 5. Hic conſtituit ſupra memorias Martyrum miſſas celebrare. Obijt 4. Kal. Iunij.

Euticianus ann. 8. menſ. 10. d. 4. ceſſauit d. 8. Hic conſtituit fruges ſuper altare tantùm vuæ, & fabæ benedici. Obijt 11. Kal. Auguſti.

Caius ann. 11. menſ. 4. d. 9. ceſſ. d. 11.

Marcellinus ann. 9. menſ. 2. d. 25. ceſſauit Epiſcopatus ann. 7. menſ. 6. d. 25.

Marcellus ann. 5. menſ. 7. d. 21. ceſſauit d. 20.

Euſebius ann. 2. menſ. 2. d. 25. ceſſauit d. 7. Sub huius temporibus inuenta eſt crux Domini noſtri IESV Chriſti 5. Non. Maij. Obijt 6. Non. Octobris.

Melciades ann. 3. menſ. 7. d. 21. ceſſ. d. 16. Obijt 5. Idus Decembris.

Silueſter ann. 23. menſ. 10. d. 11. ceſſauit d. 15. Hic conſtituit vt baptizatum liniat Presbyter, chriſmate leuatum de aqua propter

pter occaſionem mortis: & nullus laicus crimen clerico audeat inferre. Item conſtituit, vt ſacrificium Altaris non in ſericũ, neque in pannũ tinctũ celebretur, niſi tantùm in liniũ de terra procreatũ, ab Epiſcopo benedictũ: ſed ſicut corpus Domini Noſtri Ieſu Chriſti in ſindonem mundam lineam ſepultus eſt, ſic miſſa celebretur.

Marcus ann. 11. menſ. 7. d. 20. Epiſcopatus ceſſauit d. 20. obijt 3. Nonas Octobris.

Iulius ann. 11. m. 2. d. 5. ceſſauit d. 25.

Liberius ann. 10. m. 3. d. 4. ceſſ. d. 6.

Felix (2.) ann. 1. m. 3. d. 2. ceſſ. d. 38. Paſſus 3. Idus Nouembris.

Damaſus ann. 18. menſ. 2. d. 10. ceſſ. d. 31.

Siricius ann. 15. m. 11. d. 25. ceſſ. d. 20.

Anaſtaſius (I.) ann. 2. d. 26. ceſſ. d. 20. obijt 5. Kal. Maij.

Innocentius ann. 15. m. 2. d. 21. ceſſ. d. 33. obijt 6. Kal. Auguſti.

Zoſimus ann. 1. m. 8. d. 23. ceſſ. d. 11. Hic conſtituit à Leuitis Cereum benedici. Obijt 8. Kal. Maij.

Boneſacius ann. 3. m. 5. d. 13. ceſſ. d. 9. obijt 9. Kal. Nouembris.

Cęleſtinus ann. 7. m. 10. d. 9. ceſſ. d. 21. obijt 8. Aprilis.

Xixtus (III.) ann. 8. d. 19. ceſſ. d. 22.

Leo (Primus) ann. 22. m. 1. d. 26. ceſſ. d. 7. obijt 4. Idus Aprilis.

Hylarius ann. 6. m. 3. d. 10. ceſſ. d. 10.

Simplicius ann. 15. menſ. 1. d. 7. ceſſ. d. 6. Hic fecit ordinationes in Vrbe Roma menſe Decembri, & Febr. num. 3. Presbyteros 63. Diaconos 11. Epiſcopos per diuerſa loca.

Felix (3.) ann. 8. m. 11. d. 17. ceſſ. d. 5.

Gelaſius ann. 4. menſ. 8. d. 18. ceſſ. d. 8. Hic fecit ordinationes 2. in Vrbe Roma in menſe Febr. & Decembr. Presbyteros 32. Diacones duos, Epiſcopos per diuerſa loca. Hic fecit Tractus, & Hymnos, ſicut B. Ambroſius. Obijt 12. Kalend. Decemb.

Anaſtaſius ann. 1. menſ. 11. d. 24. ceſſ. d. 4. Multi Clerici, & Presbyteri ſeparauerunt ſe à communione iſtius, eò quòd communicaſſet Fotino Diacono, & quia voluit occultè reuocare Acatium, nec potuit. Obijt 4. Kal. Decembris.

Simachus ann. 15. menſ. 8. d. 27. ceſſ. d. 7. Hic conſtituit, vt omni die Dominico, vel natali Martyr. *Gloria in Excelſis* diceretur. Hic fecit ordinationes 4. in Vrbe Roma menſe Decembri, & Febr. Presbyteros 92. Diaconos 16. Epiſcopos per diuerſa loca 117.

Hormiſda ann. 8. d. 17. ceſſ. d. 6. obijt 8. Idus Auguſti.

Iohannes ann. 2. menſ. 8. d. 17. ceſſ.

ceſſ. d. 58. Hic à Theodorico Rege captus, & maceratus in cuſtodia apud Rauennam defunctus eſt Martyr 15. Kal. Iunij.

Felix (4.) ann. 4. m. 2. d. 13. ceſſ. d. 3. Hic fecit ordinationes 2. in Vrbe Roma menſ. Febr. & Mar. Presbyteros 55. Diaconos 4. Epiſcopos per diuerſa loca 28. obijt 5. Idus Octobris.

Boneſacius (2.) ann. 2. d. 26. ceſſ. menſ. 1. d. 15. obijt 6. Kal. Nouembris.

Iohannes (2.) an. 2. menſ. 4. d. 6. ceſſ. d. 6. obijt 6. Kal. Iunij.

Agapitus menſes 11. dies 18. ceſſ. d. 24. obijt 10. Kal. Maij.

Siluerius ann. 1. menſ. 5. d. 11. Hic dolo captus, & monaſtica veſte indutus, & à Vigilio Archidiacono in Pontias Inſulas miſſus; pane tribulationis & aqua anguſtiæ ſuſtentatus, deficiens mortuus eſt Confeſſor; & ſepultus in eodem loco 12. Kal. Iulij. Hic taliter ſubſcripſit in dampnatione Vigilij: Sic decet Sanctorum fidem Patrum in Eccleſia ſeruari Catholica; vt quod habuit, amittat qui improperabili temeritate; quod non accepit, aſſumpſit.

Vigilius ann. 17. menſ. 6. d. 26. ceſſ. m. 3. d. 5.

Pelagius ann. 11. menſ. 10. d. 18. ceſſ. menſ. 2. d. 25.

Iohannes (3.) an. 12. m. 11. d. 26. ceſſ. menſ. 10. d. 3. obijt 14. Kal. Auguſti.

Benedictus ann. 4. menſ. 1. d. 29. ceſſ. d. 11. Tempore iſtius gens Longobardorum inuaſit Italiam.

Pelagius (2.) ann. 10. menſ. 2. d. 10. ceſſ. menſ. 3. d. 25. obijt d. 7. Febr.

Gregorius ann. 13. m. 6. d. 10. ceſſ. m. 5. d. 23. Hic addidit in Canone: *Dieſque noſtros in tua pace*. Hic conſtituit, vt ſupra corpus B. Petri miſſa celebraretur.

Fabianus ann. 1. m. 5. d. 8. ceſſ. m. 11. d. 26. obijt 8. Kal. Martij.

Boneſatius (3.) menſ. 8. d. 22. ceſſ. menſ. 10. d. 6. obijt 11. Idus Nouembris.

Boneſatius (4.) ann. 6. menſ. 8. d. 13. Hic impetrauit à Phoca templum Pantheum, in quo fecit Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & omnium Martyrum. Obijt 8. Kal. Iunij.

Deuſdedit ann. 3. d. 24. ceſſ. d. 13. obijt 6. Idus Nouembris.

Boneſacius (5.) an. 5. & d. 13. Obijt 8. Kal. Nouembris.

Honorius ann. 12. m. 11. d. 17. ceſſ. ann. 1. m. 7. d. 18. obijt 4. Idus Octobris.

Seuerinus menſ. 2. d. 4. ceſſ. menſ. 4. d. 29. Obijt 4. Non. Auguſti.

Iohannes (4.) ann. 1. m. 9. d. 19. ceſſ. menſ. 1. d. 13. Obijt 4. Idus Octobris.

Theodorus ann. 6. menſ. 5. d. 18. ceſſ. d. 42. Obijt 2. Id. Maij.

Martinus ann. 6. menſ. 1. d. 29. (ceſſ. d. 28.)

Euge-

Eugenius ann. 2. menſ. 9. d. 29. ceſſ. d. 28. Obijt 4. Non. Iunij.

Vitalianus ann. 14. menſ. 6. ceſſ. menſ. 2. d. 13. Obijt 6. Kal. Febr.

Adeodatus ann. 4. menſ. 2. d. 5. ceſſ. menſ. 2. d. 5. & m. 4. d. 90. Obijt 6. Kal. Iunij.

Donus (Primus) an. 5. menſ. 5. d. 10. ceſſ. menſ. 2. d. 15.

Agatho ann. 2. menſ. 6. d. 4. ceſſ. ann. 1. menſ. 7. d. 5. Obijt 4. Idus Ianuarij.

Leo (2.) menſ. 10. d. 25. ceſſ. menſ. 2. d. 15. Obijt 5. Non. Iulij.

Iohannes (5.) an. 1. d. 9. ceſſ. menſ. 1. d. 19. Obijt 4. Non. Auguſti.

Conon m. 11. ceſſ. d. 13. obijt 11. Kal. Octobris.

Sergius (Primus) ann. 13. m. 8. d. 24. ceſſ. m. 1. d. 20. Hic conſtituit ad miſſam cantari *Agnus Dei*. Obijt 6. Idus Septembris.

Iohannes (6.) an. 3. menſ. 2. d. 12. ceſſ. m. 1. d. 18.

Iohannes (7.) ann. 2. m. 7. d. 17. ceſſ. m. 4. Obijt 5. Kal. Nouembris.

Siſignius d. 20. ceſſ. m. 1. d. 18.

Conſtantinus ann. 7. d. 15. ceſſ. d. 40. Obijt 6. Idus Aprilis.

Gregorius (2.) an. 16. menſ. 9. ceſſ. m. 1. d. 10. Hic adiecit in Canone: *Quorum ſolempnitas in conſpectu gloriæ*. Obijt 4. Idus Februarij.

Gregorius (3.) an. 10. m. 8. d. 25. ceſſ. d. 8.

Zaccharias ann. 10. m. 3. d. 13.

Stephanus (2.) ann. 5. d. 29. ceſſ. menſ. 1. d. 5. Hic pergens Franciam, vnxit Pipinum, qui veniens Italiam, abſtulit Rauennam cum 20. alijs Ciuitatibus de manu Aiſtulphi, & ſub iure Sancti Petri reſtituit. Obijt 6. Kalend. Maij.

Paulus ann. 10. menſ. 1. ceſſ. ann. 1. menſ. 1.

Stephanus (3.) an. 3. m. 5. ceſſ. d. 29.

Adrianus (Primus) annis 23. menſ. 10. ceſſ. d. 17. Hic fecit venire Carolum Regem Romam propter Deſiderium Longobardorum Regem. Obijt 6. Kal. Ianuarij.

Leo (3.) ann. 20. m. 5. & d. 17. Hic à ſuis cæcatus eſt, & in arcta poſitus cuſtodia: poſt paucos dies recepit viſum, & lingua ad loquendum illi reſtituta eſt. Hic conſtituit, vt ante tertium diem Aſcenſionis Dominicæ letaniæ celebrentur. Hic coronauit Carolum.

Stephanus (4.) ann. 7.

Paſchalis ann. 7. d. 16.

Eugenius (2.) ann. 4. m. 7. d. 23.

Valentinus menſ. 10. d. 40.

Gregorius (4.) ann. 16.

Sergius (2.) ann. 3. Hic coronauit Lodouicum.

Leo (4.) ann. 8. menſ. 3. d. 5.

Bene-

Benedictus (2.) ann. 2. menſ. 6. d. 10.

Nicolaus (1.) ann. 9. menſ. 6. d. 20.

Adrianus (2.) ann. 5. Hic vnxit oleo, & Imperatorem conſtituit Carolum.

Iohannes (8.) 9. (10.) ann. d. 2.

Marinus ann. 1. menſ. 5.

Adrianus (3.) ann. 1. menſ. 4.

Stephanus (5.) ann. 6. d. 9. A morte Sancti Gregorij vſque ad hunc Stephanum fuerit anni 263. menſ. 2.

Formoſus ann. 5. menſ. 6.

Bonefacius d. 15.

Stephanus (6.) ann. 1. menſ. 3.

Romanus menſ. 3. d. 22.

Theodorus (2.) d. 20.

Iohannes (9.) ann. 2. d. 15.

Benedictus (3.) ann. 4. menſ. 6. dies 15.

Leo (5.) d. 60.

Chriſtophorus menſes 7. Hic eiectus eſt de Papatu, & factus eſt Monachus.

Sergius (3.) ann. 7.

Anaſtaſius (Tertius) annos 2. menſ. 2.

Lando menſ. 7. d. 6.

Iohannes (Decimus) annos 14. menſ. 2. d. 3.

Leo (Sextus) menſ. 7. d. 20.

Stephanus (7.) ann. 2. menſ. 1. dies 12.

Iohannes (11.) annos 4. menſ. 10.

Leo (7.) an. 3. menſes 6. dies 10.

Stephanus (8.) ann. 3. m. 4. dies 15.

Marinus (2.) an. 3. menſ. 6. dies 13.

Agapitus (2.) ann. 10. m. 7. dies 10.

Iohannes (12.) an. 9. menſ. 3. Hic fuit tempore Ottonis Primi.

Benedictus (4.) menſ. 2. d. 5.

Leo (8.) ann. 1. menſ. 2.

Iohannes (13.) ann. 6. menſ. 11. d. 5.

Benedictus (4.) ann. 1. menſes 6.

Donus (2.) ann. 1. menſ. 6.

Boneſatius (7.) menſem 1. dies 12.

Benedictus (6.) ann. 9.

Iohannes (14.) menſ. 8.

Iohannes (15.) menſ. 4.

Iohannes (16.) annos 10. m. 6. d. 10.

Gregorius (5.) ann. 1. m. 5.

Iohannes (17.) m. 10. d. V. F.

Silueſter (2.) annos 4. m. 1. dies 9.

Iohannes (18.) m. 5. d. 25.

Iohannes (19.) ann. 1.

Sergius (4.) ann. 3.

Benedictus (7.) ann. 11. menſ. ...... d. 21.

Iohannes (20.) ann. 9. m. 9.

Benedictus (8.) ann. 13.

Silueſter (3.) d. 36. Epiſcopatus 8. ceſſ.

Gregorius (6.) an. 2. menſes 6.

Clemens (2.) m. 9. d. 7.

Damaſus (2.) d. 23.

Leo (Nonus) an. 5. menſes 2. dies 7.

Victor (Secundus) an. 2. m. 3. d. 10.

Stephanus (8.) menſ.7.dies 29.

Benedictus (8.) m. 9. d. 20.

Nicolaus (2.) ann. 2. menſes 6. dies 25.

Alexander (Secundus) ann. 11. menſ. 1.

Gregorius (7.) annos 12. menſem 1. Ceſſauit Epiſcopatus eius biennium.

Victor (Tertius) m. 4. d. 7.

Vrbanus (2.) ann. 11. m. 4.

Paſchalis (2.) ann. ....

39.

Ex M.S. Codice Vrbinatenſis Bibliotheca Catalogus Romanorum Pontificum à Beato Petro vſque ad Paſchalem Secundum.

BEatus Petrus præfuit Romanæ Eccleſiæ ann. 25. menſ. 3. dies 12.

Linus 11. menſes 3. dies 12.

Cletus 9. menſes 2. dies 10.

Clemens 9. menſes 2. dies 10.

Anacletus 12. menſ. 1. dies 7.

Euariſtus 13. menſes 7. dies 2.

Alexander 10. menſ. 7. dies 2.

Xiſtus 10. menſ. 3. dies 21.

Teleſphorus 11. menſes 3. dies 22.

Iginus 4. menſes 3. dies 8.

Anicetus 8. menſ. 3. dies 3.

Pius 11. menſ. 4. dies 21.

Sother 9. menſ. 3. dies 20.

Eleuther 15. menſ.... dies 5.

Victor 10. menſ. 2. dies 10.

Zepherinus 16. menſes 2. dies 10.

Caliſtus 5. menſes 2. d. 10.

Vrbanus 8. menſ. 11. d. 13.

Antheros 12. menſem 1. dies 15.

Pontianus 5. menſes 2. dies 2.

Fauianus 14. menſ. 11. d. 2.

Cornelius 3. menſes 2. dies 10.

Lucius 3. menſ. 3. d. 3.

Stephanus 4. menſes 2. dies 15.

Xiſtus 2. menſ. 11. dies 6.

Dionyſius 2. menſ. 3. d. 7.

Felix 2. menſ. 10. d. 25.

Euthicianus 9. menſes 10. dies 4.

Gaius 11. menſ. 4. d. 9.

Marcellinus 9. menſes 2. dies 25. & ceſſauit Epiſcopatus annos 7. menſ. 6. d. 25.

Marcellus 5. menſ. 7. dies 21.

Euſebius 2. menſ. 2. dies 25.

Meltiades 3. menſ. 7. dies 21.

Silueſter 23. menſes 10. dies 11.

Marcus 2. menſ. 8. dies 20.

Iulius 11. menſ. 2. dies 6.

Liberius 10. menſ. 3. dies 4.

Felix 1. menſ. 3. dies 2.

Damaſus 18. menſ. 2. dies 10.

Siricius 15. menſ. 11. dies 25.

Anaſtaſius 2. d. 26.

Inno-

Innocentius 15. menſes 2. dies 21.
Zoſimus 1. menſ. 8. d. 25.
Bonifatius 3. menſ. 8. d. 13.
Celeſtinus 8. menſ. 1. d. 9.
Xiſtus 8. dies 19.
Leo 21. menſ. 1. dies 28.
Hylarius 6. menſ. 3. dies 10.
Simplicius 15. menſ. 1. dies 7.
Felix 9. menſ. 11. dies 17.
Gelaſius 4. menſ. 8. dies. 8.
Anaſtaſius 1. menſes 11. dies 24.
Simachus 15. menſes 8. dies 28.
Hormiſda 9. dies 18.
Iohannes 2. menſ. 8. dies 18.
Felix 3. menſ. 2. dies 13.
Bonifatius 2. dies 26.
Iohannes 2. menſ. 4. dies 6.
Agapitus 1. menſ. 11. dies 18.
Siluerius 1. menſ. 9. dies 11.
Vigilius 18. menſ. 6. dies 28.
Pelagius 11. menſes 10. dies 18.
Iohannes 13. m. 11. dies 26.
Benedictus 4. menſ. 1. dies 29.
Pelagius 10. menſ. 2. dies 10.
Gregorius 13. m. 11. dies 10.
Sauinianus 1. m. 5. dies 8.
Bonifatius m. 9. dies 22.
Bonifatius 6. m. 8. dies 13.
Deuſdedit 3. dies 24.
Bonifatius 5. m. 10. d. 11.
Honorius 12. m. 11. dies 17.
Seuerinus menſ. 2. dies 4.
Iohannes 1. menſ. 9. dies 19.
Theodorus 6. menſ. 5. dies 18.
Martinus 6. menſ. 1. dies 26.
Eugenius 2. menſ. 9. dies 24.
Vitalianus 14. m. 6.
Adeodatus 4. m. 2. dies 5.
Donus 5. menſ. 5. dies 10.
Agatho 2. menſ. 6. dies 4.
Leo menſ. 10. dies 17.
Benedictus m. 10. dies 12.
Iohannes 1. dies 9.
Conon m. 11.
Sergius 13. m. 8. dies 23.
Iohannes 3. menſ. 2. dies 12.
Iohannes 2. menſ. 7. dies 17.
Siſinnius dies 20.
Conſtantinus 7. dies 15.
Gregorius 17. m. 9.
Gregorius 10. m. 8. dies 25.
Zacharias 10. m. 3. dies 13.
Stephanus 10. dies 29.
Paulus 10. m. 1.
Stephanus 3. menſ. 5. dies 27.
Adrianus 23. menſ. 10.
Leo 20. menſ. 5. dies 17.
Stephanus 7.
Paſchalis 7. dies 16.
Eugenius 4. menſ. 7. dies 23.
Valentinus menſ. 10. dies 11.
Gregorius 17.
Sergius 3.
Leo 8. m. 3. dies 5.
Benedictus 2. menſ. 6. dies 10.
Nicolaus 9. menſ. 6. dies 20.
Adrianus 5.
Iohannes 10. dies 2.
Marinus 1. menſ. 5.
Adrianus 1. menſ. 4.
Stephanus 6. dies 9.
Formoſus 5. menſ. 6.
Bonifatius dies 15.
Stephanus 1. menſ. 3.
Romanus menſ. dies 22.
Theodorus dies 20.
Iohannes 2. dies 15.
Benedictus 3. m. 6. dies 15.

Leo dies 11.
Chriſtophorus m. 7.
Sergius 7. menſ. 3. dies 16.
Anaſtaſius 2. menſ. 2.
Lando menſ. 6. dies 36.
Iohannes 14. menſ. 2. dies 3.
Leo menſ. 7. dies 15.
Stephanus 2. menſ. 1. dies 12.
Iohannes 4. menſ. 10.
Leo 3. menſ. 6. dies 10.
Stephanus 5. menſ. 4. dies 15.
Marinus 3. menſ. 7. dies 13.
Agapitus 10. menſ. 7. dies 10.
Iohannes 9. menſ. 3.
Benedictus menſ. 2. dies 5.
Leo 1. menſ. 2.
Iohannes 6. menſ. 11. dies 5.
Benedictus 1. dies 6.
Donus 1. menſ. 6.
Bonifatius menſ. 1. dies 12.
Benedictus 9.
Iohannes menſ. 9.
Iohannes menſ. 4.
Iohannes 10. m. 6. dies 10.
Gregorius 1. menſ. 5.
Iohannes menſ. 10.
Silueſter 4. menſ. 1. dies 9.
Iohannes m. 5. dies 25.
Iohannes 1.
Sergius 3.
Benedictus 11. menſ. 1. d. 21.
Iohannes 9. dies 9.
Benedictus 14.
Silueſter dies 6.
Gregorius 2. menſ. 7.
Clemens menſ. 9. dies 7.
Damaſus dies 23.
Leo 5. menſ. 2. dies 7.
Victor 2. menſ. 3. d. 7.
Stephanus menſ. 7. dies 29.
Benedictus menſ. 9. dies 20.
Nicolaus 2. menſ. 6. dies 25.
Alexander 11. m. 7. dies 21.
Gregorius 12 menſ. 1. dies 15.
Victor menſ. 4. dies 7.
Vrbanus 11. menſ. 4. d. 16.
Paſchalis

FINIS.

INDEX
RERVM MEMORABILIVM.

A

ACtiaca pugna habita anno ante æram vulgarem trigeſimo. pagina. 137. 109.

Æra vulgaris incipit anno 44. Auguſti. 9.

Æra Auguſti. 542.

Æræ Antiochenæ initium à pugna Actiaca. 109.

Æræ Hiſpanicæ initium ab anno 38. ante æram vulgarem. 38. 108.

Æra Diocletiani, quæ & Martyrum Alexandrinorum dicitur. 274.

Eius initium anno 284. æræ vulg. 208.

Eius mentio apud D. Ambroſium. 290. 292.

Item apud D. Epiphanium. 292.

Æra Ægyptiorum ab anno ante æram vulgarem trigeſimo annos Auguſtorum dinumerans. 110.

Ælius Pertinax trimeſtre Imperium obtinuit. 259.

Africanæ Eccleſiæ perſecutio ſub Hunerico Rege. 485.

Ceſſauit poſt annos 74. 459.

Agapitus Papa. 321.

Agathonis legatorum teſtimonium ab Humberto Card. ex geſtis Pontificalibus citatum eſt ſuppoſititium. 384.

S. Agnetis Baſilica extra Vrbem à Conſtantino M. extructa cum Baptiſterio, quod à multis creditur fuiſſe Mauſoleum Conſtantiæ. 450.

M. Agrippæ ab Auguſto tum alia, tum tribunitia poteſtas ad quinquennium collata. 112.

M. Agrippæ mors. 113.

Agrippa anno 37. Rex à Caio Caligula conſtitutus. 128.

In Iudæam peruenit anno 38. 129.

Obtinet Herodis Antipæ Tetrarchiam. ibid. 29. & 31.

Iudæa & Samaria eius ditioni additæ. 130.

Obijt anno 43. æræ vulgaris. ibid.

Alexander I. Papa, quibus Conſulibus Pontificatum cœperit, & abſoluerit. 162. 246.

Inſtruit captiuos ad Baptiſmi oratione planè Apoſtolica. 158.

Eius acta antiqua ſunt, & in multis probantur. 156.

In nonnullis correctione indigent, & græcè extant. 164.

Obijt anno Traiani vltimo, 163. & 408.

Sepelitur Via Numentana à Seuerina Aureliani comitis vxore. 163.

Alexander Imperator quando vixerit. 263.

D. Ambroſij teſtimonium de martyrio Xyſti. 203.

Anacletus Papa quando ſederit. 245.

An idē cū Cleto, variant auctores. 145.

Aliqui enim cum D. Ireneo, Cypriano & alijs Patribus vtrumque confundunt. 146.

Plures vtrumque diſtinguunt. 150.

Nonnulli Cletū poſt Clementis obitum ab exilio reuocatum aſſerunt, & ideo Anacletum, id eſt reuocatum dictum. 152.

Anaſtaſius I. Papa ſuccedit Siricio. 294.

Anaſtaſius II. Papa ſuccedit Gelaſio. 313.

Anaſtaſius Imperator ſuccedit Zenoni. 312.

Fulmine percuſſus perit. 317.

Anaſtaſius Bibliothecarius an auctor vel collector fuerit libri Pontificalis. 376.

Scripſit vitam Nicolai I. 392.

Anicetus Pium in Pontificatu ſecutus. 168. 253. 419.

Annus Incarnationis Dominicæ rectius ex Conſulibus tempore mortis eius ſtabilitur. 31.

Præceſſit æram vulgarem pluſquam annis quatuor, vt ex Archelai initio, & eius exilio probatur. 25. & ſeq.

Anni à morte Chriſti. 235.

Olim à Chriſtianis adhibiti in monimentis Eccleſiaſticis ſuo tempori conſignandis. 3.

Vener. Bedæ ea de re teſtimonium. 9.

Anni Antiocheni à pugna Pharſalica. 37. 272. 288.

Item à pugna Actiaca. 37.

Anni Vrbis conditæ cum Coſſ. 531

Ab

Ab XI. Kal. Maij incipiendi. 179.
Annus confuſionis tempore Iulij Cæſaris 446. diebus conſtitit. 106.
Antherus Papa ſucceſſit Pontiano, non præceſſit. 425.
Non ſedit vltra menſem & aliquot dies. 283.
Non eſt auctor prioris partis antiquioris Catalogi. 340.
Non merum nominum Catalogum, ſed integra martyrum acta notarijs ſcribenda commiſit. 340.
Anthemius ſuccedit Seuero in Imperio. 308.
Anthemio Anicius Olybrius. 309.
Antiochenum Concilium anno 5. à morte Conſtantini celebratum eſt. 284.
Antoninus Pius ſuccedit Hadriano Imperatori. 250.
Eius nummus Ægyptius cum littera L. 506.
Apollonij traditio, quod Apoſtoli 12. annis in Iudæa poſt Chriſti mortem permanſerint. 85.
Eius locus apud Euſebium non eſt corruptus. 86.
Apoſtolos longo tempore Hieroſolymis permanſiſſe, tradit quoque Chryſoſtomus. 87.
Arcadius fit Imperator. 294.
Moritur. 298.
Arcani Diſciplina in actis Stephani Papæ. 200.
Archelai Principatus initium duplex. 24. 26. 116.
Eius tempore Chriſtus redit ex Ægypto. 23.
Ab Auguſto Viennam in exilium mittitur. 118.
Aretas Arabum Rex, quandonam auxilium Ariſtobulo tulerit. 14.
Ariani tempore Liberij rebaptizabant. 457.
Aſianorum traditio de ſenili ætate, qua Chriſtus obijt, explicatur. 56.
Athalaricus Rex Italiæ. 318.
D. Auguſtini teſtimonia de Die Natalis Chriſti. 39.
Eius catalogus Pontificum à D. Petro vſque ad Anaſtaſium. 102. & ſeq.
Auguſtus Cæſaris titulum aſſumit. 106.
Inuadit conſulatum, & init Triumuiratum. 107.
Secundum & tertium Conſulatum quando geſſerit. 109.
Ianum clauſit, & primũ populi cenſum egit poſt pugnam Actiacam. 110.
Secundo Ianũ clauſit anno 8. ante ærã vulgarem. 114
Tertio cenſum egit anno 14. ęrę vulgaris. 122.
Prouincias diſpoſuit & Auguſti nomen accepit, ac multos honores à Senatu obtinuit. 111.
Poſt Principatus decennium illud in aliud quinquenniũ ſibi prorogauit. 112.
Moritur anno 14. æræ vulgaris. 232.
Auguſtulus proclamatur. 310.
Fuit vltimus in occidente Imperator. ib.
Auitus fit Imperator. 306.
Aurelianus ſuccedit Quintillo in Imperio. 271.
M. Aurelius Antoninus ſuccedit Antonino Pio Imperatori. 254.

B

Balbinus fit Imperator. 265.
Baluſij interpretatio de 25. annis, quibus Apoſtoli poſt Paſſionem Chriſti vſque ad initium Neroniani Imperij iuxta Lactantium fidem toto orbe prædicarunt, expenditur. 88.
Baptiſmus tempore Paſchatis conferri ſolitus. 467.
Baptiſterium Conſtantiui ab Hilaro Papa reſtitutum, & duobus oratorijs auctum. 449.
Baronius Annales Eccleſiæ magna nominis ſui fama edidit 12. tomis. Præf. XIV.
Eam proſcindere conantur nouatores, qui errores in fide, ritibus, & diſciplina tomis illis contineri contendunt. Præf. XV.
Eam magni faciunt Catholici, qui annales à Baronio in nouatorum exitium editos agnoſcunt, & ad ſummum errores aliquot Chronologicos in ijs animaduertunt. XV.
Baronij temporibus monimentorum defectu nondum ſtabilita erant verę chronologiæ principia, vnde excuſatione dignus, quod errores aliqui in Annales irrepſerint. 5.
Secutus eſt Dionyſii Exiguum in primo anno æræ vulgaris cum anno Natiuitatis Chriſti componendo, in quo Dionyſius quinquennio à vera Chronologia deflectit. 5.
Anteuertit ęrã vulgarem duobus annis, & in annis Tiberij triennium Proconſularis imperij omiſit. 6.
Baronius Dionyſij Exigui errorem quoad duos annos æræ vulgaris emendare ſtuduit, dum Conſulatus Æmiliani & Baſſi,

Baſſi, ac Sæcularis & Donati omiſit; & duos annos Probo Imperatori ademit. 6.
Conſulatus tamen illi annalibus reſtituendi ſunt. 206.
Vti & duo anni Imperio Probi. 273.
In Baronij annalibus notat Pagius annũ ad inij Philippis, quod vnius anni errorem tantùm ad Decennium inducit. 7.
Anno enim 284. initio æræ Diocletiani in viam redeunt. 210.
Et ab anno illo Annales quoad Chronologiam rectius procedunt. 211.
Baronius rectè ſtatuit Clementem ordine quartum Pontificem. 136. 142.
Rectè diſtinguit Cletum ab Anacl. 155.
Eius ſententia de interpolatis Pontij actis probatur. 174.
Item de antiquitate actorum Stephani Papæ, eorumque auctoritate. 201.
Rectè iudicauit, Anaſtaſium Bibliothecarium non eſſe Auctorem libri Pontificalis. 377.
Eius teſtimoniũ refertur de ijs, quę Romæ acta ſunt, vt Felix ſecundus ex ſerie Pontificum expungeretur. 223.
Sententia illius de annis quatuor Soteri tribuendis expenditur. 171.
Vti & de Conſulatu, quo Xyſtus Pontificatum adeptus eſt. 202.
Ven. Bedæ Chronicon ab Auguſto vſque ad ſuam ætatem. 609.
Eius teſtimonium de more Romanę Eccleſiæ, quo annos à morte Chriſti computabat. 3.
Boetius à Theodorico Italiæ Rege occiditur. 492.
Boniſacius primus Papa. 300.
Bonifacius ſecundus fit Pontifex. 319.
Bucinæ inſula vbi ſita. 424.

C

CÆleſtinus I. fit Pontifex. 301.
Cæſar imperium Romanorum vſurpat. 105.
In Senatu occiditur. 106.
Cæſarea ab Herode reſtaurata. 111.
Eius ſtructuræ finis imponitur. 115.
Caius Cæſar & Lucius Tiberij filij. 115.
Caius ad Parthos debellandos mittitur. 117.
Conſulatum geſſit anno 1. æræ vulgaris. 118. 231.
Sententia Baronij de corrigendo hoc Conſulatu. 115.
Caius quandonam mortuus ſit. 24. 118.
Caius Caligula naſcitur. 231. 121.
Succedit Tiberio. 128. 232.
Conſtituit Regem Agrippam. 128.
Puteolis conſtitutus Herodem Antipam condemnat. 129.
Occiditur poſt quartum Imperij annum. 130. 237.
Caius Pontifex quot annis ſederit. 274. 437.
Calliſtus Pontificatum adipiſcitur. 262.
Quot annis ſederit. ibid.
Fecit cœmeterium à ſuo nomine Calliſti dictum. 421.
Carus & poſt eum Carinus Imperatores. 274.
Caracalla fit Imperator, & occidit Getam. 261.
Carthago quandonam condita & diruta. 235.
Caſſiodori Chronicon à Iulio Cæſare, vſque ad ipſius Auctoris tempora. 562.
Recentiores eius editiones mendis ſcatent. 317.
Corriguntur quoad ann. Vrbis milleſimum. 177.
Illius exẽplaria MSS. ſunt rariſſima. 178.
Vnicum habuit Cuſpinianus, ad quod correcta præſens editio. 579.
Caſſij Syriæ Præſidis nummus. 502.
Catalogus Romanorum Pontificum antiquior ad MS. exemplar Bibl. Cæſareæ correctus. 402. & ſeq.
Tempore Liberij ſæculo quarto conſcriptus eſt. 344.
Eum in duas partes diuidit Hẽſchenius & prioris Antherum, poſterioris Damaſum Pontifices facit Auctores. 338.
Secundæ partis Authores quatuor exhibet Papebrochius. 339.
Horum Scriptorũ ſententiæ improbantur tùm ob varios errores, qui in Catalogo occurrunt, tùm ob ſtylum, qui vnius eiuſdemque Auctoris eſt. 340. & ſeq.
Correctione indiget in ordine, quo priores tres Pontifices poſt Petrum ſederunt. 341.
Item circa Pium & Anicetum. ibid.
Catalogus ſecundus poſt antiquiorem ex MSS. Codd. correctior editus. 402. & ſeq.
Indicatur quibus in locis correctus ſit. 354.
Sexto ſęculo ſub Iuſtiniano & Iuſtino Imperatoribus & Felice 4. verè conſcriptus eſt. 355.
Duodecim Pontifices, qui in MSS. Codicibus Felici quarto ſubijciuntur, poſtea

ſunt

ſunt additi. 356.
MS. Codex Reginæ Sneciæ ex quo primùm hic Catalogus fuit editus, ex alio antiquiore deſcriptus fuit ſeculo decimo. 357.
Aliud Catalogi iſtius MS. exemplar ſub Carolo M. exaratum reperitur in Bibliotheca Colbertina. 358.
Ex hoc ſecundo variæ lectiones adſerûtur reſpectu editionis Henſchenianæ, nam eædem lectiones in vtroque MS. Codice occurrunt. 358.
Vterq; Codex ex alio antiquiori tranſcriptus eſt. 359.
Catalogi huius Auctor ex antiquiore, tempore Liberij conſcripto, Conſules deſumpſit, & nonnulla Pontificum acta. 360.
Cetera ex alijs antiquitatis monimentis deſumpſit. 362.
Regeſtum aliquod Romanę Eccleſię habuiſſe videtur, vnde ordinationes deſcripſit. 362.
Romæ floruiſſe, & Archiuo Apoſtolico præfuiſſe videtur. 363.
Cenſus tres ab Auguſto acti, ex Suetonio & monimento Ancyrano. 42.
Medius horum cenſuum eſt natiuitatis Chriſti index. 43. 114.
Cœpit ille ſub Saturnino, & ſub Varo continuatus eſt. 40.
Cenſus non eodem anno abſoluti, quo inſtituti. 114.
Chriſtus naſcitur ſub Herode Magno. 12.
Non menſe Octobri, ſed Decembri natus eſt. 39.
Idque die 25. eiuſdem menſis. 115.
Natus eſt anno ante æram vulgarem ſexto. ibid.
Fugit in Ægyptum ſub Herode Magno. 23.
Redit in Galileam ſub Archelao Herodis filio & Galileæ Tetrarcha. 25.
Baptizatur anno 16. Tiberij, ætatis ſuæ 30. peracto, æræ vulgaris vigeſimo ſexto. 48. 125.
Lucæ Euangeliſtę de anno ætatis 30. teſtimonium non rectè à Natali Alexandro explicatum ex antiquiſſimo MS. Cod. Græco Vat. & editione vulgata ſuo ſenſui reſtituitur. 49.
Cœpit prædicare poſt Baptiſmum. 50.
Patrum teſtimonia pro Chriſti Baptiſmo anno ætatis eius 30. 52.
Traditio Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ ea de re. 53.
Sententia Clementis Alexandrini, quod Chriſtus tantùm vno anno prædicauit ex Gnoſticorum forſan opinione prolata. 54.
Prædicauit enim annis tribus, vt ex Euangelio deducunt D. Irenæus, & auctor Chronici Alexandrini. 57.
Idem confirmatur D. Ignatij teſtimonio iuxta MS. Codicis Vaticani & Chronici Alexandrini lectionem. 58.
Concinunt alij Patres antiquiſſimi & auctores. ibid.
Chriſtus Paſſus eſt duobus Geminis Coſſ. vt ex Patrum traditione probatur. 65. 125. 235.
Idque feria ſexta octauo Kal. Aprilis. 68.
Æræ autem vulgaris anno 29. 61. & ſeq.
Probatur id primum ex æra Edeſſenorum. 74.
Deinde ex tempore, quo Petrus & Paulus martyrio coronati ſunt. 95.
Item ex 25. annis, quo Petrus Romæ ſedit poſt Apoſtolorum diuiſionem. 96.
Item ex tempore, quo obijt Seianus. 82.
Item ex tempore, quo Iacobus primus Hieroſolymorum Epiſcopus obijſſe traditur. 96.
Item ex tempore excidij Hieroſolymitani. 99.
Item ex Euſebij, Hieronymi, Seueri Sulpitij, & Iulij Hilarionis teſtimonijs. 102.
Chronicon Anonymi de Chriſti incarnatione, eiuſque ætate. 514.
Aliud Anonymi Chronicon ab Adam vſque ad ædificationem Conſtantinopolis, eiuſque finem. 517.
Chronici fragmentum à Chriſti natiuitate vſque ad Clementis primi Pontificatum. 519.
Chronici, quod Hyppolito Portuenſi tribuitur, fragmentum. 522.
Chronici illius integri index. 525.
Chronicon S. Iſidori Hiſpalenſis ab edito diuerſum, ex MS. Cod. Vrbino-Vaticano. 582.
Chronici fragmentum, quod paucis verbis annos ab exordio mundi, vſque ad annum 25. Caroli Regis computat. 522.
Chronicon ex MS. codice Beneuentano à Chriſti natiuitate vſque ad an. 39. Caroli Magni. 623.
Chronici pars à mundi exordio vſque ad Leonem Imperatorem. 632.
Chronicon S. Iuonis Carnotenſis Epiſcopi continens Romanorum Imperatorum, & rerum in Eccleſia geſtarum hiſtoriam. 636.
Chry-

Chryſoſtomi teſtimonium de actis Chriſti ad Senatum Romanum relatis. 81.
Item de Apoſtolis, quod longo tempore Hieroſolymis permanſerint poſt Chriſti paſſionem. 87.

Chronologia Eccleſiaſtica quinque potiſſimùm notis ſtabilitur. 1.

Chronologia noſtra, quæ æra vulgaris, anni poſt mortem Chriſti, & æra Diocletiani cum Coſſ. & annis Imperatorũ componuntur, ſtabilitur illis auctorum teſtimonijs, qui ab vno ad aliud tempus annos dinumerant. 232.

1. Teſtimonijs Suetonij de ætate Veſpaſiani. ibid.

2. Auctoris libri de claris Oratoribus, à Conſulatu Hirci & Panſæ vſque ad Veſpaſianum. ibid.

3. Philoſtrati, ex tempore, quo Cæſar Imperium tenuit, vſq; ad Claudiũ. 233.

4. Quinti Hilarionis, à Luculli Conſulatu vſque ad paſſionem Domini. 235.

5. Vellei Paterculi à Conſ. Cn. Corn. Lentuli & L. Mummij vſque ad Conſ. M. Vinicij. ibid.

6. Ex Ioſepho Hebræo ætatis ſuę annos cum Caij & Domitiani annis comparante. 236.

7. Ex annis ætatis Caij Caligulæ à Suetonio, Clemente Alexandrino &c. memoratis. 237.

8. Ex Cenſorino annos Ludorum Sæcularium computante à varijs Imperatoribus vſque ad Chilonis & Libonis Conſulatum. 237.

9. Ex Solino à Conſulatu Hirci & Panſæ vſque ad Conſ. Pompei & Galli annos enumerante. 238.

10. Ex Lactantio aſſerente, à morte Chriſti vſque ad principium Neroniani Imperij annos 25. exactos eſſe. 238.

11. Ex D. Hieronymo annos 30. à paſſione Domini vſque ad ſeptimum Neronis annum computante. 239.

12. Ex annis Neronis apud Suetonium & Eutropium. 240.

13. Ex annis Vitellij apud Suetonium & Zonaram. 241.

14. Ex annis Othonis apud Plutarchum & Suetonium. 241.

15. Ex tempore euerſionis Hieroſolymæ iuxta Euſebium, Clementem Alexandrinum, Origenem, &c. 241.

16. Ex annis Titi apud Dionem, Philoſtratum, & Suetonium. 243.

17. Ex antiquo Chronologo apud Clementem Alexandrinum enumerante annos à Conſ. Auguſti IV. vſque ad Conſ. Domitiani XII. 243.

18. Ex annis Domitiani apud Suetonium. 244.

19. Ex tempore inter Domitiani obitum. & Iouiniani initium apud Eutropium. 245.

20. Ex duplici æra Antiochena, qua apud Euagrium, Dionem, & Ioannem Malelam terræ motus Antiochenus ſignatur. 246.

21. Ex Vettio Valente aſtrologo Antiocheno annum 148. à pugna Actiaca cum primo Hadriani anno componente. 247.

22. Ex Cenſorino à Conſ. Antonini II. & Bruttij vſque ad Conſ. Vlpij & Pontiani computante annos centum. 250.

23. Ex Clemente Alexandrino à captiuitate Iudæorum vſque ad 10. annum Antonini annos 77. enumerante. 251.

24. Ex annis M. Aurelij apud Sex. Aur. Victorem. 257.

25. Ex annis Commodi apud Xiphilinum & Aurelium Victorem. 258.

26. Ex Clemente Alexandrino annos 121. à Veſpaſiano vſque ad Commodi obitum computante. 259.

27. Ex Zoſimo annos à Conſ. Chilonis & Libonis vſque ad Conſ. Diocletiani IX. & Maximiani VIII. enumerante. 260.

28. Ex Africano & Syncello annos 259. à morte Chriſti vſque ad Conſ. Grati & Seleuci computantibus. 263.

29. Ex Hippoliti Portnenſis Chronico, vbi à Paſſione Chriſti vſque ad 13. annum Alexandri 206. anni referuntur. 264.

30. Ex Cenſorino, qui annos ab Vrbe condita cum annis Imperatorum componit. 265.

31. Ex Africani continuatore in Cod. Mertonenſi annos ab Alexandri adoptione referente. 267.

32. Ex annis Plotini Philoſophi apud Porphyrium. 271.

33. Ex libello conteſtationis Euſebij Conſtantinopolitani annos à damnato Paulo Samoſateno vſque ad damnationem Neſtorij exhibente. 271.

34. Ex tempore, quo Manicheorum hæreſis exorta eſt, quod Leo M. Conſ. Probi & Paulini, Euſebius ſecundo anno Probi, & anno 325. Antiocheno contigiſſe referunt. 272.

35. Ex Sulpitio Seuero à tempore, quo Imperatores Chriſtiani eſſe cœperunt, vſq; ad Stiliconis Conſ. annos 89. numerante. 279.

36. Ex Zoſimo à Conſulatu Libonis & Chilonis vſque ad Conſ. Licinij III. & Conſtantini annos 110. enumerante. 280.
37. Ex dedicatione Conſtantinopolis anno poſt mortem Chriſti 301. iuxta Chronicon Alexandrinum. 282.
38. Ex antiqua inſcriptione annos 381. à Cęſaris Imperio vſque ad Conſ. Ceioni Rufi exhibente. 283.
39. Ex ætate Antonij Monachi apud D. Hieronymum, & Euſebium. 185.
40. Ex Aurelio Victore ab anno Vrbis milleſimo vſque ad Conſ. Philippi annos centum numerante. 286.
41. Ex Chronico Alexandrino Conſtantij Auguſti obitum cum anno 410. Antiocheno connectente. 288.
42. Ex Africani continuatore annos per Conſulatus referente. 289.
43. Ex Ioanne Malela aſſignante anno Antiocheno 411. annum obitus Iuliani. 289.
44. Ex Sexto Rufo ab Octauiano Auguſto vſque ad Iouinianum annos 407. computante. 289.
45. Ex D. Ambroſio annis 80. & 93. ærę Diocletiani Paſcha nono Kal. Aprilis à Latinis celebratum fuiſſe atteſtante. 290. 292.
46. Ex D. Hieronymo ab anno 15. Tiberij vſque ad 14. Valentis computante 351. annos. 293.
47. Ex Marcellino Comite annos 156. à Conſ. Auſonij & Olybrij vſq; ad Conſ. Iuſtiniani Auguſti IV. enumerante. 293.
48. Ex Gregorio Turonenſi annos ętatis S. Martini computante. 294.
49. Ex Paulo Diacono annos Theodoſij Imperatoris exhibente. 296.
50. Ex Quinto Iulio Hilarione referente, Conſulatu Attici annos 369. à paſſione Domini effluxiſſe. 296.
51. Ex Sulpitio Seuero, qui à duobus Geminis Coſſ. vſque ad Stiliconem computat 372. annos. 297.
52. Ex Idacio eiuſque Faſtis annum 15. Honorij cum æra Hiſpanica 447. conferente. 298.
53. Ex D. Iuone Carnotenſi affirmante, Romam à Gotthis captam anno 409. 299.
54. Ex auctore Chronici Alexandrini, qui Concilium Generale 3. certis temporum notis exhibet, quę tantum vno an. à Chronotaxi noſtra differunt. 302.
55. Similiter ex S. Proſpero ab anno 15. Tiberij vſque ad Conſ. Theodoſij 14. annos 406. enumerante. 302.
56. Ex Idacio & Marcellino Comite annos captæ ciuitatis Carthaginienſis, & exciſę referentibus. 303.
57. Ex Marcellino Comite editionis Scaligeri à Valente VI. vſque ad Conſ. Eudocij 64. annos computante. 304.
58. Ex MS. Cod. Bibl. Alexandrino-Vaticanæ Chronicon à poſt Conſ. Auſonij & Olybrij vſq; ad Maximum II. & Paterium annos 64. exhibente. 304.
59. Ex Chronico Alexandrino, quod Concilium Chalcedonenſe anno 422. poſt Chriſti paſſionem collocans tantum vno anno à vero diſcrepat. 305.
60. Idem ex Victorio Aquitanico, qui à paſſione Chriſti vſque ad Conſ. Conſtantini & Rufi 430. annos computat. 307.
61. Ex Euagrio duos terrę motus Antiochiæ factos cum æra Atiochena & annis Imperatorum conferente. 307.
62. Ex Ioanne Malela & Neſtoriano annos Leonis Iunioris cum æra Antiochena conferentibus. 310.
63. Ex Leone Oſtienſi annos ætatis D. Benedicti recenſente. 311.
64. Ex Euagrio, & Theophane à Diocletiano vſque ad Zenonis obitum 207. annos computantibus. ibid.
65. Ex Euagrio annos æræ Antiochenæ cum morte Anaſtaſij, & Iuſtini initio componente. 314.
66. Ex eodem, Seueri Antiocheni Epiſcopi initium anno 561. Antiocheno referente. 315.
67. Ex Marcellino Comite Iuſtiniani initium anno 197. a regia Vrbe condita ponente. 319.
68. Ex antiquo MS. Catalogo græco annos 203. à primo Conſtantini magni anno vſque ad primum annum Iuſtiniani computante. 319.
69. Ex Procopio Cæſarienſi, & Marcellino annos 96. quibus Vandali in Africa regnarunt, ad Conſ. Iuſtiniani IV. exhibentibus. 320.
70. Ex Chronico MS. Bib. Alexand. quod clarè annum Iuſtiniani 29. cum anno verbi Incarnati 561. componit. 324.
Cirthenſis conciliabili acta falſam temporis notam exhibent. 212.
Habitum fuit poſt perſecutionem Diocletiani. ibid.
Claudius quando cœpit & occubuit. 237.
Claudius II. ſiue Gotticus fit Imperator. 273.

Cle-

Clemens eius nominis primus, quo ordine ſederit, variant antiqui. 133.
Fit Pontifex. 244.
An à Petro ordinatus ſit Epiſcopus, dubium fuit Epiphanio. 135.
Fuit quartus ordine Pontifex à Petro. 135. 140. 404.
Eius ad Iacobum epiſtola ſuppoſititia. 133.
Vti & quatuor aliæ ſub nomine eius editæ. 135.
Martyrio occubuit tertio anno Traiani. 141. 245.
Eius acta antiquiſſima idem affirmant. 142.
Eius locus ex germana ad Corinthios epiſtola non repugnat huic ſententiæ, vt contra V.C. Pagium oſtenditur. 143.
Clemens Alexandrinus refert duplicem Tiberij epocham. 63.
Eius locus ea de re integer adducitur cum nota. 516.
Eius locus ex libro de prædicatione Petri, vbi refert, Apoſtolos 12. annis in Iudæa permanſiſſe, ſenſui ſuo reſtituitur. 85.
Cletus ſucceſſit Lino, & ſedit 12. annis. 242. 42. 138.
An in exilium pulſus Pontificatum ceſſerit Clementi, & rurſus poſt Clementis obitum Pontificatū obtinuerit. 152.
Commodus Imperator quando regnauerit. 257.
Conſtantius Chlorus & Maximianus Galerius ſuccedunt Diocletiano & Maximiano. 277.
Conſtantinus magnus fit Imperator. 277.
Edidit Vicennalia. ibid.
Dedicat Conſtantinopolim. 282.
Moritur Nicomediæ. 284.
Conſtantinus Iunior fit Cæſar. 280.
Fit Auguſtus, & poſt biennium occiditur. 284.
Conſtantius leuatur 6. Id. Nouemb. 281.
Fit Imperator. 284.
Ab Enzoio hæretico in fine vitæ baptizatur. 227.
Confunditur eius baptiſmus cum baptiſmo Conſtantini M. in actis MSS. & à pleriſque auctoribus. 226.
Conſtans fit Imperator. 284.
Occiditur in Gallijs à Magnentio. 286.
Fl. Conſtantius ab Honorio in collegam aſcitus primo anno moritur. 300.
Conſtantinopolitani Imperij finis prædictus à Valente aſtrologo. 518.
Conſules ab anno 49. ante æram vulgarem vſque ad annum æræ vulgaris 43. 105. & ſeqq.
Item ab anno primo æræ vulgaris vſq; ad Iuſtiniani obitum. 231.
Conſulares Faſti, vide Faſtos Conſulares.
Conſulatus Tuſci, & Baſſi inter Valeriani II. & Gallieni III. ac Æmiliani & Baſſi Conſulatus medius. 204.
In Annalibus omiſſus, iiſdem eſt inſerendus. 206.
Cornelius Decio III. & Etruſco Coſſ. ad Pontificatum promotus eſt. 195.
Eius acta ex antiquo MS. Cod. Vaticano. 188.
Iis Vſi Ado, Notkerus, Rabbanus, & Vener. Beda, ſcripta tamen ſunt poſt Leonis Magni tempora. 190.
Minus recte Cornelium ſub Decio paſſum fuiſſe ſtatuunt. 191.
Superuixit enim poſt Decium, vt ex D. Cypriano monſtratur. 192.
In exilio fuit Centumcellis ſub Decio. 192.
Non tamen ibi mortuus eſt, ſed Romæ. ibid.
Idque 18. Kal. Octobris eodem die, quo D. Cyprianus. 194.
Anno autem 253. poſtquam ſediſſet annis duobus. 195.
Cuſpinianus Faſtos ſuos ex Cod. Bibliothecæ Cæſareæ deſumpſit. 539.
Codex Bibliothecæ Cæſareæ nunc extans recentior. 541.
Quomodo eius notitia ad nos peruenerit. ibid.
Cuſpinianus duo Faſtorum exemplaria habuit. 342.
Cuſpius Fadus totius Iudeæ præſes ſtatuitur. 130.
Cyprianus Obijt Conſulatu Tuſci & Baſſi XVIII. Kal. Octob. 205. 268.

D

Daius purpura à Diocletiano donatus. 215.
Damaſus fit Pontifex. 290.
Eius Epiſtola ad Hieronymum de Geſtis Pontificum. 347.
Ab Henſchenio edita vt genuina. ibid.
Eſt ſuppoſititia. 349.
Vt ex ſtylo aliiſque comprobatur. 352.
Alia eius epiſtola de pſalterio à Mareo Mileſio publicata eſt ſuppoſititia. 348.
Damaſus non fuit auctor, neque approbator antiquioris Catalogi. 353.
Non eſt auctor libri Pontificalis. 369.

Neque eſſe poteſt vitarum ſucceſſorum ſuorum, quę in libro Pontificali exhibentur. 379.
Conſtruxit duas Baſilicas. 460.
Danies apud Philoſtratum tempora Imperatorum enumerat, & tantum biennio à verò deflectit. 333.
Decius ſucceſſit Philippis. 266.175.
In Illyricum proficiſcitur, quo tempore Iulius Valens Imperium inuaſerat. 195.
Tertium Imperij annum exorſus eſt. 7. 267.
Occiſus eſt circa finem anni 251. 267.
Deciana perſecutio ſub Gallo, & Voluſiano continuata eſt. 191.
Vnde D. Hieronymi aliorumque loca conciliantur. ibid.
Dionis locus de exilio Archelai correctus. 27.
Diocletiani ęra, ab Alexandrinis appellata æra martyrum, anno 284. incipit. 208.274.284.
Quo anno Diocletianus Imperium ſuſceperit. 209.
Diocletiani perſecutio cœpit Nicomediæ anno 303. tertio Kal. Martij. 211.277.
Cirthæ vero in Africa 14. Kal. Iunij. 213.
Initio autem ſequentis anni in ciuitate Tubyzacenſi. ibid.
Diocletianus purpuram deponit anno 304. die 1. Aprilis. 214.277.
Moritur. 208.
Dionyſius fit Pontifex, & quando. 269.
Peruenit ad tempora Aureliani Imperatoris. 271.
Parochias inſtituit, & quas. 435.
Dionyſius Exiguus primùm annos ab Incarnatione Chriſti computare cœpit in Canone ſuo Paſchali, vt abrogaret æram Diocletiani. 4.
Primum annum æræ vulgaris minimè aſſecutus eſt, nam biennio aberrauit. 5.
Eius Cyclus annorum 532. quando cœperit. 320.
Dionyſius Alexandrinus moritur anno 12. Gallieni. 270.
Diſciplina arcani in actis Alexandri Papæ. 159.
Tertio quoque ſæculo obſeruatą fuit. 173.

E

Eclipſis lunę anno quarto ante ęram vulg. Hieroſolymis viſa circa Paſcha. 115.
Eclipſis lunæ poſt mortem Auguſti. 121.
Eclipſis Solis tempore mortis Chriſti. 127.
Eccleſia primis temporibus non computabat annos ab Incarnatione Chriſti Præf. XIV. ita computare cœpit à tempore Caroli Magni. ibid.
Edeſſenorum æra quando incipiat. 75.
Edeſſenæ ciuitatis tabulæ de Taddeo poſt Chriſti mortem ad Abgarum miſſo anno 340. prædictæ æræ, vt ex MSS. Codd. legit Valeſius. 76.
Edeſſenorum annus 340. cum 15. anno Tiberij concurrit, vnde deducitur, Chriſtum duobus Geminis Coſſ. obijſſe. ibid.
Eleutherius ſucceſſit Soteri. 256.
Sub Eleutherio Lucius Anglorum Rex ad fidem conuerſus eſt. 416.
Quot annis ſederit? 258.
Epactæ in Faſtis ex Cod. Bibl. Cęſareæ à V.C. Noriſio editis, an correctæ? 540.
Epiphanij Catalogus Pontificum à S. Petro vſque ad Anicetum. 402. & ſeq.
Dubitat de ordinato per Petrum Clemente. 135.
Opinatur, Clementem ceſſiſſe Pontificatum. 138.
Inter primos Pontifices recenſet duos Euariſtos, cum tantum vnus fuerit. 412.
Euariſtus quando, & quanto tempore ſederit. 242.
Euchariſtią ſub nomine fermenti. 442.
Item ſub nomine conſecrati. 462.
Euentij, & Theoduli martyria ex actis S. Alexandri Papæ. 160.
Euodij Apoſtolorum, vt ſupponitur, diſcipuli de Chriſti & Apoſtolorum baptiſmo, & de Deiparę ætate teſtimonium. 506.
Euſebius Papa quando ſederit. 272.
Euſebius Cæſarienſis exhibuit Catalogum RR. Pontificum in Chronico. 329.
Eius Chronico additi anni Incarnationis à Librarijs, aut Scriptoribus poſterioribus. 331.
In Chronico eius continentur nonnulla diuerſa ab ijs, quæ exhibet in Hiſtoria. 332.
Pium Aniceto præponit in Chronico, in Hiſtoria poſtponit. 414.
Omiſſa conſulatus nota primus omnium anno 18. Tiberij, mortem Chriſti poſuit, alijſque anſam errandi dedit. 67.

Tem-

Tempus excidij Hieroſolymitani mutauit. 99.
Omiſit Marcellum in ſerie Pontificum. 440.
Eius Catalogi Pontificum ex Chronico,& Hiſtoria à D. Petro vſque ad Syl-ueſtrum. 402.
Eius locus de varijs ciuitatum Syriæ epochis. 272.
Entropij teſtimonium de tempore Philipporum, & anno Vrbis milleſimo ſub illis celebrato. 185.
Eutychianus Papa quando ſederit. 272.
Exarchi quando primùm Rauennam miſſi. 326.

F

Fabianus ſucceſſit Anthero. 265.
Peruenit ad tempora Philipporum. 183.
Martyr occubuit anno 250. ſub Decio. 184. 187.
Sex diaconos conſtituit, qui ſeptem notarijs acta martyrum conſcribentibus imminerent. 426.
Faſti Conſulares ab anno 706. Vrbis conditæ ad annum 1107. ex MS. Cod. Cæſareo. 531.
Faſti Conſulares Theoni Alexandrino tributi ab anno 138. vſque ad 372. annum æræ vulg. 542.
Faſti Idacij à Conſ. Auguſti XIII. vſque ad Conſ. Anthemij II. 549.
Faſti Caſſiodori ex eius Chronico à Iulio Cæſare vſque ad Anaſtaſium. 562.
Faſti Heraclio tributi ab anno 222. vſque ad annum 630. ex apographo Voſſiano. 601.
Erroribus ſcatent, & Heraclio indigni ſunt. 608.
Faſtorum fragmenta ex MS. Cod. Colbertino ab anno 381. vſque ad 558. annum. 580.
Faſtorum fragmentum aliud poſt Caſſiodori Chronicon, ex eodem codice. 582.
Fauſtini & Marcellini libellus precum. 219.
Felix primus ſuccedit Dionyſio Papæ. 271.
Cœmeterium eius Via Aurelia. 434.
Felix ſecundus illegitimè ingreſſus eſt. 219.
Initiò ſedit in ſchiſmate contra Liberium. 219. 287.
Fauſtini & Marcellini libellus ea de re. 219.
Ex illo deſcripta ſunt, quęcumque tradit Onuphrius Panuinius ex antiquo MS. Cod. Marcelli ſecundi. 220.
Iis concinunt Ruffinus, D. Hieronymus,& S. Proſper. 221.
Eum in ſerie Pontificum omittunt D. Optatus, & S. Auguſtinus. 223.
Eum pro verò Pontifice habent mediæ ætatis ſcriptores, & Catalogi omnes. 288. 228.
Et variant de illius initio veteres. 224.
Eius acta ab Oroſio memorata ex Codice MSS. adducuntur. 225.
Romæ, cum de illo ex ſerie Pontificum expungendo ageretur, pridie illius feſti inuentum corpus cum inſcriptione, quod martyr occubuerit. 223.
Declarauit Conſtantium hæreticum. 226.
Felix tertius ſuccedit Simplicio Papæ. 311.
Felix quartus fit Pontifex. 319.
Feriæ in Faſtis à Cuſpiniano indicatis & ex Cod. MS. Cæſareo editis, quid ſignificent. 539.
Fermenti nomine Euchariſtia ſignificata. 442.
Flaccus Syriæ Præſes. 142.
Eius nummus cum anno Antiochenſium. 501.
Florianus poſt duos menſes Imperij occiſus. 272.
Formatæ epiſtolæ quænam. 410.

G

Galba, quando imperauit. 240.
Gallus, & Voluſianus ſuccedunt Decio. 267.
Gallienus & Valerianus eis ſuccedunt. 268.
Gallienus ſolus imperium obtinet. 269.
Gallia perſecutionem paſſa tempore Eleutherij. 169.
Eius ciuitates Metropoles Vienna & Lugdunum. ibid.
Geiſericus anno 39. à capta Carthagine moritur. 310.
Gelaſius fit Pontifex. 313.
Fecit Sacramentorum præfationes. 478.
Scripſit libros quinque aduerſus Neſtorium & Eutychetem, & duos contra Arium. 485.
Geminis Coſſ. Chriſtus paſſus eſt. 65. & ſeq.
Germanicus Cæſar veneno extinctus eſt 123. 232.

Geta

Geta initio Imperij à fratre occiditur. 261.
Gloria in excelſis Deo, &c. primùm tantum noctu Natalis, poſtea diebus Dominicis à ſolis Epiſcopis in miſſa Dicebatur, à Presbyteris vero tantùm in Paſchate. 414.
Gnoſtici vnum dumtaxat prædicationis annum Chriſto attribuebant,ex Ireneo. 55.
Gordianus Senior fit Imperator. 264.
Gordianus Iunior quando imperium adeptus. 265.
Grato in Syriæ procuratione ſucceſſit Pilatus. 134.
Gratianus filius Valentiniani naſcitur. 288.
Fit Imperator. 290.

H

HAdrianus Imperator quando regnauerit. 247.
Hadriani primi Pontificis vita in libro Pontificali exhibita, ab vno ex Clero Lateranenſi ſcripta fuit. 389.
Harduini V. Cl. ſententia de menſe, quo Chriſtus natus eſt, expenditur. 39.
Heliogabalus ſuccedit Imperatori Macrino. 262.
Occiditur anno 222. æræ vulg. 263.
Heliopolitanorum ſacerdotum collegium. 548.
Henſchenij ſententia de duabus partibus antiquioris Catalogi Anthero, & Damaſo tribuendis. 338.
Damaſo tamen non vt authori ſed approbatori adiudicat. 348.
Eius ſententia de duabus epiſtolis Damaſi & Hieronymi Catalogis præfigi ſolitis. 347.
Eius ſententia de morte Herodis ob Lunæ eclipſim ante Paſcha à Ioſepho memoratam corrigitur. 17.
Heraclio Faſti Conſulares tributi. 608.
Hermes præfectus à S. Alexandro baptizatur. 157.
Herodes M. alienigena Rex à Senatu Romano ſtatuitur. 107.
Herodis Magni tempore Chriſtus naſcitur. 112.
Incertum, an tempore prælij Pharſalici habuerit 15. vel 25. annos. 16.
Incertum quoque, an ætatis anno 60. vel 70. mortuus ſit. 14.
Exploratum tamen, quod anno ante æram vulgarē quarto obierit. 13. 16. 115
Mortuus autem eſt menſe Septembris. 20.
Idque ex Ieiunij volumine comprobatur. 21. 115.
Auctor anonymus Chronici ponit mortem Herodis anno 6. poſt Chriſti natiuitatem. 514.
Herodes Antipas Galileæ Tetrarcha, ſub quo Chriſtus ex Ægypto rediijt. 28.
Tetrarchiam illam obtinebat, quo tempore Ioannes baptizauit in Iordane. 28.
Prouinciæ illi præfuit vſque ad tempora Caij Caligulæ, à quo apud Baias condemnatur. 29.
In exilium proficiſcitur, & Tetrarchia eius Agrippæ acceſſit anno Caij quarto. 31. 129.
Idque anno Tetrarchie 43. in nummo eiuſdem Antipæ expreſſo. 31.
D. Hieronimus tranſtulit Chronicon Euſebij de græco in latinum. 330.
Illi nonnulla adiecit de ſuo. ibid.
Et proſecutus eſt vſque ad Valentem Imp. 332.
Illud magni faciendum putauit Idacius. 333.
Quo ætatis anno illud compoſuerit. ib.
Anno ętatis 90. obijt. ibid.
Eius epiſtola ad Damaſum de geſtis Pontificum ab Henſchenio publicata. 347.
Alia epiſtola de Pſalterio à M. Mileſio edita. 348.
Vtraque ab eruditis ſuppoſititia cenſetur. 349.
Idque rectè, vt pluribus argumentis comprobatur. 350.
Hieronymi loca de martyribus ſub Decio paſſis, quę ſibi aduerſari videntur, conciliantur. 191.
Hieroſolyma quo anno à Soſio & Herode capta. 108.
Hieroſolymitanum excidium ſub Veſpaſiano contigit anno 42. à morte Chriſti. 99. 241.
Hilarus natione Sardus. 471.
Succeſſit Leoni M. in Pontificatu. 507.
Fecit duo oratoria in Baptiſterio Lateranenſi. 473.
Hippolytus Thebanus cum Hippolyto Portuenſi à Nicephoro confuſi. 507.
De Hippolyto Thebano auctorum teſtimonia. 508.
Chronici eius fragmentum de proſapia Chriſti ab editione Caniſij diuerſum. 513. 510.
Hippolyto Portuenſi Epiſcopo Chroni-
con

con tribuitur, in quo à Chriſti paſſione vſque ad annum 13. Alexandri Imp. anni 206. computantur. 521.
Eius Chronici index ex M.S. Cod. Claromontano. 523.
Eius opus de Paſchate à Chronico diuerſum. 524.
Vti & ſermo aduerſus Platonem. 525.
Hippolytus Portuenſis quandonam obierit. 526.
Hiſpania ab Auguſto ſubacta, vnde eius æra profluxit. 108.
Honorius Theodoſij filius naſcitur. 294.
Patri ſuccedit in Imperio. 296.
Horarum computandi modus in Paleſtina. 411. 413.
Hormiſda fit Pontifex. 316.
Hyginus Papa ſuccedit Teleſphoro. 250.
Quot annis ſederit. 251.
Hircanus à Parthis capitur. 107.

I

IAcobus Apoſtolus Epiſcopatum Hieroſolymis obtinuit poſt Saluatoris aſcenſionem. 96.
Peruenit vſque ad 7. annum Neronis 97.
Idacij Faſti partim à Sirmondo, integrè à Labbeo editi, rurſus cum varijs lectionibus M.S. Codicis Collegij Claromontani typis deſcripti. 561.
Ignatij locus de Pontificatu Cleti aliter habet in græco, aliter in verſione latina dubiæ epiſtolæ ad Mariam Caballolitem. 154.
Imperatorum ſeries ab anno Auguſti 44. vſque ad Iuſtiniani obitum. 23. & ſeq.
Imperatorum tempora iuxta variorum ſupputationem apud Clementem Alexandrinum. 416.
Item ex Chronico Hippolyto Portuenſi tributo vſque ad Alexandrum. 422.
Item ex Chronico Anonymi vſque ad Valentem. 427.
Item ex MS. Cod. Palatino Vaticano ab Auguſto vſque ad Leonem Orientis Imperatorem. 591.
Item ex MS. Vaticano vſque ad Iuſtinum. 597.
Item ex Venerab. Bedæ Chronico. 609.
Item ex Codice Palatino Vaticano. ab Auguſto vſque ad Carolum M. 620.
Item. ex Cod. Beneuentano vſque ad annum 39. Caroli M. 623.
Item ex MS. Cod. Græco Vaticano à Iulio Cæſare vſque ad Licinium. 629.
Imperatores Conſtantinopolitani à Conſtantino M. vſque ad Leonem. 632.
Imperatorum hiſtoria auctore S. Iuone. 636.
Innocentius Primus fit Pontifex. 297.
Ioannes Baptiſta incipit prędicare anno 25. æræ vulgaris.
Ioannis Euangeliſtæ domus in primam Eccleſiam conuerſa. 511.
Ioannes Papa primus. 318.
Ioannes ſecundus quando Pontifex factus. 320.
Ioannes tertius Pontificatum ſuſcipit. 324.
Ioſephi Hebræi fides in hiſtoria, quanti facienda. 12.
Eius teſtimonia de tempore, quo mortuus eſt Herodes, anno quarto ante æram vulgarem. 13.
Eius textus de Aquilæ aureæ violatoribus ex græco reſtitutus. 19.
Eius teſtimonia de tempore, quo Archelaus regnare cœpit. 23.
Item de tempore exilij Archelai loca illius explicantur. 36.
Teſtimonium ipſius de Quirino in Iudæam miſſo ad facultates Archelai percenſendas. 44.
Iouinianus ſuccedit Iuliano. 289.
Ireneus æſtu diſputationis contra Gnoſticos abreptus Chriſto plures, quam tres annos prædicationis tribuit. 54.
Adhuc presbyter Romam venit ſub Eleutherio. 170.
Eius Catalogus Pontificum vſque ad Eleutherium. 402.
Iſidori Hiſpalenſis Chronicon à Iulio Cęſare vſque ad Heraclium ex MS. Cod. Vrbino Vaticano ab edito diuerſum. 582.
Iudæi non exactè obſeruabant nouilunia & plenilunia. 70.
Iudæorum ieiunij volumen, quam magnæ auctoritatis ſit, oſtenditur. 21.
Iudas Hebræus an Crucem Chriſti inuenerit. 443.
Iulianus fit Imperator. 288.
Perijt, & quo tempore. 289.
Iulius primus fit Pontifex. 284.
Poſt ſexdecim annos Pontificatus moritur. 286.
Eius Cæmeteria tria. 455.
Iulius Valens contra Decium inuadit Imperium. 196.
Iulius Hilarion, eiuſque teſtimonium de tempore mortis Chriſti. 103.
Iuſtini martyris teſtimonium de cenſu natiuitatis Chriſti indiee à Quirino in

Iudæa

Iudææ inſtituto. 44.
Item de actis Pilati circa Chriſtum. 81.
Iuſtinianus fit Imperator. 319.
Iuſtinus orientis Imperator ſuccedit Anaſtaſio. 317.

K

Keppleri ſententia de argumento, quod pro tempore mortis Chriſti ex plenilunio deduci poteſt. 71.

L

Lactantij ſententia de tempore, quo Petrus Romam venit, & ibi ſedem tenuit. 89.
Item de tempore, quo Chriſtus obijt. 97.
Lambecij ſententia de auctore libri Pontificalis, & antiquioris Catalogi à notarijs Sedis Apoſtolicæ conſcripti. 373. Refutatur. 374.
D. Laurentius triduo poſt Xyſtum paſſus. 204.
Leo M. fit Pontifex. 303.
Leonis tertij vita in libro Pontificali exhibita, à Clerico Baſilicæ D. Pauli adſcripto. 389.
Leonis quarti vita ibidem exhibita, Romę conſcripta eſt à magnæ authoritatis viro. 391.
Leo Thracius fit Imperator. 307.
Leo iunior vocatur Auguſtus. 309.
Liberius fit Pontifex. 286.
In exilium mittitur. 287.
Moritur anno 366. die 24. Sept. 290.
Linus ſucceſſit Petro, & ſedit annos duodecim. 240. 138.
Littera L. latina in antiquis nummis Ægyptijs & Syris expreſſa. 32.
Significat non luſtrum, ſed annum. 33.
Eſt antiqua littera græca, vt ex varijs inſcriptionibus probatur. 33.
Lucas Holſtenius eiuſque variæ lectiones ex M. SS. Codd. in librum Pontificalem. 366.
Eius iudicium ex diuerſitate ſtyli de diuerſitate auctorum, qui vitas Pontificum compoſuerunt. 381.
S. Lucas, quomodo computauit annos Tiberij, dum Ioannem anno eius 15. baptizare cœpiſſe aſſeruit. 64.
Lucius Papa ſuccedit Cornelio. 268.
In exilium miſſus citò ab eo redit, & poſt reditum martyrio coronatur. 197.
Non tribus annis ſed tantum octo mēſibus ſedit. 197.
Lugdunum Galliæ Metropolis. 169.
Eius confeſſores ſcribunt ad Eccleſias Phrygiæ & Aſiæ. 169.
Mittunt Ireneum ad Eleutherium Papam. 170.

M

Macrinus Imperator ſuccedit Caracallę. 262.
Magnentius leuatur. 286.
Maioranus quando imperauerit. 307.
Manicheorum hæreſis, quando exorta. 272.
Manicheis ad fidem conuerſis perpetua pœnitentia in monaſterio peragenda impoſita, 463.
D. Marcus Petri diſcipulus cum eo Romæ fuit ſub Claudio, ibique Euangelium ſuum ſcripſit. 91.
Marcus Pontifex Romanus quando ſederit. 283.
Marcellinus fit Pontifex. 276.
An idolis Sacrificauerit? 438.
Tempore perſecutionis Diocletianæ martyrium ſubijt. 213.
Quo anno id contigerit, inquiritur. 214.
Poſt mortem corpus eius 35. diebus inſepultum iacuit. ibid.
Marcellus I. eodem anno, quo Marcellinus obijt, illi ſucceſſit. 216.
Sedit pluribus annis, vt ex eius actis conſtat. ibid.
Error irrepſit in Conſulatus, quibus ab antiquiori Catalogo Pontificatum cœpiſſe & finiſſe fertur. 217.
Sedit annis quatuor, quod tempus ſedi poſt Marcellini obitum vacanti ab alijs tributum. 218.
Marcelli ſecundi Codex MS. cuius tranſumptum in Bibliotheca Vaticana ſeruatur. 221.
Marcellini Presbyteri & Petri Exorciſtæ Baſilicæ duæ, quarum altera extra Vrbem cum cœmeterio & mauſoleo Helenæ à Conſtantino M. extructa. 452.
Marcellini Comitis Chronicon. 339.
Eius locus de annis 475. à Petro vſque ad Ioannem primum corrigitur. 318.
Marcianus Imperator ſuccedit Theodoſio. 30.
13. B. Virgo Maria naſcitur an. ante æram vulgarem decimo ſexto. 112.

Da

De eius ætate Hippoliti Thebani teſtimonium. 511. 513.
S. Martinus fit Turonenſis Epiſcopus anno 371. æræ vulgaris. 291.
Martyres tempore perſecutionum in cryptis latitabant. 438. 440.
Maxentius victus à Conſtantino ad pontem Miluium anno 312. 279.
Maximinus fit Imperator. 264.
Maximianus in ſocium Imperij à Diocletiano aſſumitur anno 286. 274.
Imperio ſe abdicat. 278.
Moritur. 279.
Maximus inuaſor Imperij obijt. 306.
Melchiades fit Pontifex. 279.
Miſſæ ſupra martyrum ſepulchra celebratæ ex decreto Felicis primi. 435.
Lectiones ex epiſtola Pauli olim in miſſis legebantur. 468.
An pſalmi omnes olim in miſſis recitati. 469.
Monachæ tempore Soteris Papæ. 417.
Monachi & Monaſteria Romæ à tempore Damaſi Papæ.
Muciani Syriæ Præſidis nummus. 503.

N

Narſes extinguit Gottorum imperium in Italia. 313.
Natalis Alexandri ſententia de baptiſmo à Chriſto anno 34. ætatis ſuſcepto. Præf. XVII. & 47.
Refutatur. Præf. XIX. & 47.
Ponit Chriſti mortem anno 37. ætatis. Præf. XVIII.
Neocæſareenſis Canon de anno ætatis Chriſti 30. quo baptizatus eſt, & docere cœpit. 51.
Nepotianus leuatur Romæ. 286.
Nepotiani cœmeterium, quod poſtea Caliſti dictum. 201.
Nero anno 15. Imperij ſui Romam egreſſus, & non niſi circa finem vitæ reuerſus. 94.
Anno 68. æræ vulgaris perijt. 240.
Nerua ſuccedit Domitiano. 244.
Niceno Concilio vltra 318. Patres ſubſcripſerunt alij 508. 444.
Nicomediæ quando cœperit perſecutio Diocletiani. 211.
Notæ Chronologicæ quinque. 2.
Earum præcipua, quæ per Conſules procedit. 3.
Nouatus ex Africa Romam veniens Nouatianum ab Eccleſia auellit. 437. 438.
Numerianus fit Imperator. 273.
Nummi Præſidum Syriæ. 499.
Nummus Herodis Antipæ. 28. 499.
Eius correctio 653.
Interpretatio. 84. & ſeq.
Eſt genuinus, & verè antiquus. 32.
Idque ex latina littera L. probatur, quæ in pleriſque nummis Syris, & Ægyptijs græcis occurrit. 33.
Noriſij de ea ſententia. 503.
Nummi Philipporum de anno Vrbis milleſimo. 179.
Cum feris editi nullum Conſulatum exprimunt. 180.
Qui æram exhibent, habent Conſ. III. 180.
Nummus Philippum exhibens cum Otacilia, & eorum filio Philippo Iuniore explicatur, eumque nequaquam ad ludos ſæculares ſpectare, oſtenditur. 181.

O

Odoacer Rex Gottorum & Italiæ. 310.
In Occidente Caroli Magni temporibus annus æræ vulgaris cum anno Incarnationis Dominicæ confundi cæpit Præf. XIX.
Olympiadis annus, quo Chriſtus obijſſe traditur à Phlegonte. 73.
Onuphrius Panuinius in primorum ſæculorum Chronologia per annum à vero deflectit. 8. 117.
Putat, Marcellum Pontificem haud diu poſt Marcellini obitum ei ſucceſſiſſe. 215.
S. Optati Mileuitani Catalogus Pontificum à D. Petro vſque ad Siricium. 405.
Omitit Alexandrum. 408.
Ordines Eccleſiaſtici à Cornelio Papa recenſiti. 437.
Ordinandorum tempora à Sylueſtro conſtituta. 447.
Ordinationes in Catalogis & libro Pontificali, de Presbyteris & Diaconis Romanis intelligendæ ſunt. 448.
Oroſij teſtimonium de actis Chriſti ad Senatum Romanum à Pilato Præſide relatis. 81.
Oſtienſis Epiſcopus Romanum conſecrat, & pallio vtitur ex decreto Marci Papæ. 454.
Othonis monumentum de annis, quibus vixit. 241.

Pppp Pagij

P

PAgij correctio annalium per decennium ſub Decio & Philippis. 7.

Palilia Palis Deæ feſta XI. Kal. Maij celebrata. 179.

Papebrochius retractat Henſcenij ſententiam de Epiſtolis Damaſi & Hieronymi, Catalogis præponi ſolitis. 350.

Sententiam noſtram recipit de anno integro, quo Sedes Apoſtolica poſt Fabiani obitum vacauit. 195.

Conſules in Pontificatu Marcelli ab antiquiori Catalogo expreſſos minus rectè emendat. 217.

Eius ſententia, quod Petrus tantùm ſub Nerone Romam venerit. 88.

Patres, qui Romanorum Pontificum Catalogos confecerunt. 328.

Paſchalis primi vita Romæ conſcripta eſt. 390.

Paulus Apoſtolus anno poſt Paſſionem Chriſti 37. martyrio coronatur. 95.

Paulus Samozatenus quandonam damnatus. 271.

Pax vniuerſo orbe quando habita. 114.

Pearſonius integro ſeculo antiquiorem facit librum Pontificalem ex loco ſuppoſititio ab Humberto Cardinali citato. 385.

Eius Sententia de libri Pontificalis auctore rerum ignaro refutatur. 400.

Pelagius fit Pontifex. 324.

Petrus primùm Romam profectus initio Imperatoris Claudij poſt Apoſtolorum diuiſionem. 88. 130.

Baluſij ſententia, quod tantùm ſub Nerone Romam venerit, refutatur. ibid.

Bis enim Romam venit, ſemel ſub Claudio, & rurſus ſub Nerone, ex Leone M. 89.

Concinit Lactantius, quamuis in contrarium allatus. 90.

Petrus Romæ 25. annis Cathedram tenuit. 91.

Non conſtituit Romæ plures Epiſcopos. 137.

Non anno decimoquarto, ſed duodecimo Neronis Romæ martyr occubuit. 93. 239.

Probatur id auctoritate antiquiſſimi Catalogi. 94.

Anno poſt Paſſionem Chriſti 37. obijt. ibid.

Petri, & Pauli corpora quandonam tranſlata fuerint. 428.

A Conſtantino M. fuerunt loculo incluſa. 451.

Petronij Syriæ Præſidis nummus. 562.

Philippi Etnarchatus initium. 126.

Obijt anno 34. æræ vulgaris. 127.

Philippus Senior ſuccedit Gordiano. 266.

Philippi Senioris Conſulatus III. & Iunioris II. quomodo cum anno Vrbis milleſimo concurrant. 182. 179.

Philippus Senior ſextum annum imperij attigit. 7. 186.

Philippi Senior & Iunior anno 249. occubuerunt. 187.

Phlegontis teſtimonium de Eclipſi, quæ tempore mortis Chriſti contigiſſe perhibetur. 72. 126.

Explicatur, & germana eius lectio adducitur. 73.

Libris ſuis finem impoſuit anno 137. 250.

Plenilunium tempore mortis Chriſti, & quodnam ex eo argumentum deſumi poſſit. 70.

Pilati acta de Chriſto olim verè extiterunt, licet poſtea à gentilibus deprauata. 78.

Poſſini ſententia de confictis à Chriſtianis Pilati actis refutatur. 82.

Pilatus in Syriam miſſus procurator Iudeę. 124.

Poſt decem annos ad Vrbem vocatus obijt. 128.

Piſo Syriæ præſes anno 17. æræ vulgaris. 123.

Pius quo ordine ſederit, an ante, vel poſt Anicetum. 159. 169.

S. Optatus, D. Auguſtinus, & aliquot Libri Pontificalis exemplaria MSS. Anicetum primò ſediſſe affirmant. 186.

Pontificalis libri MSS. exemplaria alia quamplura verius Pium præponunt. ibid.

Id enim tradunt Euſebius, Ireneus, & Hegeſippus. 168.

Et ita primùm habuit liber Pontificalis. 415.

Pompeius Italia fugatus Pharſalico Prelio à Cæſare ſuperatur, & in Ægypto occiditur. 105.

Pontificalis liber à quibus primùm editus. 364.

Cum varijs lectionibus ab Annibale Fabrotto Pariſijs excuſus eſt, ſed mendis ſcatens. 364.

A Luca Holſtènio ad MSS. Italica correctus nunc primùm prodit. 366.

Auctor pleraque deſumpſit ex ſecundo Catalogo, quamuis multa aliunde addi-

addiderit. 368. 393.
Malè Damaſo Papæ tribuitur. 369.
Eum à Bedæ temporibus ſine Damaſi nomine citarunt Scriptores antiqui. 370.
Neque illi attribuerunt Anſelmus Lucenſis, neque Card. Deuſdedit, dum Geſta Damaſi citarunt. 371.
MSS. Codices Damaſi nomen omittunt. 372.
Quinam hunc librum Anaſtaſio tribuant. 376.
Horum ſententia refutatur tribus rationibus. 377.
Extitit ante Anaſtaſium, & à varijs auctoribus citatur ante eius tempora. 377.
Poſt Anaſtaſij tempora à multis citatur ſine eius nomine. 378.
In Codicibus MSS. Anaſtaſio antiquioribus reperitur. 383.
Prior libri Pontificalis pars, vſq; ad Conſtantinum Papam ab vno eodemque auctore ſcripta eſt, idque poſt ſextam Synodum, tempore, quo Exarchi Rauennæ erant. 383.
Initio octaui ſæculi auctor vixiſſe videtur, quo & appendicem vitarum Gregorij 2. & 3. adiunxit. ibid.
Auctor ſe Romæ ſcripſiſſe, & Archiuo Apoſtolico præfectum fuiſſe, innuit. 386.
Secunda Pars à Gregorio 3. vſque ad Hadrianum ſecundum à varijs auctoribus conſcripta fuit. 387. & ſeq.
Ex monimentis authenticis iſtorum temporum concinnata fuit ab auctoribus coæuis. 398.
Libri huius præſtantia. 399.
Pontifex Romanus. Vide Romanus Pontifex.
Pontij martyris acta non ſunt conſcripta à Valerio eius contubernali. 172.
Multa enim continet à vero aliena. 174.
Falsò tradunt, Philippis ſucceſſiſſe Gallum, & Voluſianum. 175.
Falsò quoque aſſerunt, Philippos quatuor annis perſecutionem mouiſſe in Chriſtianos, cum non regnarint tot annis ante conuerſionem. ibid.
Continent tamen Pontij acta quædam veritati conſona, vt quæ de anno Vrbis milleſimo tempore Philipporum tradunt. 176.
Item quæ de ordine, quo Pontianus, Antherus, & Fabianus ſederunt, exhibent. 183.
Pothinus Lugdunenſis Epiſcopus, eiuſque Martyrium. 170.
Præſides Syriæ à Soſio vſque ad Varum. 34.
Præfecti Vrbi ab anno 254. vſque ad 354. annum æræ vulg. 528.
De Præfectis Vrbi ſcripſit Contelorius. 530.
Probus fit Imperator. 272.
Eius ſecundo anno Manichæorum hæreſis exorta eſt. ibid.
Annus eius ſecundus rectè ab Euſebio cum anno 589. Edeſſenorum componitur. 101. 272.
Sedit annos ſex, & menſes ſex. 273.
D. Proſper integrum Chronicon edidit. 334.
Chronici illius errores notantur. ibid.

Q

Quadrati Syriæ Præſidis nummi cum æra Antiochena. 502.
Quintillus poſt 17. dies Imperij occiditur. 271.
Quirinus contra Homonadenſes in Ciliciam miſſus. 43. 113.
Inde in Syriam peruenit. 43.
Vbi tanquam procurator primò cenſum natiuitatis Chriſti indicem inſtituit. 40. 114.
Idem Iuſtini teſtimonio comprobatur. 44.
In Iudæam reuerſus eſt poſt exilium Archelai. 44.

R

Rauennam primus Exarchus mittitur Longinus. 326.
Romanæ Vrbis annus milleſimus ſub Philippis. 266.
Eiuſdem Vrbis muri reſtaurati ſub Aureliano. 271.
Eius Præfecti. 530.
Romanæ Eccleſiæ traditio de ordine, quo ſedit Clemens primus. 140.
Item de Cleto ab Anacleto diſtinguendo. 152.
Item de Felicis ſecundi Pontificatu. 229.
Romanorum Pontificum Chronologia, quam difficilis. præf. XXI. 131.
De quatuor primorum Pontificum ordine ſententiæ variæ. 133.
Romanorum Pontificum Catalogus tempore Liberij exaratus Cuſpiniano quo-

dam notus, Onuphrio Panuinio ignotus fuit. 336.
Ex Bibliotheca Cæſarea primum à Bucherio editus. ibid.
Recentius exemplar MS. modo in Bibliotheca Cæſarea repertum. 337.
Exemplaris illius variæ lectiones exhibentur. 338.
Romanorum Pontificum index à D. Petro vſq; ad Gregorium M. ex MS. Cod. Vrbino-Vaticano. 595.
Romanorum Pontificum Catalogus Iuſtiniani tempore conſcriptus, & in duobus Codicibus altero Colbertino, altero Alexandrino-Vaticano ſeruatus. 354. & ſeq.
Reliqua Vide verbo Catalogus.
Romanorum Pontificum Catalogus à D. Petro vſque ad Paſchalem primum ex MS. Codice Palatino. 611.
Romanorum Pontificum nomina vſque ad Nicolaum 1. ex MS. Atrebatenſi. 625.
Romanorum Pontificum Catalogus vſque ad Ioannem Hadriani primi ſucceſſorem ex MS. Codice Pergamenſi. 626.
Alius Catalogus à D. Petro vſque ad Formoſum ex Cod. Alexandrino Vat. 633.
Item alius à D. Petro vſque ad Paſchalem 2. auctore S. Anſelmo Lucenſi. 644.
Romanæ hiſtoriæ Chronicon S. Iuone Carnotenſi Epiſcopo auctore. 636.
Romanorum Pontificum ſeries, & decreta. 644.
Romana Sedes poſt Fabiani obitum vacauit per annum circiter integrum. 195.
Item per annum fermè integrum poſt Xyſti martyrium. 206.
Quanto tempore vacauerit poſt Marcellini obitum. 215. 439.
Ruffinus Hiſtoriam Euſebij duobus libris proſecutus eſt. 331.

S

SAbbato ieiunium Romæ obſeruabatur. 464.
Saturninus ſuccedit Piſoni in præſidentia Syriæ. 123.
Sub eo cenſus Natiuitatis Chriſti index habitus. 36.
Confirmatur in Chronologia. 114.
Scaligeri ſententia de æræ Diocletiani initio refutatur. 209.
Seianus Apotheoſi Chriſti obſtitiſſe fertur. 81.
Obijt non ante ſed poſt mortem Chriſti. 82.
Idque anno 31. æræ vulg. 126.
Seleucenſes à quo tempore annos in nummis expreſſos computabant. 38.
Sergij ſecundi vita à magnæ auctoritatis viro Romæ conſcripta. 39.
Auctior ex MS. Cod. Farneſiano. 367.
Seuerina Aureliani comitis vxor ſepeliuit S. Alexandrum cum Euentio via Numentana. 163.
Seuerus Imperator ſucceſſit Pertinaci. 259.
Alter Seuerus ſuccedit Maiorano, & Rauennæ proclamatur Imperator. 307.
Silanus Syriæ Præſes ex nummis. 122.
Siluerius paulo poſt adeptum Pontificatum in Pontiam inſulam relegatur. 321.
Simplicius fit Pontifex. 368.
Siricius Pontificatum adipiſcitur. 294.
Sixtus primus ab Oriente veniens conſecrat Epiſcopum via Numentana in loco, vbi S. Alexander ſepultus erat. 164.
Soter ſedit annos nouem. 168.
Stephanus fit Pontifex. 268.
Sedit vltra octo menſes, eique ad minimum tres anni tribuendi. 130. 198.
Eius acta ex MSS. Codicibus relata veritati conſona ſunt circa ritus Sacramentorum. 199.
Sunt antiqua, & reddita Eccleſiæ pace conſcripta. 201.
Stephani martyrium ex actis exhibitum 200.
In MS. Codice fertur obijſſe IV. Nonas Auguſti Valeriano, & Gallieno Coſſ. 201.
Conſulatus ille incidit in annum 257. vt ex Codd. MSS. Vaticanis colligitur. 201.
Stephani quarti vita in libro Pontificali exhibita ſcripta fuit paulò poſt Synodum Conſtantinopoli anno 754. celebratam. 388.
Syluester fit Pontifex. 280.
Baptizauit Conſtantinum. 445.
Fecit conſtitutũ de omni Eccleſia. 447.
Symmachus fit Pontifex. 314.
Synodi Romanæ ſub Syluestro celebratæ acta ſunt ſuppoſititia. 446.

T

TAciti locus de Chriſti paſſione tempore Tiberij. 84.
Taci-

Tacitus Imperator ſuccedit Aureliano. 272.
Tarſicius Sacramenta portans noluit ea prodere ob diſciplinam arcani. 200.
Teleſphori Pontificatus. 249.
Templa gentilium quando euerſa. 297.
Terręmotus Antiochiæ quando contigerit. 247.
Tertulliani locus de Chriſto ex Senatus conſulto inter Deos non referendo. 83.
Tetrarchæ Iudęæ ab Auguſto inſtituti. 116.
Theodoſius à Gratiano leuatur Imperator. 296.
  Deceſſit Mediolani anno 395.
Theodoſius Iunior à patre Arcadio appellatur Imperator. 297.
  Succedit patri in Imperio Orientis. 298.
  Moritur. 305.
Theodoricus Rex Italiæ ſuccedit Odoacri. 313.
Theodahadus ſuccedit Athalarico Italiæ Regi. 320.
Theodolus Alexandro primo Pontifici in martyrio ſocius. 409.
Theon Alexandrinus, quis, & quando vixerit. 547.
  Creditur auctor Faſtorum Conſularium ab anno 138. vſque ad 372. ibid.
Theophilus Alexandrinus laterculum componit. 283.
Tiberius ab Auguſto in locum Agrippæ ſubſtitutus. 113.
  Subactis Germanis cum Caio Romam reuertitur. 114.
  Ludos vicennales celebrat. 236.
Tiberij æra duplex, altera à ſuſcepto Imperio Proconſulari, altera à ſuſcepta Monarchia poſt mortem Auguſti. 61. 128.
  Fuit collega Auguſti quatuor annis ante Auguſti obitum. 61. 120. & ſeq.
  Dedicauit concordiæ ædem anno ante æram vulgarem vndecimo. 120.
  Retulit ad Senatum de Chriſto inter Deos referendo. 80.
  Moritur anno 37. æræ vulgaris. 128. 236.
  Secundùm quoſdam Imperauit annis 22. ſecundùm alios, annis 26. vt refert Clemens Alexandrinus. 63.
Titius Syriæ Præſes. 113.
Titus quando natus, & Imperium adeptus, ac mortuus ſit. 242.
Totilas à Gothis electus Rex Italię. 322.
  Occiditur, eique ſuccedit Theias vltimus Gothorum in Italia Rex. 323.
Traditio Eccleſiæ de die Natalis Chriſti. 39.
  Item de anno ætatis 30. quo baptizatus eſt. 53.
Traianus fit Imperator. 245.
  Seleucia Aurelianum Comitem mittit Romam, vt Chriſtianos perſequatur. 157.
Triumuiratus Auguſti, Antonij, & Lepidi. 107.

V

Valens Aſtronomus prædixit tempus Imperij Conſtantinopolitani. 518.
Valentinianus, & Valens Imperatores. 290.
Valentinianus Iunior naſcitur. 290.
  Fit Imperator. 292.
  Apud Viennam occiditur. 295.
Valentinianus tertius appellatur Auguſtus. 361.
  Occiditur. 306.
Valerianus, & Gallienus Imperatores. 268.
  Valerianus mota perſecutione ſtatim à Perſis capitur. 269. 204.
Valerius Pontij contubernalis non eſt auctor actorum eius. 173.
Varus quando ſucceſſerit Saturnino. 37. 115.
  Eius nummi tres cum anno Antiochenſium. 37. 115. 499.
Velleius Paterculus dedicat libros ſuos Vinicio Conſuli anno 30. 236.
Vendelini diuinatio de Pontificatu Lini, & Clementis. 139.
Veronenſe monimentum de Philippis Onuphrio rectè ſuppoſititium habetur. 185.
Veſpaſianus ſuccedit Vitellio. 240.
Vetranio leuatur apud Sirmium. 286.
Victor fit Pontifex. 259.
  Paſcha die Dominico celebrandum ſtatuit. 419.
  Sub Seuero principe ſedit, teſte Hieronymo. 260.
Victor Tunnonenſis, & eius Chronicon. 328.
  Locus Chronici eius corruptus emendatur. 329.
Vigilius Papa in Siluerij viuentis locum ordinatus. 321.
Vitellius quando natus, & quot annis vixerit. 241.

Viti-

Vitiges Italiæ Rex. 321.
A Belliſario ſuperatur. ibid.

X

Xyſtus primus quando & quot annis ſederit. 247.
Xyſtus ſecundus anno 257. ad Pontificatum promouetur. 202. 268.
Eius acta interpolata, vt patet ex eo, quod eum ſub Decio martyrem occubuiſſe referant. 202.
Verum actorum illorum fragmentum ex D. Ambroſio. 203.
Obijt Tuſco, & Baſſo Coſſ. 204. 268.
Confirmatur id D. Cypriani teſtimonijs. 205.
Xyſtus tertius, & quot annis ſederit. 302.

Z

Zachariæ vita in libro Pontificali auctore vno ex Clero D. Petri. 387.
Zeno à Leone filio coronatur Imperator. 310.
Zenus Epiſcopus Patauinus librum de vitis Pontificum conſcripſit in Bibl. Vat. aſſeruatum. 379.
Priorem libri Pontificalis partem Damaſo, poſteriorem alijs pluribus incerti nominis ſcriptoribus tribuit. 380.
Zephyrinus ſuccedit Victori. 261.
Statuit, ordinationes publicè in Eccleſia peragi. 420.
Zoſimus fit Pontifex. 300.

FINIS.

ERRATA.

Pag. 6. Col. 2. circa medium 239. lege: 159.

Pag. 8. Col. 2. lin. 5. *Heracliјanis*, lege, *Heraclianis*.

Pag. 9. Col. 1. *Petauius libro 6. Rationarij*, lege: *parte 2. libro 4. rationarij*.

Pag. 28. 499. & 504. in nummo Herodis Antipę GERM... NIKΩ. lege: ΓΕΡΜ. ΣΕΒ. ita enim poſt diligentem nummi inſpectionem legerunt eruditi Pariſijs, vt litteris circà finem anni proximè elapſi ad me retulit V. Cl. Henricus Noriſius: vndè in citatis ſupra locis, vbi huius nummi inſcriptionem exhibui, poſt Caij Cæſaris titulum Germanici, addendum eſt nomen Auguſti, legendumque: *Caio Cæſari Germanico Auguſto*. Vide pag. 653.

Pag. 212. Col. 2. lin. 6. à fine: *anno præcedente*, *quod ipſum* 302. lege: *anno pręcedente* 302. *quod ipſum*

Pag. 301. Col. 5. *Apeleatus*, lege: *Apellatus*.

Pag. 308. Col. 6. in fine. *Hilarius*. lege. *Hilarus*.

Pag. 318. Col. 4. in fine. *Et in Italia Amalaricus*, dele cum cæteris, quæ de Amalarico Hiſpaniæ Rege ibidem ſequuntur.

Pag. 514. Col. 2. ὑπερῶ lege: ὑπῆρχε.

Pag. 515. Col. 1. εὑρεθὴς. lege: εὑρεθεὶς.

Pag. 517. Col. 1. *Quamius*. lege: *Quamuis*.
ibidem Col. 2. *inciderim*. lege: *inciderint*.

Pag. 518. ἀπὸ δὲ τῆς ἐξ Αἰγύπτου. lege: ἀπὸ δὲ τῆς ἐξόδου ἐξ Αἰγύπτου

reliqua errata, ſi quæ occurrant, Lector beneuolus emendare dignetur: non enim totum librum percurrere licuit poſt editionem, vt omnia annotarem.